

4°
J. Can. P. 381.

295

C.

S. V.

145

JOH. GEORGII FUESLINI

CONCLAVIA ROMANA

RESEDATA:

Sive

MYSTERIUM INIQUITATIS,

IN ELECTIONE PONTIFICUM ROMANORUM

conjunctim multò quàm hactenus à quocunque alio
pleniùs, atque ita detectum,

Ut præter ea, quæ, cœ ad Electionem Pontificum Romanorum

*propius pertinentia, hîc promitti, statim apparet, in compendio etiam
non paucorum Gallici, sed & Italici cum primis, Idiomatis Authorum,*

Simul exhibeantur

Integri quasi Tractatus :

I. DE VERO FICTOQUE PETRI VI. DE ELECTIONIBUS SIMO-

PRIMATU, sive DE VERISEJUS NIACIS.

PRÆROGATIVIS ET MO- VII. DE PONTIFICIBUS ROM.
NARCHIA FICTITIA. SIMULTANEIS.

II. DE ITINERE & EPISCOPA- VIII. DE JOHANNA PAPISSA.

TU ROMANO EJUSDEM. IX. DE PONTIFICUM ROM.

III. DE SUCCESSIONE PONTI- PROBITATE.

FICUM ROM. IN DIGNITA- X. DE ERUDITIONE ET PRU-
TEM EJUSDEM EIDEMQUE DENTIA EORUNDEM.

TRIBUTAM. XI. DE VARIA QUOADNOMEN

IV. DE HABENTIBUS JUS ELI- ET REM MUTATIONE UT

GENDI N. T. MINISTROS. ET MISERIA EORUNDEM.

V. DE ECCLESIAE ROM. CAR- XII. DE NEPOTISMO EORUN-

DINALIBUS. DEM.

TIGURI,

DEDICATIO

VIRIS

*Magnificentissimis, Nobilissimis, Amplissimis,
Consultissimis, Prudentissimis,*

D.D. CONSULIBUS,

PROCONSULIBUS, QUÆSTORIBUS, OECONOMO,
TOTIQUE simul AUGUSTO SENATUI

Inclytæ & Antiquissimæ

TIGURINORUM

REIPUBLICÆ,

Patriæ Patribus, Ecclesiæ Nutriciis,

Legitimis Electoribus, Veritatis Defensoribus,

DOMINIS SUIS

Gratiosissimis,

Gratiam & Pacem à Deo Patre Jesu Christi precatur Author !

N Eminem certè, & Vos, *Viri Amplissimi, Consul-*
tissimi, Domini mei Gratiosissimi, omnium minime
latet, multum in *Electiōibus* Personalibus, Eccle-
siasticis, Politicis, quibuscunque situm esse, atque
haud parum, quales eæ sint, referre Perfectè quidem bo-
nas & sanctas, in ista hominum Viatorum jam sine exceptio-
ne omnium imperfectione, quæ imperfecta reddit humana
omnia, addo, in quorundam etiam ; ut bonis ubique mali
mixti sunt ; perversitate, frustra quis requirat. Ubi tamen pii
Proceres plerunq; dignos dignè eligunt, & regulæ legesque

DEDICATIO.

Sanctæ & inviolatæ manent, & plus possunt merita genere sine meritis, & virtus ambitionem superat, & bonæ qualitates magis respiciuntur quàm munera, ibi de Electionibus & Electis gaudet Civitas, juvatur Ecclesia, floret Respublica, promoventur etiam omnibus modis commoda publica. Contraria autem omnia accidunt contrariis: Atque hinc dicere ausing: *Quales Electiones, talis ferè est Respublica.* Bonæ etenim bonos provehunt, malæ non nisi per accidens, proin rariùs; Multùm autem interest, à qualibus regamur, & uberior Dei gratia adest dubio procul bene electis. Hinc non infima meritò Electionum in omni statu cura est, atque eò major, quò melior haberi, quò felicior esse cupit Respublica, in qua Electiones fiunt, quò magis aliis præstare volunt Eligentes, quò arctioribus ad Electiones sanctas vinculis constringuntur, quò denique majores & sanctiores sunt Dignitates, ad quas Electiones diriguntur. Proin, si quæ esse deberet in Orbe dignitas, quæ non tantùm dignitates quasvis alias, sive Ecclesiasticas, sive Politicas, infinitis fere parasangis superaret, utpote haud minùs involvens Monarchiâ Universali Ecclesiastico-Politicâ, propter Successionem in locum Christi, ad parem, imò majorem, quàm ipse in terris existens exercuit, potestatem, ab omnibus omninò Christianis sub periculo damnationis æternæ in habente eam dignitatem agnoscendam atque devenerandam, & quæ adeò totius Religionis Christianæ vi successionis per Electiones fundamentum foret, sed quæ & insuper hac singulari etiam laude decoranda esset, quòd Electiones ad eam singulari Divinâ providentiâ & Spiritûs S. gratiosâ assistentiâ dirigantur: Necessarium

certè

DEDICATIO.

certè foret, ut non tantum certò constaret, talem dignitatem dari, & per Electiones tales vel tales continuari debere, sed & ut Electiones ad eam cum primis dignitatem Sanctæ essent, id est, dignitati tantæ respondentes, Capiti & Sponso Ecclesiæ, Successori & Vicario Jesu Christi convenientes, jactantiæ de singulari Providentia & Spiritus S. assistentia aptæ, Electoribus dignæ, verbo, tales, ut Divinum sic Opus peragi manifestum fiat omnibus. Sin verò contrà demonstrari posset, & dignitatem talem in rerum natura atque, ubi jactatur, non existere, potestatemque talem usurpationem meram esse, & Electiones, quæ ad eam dignitatem atque potestatem fingantur, dignitati atque potestati minimè convenire, & præ aliis ad longè inferiores dignitates longè majoribus nævis urgeri, aliæque omnia potius quàm jactatam Spiritus S. peculiarem assistentiam spirare; eadem profectò operâ jam probatum esse, quàm malè Electiones ad talem dignitatem sacræ jactentur, quàm cariosum proin etiam sit Religionis, quæ iis superstruitur, fundamentum, & quòd in tanta tamque manifesta contrarietate, ubi tamen maxima similitudo jactatur, & alter Christus ostenditur, Antichristianismus non esse non possit. Atque illud ipsum est, *Viri Amplissimi, Consultissimi, Domini mei Gratosissimi*, quod hîc ago, Opus, in quo pretium operæ, credo, est, si improbas sub nomine Christi contra Christum imposturas (quatenus enim Papa Princeps in suo territorio secularis est, eatenus is nihil ad nos;) detegere, si Christum & Ecclesiam Christi ab iis aliquo modo vindicare, si ipsa Papismi fundamenta evertere, si ita non sine æterno animarum periculo errantes convincere, si ita in aliis fidei Antichristianismo

DEDICATIO.

oppositæ *παρεστειαν* augere, non abs re est. Agitur illud
 opus eò justius, quòd (quos hîc impetere videmur, sed quos
 reverâ de suis erroribus salutariter bonoque suo monemus)
 Pontificii, nihil magis amant, nihilque frequentius jactan-
 tiusque agunt, quàm quòd nobis ob Electiones nostras Ec-
 clesiasticas Personales, Reformatorum nostrorum, Mini-
 strorumque aliorum, quasi nullæ, nullam planè à Deo voca-
 tionem, nullam planè, electos & alios autoritate publica
 eatenus destitutos inter, differentiam involventes fuerint, &
 sint, miserè turpiterque insultant. Quibus proin haud im-
 meritò, & præter alias quoad Reformatores, Ministrósque
 subsequentes & solidum Christiani Magistratûs Christia-
 næque plebis in ejusmodi Electionibus jus, vindicias, repo-
 nimus etiam, quòd ineptè & hîc cæcus in luscum dicat, &
 ne quidem comparatio similium nævorum propter exces-
 sum ab illorum parte hîc institui possit, ut nulla etiam est,
 ex hypothesi, proportio dignitatum, & quòd illæ ipsæ Ele-
 ctiones, à quibus & Electiones Ecclesiasticas reliquas, & in
 Religione reliqua omnia legitimari, autoritatèque, si
 quam habere velint, accipere debere ajunt, sint omnium vel
 maximè illegitimæ. In qua tamen, ut sic loquar, recrimina-
 tione etiam valde necessaria iniquèque nobis sæpe sæpius
 extorta ita æquo animo versari lubuit, ut offensionis evi-
 tandæ, veritatísque sine calumnia proferendæ ergò asser-
 tiones nostras partim ratione probârim, partim testimoniis
 non inidoneis, quippe vel (& maximam quidem partem)
 Authorum inter Pontificios receptorum, celebrium, magni
 nominis magnæque autoritatis, vel aliàs rerum Romana-
 rum peritissimorum atque gnarissimorum, simulque nihil
nisi

DEDICATIO.

nisi aut vulgò cognita, aut jam ab aliis tradita, aut traditis ab aliis planè similia proferentium, nullàsque calumniandi, ut quidem, quoad plerosque, adulandi causas habentium, confirmârim: Quemadmodum etiam nihil hîc opus fuit, præter rei, de qua fere in omnibus inter omnes consensus, expositionem, Consequentiarumque inde manantium deductionem, rationi, Legibus receptis, Scripturæ & Antiquitati consentaneam, utpote quibus *Mysterium Iniquitatis* in hoc etiam jam satis superque revelatur; Ut ut per multi etiam sint, qui illud videre nolunt, cum tamen videre possent clarissimè; Imò etiam irascuntur ostendentibus, & talia proferentibus, quamvis nullo sanè merito, quando, ut dixi, causa & occasio non desunt, & res personæque meliores sisti non possunt, quàm contingere & esse solent, hîque proin soli in culpa sunt, à quibus, dum ipsi mali sunt, mala proficiscuntur, & totum hoc salutis ipsorum studio declaratur. Quod dum facere institui, ad Vos venio, *Viri Amplissimi, Consul-
tissimi, Domini mei Gratosissimi!* Vos etenim, dum ceu *Christiani Magistratus Ecclesiæque Nutricii* Christum & Veritatem ejus sincerè amatis, non potestis non odisse opposita mendacia & imposturas, quibus ea colorantur, vanissimumque (quo tamen magna pars Orbis, quia vult, decipitur;) de Pontificum Romanorum ad talem Monarchiam Ecclesiastico-Policam Electione prætextum; Et dum præcipui apud nos *Electores* estis, facillimè etiam animadvertitis Electionis, qua de agitur, irregularitates fere innumeras, & quòd, quæ ab Electionibus sanctis abesse deberent quàm longissimè, illa ipsa sunt, quæ in Electione ea, sanctissima scilicet, quàm maximè obtinent, atque eò magis evitari & im-
pediri

DEDICATIO.

pediri debent, quia sunt artes Antichristianæ, Babylonicae;
Et dum *Patriæ Patres* estis, optimi quoque in ea *Veritatis*,
Veritatisque in ea defensorum, *Defensores* estis; Estis haud
minus & fuistis hactenus *Domini & Evergetæ mei Grati-
osissimi*, quibus idcirco multis hoc, quicquid est Operis, de-
betur, offertur, consecratur nominibus, & datur Territorii
Dominis, quod in eo, si non conceptum, saltem completum
atque ad lucis publicæ usuram editum est. Accipite modò,
Viri Amplissimi, Consultissimi, Domini mei Gratosissimi,
juxta petitionem meam humillimam, quod offero, serenis
frontibus, æquis animis, parique gratiâ meæ de ea fiduciæ &
ad obsequia Vestra & ad vota pro Vobis debitæ prompti-
tudini: Quâ denique supremum Numen, supremum Ele-
ctorem, Electionumque omnium, ut rerum aliarum quoque
omnium, supremum Arbitrum, Sanctarum Approbatorem,
perverfarum Vindicem, longanimum, sed justum, supplex
veneror, ut Vobis & Regioni cumprimis Vestræ nullum
unquam exoriatur deinceps ab Electione Antichristiana,
aut similibus, lethale periculum, & ut contrâ per Electiones
sanctas, Vobis opitulantibus, ad annos multos, & jam jam,
Deo longanimitatem suam continuante, secuturo cumpri-
mis, maneat sub dignis Proceribus salva & integra Vestra
Respublica! Ita vovebam, scribebam, in Museo meo, pridie
Kal. Januarij in fine Anni juxta Æram Christianam vul-
garem M DC XCI.

Magnificentissimis & Amplissimis Nominibus Vestris,

In Domino obsequentissimus

JOH. GEORGIUS FUESLINUS,

S. S. Theol. Doct. & Evangelii Jesu Christi Præco.

PRÆ-

P R Æ F A T I O

ad

Lectorem Christianum,

Veritatisque Studiosum.

SExtus jam annus labitur, *Lector Benevole!* ex quo me linguam Italicam, saltem ad intelligentiam Authorum, addiscendi cupido incessit. Dúmque ei satisfacere laboravi, in manus meas perverunt primos inter Authores *Conclavi de' Pontefici Romani*. De quibus in ipso Opere *Dissert. IV. Sect. 3. n. 29. 30.* ago prolixius. Vixdum legere incœpi, & mentem subiit cogitatio, operæ fortè pretium fore, si quis de *Electiōe Pontificum Romanorum* scriberet, & quæ ibi secundum ordinem Conclavium habentur, in locos certos disposita exhiberet, sicque ostenderet Orbi diligentius, quales sint *Electiōes Pontificum*. Aperui mentem meam Viris Doctissimis juxta ac Clarissimis nonnullis, simulque, num non jam eam quis operam plenè navârit, investigavi. Addiderunt calcar jam currere volenti, & Authores aliquot, qui thema attingunt potiùs, quàm plenè & ex professo tractant, partim indicârunt, partim etiam exhibuerunt. Quibus præter alia in investigatione ulteriori reperta ad pleniorē tractationem uti potui. Eam ita ordinare statim visum est, ut non tantum ostendatur, *Electiōes Pontificum Romanorum* in formis, *Electōribus*, principiis, accidentibus, *Electis*, & consequentibus suis nævis laborare plurimis, sed & ante omnia demonstraretur, *Electiōes* tam vitiosas nullo insuper etiam solido fundamento niti, nequē veram sanctâmq̃ Dei ordinationem esse dignitatem, ad quam instituantur; Petrum, quem post Christum primum ad eam electum esse ajunt, ad talem Monarchiam Ecclesiastico-Policam, & quidem Romanam, minimè electum esse, atque aliàs etiam Pontificum Romanorum *Electiōem* non æstimari posse successionem in locum & dignitatem Petri, Petróque tributam. Visum & hoc, totam hanc tractationem convenire Stationi, in qua apud Exteros tunc temporis eram, & in qua Studiosos S. Ministerio destinatos cum primis in Theologia Sacra & Historia Ecclesiastica juvare incumbibat. Quibus proin ex Antithesi genuinam *Electiōis Ministrorum N. T.* rationem declarare & in horis Theologiæ destinatis Theologica hæc non minima, in horis Historiæ Ecclesiasticæ attributis Historica hæc, ad quæ juxta filum Historiæ Ecclesiasticæ aliàs sæpe recurrendum fuisset, propinare, & in Disputationibus hebdomadariis omnia porro illustrare aptè licuit. Sic crevit, sic tandem confectum est opus; Quod jam sub initium
anni

PRÆFATIO.

anni M DC LXXXVII. approbationes, etiam à Celeberrimis nostris Theologis Tigurinis, quibus à me transmissum fuerat, non sine ulterioribus ad Editionem maturandam stimulis, accepit luculentas, scriptas, laude ex amore nata plenas, proin non publicandas. Atque jam jam prelo peregrino submitti debuisset, quando mense Julio anni M DC LXXXVIII. ejus Typum Disputatione publicâ: *De legitima Ministrorum N. T. vocatione, & opposita ei Pontificum Romanorum Electione*; Tiguri (Patriam enim tunc invisebam) exhibui, nisi paulò post ex improvise irruens bellica calamitas & Editionem apud Exteros impedivisset, & me in Patria manere, variâsque mutationes, ceu tot à studiis avocationes, subire jussisset. Quamprimùm autem denuò pede fixo stare & sacro aliquo otio frui mihi contigit, denuò etiam de Opere nondum edito cogitavi. Jamque Editionem pactus fueram & coeperam, quando nuntiatum fuit, Clarissimum Virum, Jo. Fridericum Mayerum, Doctorem & Professore Theologum, in Universitate Kiloniensi & Gymnasio Hamburgensi, Hamburgensis inidem Ecclesiæ ad D. Jacobi Pastorem & Scholarcham, de Pontificum Romanorum Electione librum Commentarium nuperrimè edidisse. Quo nuntio accepto, cogitavi equidem, jam laborem meum frustraneum fore, neque post Homerum Iliada scribi debere, & parùm mihi fortè à tanto Nomine in hac materia relictum esse. Hæc animo volvens emi librum, frontispicium suprà positum vidi, in lectione τῶν περὶ ἐκλογῆς πηγῶν pergens Cl. Kortholtum Kiloniensem S. Theologiæ Professore Primarium & Academia Pro-Cancellarium Epitomen libri ita egregiè enuntiantem audivi:

Nempe hæc Romana methodus servatur in Urbe:

Sic Ordo eligitur, cujus successio certa

Esse basis debet Sacri indubitanter ovilis.

O quale & quantum in Romanis rebus inane est !!

Quàm confusa ibi cuncta, Deoque invisa hominiquè!

Sed & paulò post talia scribenti remunerationem Romanam abjudicantem, meliorem promittentem:

Hæc quoque Roma quidem grates non solvet, opinor,

Propterea, nec vel Papam, vel purpurâ amictum

Carnalem Te constituet, vel Præsulis ullam

Imponet mitram: plaudit tamen Orbis ubique

Doctus, amans veri —————

In Præfatione Authoris stimulos à Celeberrimo Conringio non sine vero de pondere Thematis nondum plenè à quoquam tractati judicio Eidem sic additos inveni: *Tuum de electione Paparum propositum laudo. Satis est enim vel illud unum evertendæ Anti-Christiana Monarchia, me quidem judice: ac nihilominus*
tamen.

PRÆFATIO.

tamen à quàm paucis Protestantium argumentum hoc vel tactum fuit. Dixi quidem ipse nonnulla de monstroso illo negotio, in libro uno alteroque, jam edito, ac jam pridem affecta habeo longè plura, sed hætenus negotia editurum prohibuerunt, nunc præter illa etiam morbida mea senectas istam curam jubet deponere. Gaudeo igitur, abs Te insigne hoc negotium suscipi, qui vales & ætate, & supra ætatem accurato judicio, singularique industria. Nec verò dubito, etiam hoc in campo præstiturum Te adversariis verè Majorem &c. Postquam verò ipsum Cl. Mayeri Commentarium perlegissem diligentius, reperi, ut diversorum diversa sunt cogitata, ita etiam diversos esse non modò loquendi, sed & aliàs tractandi modos, diversa, etiam de rebus iisdem, lumina, diversa, idem etiam probandi, media. Nihil Cl. Mayerus habet de Electione Petri ad talem Monarchiam Romanam, nihil de Electione Pontificum, quatenus esse debet successio in locum & dignitatem Petri, distinctè; Præsupponit horum falsitatem, quam ego ostendo prolixius; Nonnisi ferè innuit, qui de Cardinalibus scripserint, quos ego ceu hodiernos Electores solos, solos Eligibiles, Papas in potentia, ut ex iis jam, quales eorum Electiones & Electi ab & ex iisdem esse possint, constaret, pluribus, & tamen in compendio Authorum, qui hætenus de iis scripserunt, describendos esse duxi. Nævus ratione Eligentium non ita distinctè omnes proponit & urget. Non agit de vitiosis eligendi principiis, nihil habet de Factionibus præter pauca de Regum concursu & autoritate, nihil, præter solum de Aphorismis Card. Azzolini indicium, de regulis eligendi vitiosis, quales Electoribus & eligendis ab Authoribus Pontificiis præscriptæ sunt, nihil de artificiosis molitionibus, nihil de artibus indignis, nihil de Simoniacis, nihil de violentis Electionibus, neque ita Pontificios ex ipsis Electionum accidentibus quibus cunque convincit, quod, meo quidem judicio, in ista tractatione palmarium & maximè essentiale est; Nihil affert de Electionibus Schismaticis, quas ego, cum in iis non minimus sit Electionis Pontificum Romanorum nævus, imò nævorum confluxus, generalius & specialius fusè & compendiosè tamen prosequor, nihil de Ominibus Electionem interdum antecedere jactatis. Plus quoque habemus, quæ ex Authoribus Gallicis & Italicis; Sic etiam de Johanna Papissa vitium Sexûs habente, de vitio ratione ætatis duplici, de nævis ratione Patriæ & statûs antecedentis plenior est nostra tractatio, & multò plenior illa de nævo ratione probitatis, eruditionis & prudentiæ electorum, nec non & illa de Electionis consequentibus, inter quæ non exponit ipse Nepotismum, ut prolixior contra est in explicandis partibus vestitus Pontificii & Episcopalis, in capite de Avenione, in citationibus prolixis, in quibusdam aliis, dum tamen haud habet in universum vel quartam materiæ nostræ partem. Atque ita in Opere meo longè plurima esse deprehendi, quæ ipse vel

planè

PRÆFATIO.

planè non habet, vel minùs plenè exposita; contrà nihil ferè est in ipsius Commentario, quod huc pertinere debeat, & non etiam fuerit in meo. Imò fuerit; Neque enim exscripsi demum ex Commentario, quæ in eo reperi, quod facile patebit ex collationibus, nisi longè paucissima & ea quidem contrahendo, quod non insolens & Cl. Mayo quoq; de meis licuisset & licere constitisset, si priùs edita fuissent; Addidi autem, quando & alia in recentiore Lectione subinde notata, & ob Electiones recentiores duorum Pontificum addenda. Sed pleraque, quæ communia habemus, ceremonialia, ex iisdem *Ceremonialis Romani & Ceremonialis Gregorij XV.* fontibus hausimus uterque, & communia nobis non esse non potuissent commune Thema tractantibus. Quæ omnia non eo animo commemorare institui, qui vel minimam meritorum & laudis Cl. Mayeri partem detrahere velit; Magnus & hîc est, & quæ habet, egregia sunt, non simplici, sed florente stylo tradita, à veterano contrà Romanenses milite, *dudum enim*, quo eum Cl. Kortholtus in subscriptione carminis *Gratulatorij* elogio ornat, *De Romana Curia, ingrata licet, non pessimè meritus est.* Scriptis etiam aliis, in quibus omnibus pari zeli fervore errores & abusus ejus prosternit. Sed mihi constitutum tantùm est, rationem reddere, cur post Commentarium à Tanto Viro editum & meum de Electione Pontificum Romanorum opus appareat, prius fortè conceptione, licet non nativitate publicâ, & quoad eam jam non sine exemplo isthoc Thema perstringens maximè arduum, in quo tamen non aliena modò repeto, sed *Mysterium Iniquitatis conjunctim multò quam hactenus à quocunque alio factum plenius expono.* Quod, ut spero, ita invenies, *Lector Benevole!* Vale & labore meo qualicunque ad

Dei in Antichristianismi Romani detestatione & veritatis
oppositæ ferventiore amore gloriam, ipso nobis
gratiosè cooperante, ut libet, fruerè!

DISSERTATIONIS PRIMÆ SECTIO

SECTIO PRIMA,

Quæ agit, partim de magnitudine rei tractanda, sive de Electionis Pontificum Romanorum dignitate, ex hypothese, partim de necessitate certæ hinc cognitioni, partim denique de eo, quod Petrum auctoritatem Scripturæ allegantes jactant;

Breviarium.

- I. Magnitudo rei tractanda ostenditur primò ex dicto Bellarmini de Primatu Pontificis. II. Ex Conclavium duorum exordiis, & dicto Cardinalis Tarentini. III. Explicatur & examinantur horum dicta, de electione Vicarii Christi & alterius in terris Dei. IV. Infertur, ex priori maxime Epitheto, Romanenses Christum facere quasi primum Pontificem Romanum.
- V. Infertur porro, certè igitur constare debere de illo Christi Vicario. VI. Cujus certe cognitionis necessitas ex imparibus illustratur, & simul ostenditur, neque naturam aut rationem, neque etiam miraculosam demonstrationem, neque etiam testimonialem de illo Vicario nos edocere; non posse nos edoceri hic ab ulla traditione non scripta; scriptam claram esse debere; VII. Quod porro ostenditur, & dicitur, Scripturæ testimonia ostendere velle Pontificios, licet contra propria principia sic agant. VIII. Allegantes ea, quæ de Petro, vel saltem ad Petrum in Scriptura dicta sunt Vbi, quantum Petrum jactent, & ubique Successionem ejus crepent, pluribus ostenditur. IX. Et causæ hujus, curque potius Petrum, quam alios Antecessores allegent hodierni, exponuntur. X. Difficultas ipsis proponitur, quomodo nimirum simul immediati Vicarii Christi & simul etiam nonnunquam Vicarii Petri esse velint Pontifices.

I. Rduum molimur opus de Pontificum Romanorum Electione scripturi; Etenim de qua re agitur? Est quaestio Bellarmini Praefat. in libr. de Pont. Rom. quoad Primatum Pontificum; ad quam statim ipse responderet Brevissimè dicam; de summa rei Christianæ; Id enim quaeritur, debeátne Ecclesia diutiùs consistere, an verò dissolvi & concidere. Quid enim aliud est quaerere, an oporteat ab edificio fundamentum removere, à grege pastorem, ab exercitu Imperatorem, solem ab astris, caput à corpore, quàm, an oporteat edificium ruere, gregem dissipari, exercitum fundi, sydera obscurari, corpus jacere? Si tantum in Romanorum Pontificum Primatu situm est, si, Bellarmino judice, rei Christianæ summa, Christianismi fundamentum est, certè haud parùm situm etiam erit

Magnitudo rei tractanda ostenditur primò ex dicto Bellarmini de Primatu Pontificis;

in Romanorum Pontificum Electione, quæ hujus fundamenti fundamentum est, & quæ, quale sit illud fundamentum, qualis ei inædificata domus, homines edocere potest, & per quam iste Primatus & potestatis quædam infinitudo conferri dicitur.

Ex Con-
clavium
duorum
exordiis
& dicto
Cardina-
lis Taren-
tini;

II. Nec mirum est, quod, qui ista revera per Electionem Pontificibus conferri credunt, magnificè etiam de ea & sentiunt & loquuntur, & quod in specie *Conclavium Scriptores* (de quibus & Conclavibus, & Scriptoribus plura suo loco dicenda erunt;) nonnunquam à rei, quam describendam susceperunt, momento ordiuntur: *La creatione del Pontifice*, ita incipit *Conclave Innocentii IX.* è senza alcun dubbio &c. Id est; *Creatio Pontificis est sine omni dubio gravissima & maximè ardua actionum, quæ in mundo fiunt, quandoquidem de gradu Cardinalatus, tam alto & eminenti; sed qui absolutam potestatem in neminem exercet, plerumque ad sublimissimum & excelsissimum solium & ad supremam in terris in animas & etiam in corpora, opes, principatus, regna, imperia, potestatem, persona ordinaria, nonnunquam etiam ex infima plebe nata evehitur &c.* Nec est dissimile exordium *Conclavis Sixti V.* Omnia autem in *Conclavi Nicolai V.* paucis complexus est *Cardinalis Tarentinus*, Collegis festinationem in Electionis actu dissuadens, hoc argumento, quod agatur de eligendo (*un altro Dio in terra,*) altero in terris Deo.

Explican-
tur & ex-
aminan-
tur, ho-
rum dicta
de Ele-
ctione
vicarii
Christi &
alterius in
terris Dei;

III. Magna profectò hæc sunt, & tanta, quanta mortalium à condito hoc universo nulli alii (*ἡ ἀνθρώπων* si excipias) unquam fuerunt attributa. Huic autem se pares faciunt hujus, ut haberi volunt, *Vicarii*, quo quidem titulo non in tenui illo sensu insigniuntur, in quo Vicarios Christi vocare liceret Evangelii præcones quoscunque, tanquam *ὡς ἐκ Χριστοῦ πρεσβυτέρους*, nomine Christi legatione fungentes 2. Cor. V. 20. & Ministerium Verbi à Christo sibi demandatum, habentes; sed in omni vocis emphasi, & quatenus successionem in regno & potestatem absolutam legislationis, remissionis & dispensationum cæterarum salutis æternæ involvit, imò etiam talia, quæ Christus tanquam Doctor & Moderator Ecclesiæ non habuit, non exercuit; Pauper ipse; non *eximii & magni Imperii temporalis Gubernator*; subditus ipse; non, *supremam in terris, etiam in corpora, opes, Principatus, regna, imperia, potestatem exercens*; uno verbo talis, cujus regnum *οὐκ ἐστὶν ἐκ τούτου κόσμου* Joh. XVIII. 36. Sic plura, quàm quæ Christus Ecclesiæ Doctor & Moderator habuit, exercuit, (glorificati autem quâ talis. Vicarius, vel Successor esse non potest;) sed non minora, plenitudinem potestatis Christi, qui

qui, ex quo in cœlum ascendit, (licet præsentiam, nimirum quoad spirituale gratiæ influxum & potentiam contra quoscunque hostes tuitivam & verbi Sacramentorumque ministerium ἕως τῆς συντελείας τῆς αἰῶνος, usque ad consummationem seculi, Matth. XXVIII. 20. promiserit, & tanquam Sacerdos secundum ordinem Melchisedec habeat ἀπαρχάτον τῶν ἱερωσύνων, sacerdotium non transiens, in hoc etiam potior sacerdotibus Aharonicis, quod illi quidem plures facti sunt Sacerdotes, quia mors prohibebat eos permanere, cum ille contra maneat εἰς τὴν αἰῶνα, in aeternum, πάντοτε ζῶν, semper vivens, Hebr. VII. 23. 24. 25. Τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, A & O, primus ille & ultimus ille ζῶν εἰς τῆς αἰῶνας τῆς αἰῶνος, vivens in secula seculorum, claves adhuc habens, etiam inferorum & mortis: quemadmodum ipse ad Johannis & Ecclesiarum solatium ne minimâ quidem talis Vicarii mentione factâ Apoc. I. 8. 11. 18. testatur) qui inquam, ex quo in cœlum ascendit, his hominibus aut non regnat, aut in cœlo tantum, dum Pontifex alter Deus in terris (quod elogium etiam Julius II. in Concilio Lateranensi sess. 4. & 9. Marcello insigniente audit) sive (quod Paulus V. admisit) Vice-Deus rebus præest, quem etiam, si Augustino Steucho Bibliothecario de Donat. Constat. pag. 141. fides habenda, Constantinus uti Deum, uti Christi & Petri successorem adoravit: Divinos honores ei, quoad ejus potuit, contulit, velut viyam Christi imaginem veneratus est; & de quo Joh. de Turrecremata Eccles. Hier. p. 2. l. 5. p. 298. ait: Tene-mur Pontificem Christi Personam in Ecclesia sustinentem, ceu ipsius Ecclesia fundamentum & basin perpetua cum veneratione venerari & sanctissimum velut numen excolere; Quemadmodum etiam idem Tribunal Christi & Papa esse in Concilio Tridentino Lainezius Jesuitarum Generalis asseruit, & eundem utrique honorem deberi Augustinus de Ancona summ. de Pot. Eccles. q. 9. art. 1. p. 93. concludit, & promiscuè loca de Christi potestate & honore ei debito Papis applicant.

IV. Ut etiam sic satis superque dicatur: Ecce hic est Christus! imò, quemadmodum paucis ostendimus quoque aliqua ratione: Hic est plus quam Christus! & in texendo Romanorum Pontificum Catalogo secundum istas hypotheses primus illi locus assignandus foret, quemadmodum etiam Platina Historiam de vitis Pontificum scripturus, juxta titulum eam meritò à vita Christi auspiciatus est, & Jesum Christum æquè in frontispicio posuit, ac post ipsum D. Petrum, & in fine historiæ Christi de lectione historiæ suæ dixit, eam tanquam irriguum fontem ab Imperatore Christianorum in Pontifices Romanos per ordinem derivari. Interim Christum verbis apertis Pontificem

Inferunt ex priori maxime Epitheto, Romanenses Christum facere quasi primum Pontificem Romanum;

ficem Romanum facere haecenus reformidant, dum tamen rem ipsam sedulo inculcare non erubescunt. Nam quod Romae non fuit Christus, id solum obstare hinc non posset; siquidem constat, per 70. annos, quibus *captivitas Babylonica*, sub N. T. Italorum appellatione, duravit passivè respectu Paparum (quamvis alii etiam activè malint, & terminos ultra extendant;) Pontifices aequè aliis Romanos Avenione sedisse; Sed his multum immorari non est opus.

*Infertur
porro, cer-
tè igitur
constare
debere de
illo Chri-
sti Vicario;*

V. Illud saltem hinc notasse sufficiat, horum Successorum & Vicariorum Christi Electionem haud obscura divinitatis indicia postulare, quando benignissimus Servator; *non se ipsum glorificavit, ut Pontifex fieret, sed is qui dixerat ei, Filius meus es tu, ego hodie genui te; Et alibi, Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedek. Heb. V. 5. 6.* Ut etiam Divina ejus Electio partim Scripturis Prophetis, partim apparitione Spiritus, partim voce bis coelitus missa, Matth. III. 17. XVII. 5. partim Testimoniis Piorum, partim Doctrinae præstantiâ, partim Signorum efficaciam, partim planè irreprehensibili vitâ, & ut omnia verbo dicam, exactissimâ eorum omnium, quæ talem decebant, & à tali expectari poterant, præstatione hominibus approbata fuit. Quibus proin similia circa Vicariorum & Successorum ejus constitutionem haud immeritò desideres, talium certè, quibus omnes subijci necesse est, & qui indemonstrabilia loqui, nec effata sua aliorum examini submittere, qui tantam potestatem exercere, qui honorem tantum accipere volunt; id saltem, ut clarissimis testimoniis Christus, cujus Successionem & Vicariatum jactant, eorum institutionem notârit, firmârit.

*Cujus cer-
ta cogni-
tionis ne-
cessitas il-
lustratur,
& nonnisi
ex Scri-
ptura cla-
ra esse
haberi
posse, o-
stenditur.*

VI. Utique rei magnitudo desiderium hocce ab æquitate commendat; si enim prudentiæ regula nobiscum nata nos nihil temerè credere jubet, & in aliis minoris longè momenti negotiis obtinet illud Epicharmi: *Νᾱφε καὶ μένεται ἀμῆν ἄρ' εἰ ταῦτα τ' φρενῶν*; quantò magis opus erit cauto in eo, quod plurimum nocere potest malè creditum, æternum nocere potest? At jam hunc vel illum esse talem Christi Vicarium, certè naturâ non cognosco, non enim inter *κοινὰς ἐννοίας*, notiones communes, hæc assertio locum habet, neque id merâ humanâ ratiocinatione colligere possum; esset enim, si vel omnia largiremur, arbitrii duntaxat Divini, quod citra revelationem cognosci nequit, quando enim ea, quæ sunt hominis nemo scit, nisi Spiritus hominis, qui in ipso est; multò magis ea, quæ Dei sunt, nemo novit, nisi Spiritus Dei I. Cor. II. 11. Et hinc in specie ratio dictat;

dictat ; quemadmodum ante Pontifices natos sine tali Vicariatu & *Μοναρχία* mundum gubernari Deus sit passus, ita & post mero sanè arbitrio ejus relictum esse, num unum aliquod toti mundo caput dare velit, aut non dare ; Imò docet, plurimum admissâ Potestate Pontificiâ omnes humanas res publicas privatâsque ab eo, quod aliâs recepti & vulgò inter homines cogniti est juris, variare ; ut temerarium foret nova illa & nusquam hætenus audita, omnemque fidem superantia, spretis iis, quorum ratio ab orbe condito omnibus fuit mortalibus probata, sine certa & evidenti demonstratione laudare & in usum transferre. Quæ demonstratio proin hîc omninò est necessaria ; sive *miraculosa*, quam personæ tantæ & usque adeò extraordinariæ requirere planè videntur, præsertim cum Deus Prophetas suos & Apostolos, qui longè minora de sese quàm Vicarii isti de se credi voluerunt, eâ commendârunt ; Sed operum miraculorum patratorum vim sibi deesse ultrò largiuntur Pontifices hodierni, id est, se planè præter naturæ ordinem institutos mundi Gubernatores, & quos Deus ab omnibus tanquam suos Pro-Reges coli velit, non tamen aliqua Majestate diviniore ornatos esse, non viros *ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς ἀποδεδειγμένους δυνάμει, καὶ τέλει καὶ σημεῖοις*, à Deo ad nos demonstratos virtutibus & prodigiis & signis ; sive testimonialis per verbum ; Tertiam enim viam in talibus non dari, ipse Papa Innocentius III. lib.V. *Decretalium tit.7. cap.12.* agnovisse videtur. Cum interior missio, inquit, sit occulta non sufficit cuiquam nudè tantum asserere, quòd ipse sit missus à Deo, cum hoc quilibet hereticus asseveret, sed oportet, quòd adstruat illam infallibilem missionem per viam miraculi, vel Scripturæ testimonium speciale. Ad Scripturam meritò provocat, cum sit, quod vulgò ajunt, fama malum, & sint literæ, Livio *Annal. l.6.* teste, una custodia fidelis memoriæ rerum gestarum Traditiones contra incertæ, variæ & quæ hîc adducuntur, ab ipsis Pontificibus, de quorum hîc constitutione quæritur, denuum auctoritatem suam habere dicantur, & hîc maxime applicari mereantur Bonifacii VIII. in *Extra. Com. de Elect.* verba : *Asserenti, se cum mandatis Principis venisse, credendum non est, nisi hoc scriptis probaverit ; Nec similiter creditur, se asserenti legatum.* Nunquam enim Apostolica sedi moris fuit, absque signatis apicibus undecunque legationem suscipere ; Sed nec dicenti se delegatum Sedis ejusdem creditur vel intenditur, nisi de mandato Apostolico fide doceat oculatâ. De ista autem testimoniali demonstratione per verba scripta ante omnia necesse est, ut clara sit. Lex erit de tali Vicario, cui subesse, omni humana creatu-

ra esse de necessitate salutis, declaravit, definivit & pronunciavit Bonifacius VIII. Extrav. Unam sanctam &c. ipse, si credere fas est, talis; neque enim tantum consilia dantur de rebus tantis, cum nullius quamvis exiguae civitatis regimen ita institui aut soleat, aut possit; Et si vel consilium esset, Dei esset, proin vice legis: Perspicuitatem autem debere esse cujuslibet legis, siquidem vim obligandi nancisci velit, dotem, inter ea est, quæ homines sine omni penè magistro discimus, qualem tamen hîc ex superfluo audire possumus Gratianum, vel potius Isidorum, cujus ille hæc verba in Decretum Dist. 4. recepit: *Erit autem lex manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem in captionem contineat.*

Quod por-
rò ostendi-
tur, & in-
dicatur,
Scriptura
testimonia
ostentan-
do Ponti-
ficios con-
tra pro-
pria prin-
cipia age-
re;

VII. Oportet igitur, ut in Verbo Dei scripto de Electione sive constitutione horum Pontificum agatur, & quidem perspicuè; oportet, ut ex eo cognoscere possim, quæ illorum potestas, quis illis debitus honos, quæ obedientia debita; quis eorum primus esse meruerit, quomodo successio cæterorum constare queat, ne aliàs regulam fidei meæ ignorem, Legislatorem rejiciam, præscripta extra Verbum salutis media vilipendam, alterum in terris Deum Christi que in Regno suo Vicarium contemnam, & extra Pastoris summi curam & erratorum meorum veniam miserè & æternum peream. Consentiant ipsæ Pontificiorum hypotheses, dum nimirum Scripturam idè perfectam dici, ajunt, quòd ad Ecclesiam, id est, stylo partis majoris, ad Papam, Doctorem infallibilem nos quasi manu ducat. Mira perfectio Verbi, quod ipsum potest σοφίῃς ἐἰς σωτηρίαν, sapientem facere ad salutem, & quod ipsum utile est, ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad institutionem, quæ est in justitia, ἵνα ἀληθὴς ᾖ ὁ τῆς Θεῆς ἀνδραγαθός, θεὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξαρπάζων, ut perfectus sit Dei homo ad omne bonum opus perfectè instructus 2. Tim. III. 15. 16. 17. si nobis ostendit Doctorem aliquem, qui ne quidem ex illo verbo, placita sua demonstrare vult, & omnia necessaria ex eo demonstrari posse negat! Similis ferè perfectio, cum perfectione cæci de vidente loquentis, pauperis alienas divitias cognoscentis! Interim tamen manet ipsorummet voluntate, Scripturas nobis Doctorem istum ostendere debere, de ejus constitutione loqui, & evidenter. Complures certè, nonnullis aliis cum Valeriano Capucino &c. Ingenuè fatentibus, infallibilem hunc Doctoratum & Vicariatum seposità Traditionis Infallibilitate non esse demonstrabilem, id est, Doctorem suum non nisi ex proprio testi-

testimonio cognosci posse, in eo sunt, ut hinc causæ suæ fidem faciant, id est, volunt probare primum per secundum, incognitum per magis incognitum, Papam, à cujus infallibili dictamine Scripturæ Divinitas & sensus pendent, per Scripturam, quæ secundum eos nonnisi agnitâ jam Papæ autoritate intelligi potest & auctoritatem habere; id est, porro volunt sibi contradicere in eo, quod ex Scriptura, quam perspicuam esse negant, testimonia perspicua producere volunt; quod eos non facere demum concedemus, quando nobis ante probaverint, Scripturæ testimonia illa solum perspicua esse, quæ Papæ auctoritatem probent, cætera tenebris involvi densissimis, perspicuum esse illud: *Tu es Petrus &c.* obscurum illud: *Adorabis Dominum Deum tuum, & ipsi soli servies* Matth. IV. 10. obscurum & illud: *Colligimus igitur fide justificari hominem absque operibus legis*, Rom. III. 28. Obscura cætera omnia, paucissimis tantum quæ pro constitutione infallibilis sui Doctoris adducunt, exceptis; obscura usque adeo, ut etiam Dei invocato nomine, adhibitâ omni diligentia, considerato scopo, spectatis antecedentibus & consequentibus, collatis denique Scripturæ partibus aliis lucem mutuo dantibus, homo pius ad propriam convictionem & fratrum admonitionem sensum in necessariis sine hoc Doctore indemonstrabilia loquente assequi neutiquam valeat, cum contra hæc pauca ita perspicua esse debeant, ut sine Doctoris illius, utpote cujus constitutio & auctoritas adhuc probanda est, auctoritate illorum sensus omni Christiano sit evidens. Quæramus istam evidentiam & Pontificum Romanorum in Scriptura certam Electionem atque Constitutionem.

VIII. Producunt in scenam Petrum, Primum, ex ipsorum sententia, Pontificem Romanum, semper & magno cum studio clamitantes, quoque: *Hic est Petrus! Sanctiones suas omnes accipendas esse tanquam ipsius Divinæ voce Petri firmatas; pertendunt C. sic omnes dist. 19. Ecclesiæ suæ infallibilitatem perpetuam gratiâ & auxilio Petri adjudicant; Agatho P. epist. 6. Synod. Const. Act. 4. impositum à sede sua jugum vix ferendum, tamen ferendum esse in memoriam B. Petri censent C. in Memor. Dist. 19. Constantinum illis coronam suam ex auro purissimo & gemmis pretiosis, qua uterentur, pro honore B. Petri, concessisse, frantum equi Papæ tenuisse, pro reverentia B. Petri stratoris officium illi exhibentem, fingunt in Donatione C. Constantinus dist. 96. Imperatorem Petro jurantem de defendenda secundum suum posse terra Petri introdu-*
cunt

Allegantes ea, quæ de Petro & ad Petrum dicta sunt. Vbi, quantum Petrum jacent, ostenditur;

cunt *S. Cerem. Eccles. Rom. l. 1. §. 10.* Archiepiscopis *Pallium de corpore B. Petri sumptum* mittunt & vendunt *C. Quoniam quidam dist. 100. & S. Cerem. Eccles. Rom. l. 1. §. 10.* Episcopos, & eos etiam qui dignitates alias accipiunt, ut promittant *obedientiam suam & fidem etiam S. Petro* adigunt *C. Ego N. Episc. Extra. de jure jur. & Felin Com.* Imò, quod vel maximè notari meretur, in formula jurisjurandi, quæ, ut in jure Canonico descripta exstat, *ad defensionem Regularum S. Patrum* obligat, hodie, prout jam olim facere cœperunt, verbis mutatis *defensionem Regalium S. Petri* exigunt; Ut nempe hîc & ubique Petrus ipsis ante oculos sit (& ô utinam in claritatem ejus transformarentur!) quemadmodum ægrotanti illi figura sua propria obversabatur semper. Petrus ipsis est α & ω , siquidem in Principio Bullarum ordinariò legitur: *authoritate S. Petri*; In fine plerumque habetur; *Datum apud S. Petrum*; signantur *Annulo Piscatoris*, id est, Petri; Petrus ipsis sic est $\lambda\iota\theta\upsilon\varsigma$ $\pi\epsilon\tau\rho\varsigma$, fortè lapis ille pretiosus, quo se mulier inaurâsse dicitur Apoc. XVII 4. sic Philosophicus illis lapis est nomen Petri, quo sua omnia, vilissima licèt, in aurum purissimum transsubstantiare conantur. Petrum sic omnibus modis commendant, ut cum eo beatiores ipsi fiant, simili cum illo Hortensii studio, qui, Cicerone teste, *Eloquentiam summis laudibus ad cœlum extulit, ut cum ea in cœlum ipse ascenderet.*

*Causa hu-
jus;*

IX. Neque quis miraretur frustra, cur tantopere Petrum crepent, & ejus se Successores esse dicant non item cæterorum, quibus tamen ex hypothesi Pontificia. (Vide etiam Baron. *ad a. 971. 3.*) Potestas æquè convenit, nisi statim cuilibet obvium foret, de Petro multa in Scripturis in bonam partem dici, electionem ejus saltem ad aliquod munus idque eminentissimum ibi tradi, eumque talem fuisse, quali se nemo non simillimum optaret, cum contrà de aliis & Scriptura in bonam partem planè sileat, & multi eorum tales fuerint Antecessores immediati, quorum Successores meritò pudere potuit, & quibus nonnunquam etiam aliàs quasi datâ operâ contrariari studuerunt. Igitur ut illustrem Prædecessorem nominantes splendorem sibi concilient, non obscuri maneant, aut obscuriores fiant quorumlibet Successionem præ se ferentes, unanimi consilio Petrum Antecessorem jactant; non autem Christum ordinariò (aliquando eos id audere jam ostendimus, uti etiam cum principiis eorum convenit, dum Christum verè primum illam potestatem habuisse dicunt, non Petrum majorem suâ aut cujuscun-
que

que alius Pontificis, à quo tamen denominari nolunt;) tum quia eum Romæ non fuisse ipsimet agnoscunt, tum quia magis aperta esset illa impudentia, quæ tamen satis aperta, quando talis Vicarius etiam pro plenario Successore haberi debet.

X. Sed quomodo idem simul immediatus Christi Vicarius esse potest & simul etiam Vicarius Petri? Utroque elogio se exornant in diversis locis. Si immediati Christi Vicarii sunt, quomodo sunt igitur Vicarii Petri? Quomodo Vicarii Petri, qui ipse Vicarius, cum statuant & probent Canonistæ, *Vicarium non posse facere Vicarium?* quomodo Vicarii sunt Petri, quos ille non constituit? Quomodo Vicarii Petri, cui tantum in munere succedere volunt eadem eum potestate? Si Vicarii Petri, cur non etiam aliorum prædecessorum tot Vicariorum quilibet Vicarius, quot ante ipsum Papæ fuerunt? At eandem ob causam se Vicarios Petri interdum vocant, ob quam se pro Successoribus ejus venditant, & quæ § *preced.* notata est.

Difficultas respectu Vicarii Petri & Christi simul.

SECTIO SECUNDA,

In qua,

Petrum ad talem Pontificatum minimè electum esse, probatur ex suprema & æquali Apostolorum potestate in Scripturis tradita, à Patribus summo cum consensu asserta, ab ipsis Pontificiis agnita.

Breviarium.

- I. Petrum ad talem Pontificatum Romanum non electum esse, ostenditur primò ex Scriptura, & iis maximè, quæ ante Christi Ascensionem dicta aut facta sunt; II. Ex iis, quæ post Ascensionem Christi contigerunt; III. Secundò ex Patrum pro æqualitate Apostolorum testimoniis nonnullis; IV. Quibus robur etiam ex Ludovici Elia du Pin, Doctore Sorbonici allegatione & attestatione accedit, eaque occasione primà de Authore isto & ejus Dissertationibus haud ita pridem editis ex dedicatione, præfatione & approbationibus quedam adducuntur; V. Tertio ex Pontificiorum ipsorummet de Apostolorum suprema potestate & æqualitate testimoniis; Vbi primò testis adducitur Cl. du Pin; VI. Secundò ipse Bellarminus; VII. Ostenditur, Scriptura, Patrum, & Pontificiorum ista testimonia cum sententia Romana Ecclesia neutiquam convenire; VIII. Neque consensum efficere Bellarmini distinctiones & tentatas Conciliationes, quæ proponuntur.

IX. Speciatim refutantur ; Primò illa, Apostolos tamen à Petro cum aliqua subiectione pependisse ; X. Secundò illa ; Apostolos extraordinarios, Petrum verò ordinarium Ecclesia universalis Pastorem fuisse ; Vbi etiam similis ad utramque Doct. du Pin ὁμιλίαις adducitur.

*Petrum
talem
Pontifi-
cem non
electum
esse, (sten-
detur pri-
mò ex
Scriptura,
& iis, quæ
ante A-
scensio-
nem ;*

I. **V**ideamus de Petro, quia Petrum jactant ; Sive jam sint Successores tantum, sive etiam Vicarii, eum electum vocatum esse ex Scripturis evidens est ; Sed an fortè etiam, eum electum, vocatum esse ad talem Pontificatum Romanum ? Negamus, ejusmodi Electionem ex Scriptura probari posse, nimirum per quam constitutus sit Vicarius sive Successor Christi in plenitudine potestatis, Monarcha Ecclesiæ talis, quales hodierni esse volunt, Dominus cæterorum omnium in & ex Cathedra Romana. Vocatus fuit ad Apostolatam, ad quem & alii vocati fuerunt. Atqui constat, Apostolatam esse summam, quæ sub Christo hominibus obtigit, potestatem Ecclesiasticam, adeoque Petrum nullam superiorem cæteris habuisse, cæteros eo non inferiores fuisse, constat evidenter ex Scriptura, quæ Deum in Ecclesia πρῶτον ἀποστόλους, primùm Apostolos posuisse 1. Cor. XII. 28. testatur. Quomodo autem primùm Apostolos tanquam præcipuos dedit, si Petrus illis major ? Si illis major, cur non dicitur ; primùm Petrum, secundò Apostolos ? Sed juvabit adducere plura pro æqualitate Apostolorum Scripturæ testimonia. Vocantur immediatè pariter à Christo, ad idem officium, ut nempe sint Piscatores hominum Matth. IV. 18. 19. pariter mittuntur ad perditas Israelis oves eadem potestate donati Matth. X. 25. ad docendum omnes gentes, ad predicandum Evangelium omni creaturæ cap. XXVIII. 19. 20. Marc. XVI. 15. pari potestate peccata remittendi aut detinendi mittuntur à Christo, sicut ipsum Pater miserat Joh. XX. 21. 23. pariter donantur Spiritu Ib. & Act. II. pariter in regeneratione sessuri in 12. thronis & judicaturi 12. tribus Israelis Matth. XIX. 28. pariter fundamenta, quibus inædificandi erant fideles Eph. II. 10. ut etiam eorum nomina pariter 12. nova Hierosolymæ fundamentis inscripta sunt Apoc. XXI. 14. & pariter à Christo de Primatu contententes audiverunt : Reges gentium dominantur eis, & qui inter eos potestatem habent, vocantur benefiei, ὑμῶν δὲ ὁ ἄρχ. ὁ πρῶτος, Vos autem non sic, sed major inter vos, fiat ut junior, & ductor, ut ministrans Luc. XXII. 25. seq. & Petro quoque dicitur, ut, si frater contrà eum peccet, dicat Ecclesiæ Matth. XVIII. 17.

II. Si autem per ista omnia paritas Apostolorum, & Petrum non ad Monarchiam electum esse, probatur, certè non minùs probatur per ea, quæ sequuntur post Ascensionem Christi facta; Non enim Petrus Monarchicam suam potestatem unquam exercuisse legitur, multa contrà occurrunt, quæ ei planè repugnant. Non maxima & omnes spectantia solus supremâ autoritate egisse reperitur, non cæteri quicquam nomine & autoritate ejus fecisse leguntur; Paritatem spirant omnia. Ecclesia eligit Apostolum Act. I. & Diaconos cap. VI. ipse mittitur æquè ac Johannes cap. VIII. 14. reddit rationem c. XI. in Concilio primus quidem loquitur, sed sententiam fert Jacobus; *Διὸ ἐγὼ κρίνω* quare ego judico, Act. XV. in faciem ei resistit Paulus, *ὅτι κατεγνωσμένῳ ἡμῶν*, quia reprehensibilis erat Gal. II. II. *Ἀλλὰ τὸ σὺν ὁρθοποδεῖν θεῷς τῶν ἀληθινῶν ἑὐαγγελιστῶν*, quia non rectè incedebat secundum veritatem Evangelii v. 14. idem Paulus & illos reprehendit, qui à Petro denominari volebant I. Cor. I. incestuosum sine allegatione autoritatis Petri excommunicat cap. V. de se testatur, se plùs cæteris laborasse cap. XV. 10, curam omnium Ecclesiarum habere 2. Cor. XI. 28. Apostolum *σὺν ἀπ' ἀνθρώπων*, idè d' ἀνθρώπων, non ab hominibus, neque per hominem esse Gal. I. 1. honoratiorès nihil sibi addidisse cap. II. 6. sed agnovisse, sibi Evangelium præputii concreditum fuisse, καὶ ὡς quemadmodum Petro circumcisionis v. 7. cùm idem in utroque apud diversos efficax fuerit v. 8. quare etiam Jacobus, Cephas (Petrus) & Johannes, qui columna habebantur, sibi & Barnabæ *δεξιὰς κοινωνίας* dexteras societatis dederint v. 9.

Ex iis, quæ post Ascensionem contigerunt;

III. Constat eadem veritas, quòd nimirum Apostoli pares fuerint, & Petrus non ad Monarchiam electus sit, evidenter ex Patribus. Cyprianum audiamus clarissimè nobis adstipulantem. Ita ille, lib. de unitate Ecclesie: *Quamvis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat. Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis. Eadem est sententia Hieronymi lib. 1. adversus Jovinianum. At dicis, inquit, super Petrum fundatur Ecclesia, licet hoc ipsum alio in loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant, & ex aquo super eos Ecclesia fortitudo solidetur. Hinc etiam Apostoli omnes à Patribus dicuntur Vicarii Christi. Constat, inquit Hilarius Diaconus in epist. 1. ad Cor. Apostolos esse Dei adiutores, quia Vicarii sunt Christi. Et Chrysostomus, explicans illud Pauli; Pro Christo legatione fungimur; ait; omnes Apostolos illius loco officium ejus suscepisse: Mitto illud*

Secundò ex Patrum pro equalitate Apostolorum testimonium;

omnibus notum præfationis Missæ Apostolorum : Quos Operis Tui Vicarios eidem contulisti præesse Pastores.

Quibus
robior à
Doct. du
Pin allu-
gatione
additur,
et de Au-
thore illo
agitur;

IV. Sed quid longa probatione opus est? Nulla planè opus fuisset, nisi liquidò patere deberet, quàm strenuè non tantùm Scripturæ & piæ Antiquitati, sed & sibi met hîc contradicant Pontificii. Fatentur ab una parte omnes Apostolorum æqualitatem; Quæ pro ea jam jam adduxi, Patrum testimonia ex Doctore Pontificio, cujus etiam propria verba adhibere malui, & qui tanquam inter Pontificios de præfatione Missæ Apostolorum tanquam de re omnibus nota loquitur, adducta sunt, testimonia, qualia, ut ipse ait, dantur multa & aperta. Est is Ludovicus Ellies du Pin, Sacra Facultatis Theologiæ Parisiensis Doctor, qui An. 1686. Parisiis Dissertationes Historicas de antiqua Ecclesiæ Disciplina septem cum Privilegio Regis & decem Theologorum Parisiensium (qui avitam in iis doctrinam à Christo per Apostolos eorūque Successores transmissam & terminos à Patribus positos, antiquam Gallicanæ Ecclesiæ ac Facultatis Sacra sententiam à malevolorum calumniis ac sciorum rariunculis liberatam & sincerum ardēsq̃ue veritatis ac pacis singulari cum eruditione conjunctum studium, ita ut Author uni veritati aperiendæ atque illustrandæ intentus, ubique personas à causa secernat, neutri, quod sui juris, adimat, neutri, quod alterius, concedat, in opere nihil exuberet, ac nihil desideretur, nec quicquam habeat, quod inoffenso pede decurri non possit; agnoverunt & laudant, oblectationem animi in iis volvendis eam, quā major vix dari possit, depredicant, adeoque cum ita feliciter ea omnia, quæ ad Ecclesiasticam atque civilem potestatem spectant, plenè & dilucidè in unum veluti doctrinæ corpus redegerit Author, ex operis lectione plurimùm fructus & utilitatis iis, qui missis præjudiciorum falsis persuasionibus soli Christo loquenti & Ecclesiæ ejus Sponsæ desinienti aures cordis accommodaturi sint; promittunt;) approbationibus in lucem emisit, & in iis præfixo ad Lectorem Monito protestatus est, se Sedem Apostolicam, & qui in ea sedeat, Innocentium XI. Pontificem venerari, Ecclesiam Romanam ut caterarum omnium caput, vero & sincero honore prosequi, ejus communionem, quàm studiosissimè possit, fovere & amplecti, nec unquam vel latum anguem à debita ipsi obedientia recessurum; & qui Dissertationes suas ad adjuvandos ei multorum animos utiles valdè ac necessarias fore judicavit, & Rom. Pontificis Primatum & Authoritatem, intra justos limites cohiberi, non eam odiosam & gravem Regibus & populis ostentari debere, censuit, quemadmodum etiam anno 1682. Cleri Gallicani Patres, non
tam

tam ad Libertates suas propagandas, quàm ad vindicandam Ecclesiæ Romanæ dignitatem congregati fuerint, & liceat utique Romani Pontificis auctoritatem, quam alii invidiosam reddant, ab huiusmodi opprobrio vindicare; quem scopum etiam in Dedicatione ad Illustrissimum Virum D. D. Dionysium Talem, S. Consistorii Consiliarium, & in Senatu Parisiensi Advocatum Generalem prodidit, significans illi opus suum deberi tanquam Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ Vindici, quique ex eorum ordine, quorum operâ, studio, adhortatione Senatus Parisiensis, eorum, qui novas & peregrinas opiniones inducere conabantur, molitionibus semper obstiterit & veterem doctrinam vindicaverit, quomodo præcipuè Illustrissimi Parentis ipsius vigilantia non semel ambitiosi Curia Romanæ sonatus repressi sint; Et ipse, cum annis superioribus Theologi quidam velut sua patriæ oblici, & Curia Romanæ nimium addicti, nova dogmata, potestati Regiæ, Conciliorum auctoritati & libertati Ecclesiæ contraria disseminassent, maximâ auctoritate malum ingruens represserit, maximâ libertate Regni & Ecclesiæ jura defenderit, maximâ vehementiâ contraria eis dogmata proscripserit, & maximâ demum arte ipsum Theologia ordinem quasi è somno excitârit & ad antiquæ doctrinæ defensionem commoverit, testibus huius rei semper futuris sex illis articulis ab eo tum temporis Senatui Parisiensi ipso annuente & adhortante oblatis.

V. In Dissertationum harum quarta agit de Primatu Romani Pontificis, & cap. 1. de Primatu B. Petri. Sect. 3. ex parte ostendere vult, nihil obstare Petri Primatui Apostolorum inter se equalitatem; quam primo proponit, post etiam allatis Patrum testimoniis confirmat, in fine autem hæc verba emphatica habet, quæ licet pariter argumentationis nostræ ex Scriptura præmissæ contineant, heic tamen inferere non abs re erit: Et certè, inquit, quoad regimen prima illa Ecclesia Aristocratiâ usa est; nihil enim solus Petrus statuit, sed simul cum Apostolis & Senioribus; sic cum eligendi fuerunt Diaconi, communi Apostolorum consilio & auctoritate id factum est; cumque de circumcisionis & legalium observatione longè gravior difficultas foret exorta, illa non Petri auctoritate, sed Apostolorum Seniorumque Hierosolymis congregatorum judicio definita est. Atque adeò verum, Petrum non fuisse absolutum Monarcham aliorum Apostolorum, ut Paulus non sit veritus, ei in faciem resistere, cum Gentes ad Judaicas ceremonias observandas vellet impellere. Constat ergò, Petri Primatum non fuisse Monarchiam absolutam aut dominatum in ceteros Apostolos. In quo quidem sententiæ communis Ecclesiæ Gallicanæ genuinum se interpretem præbet.

Tertiò
ex Pontifi-
ciorum
pro equali-
tate illas
testimo-
nias, Cla-
riss. du
Pin;

Bellarmini;
ni;

VI. Sed eam hîc nobiscum sentire miratur valdè nemo, quando constat, ut suo loco etiam plenius dicam, eam immensam illam, quam cæteri Pontificibus Romanis adscribunt, potestatem minimè admittere. Mirandum multò magis est, Cardinalem Bellarminum (Ast quàm acer ille Romanæ omnipotentiae defensor fuit!) quoad supremam adeoque æqualem Apostolorum potestatem eadem nobiscum dicere, *Libri nimirum de Pont. Rom. quarti cap. 23.* cui primò titulus; *Apostolos à Christo jurisdictionem omnem accepisse*; In ipsa tractatione dicit; *Locum Joh. 20.* Sicut misit me Pater & ego mitto vos; *Patres, Chrysostomum & Theophylactum sic exponere, ut aperte dicant, factos esse his verbis Apostolos Christi Vicarios, imò ipsum Christi officium & auctoritatem accepisse*; Addit; addere *Cyrillum in locum, his verbis propriè creatos esse Apostolos & orbis totius Doctores, & ut intelligeremus in Apostolica Auctoritate contineri omnem potestatem Ecclesiasticam, ideò adjecisse Christum: Sicut misit me Pater, siquidem Pater Filium misit potestate summâ præditum.* Subjungit *Cypriani verba, quibus Christus Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuisse testatur.* Et concludit: *Ubi vides idem dari Apostolis per illa verba: Ego mitto vos, quod Petro fuerat promissum, per illud: Tibi dabo claves, & postea exhibitum per illud: pasc oves meas. Constat autem per illa, Tibi dabo claves, & per illud; pasc oves, intelligi jurisdictionem plenissimam etiam exteriorem.*

Ostenditur, dicta cum sententia Romanæ Ecclesiæ non convenire;

VII. Jam quæro, quomodo hæc consistere queant cum illo Pii V. in sentent. *Declar. contra Elisabetham Angliæ Reginam effato: Regnans in excelsis, cui data est omnis in cælo & in terra potestas, unam, sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, extra quam nulla est salus, UNI SOLI in terris, videlicet Apostolorum Principi, Petro, Petri Successori Romano Pontifici, cum potestatis plenitudine tradidit gubernandam? Quomodo hæc consistere queant cum illa Monarchia, ad quam Petrum electum esse operosè contendunt, ipse Bellarminus, Baronius, alii, subjectionem cæteris Apostolis, & quòd sub Petro fuerint, à Petro pendere debuerint, aperte tribuentes? Quomodo hæc consistere queant, cum illa potestate absoluta, quam cum Successione Petri sibi vendicant Pontifices Romani, ita ut cæteri Ecclesiarum Rectores, Apostolorum in potestate ordinaria Successores omnes, ab illis potestatem suam accipere, illis obedientiam jurare, in omnibus præstare teneantur, illis se opponere nulli unquam audeant, ipsi tam inæquales Papæ, quando Apostoli tam æquales Petro?*

VIII. Vidit

VIII. Vidit certè Bellarminus difficultatem, hinc loco citato subiecit: *Quomodo autem hæc non impediant Petri Principatum, aliàs satis ostendimus. Dubio procul respicit ad lib. 1. cap. 11. circa finem: Omnes fuerunt capita, ibi inquit, Rectores & Pastores Ecclesie universæ, sed non eodem modo. Illi enim habuerunt summam & amplissimam potestatem ut Apostoli, seu legati, Petrus autem ut Pastor ordinarius. Deinde ita habuerunt plenitudinem potestatis, ut tamen Petrus effet caput eorum, & ab illo penderent, non è contrario. Atqui hoc est, quod promittitur Petro Matth. 16. cum ei soli coram aliis dicitur: super hanc Petram &c. Respicere etiam potuit ad cap. 12. §. Dices, si non, ubi eadem ferè repetit, nempe summam potestatem collatam esse Apostolis omnibus, ut Legatis, non ut Pastoribus ordinariis, & cum quadam subiectione ad Petrum, cui etiam Apostolorum, Fratrum suorum commissa sit cura.*

Neque
consensum
efficere
Bellarmini-
um, cuius
distinctiones
& concilia-
tiones
proponun-
tur;

IX. Egregiè scilicet difficultatem solvit, contradictionem manifestam tollit, tollit, solvit, si solvi illa, tolli hæc potest continuatione in contradictione, suppositionibus non fundatis, & manifestè falsis, & prærogativa, quæ nulla est! Continuatio est contradictionis, quòd Apostolos Christi Vicarios, Capita, Rectores & Pastores Ecclesie universæ, ipsum Christi officium & auctoritatem habentes, & in auctoritate sua omnem Ecclesiasticam, parem potestatem, plenitudinem potestatis, qui idem cum Petro, jurisdictionem etiam plenissimam, etiam exteriorem acceperint, nihilominus à Petro Capite & Monarcha cum quadam, (sic individuum vagum exprimit, qualis enim ista subiectio fuerit, dicere nemo potest) subiectione pendere atque illius curæ concreditos esse, & non vicissim illum, curæ eorum; affirmat; quam contradictionem ut effugerent Rhemenses, in Matth. XVI. Petro datam esse dixerunt supereminentem potestatem, quæ collata cum potestate aliis Apostolis, Episcopis & Pastoribus data, vocari possit plenitudo potestatis; Sic à Bellarmino dissentientes & Apostolis supremam dignitatem denegantes. Sed istam Apostolorum subiectionem à Monarchicis consensu traditam unanimi, multò adhuc absurdior reddere potest consideratio & illa, quod Johannes Apostolus, adhuc sub Domitiano superstes, secundum istas hypotheses non tantum Petro, sed ejus etiam, quos vocant, Successoribus, Lino, Cleto, Clementi subiectus esse debuerit, cum contra Eusebius Hist. Eccl. 1.3.c.6. jure meritoque augustius multò de Johannis quàm verò de Clementis Episcopi Romani ministerio loquatur, scribens, Clementem Romanam gubernasse Ecclesiam: ac Johannem Apostolum ad-
huc

Refutatur;
Prima.

huc in Asia vitam traducentem Ecclesias ibi administrasse. Hic scilicet tanquam illius Legatus ab illo pendens, illi subjectus cuncta fecit! Absurditatem etiam auget, consideratio hæc, quo nimirum loco ultimorum seculorum, si vera narrant, Petri in Monarchia Successores quosvis in orbe terrarum Ecclesiarum Rectores, Apostolorum in potestate ordinaria Successores habeant, quos à se omnibus modis pendere, non juris Divini, sed Pontificii tantum esse contendunt.

Secunda.

X. Suppositiones non fundatæ & manifestè falsæ sunt illæ, Petrum in eo cæteris Apostolis tamen majorem manere, quòd *Pastor Ecclesie ordinarius* fuerit, id est, juxta Gretseri in loci Bellarmiani defensione explicationem, *quòd ei in plenitudine Clavium, hoc est, potestatis successum est, & succedetur usque ad finem mundi, cum summam & amplissimam habuerint reliqui, ut Apostoli & Legati.* Quæ prærogativa primò respectu Petri nulla est, & Primatui ejus tali Apostolorum æqualitatem non obstare haud docet. Eximia certè prærogativa, quam ut citò habeant alii, ille, cui tribuitur, citò mori debet! Ut taceam, Ministros extraordinarios ordinariò ordinariis majores esse, fuisse Moysen Aarone, Samuelem summo Sacerdote, Prophetas Leviticis, Apostolos aliis in N. T. Ministris. *Secundò, gratis hæc omnia finguntur & dicuntur, Petrum nimirum ordinarium Pastorem fuisse; Apostolum, id est, Legatum æquè ac cæteros (vide Joh. XX. 21. 2. Cor. V. 20.) ostendimus fuisse; Atqui munus Apostolicum extraordinarium fuerat; Successores habuisse in alio sensu, quàm in quo & cæteris Apostolis succedatur; Apostolos enim æquè in potestate ordinaria Successores habere, in plenitudine autem potestatis suæ neminem, nec Petro, nec aliis successisse, inferiùs docendum erit.* Hic autem addere lubet Doctissimi & suprà laudati du Pin loco etiam citato ad istam à Bellarmino & plerisque aliis Petro tributam posteriorem prærogativam *Finexor* nostræ simillimam. *Hæc responsio, inquit, nimirum Apostolicam illam auctoritatem ad tempus tantum datam fuisse cæteris, & Petro concessam ut ad Successores ejus permaneret, mihi videtur esse fictitia, & Petri Primatui non parum derogare. Fictitia quidem est, quia nullâ ratione, nullo Testimonio Scripturæ aut Traditionis docemur, potestatem Apostolatûs Petri ad ejus Successores permanasse, non autem potestatem cæterorum Apostolorum, cum ex æquo Ecclesiarum Apostolicarum Episcopi dicantur eorum Apostolorum, à quibus Ecclesie sunt fundatæ, Successores, imò omnes*
Episcopi

Episcopi Apostolorum omnium Successores esse perhibeantur. Deinde hac opinio Primatui Petri derogat, nam ex ea sequitur quidem, Petri Successores praeferrri debere ceteris Episcopis, at Petrum propterea inter Apostolos Primatum habuisse, non convincitur.

SECTIO TERTIA,

In qua,

Petrum ad talem Pontificatum minimè electum esse, ex invaliditate argumentorum Pontificiorum ostenditur, & maximè locus Matth. XVI. 18. examinatur.

Breviarium.

- I. Transitus fit ad argumenta Pontificiorum, quibus Petri electionem ad Pontificatum talem, sive Monarchiam probare conantur. Et primò quid in detorsiones locorum Luc V. 4. & 10. redarguantur, & de plerisque Petri apud Bellarminum prerogativis iudicium fertur. II. Posthac loca eorum praecipua Matth. XVI. & Ioh. XXI. indicantur, & ad ea aliquid in genere annotatur. III. Speciale examen loci Matth. XVI. & quidem verborum priorum: Tu es Petrus, & super hanc Petram &c. incipit, eorumque quatuor, quae apud Patres etiam occurrunt, expositiones notantur; IV. Primae expositionis Authores, qui per Petram fidem & confessionem Petri intelligunt, & rationes indicantur; V. Secundae, quae per Petram Christus designari dicitur, Authores proponuntur; VI. Fundamenta exponuntur; VII. Tertiae, quae per Petram Petri personam intelligunt, Authores pariter indicantur; VIII. Eam Monarchiam Petri non involvere ostenditur, etiam M. Ant. de Dominis verbis; IX. Doctiss. du Pin iudicio; X. Quae porro explicantur; XI. Quartae expositionis, quae per Petram sive Apostolos, sive fideles quosvis intelligi dicitur, Authores nominantur, eorumque testimonia proferuntur; XII. Erasmus, expositionis approbator & ille, à Bellarmini exceptionibus vindicatur. XIII. Turrecremata, tandem vim argumenti in eo solo ponenti, quòd haec verba ad Petrum ceteris praesentibus dicta sunt, occurritur. XIV. Expositionum harum vicinia & convenientia adstruitur; XV. Atque IX. ceteris generalior subiungitur.

Satis haftenus probavimus, Petrum non ad Monarchiam Ecclesiasticam electum esse, argumento maximè ab aequalitate & suprema potestate Apostolorum desumpto, in S. Scriptura optimè fundato, Patrum etiam testimoniis illustrato, propriâ non minus Pontificiorum Confessione confirmato, & denique ab exceptione

Transitus ad argumenta Pontificiorum. Et primò

quidem
detorsiones
locorum
Luc. V. 4.
et 10. re-
darguun-
tur, et de
plerisque
prærogati-
vis Bellar-
minianis
iudicium
feritur;

ceptionibus Bellarminianis vindicato. Copiis sic nostris lustratis, etiam castra adversariorum explorari debent, & in re tanti momenti videndum est quoque, quibus ab altera parte armis pugnetur, quomodo probare velint, Petrum ad talem Pontificatum Romanum electum esse. Jam in prima vocatione ad Christum hujus rei indicia ostendere conantur nonnulli; Nam quod Petro Luc. V. 4. dictum, *ut duceret in altum, ibique retia expanderet*, illud Innocentio II. (cui ad stabiliendam Paparum potestatem, maximè temporalem, S. Scriptura turpiter abuti solenne fuit;) interprete Serm. 2. in Fest. Petr. ei significavit, *ut ascenderet Romam, quæ altum habeat Dominium super gentes, et inde per omnes terrarum rationes retia in capturam possint laxari*. Quomodo certè Christus jam ipsam Monarchæ spiritualis sedem designasset! Et verba ejusdem historię v. 10. illa: *Ex nunc Piscator hominum eris*; Reginaldus Polus ita explicat, sive corrumpit: *Tu Successoresque tui dominationem habebitis in omnes homines et potestatem Regibus atque Imperatoribus imperandi, eos citandi atque ejiciendi*. Quâ ratione extremum potestatis Pontificiæ jam tunc collatum fuisset, potestas nempe in omnes & supra omnes temporalis à Petro nunquam, nunquam etiam ab ullo per mille annos Romano Pontifice ita exercita! Sed ineptæ sunt istæ expositiones, imò impiæ Scripturarum Sanctarum detorsiones, quibus se ex eorum numero esse produnt, qui *Scripturas torquent ad propriam perniciem* 2. Pet. III. 16. Responsum nullam merentur, cum manifestâ suâ absurditate Lectorem jam satis offendant; Quemadmodum etiam prærogativæ illæ, quas Bellarminus studiosè Petro conquistavit ex Scriptura S. viginti, ex aliis Scriptoribus octo, quatenus nimirum ad probandum Petri Primatum talem eas adduxit. Scilicet probandus est vanis allegoriis, prærogativis, quæ partim nullæ, partim leves, & quibus majores, & æquè magnas apud alios reperias, partim incertæ & manifestè falsæ, omnes insufficientes sunt, & jam abundè ab aliis refutatæ; Agnoscente illud quoque Doctiss. du Pin Dissert. cap. 1. in fine scribens: *Omitto quasdam alias prærogativas, quas fuse digessit Bellarminus, nam ex illis nonnulla sunt gratis conficta, alia nihil omnino ad Primatum Petri pertinent; hoc facile esset demonstrare, sed in his immorari cadet, cum unusquisque possit earum levitatem vel eas percurrendo statim perspicere*. Talibus itaque, cum Theologo, maximè in re tanti momenti, planè indigna sint, missis, ad palmaria, quibus pro Electione Petri ad Pontificatum talem cum specie aliqua utuntur, vel abutuntur potius, loca progredior accuratius examinanda.

II. Cajetanus, postquam *Tract. de Rom. Pont. Instit. Cap. 1.* Posthac dixisset, ex sacris literis pendere omnem questionis hujus de Primatu Petri & Pontificis veritatem; (quod notari, & cum iis, quæ *Sect. 1. §. 6.* ad demonstrationem ex Scriptura dixi, etiam conferri velim) subjungit, duos esse præcipue textus de eo Mystério expressè loquentes, *Matth. XVI. & Joh. Ultimo.* Qui textus quoque præcipui sunt ex Bellarminianis, imò soli speciem quandam habentes. Possemus examen horum etiam Textuum, post tot, non tantum ex nostris maximi nominis, sed etiam Gallorum Theologorum, qui hic nobiscum junctis copiis pugnant, contra Monarchicorum *negligentias* vindicias omittere, & sine ablegatione Lectoris ad nostros forsàn ei vel hoc solo indicio satisfacere, quòd Ecclesia Gallicana non infima Romanæ Communionis pars in istis Textibus electionem Petri ad Pontificatum & Primatum talem minimè contineri, non tantum fateatur ingenuè, sed & ex sanctis quoque Patribus ostendat egregiè; Et quidem hanc ob causam, ne post Homerum quod ajunt, Iliada scribamus, infinitis ferè Patrum testimoniis exscribendis non immorabimur. Interim tamen ne diffidere causæ nostræ, & in re tanti momenti aliquid neglexisse videamur, videamus & ipsi, quàm expressè hi Textus de isto sive pietatis, sive iniquitatis mysterio loquantur.

III. Prior, qui habetur Matthæi XVI. 18. 19. ubi nimirum Christus ad Petrum, post editam ab eo egregiam confessionem, dicit: *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam &c.* Tibi dabo claves Regni cælorum; & in duobus versibus duo etiam continet, ex quibus duplici etiam modo argumentantur Monarchici. Primò argumentantur ex eo, quòd dicitur: *Tu es Petrus, & super hanc Petram, &c.* Ajunt evidenter hic Petrum Petram, cui inædificanda sit Ecclesia, vocari, & per consequens Ecclesiæ Monarcham, & Rectorem universalem constitui. Hæc igitur est clara illa Scriptura, quæ arduam hanc de constitutione Pontificum talium, saltem Petri, quæstionem decidere debet. Hæc est prima pars literarum, ut sic loquar, credentialium, quibus Petrus supremus Ecclesiæ Rector populo Christiano proponitur. Sine dubio sensus horum verborum unicus legitimus apud Lectorem vel Auditorem ullum Christianum, de ullo alio dubium non relinquet. Ast quatuor sunt, quas Bellarminus *l. 1. de Pont. Rom. cap. 10.* memorat, verborum istorum expositiones. Satis quidem subdolè tres à sua diversas sub no-

loci eo-
rum præ-
cipua
Matth.
XVI. &
Joh. XXI.
indican-
tur, & ad
ea aliquid
in genere
annota-
tur;

Speciale
examen
loci
Matth.
XVI. 18.
incipit,
eiusque
quatuor
apud Pa-
tres expo-
sitiones
notantur;

mine *Erasmi, Calvini, Lutheri* proponit, quasi nimirum hi primi sic exponant, & ferè soli, verum, quando quatuor *Bellarmino* & sequacibus dedimus *Patrum celeberrimorum*, quorum *authoritas* in *Ecclesia Pontificia*, *Verbo Dei*, verbis saltem, & facto, ubi lubet, tantum non æquatur, *diversas expositiones*, quarum nulla illud, quod *Bellarminus* & alii *Hierarchici* ex isto loco eruere conantur, continet, jam satis constare poterit, eum ad probandum illum, vel *Petri*, Pontificatum talem minimè idoneum esse.

Prima ex-
positionis
auctores
& ratio-
nes;

IV. Proponamus illas eo ordine, quo à doctissimo du Pin proponuntur. Primò dicit; *non paucos ex sanctis Patribus per Petrum (Petram) hic intelligere fidem & confessionem Petri*. Citat pro ea expositione *Hilarium, Gregorium Nyssenum, Ambrosium, Chrysostomum, Augustinum, Acacium Melitenum, Cyrillum Alexandrinum, Juvenalem Hierosolymitanum, Theodorum, Anonymum in Catena Nicetae, Gregorium M. Isidorum Hisp. Bedam, Druthmarium, Hincmarum, Tostatum*, ei favere testatur & alios. *De Dominis de Rep. Eccl. l. 1. c. 6. §. 12.* addit *Epiphanium, Victorem Antiochenum, Theophylactum, Jonam Aurelianensem, ex Pontificibus Rom. Eutychianum, Leonem M. Felicem III. Adrianum I. Nicolaum I. Johannem VIII. Stephanum VI. Innocentium II.* porro *Patres Concilii Sueffionensis. An. 909.* & dicit potuisse se plurima adhuc *sanctorum Patrum loca asferre*, et am effugere conantem *Bellarminum* retinet, & *loci Augustiniani*, qui *Romani* adeò non placuerit, ex *Breviario deletionem, alius decurtationem, & contrà sub Chrysostomi nomine currentis Apocryphi cujusdam suppositionem*, in quibus *Breviarii deformationibus* potius, quàm *reformationibus bona fides desideretur*, memorat. *Forbesius Instruct. Hist. Theol. l. 15. c. 7. §. 2.* addit *Basilium Seleuciensem, Paulum Emisenum, Joh. Damascenum, Germanum Constantinopolitanum, Authorem Glossæ dist. 19. Can. Ita Dominus. & Ludovicum Vives*, ex quibus omnibus multos expositionem Pontificiam non attulisse, ipse etiam testis est. Ut certè mirari liceat fraudem *Bellarmini*, qui hanc sententiam *Luthero, Centuriatoribus, aliisque ejusdem ordinis simpliciter* tribuit. Miratur certè *Magnus Launojus Epist. F. V. 7. sententiam*, in qua plures compareant *Pontifices Rom. Lutherani* tribui, usque adeò ut exclamet: *O fucatam & perversam scribendi methodum*, in qua damnatur, quod laudandum est, nempe *Lutheranos* illam *Scripturae expositionem recipere & amplecti*, quam tot antiqui *Patres & Pontifices Romani* suis monumentis consignarunt! Si *Lutherani*, ita porro argumentatur, sunt *Novatores*, quâ parte *S. Patrum sequuntur traditionem*, *Novatores*,

tores, opinor, non erunt, cum re ipsa Novatores erunt. Ad has necessario deveniendum est ineptias, cum à Christiana disputandi simplicitate deflectimus. Et duabus antehac paginis: Ut expositionem reddat odiosam Bellarminus factioni Lutheranorum addicit; etiamsi veterum Patrum testimoniis confirmari posse fateatur. Et pergens ingenuitatem Tissii laudat, qui Luthero hic responderit, adificatam supra Petri confessionem Ecclesiam esse, à nemine Catholicorum negari, hoc est, à Doctoribus penè cunctis ad mille, seu neminem esse, qui aperitè recusarit. Fundamento etiam illa non caret; Confessionem quippe in præcedentibus suo & aliorum nomine edidit Petrus, quæ profectò Ecclesiæ Christianæ fundamentum est, per quam fideles Christo inseruntur, qui & sanctissima sua fidei, Jud. v. 20. se inadificare dicuntur, ut etiam perpetuò illa in Ecclesia manere debet; Eam etiam nec novam, nec profanam esse, jamjam laudatus Launojus l. c. probat.

V. Ait Doctissimus du Pin, ab ista expositione (de Petra fide, vel confessione Petri) non multum abludere eos, qui Petrum (Petram) interpretantur Christum, quem Petrus erat confessus. Citat pro ea Hieronymum & præcipue Augustinum, qui Retract. l. 1. c. 21. testatur se verba illa semel de Petro, sapissime de Christo exposuisse, & subjungit: Harum duarum sententiarum quæ sit probabilior eligat Lector; Theodoritum, Bedam, & alios, qui videri possint apud Launojum Ep. part. 5. Ep. ad Voellum. Exprimit de Dominis l. c. § 9. & seqq. porro Cyrillum Alexandrinum, Tarasium Constantinopolitanum, Glossam interlinearem, quæ supra hanc Petram Christum habeat, in quem credis; Subdit, Petrum à Petra Christo vocabulum hoc sortitum esse communi omnium ferè Patrum, Hieronymi, Tertulliani, Augustini, Ambrosii, sive Prosperi, Gregorii M. Leonis I. Bedæ, Nicolai I. Gregorii VII. Gratiani, Alphonsi de Castro, &c. sententiâ, qui omnes expositioni illi aptè favere deprehendantur. Forbesius loc. citato adjungit Hilarium, Gregorium Nyssenum, Modestum Archiepiscopum Hierosolymitanum. Ut & hic similem Bellarmini fraudem mirari liceat, qui sententiæ hujus Authorem Calvinum, & per consequens hos sanctos Patres & Viros celebres omnes hac in parte Calvinianos facit. Ita autem rursus Doctiss. Launojus; Calvino tribuere, ut de hujus Sectarii nomine reddatur suspecta, atque sic in Calvino crimen fuisse, eam amplecti explicationem, quam Hieronymus &c. sint amplexi.

VI. Et ista quidem sententia à multis etiam rationibus commendatur. Christus enim Petra est, divinisque personis in Scriptura hoc nomen ordinariò tribuitur, Christo, qui Petra salutis, Psalm. XCV. 1. quem Architecti rejecerunt, Psalm. CXVIII. 22. qui in Zione

Secundæ
Authores;

Funda-
menta;

positus, lapis probatus, pretiosus lapis, angularis, fundatissimus Esaj. XXVIII. 16. (quamvis locum hunc de Papa in *Præfat. ad libros de Rom. Pont.* prolixè ita explicet Bellarminus, ut parùm à blasphemiiis absit, & apertè repugnet ipsi Petro, qui 1. Ep. II. v. 6. locum Esaj. de Christo explicat; Ubi nullum effugium, præter ordinarium esse poterit, nempe quæ de Christo dicuntur, etiam Papis, ejus Vicariis convenire, in quo quidem impietas impietate excusatur;) Sic etiam Paulus Christum vocat *fundamentum*, præter quod aliud poni non possit, 1. Cor. III. 11. & *Petram*, cap. X. 4. utpote qui non tantùm in natura omnia portat verbo potentia sua, Heb. I. 3. sed & Ecclesiæ gratiam & tutelam efficaciter largitur, & imbecillitatem suorum potenter sustentat, & quem Petrus jamjam confessus fuerat, *Filium Dei viventis*, v. 16. Cui explicationi etiam favere videtur illud, quòd Evangelista Θεόπνευστος, vocem unam non retinuit, sed diversimodè Πέτρον & Πέτρον dixit; quòdque Christus apud Evangelistam non simpliciter dicit; *Tu es Petrus, & super TE edificabo*; vel: *Tu es Petra, &c.* vel; & *super te Petram edificabo*; Sed: *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo*; quâ ratione commodè ad se ipsum respicere potuit, juxtà similes loquendi formulas, Joh. II. 13. Job. XIX. 26. 1. Cor. XV. 53.

Tertiarum VII. *Tertia expositio est*, ait Doctissimus du Pin, nomine *Petræ* *Authores*; ipsum Petrum intelligi. Hanc expositionem esse Catholicorum, dicit Bellarminus, & alibi: *Omnes Patres docere, super Petrum fundatam esse Ecclesiam.* Sed rectè Clarissimus Launojus T. V. epist. 7. p. 9. seq. in his verbis fucum observat, & addit: *Nisi Author iste (Bellarminus) mentiatur, ἀμετέλας εἰς ἀνθρακας, nemo mentietur unquam* (quod quidem parùm convenit cum eo, quòd effigiei Cardinalis appositum, eum nullius in tota vita mendacii sibi conscium fuisse;) At idem etiam Clariss. Launojus 4. sententias plurimis Patrum testimoniis firmatas exhibet. Patres hanc dederunt expositionem aliquot; Augustinus tamen ei expressè *aliam*, teste ipso Bellarmino, anteposuit, & judice de Dominis. l. c. § 25. hanc ut *improbabilior* ac *propemodum retractandam* fermè rejecit. Ipse de Dominis tamen eam contrà *probabilior* vocat, & probat, ita tamen ut *duæ illæ Sanctorum Patrum interpretationes, quæ Petra vocabulo vel Christum intelligunt, vel fidem, & fidei divinitatis Christi confessionem, adhuc ut probabiles maneant, & nihil Ecclesiæ Catholica contraria, liberamque hinc esse electionem.* L. c. Doctissimus du Pin similiter eam *probabilior* esse judicat, imò

ex nostris Doctissimus Camero, quem quoque sequuntur alii, in *Myrothecio ad hunc l.* eam studiosè vindicat atque defendit.

VIII. Sed multum abest, ut omnes hujus expositionis approbatores simul absolutam Petri Monarchiam probent, & in hoc loco Petrum ad eam electum, eam illi vel promissam, vel exhibitam esse, cognoscant, quod cum expositione ista indissolubili nexu conjunctum esse Bellarminus, Baronius, aliique somniant, & vel maxime hîc in quæstione est; Ut lepidus sit certè præcipuè Baronius, qui, postquam à se probatum esse, sibi certò persuasisset, Petrum hîc per Petram denotari, confestim totus in triumphos resolvitur, ut jam Victor exultat, epiniciùmque canit, ad annum Ch. 33. n. 27. c. 2. Qui eadem planè cum ipso cæterisque sentiunt, certè nihil minùs, quàm Catholici sunt, cum eos & venerandæ antiquitatis imò priorum in aliis fidei Sociorum, ut de aliis nihil dicam, consensus destituat. Nam fuitne ullus ex his Patribus (qui de Petri Persona explicant Petram) qui Petrum Petram & fundamentum edificandæ Ecclesiæ dictum, cum Illustri de Dominis l. c. § 30. loquor, sub hac Metaphora constitutum, aut designatum Principem & Monarcham Ecclesiæ intellexerit? Certè hi omnes & cum illis plures Petrum fundamentum Ecclesiæ eo sensu acceperunt, quòd vel fidem divinitatis Christi primus solenniter promulgavit, in qua tota fundatur Ecclesiæ, vel quòd fidei soliditatem retinuerit, vel quòd primus & præcipuus ex duodecim Evangelium per mundum sparserit, sed ex his nullus consurgit Petri Primatus, nisi ad summum excellentiæ cujusdam, & dignitatis personalis. Quod si quis, ex Patribus antiquioribus, Petrum facit propterea solum totius Ecclesiæ Primatem & Monarcham, quia super ipsam dicatur edificandæ Ecclesiæ, eum producant; Nos enim nullum prorsus id aut censuisse, aut protulisse, aut innuisse putamus. Aded enim difficile, ne dictam impossibile, est, suprematum hunc Petri ex illis præcisè promissis super hanc Petram &c. colligere, aut confirmare, ut vel ipsi Monarchici nostri, quò se vertant, non inveniant, ut in nomine, seu Metaphora fundamenti primatus inveniant auctoritatem, & Petri supremam præfecturam.

IX. Concinit planè Doctissimus du Pin, cujus hæc sunt verba: Et certè ratio fundamenti hîc consistit in promulgatione Evangelii & Ecclesiarum administratione; sed hæc non secus Apostolis cæteris ac Petro data sunt, & illi non secus ac Petrus hoc sensu dicuntur fundamentum Ecclesiæ. Ephes. 2. ædificati supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum. Et Apoc. 6. 21. Et murus civitatis habens fundamenta

Ena Mo-
narchiam
Petri non
involve-
re ostendi-
tur etiam
M Ant.
de Domi-
nis verbis

Doctiss. du
Pin judi-
cio;

menta duodecim, & in ipsis duodecim nomina, duodecim Apostolorum agni. Nec aliud probant allata à Bellarmino testimonia; quæ vindicat & addit: Itaque posito, quòd hæc verba; & super hanc Petram; à Christo de persona Petri dicta sint, ut ego probabilius esse arbitror, nihil aliud hîc sibi vult Christus, quàm Petrum ad ædificationem Ecclesiæ, hoc est, fidelium conversionem & Ecclesiarum administrationem plurimum laboraturum. Ad Summum igitur inde deduci potest, eum primum ac precipuum fore inter eos, qui Evangelium erant annuntiaturi: sed inde colligi minimè potest cum Bellarmino, Petro totius Ecclesiæ regimen esse commissum, præsertim circa fidem.

Quæ porro
explican-
tur;

X. Et hæc quidem optimè se habent Doctissimorum Virorum judicia. Quid enim Petro hîc diceretur, quod non & aliis, & de aliis dici potuerit, imò revera dictum sit? Si solus ita dictus fuisset an hoc majorem quàm gradûs alicujus differentiam involveret? Quemadmodum, dum Zebedæi filii Boanerges dicuntur, cæteros in concionando fulminatores fuisse non idèò negatur. Sed quid in appellatione Petræ illustrius fundamenti significatione? Atqui vidimus commune hoc esse Apostolorum Epitheton; Imò vidimus Hieronymi testimonium, quòd *super omnes ex aquo Ecclesiæ fortitudo solidetur*. Differentiam quidem Bellarminus assignare conatur, sed cui jam occurrimus. Petra sæpe de Deo dicitur, si igitur homini applicari debet, pro statu etiam hominis explicari debet, quod etiam Ambrosius pulchrè monet *Serm. 4. Petra, inquit, Petrus pro devotione dicitur, & Petra pro virtute Dominus nuncupatur*; Et quod, eodem in *Evang. Lucæ l. 6. Com. penult.* notante, circa alia vocabula, quæ Christi gratia discipulis ipsis donavit sua, lucis, panis, vitis rectè sit, & fieri debere Chrysostomus in *hom. post captum Eutropium* monuit, utpote quæ tunc potiùs significant $\pi\epsilon\tau\rho\acute{\nu}\ \delta\acute{\nu}\omicron\mu\alpha\lambda\omicron\varsigma$, quàm verò $\phi\acute{\upsilon}\sigma\iota\varsigma\ \pi\epsilon\tau\rho\acute{\nu}\omicron\mu\alpha\lambda\omicron\varsigma$, in Deo rem declarant, in hominibus honorem nominis. Ita certè Petrus non aliter potuisset Petra vocari super quam ædificanda foret Ecclesiæ, quàm verò de Abrahamo *Genes. XII. 3.* legitur, *in eo benedictum iri omnes gentes*; Quod quidem in omni emphasi complementum in Christo accepit, Abrahami semine primario, sed etiam in ipso Abrahamo, quatenus nimirum cum fidei Abrahamo & post eum & in imitatione fidei ejus gentes benedictionem consequuntur. Eodem modò hîc Petro promitteretur, eum non tantum suo commodo vivum lapidem fore in ædificio Domûs Dei, sed & aliis instrumentum communis salutis, fundamentum

inter

inter fundamenta nobile, diceretur illi; quandoquidem jam antea nomen Petri acceperit, & modò eximia confessione suâ ei responderit, ut etiam in posterum ei respondere pergat, fructu optato illud neutiquam cariturum, sed multos sic ad Christum adductum iri, & cum in illis victorem contra Diaboli quosvis insultus, extitutum esse. Quibus etiam eventus respondisset, Et sanè non aliter hæc promissio accipienda foret, ac prout res postea contigerunt; Ast, juxta dicta & dicenda, nihil aliud de Petro occurrit quàm, quòd multam & primam quasi in ædificanda Ecclesiâ Christi operam Divinâ efficaciter cooperante gratiâ præstitit, & primum quasi domûs Christianæ lapidem posuit, primos Judæos Act. I. &, peculiari revelatione de eo edoctus, etiam primos ferè ex gentibus, Act. X. ad fidem Christi adduxit; Dico ferè primos ex Gentibus, cum Paulus statim post suam ante Cornelii conversionem etiam Gentibus Christum annuntiârit, & Andronicus & Junia, verisimiliter etiam ex gentibus, ante eum in Christo fuerint.

XI. De quarta expositione sic loquitur Doctissimus du Pin: Denique non hoc tantum de Petro, sed & de aliis Apostolis dictum esse, affirmant plerique. Citat Origenem, qui tamen & latius verba illa extendere videtur, de quovis Christi discipulo & imitatore ea explicans; quæ etiam explicatio literalis est, non mera, ut Bellarminus pertendit, allegoria, cum expressè dicat: Quòd si super illum unum Petrum tantum existimas ædificari totam Ecclesiam, quid dicturus es de Johanne filio Tonitruï & Apostolorum unoquoque? Tract. 1. super cap. 16. Matth. Citat porro Cyprianum, qui ep. 27. de omnibus Episcopis id dictum esse dicat; Hieronymum, super omnes Apostolos Ecclesiam fundatam esse. omnes Psal. 86. Ecclesiæ fundamenta vocari, dicentem; Augustinum item. Theodoretum & Paschasium Ratbertum. Quibus addi etiam potest Ambrosius l. supra cit. Ubi & hæc verba: Qui carnem vicerit, Ecclesiæ fundamentum est, & si æquari Petro non potest, imitari potest. Et ex his quoque concludi potest, non ita bene Bellarminum hanc expositionem sub Erasmi nomine proferre.

Quartæ
expositionis
Auctores, eorūque
testimonia;

XII. Qui etiam non ita bene contra hanc sententiam argumentatur. Nam, quòd ait, Christum expressè Petri Personam designare & describere; illud tantum probat, Petrum quoque talem Petram, imò in ordine quodam primam, & cæterorum typum fuisse fidelium; Et quòd pergit: Si omnes fideles sunt ista Petra, fundamentum istud, ubi erunt parietes? &c. illud ex distinctione fidelium singulorum, sub

Erasmi
expositionis
approbator &
ille contra
Bellarminum
defenditur;

diversis respectibus & totius Ecclesiae corporis solvitur; quivis fidelis dici potest Petra, super quam Ecclesia aedificatur, quatenus fidelis confessione veritatis aedificans, adeoque primò habito ad alios respectu; secundò etiam sine respectu ad alios, quatenus fundamentalem tenet & profitetur veritatem, & huic alias superstruit, fundamentum existit, & super singulos fideles Ecclesiam aedificari, dici potest, quatenus nimirum ex singulis fidelibus totum Ecclesiae corpus consistit; Et quòd Bellarminus tandem contra hanc sententiam addit; *Erasmum absurdum esse censere, super hominem Petrum aedificari Ecclesiam, & proin multò minùs eam super singulos fideles aedificari posse*; illud totum ex malè intellecta Erasmi sententia venit, qui post Origenem non negat, Petrum dici posse Petram, sed solum sic sensu Pontificio dici, dum Petrum & unumquemque ferè fidelem, quisquis jam ille sit, Petram esse, sensu jamjam indicato, judicat.

Turrecremata, vim argumenti in speciali tantum Petri alloquio ponanti, occurrir;

XIII. Quæ in Apostolos præcipuè quadrare posse ex præcedentibus liquet, & omnibus non minùs quàm Petro eandem competere Metaphoricam fundamenti rationem, senserunt iudice de Dominis l. c. § 45. &c. Patres ferè omnes Catholica Ecclesiae Propugnatores. Citat Ignatium, Tertullianum, Hieronymum, Origenem, Hilarium, Cyrillum, Augustinum, Ambrosium, Chrysostomum, Concilium Aquense, Nicolaum tertium, Cardinalem Cusanum, Epistolas Decretales Anacleti, Sixti I. Eusebii, Melchiadis, Julii I. Ægyptiorum epistolam ad Felicem. Et subdit: *Quid mirum igitur, si ipsimet Monarchici in hoc manus dare, ac propemodum huic primo loco ad confirmandam Petri Monarchiam, dum ad paucula respicerent, aptissimo judicato cedere, illamque è manibus sibi elabi, sponte pati, consentiant?* Eos id facere, probat ex loco Joh. de Turrecremata, Ecclesiae Rom. Cardinalis & Protectoris singularis, qui l. 2. de Eccl. cap. 11. sic loquitur: *Non sumus argumentati, Petrum primatum habuisse, quia dictus fuit fundamentum, sive Petra Ecclesiae, sed ideò, quia singulariter Petrum, aliis presentibus Apostolis, Christus Petram nominavit Ecclesiae*: Hoc autem neutiquam probare, quemadmodum quidem Turrecrematae videtur, Petrum principale fundamentum sive potestatis, sive majoris universalitatis respectu fuisse, quamvis fundator ministerialis inter duodecim principalis esse potuerit, & prout v.g. inter Medicos aliquis cæteros in arte sua antecellit, qui tamen ob id cæterorum Dominus non est, manifestum est, & pariter, cum omnes Christus interrogaret, Petrus etiam, quod & alibi fecerat, omnium nomine præ cæteris

teris & pro cæteris, inde etiam *ὁ ἐν ὅλῳ τοῦ σώματος ὑποφύων προ-
cutor & os Apostolorum* Patribus dictus, responderit; (quod ad evitan-
dam confusionem, quæ omnibus simul respondentibus exoriri
potuisset, & ad significandam, quod Patres addunt, Ecclesiæ uni-
tatem, testandumque illorum de Christo consensum, fieri debuit,
& cum *Pater* jam *mysteria fidei parvulis*, hoc est, discipulis *revelaverit*
Matth. XI. 25. & cum dubio procul jam antea sæpe de his sermo-
nes commiscuerint, fieri potuit;) hinc promissionem etiam subse-
cutam omnes spectare, extra dubium esse debet licet Christus ad
unum, cujus Zelus præ Zelo cæterorum eminebat, quique pro
omnibus responderat, sermonem suum expressè direxerit, & ad
nomen ei datum peculiariter alluserit.

XIV. Sed non oportet nimium separare istas quatuor ex-
positiones; Subordinatæ sunt aliquomodo, & amicè inter illas con-
venit. Etenim juxta *primam* expositionem talis confessio Petri in-
telligitur, quam (quod *quarta* favet) nomine omnium exhibue-
rat, ut omnes ejusdem confessionis socios, Apostolos cum primis,
pariter ac loquentem Petrum, Petram vocare liceat; Petrus autem
juxta *tertiam* expositionem Petra fuit, non certè ratione naturæ
humanæ, cui, maximè cum corrupta sit, & à vita Dei aliena, au-
gusta illa elogia neutiquam conveniunt, & quæ Petro illud, propter
quod Christus eum beatum prædicavit, *non revelaverat*, nec etiam,
ut Pontificii volunt, ratione supremi & absoluti Reçtoratûs Eccle-
siæ universæ, qui Reçtoratus vel maximè controvertitur, imò or-
dinationi Christi contrarius est, & quem Petrus per paucos annos
habuisse supponitur, & in quo Successores nulli in Scripturis me-
morantur, & qui esse volunt, nec nomine nec re Petri, vel Petræ
sunt, & *fidei meritum* præ aliis, quod Petrum Petram fecisse, Bel-
larminus ait, non habent, sed demum postquam fundamenta Ec-
clesiæ facta sint, mutari finguntur multi per totam vitam pessimi,
quidam in ipsa morte Athei, sine quo Reçtoratu Ecclesia subsistere
potest, & cum quo, si spiritualis gratia desit, esse nequit. Verùm
tertiò ratione spiritualis gratiæ sive fidei per confessionem ostensæ,
quò etiam dubio procul respexit Erasmus in *Schol. in Hieron.* dicens :
Non super Roma, arbitror, edificata est Ecclesia, nam fieri potest, ut Roma
denegeret, sed super illam fidem, quam Petrus professus est. Sed illa gra-
tia, fides & confessio rursus non potest spectari & Petra dici, sive ap-
pellationis hujus fundamentum, quatenus in Petro fuit, Virtus

*Expositio-
num ha-
rum vicini-
a &
conve-
nientia
adstrui-
tur;*

Petri, nam in Petro imperfecta valdè fuit, & immediatè posthac gravissimum errorem & tempore passionis foedissimam abnegationem admisit, & in multis, qui Petri Successores, & post eum Petræ, fundamenta Ecclesiæ esse volunt, planè non est, & illa quidem Petro prodesse, cæterum Ecclesiam sustentare non potest, cum *justus ex fide sua vivere* debeat, & cuivis dictum sit; *Si confiteris ore tuo Dominum Jesum, & credis in corde tuo, quod Deus eum è mortuis resuscitaverit, salvus eris*; Igitur intelligitur illud spiritualis gratiæ, fidei & confessionis donum, (favet hoc rursus *quarta* expositioni) quod Ecclesiæ membra ita habent, ut per illud talia sint, & habeantur, & Deo placeant, & Satanæ resistant, & mundum vincant; quod denudò non per ullam virtutem communem ullorum hominum fit, cum illi effectus hominum viribus longè majores sint, sed totum dependet à Christo, quem juxta *secundam* expositionem, & Petrus confessus, & à quo, quod ipsa impudentia non audet negare, denominatus erat, & omnes confiteri, & Authorem salutis suæ agnoscere, & in eo reperiri, & in eo salvari debent, Filio Dei viventis, qui est Petra salutis omnibus ad eum confugientibus, & confessores suos in mundo habet & habebit, & tandem de omnibus hostibus suis gloriosè triumphabit. Sic igitur comprehendimus Petrum aliòsque Apostolos & fideles *fundamenta ministerialia*, fidei confessionem *instrumentale*, Christum *reale*. Et modò quis illa nobiscum agnoscat, quam, vel quas cæterum, expositionem, vel expositiones præferat, haud multum intererit, cum omnia in idem recidant. Et certè nullum ex dictis per Petram sine respectu proximo ad reliqua omnia intelligi potest; Quare etiam S. Patres iidem pro diversis expositionibus allegari solent. Interim diversæ illorum hac etiam in parte expositiones & loquendi formulæ ostendere possunt sufficienter, partim quàm difficile sit, illorum cognoscere sententias, partim, quàm non illi etiam ob sententiarum differentias pro fidei regula haberi possint.

Atque
Præma-
ris gene-
ralior sub-
iungitur;

XV. Qualiscunque autem ex expositionibus datis præferatur, nondum ideò cum Monarchicis sentitur. Audiamus de eo porro Doctissimum du Pin: *His de loci hujus expositione præmissis, ait, inquirendum, quo pacto & qualis inde Primatus Petri posset colligi. Ex prima & secunda expositione nulla ferè Petri supra ceteros Apostolos prærogativa colligitur; nam ex iis minime sequitur, Petrum esse fundamentum Ecclesiæ, id vel Christo, vel confessioni & fidei, quam emiserat Pe-*

trus, adaptatur. In tertia expositione Petrum fateri oportet esse fundamentum Ecclesiae; sed inde non videtur sequi, eum Apostolis omnibus superiorem fuisse, cum ex quarta expositione constet, idem de omnibus Apostolis dictum &c. En igitur Catholicorum hic consensus! Tantusne ille, ut soli, Erasmus, Lutherus, Calvinus sententias ab illa, quae Petrum Monarcham facit, diversas tueantur? Quam parum hic de ulla Monarchia etiam Petri, nedum Paparum? Quam multum verba Christi differunt ab his: Tu es Petrus, & Tibi promitto principatum, & tu eris Papa, Princeps & Monarcha, & regnabis Romae cum omnibus, qui te sequentur, Urbis illius Episcopis? Quam ineptè Christi verba exponuntur ita, ut; edificare Ecclesiam; explicetur per; committere regimen; & super hanc Petram, per; Petro atque Successoribus ejus Romanis!

SECTIO QUARTA,

In qua,

Invaliditas argumentorum Pontificiorum pro
Electione Petri ad talem Pontificatum, instituto examine loci Matth. XVI. 19. porro ostenditur.

Breviarium.

- I. Verborum posteriorum ex Matth. XVI. Et tibi dabo Claves &c. examen incipit.
- II. Claves tantum promittuntur;
- III. Promittuntur Petro;
- IV. Sed non soli, quod tamen sine periculo admittere possemus;
- V. Quomodo etiam aliis; explicatur, atque ita Doctiss. du Pin, ita Patres apud eum, & alios, maxime autem apud Doct. Lannoijum, cujus testimonia adducuntur, sentire;
- VI. Confirmatur primò ex eo, quòd verba sunt quasi responsoria ad Confessionem communi nomine editam;
- VII. Occurritur exceptionibus Bellarminianis;
- VIII. Atque respondetur ad distinctionem, dum Cardinalis contendit, historicè, non parabolicè Petrum hic Ecclesiam representasse;
- IX. Ostenditur contra eundem, Primatum talem, neque in representatione, neque in ipsa Clavium promissione involvi, & neque ex accuratà Petri in precedentibus descriptione, neque etiam ex sequentibus verbis ad Petrum directis: Vade post me &c. probari posse;
- X. Neque etiam ex eo, quòd presentibus reliquis hic sermonem Christus ad Petrum solum expressè direxit;
- XI. Confirmatur secundò ex eo, quòd idem Matth. XVIII. 18. aliis dictum fuit; Neque enim verba: Tibi dabo Claves regni coelorum; quae tantum Matth. XVI. occurrunt, distinctam personam continent;
- XII. Quod ex ipso Bellarmino contra Cajetanum,

Maldonatum, Stapletonum, Baronium ostenditur; proposita eorum sententia; XIII. Quam Bellarminus refutat; XIV. Atque ita nobis arma contra se suppeditat valida, licet infirmare ea conetur; XV. Confirmatur tertio ex eo, quod Ioh. XX. v. 21. eadem potestas data fuit Apostolis omnibus; Non obstante exceptione Bellarmini, qua proponitur; XVI. Refutatur; XVII. Conclusiones Doct. du Pin ratione verborum illorum posteriorum. XVIII. Quibus additur conclusio Authoris, ex Bellarmini explicatione horum verborum Matth. XVI. 19. manifestum esse, priora quoque ab ipso inconvenienter nimis arctè ad Petrum restringi. XIX. Ad Conclusionem quartam Doctissimi du Pin aliquid annotatur. XX. Discordia inter Bellarminum ab una, Turcrematam & Iacobatium ab altera parte, respectu questionis: An Apostoli à Christo immediate, vel à Petro clavium potestatem acceperint? XXI. Dissensus Monarchicorum in aliis quoque; XXII. Defectio ab Orthodoxia in explicatione perversa illius potestatis clavium.

*Loci Matt.
XVIII. 19.
examen
incipit;*

I. Videamus autem, an Monarchicis magis faveat altera loci Matth. XVI. pars ista: *Et tibi dabo Claves regni Cælorum, & quicquid ligaveris in terra, ligatum erit in cælis, & quicquid solveris in terra, solutum erit in cælis.* De hac loci parte altera Emanuel à Schelltrate fatetur, majorem esse difficultatem circa illius sensum, quàm prioris de Petra. Non igitur exiguam hîc experientur difficultatem. Videamus. Non autem fert animus, locum hunc hîc plenissimè, quoad fieri posset, exponere, & quid per illam *Clavium potestatem*, per illud *solvere & ligare* intelligatur, & quomodo hæc in Ecclesia fiant, accuratiùs annotare, Pontificiorumque hac in parte errores omnes prolixè taxare; Nec etiam illud instituti nostri ratio exigit; Sed tantùm ea hîc spectabimus, quæ ad refutanda Monarchicorum ex hoc loco argumenta sufficere poterunt; Sufficere autem poterit, probè indicasse præcipuè, cui hîc & alibi Claves Regni Cælorum promissæ & datæ sint.

*Claves
tantùm
promit-
tuntur;*

II. Claves hîc tantùm promissas, non etiam datas esse, evidentissimè apparet. Non enim dicitur: *Et do tibi Claves &c.* Sed: *Et dabo tibi Claves &c.* Ut à veritate planè alienum ac licentiæ pictoriæ Poeticæque adscribendum sit, quòd in picturarum quodam volumine, quod inscribitur: *Non recedet volumen legis ab ore tuo;* Romæ An. 1577. excuso, non tantùm Christus Claves Petro ei que soli tradens depingitur, sed & versus additur:

*Pæstorum Princeps esto, Tibi jus datur uni
Claudere cælestes & referare fores.*

Quâ picturâ, quoque versu si lis decidenda foret, jam certè contra
nos

nos manifestè pronunciatum & extra controversiam esset, Petrum saltem vi hujus loci ad Monarchiam Ecclesiæ & Pontificatum, qualem ei primò attribuunt, à Christo electum & solenniter institutum esse. Ast & à Pictore, & à Poeta ad Scripturam & venerandam traditionem attento rationis scrutinio consulendas appellamus.

III. Docet nos vel primus loci aspectus, hîc Petro aliquid promitti, & quando dubitatur à multis, utrum Petrus in priori hujus loci parte per Petram, cui inædificanda erat Ecclesia, intelligatur, quia quidem dictum: *Et super hanc Petram*; sed non: *Et super te Petram*; n. mini tamen dubitare licet, utrum hîc Petro Claves promissæ sint, cum apertè Christus dicat: *Tibi dabo Claves &c.* Ut proin Bellarminus non nisi aerem verberet, dum ita ferè argumentationem suam instituit, ac si negaremus, Petro in Textu Claves regni cœlorum promissas esse.

Promittuntur Petro;

IV. Ast multum differunt hæ duæ quæstiones; Utrum Claves promissæ sint? Et; utrum ei soli promissæ sint? Ad priorem unanimi consensu affirmando respondetur: quod ad posteriorem, Pontificii affirmativam tenent, nos negativam sententiam. Et quidem longè hîc à periculo abest nostra causa, quæ nihil amitteret, si in Textu illo soli Petro Claves promissæ essent, quando vel ex adversariorum concessione constat, eas, vel potius ea quæ per eas denotari solent, alibi aliis promitti, imò cui nihil etiam decederet, si ne quidem alibi aliis hæc promissa forent, dum eâdem certitudine cognoscimus, ea reapse aliis unâ cum Petro collata; Quorum ultimum etiam sine prioribus argumentationem ex verbis Christi pro constitutione Monarchæ satis refellere potest. Verum omninò pertendimus, etiam hîc claves aliis & non tantum Petro promitti, & verba Origenis: *Hæc velut ad Petrum dicta, sunt omnibus communia*, ut & verba Doctissimi de Dominis l. c. 7. § 3. nostra facimus: *Monstri simile sit, negare hoc loco Dominum cum ipsamet Petri (persona) loqui, eique promittere claves, quas postea etiam ipsi infallibiliter concesserit; Sed monstri adhuc fortasse majoris simile fuerit ad Petrum solum hanc promissionem ipsiusque executionem adeò arctare, ut claves Apostolis aliis neque fuerint promissa à Christo, neque data.*

Sed non soli; quod tamen sine periculo admittere possemus;

V. Nimirum ita sentimus, Christum unâ cum Petro etiam reliquis Apostolis, Ecclesiæ Christianæ quasi primitiis, claves hîc & alibi expressius fidelibus omnibus totique Ecclesiæ promississe.

Quomodo etiam aliis; explicatur,

Sed

atque ita
& alios
sentire;

Sed non soli ita sentimus, nec est opinio ista $\chi\theta\epsilon\varsigma\ \eta\ \alpha\epsilon\chi\theta\epsilon\varsigma$, aut nobiscum, aut cum *Luthero & Calvino*, quod *Bellarminus l. c. c. 12.* somniat, nata. Doctissimus *du Pin* & hic veritatis testis est, dum ita ad posteriorem, in qua consideranda jam versamur, loci partem transit. Atque id, nimirum *Petrum quidem primum & precipuum futurum fuisse, sed non ei, quod minimè cum Bellarmino colligere liceat, totius Ecclesie regimen presertim circa fidem commissum esse;*) aliunde confirmatur ex sequentibus Christi verbis, quibus exponit id, quod dixerat. *ædificabo Ecclesiam meam. Tibi, inquit, dabo claves regni cælorum, & quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis. Hanc enim potestatem clavium, quam Christus Petro hic promittit, iisdem deinde verbis omnibus omninò Apostolis promittit, Matth. XVIII. & deinceps cunctis largitur, Matth. XVIII. & Joh. XX. Illi igitur oppidò falluntur, qui soli Petro datas claves esse autumant; At non ita antiqui, qui unanimi consensu tradunt, claves istas in persona Petri toti Ecclesie datas. Subjungit testimonia Tertulliani, Cypriani, Hieronymi, Optati, Gaudentii Brixienfis, Ambrosii, (qui id centies inculcet;) Augustini, & (ex quo pauca attulisse satis sit;) S. Leonis, Fulgentii Augustini discipuli, Theophylacti, Eucherii, Bedæ, Rabani, Lyrani, Hincmari, Odonis, Petri Blesensis, atque, alios innumeros idem testari, quos referre longius foret. Videri possunt eadem loca expressa & à responsionibus Bellarmini vindicata, contra testimonia, quæ pro se ex Patribus allegat, refutata apud de Dominis lib. c. c. 7. Witackerum lib. c. c. 5. Forbes. Instruct. Historico-Theolog. lib. 16. cap. 3. §. 5. & c. alios, sed vel maximè apud Doctiss. Launojum qui postquam T. 2. Epist. 5. de subiecto clavium ex Doctoribus antiquis egit prolixissimè, ostendens, id non esse personam Petri, sed ipsammet sub persona Petri Ecclesiam, hanc traditionem à parùm sinceris Bellarmini impetitionibus suscepit defendendam, in antecessum de hoc suo labore observans, eo nihil esse facilius, hoc insuper addito, Authoris verba simpliciter referre, idem esse ac simpliciter confutare, usque adeò veritati & equitati ea adversari. Postea sententiam Synodi, ut vocat, Smalcaldicæ Parisiensium sententiam esse dicit, claves nimirum principaliter & immediatè Ecclesie datas esse, quæ per traditionem à S. Patribus (longa serie recensitis:) derivata & illorum articulis definita sit. Subjungit; Bellarminum ut Parisiensium sententiam tacitus infamet, & suæ doctrinæ novitatem multet, Gorgoneique capitis adspectu horribiliorem efficiat, illud ascribere hominibus, qui seorsim à Romanis per Religionem sentiant. Heu prisca Christianorum integri-*

integritas! (exclamat) apud quos ex fide persona, non ex persona fides probatur: Et paulò post: Augustini dissimulat testimonia, nonnulla tamen refert, & hæc minùs expressa & sæpiùs truncata, quò hæc faciliùs excogitatas in Velatica Turrecremata & Cajetani Academia distinctiones admittant. Et porro; Bellarminus Augustini doctrinam in Lutheri & Calvinii os intrudit, ut inde prodeat virulenta, & de hereticorum nomine ac origine censeatur! O consilium perversum! Profectò mihi nunquam persuadebit, hoc artificii genere defensum iri Ecclesiam, vel Augustinum liberaliter tractari, cum doctrina illius invidiosa redditur, quòd ea heretici vel utantur, vel abutantur. Tum Bellarminus non parùm impingit in fidei Tridentinæ regulam, seu professionem, qua tenetur quisque Scripturam S. juxta Patrum unanimem consensum accipere & interpretari. Sacramentum hoc insuper habet; quia etiam è tanta nube Patrum ne duos quidem adfert, qui locum accipiunt, ut in illius opinione accipiendus est. Tum demum, quando certa quedam testimonia Patrum edit, hæc ad sacrorum canonum normam & ad Ecclesiasticæ disciplinæ solem effugiunt, & Authori suo vehementer incommodant. Item. Faceffant ergo Joh. Turrecremata, Dominici Jacobatii, Th. Cajetani, Rob. Bellarmini & sectatorum præstigia, quibus, quod sole clarius est, inobscurare conantur. Augustini libros non evolverunt, nec loca cum locis consulerunt, ut veram S. Doctoris sententiam expiscarentur, inquirerent, agnoscerent. Unum aut alterum locum è reliquo contextu avulsum legerunt, & examinandum sibi sumpserunt, ut B. Augustino de sua, non ut sibi de B. Augustini sententia accommodarent, in summa B. Augustinum pro discipulo, non pro Magistro habuerunt. Hoc vitium in Turrecremata, Jacobatio, Cajetano, Bellarmino & sectatoribus notasse, illos confutasse est. Si tamen, cum ita se erga B. Augustinum gesserint, digni sunt, qui confutentur. Et iterum: Bellarminus sibi canit, non Augustino, cujus loca non refert integra, ne vi Doctori Sancto illata deprehendatur, sed, quòd adhuc indignius est & insignius, Aug. doctrinam ex ore Lutheri & Calvinii prodeuntem inducit, ut illius minuatur authoritas, & velut suspecta reddatur, aut certè cavenda proponatur.

VI. Sed videamus, quàm bene post tot Viros in Ecclesiâ citiùs, seriùs, magis & minùs celebres ita sentiamus. Et quidem sententiam illorum & nostram primò juvare contendimus illud, quòd verba Christi hæc quasi responsoria sunt ad confessionem à Petro cæterorum etiam nomine editam. Id quòd & jam ex parte probatum est, & porro probandum. Denuò illud colligimus ex interrogatione Christi ad omnes directâ, ex eo, quòd nullus

Confirmatur primò
ex responsione ad
omnes

alius pro more, Joh. VI. 68. Act. II. 14. respondit, nec tamen concipi potest, cæteros simul interrogatos aut superbos, aut perversos, aut saltem officii sui immemores fuisse, & postea Christus non, quid reliqui de se sentiant, sciscitari perrexit, nec etiam tacentes reprehendit, nec Petro, sed omnibus, *ne cuiquam dicerent, ipsum esse Jesum Christum*, interdixit.

Occurri-
tur exce-
ptionibus
Bellarmi-
ni;

VII. *Quis igitur ei hanc pro cæteris respondendi provinciam imposuit?* Est interrogatio Bellarmini. Possemus multò magis quærere, quis illi imposuit provinciam pro Pontificibus Romanis respondendi? Illorumne Legatus aut Vicarius fuit? Sed respectu Apostolorum: Illi ipsi, nisi Petrum temerè & extra ordinem locutum esse temerè judicare velimus, qui aliàs ei istam hîc provinciam imposuerunt Apostoli, & licet illud non expressè memoretur, facile tamen concipi potest, vel nutu factum esse, imposuit ei quoque hanc provinciam Zelus & fervor ejus singularis, hinc à Chrysostomo apud Bellarminum, gnarus nimirum de consensu reliquorum, *confestim profilivisse & pravenisse* dicitur. Ast, excipit Bellarminus, *quando pro aliis respondit, pro aliis etiam se respondere indicavit dicens. Nos credimus & cognovimus.* Respondemus: Non necessariam fuisse illam formulam hîc, ut nimirum explicaret actum credendi & personas credentes, ut nec de seipso dixit; *Ego credo*; partim, quia aliàs cognosci potuit omnium nomine responderi, partim quia jam antea illâ ipsâ formulâ, hanc communem omnium fidem esse, testatus erat. Et quòd hîc non, ut Joh. VI. *Judam Christus excipit*, cui Bellarminus porro insistit, illud pariter non necessarium fuit, cum & ille unâ cum reliquis confiteri potuerit & persuasionem forsitan etiam, quòd Jesus sit Filius Dei viventis, habuerit, & Christus Joh. VI. non tam eum à confessione exclusit, quàm verò scelus ejus exaggeraverit, suo tempore patrandum, Diabolum eum vocando, eò quòd proditurus erat, quem Filium Dei tum per os Petri appellaverat. Haud minùs obest, quòd Bellarminus contra communionem confessionis allegat *revelationem patris cælestis*. Nam illa non excludit consultationem omnem, cum per medium consultationis & seriæ ad dicta Prophetarum & facta Christi attentionis, accedente Dei gratiâ, proin non à carne & sanguine, sed revelante Deo, notitiam suam quoad hoc accepisse, & Petrum, & cæteros verisimile sit, & si vel immediata & extraordinaria revelatio cuivis aut Petro tantùm obtigisset, tamen de ea post inter se conferre potuissent; Non autem Petro soli istam revelationem

lationem obtigisse, ceteros istam veritatem nescivisse, quod Bellarminus nos docet. *Fam enim crediderunt multi*, inquit ipsemet, c. 10. *Christum esse Filium Dei. B. Virgo, Simeon, Zacharias, Joannes Baptista, Apostoli & discipuli ceteri.* Et certe parum honorifice de Apostolis sentit, qui eos hic ignaros fingit. Quid? Annon Johannes, non Jacobus, non Andreas, non quisquam alius hoc sciverit? Annon se invenisse Messiam, & se Messiae discipulos esse crediderunt, dixerunt? Annon Messiam Filium Dei agnoverunt? Quin Nathanaël jam antè, Philippo præsente & audiente, professus est idem, quod post Petrus, *Christum nimirum esse Filium illum Dei Joh. 1. 50.* Imò annon agnoverint Apostoli illud, quod confitentes Dæmones ante audierant, quod ipsi vectores & nautæ agnoscere coacti fuerant? Quod Petrus, ipso Bellarmino urgente, antea se omnes credere & agnovisse nomine omnium professus fuerat?

VIII. Quoad Ecclesiam totam, fatetur quidem Bellarminus, Petrum ejus personam gessisse, sed *historicè, non parabolicè.* Doctissimus Launojus lib. c. ita de hac distinctione judicat: *Bellarminus collatorum inter se locorum splendorem ferre non potest, tenebras quatit in duobus adverbis, Historicè, Parabolicè, & à Petro historicè personam Ecclesie gestatam esse, recipit; quo nihil est à B. Augustini & ceterorum Patrum mente alienius.* Sed admittimus nos, si id tantum dicere vult Bellarminus, Petrum ita clavium potestatem penes Ecclesiam figurasse, ut & ipse acceperit (quamvis in explicatione hujus distinctionis accuratior esse potuisset, neque enim Abrahamus duos filios habens Dei personam gessit, neque res figurata semper tempore posterior & adhuc gerenda est, cum Deus in Abrahamo simul cum semine ejus foedus inierit, & ubi aliquid figuratur, id eatenus parabolicè fit;) Igitur Petrus etiam accepit claves; Quis negat? Sed in ejus persona etiam Ecclesiam simul suscepisse, & verba hac aequè ac alia nisi relata ad Ecclesiam, cujus ille in figura personam gestasse agnoscatur, illustrem intellectum non habere, testatur Augustinus in Psal. 108. de quo rectè de Dominis § 23. *Hebes est, qui non videt, Petrum ab Augustino verè & propriè exui in quibusdam locis Evangelicis & S. Scriptura à persona propria, & indui tantum persona universalis Ecclesie, ut ipsius sit & typus & figura.* Non igitur intellexit de constitutione Monarchæ quoad Petrum, quis enim intellectus illustrior esse posset? Sed ita arbitratus est, quod & nos arbitramur, representasse Ecclesiam, cui convenit potestas clavium principaliter

Atque respondetur ad distinctionem historici & parabolici;

ser & in summo gradu, formaliter, in qua semper conservatur, cum aliâs præcipuum ejus cum Petro, saltem ad tempus interiisset, & cum quovis Papa interire & ipsum potestatis hujus fontem exsicari sæpe statuere debeant, & eatenus Petro nonnisi materialiter claves promissas esse, quemadmodum Abrahamus quidem formaliter duos filios, sed non istos duos populos, interim tamen etiam formaliter ipsum claves accepisse, partim quatenus unus, imò primus ex figuratis fuerit, partim quia post resurrectionem cum cæteris Apostolis, quando eis dictum: (*sicut misit me pater &c.*) formalissimè claves accepit, primus etiam, ut Tertullianus loquitur, *claves imbuerit*. Illustrat rem simili illustris de Dominis l. c. § 26. dum ait: *Sicuti si Duci Venetorum quis cederet jus & dominium alicujus civitatis, vel Regni, Dux certè accipit, dominium & jus hoc, non sibi soli, sed indirectè, consecutivè & inclusivè, (quatenus scilicet ipse quoque unus est ex nobilibus illius Reipublicæ) (non Monarcha) sed toti nobilitati Venetæ, principaliter & directè, quam totam ille repræsentat. Ita Petrus accepit claves toti Ecclesiæ principaliter & directè, hoc est, omnibus Prælati ipsius, consecutivè & indirectè etiam sibi.*

Ostenditur contra eundem, Primatum talem inde nullo modo sequi;

I X. Quòd autem Petrus accepit claves tanquam jam Primatum habens istum & ob istum Primatum, illud Bellarminus & gratis fingit, & sibi contrariatur. Gratis illud fingit, neque enim talem primatum involvit, vel illud, quod quis aliorum personam repræsentat, cum & Judas omnium impiorum personas sine tali primatu Augustino repræsentasse dicatur; vel illud, quòd quis claves accipit, quod satis patet ex confessione ipsa Monarchicorum, quatenus & Apostolis claves promissas & exhibitas esse fatentur, & quæcunque quoad reges in deditione urbium clavium traditio significet, alia etiam significat, ministerialem nimirum curam, etiam, ubi tamen fundamentum suæ argumentationis quærunt, apud Esaj. XXII. ubi *clavis domus David* clavem ærarii sub cura præpositi, ingrediendi & egrediendi liberam potestatem habentis denotat, quem locum de Dominis § 11. non nimis à Monarchicis urgeri vult, ne ex hac ipsius allegoria dicaces occasionem sumant obloquendi, & dicendi, jam Pontificis munus & officium totum in eo consistere, ut consletur pecunia 4. Reg. XXII. siquidem velint Pontificem tenere allegoricè locum præpositi domus Davidis, hoc est, quæstoris, ærarii que curatoris. Probandum igitur, potius illum regium, quàm verò hunc ministerialem clavium usum designari. Nam si argumentari licet: claves alicubi ita accipiuntur.

icipiuntur. E. & hîc; pariter argumentari liceret ex Luc. XI. 52. ubi *clavis cognitionis*, Petrum tantum scientiam cum clavibus accepisse. Huic certè ministeriali acceptioni etiam favere videtur, quòd Christus verisimiliter ab illo, quod sub lege fiebat, dum Judæi Magistros suos clavium traditione inaugurabantur, similitudinem hanc clavium mutuatus est; neque etiam ex eo, quòd Christus ad solum Petrum, quem accuratè ante descripserat, sermonem suum direxit, & post ei soli dixit: *Vade post me*; Nam descriptio personæ Petri præter ea, quæ nos ultrò damus, nihil planè involvit: & post ea illud: *Vade post me*: ex quo, malo suo, eundem personæ in utroque loco respectum Monarchici probare annituntur, cum sic etiam Petro tanquam Monarchæ Ecclesiæ dictum fuisset: *Vade &c.* Soli Petro sine figura dictum fuit, quia, quod textus docere videtur, proprio motu & sine collatione cum cæteris Apostolis ante instituta, Christo passionem dissuadere ausus sit, cum talis contra ea, quæ, prout ostensum est, nomine communi dixerat, dubio procul præcesserit. Et si in altero etiam nomine omnium locutus fuisset, non minùs procul dubio in altero responsum omnes respexisset.

X. Et non tantum res multis ex æquo communis futura uni ob certas causas etiam præsentibus reliquis promitti potest, V. g. *Cardinalatus*, quem æquè accipiunt, quibus vel nunquam promissus fuit, sed & multò magis id obtinet, ubi promissio & commendatio, vel jam facta est, vel mox fieri debet: *Sicut si vinea alicujus Dominus mitteret plures operarios in vineam suam ad operandum, eamque omnibus commendaret in solidum; uni tamen, cui vel maxime fideret, quemque agnosceret officiosum supra omnes & industrium ac indefessum, seorsim diceret: Commendo tibi vineam meam; hoc profectò non illum principem super omnes constitueret, ubi vult ille Dominus omnes in solidum cultura illius vinea applicare; neque ille propterea diceretur ab hoc domino accepisse in illos colonos & in totam vineam ullam jurisdictionem: cum nihil aliud & ipse sit, nisi unus ex colonis, quamvis præcipuus; Quas duas similitudines illustri de Dominis debemus. Dein & illud, nimirum Petrum propter talem Primatum summum promissionem clavium accepisse, sibi contrariatur; sic enim ipsi promissus fuisset Primatus, quia jam eum habuisset; quod absurdum.*

Non etiam
ex eo,
quòd
Christus
ad Pe-
trum so-
lum ex-
pressè lo-
cutus est;

XI. Videamus jam, quomodo distinctiùs alibi, & non sub persona unius, Ecclesiæ claves regni cælorum promissæ sint, ut ex eo adhuc magis apertum fiat, Petrum nullam potestatem acce-

Confirma-
tur secun-
dò ex
Matth.
XVIII. 18.

naque di-
stincta
cap. XVI.
potestas
habetur;

pisse, quæ non & aliis concessa sit. Locus est evidens Matth. XVIII. 18. ubi Christus, postquam ad interrogationem Petri de gradibus correptionis fraternæ egisset, dixissetque, eum qui Ecclesiam non auditurus sit, haberi debere pro Ethnico & publicano, subjungit: Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis in terra, ligata erunt in cælis, & quæcunque solveritis in terra, soluta erunt in cælis. Quæ verba ad Apostolos, imò fideles omnes & maximè ad Ecclesiasticum cœtum directa eadem planè sunt cum illis, quæ Matth. XVI. habentur, nisi quòd Matth. XVI. præmittitur: Tibi dabo claves regni cælorum; Ante omnia igitur ostendi debet, hæc verba non distinctam potestatem ab illa, quam sequentia verba promittunt, continere, sed illam per sequentia verba declarari.

Proponi-
tur ex Bel-
larmine
sententia
contraria;

XII. Hoc autem ostendere possumus ex ipso Bellarmino, qui rejectis, quas Origeni & Theophylacto tribuit, duabus loci Matth. XVIII. expositionibus, etiam rejicit sententiam Cajetani illam, quæ Maldonati, Stapletoni, Baronii quoque est, quorum ille expressè ait: Non ego eodem sensu, quo Patres, hoc dictum interpre- tor; Comm. in locum. Hæc nimirum illorum hominum erga Patres religio, & eorum inventis plùs scilicet credendum quàm Patrum consentientibus testimoniis! quòd non idem sint claves regni cælorum, & potestas solvendi & ligandi, & quòd illæ includant potestatem tam ordinis, quàm jurisdictionis, quæ significantur per actiones ligandi & solvendi, & aliquid præterea ampliùs, cum latiùs patere videatur, & aperire & claudere, quàm solvere & ligare; ut nimirum sic, saltem per verba: Tibi dabo claves regni cælorum; peculiarem quandam potestatem promissam esse constet.

Qui &
eam resu-
tat;

XIII. Verùm rectissimè judicat Bellarminus, illam Cajetani sententiam subtiliorem quàm veriore esse, cum inauditum sit, in Ecclesia esse alias claves, quàm verò ordinis & jurisdictionis; (Igitur etiam Bellarmino inauditum erit in Ecclesia, quòd Sixtus Senensis impudentissimè triplicem potestatem clavium finxit, ordinis, Apostolatus & regni; inauditum, quòd nonnulli argutè distinguunt inter claves cæli, omnibus, & cælorum soli Petro datas;) & planus sensus illorum verborum: Tibi dabo &c. iste sit, ut primò promittatur auctoritas seu potestas designata per claves, deinde & actiones sive officium explicetur per ista vocabula: solvere & ligare, ita ut omnino sit idem solvere & aperire, claudere & ligare; Dominus autem clavium actiones per solvere & ligare, non per claudere & aperire, expressit, ut intelligeremus, esse omnes istas

istas metaphoricās locutiones, & tum demum cœlum hominibus aperiri, cum homines solvantur à peccatis, quæ ingressum in cœlum prohibebant. Haftenus Bellarminus & quidem satis commodè; Nam Scripturæ solenne est ad significandam plenitudinem rerum spiritualium diversas metaphoras sive similitudines à rebus terrenis desumtas conjungeret; Ut saltem non valdè necesse sit de tali clavium genere, quod solvendo & ligando aperiat & claudat, hîc cogitare, secundum nuperam Authoris cujusdam de clavibus Dissertationem.

XIV. Bellarminus igitur concedit, per claves regni cœlorum nihil aliud designari, præter illam ipsam ligandi & solvendi potestatem. Nos inde colligimus æqualitatem Apostolorum in suprema potestate, si enim, teste Bellarmino, idem sunt claudere & ligare, aperire & solvere, & ista omnibus promissa sunt, quid Petro amplius tribui potest? quid amplius habuit, nisi quod cœlum aperire & claudere potuit? Vel an illud in singulari; quicquid ligaveris; plus potest, quàm alterum in plurali: quaecunque ligaveritis, &c. Colligimus inde, illud, quod Petro Matth. XVI. expressius promissum est, Matth. XVIII. omnibus Apostolis & toti Ecclesiæ promitti, & fortè etiam exhiberi, quamvis illud Bellarminus neget, ex eo fundamento, quod Apostoli demum in ultima cœna Sacerdotes & nonnisi post resurrectionem Christi Episcopi & Pastores facti sint, antea privati fuerint, nec ullam potestatem Ecclesiasticam habuerint; quod tamen falsissimum est, & absurdissimum, eos antea privatos fuisse, cum jam ad Israelis oves perditas missi sint, & sic fingantur Sacerdotes aliquandiu fuisse sine clavibus, jurisdictionem habuisse cum sacerdotio, sed sine ordine, &c. & quod aliàs etiam dici debeat, potestatem reapse per illa quoque verba: quodcunque ligaveris, &c. exhibitam esse. Ubi autem dispar est ratio, cum ibi promissio de futuro exprimatur: Tibi dabo &c. hîc contra Christus tanquam de casu quotidie contingente & præsentē interrogatus tanquam de re jam ab illo tempore valitura loquatur: si contra te peccet frater tuus &c. si Ecclesiam non audiat, &c. quicquid ligaveritis &c. Et fortè in illis verbis posterioribus jam priorum complementum sit. Sed sit, promittatur tantum aliquid hîc, nihil exhibeatur. Sufficit promissio, quam & impletam esse Bellarminus ait, & claves Apostolis datas Johan. XX. v. 21. Nam Joh. XX. cum Dominus dixerit Apostolis: pax vobis, sicut misit me pater, & ego mitto vos; tum eis potestatem, seu clavem jurisdictionis attribuisse, fecisse enim his ver-

Atque ita
nobis ar-
ma contra
se suppe-
ditat;

bis

bis eos quasi legatos & nomine suo gubernatores Ecclesie. Verbis autem sequentibus: accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, illis remissa erunt, & quibus retinueritis, illis retenta erunt; dedisse eisdem potestatem ordinis.

Tertiò ex
Joh. XX.
xx. Exce-
ptio Bel-
larmini;

XV. Et sic pervenimus duce Bellarmino ad illum locum Joh. XX. ubi promissionis Apostolis & Petro factæ complementum narratur, vel, si quis malit, illud quod jam antea habuerant, non sine magno gratiæ & Spiritûs augmento ad plenarium N. T. etiam inter gentes ministerium dirigitur, & promissio jam antea facta ablati metaphoræ crassioris cortice renovatur & nuda proponitur. Ait Bellarminus, de hoc posteriore loco nullam esse difficultatem. Est profectò ipsi & aliis Monarchicis insolubilis. Cum hîc in complemento omninò pares inveniantur, quibus promissio quædam cum aliqua differentia facta videbatur. Sed cur hic nulla difficultas est? Quia per illa verba, respondet Bellarminus, non datur omnis potestas clavium, sed tantum ordinis ad remittenda peccata, ligari autem homines etiam legibus, & retinere peccata minus esse, quàm ligare peccatorem, quomodo novum vinculum imponatur per excommunicationem, interdictum, legem, &c. quare etiam Patres dicant, dari hîc potestatem remittendi per Sacramenta Baptismi & pœnitentiæ.

Refuta-
tur;

XVI. Ast 1. Posito, per illa verba sola omnem potestatem collatam esse, sufficit, quòd per illa immediatè præcedentia: sicut me misit Pater &c. ipso etiam Bellarmino fatente, Apostolis etiam clavis jurisdictionis & planè idem cum illo, quod Petro per verba: Pasce oves meas; collatum fuit. Acceperunt igitur omnem clavium potestatem, per quæcunque jam verba acceperint. Sed 2. omninò etiam in verbis: quorum peccata remiseritis &c. omnis potestas clavium continetur, & omninò etiam de illis magna esse debet Bellarmino & cum ipso sentientibus difficultas. Cum non tantum potestas illa ordinis ex institutione Christi conjuncta sit cum illa altera jurisdictionis, ita ut illa non sit, ubi non & hæc, utraque in sano sensu accepta; quemadmodum etiam Alexander Alensis p. 4. q. 20. m. s. ait: claves dantur aut conferuntur in & cum ordine sacerdotali: neque possunt ab eo separari; Et Scotus clavem commissoriam, quæ possit homini committi, sacerdoti dari in susceptione ordinis in 4. dist. 18. testatur; Et Bonaventura in eundem locum, potestatem clavium promissam fuisse Matth. XVI, datam Joh. XX. accipite &c. Definiente verò Magistro, clavis est potestas ligandi & solvendi quâ Ecclesiasticus judex dignos recipere & indignos excludere debet à regno: Qui & totam hanc potestatem ordinis esse cum omni-
bus

bus suis discipulis docet, & ad peccatum determinari; Sed & remittere & retinere peccata omnia dicat, quæ Matth. XVI. & XVIII. per *τὸ solvere*, & *τὸ ligare* dicuntur, quamvis certè nullus horum locorum Pontificium ligare, id est, à Deo permissa & licita illicita reddere, & Pontificium solvere, id est, à Deo non permissa & illicita licita reddere, five promittat, five exhibeat, & omninè absurdissimum sit, per ligare, quod necessariò debet ibi triste aliquid & hominibus metuendum significare, intelligere Ecclesiasticarum legum promulgationem; Et peccator, cujus peccata retinentur, vi oppositi & consentientibus Scholasticis omnibus, omninò ligetur, & quatenus admonitionem fraternam spernere præsupponitur, non in statu suo relinquatur, & excommunicatio ad illam retentionem pertineat, Baptismus etiam & pœnitentia, quæ in sensu Pontificio Patribus Sacramentum nunquam fuit, omnes leges, quæ Christianis ferri possunt, respiciant, & omnis potestas in claudendo & aperiendo cœlo consistat, & ipse Bellarminus contra Cajetanum jamjam dixerit, *claudi cœlum, si homines ligentur*, ligantur autem per retentionem peccatorum, *aperiri cœlum, si à peccatis solvantur*, solvantur autem per remissionem peccatorum, quæ & publicè & privatim annuntiatur, & applicatur, ut etiam contraria retentio; illam autem *τὸ solvere*, & hanc *τὸ ligare* explicare nemo non videt, & nemo non novit, Apostolos reliquos in præcipiendo, excommunicando, &c. minimè Petro inferiores fuisse, cum & Paulus & Johannes & Jacobus non pauciora utique præcepta dederint, quàm Petrus, & Jacobum *confessionem* & *extremam unctionem* præcepisse dicant, & Paulus *Satane tradiderit*, *adventum in virga* comminatus sit, & penes Ecclesiam sit, facere, ut incorrigibiles habeantur *tanquam Ethnici & publicani*. Et per consequens Bellarmino non una etiam de hoc loco est difficultas.

XVII. Concludimus enim cum Doctissimo du Pin, primò *Petro promissas esse eas ipsas claves, quæ postea cæteris concessæ sunt, ac proinde per claves hîc non intelligi, ut vult Bellarminus, summam potestatem in omnes Ecclesias.*

Conclusions
Doct. du
Pin.

Secundùm, *claves istas hîc: Matth. XVI. non datas esse Petro, sed promissas; Quod ab initio notavimus.*

Tertiùm, *in persona Petri promissas esse Ecclesiæ & cunctis Apostolis, quibus postea datæ sunt.*

Quartùm, *id singulariter dictum Petro, tum ut unitas commendaretur.*

tur, tum quia Primatum inter Apostolos obtinebat, hoc est, primus erat Apostolorum.

Itaque ex hoc loco, Petram inter Apostolos primum fuisse colligi potest, at eum tunc aliquid accepisse, quod cæteris Apostolis datum non sit, inde inferri minimè potest.

Quibus
alia addi-
tur, locum
Matth.
XVI. 18.
Pontificis
eripiens;

XVIII. Conclusionibus his Doctissimi du Pin addi mere-
tur & illa, nempe si, secundum ipsius & Gallorum reliquorum &
tot Patrum aliorumque virorum antehac celebrium & nostram
doctrinam hætenus probatam, posterior loci Matth. XVI. pars
etiam Apostolos respiciat, & claves Petro etiam tanquam typo
Ecclesiæ promissæ sint, priorem etiam dicti partem de Petra, qua-
tenus per eam homines designentur, pariter non de sola Petri per-
sona, exclusis reliquis, intelligi posse, cum verba hæc: *Tu es Petrus*
& *super hanc Petram &c.* & illa: *Tibi dabo claves &c.* similiter & non
interrupto cursu fluant, & hæc posteriora æquè tanquam de una
persona enunciata sint, nobisque adeò æquè ac Bellarmino (respe-
ctu Cajetani, qui, secundum ea quæ dicta sunt, cursum verborum
post illa: *Tibi dabo claves regni cælorum*; inhibuit, illa soli Petro pro-
pria, sequentia autem reliquis etiam communia esse dicens;) de
sententia Bellarmini aliorumque verba illa: *Et super hanc Petram &c.*
nimis arctè ad Petrum adstringentium, licere, ut dicamus, eam
subtiliorem quàm veriore esse.

Annota-
tio ad
Conclusio-
nem quar-
tam Doct.
du Pin;

XIX. Quando verò Doctissimus Vir in quarta sua conclusio-
ne rationes reddit, cur tamen Petro singulariter dictum sit: *Tibi dabo*
claves &c. id non in convenienter sit; rationem aliam & fortè præ-
cipuam jam nos dedimus, nimirum, quia nomine cæterorum Chri-
stum confessus est. Alias etiam dant Patres, unitatem non tan-
tùm Ecclesiæ, quæ sic significata sit, sed & Apostolorum duplici
modo, item figuram & typum Ecclesiæ exhibendum, imitationem
& consensum fidei cum fide Petri, quæ ex illis prolixè ostensa my-
steria apud Doctissimum de Dominis l. c. §. 17--32. videre est.

Discordia
Monar-
chicorum;
Quoad
immedia-
tam Apo-
stolorum
potesta-
tem;

XX. Hæc autem omnia multum certè absunt ab illo Mo-
narchicorum mysterio, quod solum causam singularis alloquii, cui
tandem unicè innituntur, esse potuisse fingunt, nimirum quòd sic
Petrus Monarcha Ecclesiæ declaratus sit, & omnes omnium tempo-
rum Præsules claves non nisi à Petro habituri sint, nec sine mensura com-
municatas, Apostolis solùm exceptis, qui extraordinariâ quâdam ratione
eas à Christo immediatè acceperint, ut Bellarminus loquitur, quos ta-

men

men Apostolos alii non excipiunt. Turrecrem. l. 2. c. 54. Jacobat. de Concil. l. 10. §. iudice Doct. Launojo. T. 2. epist. V. in hac discordia multò falsius, sed consequentiùs, Bellarmino non tam falsò, sed minùs consequenter philosophantes, & expressè docentes, illos quoque à Petro, non immediatè à Christo potestatem suam accepisse, expressè sic etiam Scripturæ Joh. XX. contradicentes, ubi Apostoli potestatem suam immediatè accipiunt, & quidem antequam secundùm Bellarminum Petrus per verba: *pasce oves meas*; Ecclesiæ Monarcha constitutus esset. Sed rectè censet de Dominis de hac & aliis jam suprà refutatis distinctionibus Bellarmini & Sociorum. Omnes istæ solutiones, distinctiones & interpretationes Monarchicorum sunt ipsorum propriæ & singulares novæ atque inaudita ante illos, ac nullis ex Patribus cognita, imò ipsis patribus, ut videmus, repugnantes. Quod est signum manifestum novitatis & consequenter falsitatis nuper inventæ. Et alibi: quasi verò tamdiu Ecclesia Catholica caruerit verâ illius loci notitiâ, ut nonnisi post mille & ultra annos in illis verbis: *super hanc petram &c. Tibi dabo claves &c. Petri Monarchicum primatum agnoverit, & absolutum in Ecclesia principatum.* Constat vel ex ipsa Bellarmini confessione, unde potestatem suam Apostoli habuerint, non igitur pependerunt à Petro, constat, quòd aliis potestatem Ecclesiasticam communicaverint, non nomine Petri, eo non consulto.

XXI. Absurditates auget, quòd porrò potestatem clavium, quam Petrus acceperit, tam perversè intelligunt; Dictum jam est de Monarchia. At nos & Catholici omnes per claves datas Petro intelligimus summam potestatem in omnes Ecclesias, inquit Bellarminus; *Supremum dominium* eas significare astruit Baronius, *summam & absolutam potestatem regendi, quia hoc sine claves urbium soleant Regibus tradi*, Tirinus in Matth. XVI. 19. Quàm autem hoc falsum est? Videat Doctissimus du Pin, videat Gallia, videant alii in Romana communione viventes, videat Bonaventura, Thomas, Durandus, Scotus, Alexander Ales, & alii Scholastici inter *clavem principalem commissariam cum præeminentia authoritatis & excellentiæ* distinguentes, & hanc solam Petro tribuentes; Videat ipse Catholicorum Magister de suo Catholicismo, qui, ut suprà notavimus, aliter definivit claves, & omnibus communes fecit, & ad remittenda & retinenda peccata determinavit. Nullus hîc inter Pontificios consensus est, &, ut Bellarminus plùs æquo Papæ tribuit sub isto clavium nomine, respectu Gallorum, ita contrà multò hîc inferior manet Canonistis.

*In alia
etiam;*

*Heterodoxia eorum-
dem in
explica-
tione per-
versa po-
testatis
clavium;*

XXII. Verè Catholici autem summam illam Petri unius in omnes Ecclesias potestatem planè negant, negant prærogativas illas planè divinas, quas in hominem impiè conferunt, negant iustitiam multiplicis tyrannidis, negant etiam, quòd Petrus concipi debeat tanquam cœli janitor, qui quasi ad ostium stet intromittens & repellens, quia ei datæ sint claves regni cœlorum, quo respectu & olim Rex Angliæ Osuvi, referente Beda *Hist. Eccl. Angl. l. 3. 25.* circa quæstionem de Paschate, contra Petrum, id est, Papam decernere & decerni noluit, veritus scilicet, quod & verbis protulit, ne ab ipso ea de causa in cœlum non admitteretur, quasi Scriptura per regnum cœlorum beatam in cœlis vitam & non Ecclesiæ, maximè militantis, statum denotet; negant, rectè iactatum fuisse, referente Mornæo *Myth. iniq. p. 238.* ab Hildebrando, *clavi Romanæ Reges non minùs quàm cæteros esse subiectos*, quia noverunt, Petrum etiam post acceptas claves *omni humana potestati propter Dominum subiectum fuisse*, & aliis, ut idem facerent, *1. Ep. II. 13. præcepisse*, & *2. Ep. II. 10. dominationum contemtoribus & maiestatum blasphematoribus grave iudicium annunciâsse.* Et negant cum Fero, *claves regni cœlorum esse claves regni terrarum*; Ut etiam negant claves has rectè in clavos, enses, lanceas, sceptrâ, coronas conflare, & tandem, Petrum claves abyssi in purgatorium, quod illo tempore ignotum, & infernum, ut cum Clemente VI. in Bulla Jubilæi, Angelis Paradisi mandare potuerit; quid de animabus agere & quomodo pœnam inferni certis minimè infligere debeant; accepisse. Claves sunt istæ, certè non à Christo, verùm ab infernali potiùs Vulcano fabricatæ; quas tamen à Petro accepisse videri volunt, quibus insignia claves, symbolum iurisdictionis, sicut tiara dignitatis; qui claves dextrâ, minùs gratam crucem sinistrâ gerunt; qui & aliquando claves Regibus dono dederunt; At parùm Petrus de his omnibus intellexisse videtur, parùm cætera discipulorum turba, & parùm promissionis suæ memor fuisse videtur ipse Christus: Discipuli enim postea tribus distinctis vicibus de præeminentia litigârunt acriter; Petrus non ad promissiones sibi factas provocavit, nec etiam in litis decisione Christus.

SECTIO QUINTA,

In qua,

Invaliditas argumentorum Pontificiorum
pro Electione Petri ad talem Pontificatum, instituto
examine loci Joh. XXI. 15. 16. 17. porro ostenditur.

Breviarium.

- I. Speciale examen loci Joh. XXI. 15. 16. 17. incipit, atque ejus Metaphora notatur; II. Primò conceditur, aliter licet interdum loqui visis Patribus nonnullis, Petro & soli Petro dici; Pasce oves meas; III. Quod tamen non probat, sic Monarchiam Petro collatam esse, cum alia fuerint causa peculiaris alloqui; IV. Varia, juxta Patres, sed præcipua inter eas, quòd Petrus in dignitatem Apostolicam post lapsum gravissimum restitui atque triplici confessione abnegationem triplicem emendare debuit; V. Quod similibus illustratur; VI. Adeoque in verbis est tantum confirmatio, non nova potestatis collatio. VII. Pascere ibi non denotat potestatem absolutam, licet, quod Bellarminus urget, Christo tributum eam involvat; VIII. Licet etiam nonnunquam tribuatur Regibus; IX. Quando autem de Rectoribus Ecclesie accipitur, minimè omnium potestatem absolutam denotat, quia multis tribuitur, Apostolis nimirum, ipso fatente Bellarmino, suprema potestas Ecclesiastica; X. Aliis sub Metaphoræ æquivalentibus, imò etiam propriis verbis, quæ idem quod pascere denotant; XI. Imò sub illa Metaphora; XII. Quid pascere significet Rectoribus Ecclesiarum tributum, maximè juxta emphasin verbi Πάσχω; XIII. Ex genuina significatione patet, Petrum sic non potuisse constitui talem Pontificem, primò quia Episcopi Romani non decentes populum non pascunt. Refutatur exceptio Bellarmini prima; XIV. Secunda; XV. Tertia & quarta; XVI. Quarta in specie quoad simile de Pro-Rege; XVII. Quoad exemplum Valerii Hipponensis; XVIII. Redarguitur silentium Bellarmini ad ratiunculam, ut vocat, Lutheri, quòd major pars Pontificum non diligit, neque exemplo pascat. Ex qua porro & secundò patet tales non pascere; Et Petrum talem Pontificem constitui non potuisse; XIX. Tertiò ex eo, quòd Pontifices sub prætextu illo faciunt & sibi tribuunt, quæ Petrus nunquam fecit aut habuit, nempe dominatum absolutum, & potestatem temporalem in Reges & Principes, quæ ex loco à Bellarmino & Becano adstruitur; XX. Explicatur; XXI. Refutatur primò ex eo, quòd non ita parvit Petrus; XXII. Atque vana est exceptio, eum jus quidem habuisse, ast vires defuisse, quemadmodum etiam primis Successoribus. XXIII. Secundò ex eo, quòd actus isti, quos exercent, contra Principes, Pastorales scilicet, minus eum officio pastorali Petro demando convenire videntur. XXIV. Cujus jam objectum constituuntur, semel agni; bis, oves; non; bis, agni; & semel,

oves, uti Bellarminus pertendit. XXV. Cuius heic examinatur mysterium primum; XXVI. Secundum; XXVII. Tertium & quartum. XXVIII. In genere redarguuntur ista mysteria etiam ex de Dominis & Iansenio; XXIX. Non magis obiectum Monarchiam Petri in universam Ecclesiam probat ratione vocula; meas; quâ quibusdam Iudaei tantum designari videntur, atque inter eos Doctissimo de Dominis, ex quo sententia proponitur & explicatur, atque XXX. Ab exceptionibus quodammodo liberatur, nec non eius robur contra Adversariorum sententiam notatur; XXXI. Qua nec iuvatur, si per voculam promiscuè Iudaei & Gentes designari dicuntur; Propositio enim est indefinita particulari equipollens; quod similibus illustratur; XXXII. Neque etiam pro ea quicquam valet, quod Bellarminus dicit; Petro commendatam esse curam ovilis, quod unam sit; quâ occasione quoque de Pastore uno, cuius respectu ovile unum dicitur, aliquid annotatur; XXXIII. Ejusdem farina est cum argumentis reliquis disjunctiva ejusdem; Aut nulla, aut aliqua, aut omnes oves commissa sunt &c. Cui similis argumentatio primò ex Matth. XXVIII 19. opponitur; XXXIV. Secundò specialius respondetur; XXXV. Generalius ad Patrum testimonia, atque suppeditantur fontes solutionis ex Doctissimo du Pin. XXXVI. Solidum contra adversariorum sententiam argumentum ex eo nectitur, quod Petrus nec omnes, nec speciatim Apostolos pavit; XXXVII. Quod specialius respectu Pauli ostenditur; XXXVIII. Testimonium Chrysostomi vindicatur, ex de Dominis, Apostolos Petri oves non fuisse porro ostenditur, atque specialissimè ex reprehensione Petri per Paulum Antiochia facta; XXXIX. Argumentatio contra adversarios ex vocula; meas; instituitur; XL. Atque tractatio locorum ab adversariis præcipuè allegari soliterum, indicio ulteriori, de eo, quod parum in faveant, in obscuritate sensus in hanc partem, ostenso; clauditur.

Speciale
examen
loci Joh.
XXI. v. 15.
16. 17. in-
cipit, at-
que ejus
Metapho-
ra nota-
tur;

I. **P**robavimus hætenus, Petro Pontificatum talem sive Monarchiam non promissam esse; An ei collata sit (quod quidem vel sine promissione prævia fieri potuisset;) jam dispiciendum est, & quidem in consideratione posterioris loci, sive textus, ex duobus, quibus Bellarminus & alii Monarchici tanquam palmaris utuntur, & qui secundum Cajetanum præcipuè de hoc (Monarchiæ Petri) mysterio expressè loquuntur. Habetur ille Joh. XXI. v. 15. 16. 17. ubi Christus semel ad Petrum ait: *Pasce agnos meos*; & bis: *Pasce oves meas*; præmissâ & inspersâ trinâ de amore Petri erga se interrogatione. Figuratus est & hic locus, & metaphoram continet à Pastore ovium desumptam; uti in priori loco duplicem vel triplicem metaphoram à Petra fundamento ædificii, clavibus & ligatione vel solutione desumi vidimus; ut planè, quoad argumenta ex Scriptura, metaphorica sit illa Petri Monarchia, & tantò magis

gis mirandum, quod Bellarminus Ecclesiae illius Doctor, quæ, quando sensus improprie displicet, cum obscuro æquipollere contendit, ita quoad priorem locum ait: *Quorum verborum planus & obvius sensus est, ut intelligamus sub duabus metaphoris promissum esse Petro totius Ecclesiae Principatum l. 1. de Rom. Pont. c. X.* aut mirandum magis, Christum, qui aliquoties Apostolis munus suum demandavit, & alia minora sæpius inculcavit, non nisi semel & quidem non nisi metaphoricè Monarchicam potestatem, id est, rei Christianæ summam Petro tradidisse, nec unquam dixisse: *Ego te constituo Monarcham Ecclesiae meae, qui possit &c. & cui, cujusque Successoribus, qui erunt Episcopi Romani, omnes omnino Christiani absolutam debent & debent obedientiam;* altum verò de his in Scriptura silentium, & de hoc loco posteriori speciatim rectissimè ait, quod & verum esse ostendemus, de Dominis l. 1. de Rep. Eccl. cap. 8. §. 13. *qui solus ac ferme unicus Evangelii locus Petri fundare Ecclesiasticam videbatur Monarchiam; is omnium maximè & plures & planas fert Catholicas interpretationes à primatu & Monarchia unius abhorrentes.* Tantine igitur res momenti adstrui debet locis, si non contrariis, certè ad minimum dubiis, & ad summum vix probabilibus? Optimè profectò dicunt communiter Jurisconsulti, *Textum, qui plures habet intellectus, non esse allegabilem,* nempe solum & in tantis, & si omnino dubius sit sensus.

II. His præmissis, videbimus, primò cui in textu aliquid dicatur, quâ occasione & quas ob causas Petro dictum sit: *Pasce agnos meos, oves meas;* ut postmodum de ipsa re eò meliùs judicari queat. Igitur & Petro hîc aliquid dictum fuit; Nulli negamus, & quamvis Patres nonnulli Augustinus cum primis &, quo ille magistro usus est, Ambrosius hîc quoque ad Petrum tanquam ad typum omnium pastorum, & qui totam Ecclesiam repræsentârit, sermonem Christi directum fuisse doceant; Et ille quidem in *Joh. tract. 46.* his verbis: *Non in ipso Petro, sed in corpore suo ait; Petre amas me? pasce oves meas.* Et *serm. 24. de Sanctis: Nempe in uno Petro figurabatur unitas Pastorum.* Hic autem de *dign. Sacerd. l. 2.* non minùs apertè: *Quas oves, inquit, & quem gregem non solum tunc suscepit B. Petrus, sed & nobiscum eas suscepit & cum illo eas nos suscepimus omnes: Quæ verba valdè emphatica sunt, illis enim Ambrosius testatur, non à Petro, sed cum Petro quosvis Pastores & Petrum cum illis suscepisse oves & gregem; Quamvis, inquam, Patres quidam, quos etiam doctissimus du Pin in Dissert. sæpè citata adducit, sic sermonem Christi non solum*

Primò conceditur, aliter licet interdum loqui visis Patribus, Petro & soli Petro dici: Pasce;

solum Petrum respexisse dicant, sed Petrum rursus figuram Ecclesiae faciant, adeoque hinc etiam Augustinus saltem, juxta ea quae suprà dicta sunt, *illustrem intellectum non in Petro, sed in Ecclesia* quaerendum esse censeat, & hanc etiam causam, quod nimirum hinc etiam personam Ecclesiae gerere debuerit, & ipse Loyolita Otto in *Dedic. Rom. Glor. ad Archiep. Salisburg.* dicens: *Hoc est Pastoris* (loquitur generalissimè) *partes sub supremo Pastore Christo exequi, illudque Domini in Petri persona bis omnibus inculcatum implere: Si amas me; Pasce agnos meos; Petri peculiari alloquio assignet; His tamen insistere nolumus, nec etiam necesse est, quando idoneam rationem ipsa Petri persona suppeditat; Ultrò igitur Monarchicis largiemur, & Petro, & soli Petro hinc aliquid dici, soli Petro dici: Pasce oves meas; quod Bellarminus integro capite & sex ex Scriptura rationibus, quarum tamen quinta & sexta imprimis nullius planè momenti, probat, quamvis idem, quod hinc Petro dicitur, aliis occasionibus & verbis, aliis alibi, quod nobis sufficit, & proin in illo sensu non soli Petro, dici; Pasce oves meas; mox demonstraturi simus.*

*Quod tamen non-
dum pro-
bat Pri-
matum, ob
causas al-
loquii
alias;*

III. Sed an hoc nobis sufficit? An non jam nimium Monarchicis concessimus? Annon ex eo, quod Christus Petro soli in praesentia cæterorum dixit: *pasce oves meas;* sequitur, eum singulari modo Ecclesiae Christianae Pastorem, summum Pastorem, & à quo cæteri omnes & omnia planè pendere debeant, à Domino constitutum esse? Ita quidem Monarchici putant, imò tandem, quando nimirum ipsis ostendimus, rem communem & aliis multis fuisse & esse, eò adiguntur, ut non amplius in ipsis verbis, sed in ista actione Christi, quâ Petrum potius quam alios alloqui voluit, argumentationis suae fundamentum quærere necesse habeant, quod & illis circa priorem locum accidisse suprà notavimus, & hinc quoque accidere ex Turrecremata tantum non loco cedente cognoscimus: *Non sumus argumentati, inquit l. 2. de Eccles. cap. 11. primatum B. Petri ex sola pastoralis cura commissione; sed ex eo, quod praesentibus aliis Apostolis, nulla de illis mentione facta, soli Petro Christus indefinite curam gregis sui commisit.* Ast jam satis superque debilem istum argumentandi modum *loc. cit.* refellimus, ut hinc tantum, quia de sapientia Christi non modò praesumimus, aliquam causam hujus singularis alloquii fuisse, sed & per ejus bonitatem, certam hujus rei rationem ex historia facile discimus, rationes aut rationem ostendere debeamus, cur hinc etiam potius Petrum quam verò Johannem,

nem, Jacobum, aut quemcunque alium Christus alloquio suo dignatus sit, quo sic constare possit, Monarchicos pro more à non causa tanquam à causa argumentari, & ex singulari alloquio Christi ad Monarchiam Petri consequentiam non valere.

IV. Patres præter jam allegatam rationem, quòd nimirum Petrus totius Ecclesiæ personam assumere debuerit; (ad quod ille potius ob solas donorum & ordinis prærogativas quasdam adhiberi jam potuisset) etiam alias commemorant, unitatem Ecclesiæ & collegii Apostolici propius etiam prærogativam laboris inter undecim spectantes; præcipua autem, quam non pauci dant, quorum testimonia alibi videri possunt, & dare quis potest, quàmque vel ipsis tacentibus facile ipsimet perspiceremus, hæc est; debuisse sic Apostolum, qui per turpissimam eamque trinam abnegationem indignus & exors tanti muneris factus videri potuisset, & omnino se indignum honore etiam pristino reddiderat, Collegis præsentibus, non tantum trina confessione trinam illam abnegationem emendare, sed eam de novo in Apostolatu confirmari, & illustre ac peculiare hocce testimonium perennantis in Christo amoris contra desperationem propriam, & ad certitudinem aliorum accipere, ac vicissim testari, se, quia multum ei remissum sit, multum etiam diligere Luc. VII. 47. Insuper etiam de priori animositate & confidentia nimia, quâ, se plus cæteris diligere, temerè jactaverat, in posterum vitanda, vel saltem melius stabilienda, speciatim moneri. Christum quippe negaverat, qui sese negantes apud Patrem negaturum professus erat; χαλεπώ-
περον τὸ ἀρῶν αὐτῷ τὸ πῶμα; inquit Chrysost. in Matth. 28. cæteri fugerant, ille etiam abnegaverat; Oportebat igitur, ut restitueretur, & ut trina responsio aboleat trinæ negationis errorem, quod & Sedulius lib. 5. canit:

*Hoc terno sermone monens, ut terna negantis
Culpa recens parili numero purgata maneret.*

V. An ista negant Monarchici? Non audent. An igitur hæc ratio vel sola non sufficit? Vel an Monarchiam involvit? Scilicet ideò Monarcha factus est, quia abnegavit, quia peculiariter restitui debuit! Si imperator ex ducibus aliquem, qui se antè timidiùs in prælio gesserat, moneret atque hortaretur, ut nunc fortissimè pro patria pugnaret, an ei idcirco singulare aliquid mandaret? Si Princeps magistratum aut judicem inferiorem, quem audierat, non bene functum esse suo munere, accerferet, eique gravissimis

*Varia, sed
præcipua,
restitutio
& emen-
datio post
lapsum;*

*Quod si-
milibus
illustra-
tur;*

verbis denuntiaret, ut jus diceret sanctè atque integrè; an idem major ei potestas, an dominium in iudices cæteros traderetur? Si Minister aliquis ordinatur, an ei novum munus & supereminens committitur, quod alii non habeant? Non arbitror; Et certè ipse Petrus scopum Domini cognovisse videtur optimè; hinc non, ac si dignitatem eminentem accepisset, lætatur, sed ob trinam interrogationem, lapsus nimirum sui memor, valdè contristatus fuit.

*Ut in ver-
bis tan-
tùm sit
confirma-
tio pote-
statis an-
tea data;*

VI. Satisfecisse jam Monarchicis videri possumus, quatenus ex singulari alloquio argumentantur; interim tamen, quia plerique ipsam rem, ipsa Domini verba valdè urgent, & in illis constitutionem Petri, ut esset Monarcha Ecclesiæ, inveniri sibi imaginantur, secundo etiam rem istam, verba ista accuratiùs pensabimus. Et primò quidem hinc se offert consideratio ipsius muneris pastoralis sine respectu multo ad objectum ejus. Dicitur Petro: *Pasce*; Volunt sic ei planè novum munus impositum & quod per locum priorem promissum sit, exhibitum fuisse. Id equidem verbum Domini non docet, promissionis complementum jam cum Apostolis reliquis acceperat, per verba: *sicut me misit Pater &c.* ut diximus, peculiari confirmatio hinc est, non novæ potestatis collatio, & quidem ita confirmatur, ut tantum de officio admonetur, quod vel centies pro occasionum diversitate fieri potuisset, sine ullo etiam potestatis augmento.

*Pascere
ibi non de-
notat po-
testatem
absolutam,
licet
Christo
tributum
eam in-
volvat;*

VII. Dicitur Petro: *pasce*; An igitur; *Monarcha esto, absolute impera; fer leges pro libitu; subijce Tibi hominum conscientias, opes, regna, imperia?* Id certè vocabulum hoc non arguit; Et aliis idem dictum, eodem ferè tempore, ejusdem etiam Ecclesiæ Rectoribus. Provocat tamen Bellarminus ad communem usum loquendi, juxta quem hic omnis actus pastoralis intelligi debeat, non tantum præbere cibum, sed etiam ducere, reducere, tueri, præesse, regere, castigare. Hinc pascere in Scriptura passim accipi pro regere. Psal. 2. legi: *Reges eos in virga ferrea.* Cyrum. Jer. 44. *Pastorem dici & apud Homerum Agamemnonem ποιμένα λαόν, pastorem populorum, & Matth. 2. per pascere explicari quod Mich. 5. dominium dicatur.* Quàm bellè hæc omnia! Hinc intelligitur omnis actus pastoralis. Quis negat? Sed actus pastores sunt etiam ducere, reducere, tueri, præesse, regere, castigare; Et hoc quis negat? Admittimus, imò postulamus, sed etiam, ut ista convenienter regimini spirituali per servos Christi, & officio communi explicentur. Et dum hoc meritò postulare facile videri possumus.

possumus, jam etiam apparere potest, quàm ineptè loca de Christo & Regibus terrenis agentia à Bellarmino producantur. Christus Ecclesiæ suæ Pastor est, *Pastor ille bonus* Joh. X. Et quando pascere, quod ei Mich. V. adscribitur, explicat dominium, indicat, quale illud dominium Christi futurum, & quòd ad commodum & salutem suorum dirigendum sit. Christus certè caput & Monarcha Ecclesiæ suæ & eatenus etiam Pastor unus in ovili uno, princeps Pastor, magnus animarum Pastor & pascit, & imperat, pascit cum imperio & potestate absoluta. Verùm quæ illa impudentia est, servo tribuere velle, quæ sunt domini, velle Christi ~~degenere~~ sibi vendicare, & nolle de servo & ad servum dicta servorum ad instar accipere? Profectò in nullum hæc quadrare possunt, nisi in *pastorem aliquem stultum*, de quali Zach. XI. 15 *seqq.* agitur.

VIII. Quæ de Regibus affert, pariter inepta sunt. Cyrus sanè Jesaj. XLIV. 28. *pastor* dicitur & *pastor Domini*, typus nimirum illustris Christi, pastoris illius boni, & ratione beneficiorum, quæ populo Dei in recolligendis, remittendis & reducendis in captivitate dispersis, & in ædificando Templo, quod & citato loco exprimitur, præstare debuit. Agamemnon etiam apud Homerum sæpè *pastor populorum* dicitur. Sed quæ est illa consequentia? Pascere aliquando Regibus tribuitur; Ergò ille, cui dicitur; *pasce*; necessariò constituitur Rex, Monarcha. Pascere alicubi involvit potestatem supremam sine socio. E. semper. E. & hîc. In Regibus terræ. E. etiam in servo Christi, in uno ex illis, quibus dictum: *Vos autem non sic.* Et certè etiam, quando de dominantibus in terra sermo est, non tantùm Reges & Monarchæ pastores vocantur, sed & illi, qui unâ cum aliis æquali potestate præditis Rempubli- cam administrant, & duces sunt sine summo imperio, cujus quidem usûs vocis exempla apud Platonem *de Rep. l. 4.* & Sophoclem in *Ajace* videri possunt. Ut ne quidem in translatione vocabulî ad potestates mundanas omnes Pastores Monarchæ sint; Imò quotiescunque illuc transfertur, potestatem temperat, & tantùm non ad paternas curas & sollicitudinem reducit.

IX. Quod adhuc multò evidentius est in translatione vocis ad Rectores Ecclesiarum: Certè nihil per hanc vocem *pasce* Petro datum esse dici potest, quod non aliis etiam commune sit, sicut etiam dilectio Christi, de qua Petrus interrogatus erat, omnes *servos Christi* urget, 2. Cor. V. 14. & Paulo iudice, qui Christum non dili-

Licet etiam nonnunquam tribuatur Regibus;

Quia tribuitur Apostolis omnibus summa potestas;

gunt, anathema sunt. 1. Cor. XVI. 22. ut valdè necesse sit fateri, vocabulum illud haud probare Petri Monarchiam, aut statuere myriadas Monarcharum, Paparum & summorum Pontificum in Ecclesia dari eodem tempore, quod posterius, ut absurdum & contradictorium est, ita maximè Monarchicis ingratum foret. Nam primò quidem Bellarminus ipse fassus est, supremam Ecclesiasticam potestatem & auctoritatem Apostolis per verba illa: *Sicut me misit pater &c. collatam esse.* An igitur Petro plus conferri potuit per verbum *pasce*? Concedi debet saltem viventibus Apostolis verbum hoc non Monarchicam potestatem designare, id est, Petrum Monarchicam potestatem planè nunquam exercuisse, nec etiam Successorum ejus, quos in suprema potestate faciunt, primos. Et si verbum hoc præter supremam potestatem etiam probat, ordinariam illam & perpetuam in Ecclesia esse debere, quomodo quæso probat?

Idem
quod pa-
scere aliis
etiam sub
metapho-
ris aliis,
imò etiam
verbis
propriis;

X. Secundò illud ipsum, quod hîc Petro per metaphoram à pastore desumptam injungitur, aliis alibi propriè, vel sub metaphoris aliis æquivalentibus injungi manifestum est. Oporteret ad hoc, quantum fieri posset, probandum, bonam partem Scripturæ exscribere, cum omnes actus ministeriales Ecclesiastici hîc pertineant. *Evangelizare*, inquit Bernhard. *de consid. lib. 4. cap. 3. pascere est.* Sed lubet paucis apud Apostolos manere. Quàm latè se extendit illud, *sicut me misit Pater, ita & ego mitto vos?* Quàm illustre est illud; *Ite, docete omnes gentes, baptizantes &c.* An minùs dicunt hæc verba, quia propria sunt? Imò plùs dicere videri possent, cum generaliora sint, & pastura ad prædicationem maximè respicere videatur. *Pascent scientiâ & intelligentiâ;* dicitur Jerem. III. 10.

Imò sub
hac ipsa
Metapho-
ra;

XI. Sed & tertio sub eadem metaphora pluribus datum idem. An unus Pastor? Unus certè Christus cum imperio & potestate absoluta; Sed hic *dedit alios pastores*, Eph. IV. *alios*, non, alium, ipse *dedit*, non Petrus. Et *Spiritus Sanctus posuit Ephesinos Presbyteros Episcopos ad pascendam Ecclesiam Dei*, Act. XX. 28. Et Petrus *compresbyter presbyteros* hortatur, *ut pascant gregem Dei*, 1. Pet. V. 1. 2. An autem, ut etiam Papæ & Ecclesiæ Monarchæ sint? Subjungere hîc lubet verba Doctissimi du Pin *l. c.* *Quasi verò*, inquit, *non omnes privilegium olim habuerint Apostoli, & nunc etiam habeant Episcopi omnes, qui dicuntur Ecclesiæ, ac proinde ovium Christi pastores.* Et paulò post; *Idem fuit munus cæterorum Apostolorum omnium, & id ipse*

Petrus

Petrus disertè tradit, Ep. 1. cap. 5. ubi seniores alloquens ipse consenior; pascite, qui in vobis est, gregem Dei; Eodem sensu Apostoli omnes, imò Episcopi & Presbyteri semper dicti sunt pastores ovium Christi, quod notius est, quàm ut probari debeat. Et iterum: Uno verbo, quotidie in Missa de omnibus Apostolis dicitur; quos gregi tuo contulisti, præesse vicarios & pastores.

XII. Quid igitur pascere denotat, quando Petro aut aliis Ecclesiarum Rectoribus tribuitur? Certè ministerium Ecclesiasticum, docere, etiam exemplo, consolari, hortari, redarguere, verbo, illud omne quodam modo, quod Ministris Ecclesiæ hinc inde in Scripturis & in Epistolis ad Timotheum & Titum maximè commendatur. Præcipuè autem alimentorum cura & præbitio, sive ductio ad pascua Verbi divini, cibi spiritualis, hoc verbo comprehenditur. *Pasco à Græco βόσκω manifestè oritur, quod & in textu vocabulum Græcum bis occurrit, cum semel tantum ad Petrum dicatur ποιμαίνε; βόσκω autem pasturam respicit sive cibationem, hinc à Fut. βόσκω est βόσκις cibus, & nunquam Bellarminus, vel post ipsum alius proferet locum, in quo βόσκων Monarchicam potestatem dicat. Bernhardus Serm. 2. de resur. Petrus, inquit, mandatum accepit tertio pascere gregem Domini: pasce inquit, mento, pasce ore, pasce opere, pasce animi oratione, verbi adhortatione exempli exhibitione. Alii sic ajunt: Pasce pabulo doctrina, exemplo vitæ, & opum subsidio.*

Quid pascere significet;

XIII. Et quid jam ex eo colligere licet? Petrum neutiquam constitutum fuisse talem Pontificem, imò per illud verbum, *Pasce*, ipsi non licuisse, ut talis fieret Pontifex. Mira sanè argumenti Catastrophe! Sed vera tamen & justa. Dictum fuit Petro; *Pasce*, id est vel maximè, doce. Ast non docent Pontifices hodierni, non docendo pascunt, inde à temporibus Gregorii Magni, quem ex bonis Episcopis Romanis ultimum, ex malis primum fuisse dicunt, paucissimi fuerunt, qui verbum Dei populo annuntiaverint, nullius avus, nullius atavus, credo, pabulum hoc ex ore Pontificis gustavit; Prædicari enim, quàm prædicare malunt. Fatetur Bellarminus, *plerosque eorum non concionari; Sed non propriè dicitur pascere (est illius exceptio) qui cibum quâcunque ratione ministrat, sed qui procurat ac providet alteri cibum.* Respondeo. I. Licet non omnis, qui cibum quâcunque ratione ministrat, pascere dicatur, oportet tamen, ut pastor cibum ministret, & qui pastor ad instar Petri esse vult, eodem modo, quo Petrus respectu verborum Christi id sibi faciendum putavit. Ast Petrus, quamvis pro ratione muneris Aposto-

Ex significatione patet, Petrum non potuisse talem constitui Pontificem; Primò quia non docent; Refutatur exceptio prima;

lici,etiam aliis, ut officium facerent, invigilaverit, tamen vel maxime ipse, quod suum erat, fecit, & verbo fideles pavit immediate, prout etiam in loco, quem Bellarminus allegat, Luc. XII. *fidelis dispensatoris esse dicitur, δίδοναι ἐν καιρῷ τὸ σιτόμετρον, ut det in tempore justam cibi mensuram*, & in hoc differt Oeconomus à Domino, ut ille præscribat; Hic partiaturic autem non aliis functionem sibi impositam demandare potest, qui post rursus alios bajulos substituant, ut faciunt in Papatu Episcopi, ipsi interea tacentes, ac si mulieres essent, quibus in Ecclesia loqui prohibitum. Si enim tantum de præscribendo aliis ageretur, quomodo Magistratus Politicus hoc respectu Ecclesiæ nutricius, imò quæris muliercula non sufficere hîc posset?

Secunda;

XIV. *At Romani Pontifices alios multos exercent actus pastorales, (est alia Bellarmini exceptio, sive responsio) dum ligant, solvunt, dispensant, controversias judicant, Episcopos creant.* Nempe laboriosum βόσκη refugium, quæ domini speciem habent, tantum affectant, imò planè aliena & verbo Christi contraria agunt. *Ligare & solvere* per verbi prædicationem & applicationem fieri ostendimus; *Dispensatores mysteriorum Dei* plures sunt, sed quòd per pecuniarias dispensationes jura humana divinæque violantur, id Petri Successoribus parum convenit, & ejusmodi scelera vel sine summis Pontificibus peragi possent; *Controversiarum judicium* immeritò, imò impiè ad se rapiunt; *Episcopos & Presbyteros creant* Apostoli quivis, & Dominus messis nusquam dicit, se non nisi per Papam operarios emissurum. Et quæcunque hîc officia prætexantur, minora certè sunt illo prædicationis, quod & Apostoli omnibus aliis anteponendum esse censuerunt, dicentes: *Non est bonum, ut nos relinquentes sermonem Dei mensis serviamus* Act. VI. v. 2.

Tertia &
Quarta:

XV. *Quod per se concionando non faciunt; Respondet Bellarminus, per alios faciunt.* Quàm benè id faciant, quàm salubria sint ista pascua, vel potius quàm venenatis herbis referta, à nostris jugiter ostenditur. Sed & sic concionantur, ut tamen nesciant, quid, quando, quoties aut per quos, & concionando contraria docent, per Jesuitas plerosque, prædestinationem esse ex præviso bono usu liberi arbitrii; per Dominicanos; Dogma hoc esse Pelagianum; per Jesuitas rursus; se esse supra Concilia & supra Reges, quos regnis suis exuere possint; per Sorbonicos contrà; sententiam hanc esse multis nominibus damnosam & perniciosam, & sic deinceps in

in aliis etiam maximi momenti articulis. Sed & quæritur, an ita officium sibi demandatum aliquis relinquere possit aliis? Regula certè juris est: *Mandatarius, quod in mandatum accepit, alii mandare non potest.* Et aliter etiam ac isti Pontifices verba Christi intellexisse videtur Petrus: Et cur non & cœtera per alios fieri possunt? Et quomodo non, qui ipsi per se pascunt, majori jure pastores sunt, quàm ejusmodi Pontifices? *Ast ita per illa præcepti verba institutus est principatus, ut tamen potestas collata non pendeat ab observatione præcepti, quemadmodum etiam Pro-Rex non rectè provinciam regens non desinit esse Pro-Rex, donec à Rege revocetur; Et quemadmodum Valerius Episcopus Hipponensis & alii nonnulli vel senio vel linguae vitio impediti per suos Presbyteros concionandi munus implebant.* Ita tandem excipit Bellarminus. Cui porrò Respondeo. 1. Qualis per illa verba principatus institutus sit, adhuc disquirimus. 2. Frivolum planè illud est, principatum ita institutum fuisse ut tamen potestas collata non pendeat ab observatione præcepti. Volunt probare, Petrum principatum accepisse, quia ipsi dictum sit; *Pasce*; ajunt tamen eum principatum habuisse, etsi non pavisset! Lepida hominum ingenia! Petrus igitur pastor factus est, ut esset princeps, & non princeps, ut esset pastor? Imò princeps esse potuit & non pastor! Apostoli dignitatem & munus retinuissem, si aut Evangelium omninò prædicare noluissem, aut doctrinam Evangelii pravis erroribus corrupissem! Fortè ut Judas proditor factus!

XVI. Quod de Pro-Rege ait, ipsum planè non juvat, & parum huc facit, cum non per omnia similis sit ratio Ecclesiasticorum & Politicorum munerum, & Pro-Rex quidem maneat multa malè agens, sed non, officium omninò non agens, ut hîc de Pontificibus, qui omninò non pascunt, prout mandatum est, loquimur, & etiam non maneat rebellis & sub Regis nomine subditos contra Regem armans, imò non maneret ullus non rectè provinciam regens, si Rex sciret, & injustitiæ osor esset, & subditorum amans, tunc certè vastatorem, usurpatorem & Tyrannum rejiceret. Hæc autem de Christo præsumere non modò licet, sed & oportet, à quo ejusmodi Pro-Reges primò constitutos esse non probant, & à quo eos non esse constitutos probamus, & qui per quamlibet demonstrationem ex verbo, illos Pro-Reges suos minime esse, sed in omni emphasi Antichristos, id est, qui quidem pro-Christi esse velint, interim tamen contra Christum sint, manifestum

Quarta specialitas quoad simile de Pro-Rege

stum facit attendentibus. Cæterum benè facit Bellarminus, quòd hîc ipse non observationem præcepti, non rectam administrationem provinciæ simpliciter præsupponit.

Quoad
exem-
plum Va-
lerii Hip-
ponensis;

XVII. Haud magis Bellarminum juvat, allatum Valerii exemplum, de quo Possidonius in *vita Augustini cap. 5.* refert, eum, cum homo Græcus fuerit, Latinamque Linguam & literas non calluerit, idèd Augustini operâ in concionando libenter usum fuisse, interim tamen, quoad per ætatem licuerit, suo munere fungi nunquam destitisse. An autem sequitur; hic & alii nonnulli vel senio, vel linguæ vitio impediti, per alios concionabantur, illo tempore, quod Episcopum, qui concionari aut nollet, aut per cognitionis defectum non posset, nulum vidit. E. Papis licet nunquam concionari, cum per ætatem & valetudinem possent, aut tales possunt eligi, qui tam apti ad concionandum sunt, quàm bos ad volandum, quales certè secula maximè præterita complures dederunt? Sed molestum est concionari, & insuper impedit pompam & voluptates seculi. *Martha Martha; Sollicita es de multis, unum est necessarium!* Sed & audiant Gregorium M. Papam & illum: *Mercenarius*, inquit in *Joh. X.* *quidem est, qui locum quidem Pastoris tenet, sed lucra animarum non querit, terrenis honoribus inbiat, temporalibus lucris pascitur, impensâ sibi honoris verâ letatur.*

Secundò
ex eo,
quòd
multi non
diligunt;

XVIII. Addendum hîc videtur, quod Bellarminus inter *ratiunculas Lutheri* posuit; *Majorem Pontificum partem neque diligere gregem neque etiam exemplo pascere.* Sed respondit planè non ad hæc! Ad hanc objectionem, vel objectionis partem mutus ut piscis omninò siluit, nisi verba de non recta administrata provincia & non observatione præcepti huc etiam trahi debeant; Nempe nihil attinebat, hæc specialius tangere; Periculosum erat de his loqui, de quibus tamen clamant monumenta seculorum & proclamant, fuisse *monstra & propudia generis humani, Apostaticos, Apotacticos*; Et difficile erat respondere; Eligebatur igitur de non sanctis sanctum silentium. Licebit tamen nobis loqui, & paucis interrogare; An, si Petro principatus ob magnitudinem amoris, & juxta Cajetanum de R. P. instit. c. 8. *personæ Petri charitate qualificatæ*, obtigit, verisimile sit, illos etiam, qui Christum non tantum non plùs cæteris hominibus aut Ecclesiarum Rectoribus, sed planè non diligunt, imò contrà eum & oves ejus odio habent & persequuntur, & nec verbo, nec exemplo pascunt, proinde nec pascunt, quia diligunt, neque diligunt.

diligunt, ut pascant, Principatum tamen & dominium in universam Ecclesiam cum Petro ex æquo accepisse. Forſan & hæc obiectio ſive *ratiuncula* reſponſionem aliquam meruiſſet!

XIX. Satis jam oſtendimus, Petrum per præceptum Chriſti; *paſce*; non conſtitutum fuiſſe talem Pontificem, imò per iſtud præceptum ei non licuiſſe, ut fieret talis Pontifex, ex eo, quòd illi non faciant, quæ Chriſti præceptum Petro impoſuerat; Idem porro oſtendamus ex eo, quòd ſub prætextu huius præcepti & Succeſſionis Petri talia ſibi tribuunt, quæ Petrus, cui dictum; *Paſce*; nec habuit, nec habere potuit, & quæ cum illo; *paſce* aperte pugnant: Sibi tribuunt Dominatum & quidem abſolutum, ſupremum, ſed aliter ſonat ſermo paſtoralis Pauli, & credo eos daturus hîc ſaltem Petri & Pauli paritatem; *Non nos prædicamus*, inquit, 2. Cor. IV. 5. *Sed Chriſtum Jeſum Dominum, nos autem ſervos veſtros propter Jeſum Chriſtum*. Ergo, qui paſcere jubetur, dominari prohibetur. Sed audiamus porro, Pontifices inde ab aliquot ſeculis, qualia ſibi & qualia iſtis alii, & quidem quaſi vi huius præcepti tribuant. Gregorius VII. in excommunicatione Imperatoris apud Platinam allegavit verba: *Paſce oves meas*. Bellarminus (qui tamen in doctrina de poteſtate Papæ temporali adeò non ſatisfecit, dum nonniſi indirectam eam eſſe docuit, ut parùm abſuerit, quin ideò omnia ejus Scripta, Papismo cæterùm maximè extollendo deſtinata & nata, à Sixto V. condemnarentur) ita ex præcepto Chriſti infert; *paſtori neceſſariam eſſe poteſtatem lupos arcendi omni ratione, quâ poterit, arietes furioſos recludendi & oves paſcendi, ita ut convenit eis*. Becanus autem magis aperte in controverſia ſua Anglicana pag. 146. *Canes quàm diu fidi ſunt, inquit, apud ſe retinet paſtor pro tutela & protectione ovium: Sin rabidi aut negligentes, aut ovibus infeſti evadunt, mox ſubmovet, & ab officio repellit: Et mox, quaſi priora applicans: Igitur hi canes, quàm diu fidi & excitati ſunt, Paſtori ad manus eſſe debent. At ſi languidi & otioſi, ſi rabidi, ſi inquieti, ſi ovibus moleſti eſſe incipiunt, mox à paſtore ſubmovendi & à paſtore repellendi ſunt. Hoc dictat recta ratio*.

XX. Id igitur hi homines docuerunt & docent, quotquot Papæ poteſtatem temporalem ſive directam ſive indirectam adſcribunt, vi huius dicti; *paſce*; ei competere juſ Imperatores, Reges & Principes alios tanquam rapaces lupos ab Eccleſia vi arcendi, partim tanquam arietes furioſos recludendi, partim tanquam rabidos, ovibus infeſtos, aut ſaltem languidos & otioſos canes, id eſt,

Tertiò ex eo, quòd ſibi dominatum abſolutum & poteſtatem temporalem tribuunt;

De qua ſententia illorum explicatur;

explicantibus id alibi aliis, non satis in extirpatione hæreticorum diligentes, qualis Henricus III. Galliarum Rex cæterum Pontificiæ Religionis tenacissimus, à Monacho Jacobo Clemente, Sixto V. ob id plurimum laudato occisus, fuit, submovendi & ab officio repellendi, id est, testibus iisdem Doctoribus & experientia, deponendi, regna illorum primo occupanti donandi, subditos illorum à juramento fidelitatis absolvendi; imò eos, (quod tamen non omnes aperte cum Mariana & aliis profiteri audent. cum id interim *recta ratio* æquè dicat; nonne enim & lupi & arietes furiosi aut otiosi occidi possunt?) è medio tollendi; Hæc illis *recta ratio* dicat, hæc *omni ratione* pastor, secundum illos, lupos arcere potest! Hoc illis est, pascere oves prout iis convenit!

*Refutatur
primò ex
eo, quòd
non ita
pavit Pe-
trus.*

XXI. Sed certè non ita pavit oves Petrus, talis Pastor non fuit. Nullam sibi in Reges & Regna terræ potestatem arrogasse legitur; Imperatores & Reges in Ecclesiam Christianam sceleratè grassantes non deposuit; nullum eorum vitâ privavit, eorum subditos nunquam à Juramento fidelitatis absolvit; Sed & ipse potestati supereminenti obediens, obedientiam aliis etiam erga difficiles Dominos & patientiam commendavit; adeoque si ita oves pascere convenit, in officio planè negligens fuit, & verbi, pascere; emphasin minimè intellexisse dicendus erit. Quod judicium quoque de omnibus per mille ferè annos Episcopis Romanis ferri debet.

*Responde-
tur ad ex-
ceptionem;*

XXII. Quod enim excipiunt; Petrum & cæteros jus quidem ita pascendi habuisse, sed non vires sufficientes, & idè exercitium potestatis tamdiu abfuisse; illud planè frivolum est, cum Christus primò, si ita pascere oves conveniret, ante mille annorum decursum sufficientibus viribus Ecclesiæ Rectores instruere potuisset; Secundo Petro non defuerint vires, qui Ananiam tam facile sustulit & Sapphiram, & ad cujus præsentiam Deus tot alia miracula operatus est; Tertio nec vires defuerint Pastoribus, Tertulliani jam tempore, ipso teste, sufficientes & multò magis post; & quarto denique satis sic per istam exceptionem doceant, magis in magnitudine virium, dolo suo & indulgentia principum auctarum fundatum esse illum pascendi modum, quàm verò in verbo Christi: *Pasce:*

*Secundò
ex eo,*

XXIII. Et certè mirum est illud; *pasce oves meas*, id est, mæduces ovium; *pasce oves meas*, id est, abduceas à caulis; *pasce oves*

oves meas; id est, dissipa, fuga oves meas, fac ut conculcentur pascua earum, ut turbida fiat aqua illarum, quod ordinarium est consequens excommunicationis & depositionis Principum. Hæc pastoralis fistula non dulce canit; mala est hæc herba, amarus cibus. Hoc est pascere gladio Mich. V. 6. *absynthio & succo cicuta*, Jerem. IX. 15. Sed nec Pascere tale commendavit Petrus: *Pascite gregem*, inquit, 1. Epist. v. 2. 3. *non coactè tanquam dominantes Clero*, id est, fidelibus; Nec etiam talis gratia referenda est Ecclesiæ nutricia, tutoribus; *ἢ δὲ Φονικῶς τε καὶ τυραννικῶς, ἀλλ' ἀποστολικῶς τε καὶ πνευματικῶς*; Id est, Non per eadem & tyrannicè, sed Apostolicè & spiritualiter hoc fieri debet, ut Greg. Nazianz. de electione Athanasii verba hîc applicemus. Hoc non est benè *δοτοῦναι θροῦν*; Alia in textu Petro, alia aliis alibi injuncta esse, supra ex Scripturis ostendimus, alia & multum ab hisce diversa. Ut denuò concludere liceat; Petrum per verbum pascere neutiquam constitutum fuisse talem Pontificem, imò per illud verbum; *pasce*; ipsi non licuisse, ut talis fieret Pontifex. Quantò verò rectius Bellarmino & aliis Benedictus Justinianus in 1. Ep. Petri cap. V. scripsit Jesuita & ipse: *Qui ex verbo pascendi, cum Christus apud Johannem Petro dixit, Pasce agnos, & Pasce oves*, colligunt, Petro ejusque Successoribus orbis terra totius Imperium ac Dominatum fuisse concessum, perperam argumentantur, vitiosèque concludunt, & denique Patribus priscis omnibus adversantur. Sed satis jam de illo verbo, & actu pastoralis ipso, judicet æquus lector, an rectè dixerit Bellarminus: *Nobis non difficile erit, ex hac ipsa voce, pasce, demonstrare summam potestatem illi attribui, cui dicitur: pasce oves meas*; & cogitet, quàm latè se extendat illa summa potestas Bellarminiana; Nos autem ad omnes ejus demonstrationes sigillatim respondimus, ne unâ quidem exceptâ.

quod
actus
istius po-
testatis
minimè
pastorales
sunt;

XXIV. Considerandum nunc porrò sequitur objectum illius actûs sive officii pastoralis: Semel Petro dicitur: *Pasce agnos meos*; & bis: *pasce oves meas*. Invertit hæc Bellarminus, & bis legi vult; *agnos meos*; semel tantum; *oves meas*. In quo quidem vulgata versionem contra omnium codicum fidem & Patrum Græcorum lectionem sequitur, quam ut defendat, & mysteria mox revelanda salva maneant, locum vitio librariorum corruptum esse arbitrat, & facile ipsi fuit unum *Jota* excidere; nimirum vult legi secunda vice *οὐκ ἀνα* pro *οὐκ ἀνα*; *oviculas* (quæ tamen non semper agni, fatente id expressè ipso Bellarmino) non; *oves*. Sed quomodo pro-

Obiectum
officii Pa-
storalis.

bat? Primò testimonio Ambrosii, qui in cap. ult. Luca Petro secundò oviculas, quæ dicantur Græcè *οἱ πρόβατα*, commendatas esse ait. Sed posito, eum in Textu Græco quodam sic legisse, an non potiùs sequendi essent tot alii? Verùm non dicit, in Textu Græco se ita legisse, & fortè aliquid sibi indulfit mysterium captans, quamvis, ut mox dicetur, à Bellarminiano illo primario diversum. De Maximo, cuius testimonium subjungit Bellarminus, minor est certitudo, eum legisse in textu Græco *οἱ πρόβατα*, aliàs enim dicere potuit *serm. de Sanctis Petro & Paulo*; Petro commendatas esse oviculas & oves, sive, per oviculas agnos intelligens, quomodo oviculas & agnos idem esse arguit etiam Bellarminus, prima vice commendatas, sive inter oves minores & majores distinguens. Versionis autem vulgatæ, ad quam porrò Bellarminus provocat, autoritas apud nos non est suprema, & facilè hîc per incuriam in secunda vice agnos pro ovibus ponere potuit author, minimè fortè cogitans de aliquo, quod hîc subesse debeat, mysterio. Ut etiam, juxta confessionem Bellarmini non satis accuratè vertisset *οἱ πρόβατα*, agnos, cùm sæpè tantùm *ovicula & agni* pro eisdem accipiantur. Sed in eo satis accuratus fuit, quia sic fundavit mysterium.

Mysterium circa illud Bellarmini primum;

XXV. Quale autem? multiplex. Nam ex latitudine objecti tandem Petro prærogativam Monarchicam cudere volunt, & quia negare non possunt pascere multis demandatum esse, ita effugere conantur, ut dicant, cæteris partem tantùm gregis Domini commissam esse, & sic Petrum Presbyteros hortari *ποιμαίνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τῷ Θεῷ*, pascite, qui in vobis est; (quamvis Erasmus sine læsione Textûs Originalis vertendum putet; *quantum in vobis est*,) gregem Dei, 1. Pet. V. 2. Ipsum autem omnibus omnino Christi fidelibus præfectum esse; quare Bellarminus, ut probet *per oves meas intelligi universam Ecclesiam*, & quod sibi exploratum certumque esse ait, *omnes omninò Christianos, etiam Apostolos ipsos, Petro tanquam oviculas* (en! Apostoli ipsi jam sunt oviculæ, quos tamen mox ab oviculis sollicitè distinguet, & in ista distinctione fundamentum argumentationis suæ constituet!) *commendari*, cùm ei dicitur: *pascite oves meas*; ut inquam illud probet Bellarminus, toto cap. XVI. satis prolixo omnem movet lapidem, & primò ad mysteria confugit, *Ex hac variatione, dum bis agni, semel oves ponuntur, quæ mysterio non videtur carere, probamus*. Inquit; *Mysterio non carere tantùm videtur, & tamen probat*. Sed quid? Petro omnes Christianos esse subje-

ctos.

agos. Sufficit hoc probâsse ex variatione, quæ mysterio non videtur carere. Sed quomodo probat? Nam, si per *Oviculas* intelligamus *agnos* (si dubitantis est; possunt igitur per *oviculas* non agni intelligi, id est, potest probatio ejus suo carere fundamento, licet variatio non videatur carere mysterio; jam expressè id factus est. Egregia probatio ex incerto!) dicemus (quod Patrum nullus dixit) *agnos bis repetitos esse, ad significandum duos populos, Judaicum & Gentilem, oves autem semel nominatas significare Episcopos* (quibus paulò post *Apostolos* adjungit) *qui sunt veluti matres agnorum; & quorum omnium curam Dominum Petro commisisse, addit.* Pulchrè, nihil supra! pergit autem Doctor mysticus:

XXVI. Si verò per *oviculas* intelligimus (aliud, si, mysterium Secundum; aliud; hîc datur mysteriorum optio;) *oves parvas, majores agnis, minores perfectis ovibus* (igitur *oviculæ* etiam sunt *oves*, sed parvæ; Sunt *agnis* majores; igitur ab *agnis* diversæ, En! mysterium unum tollit alterum!) dicendum erit cum S. Ambrosio, loco notato, *Petro committi agnos, oviculas & oves, id est, incipientes, proficientes & perfectos, ita ut nulli sint in Ecclesia, quantumvis Spirituales, eruditi & Sancti, qui Petro non subsint.* Hæc postrema verba Bellarmini glossa sunt. Hodie Petro nec *agni*, nec *oviculæ*, nec *oves* subsunt, cum non ampliùs pascatur, sed pascatur beatitudine. Donec autem in terris pavit, diversi generis, statûs, incrementi homines, *incipientes, proficientes & perfectos* etiam comparatè sic dictos, pavit omninò post resurrectionem à Domino magister factus non tantùm tenerorum, sed & robustiorum & profectiorum, cum antea timidus fuisset ipse. Hoc Ambrosius dicit & intendit, aut Petro etiam *Apostolos*, (quod istis hominibus exploratum certumque est) qui nullius nisi Christi *oves* unquam fuerint, licet istis nonnunquam *oviculæ* Petro commissæ videantur, & qui omnes auditores diversorum profectuum & *oves* æquè diversas sibi commissas habuerunt, (ut certè Paulus non tantùm cum carnalibus & infantibus in Christo lacte adhuc opus habentibus, sed & cum adultioribus solidum cibum postulantibus rem habuit, & sapientiam inter perfectos locutus est;) *Apostolos*, inquam, Petro tanquam comcreditas *oves* unquam subsuisse, non dicit, nunquam dixit, nec ante eum, aut ejus tempore alius, eum mens ista æquè antiquitati ac Scripturarum veritati sit contraria.

XXVII. Sequitur tertium mysterium; Vel per *agnos* intelligi Tertium *genus populos, qui nullam habent curam pastorem, quique solum filii* & quartum; *sunt,*

sunt, non parentes: per oviculas accipiemus Sacerdotes minores, id est, Presbyteros & Parochos, qui sic Parentes sunt populorum, ut sint filii Episcoporum (En! argumentum, quod vel solum hoc mysterium ab utilitate commendare posset! probat Presbyteros jure divino Episcopis esse inferiores;) per oves denique interpretabimur Sacerdotes majores, id est, Episcopos, qui & agnis & oviculis praesunt, & tamen etiam ipsi Petro subjiciuntur. Semper loquitur in praesenti, nam Papa & Petrus ipsis jam diu aequipollent; quando autem sic de Petro loquuntur, non est cogitandum de eximio illo Christi Apostolo jam in caelis glorioso & qui ejusmodi dominatum odit ἰσως αἰδᾶο πύλησιν; sed de Petro quodam Pontificio, id est, larva quadam & persona Petri, quam ambitioni suae obducunt. Hic parcere videtur Apostolis & apud Episcopos subsistere; illos tamen mox aequè subjicit. Atque hic videtur respexisse (videtur tantum, & rursus) S. Leo, cum 123. serm. de anniversario assumptionis suae dicit, Petrum à Christo esse propositum (praepositum) omnibus gentibus, omnibus Patribus, & omnibus Apostolis. Gentes enim agni sunt, Patres oviculae (sed Episcopi sunt oves, ut jam jam audivimus, hic autem Patres, tanta Ecclesiae fulcra, Episcopi complures, sunt rursus oviculae, crescunt, decrescunt ut Luna; hic autem habemus quartum mysterium, in quo pro Judaeis juxta primum, pro incipientibus, juxta secundum, pro Laicis juxta tertium mysterium gentes, pro Gentilibus, juxta primum, pro proficientibus, juxta secundum, pro Presbyteris juxta tertium mysterium Patres, ponuntur. Adeo mysteriorum omnia sunt plena, & magna est foecunditas, quorum tamen unum alterum destruit, ut vipera matrem, unum alterum devorat, ut vaccae tenues carne vaccas pingues carne! Prout & similiter macida manent prioribus absumptis posteriora mysteria) Apostoli oves magnae atque perfectae. Quibus sic redit debitus honos, dum ex oviculis fiunt oves magnae: & perfectae, sed Petri, & ponuntur pro perfectis, juxta secundum, pro Episcopis juxta tertium mysterium! Leonem autem, licet praepositum Apostolis Petrum dicat, quod sine Monarchica potestate concipi potest, nempe praerogativarum personalium & ordinis respectu, & circa aliquem jam primatum non nihil sibi interdum blanditus sit Leo, & inter primos nimiae praeminentiae affectatores numerari debeat, tamen de primatu summi & ordinarii pastoris Ecclesiae universalis ac Vicarii generalis Christi ne somniasse quidem, post Illustrem de Dominis l. 1. de Rep. Eccl. c. 7. §. 3. quam persuasissimi sumus.

XXVIII. Satis autem est mysteriorum, imò plusquam satis Bellarminianorum deliriorum, quæ in tantum ingenium cadere potuisse, mirari possemus, nisi mala causa, quam sibi defendendam sumpserat, malis mediis agi opus habuisset. Itane in Scripturis divinitus inspiratis mysteria fingere licet? Quid igitur non licet? Et quid non per agnos & oves intelligere æquè licet? Et qui non Scripturæ dictis simili artificio sensus absurdissimi affingi possunt? Mirum certè est, Bellarminum non etiam mysteria in hoc quæsis-
 visse cum quibusdam, de quibus Augustinus *de Civit. Dei* l. 14. c. 7. quòd Christus bis dixit: ἀγαπήσ με; tertiâ autem vice: φιλέῃς; & non etiam idcirco distinxisse inter *amare* & *diligere*, quæ tamen promiscuè sumi, tum ex eo, quòd Petrus molestè tulit, se ter interrogatum esse φιλέῃς με, cum duplex ἀγαπήσ με, præcesserit, tum ex eo, quòd Petrus semper, *Tu nosti, ὅτι φιλω σε*, respondit, apparet. Mirum est, eum non etiam mysteria quæsisvisse in duplici βόσκε & unico ποιμαίνε, & in eo, quod ἀγνῶσθαι primùm, post δεῖξαι ponuntur & in quo non? Rectè de hisysteriis Bellarminianis de Dominis l. c. c. 8. §. VI. *Mysteria, quæ alii venerantur in verbis, pasce agnos, sive oviculas & oves, ut Bellarminus, à me contemnuntur in proposita de principatu Petri questione, quoscunque enim significant, sive agni sint, sive ovicula, sive oves, dummodo denotent homines curâ & institutione ad fidem indigentes, eos omnes indifferenter commendari Petro & reliquis Apostolis, arbitror non posse dubitari, illos tamen probare non possum, qui verbis illis (pasce oves meas) Petro etiam ipsorum Apostolorum curam censent à Christo fuisse commissam. Et (cui lubentius assentiuntur nonnulli) Jansenius in Harmon. Evang. c. 147. Querendum non est in eo mysterium, quòd in prima interrogatione dixerit; agnos meos, in secunda verò & tertia oves meas. Contra Vulgatam bis oves admittit, mysteria autem hîc captanda esse negat. Et sic multis nominibus inepta est prima Bellarmini probatio.*

*Genera-
 liores reser-
 vantur
 ista myste-
 ria;*

XXIX. Pergit: *Aliam rationem eâmq̃ insignem nobis suppe-
 ditat pronomē illud meas. Ex quo infert, omnes Christi oves Petro
 committi, quia omnes velint esse oves Christi. Insignis est aut ratio, aut
 error; si ratio, sola absurditate insignis. Petro commissæ sunt oves
 Christi. E. omnes oves Christi, quas habuit & habiturus est ex Ju-
 dæis & Gentibus. Sunt qui dicant, ait Doctissimus du Pin l. c. istud pa-
 sce oves meas de Judæis intelligi oportere, quæ speciales dici possunt oves
 Christi & quarum curam Petrus veluti propriarum & sibi specialiter deman-
 datarum*

*Neque
 etiam vo-
 cula
 meas pro-
 bat Mo-
 narchiam,
 quâ qui-
 busdam
 Iudæi de-
 signantur,*

datarum ovium habuit : Et certè hæc sententia Doctissimo de Dominis videtur probatissima , quam & prolixè confirmare conatur *l.1. de Rep. Eccl. c.8. §.10.* Ubi primò ostendit, Israëlitas peculiari ratione oves Christi fuisse , utpote qui *se missum esse tantum ad oves perditas domûs Israël* Matth. X.15. professus erat, & Paulo Rom. XV. *minister circumcisionis* dicitur. Porro ostendit, Petrum etiam peculiarem curam Judæorum habuisse (ex quo Bellarminus infert *honorificentius ejus munus* fuisse quàm Pauli, quia ipse Dominus Judæis prædicaverit ; quod etsi ob dispensationem temporum factum sit, nullam tamen Judæis aut Judæorum posthac Apostolo, saltem non magnam prærogativam conciliare potuit ; cum olea ista in oleastrum degeneraverit, & prærogativa, si quæ hîc Petri esset, Jacobo & Johanni communis foret, quibus pariter creditum circumcisionis Evangelium, imò magis Jacobo, quem Eusebius Metropolews Judæorum Episcopum facit, quàm Petro propria, ut etiam Bellarminus parum sibi & hîc constans alibi Paulo dextram ob præconium inter gentes, quæ Judæis in N. T. prælatæ sint, concessam esse, suspicatur) illud autem ostendit ita, ut alleget loca, quibus Petro expressè *Apostolatus circumcisionis* Gal. II. tribuitur, & quàm difficile se in introitu ad gentes præstiterit Act. X. & quàm sollicitum in excusatione illius introitus Act. XI. nimirum timore, ne suos Judæos scandalizaret, & quomodo eodem timore ductus *Gentiles conversos Judaizare coegerit* Gal. II. narratur. Insuper illam peculiarem curam Petri respectu Judæorum illustrat ex simili peculiari cura Pauli respectu gentium, qui & *Doctor gentium & vas electionis ad portandum nomen Christi inter gentes* Act. IX. dicatur, & sibi *ministerium præputii* Gal. II. tribuat, se *Apostolatum in omnibus gentibus accepisse* Rom. I. *ministerium Jesu Christi in gentibus, Apostolum gentium*, Rom. XI. XV. & alibi esse testetur. Tandem ait ; huic expositioni favere Gregorium Nazianzenum, qui Orat. 24. ad Arian. dicat : sit Petri Judæa, Pauli gentium universitas &c. Et magis Ambrosium, qui asserat, primatum ad fundandas Ecclesias in Judaismo accepisse Petrum ; primatum verò fundandi Ecclesias inter gentes, Paulum accepisse.

Qua sententia quodammodo ab exceptionibus liberatur ;

XXX. Et dum his inserit ; *se ista ita tantum intelligere, quòd præcipua Petri cura debuerit in Judæos extendi* ; omnibus illis exceptionibus Bellarminianis de Petri cura etiam inter gentes facile occurrat, ut etiam illud, quod Doctissimus du Pin contra hanc sententiam affert, minùs stringere videtur. Sed ista interpretatio, inquit, haud videtur ;

detur esse verisimilis, quia Christus nomine ovium & ovilis sui non Judæos tantum sed omnes, qui sibi credituri erant, intelligit: Habeo, inquit, alias oves, quæ non sunt ex hoc ovili, eas oportet me adducere, & fiet unum ovile & unus pastor, nempe Christus, qui pastor est bonus καὶ ἐξο-
χλῶ (quæ verba ultima contra Monarchicos, qui per pastorem unum Papam intelligi debere contendunt, notari possunt.) Ast videtur sufficere ad expositionem allatam, quod Judæi peculiari modo oves Christi fuerunt, quod & citata loca evidentissimè ostendunt, & quod, licet ex gentibus oves adducendæ erant, illæ tamen tum temporis nondum de ovili isto, ad quod Christus missus fuerat, fuerunt. Si autem ista expositio valere deberet, ut certè analogiæ fidei non est contraria, & verisimilitudinem hanc etiam habet, quod Christus Dominus, sunt verba de Dominis l. c. sicut ipse non nisi Judæis predicavit, ita ad majorem confusionem post ipsius discessum primum & precipuum Apostolorum ad ipsos præcipue destinasse dicitur; actum jam esset de Monarchia Petri & ejus ex hoc loco probatione & omnibus argutiis Bellarminianis, cum qualiscunque sic Petro inter Judæos primatus tribueretur, non minor certè Paulo inter gentes, juxta citata Ambrosii verba, assignandus foret.

XXXI. Sed nec illa expositio, quæ oves ex gentibus æquè ac Judæis in textu Petro committi docet, Monarchicos juvat, aut omnes omnino oves hinc Petro demandari, convincit. Quis enim non videt, Bellarminum ab indefinito, quod sæpissimè particulari æquipollet, ad universale formare consequentiam pessimè? Æquipollet quidem aliquando universali, ut in illo à Bellarmino citato Joh. X. cognosco oves meas, sed non semper; Nam, quando Christus Matth. XXV. 27. ad inutilem servum dicit; Oportuit te committere pecuniam meam mensariis; exiguam tantum pecuniæ suæ partem intelligit; quando Joh. XV. 14. ita discipulos alloquitur: Vos amici mei estis; Patriarchas, Prophetas & alios, eodem etiam tempore viventes, idè ab amicitia sua non excludit; Et ut exemplum familiarius & propius detur, quando aliquis Pater familiæ diversos greges sub diversis pastoribus habens eorum aliquem antehac negligentem in specie compellat: *Pasce oves meas*; non idè is omnibus omninò & gregibus & pastoribus cum dominio absoluto præficitur; *Propositio ista*, ita rectissimè Doctissimus du Pin censet, *est indefinita & in historia*, ut à Dialecticis observatur, plerumque particularis, quemadmodum illa, milites plectentes coronam de spinis. An

Sed non magis probat, si etiam Gentes intelligantur, quia propositio est indefinita;

igitur, quia aliquando ejusmodi propositiones universalibus æquipollent, semper æquipollere judicandum est? Imò ipsum illud, quod Bellarminus contra nos adducit, exemplum facile in favorem nostrum transferimus, dum enim *Pater moriens*, de quo constat, eum bona sua filiis suis relinquere velle sine exceptione omnibus, ut de Christo certissime constat, eum præfecturam Ecclesiæ Apostolis in genere demandasse; ad unum ex filiis, occasione certâ natâ, præmissis adhortationibus generalibus, & quando adhuc etiam subjungendæ sunt, diceret: Cave ne dissipes bona mea, sed cura, ut probè illa administres; an id de omnibus omnino Patris illius bonis, etiam de illis, quæ filiis aliis relinquere destinaverat, intelligendum foret? Non equidem puto. Et quando Pater moriens aliquot Tutores liberis suis constituit, & tutorem unum aliquot liberis constituit, eique injungit: Habe curam liberorum meorum; An ideò omnes omnino liberi huic Tutori committuntur, & annon æquè reliqui Tutores manent? Hoc puto.

Neque obstat, quòd Petro commenda-
data cura ovilis,
quod unum est;

XXXII. Pergit Bellarminus: *Petro commendatur cura ovilis, quod unum est. E. universus grex.* Quàm bene! Petro commendatur uni cura ovilis unius. Unde hoc probat Bellarminus? Ex Scriptura contrarium ostendimus; Igitur plures habuerunt curam unius ovilis? Quid obstat? An, verbi gr. Paulo non commissæ est cura ovilis, quod unum est? Negare non possunt. An igitur universus grex commissus est soli? Nolent Monarchici. Cæterum hic notandum est, ovile unum dici ratione *pastoris unius illius boni*, Joh. X. qui Christus est, qui *pro ovibus animam suam posuit, & cujus illæ vocem audiunt.* Testatus de eo jam est Doctissimus du Pin. Lyranus breviter in locum: *Fiet unus pastor, id est, Christus.* Augustinus tract. 47. in Joan. plenius; *Duobus istis gregibus, quasi duobus parietibus factus est (Christus) lapis angularis.* Proin solus, dum fideles in eo conjunguntur, unum ovile facit; respectu aliorum autem pastorum multa potius sunt ovilia, id est, cœtus multi, multæ Ecclesiæ, quarum quædam, cum unus omnibus non sufficiat, Petro commissæ sunt, aliæ aliis.

Invalidum Bellarmini argumentum: Aut omnes,

XXXIII. Addit Bellarminus: *Dominus Petro vel omnes vel aliquas vel nullas oves commendavit, non nullas, quod manifestum, si aliquas, vel definitas, vel indefinitas; Non definitas, quod pariter evidens, sed nec indefinitas, quia non est sapientis Provisoris relinquere indefinitam curam, cum possit eam definire, præsertim cum*

certa

certa confusio & perturbatio ex illa indeterminatione oriatur, & commenda-
 dare aliquos, & non indicare quos, idem esse videatur, ac si commendaren-
 tur nullæ; Quas enim, queso, pascet, qui gregem suum non cognoscit? E.
 Omnes. Respondebo; sed velim ut mihi prius Bellarminiani hu-
 jus sophismatis admirator respondeat: Quando Matth. XXVIII.
 19. Apostolis dicitur: *Euntes docete omnes gentes*; quæ particula;
omnes; non occurrit in verbis; *pasce oves meas*; & quando Paulo,
 Act. IX. dicitur, *portabis nomen meum coram gentibus*. Apostolis, &
 inter Apostolos priores v.g. *Jacobo, Johanni*, postea autem *Paulo*,
 aut omnes, aut aliquæ, aut nullæ Gentes commissæ fuerunt.
 Nullas illis commissas esse, quamvis fortè lubenter dicerent, & Apo-
 stolis tanquam Apostolis, id est, fatente Bellarmino, *supremam pote-
 statem habentibus*, nullæ committi potuerint, si Petro omnes omninò
 commissæ fuerunt, dicere tamen apertè non audent. Si igitur *ali-
 quæ*, vel *definitæ*, vel *indefinitæ*. Non *definitæ*, quod manifestum,
 sed nec *indefinitæ*, ob eadem absurda, quæ Bellarminus nobis op-
 ponit; Ergò Jacobo, Johanni, Paulo, singulis, omnes omninò Gen-
 tes, & per consequens omnes omninò oves Christi commissæ fue-
 runt. Concluditur pessimè, sed maximè Monarchicis. Conclu-
 sionem igitur nostram rejicimus, sed sub ea conditione, ut & Mo-
 narchici suam rejiciant, similibus planè fundamentis innixam.
 Quem in finem etiam, qualia sint illa absurda, quæ Bellarminus,
 mandatum circa indefinitum sequi, contendit, examinabimus.

aut ali-
 quæ, aut
 nullæ; Re-
 spondetur
 per retor-
 sionem;

Specia-
 lites;

XXXIV. Si pascere Apostolicum fuisset pascere Pontifi-
 cium, id est, si potuissent pascentes, vel tò pascere præ se ferentes,
 se ipsos lautè pascere, ut hodierni Episcopi, maximè Romani, & si
 cum hoc, vel etiam sine hoc ambitiosi fuissent, ut de multis, qui Apo-
 stolicam Successionem jactant, præsumere licet; Certè opus fuif-
 set ad evitandam confusionem, perturbationem & seditionem,
 quæ sequi solent, ubi quis alienos fines invadit, cuivis Apostolo-
 rum & Petro etiam certos constituere limites; Verùm quando non
 tantùm pascere Apostolicum ab hodierno plerorumque planè di-
 versum fuit, sed & Apostoli tales fuerunt, quales fuerunt, ut defini-
 tus singulis grex adscriberetur jam ab initio, opus minimè fuit, nec
 in omissione determinationis sapientia defuit, nec etiam, quia non
 definitæ commendatæ sunt, nullæ commendatæ sunt. Nam etiam
 sine determinatione ista certum erat, neminem sibi plus sumptu-
 rum, quàm ad se pertineret, sed id acturum quemvis, quod suum

esse

esse sciret; Cum eos non ita miserit Dominus indefinitè ad gentes, ut non post etiam direxerit, & quid, quando, ubi, & quibus prædicare debeant, semper significaverit, quod partim singularium occasionum oblatione, partim immediata Spiritus inspiratione, partim visionibus nocturnis (qualia de Paulo Act. XIII. 2. XVI. 6. 7. 10. XVIII. 9. XX. 22. leguntur) partim interveniente consilio humano factum, & sic oves antea indefinitas, definitas esse, cognoscimus. Ut in specie Petrus ivit, quò eum Collegium Apostolicum miserat, & unà cum Jacobo & Johanne, Paulo & Barnabæ dextram societatis dedit, ut cum illis in circumcissione prædicaret, hi autem Gentibus Verbum annuntiarent, Gal. II. Et sanè existimo, Apostolos sic satis greges suos cognovisse, colligendos, quos Providentia Dei ipsis obtulerat, collectos, qui fidem operibus ostendebant, & utroque respectu homines, mediante peculiari dono discretionis Spirituum, vel saltem ob revelationes Spiritus Dei immediatas frequentes, qualia speciatim in Petro erga Ananiam & Sapphiram & Simonem notari possunt. Melius fortè sic cognoverunt greges suos, quàm Pontifices nostrorum temporum, qui cum omnium omninò ovium Christi pastores esse velint, saltem plerisque ignorant, nec ut eas cognoscant valdè laborant, κερήαι vera non adhibent, imò oderunt, execrantur.

Fontes solutionis
Objectionem ex
Patribus;

XXXV. Quæ Bellarminus subjungit, Patrum testimonia nonnulla, aut non probant, quod probandum erat, aut si quæ probare videntur, partim sera sunt, partim Pontificum, in quibus Spiritum ambitionis citius se exeruisse aliquo modo, haud miramur, cum eorum Successores occuparit penitus. Responderunt jam ad ea luculenter alii, & contrà locum hunc ex Patribus vindicârunt. Fontem solutionum egregiè suppeditat Doctissimus du Pin, & quidem his verbis: Cum Petrus & reliqui Apostoli per totum orbem prædicandi potestatem accepissent, ita ut omnibus & singulis indefinitè per universum orbem oves sint commissæ, dici possunt totius orbis pastores: Sic Chrysostomus Timotheum totius orbis Episcopum dicere non veretur, & Paulum sæpius, præsertim homil. 2. de Pauli laudibus. Itaque Petro totius orbis oves commissæ dici possunt, quia non unius certi cujusdam regni aut loci oves regendas accepit, sed indefinitè totius mundi oves, ad quas ille accederet. Et paulò ante. Ambiguitas latet in verbo, totius: nam si collectivè istud sumatur & definitè, ut omnes omninò comprehendat, quasi Petrus Pastor fuerit universæ omninò Ecclesiæ, sequetur, non alios fuisse propriè pastores quàm Petrum, quod falsum; si

verò

verò sumatur indefinitè, ut sumi solent propositiones hujusmodi particula-
res, ut sensus sit, si me amas, pascere aliquas oves meas, idem fuit munus cete-
rorum &c.

XXXVI. Et certè hæc omnia ita intelligenda sunt, ut ma-
neat, Petrum officio fecisse satis. Fecit utique, sed non pascendo
omnes; Paverunt etiam Apostoli; certè etiam oves Christi, non
aliorum, aut suas; Paverunt & longè plures, plures vel solus Pau-
lus. Excipit Bellarminus. *Petrum per Apostolos pavisse, egisse, à quo il-
li tanquam à capite & imperatore suo pendebant.* Bona verba, si mo-
dò vera! Unde probat? An hæc dixisse sufficit? Sed Chryso-
stomus dicit; *Fratrium curam Petro commissam esse.* De hoc videbimus
postea. Jam autem dicimus, nec volam nec vestigium in Scripturis
apparere ejus, quòd Petrus per Apostolos paverit, eorum caput &
Imperator fuerit, multa extare in contrarium ex parte jam allata,
deinceps ex parte afferenda. Clamant omnia, Apostolos à Petro
non dependisse, nec in esse, nec in operari. Prius fatetur & jam falsus
est, post Cajetanum de instit. Papæ c. 10. Bellarminus, Stapletono gratis
fingente, *Petrum totum Apostolorum munus, quod soli ab initio incubuerit,
in aliorum humeros dispersisse.* Sed sic uno tantum Apostolo opus
fuiſſet, manentibus cæteris ejus Vicariis; Ast plures facti sunt, sine
discrimine potestatis, simul, quibus æquè dictum: *Eritis mihi testes*
Act. I. 8. & qui non, stylo hodierno, se *Dei & sedis Apostolicæ gratiâ,*
sive etiam *Petri gratiâ* tales dixerunt, sed simpliciter *Dei, Christi*
Apostolos & servos. Quoad posterius, ostendat quæ d vel unum lo-
cum, ubi Petrus cæteris mandata dederit, modum agendi præscri-
pserit, quod certè, si reliqui quasi organa Petri fuissent, sæpiſſimè
fieri debuisset.

Argu-
mentum
necitur
ex eo,
quòd Pe-
trus non
omnes, non
Apostolos
pavit;

XXXVII. Utriusque respectu si Paulum consideremus, Quod spe-
vocatus fuit non ab hominibus, neque per homines, Gal. I. 1. Vidit Pe-
trus cum sociis, ei concreditum esse Evangelium præputii æquè ac sibi &
sociis Evangelium circumcisionis, cap. II. 7. Non ergo à Petro illud ha-
buerunt, sed ab alio, eo nempe, qui ei dixerat: *Ego te procul ad Gentes*
mittam, Act. XXII. 21. ab eo etiam acceperat, quod Corinthiis tradidit,
1. Cor. XI. 23. ejus, non Petri, exemplum sibi proposuit: *Imitatores*
mei estote, inquit, ut ego Christi. Ei nihil (qui dicit nihil, omnia negat,
etiam gubernationem, quâ tandem solâ Petrum majorem fuisse
fingunt, sed quâ tamen, præcepta, disciplinam, excommunicatio-
nem &c. si respicias, Paulo, Petri autoritate nihil agente, nemo

Quod spe-
cialiter re-
spectu
Pauli o-
stenditur;

unquam illustrior fuit) contulerunt *οἱ δοκῦντες*, qui videbantur aliquid, inter quos & Petrus; Ast certè capitis est, aliquid conferre membris singulis; sed non est talis capitis, *δεξιὰν κοινωνίας*, dextram societatis jungere, & absolutè & simpliciter provincias partiri cum membro; non Imperatoris, cum subdito; ita ut ne minimam quidem inæqualitatem suspicari liceat ex narratione. Hæc non arguunt pascere per alium, nisi forte per Paulum Petrus paverit, quando Petrum reprehendit Paulus, & ei in faciem restitit, & velis dicere, sibi restitisse, secum expostulasse, se reprehendisse Petrum. Quocunque oculos converto, nihil video de isto actu pascendi Petri per Paulum & alios; de actibus gubernationis Pontificiæ, cujus membra hæc sunt, vel esse dicuntur: Creare Episcopos; sed Paulus à Petro creatus non est; dare auctoritatem prædicandi; sed eam à Petro Paulus non accepit: Præscribere, quid & quomodo & ubi prædicandum; sed ejusmodi Petrus Paulo præscripsisse nullibi legitur, aut cuiquam Apostolorum; Apostoli autem potiùs per Petrum pavisse leguntur, non tantùm, quando eum cum Johanne simpliciter & æquè in Samariam misisse leguntur, quemadmodum etiam superiores mitti posse, Bellarminus exemplis allatis probat minimè, sed & quando illorum nomine verba ad populum fecit, os illorum.

Chryso-
stomus vin-
dicatur;
Apostolos
Petri oves
non fuisse,
porro o-
stenditur,
atque spe-
cialissimè
de repre-
hensione
Antioche-
næ;

XXXVIII. Ast fundamentum ejus, quòd Petrus per Apostolos paverit, in eo ponit Bellarminus, quòd, Chrysostomo teste, ei fratrum cura commissæ sit. De eo jam videbimus & dabimus primò, ipsos etiam Apostolos hoc nomine venire; Si illorum etiam curam habuit, ut ei in genere dictum: *Confirma fratres tuos, si conversus fueris*; habuit curam, ut frater fratrum, ut frater ætate aut dotibus major cæteris, non tantùm bono exemplo, sed & adhortatione atque consiliis prodesse teneretur, imò quivis frater alteri, dono, quod à Deo accepit, qui diversa diversis tribuit pro suo beneplacito. Sic Petro Apostolorum, Apostolis Petri cura commissæ, dum ex Magistro audiverunt omnes: *Diligite alii alios*. Hæc voluit dicere Chrysostomus, non plura, nec etiam potuit de æqualibus. Pascere oves jubetur Petrus, non pastores unâ secum ad idem vocatos, qui unâ secum solius Christi oves erant. Ad quid, obsecro, interrogat rectè de Dominis, Petro tanquam pastori etiam ipsorum Apostolorum curam censent à Christo fuisse commissam? Fortasse ad ipsorum confessiones audiendas? An ad ipsos docendos & instruendos? an ad corrigendos & puniendos? Ego sanè (Gal. II.) Petrum à Paulo instructum & correctum invenio, nul-

lum

lum verò Apostolum à Petro rectum, aut correctum, aut instructum cerno: Et pascere oves, erat hominibus fidem & doctrinam Christi instillare, ac virtutes persuadere; quibus rebus Apostolos indignuisse, ab alio quàm à Christo, nemo sanæ mentis dixerit. Et certè vel sola memorata illa, Petri correptio à Paulo Antiochiæ facta, si attentè cum omnibus circumstantiis consideretur, heic Apostolos ab illa pastoralis cura Petri eximit, nisi pessimè Paulum fecisse dicere velimus pessimè; Nec enim debita, quam Bellarminus requirit erga caput & Imperatorem Pauli reverentia in illo actu deprehenditur. Statim & coram omnibus & in faciem resistit Paulus, & sine ulla honoris præfatione objurgat, & sic pessimum parvipendendi capitis & Imperatoris exemplum relinquit, nec prævenit in epistola, aut factum esse sine præjudicio debitæ reverentiæ monet; Petrus autem patitur, etiam ut chartis hæc consignentur. Quis hîc pastorem videt Petrum, & ovem sive oviculam Paulum? Cajetanus certè non vidisse videtur, dum ita scripsit: *Non sufficit Paulo, monstrasse se æqualem aliis Apostolorum primariis, sed monstrat, se quoque exhibuisse se majorem in actione summo Apostolorum vertice, Petro.*

XXXIX. Non igitur obtinuerunt Monarchici ex vocula; *meas*; quod voluerunt; Superest, ut jam ex illa contrà eos argumentemur paucis. Ita possumus: Christus Petrum jubet pascere, non oves proprias, sed alienas; ei non dicit: *Pasce oves, quas tibi dono, meæ fuerunt, illas ad tempus ipse rexi, jam tibi illas relinquo, tuæ sunt, arbitrii tui, pasce eas.* Sed simpliciter: *Pasce meas oves.* Quando igitur magna est inter herum proprias oves pascentem, & inter servum alieno gregi præfectum differentia, & hic ne lanam quidem inscio Domino ab ovibus sumere jure potest, illius autem in omnibus longè major est potestas: Oporteret pari modo Petrum servum non heri personam hîc induere, Petri servi Successores non deberent illam heri personam sumere, absolutam sibi potestatem dominatûmque tribuere, sed de ministerio potiùs & quidem mero cogitare, & memores esse ipsius, cujus Successionem crepant, Petri hortantis: *Pascite gregem, non ut dominantes Clero, sed ut sitis exemplaria gregis*. Pet. V. 3. Memores etiam verborum Magni Augustini in Joh. tr. 123. *Quid est aliud, inquit; si diligis me, pasce oves meas; quàm si diceretur; Si me diligis, non te pascere cogita, sed oves meas; sicut meas pasce, non sicut tuas; gloriam meam in iis quare, non tuam; dominium meum, non tuum; lucra mea, non tua. Ast pariter operam ludunt,*

Argumentatio contrà Adversarios ex vocula; meas; instituitur;

dunt, qui pascere Petri quærent apud Papas, ac illi, qui pascere Paparum ostendere volunt apud Petrum.

Atque tractatio locorum ab Adversariis præcipuè allegari solitorum; indicio ulteriori, de eo, quod parum iis faveant, in obscuritate sensus in hanc partem, ostenso; clauditur.

XL. Ut jam finito satis prolixo examine locorum, quibus Petrum ad talem Pontificatum à Christo electum fuisse, probare conantur Monarchici, & *quæ præcipuè expresse de hoc mysterio loqui ajunt,* concludere nobis liceat cum Doctissimo du Pin: *Itaque ex locis à Bellarmino allatis* (quæ & alii omnes palmaria faciunt;) *non potest colligi Primatus Petri, ut ipse colligit;* Id est, etiam talis, qualem ille colligit; non potest colligi talis Pontificatus Petri, Monarchia talis. Diximus & probavimus, loca Scripturæ hîc requiri clara & manifesta; Allata autem loca clarè & manifestè Monarchicis favere, nullus, opinor, sibi unquam persuadere poterit, aut persuaderi patietur, qui ea attentè consideraverit, vel etiam ea, quæ hîc annotavimus, sine præjudiciis legerit; Imò contrà unumquemque horum locorum Monarchicis multis modis contrariari intelliget. Licet proin etiam appellare ad Lectorem à studio partium vacuum, annon hæc ita se habeant? Vel, an talem Petri Monarchiam clarè & disertè in istis locis descriptam, promissam, collatam invenerit? Et annon credat, si Christus tantam dignitatem, in qua tantum situm, & à qua credita, aut repudiata æterna tot hominum felicitas aut miseria dependere debet, Petro conferre voluisset, eum multò manifestiùs istam suam voluntatem declaraturum, & istum suum Pro-Regem, Vicarium & Legatum tabulis longè evidentioribus instructurum fuisse: Præsertim quando in rebus humanis, terrenis, id est, nullius ferè in comparatione momenti, tantam quoad hæc diligentiam, idque meritò, adhiberi solere omnes nôrunt? Et quando hîc tabulæ unius aliquot centum aliis, primo maximam partem dissimillimis, & qui propriis tabulis fidei suæ cavere non possunt, & qui tanta tamen ab omnibus exigunt, inservire debent, non minùs, ac si uniuscujusque nomen quoad syllabas & literas omnes in iis plenissimè & planissimè expressum esset? Certè Christum saltem primo illi tabulis longè evidentioribus, & à quibusvis horum Pro-Regum subditis facile quoad illum sensum intelligibilibus, prospecturum fuisse, judicare, & justitiæ & benignitati Servatoris consentaneum est, & per consequens etiam consentaneum veritati, in locis explicatis ejusmodi Pro-Regem Petrum, Pontificem talem constitutum minimè fuisse.

SECTIO

SECTIO SEXTA,

In qua,

Quem Petrus, cum ad talem Pontificatum electus non sit, Primatum habuerit, ostenditur.

Breviarium.

- I. Transito; II. Qualis Petri Primatus fuerit; III. Quibus fundamentis innixus; IV. Primatus ille porro ex Patribus à Doctissimo du Pin citatis atque ipsiusmet iudicio declaratur, ordinis tantum eum fuisse; V. Ostenditur illud specialius, quoad appellationem Principis Apostolorum; VI. Ex eo, quod aliis non minora in Scriptura & apud Patres tributa leguntur; talibus, qui ne quidem Apostoli fuerunt, Episcopis, Cœnobiarchis, Diaconis; sed, maxime Apostolis; primo Andrea; VII. Secundo Iacobo & Iohanni; tertio Iohanni soli; VIII. Quarto Iacobo Alphaï filio; cuius prerogativa, cum primis ex Clemente Alexandrino memorantur; IX. Huiusque dictum porro explicatur; X. Atque contra exceptiones Bellarminianas; XI. Defenditur; XII. Specialius respectu dignitatis sedis Hierosolymitana; XIII. Quae ejus in Antiquitate ratio habita, & cur non major? XIV. Iacobi prerogativa amplius testimonio Epiphani & Chrysostomi confirmantur; XV. Atque hoc plenius deducitur; XVI. Qualem Primatum Chrysostomus Petro tribuerit; XVII. Quinto denique Paulo; cuius prerogativa ex Scriptura à Patribus explicata traduntur; XVIII. Elogia ex Patribus enumerantur; XIX. Elogia Epistolarum; XX. Elogia in comparatione cum quibuscunque aliis; XXI. Cum Petro; XXII. Responsiones Bellarmini ad duas, quas sibi format, objectiones examinantur. Prior objectio, Paulum per Antonomastiam Apostolum vocari; XXIII. Respondetur ad responsionem; XXIV. Objectio altera; Paulum in diplomatibus Pontificum saepius pingi solere à dextris, quae ex Bellarmino & du Pin unâ cum huius responso proponitur; XXV. Quod primo argumentationem, tanquam nostram, continet, quâ nemo unquam usus est; XXVI. Secundo frustra licentia pictoria prae-textu ista excusari posse arbitratur; quam quidem licentiam in Ecclesia Pontificia maximam esse ostenditur; XXVII. Sed tum alias, tum maxime heic intolerabilem, atque immerito allegatam; XXVIII. Incipit examen variarum Bellarmini responsionum. Primo dicit, concessâ maiori auctoritate Pauli nihil derogari Pontificibus, huius quoque Successoribus. Quae iactantia uberius declaratur; XXIX. Etiam ex allegata pariter Pauli auctoritate & exemplo Iulii II. XXX. Tutissima videtur, quia Petri Successio in dubium vocatur, & vix ab utroque tantam potestatem accipere possunt; Sed admiratione dignum, quod tamen tantopere in imminutione auctoritatis Paulina laborent; XXXI. Verum non est usque adeo tuta; XXXII. Ostenditur

ditur primò incertitudo illius ipsius Pontificatus Paulini; XXXIII. Atque incertitudo multiplex, quæ, eo præsupposito, oritur; XXXIV. Secundò, præsupposito eodem, sequitur, Ecclesia Romana gubernationem mutatam esse, cum tunc fuerit Duumviratus, non Monarchia; XXXV. Et videtur, duos hodiernum requiri, quos tamen abominantur; XXXVI. Patet exemplo Sixti V. XXXVII. Tertiò non minùs sequitur, posse esse Pontificem Romanum, qui Primatu careat; XXXVIII. Respondetur ad objectionem Doctissimi du Pin primam; XXXIX. Alteram; XL. Secundò ait Bellarminus, nihil Pontificatum illum simultaneum derogare ipsi Petro; quia huius ordinaria, Pauli extraordinaria dignitas fuerit; quæ examinantur; XLI. Respondetur ad simile Mosis & Aaronis; XLII. Tertia Bellarmini responsio; non semper Paulum ad dextram apparere, examinatur; XLIII. Quarta, levam Veteribus honoratiorem fuisse, atque Paulum corpus Petri tegendo obsequium testatum esse; in quo refutatur; XLIV. Locus ex Eusebio allatus ad examen vocatur, ut & ille ex Ambrosio; XLV. An ex imperitia Pictorum Paulus dextram occupet, ubi aliquis in medio? XLVI. Annon ob Pauli honorem ei dextram datam esse, appareat ex eo, quòd Petrus aliàs semper & in omnibus præponatur? XLVII. Bellarminum ipsum minimè de responsionum suarum vi persuasum fuisse, quod partim ex earum diversitate, partim ex dubiis loquendi modis ostenditur; XLVIII. Ad quintam Bellarmini responsionem transitur, in qua dat mysteria, ob quæ Paulus cum honore suo dextram occupare potuerit; XLIX. Primum; L. Secundum; LI. Tertium; LII. Quartum; Cum conjecturis aliorum aequè futilibus; LIII. Concluditur, summam esse dignitatem Apostolicam, Petrum nonnisi Primatum aliquem inter æquales habuisse.

Transitio; I. **S**ed videamus jam, postquam Petrum talem Primatum Monarchicum non habuisse ostendimus, qualem igitur habuerit, cum eum aliquem habuisse jam aliquoties ipsi indigitaverimus, & veri ac legitimi Primatus Petri consideratio suspicioni de indbito & fictitio adhuc plenius eradicandæ aptissima, & nihil nisi demonstrationis coeptæ quædam continuatio, & simul ad prærogativam Bellarminianam, quam ex ordine, quo ab Evangelistis numerantur, format, responsio sit.

*Qualis
Petri Pri-
matu
fuerit;*

II. Bellarminus de R. Pont. lib. 1. cap. 21. ait: Hereticos (quo nomine ab Ecclesia Romana dissentientes ordinariò insignire solet quoscunque:) tantopere vocem Primatus (inter Apostolos, vel Petri) odisse. Non odimus vocem, quæ convenienter Scripturæ primo loco Petrum semper ferè (excipiendus enim est locus Gal. II. v. 9. ubi Jacobus Petro præponitur) collocanti, imò etiam expressè πρῶτον primum Matth. X. 2. vocanti, adhiberi potest. Quæ vox citato loco eo nomine, quòd est ἀνὰ πῶτον &, quippe non sequente δεύτερος, secundus, aut τρίτος, tertius, suspecta videri non debet. Cum simile

exem-

exemplum Od. A. 157. occurrat. Et primò quidem notamus, eum Primatum habuisse antequam confessionem illam ederet Matth. XVI. *Tu es Christus &c.* atque adeò antequam audiret *Tu es Petrus, &c.* Primatum autem habuit tantum ordinis, quatenus ordo eam significat rerum dispositionem, quæ confusionem excludit, & quatenus in omni hominum collegio debet aliquis ordo servari, & necesse est, aliquem primum inter plures esse; juxta verba Clarissimi du Pin loc. cit. qui & hîc tantum non noster est; quemadmodum inter Pares Franciæ, quos vel ipsum nomen pares ostendit, olim primus fuit Burgundus. Primatus ille ordinis etiam fuit aliquo modo auctoritatis & honoris, quatenus nimirum talis Primatus inter æquales obtinere potest, & honor exhibetur, non intuitu gradûs & officii diversi, sed primatûs in eodem cum aliis officio & gradu, & etiam propter virtutem personalem, nam Primatus ille ordinis, auctoritatis & honoris fundatus fuit in primatu donorum & Zeli, fortè etiam ætatis & vocationis.

III. De quo triplici fundamento Doctissimum du Pin Patrum & suæ sententiæ interpretem audire juvabit: *Cur autem hanc prerogativam ipsi Christus concesserit, inquit, loc. cit. nemo certè definire potest. Sunt qui id ei ob ætatem delatum dicant, ut Hieron. lib. 1. contra Jovin. Ætati, inquit, delatum, quia Petrus senior erat. Cass. lib. 3. de incarnat. Primum, inquit, hunc docuit respondere, ut idem ordo esset responsionis, qui erat honoris, & ipse antecederet confessione, qui antecedebat ætate: Chrysost. Homil. 59. in Matth. ait: Didrachma pro Petro solutum, quòd ipse esset primogenitus, ac proinde Andreâ senior, quem tamen Epiph. Petro seniore esse arbitratur hæresi 51. sed sine fundamento. Alii primatum Petri repetunt ex eo, quòd primus fuerit vocatus. Nam licet Andreas prior accesserit ad Christum, videtur tamen primus Petrus ad munus electus, cum dixit ei Christus, Marc. I. Noli timere, ex hoc enim eris homines capiens: Ita Epiph. hæresi 51. Occursus Andreæ primus contigit, postea rursus, quando perfecta renuntiatio facta est, ipse fratrem suum præcessit, & in Anchorat. Ipse Dominus constituit Petrum primum Apostolorum, Cypr. item in lib. testim. ad Quirinum ait, Petrum primum esse, quem Christus elegit. Hik. in Matth. cap. 7. Petrus primus credidit, & Apostolatûs est princeps. Greg. Magn. lib. 2. super Ezech. Homil. 8. & non in memoriam revocat, quòd primus in Apostolatum vocatus sit, & Chrysost. Homil. 9. de poenit. Petrum cum dico, Petrum*

Quibus
funda-
mentis in-
nixus;

nomino primum discipulorum, primum vocatum & primum obedientem. Denique, quod minus ad propositum facit, à nonnullis dicitur primus Petrus esse constitutus, ob eximiam in Christum charitatem, ita August. ferm. 13. de verbis Domini: Petrus in Apostolorum ordine primus, in Christi amore promptissimus. Cyrillus in Joh. lib. 12. c. 64. Præveniebat, inquit, Petrus alios ardore, namque Christi præcipue fervens & ad faciendum & ad respondendum paratissimus erat. Illius porro amoris in Christum multa extant in Scripturis vestigia, quæ hic commemorare non est necesse. Sed nihil interest, qua ratione motus Christus Petrum primum Apostolorum constituerit, sufficit illud extra controversiam posuisse, Petrum inter Apostolos primum locum obtinuisse, vivente Christo &c. Ad quæ duo tantum notari velim. 1. Concipi vix posse, quomodo ratio à charitate & zelo desumpta minus ad propositum faciat, cum illa & in Scriptura aperte fundata sit, & ita non tantum, quemadmodum duæ reliquæ, probabilitatem habeat, & Christum etiam facillimè inducere potuerit ad Primatum Petro conferendum. 2. Rationes quæ à Doctissimo Viro tanquam diversæ sententiæ proponuntur, conjungi posse & verissimiliter debere, & à multis conjungi.

*Primatus
ordinis
tantum
fuit;*

IV. Allata jam ex parte docent, qualem Patres Petro Primatum adjudicaverint. De quo tamen ampliùs inquirendum. Ait idem Doctissimus Vir: De Petri primatu nihil apud Justinum, Irenæum, Clementem Alexandrinum & alios antiquissimos. Mirum profectò, si tantum olim in Petri Primatu situm fuisset, quantum hodie, Bellarmino judice, in Romani Pontificis Primatu situm est? Itane de summa rei Christianæ prorsus illi tacuerant, & quidem tunc, quando Petrus & Primatus ejus adhuc in recenti memoria esse, & semper tanquam fundamentum Primatus Pontificum illorum temporum, id est, summæ rei Christianæ considerari debuisset! Infelicia tempora, quibus Monarcha Ecclesiæ primus & solus in Scriptura ostensus usque aded negligebatur; & nihil planè ex hodie identidem decantari solitis; *Tu es Petrus &c. Tibi dabo claves &c. pascere oves meas &c.* inaudiebatur! Vel potius, felicia tempora, quibus genuino verborum istorum sensu contenti erant omnes, illis ad fraudem abutebatur nemo, charitatis, patientiæ & humilitatis Primatum post Apostolum affectabant omnes; Producit Vir Doctissimus prima pro Petri Primatu testimonia ex Origene, quibus ta-

men

men ipse parum fidere videtur; Utriusque loci, inquit, αὐτόθεν non habemus, & versio Ruffini innumeris ejusmodi additionibus (quis autem addiderit, nisi Pontificiæ potestatis fraudulentus assertor?) scaterere creditur. Subjungit Clementis Origene antiquioris ex Eusebio locum: Post Servatoris ascensum Petrum, Jacobum & Johannem, quamvis Dominus ipsos ceteris prætulisset, non idcirco de honoris gradu inter se contendisse, sed Jacobum cognomine Justum Hierosolymorum Episcopum elegisse; Et ex eo infert; Vides Petrum, Jacobum & Johannem ceteris Apostolis prælatos, & ex his primum fuisse Petrum. Eum primo loco nominari videmus, cæterum istos Apostolorum coryphæos æquiparari, & communi operâ Episcopum constituere, quod & Anacletus in epist. 2. testatur. Pergit; Citatur ex Cypriano locus in libro de Unit. Ecclesiæ; Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia monstretur; Sed Πρίκετον suam sic annectit: Verum, ut admonet Rigaltius, hæc verba (quæ tamen primatum ordinis simpliciter denotare possent) sunt adscititia, nec habentur in vetustissimis duobus Msc. & à proposito Cypriani aliena planè sunt, quod & agnovit auctor notarum ad calcem editionis Romanæ. Quoad alium Cypriani locum à Bellarmino citatum judicat, eum sensum Cypriani minimè assequutum esse, hunc quidem in Petro Primatum agnovisse, sed non eum, quem Bellarminus intendat. Probat illud ex alio loco Cypriani in Epist. 70. Nam nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & super quem edificavit Ecclesiam suam; cum secum Paulus de Circumcisione disceptaret, vindicavit sibi aliquid insolenter, aut arroganter assumsit, ut diceret, se Primatum tenere & obtemperari à novellis & posteris sibi oportere; id est, teste Rigaltio, non imperium, non dominatum, non potentatum, sed primum locum. Ad illud, quod Eusebius lib. 2. cap. 14. Petrum vocat fortissimum, & inter reliquos Apostolos virtutis merito facile Principem, notat, hunc locum esse de virtutis, non de loci primatu. Optati post verbis abuti ait, qui inde concludere velint, Cathedram Romanam unicam esse in tota Ecclesia. Concludunt autem illud, qui Romanam sedem Magistram omnium Ecclesiarum cum Concilio Tridentino vocant, & qui Episcopos de jure divino esse negant. Post quædam alia testimonia illud etiam Hieronymi lib. 1. adversus Pelag. adducit: Ut Plato fuit Princeps Philosophorum, ita Petrus fuit Apostolorum; Ast Plato non erat Dominus Philosophorum, non ab illo pendebant, non illi subiecti erant, contra cum ipso de Primatu contendentes, eo non inferiores.

Id quod
specialius
ostenditur
quoad ap-
pellatio-
nem Prin-
cipis Apo-
stolorum;

V. Quæ alia ex Patribus allegat testimonia, Ordinis tantum primatum Petro vendicant, nec etiam aliâ intentione ista allegat. Et certè quæcunque Patres, vel Primatûs hujus legitimi, vel muneris Apostolici, vel utriusque simul spectati, respectu, Petro, satis nonnunquam emphaticè, imò hyperbolicè, tribuunt, talem tamen primatum, qualem nos negamus, neutiquam probant; qualem nec probat illustre *Principis Apostolorum*, quo eum nonnulli ornant, elogium, quandoquidem, ut mox dicetur, & alii hoc ipso & æquè invidendis elogiis aliis à multis insigniuntur: Et jamjam, Petrum sic *Principem Apostolorum* fuisse, quomodo Plato fuerit *Philosophorum*, ex Hieronymo didicimus, & in ista locutione princeps idem est, ac primus, quo sensu frequentem hujus vocabuli usum exemplis probat Forbesius *Instruct. Theol. l. XV. c. 1. v. 1.* quemadmodum etiam Doctissimus du Pin *l. c. §. 3.* notanter, quamvis alia agens, ait: *Sciunt omnes, istis phrasibus; Princeps Apostolorum &c.) significari tantum super alios præstantiam: Sic cum Virgilium, Horatium & Ovidium voco Poëtarum principes, hoc unum volo, eos inter Poëtas eminere & ceteris præstantiores esse. Quin etiam fieri post, imò sæpissimè fit, ut istæ appellationes latè sumantur, & nonnunquam primus aliquis vocetur ac Princeps, qui non absolute primus est, sed insignis tantum. Sic Cicero dicitur Oratorum Princeps, licet Demosthenes cum eo de primo gradu contendere possit. Sic Horatium Poëtarum Principem dicere nemo veretur, quamvis Virgilium præferendum esse vix quisquam dubitet. Haud ergo mirum, si nonnunquam Paulus (agit enim de eo, utrum Paulus, primus & Princeps Apostolorum multis dictus, Primatui Ordinis in Petro aliquid deroget:) solus dicatur primus, ac Princeps Apostolorum, non quòd absolute primus sit, sed quia inter primos & principes numerari potest. Adde, quòd unus dici potest alio prior ac præstantior secundum aliqua: & sic Paulus Petro præferri potest, &c.*

Ex eo
quòd aliis
non mino-
ra tri-
buuntur
maximè
Apostolis
primò
Andrea;

VI. Et si Petro apud Patres magna & multa tribuuntur, profectò non minora & pauciora aliis apud eosdem tributa legimus; Ut enim non multum dicam de illis, qui Apostolis & tempore & dotibus & munere longè inferiores fuerunt, & quos tamen columnas & firmamenta veritatis, Ecclesiæ, fidei fulcra, supernæ Hierusalem verè metropolitas, universi terrarum orbis præfectos, cornua salutis, lapides angulares, veritatis regulas, habitabilis totius orbis Doctores & lumina, communes orbis portus, omnium vertices, fulcimenta rectitudinis, ora Ecclesiæ, oculos piorum, Patres Episcoporum, columnas Orthodoxiæ, vocarunt, Episcopos, non Romanos, cænobiarcho;

ordi-

ordinibus Ecclesiae, qui Hieronymo tribuitur cap. de quinto gradu, ipsos etiam Diaconos columnam & fundamentum veritatis appellare voluit; ut, inquam, de his non multum adferam, quanta quæso sunt illa, quæ Apostolis aliis tribuerunt? Andreas, qui tamen non fuit ex illis, quos columnas haberi Paulus Gal. II. testatur, Hesychio Presbytero Hierosolymitano, in encomio B. Thomæ in Biblioth. Photii cod. 269. in versione Andrea Schotti Jesuitæ, audit primus Apostolorum fœtus, prima Ecclesiae columna, ante Petrum Petra, fundamenti fundamentum, initii primitiæ.

VII. Jam si, quid de duabus illis columnis Jacobo & Johanne dicant Scripturæ & Patres, consideremus, quanta intelligimus? Fuerunt illi cum Petro ex intimis, illis æquæ nova nomina sunt indita (qualem primam in Petro prærogativam Bellarminus de Pont. Rom. lib. I. cap. 17. integro prosequitur) æquæ admissi fuerunt ad αὐτοψίαν illustris illius Metamorphoseos Domini in monte Matth. XVII. (ob quam communem admissionem etiam Joh. Damascenus Orat. de transfigur. tres illos τὰς κορυφαίους τῶν ἀποστόλων, Apostolorum coryphæos vocavit) & gravissimi angonis ejus in horto Gethsemane, Matth. XXVI. 37. Johannes Christo in mensa propior & interioris quodammodo admissionis, adeò ut Petrus opus haberet eo sciscitante proditoris indicium cognoscere, Joh. XIII. 23. 24. &c. Sicut etiam Cyrillus Alex. cum Synodo Alex. ep. ad Nest. p. 1. Conc. Ephes. pag. 209. T. 2. Conc. Ed. Paris. A. 1636. de utroque pronuntiavit: Πέτρος & Ἰωάννης ἰσόπμοι ἀλλήλοις, Petrus & Johannes inter se honore aequales.

Secundò
Iacobo &
Iohanni.
Tertiò Io-
hanni soli;

VIII. Jacobus alter Alphaei filius, Matth. X. 3. frater Domini, Gal. I. 10. hoc est, vel cognatus Domini, ut multi volunt, ex Maria, Sorore Matris Domini, vel Josephi ex alia conjuge priore filius, frater etiam Jude, Jud. v. 1. ætatis suæ, cum altero Jacobo, comparisone dictus μικρὸς minor Marc. XV. 40. Epistolæ Canonicae author, suis prærogativis usque adeò non destituitur, ut Bellarminus necessarium judicaverit, integro capite 26. lib. cit. illius respectu Petri primatum studiosè vindicare. Jam eum inter columnas relatum, & ante Petrum nominatum, & in Concilio Hierosolymitano sententiam ferentem vidimus. Factus est urbis illius Episcopus (Non quòd sedi vel Ecclesiae illi affixus fuerit, quod muneri Apostolico repugnaret) sed quòd ad omnium Ecclesiarum utilitatem promovendam paulò diutius ibi ex consilio reliquorum Apo-
stolorum

Quartò
Iacobo Al-
phaei filio;
cujus præ-
rogativa,
cumpri-
mis ex
Clemente
Alexan-
drino me-
moran-
tur;

stolorum substituerit) secundum Clementis Alexandrini verba adducta §. IV. Quæ verba notatu dignissima sunt, licet non legendum esset, quemadmodum in Basileensi codice versionis Ruffini habetur; *Apostolorum Episcopum*; quæ lectio fortè fundamento prolatorum Codicum haud caret. Non is nostris mos, neque etiam tanta facultas est, codices ut corrumpamus; Si Bellarminus, aut post eum jam alius, quinam corruptionis codicum meritò rei peragantur, cognoscere vult, ut vitam Patris Pauli editionis Venetæ Italicæ pag. 90. 91. præter alia domestica testimonia plurima, confessionesque domesticas legat, oportet; *Apostolorum* quodammodo *Episcopus* est ab Apostolis, in loco, ubi Apostoli degunt, ad peculiarem curam ante quosvis alios destinatus Apostolus; Quod nemo negat, & verbis Clementis consentaneum est.

Huiusque
dictum
porro ex-
plicatur;

IX. Quæ etiam plus dicunt, cum dicunt, tres illos à Domino Prælatos, non de primo honoris gradu inter se contendisse, sed Jacobum cognomine Justum Hierosolymorum Episcopum elegisse. Sunt ibi tres Prælati, & Prælati à Domino, non est unus tantum, tres illi $\mu\eta$ ἀνὰ ζῶντων δόξης, non contendunt inter se de primo honoris gradu, ut optimè Valesius verba omnium codicum vertit, & ex eo du Pin assumfit. Ut immeritò Bellarminus loc. cit. illud etiam jactet, non reperiri nomen primatus. Quid enim est primus honoris gradus nisi primatus? Et certè ipsa verborum series docet, vocabulum δόξης, sive jam gloria, sive primatus, sive primus honoris gradus in versione dicatur, maximam prærogativam significare, hanc illi tres non quæsiverunt, ut Bellarminus vult, non propriam suam gloriam, sed elegerunt, &c. Quomodo hæc connexionis ratio stare potest, si non maximum quid & maximè gloriosum Jacobo Minori collatum dicitur? Non dicitur, non contenderunt illi tres de primo honoris gradu, sed Petro tanquam Monarchæ eum omnimodò & de jure divino competere, duo reliqui facile agnoverunt: Sed dicitur; sed Jacobum cognomine Justum Hierosolymorum Episcopum elegerunt.

Atque
contra ex-
ceptiones
Bellarmini-
anas:

X. Ipse Bellarminus satis apertè judicat, agi de re Jacobo collata, quæ si Petro collata fuisset, gloriam ejus multum auxisset, dum ita loquitur: Ait (Clemens,) Apostolos præcipuos non quæsivisse gloriam propriam, & idè non sibi assumpsisse Episcopatum omnium eo tempore nobilissimum, sed eum Jacobo minori detulisse. Etsi enim Episcopatus unius Urbis non derogat primatui, tamen non parva gloria erat, fieri Episcopum Hierosolymæ eo tempore, quo nullus erat ex particularibus Epi-
scopis

scopis eo nobilior. Rectissime ait Bellarminus, non parvam gloriam fuisse, magna fuit, & quæ saltem derogat Primatui, qualem ille fingit, Monarchicæ potestatis & dignitatis. Si Cathedra ulla & Ecclesia honorifica fuit, illa certè, quam antiquitate Ecclesiarum omnium matrem, & multis privilegiis insignem, ob Domini & Apostolorum præsentiam, quam longo tempore habuit, & præcipuè ob mysteria redemptionis nostræ eo loco perfectæ & consummata, fuisse ipse Bellar. loc. cit. fatetur, in qua Christus docuit, ex qua lex & verbum Domini exire debuit.

XI. Respondet Bellarminus, Christum non fuisse Episcopum *Defendi-*
ullius particularis Urbis, sed fuisse & esse Pontificem, non solum Hiero- *turæ*
solymæ, sed totius Ecclesiæ, neque ullum succedere illi cum semper vivat.
Quis satis miretur hoc initium responsi Bellarminiani! Neminem Christo successisse dicit, cum semper vivat; quomodo ergo Papa est Successor Christi, quo elogio eum Scriptores Pontificii ornârunt? Quomodo Vicarius generalis, ut eum ipse Bellarminus immediatè post hæc verba vocat? Et Vicarius talis, quo, cum Christus terras reliquerit, ad gubernationem Ecclesiæ Monarchicam opus sit? Egregium responsum, vel responsi initium, quod totius Papæ fundamētum evertit! Certè Jacobus non ita fuit Episcopus Hierosolymitanus, ut Ecclesiæ illi planè affixus fuerit, sicut dictum, hoc etenim repugnasset muneri Apostolico, quod involvit curam omnium Ecclesiarum, & propter quod illi quoque dictum: *Docete omnes gentes* Matth. 28. v. 19. nec aliâ ratione Hierosolymitanus, quàm quâ Petrum Romanum fuisse concedi posset; Si autem Christo succedere, vel certè ejus Vicarius esse potuit Petrus Romæ, quidni etiam Jacobus Hierosolymæ?

XII. Respondet Bellarminus, Vicarium Christi generalem *Specia-*
magis decuisse, ut alibi quàm Hierosolymis, constitueretur: quoniam sicut *lius, respe-*
mutabatur per Christi adventum Lex & Sacerdotium, ita etiam decuit, *ctu digni-*
ut locus mutaretur summi Sacerdotis, & fierent verè omnia nova. Atque *tatis Sedis*
idèò fortasse templum & Hierusalem brevi eversa & incensa post ascensio- *Hierosoly-*
nem Domini fuerunt. Sed 1. Hypothesis illa de Vicario illo gene- *mitane;*
rali & summo Sacerdote sine fundamento, imò, juxta jamjam allata verba Bellarmini, absurda est. 2. Quid deceat Vicarium Christi generalem & summum in Ecclesia Sacerdotem, aut magis deceat, ex verbo cognoscendum est, quod pro se adferre non possunt. 3. Mutato sacerdotio mutatur & Lex; Id Paulus dicit. Locum etiam mutari debere, Bellarminus sine ratione dicit. 4. Omnia satis no-

va mutato Sacerdotio, mutatâ lege, mutatâ ad unum locum conveniendi, ab uno loco dependendi necessitate, quam, dum adhuc durare Pontificii fingunt, non omnia nova facta esse potiùs docent. 4. Si locus statim etiam mutari debuisset, Christus non Hierosolymæ docuisset, non *Hierosolymâ verbum exire* debuisset. 5. Si mutato jam Sacerdotio, mutatâ jam lege, & Christo jam per passiones consummato, imò in cœlos sublato, ad tempus *Hierosolymitanus Episcopatus omnium nobilissimus* fuit, illi, qui alium locum præter & contra Scripturam eligunt, & ut omnia nova sint, tanquam sedem religionis Universalem, quam habere potiùs deceat, obtrudunt, facto hoc probant, se mutare Sacerdotium & legem Christi. 6. Illud fortasse Bellarmini fundamento caret, cum quidem ideò Templum & Hierusalem brevi post ascensionem Domini eversa & incensa sint, ut partim ingratitude populi Judaici puniretur, partim cultus Leviticus planè aboleretur, partim etiam in N. T. sedem religionis unam & Ecclesiam ulli loco affixam non esse, ne quidem illi, ex quo initia sumsit, ostenderetur, non autem ut ideò Roma religionis sedes fieret. 7. Licet Hierosolyma eversa fuerit, semper tamen fuerunt Episcopi Hierosolymitani. Nec Cathedræ Romanæ obesse putant, quòd aliquoties sub N. T. Roma vastata est, & tum aliàs alibi, tum maxime per 70 annos Episcopi Romani Avenione fuerunt, quot annis Christianis Hierosolymitanis cum Episcopo suo Pellæ non manendum erat.

*Quæ ejus
in Anti-
quitate
ratio ha-
bita, &
est non
major;*

XIII. Et licet Concilii Nicæni tempore authoritas Ecclesiæ Hierosolymitanæ ob respectus maximè seculares, quibus aliæ sedes magis commendabantur, & quia (verba sunt Guicciardini *Hist. Pap. lib. 4.*) *religionis sedes Imperi atque armorum potentiam sequi consuevit*, multum jam imminuta fuerit, tamen maximam illam Apostolorum tempore fuisse (quod ad prærogativam Jacobi sufficit:) ipse jam Bellarminus fassus est; Interim etiam illius Concilii Patres Canonis suo septimo aperta pristinae dignitatis indicia inseruerunt, dicentes; *consuetudinem obtinuisse & antiquam traditionem, ut Ælia (Hierosolymæ) Episcopus honoretur*: quemadmodum etiam seculo adhuc quinto, Coelestino Papa Romano Primatum affectante, Polychronius Episcopus Hierosolymitanus sanctè affirmavit, *si aliquis querendus esset, illum multis nominibus suæ potiùs Ecclesiæ deberi*. Ante oculos, credo, habuit, Jacobi prærogativam. De qua adhuc duo Patrum testimonia audire non inutile erit.

XIV. Unum

XIV. Unum est Epiphani *her. 78. §. 7.* interprete Dionysio Petavo Jesuita. Idem ille, inquit, primus Episcopalem Cathedram cepit, cum ei ante ceteros omnes suum in terris thronum Dominus tradidisset, qui quidem Domini frater est vulgò nominatus. Alterum est Joh. Chrysostomi ab ipso etiam Bellarmino tanquam gravissimum testimoniorum, quæ Jacobi primatui favere videantur, allatum; Ita se habet *hom. 3. in Acta.* Vide Jacobi Modestiam. Is acceperat Hierosolymis munus, & tamen hic nihil loquitur. Considera autem & aliorum discipulorum singularem modestiam, quo pacto ei concedunt solium, nec amplius ambigunt disceptantes inter se.

*Jacobi
præroga-
tiva am-
plius te-
stimonio
Epiphani
& Chry-
sostomi
confir-
mantur;*

XV. Juxta hunc posteriorem locum fuit mod. stia & in Jacobo, quod tacuit, potuisset enim tanquam Episcopus loqui & cum magna autoritate, & in discipulis, quod non amplius ambigunt disceptantes inter se; Ergo inter primos potuisset esse disceptatio de isto honore, qui proin maximus fuit; (quod & supra memoratus Clementis locus docet) & quod solium Jacobo concedunt. Ast solium particulare; excipit Bellarminus. Fateor, non enim fuit Hierosolymitana Ecclesia Universalis, nec dantur solia Universalis, cum Ecclesia particularis non sit Universalis, quam absurditatem Pontificiis relinquimus quoad solium Romanum, licet interim tenendum sit illud, Jacobum cæterorum Apostolorum ad instar tanquam Apostolum Universalem fuisse; Sed fuit solium, *solium καὶ ἐξουχὴν*, ut etiam in priori loco Epiphani emphaticè *θρόνον αὐτοῦ*, thronus illius, Christi nimirum dicitur, qui eum Jacobo ante cæteros tradiderit.

*Atque hoc
plenius
deducitur;*

XVI. Cæterum ultrò damus, etiam Joh. Chrysostomum (quod Bellarminus allegatis locis sibi probandum esse judicavit:) Petro primatum adscribere; Sed negamus, talem eum Petro adscribere, multò magis talem eum illi jure adscribere potuisse, qui fuerit Monarchæ, qualis certè primatus cum loco isto Chrysostomi & cum aliis aliorum nequaquam consistere potest. Habuerit Primatum ordinis Petrus; habuit etiam suas prærogativas Jacobus, & tales, quæ eum æqualem ostendunt, imò si ad sedem certam respicitur, secundum hætenus dicta, major Jacobi Hierosolymitani quàm verò Petri, ut volunt, Romani prærogativa fuisse videtur.

*Qualem
Primatum Chry-
sostomus
Petro tri-
buerit;*

XVII. Sed jam etiam de Pauli prærogativis distinctiùs videndum, quas jam suprà paucis tetigimus. Quàm verè ar-
tratus est ipse, se *μηδὲν ὑπερηκέναι τῷ Πατρὶ λίαν ἀποστόλων*, nihil infe-

*Quintò
denique
Paulo;
cujus præ-
rogativam*

rogativa
ex Scri-
ptura à
Patribus
explicata
tradun-
tur;

feriorem fuisse summis Apostolis, 2. Cor. XI. v. 5. idem, qui alibi se mini-
mum Apostolorum & non dignum tanto munere, habito nimirum ad
statum pristinum respectu, vocavit; Factus quippe ex seductore Do-
ctor, ex prædone præco, quam ob causam Tertullianus contra Mar-
cionem. l. 5. judicavit, eum jam olim Genesin (cap. 49.) repromississe, qui
ex tribu Benjamin oriturus, & lupi rapacis ad instar ad matutinum co-
mesturus, id est, primâ aetate ut persecutor Ecclesiarum pecora Domini
vastaturus; dehinc ad vesperam escam daturus, id est, demergente jam aetate
ovès Christi ut doctor nationum educaturus sit; qui idem Tertullia-
nus loco eodem censuit, Saulis primò asperitatem insectationis erga Da-
videm, dehinc poenitentiam & satisfactionem pro malis bona recipientis,
non aliud portendisse, quàm Paulum in Saule secundum tribus, & Jesum
in David secundum virginis censum &c. Et quanta quæso bona pro
malis recepit ille? Ipse Dominus, qui vocavit eum οὐδὲ ἔνδοξός vas
electum mihi est, inquit, ad portandum nomen meum inter gentes, Reges &
filios Israël, Act. IX. v. 15. Quis adeò nobili magistro usus est? Quan-
do ex illis salutaribus emerfit fluentis, inquit Joh. Chrysostomus hom. in
laudem D. Pauli, tanto igne plenus exivit, ut nec necessarium sibi putaret
magistrum. Vide Gal. I. v. 12. II. v. 6. Non enim expectavit Petrum,
nec venit ad Jacobum, nec ad alium omnino quenquam: Peculia-
ri ille modo Θεοδιδάκτορ, à Deo doctus coelitus, imò in cœlo edoctus,
raptus in paradysum, in tertium cœlum, verba ibi accepit ineffabilia, 2. Cor.
XII. v. 2..

Elogia ex
Patribus
enume-
rantur;

XVIII. Ut jam mirum non sit, tanta de eo prædicari, quòd
Ecclesie nutritor sit, quo elogio eum Augustinus ornat, quòd igne
ipso vehementior, quod de eo Chrysost. lib. cit. testatur, quòd ipsi iti-
neris non parvum premium, urbis Romæ conversio proposita sit, ibidem,
quòd sol quidam sit hominibus, qui totum prorsus orbem fulgentibus lin-
guæ suæ radiis illuminârit, quique universas circummeando gentes cursum
omnino solis imitatus sit, ac mundi regiones omnes quasi libero à corpore
animo pervolârit, hom. 8. de laude Pauli, quòd totum terrarum orbem ve-
lut ignis & spiritus percurreret, percurrendòque purgârit, hom. 1. totum
orbem attraxerit, ejus sublimitas omnes cœlos transcendere, ipse Deus eum
admiratus sit electum vas vocando, mentem ejus nulla tentatio obnubila-
verit, in cap. 2. epist. ad Rom. quòd omnibus hominibus præstantior, or-
bis terrarum Doctor, adductor sponsæ ad Christum sponsum, Ecclesie plan-
tator, sapiens Architectus, Apostolis major sit. hom. contra hæres. & in pe-
nit. matris fil. Zebed. T. 5. h. 33. pag. 209. ed. Savil. quòd totius or-
bis

his ei cura commissa sit, lingua orbis, lux Ecclesiarum, fundamentum fidei, columna & firmamentum veritatis (al. ecclesiæ) fuerit Hom. 1. in verbis: Salutate Priscillam, quæ est n. 47. T. ejusd.

XIX. Ut jam etiam mirum non sit, tanta de epistolis illius prædicari. Παῦλ & πάντων ἐν ᾧ ἡ δυνάμις τῶν λόγων, νοήματα & ἔργα, Paulus inter omnes Apostolos & verborum apparatus & sententiarum pondere præstantissimus factus, judice Eusebio. Hist. Eccles. l. 3. c. 24. edit. Vales. Quæ Pauli epistola non melle dulcior, non lacte candidior? quærit Augustinus de sanct. serm. 26. Quotiescunque lego, inquit Hieron. in Apol. pro libris contra Jovin. videor mihi non verba audire, sed tonitrua. Legite Epistolas ejus, & maximè ad Romanos, ad Galatas, ad Ephesios, in quibus totus in certamine positus est, & videbitis eum in testimoniis, quæ sumit de veteri testamento, quàm artifex, quàm prudens, quàm dissimulator sit ejus, quod agit. Videntur quædam verba simplicia & quasi innocentis hominis ac rusticani & qui nec facere, nec declinare noverit insidias: Sed quocunque respexeris, fulmina sunt. Heret in causa, capit omne quod tetigerit, tergum vertit, ut superet, fugam simulat, ut occidat.

Elogia Epistolarum;

XX. Ut jam non magis mirum sit, eum tantum in comparatione apparere. Cui te, ô beate Paule, verba sunt Joh. Chrysoft. de laud. Pauli hom. 8. justorum veteris Testamenti vel novi audeam comparare? Omnium quippe virtutem quasi in arca quadam, sed cum multo profusus cumulo condidisti. Denique si totum contra te aliquis sigillatim justorum appendat chorum, inveniet trutinam virtutum à tua parte depressam. Paulus enim secundus Abel & alter Noë, Abraham, Isacc, Jacob, Joseph, Moses, Aaron, Phineas, David, Elias, Eliseus, Ezechiel, Josias, Johannes, Petrus, Gabriel, Michaël, quibus omnibus ita Paulum confert, ut superiorem quodam modo esse ostendat, & Petro quidem, cum sit non de terra, sed de cælo vocatus ad credendum. Concludit tandem: Etiam si angelorum, etiam si justorum hominum circumvolem choros, non invenio comparationem, cui non tamen cumulo meritorum occurrat. Et alibi: Paulo illustrius nihil fuit.

Elogia in comparatione cum quibuscunque aliis;

XXI. Comparationem ejus cum Petro in specie quod attinet, idem Joh. Chrysoft. Tomo cit. hom. 167. (siquidem authentica est) quæ de coryphæis Apostolorum Petro & Paulo agit: Quid enim Petro, inquit, majus? Quid autem Paulo æquale? Et itidem de ambobus; Eorum quidem, quæ supra sunt, acceperunt claves, eorum autem, quæ infra sunt, solvendi & ligandi potestatem habentes. Ibidem etiam ambos co-

Cum Petro;

luminas Ecclesiae, magna orbis luminaria vocat, & ut hom. 168. (de qua etiam dubitatur) Apostolos quosvis rectè doctrinâ columnas immotas, Petram Ecclesiae, regni sceptrum, gregis praefectos laudat; ita ibidem denuò ambos Apostolorum coryphaeos Paulum ex postremis primum nuncupat. Ambrosius autem Serm. 66. de Natali Petri & Pauli, & Augustinus Serm. 3. Petri & Pauli, & judiciis & verbis his conveniunt: Eminent super (inter) universos Apostolos & peculiari quâdam prerogativâ præcellunt, verum inter ipsos, quis cui præferatur, incertum est. Idem Ambrosius lib. de Sp. S. cap. 12. Nec Paulus, inquit, inferior Petro, quamvis ille Ecclesiae fundamentum & hic sapiens Architectus sciens vestigia credentium fundare populorum, nec Paulus, inquam, indignus Apostolorum collegio, cum primo quoque faciliè conferendus & nulli secundus; nam qui se imparem nescit, facit equalem. Et idem Augustinus Serm. 25. de sanctis: Etsi Petrum priorem, tamen ambos donavit honore uno. Maximus Taurinensis hom. 5. in natali Apost. eadem dicit, quæ jam jam dixerunt Ambrosius & Augustinus. Et Gregorius I. ipse Papa Dial. cap. ult. Paulus Apostolus Petro Apostolorum primo in principatu frater est. Quibus quatuor postremis locis doctissimus du Pin subjungit: Hinc Petrus & Paulus aequè dicuntur Apostolorum principes, Apostolorum primi, summi Apostoli, ad culmen & apicem Apostolorum subvecti. Paulus non secus ac Petrus totius orbis curam habere dicitur, & omnium orbis Ecclesiarum pastor, quin etiam Paulus saepe solus dicitur princeps Apostolorum, caput Apostolorum, qui primatum Apostolatûs inter gentes habuerit, quemadmodum Petrus inter Judæos &c. Addi possunt glossæ Nicolai de Lyra ad Gal. II. sequentes, Paulum contra Apostolis principalibus contulisse aliquid, in eo, quòd nihil illi contulerint, apparere, (quæ ibi Augustini glossa) quòd illis inferior non sit, utrumque aequè principaliter missum fuisse, non ausum fuisse in faciem Petro resistere, nisi se non imparem sensisset.

Ad objectionem, quam sibi facit, Bellarminus, ejus responsio;

XXII. Cogitasse saltem de plerisque, quæ hætenus allata sunt, Bellarminum, verisimile est; Quamvis in capite 27. l. 1. de Pont. Rom. cui titulus: *de comparatione Petri cum Paulo*; duo tantum sibi objiciat, quæ unâ cum responsionibus Bellarmini attentius etiam considerare operæ pretium erit. Primo sibi objicit; Paulum per Antiochiam vocari Apostolum. Confirmat illud Augustinus l. 3. ad Bonif. c. 3. Apostolus, inquit, cum dicitur, si non exprimat quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus. Ait Bellarminus; inde sequi videtur, ut ipse potius, quàm Petrus Princeps Apostolorum sit. Certè videtur se-

qui

qui ex sententia illorum, qui Paulum sic denotare amant, non minorem Paulum Petro, etiam Apostolorum principem, in nonnullis Petro superiorem, Petrum non Monarcham, à quo cum subjectione tanquam à capite & imperatore Paulus pependit, non minores Pauli prærogativas fuisse; quemadmodum dum per eandem figuram Oratorem Latinum dico, & Ciceronem; Græcum, & Demosthenem; Poëtam Græcum, & Homerum, Latinum, Virgilium intelligo, eo ipso innuo, Ciceronem, inter Latinos, Demosthenem, inter Græcos Oratores, Homerum inter Græcos, Virgilium inter Latinos Poëtas maximos fuisse.

XXIII. Respondet Bellarminus: *Paulum ita vocari, non quia major fuerit Petro potestate vel auctoritate, sed 1. quia plura scripserit. 2. Quia in pluribus locis fidem plantaverit.* Repono 1. Rationes etiam ab Augustino allatæ bonæ sunt; Ideo καὶ ἐξοχλῶ Paulum Apostolum & nos dicimus, quia plura scripsit & in pluribus locis fidem plantavit, sed hoc ipsum, juxta ea, quæ hæcenus dicta sunt. 2. Ejus auctoritatem auxit & principatum inter Apostolos ei peculiarem acquisivit. Sic enim maximè universalis declaratus, sic illustrioribus signis Apostolatus ejus confirmatus, sic demonstratum est, neminem ad majora missum fuisse; quem enim Deus mittit, illum etiam idoneum reddit, illius laboribus etiam benedicit, & si ad majora Petrum misisset, majora ille etiam majoris missionis documenta procul dubio ostendisset, ut etiam apud Deum major labor majorem gloriam post se trahit, quia *unusquisque propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem*, 1. Cor. III. 8. Quoad potestatem verò 3. & Petrus & Paulus & cæteri æquales fuerunt, habuerunt quippe, ipso Bellarmino fatente, *summam atque amplissimam potestatem*. Et Paulus, consentiente nobis glossa Augustini in c. 1. ad Gal. *minor Petro non fuit etiam in jurisdictione*, quod ex hæcenus dictis, & Excommunicatione incestuosi & aliis patet, ut illorum responsio, qui paritatem inter Petrum & Paulum intelligunt de paritate vitæ & sanctitate conversationis stare nullo modo possit, quam etiam responsionem & interpretationem Gratiani non convenire verbis, literæ probant Ulricus Argentinenfis lib. 6. sui operis cap. 23. *quoniam redarguere coram omnibus ad officium Ecclesiasticæ dignitatis pertineat, illi peccantem coram omnibus arguant, ut cæteri timorem habeant, juxta sententiam Pauli 1. Tim. V. quod Paulus erga Petrum Gal. II. fecisse legitur.* Ita ut jam amplectamur Bellarminum in fine responsionis

Responsio
ad respon-
sionem;

fionis suæ dicentem: *Paulus dici potest Princeps Apostolorum, quia munus Apostolicum excellentissimè adimplevit. Quomodo Virgilius dicitur Princeps Poëtarum, & Cicero Princeps Oratorum. Excellentissimè adimplevit munus, juxta Bellarminum, etiam summum Ecclesiasticum; ubi igitur Monarchicus Petri primatus? Princeps Apostolorum dici potest, qui non Monarcha Ecclesiæ; ubi igitur solidum pro Monarchia Petri argumentum ullum ex eo, quòd plerumque primò nominatur?*

Obiectio altera; de situ Pauli in Diplommatibus, & ad eam Doct. du Pin responsio;

XXIV. Prolixior est Bellarminus in respondendo ad alteram objectionem, quam sic format; *Accedit, quòd in antiquis sigillis, quibus diplomata summi Pontificis obsignantur, inveniuntur imagines Petri & Pauli, sed hujus à dextris, illius à sinistris. Quod etiam observavit S. Thomas in Epist. ad Galatas lectione prima, & Petrus Damianus in tractatu de hac ipsa re. Hanc ipsam objectionem sibi etiam facit Doctissimus du Pin, quando Diff. IV. cap. 1. §. 3. ait: Hinc imaginibus Petrus & Paulus velut aequales depingi solent, imò nonnunquam Paulus ad dexteram, Petrus ad sinistram ponitur. Et ad eam brevissimè respondet: Argumentum ex imaginibus repetitum ego nihil moror, nihil enim illo levius; nam ex eo, quòd Petrus & Paulus simul pinguntur, non sequitur, eos esse aequales in Primatu, sed ad summum in Apostolatu: cur verò nonnunquam Paulus dextrum locum occupet, ratio certa reddi non potest præter pictorum arbitrium, quibus quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Responsum hocce certissimum indicium est, Doctissimo Viro multas & operosas Bellarmini responsiones minimè satis fecisse, quemadmodum certè etiam in aliis, etiam juxta porrò dicenda, Bellarminus Doctissimo Viro satis fecit minimè. Sed examine-mus primùm, & antequam responsiones Bellarminianas ad examen vocemus, ipsum illud Doctissimi Viri responsum.*

Ostenditur, eum nobis assignare argumentationem à nobis alienam;

XXV. Fortè deprehendetur argumentum illud non usque adeo leve esse, ut quis illud nihil morari possit Doctor Romanæ Communionis. *Ex eo, quòd Petrus & Paulus simul pinguntur, inquit Vir Doctissimus, non sequitur, eos esse aequales in principatu, sed ad summum in Apostolatu. De sententia Doctissimi Viri circa primatum Petri & jam nonnulla diximus, & mox plura dicemus. Hic autem cum venia Viri Doctissimi, primò, neminem unquam sic argumentatum esse: Petrus & Paulus simul pinguntur E. sunt aequales. Possunt enim personæ diversarum dignitatum simul pingi, Apostoli cum cœtu quodam integro. Sed si in diplomatibus Romanorum Pontificum, & ubi*

& ubi fundatores Ecclesiæ Romanæ designandi sunt, sine ullo discrimine Petrus & Paulus ponuntur, cæteris paribus, eorum æqualitatem etiam in eo, quod Petrus tanquam Ecclesiæ Romanæ fundator habuisse dicitur, jam ex eo aliquo modo concludi omnino posse sanè videtur, & si præterea in ejusmodi picturis Paulus à dextra, quæ honoratior haberi solet, conspicitur, videtur, etiam inde concludi posse, Paulum honoratiorem fuisse; contra non videtur sufficere responsum de pictoria licentia.

XXVII. Pictores quidem quidlibet ausi sunt, (ut nihil dicam de iis, quæ religionem non tangunt,) jam olim inter Gentiles. Plinius enim, citante Vavassore Jesuita in *Tractatu de forma Christi*, memorat pictorem, qui amasiarum suarum formas deabus dedit, quod forsitan, eodem conjiciente, respexit Justinus Martyr, quando dixit; gentiles adorare amasias pictorum suorum. Pictores quidlibet audent etiam in Ecclesia Pontificia. Ausi sunt olim multa ad veritatis expressionem, quæ fieri debuit per pictores, quando filebant, & malè docebant, & malè vivebant plurimi Doctores. Exemplum hujus habet Clar. Hottingerus, *ὁ ἐν ἀγίοις, ὁ δὲ γ. p. 3. p. 31. seqq.* Ausi sunt olim & adhuc audent quodlibet ad fucanda mendacia. Ausi sunt, & audent, qui Trinitatem sub senis, juvenis & columbæ formis depingunt, quales tamen, teste Aventino, tanquam Religionis hostes Johannes XXII. Papa comburi curavit, Ausi sunt, qui depinxerunt eandem in forma corporis trium capitum, vel duorum capitum, inter quæ, ad probandam processionem Spiritûs S. ex Patre Filioque, columbæ; vel trium facierum; vel senis, & crucifixi & columbæ; Loca & testes de illis & aliis plurimis in Ecclesia Pontificia licentiæ pictoriæ effectibus noxiis adducente eodem Cl. Hottingero *b. mem. l. c. 43. &c.* Audent quidlibet, qui Christum pro lubitu fingunt & pingunt formosissimum, & deformem, qui tamen, ita saltem judicante Vavassore *l. c. nec formosus, nec deformis fuit.* Audent, qui, referente eodem ibidem, S. Borromaum, licet valde deformis fuerit, formosum depingunt; audent vel Græci vel Latini pictores, apud quos pictæ Christi & Virginis facies plurimum differunt; ausus fuit, qui Lauretanam in forma mulieris Æthiopica depinxit; audent, qui in quibusdam locis formosissimas, non semper castissimas congregant, per tirar la modestissima beltà d'una vergine della vaghezza delle putane, ad efformandam modestissimæ virginis faciem ex vagis meretricum vultibus, quemadmodum ait, cui etiam hæc posteriora exempla debeo, Nobil. Sandis in *Relatione* eximia sua de statu Religionis.

*Frustra
excusatio-
nem in li-
centia pi-
ctoria
queri; quæ
quidem
apud Pon-
tificios
maxima;*

*Sed tunc
alias, tunc
neic etiam
intolera-
bilis;*

XXVII. Interim tamen ista licentia pictoria quoad Religionem non tolerari deberet, saltem in ista communione, in qua imagines pro libris Laicorum venditantur, & in qua nonnunquam ex picturis argumenta formantur, quale quidem pro Regia Majorum dignitate (quam dubiam esse multi ingenuè fatentur Pontificii) formavit Salmero *Cham. Pansl. T.2. pag.665.* Saltem illud, de quo hic agitur, tale est, ut non possit solum licentiæ pictorum tribui; agitur enim de imaginibus in diplomatibus Pontificum, ubi ars pictoria non accedit, vix præivit, & si cum errore præivit, cum errore ad imitationem non duci, sed à Papis, quorum intererat, ut Petro semper constet honos debitus, & ut ansa isto errore ad ejus præjudicium abutendi abscinderetur, corrigi debuisset, cum contra jam longo seculorum usu hæc consuetudo Pontificia confirmationem acceperit, & non tam dici deberet, *pictoribus &c.* quam verò, si quæ hic audacia est:

----- Papis

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.

*Prima
Bellarmi-
ni respon-
sio; Ponti-
fices etiam
Paulo suc-
cedere;
Qua in-
stantia
uberius
declara-
tur;*

XXVIII. Bellarminum quod attinet, multis modis hanc objectionem solvi posse, ait. Videamus. Ad eam respondet primò. Etiam si concederet; Sic Pauli majorem auctoritatem adumbrari solere & solitam esse, illud tamen nihil Pontificibus officere, aut Petro. Non Pontificibus, quia ipsi tam Petrum quam Paulum prædecessorem & parentem agnoscant. Equidem hoc aliquo modo faciunt & omnium tutissimè; Faciunt aliquo modo, assentientibus illis, qui apud doctissimum du Pin *Diff. IV. c.1. §. 3.* ajunt, Antiquos omnes unanimi consensu tradere, Ecclesiam Romanam à Petro & Paulo fundatam, utrumque Ecclesie hujus Episcopum fuisse, utriusque hanc fuisse cathedram, Romanos Pontifices non solum Petri, sed & Pauli Successores esse ac Vicarios, & ab eis authoritatem & Episcopatum accepisse; Quorum causam non ita pridem dedita operâ doctissimus Arnoldus Sorbonista, & plurium etiam S. Patrum testimoniis fretus Baptista Casalius libro de Sacris veterum Christianorum ritibus Romæ impresso; denique famosus ille Græco-Romanus Leo Allatius libro de consensu Orientalis & Occidentalis Ecclesie, egerunt, & quibus etiam Doctissimus Vir planè adstipulatur, in responsione subjungens: Ad hanc urbem ambo venerunt, ambo Evangelium ibi annuntiaverunt; ambo multos illic ad fidem adduxerunt; ambo hanc Ecclesiam per tempus aliquod rexerunt; ambo sibi Successores ordinârunt, si fides nonnullis habeatur; ambo denique ibi gloriosè vitam pro Christo finierunt: ergo haud immerito Ecclesie hujus ambo dicuntur Episcopi

scopi (non quòd illi Ecclesiæ ita fuerint addicti, ut non aliarum etiam curam susceperint) ut verba ejus immediatè præcedentia se habent, & Romani Pontifices istorum ex æquo Successores esse perhibentur.

XXIX. Juxta has assertiones non tantum in diplomatibus Pontificum Petrus & Paulus simul depicti videntur, sed & *autho- ritate Petri & Pauli* simul omnia peragere videri volunt; Istim quoq; in locum Pauli Successionem Papa Julius II. egregiè confirmavit, dum nimirum sinistro de clade accepta nuntio turbatus, abjectis in Tiberim Petri clavibus, Pauli gladium arripuisse & simul dixisse fertur, *illis deficientibus hunc auxilio fore*, quâ nimirum & actione & elocutione genuinum se Pauli Apostoli etiam Successorem esse manifestum fecit, siquidem convenientia est inter illud, quòd S. Paulus Apostolus à Magistratu gentili ob fidem Christianam gladio occisus est, & ut videtur, ideò cum gladio martyrii instrumento (quemadmodum & circa alios Apostolos & Martyres fieri consuevit) pingitur, & inter illud, quòd Julius II. ejus, nisi valdè decipiantur, Successor gladium terrenum ob causas terrenas contra Magistratum Christianum arripuit, sed saltem illud æquè convenienter factum est, ac simile quid à Bonifacio, qui paulò oculatior Julio jam ante illum duos apud solum Petrum gladios vidit, & proin istam Successionem Paulinam allegare non opus habuit, sed verbis Petri Successor Petri altero Jubilæi primi die, Cæsareo habitu (ut primo die Pontificio vestitus erat) sumpto, proclamavit: *Ecce duo gladii!*

XXX. Dixi etiam ad verba Bellarmini, Pontifices Romanos tutissimè omnium tam Petrum, quàm Paulum prædecessorem & parentem agnoscere. Ob duas potissimum causas. *Primò enim dubitari aliquo modo potest de Successione Petri, contra quam dubia equidem multa & graviora suo loco proponenda erunt, juvat igitur, in prædecessione illi comitem adjungere Paulum, qui certè propiori aliqua relatione Romanæ Ecclesiæ unitus videtur, & cui conversionem illius urbis tanquam molesti itineris præmium obtigisse, ex Chrysostomo suprâ didicimus, ut si Petrus desit, Paulus profit, vel si unus, sive Petrus, sive Paulus desit, alter profit. Secundo. Si etiam uterque profit, utroque etiam eis opus & in utroque nihil planè superflui est. Tanta enim, quemadmodum notissimum est, & ex parte ab initio jam ostendi, de se prædicant & prædicari volunt Papæ, ut junctæ Apostolorum & quidem Apostolici chori cory-*

Etiam ex all-gata pariter Pauli auctoritate, & facta Julii II.

Tutissima videtur, sed admirationem pariens;

phæorum vires haud immeritò requirantur, & ut suâ uterque inopiâ divitias Papales augeat, Textor rete conficiat, Piscator illud commodè tractet; Serio autem judico, si omnes Apostoli omnes suas prærogativas contulissent, & Pontifices Romanos earum exasse hæredes constituissent, eos tamen nondum istas potestatis divitias possessuros, quas hodie jactant, ut certè non sine causa Bellarminus dicat, *omnem etiam Pauli gloriam ad Romanos Pontifices pertinere*. Qua tamen occasione mirari subit, cur tanto cum studio Petrum extollere, Pauli contrà authoritatem deprimere conetur! Itane diversè commune parentes tractandi sunt? Et cur non respondisse suffecerit: Vos hæretici multa nobis de Pauli prærogativis, quæ Petri prærogativis quodammodo majores, saltem non minores sint, ogganitis, sed parùm refert quis major fuerit, uterque noster est; sive Paulus in diplomatibus ad dextram stet, sive Petrus, parùm rursus refert, modò uterque in diplomatibus Pontificum nostrorum stet?

*Modò non
est usque
adeò cu-
ra;*

XXXI. Sed quàm valdè vereor, ne hîc lateat anguis in herba, & causam habeant non unam Scriptores Pontificii ejus, quòd non apertius Paulum æquè Pontificem Romanum faciunt (non enim hætenus videre licuit Scriptorem, qui in texendo Pontificum Romanorum Catalogo, Pauli tanquàm Pontificis, vel primi, vel secundi, vel simultanei rationem habuerit;) quamvis juxta præmissa & Bellarminus & alii, antiquitatis etiam unanimem consensum jactantes, satis apertè Paulum ad istud dignitatis supremæ fastigium evehant. Quibus jam sequentia opponere lubet, Bellarminianis maximè;

*Ostendi-
tur primò
incertitu-
do illius
ipsius
Pontifica-
tis Pauli-
ni;*

XXXII. *Primò* incertitudinem, quoad Pontifices Romanos, quæ tamen juxta demonstrationem ab initio factam hîc planè abesse, summa contrà pro rei dignitate omnium certitudo haberi deberet, per ejusmodi hypotheses mirum in modum augeri; Jam enim quæritur de evidenti constitutione duorum, cum ne unius quidem ostendi possit certa designatio. An igitur etiam Paulus (quoad Petrum plura suo loco interrogabimus;) divinitus Ecclesiæ Romanæ Episcopus constitutus est? Providentiâ quidem Dei Romam captivus pervenit, qualis & ibi biennium mansit, solutum post vinculis Româ discessisse, & Evangelium per aliquot annos alibi prædicasse, post denuo vinctum Romam pertractum, ibidemque martyrio coronatum fuisse, & vetus ex Eulalio in peregrinatione

tionem Pauli, & Eusebio *Hist. Eccles. l. II. 22.* traditio est, & docti hodieque ex *2. Tim. IV. 13. 16. 17. 18.* non malè colligunt; Ut Romam non venerit nisi in vinculis, Romæ, quantum certò constat, non fuerit, nisi quandiu vinculorum necessitas retinebat, qui contrà alibi liberè & per satis magna etiam, pro festinatione Apostolica, temporis spatia, saltem Corinthi, nimirum per undecim menses, commoratus est, & cæterum, cujus testem ipse Bellarminus *Hieron. in 5. cap. Amos* allegat, non solum fidem Christi per totum eum longissimum tractum, qui est ab Hierusalem usque ad Illyricum, ut etiam ipse Paulus ait *Rom. 15. sed etiam à mari rubro usque ad Oceanum, per totum ferè orbem plantavit, ut prius eum terra defecerit, quàm studium predicandi.* Quid igitur vetat, quò minùs æquè alius cujusvis loci, ubi fuit, ubi docuit, Corinthi maximè, Episcopus dicatur, si loci alicujus Episcopus dicendus est? Cur Romani eum *prædecessorem & parentem suum* majori jure jactabunt? Cur *omnis* etiam Pauli gloria ad illos pertinebit? Nonne ipsis sufficit gloria Petri? An Paulus ne minimam quidem gloriæ suæ partem alibi reliquisse dicendus erit? Annon Thessalonicæ, ad cujus urbis fideles scripsit: *Vos estis gloria nostra & gaudium nostrum, 1. Thess. II. v. 20.* Vel an idèò *omnis* Pauli gloria ad Romanos pertinet, quia ibi ejus gloria quasi cum capite sancti abscissa est, nimirum quoad continuationem gloriosi ministerii? Gloriosa igitur Hierosolyma & ter gloriosa, quia tot Prophetarum & Apostolorum & Apostolicorum Virorum, imò Christi ipsius sanguinem hausit terra illa! Si non potiùs puri sanguinis injusta effusione impura facta est?

XXXIII. Si verò tanta est incertitudo quoad constitutionem Pauli; certè non minor est illa, quæ supposita illà constitutione demum nascitur. Demus, Paulum unâ cum Petro fuisse prædecessorem Episcoporum Romanorum. Quænam in munere Petri partes, quænam Pauli fuerunt? Quænam fuit Petri dignitas? Quæ Pauli? Utra potior? Annon Pauli, qui ad dextram positus est? Sed sic tollitur prærogativa Petri. Et si Paulus ante Petrum Romæ fuit, ut quidem videtur, an tunc ille Monarcha? Si Petrus post adventum suum, etiam cum Paulus ibi ageret, alias Ecclesias invisit, ut præsupponunt, an tunc ille Monarcha? Vel an Vicarius Petri? Quod non videtur. Quot ordinârunt Successores? Si Petrus aliquem, cur non etiam Paulus? Si Paulus; quem? Si unus utriusque Successor fuit, & omnes utriusque Successores sunt, cur non ab utroque se vocant? An pudet Pauli?

Atque incertitudo multiplex, quæ, eo præsupposito, oritur;

Secundo
ita sequi-
tur, Eccle-
sia Roma-
na guber-
nationem
mutatam
esse;

XXXIV. *Secundo* Bellarmino & reliquis opponimus; Sta-
tum sic pristinum Ecclesiae Romanae & quasi naturalem fuisse gu-
bernationem per duos, imò primos Romanos Pontifices non fuisse
Monarchas; Duūm viratus fuit Ecclesiae illius gubernatio, non
Monarchia; Quomodo enim Petrus Ecclesiae Romanae Episcopus
Monarcha fuit, si Paulus socius, socius ita, ut *Prædecessor & Parens* &
ipse? Vel an Petrus ideò Monarcha, quia simul & aliarum Eccle-
siarum curam habebat? Ast certè tunc non deposuit *solicitudinem*
pro omnibus Ecclesiis Paulus; Vel an Petrus ideò Monarcha, quia ma-
gis Romanorum salutis intentus? Ast plùs apud eos laborasse Pau-
lus invenitur. Vel an ideò Petrus Monarcha, quia Paulus sub eo?
Sed quis hujus rei fidem faciet? Annon, quæ dicta sunt, repugnant?
Annon etiam situs ad dextram? Annon etiam *Prædecessoris & Pa-*
rentis, qualis æquè fuerit, apud Bellarminum mentio? Sin duo fue-
runt, ut, & quales fuisse dicuntur, cadit regimen Monarchicum,
quod tam operosè adstruere voluit Bellarminus, possunt esse &
eligi duo Pontifices summi, quod etiam expressè docuerunt Arma-
canus *de quæst. Arm. l. 7. cap. 17.* & Occam. *in Dial. pag. 3. ad finem.*
Si duo, cur non etiam 3. 4. &c. opere crescente & onere, contrà de-
ficientibus hominum dotibus? Regimen igitur erit planè Aristocra-
ticum, quemadmodum etiam Linus & Cletus Petro adhuc su-
perstite adjutores Episcopalis officii vocantur, qui quidem Petro
non tam, quàm hodierni Clerici Romani Papæ, subiecti fuisse vi-
dentur.

Et vide-
tur, duos
hodiernum
requiri;
quos ta-
men abo-
minantur;

XXXV. Imò his præsuppositis, quæ Bellarminus & alii
propinant de duobus Fundatoribus, videtur, debere necessariò
duos saltem Episcopos Romanos esse & eligi, & defecisse à longo
tempore sedem illam à statu instituto; Non minor est virtus quàm
quærere parta tueri; Æquè magno ad conservationem, quàm verò
ad foundationem labore opus est, & jam aucta sunt Ecclesiae Roma-
nae pomœria, auctus est auctoritatem ejus agnoscentium numerus;
Nemo Petrum æquat, Paulum nemo. Et videntur ipsi quoque
Patres Successores constituisse, de quo plura deinceps. Et sic schis-
mata excusari possent Paparum; Non fuit Papa & Antipapa, non
Christus & Antichristus, ut dicere soliti sunt, sed fuit hic Petri,
ille Pauli Successor, si duo; duo Petri, unus Pauli Successores, aut
vice versa, si tres; cujusvis duo, si aliquando quatuor fuerunt. En
Schismata sublata! Sed incidit, hoc posito non tamen etiam lites
subla-

sublatas esse, tunc enim æquè de Primatu pugna fuisset; An ille penes Petrum, an penes Paulum; Tunc demum diplomata & numismata, dextram & sinistram allegassent. Extra casum Schismatis verò, ut & illud fatear necesse est, hodie non amplius laboriosum esse Episcopatum Romanum, ut simul Petrum & Paulum exigeret. Non is amplius mos est, Episcopi ad populum illi ut verba faciant, nedum ut singulis ferè diebus: Unus multis millibus vel per alios, quid illi loco suo facere debeant, commodè significat, non opus est ad id socio, & quod fieri potest per pauca, non debet fieri per plura. Verè jam Episcopatus ille potestas est, non tantum spiritualis, sed & terrena, potestas autem socium non vult:

— — *Omniſque potestas*

Impatiens consortis erit.

Ait Persius in Satyris. Verè jam regnum etiam mundanum & temporale est. *Non capit regnum duos*, teste Senecâ in Tragœdiis. Unitas est de essentia Pontificis Romani. Mox quidem Bellarminus Moſen & Aaronem typos Pauli & Petri ſiſtet, ſed neutrum par intentione eâ memorat, ac ſi ſtatuat, per paria Eccleſiam etiam hodie adminiſtrari debere. Et præſtat non habere Fratrem, ſi vel eſſet Moſes, quàm habere huius Sacro ſanctæ potestatis ex æquo participem.

XXXVI. Agnovit illud optimè Sixtus V. Quamvis enim, cum adhuc eſſet Cardinalis Montaltius, id eſt, juxta ipſa illius verba, cum adhuc *in terris quæreretur claves regni cœlorum*, inter alias, quas ſuo loco commemorabimus, artes huic fini aptas, ad conciliandum in Conclavi ſibi favorem Cardinalium Principum, continuò, cœptâ de ſe negotiatione, illis perſuadere voluerit, & etiam facile, adjuvantibus ſimplicitatis & infirmitatis longo tempore adhibitis artiſcioſis mendaciis, perſuaſerit, ſe non eſſe tanto oneri ferendo ſolum, opus habiturum (quod illis quidem in primis votis erat, regnare nimirum ſub alieno nomine, teſte etiam, quod protinus ſecutum eſt; (*Lo faremo, lo faremo; Faciemus, faciemus;*) ipſorum conſiliis, auxilio dièsque noctèsque, ut gubernent unâ ſecum Statum & Eccleſiam, quomodo ſi ipſum electuri ſint, ſe ipſos ſint electuri Papas, omnes habituri Papatum, ſed diviſum, ille titulum, ipſi virutum, ille nomen & ſpeciem, ipſi authoritatem & imperium; ut ii aſtuti verbis illis fidem habentes jam de futura ſua gloria ſtrenuè triumphaverint: quamvis etiam talia idem-
idem ad eos iteraverit, & conſcientiam allegaverit, & fidem exegerit

Pater exemplo Sixti V.

illius.

illius, quòd electionem suam non in Conclavi finituri, sed majorem ejus partem demum in Vaticano peracturi sint, & subdolè magis adjunxerit: *Per l'amor di Dio, non pensate à farmi Papa, se non mi giurate di pigliar-
ne tutto il governo sopra di voi. Per amorem Dei, ne cogitetis de me in Pa-
pam eligendo, nisi promiseritis sanctè, Vos omne regimen suscepturos in Vos;* Tamen vix visis primo obtutu clavibus tantopere quæsitis (quæ dignitatis illius vis transsubstantiativa est!) jam novis linguis loqui cœpit, cùm enim pro more coram ligno crucis prostratum Magister Ceremoniarum; Num Papatum acceptare vellet? interrogasset, gravi vultu & Majestatis pleno respondit: *Non possumus acce-
ptare, quæ jam acceptavimus, sed adhuc alium acceptaremus, siquidem da-
retur, satis enim virium & vigoris & donorum nos habere cognoscimus, au-
xilante Deo, ad regendum duos mundos, & multò magis unum solum Pa-
patum.* Quæ quidem verba voce alta, ut ab omnibus intelligi possent, prolata, Cardinalem Farnesium moverunt, ut in hæc verba proruperit. Domini illi credebant, se facturos Papam, cui pro lubitu imperent, sed video talem eos elegisse, qui omnes habebit pro--Et cùm inter vestiendum recens electus rem multùm promoveret, & robur ostenderet, illud alium Rusticuccium Cardinalem, qui ex delusis non minimus, movit ad dicendum: *Sanctissime Pater, Papatus est
bona Medicina, faciens Cardinales senes juvenes, agros sanos;* Responsum à Papa: *Id equidem novimus experientiâ.* Cùmque idem cum Alexandrino, ex maximè deceptis altero, quietem post multas diei molestias suaderet, audivit denuò; *Quies nostra maxima erit labor;* Et huic subjungere auso: *Sanctitas Vestra aliter loquitur, quàm heri &
pridie locuta est;* dictum; *Tunc non eramus Papa.* Sed dura, & dira demum cum aliis quasi honoris causâ ad mensam Pontificiam admis- si audire coacti fuerunt; Prima tunc Papæ verba dignitatem Pontificiam describebant & magnitudinem honoris, quo Christus Vicarium suum in terris afficiat; Sæpe repetebat locum: *Tu es Petrus,
& super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam,* eumque in hunc modum magnâ cum Spiritus vehementiâ illis explicabat: *O quàm pro-
funda sunt divina judicia! Christus unum tantùm Petrum in terris relin-
quere voluit, unum tantùm Pontificem, unum tantùm Vicarium, unum
tantùm caput; Uni tantùm dedit authoritatem pascendi oves suas.
Tu es Petrus; Tu, tu solus es Pontifex. Tibi dabo claves
Regni coelorum. Tibi tantùm do claves ad aperiendum & ad clau-
dendum omnia pro lubitu tuo. Tibi, tibi do potestatem sustinendi & regen-*
di

di meam Ecclesiam. Tibi, Tibi, qui meus es Vicarius, non aliis, qui non nisi simplices ministri tui sunt. Quæ verba absque alio interprete Cardinalibus istis satis clara erant ad significandum, quòd spesnectere longas hinc multa verent, interim tamen maxime affligere illos poterant tediosa repetitiones, & quòd, hoc aut illo vel os aperiente, statim Pontifex sermonem interruperit ad suum semper reversus; *Che nella chiesa non doveva essere che un sol commandante; In Ecclesia unum debere esse gubernantem*: Cumque nihilominus auderet semel interfari Rusticuccius, & diceret: *Vestra Sanctitas sanè in Conclavi dixerat, impossibile sibi futuram soli Papatus administrationem, jam verò ne quidem permittit, ut opem ferentis ulla fiat mentio*: Responsum tulit: *Verum est, diximus, quia tunc ita credebamus, jam non idem dicimus, quia jam non idem credimus, & si vel aliquo mendacio per rationem status usi fuissimus, sufficientem jam dare possemus Confessori nostro potestatem nos absolvendi ab omni culpa in eo commissa*. Additum: *Igitur vos Papam elegistis propter utilitatem vestram, & nos vobis ostendemus, nos Papatum accepisse nostræ utilitatis gratiâ*. Quam irrisionem Pontificiam Pasquinus etiam facile imitari novit, narrante hæc omnia fusiùs Gregorio Leti *Vita di Sisto V. p. I. l. 5. p. 365. 429.* certè, nisi multum fallar, aut Sixtus V. aliter intellexit locum: *Tu es Petrus &c.* & magis sensum ejus perspexit, quàm ipse Petrus; aut Paulus non unâ cum Petro Ecclesiam Romanam fundavit & gubernavit; ut quidem vellent Bellarminus & reliqui.

XXXVII. Opponimus his illorum hypothefibus tertio, Episcopum Romanum posse esse, qui non habeat Primatum Apostolicum, multò minus Monarchiam etiam Ecclesiæ. Eadem ferè sibi objicit Doctissimus du Pin, loco jam sæpiùs allegato, cum, præmissâ suâ & aliorum de Episcopatu Petri & Pauli simulta eo sententiâ, ait: *Ergò, inquiet aliquis, inde sequetur, aliquem fuisse Episcopum Romanorum, qui primatu caruit, ac proinde dici poterit, Ecclesiam Romanam Primatu caruisse*. Differt autem hæc illatio nostra à præcedente. Præsupposuimus enim in præcedente, duos in Ecclesia Romana potestatem supremam habuisse; jam supponimus, Paulum etiam Ecclesiam Romanam, sed secundum sententiam Bellarmini, du Pin, aliorum, sine Primatu administrasse. Et certè illatio nostra ex eo bona est. Si enim Paulus (quantum in Ecclesia nomen!) sine Primatu, & multò magis sine Monarchica potestate Ecclesiam fundavit & gubernavit; utique Successores ejus (Successores autem sunt, si ille Prædecessor est;)

Tertio
non mi-
nus sequi-
tur, posse
esse Ponti-
ficem sine
Primatu;

æquè Primatu & Monarchicâ potestate carere poterunt. Vel an alii, quos Paulus tot parasangis superat, (ut de decimi & aliorum Seculorum monstris nihil dicam;) tanquam Episcopi Romani Primatum & Monarchicam potestatem habebunt, & necessariò habebunt, cum Paulum ne Primatum quidem habuisse dicant, *Ecclesia Romæ fundatorem & gubernatorem?*

Respondetur ad objectionem Doctissimi du Pin, primam;

XXXVIII. Respondet Doctissimus du Pin; *Non sequi inde, Ecclesiam Romanam aliquando Primatu caruisse.* Id quidem sequi omninò videtur, & caruisse dicant oportet, ante adventum Petri; Caruisse dicant oportet, Petro ad alias civitates digrediente, & Paulo solo Romæ relicto, urbis illius Episcopo altero, sed Primatu, secundum suppositiones, destituto; Sequi autem id negat Doctissimus Vir, *quia semper Ecclesia Romana dici potuit omnium Ecclesiarum prima; Primò ob urbis illius amplitudinem.* Verùm amplitudo urbis hic neminem juvat contrà illud, quòd Ecclesiam Romanam Primatu caruisse, aut carere posse infertur. Urbium enim amplitudinem per se Primatum, imò secundum Bellarminum Monarchicam Ecclesiæ potestatem determinare, & ad se quasi trahere, primò satis inconvenienter dicitur de Ecclesia Christi, *cujus regnum non est ex hoc mundo*, Joh. XVIII. 36. Scilicet mœnia dilatare, & populos injustâ hominum venatione subigere oportebit, ut Christi in persona Vicarii sui copia fiat. Et quamvis ultrò fatear, regnis & Regibus terræ in Christi potestatem redactis, Regiarum etiam Urbium hac in parte aliquam rationem habitam, & majorem Episcoporum spiritualia eis administrantium auctoritatem fuisse, & haberi, & esse posse, (quod tamen tyrannidi & contentionibus in Ecclesiam introducendis haud parùm inservit;) ut etiam semper digniores majoribus Gregibus Pastores quæri debent, nihilominus ea fuit ab initio Christianismi Urbis Romæ conditio, ut Primatum sibi ob amplitudinem quasi debitum haud poscere potuerit. An enim ob multa Idolorum fana? An quia ibi sedes Draconis, crudelis Tiberii, monstrofi Caligulae, stulti Claudii, detestabilis Neronis, & pessima omnia, Primatum illum, Monarchicam illam Ecclesiæ potestatem meruit? Et an non potius magni fidelium numeri (ut Hierosolymæ statim plura hominum millia Christo sua dederunt nomina, in aliis urbibus etiam amplis, Antiochiæ & Alexandriæ, &c. Christianorum numerus mox in immensum auctus fuit, Romanâ Ecclesiâ primò nondum fundatâ, post in paucioribus consistente;)

stente;) an,inquam,non potius magni fidelium numeri in alia quadam urbe,si Primatus talis haberi debuisset,ratio habenda,fuit? Porro si pendet ab urbis amplitudine Primatus,quis Petrus in minoribus oppidis in exiguis vicis sæpè docens fuit? Si pendet ab urbis amplitudine primatus,quis magnus Paulus in urbe amplissima docens,& annon primus fuit? Annon fuerunt sive Andronicus, sive Junia, inter Apostolos celebres, ante Paulum in Christo, & ut videtur, primi Evangelii in urbe præcones Rom. XVI. 7. vel quicunque alii illuc ad prædicandum profecti? Et si pendet Primatus ab urbis amplitudine,quid accidit & accidere debet, quando aliæ urbes Christianæ ampliores factæ, Imperii sedes aliò translata fuit, Regum potentissimorum, Christianissimi, Catholici, sedes aliæ sunt amplissimæ, & Romæ gloria adhuc magis obscurari potest? Ingratæ sunt istæ, Romanensibus saltem, quæstiones & consequentiæ.

XXXIX. *Secundò* Romanam Ecclesiam, non obstante eo, Alteram; quòd Paulus Episcopus Primatu caruerit, Primatum tamen ideò semper habuisse, pertendit D. du Pin, quia unus ex ejus Episcopis (Petrum intelligit;) Primatum inter Apostolos habuerit. De eo, an Petrus Romæ Episcopus fuerit, suo loco dicemus. Hic sequentia annotasse sufficiat. 1. Saltem manere, Episcopum Romanum non semper Primatum necessariò habere. 2. Incertum esse, utrum hodiernus Pontifex sit Petri, an Pauli Successor. Distinctos cuivis obtigisse Successores, homines Catholici, quibus ipse Doctiss. du Pin ad stipulari visus est, in præcedentibus dixerunt, si verò Pauli Successor sit, Primatum ex hypothesis non habet, cum cum Paulus non habuerit, nam, quod quis non habet illud dare, Successori suo relinquere non potest; Nimium autem videtur ex supra dictis, unum hodie Pontificem duobus simul, iisque tantis Apostolis, in omnibus illorum juribus, privilegiis & prærogativis succedere. Sed audiamus denuò Bellarminum, cui hætenus respondimus ad illud, quod dixerat, *etiamsi major supponatur Pauli auctoritas quàm verò Petri, illud tamen nihil obstare Pontificibus Romanis.*

XL. Dicat jam, quomodo illud non obstet Petro, id est, Primatui & Monarchiæ Petri, in quibus adstruendis totus fuit: *Nihil etiam, inquit, Petri Pontificatui officeret dignitas & auctoritas Pauli, quoniam extraordinaria erat, quanta tandem esset. Quàm solidè! Indignum planè est sydere, malleo hæreticorum, vertice Theologorum, quibus elogiis Bellarminus à Cardinali de Sourdis apud Alegambium*

Examinatur secunda Bellarmini responsio de extraordinaria

Pauli di-
gnitate;

in Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu insignitur, ad hunc modum argu-
mentari: Pauli potestas fuit extraordinaria, ergo quantacunque fuerit
Petri, qui eodem cum Paulo die martyrio affectus fertur, Pontificatui, Mo-
narchia & Primatui nihil obstat; Si majorem authoritatem habuit
Paulus, eodem tempore vivus Romanae etiam Ecclesiae fundator &
gubernator, illud certè Primatui tali obstat, licet illa potestas magis
quàm Petri extraordinaria fingatur. Quoniam, ut simili rem de-
clare, Possessor mille florenorum utique ditior est possessore cen-
tum, vel, si quis malit, nongentorum nonaginta novem floreno-
rum, & illius divitiæ obstant, quin hujus majores sint, licet illum
sterilem concipiam & hærede destitutum, hunc non item. Verùm
hos conceptus irregulares jam suprà refutavimus fictitios & Petri
primatui non derogantes; Si Doct. du Pin fides habenda est.

Responde-
tur ad si-
mile Moysi
& Aaro-
nis;

XLI. Ast simili quoque Bellarminus utitur; Dicit; *Quem-*
admodum Moses major Aarone, & nihilominus tamen Aaron verè ac pro-
prie summus Pontifex fuerit, posteris ei in potestate ordinaria succedentibus,
ita etiam si admitteretur, Paulum Petro majorem fuisse, non propterea ne-
gatum iri, Petrum ordinarium ac summum Ecclesiae Pontificem fuisse. Ve-
rùm ad istam comparationem contra Bellarminum notari possunt
sequentia. 1. In *ἑρτάριον* occurrunt viri diversi planè ordinis, Mo-
ses & Aaron, Moses legislator populi & supremus magistratus, Aa-
ron persona tantùm Ecclesiastica, contra in *ὑποδύον* Petrus & Pau-
lus conferuntur, Apostolus Apostolo, Ecclesiae Romanae fundator
& gubernator, ut volunt, Ecclesiae Romanae fundatori & governa-
tori; In Mose & Aarone quivis videt prærogativas ex officio di-
versas, in Petro & Paulo non item, proin si Paulus Ecclesiae Ro-
manae fundator & gubernator (illud enim spectatur in Diploma-
tibus Pontificum) Petro etiam tum major fuit, non tam facile Pe-
tro aliunde satis intuitu istius Ecclesiae, & illius, quod de Recto-
ribus suis jactant, consuli potest. 2. Minus tutum est, in compara-
tione, ubi Petri, non Pauli eminentia quaeritur, hunc Moysi, qui adeò
manifestè Aarone major cognoscitur, præferre. 3. Moysen extraor-
dinarium, Aaronem ordinarium fuisse, disertè ex Scripturis disci-
mus, sed quæ eandem differentiam quoad Petrum & Paulum osten-
dent? Et annon, si ignobilioris fœderis Sacerdos Aaron cum Suc-
cessoribus suis clarissimè constitutus, eorùmque etiam ordinationi
peculiariter provisum, & in specie Eleasar, Parentis in officio statim
Successor, referente illud Scripturâ S. etiam vestibibus Parentis, eo
neg

nec dum mortuo, indutus est; Paria, si non illustria magis, circa posterioris Testamenti Summorum, quales haberi volunt, Pontificum constitutionem meritò exspectemus? 4. An Bellarminus, quod circa Petrum & Paulum facit, quoad Mosen & Aaronem inferet; Aaron Successores habuit, aliter ac Moses, E. ipse major Mose fuit? Eum autem ita de Petro & Paulo inferre, & quidem emphaticè valdè, in hoc diversum esse Petrum Ecclesiæ Monarcham ab Apostolis, cæterum ipsi æqualibus, & eos superare, quòd ordinarius ille fuit, & Successores habuerit, ex supra allatis ac refutatis certum est. 5. Certè major Pauli autoritas non obstaret Pontificatui Petri simpliciter, ut nec obstat cujusque alius Pontificatui, sed Pontificatui Petri tali, qualem Monarchiam defendit Bellarminus, vel in eodem Pontificatu Monarchico primatui. Sed maluit Bellarminus simpliciter vocem *Pontificatus* adhibere, quod non sine causa factum, verum de Primatu & præcellentia inter illos duos quæstio est & erat.

XLII. Pergit Bellarminus quoad situm imaginum, & *tertiò* respondet; *non semper Pauli imaginem dextram occupare, in iis, quæ Romæ nunc exsunt, modò ad dextram, modò ad sinistram in numismatibus.* Ad quæ noto. 1. Ipsum illud, quòd Paulus aliquando ad dextram collocetur, ejus cum Petro æqualitatem etiam in munere Romano probare, quemadmodum ipse Bellarminus, *consultò à veteribus modò unum, modò alterum antepositum esse, ait, nimirum, ut eo modo significarent, hos Apostolos vel pares esse inter se, vel certè ignorari, uter alteri præstet.* Sicut etiam post verba Leonis M. *Ser. 1. de natali Apostolorum* allegat; quibus ille dixerat; *Hos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiæ membra provexit, ut eos in corpore, cui caput est Christus, quasi geminum constitueret lumen oculorum: de quorum meritis atque virtutibus nihil diversum, nihil debemus sentire discretum, quia illos & electio pares & similes, & finis fecit æquales.* Quibus & alia jam allata testimonia ex Maximo & Gregorio subjungit. Sed parum horum memor est Bellarminus, dum his immiscet, *Petrum esse potestate majorem.* Quod cum iis, quæ h. t. enus ab ipso etiam Bellarmino allata sunt, nullo modo consistere potest. 2. Verisimile est ex Thoma & Damiano & ipsis etiam Bellarmini verbis; *in iis, quæ Romæ nunc extant &c.* Paulum antiquitus semper, vel plerumque saltem dextrum latus occupasse; prout etiam imagines Pontificum in Diplommatibus prius, quàm in numismatibus expressæ sunt. Forasan

Tertia
Bellarmini
responsio
examinatur;

igitur progressu temporis errores animadverterunt, & quòd situs ille in præjudicium Monarchiæ Petri exponi possit : Et quidni etiam daretur *index expurgatorius* quoad imagines?

Quarta,
lævam
honoratio-
rem fuisse,
atque
Paulum
corpus Pe-
tri regen-
do obse-
quium re-
statum es-
se; In quo
refutatur;

XLIII. *Quartum* responsum daturus Bellarminus, primò probare conatur, *lævam veteribus honoratiorem fuisse*; Quod apud certos certis temporibus obtinuisse, aut hodiernum apud nonnullos obtinere non in controversiam vocabimus. Utitur argumentis Antonii Nebrissenis, & primò quidem versu Ovidii, in quo *interior* omninò honoratior fuisse videtur; Quòd autem ex Virgilii versu; *Radit iter lævum interior*, interiori ad lævam accedentem dici ostendere nititur, me quidem iudice, absque ratione fit, cum in illa navalis certaminis descriptione Cloanthum Gyæ propiorem fuisse tantum dici videatur; hinc non dicitur: *radit iter lævum interius*, vel simpliciter *interius*. Melius fortè dicitur, alibi *interiorem* dici, vel medium, vel eum, qui ambulat propior versùs parietem, vel aliquid parieti simile, qui incedendi mos magis exaltat & à viæ for- dibus purior esse solet, & adhuc hodiernum inter quosdam hono- ri ducitur.

Locus ex
Eusebio
ad exa-
men vo-
catur, ut
& ille ex
Ambrosio;

XLIV. Testimonium Eusebii, quod de suo addere vide- tur Bellarminus, haud magis eum juvat. *Lib. 1. de vita Const. cap. 19.* illud dicitur, *Constantinum adolescentem, jam summo in honore apud Imperatores fuisse, & Eusebium quoque eum vidisse, cum per Palestinam à Diocletiano transfret.* Addit: *Ad cujus dextram assistens, ὅτι δεξιὰ πρε- σβυτέρων, cunctis, qui videndi desiderio tenebantur, præstantissimus videbatur;* Ad quæ notare lubet. 1. Si incessisset Constantinus ad dextram Dio- cletiani in visitatione provinciæ, nemine sinistrum ejus latus clau- dente, pars summi illius honoris fuisset, in quo Constantinum apud Imperatorem fuisse testatur; prout etiam sæpè aliàs lateris dextri in sedendo honos, maximè personis, quas Reges honorare volue- runt, teste etiam Scripturâ, obtigit, peculiaris etiam favoris & æsti- mationis judicium; & constat, imperaturos aliquando per extra- ordinaria honoris signa à prædecessoribus populo commendatos fuisse; quemadmodum illud hîc etiam populus ita interpretari, & nullo modo honor ille Imperii Candidato exhibitus in contem- ptum senioris Augusti cedere potuisset; Quales respectus autem inter Petrum & Paulum, æquales Apostolos, fingi nulli possunt; proin more ordinario dextra quoad illos honoratior erit. 2. Si ad dextram incessit Constantinus, unde probat Bellarminus, eum so- lum

lum Imperatoris Comitem fuisse, non alium ad sinistram incessisse, adeoque exemplum illud huc facere? Solius quidem Constantini meminit Eusebius, quod adstiterit Imperatori, quia solius vitam describit, & ostendere vult, quàm honorificè adhuc adolescens in comitatu Cæsaris habitus fuerit, ad quod sufficit, quod latus alterutrum ejus texit, aliis procul dubio pro Magnatum more adstantibus, Viris, aut Adolescentibus præcipuæ nobilitatis.

3. Non dicit Eusebius in opere, quod apud Bellarminum, non; *Constantinum semper ad Augusti dextram incessisse*: sed simpliciter: *Assistens à dextra præstantissimus apparuit*; Augusto forsan sedente; Si stante Augusto; quidnè etiam alio quodam stante à sinistra? Ut jam omnino repugnare videatur Bellarmino etiam Ambrosius ab eo pro sinistra sede honoratiori citatus; Saltem ea, quæ de tegendo corpore Petri adducit, minùs cum dignitate Pauli conveniunt. *Credibile est, inquit, initio cœpisse depingi Paulum ad dextram Petri, ut juniorem & minorem, ut Petrum præcedat, & ferme totum claudat, quod argumentum obsequii in Paulo, & dignitatis in Petro*: Num Petro Paulus junior fuerit, & multò junior, incertum, credo, est, hoc, ut arbitrator, falsum; Certum illud est, minorem Paulum non fuisse, ut etiam obsequia testari Petro opus habuerit Petri quasi satelles & latro, vel per contractionem latro, quod nomen imponebatur, ut Bellarminus ex Nebrissenfi ait, *is qui dextrum latus nobilium hominum defensionis causa tegebant*, (quod etiam concedo, nisi quòd sine causâ ad dextrum latus restringere videtur:) Forsan ideò Paulus Petro hoc officium præstare debuit, quia hodie cum gladio pingitur: Mirum est, Bellarminum non allegasse morem apud Turcas, ut scribunt, receptum, juxta quem honoratiores lævam tenent, ut in ipsorum potestate sit gladius comiti, sed vix credibile est, Petrum diffidentem erga Paulum, etiam armatum, fuisse.

XLV. Objectionem prævidit Bellarminus hanc; Si Paulus tantum ad tegendum defensionis causâ latus Petri ad dextram incessit, cur igitur etiam ad dextram pingitur, quando Petrum non regit, cum nimirum vel Christus, vel Beata Virgo medium locum tenent. Opportunè respondet, ex imperitiâ factum est, nimirum viderant (boni illi pictores, antea peritissimi ad depingendum vel in diplomatibus Pauli erga Petrum obsequium, jam imperiti planè!) alicubi Paulum ad dextram depictum, nec adverterunt, (miseret me illorum:) sic eum esse ad dextram, ut Petrum tegeret, existimârunt, ob honorem Pauli id fieri (& pictoribus

An Pauli honorem immittat, quòd Petrus aliàs præponitur;

etorum simplicitatem stupendam! qui prius non adverterant, posterius possimè existimarent!) ac propterea in sedibus quoque, vel cum inter se multum distarent, (quàm multa saltem hîc sibi pictores licere putarunt!) dextram partem Paulo tribuerant, ubi tamen nihil planè ad Petri tutelam eo opus fuit.

An Pauli
honorem
immi-
nuat,
quòd Pe-
trus aliàs
præponi-
tur;

XLVI. Pergit Bellarminus: *Ceterum non ob Pauli honorem id à Veteribus factum esse, vel inde probari potest, quòd in omnibus aliis rebus semper Petrus Paulo antepositur; Si nominandi sunt, Petrus præcedit &c. cur igitur in imaginibus ordo iste alioqui perpetuus mutaretur?* Petrum primò nominari existimo, quia ante Paulum in Christo, & Apostolus, & Apostolorum primus fuit, cum Paulus demum post Christi ascensionem Apostolis aggregatus sit, fortè etiam addi possit ætatis, secundum vulgarem opinionem, consideratio, quibus tamen Pauli eminens virtus & dignitas juxta ea, quæ supra allata fuerunt, tantopere à Patribus deprædicata non minuitur, ut Bellarminus certè immeritò dicat, *Paulo in omnibus rebus semper Petrum anteponi*: Cum tamen jamjam tanta non solum Paulo per concessionem præ Petro tribuerit, sed & positivè pronuntiavit, *Veteres consultò significare voluisse, hos Apostolos vel esse pares, vel nesciri, uter alteri præstet, & Paulo quoque majorem sapientiam ex Maximo adjudicaverit, & æqualitatem egregiè attestantes Patres adduxerit*: Et tamen hîc putat, fieri non posse, ut imago Pauli in Diplomatis honoris causâ ad dextram pingatur; Sed facile concipit, illud factum esse obsequii causâ!

Bellarmini-
um mi-
nimè de
responsio-
num sua-
rum vi
persuasum
fuisse;

XLVII. Vix tamen puto, eum hac de re planè persuasum fuisse, quid enim tunc opus fuisset, tot responsiones alias fusè commemorare? Cur non, (qui vel minima arripuit, doctissimi du Pin iudicio, *partim gratis conficta, partim impertinentia, omnia vel percurrenti levissima*;) vicesimam nonam Petri prærogativam in eo constituisse, quòd Paulus tanquam fatelles, vel latero Petri obsequii causâ ad ejus latus dextrum pingatur? Et certè de rota hac re valdè dubiè loquitur; Et primò quidem; *multis modis solvi potest*: Deinde; *potest etiam responderi*; porro; *fortasse consultò Veteres observarunt*; Insuper: *Tertia quoque responsio adhiberi potest*; Amplius; *credibile est*; Tandem; *si hæc aliquibus non probantur, admitti potest &c.*

Ad quin-
tam Bel-
larmini

XLVIII. Admitti posse dicit, *honoris gratiâ Paulum à dextris Petri in signis & imaginibus collocari*. Nimirum Bellarminus est, pro-ut vis; accommodat se cuivis, est in sensu propriissimo ambi-dexter, & mo-

& modò dextram, modò sinistram honoratiorem supponit pro lu-
bitu, artificium, quod æquè calluit ejus Amicus & in dignitate Car-
dinalitia Collega Baronius, qui, quando Imperatores dextram te-
nuerunt, sinistram, & aliâ occasione rursus dextram honoratiorem
facere novit: Bellarminus jamjam impossibile judicavit, ut ob Pau-
li honorem & non obsequii causâ ei in diplomatibus dextra tribu-
ta sit, alius nunc erit, & in sita illo *mysteria* Paulo honorificentissi-
ma ostendet.

*responsio-
nem tran-
situr, qua
exhibet
Mysteria
istius si-
tus;*

XLIX. *Primum est, sic significari, Paulum plurimum in propa-
gatione fidei laborasse, & easdem ob causas, alios etiam sanctos ex minori-
bus ordinibus, magis honorari aliis ex ordinibus majoribus; Nolumus im-
morari tristibus & τοῦ θεοῦ συνεχομένους consequentiis. De Paulo tantum di-
cimus; Si ordinem summum habuit, Apostolus, dignitatem, juxta
illos quoque, summam, Ecclesiæ Romanæ Fundator & Guberna-
tor, & majorem insuper diligentiam in munere adhibuit, majorem
utilitatem præstitit, utique nomine duplici nulli inferior, Petrum
in aliquo saltem inferiorem habuisse videtur. Et certè credo, hîc
Ecclesiam utilitatis suæ rationem habuisse, & Paulum ideò Vete-
res ad dextram collocasse, quia de ipsius in urbe commoratione,
& Ecclesiæ Romanæ per ipsum ædificatione certiora habere po-
tuerunt, quàm verò de Petro documenta.*

Primum;

L. *Secundum est, quia Paulus Doctor Gentium præcipuè fuit, Petrus
Judæorum, ut igitur significaret Ecclesia, Gentiles Judæis tandem antepo-
sitos esse, ab eo, qui dixit: Major serviet minori, Paulum anteposuit Petro;
Et hoc admittimus mysterium (quod suo loco movebit dubium;
annon Petrus sine fundamento vel ad sinistram in Diplomatibus
Romanorum Pontificum collocetur;) & porrò dicimus; Si (conve-
nienter iis, quæ supra posuimus) Paulo æquè ministerium præpu-
tii concreditum fuit, & is æquè primatum inter Gentiles obtinuit,
& Gentiles prælati sunt Judæis, annon fortè & Gentilium Apo-
stolus, qui longè plura peregit Judæorum Apostolo, variè, non tan-
tùm in Diplomatibus Pontificum prælatus, & de his quoque di-
ctum fuit; Major serviet minori? Quod quidem contra Monarchiam
Petri pugnare aliquo modo videtur.*

*Secun-
dum;*

LI. *Tertium est: Quoniam Petrus à Christo vocatus fuit, adhuc
mortali, & quodammodo in sinistris constituto, Paulus autem de cælo
vocatus est à Christo immortalis, & regnante ac sedente à dextris Patris:
Addit, Damianum ad S. Thomam eandem rationem attingere. Sed an*

Tertium;

non in illo quoque consistit prærogativa aliqua Pauli satis magna, quòd etiam post ascensionem Christi, regnante jam Petro, neque à Petro, neque, ut Matthias, ab Ecclesia vocatus fuit? An non inde colligi potest, Apostolum Paulum non dependisse à Petro, prout non in esse, ita etiam non in operari? Sanè hîc prærogativam Paulinam, & quidem talem, quâ major & dignior cæteris Apostolis factus sit, vidit Augustinus, cujus glossa super illud Gal. I. *neque per hominem, sed per Jesum Christum & Deum Patrem*; hæc est: *Ut per hoc sit major, qui videbatur esse minor; Ceteri enim Apostoli videbantur majores, quia priores per Christum, iste minimus, quia novissimus, sed inde apparet esse dignior, quia priores per Christum constituti sunt adhuc ex parte hominem, id est, mortalem, novissimus verò Paulus per Christum jam totum Deum, id est, ex omni parte immortalem.*

Quartum
autem conje-
cturis
aliorum
aquè futi-
liss;

LII. *Quartum* Mysterium, sive quartam rationem mysticam, Damianum addere ait, hanc, quòd Paulus ex tribu Benjamin & in Benjamin demonstratus ac typicè in Scripturis expressus sit: qui Benjamin filius dextræ à Patre appellatus sit, & à Josepho omnibus prælatus fratribus; Mystici planè sunt hi homines! Paulus ex tribu Benjamin se esse ipse testatur; Tertullianus, in præcedentibus, prædictionem Jacobi de Benamine Paulo applicuit: Sed quæ ex his consequentia: E. Paulus debet stare ad dextram Petri, à quo, tanquam altero Josepho, fratribus cæteris, id est, Apostolis antepositus est? Si fratribus antepositus est, etiam Petro, id ab eo factum est, qui eum vocavit; Ait, *Petrum nihil contulisse sibi.* Et an credunt isti Viri, ipsum Benaminem tanquam filium dextræ ordinariò dextram Josephi, cui in Ægypto dignitatem ferè similem cum ea, quam Petrus Romæ habuerit, obrigisse supponunt, occupasse? Ego non credo, & multo minùs probo mysticas illas conclusiones: *Paulus vocatus est à Christo, qui sedet ad dextram Patris: E debuit in Diplomatribus Romanorum Pontificum stare ad dextram Petri: Paulus fuit ex tribu Benjamin, quod nomen significat Filium dextræ: E. debuit pingi ad dextram Petri.* Fortè Petrus ad sinistram pingi solitus fuit ex tribu aut familia aliqujus, cui nomen *Benschemol, Filius sinistra*! Quas jam alii de dextro Pauli loco afferunt, conjecturas æque futiles alias, ut, quod ajunt, id profectum esse à Græcis Pictoribus in Paulum propensionibus, vel à Petri modestia ac humilitate, dextram in Ecclesia sua Paulo deferentis, vel, cum Leone Allatio, ex Eotholarum Basilicarum dispositione à Græcis Romam illata, quibus, quod dextrum est,

est, sit Latinis finistrum; eæ, cum tantum numerum, & cum numero responsionum incertitudinem augeant, ulteriorem considerationem merito non accipiunt.

LIII. Nam & aliàs prolixior in his fui, quàm ab initio cogitaram; Interim, quia comparisonem Petri & Pauli Bellarminianam examinare coeperam, coepto etiam modo pergere placuit; Illud ex prolixitate ista commodum, gustus nimirum aliquis haberi poterit argumentationum Bellarminianarum; Quod superest, concludimus ex dictis & probatis; Apostolicam dignitatem celsissimam fuisse, & Petrum inter Apostolos peculiare quasdam prærogativas, & quendam ordinis Primatum habuisse, sed nec aliis Apostolis, Johanni & Jacobo cum primis, suas prærogativas, easque eximias defuisse; De Paulo nihil in Scriptura legi, quod eum Petro inferiorem fuisse probet, nihil in Patribus, multa contra, & in Scriptura, & in Patribus, quibus Petrum superasse videatur; Incertum etiam esse, an ille Petri Primatus semper durare, & ad omnes occasiones, etiam respectu Pauli, se extendere debuerit; Videri, huic repugnare ipsum situm Imaginum Apostolicarum in Pontificiis Romanorum Diplomatum; Certissimum contra esse illud, Petrum nullam planè potestatem, jurisdictionem, dominatum nullum in cæteros Apostolos habuisse, exercuisse, non fuisse Monarcham Bellarminianum.

Concluditur, summam esse dignitatem Apostolicam, & Petrum non nisi Primatum aliquem inter æquales habuisse;

SECTIO SEPTIMA,

In qua

Ostenditur, ne quidem Ecclesiæ Gallicanæ cæterum Pontificiæ, judicio, Petrum ad talem Pontificatum electum esse.

Breviarium.

- I. Transitio & testimonium Doctissimi du Pin; II. Annotatio ad illud;
- III. Malè tamen idem affirmat, Catholicos suos heic consentire, & ab hæreticis, quos vocat, injustè accusari, quasi Petro Monarchiam absolutam & dominatum in cæteros Apostolos tribuant. IV. Ostenditur, eos neutiquam consentire, ex antithesi doctrinarum ea de re in Ecclesia Romana receptarum ab ipso Doctissimo Viro instituta; Vbi primò Monarchicorum de Petro & Papa sententiam exponit; V. Secundò doctrinam Ecclesiæ maximè Gallicanæ

opponit; *Antithesis* prima; VI. Ad quam notatur, inconvenienter Gallos de regimine Monarchico loqui; VII. Quia Petro non nisi ordinis Primatum concedunt; VIII. *Antithesis* secunda, cum annotatione; IX. Tertia & quarta; X. Quinta; XI. Cum annotatione; XII. Sexta, Septima, Octava, Nona, & Decima; XIII. *Additio Doctiss. du Pin de aliis Privilegiis negatis. Testes ejus.* XIV. *Themata reliquarum ejus Dissertationum eodem respicientia;* XV. *Concluditur, heic non consentire Pontificios, nec injustè accusari;* XVI. *Exceptio: sed nos Galli & quidam alii tantam potestatem Petro non tribuimus;* XVII. *Ad quam porro respondetur;* XVIII. *Quàm exosa Gallorum doctrina Romanis sit, exemplo Maimburgii ostenditur;* XIX. XX. Et XXI. Porro. XXII. *Concluditur exinde de dissensu, atque ex omnibus; Petrum non ad talem Pontificatum electum esse.*

*Transitio,
& testi-
monium
Doct. du
Pin;*

I. **C**onclusionis nostræ in *Sect. præced.* respectu, hodiernum Ecclesiam Gallicanam, non minimam certè illorum, qui Romanæ communioni adhærent, partem, magno interim Romanæ Curiae tædio & dispendio, & contra Papatum præjudicio, vix diversum à nobis sentire, lectis recentioribus & nobilioribus ex illa gente Scriptoribus, quàm persuasissimi sumus. Testem sæpè hæctenus, etiam quoad hoc, audivimus Doctissimum du Pin; Qui Petro certè nihil tribuit præter Primatum ordinis simplicissimum, ex eo tantum argumenta formans, quòd primus dicatur, & in omni Collegio aliquis primus esse debeat, & plures primi esse non possint, nempe sub eadem ratione. Ut meritò hîc nobis de consensu gratulemur, & vehementer optemus, ut etiam magis magisque hujus veritatis consequentias nobiscum illi agnoscant, & sedulò attendant, quis ille esse debeat, qui, quando Apostolus Petrus solo ordinis primatu contentus fuit, Monarchiam, Potentatum & Dominatum in fratres omnes tantum non absolutum, originem omnis potestatis Ecclesiasticæ, quoad Episcoporum, qui sui tantum sint juris, sibi etiam obedientiam jurare teneantur, missionem, peccatorum remissionem, legislationem, pro lubitu conferendæ, sub S. Petri, imò sub sanctissimo Christi nomine sibi tribuit; ut sedulò etiam attendant, ex quo fundamento secula proximè elapsa errorum etiam monstra ad pudorem Christianismi, obstetricantibus, de Regno Ecclesiastico-Politico universali, ambitiosis consiliis, ab una, & hominum superstitione & ignorantia, ab altera parte, enata, acceperint? Annon ex eo fundamento, quòd tunc omnibus ferè in illa communionem creditum, Petri Successorem, fidei esse Magistrum, infalibilem, Legislatorem supremum, fontem omnis gratiæ? Quod quidem

quidem fundamentum, ut umbræ potiùs Petri, quàm verò Petrae inædificatum, & contra Petrum & contra Petram est, ita ab Ecclesia Gallicana haud iñeritò rejicitur; Et annon per consequens dogmata illa, quæ erronea vel primo Viri præjudiciis de infallibili Doctore non occupati intuitui apparere possunt, (& quibus à Conciliis, quibusdam consiliis hujus Monarchæ arte manifestâ inservientibus, & auctoritatem ab eo derivantibus, & quorum auctoritatem dictis modis potestativam præter alios ipsi quoque Papæ gnathones æquè solidè refutant, ac suam de Primatu Papæ auctoritatem Monarchicam refutari vident & dolent, parùm ponderis accedere potuit:) pro rei, cui aut prodesse, aut obesse debent, dignitate, serio prudentum examini subjici debeant?

II. Interim tamen, quando in re inter Gallos & nos consensus est, ad verba Doctissimi du Pin & hoc annotandum censuimus; Primatum ordinis ratione temporum & subjectorum variare posse, & licet plures sub eadem ratione primi esse non possint, nihilominus tamen, ob ornamentorum, & donorum personalium, & efficaciarum divinæ in diversis diversitatem, sub diversa ratione, modò hunc, modò illum, primum in æqualitate potestatis dici, & alteri præferri, & prærogativarum collationem institui posse.

Annotatio ad illud;

III. Non obstante etiam hoc consensu, in Doctissimo du Pin displicet illud, quòd Catholicos, quos vocat, *hic consentire* supponit, *hereticos*, (quod nostrum quoque apud Pontificios elogium est;) *injustè Catholicos accusare*, contendit. Prius supponere videtur, quando ait: *His de primatu Petri præmissis, in illa disputatione celebri de ejus Monarchia non hæreo; Nam si Monarcha dicitur is, qui primum obtinet locum, haud dubium est, Petrum hoc sensu fuisse Monarcham. Si verò Monarchatus sumatur pro auctoritate absoluta, nec non pro Dominatu, cui nullus sese potest opponere, nego Petrum hoc sensu Ecclesia Monarcham fuisse, hanc etenim Monarchiam à se & suis rejicit Christus, cum ait: Reges Gentium dominantur iis, vos autem non sic: Et Petrus ipse, scribens: Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, non coactè, sed spontaneè, non dominantes in Cleris, sed forma facti ex animo gregis. Posterius apertè contendit, ita Caput de Petri Primatu claudens; Quod idcirco monui, (nimirum Petri Primatum non fuisse Monarchiam absolutam, aut dominatum in Apostolos cæteros;) quia solent hæretici hæc secum invicem confundere, & accusare Catholicos, quasi Monarchiam absolutam & Dominatum in Ecclesiam admittant, quod à veritate*

Malè tamen idem affirmat, suos hic consentire, & nobis injustè accusari;

alienum est. Sed Pontificios hinc minimè consentire, & accusationes nostras à veritate non *alienas* esse, patet partim ex allatis ipsius du Pin testimoniis, partim & adhuc multò distinctiùs, ex ea, quam c. II. §. 3. in disputatione contra nos, etiam ipse instituere coactus fuit, doctrinarum in Ecclesia Romana ea de re receptarum Antithesi :

Ostenditur, eos minimè consentire, ex eodem. Vbi primò Monarchicorum;

IV. Dicit; Callem nobis oppositum planè insistere Theologos Romana Curie placitis nimium addictos, qui, dum Pontificis Primatum defendunt, ita eum extollant, ut invidiam ipsi maximam conflent. 1. Igitur ajunt Pontificem Romanum esse absolutum Ecclesie Monarcham, & ita jure divino constitutum esse; Monarchiam autem hanc Ecclesie nullà Aristocratiam temperatam esse. 2. Dicunt, Pontificem Romanum habere claves & jurisdictionem immediatam à Deo, ceteros autem Episcopos à Pontifice Romano accipere. 3. Ajunt, eum esse controversiarum de Religione omnium Judicem supremum, appellationes universae Ecclesie ipsi jure Divino competere. 4. Eum leges de novo condere posse, quae universam Ecclesiam obligent. 5. Eum non modò praesse debere Conciliis omnibus, sed etiam supra Concilia omnia esse, & à nemine judicari posse. 6. Idem tribuunt Pontificibus jus ordinandorum ubique, non modò Patriarcharum & Metropolitaram, sed etiam Episcoporum. 7. Romanum Pontificem saltem ex Cathedra loquentem infallibilem esse in judiciis de fide perhibent. 8. Ipsum esse Dominum totius mundi dominio temporali, & habere potestatem deponendorum Regum, fidelium subditorum à Sacramento fidelitatis absolvendorum. Has & alias ejusmodi incredibiles prerogativas Romana Ecclesia ejusque Episcopo deferunt, Turrecremata, Sanderus, Bellarminus, & alii Curiae Romanae plus aquo addicti.

Secundò Ecclesia maximè Gallicana; sententiam exponit; Antithesis prima.

V. At ceteri Theologi, praesertim Galli, primò statuunt, in Ecclesia jure divino esse quandam Monarchiam, hoc est, in ea primum esse Pontificem Romanum; Attamen ajunt, Christum immediatè ac per sese claves toti Ecclesiae collectim sumptae dedisse, & subjectum, ut loquuntur, immediatum potestatis Ecclesiae esse non Papam aut Praelatos, sed totam Ecclesiam, ita tamen, ut per Praelatos jus clavium exerceatur, non per solum Pontificem, licet primus sit inter eos, qui jus illud habent; Hinc ajunt; Statum Ecclesiasticum Monarchicum esse, Regimen Aristocraticum, seu Ecclesiam Monarchiam esse Aristocratico regimine temperatam. Interpositis dein quibusdam de Episcoporum Romanorum Successione, quae suo loco examinabimus, pergit. Verum ut majorem his lucem afferamus, distinguenda sunt plura in Romano Pontifice; Primò quòd sit primus Episcoporum; Secundò quòd sit Metropolitanus & Patriarcha; Tertiò quòd aliquas

aliquas habeat prerogativas, aliqua jura peculiariter concessa; Quarto quod habeat potestatem temporalem in patrimonium Sancti Petri: Primum habet praesertim ex institutione Christi: Secundum & tertium habet ex consuetudine & Canonibus ob urbis & Ecclesiae dignitatem: Quartum partim ex donatione Pipini & Caroli M. partim jure gentium & praescriptionis, more aliorum Principum Politicorum.

VI. Ad quæ, antequam cæteri articuli subjungantur, quædam annotabimus. Faciunt sic, uno verbo, Regimen Ecclesiae Aristocraticum, quicquid de *Monarcha*, *Monarchia*, & *statu Monarchico* dicant: Siquidem de vocibus non est litigandum, quod *verbosi, contentiosi, calumniosi hominis esse*, Durandus rectè asseruit; Interim tamen malè & inconvenienter planè fit, quod, offensionis Romanæ metu, statum Ecclesiae Monarchicum (ratione hominum, Christum enim Ecclesiae suæ Monarcham esse, & verè talem, id est, unicum, nos contendimus) dicunt, longè diversa, ut attendenti manifestum fit, ab illo, quod hæc verba significant, sentientes; Licet enim in iis, quæ communi Ecclesiae nomine, & in Rectorum congregationibus geri debent, omninò aliquis primus esse, Primatum quendam ordinis habere, primus loqui debeat, idque non tantum juris Divini revelati sit, secundum quod in Ecclesiis omnia ordine & decenter fieri debent, 1. Cor. XIV. 40. Sed etiam juris naturalis, quod ordinem aliquem in omni re postulat, tamen, ut ab una parte (pro ut sequentia id docebunt;) ex eo nondum ad Pont. Rom. valet consequentia, ita ab altera parte, si vel ille primus foret, & semper primus, nondum Monarcha foret, nondum respectu illius Ecclesiae status Monarchicus, Ecclesia Monarchica. Quid enim est Monarcha, status Monarchicus, Monarchia? Monarchia, & status Monarchicus vi originis, & usus inter homines recepti, est suprema potestas unius, & Monarcha, qui unus imperium summum habet, cæterisque dominatur omnibus; Certè Bellarminus & cæteri, qui pro Monarchia Papæ tanquam pro aris & focis pugnant, hos sensus vocum istarum retinent & commendant, sicque etiam cum vocum origine & usu probè conveniunt, licet alienissimi à veritate.

VII. Ast quomodo dici potest, Ecclesiae statum esse Monarchicum, quatenus in ea aliquis sit, qui primum locum obtineat? Quis status sic non Monarchicus erit? Annon etiam ordo aliquis in statu Aristocratico, Democratico? Annon etiam in utroque primi dantur? An ex eo, quia ubique aliquis primus, statim de Monarchico

Ad quam annotatur, Gallos inconvenienter de regimine Monarchico loqui;

Dum Petro non nisi ordinis primatum concedunt;

narchico statu præsumitur? Negant Politici, id fieri debere, sed ex eo potius, ubi potestas suprema consistat, an penes unum, an penes optimates, an penes populum, de statu judicandum esse censent. Quando igitur Galli Theologi cum aliis quibusdam supremam in Ecclesia potestatem legislatariam, decisivam controversiarum &c. Papis neutiquam tribuunt, sed, ut apertè etiam profitentur, solum ordinis primatum, Protarchia hæc Paparum potestas quodammodo vocari posset, Monarchia vocari nullo modo potest, & ego quidem distinctionem illam inter statum & Regimen, ut ille sit Monarchicus, hoc Aristocraticum, concipere nequeo, cum videatur, ob Regiminis formam statum modò Monarchicum, modò Aristocraticum, modò Democraticum dici. Ut certè etiam Doct. du Pin *Regimen primæ Ecclesiæ Aristocraticum* c. 1. §. 3. supra allegatâ, dixerat expressè. Et similiter suo & aliorum nomine, in verbis jam allegatis, subjectum supremæ potestatis Ecclesiasticæ immediatum Ecclesiam facit, quæ eam per Prælatos cæteros æquè ac per Papam exerceat, ut primò Ecclesia in prima possessione potestatis, secundò non solus Papa de Jure Divino sit, prout illud quidem Papæ assentatores pertendunt, sed & quilibet Ecclesiæ Rector, & tertio illud tantum præ aliis Papa de Jure divino habeat, quòd sit Episcoporum primus: Et quemadmodum ita multum nobis appropinquant, qui etiam Episcopo Romano, si potius Episcopum genuinum, quàm verò defectionis Antistitem & Tyrannum se præberet, primatum aliquem de jure humano concederemus, quæ etiam optimi Melanchthonis in subscriptione Articulorum, Schmalcaldicorum sententia fuit, ita contrà ab illis procul abeunt, qui Pontificem Rom. *absolutum Monarcham* Ecclesiæ, de jure Divino, sine Aristocratia & Democratia commixtione secundum aliter sentientium expressa verba, faciunt. Sed redimus ad theses Gallorum & cum iis facientium.

VIII. Ex hoc primatu, ait Doctiss. du Pin, *secundò fluunt multe prerogative, quæ ipsi (Papæ) non secus ac primatus jure divino competunt. Enumerat curam observationis Canonum, & in casu contumaciæ convocationis Concilii generalis: ubi dicit: Verum equidem est, prima Concilia generalia ab Imperatoribus esse convocata, sed sæpè sapius id fecerunt ad preces Romanorum Pontificum, sed in casu imminentis periculi posse Papam ipsummet classicum canere, & Concilia convocare, & eos, qui legitimè vocati adesse renuerint, velut Ecclesiæ desertores excommunicare. Quæ quidem*

quidem prærogativæ sunt, & majores, quàm sunt, esse videntur, sed in comparatione ejus, quod postulatur, nihil planè sunt, quando & Canonum observationem transgressionum rei jactare, & ad Concilium à Papis provocare, & in Concilio Papam ipsum condemnare, & ab illo vocati, vocationem non legitimam esse, pertendere, & excommunicantem vicissim excommunicare possunt.

X. Tertiò Romani Pontificis definitiones magni apud omnes momenti esse, & universam spectare Ecclesiam, licet non infallibiles sint, Doctissimus Vir affirmat; Sed examinant, sed, si ingratae sunt, rejiciunt, experientiâ teste. Quartò Pontifici Romano præcipuas in judicando partes, licet non sit solus, omnium controversiarum judex, assignat. & privilegium hoc, quod nihil in Ecclesia magni momenti definiri possit, quod non ad ipsum referatur, vel de quo non consulatur. Sed hîc per præcipuas partes tantùm primum suffragium intelligunt, multa etiam eo inscio, imò invito, imò maximi momenti, imò contra eum, sæpè definiunt, cùm consulunt, obsequi libertatem sibi semper reservantes. Quintò, ait Doctissimus Vir, Theologi nostri censent, Romanum Pontificem à legibus, à Conciliis etiam generalibus latis sapienter dispensare posse, eo in casu, quo Concilium ipsum dispensaret, nec non agnoscunt, ipsum leges generales posse condere, & toti Ecclesiae observandas proponere, sed quæ vim (non) habeant, nisi promulgata & recepta communi omnium consensu.

Tertia, &
Quarta;

Quinta;

XI. Sed non permittunt, quod extravagantes Joh. XXII. al. XXIII. postulant, facere ex quadratis rotundum, ex injusto jus, dispensare contra jus gentium, Civile, Decreta, Canones, Concilia, Testamentum Vetus, Evangelia. Quoad dispensationes & Concilia audiantur, qui dans le Journal du Palais disputant; Num Papa possit dispensare in primo gradu affinitatis? Dicitur ibi eâ occasione, Romanorum Pontificum authoritatem non eos superiores reddere jure Canonico aut Conciliis, cum primis postquam Clerus judicaverit, Papam esse sub Conciliis, nec Dominum absolutum disciplinæ; Et si Papa liceret abolere decreta Conciliorum generalium, nullum eorum usum fore, ipsûmque Papam Zozimum dicere: Contra statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hujus sedis valet authoritas. Si displicet dispensatio? Non sapienter dispensatum est. Si displicet dispensatio? Concilium hîc non dispensasset. Leges Paparum generales demum vim habent promulgata & recepta communi omnium consensu, id est, nullam sine communi consensu vim habent, vim suam inde demum accipiunt, in se nullæ sunt.

Cum annotatione;

Sexta, Septima,
Octava,
Nona &
Decima;

XII. Sextò, ajunt, *de Sede vacante* in Conciliis ipsi quidem ex convenientia deberi, sed non ex necessitate, quandoquidem tribus primis Conciliis generalibus non præsuit, negant porro illum esse supra Concilia, aut à nemine judicari posse, quin imò contrarium disertè affirmant, & probant ex ipsorum Pontificum exemplis: Disertè affirmant! Septimò, probavimus in Dissertatione precedenti (III. de antiqua infligenda excommunicationis ratione,) jus ordinationum Pontificem non habuisse extra Patriarchatus sui limites. Et hæc verba clara sunt! Octavò, Pontificem infallibilem esse negant & de facto plures errasse contendunt; Ista quoque intelliguntur sine interprete infallibili! Nonò contendunt, ipsum Oecumenicis Conciliis inferiorem esse, & ab ipsis judicari ac deponi posse. Nec illa luce egent! Decimò execrantur illorum sententiam, qui asserunt, Pontificem jus habere deponendorum Regum, & subjectorum à Sacramento fidei absolvendorum, regnorumque aut transferendorum, aut cuilibet occupanti tradendorum. Execrantur!

Additio
Doct. du
Pin de
aliis pri-
vilegiis
negatis;
Testes
ejus;

XIII. Videtur satis dixisse; Sed addit: Sant & alia quedam quæ sibi arrogant Romani Pontifices, quæ ex istis NB. fluunt, quæ illi pariter non agnoscunt: ut quòd solus Papa possit deponere Episcopos, quòd falsissimum est, & innumeris exemplis refellitur: quòd necesse sit Concilia ab ipso confirmari, ut robur habeant, quòd pariter falsum esse docent prima Concilia, quæ à Pontificibus confirmata minimè sunt. Item, quòd solus jus habeat ea convocandi, quòd aded falsum est, ut octo priora Concilia ab Imperatoribus convocata esse constet. Hæc sunt, quæ nostri præsertim Theologi ad primatum Pontificis Romani pertinere negant, vide de his Gersonem in tractatu de potestate Ecclesiæ, de auferibilitate Papæ, de statibus Ecclesiæ, de pace, & in articulis contra Petrum de Luna, Petrum de Alliaco in tract. de Ecclesiæ autoritate, Jacobum Almainum tract. de Dominio naturali, Civili & Ecclesiastico, de autoritate Ecclesiæ, de potestate Ecclesiastica & Laica, Johannem Majorem disput. de autorit. Concilii supra Pontificem & in 4. dist. 24. & post hos Richerium tract. de Eccles. & Politica potestate, in Apologia pro Gersone, & in historia octo Conciliorum generalium nuper edita: Simonem Vigorium in responsione Synodali, & in libro Gallicè edito, cui titulus, de l'état & gouvernement de l'Eglise, Joannem Launojum in Epistolis variisque tractatibus, Petrum de Marca in Libro de Concordia, assertiones Parisiensium Theologorum, & censuram eorundem in Vernantium cum ejus assertione, librum de antiquis & majoribus Episcoporum causis, librum Gervasii Doctoris Parisiensis de eodem argumento, & alios. Citationes istæ tam dignæ sunt, & tam bene de communi in-

ter

ter Gallos sententia, à Doctissimis Viris jam olim integris tractatibus strenuè defensa, testantur, ut eas etiam exscribere nullus dubitaverim, quò sic Lector Benev. plura de his legere cupiens noverit, ubi sitim suam extinguere queat.

XIV. Addit doctissimus du Pin: Eadem nos post tot graves *Themata* ac summos Theologos de primatu & prerogativis summi Pontificis asserere *reliqua-* non dubitamus, & jam ex illis nonnulla probavimus (nimirum præter III. *rum ejus* jam allegatam, in I. Dissertat. de forma & distributione Ecclesiarum, *Disserta-* præsertim quarto Seculo, ubi de Patriarchis, Metropolitibus, istorumque jure *tionum* & prerogativis; & in II. ubi de forma judiciorum Ecclesiasticorum, & *eodem re-* de appellationibus adversus nuperam Christiani Lupi de illis lucubrationem egit;) cetera fusè deinceps probabuntur: (Dissertationibus nimirum. V. ubi de fictitia Pontificis Romani infallibilitate. V. ubi de Superioritate Conciliorum. VII. ubi contra temporalem potestatem Papæ agere constituerat.) *spicientia.*

XV. Jam post allatam hanc sententiarum in Communione Romana antithesin judicandum relinquo; utrùm nos miseri heretici res diversas confundamus, & à veritate alieni, Catholicos accusemus, quasi Monarchiam absolutam & Dominatum in Ecclesia admittant. Quid igitur? An Turrecremata, an Sanderus, an Bellarminus, an Baronius, an Lupus, an alii Curiae Romanæ multum addicti non sunt Catholici? Catholicissimi, quia Curiae Romanæ addictissimi. Nam (ut egregiè ait *Concludi-* Doctissimus Archipræsul Spalatensis in scripto Venetiis relicto, *tur, heic* quo profectionis suæ consilium exposuit, & quod statim post dis- *non con-* cessum Heidelbergæ primum, deinde etiam aliis pluribus locis, ac *sensire* linguis seorsum impressum & publicatum, tandem etiam libris de *Pontifi-* Republ. Ecclesiast. præpositum fuit;) aliquando quidem fuit artic- *cios, nec* lus fidei, universitatem Ecclesiasticam per totum mundum diffusam, esse *injustè ac-* Ecclesiam Christi Catholicam, cui Christus ipse perpetuam promisit assis- *cusari.* tiam, quam Paulus columnam vocat, & firmamentum veritatis; Nunc articulum hunc fidei nostri Romani contraxerunt: ut jam Catholica Ecclesia ipsa Romana Curia intelligatur; atque in ea sola, imò in solo Papa, totum Christi Spiritum residere firmâ fide credendum proponatur. Et quicquid in honorem universitatis Christi Ecclesie olim dictum sit, id totum ad solam Curiam Romanam per summam vim & injuriam Ecclesie, pertrahatur, & ad fidei articulos Romæ reducantur plurima, quorum nullam à Christo habuimus unquam institutionem: quibusve insuper animæ fidelium miserabiliter decipiuntur: ac consequenter cæci simul cum suis cæ-

eis ductoribus in barathrum perditionis ruunt, & precipitantur. Quia igitur hi Curiae Romanae, id est, Ecclesiae Catholicae addictissimi fuerunt & sunt, etiam maxime Catholici fuerunt & sunt, ut etiam numero inter Catholicos plures fuerunt & sunt, & per consequens non est diversorum confusio, nec etiam à veritate aliena accusatio haereticorum, dum dicunt, Monarchiam absolutam & Dominatum à Catholicis sic dictis in Ecclesia admitti.

Exceptio:
Galli &
quidam
alii tan-
tum Papa
non tribui-
mus;

XVI. Sed nos Catholici Galli & quidam alii, inquiet Doctissimus Vir, non admittimus. Respondeo 1. Si datur peccatorum alienorum participatio, etiam datur, & multò magis datur, ubi est expressa in religione confederatio, errorum. Si non admittunt graves hos eosque ex parte *execrandos errores*, etiam non deberent in communione Ecclesiae, quae illos fovet, & omnibus modis commendat & promovet, manere, deberent contrà ex fastu illo, cui similis non datur, & ex tyrannide illa, eum, qui se effert suprà omnia, agnoscere, & obtemperare edicto divino: *Exite ex illo, popule mi, ne participetis de peccatis & plagis ejus.* 2. Si non admittunt, etiam non accusantur, nam soli admittentes accusantur; Quare & ego certè Doctissimum Virum nunquam accusabo, quòd Monarchiam absolutam & Dominatum respectu Petri aut Pontificis Romani in Ecclesia admiserit; Quia autem cæteri non tantum numero plures, sed etiam longè acceptiores sunt, eos utique ista, quam ex hac nostra accusatione sibi pollicentur, gloria privare non debemus.

**Ad quam
perre re-
spondetur;**

XVII. Ast distinguimus inter eos, *filios dilectos, Benjamins,* & Gallos, *filios tolerantiae.* Siquidem *tolerantia* hinc est, non potius continua inter Patrem & filios, etiam *primogenitum*, pugna, juxta illud, quod Johannes Major Doctissimo du Pin inter alios etiam laudatus apud Navarrum, *super C. novit. not. 3. n. 48.* quoad doctrinam de infallibilitate Papae, quam magnam controversi primatus partem esse, ex praemissis intelligitur, ait: *Roma nemini permittitur, tenere Parisiensem & Panormitani sententiam: nec rursus Academia Parisiensis patitur, ut contraria opinio asseratur in ea;* & juxta illud, quòd, Bellarmino mitissime ex principiis suis judicante, Gallorum sententia quidem *non propriè haeretica* (dixisset certè de sententia recepta fidei regulam tollente, si ratio statùs permisisset) interim tamen & *haeresi proxima* est, & contrà Gallis, qui plùs nonnunquam audent, iudiciis, eorum, quos Curiae Romanae nimis addictos esse censent, sententia, modò nova Jesuitarum haeresis, modò monstruosa Jesuitarum opinio,

opinio, modò error non simplex, nec vulgaris hæresis, sed errorum maximorum origo & generalis hæresis, quæ totam religionem evertit, modò horrenda impietas & idololatriæ species est; Ut etiam Doctissimus du Pin in citatis ex præfatione, dedicatione, & tractatione verbis, quamvis aliquantò mitius, non tamen sine duris & diris verbis, factâ etiam execrandi dogmatis mentione, de sententia opposita locutus est, & à parte & altera scripta prohibentur, condemnantur, imò etiam comburuntur, auctores censuris notantur, à Papa, qui ei præ cæteris infensiores sunt, ex societatibus religiosis, imò, latâ excommunicationis sententiâ, ex Ecclesia tota ejiciuntur.

XVIII. Sed lubeat, quid Romanæ Curiae addictiores de Gallis his sentiant, famosi Maimburgii exemplo (cujus tractatum *de prerogativa Ecclesiæ Romanæ*, & Scripta alia Doctissimus du Pin æquè ac multorum aliorum Gallorum similes multos libros, si voluisset ad quosvis descendere, facile etiam allegare potuisset) cognoscere. P. Coelestinus Sfondrati, Gallia vindicata author, in præfatione ita de eo, vel contra eum loquitur; Nemo veritatem pulchrioribus verbis ac singulis ferè paginis professus est, nemo turpioribus factis fedavit; meruit Innocentii XI. approbationem, cui librum de schismate Græcorum (nimirum in his facile est placere) dedicavit; sed hanc laudem corrumpit posterioribus libris: in his enim ex industria, quæsitisque minimè necessariis digressionibus, totus est in desloranda Pontificum auctoritate, eaque aut Regibus, aut Episcopis submittenda. Incertum, quid causæ fuerit, quæ tot titulis Pontifici Romano adstrictum in Vaticanum armavit. An genius Societatis (Jesu scil.) fortunam ac potentiam Gallicam amplexæ, sed Pontifici offensæ, à quo tot Theologiæ suæ moralis capita, nec sine gemitu parique amulorum gaudio consigi viderat, an denique, quod libros Roma majori encomio, quàm præmio exceperat. Ejus scriptionis commune votum & fama damnavit; nec enim debuit intempestivis ac minimè necessariis questionibus (Ast agitur de summa rei Christianæ!) pax inter Ecclesiam regnūque turbari, ac hæreticis ridendi (Claudius Hermianus, Capadociæ sub Severo Imperatore Præses & Christianorum persecutor, à vermibus corrosus, occultans judicium Dei; Nemo sciat, ajebat, ne gaudeant Christiani!) seque obstinandi occasio præberi, quam ex domesticis jurgis captârunt, Pontificios, qui unitatem tantopere jactant, de rebus maximi momenti maximo cum Zelo invicem tanquam Cadmæos fratres pugnare videntes.

Quàm exosa Gallorum doctrina Romanis sit, exemplo Maimburgii ostenditur;

XIX. Vetus Roma aliquot libros, qui maximè veritatem offen-

derunt;

derunt, id est, Papæ pupillam incautiùs & duriùs attrectârunt; sed eo tantò magis calamum urgente, oblitòque, quid & ipse & Societas tota Romæ & Religioni deberent; meruit excludi; hæsit tamen adhuc annum in Societate, protegente Rege, tandem excessit, sed irato & minanti similis, & ferè qualis Hannibal ex Italia. Sic enim in præfatione Historiæ Calvinismi: Ainsi n' étant plus Jesuite par l'ordre de N. S. P. & par la permission, que le Roy a donnée de l'exécuter; je seray de la grace de S. M. tout ce qui luy plaira, pour la servir avec plus d'ardeur & de Zele, & de liberté, que jamais; præstitit. Si nimirum servire Regi est bellum Ecclesiæ & veritati inferre, fama est, eum 20000. libras reliquisse. Vixit quatuor ab egressu annos, tantillum temporis fluxit fruendi Principis gratiâ, quam tantis laboribus, tantâque omnium offensione, ac forsân eternâ luit pœnitentiâ; (Tantæne cœlestibus animis iræ!) Sed (nisi præponderent ejus in debellandis hæreticis merita:) requiem, quam vivus non habuit, defuncto precor: (Sit divus, modò non sit vivus.)

Amplius.

XX. Scripsit infesto æquè Catholicis ac Calvinistis, quos vocant, calamo, mediam viam eligendo (quam Doctissimus du Pin tanquam tutissimam circa eadem adeò deprædicat in Diff. de Primatu præloquio) effecit, ut (quod neutralistarum fatum est) odia ab utrisque mereretur. Constat enim, eum non veritati, sed Regi scribere, si enim hujus gratiâ Pontificem, quantò magis Calvinum persequeretur? (En Galliæ vindicem, etiam Calvini vindicem! Convenit illud, Romano quodam Pontifice à Romanis veneno sublato, Imperatoris dictum: Etce non ferunt Romanum, quomodo ferent Germanum?) Nec Religionis causa societatem ac transactiones admittit; impudica est, quæ thalamum dividit; una uni, aut tota, aut nulla; Meretricis sunt illæ voces, nec mihi, nec tibi, sed dividatur &c. Malè ergo Religioni consuluit, qui illam obtentu pacis (cujus studium Galli præ se ferunt) inter Petrum Calvinumque; (id est, inter Papam & Christi veritatem, cui restituendæ Calvinus unà cum aliis fideliter inserviit, divisit,) nec composuit bellum, sed auxit (dum nimirum nec alii conciliationes ejus admittere potuerunt nondum sufficientes, & ab altera parte grave bellum exortum est;) ferri poterat, si modò bona fide &c. Argumenta eadem cum Calvinianis adhibuit (& meritò quidem, in causa eadem contra eandem;) Legantur, quæ Illyricus de translatione Imperii scripsit, nihil nostrer novi, præter idioma (nempe sufficiebant illa.)

Adhuc;

XXI. Non puduit etiam exempla ab hæreticis petere, (ô rem puden-

pudendam!) & illa summis laudibus extollere, & Pontifices admonere, ut Lutherum imitentur, religionem Principum voluntati substernentem, (non illud quidem, sed Deo quæ Dei, Cæsari, quæ Cæsaris sunt, attribuentem, Christianos Principes à jugo servitutis Pontificiæ, quod eorum colla diu graviter presserat, liberos meritò pronunciantem, Nutritios Ecclesiæ & utriusque Tabulæ Custodes non planè à cura Religionis arcentem:) *In finitus sum, si omnia persequar, quæ Maimburgium mala fidei accasant, nec ignorantia tantum, sed industriâ peccasse; forsitan si vita supersuisset, emendasset (ut piè creditur;) quæ odio aut amore peccaverat: nec dubito, nanc ea improbare, quando bis affectibus vacuus, ac rerum vanitatem expertus dolet, respuitque forsitan præterita; postquam ei mors alios (libros, quibus priora emendare sc. volebat) paranti, scribendi juxta vivendique finem indixit, & calamum jam intinctum excussit; Haëtenus ille.*

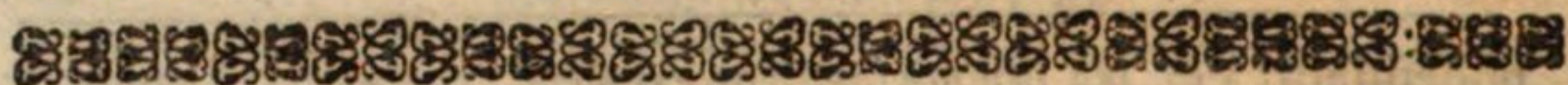
XXII. Judicet jam æquus Lector, quando tantopere multis Romani Pontificis Monarchia absoluta & dominatus curæ est, ut erga secum sentientes tam rigidi sint, utrum à veritate alienum sit, quod dicimus, non quidem Catholicos, (quomodo enim dogma tale Catholicum esse posset?) sed Pontificios Monarchiam, dominatum admittere; judicet simul ex dictis, utrum bene admit- tant, utrum bene, vel Petro, talem Monarchiam, talem dominatum tribuant, eum ad talem Monarchiam, & dominatum electum esse dicant, &c. *Itaque quid sibi usurpat Romana Ecclesia propter Petrum, quod à Petro remotissimum fuit? meritò cum Illustri*

de Dominis de Rep. Christ. lib. IV. cap. I. §. I.
quærimus.

*Concludi-
tur ex in-
de de dis-
sensu, at-
que ex o-
mnibus:
Petrum
non ad
talem
Pontifica-
tum ele-
ctum esse.*

DISSER-

DISSERTATIO SECUNDA,

In qua,

Petrum ad talem Pontificatum Romanum minimè electum esse, cùm, an unquam Romam venerit, valdè incertum, quòd ibi per viginti quinque annos Episcopus fuerit, manifestè falsum sit, porro ostenditur.

Breviarium.

- I. Petrus potestatem, quam nunquam accepit, nusquam exercere, neque certis Successoribus relinquere potuit; Instituitur tamen disquisitio etiam de loco, ad cuius Episcopatum electus dicitur; II. Posito, Petrum non tantum Roma fuisse, sed & peculiarem Ecclesie illius urbis curam, ex quo coeperit, constantor habuisse, nondum tamen satis ponitur ad victoriam Monarchicorum;
- III. Petrum Roma fuisse, ex Scriptura probari deberet; conantur; IV. Preferunt primò 1. Pet. V. 13. ex quo loco argumentatur Bellarminus; V. Respondetur, atque primò accipitur, quod dat Bellarminus, Romam esse Babylonem in Apocalypsi; pro quo etiam Patres, atque Pontificii Authores alii adducuntur; VI. Exceptioni Bellarmini, ad nostram explicationem, Romanam in statu presenti ibi designari, dicentis, Gentilem, qualis Iohannis tempore fuerit, denotari; (cui in transitu aliorum de Roma Gentili, qualis sub finem mundi futura sit, explicatio opponitur;) VII. Occurritur, atque ostenditur, Romam Pseudo-Christianam in Apocalypsi per Babylonem significari.
- VIII. Sed secundò ostenditur etiam, in citato Petri loco Romam non per Babylonem designari; Obstante primò stylo Petri simplici, familiari, epistolari, narratorio; IX. Secundò repugnat causa, ob quam in epistolis nonnunquam loci, ubi scripta sunt, mentio fit. X. Minimè autem Petrus sedem suam ita dissimulare debuisset. Tertiò repugnat exemplum Pauli in epistolis;
- XI. Neque, ut Baronius vult, non usus est proprio Urbis nomine, quia è carcere Hierosol. elapsus, ubi ageret, non ab omnibus percipi voluerit; XII. Neque etiam iuvat dicere cum eodem, mutatis nominibus homines saepe appellari; XIII. Quartò ut allegorica aequè fingi possent omnia in epistola, ita nulla etiam necessitas cogit, ut de impropria Babylone heic cogitemus. Gemina Babylon tum inclyta commodè intelligi potuit, iudice etiam Doctissimo de Marca. XIV. Argumentum Baronii & Valesii contra Aegyptiacam refellitur; XV. Contra Chaldaicam; XVI. Contra utramque, non posse ostendi Successionem ibi Petro succedentiam. Clauditur testimonio Doct. de Marca pro Chaldaica, & Grotii aliter sentientis, de reditu tamen in partes Babyloniae loquentis, & conjecturâ Illustris Salmasii, commorationem in Babylonia causam incertitudinis quoad ultima Petri facientis; XVII. Secundò examinantur loci ex Act. ult. & ex epist. ad Rom. à Bellarmino porro citati; XVIII. Responsionibus Bellarmini ad praedictio-

dicationem ante Petrum ab aliis Roma, Patribus quibusdam iudicibus & Suetonio indice, factam; adeoque Bellarminiana ex locis istis conclusioni contrariam; XIX. Occurritur; respectu narrationis Suetoniana XX. Testimonii ex Tertulliano; XXI. Orosio; XXII. Libris Recognitionum Clementis, & Dorotheo; XXIII. Argumentatio instituitur contra iter Petri Romanum & commorationem in urbe, saltem ad demonstrandam summam ejus incertitudinem; atque primò ex ipso S. Scripturae silentio; XXIV. Respondetur exceptioni Bellarminiana, atque inferitur jam, non esse de fide iter illud, commorationem illam, & quae ex ea sequi dicunt; XXV. Argumento à Scripturae silentio robur accedit, quòd testimoniorum defectus est, ubi testimonia adesse debere, videtur; Idque primò ob rei dignitatem, ex hypothese; XXVI. In veritate; XXVII. Secundò ob occasionum varietatem; quas habuisset Lucas; XXVIII. Paulus; XXIX. Ipse Petrus; XXX. Secundò argumentatio instituitur ex iis, quae in Scripturis S. contra istam Petri in urbe praesentiam habentur. Et primò quidem ex serie rerum gestarum; XXXI. Secundò ex peculiari Petri circa Iudaeos cura, & Epistola ad Galatas; XXXII. Ex Epistolis ad Philippenses, Colossenses, atque ad Timotheum posteriori; XXXIII. Tertiò argumentatio instituitur ex silentio Authorum profanorum, Taciti, Suetonii, Dionis; XXXIV. Patrum ferè omnium consensus aliter sentientibus largiendus; Quem tamen plura hic minis validum pronuntiant; XXXV. Et qui non semper sufficit, ipsis etiam Pontificiis; XXXVI. Contra quos multa in relationibus de itinere & commoratione Petri Romana faciunt; XXXVII. Nos autem porro ab assensu cohibet multiplex Authorum in istis relationibus discordia; Occurritur exceptioni Bellarminiana; XXXVIII. Authorum pugna & contradictiones recensentur; XXXIX. In specie quoad mortem Petri; XL. Posito, Petrum Roma fuisse, exinde nihil lucratur Pontificiis, nil ex praesentia; XLI. Nec plus ex morte, quam ibi obierit; XLII. De Episcopatu igitur videndum; Quomodo dici possint Apostoli Episcopi; XLIII. Non fuerunt Episcopi certorum locorum proprii; XLIV. Applicantur ista ad Petrum; atque ex Irenaeo & Rufino ostenditur, ipsis iudicibus, partes Petri in urbe non fuisse Episcopales; XLV. Contra Episcopatum Petri Romanum porro argumentum nequitur, ex eo, quòd omni rationis & Scripturarum fundamento destituitur. Respondetur ad rationes Bellarminianas, primam, quòd non ostendere possimus, alibi sedisse; XLVI. Alteram, quòd negantes Petrum fuisse Episcopum universalem, concedere debeamus, fuisse particularem; XLVII. Urgetur Scripturarum silentium, atque ex Bellarmino illustratur; XLVIII. Insuper minis convenit Petri Episcopatus cum quibusdam, quas Monarchici adoptant, antiquorum narrationibus; XLIX. Præterea sic magnâ Petrum contumeliâ afficiunt, primò Doctorem orbis Episcopum urbis facientes; L. Secundò ei, quòd à patris solenniter initis turpiter resilierit, tribuentes; LI. Tertiò pessimorum in Ecclesia, quoad Ecclesiasticas dignitates, abusu eum primum Authorem facientes, nempe α. translationis ab uno Episcopatu ad alium; LII. Vel β. pluralitatis beneficiorum; cuius nervus detegitur; LIII. Applicatio fit ad Petrum; LIV. γ. Non-Residentia; LV. Quarto ei dimidium saltem Episcopatum tribuentes; LVI. Concluditur tractatio de Electione Petri.

Transitio;

Postquam satis prolixè in *Dissertatione prima* de prima Electionis Petri parte, sive de eo; Num potestatem Summi Pontificis & Monarchæ Ecclesiæ acceperit? actum est; sequitur jam ut videamus; Num potestas illa ad eum, quem ostendunt, locum determinata, an nimirum B. Apostolus non modò talis Pontifex, sed & talis Pontifex Romanus constitutus fuerit? Omittere quidem possemus hanc & sequentes disquisitiones alias, ob demonstrationes præcedentes; Quando enim Petrum potestatem talem non accepisse, abundè jam probatum dedimus; quando ita primum catenæ, cujus possessionem jactant, annulum, qui eam Christo & Divinæ ejus institutioni jungere deberet, deesse, multis ostendimus, de cæteris securi esse possemus, cum potestatem Petrus, quam accepit & habuit nunquam, certo loco alligare, vel in certo loco exercere, aut certis Successoribus relinquere haud potuerit; Nisi locum, de quo jam dispiciendum, ei potestatem, quam Christus non contulit, contulisse, fingere quis velit, quod tamen Monarchici ipsi rejicere videntur, contendentes magno cum studio, locum à Pontifice hoc sanctificatum esse, ab illo tantæ Majestatis splendorem accepisse, Romam, ubi Petrus primò fuerit, secundò mortuus sit, tertio Episcopum egerit, quarto ad vitæ suæ finem.

Si Petrus
Romæ
fuiſſet, il-
lud tamen
nondum
ſufficeret;

II. Quatuor ista constanter tenent & defendunt acerrimè, ut etiam valdè irascantur, aut unum, aut plura horum, aut omnia in dubium vocantibus; quod tamen mirum videri non potest attendentibus, quantum Monarchicis in unoquoque horum situm sit, & quòd deficientibus istis, Monarchiæ Pontificum Romanorum fundamenta deficiant, non equidem sufficientia sola, quod, quæ præcessit, *Dissertatio* docet, interim tamen planè necessaria; Pugnatur igitur ab illorum parte pro aris, quod ajunt, & focis, imò pro fundamentis ararum & focorum, nobis interim in tuto navigantibus, & minori longè cum discrimine, imò sine ullo discrimine nostro veritatem hinc propugnantibus, cum, posito etiam, Petrum non tantum Romæ fuisse, sed & peculiarem Ecclesiæ illius urbis curam, ex quo cœperit, constanter egisse, nondum tamen ipse talis Pontifex & Monarcha dicatur, quod ex dictis patet, & multò minus potestas Monarchica aliis vi successionis tribui debeat, quod deinceps ostendendum erit.

Debet ex
Scriptura
probari;

III. Quomodo autem primò primum probant, nempe Petrum Romæ fuisse? An ex Scriptura? Necessarium illud esse probatio-

bationis genus *Dissert. Sect. I. n. 6.* ostendimus; Et quando, Petrum ad talem Pontificatum electum esse, & Petri ipsius & Successorum, quos vocant, respectu ex Scriptura constare debet, eum ad Pontificatum talem Romanum electum esse, & proin Romæ etiam fuisse, ob Successores maximè ex eadem ostendi deberet, cum loca, quibus Petrum, aliorum quorundam ad instar, Episcopum quidem Romanum, sed extra necessitatem Romam videndi, fuisse probent, ostendere nec velint, nec possint, & ex præsentia jam de cæteris præsumant: Conantur igitur etiam ex Scriptura probare, Petrum Romæ fuisse. Videamus conatum eorum, & post etiam, quid ex Scriptura contra iter Petri Romanum & ejus in urbe per tot annos commorationem maximè faciat.

IV. Proferunt primò (non enim lubet denuò attingere nugæ mysticas ex *Luc. V. 4.* quas *Dissert. I. Sect. III. n. 1.* attigimus) locum ex *1. Pet. V. 13.* *Salutat vos, quæ in Babylone est, simul electa, & Marcus Filius meus;* & contendunt, per Babylonem Romam intelligi debere, proin Petrum Romæ fuisse, utpote qui inde Epistolam scripserit. Fundamentum autem hujus, quòd per Babylonem Roma intelligi debeat, in Apocalypsi ex parte quærunt. *Johannes in Apoc. inquit Bellarminus, de Rom. Pont. l. 2. c. 2. passim Romam vocat Babylonem, ut Tertullianus annotavit l. 3. contra Marcionem & lib. contra Judæos, & aperte colligitur ex cap. 17. Apocalypsis, ubi dicitur Babylon magna sedere supra septem montes & habere imperium super Reges terræ. Nec enim alia civitas est, quæ Johannis tempore imperium habuerit super Reges terræ, quàm Roma, & notissimum est, supra septem colles Romam edificatam esse.* Nempe ita avidè avent homines hi, Petrum Romæ alicubi in Scripturis reperire, potiùs ut Babylonem, ubi Petrus fuit, velint esse Romam, quàm ut Petrus Romæ non fuerit.

V. Nos autem, quod sic dant, accipimus haud illibenter. Clamamus passim, quod nobis Bellarminus tribuit, Romam esse Babylonem de Apocalypsi, & Lutherum de captivitate Babylonica rectè librum inscripsisse arbitramur, & cum Centuriatoribus Apocalypsin ea de causa, quamvis etiam de aliis, recipimus in numerum librorum Divinorum, quòd in eo libro multa adversus Romam, sub nomine Babylonis prædicantur partim jam impleta, partim adhuc implenda. Clamamus, repeto, passim, Romam esse Babylonem de Apocalypsi; Clamamus proin etiam Dei nomine: *Exite ex ea, popule mi, ut ne participes sitis delictorum ejus, & de*

*Ad argu-
mentum
Bellarmi-
ni ex
1. Pet. V.*

*Responde-
tur & pri-
mò assu-
mitur da-
tum, &
illustra-
tur, Ro-
mam in
Apocaly-
psi esse Ba-
bylonem;*

plagis ejus non accipiatis; & dum ita clamamus, vehementer quoque optamus, ut clamori nostro attenderent infelices hujus Babylonis Amasii. Et quid miri est, nos ita clamare, cum, vel tacentibus nobis, multi clamarent alii, ex veteribus quidem Tertullianus, quem Bellarminus citat, Hieronymus, Augustinus & quos ὁμοψήφως allegat Ribera Jesuita, Eusebius, Orosius, Oecumenius, Beda, Victorinus, alii; Ex Pontificiis autem Doctoribus plurimi, Cornelius à Lapide & quos ille consentientes inducit, præter Malachiam quendam, Bernhardi σύγγραμμα, Viega, Ribera jam nominatus, qui Aretam, Forerium, alios, hanc expositionem, relictâ eâ, quàm priùs defenderant, complexos esse, testis est; Lindanus, Alcasar, qui eandem expositionem in rubricis M SC. antiqui codicis in Bibliotheca S. Laurentii haberi, addit Apringius, Gugnejus, Hefselius, Thomas, Rizius; imò ipse Bellarminus, qui hanc expositionem ex Apoc. XVII. jamjam urfit, aperte colligi posse, & necessariam esse judicavit, argumentis firmavit.

Exceptio
Bellarmini
illustra-
ta;

VI. Ast excipit Bellarminus; *Babylonem vocari non Romanam Ecclesiam, sed Romam urbem, qualis erat Johannis tempore, caput imperii Ecclesiam persequens, habitatio Demoniorum, id est, Idololatræ, cujus imperium per Gothos, Wandalos, Hunnos, Longobardos ferè ad nihilum reductum sit; quæque deferenda fuerit corde, non corpore.* Novimus certè nonnullos ex citatis Pontificiis authoribus (Patres ante complementum, ante quod omnis Prophetia ænigma est, parùm hîc vidisse, sibi etiam parùm constituisse, nemo jure miratur;) quando eos rei evidentia cogit, ut nobiscum Babylonem in Apoc. Romam dicant, Ecclesiæ suæ honori consulere volentes, illud de Roma antiqua Gentili cum Bellarmino intelligere, ut eorum alii contra, ad alterum temporis extremum prolabentes, Romam, qualis sub finem mundi & adventum Antichristi futura sit idololatræ rursus & Christiano nomini infesta, sic designari arbitrantur.

Responsio
ad eam;

VII. Cùm autem hîc & rationes aliorum infringendo & absurditates sententiæ oppositæ ostendendo se invicem solidè refutent; & in specie ipsa argumenta Bellarminiana (quorum hîc solum aliqua ratio habenda) sententiam ejus magis intricent & absurditatis convincant; & in libro prophetico, in quo Johannes de rebus, quæ venturæ essent, edoctus fuit, status Romæ, qualis tum, imò qualis jam antea erat (allegat enim Bellarminus persecutiones sub Nerone) describi non potuerit, maximè sub similitudine Bestiæ, quæ

quæ nondum erat, sed demùm ex abyſſo aſcenſura ſit, & meretricis, cum qua Reges terræ decem ſcortaturi ſint; Et confideratio urbis tanquam Imperii capitis generalis ſit, & perſecutio à Beſtia myſtica, & quæ cornua agniniſ ſimilia & per Pſeudo-Prophetam vim ſigna faciendi habitura ſit, deſignetur; & habitatio Demoniorum ac Idololatriæ eſſe nondum deſierit, & vaſtatio quædam ac breviffima per Barbaros excidium illud prædictum finale & graviffimum à Regibus decem, qui cum ea antea ſcortaturi ſint, & quibus Deus illud in corda daturus ſit, ita infligendum, ut in mare inſtar lapidis molaris mittenda nec poſt unquam invenienda ſit, minimè æquet; Cùm inquam hæc ita ſe habeant, & Roma Pſeudo-Chriſtiana contra, Babylonem illam veterem, ſive jam initia, dum utraque ad faciendum nomen & religionis ſedem deſtinata fuit, ſive potentiam, quam utraque maximam acquiſivit, ſive vitia communia, ſcortationem, idololatriam, crudelitatem, blaſphemias, ſuperbiam, veneficia, nundinationem, ſive denique judicium finale, Romæ ex parte jam immiſſum, ex parte adhuc ſecundum prophetias ad Babylonis ſimilitudinem immittendum; ſpectemus; exactè referat; (quæ omnia apud Celeberrimum Heideggerum in Myſterio Babylonis Magnæ latè deducta videri poſſunt) illam utiq; per Babylonem Apocalypſicam denotari, poſt tot alios, qui à multis ſeculis hîc nobis præiverunt, & ex quibus multorum teſtimonia idem de Eccleſia Dei meritiffimus Vir in Prologo Galeato libri cit. adducit, jure meritoque aſſerimus, & prorei, de qua agitur, momento, paſſim clamamus; Babylonem iſtam deſerendam eſſe primò & maximè corde, interim tamen etiam, quando & ubi ad communionem peccatorum & errorum ſollicitat, imò cogit, libertatem Deo ſoli in Spiritu & veritate ſerviendi adimit, & crudeliſſimè fideles perſequitur, quoad fieri poſteſt, corpore.

VIII. Et ita quidem clamamus paſſim, Romam eſſe Babylonem de Apocalypſi. Sed an Bellarminus nos unquam audivit clamantes, Romam eſſe Babylonem de, vel ex epiſtola Petri? Vel an neceſſarium eſt eandem utrobique Babylonem intelligere? Imò an conveniens eſt? Johannem in libro Prophetico & planè ænigmatico pro veterum & novorum juxta Dei Providentiam & viarum ſimilitudinem convenientia, novis vocabula veterum imponere, jure miratur nemo, cum primis quando ibidem typi & antitypi paritatem exactè deduxiſſe, & ſub Babylonis ænigmate ita Ro-

Secundò
oſtendi-
tur, Petro
Romam
non eſſe
Babylonem, ex
ſtylo;

nam quasi digito monstrasse deprehenditur, ut, ipso Bellarmino & tot Doctoribus Pontificiis aliis iudicibus, necesse sit de Roma omnia intelligere, idq; *apertè colligi possit*; At Petrum in Epistola sua per Babylonem Romam denotare, an æquè necesse est? An æquè *apertè colligi* potest? Imò adhuc semel, an conveniens est? An illud patitur simplex, familiaris, cum primis in calce Epistolæ, ubi salutem impertit, Petri & Epistolaris stylus, ut sine ullo explanationis, & in ea vel conjecturæ vestigio locum mysticè denotasse credi possit, cum tamen Divus Johannes librum scribens, cuius singuli versus singula sunt mysteria, Ecclesiarum, ad quas scripsit, septem nomina propria expresserit, & ab appellationibus mysticis abstinuerit, in libro alioquin per totum mystico?

*Ex causa,
ob quam
interdum
locus in
epistola
exprimi-
tur;*

IX. De loco, ubi Epistolæ scribuntur, aliquid subinde monetur, ad fidem eò certiore Epistolæ conciliandam, si autem sic de loco monere aliquid voluit Petrus, quomodo quæso id facere potuit mysticè? Quomodo Romam sub Babylonis nomine intelligens? An Romam Babylonem esse tunc temporis adeò communiter inter fideles recens conversos sciebatur, quod hodiernum scire nolunt nonnulli Doctores Pontificii? Colligit illud Bellarminus ex Apocalypsi, colligunt & probant alii; Verum quâ ratione illud colligere potuerunt eo tempore, quo Epistola illa scripta fuit, non tantum diu antequam Apocalypsis scriberetur sub Domitiano, sed, Baronio quidem Iudice, tertio Claudii anno, & annis aliquot ante Synodum Hierosolymitanam, adeoque haud longo intervallo à conversione Judæorum Act. II. descripta, quos inter qui per Pontum, Galatiam, Cappadociam, Bithyniam, Asiam dispersi, sed eo tempore, quo Petrum Romæ nec fuisse, nec esse potuisse mox ostendemus?

*Minimè
autem Pe-
trus se-
dem suam
ita dissi-
mulare
debuisse.
Tertio ex
exemplo
Pauli;*

X. Et cur quæso Petrus sic sedem sui Episcopatus dissimulasset? Et contra cur non indicasset, leve saltem & ex Scripturis omnibus unicum illius loci, cui affixa per tot secula, si vera narrant, esse debebat Monarchia, præsentiae suæ debita, sub nomine suo in omnes omnium temporum & locorum fideles æterno eorum commodo exercenda, & necessario ab omnibus agnoscenda, daturus indicium? Cur non potius locum illum Cathedræ suæ perpetuum, Romam, quam modò quasi *Πόλις*, robur, modò quasi *Ὠρος* sublimitatem dici volunt, convenientiori certè ad sedem usque adeò sublimem & robustam denotandam vocabulo, & propriè vocasset? An fortè

veritus

veritus est, fideles, quod Sybilla Erythræa maluisset, quasi *Ῥώμη*, in quam certatim confluere tandem debeat, quicquid abominationis & superstitionum sit, & futurum sit, dici, cogitatu- ros esse? Et ideo Babylonis nomen potius elegit; quod planè funestum, & Judæis multis nominibus invisum, Hierosolymæ adhuc tum temporis nimis affixos, licet ad Christum conversos, à reverentia Sedi Apostolicæ debita magis & æquè ferè ac ipsum inferni nomen alienare facile potuisset? Et tandem an is mos Paulo fuit, ita in designatione locorum mysteria captare? Aut quorsum Petrus Romam scribens, Romam nominare non est ausus; quam Paulus, cum inde sex epistolas scriberet, urbem Romam, cives Romanos, & ausus, & nominavit?

XI. Sed hinc se ingerit Baronius, qui ad an. Chr. 45. n. 17. se *Exceptionem* non imprudenter dicturum existimat, Petrum non esse usum proprio Urbis *Baronius* nomine, quod Hierosolymis fugâ lapsus è carcere, ubi ageret, non ab omni- *prior;* bus percipi vellet. Ista autem mysticæ appellationis causa 1. gratis & sine fundamento fingitur. 2. Minus convenit cum Zelo Apostolico imperterritito. 3. Non usque adeò certa sunt, quæ Baronius de tempore scriptæ epistolæ conjicit, incertum sanè est, an statim post liberationem Petri ex carcere & discessum in alium locum epistola scripta sit. 4. Certum autem illud, quod & mox ostendendum, Petrum tam citò Romam non venisse. 4. Certum etiam illud, saltem Chronologis receptum, Herodis mortem subsequutam fuisse anno Claudii IVto; cum epistolam XImo demùm Claudii anno scriptam esse verisimile sit, quomodo quidem metu Herodis & ob carcerem ante sex aut septem annos relictum Petrum locum commorationis reticuisse, absurde planè diceretur. 5. Ostensum est, ne fideles quidem sic locum commorationis Petri tunc temporis percepturos fuisse, & allatæ sunt contra mysticam vocis acceptionem rationes aliæ. 6. Scripsit ad fideles, fidelem etiam nactus latrorem Sylvanum, illi igitur dubio procul intelligere debuerunt, salutationem ad ipsos directam, si intellexerunt igitur, etiam, venire ab Ecclesia Romana, & proin idem periculum mansit, quod ex aperta loci designatione sibi imaginatur Baronius, cum ex cœtu aliquis æquè facile mysterium prodere potuisset, ac simplex nomen indicare. Constat igitur, ista quidem non imprudenter dixisse Baronium sic nimirum *ἡ πόλις ὁ δὲ λαὸς* prudenter satis volentem, sed sine fundamento ullo dixisse, imò contra rei veritatem.

XII. Quod

Altera;

XII. Quod enim *mutatis nominibus homines appellari* addit, parum huc facit, ut & exemplum unicum allatum, quando nimirum Paulus 2. Tim. IV. 17. ait, *liberatum se esse ex ore Leonis*, Nerone intelligens; Locorum enim diversam rationem ostendimus, ex quibus scribitur. 2. Ex antecedentibus & consequentibus, & maximè ex subscriptione, si illa genuina est, patet de Nerone agi, quod hinc Romæ respectu non patet. 3. Et periculum ibi manifestius fuit, & honor fortè muneri habitus, & convenienter Tyranni furor indigitatus, quid autem attinebat Romam Babylonem vocare, ubi de salutatione fidelium Romanorum agebat Apostolus?

Quartò
ut allego-
rica aequè
fingi pos-
sent o-
mnia; ita
commodè
Babylon
sive Æ-
gyptiaca,
sive Chal-
daica in-
telligitur;

XIII. Et si allegoricus est locus Babylon, annon & allegorica erit persona Marcus, qui mox sequitur, & fortè Linus aut Clemens, aut Cletus, aut alius? Cur non & allegorica omnia? Præstat igitur de Babylone aliqua propriè sic dicta cogitare, cum sine necessitate gravi sensus proprius semper sit præferendus, quod & ipsi sedulo nobis inculcare non negligunt, ubi tamen non simplex gravis necessitas ad sensum improprium nos vocat. Et hinc quidem se offert gemina Babylon tum inclyta (tertia enim Phœniciae in Batanaea regione à Geographis quibusdam memorata obscurior fuit:) Ægyptiaca una, altera Chaldaica vel Assyriaca. Quaecunque autem eligatur, perinde est, cum utrobique Judæorum, quorum peculiarem curam Petrus susceperat, magna messis fuerit, paucioribus interim Romæ, imò inde à Claudii edicto nullis aperte degentibus; in quo etiam consentientem habemus Doctissimum Archiepiscopum Parisiensem, Petrum de Marca, cujus de Concord. Imp. p. 2. l. 6. c. 1. n. 4. hæc sunt verba: *Cum Petrus destinatus fuisset ad erudiendos Judæos, jamque in Judæa Evangelium predicasset, curam suam convertit ad Judæos, tum primæ dispersionis, id est, Babylonia, tum secundæ, id est, Græcicæ. Prout vir ille Doctissimus hinc planè nobiscum sentit, nimirum aliam Babylonem, quàm Romam, post Clarissimos ex Pontificia Communionem Viros multos alios, intelligens, id est, judice Baronio, nobiscum insigniter delirans, Novator & ipse, molestè accipiens ex Canonicis divinisque scripturis etiam Petri Romam adventum reddi testatum, & ipse, cum tot aliis.*

Argu-
menta
contra il-
lam;

XIV. Sed ostendere conantur, Babylonem aliquam propriam hinc intelligi nullo modo posse, adeoque, (quæ Annalium scriptoris verba porro sunt;) licet quis nolit, fateri compelli, per Babylonem esse Romam significatam. Et quidem tribus id ipse, & post eum Doctissimus

etissimus Valesius, probare volunt rationibus, quarum prima contra Babylonem Ægyptiacam directa est, quam *obscurum planè locum non civitatis nec oppidi dignum nomine fuisse, sed Castellum à Strabone & aliis nominatam esse, nec de Ecclesia ibi collecta ex Annalibus constare*, causantur, imò Annalista Petrum hanc Babylonem intellexisse, *insignem fatuitatem & rem nimium absurdam* vocat; Verùm & locum hunc (cui favet, quòd Palæstinæ vicinior fuit, & mittendis ad Judæos Græcanicæ dispersionis literis opportunior, & in eo tractu innumera ferè Judæorum multitudo, & Marcus veterum testimoniis à secundo Claudii ad octavum, vel (juxta Eutychium in Originibus Alexandrinis) ad primum Neronis annum,) satis olim magnum & celebrem fuisse, hodie famosi Cairi partem esse, & à Strabone *castrum munitum*, ceu insigne Ægypti propugnaculum, & in quo una ex Legionibus præsidariis fuerit, vocari, & in Actis Concilii Ephesini Cyrum ejus Episcopum inveniri Celeberimus Spanhemius, cui in hac quæstione multum me debere lubens profiteor, Dissert. III. de Petri itinere Romano §. 17. ex idoneis Authoribus fusè &, ut solet, doctè ostendit.

XV. Secundam rationem ex eo contra Babylonem Chaldaicam sumunt, quòd Caji tempore, Josepho teste, Judæi, qui agebant in Babylone & apud Assyrios, fuerint expulsi, denique trucidati. Sed 1. Non illud dicit Josephus, verùm modò, Anilæum cum suis, Babylonis impetum in Judæos facientibus, interfectum esse, reliquos autem Judæos coactos Seleuciam vicinam concedere, hinc Ctesiphontem, postea plerosque Nisibim Mesopotamiæ & contermina loca petiisse. Ex quo tamen minimè sequitur, sub Claudio Caji successore, & quidem decimo imperii ejus anno, secundum verisimilem de tempore scriptionis Epistolæ conjecturam, nullos planè Babylone Judæos fuisse, cum & furor Babyloniorum, pro ejusmodi tumultuum ratione, brevis esse, & Judæi ex vicinis locis mox reverti potuerint, & quidam sponte Seleuciam recesserint, &, pleròque tantum Nisibim & Neerdam se recepisse, testetur ἀρχαιολόγος.

XVI. Tertiò urget Doctissimus Valesius, si Petrus Babylone sederit, ostendi oportere successionem Episcoporum, qui Ecclesiam illam post Petrum administrarint, proferendos esse fastos illius Ecclesiæ, sicut successiones Episcoporum urbis Romæ, qui post Petrum Apostolum Romana Ecclesiæ præfuerunt, ex Irenæo aliisque proferantur. Quasi verò, ubicunque Apostoli Epistolas scripserunt, successores etiam necessariò in-

Contra
hanc;

Contra
utram-
que; Unā
cum con-
clusionē;

stituerint, & successioni initium dederint partim illustri, partim minimè interruptæ! Quid igitur de Paulo, qui Petro nihil inferior fuit, resp. etu tot locorum dicemus? An Ephesi, Philippis & Athenis, quia inde Epistolas transmisit, Episcopus sedit? Vel annon rectius Doctissimus Vir *ad Euseb. l. 3. cap. 21. Petrum & Paulum in Episcoporum ordine fuisse*, negat? Et annon Petrus Babylone parvas moras facere, & tamen Epistolam inde scribere potuit: *ἀπὸ παντὶ ὧν*, omnia loca pertransiens, quod ipsi respectu Palestine *Act. IX. 32.* tribuitur? Cùm, quæcunque jam intelligatur Babylon, habuerit sedes in Antiquitate illustres? Quemadmodum etiam, non obstantibus his rationibus, laudatus Doctissimus de Marca l. c. de Babylone Assyriæ verba Petri accepit: *Petrus abiit Alexandriam*, inquit, *quæ Ægypti Metropolis erat, & in qua habitabant Judæi secunda dispersionis, institutoque illic Episcopo Marco Evangelista, Antiochiam profectus est, atque hinc Babylonem, ubi degebat hereditarius Patriarcha Judæorum primæ dispersionis. Ea in urbe constitutus scripsit primam Canonicam, ut patet ex subscriptione, salutat vos Ecclesia, quæ Babylone. Tamen si enim veteres existimaverint, D. Petrum vocabulo Babylonis significasse urbem Romam: probabilis est Scaligeri conjectura, qui ex ipsa Babylone scriptam à Petro putat Epistolam hanc ad Judæos dispersos, qui habitabant in Provinciis, quarum Synagoga pendebant à Patriarcha Babylónico. Et Eruditissimus Grotius, dum Petrum Româ in Babylonia partes reversum esse, in annot. ad Marcum vult, annon sententiam etiam suam, quod per Babylonem intelligi Roma debeat, ipse refutat, clarèque innuit, jam in illis partibus Petrum fuisse, & nihil scriptioni ex illis partibus obstiterit? Sic etiam non contemnenda videtur illa illustris *Salmasii Appar. de Prim. Pap. pag. 15.* conjectura, nihil certi de morte Petri Clementis tempore innotuisse, quia in Babylone externi Imperii sede, longissimè à Roma, ubi tum degebat Clemens, diffusa, videatur martyrium passus, nec ab ea, id est, ab eo tractu unquam recessisse. Hactenus de loco ex Epistola Petri.*

Secundò
exami-
nantur lo-
si ex *Act.*
ult. & ex
epist. ad
Rom.

XVII. Secundò probatur hoc (Petrum nimirum Romæ fuisse) ex *Act. ult.* & ex epistola ad Romanos. Constat enim ex his locis, Romæ multos fuisse Christianos, imò Ecclesiam amplam & florentem, antequam Paulus eò veniret. Peto igitur, quis hos Christianos fecerit, si Petrus non fuit Romæ? Sunt verba Bellarmini. Damus ultrò, quod & Scripturæ postulant, ante Paulum Christianos & Ecclesiam Romæ fuisse; sed negamus ex eo sequi, Petrum illos Christianos Romæ conver-
tisse.

tisse, illam Ecclesiam Romæ fundâsse. Quænam est hæc consequentia; Paulus non fundavit. E. Petrus, & quidem Romæ degens? Annon potuerunt Ecclesiæ plantari sine horum Apostolorum præsentia? Quid igitur cum Samaritana Ecclesia, quid cum Antiochena, quam Petri quoque Episcopatum dicunt, factum est? Videatur Act. VIII. 4. 5. XI. 18. 19. Petit Bellarminus; *Quis hos (Romanos) Christianos fecerit, si Petrus non fuerit Romæ?* Quid si responderemus, nos illud nescire; quemadmodum foundationes primas aliarum etiam Ecclesiarum cum Bellarmino ignoramus plures? Sed tamen quoad Romanam Ecclesiam aliquid scimus. Nonne Act. II. etiam memorantur Judæi & Proselyti Romani? Nonne Rom. XVI. 7. Paulus de Andronico & Junia Romæ habitantibus testatur, eos *ante se in Christo* fuisse? Nonne ipse aliquot annis ante iter Petri Romanum, quod tam maturum fingunt, in Christo fuit? Nonne, *citato loco*, Andronicum & Juniam vocat *insignes inter Apostolos*? Nonne igitur ex his omnibus quodammodo intelligi potest, quinam primi fundatores Ecclesiæ Romanæ fuerint, etiam ante adventum Petri & Pauli, si quidem ille Romam venit unquam? Certè Romanos illos Pentecostales Petri auditores domum reverbos lucem feliciter accensam non sub modio occultâsse, dici debet; Certè Andronicus & Junia non sine causa insigni insignium inter Apostolos elogio ab Apostolo ornantur. Quod autem Juniam fœminam fuisse Bellarmino certum est, quàm incertum quæso est, & quàm parùm verisimile de insigni inter Apostolos? Et si vel certum esset, Andronico non obstaret, nec etiam ipsi Junia, quando etiam Iberos à fœmina Christiana captiva ad fidem adductos esse, historia Ecclesiastica testatur. Sic, posito etiam, nullum fuisse ausum prædicare Gentilibus, antequam Petrus cœlesti visione admoneretur Act. X. & XI. manet tamen præconium inter Judæos Romanos, quales jam ante Christum multos fuisse, ex Cicerone constat; hoc etiam non impedit, quò minùs alius ante Petrum Romæ Christum etiam Gentilibus annuntiaverit, cum visio illa Act. X. ante tempora Claudii contigerit, imò etiam prædictio Agabi Act. XI. 28. de fame sub Claudio futura, sicut etiam demum Act. XVIII. 2. de Claudii imperio primus sermo est.

XVIII. De Patribus à Bellarmino pro se citatis suo loco videbimus; hîc autem ad allegatorum Scripturæ locorum vindicias etiam ex antiquitate testimonia de prædicantibus Romæ an-

*Responsio-
nibus Sel-
larmini*

ad prædicationem
ante iter
Petri Ro-
mæ fa-
ctam.

te Petrum producere & indicare operæ erit pretium. Et jam produxit Ulricus Velenus in tractatu de hac quæstione edito, quem sibi maximè refutandum sumsit Bellarminus. Testimonia autem produxit Velenus ex Orosii *Lib. VII. Hist.* Tertulliani *Apologetico*, Platina in *Vita Christi*, & Tranquillo in *vita Tiberii*, quibus nempe ostendere voluit, statim post passionem Christi adhuc Tiberii tempore cœpisse Romæ esse Christianos, & proin non demum tempore Claudii à Petro Ecclesiam Romanam accepisse fundamenta. Addit Bellarminus responsurus in gratiam Veleni, (tam graciosus est Antagonistis;) testimonium Clementis *lib. I. Recogn.* ubi legatur, Barnabam tempore Tiberii Romæ prædicasse. Quem secutus Dorotheus Tyrensis in *Synopsi* dixerit; Barnabam esse primum, qui Romæ prædicarit.

Occurritur res-
pectu narra-
tionis Sue-
roniana;

XIX. In Responsione Bellarminus primò quoad Tertulliani & Tranquilli testimonia dicit, *Velenum apertè mentiri*. Hoc non est in gratiam Veleni! Quomodo autem probat Bellarminus, Velenum apertè mentiri? Tranquillus, ait, in *vita Tiberii* non meminit Christianorum, sed in *vita Claudii*, ubi dicit, *Judeos Chresto impulsore tumultuantes à Claudio fuisse Romæ expulsos*. Id quod *sua sententia faveat*; Sed si Judæi, à quibus tum Christiani non discernebantur, Chresto, vel juxta editionem Stephani Chresto (quomodo Servatorem nostrum nonnunquam olim appellatum esse docent Lactantius & Tertullianus;) *impulsore tumultuantes*, id est, ob Christianam religionem Gentilibus exosi expulsi sunt, verisimile certè est, jam sub finem imperii Tiberii, & certum, ante adventum Petri aliquos saltem Christianos Romæ, post paulatim auctos fuisse, ut dicto modo tumultuari, notari & molesti valdè esse, & ad expulsionem Claudium jam ab initio imperii, quod & acta Apostolorum docere videntur, aliquo modo adigere potuerint. Ut omninò tunc tumultuantes Romæ Christianos fuisse sententiæ Bellarminianæ non faveat; Saltem non magis ac oppositæ; Christianorum enim aliquot saltem sub finem Imperii Tiberii Romæ fuisse, non ideo negatur, potiùs ex incremento & licentia sub Tiberio jamjam commemoranda colligi potest.

Testimo-
nii ex Ter-
tulliano.

XX. Tertullianus verò in *Apol.* ita pergit Bellarminus, *potiùs contrarium judicat*. Nam dicit, *Pilatum ex Palæstina scripsisse Tiberio de resurrectione Christi, & quòd à multis Deus credebatur*. Tiberium autem retulisse ad Senatum, an videretur Christus in Deum recipiendus, porrò senatum

natum recusasse, propterea quod antea cepisset à Populis Deus haberi, ut Pilatus scripserat, quam à Senatu consecratus esset. Ex qua narratione non potest colligi, tunc Romæ fuisse Christianos, sed potius non fuisse; si enim fuissent, ex illis prius Tiberius cognovisset famam Christi, quam ex literis Pilati. Igitur actum jam est tempore, si vera narrat Tertullianus, Tiberii, Romæ de Christo in Deum recipiendo, quidnā igitur tunc saltem inquisitionem de eo quidam instituere cepissent, si prius nulli, ne Judæi quidem Romani ulli, eum cognovissent? Et sic vivente adhuc Tiberio Christiani Romæ oriri potuerunt; Porro Senatus Christum rejecit tanquam jam ante consecrationem suam à populis receptum. A populis? Quare igitur etiam non à Romanis? Saltem quibusdam, saltem Judæis, saltem post, Tiberio adhuc imperante? Quomodo igitur contrarium potius dicit Tertullianus? Quomodo ex illius narratione potest colligi, potius tunc Romæ non fuisse Christianos? Quia non ex illis, sed ex literis Pilati ea de re cognovit. At unde novit Bellarminus, nihil planè Tiberium de hoc ex aliquot Christianis Romanis cognovisse? Pilati literæ non testantur. An autem præfecti in Judæa literæ testari debuerunt in specie, quid quidam saltem Judæi credituri mox & dicturi sint? Quis non videt, Bellarminum hīc argumentari ex silentio, quod aliter se habere non debuit, imò vix potuit, quem argumentandi modum merè negativum in nobis mox improbabit falsò nobis tributum? Et certè aliunde etiam eadem cognoscere potuit, & non referre ad Senatum, potuit referre ad Senatum, id tamen taceri, potuit etiam non cognoscere ex Christianis. Quid enim? An pauci illi & recens conversi ad Imperatorem sponte deferre? An sic proprio judicio se prodere debuerunt, gnari odii, saltem aliorum? An id postea factum est? An talia Imperatori ipsis incumberebat proponere, quando Petrus ipsum commorationis suæ locum tacere potuit? Et annon videtur, quicquid jam de relatione Christianorum sit, literas Pilati & statim secutas, & longè majoris authoritatis, & solū dignas habitas fuisse, de quibus Senatui communicetur? Sed & Tertulliani hocce testimonium lucem mutabit à sequentibus, in quibus continuatio tantū est narrationis ejusdem, & ex quibus adhuc magis apparebit, *Velenum* saltem non tam apertè mentitum esse.

XXI. Orosius igitur l. c. addit, *Senatum decrevisse, exterminandos ex Urbe esse Christianos.* Idem plenius dicunt Eusebius &

Platina ; Ille quidem in *Chron. an. 34.* Ex consulto Patrum, inquit, Christianos eliminari urbe placuit, & Tiberius mortem comminatus est Christi accusatoribus. Hic verò l. c. clarissimè omnium; Admonitus Tiberius à Pilato de morte Christi ac dogmate ad Senatum retulit, censuitque, Christum in Deum referendum. Fieri id non modò Senatus vetuit, verum etiam pellendos urbe totà Christianos censuit. Proposita sunt accusatoribus præmia, quos Tiberius à tanto scelere minis & morte prohibuit. Sed excipit Bellarminus, id non ita accipiendum esse, quasi tunc in urbe Christiani essent, sed ut non reciperetur ullo modo Christiana religio. Quis non aliter intelligeret illud; exterminandos sive eliminandos ex urbe tota esse Christianos? Certè in urbe est, qui ex urbe pelli, exterminari, eliminari debet, & secundum Bellarmini mentem Senatus potius decernere debuisset, ex Judæa pellendos, exterminandos, eliminandos esse Christianos, & in urbem minimè admittendos. Videtur etiam aliquid de Christianis jam in urbe degentibus Tiberium retulisse, vel aliàs Senatum & Tiberium cognovisse. Maximè dum insuper accusatoribus præmia proposita sunt, & Tiberius à tanto scelere minis & morte eos prohibuit; Saltem etiam ex his, præsertim si cum Baronio statim post resurrectionem contigisse, licet præter necessitatem, supponas, reliquo Tiberii tempore & sub Cajo & Claudio ante adventum Petri, si is contigit unquam, Romæ aliquot Christianos, saltem Judæos fuisse, præsumere licebit.

Libris Recognitionum Clementis & Dorotheo;

XXII. Ad exceptionem Bellarmini contra Barnabæ prædicationem Romanam sub Tiberio, illam, *nullum facile ausum fuisse gentilibus prædicare*, jam n. 17. respondimus. Quòd autem addit; *Libros Recognitionum Apocryphos censeri*, illius, quando ex illis contra nos sæpe testimonia adduxit, etiam memor esse debuisset, & memores esse in similibus occasionibus deberent sodales; Sic etiam quoad Synopsin Dorothei, quæ hîc similiter à Bellarmino rejicitur, quamvis narratio ficta de Eunuchò ex LXX. discipulis in ea non reperiatur, & de Junia, viro jam vindicaverimus; Memores quoque rejectorum testimoniorum esse deberent, quando mox ex similibus, quibus maximam partem narrationes, etiam apertè confictæ, admixtæ sunt, rem totam conficere volent. Quòd autem ad testimonium utriusque authoris porrò excipit, (nam eo tantum fine dedit, ut rursus auferret, licet non omni modo posse videatur;) In illis dici, *Barnabam post primam Concionem sine fructu habitam in Judæam*

deam rediisse, adeoque illis Velenum aut parum, aut nihil lucrari; lucrum tamen (præsupposito, ut Bellarminus præsupponi permittit, vera narrari;) relinquere videtur, cum & alii fructum facere potuerint, & Barnabas verisimiliter sine fructu, id est, sine magno & sperato fructu rediisse dicatur cum illo maxime tempore nullæ conciones sine omni planè fructu fuerint, maxime tantorum & Divinæ Providentiæ in tam longinquis oras abductorum; Imò si ille fructum præsens non vidit, facile tamen post discessum, cum primis accedentibus aliis persuasionibus, & scripturarum scrutatione, & auditorum collatione, apparere potuit; Quod etiam sufficit; Et ista, illustrationis ergò tantum, ex antiquitate responsioni ad secundum ex Scriptura argumentum subjunxisse.

XXIII. Plura non habent; Nos igitur jam videbimus, quid contra iter Petri Romanum tale Scripturæ nobis suppeditent. Et primò quidem argumentamur ex ipso Scripturarum, de tali itinere Petri silentio, postquam ex allatis Scripturæ testimoniis iter illud probari non posse satis ostendimus, & alibi de eo ne quidem suspicandi causa datur. Hic autem statim excipit Bellarminus, *nihil concludi argumentis ab authoritate negativè*. Nihil certè defectus testimonii unius authoris probat, dum alii ejusdem fidei auctoritatis testantur; Nihil etiam testimonii defectus, ubi testimonium dari non debuisset; Ast hic aliter se rem habere ostendemus. Nam primò quidem hic non ex unius authoris silentio argumentamur, aut duorum, aut trium, sed sacrorum omnium, & quando hi omnes tacent, & alii profani authores etiam tacent, & Clemens ipse tacet, quemadmodum ostendemus; in re certè suspecta suspecti, & si unum fortè excipias, posteriores Clemente omnes, & Metaphrastes ex Seculo XI. præter quem *neminem, qui describat historiam itineris Petri invenimus*, ut Baronius ad An. 44. n. 27. ait, audiri facile non debent; bona est nostra argumentandi ratio, & dissimilis valde illi, cui nostram assimilat Bellarminus: *Alioqui, quia Matthæus non scribit in Evangelio, Christum circumcisum: Marcus non meminit presentationis, Lucas non meminit stellæ novæ: Joannes non dicit, Christum natum de Maria virgine, ista omnia erunt falsa, quod absurdissimum est.*

XXIV. Absurdissimum hoc est, quia quod ab Evangelistarum uno, aut duobus, aut etiam tribus tacetur, à reliquis, aut quarto, juxta sapientiam & dispensationem Dei suppletur & traditur ejusdem fidei, auctoritatis ejusdem, supremæ Divinæ, sed, quia

Argumentatio contra Petri in urbe præsentiam primò ex Scriptura silentio;

Respondetur exceptioni Bellarminianæ, atque

de

*jam infer-
tur, non
esse de fide
illam præ-
sentiam,
& quæ ex
ea sequi
disunt;*

de re, quam tractamus, omnes silent, primò omnium illud inferre possumus, eam non esse certam certitudine fidei, non esse de fide, cum in iis, quæ aperte posita sunt in Scripturis, teste Augustino de Doctr. Christ. cap. 9. inveniuntur ea omnia, quæ continent fidem morésque vivendi, quod & alibi lib. 3. cap. 6. cont. Lit. Petiliani plenius & efficacius pronuntiat: Sive de Christo, inquit, sive de ejus Ecclesia, sive de quacunque alia re quæ pertinet ad fidem vitamque nostram, non dicam, si nos nequaquam comparandi ei, qui dixit; licet si nos, sed omninò quod adjecit, si Angelus de cælo annunciârit, præterquàm quod in Scripturis legalibus & Evangelicis accepistis, anathema sit. In quo autem Scripturæ loco docetur, Petrum fuisse, esse, aut fore Romæ, sive jam Petrus id ipse testetur, sive de eo testentur alii? Et si de fide non est, Petrum fuisse Romæ, simul etiam de fide non erit, quicquid huic Petri in urbe Domina præsentia superstruitur, ibi fuisse Episcopum, Papam esse ejus Successorem, & proin Monarcham Ecclesiæ infallibilem, de fide non erit fundamentum totius religionis Pontificiæ.

*Argu-
mentum
ex eo con-
firmatur,
quòd te-
stimonia
adesse de-
berent,
primò ob
rei digni-
tatem, ex
hypothesi,*

XXV. Secundò testimoniorum defectus est, ubi testimonia adesse deberent. Quid enim? An res tanti momenti in Scriptura taceret? Annon uno & altero verbo saltem innui debuit, quomodo Petrus Apostolorum Princeps & Ecclesiæ Monarcha (loquor ex hypothésibus Pontificiis;) Romam ad sedem Monarchicam & totius Christianismi caput ibi erigendam & æternùm stabilien- dam, concesserit? Tot regiones eum in finem peragrârit? Itinere tot & tanta egerit, gentes converterit, provincias salutârit, erexerit, Patriarchatus fundârit? Quàm illustris, quàm tanto duce, regiones, quemadmodum in exercitu, ut Leo Allatius de Perp. Conf. l. 1. c. 11. loquitur, obambulante, dignus fuerit? An hæc omnia res tantæ tamque scitu necessariæ silentio Scripturarum involvi debuerunt prorsus, quando Scriptores sacri tot alia minoris longè ponderis fusè profecuti sunt! Certè si homo Pontificius hîc vel parùm attenderet, statim ipsi, quæcunque de Petri Monarchia credit, suspecta fieri deberent, & non possunt illa modo ullo cum ipso Scripturarum de Petri profecutione silentio conciliari.

*In rei ve-
ritate;*

XXVI. Sed & mirum non immeritò videtur, vel sine istis hypothésibus, Scriptores Sacros & Lucam maximè Actorum Apostolicorum auctorem tanti Apostoli tam celebre iter ne verbo quidem attigisse, cum non tantùm aliorum itinera, longè infra momentum hujus, Philippi Azotum, Cæsaream, Saulis Tharsum, Discipulo-

cupulorum in Phœniciam, Cyrum, Antiochiam, Barnabæ & Saulis in varias Syriæ & Asiæ minoris Civitates, sed & Petri Samariam, Lyddam, Joppen, Cæsaream, Hierosolymam, & alia de Petro referat, conversiones per eum factas, miracula edita, vincula illi injecta, & quæ aliquot post annis, diu autem post tempus, quod itineri Petri Romano assignant, subsequuta sunt? Ut valde frivolum sit illud Baronii & aliorum effugium, *Pauli cum primis acta Lucam retulisse.*

XXVII. Testimonia autem adesse debuissent non tantum ob rei dignitatem, sed & ob occasionum varietatem. Quot quæso Lucas habuit? Habuit, ubi de primo cum Simone congressu egit, & facile addere potuisset, eundem Simonem postea Romæ illustriori longè certamine à Petro victum fuisse. Habuit, dum de Petri profectioibus & aliis locutus est; Habuit, dum præsentem in Concilio Hierosolymitano Petrum Act. XV. induxit, sine ulla reditûs ex urbe & Cathedræ relictæ mentione; Habuit denique maximè in descriptione satis prolixa adventûs Pauli in Urbe, ubi Petrum, fratribus reliquis obviam venientibus, seu ut præsentem tum, seu ut forte ab urbe absentem, inducere potuisset. Sed nullâ earum, non etiam aliis occasionibus usus est.

Secundò
ob occasio-
num va-
rietatem,
quas ha-
buisse Lu-
cas;

XXVIII. Quot etiam memorandæ in urbe præsentiae occasiones Paulus habuit? Habuit primùm in Epistola ad Romanos, dum enim multus fuit in laudanda Romanorum fide & laudandis, per quos res Christi inter eos strenuè promota erat, operariis, quî tanti fundatoris oblivio subire potuit? Et dum in fine salutem operariis & illustribus in Ecclesia nominatim impertiit, quî Petri, omnium Principis, nullam omninò mentionem fecit? Quî non subinde eos ad reverentiam Petro Episcopo suo debitam & ad doctrinæ ab eo traditæ & tradendæ observationem hortatus est? Imò quî ad eos scribere necesse habuit, cum Petrus ipsorum Episcopus satis eorum saluti invigilare potuerit? Habuit in omnibus Epistolis Romæ datis, in quibus Clementis, Lucæ, Timothei, Marci, Aristarchi, Demæ, Epaphræ aliorumque opus Domini secum peragentium aliquoties meminit; Petri ne verbo quidem unquam. Abfuisse tunc dicunt; sed dicunt; atque ita semper abfuisse, Episcopo loci parùm convenire potuit; Et si vel semper abfisset, quid ordinarius aut primarius urbis & orbis Pastor, & ubi ageret, saltem semel indicari debuisset.

Paulus;

Ipsa Po-
stilla;

XXIX. Et quot tandem memorandæ suæ in urbe præsen-
tiæ occasiones ipse Petrus habuit? Habuit, & debuisset ipse sal-
tem, tacentibus Luca & Paulo, in alterutra Epistolarum vel Romæ,
vel cathedræ ibi erectæ, vel circumstantiæ alterius meminisse, of-
ficiū erga se & Successores præscribere; sed facere planè neglexit.
Quæ omnia sufficienter jam testantur, argumentationem nostram
non à defectu testimoniorum merè negativorum, sed potius pri-
vativorum esse, id est, talium, quæ non affirmant, ubi deberent af-
firmare, si res ita se habuisset. Et hoc genus argumentandi, inquit
Medina in Thom. p. 3. q. 1. a. 3. efficacissimum est. Nam hoc genere argu-
mentationis colligitur, tantum unum mundum esse factum, & solum Filium
assumpsisse carnem humanam, licet non dicatur in Sacra Scriptura, alios
mundos non fuisse factos à Deo, neque verò, quod alia persona non assum-
serit carnem humanam; Commune etiam & apud adversarios vel
maximè usitatum est.

Secundò
argumen-
tatio in-
fituitur
ex iis, quæ
in Scriptu-
ris S. con-
tra istam
Petri in
Urbe præ-
sentiam
habentur.
Et primò
quidem
ex serie
rerum ge-
stiarum;

XXX. Secundò etiam argumentamur ex iis, quæ in Scriptu-
ris Sacris contra istam in urbe Roma Petri præsentiam expressa
reperimus. Et primò quidem ex serie rerum illo tempore gesta-
rum. Communis ferè est Pontificiorum opinio, Petrum Romam
venisse secundo Claudii anno, & ejus loci per 25. annos Episcopum
fuisse; Atqui ex Actis Apostolicis primò indubium est, egisse adhuc
in Palæstina Petrum anno Claudii quarto, ante quem etiam ibi
constanter mansit, & quo ipso Herodis Agrippæ, consentientibus
Chronologis, ultimo anno ab Herode in carcerem conjectus fuisse
planè videtur; Quare etiam Doctissimus Valefrus; Igitur, inquit
Not. ad Euseb. l. 2. c. 16. Petrus ante hunc annum Romam proficisci non po-
tuit. Rursum Hierosolymis fuit Petrus tempore Synodi Act. XV.
quando etiam Pauli Hierosolymitanam illam profectioem, de
qua Gal. II. 1. factam esse, tum aliunde, tum etiam ex consensu
Theodoretī veterūque aliorum, & ex recentioribus, Baronii, Va-
lesii, cognoscimus; Facta autem illa, sicut Apostolus expressè testa-
tur post 14. annos, quos à conversione Pauli numerandos esse, &
nostri probant, & fitetur ipse Baronius; & quam conversionem,
Caligulæ circiter ultimo anno accidisse, æquè probari potest; Ut per
consequens Concilii tempore, & Claudii anno ultimo adhuc in
Palæstina Petrus fuerit; quin si detur Baronio, Concilium anno
Claudii 9. habitum fuisse, porro constabit ex Gal. II. 12. Petrum
Antiochiæ post Concilii celebrationem commoratum esse, quò
cum

eum demum post Concilium habitum concessisse, Onuphrius & Halloixius Jesuita strenuè defendunt. Posito igitur, quod post alios Illustris Salmasius conjicit, concertationem Pauli cum Petro in annum Claudii 12. incidisse, & ut ajunt, Petrum per septennium Antiochiæ Episcopum sedisse, nec sub Claudio Romam venire, nec ibi per 25. annos sedere potuit; Imò jam res, Eutychio Alexandrino in *Ecclesia istius originibus* p. 37. quem multi multum aestimant, confecta erit, ibi enim Petrum sub extrema Claudii occisum esse dicitur. Ut etiam ex Veteribus aliæ Petri martyrium martyrio Pauli aliquot annis prius faciunt, & si vel sub Nerone etiam Petrus martyrio affectus esset, ex dictis constare potest, eum nec secundo aut tertio Neronis anno, quando Paulus ad Romanos scripsit, nec etiam sexto, eo illinc veniente, Romæ fuisse, Paulo autem Ecclesiæ urbis illius operam suam addicente, causam Petrus nullam habuisset ex Oriente (Babylone etiam eum scripsisse supra docuimus) molestissimis itineribus Romam properandi. Ista autem latius deducta apud Celeb. Spanhemium *Diff. cit. §. 27. seqq.* videri possunt.

XXXI. Porro argumentamur ex aliis, quæ in Scripturis, Secundæ ex peculiari Petri circa Judæos cura, & epistola ad Galatas. Petrum Romæ degisse, impugnare videntur. *Dissertatione primâ* multa de peculiari ejus circa Judæos cura diximus; Cui se Bellarminus quadantenus opponit, *l. 1. de R. P. c. 17.* dicens, *Petrum sic magis Hierosolymæ Episcopatus sui sedem ponere debuisset, quam Antiochiæ, aut Romæ, quæ urbes gentium fuerint.* Admitteremus, si de commorationis loco tantum loqueretur, & illum non Hierosolymis circumscriberet. Rectè ais, Bellarmine, *potius in aliqua urbe Judæorum*, id est, ubi Judæorum magna multitudo, commorari debuit Judæorum Apostolus, *quàm Romæ* (nam, quod Antiochiam attinet, & plures ibi Judæi, & Episcopatum illius loci septennalem quoque negamus;) *in urbe gentium*, ubi tempore quidem Claudii nullos, aut ferè nullos ex edicto, sed & aliàs paucos fuisse Judæos, & ex eo, quod eorum Primores Paulum illuc delatum non spontè convenerunt, triduo post adventum ejus demum evocandi, quidam de secta Christiana parum etiam edocti; & ex Epistola, in qua Romani Gentibus non semel accensentur, & salutationes origine Græcorum, vel Latinorum occurrunt, & ex aliis, facile colligi potest, sicut etiam in reliquo Occidente pauciores fuerunt; Jam autem vix concipi potest, quomodo Petrus eo ipso tempore, quo Paulus & Barnabas gentibus inserviebant, in tanta Judæorum per

Græciam, Thraciam, Asiam minorem, Syriam, Babyloniam, Ægyptum, Orientem omnem, messe, neglectis suis, seu ex composito, seu ex divina jussione, partibus, longis itineribus Romam adierit, sedem & Cathedram ibi fixurus, nec nisi casu & vi edicti Imperatorii in Orientem reversurus, & illo denuò relicto omnes Occidui orbis partes lustraturus? Quod eò magis mirum, quando accedit, Paulum Petro *Judeorum Apostoli* elogium tribuisse in Epistola ad Galatas serò satis, & inscriptionum consensu Româ data & missa, ex ea urbe, in qua tum Petrus æquè Gentium ac Judæorum Episcopus, imò convertendis in Occidente Gentibus occupatior sedisset.

Ex Epistolis, ad Philippenses, Colossenses, atque ad Timotheum;

XXXII. Sic impugnare videtur Petri in urbe præsentiam Epistola ad Galatas, sed etiam illa ad Philippenses, in qua Româ c. II. 20. testatur, se neminem habere *ἰσὺ ψυχῶν*, *pari animo præditum* erga fideles, cæteris omnibus, quæ sua, & non quæ Christi sint, querentibus. Posito autem, posterius hoc non de omnibus omninò intelligendum esse, prius tamen arguere videtur, Petrum etiam tunc in urbe non fuisse, utpote qui pari, si non majori affectu, cum primis si Pastor Universalis fuisset, fideles quoscunque amplecti debuit; Accedit quoque testimonium ex illa ad Colossenses, Româ pariter scripta, in qua tres modò memorat Paulus *συνεργῆς εἰς τὸν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ*, *cooperarios in regno Dei*, Aristarchum, Marcum & Jesum; Ast Petrus vel primus horum fuisset, si Romæ; Nec omitti debet, quòd 2. Tim. IV. 16. 17. *Omnes se dereliquisse*, Paulus conqueritur, id est, explicante Aquinate, *omnes discipulos territos & nullum fuisse, qui illum consilio aut ope juvaret*; Quod certè Petro tribui non potest, nec proin dici, eum, saltem tunc, Romæ fuisse. Alia tacemus, & concludimus, Scripturam Sacram parùm favere Petri in urbe Roma præsentiae.

Tertiò argumentatio instituitur ex silentio Authorum profanorum;

XXXIII. Scriptores profani, Tacitus, Suetonius, Dio, qui res sub Claudio & Nerone in urbe gestas commentariis suis tradiderunt, silentio suo ei parùm quoque favere deprehenduntur; Nam & causam & occasionem de Apostolorum Principe, si Romæ tunc versatus fuisset, mentionem injiciendi aliquam omninò habuissent; Tacitus, Christianos sub Nerone introducens; quorum fuisset tum Petrus in urbe ipsa, summum post Christum caput, alter Christus, cathedrâ Romæ stabilitâ tantæ authoritatis, ut inter equuleos, cruciatus, tormenta, res illa taceri Neroni & Aulicis potuisset

tuisset minimè, nec à Scriptore hoc Christianorum tanti Reſtoris, haud ſemel, niſi fallant Lini, Marcelli acta, vetuſtiqué Anaſtaſii Codices, ad Neronem admiſſi, ſupplicium publicum tam rarum, cauſis & circumſtantiis tam nobile, planè negligi debuiffet. Suetonius autem, qui de Icaro & Tiridate inſigni mago retulit, & de Chriſtianorum ſuppliciis & expulſione unâ cum Judæis ſub Claudio, quî Simonem tantum & Neroni cariffimum ejusque hiftoriam tacuiſſet? Quî Dio diligentiffimus? De Plinio & aliis ut nihil dicamus.

XXXIV. Interim tamen non diffitemur, univerſæ pro-
pemodum pro illa præſentia Antiquitatis Eccleſiaſticæ conſenſum,
ob quem etiam, non tantum præſentiam illam vel negaſſe, vel in
dubium vocaſſe toti Romanenſium choro res delirio propior &
Allatio aliſque ſupremus animam agentis hæreſeos conatus viſus
eſt; Sed & in Proteſtantium caſtris de abſentia ἐπέχοντες non pau-
ci, præſentiam haud gravatè largientes, fuerunt plurimi, Epifcopa-
tum tamen & 25. illos annos acriter & conſtanter nobiſcum im-
pugnantes. Aſt nihil attinet multum traditionis illius examini
poſt exactiſſimas tum aliorum ex noſtris, tum maximè Celeber-
rimi Spanhemii, curas immorari; quî Diff. II. & I. non tantum in
primos ejus Authores ſtudioſè inquiri, ſed & ex Euſebii tantum
fide, Papiæ ejus primam originem tribui poſſe, eruditè oſtendit, illi
σφόδρα σμικρὸν ἔργον, mediocri admodum ingenio prædito, juxta Euſe-
bium, Hiſt. l. 3. cap. 39. & qui, eodem ibidem teſtante, aliis quoque
exempla copioſè ſuppeditantibus, ὡς ἐν τῷ παλαιῷ ἀρχαίῳ, ut ex
traditione non ſcripta, multa ξένα καὶ μυθώδη, nova & fabulis pro-
piora propinavit, & cujus occasione Annaliſta ad an. Chr. 118. n. 5. mo-
net, habendum eſſe in traditionibus delectum; ut non mox, ut quis ſe ali-
quid ex majorum traditione accepiffe tradat, (ut de Papiæ acciderit,) fi-
dem illi omnes adhibeant; Inſuper Euſebii locum, & aliorum poſte-
riorum, qui, quod uſu venire ſolet, priorum teſtium fide hîc falſa
probârint, teſtimonia accuratè examinat, & occaſiones probabiles
compoſitæ & continuatæ narrationis in Babylone, ſcriptionis lo-
co, quam propenſi in myſticos ſenſus Romam, lectâ Apocalypſi,
crediderint ætate Papiæ ſaltem aliqui, & credito multis Romano
Petri cum Simone Mago, quod fictitium eſſe oſtenditur, certamine,
& Icaro Suetoniano illuc ineptè traducto, & Romanenſium omnia
ad augendam ſuam authoritatem quadantenus apta undiquaque
conquirentium & ſedulò promoventium citò ſurgente faſtu; di-
ligenter & prolixè commemorat.

*Patrum
ferè om-
nium con-
ſenſus ali-
ter ſen-
tientibus
largien-
dus;
Quem ta-
men plura
hîc minùs
validum
pronun-
tiant;*

Et qui non
semper
sufficit,
ipsis etiam
Pontifi-
ciis;

XXXV. Nec certè est, cur nobis hîc Pontificii ob rejectas, vel saltem non sufficienter eorum judicio æstimatas tot veterum auctoritates tantopere indignentur, quando, juxta præmissa, Scripturæ divinitus inspiratæ ista de Petro credere & indubitata habere, nobis prohibere videntur. Idem hîc facimus, quod Romanenses respectu Veterum alibi, nunquam fortè tot Divinis testimoniis prohibiti; At Patres id ajunt! inquit occasione alia famosus ille Græco-Romanus Allatius de Perp. Conf. l. 1. c. 5. n. 14. 15. Patres non possunt dicere, quod non fuit? Item; Dictis Patrum solis in hoc negotio inniti, est frustra operam perdere. Sic & præclare Baronius ad an. Chr. 39. n. 22. Profectò majoris esse fidei Acta Apostolorum, à Luca conscripta, quavis auctoritate Majorum, nemo negarit. Atqui nos hunc ipsum Lucam (quem Baronius & alibi cum Bellarmino traditioni, nempe in examinata Ecclesiæ Romanæ per Barnabam foundatione, opponunt;) & præterea Paulum, imò ipsum Petrum urgemus. Sin verò omnia admittere deberemus, quæcunque Patres, etiam aliquando magno cum consensu, præter & contra Scripturarum auctoritatem in scriptis suis reliquerunt, quàm bellè cum fide nostra ageretur, & quanta fabularum plaustra nostra faceremus, ab ipsis etiam Pontificiis ex parte repudiata!

Contra
quos mul-
ta in rela-
tionibus
de itinere
& com-
moratione
Petri Ro-
mana fa-
ciunt;

XXXVI. Haberent utique prægnantes causas, nisi de fundamento Religionis suæ rejiciendo ageretur, & ea, quæ de Petri in urbem adventu & ejus commoratione in urbe, in defensione utriusque dicuntur, rejiciendi. Multa enim dicuntur & dici debent parùm cum illorum hypothefibus convenientia; Sic Petro honorificentius inter Judæos prædicandi munus per præconium tam longi temporis in urbe Gentium eripitur; Sic tot aliis locis, ubi eum Ecclesias fundasse, Episcopos, Patriarchas constituisse, quibus eum privilegia dedisse, simul adfirmant, gloriosa ejus, ex qua tot & tanta sibi propria vendicant, præsentia communicatur; Sic simultaneous Petri & Pauli Romanus Episcopatus, (quem ipsis tantum nocere Dissert. præced. ostendimus) adstruitur; Prout certè Clemens, Petri, ut ajunt, Successor in Epistola sua ad Corinthios magnæ meritò auctoritatis, ubi ei sermo de Apostolo utroque, de utriusque laboribus & martyrio, de Petro paucissimis defungitur, nec locum designans martyrii, nec professiones in Occidentem, nec Romanum Episcopatum, minùs, fuisse hunc sibi à Petro ante mortem concreditum; At de Paulo, ut post Petrum sublato, ut la-
boribus

boribus maximo, ut ἐπὶ τὸ πέρας τῆς δύσεως ad fines Occidentis, seu Romam delato, ut totius Orbis Doctore, ut sub Imperatoribus, Nerone videlicet, perpeffo, sermo illi prolixior & ἐμφανώτερος. Ex quo non immeritò concludi potest, Clementem hunc ignorasse Petri ad πέρας τῆς δύσεως profectiōem, & totius orbis peragrationem, & martyrii Petrini, fortè in Oriente consummati, locum & cæteras circumstantias; Quemadmodum etiam, quod ex Ireneo producunt, testimonium, utrumque Apostolum pariter saltem Romanam Ecclesiam fundasse, prima ejus fundamenta jecisse, simul eam administrasse, pari tandem potestate Lino Episcopatum tradidisse, dicit, primum illud, quod hîc Bellarminus Petro tribuit, non habens; Et testes alii Dionysius Corinthius, Cajus, Tertullianus, Origenes, Epiphanius, & omnia utrique communia faciunt, imò aliquando soli Paulo foundationis laudem tribuunt; Sic quoque testis Pseudo-Clemens, Romanam Ecclesiam à tertio, Barnaba nimirum, fundatam, Romæ jam ante adventum Simonis, cui oppugnando Petrus accesserit, collectam Ecclesiam fuisse, & de aliis, quæ Pontificiis suppositionibus parùm congrua sunt, simul testatur; Sic pariter Tertullianus, testis alius, in eodem, ubi de Petro agit, loco, suum & quartum fundatorem addit, Johannem, quem Romæ in oleum primò igneum demersum, & postquam nihil passus esset, in Insulam relegatum fuisse (certo falsitatis indicio) primus omnium tradidit. Et ista quidem præter multa alia Pontificios à credito illo Petri adventu, & commemoratione tot annorum recepta abducere deberent.

XXXVII. Nos autem præter Scripturarum silentium, & ea, quæ in illis Petri in urbe præsentiaè apertè contrariari videntur, & alia jam saltem indigitata, porrò ab assensu retrahit multiplex authorum talia de Petro tradentium in enarrandis circumstantiis discordia. Cui quidem moderi conatur Bellarminus, dicendo, *sepiissimè accidere, ut constet de re, & non constet de modo, vel alia circumstantia*; Sed frustra. Nam etiamsi res certa esse possit, cujus modus ignoratur, de cujus etiam circumstantiis nonnullis haud constat, ut ex Scripturis quidem certissimum est, (in quibus exemplis Bellarmini subsidium quærit;) *Christum mortuum fuisse, fuisse Reges Persarum, Saulem, Samuelem, & mundum esse conditum, & impleri esse Danielis septimanas*, licet omnes, temporis etiam, circumstantiæ à Divinis Scriptoribus non recenseantur distinctè, & alii de tempore

Notatur
multiplex
Autho-
rum in re-
lationibus
istis dis-
cordia, &
occurritur
exceptio-
ni Bellar-
minianæ;

tempore dissentiant, tamen ubi certitudo de re ipsa ex Scriptura non tantum non habetur, sed potius illa Scripturae manifestè repugnare videtur, quemadmodum illud circa hanc quaestionem haecenus ostendimus, & accedit non tantum de circumstantiis nonnullis quorundam silentium, sed & primorum etiam authorum inter se pugna, certè res talis eò magis rejicienda videtur.

*Autho-
rum pu-
gna &
contradi-
ctiones re-
solvuntur;*

XXXVIII. Ast quot & quantæ hîc Authorum in circumstantiis, etiam præcipuis, pugnae! Contradictiones quot! Non jam leviora attingam, non in ipsis historiae circumstantiis præcipuis circumstantiarum minorum inconvenientia & contraria, qualia sine fine ferè in solo cum Simone Mago certamine Clarissimus Spanhemius *Dissert. III. §. 20.* exhibet; Non magna illa de primis Successoribus dissidia suo loco plenius tradenda. Ex illis tantum, quæ de adventûs tempore & morte habent Authores, nonnulla diversa, pugnantia adducere lubet. Quoad adventûs in urbem tempus Fastis Siculis anno 18. Tiberii Romæ Petrus Episcopus constitutus dicitur, ut Marcus Alexandriae, Hierosolymis Jacobus. Sub Cajo Arabes Petrum Romam adiisse volunt. Antiquissimus Codex apud Blondellum, sub Consulatu Vinutii Quartini, id est, annis 12. ante. 2. Claudii, Marcellinus Comes (notante Scaligero) biennio ante tempus assignatum in Latino Eusebii, venisse ait. In Græco Eusebii, quem edidit Joh. Scaliger, legitur, anno Chr. 40. Romam ivisse Petrum, qui foret Caji ultimus, ad summum Claudii primus. Orosius certius nihil habens in exordio Imperii Claudii id factum esse testatur simpliciter; Communis est opinio, secundo Claudii anno factum esse; Sed Valesium, Petrum ante quartum annum Claudii Romam proficisci non potuisse, testantem jam audivimus; In quem etiam annum Petri in urbem adventum conjicit post Marianum Scotum Author Fasciculi Temporum; Imò Beda in Act. XV. idem fecit, idem etiam Waldensis T. 1. *Doctr. fid. l. 1. art. 1. c. 7.* Franciscus autem Horantius l. 6. c. 12. cont. Calv. *Inst.* quinto Claudii anno advenisse dicit, dum, advenisse decimo quinto post Christum passum anno. Tardiozem adventum facere videtur Th. Aquinas, in Gal. 2. *lect. 1.* dum decimo quarto post Pauli conversionem anno profectionem Petri tribuit. Passionale verò de Vitis Sanctorum adventum illum in decimum tertium Claudii rejicit. Damasus, aut, si quis malit, Anastasius, in *Pontificali* demum sub Nerone contigisse, adfirmat; Origenes T. 3. in *Genes.* vitæ finem Petri innuit.

innuit. Denuò & hîc addi meretur, ante Concilium, juxta Onuphrium & Halloixium ne quidem Antiochiæ Petrum fuisse. Ut autem supra ne unum quidem horum verisimilitudinem post Scripturarum considerationem habere, ostendimus, ita in specie hîc omnes illos post secundum Claudii annum incipientes numerum 25. annorum destruere notamus, id quod & Bellarminus & omnes agnoscere debent, illo etiam ex eo fundamento Fasciculum temporis & Scotum rejiciente, tanquam sibi & veritati non constantes. Sed quomodo in re tam incerta certi esse potuissent? De 25. annis autem, quot in Chronico Eusebiano etiam Antiochiæ *Olymp. CCIII. A. IV.* secundum Parisiensem Michaëlis Sonni & Basilienses editiones tribuuntur, eos Chronico isti ab Hieronymo insertos fuisse. Doctissimus Jos. Scaliger *Animadv. in Eus. pag. 189.* probat, suum ei etiam assensum addente Valesio. Illos autem non minùs tollunt, qui septennalem Episcopatum Antiochenum præponunt; Imò omnes, qui causam adventûs expugnationem Simonis Magi faciunt, qui, si Romæ fuisset, nonnisi postremis Neronis temporibus victus & oppressus esset, cui intimum fuisse, & propter cujus occisionem Petrum in odium Neronis incurrisset, & in carcerem conjectum, & morte mulctatum esse Hegefippus *l. 3. c. 2.* tradit; quamvis jam sub Claudio sublatum esse, Valesius ex Eusebio *l. 2. c. 15.* contendat. Quis autem credat, vel 25. annis ad istam victoriam opus fuisse, aut Petrum nondum debellato Simone tam longinqua & longa itinera suscepturum fuisse? Sed itane fieri potest ut incertus sit numerus tam mysticus (qui radix quadrata est, extracto ex numero Apocalyptico 666. idemque impariter impar & infustus) & singulari semper ratione in Romana Ecclesia conspicuus, quemadmodum Franc. Potterus *Explic. Num. Bestia* ingeniosissime ostendit; & secundum quem primitus 25. Tituli à Marcello instituti, Presbyteri 25. Basilicæ, seu templa Baptismalia 25. Valesio etiam observante, quod, cum singuli Presbyteri suas regerent Basilicas, quot fuerunt Presbyteri, totidem Basilicas fuisse dicendum sit. Hinc Parœciæ 25. imò ex Onuphr. *de Tit. & de Civit. Rom.* urbis portæ 25. additâ ab ipso portâ triumphali ad 24. portas Plinii. Prout etiam nefas est, ullum Papam annos Petri excedere.

XXXIX. Mortem quod attinet, Ambrosius *Serm. 66. de Petro & Paulo* ait, utrumque simul uno die & loco & sub uno iudice passos esse; Quod etiam confirmat hymnus Romanus: *Quomodo in vita se dilexerunt, ita in morte non separati fuerunt.* Linus contra in lib.

Speciatim quoad mortem Petri.

de pass. Pet. & Paul. non uno die, nec eodem loco, nec etiam ejusdem Tyranni sententiâ id factum esse adfirmat, ideò à Bellarmino etiam rejectus, & omnino rejiciendus cum multis aliis scriptis similibus, quæ primis Papis tribuuntur, sed proin etiam rejiciendus quoad illud, de Episcopatu Petri; Alii cum Hieron. *Cat. in Paulo*, eundem diem & annum assignant, sed diversa loca & supplicii genera; Alii eundem diem, sed anni vertentis; Si autem Eutychio *l. cit.* credimus, Petrus sub extrema Claudii, & annis, ante vulgarem opinionem, 13. vel 14. martyrii coronam accepit. Clementem etiam audivimus, qui Petrum præmissum esse præsupposuit. Ut vetustissimus Patricii author, quasi ex Justino & Irenæo, Paulum ἐφ' ὅλοις ἔτεσι πέντε, totis quinque annis subsecutum esse, tradidit. Fuit autem Petrus, juxta Bellarminum & Genebrardum, annos 87. natus, quando mortuus est, & tamen paulò antè tam multa, & tam molesta, & tam longinqua, & quasi continua itinera confecit! Mortis autem circumstantiæ plurimæ à tertii, quarti, quinti & sequentium seculorum scriptoribus demum repertæ fuerunt. Quoad reliquias se habere utriusque Apostoli corpora dicunt, sed separata & partem dimidiam in Petri, alteram in Pauli templo, libravisse autem Sylvestrum, ut utrobique pars æqualis esset; Interim tamen etiam capita tantum Romæ, dentem unum separatim, ossa ubique ferè esse perhibent, Pictavii rursus Petri cum barba mandibulum, Treveris ossa multa, Argentinæ Pauli humerum, Genevæ Petri cerebrum; Calvinus autem de reliquiis ait, *pumicem ejus loco repertum esse*. Incerta igitur omnia & valdè incerta, ipse etiam in urbem adventus valdè incertus est, si non manifestè falsus. Quod & agnoverunt diversis temporibus ex ipsa communione Pontificia Viri Doctissimi haud pauci, quorum nonnulli velut Joh. Baptista Mantuanus, Michaël Cæsenas, Marsilius Patavinus, Johannes Aventinus, Johannes Lelandus, Carolus Molinæus, dubiâ etiam traditionis fide adducti, B. Petrum unquam Romæ, nedum Ecclesiæ ejus fundatorem & per 25. annos Episcopum fuisse, partim multum ambigunt, partim apertè, productis etiam rationibus minimè contemnendis, inficiantur.

Ex Petri
præsentia
nihil læ-
erantur
Pontificii;

X L. Sed fuerit Romæ Petrus, aliquoties illuc venerit, multum ibi ad fidelium ædificationem fecerit, ibi etiam mortem gloriosam obierit; Quid inde? Fuit & alibi, Antiochiæ, ut volunt, per septennium, & ante profectionem Romanam mori facile potuisset alibi

alibi, mors non nobilitat locum, & sic nobilissima foret Hierosolyma. De præsentia rectè ait Baronius, *ad an. 39. n. 16. Si præsentia Petri quamlibet Ecclesiam primariam effecisset, tot essent numeranda sedes Patriarchales (Monarchicæ,) quot à Petro fuerunt institutæ; Sed multæ ab ipso institutæ sunt, infinitæ ferè juxta illos, in ipso itinere Romano in Asia, Sicilia, Calabria, ac ditione Neapolitana. Brundisium, sic ait Leo Allatius de Perp. Conf. l. 1. c. 5. n. 11. Hydruntum, Tarentum, Regium, Sicilia, Neapolis, hujus profectionis & prædicationis vestigia non errabunda, sed infallibilia tenent atque inconcussa.* Baronius quoque *ad an. 44. n. 28. celebrem locorum memoriam celebrat, Neapolis, Liberni, Pisarum, ubi Petrus iter faciens missam celebrasse feratur.* Addit tamen: *De rebus tam antiquis, tam incertis, quid potissimum affirmare debeamus, non satis constat.* Sic etiam post adventum in urbe diversis profectionibus in mediam Hispaniam & tandem ad toto divisos orbe Britannos ultimùmque Occidentem penetrasse volunt, & Hispaniæ quidem imagines Antiochenas (unde virgo Madrittana de Atocha) intulisse, in Britannia verò longo tempore moratum esse, multas gentes non nominatas ad Christi fidem attraxisse, Ecclesias constitui, Episcopos, Presbyteros & Diaconos ordinasse, Ecclesiam etiam Westmonasteriensem dedicasse, pari quoad omnia incertitudine. Certa autem illa sunt, utpote in Scripturis divinis consignata, Hierosolymæ, in Judæa, Galilæa, Samaria, Lyddæ, Joppæ, Cæsareæ, Antiochiæ, Babylone, Petrum fuisse; certum illud etiam, jam seculo secundo illâ ipsâ Petri ac Pauli præsentiâ Hierosolymam, Cæsaream, Antiochiam superbiisse, eandem Corinthum jactasse, & Alexandriam, & Babylonem; uti Marcum, ita Petrum quoque fundatorem prædicantes. Quid igitur? Omnes istæ Regionibus & Urbes primatum habebunt, ob Petri præsentiâ? Vel annon idem Petrus alibi prædicavit, qui & Romæ prædicasse dicitur? An fortè minori cum studio, fide, & diligentia opus Domini alibi promovit? Etiam ubi diutius substitisse videtur, quàm Romæ? Et unde colligitur, Romam potius ex præsentiâ ista, ut Monarchica sedes fieret, lucrata esse?

XLI. Ex morte, ajunt; *Primatum Romanorum Pontificum,* inquit Allatius *de Perp. l. c. c. 2. n. 7. morte suâ fundavit.* Morte? Sed cur & quomodo? Quid si alibi mortuus fuisset Petrus? Si in itinere quodam? Si Romæ Ostium, vel Albam, vel Præneste, vel Spole-

*Neque
etiam ex
morte;*

mi jura locis illis data, natâque credidissent antiquitus, aut contendere de Primatu hæc ipsa jure potuissent? Vel, annon potius absurdum censi debet, locorum dignitatem Ecclesiasticam à persequentium injustitia arcessere? Et si Romanus fuit Petrus, & Romam perpetuò nobilitavit ob mortem, & martyrii cruciatus ibi exantlatos, quid non de aliis locis ubi Apostoli morte suâ Deum glorificârunt, censi debet? Et ubi Pontifices alii mortui sunt? Et speciatim de Hierosolyma, quæ hîc primas sibi vindicare potest, ex Matth. XXIII. 34 &c. Et ubi Christus ipse, magnus animarum nostrarum Pastor, vitam salutari morte clausit! Certè non malè olim Græci ex eo contra Latinos inferebant, Nilus nempe Thessalonicensis, Barlaam Monachus, Macarius Ancyranus, & alii; Si argumentum à loco mortis virorum in Ecclesia illustrium valeret, Hierosolymitanum fore; *Τοσούτον μείζονα τῆς Ῥώμης. ὅσον καὶ ὁ Χριστὸς ἔστι Πέτρος*; Tantò majorem Romano, quantò Christus major fuerit Petro.

*Conantur
ex Episco-
patu; Cui
contra-
riatur,
quòd unus
ex XII.
fuit.*

XLII. Sed Petrus fuit Romanus Episcopus; De eo jam videndum est; Vidimus in præcedentibus de Apostolici muneris ratione nonnulla, nimirum Apostolos universales fuisse, non affirmativè, sed negativè, id est, nulli Ecclesiæ particulari affixos fuisse, & potestatem habuisse omnibus prædicandi habitualementem & potentialem, utpote quibus dictum fuerit: *Euntes docete omnes gentes &c.* Et quidem talibus, etiam extraordinariâ & supremâ potestate præditis, nullique certo loco alligatis illo tempore, ut sermo Domini curreret, maximè opus fuit. Et ita habuerunt quidem potestatem Episcopalem, id est, verbum Dei prædicandi, & Sacramenta administrandi, & possent eatenus quodammodo vocari Episcopi, quemadmodum etiam de Juda prædictum: *Episcopatum ejus accipiat alius* Act. I. 20. & quia etiam diutiùs in nonnullis locis quidam commorati sunt, & peculiarem cœtuum ibi collectorum curam habuerunt, hinc veteres Jacobum Hierosolymæ, Johannem Ephesi, Petrum ex hypothesi & Paulum Romæ, & Apostolicos Viros, Marcum Alexandriæ, Ananiam Damasci, Zacchæum Cæsareæ, Nicolaum Samariæ, Silam Corinthi, Barnabam Mediolani, & sic deinceps, Episcopos vocârunt; Quæ tamen non ita accuratè ab iis, Apostolorum maximè respectu, dicta sunt, & ex parte surgenti Episcoporum fastui debentur, qui cùm Apostolatam sibi arrogare non possent, Apostolis in vocationis modo, munere ipso, autoritate, successione, donis & charismatis longè inferiores, seculo à Christo al-

ter

tero & tertio ipsos jam Apostolos quasi in suum Episcopalem ordinem cogere primò videbantur.

XLIII. Accuratè autem loquendo non possunt certorum locorum Episcopi vocari, utpote quorum parœciæ & Diœceses tam latè patebant, quàm latè patet orbis terrarum, imò quorum totus orbis parœcia & diœcesis dici potest. Nisi quòd sollicitè caverunt singuli, ne iis locis prædicarent Evangelium, in quibus ab aliis prædicatum jam fuerat, nisi fortè vel obiter, vel necessaria de causa. Hinc Paulus Rom. XV. 30. testatus est, se φιλοπνεύμων, hoc est, penè ambitiosè studere, ne ædificaret super alienum fundamentum. Et 2. Cor. X. 15. de *canone suo*, suo veluti districtu, sive attributo sibi à Deo spatio, & quasi area, cui Ecclesiam inædificaret, locutus est; Alioqui cap. XI. 28. *curam omnium Ecclesiarum* sibi adscribens, tanquam ex eorum numero, quibus (ut Consulibus Imperii Romani) cura totius incumbibat, quod ad jus attinet, & potestatem, quamvis οἰκονομικῶς inter se operas partirentur, pro eo ac Evangelii propagandi ratio postulabat. Hinc etiam in locis, ad quæ veniebant, ordinarios aut invenerunt, aut statim constituerunt, illis interim cooperantes, vel soli ad tempus operantes, quemadmodum Princeps moras alicubi faciens inferioris Magistratûs officium adimplere potest, ita tamen, ut nec ipse inferior fiat, nec inferiorem suo discessu ad dignitatem & potestatem Principis evehat.

Non fuerunt Episcopi certorum locorum proprii;

XLIV. Applicemus jam ea, quæ hætenus de Apostolis in genere dicta sunt, Apostolo Petro; Ubique fuit, pro Apostolici muneris autoritate egit, nullibi pastor ordinarius, συμπεσούμενος *compresbyter*, 1. Pet. V. 1. ubique: Si Romæ fuit, ibi verbi divini ministros, quos Paulus Rom. XVI. 3. 7. 9. memorat, aliquot invenit. Linum non infimi ordinis Authores illius Ecclesiæ Episcopum fuisse scribunt; Sic Irenæus l. 3. c. 3. ait: B. Apostolos (Petrum & Paulum intelligit:) Ecclesiam Romanam fundasse, sed Episcopatum Linum tradidisse. Ruffinus autem in præfat. Recognit: Clem. ad Gaudent: scribit in hunc modum: Linus & Cletus fuerunt ante Clementem Episcopi in urbe Roma, sed superstite Petro, videlicet, ut illi Episcopatûs curam gererent, ipse verò Apostolatûs impleveret officium. Quis non videt, in his testimoniis Episcopatum ab Apostolatu accuratè distingui? Igitur, si Petrus Romæ fuit, non ibi tanquam Episcopus, tanquam Pastor ordinarius, tanquam Urbi illi addictus fuit & docuit, & extra illam urbem nihil tanquam ejus Episcopus egit, Apostolicam ubique personam gerens.

Applicatur ista ad Petrum, atque ostenditur, partes Petri non fuisse Romanæ Episcopales;

Episcopa-
tus Petri
Romanus
omni ra-
tionis &
Scriptu-
rarum
funda-
mento de-
stituitur.
Responde-
tur ad ra-
tiones Bel-
larminia-
nas, pri-
mam;

XLV. Qui contra eum Episcopum Romanum faciunt, pri-
mò omni rationis & Scripturarum fundamento destituuntur. Ra-
tionibus quidem nos convincere vult Bellarminus, dum l. 2. de
Pont. Rom. c. 4. ita argumentatur. *Si non fuit Petrus Episcopus Romæ
usque ad mortem, exponant adversarii, ubi Petrus sederit, ab eo tempore,
quo reliquit Antiochiam.* Respondemus; Petrus nullibi sedit, tan-
quam loci Episcopus, obambulavit potiùs tanquam mundi Apo-
stolus, qui unâ cum aliis audire meruit: *Ite, docete omnes gentes &c.*
Porro non necesse est, ut exponamus, an Petrus Antiochiam reli-
querit, ubi relictâ Antiochiâ fuerit, nec enim certè novimus, &
aliorum quoque Apostolorum ultima, id de unoquoque interim
facile cogitantes, ubique locorum Domino mittenti fidelem fuisse,
necesse autem est, ut illi certioribus documentis exponant, Petrum
tam diu Romæ tanquam Episcopum sedisse; multo minùs neces-
se, imò, secundum præmissa, ne quidem conveniens est, ut Petrus
tanquam Episcopus, sive Antiochiæ, sive post alibi sederit. Et me-
ritò adversariis reponimus; Si Petrus in iis locis, quibus Evange-
lium annuntiavit, tanquam Episcopus fuit, exponant, ubi tanquam
Episcopus sederit ante illud tempus, quo Antiochiam pervenit;
Fuit ibi Ecclesia, antequam illuc veniret Petrus. Fatentur illud
ipsimet, fatentur & hoc, tres aut quatuor, Bellarminus, quinque
annos effluxisse, antequam particularem aliquam Ecclesiam re-
gendam susceperit. Si autem illud ante iter Antiochenum non ne-
cessarium fuit, quomodo necessarium fuit postea! Et quomodo pro-
in non ineptè argumentatur Bellarminus! maximè quia concedit,
potuisse Petrum nunquam particularem Ecclesiam regendam sus-
cipere! Exponant etiam, ubi ipse Jacobus frater Johannis, ubi An-
dreas, ubi Apostoli alii tanquam Episcopi cæterorum locorum se-
derint, vel det nobis rationem, cur Petrus certi loci Episcopus ef-
se debuerit, non item alii Apostoli; Si non potest, desinat, tan-
quam rem absurdam urgere; Num ergò dicemus, Petrum non fuisse
ullius loci Episcopum?

Alteram;

XLVI. Addit, nos illud dicere non posse, quia velimus Petrum
non fuisse Episcopum universalis Ecclesiæ, sed alicujus tantùm particularis.
Si id vellemus, quodammodo nobis incumberet designare parti-
cularem illam Ecclesiam; Sed quis Bellarmino dixit, nos id velle?
Volumus contrà, Petrum fuisse universalis Ecclesiæ Episcopum,
non quidem quasi totam Ecclesiam actu docuerit, aut in totam
actu

actu supremam, eamque Monarchicam potestatem exercuerit (quod volunt adversarii:) sed quatenus non peculiari cuidam Ecclesiae affixus fuit, & prout jam explicavimus, ubique secundum providentiae divinae ductum docere potuit, & hinc etiam nolumus eum alligare Urbi unice, valde interim mirantes, eum unice urbi alligari, ejusque Episcopum vocari ab illis, qui eum vel maxime actu universalem fuisse, ac proin universali peculiare, orbi urbem æquipollere contendunt. Nos certe Petrum particularem Episcopum fuisse credimus, quemadmodum de Johanne & Jacobo, quos particulares fuisse non credimus, & licet duo isti ob peculiare apud Ecclesias Hierosolymitanam & Ephesinam curas à veteribus nonnunquam illarum Episcopi dicantur, illud tamen, ne cum munere Apostolico pugnet, non ita stricte accipiendum est, ac si non etiam extra illas Ecclesias potestatem & curas habuerint, potestatem extraordinariam, curas Apostolicas, quarum respectu cum eis alii non successerint, idem de Petro, si vel maxime Romae fuisset, & peculiarem Ecclesiae ibi collectae curam habuisset, dicendum foret; De quo contra, post ea, quae dicta & probata sunt, ne utique tenemur indicare, quò, si fuerit Romae Episcopus, & postea sedem mutarit, eam transtulerit. Non fuit, non mutavit, non transtulit.

XLVII. Scripturas quod attinet, si juxta praecedentia de adventu Petri in urbem silent, multò magis de ejus in urbe Episcopatu. Adscribit quidem Bellarminus *l. c. c. 12.* eum modò *nutui*, modò *jussu*, modò *inspirationi Christi*. Sed in Scripturis nequidem de facto constat, multò minus de facti causis istis; Nutus non satis certus locum remotum, ut erat tum Roma, non satis certò designat; De inspiratione pro Episcopatus erectione nihil planè constat; Mandatum Divinum expressum ex ipsis Pontificiis non pauci negant expressè; Quod autem *l. c.* Bellarminus putat, *non esse improbabile, Dominum etiam aperte jussisse, ut sedem suam figeret Romae Petrus*; illud Scripturae valde improbabile reddunt; imò, quemadmodum ostendimus, falsitatis aperte convincunt; Bellarminus modò ut *probabile* perhibet. Ast certum planè esse deberet, si de fide esse deberet, & quod huic Episcopatu Petri superstruitur; Certum esse deberet ex Scripturis Sacris, in quibus, fatente ipso Bellarmino *de Verbo Dei l. 4. c. 11. omnia necessaria & utilia ab Apostolis scripta sunt*; Et meritò hinc adhibemus alia quoque ipsius Bellarmini verba ad probandum, quòd

*Urgetur
Scriptu-
rarum si-
lentium,
atque ex
Bellarmino illu-
stratur;*

quòd Apostoli non ex mandato ducti scripserint, l. c. c. 4. adducta, sed paululùm hìc immutata : *Si Christo & Petro fuisset propositum, Episcopatum talem erigendi, inprimis rem tanti momenti Christus certò præcepisset, & Petrus alicubi testaretur, se ex Domini mandato sedem Romæ collocasse.*

Insuper minùs convenit Petri Episcopatus cum quibusdam, quas Monarchici adoptant, Antiquorum narrationibus.

XLVIII. *Secundò minùs convenit Petri Episcopatus cum quibusdam, quas Monarchici adoptant, Antiquorum narrationibus.* Narrant quippe, Petrum Romam properasse, ut Simonem Magum ibi debellaret; Occasionem igitur habuit factum Petri ex facto Simonis, nec illum id in animo habuisse, ut vel maximè à Deo jussus Episcopatus sedem ibi stabiliret, facile credi debet. Narrant porrò, Christum Petro ab urbe discedenti apparuisse, eique ad interrogationem : *Domine, quò vadis?* respondisse, *se Romam ire, ut ibi denuò crucifigeretur;* ex quo Petrus intellexerit, sibi Romam redeundum, ibique moriendum esse. Non igitur Petri mens fuit, Romæ perpetuò manere, multò minùs, eum ibi jam ab initio Episcopalem Cathedram occupasse, dici potest; Et obliquum Domini mandatum fingunt, non ad eam demum erigendam, sed ad moriendum simpliciter.

Præterea sic magnà Petrum contumelià afficiunt; primò Doctorem Orbis urbis Episcopum facientes;

XLIX. *Tertiò sic Petrum multis modis contumelià afficiunt;* qui de honore ejus maximè solliciti videri volunt. Nam 1. Orbis Doctorem ad eas angustias redigunt, ut ex Apostolo Ecclesiæ Romanæ particularis Pastorem & Episcopum faciant. Id quod in appendice Nili Thessalonicensis *de primatu Papæ* in initio disceptationis cujusdam Græcum inter & Cardinales Romanos habitæ ipsis etiam valdè exprobratur; Ibi enim, Cardinalibus per-tendentibus, Petrum fuisse primum Ecclesiæ Romanæ Pastorem, respondetur : *Si aquis animis audire velitis; id quod vos veluti honoris causâ de coryphæo Apostolorum adfertis, in contrarium potius vergere intelligetis. Primum quidem, quòd totius orbis Doctorem & magistrum, qui prædicationis suæ initium à Judæa fecit, Romæ autem Apostolatus sui cursum peregit, tali vestra propositione solius Romæ magistrum fuisse statuitis. Atque ita etiam Servatoris ad illum promissionem, quam sancti Patres universaliter de omnibus, qui credidissent & credunt, interpretantur, vos ad solam Romam coarctatis, violentâque interpretatione torquetis. Quò concessò, reliquum est omninò, eam, quæ Romæ est tantùm, non autem universam fidelium Ecclesiam sibi adoptasse Servatorem, ædificationemque hujus tanquam super Petri doctrinam promississe. At verò qui ita & sentiunt,*
& lo-

& loquuntur, qualem honorem Apostolorum Coryphæo deferant, ipsimet considerate.

L. *Secundò* Petrum à pactis solenniter initis turpiter resilientem, adeoque fœdisfragum faciunt. Quando enim inter Jacobum, Petrum, & Johannem ab una, Paulum & Barnabam ab altera parte Gal II. ita convenit, ut illi *circumcisioni*, id est, Judæis, hi verò *inter Gentes* prædicarent, & fœdus hoc dextrarum porrectione firmatum est, jam Petro id tribuunt isti, ut, quod Paulus tam sollicitè sibi cavendum duxerat, *alieno* ferè *semper Canoni* inædificaverit, & misso, quod ei ibidem concreditum legitur, *Evangelio circumcisionis*, Evangelium præputii suum fecerit, *in urbe Gentium* per 25. annos, ut ajunt, Episcopus, & ex illa urbe gentium in extremo Occidente, ubi, si ulli Judæi, certè tunc temporis rarissimi fuerunt, Doctor & *Apostolus Gentium*, id est, tituli Paulini usurpator. Et certè mirari subit, quomodo Petrus, si jam ante collationem Antiochenam Divino jussu Episcopus Romæ, id est, juxta Bellarminum, *urbis gentium* constitutus erat, nihilominus ad Evangelium circumcisionis in pactione ista denuò transire potuerit, id est, simul & eadem operâ & contra Divinam institutionem agere, & fidissimis Collegis imponere. Apage autem scelestæ in B. Apostolum & sanctissimum Dei conservum convitia!

*Secundò
ei fœdis-
fragum
tribuunt;*

L. Sic etiam pessimorum in Ecclesia, quoad Ecclesiasticas dignitates, abusuum eum primum authorem faciunt. Nam *tertiò* hîc supponunt translationem ab uno Episcopatu ad alium, & plerique quidem, Petrum ab Episcopatu Antiocheno ad Romanum transiisse volunt, Onuphrius contra, & qui eum sequuntur, transitum ab Episcopatu Romano ad Antiochenum fingunt; Accedit Nicephorus, & l. 14. c. 39. asserit, Petrum sedem suam *Româ Alexandriam* transtulisse. Atqui constat Canonibus, ex Apostolicis, quos faciunt, *decimo quarto*, Niceni Concilii *decimo quinto*, Antiocheni *vicesimo primo*, translationes & transitiones ejusmodi vetari. Constat etiam, Formoso Papæ (de quo plura suo loco) à Stephano id vel primo loco vitio datum esse, quòd contra Canones ab una sede nempe à Portuensi ad aliam, ad Romanam videlicet translatus fuerit, & hoc nomine omnes ejus Ordinationes Papales, Stephani quidem judicio, nullas fuisse. Quamvis enim illâ occasione, Canones non ita absolutè accipi debere, Auxilius in libro, quo Ordinationes saltem Formosi defendit, pertenderit, & Nicenum qui-

*Tertiò
Ecclesiasti-
corum ab-
usuum
eum Au-
thorem
facientes
æ. Trans-
lationis;*

dem per Concilium Chalcedonense explicatum ita esse, ut non quaslibet translationes vetet, dixerit; Apostolicus autem in editione Moguntina ita se habeat: *Non est fas Episcopo alienam Parochiam propriam relictam pervadere, licet cogatur à plurimis. Nisi forte quis cum rationabili causa compellat, (forte compellatur) tanquam qui possit ibidem constitutus (forte constitutus) plus lucri conferre & in causa religionis aliquid profecto (forte profectus) prospicere, & hoc non à semetipso pertinet, sed multorum Episcoporum iudicio & maxima supplicatione perficiat;* istae tamen conditiones minus Petro favere videntur, cum, si juxta plerosque, primò Antiochiæ Episcopus, in eo sensu, de quo disputatur, fuisset, propriam utique Parochiam reliquisset, alienam contra sive aliorum primorum fundatorum, sive Pauli, qui Ecclesiæ Romanæ multum inserviit, & ad cujus Canonem urbs gentium pertinuit, pervasisset, nequidem à plurimis coactus. Et licet videri possit, eum plus lucri Romæ facere potuisse, tamen non in Evangelio circumcisionis, quod ei concreditum erat, ex quo principio in Oriente ei manendum fuisset, lucri autem majoris consideratio sola Romam vocare non potuit contra fidem datam, maxime Paulo ista lucri majoris occasione strenuè utente; Quemadmodum etiam non indicant, quomodo multorum Episcoporum iudicio & maxima supplicatione translationem, qualiscunque jam illa fingatur, perfecerit. Planè igitur videtur, idem facere debuisse, ex hypothésibus, Petrum, quod teste Sozom. no. *hist. Eccl. l. 2. c. 19.* Eusebius Pamphilus fecit, sedem Antiochenam, deposito Eustathio, vacuam recusans, quia lege Ecclesiasticâ vetitum sit, ne ad alium Episcopatum aliquis transfiret. Saltem non debuisset facile, cum primis fidei citati Canonis Apostolici Author ex parte, minimum ad probatorem, fuisset, vel in speciem contra facere, & hominum in seculis ambitioni & avaritiæ prætextum istum satis plausibilem suppeditare, sed potius rectà Romam ad Episcopatum perpetuò cum suprema potestate duraturum erigendum concedere. Neque ipsos juvat, si hîc excipere velint, vel Canones tunc temporis nondum factos fuisse, vel Petrum supra Canones fuisse. Non juvat illud, cum Apostolos sibi ipsis Canones justî & æqui amore ac strictissima ordinis observatione fuisse, & causam disciplinæ corrumpendæ dare noluisse, præsumendum sit. Non hoc, (præsupposito nempe, Canones Apostolicos jam illo tempore formatos fuisse,) cum contra Canonum statuta ne Romanæ quidem sedis, adeoque

Ecclesiæ

Ecclesie Monarcharum, quales se post Petrum faciunt, valeat auctoritas, iudice Zosimo Papâ.

LII. Si verò dicere velint, Petrum istos Episcopatus simul habuisse, neque localiter ab uno ad alterum transiisse, ut certè Onuphrius, & qui cum eo Petrum Româ demum Antiochiam venisse & ibi per septem annos sedisse, post Romam rediisse, affirmant; aut translationes jamjam impugnatas, exiguo sanè Petri, sic parùm sibi constantis, honore augere & eum primò Romæ Episcopum fuisse, post Antiochiæ, tandem rursus Romæ, dicere, similiter etiam 2. annos Episcopatus Romani ex hypothesibus propriis hac quoque ratione destruere, aut simultaneos in Petro Episcopatus admittere debent; eum quartò Non minoris abusûs, Beneficiorum nempe pluralitatis, vel saltem Beneficiorum unionis Patronum faciunt. Qui certè abusus in Ecclesia Pontificia jam à longo tempore magni sunt. Et Gerson quidem, illustris olim Galliæ Cancellarius tract. de defect. num. 49. testatur, de abominatione, quòd unus teneat ducenta, alter trecenta beneficia Ecclesiastica; & post n. 51. Quid est, quærit, quòd hodiernus, utinam mediocriter doctus, tenet 4. 5. 6. aut 8. beneficia Ecclesiastica, quorum uno non est dignus, quibus octo sustentari possent &c. Addit; An potius hodie equi, canes, aves & superflua Ecclesiasticorum familia patrimonium Ecclesiæ comedere debent, quàm pauperes Christi? &c. Et in sermone coram Alex. III. Videas alios 9. ordinibus non contentos, non enim 9. beneficiis saturantur, tamdiu novos hiatus pandere, quamdiu vivunt; conjungere domum ad domum, agrum agro copulare, quasi in medio terræ soli habitarent; ipsum verò Propheticum: (Esaj. IV. 5.) pro fabula contemnere. Franciscus autem Duarenus de S. Minist. Eccles. & Benef. l. 8. 4. pessimi rem exempli & antiquis Canonibus omninò contrariam vocat, & subjungit; Captatores beneficiorum Romam certatim cursitare, prætextu literaturæ, aut nobilitatis veniam (contra Canones) à Pontifice impetraturos, quæ nemini, quamlibet indigno nebuloni, modò æs numeret, denegari consueverit. Prodigiosam tandem rem vocat hanc beneficiorum cumulationem, nec sibi minùs monstrosos videri ait, qui tot personas in Ecclesia sustineant, quàm Briareum illum, qui centum manus habuerit, ut sit in fabulis; aut Geryonem, quem trium fuisse corporum perhibeant. Unionem verò beneficiorum, de qua priùs dixerat, nonnunquam in gratiam Cardinalis aut Viri alicujus illustris 30. aut 40. beneficia uniri, etiam in diversis orbis Christiani locis sita; S. Polanus Hist. Conc. Trid. l. 2. p. 225. facetè irridet,

dicens, sic collatum in specie unum beneficium complura secum trahere, adeoque eum, qui illo gaudeat, posse ad eundem modum peccatum suum: (maximè in officii administratione commissum:) confiteri, quo is, qui patri piaculari (Confessori, Sacerdoti) fassus, se furto abstulisse frenum equi, reticens interim freno huic alligatum fuisse caballum. Cui duplici abufui etiam Concilium Tridentinum, sed, manente penes Papam dispensandi potestate, frustra mederi voluit, Patribus unanimi assensu vetandum censentibus, ne quis cujuscunque conditionis, plura beneficia quàm tria obtinere possit, nonnullis autem adjicientibus, quando 2. ex his annum valorem 400. Philippæorum non attingunt. Ratione etiam sess. 7. cap. de reform. 2. additâ, quòd valdè felix sit ille censendus, cui unam Ecclesiam bene ac fructuosè & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit.

Applica-
tio sit ad
Petrum;

LIII. Jam, si ista Petro applicemus, fateri quidem oportet, minùs lauta tum temporis fuisse beneficia, & fortè Petrum Ecclesiæ Monarcham & summum Pontificem satis suum nondum tam largo pede mensum fuisse, ac hodie gregarii in Ecclesia Pontificia Sacerdotes, teste S. Polano l. c. p. 223. suum metiri solent, reputantes, non satis esse, quòd non sibi, familiaque è consanguineis, tribus famulis & equo alendo sufficiat; nobili autem (non fuit multùm piscator Petrus;) aut bene docto (satis fuit, si Christum nòsse & Christum amare meliùs est, quàm omnia scire) eò plus esse largiendum; multò minùs Cardinalium hodiernorum more, quos Curia Romanæ sermo quotidianus Regibus æquiparat, eodem teste, nullum apparatus nullùmque redditum nimium aestimasse, nisi qui Regni exsuperet. Fortè etiam ab Ecclesia Antiochena, vel Romana ultra annum valorem 400. Philippæorum non accepisse, cum Paulo, non ea, quæ fidelium, sed fideles eorùmque salutem 2. Cor. XII. 14. quærentem, & divitiarum acquisitione suum illud; aurum & argentum non habeo; haud immutantem; quamvis familiam, non quidem consanguineam, sed propriam alendam habuerit, sororem fœminam cum aliquo Ecclesiarum incommodo circumduxerit, & filiam, ut volunt, Petronillam; nec etiam multùm equis, canibus, avibus & superfluis, secundùm Gersonis querelam, infumisse, neque ultrà tres Episcopatus, quod Concilium Tridentinum permittere videtur, habuisse; neque verisimile esse, Antiochenam aut Romanam Ecclesiam absentem aluisse. Tamen cum verisimiliter una Antiochena aut Romana Ecclesia eum cum suis alere potuerit, plura autem beneficia, secundum

dum Canonistarum glossam, uni deferenda non sint, nisi quando unum ministro alendo non sufficit; & beneficia ista duo incompatibilia, id est, talia, quæ residentiam postulârint, videantur; & quod nemo unquam homo antehac vidit, nec potest fieri, tempore uno homo idem duobus locis ut simul sit, etiam de Petro obtineat, satis felice, dum unam Ecclesiam uno tempore bene ac fructuosè & cum animarum sibi commissarum salute, tanquam Episcopus loci, rexit; & Roma atque Antiochia loca nimis longè distita sint, quàm ut commodè tunc uniri potuerint; asserendum omninò videtur, Petrum non tantum sui causâ, sed & propter abominationes sequentium temporum, quas ei Spiritus facile revelâssent, noluisse, pessimo & in favorem earum interpretando exemplo, Episcopatus habere simultaneos, quemadmodum quidem eos in favorem suum interpretatus legitur quidam Manasses Arelatensis Episcopus, Hugonis Regis Italiae cognatus, simul etiam Episcopus Veronensis, Tridentinus, Mediolanensis & Mantuanus.

LIV. Ex his autem abusibus, quibus ita Petri larvam obducunt, fluit quintò non-Residentia, quam presentissimum omnium malorum Ecclesiae fundum esse, in Concilio Tridentino ipse Cardinalis Montanus acriter conquestus est, & ideo Ecclesiam navi comparavit, quæ absente nauclero, cujus sit eam gubernare, facile submergatur, referente S. Polano l. 2. Hist. Conc. p. 168. & quam jure Divino prohiberi, major pars Theologorum, ut & Præsules Galli, Hispani, imò & Itali nonnulli in eodem Concilio ad restaurandam Episcoporum auctoritatem p. 206. contenderunt pag. 193. & ex Dominicanis Barth. Caranza & Dominicus Soto, præcipuè ex eo, quòd Episcopi munus à Deo sit institutum tanquam ministerium & opus, adeoque actionem personalem requirat, quam absens præstare non possit, & quòd Christus boni pastoris qualitates describens dicat, eum ponere vitam pro grege, ovium nomina cognita habere & gregi suo præire; productis in eum finem plurimis ex utroque Test. Scripturæ locis, ostenderunt, & simul etiam ex titulis Episcoporum, Decretis Conciliorum, Pontificum & Patrum, & rationibus refutârunt; Facile autem de Petro præsumimus, eum, distinctionem inter beneficia residentie, judice Historico, perniciosam & abominandam ignorâsse, & tritum illud; Beneficium datur propter officium; non ita intellexisse, ac si pro redditibus mille, imò decies mille & suprâ aureorum, ex precibus horariis Breviarii, quæ officium sint, sumpto in manum libro, paginae ali-

γ. Non-
Residen-
tia;

quot, submissâ voce, properante linguâ, nec ullâ rei, sed solius verborum pronuntiationis, habitâ ratione, legi deberent; Interim tamen, si Petrus fuisset Episcopus Romanus, non-Residentiae, si quisquam alius, reus peragi posset omninò; Et si ex supra allatis aliquid temporis ejus in urbe præsentiæ relinqueretur, quantillum quæsò illud foret, & quàm longè infra 25. annos? Abfuit, ut vult Cortesius, *per 18. annos*, ut Onuphrius, *per 7.* ut Bellarminus, *per 5.* Et, quod negligentiae Episcopum extremæ magis convinceret, toto illo tempore ad Romanos suos Epistolam non scripsit, verum duas tantum ad Judæos *ἐν Ἀγιοπολὶ in dispersione.* Faciunt igitur Petrum tam longo tempore Episcopum Apostolum, & suis Titularibus similem. Neque enim causas absentiae diuturna idoneas habuisset; non edictum Claudii, ob quod Gentiles Romanos, majorem gregis partem non deseruisset Apostolus, & quod Aquilæ, Priscillæ, aliis, paucis annis elapsis, redire permisit, Romæ postea in Epistola Paulina salutatis; Petrum autem ob absentiam non salutatum esse, pariter dant nonnunquam; Quomodo autem non vel primus ad gregem rediisset suum, si Episcopus fuisset? Nec etiam causa absentiae Episcopi idonea fuisset, desiderium aliis quoque prædicandi, quod quidem ab Episcopatu facile Petrum arcere potuit suscipiendo, aut eum susceptum tam diu deferendi causa justa esse potuisset minimè, quando & proxima proximè & maximè curanda sunt, & Romæ satis negotii ad Episcopum retinendum fuit, & Ecclesiæ Monarchæ satis Ministrorum, quos in alias orbis partes delegaret.

Quartò
ei dimi-
dium sal-
tem Epi-
scopatum
tribuen-
tes;

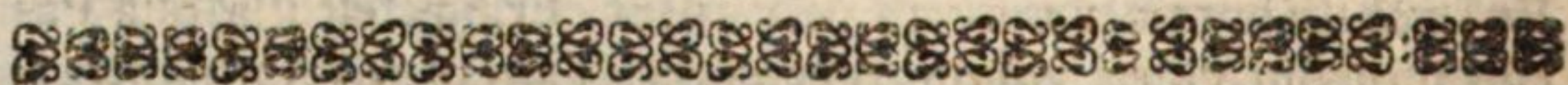
L V. Sed quàm parùm etiam sextò honori Monarchæ suæ consulunt, dum ei dimidium tantum Episcopatum committunt? Ne dicam quartam tantum partem, secundum illa veterum testimonia, quibus superstitè Petro Linus & Clemens Episcopi fuisse dicuntur. Potiores & certiores Pauli circa Ecclesiam Romanam curas jam aliquoties occasionibus natis notavimus, & exinde etiam argumentati sumus; Æquales saltem partes ei à veteribus hîc tribui, quoque indicavimus, probavimus. Paucula heic quoad Episcopatum addere lubet à veteribus in sensu latiori Apostolis duobus simul adscriptum. *Episcoporum*, inquit Epiphanius *hæres. 27. in Roma, successio hanc consequentiam habet, Petrus & Paulus (qui simultanei fuerunt, si uno die martyrio affecti;) Linus, Cletus, Clemens &c.* Clara hæc sunt; Sed audiamus adhuc Leonem Allatum, apud

apud quem de Perp. Conf. l. i. c. 3. 4. 5. loca Patrum pro simultaneo Episcopatu Apostolorum videri possunt; Ille tandem c. 5. n. 21. ita in summam colligit totius Antiquitatis sententiam: *Ut rem in pauca conferam: auctoritates Patrum, Conciliorum & summorum Pontificum, quibus Pontificum Romanorum successio à Petro & Paulo illisque Romana Ecclesia fundatoribus agnoscitur; auctoritas in decernendo Petri & Pauli esse asseritur; Dominium, Principatus, cura & sollicitudo omnium mundi Ecclesiarum communis Petro & Paulo indicatur; Sedes, Thronus & alia dignitatis Pontificia munia astringuntur non minus Pauli esse quam Petri, ac decernuntur; quas res planas, apertas, minimèque dubias ex una parte si videam, ex altera Ecclesie majestatem Monarchicam considerem, Petro soli exhibitam &c. incertum mihi est quid pronunciem: Subdit, rem se committere Sacrosanctæ Inquisitioni, & Innocentio X. qui tum sederat. En! quò isti homines tandem perveniant! Et hæc est illa, quâ Patres prosequi videri volunt, reverentia! Tam planis, tam apertis, minimèque dubiis illorum testimoniis fidem habere, ex illis contra Monarchiam concludere non audent! Sed quis non videt, eam Patribus ignoratam esse, hos Apostolo Petro etiam Episcopatum nonnisi in sensu latiori tribuisse, talem, qui Apostolo, imò Apostolis duobus in eodem loco eodem tempore convenire potuerit, proin nobiscum credidisse; Petrum non ad talem Pontificatum Romanum electum esse? *Ὁπὲρ ἐδείξαι.**

LVI. Atque ita absolvimus tractationem de Electione Petri, Conclave Petri; siquidem heic ita loqui convenit; Convenit sane aliquo modo; Petrum enim etiam *cum clave*, vel potius *cum clavibus* videre contigit. Sed talibus, quæ nobis non aperuerunt Conclave, in quo factam ad talem Pontificatum Romanum B. Apostoli electionem videre licuerit; quod nec aperire nobis potuit, licet omnia tentantibus, certæ cognitionis clavis. Et certè oportet, electionem istam in Conclavi omnino factam esse nondum ad hunc usque diem resecato, Conclave istud non esse ex illorum numero, *quali si sono potuto trovare sino à questo giorno*, à nemine Apostolorum, qui fortè tum Conclavista, aut Cardinales, ex parte Papabiles, scripto, fortè quia dolebant de prærogativis alteri collatis, consignatum esse; Ipse autem in eo Papa electus ita statim ingenti negotiorum mole obrutus fuit; ut scriptioni historię electionis, tempus defuerit; Imò ne quidem audita in conclavi hoc in testis prædicasse deprehenduntur. Quæ autem scripserunt & prædicarunt, quàm sancta sunt;

Concludi-
tur tra-
ctatio de
Electione
Petri;

sunt, quàm posterioribus seculis dissimilia, & quàm bene se ex omni parte habent. Planè singularis fuit ista electionis forma ab ipso Domino, sine nævis; Consequentia hîc habeas non adorationem &c. sed tantum sedulitatem in officio & Divinam benedictionem cooperantem. Sancta electio! sine ambitione, sine competitoribus, sine factionibus, sine promissionibus, sine minis, sine schismate, sine aliis vitiis; Benedicta electio! & quam comitabatur larga vocantis gratia! Mira electio! illius, quod in mundo vile erat, ad ea, quæ in pretio, confundenda, paucorum ad mundi totius conversionem, sed paucorum, non unius, omnibus ex hoc Conclavi cum dignitatis augmento exeuntibus, & orbi universo gaudium magnum annunciantibus, nemine deinceps primatum quærente, nisi amoris, laboris & afflictionum pro Christo.

DISSERTATIO TERTIA,

In qua

De electione Pontificum Romanorum, quatenus per eam Petro succedere dicuntur;
agitur.

Breviarium.

I. Successionis Petri in tali Pontificatu Romano fundamenta jam sunt sublata; Interim tamen de ipsa quoque videndum est, & utrum Pontifices Romani Petro, saltem in omni eo, quod revera habuit, ut Electionis sue succedant. II. De Successione agimus Pontificum, qui proin non secundum ordinem Melchisedek; Pontificum summorum; qui titulus explicatur; III. Quanti faciant Successorem Pontificum suorum; IV. In quibus Petro eos succedere nolint; V. Iactata Successionis primò jus Divinum impugnatur; quia in Scriptura non asseritur; Respondetur Bozio ad 2. Pet. I. 12. 13. 14. 15. & Phil. IV. 3. Bellarmini distinctio in Successionem & successionis rationem; VI. Colligitur atque probatur ex agnito Scripturarum silentio, Successionem istam & illa, quæ ei inniti dicuntur, non esse de fide; VII. Distinctio Bellarmini inter esse de fide, & esse de jure Divino; VIII. Confessio ejusdem contra jus Divinum. IX. Consequentia ex defectu iuris Divini formata; X. Secundò non juvat Monarchicos opinio de necessario in Ecclesia Monarcha; XI. Argumentatio Bellarmini proponitur, atque in responsione ostenditur, primò, quòd conveniens forma Regiminis Ecclesiastici non ex absolutè optimo inferri possit; XII. Secundò quòd illam non humana sapientia, sed Divina revelatio prescribere debeat; XIII. Tertiò quòd Regnum Christi, quod

quod non est de hoc mundo, in omnibus, & præter Scripturarum manu ductionem quidem ad similitudinem Regnorum huius mundi componi haud debeat; XIV. Quartò, quòd de optima etiam mundani regiminis forma non satis inter omnes conveniat; XV. Quintò, quòd Ecclesie Monarchicum omninò regimen sit, sed respectu Christi; XVI. Sextò, quòd de Monarcha alio Scriptura nihil doceat; XXVII. Septimò, quòd illa aliam Regiminis formam aperte tradat; XVIII. Octavò, quòd præcepto illi praxis Ecclesie primitivæ respondeat, dum Christi exemplum Monarchicis non favet, & Episcoporum æqualitas à Patribus sæpe inculcatur. XIX. Tertio demonstratur, Petrum in omni eo, quòd revera fuit, Successores non habere, nec habere debere. Fuit enim Apostolus; XX. Effugia Bellarmini tolluntur; XXI. In certo sensu Apostolis omnibus ab Episcopis omnibus æquè succedi; XXII. Observationes circa illam successionem; Prima; Quilibet non uni tantum, sed omnibus simul succedere dicitur; XXIII. Altera; Non succeditur in prerogativis personalibus, in successione locali; XXIV. Applicantur ista; Successio supponitur, atque primò commendatur etiam successio Pauli; XXV. A Petro nihil habere possunt, quòd non alii ab eodem habere possint æquè; maxime Antiocheni, teste Innocentio I. XXVI. Annotationes septem ad testimonium illius; XXVII. Diluuntur objecta à Bellarmino; XXVIII. Respondetur ad appellationem sedis Apostolicæ; XXIX. Quæ ab initio communis fuit, ut docetur exemplis & testimoniis; XXX. Supposita potestate Monarchicæ in Petro, incertitudo manet, & non simul necessario supponitur successio Episcoporum Romanorum in ea. Fortè plures, fortè dignissimi semper, fortè semper apud sedem Imperatoriam succedere Episcopi debuerunt; XXXI. Inconvenientia in eo, quòd ostendi non potest, quomodo Episcopus Romanus præter Episcopatum urbis etiam Præfecturam orbis habeat; XXXII. Incertitudo porro in eo, an semper & omnes Episcopi Romani ista successione gaudere debeant; XXXIII. Argumentum Bellarmini, quòd nullus se ita Successorem Petri vocaverit unquam præter Episcopum Romanum alius; Cui respondetur primò, iactantiam & presumptionem non probare possessionem legitimam; XXXIV. Responsionis subsequentis summa; XXXV. Secundò ostenditur, primos Episcopos Romanos ejusmodi successionem ne affectasse quidem. Testimoniis generalibus. XXXVI. Conatus levis Victoris P. Testimonia Cypriani; XXXVII. Tertio ostenditur, alios similia affectasse. Testimonium generale Guicciardini de Episcopis Constantinop & Ravenatibus. Exemplum Iohannis Constantinopolitani ob titulum universalis Episcopi à Gregorio M. reprehensi; XXXVIII. Similia Iohannem illum affectasse & absolutè à Gregorio damnata; XXXIX. Vitiosa igitur in Bonifacio III. etiam & in successoribus. Causa mutata illius tempore alea atque ei concessi à Phoca tituli, à Iohanne III. etiam rejecti. XL. Contra successionem talem testantur Episcopi singuli; XLI. In Concilio congregati; non vocante Romano, non Præsidente in Conciliis ordinario; non petentes confirmationem; XLII. Decernentes contraria tali successionem; XLIII. Ostenditur, quo fundamento, sive prætextu, quibus mediis & artibus ad talem totius Ecclesie Pontificatus usurpationem venerint. Quò non pervenerunt sola expositione verborum; Tu es Petrus; quæ antiquitus rarò in eum finem citabantur; XLIV. Sed multum ad primatum primò ordinis tantum contulit primò Politica urbis dignitas & Majestas; XLV. Nec parum juvit secundò primorum Episcoporum Romanorum Zelus, probitas & Orthodoxia; XLVI. & XLVII. Artes pessima plurima adhibita

commemorantur; XLVIII. Auxilium, quod ex constitutione Regiminis Politi-
tici per aliquot secula accessit; XLIX. Si omnia concedantur respectu primo-
rum Episcoporum Romanorum, nihil planè inde lucrarentur, qui ab aliquot secu-
lis fuerunt, sed Petro in omnibus dissimilimi; L. Neque enim ei succedunt in
officio, neque etiam in doctrina; LI. Successio autem localis quidem aliquando
utilis est & olim fuit; LII. Sed non sufficit; LIII. Quod ex veteribus com-
probatur; LIV. Rationibus; LV. Concluditur, & argumentum tractationis
sequentis exhibetur.

Transitio; I.

Diximus ab initio Dissertationis secundæ, omitti potuisse
post primam de Petri Monarchico Primatu, disquisitiones
alias, quia Petrus potestatem, quam acceperit & habuerit
nunquam, certo loco exercere, aut certis successoribus relinquere
haud potuerit. De loco tamen Dissert. secundæ vidimus, utrum ni-
mirum Petrus Romæ, & Urbis Episcopus fuerit, idem jam circa
successores facturi, in eos pariter inquisituri. Nempe lubet factum
prosequi, quamvis tali jure destituatur, & filum quadantenus er-
roris sequi, cui solenne ἀσύνκλωσται σύγκλωστον, & adhuc magis de-
tegere non sanctas sub nomine sancto imposturas, & ædificatio-
nem considerare, quæ sit super cariosum fundamentum, & videre,
utrum saltem illius, quod Petrus possedit, ex asse hæreditatem ha-
beant, certissimè interim jam persuasi, non posse bene judicari de
omnibus illis, quotquot quasi ex hæreditate Petri possessiones, qui-
bus Petrus caruerat, jactant, cum primis tot & tantas, & eum dedis-
se sic fingunt, quæ habuerat nunquam.

De Successione agi-
mus Pon-
tificum,
qui proin-
non secun-
dum ordi-
nem Mel-
chisedek;
summo-
rum, qui
titulus
applicat-
ur;

II. De successione igitur summorum Pontificum hîc loquun-
tur, quos ita non secundum ordinem Melchisedek esse docent, in
quo unus habet ἱερωσύνην ἀπαρχαίων sacerdotium non transiens, sed
potius ex illorum ordine, quorum πλείονες εἰσι γηγονότες ἱερεῖς, Ἀγ-
γὸς θανάτου κωλύει & ὁ θάνατος, plures facti sunt, quia morte manere
prohibebantur, Hebr. VII. 23. 24. id est, ex ordine Aaronico unâ cum
Veteri Test. abolito, nisi reductum jam esse velint, aut tertium pro-
priè sic dictorum Pontificum, & quidem etiam summorum finge-
re; Ultimur autem hac appellatione stylum ipsorum imitantes;
Postquam enim Episcopi Romani diu satis ita simpliciter, vel Pa-
pæ (nomine adhuc sæculo sexto aliis quoque Episcopis dari solito)
vocati essent, & Patriarchæ titulus, quem sæculo etiam sexto, teste
Isidoro Hispalensi, P. Hormisda primus ex Romanis à Justino Imp.
accepit, tanquam quibusdam aliis præcipuis communis, proin mi-
nùs distinctivus, haud multum arrideret. Monarchiam affectanti-
bus;

bus, tandem nomina *Paparum* & *Pontificum summorum*, *Maximorum* sibi appropriarunt, quorum posterius (quod etiam seculo adhuc sexto aliis commune erat) juxta *Decr. I. Cap. Clericos: par. Pontifex. dist. 21. & libr. sentent. Cap. X.* ad exemplum *Numæ Pompilii*, Regis simul & Sacerdotis Romani, suum fecerunt: Sacerdotes autem Gentiles Romani suos hoc nomine appellabant, quia præter Religionis curam etiam pontis habebant, in quo posita simulachra; Christianis verò Pontifex dicitur, quasi pontem in alteram vitam faciens, si *Antonius de Rosellis M. p. 1. c. 56.* rectè conjicit.

III. Pontifices hi Romani Christiani Petro succedere dicuntur, & ista eorum aliorumque ab illis dependentium successio ejusque continuatio inter Ecclesiæ veræ notas apud Pontificios numeratur. Quamvis autem hoc, sine respectu ad veram in ore Doctorum doctrinam ex verbo Dei semper examinandam, satis ineptè fiat, cum & successio continua Seductorum, & Seductorum quidem etiam post Doctores veritatis dari possit & detur, ut Tyrannorum & Usurpatorum post Reges legitimos, latronum post pastores, & Ecclesiæ particulari constans Episcoporum bonorum successio nullibi promissa legatur, universalis autem, non Pontificia istâ successione bonorum Episcoporum, pro diversitate temporum & locorum, plurium aut pauciorum, Verbum Dei pro eadem diversitate magis, minùs purè, semper tamen cum fundamenti retentione, tractantium, sola gaudeat; tamen etiam ex falsa ista hypothese non exiguum tractationi nostræ pondus accedere liquet, utpote in quo examinandum suscipimus, qualis illa Ecclesiæ nota, utrum digna, & tanta sit, quæ in istum censum venire mereatur, & utrum non potius respectu Ecclesiæ Romanæ maximis nævis laboret.

IV. Succedere autem volunt non in lapsu Petri, utpote qui infallibilitatem à longo tempore jactant; nec proin etiam in poenitentia, quamvis Petrus Danesi Episcopus Vaurenſis, referente Thuano in castr. sub Carolo IX. ex Gallia Romam missus illud ita voluisse videatur, qui, cum non nemo, Guidone Fabro, Regis Legato, Reformationem vehementer urgente, irridendo diceret: Gallus cantat! reposuisse fertur: Utinam Gallicinio Petrus ad resipiscentiam & fletus excitetur! nec etiam in reprehensione per Paulum Gal. II. erga Petrum facta, Nam si Papa (sunt verba apud Gratianum dist. 40.) suæ & fraternæ salutis negligens deprehenditur, inutilis & remissus in suis operibus, & insuper à bono taciturnus, quod magis officit sibi in omnibus, ni-

Quanti
faciant
Successio-
nem Pon-
tificum
suorum;

In quibus
eos Petro
succedere
nolint;

hilominus innumerabiles populos secum ducit primo mancipio gehennæ cum ipso plagis multis in æternum vapulatu-
 guere præsumit mortalium nullus, quod cunctos ipse judicaturus, à nemine est judicandus, nisi deprehendatur à fide devius. Quibus tamen postre-
 mis verbis etiam remedium invenerunt, statuendo, Papam non posse à fide deviare. Concinunt verba Glossatoris in caput, *quando persona. de translatione Episcopi in Decretalibus*; quibus Papæ tribuit cœleste arbitrium, eumque ideò naturam rerum mutare, substantialia unius rei applicando alii; Et de nullo posse aliquid facere, & de sententia, quæ nulla est, facere aliquam: in his, quæ vult, ei esse pro ratione voluntatem: nec esse, qui ei dicat: Cur ita facis? posse enim supra jus dispensare & de injustitia facere justitiam, corrigendo jura & mutando: demum, plenitudinem obtinere potestatis. In his Papam aliquando Petro, qui reprehensionem admisit, majorem, nec ejus successorem faciunt; nec etiam in munere concionandi, quod aliis committunt; nec etiam in miraculorum patrati-
 one, cujus se incapaces profitentur; nec etiam in sorore fœmina circumducenda, quales non tantum non habent, matrimoniali nexu sibi junctas, sed ne quidem aliis permit-
 tunt; nec etiam in obedientia Magistratui exhibita, cum contra omnibus mundi Magistratibus imperare velint; nec etiam in pi-
 scatione hominum, illam argenti magis amantes; nec etiam in il-
 lo: *Aurum & argentum non habeo*; utroque abundantes; nec etiam in martyrio pro Christo obeundo, cum saltem Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi testatus sit, se adveniente Imperatore Fride-
 rico II. quem ibi excommunicaverat, statim discessurum, quia nolit fieri Martyr; nec etiam in multis aliis, sed tantum in dignitati-
 bus, & quidem non modò in Episcopatu, quem Petro tribuunt, Romano, sed simul etiam in *Monarchia Ecclesiastica*, ut Bellarmi-
 nus in titulo habet, quamvis in ipsa tractatione tantum de Pon-
 tificibus, quia vocabulum hoc mitius est, & facilius admittitur; loquatur.

*Instituta
 successio
 in Scri-
 ptura non
 traditur;*

V. De qua successione jam primò dispiciendum, quo jure il-
 lam sibi tribuant, aut tribuere possint. Certissimum est, in Scriptu-
 ra nullibi legi; Episcopum Romanum esse successorem Petri. Et
 juxta præcedentia ne quidem in illa legitur; Petrum Romæ fuisse,
 Romæ Episcopum fuisse. Unus (quantum sciamus) repertus fuit
 Bozius, qui de signis Eccl. l. 18. c. 3. ex Scriptura, & quidem 2. Pet. III.
 12. 13. 14. 15. & Phil. IV. 3. Romanum Episcopum autoritate Apo-
 stolica

stolica omnibus præesse, propiùs ostendere voluerit; sed illud adhuc ita remotum & ineptum est, ut multò plùs lectori locorum laboris impendendum sit, ad conjiciendum, quomodo inde argumentatus sit, quàm verò ad refutandum argumentandi modum, si eum tandem cognoverit. De utroque videri potest Doctiss. Chamierus *Panstr. Cath. l. 13. c. 2.* integro. Reliqui monent, hîc distinguendum esse inter *successionem*, & *successionis rationem*; *Successionem* ipsam esse ex *instituto Christi*, *rationem autem successionis*, quâ Romanus Pontifex potius quàm Antiochenus, vel aliquis alius succedat, esse ex *facto Petri*. Ut jam quilibet videre possit, eos non audere, *successionem Pontificis Romani* ex *instituto Christi* derivare, eos quidem ex *instituto Christi* derivare *successionem alicujus*, quisquis jam ille sit, (in quo mox etiam eos refutabimus) sed non *successionem Romani Pontificis*, de qua præcisè quæritur; unde illa sit? Hinc etiam Bellarminus *l. 2. de Rom. Pont. c. 12.* ubi de hoc agit, dicit; potuisse Petrum nullam *sedem particularem sibi unquam eligere*, adeoque *successionem Episcopi Romani*, quia *Episcopus Romanus sit*, ex *facto Petri* ortum habere, non ex *prima Christi institutione*; Et quamvis (si Petrus jubente Domino (de quo jam vidimus) Romam concesserit) non improbabile sit, Dominum etiam aperte jussisse, ut *sedem suam Petrus ita figeret Romæ*, ut *Romanus Episcopus absolutè ei succederet*; tamen, quicquid de hoc sit, saltem istam *rationem successionis non esse ex prima institutione Pontificatus*, quæ in *Evangelio* legatur. Hinc etiam bis subjungit; Licet fortè non sit de *jure divino*, *Romanum Pontificem*, ut *Romanum Pontificem*, *Petro succedere*; Et hinc etiam *successionem illam ex traditione* arcessit. Hinc etiam vult, ex *facto Petri* dignitatem Pontificalem localem factam esse. Omnia citato loco.

VI. Ex quibus jam colligimus, *successionem Pontificum Romanorum*, si vel *Petro* in *Monarchia Ecclesiæ* succederent, non esse de *jure divino*, non esse de *fide*. Id quod & magis, minùs aperte fatentur adversarii. Expresse illud docuit Alphonsus *adv. Hæret. l. 1. c. 9.* Docuerunt ab initio hujus seculi, in famosa sua thesi, *Jesuitæ*, credere *Clementem VIII.* (qui Pontifex illius anni erat) esse legitimum successorem *Petri*, non esse ex articulis fidei. Docuit, & concedere coactus est famosus ille *Valerianus M. Capucinus*, nequicquam propterea à *Jesuitis*, aliter tunc loquentibus, pulsatus; ut etiam *Bellarminus* secum pugnans, ubi priora dedit, dixit quoque; Si quis absolute petat, an *jure divino Romanus Pontifex pastor sit & Caput totius*

Ex quo colligitur, eam, & qua inniuntur, non esse de fide;

Ecclesiæ: omnino esse id asserendum, quia ad hoc nihil aliud requiratur, quam ut ipsa successio sit de jure divino; Item; Ad fidem Catholicam pertinere, Romanum Pontificem, ut Romanum Pontificem Petro succedere. Sed rectè Bellarmino hæc secum pugnantibus tribuimus; tribuimus etiam Bellarmino pugnantibus cum sana ratione. Si enim Petrus potuit nullam sedem particularem sibi nunquam eligere, si successio Episcopi Romani ortum habet, non ex prima institutione Christi, sed ex facto Petri, eoque in Scripturis sacris nullibi memorato, & si fortè de jure divino non sit, Romanum Pontificem, ut Romanum Pontificem Petro succedere, quomodo jam jure divino Romanus Pontifex Pastor & Caput totius Ecclesiæ vi illius successionis erit? An causa non erit de jure, sed effectum? Certè ad hoc, ut de jure divino Caput Ecclesiæ sit, plus requiritur, vel ipso Bellarmino iudice, quam ut ipsa successio sit de jure divino; requiritur adhuc ista successionis ratio, quæ Romanus Pontifex potius quam Antiochenus, vel aliquis alius succedat, ex Divina quoque institutione & revelatione cognoscenda. Quid enim est Jus divinum? Jus divinum est Thomæ 2. 2. q. 57. art. 2. quod à Deo promulgatur. Ubi autem à Deo promulgatum est, Romanum Pontificem in Monarchia Ecclesiæ universalis esse Successorem Petri? Fortè ideo illud à Deo promulgatum, quia à Papa, quem aliquando Deum ab ipsis vocari ostendimus! Porro; Si fortè de jure divino non sit, Romanum Pontificem ut Romanum Pontificem, Petro succedere, quomodo illud ad fidem Catholicam pertinebit?

*Distin-
ctio Bel-
larmini
inter, esse
de fide, &
esse de ju-
re Divi-
no;*

VII. *Quia non est idem, aliquid esse de fide & esse de jure divino, nec enim de jure divino fuit, ut Paulus haberet penulam, est tamen hoc ipsum de fide, Paulum habuisse penulam; Ita respondet Bellarminus, sed strenuè nugando, & secum porro pugnando. Paulus certè non de jure divino habuit penulam, id est, Deus non peculiari modo instituit, ut Paulus istam penulam haberet, quod circa illam penulam etiam non necesse fuit, interim tamen jus divinum postulat, ut qui in Scripturis Sacris legit, Paulum penulam habuisse, illud etiam credat; Cur? Legit enim in Scripturis Sacris, & proin est à Deo promulgatum. Ideò etiam Bellarminus vult, hoc esse de fide; Quamvis alibi de verbo Dei l. 4. c. 12. contendat, in Scripturis multa esse, quæ ex se non pertineant ad fidem, cujus generis sint omnes Historia Vet. Test. & multa etiam Novi. Ast quando de Successione Pontificum Romanorum quæritur, utrum sit de jure divino & de fide, id est, utrum Deus illam successionem instituerit, & promulgaverit, & tamen institutionem dubiam relinquunt, promulgationem autem ostende-*

re non possunt, annon exinde concludere fas est, successionem non esse de jure divino, non esse etiam de fide; Esse quidem de fide penulam Pauli, de qua Scriptura loquitur, non item Pallium Pontificale Romanum, de quo Scriptura non loquitur? Et si multa in Scripturis sint, quæ ex se ad fidem non pertineant, multò minùs ad fidem pertinere successionem illam, quæ in Scripturis non est? Quis autem non miretur, Pauli penulam in Scriptura esse, Paparum successionem non esse?

VIII. Sed quid, si ipse Bellarminus dicit, sedem Romæ divino jussu constitutam esse, *non definiri à Pontificibus (Marcello & Leone, testibus domesticis, illo etiam supposititio) tanquam rem, quæ de fide sit, sed narrari tantum ut historiam. Non esse autem de fide Pontificum narrationes, sed solum decreta?* Igitur ad fidem Catholicam pertinebit ista successio, quæ tamen nec expressè, nec implicite in Scriptura est, cum Sophistæ tamen à nobis postulent, ut ea, quæ ad fidem pertinent, ipsis expressis Scripturæ verbis demonstremus; ad fidem pertinebit Catholicam, & tamen *non erit de fide*; Sed nec pertinet ad fidem, nec etiam est de fide, nimirum divina, cujus objectum esse potest nonnisi revelatio divina; Et qualis quæso fides divina & Catholica est, quæ ex facto humano, de quo nihil habet Codex Divinus, pendet? Factis & factorum per homines non θεο-πνεύματος relationibus, probabilitatem tantum aliquam, & nonnisi moralem certitudinem habentibus, circa Petrum, & multò magis circa reliquos, heic omnia inniterentur, proin de fide esse, vel ad fidem pertinere non possunt, nec etiam illis summa, quam aliunde non habent, certitudo à Paparum definitionibus accedere potest, cum ex communi sententia Papæ saltem in rebus & quæstionibus facti errare possint, quæstiones autem facti sunt; an Petrus Romæ & Episcopus fuerit, sedem ibi ad tot secula collocarit, ipsi ejus Successores sint?

IX. Manet igitur nostra conclusio, successionem Romanorum Pontificum, si vel Petro in Monarchia Ecclesiæ succederent, non esse de jure divino, non esse de fide. Et proin, quamvis anxie disputantibus de suprema sua potestate Domesticis Paulus III. ridens dixerit, *se possessionem vel solam optimum titulum habere*, referente illud Guicciardino *hist. Pap. præf.* tamen maximè est, cur terreantur Pontifices isti & eorum Gnathones. Sic enim, quod Petræ inædificatum esse jaçant, arenæ superstructum deprehenditur, & quod pro certo tradunt, incertitudinis convincitur, non tantum Petri

Confessio
ejusdem
contra jus
Divinum;

Conse-
quentia
ex defectu
Juris Di-
vini for-
mata;

Petri tam immensa potestas, & in urbe præsentia, & per tot annos commoratio, & Episcopatus (quorum etiam ex parte falsitas demonstrata ;) sed insuper quoque successio in ejus jura aliorum : (cujus etiam falsitas jamjam demonstrabitur ;) Si autem ista hactenus saltem incerta sunt, incerta sunt (quod heic repeto ;) ea quoque omnia, quæ istis superstruuntur, Monarchia, infallibilitas, legislationis potestas, in religione ista omnia !

Secundò
non juvat
Monar-
chicos opi-
nio de ne-
cessario in
Ecclesia
Monar-
cha ;

X. Sed ne quidem certitudinem illam humanam, historicam, minorem, istis relinquimus ; fictitiam planè & apertè falsam esse illam in Monarchia Ecclesiæ successionem demonstramus. Non quidem hîc omnibus modis, eò enim collimat tota nostra tractatio, & maximè illa suo loco secutura de vitiis Electionum Pontificum. Hîc pauca tantum generaliora & origini propiora attulisse sufficiet. Et primò quidem progredimur ad successionis hujus examen ex ipsa Petri conditione instituendum. Postulant illud, & valdè postulant, dicentes, Petrum fuisse Ecclesiæ Monarcham, talem autem Ecclesiæ omnibus temporibus summè necessarium esse. Sed nos, Petrum Monarcham non fuisse, ostendimus prolixè, & proin meritò argumentamur ; Si Petri tempore Petrus, aut alius Monarcha non fuit, haud magis nostro tempore tali, sive ille jam Petri Successor esse velit, sive non, opus est : Quando autem in illo argumento de necessario Monarcha tantopere sibi abblandiuntur, & constitutionem talium Pontificum & successionem Episcoporum Romanorum eo potissimum confirmare nituntur, operæ pretium erit, illud, quamvis post ea, quæ allata sunt, ex superabundanti, proin etiam, nec non ob aliorum in hac materia studium & prolixitatem, paucis considerare.

Argu-
mentum
Bellarmi-
ni nullum,
quia pri-
mò forma
Regiminis
Ecclesia-
stici non
ex absolu-
tè optimo
inferri po-
test ;

XI. Ajunt cum Bellarmino de Pont. Rom. l. i. c. i. nemini dubium esse posse, quin & potuerit & voluerit Salvator noster Jesus Christus Ecclesiam suam eâ ratione & modo gubernare, qui sit omnium optimus & utilissimus, præstantissimum autem esse Monarchicum. E. Respondeo, nemini omninò dubium esse posse, quin & potuerit & voluerit Salvator noster Jesus Christus Ecclesiam suam eâ ratione & modo gubernare, qui sit omnium optimus, id est, suæ sapientiæ & hominum viatorum statui maximè accommodatus ; Nam ita simpliciter optimum & præstantissimum Ecclesiæ militanti attribui nequit, utpote, quam Dominus Jesus gradatim ad perfectionem perducit. Hinc quamvis optima constitutio fidelium sit perfectè amantium, tales tamen

tamen in hac vita non reperiuntur. Sic etiam in specie omnes omnino in regimine Ecclesiæ suæ, quales dari nemo negabit, nævos emendare statim, vel prævenire Spiritus sui gratiâ, si voluisset, potuisset; quod tamen eum noluisse, & sapientiæ ejus convenit, & experientia testatur. Non igitur ita absolute argumentandum est, cum & Bellarminus in Regimine per Papas facile nævos deprehendere potuerit, maximos etiam, & regimen sine illis absolute melius & utilius & præstantius concipere; v. g. sub Monarcha in officio diligente, quàm verò sub ignavis & voluptatibus tantum ac curis secularibus immerfis, quales multi fuerunt; Sub Monarcha sancto, quàm sub monstris, qualia non pauca, secula cum primis præterita viderunt; Monarcha infallibili etiam in quæstionibus facti, cum communior sit sententia, tantum in quæstionibus juris infallibiles esse Pontifices; sub Monarcha, qui ne quidem tanquam doctor privatus hæreticus fieri possit, quod Bellarminus etiam de Pontificibus suis largitur. Et sic deinceps.

XII. Cum igitur hic non de absolute optimo & perfectissimo cogitandum sit, nec etiam humana sapientia, cui in divinis stultescere solenne est, quid Ecclesiæ Christi, in terris adhuc imperfectæ, & variis modis exercendæ, mirisque Providentiæ Divinæ viis ad culmen perfectionis tandem perducendæ, maximè conveniat, temerè definire debeat, missis, quas illa suppeditare posset, argutiis, à benignissimo Servatore potius discere debemus, qualem Ecclesiæ suæ Regiminis formam constituere voluerit, quàm ipsi docere, quid potuerit aut debuerit heic facere; Qualis certè magisterialis in hoc & aliis Deo quasi præscribendi cacoëthes, ut sapientiam primam non exiguâ injuriâ afficit, & religionem eaque quæ ad religionem spectant, omni tempore corrumpit, ita in primis post tam luculentam voluntatis divinæ expositionem ab hominibus Christianis procul abesse, nec proin quæri deberet, quale institui debuerit regimen, sed quale institutum sit, cum, quicquid Deus efficit, ita efficiat, ut optimum sit; ut hominis natura homini optima est à Deo condita, licet Angelicâ inferior & composita.

XIII. In primis autem illud cavendum foret, ne, in quo Monarchici impingunt, *Regnum Christi*, quod non est de hoc mundo Joh. XVIII. ad similitudinem Regnorum hujus mundi in omnibus, & præter Scripturarum manu ductionem, componendum crederetur, cum optimum alicui, non ideo etiam optimum alii & in alio,

Secundò
illam re-
velatio
prescribe-
re debet;

Tertiò
Regnum
Christi
non est si-
mile Re-
gnis Mun-
di;

sed penes naturarum & circumstantiarum diversitatem sæpe sit convenientiæ determinatio, & semper etiam respici debeat, an aliquid *ἰσχυρῶς, ὡςδε, νῦν, isti, huic, nunc* bonum sit; qua ratione plurima in mundo splendorem habent, Ecclesiæ valdè indecora, nec enim est Respublica, quales mundanæ, & nonnisi improprie sic dicitur; Hinc qui cum Panigarolla in *Lect. Cath. 6. pag. 1.* ex eo argumentantur, quod rerum publicarum sit optima Ecclesia; non absimiles videntur dicentibus; Homo omnium animalium ratione carentium est doctissimum; vel; cancer cœlestis est omnium cancrorum maximus: In specie quoad regimen, par conditio esse nequit, cum illius diversa objecta, diversi modi & fines omnibus manifesti sint, & circa illud nemo ignorare possit, Ecclesiæ Tyrannidem & hypocrisin & vim conscientiis allatam, quæ supremam unius potestatem, experiëntiâ etiam teste, facile excipiunt aut comitantur, plurimum nocere, cum contra populus Christi spontaneus esse, nonnisi demonstratione Spiritûs trahi, & in regno cœlorum nomen humanum audiri non deberet. Et nequidem adversarii volent, in omnibus, eandem quoad regimen mundi & Ecclesiæ rationem esse, cum sic sequeretur, Democratiam in Ecclesia etiam esse à Deo, sicut à Deo esse negare non audent respectu mundi, maxime autem differentiam confirmant Galli, qui sub Monarchia maxime absoluta viventes, tamen juxta ea, quæ *Diff. I.* prolixius notavimus, regimen Ecclesiæ Aristocraticum faciunt.

Quarto
sub lite
optima
forma;

XIV. Sed nequidem quoad regimen mundi res ita se habet, ut eam quoad Ecclesiam desiderant, & ut inde argumentum pro necessitate Regiminis Monarchici in Ecclesia formari possit. Sunt diversæ regiminis formæ; De quibus, quænam sit optima, adhuc sub iudice lis est, & ne ipse quidem Bellarminus ausus est aliter præferre Monarchiam, quàm seclusis circumstantiis, in quo minus adversamur, ut &, quando de Monarcha alterius & præstantioris naturæ fermo est; quemadmodum optimè mundum Deus regit, pastor oves. Sed heic circumstantiæ vel maxime considerari debent, & de Monarcha ejusdem naturæ quæritur Nunquam autem vel mundum sub unius Monarchæ Regimine fuit, nec fortè unquam futurus est. Formæ regiminis plerumque sunt mixtæ; earum unaquæque commoda habet & incommoda; Hæc huic nationi magis apta est, illa illi; Et si potentissimarum Monarchiarum exempla habemus, non desunt exempla Rerum publicarum, quæ

in

in statu Aristocratico & Democratico diu, potenter & feliciter durarunt, imò constat, ab initio Monarchias nullas constitutas nisi per vim, bella & scelera, contra verò reliquas formas ex communi consensu, aut omnes, aut plerasque, quod posterius certè naturæ humanæ multò magis accommodum est. Dein in Monarchico Regimine illud eruditissimi Politici præferunt plurimi, quod hæreditario jure devolvitur, quod tamen ea de causa nemo in Ecclesiam introduci cupit.

XV. Et quod jam attinet illius regimen, ex revelatione cognoscimus, omninò Monarchicum illud esse, sed respectu Christi, unici capitis, fundamenti, sponsi, debere esse & unam fidem, & unum baptisma, & unum Dominum; Dominum esse illum, qui fideles sanguine suo redemerit, regeneraverit, conservaverit, & adhuc regeneret & conservet Spiritu & verbo suo, & defendat contra hostes quosvis potentiâ suâ; Cujus etiam Ecclesia regnum dicitur, non alicujus hominis; Et proin, cum gloriam suam alteri dare nec possit, nec velit, & ob ipsum illud, quod regimen Ecclesiæ Monarchicum esse debet, non Duum-viratus, & cum adhuc vivat & sub se habeat, qui alii cuidam subjecti non sunt, nec esse debent, alius etiam in consortium potestatis supremæ admitti non debet. Vanum enim est, quod contendunt, Monarcham visibiliter præsentem esse debere, cum nequidem Rex terrenus corpus suum per omnes regni sui angulos circumferre debeat, imò salvo regno constitutis vicariis in exteras regiones proficisci possit; Christus autem, qui corpore suo in cælos, ut in regni sui meliorem beatiorémque partem transiit, non abest ut internus doctor, nec etiam, ut dictum, aliis functionibus regiis, sed tantum ut doctor externus, quomodo etiam in terris manens non ubique ipse docere potuisset, & ideo quoque constituit Doctores homines, non Monarcham alium.

XVI. De quo etiam Monarcha altero, sive vice-Monarcha in Scripturis sacris altum silentium; Usque adeò, ut nec nomen ejus occurrat, nec dignitas, nec sedes descripta; nihil dicatur de ejus attributis, signis, functionibus, successione; non memorerur Ecclesiæ erga illum officium; Illud autem prædicitur satis apertè, oriturum esse quendam, qui talem potestatem sub nomine Christi, sed contra Christum affectare debeat. Nec etiam talem necessarium Ecclesiæ faciunt fines, quos prætexunt. Cum nullibi dictum sit, controversias ex Ecclesia, maximè per ejusmodi Rectorem uni-

Quintò
Ecclesiæ
Monarchia re-
spectu
Christi;

Sextò, al-
terius Mo-
narchæ
nulla
mentio;

versalem tolli debere; Imò manent, ubi ejus authoritas agnoscitur, multò maximæ, & quidem circa illum ipsum. Sic etiam sine tali mittente universali Evangelium annunciari potest, cùm Dominus messis variè sine ipso mittere possit operarios; nempe jam itur, quò divina trahit providentia, & saluti proximi consuli potest, cœtibus & eorum præcipuis, maximè magistratibus, occasionem & facultatem præbentibus; Communio quoque exercetur Rectorum & Cœtuum invicem diversorum fidem æquè pretiosam profitentium communi bono & pro occasionum diversis in locis & temporibus varietate; Datur non minùs aliquando prærogativa quibusdam, observatur aliquis ordinis primatus, sed sine imperio in fratres, multò magis in universam Ecclesiam, absoluto. Cæterùm qui videtur sub tali Monarcha ordo, maxima contra Christum confusio est. Et ille plus sibi sumit quàm præstat, aut præstare potest; curam omnium ecclesiarum, aliter etiam ac Paulus, cùm à se uno omnes omninò Ecclesias pendere velit; dum interim nullas curat, Paulinum illud de se non valere putans, ut quidem adhuc putavit Gregorius M. *hom. 17. in Evang. Væ mihi, si non evangelizarem!* 1. Cor. IX. 16. 17. molestum est & ferè supra vires unius ecclesiæ bonum regimen particularis, id quod Chrysostomus multis *libris de Sacerdotio* contendit, & nos credemus omnium Ecclesiarum administrationi unum sufficere & quidem promissione destitutum? Nam omnipotentiam Dei non negamus, sed hîc & alibi nolumus, ut Deum non in alium finem credant omnipotentem, nisi ut hanc omnipotentiam, cùm ipsi vellent, exsereret; quemadmodum dicunt, secularem gladium ad nutum sui Monarchæ exserendum esse. Deus certè virtutem Spiritûs dat dimensam, non immensam, nullique uni propriam, sed pluribus communem, unus enim ille est, cui non det Spiritum *en mētes ex mensura*, Joh. III. reliqui autem accipiunt *ex plenitudine ejus gratiam pro gratia*, Joh. I. non autem semper maximam isti Monarchæ, sed sæpe minimam, imò nullam; quod aliter se haberet, si toti Ecclesiæ providere deberent; Et rectè Doctissimus suo tempore Wesselus Goese Voet *de pœnit.* scripsit: *Impossibile homini est fines terræ nôsse; quomodo igitur judicabit, quos nôsse non poterit? quomodo judicabit fidem, quorum linguam ignorat? Unitatem igitur sibi Spiritus S. fovendam, vivificandam, conservandam retinuit & augendam, non Pontifici Romano, sæpe non curanti, reliquit; multi Ecclesiæ membra sunt, etiamsi Romam aut Romanum aliquem Papam esse nesciant. Et tamen*

tamen universales esse volunt, similes magnis illis hominum veneratoribus, qui lacrymas fudisse, eguntur audientes, alias adhuc terras esse sibi non subditas; quemadmodum Sixtum V. in Diff. I. introduximus dicentem; *si adhuc alius Papatus esset, se illum accepturum.*

XVII. De ordine autem à Christo constituto ita Scriptura loquitur; *Dedit alios quidem Apostolos, alios verò Prophetas, alios Evangelistas, alios Pastores & Doctores, ad compactionem sanctorum, ad opus ministerii, ad edificationem corporis Christi, donec omnes veniamus ad unitatem fidei &c.* Eph. IV. 11. seq. In quo loco satis expressè dicitur, Ecclesiam ad fines suos sine tali Monarcha posse venire. Et, ut ibi, ita quoque alibi proponitur Ministerium, non Magisterium, & proin minus accuratè ac convenienter heic adhibentur ipsa desinentia in *archia & cratia, ἀρχὴ καὶ κρατία* principatus & imperium, cum ipsi Apostoli tantum voluerint haberi pro Ministris Christi & Dispensatoribus mysteriorum Dei, 1. Cor. IV. 1. & talibus, qui non dominantur fidei fidelium, sed tantum cooperarii sint gaudii illorum, 2. Cor. I. 24. & Paulus de se testatus sit, quod à Deo fidus judicatus, & in ministerio positus sit, 1. Tim. I. 12. convenienter nimirum præcepto Christi: *Reges Gentium dominantur eis, & qui inter eas potestatem habent, vocantur benefici; Vos autem non sic. Sed qui maximus est inter vos, sit sicut qui minimus est; & qui princeps est, sicut qui ministrat,* Luc. XXII. 25. 26.

Septimò
in Scri-
ptura alia
forma;

XVIII. Respondet etiam præcepto praxis. Et primò quidem, quæ Christus in terra obambulans exercuit, ad alium, juxta ea, quæ diximus, trahuntur pessimè; Nec bene concluditur, Ecclesiam in ista Regiminis circumstantia haud variare posse; Ipse enim Christus Monarcha perpetuò manet, nec ei succedi sæpe dicere audent, quamvis audeant nonnunquam. Supremum igitur semper manet, & omnis mutatio, quæ unquam accidit, in subæterno est, cum quo non statim mutatur civitas, ut eadem civitas Romana sub Regibus, sub Consulibus, sub Decem-viris, & Dictatoribus fuit, supremâ potestate & Majestate semper penes populum manente. Præter quod Christus, quatenus in terris docuit, *ministerium* se potius gessit & vocavit, Luc. XXI. 27. Matth. XX. 21. & quidem *Circumcisionis*, Rom. XV. 8. Doctor, dum in terris ageret, Judæorum Matth. X. certè non talis Monarcha, qui sibi potestatem etiam in temporalibus arrogarit. Et quidem dum juxta hypotheses Monarchicorum Pontifex summus Aaronicus adhuc visibilis Monar-

Octavò,
quam &
habuit
Ecclesia
primiti-
va;

cha esset. Quid statim post Christum secutum sit, nimirum Apostolorum tempore, supra jam prolixè notavimus. Sed nec post Apostolorum excessum, & diu post Monarcha Ecclesiæ fuit, & agnitus fuit, quoad nimirum juxta Can. Apostolorum 32. & Nicenum 4. *excommunicati ab uno ab alio ad communionem recipi*; Et juxta Concilia Africana *appellationes trans mare non institui potuerunt*; Et obtinuit constitutus in Concilio Niceno ordo, ut nimirum tandem ad Patriarcham causæ referantur, & eorum quivis suam habeat Ecclesiæ portionem curandam; Quoad creditum cum Cypriano, ex lib. de unitate Ecclesiæ: *Nemo unus Episcopus Monarcha totius Ecclesiæ; Episcopatus unus est, cujus à singulis in solidum pars tenetur*; & cum Hieronymo in ep. ad Evagr. *Si auctoritas queritur, orbis major est urbe, ubicunque fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandria, sive Tanis, ejusdem meriti est & Sacerdotii. Potentia divitiarum & paupertatis humilitas vel sublimiorem, vel inferiorem Episcopum non facit. Ceterum omnes Apostolorum Successores sunt. Quæ testimonia commentario non indigent, nec illud, nec hoc S. R. E. ut vocant, Cardinalis. Plura dabimus, quando propius successionem Pontificum Romanorum in Monarchia impugnabimus.*

Tertiò
ostendi-
tur, Petro
Apostolo
non in a-
mnibus,
quæ reve-
ra habuit,
succedi;

XIX. Et quando sic patet, successiones in Monarchia Ecclesiæ necessarios haud esse; imò Ecclesiam diu sine tali mero homine, qui potestatem, ut Herodianus lib. 1. Imperatoriam vocat, αὐτοκρατορεὶ καὶ ἀκάλυτον in eam habuerit, exercuerit, fuisse; & quidem illo tempore, quo ex angusta angusta fieri & mundus converti debuit; ad quas conversiones, ex hypothese maximè, mittente Monarchâ opus fuisset. Jam autem dilatatis Ecclesiæ pomœriis, minis unus orbi sufficit, ut planè ineptus sit Bellarminus, dum contendit, jam magis tali Pontifice uno summo opus esse, cum Christiani sint plures & pejores; quasi onus magis auctum eò melius unius alicujus humeris imponeretur. Videndum nunc porro est, utrum Petrus saltem in eo, quod revera fuit, successores habeat, & habere debuerit & quidem Episcopos Romanos. Fuit Apostolus; qualis autem illa potestas fuerit, ex Dissert. I. abundè constat, nempe fuit suprema potestas Ecclesiastica, quæ quidem in meros homines unquam cecidit, sed extraordinaria. Quemadmodum etiam in V. T. extraordinariæ personæ fuerunt 12. Patriarchæ, extraordinarii Ministri, Prophetæ, & inter illos quoque Moyses legislationis Judaicæ

daicæ Minister; in N. T. autem extraordinaria quoque munera fuisse videntur *Evangelistarum & Prophetarum*, qui post *Apostolos* Eph. IV. 11. nominantur. Et certè quoad *Apostolos* facile cognoscimus, eorum planè peculiarem rationem fuisse, etiam quatenus ipsis dictum fuit: *Euntes docete omnes gentes &c.* Ex quo, etiam lege in medio omnium positâ, Jerem. XXXI. 3. & ita confirmatâ, ut aliud verbum & *Evangelium* aliud annunciari & audiri non debeat, Gal. I. 8. concludimus, *Apostolos* *Apostolis* succedere non debere, & per consequens nec *Pontifices Romanos* *Petro* insuprema universali & *Apostolica* potestate succedere. Quod & ante nos *Nilus Thessalonicensis*, de *Prim. Papæ* lib. 2. eodem modo collegit. Nos autem conclusionem nostram contra successionem *Episcoporum* porro confirmamus & illustramus ipsis *Bellarmini* verbis l. 4. de *Pont. Rom.* 25. contra successionem *Episcoporum* aliorum in hunc modum adhibitis: *Nullam habent partem veræ Apostolicæ authoritatis. Apostoli poterant in toto terrarum orbe predicare & fundare Ecclesias, ut patet Matth. ult. & Marc. ult. hoc non possunt Episcopi (Romani etiam:)* item, *Apostoli poterant scribere libros Canonicos, ut omnes fatentur, hoc non possunt Episcopi (Romani etiam:)* *Apostoli habuerunt donum linguarum & miraculorum, non habent Episcopi (Romani etiam:)* *Apostoli habuerunt in totam Ecclesiam jurisdictionem, non habent Episcopi (Romani etiam:)* Addimus; eos etiam non habere immediatam vocationem, quam habuerunt *Apostoli*, nec illud, ut sint testes oculati vitæ, mortis & resurrectionis Christi, non eandem copiam Spiritûs, infallibilitatem Doctrinæ, conformitatem gratiæ, plenitudinem scientiæ &c.

XX. Effugia pro more quærit *Bellarminus*, & primò quidem respectu *Pontificum* suorum concedit, non esse immediate ab ipso Deo doctos, nec posse scribere libros Canonicos (& tamen vult cum sociis, omnia eorum effata, saltem ex *Cathedra* venientia, pari pietatis affectu recipienda, & æquè *Canonicam regulam* & normam fidei esse, & eos, quod hîc aliis denegare videtur, novas revelationes dare posse:) Addere potuisset etiam reliqua, quæ non habeant, aut possint *Pontifices Romani*, quibus tamen *Ecclesiæ constitutionem* & fidei propugnationem, ubi antea non fuit, tanquam secundam potestatis *Apostolicæ* partem tribuit, id est, rem non tantum *Episcopis* quibusvis, sed & fidelibus quibusvis, datâ occasione, convenientem; docente historiâ Ecclesiasticâ, etiam mulieres novas Ecclesias plantasse,

Effugia
Bellarmini
tolluntur;

tâsse, & quidem, quas Papa nullo modo miserit apud *Ruff. l. 1. c. 10.* ubi & de quodam; *Nondum initiatus in sacris sit gentis sue Apostolus;* Et de *Ædesio & Frumentio Indorum Apostolis* apud *Theod. l. 1. 22.* Tribuit eis etiam partem tertiam, nempe *summam in omnem Ecclesiam potestatem, eâ ratione, quia Petro succedant;* Et dum, illam potestatem in *Apostolatu quoque contineri*, asserit 1. Monarchicam esse negat, cum *Apostolatum* plures habuerint. 2. Pontifices *Apostolis* quibuscvis in nullo superiores facit, cum illis tantum tribuat potestatem, quam hi habuerint; imò inferiores multò, cum illis bonam partem, quam hi habuerunt, tribuere non audeat. 3. Negat etiam, in ea *Petro Pontifices succedere*, cum in *Apostolatu* juxta hanc ejus præeminentiam, prout ostensum est, successio non detur. Nec eum hic juvat cantilena ordinaria, succedere *Petro, non propriè ut Apostolo Pontifices;* sed *ut pastori ordinario l. 4. c. 25. in quo hæc potestas ordinaria fuerit, non delegata, ut in Apostolis cæteris. l. 2. cap. 12.* Nam si Pontifices *Petro non propriè ut Apostolo succedunt*, nullo modo propriè succedunt, & successio illa tantum impropria est, fortè ironica, quatenus & extra communem Episcopalem potestatem eos succedere fingunt, & Petrus non alius quàm verò *Apostolus* fuit, *Apostolus*, juxta *Dissert. I.* ut reliqui *Apostoli*, non magis ordinarius, æquè delegatus à Christo, ac ipsi, vel ipso Bellarmino judice, dum nimirum contrarium sæpe ex ipso audivimus, immediate à Christo potestatem habentes, nullo modo delegati *Petri*; ut, si succedi debeat in summa potestate Ecclesiastica in universam Ecclesiam *Apostolis*, etiam aliis in ea succedi debeat præter *Petrum*, quâ ratione infinitos ex hypothesei Monarchas habituri essemus, quos & aliàs vel sola in illa potestate *Petri* successio daret.

*In sensu
certo Apo-
stolis om-
nibus æ-
què succe-
di;*

XXI. Cæterum omninò *Petro & Apostolis* reliquis succeditur, & successum est ab illis Pontificibus Romanis, qui doctrinam *Apostolorum* annunciârunt; Sed non ab illis solis, ut nec annuntiârunt soli. Nempe omnes omninò Episcopi, quibus Ecclesiam Christi ex verbo Christi docere contingit, eatenus *Apostolorum* successores sunt, quomodo etiam in *n. 18.* allegato Hieronymi, & in infinitis prope aliorum Patrum locis, imò ab ipso Concilio Tridentino *Sess. 23.* vocantur, & in potestate Apostolica, ordinaria & perpetua ab extraordinariis & ad tempus tantum concessis distinguenda sunt, illorumque illis largienda est successio, cuivis in parte sibi demandata; quod quidem ita adfirmant Patres, ut simul etiam *Episcopis*

scopis supremam in Ecclesiam, & omnem, quæ nimirum inter homines continuare debet, potestatem tribuant, eamque adinstar Apostolorum à Christo immediatè profectam. In quo etiam ex ipsa communione Romana Doctores sine numero, Concilia multa, quædam etiam generalia, verbo, omnes illi, & omnia illa, qui & quæ Conciliorum authoritatem supra Pontificiam evehant, iis adstipulantur. Quemadmodum quoque in Concilio Tridentino Galli maximè & Hispani Episcopi veritatem istam magno cum ardore propugnârunt, ut Synodus tandem in ambigua verborum generalitate & hîc remedium quærere coacta fuerit, Papæ nimirum Gnathonibus non minori cum vehementia pro dependentia Episcoporum à Pontifice pugnantibus, dicente non tantum Laincio, Jesuitarum tum temporis Generali: *Si statuatur, Episcopos jure divino institutos esse, id est, esse Apostolorum Successores, potestatem à solo Christo habentes, Pontificem non ampliùs fore caput Ecclesiæ & Vicarium Christi; Sed & Segoviensi palàm jactante, unicam voculam juris divini Papæ fore causam ruinæ.* Nempe sic par illorum potestas redditur, quam augere, diminuere, aut tollere Papa nequit, idemque eis conceditur, quod ipse sibi vindicare potest ex successione Apostolica.

XXII. Sed lubet circa hanc successionem adhuc in genere notare; Succedi Apostolis non tam loci, (licet etiam à multis quodammodo loci,) quàm verò doctrinæ & muneris respectu. Et quamvis olim ante magnam illam defectionem & Christianismi confusionem in majori quadantenus, accedentibus maximè ex locorum & Ecclesiarum amplitudine prærogativis, cæteris paribus, existimatione fuerint illi Episcopi, qui præter successionem Apostolorum omnium in doctrina & munere, etiam localiter Apostolis certis succedebant, aut succedere credebantur, illis frequentius Apostolicorum, sedibus illorum Apostolicarum elogia data, & illorum successiones in specie ab Apostolis, qui Ecclesiarum, in quibus sedebant, fundatores perhibebantur, derivatæ fuerint, (ex quo quidem infeliciter ambitiosi in Ecclesia dominatûs & detestandæ prælationis primordia nata sunt,) tamen etiam antiquioribus constanter creditum fuit, quoscunque Episcopos, etiam illarum Ecclesiarum, quarum fundatores immediati Apostoli non extiterant, cunctis Apostolis pariter, & proin etiam Petro, imò illi modo peculiari, quatenus in Evangelio aliquoties Ecclesiam & ejus Recto-

Observationes circa illam Successionem; prima.

res figurâsse legatur, succedere, quò cumprimis facit *Dissert. I.* allegatus Ambrosii locus, ubi testatur; *Episcopos omnes in Petro & simul cum Petro claves accepisse à Domino*; & præter innumeros alios evidens ille Hieronymi, *epist. I.* In quo Heliodoro Clericatum & Episcopatum dissuadere volens, ait: *Non est facile stare loco Pauli, tenere gradum Petri*; Ut non crediderint successionem illam nonnisi penes eos, qui in eodem loco præsent, nec etiam singulos singulis succedere, & illum quidem Petro, alium Paulo, alium Jacobo, alium Johanni, & sic deinceps, ita ut non etiam succedant reliquis, quod fuisset & esset eandem cantilenam canere cum illis schismaticis Corinthiis, dicentibus: *Ego sum Cepha, ego sum Pauli, ego sum Apollo, I. Cor. I. I.* sed in officio, quod erat Apostolorum commune, succedere omnes omnibus. Quod etiam ex illis Patribus facile confirmatur, qui per analysin ad sua principia, Episcoporum successiones nonnunquam reducunt ad Apostolos in genere, non ad unum aliquem singularem, quod maximè etiam fieri debuit, ubi Apostoli duo aut plures Ecclesiæ alicujus primam curam habuerunt. Ubi autem non docuerunt alii Apostoli, ibi tamen eis succeditur ratione doctrinæ & officii, (quod sufficere potest;) Sed & successum maximè olim fuit, dum ibi docuerunt Apostolici viri alii, aut Episcopi ab Apostolis constituti, aut venientes ab illis.

Altera;

XXIII. Quoad successionem localem verò tenendum & succedi Apostolis certis, ut non in prærogativis Apostolatui propriis (quod clarum est & supra ostensum) ita non magis in prærogativis ob dona personalia propriis; Ut ideò honoratior per se censeretur non debeat, nedum majori potestate instructus, qui localiter maximo Apostolo succedit, quàm, qui minimo, sed inter Episcopos potestate æquales omnes majori is autoritate jure optimo polleat, quem dona propria personalia maximè commendant; quod tamen non in præjudicium ordinis inter Ecclesias & earum Rectores constituti, & maximè necessarii, litibus aliàs de donorum personalium præcellentia infinitis orituris, dicimus; licet nonnunquam ex communi consensu & discrimine omnibus manifesto virtutis potius, quàm loci ratio habita fuerit, & haberi possit. Atque ut omninò dona personalia non sunt, (hæreditaria, & neque Ciceronis filius, neque, qui mortui Ciceronis uxorem duxit, Oratores fuerunt, & laudes illas non meruerunt,) ita etiam prærogativæ ob illa haud magis sunt hæreditariæ.

XXIV.

XXIV. Applicemus jam ea, quæ hæcenus diximus, porro ad successionem Apostolicam in Ecclesia Romana. Jactatur ibi successio Petri. Demus, licet memores præcedentium; Imò volumus, ut istam suam gloriationem augeant, & jactent pariter (ut de Johanne & Barnaba nihil dicamus) successionem Pauli, quam paulò potiori & certiori sibi jure tribuere possent. Sed nolunt, cum & Paulum extraordinariis annumerent Doctoribus, & vel ideò nolunt, ne ipsis sic Monarchia pereat; Sed pereat; Paulus saltem æquè Romanæ Ecclesiæ præfuit pari cum potestate, proin neuter cum potestate Monarchica, nec possunt ostendere rationem, cur uni ex illis succedi debeat, alteri non item; Imò si multis ex ipsis credimus, utrique revera successum est, uterque successores constituerunt, & non tantum possunt duo summi Pontifices creari & haberi, quod etiam docuerunt ex Scholasticis Armacanus de *questio. Arm. l. 7. c. 17.* & Occam in *Dialog. part. 3. ad finem*; Sed etiam ad illorum exemplum debent; quorum tamen alter erit Successor Pauli, illius ipsius Pauli, qui in infinitis ferè locis docuit, tot aliis Ecclesiis inserviit, & cujus successionem maximè Corinthiaca Ecclesia jactaverat, imò simul etiam Petri, non trajecturi in Italiam scilicet, nisi Corinthum Achaiaæ urbem principem, ac florentem ibi Ecclesiam salutasset; Hinc quoque nata traditio, quòd in Corinthiis essent illorum traduces, qui se Petrinos olim appellassent, ut Paulinos alii, & quòd Cephæ meminisset disertè Paulus in Epistola priore. Ut successionis ratione Ecclesia Corinthiaca non minùs sibi tribuerit Romanâ, quoad Petrum pari fortè utrobique certitudine. Ast de simultaneo Petri & Pauli apud Romanos regimine, ex hypothese *Dissert. I. & II.* prolixius, datis occasionibus, egimus.

XXV. Petrum solum quod attinet, quæcunque ab illo habere possunt, multi equidem etiam alii. Omnes illi, qui, sicuti diximus, Apostolorum & Petri etiam successores sunt omni loco & omni tempore Christi in vinea sua operarii; Porro specialius, omnes illi, qui docent, ubi Petrus docuit, in Ecclesiis, quas ille plantavit. Alexandrini præsertim, si, quod *Dissert. II.* Nicephorus dixit, ibi quoque Episcopus fuit; Antiocheni maximè omnium, quorum, si vera narrant, per septennium Episcopus fuit, & ubi saltem, de quo testatur Scriptura, docuit. Et sanè considerari merentur ipsa Innocentii I. Papæ in *epist. 18. ad Alexandrum Antiochenum*, quæ *T. I. Concil. p. 463.* habetur, verba; Nempe primam Apostoli (Petri) se-

Applican-
tur ista;
Successio
supponi-
tur, &
primò
etiam re-
spectu
Pauli
commen-
datur;

A Petro
nihil ha-
bere pos-
sunt, quod
non alii
ab eodem
æquè ha-
bere pos-
sint; ma-
ximè An-
tiocheni,
teste Inno-
centio I.

dem vocat, ubi & nomen Christi religio acceperit; & quæ conventum Apostolorum apud se celebrem fieri meruerit, quæque urbis Romæ sedi non cederet, nisi quòd illa in transitu meruit, ista susceptum apud se consummatumque gaudet.

Annota-
tiones se-
ptem ad
testimo-
nium ejus;

XXVI. Ad quæ Innocentii I. verba nonnulla annotamus. Et primò quidem probè observari velim, quas Papa recenset, Ecclesiæ Antiochenæ peculiare prærogativas, quòd *prima Apostoli sedes fuerit, ibi nomen Christi religio acceperit & conventus celebris Apostolorum factus sit*; Tales certè istæ sunt prærogativæ, quibus majores Ecclesia Romana ostendere poterit nunquam, & de quibus, si sibi convenirent omnes, Romani valdè triumpharent. *Secundò*, quoad communia credita, sedem Petri æquè Antiochiæ ostendit. Quoad præminentiam autem, quam sibi vindicare studet, *tertiò* satis inconvenienter *transitus* dicitur septem annorum commoratio, præsertim si cum Onuphrii ὁμοψύχοις dicamus, Româ venientem Antiochiæ per septem annos sedisse. *Quartò* suscipit omninò Ecclesia Episcopatum, quo per 7. annos fruitur. *Quintò*, idem Antiochiam meruisse, dicit. *Sextò* Petrus ubique consummatus æquè fuit, nam potestatem Monarchicam jam ante Episcopatum Antiochenum eum habuisse ajunt, proin & Antiochiæ sibi in ea successorem constituere potuit, quemadmodum etiam in Episcopatu, si alibi; Sic & dubio procul æquè consummati fuerunt ex ipsius institutione Antiocheni, quàm Romani. *Septimò* evidens est, Innocentium partim ex longiori in urbe Roma commoratione arguentari; sed septem annorum Episcopus æquè est Episcopus ac viginti quinque annorum Episcopus, nec potestas annis augetur. Et ex dictis constare potest, diuturniorem saltem commorationem fuisse Antiochenam quàm Romanam; partim ex loco mortis; Sed ex eo hîc argumentum formari non posse *Dissert. II. demonstravimus*, & ipse Bellarminus *de Pont. Rom. l. 2. c. 12. ait*; non ideo Romæ esse sedem Pontificalem, quia Petrus Romæ obiit.

Diluuntur
objec-
ta à Bel-
larmino;

XXVII. Quòd autem addit Bellarminus: *Sed quia Romanus Episcopus fuit, nec sedem ex Roma unquam aliò transtulit*; 1. Falsum est 2. Etiam Antiochenus dicitur 3. & aliquoties Româ aliò & aliunde Romam concessisse, quod & de Antiochia ex hypothesi dicere coguntur; ut certè aut insulsè ex mortis loco arguentari debeant, aut fateri, se nescire quoad prærogativas discriminis causam, quia etiam illud, quod Bellarminus contra successionem

cessionem distinctiùs excipit, æquè frivolum est, nempe *non succedi nisi cedenti locum, vel per mortem naturalem, vel per mortem legitimam, id est, depositionem, vel renunciationem*; tum quia eadem inconvenientia Romanos premunt, nam *in epist. Clementis ad fratrem Domini Petrus* ita loquitur, ac si Clementi tradat cathedram Romanam; Jacobus autem ille Frater Domini sexto Neronis anno, id est, octo annis ante Petrum occisus fertur; ut itaque secundum Clementem, cum quo Leo II. Successor Agathonis in Decretali apud Marianum Scotum idem docet, Petrus octo annos saltem ante mortem suam se Episcopatu etiam Romano abdicârit, adeoque, si bona est contra Antiochenos Bellarmini argumentatio, etiam ex eo Episcopis Romanis non simul Monarchicam potestatem contulisse dicendus sit. Quin ex Damaso *in Pontificali, in Lino*, quem Marianus Scotus sequitur, respectu Lini colligi potest, Petrum duodecim annis ante mortem suam se Episcopatu Romano abdicâsse. Igitur primò eadem inconvenientia Romanos premunt; tum quia etiam incertum est, Petrum Romæ mortuum esse, tum quia falsum, aliquid habuisse Petrum, præter extraordinariam potestatem Apostolicam planè non communicandam, quod non antè communicare potuerit; tum quia, si vel Monarchicam potestatem habuisset ad mortem usque retinendam, adhuc quæri posset, cui tunc relinquendam, non enim constat de Romano; noluit enim ex eo argumentari, quòd Petrus ibi obierit; incertum igitur manet, utrum non omnes Ecclesiæ quovis modo succedentes potestatis illius, siquidem communicari debuit, hæreditatem divisam accipere debuerint, vel, si non dividi debuit, utrum non filia primogenitæ, id est, Ecclesiæ Antiochenæ concedi debuerit; saltem de his ex Petri testamento non constat; saltem non sequitur; Pater in domo hujus filii occisus est, ergò majorem hæreditatis partem capiet jure; multò minus; ergò totam jure habebit hæreditatem. Hactenus ergò pares.

XXVIII. Nec etiam impares Ecclesias facit, ut quidem Bellarminus *l. c.* contendit, quia Romani Pontificis sedes *Apostolica sedes* vocatur. Addimus *in ejus gratiam*, ut nempe gratiam ab eo supra Veleno factam rependamus, vocari etiam frequenter *Petri cathedram, Petri solium*, item (quod pro simultaneo Petri & Pauli Rectoratu, si de Petro aliquid veri subsit, adhuc notandum) *limina Apostolorum, item Ecclesiam Petri & Pauli*; Imò adhuc Romæ cathe-

Respondetur ad appellationem Sedis Apostolicæ;

dram ligneam, in qua Petrus sedisse fertur, ostendi, & Festum Cathedrae Petri quotannis celebrari. Sed primò crassum nimis foret, si quis per cathedram Petri, ut facere videntur recentiores, thronum & solium quoddam Regium illius temporis angustis & furtivis quasi hincinde conventibus minùs conveniens, in quo Petrus ordinariò sedere, & ex quo docere solitus sit, intelligere vellet; Proin etiam ligneam illam cathedram, suppositarum reliquiarum partem esse arbitramur; Per Cathedram Petri autem veteribus, stylo Scripturae Matth. XXIII. 2. Act. XVIII. 11. nihil aliud significari, quàm Petrum in aliquo loco Evangelium annuntiàsse, sive jam illud sedens, sive stans pro infinitarum ferè occasionum & tot locorum conditione fecerit. Cathedra autem Petri veteribus tantopere decantata, Antiochena fuit, in 22. Februarii incidens, & Festo anniversario culta, cum Romana Petri cathedra, demum ante Seculum, & quod excurrit, à Paulo IV. instituta & in 18. Februarii conjecta fuerit.

Qua ab initio communis fuit, ut docetur exemplis & testimoniis;

XXIX. Cæterùm nemo, nisi in historia Ecclesiastica planè hospes, ignorat, quemadmodum Roma ipsa Cypriani ætate *Cathedra Petri &c.* dicta fuerit, ita non minùs Corinthum, Philippum, Thessalonicam, Ephesum (ut de Antiochena, Alexandrina & Hierosolymitana fileamus; nisi quòd verbo monemus, *Concil. Const. V. act. 1. Clericos & Monachos Apostolici throni, Antiochena magna Civitatis Catholicae, sanctae Ecclesiae Dei*, illustri certè titulo, & quo majorem Romanenses ex antiquitate genuina non proferent, memorari;) jam ante à Tertulliano *de Præscript. c. 36.* nimirum ob præconium in illis urbibus Apostolicum, non minùs *Ecclesias Apostolicas, Cathedras Apostolorum* vocatas, & inde quoque honorem praesidentiae illis adscriptum esse; Quemadmodum etiam Augustinus *de Doctr. Christ. l. II. cap. 8.* quàm plurimum Ecclesiarum Catholicarum auctoritatem in Canonicis Scripturis sequendam esse, suadet, inter quas ille sint, quae Apostolicas sedes habere, & Epistolas accipere mernerint. Et Cathedras Apostolorum dictas fuisse Principales Ecclesias, ab ipsis scilicet Apostolis constitutas, fassus est ad Tertullianum Rigaltius *ad cit. Tert. loc.* Et Isidorus Hispalensis *lib. 2. de officiis Ecclesiasticis cap. 5.* ubi Episcopum, seu Superintendentem summum Sacerdotem (*l. 7. Orig. seu Etymol. c. 12.* etiam Pontificem Maximum & Antistitem, & primum in ordine Ecclesiae ac supra se nullum habentem) vocat, sicut fuerit Aaron; loquens de Apostolis & eorum Successoribus, ait: *Ceteri Apostoli cum Petro par consortium honoris*

honoris & potestatis acceperunt, qui etiam in toto orbe dispersi Evangelium prædicarunt, quibuscque decedentibus successerunt Episcopi, qui sunt constituti per totum mundum in sedibus Apostolorum. Quibus ipsis verbis etiam Rabanus Maurus l. 1. de Inst. Cler. cap. 4. utitur. Et quando hæc de quibuscvis Ecclesiis & quarumvis Ecclesiarum Episcopis dicuntur, ita similia testimonia sine numero ferè dare possemus, ubi (ob rationes nimirum in præcedentibus memoratas,) Ecclesiæ, Apostolica sedes; Episcopi, Apostolici, Apostolici Patres, Apostolici Papa, summi Antistites, Apostolica dignationes; ipsorum verò dignitates (de quo elogio Bellarminus, quòd in ipso Concilio Chalcedonensi, quod Nilus citat, Act. I. Romani Pontificis dignitati tribuatur, gloriatur;) Apostolatus dicuntur. Ut iste Monarchicorum Princeps & compiler, (quomodo M. Ant. de Dominis eum vocavit;) prærogativas & proprietates, & quidem tantas, simplicibus ostendere velit in rebus maximè communibus, cum tamen etiam sine Monarchicæ Potestatis fide haud mirum esset, si in Occidente & ab Occidentalibus rariùs aliæ, quàm Romana Ecclesia & eorum Episcopi ejusmodi titulis exornati apud veteres fuissent, quando ex Occidentalibus Ecclesiis nulla adeò manifestè immediatam Apostolicam fundationem ostendere potuit; Nobis autem heic denuò concludere liceat: Haftenus ergò pares Ecclesiæ & Ecclesiarum Episcopi.

XXX. Ut præsupposito etiam, Petrum majorem reliquis Apostolis potestatem habuisse, eamque in Ecclesia perennare debuisse, quod tamen falsissimum, porro dispiciendum foret, de ejus in hac peculiari potestate, Successore, vel Successoribus; Annon plures esse debuerint eâ potestate præditi, saltem post Petrum, & primò fuerint? Quâ ratione lis de primis Successoribus tolli potest. Cum primis crescentibus tanti muneris molestiis, donis contrà manifestè decrecentibus? Et si unus, quis ille tandem? Annon Petro in potestate totam Ecclesiam concernente succedere debuerit, qualem Successorem ultimis verbis Alexander M. designasse fertur, dignissimus, sive Romæ, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandria, sive Tanis Episcopus? Qua ratione loco Lini, Cleti & Clementis certè in ista plus quàm Apostolica potestate adhuc sub Domitiano superstes Apostolus Johannes succedere debuisset; Sed fortè ipsius in ista potestate successioni obsuit absentia, & quia absentium non habetur ratio; nisi potiùs dicere velimus, eum Clementis ad instar tanti muneris onus deprecatum esse, quia se viribus

Supposita etiam potestate Monarchicâ in Petro, incertitudinem multiplicem manere, ostenditur;

bus imparem senserit. Alii certè aliis etiam temporibus potiùs quàm multi Romani Episcopi ob virtutis præeminentiam succedere debuissent. Vel, si Imperatoriæ sedis, aut aliàs potentis Metropoleos in ista successione ratio haberi debeat, quia in magnis urbibus magna sunt vitia, & ex aula omne malum; annon istarum urbium, & Romanis, quamdiu illi ista potestate præditi, Episcopis mensura gratiæ manifestè major à Deo in Ecclesiæ bonum conferri deberet, & tantò major, quantò major is, qui summus habetur? Et annon ad eò meliùs omnis malitiæ fontem obturandum, saltem majorem malitiam compescendam, Imperatoriâ sede Constantinopolin translata, urbis illius Patriarcha (quod ita intellexisse videtur) Successor Petri in ista præcipua potestate haberi debuit, & imperio ad Germanos translato, quilibet in Residencia, ut vocant, Imperatoria Episcopus? Ut ita potestas summa Ecclesiastica Imperatoriam urbem semper ornare debeat, quemadmodum Petrus cum illa potestate eam adiisse fingitur? Vel, si fortè non necesse est, ut sedi Imperatoriæ semper adhæreat, annon illam sibi æquè ac Roma, potestate temporali per temporales exercenda nudata, vendicare possunt Residencia, aut Regis Christianissimi: ut apud Primogenitum Filium habitet Pater, aut Catholici, ut jungantur sedes Regis & Episcopi καὶ ἐξοχλὴ Catholicorum?

Non ostendi etiam potest, quomodo Episcopatum urbis & Pontificatum orbis simul habeant;

XXXI. Vel, si Romanus Episcopus præter Episcopatum Romanum etiam illam Ecclesiæ universæ Præfecturam habet, quomodo habet? An eo modo, quo Episcopus alicujus loci adjungit sibi alium Episcopatum, vel Canonicatum, aut Abbatiam? Negat Bellarminus. Vel an ita, ut Romanae urbis Episcopatum erexerit ad summum orbis terræ Pontificatum, quemadmodum cum Episcopatus simplex erigitur in Archiepiscopatum, vel Patriarchatum, & Archiepiscopus, vel Patriarcha non est bis aut ter Episcopus, sed semel tantum, ut in hujus rei signum non dari debeat Pontifici summo nisi unum Pallium, etiamsi Episcopus, Patriarcha, & summus Pontifex sit, & hæc omnia in eo sint unum actum, & tantum in potentia multa? Hoc posterius affirmat Bellarminus l. 2. de Rom. Pont. cap. 12. Sed, quando illud ibi affirmat, ubi probat? Ubi legitur de monstrosa illa commixtione? De illo, quòd Romanæ urbis Episcopatus, id est, Episcopatus unius urbis proprius, ad Præfecturam totius Ecclesiæ erectus, id est, toti orbi communis factus sit, ut jam particulare & universale, proprium & commune unum sint actum? Nonne qui talia dicunt, ad postprædicamenta Aristotelis

stotelis relegandi essent. Ast etiam Episcopatus in Archiepiscopatum vel Patriarchatum eligitur; De illo quidem nihil in Scriptura; sed dum fit, de eo constat ex illorum revelatione, qui id ita constituisse dicuntur, de Papa in hoc non ita constat, & dispar quoque est ratio quoad illud, quod Archiepiscopi aut Patriarchæ non æquè supra Episcopos, ac Papæ supra omnes ponuntur, ita ut omnem ubique potestatem soli habeant, soli ubique verè Episcopi, dum cæteri ad lubitum suum Vicarii sunt, aut non sunt; quod circa Archiepiscopos aut Patriarchas non obtinet, non enim illis aliquid præter primatum ordinis erga alios tribuitur, nec alii dicuntur juris ipsorum, nec etiam quatenus illi sunt Episcopi urbis primariæ, dicuntur Episcopi minorum dicecesium, aut totius nationis, aut Provinciæ, ut Episcopi Romani, quâ tales, orbis; jam autem majori certè Pallio opus esset ad tegendum simul talem Episcopum, Archiepiscopum, Patriarcham & summum Pontificem; cur non etiam addit Presbyterum, Diaconum, Subdiaconum, Lectorem, Exorcistam, Acoluthum, & quid non? Si Comes aliquis Imperator eligitur, an quâ Comes Imperator est, & Comitatus ac Imperium actu unum sunt? Non puto. Sed talia fingere oportuit, ne in præjudicium cedat primum Episcoporum Romanorum nomen.

XXXII. Sed posito etiam hoc, supremam illam potestatem per Successionem ad Episcopos Romanos primos derivari debuisset, quæritur adhuc, an etiam ad ultimos, an ad omnes, an semper Episcopi Romani præ aliis hujus Potestatis successionem frui debeant? Illud certè certò asserere non audent ipsimet Monarchici, nam sicut docent, Bellarminus quidem, potuisse Petrum nullam omnino sedem particularem eligere; Scorius autem in 4. dist. 24. Cordubensis l. 4. c. 1. Cajetanus de Primatu Papæ. c. 23. & Bannes in 2. 2. q. 1. a. 10. electionem tantum per accidens, & non Deo jubente, factam esse, ita etiam Bellarminus l. 4. de Rom. Pont. c. 4. dicit, quamvis sententia, Romanam Ecclesiam non posse ita deficere, ut sedes Apostolica aliò transferri debeat, sit pia & probatissima, tamen non adeò certam esse, ut contraria dici possit hæretica, vel manifestè erronea, ut rectè doceat Joannes Driedo l. 4. c. 3. part. 3. de Eccles. dogmat. & Scripturis; & quod non sit omnino de fide, à Rom. Ecclesia non posse separari Apostolicam sedem, patere, quia neque Scriptura, neque traditio habeat, sedem Apostolicam ita fixam esse Romæ, ut inde auferri non possit. Et in eodem capite; Etiam si constaret, Christum imperasse Petro, ut Romæ sedem collocaret, non tamen const-

Incertum non minus, an semper & omnes Episcopi Romani succedant;

nudò sequeretur, jussisse, ut eam immobiliter ibi collocaret. Quoniam ergò non constat, quomodo Christus jusserit Petrum, ut Romæ sedem collocaret, ideo non esse de fide, divino & immutabili præcepto, Romæ sedem constitutam esse; Igitur & hîc in incertitudinis tenebris palpitant, exiguo sanè Romæ solatio, sic enim fieri poterit, ut propediem loco moveatur, quæ per accidens tantum est, sedes Apostolica, Monarchica, quemadmodum ferè jam mœta videbatur aliquoties, maximè tempore Captivitatis Babylonice Avinionensis; Certè autem loco movenda videtur, quando tempore Anti-Christi Roma desolanda & cremanda videtur, ut deducitur ex Apocalypsis c. XVII. licet prius illud Bellarmino non idem videatur. Quod enim ait, illud non futurum, nisi in mundi fine, probat saltem, in mundi fine & ante diem judicii sedem aliò transferri debere, & cur tunc etiam summus Pontifex, Romanus Pontifex diceretur & futurus esset, licet Romæ non habitaret? Illud certè jam aliquoties accidit, sed cur titulotenus fuerunt & erunt Romani tantum? Et cur non cogitant, potiùs Christum, si vellet nominetenus Vicariatum suum Romæ allegatum, probè curaturum, ut ibi semper tutò & quietè commorari posset?

Argumentum Bellarmini, quòd soli succedere se dicant, respondetur primò, jactantiam non sufficere;

XXXIII. Jam verò quòd Petri dicto modo Successor sit Romanus Pontifex, sic facile Bellarmino probari potest. Nullus enim est, nec fuit unquam, dicit, qui se Petri Successorem ullo modo asseruerit, vel pro tali sit habitus, præter Romanum & Antiochenum Episcopum: at qui Antiochenus non successit Petro in Pontificatu Ecclesiæ totius, nam &c. (in præcedentibus infinitos ferè Petri Successores ostendimus, & primam rationem cum refutatione dedimus §. XXV. XXVI. XXVII.) Nicænum Concilium Can. 6. Antiochenum Episcopum tertium Patriarcham, non primum, nec secundum esse declarat, sicut fuerat semper, neque unquam Antiocheni Episcopi altiore locum quasiverunt. Et cur eo ordine collocati sint Patriarchæ, mox videbimus. Reliqua ita ferè sonant: Episcopus Romanus se vocat successorem Petri in Pontificatu Ecclesiæ totius. E. est. Lepidum certè argumentandi genus, à præsumptione ad possessionem legitimam! Adeone vili pretio Monarchiæ acquiruntur, eæque tantæ! Quis non sic Monarcha statim fiet! Et quidem heic eò minùs convenit argumentatio à præsumptione & eo, quod prætenditur, quia, juxta demonstrationes præcedentes, talis Monarchia legitima in rerum natura nunquam fuit, & proin successio in ea dari nullo modo potest, ut, qui
suc-

successionem in ea non jactant, & potestatem ejus non usurpant, eatenus modesti, alieni, imò divini non appetentes, concessio sibi à Deo contenti, ista verò de se præsumentes, usurpatores vani, superbi, iniusti, in Deum & Christum ejus maximè injurii, censendi sint; Tantum abest ut hîc tanta præ se ferre sufficiat.

XXXIV. Sed præbet nobis Bellarminus hisce suis ineptiis occasionem, in historiam istius successionis, vel potiùs præsumptionis, inquirendi. Infiniti essemus, si omnia illa, quæ contra istam successionem faciunt, ex Antiquitate & historia Ecclesiastica afferre vellemus, sed pauca tantùm delibabimus, breviter ostensuri, ejusmodi Pontificatum, sive Monarchiam totius Ecclesiæ, primos Episcopos Romanos, id est, si istis hominibus credimus, primos Monarchas ne affectâsse quidem, & eos, qui illam temporis progressu affectârunt, diu non obtinuisse, aliis interim similia ferè pari vanitate affectantibus, tandem tamen, sed demum seculo undecimo inclinante, adhibitis per aliquot annorum centurias variis artibus, ceu tot mysterii iniquitatis testibus, contradicentibus tamen semper multis, voti ex parte compotes factos esse, adeoque ita se habere istud successionis negotium, ut, quando aliæ successiones benè fundatæ, quò origini propiores & magis manifestæ sunt, hæc contra paulatim & nonnisi longo temporis spatio ad suam àmpliù tandem pervenissè deprehendatur.

*Responsio-
nis subse-
quentis
summa;*

XXXV. Pro certo igitur primò haberi debet, primos Episcopos Romanos per secula non pauca ejusmodi successionem in Monarchia seu Pontificatu supremo totius Ecclesiæ ne affectâsse quidem, & legat quis genuinos antiquitatis interpretes à capite ad calcem (non loquor de supposititiis illis primorum Pontificum Epistolis, quorum etiam Doctissimos inter Pontificios pudet;) ne quò quidem de ejusmodi Pontificatu supremo & ejus successionem inveniet, multa contra & longè plurima figmentum talis successionis planè evertentia. Hinc Æneas Sylvius, postea Papa Pius II. ipse fateri coactus est: *Ad Pontifices Romanos ante Nicenum Concilium* (an. 324.) *aliquis sanè, etsi non magnus respectus fuit.* Guicciardinus, homo Italus & Leonis X. Papæ à præfectura militiæ, idem planè testatur, dum *Hist. Pap. l. IV.* ait, *Papas priores non modò potentiâ Civili & mundanâ penitus nudatos, verùm etiam ab illa vexatos, diu obscuros & ferè ignoratos fuisse, eorum nomine nulla re magis, quàm suppliciis & cruciatibus perferendis innotescere.* Accedit quoad potestatem tem-

*Secundò
ostendi-
tur, pri-
mos Suc-
cessionem
non affe-
ctâsse; Te-
stimoniis
generalibus;*

poralem, ceu alteram hujus, quam prætendunt successionis partem, testis non ignobilis Poëta Adriano IV. ita accinens:

*Cogitet antiquos primævi temporis annos
Præteritosque dies; & secula prisca revolvat;
Num Petrus? Aut Clemens? Num cætera turba priorum
Sceptra Latina dabat? Romanus tempore prisco
Pauper erat Præsul, regali munere crevit:
Nec tamen ut fasces & Regni jura Latini
Vel dare præsumat, vel cuiquam tollere posset.*

*Conatus
levis Vi-
toris; Te-
simonia
Cypriani;*

XXXVI. Et quamvis adhuc seculo secundo Victor Papa Asiaticos, ob dissensum, quod ad tempus celebrationis Paschatis, temerè excommunicare tentaverit, illis cum Polycrate Ephesino fortiter reclamantibus, ideò etiam ab Irenæo cæterum ὁμοψήφῳ reprehensus, & sic affectatæ cujusdam dominationis primum specimen dederit, & circa medium quarti Basilii M. πλὴν δυτικῶν ὁρίων, Occidentalem fastum flagellare, & expressè quoque dicere potuerit: Odi fastum illius Ecclesiæ; referente id, & nonnihil stomachante, & Jobi ac Jeremiæ navis hæc annumerante, Cæsare Baronio ad an. Chr. 372. §. 32. tamen non statim ista fidem successionis Monarchicæ præsupponebant, & simul cognita simul reprehendebantur, eoque acrius veritatibus antiquis insistebatur. Hinc, ut dicta heic non repetam, S. Cyprianus ad Stephanum Papam epist. 67. scribere ausus. *Etsi Pastores multi sumus, unum tamen gregem pascimus; Et paulò post: Si quis ex Collegio nostro hæresin facere &c.* Ubi Papam nec ab hæresi, nec etiam à censuris in Casu hæreseos eximit; Prout etiam in Concilio Carthaginensi sub eo habito 85. Episcoporum eos ita allocutus legitur: *Neque quisquam nostrum Episcoporum se Episcopum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adegit, quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis & potestatis suæ arbitrium proprium, tamque judicari ab alio non possit, quàm nec ipse potest alios judicare. Sed expectemus universi judicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem & proponendi nos in Ecclesiæ suæ gubernatione, & de actu nostro judicandi.* Quibus clarissimis verbis, teste Binio, Stephanum Papam sugillare voluit, ita fecit, ut Papæ quoque titulum Episcopi Episcoporum, quem ei Bellarm. in recogn. de Rom. Pont. l. 2. c. 31. tribuit, convenire apertè negaverit; Nec parùm horum verborum authoritatem auget, quòd Augustino l. 3. de Bapt. contra Donat. c. 3. nomine

mississimi

mitissimi & veracissimi sermonis venerunt, nec ibi honorem Papæ vindicavit ullo modo, ubi tamen verba illa; *Episcopum à nemine judicari, & alium judicare non posse*; quadantenus improbavit.

XXXVII. Jam alios similia affectâsse, quod argumentum hoc ab eo, quod prætenditur, porro infirmat, ostendere proclive est. Ita supra laudatus Guicciardinus l. citato & jam etiam allato, ait: *Episcopi Constantinopolitanus & Ravennas, quoniam Religionis sedes Imperii atque armorum potentiam sequi consuevit, cum Romano Episcopo sæpenumerò de principatu disputabant. Multa certè & magna affectârunt, si cum ipso Monarcha de principatu disputârunt. Sed talis tunc nondum erat, interim primi esse ipsi voluerunt & præcipui; Et ille quidem, Constantinopolitanus nempe, eò usque progressus est, ut, adprobante Imperatore Mauritio, & Romano Episcopo reverentiam erga Constantinopolitanum injungente, Episcopi Universalis titulum assumeret; Idèò etiam Gregorium I. sive Magnum adversarium expertus, qui Epist. l. IV. ep. 30. 32. 34. 36. 38. ita fastui Constantinopolitano occurrit, ut titulum Universalis Episcopi novum, profanum, temerarium, supersticiosum, stultum, pompaticum, superbum, nefandum, pestiferum, scelestum, & blasphemiam vocabulum esse dixerit, quo cæteris Episcoporum & Patriarcharum nomen derogetur, Ecclesia turbetur, scandalizetur, & scindatur, contra charitatem & communem gratiam agatur, & contra omnium sanctorum exempla, cum sancti ante legem, sancti sub lege, sancti sub gratia, omnes hi perficientes Corpus Domini (Ecclesiam) in membris sint Ecclesie constituti, & quorum nemo unquam se universalem vocari voluerit; & contra exempla Apostolorum, ex quibus Paulus (1. Cor. I. 12.) membra Dominici corporis certis extra Christum quasi capitibus & ipsis Apostolis subjici particulariter evitârit, & qui, Petrus Apostolus primum membrum Sanctæ & Universalis Ecclesie, Paulus, Andreas, Johannes, singularem plebium capita, & tamen sub uno capite omnes membra Ecclesie fuerint; Et contra exempla Episcoporum Romanorum præcedentium, quorum nullus unquam tali vocabulo appellari voluerit; nullus sibi hoc temerarium nomen arripuerit, ne, si sibi in Pontificatûs gradu gloriam singularitatis arriperet, hunc omnibus fratribus derogâsse videretur; Contra in tam perverso vocabulo non nisi illum imitandum proponi, qui, despectis Angelorum Legionibus, secum socialiter constitutis, ad culmen conatus sit singularitatis erumpere, ut & nulli subesse, & solus omnibus præesse videretur, qui etiam dixerit: In Cælum conscendam, supra astra Cœli exaltabo solium meum, se-*

Tertiò
ostendi-
tur, alios
similia af-
fectâsse;

debo in monte Testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo Jesaj. XIV. 13. 14. *Et contra interdictum Christi; Et Patrem nolite vocare vobis super terram. Unus enim est Pater vester (Matth. XXIII. 9.) quid enim illo terribili examine venientis judicis dicturus sit, qui non solum Pater, sed etiam generalis Pater in mundo vocari appetat, qua ratione omnia quæ prædicta sint, fiant, Rex superbiae prope sit, & quod dici nefas sit, Sacerdotum esse præparatum exercitum, quia cervici militent elationis, qui ad hoc positi fuerint, ut ducatum præbeant humilitatis. Quare etiam fidenter dicat, quia quisquis se Universalem Sacerdotem vocet, vel vocari desideret, in elatione sua Antichristum præcurrat, quia superbiendo se cæteris præponat, nec dispari superbia ad errorem duci, quia sicut perversus ille, Deus videri velit super omnes homines, ita, quisquis iste sit, qui solus Sacerdos appellari appetat, super cæteros Sacerdotes se extollat.*

*Similia
Iohan-
nem, Con-
stant. qua-
tamen
Gregorius
M. abso-
lutè im-
probavit;*

XXXVIII. Certè si affectare, si prætendere, si magna de se jactare sufficit, maximus & in totius Ecclesiæ Pontificatu Successor, si quisquam alius, Johannes ille Jejunator, Patriarcha Constantinopolitanus fuit; iudicibus ipsis Monarchicis, qui, ut differentiam inter Monarchas suos, & illum assignare queant, eum ita Episcopi Universalis titulum usurpasse contendunt, ut unus solus singularis Episcopus, præter quem alius nemo sit, & cui Episcopi cæteri omnes subsint ut filii, non ut fratres, esse voluerit; Quamvis multum in eo fallantur, & vanum illud *νενομήσθαι* sit. Cum primò quidem tales etiam Episcopi Universales Episcopi Romani esse velint, dum non quidem reliquis Episcoporum nomen adimunt, sed rem, eosque sibi planè subjiciunt, & sui duntaxat juris esse, à se omnimodè dependere asserant, prout secundò saltem non plus, sed quod suis Monarchis convenire volunt, supereminentiam præ cæteris, & curam totius Ecclesiæ generalem Johannes sibi tribuisse deprehenditur, qui nunquam id sibi arrogavit, quòd solus esset in orbe Episcopus, reliquis sibi Patriarcharum, Metropolitanorum, Episcoporum titulos constanter retinentibus, nam & tunc quoque in ditione Constantinopolitani Episcopi manserunt, & unum ex illis, ubi se universalem, *communistram & Episcopum religiosissimum*, quod in Codice Juris Græco-Romani videri potest, insignivit, & Gregorius Oecumenicum, qualem se Constantinopolitanus haberi velit, talem, qui omnibus dignior appareat, nulli subsit, omnibus præsit solus, Imperatori se præponat, & omnia Christi membra sibi subjiciat, definivit, qualia

qualia Monarchici Universali suo Episcopo ubique vendicant, & testibus Scriptoribus, non uter solus in orbe Episcopus maneret, sed uter caput omnium Ecclesiarum, Princeps omnium Pontificum esset, inter Constantinopolitanum & Romanum tum temporis & postea disceptatum, & idem, quod Mauricius antehac Constantinopolitano concesserat, à Phoca postmodum Romano tributum fuit; Testibus etiam apud Baronium *ad an. Chr. 606. n. 2.* Anastasio, qui ita in *vita Bonifacii P.* loquitur: *Hic obtinuit apud Phocam Principem, ut sedes Apostolica B. Petri Apostoli esset caput omnium Ecclesiarum, id est, Romana Ecclesia: quia Ecclesia Constantinopolitana se primam omnium Ecclesiarum scribebat; Et Paulo Diacono de Gest. Longobard. l. 1. c. 11.* Cujus hæc sunt verba: *Hic Phocas Imperator, rogante P. Bonifacio, statuit, sedem Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ primam esse, cum prius Constantinopolitana se primam omnium scriberet.* Imò ipse Baronius *n. 5.* in hunc modum rem enarrat; *Quid suo edicto contulit Romanæ Ecclesiæ Phocas? Nihil planè, nisi quòd declaravit suam sententiã, indebitè usurpari ab Episcopo Constantinopolitano Oecumenici nomen, quod Romana duntaxat conveniret Ecclesiæ.*

XXXIX. Sed juvabit, etiam hinc connotare partim causas mutatae sic aleæ, & partim, quid ex verbis Gregorii, facto Bonifacii & reliquorum junctis quoad successionem colligi possit, de qua agimus. Bonifacius titulum à Phoca Universalis Episcopi & primatum à Constantinopolitano antea usurpatum impetravit, ipso Baronio *l. c. n. 2. & 3.* illud testante, in odium Cyriaci Constantinopolitani, qui Phocæ parricidium in Mauricio patratum adprobare noluit, cum contra Romani non sine invidendis elogiis Parricidæ de potestate acquisita statim gratulati sint, & modis omnibus in ejus se insinuârunt amicitiam, ipso etiam probè considerante, quanti referat, habere in Occidente Romanos Episcopos, potentiã, opibus, & autoritate indies crescentes, amicos. Non igitur factum est evidentiã verborum: *Tu es Petrus &c.* & successionis Episcoporum Romanorum in totius Ecclesiæ Pontificatu indubitata certitudine, ut nec Gregorius Johanni ejusmodi opponere ausus est, aut voluit; Qui &, verbi saltè, longissimè à successionis in totius Ecclesiæ Pontificatu præsumptione abfuit, dum Universalem Pontificatum sive Episcopatum non tantum in Constantinopolitano damnavit, sed & absolute improbavit, & prægnantibus rationibus refutavit, & talia sibi tribuentem, quiquis iste sit, Antichristi præcursores

*Vitiosa
igitur in
Bonifacio
III. ejus-
que Suc-
cessoribus;*

vocavit; ut sic, quando Johannes Constantinopolitanus, Antichristi præcursor fuit, Bonifacium & reliquos *elationis* (quo vocabulo apertè ad *ὑπερηγούμενον*, sese efferentem supra omne, quod Deus aut venerabile dicitur; alludit:) *hæredes* (quibus etiam nomen *Patris Patrum* à Gregorio rejectum, juxta Bellarminum l. 2. de R. P. c. 31. eisque solis competit;) Antichristorum nomine insigniisse putandus sit; & successionem in ista elatione, non Petri (quem membrum Ecclesia à capite distinctum fecit,) sed Diaboli notârit. Quemadmodum etiam Johanni III. Papæ constitutio contra Vigilium Papam tribuitur, *neminem summum Pontificem, aut Episcopum Universalem vocari debere.*

Contra
successio-
nem ta-
lem te-
stantur
Episcopi
singuli;

X L. Videamus autem in ista successionis hujus inquisitione porro, quid ex Episcopis singulis; videamus etiam, quid ex congregatis in Concilio pro aut contra habeamus. Episcopi singuli per universam Ecclesiam à Papis aut eorum Vicariis minimè constituebantur, nec etiam in eos exercebatur jurisdictio, qualis hodie ex ista successionem derivatur, & quando nonnunquam Papæ fimbrias suas dilatare voluerunt, fortiter eis diu resistebatur. Quæ quidem singula apud alios prolixè deducta videri possunt; nobis hîc tantum annotâsse sufficiat, quo stylo & quibus titulis in epistolis ad Papas usi sint, nam ex illo de cæteris quodammodo judicium fieri potest, saltem eatenus, quatenus non majora creduntur illis, quæ scribuntur, hominibus plerumque ad adulationem propensis, aut aliâs quoque emphaticè loquentibus aut scribentibus; Sed ne quis à nobis exspectet augustos illos saltem titulos, quibus Clemens Papa Jacobum Apostolum insigniisse fertur, in epistola ad eum data, cujus initium: *Clemens Jacobo, Fratri Domini, Episcopo Episcoporum, regenti omnes Ecclesias Dei, quæ ubique fundatae sunt per ejus providentiam;* quale tamen alloquium Petrum & Petri in Pontificatu totius Ecclesiæ Successores, & quidem solos, spectare deberet. Ast longè infrâ substituerunt candidi, & scapham scapham appellare volentes, & eâdem ratione Episcopos Romanos compellârunt, quâ & ipsi compellendi erant, de æqualitate sic testaturi, & in quavis epistola quasi ingeminantes illud Junonis ad Jovem: *Καὶ γὰρ ἐγὼ Θεὸς εἰμι καὶ ὁ δέμος ἐνθεν ὁ θεοῦ.* Cyprianus enim T. I. Concil. p. 388. Fratri Cornelio scripsit; Dionysius Corinthius *Eusl.* l. 7. c. 59. Stephanum & Sixtum, Papas; *Frater*; singulos allocutus est, Marcellus *Epiph. hæres.* 2. *Fulium Communistrum* vocavit; Johannes Constantinopolita-
nus

nus T. III. Conc. I. III. Hormisdæ fratri Epistolam misit; Carthagen-
ses Conc. T. I. p. 788. Innocentium p. 841. Bonifacium; Ephesini pag.
1087. Cælestinum, fratres suos, comministros suos simpliciter compell-
larunt. Qui certè tituli, ut non ex hodiernis libris, quos vocant, ti-
tularibus desumpti sunt, ita puritatis omnimodæ fidem faciunt,
& non sunt scribentium ad suos Monarchas, nisi valdè fallar, non
sunt agnoscentium successionem Petri in Pontificatu totius Ec-
clesiæ.

XL I. Sed non pauciora nobis suppeditant Episcopi in
Conciliis congregandi & congregati; Congregandi antiquitus in
Conciliis generalibus non, Episcopis Romanis convocantibus &
jubentibus, sed ex Imperatorum mandatis confluebant; Congre-
gatorum non Episcopi Romani, aut eorum Legati ordinarii Præ-
sides erant; fatentibus utrumque ingenuè Gallis, aliisque. Quini-
mò constat, in quinto generali Concilio Constantinopoli anno 558.
habito Vigilium Papam, tunc temporis Theodati Gothorum Regis
Legatum in urbe degentem, solâ post Constantinopolitanum se-
dendi repugnantia à Patrum conventu, sed malo suo, abfuisse. Quo-
rum fortè respectu habito Cardinales quondam confessi sunt, posse
Concilium coire, in quo non præsideat Papa, sed fasces submittat & villi-
cationis suæ rationem reddat, apud Guicciardinum l. 9. Tunc quoque
Spiritus S. non (prout quidem de Tridentino Concilio notissimum
& testatissimum infame illud, ac eo tempore ab ipsis etiam Papi-
stis jactatum proverbium habet) Româ in mantica clausus subin-
de mittebatur, nec usurpari poterat Romæ respectu, licet mari in-
terjacente, quod, teste Dudithio in Epist. ad Maximil. II. tabellariis
Oraculorum latoribus ob inundationes expeditè non revertenti-
bus, in Tridentina Synodo pariter dici consuevit, Spiritum non su-
per aquas, ut sit in Genesi, ferri posse. Nec etiam Concilia generalia
prima (ad quorum exemplum multa post nationalia & provin-
cialia Concilia in omnibus se composuerunt;) confirmationem
à Papis, verum ab Imperatoribus petebant.

XL II. Si verò modus celebrationis Conciliorum anti-
quus non favet successioni Episcoporum Romanorum in Pontifi-
catu, sive Monarchia totius Ecclesiæ, ei certè decreta primorum
Conciliorum haud magis favere deprehenduntur; Jam suprâ in-
nuimus, assignatos fuisse in Concilio Niceno etiam Episcopo Ro-
mano, æquè ac aliis, certos limites, certam, ut sic loquar, activitatis

*In Conci-
liis congre-
gati; non
vocante
Romano,
non Præ-
sede Ordi-
nario; non
petentes
confirma-
tionem;*

*Contraria
tali Suc-
cessioni
decernen-
tes;*

Sphæram, Episcopo Alexandria, Lybia & Ægypti primatum concessisse, quandoquidem parilis mos Romano, nempe quoad loca vicina, juxta Rufinum l. 10. suburbiana, juxta Versionem Arabicam generaliter, ea, quæ circa eam; Constantinopolitanum, quia secundum post Romanum locum Ecclesiæ Constantinopolitanæ adjudicavit, parvam apud Monarchicos gratiam promeruit; Iratum ideò Onuphrium etiam quis videre potest in annot. ad Bonif. III. qui & stomachatur quodammodo ob decretum Chalcedonensis Concilii, in quo Patres *τῇ ἰσῶν πρεσβείᾳ ἀπένεμαν καὶ τῆς νέας Ῥώμης ἀνωτάτω θρόνῳ*; equalia privilegia adjudicaverunt sanctissimæ sedi novæ Romæ, id est Constantinopoleos; Cui simile planè Concilium Constantinopolitanum VI. Trullanum dedit, nam *ἰσῶν ἀπελαβεῖν πρεσβείων*, paribus privilegiis utrumque Episcopum frui voluit; Prout etiam Anastasius in Joh. VII. testatur, Synodum Constantinopolitanam Quinisextam Trullanam an. 692. fecisse quadam capitula Ecclesiæ Romanæ contraria. Quid autem de Africanis Conciliis dicam? Non favent pariter successioni isti Romanorum, illud minimè, in quo suprâ allata Cypriani verba audita, & fraudes Romanorum in allegatione supposititii Canonis Niceni detectæ, & quod & aliàs factum, appellationes transmarinæ, damnatæ sunt. Ubi ridiculè annotat Gratianus; Nisi fortè Romanam sedem appellaverint; cùm apertum sit, propter Romanam sedem decretum formatum esse. Quâ ratione autem ista Conciliorum decreta cum successione, quam prætendunt, in totius Ecclesiæ Pontificatu conciliari poterunt? Videmus igitur, diu non creditam, jactatam statim omni studio impugnata fuisse talem præfecturam universalem, successionis istius prætextu tandem quadantenus, Deo id ob varias causas secundum prædictiones permittente, stabilitam.

Ostenditur, quo fundamento, si-
ve prætextu, quibus mediis
ad talem usurpationem venerint;
non nisi

XLIII. Videndum paucis nunc restat, quo fundamento sive prætextu, quibus mediis & artibus ad talem totius Ecclesiæ Pontificatum pervenerint. An fortè armis hîc, ut decuisset, spiritualibus usi sunt tantum? An ex Scriptura desumptis? An sola locorum: *Tu es Petrus &c. Tibi dabo Claves &c. Pasce oves meas*; explicatione, & genuini pro successione illa in totius Ecclesiæ Pontificatu sensûs ad omnem conscientiam demonstratione? Neutiquam; Sed rarior in primis seculis horum verborum Christi, quæ hodie instar panis quotidiani sunt, & successionis Petri in eum finem, fiebat mentio. Hinc Platina in Bonif. III. secutus in eo veteres, adductis

jama

jam pro primatu Romano rationibus Politicis, demum subjungit; *Omitto, quod Petrus &c.* Hinc etiam Zosimus Papa, Africanis primatum suum in dubium vocantibus, non argumentis ex Scriptura occurrit, (quod simplicissimum fuisset, nec tam facile difficile in Orientem ad investigationem genuini exemplaris legationem necessariam reddere potuisset;) sed brevi Pseudo-Canonis Niceni allegatione iis imponere voluit. Aliis igitur viis ad istum, quem ab aliquot seculis usurpant, dominatum pervenerunt.

*raro olim
citantes;
Tu es Pe-
trus;*

XLIV. Et primò quidem multum ad primatum, primò ordinis tantum, Episcopis Romanis acquirendum contulit politica urbis dignitas & autoritas. Nam religionis sedes Imperii atque armorum potentiam sequi consuevit, ut jam bis ex Guicciardino audivimus. Hinc Primatus, hinc de Primatu lites, hinc istæ tandem lacrymæ, hinc etiam aliæ sedes aliis prælatæ, Patriarchales &c. ut non ideò Patriarchales factæ sint, quemadmodum quidem Bellarminus contendit, quòd ibi Petrus docuerit, quot enim sic Patriarchales enumerandæ forent? Sed ob urbium dignitatem; Alexandria enim & Antiochia illustres in Imperio Romano Metropoles erant, hinc & tertius Antiochiæ locus, non primus, ob majorem Romæ & Alexandriæ Politicam dignitatem, hinc & Hierosolymæ, talibus prærogativis Politicis destitutæ, sedes illas prælatas esse, jam Dissert. I. innuimus. Nec ista diffitentur magis ingenui ex Pontificiis, Galli neutiquam, nec etiam ea, quæ de Roma jam jam dicturi sumus; Sed & narrant post veteres, hanc, consequendi Metropolitanæ dignitatem, rationem fuisse, quòd ostenderint Episcopi, urbes suas politicè Metropoles esse, aut, ut de novo fierent, ab Imperatoribus impetraverint. Igitur etiam in minoribus Ecclesiasticis prærogativis omnia ad similitudinem temporalium componere voluerunt. Id quod multò magis in maximis factum esse apparet. Cur enim Romæ primus locus competebat? Affirmabant Romani Pontifices, ita Platina l. c. urbem Romam, unde Constantinopolin Colonia deducta est, caput Imperii habendam esse, cum etiam Græci ipsi literis suis Principem suum, (loquitur de illis, quæ post translationem Imperii acciderunt) $\tau\epsilon\ \rho\omega\mu\alpha\iota\omega\upsilon\alpha\ \alpha\upsilon\tau\omicron\kappa\epsilon\gamma\iota\tau\omicron\varsigma\epsilon\gamma\epsilon$, id est, Romanorum Imperatorem vocent, ipsique Constantinopolitani, etiam ætate nostra $\rho\omega\mu\alpha\iota\omega\iota$, non Græci vocentur; Et ob hanc Politicam dignitatem Concilia primum locum Romanæ, secundum Constantinopolitanæ sedi detulerunt; Audiantur 630. Concilii Chalcedonensis Patres,

Sed multum ad Primatum, primò Ordinis tantum, contulit primò Politicam urbem dignitatem & Majestatem;

qui Canone 28. testantur; Sedi Veteris Romæ, quod urbs illa Imperatrix esset, merito Patres Primatus dignitatem tribuisse, eademque ratione motos 150. Episcopos (Constantinopolitani primi Concilii) sedi Novæ Romæ parem primatus honorem attribuisse, consentaneum rationi judicantes, urbem & Regia & Senatu Imperii decoratam, pari etiam cum veteri Regia urbe honoris prærogativa fruente, in rebus quoque Ecclesiasticis parem atque illa præminentiam obtinere. Quid ex his discimus? interrogat Nilus Thessalonicensis de Primatu Papæ l. 2. Quidnam aliud, sibi respondet, quam non ab Apostolis, sed à Patribus datum esse Papæ Primatum aliarum Ecclesiarum, & quidem idcirco, quod scilicet urbs Roma reliquis urbibus imperaret. Si verò, quia caput Imperii urbs illa erat, Primatum obtinet Papa, certè non eo nomine eum est consecutus, quod sit Successor Petri. Similia etiam affert ex Novella 100. Justiniani. Et rectè quoque Barlaam Monachus de Primatu Papæ c. 3. Antea (nempe ante Imperatorum conversionem & Conciliorum Decreta) Romanum Episcopum, ut nec cæterorum quenquam, nec primum (nimirum constituto ordine, & latâ lege) fuisse, nec postremum. Qui & c. 4. ex eo, quod Constantinus atque Justinianus, ut de re sui juris sic promulgarent; Sanctione; decernimus, ut Romanus Episcopus primus omnium Sacerdotum sit; argumentabatur, si Episcopus antea Romanus primus fuisset, orbisque terrarum Pastor à S. Petro constitutus, ista lege minime opus fuisse, imò impietate sese obstrinxisse videri posse, si Petri potestatem seu jurisdictionem sibi arrogassent, quodque tot ille ante seculis sanxisset, id ipsi decernere præsumpsissent superciliosè.

Nec parum juvit
secundò
primorum
Episcoporum
Romanorum
Zelus,
probitas,
& Orthodoxia;

XLV. Porro non parum ambitionem posteriorum juvit zelus, probitas & Orthodoxia priorum, authoritati & amplitudini Urbis juncta. Illustre est Divi Pauli in Ep. ad Romanos elogium, de Romanorum fide quæ multum crescebat posthac, ipso Sancto Apostolo eos oretenus docente, sic etiam fidei, comitum, & aliorum post gloriosum ejus excessum, ad urbem Dominam Evangelii propagandi causâ confluentium, operâ; Convertiebantur sub Imperatoribus infidelibus multi ex Magnatibus, & Ecclesiæ illi aggregabantur, cui proin pacis tempore non tantum optimè prospèctum, sed & facile fuit, aliorum necessitatibus variè providere & succurrere; Persecutionum verò tempore splendidam eam in fidelium oculis reddebat fusus illustrium Martyrum, etiam Episcoporum, sanguis. Tempore omni aulæ & urbis magnificentia exteris etiam innotescebat; De statu imminente, sive felici, sive infelici, Ecclesias quodammodo

modo edocere poterat; Felix etiam status, nonnunquam, & ex parte, Magnatum in illa fidem profitentium, authoritati & apud Imperatores gratiæ tribuebatur; Sic & quandoque illorum intercessionibus, & Episcoporum ac fidelium cæterorum defensionibus & excusationibus infelicitis statûs terminatio; Orthodoxiam diu sanctè custodiebant, & ortis, in Oriente maximè, hæresibus, consulti ad earum extirpationem multum conferre poterant, sic & in aliis extra partes constituti, & utrâque, ut fieri solet, tertiam in suam sententiam perducere omnibus modis allaborante; Accedebat etiam de illustri per Apostolos, Paulum & Petrum fundatione, quamvis non æquè certa persuasio; Et hinc non potuit non magna esse, & crescere hujus Ecclesiæ authoritas, hinc illi data multa illustria, quæ apud Patres occurrunt, elogia, hinc nonnunquam inter partes litigantes judicium ei delatum fuit, hinc ab aliis damnati sæpè ad illam, ut partim rationibus, partim authoritatibus, partim intercessionibus juventur, confugiebant.

XLVI. Sed paulatim bono semini inspersa sunt ambitionis zizania, cœlo sub infidelibus sereno aliquando, quando & aliarum Ecclesiarum simplicitas, humilitas & probitas, juxta Patrum querelas, multum defecerunt, ut Deus sæpè *jacentem fidem*, sunt verba Cypriani, & *penè dormientem cœlesti censurâ erigere opus habuerit*: Maximè etiam, postquam ipsi etiam Imperatores Christo sua nomina dedissent, *venenum in Ecclesiam effusum est*, tunc incipiebant alii magis, alii minùs (bonis nonnunquam etiam haud malo animo authoritatem sedis suæ plus æquo promovere studentibus, & humani multum patientibus;) elogiis superbire, quibus indies indigniores reddebantur; Successionem illustrium Antecessorum jactare, à quorum virtutibus magis magisque degenerabant; De Martyrum victoriis triumphare, dum ipsi ab ambitione & dominandi libidine pedetentim, & quidem in ipsarum victoriarum spiritualium consideratione turpiter se vinci patiebantur; Salvâ adhuc orthodoxiâ charitatis naufragium facere, leviter etiam dissentientibus graves esse, primam non manifestè errandi felicitatem quasi in argumentum necessariæ infallibilitatis trahere, ex prærogativis gratiæ tela luxuriæ & ambitionis instrumenta formare; nucleo Christianismi neglecto, religionem ad splendorem mundanum componere, hinc superstitioni inservire, ad superstitionem tuendam & augendam etiam dogmata immutare, omnia ad regnum aliquod Politico-Ecclesiasticum fundandum disponere.

Artes pessima plurima adhibita commemorantur.

Alia;

XLVII. Sed ad hoc præcipuè regiminis mutatione, de qua etiam nunc agimus, opus fuit, hinc elogia antecessoribus & sibi data non tantum in omni emphasi ipsi accipiebant, sed & aliis inculcabant, & eorum augmentum quærebant, facta strenuè in jus, voluntarium in necessarium, maximè quoad appellationes & postulata consilia, commutabant, quosvis fugientes ad se faciliè recipiebant, & illis, patrocínio suo animum & aliis addituri, Absolonis corda Israëlitarum ita furantis adinstar, aderant, ultrò se etiam litibus decidendis ingerebant, se apud multos necessarios reddere studebant, inferioribus quasi injustæ dominationis odio, sed reverrà, ut cuilibet adversarius in promptu sit, & omnia sibi accepta ferantur, & multi sibi devinciantur, contra potentiores suppetias ferebant, multis tanquam Vicariis suis, quæ jure proprio habere potuissent, concedebant, & rursus illorum jurisdictioni alios pro lubitu subducebant; testante de utroque Doctissimo Mezeræo, illius etiam exemplum præbente in Archiepiscopo Rhemenfi, cui, ne pergeret independentiam suam quoad septem provincias asserere, Vicariatum septendecim provinciarum dederunt; *Et ainsi il tenoit d'eux à titre de precaire, ce qu'il eut pû tenir de son chef, & cette supériorité, que son siege lui donnoit sur les 7. provinces, fut absorbée par celle, qu'ils lui donnerent sur toutes les dix sept.* Hujus autem respectu ait, eos appellationes ita deamâsse, ut gratiosè receperint etiam à Vicariis suis condemnatos, & à prædecessoribus suis injustitiæ & scelerum accusatos. Sic omnibus modis extra territorium suum jus dicebant.

*Auxi-
mum, quod
ex consti-
tutione
Regiminis
Politici
per ali-
quot secu-
la accessit;*

XLVIII. Valdè etiam eos juvabat, occasiones quasvis captantes, regiminis Politici per aliquot secula constitutio; Primò quidem translatio sedis Imperatoriæ; Quamvis enim ab una parte quadantenus nocitura videbatur, dum nimirum sic Patriarchis Constantinopolitanis ex præsentia Imperatorum, quam Romani antè habuerant, & Ravennensibus, ubi postmodum Exarchi tanquam Vice-Imperatores residebant, spiritus & animi creverunt, & argumentum ab urbis prærogativis ex parte ereptum, & illis necessitas, in posterum alio armorum genere, hætenus minus usitato, nempe trito illo: *Tu es Petrus*; magis utendi, imposita fuit; Interim tamen plùs commodi ab altera, quàm verò incommodi ab hac parte habere deprehendebantur. Sic enim ὁ κατήχων, ille qui retinebat, 2. Thess. II. Imperator, cujus continua præsentia erectioni talis regni obesse potuisset aliquà ratione, tanquam severus qui-
dam

dam Pædagogus amotus, Pontificibus autem facilius fuit, magnam sibi Romæ, in Italia, imò per totum ferè Occidentem, auctoritatem comparare, tandem etiam partem sibi quasi temporali jure subjicere; Imperatoribus interea temporis in Oriente impeditis, Barbarorum continuis ferè incursionibus & aliis bellis, ac intestinis etiam tumultibus frequentioribus ab Occidente quasi avulsis, & in eo sæpius statu positus, ut ad Occidentis reliquiarum conservationem ipsis Pontificum amicitia valde opus fuerit, hinc plurima etiam in illorum gratiam fecerint, dum contra suam Tyrannidem & ipso Imperii decremento, & errorum violentiam Patriarcharum Constantinopolitanorum fastus, haud parum depressus fuit, & multò magis Patriarchæ reliqui non tantum tantis prærogativarum temporalium ornamentis, quarum præsentiam aut absentiam Ecclesiastico primatui multum profuisse, aut obfuisse, jam aliquoties notavimus, nudati manserunt, sed & tandem, postquam diu satis illorum Diœceses modò huc, modò illuc inclinantis belli sedes fuissent, in potestatem infidelium pervenerunt; Romanis contra auctoritatem suam, auxiliante etiam superstitione, & crescente ignorantia ad eum gradum perducentibus, ut variè illud: *Do, ut des*; exercere, Occidentis Regibus, Pipinis maximè & Carolis, liberalitatem ex alieno, deposito etiam Childerico, ostendere potuerint, *ἀντίσπερον* vicissim recipientes pretiosissima, ut Calvinus *Inst. c. 8. §. 122.* loquitur, *quemadmodum prædones commune spoliū solent partiendo diripere*, juxta Sigonii, *de Regno Italiae. l. 2.* verba autem, *rebus pro Ecclesiæ salute & sedis Apostolicæ auctoritate non tam pie, quàm prosperè gestis.* Imò tandem planè se & simul etiam universam Italiam ab Imperatorum Constantinopolitanorum, quos excommunicare ob Iconomachiam ausi sunt, obedientia subducebant, & à Francis non semel defensi ipsis Imperii Occidentalis possessionem suo etiam calculo confirmabant, statim tamen etiam his defensoribus, & in dignitate Imperatoria Successoribus graves, donec renuntiatione jurium, confirmationis Pontificiæ, Investituræ Episcoporum, possessionis Romæ & Italiæ, aliorumque, nec non concessione, ut Papa omnia pro lubitu ageret, imò etiam juramento ad Papæ defensionem jurari solito, quietem sibi post aliquot seculorum continuos ferè ex resistantia ortos tumultus, seditiones, multiplices excommunicationes, depositiones, variasque contumelias alias, emerunt, & potestatem suam ad augmentum potestatis Pontificiæ,

ficiæ, & omnium subjectionem impendere cœperunt; *Tanta molis erat Romanam condere gentem!* Et per tot casus, per tot discrimina rerum ad successionem Petri in tali Pontificatu totius Ecclesiæ ventum est! Nec tamen planè perventum, cum Ecclesiæ pars non exigua semper Pontificatum hunc supremum rejecerit, & inter eos etiam populos, qui admiserant, Doctissimi Viri reclamantes nunquam defuerint, & maximè à tempore Reformationis inutilis iste successionis prætextus examinetur, quem quasi solum sufficere arbitrantur, qui nobis persuadere volunt, succedere Petro Episcopos Romanos in Monarchia, quia ista de se prædicant; Cui ineptæ quidem argumentationi hætenus occurrere, & eâ occasione breve compendium quasi historiæ hujus successionis, vel potius auctarum præsumptionum, dare visum fuit.

Si omnia concedantur, respectu primorum Episcoporum Romanorum, nihil planè lucrarentur, qui ab aliquot seculis fuerunt, sed Petro in omnibus dissimilissimi;

XLIX. Sed esto rursus, argumentationem non ineptam, sed bonam, imò optimam fuisse, & Episcopos Romanos Petro in suprema potestate succedere debuisse; quid autem de successione posteriorum Episcoporum Romanorum prioribus usque adeò dissimilium dicendum erit? *Utinam essent Petri Successores in omnibus,* loquor cum Stephano Wintoniensi Episcopo Anglo, ex oratione ejus, de vera obedientia; *quo casu præessent omnibus non dubito, si non eminentiâ potestatis externæ, cujusmodi haud dubiè nullam habet, certè admiratione ac ratione internæ virtutis, quo nomine etiam ipsis Imperatoribus voluit Christus suos prælucere, ac primatum obtinere.* Utpote quibus tanquam legatione pro se fungentibus claves etiam tradidit regni cœlorum; & in iis Petro, qui omnium nomine confessionem primus emiserat tam salutarem, ut Jesum agnosceret Filium Dei vivi. *Quam quidem confessionem, ut caro & sanguis non revelârat, ita nec carnî in Petro, aut sanguini data est prærogativa, quacunque data est, sed potiori ejus parti, qui Spiritus erat, nimirum ut uberiore gratiâ in Deo donatus, in virtute ac verbi Dei potentia, regendorumque affectuum potestate primatum obtineret &c.*

Neque enim ei succedunt in officio, neque etiam in doctrina;

L. Triplex recensetur in dignitatibus Ecclesiasticis successio. 1. Officii. 2. Doctrinæ. 3. Loci. Videamus circa hæc tria successionis genera paucis, (de successione in sanctitate, quæ in multis pessima, nulla planè fuit, nihil dicturi, cujus tamen occasionem aliquam post habebimus;) quid sibi vindicare possint Episcopi Romani jam ab aliquot seculis, respectu ad Petrum habito. Non succedere eos in officio Petri, ex hætenus dictis liquidò patet, & eos longè alia quasi ex officio facere velle & facere, quàm quæ Petro

ex officio incubuerint, quæ ille ex officio fecerit. In doctrina Petri, saltem circa Primatum & dominatum suum & Petri, eos cum ipso Petro, Christo & Apostolis planè non consentire, sed contrarium docere, adeoque in ea doctrina, id est, juxta Bellarminianum illud ab initio tractationis nostræ allatum, in *summa rei Christianæ*, Petro non succedere, pariter manifestum fecimus. Sed & in multis aliis, iisque præcipuis fidei Christianæ articulis eos à fide Petri defecisse, & ἐπεροδιδασκαλεῖν, à nostris quotidie ostenditur; Sed nos jam illud non agimus. Constat igitur, Pontifices ultimorum Seculorum ista duo successionum genera essentialia & planè necessaria respectu Petri sibi tribuere non posse, ut jam solum restet dispiciendum, quid ex successione locali (si quidem illa certa præsupponatur post tot in contrarium persuasiones,) sibi promittere possint.

L I. Successio *localis* reliquis successionis generibus juncta quandoque est utilis, & maximè olim fuit contra Scripturæ aut doctrinæ adulteratores hæreticos, quando adhuc ipsa Scripturarum Apostolicarum autographa asservabantur, in iis Ecclesiis, ad quas Scripturæ illæ missæ, vel apud quas depositæ erant. Utilis etiam erat contra novorum dogmatum fabricatores, quamdiu palam in illis Ecclesiis illibata permansit doctrinæ ab Apostolicis acceptæ prædicatio & professio. Quæ utilitas hodièque aliquo modo durat, nempe intuitu primorum illorum Seculorum, quorum doctrina & successio utiliter opponuntur citeriorum temporum novitatibus; Serviit etiam olim Orthodoxorum Episcoporum successio adversus Schismaticos alieni muneris usurpatores; Hinc aliquando Patres ad eam provocasse leguntur.

Successio autem localis quidem aliquando utilis est, & olim fuit;

L II. Sed ut non est planè & omni tempore necessaria, id est, ut in eodem loco semper Episcopi sint, non requiritur, quando nunc veri adoratores Patrem, non in certo loco, sed in spiritu & veritate adorant, Joh. IV. 21. 23. 24. & ubi duo aut tres in nomine Christi congregati sunt, ibi in illorum medio est, Matth. XVIII. 20. & mandatum ab ipso: quum persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam, Matth. X. 23. & angelo Ephesino comminatio de movendo candelabro Ap. II. 5. 7. communicata fuit, adeoque Ecclesia N. T. nulli particulari civitati, regioni aut genti alligata est, & ad exemplum multarum Ecclesiarum in Asia, Europa & Africa, ab ipsis Apostolis etiam plantatarum in multis locis Episcoporum successio interrumpi, vel desinere potest, quod & Romæ tandem eventurum Pontificii mul-

Sed nunc sufficit;

ti afferunt; ita sola inutilis & fallax, iisdem Patribus testibus, est.

Quod ex
Veteribus
comproba-
tur;

LIII. Et cum primis quoad hoc gravia & memoratu digna sunt Hilarii in fine lib. contra Arianos & Auxentium Mediolanensem verba: Unum moneo, inquit, cavete Anti-Christum, malè enim vos parietum amor cepit, malè Ecclesiam Dei in tectis, edificiisque veneramini, malè sub his pacis nomen ingeritis. Anne ambiguum est, in his Anti-Christum sessurum? Montes mihi & sylva, & lacus, & carceres, & voragines sunt tutiores, in his enim Propheta aut manentes, aut demersi Spiritu Dei prophetabant. Absistite ab Auxentio Satana angelo, hoste Christi &c. Cui etiam concinit Chrysostomus Homil. 33. in Joh. IV. 21. ἵνα πᾶς μὲν ἐνεκεν ἑδὲν δὲ τοῖς φιλοεικεῖν, propter locum nulla debet deinceps consentio esse, inquit. Sic quoque in v. 23. illos veros adoratores vocat, qui loco divinum cultum non circumscribunt, sed Deum in Spiritu colunt. Etherius autem & Beatus l. 1. contra Elipand. in Biblioth. Patr. T. 4. non lapidibus consistere Ecclesiam, sed dogmatum veritate, inquiunt. Similiter, Gregorio Nazianzeno Orat. 21. in laudem Athanasii teste, τὸ μὲν ὁμόγνωμον καὶ ὁμόθερον, τὸ δὲ ἀντίδοξον καὶ ἀντίθερον. καὶ ἡ μὲν θεωρησιαν, ἡ δὲ ἀληθεῖαν ἔχει Διδοχῆς: Qui eandem doctrinam profitetur, ejusdem quoque throni socius est; qui autem contrariam sententiam profitetur, adversarius quoque quoad thronum censi debet. Atque hac quidem nomen, illa verò rem ipsam & veritatem habet successionis. Et paulò post, ἑδὲ ὁ τῶν ἀντίθετων δοξάζων, ἀλλ' ὁ τῆς αὐτῆς πίστεως, nequæ qui contraria dogmata tenet, sed qui ejusdem est fidei, Successor ei habendus est. Digna non minùs sunt, quæ hîc exscribantur verba Juris Canonici Dist. 49. Non sanctorum filii sunt, qui tenent loca sanctorum; non cathedra facit Sacerdotem, sed Sacerdos Cathedram; non locus sanctificat hominem, sed homo locum; non omnis Sacerdos sanctus, sed omnis sanctus est Sacerdos: qui bene sedet super Cathedram, honorem accipit Cathedra, qui malè sederit, injuriam facit Cathedra. Claudat Tertulliani quæstio præscr. adv. hæret. Ex personis probamus fidem? An ex fide personas? Quo posterius illud præfert.

Rationi-
bus;

LIV. Et certè nemo ignorat, non tantùm bonos Episcopos, sed & lupos rapaces Act. XX. 29. & docentes perversa v. 20. & falsos doctores, 2. Pet. II. 1. Paulo & Petro successisse: Nemo ignorat, vel Monarchicis testibus, saltem in plerisque Orientis locis schismaticos, imò hæreticos, imò Turcas respectu loci successisse. Nemo ignorat, virtutum nomina vitiis imponi posse & solere, & mutato statu sæpè antiquum nomen retineri, cùm, Tacito iudice, arcanum
novi

novi statûs sit nomen antiqui, quod secundum prædictiones, etiam respectu Anti-Christi accidere non tantum potuit, sed etiam debuit, quia ille sessurus erat in Templo Dei, & habiturus cornua agni. Nemo etiam ignorat, in natura quoque tenebras luci, tempestatem tranquillitati, mentis alienationem prudentia, morbum sanitati, mortem vite, hyemem æstati, contraria alia aliis succedere. Ut Pontificii, si aliquid ex successione lucrari velint, successionem doctrinæ, quod in æternum non præstabunt, simul ostendere teneantur. Non enim habent, verba sunt Augustini, l. 1. de pœnit. c. 6. Petri hereditatem, qui fidem Petri non habent. Et fatente Gretsero in defens. Bellarm. l. 4. de verbo Dei. c. 8. Sine veritate doctrinæ successio pastorum exigui est ponderis. Sine qua Papam Barlaam Monachus de Primatu Papa cap. 13. Petri successorem dixit, ut sit morbus sanitatis &c. Et qui claves regni cœlorum gerat, non illas, quæ aperiant, sed quæ claudant, nec eorum cuiquam, qui ipsum sequuntur, introire permittant. Nec malè supra laudatus Episcopus Wintoniensis, loc. cit. officii maximè respectu dixit: Primus ante alios doceat & prædicet Christum Episcopus Romanus, & tantisper ante alios obtineat ejus functionis primatum. Quàm verò illud ridiculum, ut multis in stadio currentibus, unus quispiam à spectatoribus magno cum ambitu cupiat impetrare, ut ipse ad currendum quidem inter cæteros designatus, cum jam aut culpâ suâ claudus, aut aliter ad cursum ineptus factus sit, alios tamen omnes etiam tum cursu antevernisse, ac primus omnium metam attigisse dicatur, quum, præterquam quòd vestitu ad cursum adposito prodierit, sederit interim inter spectatores otiosus, nullam aliam precum suarum rationem asserens, quàm quòd ab iis (si diis placet) ortus & prognatus sit, qui olim optimi cursores, atque idè primi sunt appellati.

LV: Atque ita absolvimus considerationem Electionis Pontificum Romanorum, quatenus per eam Petro succedere dicuntur; absolvimus tractationem, quæ est de constitutione, quam prætendunt, remotiori Romanorum Pontificum, ceu universæ Ecclesiæ Rectorum. In sequentibus constitutio propior & specialior examinanda erit, & videndum, quando, ut hætenus ostendimus, Petrum in Monarchia Ecclesiæ prædecessorem non habent, nec etiam propiorem aliis ad eum relationem, utrum igitur saltem ex propria constitutione & electione Episcopi Romani pro Monarchis Ecclesiæ agnosci possint, vel annon ipsa illa electio Monarchiæ illorum prætextum falsitatis variè convincat, & corruptionis tan-

Concluditur, & argumentum tractationis sequentis exhibetur.

dem secutæ maximæ certissima indicia suppeditet? Quæ eo ordine pertractabimus, ut *primò* de diversis Electionum Pontificum Romanorum formis; *Secundò* de multiplicibus nævis ac vitiis; *Tertiò* de ejusdem consequentibus proximis acturi simus. Quam divisionem tractationis reliquæ non eo animo instituimus, qui formas & consequentia Electionis ipsa nævis & vitiis carere credat, contrà probabimus, ipsas formas & Electionis consequentia, constitutioni Monarcharum Ecclesiæ universæ minùs convenire, & nævis vitiisque suis laborare, sed ideò tantùm, quia in formis & consequentibus nævi & vitia indirectè tantùm & remotiùs apparent, cùm contrà nævi & vitia illa, de quibus distinctè acturi sumus, pro talibus primo intuitu agnoscantur.

DISSERTATIONIS QUARTÆ,

In qua

De diversis Electionis Pontificum Romanorum formis agitur,

SECTIO PRIMA,

In qua

Post generales ad Formas Electionum annotationes de tribus primis Electionum Formis per Prædecessores, per Clerum & Populum, & per Imperatores agitur;

Breviarium.

I. De Formis Electionis agendum; Monarchia enim est electitia, pro qua Bellarmini rationes adducuntur, atque ad eas aliquid annotatur; II. De formis agendum; diversa enim sunt, non est unica in Scripturis præscripta; III. Cùm tamen omninò videatur aliquam præscribi debuisse; IV. Christi & Petri electiones, siue Vocationes in Scriptura describuntur, multùm & inter se, & plurimùm ab Electionibus Episcoporum Romanorum differentes; V. Forma diversa, partim respectu Electorum, partim ratione modorum per eosdem. Respectu Ele-

torum sunt quatuor; VI. Prima, quâ eligeantur à Prædecessoribus, ut ajunt, Petrus à Christo, Clemens à Petro; VII. Eadem forma postea confirmata fuit decreto Concilii Romani sub Symmacho, & exemplo Bonifacii II. VIII. Similia exempla Electionis per Antecessores alia quoque, præter Romanam, Ecclesia suppeditant; IX. Nec etiam specie caret ista eligendi forma; maximè quoad Episcopos Romanos; X. Intercedit Bellarminus post alios; XI. Consuetudo in specie quoad Episcopos Romanos abolita, & cur? XII. Responsiones ad exemplum Moysi & reliqua; XIII. Spectatim ad exemplum Clementis; XIV. Parùm sibi hic constant Monarchici; XV. Eorundem hic difficultas; XVI. Concluditur. XVII. Forma secunda per Clerum (quæ vox explicatur, populumque Romanum. Quæ confirmatur ex ipso Bellarmino; XVIII. Ex consuetudine primitivæ Ecclesiæ per secula multa, quoad Episcopos Romanos; XIX. Alios; Ex sacris; XX. Adducuntur testimonia & statuta Ecclesiastica usque ad Concilium Nicenum; XXI. Post Concilium Nicenum; XXII. Temporibus Caroli M. Ludovici Filii, ac sequentibus; XXIII. Nubes testium in Conciliis illorum & sequentium temporum; Pontificum testimonia; XXIV. Confessiones Pontificiorum; XXV. Bellarmini impudentia; XXVI. Consuetudo fuit præter antiquitatem & Apostolicam traditionem perutilis quoque; XXVII. In Ecclesiis Reformatas pro occasionum & locorum differentia magis, minùs reducta; XXVIII. Pontificiarumque heic à statu pristino defectio; XXIX. Maximè quoad Electiones Pontificum Romanorum; XXX. Ex illa consuetudine contra Monarchicos argumentum necitur; XXXI. Tertia forma eligendi per Imperatores; quæ exemplis Imperatorum Græcorum & Regum Italia illustratur; XXXII. Exemplis Imperatorum Germanorum; XXXIII. Quæ paucis comprehendit Maimburgius; XXXIV. Jus Imperatorum in eiusmodi Electionibus; XXXV. Ex quo patet, malè nullas jam Imperatoribus in Electione Pontificum Romanorum partes relinqui; XXXVI. Electiones ab Imperatoribus factas non Ecclesiæ oppressionem, nec sacrilegium fuisse constat, partim ex Pontificum ea de re decretis, XXXVII. Partim ex eo, quòd tot Pontifices ab Imperatoribus electi leguntur.

I. Gitur juxta ordinem n. ult. Dissert. præced. notatum heic de formis Electionis Pontificum Romanorum acturi sumus. Monarchia enim ista ex illarum genere est, quæ electitiæ vocantur; & proin minùs perfecta ex illorum Celebrium Politicorum opinione, qui hæreditarias præstare aliis arbitrantur, quamvis Hieromonarchici heic perfectissima quævis requirant; quare etiam Bellarminus l. i. de Clericis c. 6. longè meliorem esse successionem per electionem, quàm per generationem, ne nimirum Monarchia sua hinc imperfectionis arguatur, contendit, & exinde argumentum ad thesin, quam ibi defendit, nimirum; non decuisse Christianos Sacerdotes cardinali successione propagari; probandam ducit. Quam quidem thesin cum ipso defendentes & Christianos Sacerdotes, voce in sano sensu accepta, æquè ac Christianos fieri, non nasci debere, statuentes,

De formis Electionis agendum; Monarchia enim est electitia, pro qua Bellarmini rationes adducuntur, atque ad ea aliquid annotatur.

interim tamen ad *primam* & *tertiam* ejus rationem duo notamus. *Primum* est, eum satis inconvenienter exemplum *Melchisedeki* pro Christianis, quos proprios fingunt præter Christum, Sacerdotibus, & successione per electionem allegare, cum Sacerdoti secundum ordinem Melchisedek successio, sive per electionem, sive per generationem, planè repugnet, & is, juxta Apostolum, *ἱεροσύνην ἀνὰ ἑαυτοῦ*, Sacerdotium non transiens habere debeat, quod jam bis notavimus; *Secundum* est, eum hîc ab exemplo Aaronis & successorum, quod tamen alibi strenuè in sequelam trahit, discedere, & in N. T. Sacerdotibus, quos illi V. T. præfiguraverint, propriè sic dictis nec conjuges, nec successores ex conjugio admittère, atque ita satis docere, quàm imbellè sit suum à Sacerdotibus V. T. pro Monarchia & Monarchica successione etiam hâc ex parte argumentum, & quòd non tam facilè ex veteribus ad nova argumentatio præter Scripturam institui debeat.

De formis agentibus; Diverse enim sunt, non est unica in Scripturis præscripta;

II. Acturi autem sumus de formis diversis Electionis Pontificum; Non enim una semper fuit (Bellarminus 17. in Electione Pontificum mutationes enumerat;) eaque in Scripturis Sacris præscripta. Una si semper fuisset, certitudo heic adeò necessaria, certè hinc aliquatenus augeretur; animadvertentibus illis, quorum interest, à tot seculis Vicarii Christi Electionem uno eodèmq; modo se habere, nihil hîc à tam longo tempore variare; nec etiam sine causa unitatem, quoad Electionis Pontificum Formam, ostendi quis velit ab illis, qui ad Ecclesiæ unitatem unum supremum ex hominibus Pastorem, unam, & quæ nec quoad subalternos Rectores ullo tempore variet, regiminis formam necessariam esse docent; Quidni ex illorum hypothèsibus etiam semper una unius Monarchæ in una Ecclesia Electionis forma necessaria esset?

Cum tamen omnino videatur, aliquam præscribi debuisse;

III. Sed quis non miratur, in Sacris Scripturis Electionis istius formam, vel formas non præscribi, imò nullam planè in verbo Dei illarum mentionem fieri! De re tanti momenti, & ex qua summa rei Christianæ pender, Scriptores Sacros omnino tacere, cum tamen alia longè, ex hypothèsi certè, minora fusè profecuti sint, alia minora quoque saltem uno & altero verbo innuerint? Eos non occurrere tot circa Electiones Papales dubiis, nævis, vitiis suo loco ex parte enarrandis? Certè nemo contra mirari potest, quòd Monarchici Scripturam imperfectionis accusant, mutam quoad hæc & alia jam ex parte memora-

morata; Nec sufficit heic, Scripturam exempla & alia de Electione Ministrorum suppeditare, cum adeo diversorum diversi etiam, ut revera sunt, eligendi modi tradi deberent, & multò magis Ecclesiæ Monarcharum, si Ministrorum simplicium.

IV. Duorum quidem (sed talem fingi alterum, ostendimus) in Scriptura Ecclesiæ Monarcharum Electio describitur, Jesu Christi & Petri, Domini & servi, illum misit Pater, hunc Filius, utrumque uterque, modo illustri, sed ab Electionis Pontificum Romanorum revera talium formis omnibus multum diverso. Illius divina Electio juxta *Dissert. I. Sect. I. n. 5.* partim Scripturis Prophetis, partim apparitione & descensu Spiritus, partim voce bis cœlitus missâ, partim piorum testimoniis, partim doctrinæ præstantiâ, partim signorum efficacîâ, partim planè irreprehensibili vitâ, imò exactissimâ eorum omnium, quæ talem decebant, & à tali expectari poterant, præstatione, hominibus approbata fuit. Hujus electionem *Dissert. I. & II.* prolixè tractavimus, missionem cæteris communem, immediatam à Domino, conjunctam dationi Spiritus, confirmatam miraculis. Ille in constitutione tantò major apparet, quantò in officio major fuit; sed frustra Electionem eorum, quibus par dignitas & potestas dignitati & potestati utriusque tribuitur, saltem hujus electioni parem cognoscere cupias. Jam & hic tantò major apparet in Electione, quantò in officio major fuit; Ne expectes immediatam eorum, etiam bonorum, vocationem à Christo, ne expectes ejus confirmationem adeo illustrem; Qualia tamen in Electione Capitis & Monarchæ Ecclesiæ & tanti Vicarii Christi fortè non sine causa expectes; Minora dabimus, qualia nempe contigerunt, & longè minora.

V. Diversæ autem eligendi Pontifices Romanos Formæ dicuntur, partim respectu diversorum diversis temporibus Electorum, partim respectu diversorum, quos iidem Rectores in eligendo adhibere solent, modorum. Respectu Electorum quatuor potissimum enarrantur formæ diversæ. In prima Electores Prædecessores; in secunda Clerus & Populus Romanus; in tertia Imperatores fuerunt, in quarta denique Clerus Cardinalium sunt.

VI. Primam quam dicimus, tempore talis habetur & antiquissima. Nam & Petrum à Prædecessore suo ad Pontificatum talem electum esse fingunt, qui eum Christi successorem aliquando vocant, omnes, qui Christum primum Ecclesiæ Monarcham

*Christi & Petri Electiones, si-
ve Vocationes in
Scriptura describun-
tur, multum & in-
ter se. & plurimum
ab electionibus Epi-
scoporum Romano-
rum differ-
rentes;*

*Formæ di-
verse,
partim re-
spectu di-
versorum
Electo-
rum, par-
tim respec-
tu modo-
rum per
eosdem.
Respectu
Electorum
sunt qua-
tuor;*

*Prima,
quâ elige-
bantur à
Prædeces-
soribus, ut*

cham

ajunt, Pe-
trus à
Ch isto,
Clement
à Petro;

cham visibilem, Petrum secundum, Petrum Christi vicarium, eâ-
dem ratione, quâ sequentes nonnunquam audiunt Vicarii Petri,
& Petrum adhuc superstitem Linum, aut Clementem (quam
litem jam non examinamus, istam quoad primos Petri successores
incertitudinem ad electionis nævos relaturi;) successorem sibi con-
stituissè, quod de Clemente admittunt plerique etiam illorum, qui
Linum tamen ante eum sedisse volunt. Et Platina quidem, post-
quam jam in Petro verba, quæ scilicet ad Clementem Petri eum
nempe suum in Monarchia Ecclesiæ Successorem deligens, fecerit,
retulisset, & in Lino dixisset, Petrum Clementi quasi ex Testamento
successionis locum tradidisse; in Clemente ex epistola, quæ ei ad Jaco-
bum Hierosolymitanum falsò tribuitur, verbis Clementis rem ita
enarrat: *Simon Petrus, ubi finem vitæ suæ adesse sensit, in corona fratrum
positus, apprehensa manu mea; Hunc, inquit, urbis Episcopum consti-
tuo, qui mihi in rebus omnibus, postquam Romam veni, comes
fuit. Subterfugebam ego tamen onus. Tum ille; Tibi tantummodò
consules, populum Dei in fluctibus ambulantes deserere, cum peri-
clitanti subvenire possis?*

Eadem
forma po-
stea con-
firmata
fuit de-
creto Con-
cilii Ro-
mani, &
exemplo
Bonifa-
cii II.

VII. Et quamvis hæc per Antecessores respectu primorum
Episcoporum Romanorum non semper adhibita, sed Electio, ju-
xta formam secundam, non rarò ab Ecclesia, (quâ consciâ & con-
sentiente, etiam Successores à Prædecessoribus lectos esse, præsup-
ponimus;) ut Petrus in corona fratrum positus Clementem elegisse
dicitur, demum post Prædecessorum mortem facta videatur, &
prima illa omnia densissimis fabularum & incertitudinis tenebris
involvuntur; tamen in uno ex Conciliis Romanis sub Symmacho
P. circa initium seculi sexti inter alia statuta, illud legimus, quod
& dist. 79. c. si transitus habetur: *Si, quod absit, transitus Papæ inopina-
tus evenit, ut de sui electione successoris, ut supra placuit, non possit antè
decernere: Siquidem in unum totius inclinaverit Ecclesiastici ordinis ele-
ctio; consecratur electus Episcopus.* In quo decreto, cui haud dubiè
Schisma inter Symmachum & Laurentium occasionem dedit, tan-
quam res consueta & ordinaria supponi videtur, ut Romanus Epi-
scopus adhuc superstes sibi successorem deligat, saltem, si Symma-
chum ob peculiare causas peculiariter id ita statuisse, dicatur, inde
colligi potest, istam eligendi formam tum temporis pro legitima
habitam fuisse; Prout etiam tribus tantum Papis interpositis Bo-
nifacius II. simili fortè Schismatis in Electione sua occasione mo-
tus

rus vivens adhuc, referente Anastasio in Bonif. II. & Onuphrio in annot. ad Vigil. Vigiliū Diaconum in Synodo successorem sibi legit & Electionem hanc Cleri juramento ac Chirographo stabilivit; Etsi eandem ipse, iterum congregatā Synodo, resciderit, ut mox dicemus. Sed & Greg. VII. narrante Baronio ad a. 1085. n. 21. ante 3. sui obitus diem rogatus, quid de Rom. sedis post obitum suum ordinatione juberet; hortatus est, ut si quo pacto possent, ipsum Desiderium Pontificem facerent. Qui etiam electus moriturus Cardinales monuit ac jussit, ut, juxta Gregorii Papæ statutum Ottonem Ostiensem Episcopum quā primū eligerent & constituerent; ut apud eundem ad a. 1087. n. 16. habetur. Et ad an. 1119. n. 2. de Gelasio, quod cū his, qui aderant, Cardinalibus, moriturus cœperit exhortationibus agere, ut Conon eligeretur. Nec non ad an. 1198. n. 2. quod, dum paulatim egrotare cœpit, convocatis coram se Cardinalibus omnibus præceperit, ut tractarent de Successore, ipse autem nifus sit modis omnibus, ut Dominus Johannes ei succederet. Recentius est exemplum Urbani VIII. de quo Divortium cœleste, quod sæpe se-um deliberārit otiosus, s'il seroit possible de rendre le Pontificat électif, non plus par le Consistoire, mais par la personne de celui, qui regne, afin de le rendre en apres hereditaire à la posterité; Id est: an Papatus ullo modo fieri possit electivus non amplius per Consistorium, sed per Pontificem regnantem, ut illum postea posteritati suæ hereditarium facere posset. De quo proposito Urbani etiam testatur Il Nipotismo l. 1. c. 4. imò etiam de mediis Cardinales absoluto & hæreditario Urbium & Provincia- rum dominio in eum finem devinciendi; Adhuc autem recentius est exemplum Innocentii X. qui moriturus, Antonio Cotonio l. citando mox, referente ex 4. Cardinalibus Alexandrum VII. ad successionem commendavit.

VIII. Similia exempla electionis successorum per antecessores aliæ quoque præter Romanam, Ecclesiæ suppeditant, dum nimirum variè, sed maximè ætatis decrepitæ, & infirmitatis respectu, vel Coadjutores, quibus simul successio confirmata, & qui nonnunquam soli Sacra peragebant, prioribus solo titulo contentis, adsciti, vel Successores simpliciter lecti fuerunt. Exempla Alexandri Hierosolymitani, Gregorii Nazianzeni, Petri Alexandrini, Augustini Hipponensis & plurimorum aliorum à prædecessoribus, quamvis quadantenus cooperante, modò Clero, modò Clero & populo simul electorum, apud M. Ant. de Dominis de Rep. Eccl. l. 3. c. 3. §. 62. seqq. videri possunt.

Similia
exempla
Electionis
successo-
rum per
antecesso-
res aliæ
quoque
præter Ro-
manam
Ecclesiæ
suppeditant;

Nec etiam
specie ca-
ret ista eli-
gendi for-
ma; ma-
ximè quo-
ad Episcopos Roma-
nos;

IX. Nec etiam specie caret ista eligendi forma. Nam quoad Coadjutores necessarios, ut essent proprii Pastores, non mercenarii, Coëpiscopi facti sunt, & destinati successores. Quoad Successores simpliciter, Basilii Cappadociae Metropolitanus Innocentio Episcopo talem postulanti apud Bar. *ad an. Chr. 417. n. 9. rescripsit: Prudenter profectò, dum vivis, eum videre cupiens, qui post te electum Domini gregem rector sit, quod Beatus Moses optavit & vidit.* Sic etiam videtur nonnunquam optimè Schismatibus & irregularitatibus aliis quæri posse remedium; Et quoad Episcopos Romanos in specie, quibus infallibilitas à longo tempore à suis tribuitur, convenientissimum hoc videtur, partim illo respectu, partim etiam, ut vidimus, ob exempla primorum, quos faciunt, Ecclesiae Monarcharum, partim etiam, ut potestas illa summa, Papâ exspirante, habeat, quò abeat, nec debeat incertis sedibus usque ad novæ Monarchæ electionem illarum animarum ad instar, quarum corporibus sepultura denegatur, vel quibus aliàs Charon vecturam denegat, vagari. Hinc etiam Pontificii Doctores non incelebres Antonius Cotonus Franciscanus, *in repudiata summa Diana l. 3. cont. 9. c. 2. &*, quos ille citat, Victoria, Ledesma, Arriaga, formam hanc eligendi probant atque defendunt, in Petro constitutionem Clementis peculiare privilegium fuisse, negantes, exemplum Bonifacii tantum ob electi qualitates vitiosum fuisse, affirmantes, atque dicentes; *Videri sibi potestatem istam involvi in potestate Capitis Ecclesiae, atque sic incommoda commodè evitari posse, cum non sit metuendum, Papam Augusti ad instar gloriam ex successore malo quasiturum, sed potius præsumentum, eum ad exemplum Alexandri dignissimum substituturum esse; dicentes porro cum Vasquezio in 3. 16. T. 3. disp. 244. c. 3. n. 26. Si non posset summus Pontifex successorem sibi eligere, neque etiam lege suâ positivâ aliis præscribere posset modum electionis, sicut revera præscripsit &c.* Et cum Franc. Amico *Curs. Theol. t. 3. disp. 6. sect. 6. n. 204. licet videatur jure divino determinatum, ut Pontificis electio ad Ecclesiasticos spectet, modus tamen eligendi non est de jure divino determinatus: ergo ad eum talis determinatio spectabit, cui commissum est supremum Ecclesiae Regimen &c.*

intercedit
Bellarminus, post
alios;

X. Sed intercedit gravissimè Bellarminus & ait *l. 1. de Cler. cap. 9.* quoad Pontifices summos, non expedit, ut prædecessor eligat successorem. Sed non solus intercedit, nec etiam primus. Theodoretus sanè Paulini Antiocheni factum, quo sibi solus successorem Evagrium

Evagrium constituit & ordinavit, reprehendit, dicens l. V. c. 23. *In qua re complures simul Canones vitiavit: Siquidem Canones neq. faciunt potestatem cuiquam jam mortem appetituro, quenquam in locum suum sufficere: Atque omnes Provincia Episcopos jubent in unum ad eam rem convocari, quia etiam vetant rursus quenquam absque tribus Episcopis Episcopum constitui.* Sed contra ipsam Electionem à Prædecessoribus & quidem Coadjutorum, qui Coëpiscopi sint, solum pugnare videtur ex antiquis Canonibus Nicenus Octavus, dum nimirum vult, duos Episcopos in una civitate non admitti debere; Quamvis forte contra illam electionem pugnare tantum videatur, & multorum iudicio duos Episcopos primarios cum Schismate & divisione respiciat.

XI. Quoad Episcopos Romanos in specie, memoratus n. 7. *Consuetudo speciatim quoad Episcopos Romanos abolita. & cur?* Bonifacius II. ut Anastasius ait, ob reverentiam Sanctæ sedis electionem successoris sui abolevit, qui & Chirographum antea formatum combussit, & teste Platina in Vita, instituit, ne quisquam sibi in Episcopatu successorem deligeret; Ut jam ante eum Hilarius l. c. a. 461. narrante eodem in Vita, instituit, ne Pontifices deinceps successorem sibi deligerent, quæ institutio ad omnes gradus Ecclesiasticos pertineat; Atque ita Bonifacius II. priori sua constitutione reus transgressionis legis à prædecessore latæ factus est. Sic & Pius IV. referente ex Victorello Joh. Bapt. Casalio de Ritib. Veter. Sacr. Christ. C. 69. p. 404. edit. Francof. in Consistorio, suadente majore Cardinalium numero, & Gambara dicente, declaratum jam olim hoc à Papa in Consistorio, decretumque firmatum, videndumque quibus verbis constitutio conficienda, decretum non inutile futurum ratus, se declaraturum asseruit, Pontificem non posse Successorem adiutoremve cum futura successione sibi eligere; Imò Baronius ad an. 531. ad exemplum Bonifacii supra allatum sequentia notat: *Intelligis, Lector, quantum exhorruerint Romani omnes, inprimis verò iidem ipsi Romani Pontifices, ut aliquis subvivens quovis digno pretextu Pontifex deligat successorem.* Et paulò post: *Verum etsi videri potuissent isthac de eligendo Successore commissa à Bonifacio ab eodem expiata: tamen citò Deus ad aliorum exemplum eum ex hac vita subtraxit.* Interim tamen Pontificibus, eodem Casalio l. c. indicante & loca notante, admonitionem hinc aliquam, sed sine præjudicio liberæ electionis Cardinalium, relinquunt. Quò pars exemplorum quorundam ex allatis spectare videtur; Quamvis admonitio Papalis pro imperio habenda & habita, & proin in præjudicium liberæ Cardinalium

dinalium electionis aliquando cessisse quoque videatur in illis. Hinc etiam deliberationes de futuro Pontifice, præcedente adhuc superstite, tantum vetant *eo inconsulto* factas. Mirum autem esset, quod illam electionis formam primam ita rejecerunt & rejiciunt, nisi de propriis infirmitatibus ex propria eorum confessione constaret, nempe probè animadverterunt, planè futurum esse, ut sic Papalis dignitas, mox hæreditaria fieret, & præda illorum, qui dicturi fuissent ex Psal. LXXXII. *venite, hereditate possideamus Sanctuarium Dei.* Quod & Franc. Amicus l. c. innuit, non eligere Pontifices dicens, etiam *ne daretur occasio, ne Pontifices hoc jure uterentur ut proprio & hæditario, qui esset pessimus potestatis abusus.* Quandoquidem aliàs quoque Papæ Agnatis & Nepotibus suis haud malè etiam de futuro prospicere nòrunt.

Responsio-
nes ad ex-
emplum
Mosis &
reliqua;

XII. Ad exemplum autem Mosis respondet Antonius de Rosellis *Monarch. p. 2. c. 8. mandato Dei eum sibi Successorem Josuam elegisse.* Quæ tamen responsio undiquaque ex V. Test. typos & argumenta captantibus & divinam infallibilitatem Papis suis tribuentibus non sufficit; ut & responsiones ad exempla reliqua cum Monarchicorum hypothesebus minùs conveniunt, nam ad exemplum Christi Petrum ad Pontificatum talem, si Diis placet, eligentis respondet, *fecisse ex divinitate sibi conjuncta, secundum quam ejus judicium falli non potuerit, quæ non sint in Papa & in humano judicio, quia Papæ judicium possit fallere & falli, quia Papa sit homo & peccare possit* 21. dist. nunc autem. Et idè propter vitandum hominum fallibile judicium statutum fuisse, ut Papa sibi non eligat successorem; Et ad exemplum Petri Clementem successorem suum constituentis, *fecisse Dei voluntate & inspiratione Spiritus Sancti, nec esse istud in argumentum assumendum, nisi ab illis, qui talem sibi substituerint, qualem sibi successorem B. Petrus quaesiverit* 8. q. 1. §. *his omnibus.* Quomodo ex ipsa Paparum lege ostenditur, quod alia habeant, quàm quæ in Christo & Petro fuerunt, agendi principia, nam & ille addit; *Quasi velit ille textus, quod cum hodie non conferatur hoc officium homini sanctæ vitæ, sed potius sanguini & consanguinitati, si in Papa solo spectaret electio, idè opus fuit, quod ratione plurium electio fieri deberet.*

Speciatim
ad exem-
plum Cle-
mentis;

XIII. Lepidum autem est, quod ad constitutionem Clementis porrò respondent; Platina in *vita Lini* ait: *Clementem à Petro solenniter & invitum quasi, juxta ipsorum traditionem, sublato etiam excusationis prætextu, ut n. 6. vidimus, constitutum, tan-*

ta modestia fuisse, ut Linum ac Cletum (quos ita immodestos faciunt acceptantes, quod alii demandatum esse noverant,) coegerit ante se munus Pontificatus obire, ne posteris hæc principatus ambitio (quod tam non ambiens constitutus fuit) perniciosi exempli haberetur; Idem autem, qui supra de Rosellis l. c. dicit; Clementem eam ob causam renunciâsse no. 8. q. 1. Si Petrus: & communi cleri electione voluisse personam Papæ eligi debere & determinari, ut ex collatione & plurium concordia talis electio careret errore & mereretur divinam suscipere inspirationem, cum melius iudicent plures quàm unus l. ita vulneratus in fi. ad I. aquit. quia cum plures, duo vel tres conveniunt in nomine Dei, idem ipse in medio eorum sit, 24. q. 1. alienus in fi. Quâ ratione culpa omnis in Petrum devolvitur, qui scilicet aut minùs, perniciosum esse exemplum, prævidit, aut minùs, illud prævidens, evitare voluit. Et eximium omninò est, quòd priorum exempla ob errores posteriorum perniciofa fieri possunt, & quòd hîc valere potest illud; Oculi plus vident, quàm oculus; alibi quoque applicandum.

XIV. Sic quoque parùm sibi constant Monarchici, dum ab una quidem parte statuunt, (utimur verbis Panormitani super prima primi in cap. 6. Licet de vitanda) non posse Papam sibi eligere successorem, pro quo citat no. glo. 1. §. his omnibus 8. q. 1. & quod sequitur Joan. aud. hic & Archid. in c. si transitus 89. dist. Qui & addit; Teneri hoc dictum communiter per Doctores, & esse rationem, quia effectus huiusmodi electionis referatur ad tempus, quo non sit futurus Papa l. eum qui ff. de juris. om. judic. rationem aliam etiam afferente de Rosellis l. c. electionem de Clemente à Petro factam non valuisse, quia Papa sit universalis Vicarius Jesu Christi. de transla. præla. c. quanto, sed vicarium non posse illi, qui eum præfecerit, vicarium alium universaliter dare: ut de offi. vica. & Clericos. & idè se credere, quòd etiam sibi non posset substituere Vicarium, qui omnem haberet sicut Papalem potestatem, ratione prædicta, & idè bene Clementem renunciâsse & voluisse, quòd per electionem fieret; Ab altera parte verò; eum posse facere constitutionem, quæ admittatur, quia provideat futuris scandalis & in casu, quo alius præter eum providere non possit. Nam difficultatem, quam hîc facit de Rosellis l. c. quòd illa constitutio de modo eligendi successoris sit futura fienda post mortem Papæ, & proin videatur, non debere posse Papam de illo disponere, per D. eum qui §. fide jurisdi. om. in. illam, inquam, difficultatem non tollit, quando addit; Quædam esse, quæ consummationem & effectum sumant in vita Papæ,

Parùm sibi hic constant Monarchici; Quod ostenditur ex Panormitano & de Rosellis;

& durent etiam post mortem, sicut sint statuta, sententia, contractus & similia, & talem esse constitutionem de futura electione Pontificis, quæ statim sumat vires Papa vivente & ipsam constituyente. Sed ipsam electionem futuri Pontificis esse impossibilem, quod incipiat vires sumere vivente Papa, quia esse non debeant duo Pontifices summi: sed tantum debere sumere vires & initium post mortem Papa, & ideo à Papa vivente fieri non posse, quod secus sit in constitutione de eligendo, quæ statim sumat vires, licet ejus constitutionis exercitium sit de futuro.

*Eorundem
hic diffi-
cultates;*

XV. Monarchicos hinc quoque parum sibi constare, & difficultatibus impediri, quas tollere nequeant, manifestum est. Si enim Papa potest constitutionem facere de modo successionem eligendi, & potestatem eligendi conferre certæ personæ, quæ eam aliàs non habet, quidnam etiam posset sibi, maxime consciis illis, quorum interest, successorem eligere? Annon constitutio de modo eligendi successorem æquè refertur ad tempus quo non est futurus Papa? Annon de multis disponit Papa, quæ referuntur ad tempus, quo non est futurus Papa? Annon æquè potest facere constitutionem de ipso successore, quæ admitti debet, quia providet futuris scandalis & in casu, quo alius præter eum providere non potest? Vel, annon æquè possunt post mortem Papæ providere electores de modo eligendi ac de ipso successore? Et quomodo electio futuri Pontificis est impossibilis superstiti prædecessore, etiamsi ponatur, non posse actu simul esse duos? Eo ipso, quod futurus dicitur, nondum est, & proin non sunt duo, interim de successore constitutio fieri potest, designari potest; Et statuta, sententia, contractus & similia eundem planè respectum habent quoad modum eligendi & quoad ipsum successorem, incipiunt vires sumere vivente Papa, id est, fundamentum habent, sed pariter consummationem & effectum demum post ejus mortem habent, & utrobique est constitutionis exercitium de futuro, sive jam successor designatus actu succedat & admittatur, sive verò præscripto modo eligatur. Dum autem electio futuri Pontificis impossibilis & contradictionem involvere dicitur, istius absurditatis rei peraguntur, quicunque sibi successores elegerunt, aut de eligendis cogitarunt, & quidem ex hypothese, Christus & Petrus; Petrus maxime omnium, qui tot ante mortem annis successores non tantum designasse, sed & ad communionem muneris actu admisisse, supponi debet. Ut jam concludere liceat, præsuppositâ tali Monarchicâ potestate, & si Papæ tales essent, quales esse deberent

rent, id est, bonum Ecclesiæ magis quam sua & suorum commoda propria quærentes, primam hanc Electionis Formam, ut prima & antiquissima habetur, etiam commodissimam fore, nec tum opus fuisse, ut aliarum formarum introductione, quod juxta Ant. de Rossellis c. l. eo modo fit, *status totus universalis Ecclesiæ, qui ab Electione Papæ pendet, innovaretur.* Quæ etiam formarum aliarum introductio sine certa revelatione fieri non debuisset, quicquid jam de aliis Ecclesiis earumque Rectoribus sit.

XVI. Sed talis Monarchica potestas, Papæ tales non dantur, Christus optimè solus Apostolos constituere potuit, Apostoli etiam pro plenitudine potestatis suæ Ecclesiis, maximè vix dum plantatis, idoneos Ministros præponere potuerunt, licet nihil ejusmodi sine consensu fidelium unquam fecisse legantur, Episcopi autem Romani primi, licet boni viri, fallibiles tamen fuerunt, & si aliquando in persecutionum necessitate successores sibi constituerunt, illud non nisi Ecclesia cooperante factum est, & extra periculum transmittendæ ad suos dominationis, quia sic constituebant laboris & afflictionum successores; posterioribus, autoritate, opibus & potentiâ auctis, contra primam fidem & charitatem deferentibus, istam de successore curam relinquere, committere solis, aut etiam primas partes in electione omninò tutum non fuisset. Hinc natæ prohibitiones, hinc semper ferè post mortem eorum demum, quod & ab initio in Ecclesiis aliis obtinuit, Ecclesiæ Rectores ab aliis, & diu à tota Ecclesia eligebantur.

XVII. Et ista fuit secunda electionis Pontificum Romanorum forma per Clerum (quod vocabulum fidelibus quibusvis ab initio & vi significationis, (*sortem* quippe & *hereditatem* significat, qualis populus fidelis Dei est) commune 1. Petr. V. 3. laicorum, plebejorum nomine illis etiam inter eos, qui dotibus naturalibus, & spiritualibus & autoritate pollent minùs aptè & minùs statui N. T. convenienter imposito, Ecclesiastorum officiorum administratores sibi appropriarunt, atque ita hac & aliis artibus sensim sine sensu adhibitis effecerunt, ut à longo tempore aliud quasi hominum genus videantur) Populumque Romanum. Ita Pontifices Romanos complures electos esse, ne ipsa quidem diffitebitur cæterum huic mori, juxta quem etiam populus ad electionem etiam Pontificum Romanorum eligendo concurrebat, infensa impudentia. Hinc Bellarminus l. 1. de Cler. cap. 9. de electione Pontificum Romanorum agens,

Concluditur;

Forma secunda per Clerum, P. Q. R. Quæ confirmatur ex ipso Bellarmino;

agens, non tantum secundum per Episcopos eligendi modum, postulato testimonio & consensu Cleri & populi, obtinuisse, & hunc modum antiquissimum satis diu durasse, affirmat, eumque testimonio Cypriani l. 1. epist. 4. tali; Apud nos & fere per universas provincias tenetur, ut ad ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui prepositus ordinatur, Episcopi ejus provincie proximi quique conveniant, & Episcopus deligatur plebe presente, qua singulorum vitam plenissime novit & unius cujusque actum de ejus conversatione perspexit; confirmat; sed & tertium (qui tamen duo modi conveniunt, & confundit Bellarminus ordinationem sive consecrationem cum electione, quarum illa semper ab Ecclesie, sive ejusdem, sive vicinarum Rectoribus, haec à Clero & populo simul peracta fuit) subjungit, quo factum, ut eligeret Clerus & populus Civitatis, qui eligendi modus in usu fuerit tempore Chrysostomi, Ambrosii, Augustini, Leonis, Gregorii, ut pateat ex locis supra citatis.

Ex consuetudine Ecclesiae per secula multa; Quoad Episcopos Romanos;

XVIII. Istum autem per populum etiam eligendi modum non tantum illo tempore, sed & diu ante & diu post in usu fuisse ex sequentibus patet. De Cornelii quippe electione Cyprianus l. 4. ep. 2. & l. 3. ep. 13. ait, eum de plebis, qua tunc affuerit, suffragio factum esse. Presbyteri verò Romani ad Honorium Imperatorem, se, participato cum Christiana plebe consilio, acclamatione totius populi ac consensu meliorum civitatis Bonifacium I. elegisse, scribunt. Sic & Honorius idem inter ep. Bonif. lege sanxit, perman surum esse, duobus competitoribus exclusis, quem ex numero Clericorum, novâ ordinatione, divinum judicium & universitatis consensus elegerit. Eodem modo Symmachus in Romano Concilio decrevit, ut, si studia coeperint esse diversa eorum, de quibus certamen emergerit, vincat sententia plurimorum. Pariter Bonifacius III. in Synodo, referente Anastasio in vita & dist. 79. c. Nullus 2. constituit; ut tertio die depositionis, adunato clero & filiis Ecclesiae, tunc electio fieret, & quem quisque voluerit, haberet licentiam sibi eligendi Sacerdotem. Non minus, testante Platina in Benedicto II. ad eam nuper electum Constantinus Imperator sanctionem misit, ut quem deinceps clerus, populus, exercitusque Romanus in Pontificem delegisset &c. Cujus quoque Successor Johannes V. teste Anastasio in vita, à tota generalitate creatus est; Similiter, qui huic successerunt, Conon, Sergius I. Hadrianus II. & alii multi, ut habent Anastasius & Platina. Porro Florus, qui nona post Christum aetate scribebat ap. Bar. in append. an.

883. testatur, ex *sacrorum Canonum autoritate & consuetudine Ecclesiastica, juxta dispositionem divina legis & traditionem Apostolicam, quem communis & concors Cleri & totius Plebis consensus elegerit, locum obtinere, & in Romana Ecclesia usque in presentem diem solo dispositionis judicio & fidelium suffragio, legitimos Pontifices consecrari. Qua ætate etiam Benedictum III. à Clero & populo electum esse Platina in vita perhibet. Postea autem Lotharius Ludovici filius & locum tenens in reformatione Romæ, circa Papæ electionem mandavit, ut soli Romani, quos antiqua consuetudo firmârat, Papam eligerent; non turba adventitiorum. Ottonem eâdem ratione Clero & populo electionem reliquisse, ex Platina in Leone VIII. cognoscimus. Nono verò hujus nominis ab Imperatore electo, tradente Platina in Vita, Monachi quidam obvii facti persuaserunt, ut deposito Pontificali habitu Romam privatus ingrederetur, dicentes, ad Clerum populûmque Romanum eligendi potestatem pertinere. Ipse quoque Nicol. II. dist. 23. cap. 1. prædecessorum suorum aliorûmque SS. Patrum autoritate statuit, ut Cardinalibus reliquis Clerus & populus ad consensum novæ electionis accedat; qui & si pravorum atque iniquorum hominum ita perversitas invaluerit, ut pura, sincera, atque gratuita in urbe fieri non possit electio, Cardinales Episcopos, cum religiosi clericis, Catholicisque laicis, licet paucis, jus potestatis eligendi Apostolicæ sedis Pontificem, ubi congruere viderint, obtinere voluit. Præter quos Cardinales Episcopos Petrus Damiani de electione Papæ ap. Bar. ad an. 1061. n. 18. Cleri assensum & populi favorem requirit. Ut & Gregorii VII. electio in Registr. Epistolarum Greg. VII. init. consentientibus etiam plurimis turbis utriusque sexus, diversiq; ordinis acclamantibus facta perhibetur, cum interrogationibus & responsionibus; Placet vobis? Placet. Vultis eum? Volumus. Laudatis eum? Laudamus; Qui & Robertum Calabriae Ducem juramento adegit, ut, secundum quod monitus fuerit à melioribus Cardinalibus, Clericis Romanis, & Laicis, adjuvaret, ut Papa eligatur &c. Cujus quoque successor Victor III. à Clero & populo factus l. 3. c. 65. 66. 67. Guiberti Antipapæ promotionem l. c. c. 71. reprehendens Apostolicæ sedis invasorem effectum esse scribit, contra præcepta Evangelica, contra Prophetarum, Apostolorumque decreta, contra Canonum & Romanorum Pontificum jura: nullo Cardinalium Episcoporum precedente judicio, nullo Romani Cleri approbante suffragio: nullo devoti populi requisito consensu &c. Hujus autem Successor Urbanus II. juxta Chronici Cassinensis l. 4. c. 2. à Cardinalibus Episcopis, Abbatibus, Clero &*

populo electionem suam habuit. Et tandem Gelasius II. secundum Platinam, in Paschali, & Callistus II. secundum Pandulphum ap. Bar. ad an. Chr. 1119. communi consensu Cardinalium & populi facti sunt Episcopi. Ut sic per undecim secula Romani Pontifices, & non tantum Chrysostomi &c. ut Bellarminus ait, tempore, à Clero & populo simul, licet cum aliqua subinde variatione & paulatim tandem decrecente populi potestate electi sint.

Alios; Ex
Sacris;

XIX. Quod & aliorum in sedibus aliis Episcoporum per tot secula exemplis illustrare proclive foret; Sed malumus in exemplis Scripturæ, & quoad reliqua, testimoniis generalibus subsistere, atque ita non tam de facto, quam verò de facti autoritate & jure dispicere. Scriptura nos docet, fidelibus, de quorum cœtu dictum: *Dic Ecclesiæ*; quibus promissum; *Quicquid ligaveritis &c.* quibus promissus *consolator spiritus*, *Spiritus veritatis*, eos ducturus in *omnem veritatem* Joh. XVI. 13. à Deo (ad magnum à pusillo) Hebr. VIII. 12. doctis Joh. VI. 45. unctionis participibus 1. Joh. II. 20. Dei vivi filius, Rom. IX 26. generi electo, Sacerdotio regali, genti sanctæ, acquisitionis populo, 1. Petr. II. 2. non insciis, sed cooperantibus, Rectores Ecclesiasticos electos esse. Nam simul ac ascendentis in cœlos Servatoris triumphali spectaculo animati Apostoli de sufficiendo, qui Judæ locum impleret, cogitârunt, quotquot Christo nomen dederant, ad consilii participationem vocantur, nec Apostoli, qui publicâ jam pro Domino l. gatione functi erant, Collegam vel elegerunt, vel Deo obtulerunt, sed omnes *προστυζόμενοι ἔδωκαν κλήρας*, cum orâssent, sortes jecerunt Act. I. 24. 26. Sic & cum exorto murmure Apostoli Diaconos septem *μαρτυρούμενους* bono testimonio ornatos eligendos suaderent, *ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐξελέξαντο &c.* placuit sermo coram omni multitudine, & elegerunt &c. Act. VI. I. 3. 5. Pariter in Ecclesia Antiochena Prophetarum & Doctorum luminibus collustrata de segregandis Barnaba & Paulo Spiritûs S. mandatum ad universum cœtum directum fuisse, Act. XII. 1. 3. legimus, & quod fideles jejunantes, orantes & manus segregatis per præpositos suos imponentes omnes dimiserint illos. Qui & Act. XIV. 23. Presbyteros, *χειροτονήσαντες* per suffragia Ecclesiis præfecisse dicuntur. Paulus autem 2. Cor. VIII. 19. 23. fratris, qui suffragiis ab Ecclesiis delectus sit peregrinationis suæ socius meminit. A præceptoris autem praxi non diversam fuisse discipuli Titi, licet ex Tit. I. 5. cum autoritate electionibus eum præfuisse colligi possit, conveniens est; ut illa

illa quoque plebis in eligendo potestas ex eo, quòd veros pastores sequi, falsos fugere Joh. X. Episcopus etiam ab extraneis, 1. Tim. III. 7. multò magis ab Ecclesia bonum testimonium habere debet, & Ecclesiae Minister 1. Cor. XII. 21. 1. Petr. V. 3. est, fuit. Et Scripturarum evidentiae intuitu Azorius Jes. p. 2. l. 6. c. 14. fateri coactus fuit, negari non posse, ritum esse ab Apostolis servatum, quo ministros Ecclesiae praeficiebant, populi testimonio approbato, Act. I. 6. 13. & 14. Quem ritum & formam Ecclesia diu servavit, quia Apostolorum exemplum sequi voluerit. Quòd autem eosdem Apostolos Episcopos à se creatos nunquam ad populos absentes & infideles misisse (quod de Evangelistis extraordinariis quoque Ministris largimur) Bellarminus causatur, ad illud Cardinalis Cusanus l. 2. optimè respondet; Non concludi, (ex eo, quod Apostoli fecerunt erga infideles:) Ecclesiis aliquando provisum sine electione, quia tunc non fuerunt Ecclesiae, missi fuerunt ad edificandas Ecclesias, & ideo electio locum habere non potuit: quia Ecclesia eligens tunc defuit. Unde illi missi gerentes figuram Christi, secundi Adæ, ex costa sua, scilicet divini verbi, sibi Evam edificarunt, quam desponsaverant: & sic Evæ genitæ posthac non dabatur nisi sponsus desideratus.

XX. Sed audiamus etiam testimonia & statuta Ecclesiastica; Primò Petrum, vel illum potiùs, qui in Constitutionibus Apostolicis (quarum autoritas saltem ad hominem est Apostolica, & quæ saltem indicant morem vetustum;) personam Petri assumit; Ita l. 8. c. 2. legimus: Primus igitur ego Petrus dico, Episcopum ordinari debere ab omni populo delectum: quo nominato & approbato, conveniens populus, cum Collegio Presbyterorum & Episcopis, qui adsunt, in die Dominico, præcipuus ex omnibus interroget Presbyteros & plebem, quis sit, quem petant in Rectorem. In quo testimonio etiam observari potest, authorem mirâ subtilitate non distinguere cum Legistis inter electionem, nominationem, postulationem, præsentationem, sed omnia confundere. Pergimus ad Ignatium, qui ad totam Ecclesiam Philadelphensem epist. 6. scribit: Decet itaque vos ut Dei Ecclesiam eligere Episcopum &c. Audiatur post illum testis indubitatus & luculentissimus Cyprianus, ad cuius Epist. 68, in annot. Pammelius Pontificius multis de electione per suffragia plebis agit; Ita autem sanctus ille Martyr l. 1. epist. 3. pronuntiat; illum demum esse legitimum Episcopum, qui post divinum iudicium, post populi suffragium, post Coepiscoporum consensum suam Cathedram obtineat;

Addu-
cuntur te-
stimonia
& statuta
Ecclesi-
astica us-
que ad
Concilium
Nicenum;

Ibidem eum populi universi suffragio in pace deligi docet; Epist. autem 4. sequentia habet: Nec sibi plebs blandiatur, quasi immunis à contagione esse delicti possit, cum sacerdote peccatore communicans & ad injustum atq; illicitum præpositi sui Episcopatum consensum suum commodans, à peccatore præposito separare se debet, nec se ad sacrilegi sacerdotis sacrificia miscere, cum ipsa maximè habeat potestatem vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi. Quod & ipsum videmus de divina authoritate descendere &c. Et postquam loca Act. I. & VI. suprà allata citasset, subjungit: Propter quod diligenter de traditione divina & Apostolica observatione servandum est & tenendum, quod & apud vos quoque & ferè per Provincias universas tenetur, ut ad ordinationes ritè celebrandas ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem provincie proximi quique conveniant &c. Legat, cui lubet, similia habentem Origenem hom. 6. in Lev. quæ ponitur 8. quæst. 1. cap. licet, & apud Cyrillum l. 6. in Levit. Item hom. 22. in Num. Sed omninò hîc quoque audiendi sunt Concilii Niceni Patres, qui cap. 6. decreverunt; Si communi omnium electioni, quæ & rationi consentanea & ex regula Ecclesiastica facta sit, duo vel tres propter suam, quâ delectantur, contentionem contradicunt, vincere debere plurimam suffragia. Imò expressius apud Theod. hist. l. 1. c. 9. ad Episcopos Ægypti scribunt: Unus ex illis modò idoneus videatur, & populus illum eligat, Episcopûsque Alexandria ei suffragetur, atque adeò populi electionem confirmet, in locum succedat demortui. Quemadmodum etiam Constantinus Imperator circa idem tempus, referente Euf. de Vita Const. l. 3. cap. 58. 59. 60. populo Antiocheno & Episcopis mandavit, ut loco Eusebii Cæsareensis, qui transire noluerat, alium sibi canonicè de more eligerent; Et Athanasius strenuus Christi in Concilio, imò antè & post Athleta Apol. 2. ubi ad Ecclesiasticum Canonem & Apostolicam traditionem provocat, & ad Orthod. eundem morem confirmat; Et iidem, qui Niceæ antea congregati erant Patres in Concilio Sardicensi, juxta textum Græcum, cap. 5. Dist. 65. fin. in annot. eundem manifestè supposuerunt; Quod & fecerant prius Romanæ Synodi sub Sylvestro, prior c. 5. ab omni Ecclesia, nullo de membris intercedente, & omni Ecclesia conveniente, eligendum esse statuens; Posterior decernens, ut, si probatus fuerit dignus, & vota populi & Cleri convenerint, canonicè Episcopus consecratur.

Post Con-
cilium Ni-
cenum;

XXI. Jam verò post Concilium Nicenum & ad nostra tempora, eundem perpetuò morem electionis per Clerum & populum obtinuisse, ex Patribus, Conciliis, Juribus & Romanorum Pontificum

rificum decretis atque attestationibus, Pontificiorumque confessionibus prolixè comprobari posset. Sed pauca tantum notabimus paucorum ex plurimis. Digna autem sunt, quæ in prima acie ponantur Ambrosii ep. 82. verba; Merito vir tantus evasit, de S. Eusebio loquitur, quem omnis Ecclesia elegit, merito creditum, quod divino esset electus iudicio, quem omnes postulavissent. Quare etiam vult, ut omnino populi consensus expectetur, nec operæ pretium esse, ut quis Episcopus constituatur, si de illo suscipiendo plebs tota non consenserit: Vix enim, inquit, inter consentientes onus Episcopale sustinetur, quanto minus inter dissentientes sustinebitur: Hinc etiam Vercellensibus tanquam Provinciae Metropolitanus Episcopum ordinare noluit, nisi prius tota illa Ecclesia in unum consentiret. Ambrosii autem discipulus Augustinus epist. 204. populum etiam Episcopos rapere, nedum eligere solere, Donato objicere potuit. Et de illa paulò præcedente, atque mox sequente ætate diligenter notanda omnino est hæc Petri Soti propositio apud Azorium l. 2. 1. 3. c. 30. Antiquissimi illi Episcopi, Cyprianus, Augustinus à Rom. Pontifice nihil sibi arbitrabantur in suis diocesium commissum esse; electione plebis & ordinatione comprovincialium quasi ministerio quodam putabant se suscipere auctoritatem. Et rectè non minus Mezeræus Historiographus Gallicus de primis illis seculis: L'élection des Prêtres se faisoit par le clergé de leur Eglise & par le peuple; Sacerdotum electio fiebat per Clerum Ecclesie illorum & per populum. Item: La voix du peuple passoit en cela pour une vocation de Dieu; Vox populi habebatur ad instar vocationis Divinae.

XXII. Progrediamur ad Caroli M. & Ludovici Filii, ac sequentia tempora; Ita statuerunt Capitul. l. 1. c. 84. ponitur Dist. 63. c. 34. Sacrorum Canonum, ajunt, non ignari, ut in Dei nomine sancta Ecclesia suo liberiùs potiretur honore, assensum ordini Ecclesiastico prabimus: ut scilicet Episcopi per electionem Clericorum & populi secundum statuta Canonum de propria Diocesi eligantur. Cui Imperiali decreto praxin conformem fuisse ex epistola Hincmari ad Carolum, quæ apud Bar. ad an. 813. n. 27. 28. habetur, apparet; Et vel maximè ex Floro satis laudato circa illa tempora Authore, qui ap. Bar. ad an. 813. in append. ait; Manifestum esse omnibus, qui in Ecclesia Dei Sacerdotale officium administrant, quæ sint illa, quæ in ordinatione Episcopali & Sacrorum Canonum auctoritas & consuetudo Ecclesiastica juxta dispositionem Divinae legis & traditionem Apostolicam jubeat observari, videlicet, ut pastore defuncto & sede vacante, unus de Clero Ecclesie, quem com-

Temporibus Caroli M. Ludovici Filii, ac sequentibus;

munis & concors ejusdem Cleri & totius plebis consensus elegerit, & publico decreto celebriter ac solenniter designârit, legitimo Episcoporum numero consecratus, locum decedentis Antistitis valeat obtinere, nec dubitetur, divino judicio & dispositione firmatum, quod ab Ecclesia Dei tam sancto ordine & legitima observatione fuerit celebratum.

Nubes testium in Conciliis illorum & sequentium temporum; nec non testimonia Pontificum;

XXIII. Accedit nubes testium in Conciliis illorum & sequentium temporum. Nempe adstipulantur Arelatense II. Carthaginense III. & Constantinopolitanum II. Generale, Aurelianense II. & III. Arvernense, Aurelianense V. Canones Græcarum Synodorum, Cabilonense, Quini sexta Synodus, Valentinum, Ticinense, Bellovacense, Rhemense, alia, quæ & plebibus invitis obtrudi noluerunt Episcopos, & potestatem fecerunt insciis ordinatos rejiciendi; Ipsi etiam Pontifices Romani in omnibus tum consentientes Siricius, Bonifacius I. Cœlestinus, Leo, (cujus *Dist. 62.* hæc sunt verba: *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti &c.* quæ verba etiam *dist. 23. c. 1.* Nicolaus II. Seculi undecimi demum Pontifex de Electione Pontificum agens sua fecit, similibusque etiam præcipientibus, confirmavit severè, contrariantem perpetuo cum suis Anathematizati, tanquam à liminibus sanctæ Ecclesiæ Dei separatum, Antichristum, invasorem & destructorem totius Christianitatis &c. subjiciens;) Hilarius, Gelasius, Hormisda, Agapetus, Stephanus, Pelagius, Gregorius M. moris hujus, quem & sæpè inculcavit, observantissimus, Bonifacius III. cujus hac in re decretum unâ cum Platinae *Annalibus* hic apponi maximè meretur; *Voluit nempe, electionem Episcopi à Clero pariter & populo fieri, à Principe verò & Papa approbari.* De quo ita judicat Platina. *Sancta institutio & pernecessaria, nostris præsertim temporibus, quibus in pejus omnia dilabuntur: Est enim simile vero, Clerum & populum, ac Principem civitatis, si libera suffragia sunt, non alium electuros, quàm qui meritò possit & debeat aliis præesse: Nicolaus I. Adrianus II. Johannes VIII. Gregorius VII. Innocentius II. Urbanus II. Alexander III. Innocentius III. qui circa annum 1177. sedit.*

Confessiones Pontificiorum;

XXIV. Ex quibus jam patet, ab una parte, quàm non plùs æquo nobis largiantur magis ingenui ex Pontificiis partim jam allati, partim adhuc hic adducendi. Cusanus præcipuè Cardinalis, qui sententiam Concilii Basiliensis de *Concordantia Catholica lib. 2. c. 18.* ita interpretatur & suam exponit; *Rectores Ecclesiastici per*

consensum jure divino & humano constitui debent; Avitius Papa dixit; Oportet, ut qui omnibus præesse debet, ab omnibus eligatur Dist. 66. Archiep. & quod nullus detur invitis: quoniam secundum Leonem, nulla ratio finit, ut inter Episcopos habeatur non electus. Adbuc enim, ut unum corpus in concordantia constituatur, ex subjectis & presidente, ratio & naturale jus simul & divinum exigunt, in hac spirituali, matrimoniali unione consensum mutuum, quem ex omnium electione & electi consensu deprehendimus. Episcopus non est, qui non est electus. Plebani etiam & Curati sunt eligendi; Jura ac dicta Sanctorum Patrum loquuntur, nullum ad Præsidentialem curam ordinari debere, nisi electum ab iis, quibus præsidere debet, ut præsidentia originem ab iis habere cognoscat, quibus præest, & sic absque superbia in amore pascatur. Et cap. 34. Ex subjectorum electione & consensu radicatur superiorum potestas. Recta regula prærequirit subjectionem liberam Christianorum, cum ipsi non arctentur extra terminos libertatis; Post quem ponimus Parisienses, qui de Eccles. & Polit. potest. sect. 2. ita testantur. Praxi Ecclesie primitivæ & sacris Canonibus exploratissimum est, collationes beneficiorum, sicut nunc eas vocitant, 1400. annis communi jure, hoc est, sacrosanctis electionibus factas. Ratio est, quoniam omnis principatus, quoad vim coactivam ab hominum consensu pendet, ut lex divina & naturalis confirmant. Quibus tandem adjungimus jam supra laudatum Azorium Jesuitam, qui p. 2. l. 3. c. 28. & lib. c. c. 14. licet terminos non satis extendens, fatetur. Veterem ritum ac morem fuisse, Episcopos eligendi, quo plebe præsentem imò & ipsius suffragiis aliquando eligebantur: eamque rationem eligendi durasse usque ad Gregorium I. imò & ad Caroli M. & Ludovici Pii usque tempora perdurasse. Apostolos præfecisse ministros populi testimonio approbato: Ecclesiam Apostolorum exemplo, Canones sancivisse, ne Ecclesiarum præfecti eligerentur sine populi suffragio.

XXV. Ab altera verò parte meritò admiramur summam Bellarmini impudentiam, qui ad fucum Lectori suo faciendum popularem electionem, primò non de jure tantum, sed & de facto dubiam fecit his verbis: Si quid aliquando in hac re populus potuit; quasi illud non certissimum & evidentissimum esset; secundò loco citato istum eligendi modum ad tempus Chrysostomi, Ambrosii, Augustini, Leonis, Gregorii restringit, quamvis in temporis assignatione etiam sibi contradicere videatur, nam modò docet, paulatim usque ad Leonis & Chrysostomi tempora auctam fuisse populi in electione

Bellarmini
impudentia;

ne Pastorum potestatem, modò contendit, à Concilio Laodicensi & aliis ante hæc tempora, populum ab electione exclusum fuisse. Nos autem contrà probavimus, vel maximè Apostolicis temporibus, quibus insciente populo Pastores electos esse, statuere ausus est, populum suffragiis electiones adjuvâsse, ex illis autem temporibus & ob exemplum Apostolicum secula equidem multa ultra Ambrosii & c. tempus sanctam consuetudinem retinuisse. Tertiò maximam officii popularis circa hæc partem ad testimonium de vita & moribus eligendorum dandum reducit, quod ex allatis clarissimè refutari potest, licet non diffiteamur, sub finem observati moris, & quia, ut Bellarminus ait, paulatim sublata est populi electio, minorem populi quoad suffragia rationem habitam fuisse. Quartò in quibusdam tantum locis jus suffragii populum sibi usurpâsse, contendit, cum contra morem ad provincias ferè universas Cyprianus l. c. extendat, & Azorius Jesuita (Tantum Jesuita Jesuita præstat!) l. c. in Africa, Græcia, Hispania & ubique fuisse observatum, doceat, quod & allata testimonia clarissimè ostendunt. Quintò omne illud concessionis & conniventiae Pontificum suorum tribuit, forsan eadem ratione, qua fur aliquis dicere posset, bonorum possessores suâ concessione & conniventia antehac hæc aut illa habuisse, & eadem ratione, qua populus fidelis ante Concilii Constantiensis non-obstantiensia decreta Calicis usum habere potuit. Nempe convenientissima & compendiosissima ad maximas difficultates respondendi ratio est, quam illis porrò commendamus, ut dicant, omnia aliorum jura ante ultima tempora à Pontificum suorum concessione & conniventia orta esse, sic quicquid hodiernis ipsorum moribus & dogmatibus, sic quicquid illorum, quam jactant, absolutæ potestati contrarium & Dissert. Præced. contra eam ex antiquitate allatum est, commodè explicare poterunt. Sed ut in illis concessionis & conniventiae Pontificiae nec vola, nec vestigium apparet, primi Pontifices eam non prædicârunt, alii eam nunquam agnoverunt; ita & hîc, quamvis tandem ad injuriæ populo Dei factæ & faciendæ justificationem ita loqui, & omnia à nutu suo suspendere cœperint, in quo Bellarminus iis assentatur, nihil pro ista concessione & conniventia maximè universalis Ecclesiæ, in qua morem obtinuisse vidimus, deprehendimus, sed plurima in contrarium, talia nempe, quibus consuetudo ista à divina & Apostolica traditione derivata, confirmata, decreta, commendata, & ejus jus variè assertum fuit, ab ipsis etiam, juxta præceden-

tia,

tia, Pontificibus. Qui, si consuetudo tam perversa, rationi, Scripturæ & antiquitati contrarietur, ut Bellarminus cum sociis per-
tendit, certè eam concedere, & ad eam per tot annorum centurias
connivere nullo modo potuissent, sed eam statim pro Pontificiæ
authoritatis plenitudine ex tota Ecclesia eliminare debuissent.

XXVI. Sed præter antiquitatem & Apostolicam traditio-
nem, quovis tempore agnitam, perutilis quoque, ut revera est, ha-
bita fuit; Id quod jam ex præmissis constare potest, & porro ex
evidenti Azorii Jesuitæ, quod hîc subjungere visum est, testimo-
nio. Ex populi electione factum esse *l. c.* dicit & docet, 1. *ne Pa-*
stor invitis ovibus præficeretur. 2. *ut inter Pastorem & Ecclesiam conju-*
gium spirituale, mutuo amborum consensu contraheretur. 3. *ut ab ovi-*
bus magis amaretur & coleretur. Non quidem inficias imus, suis &
hanc electionis Ministrorum formam incommodis laborare, & abu-
sus ejus, maximè in electione Pontificum, & tot scandalosis Schis-
matibus, loco suo enumerandis, citò satis notatos, & hinc quoque
prætextum immutationi quæsitum esse. Verùm quando humana
omnia imperfecta, & aliæ formæ (quod è præcedentibus & sequen-
tibus cognosci poterit) non minoribus incommodis gravantur, &
abusus, cui remedium quodammodo inveniri potest, usum Scriptu-
ræ & totius antiquitatis exemplis firmatum tollere non debet, va-
num illum prætextum, adeoque malè Christianum populum ab
electione planè exclusum fuisse apparet. Remedium autem adesse
potest, à prudenti Ecclesiasticorum aut Magistratûs fidelis mode-
ramine, & diligenti fidelium de rei, de qua agitur, gravitate, admo-
nitione, imprimis autem à reductione statûs Episcopalis ad pristi-
nam suam formam, quamdiu enim Episcopatus magis onus, quàm
honos fuit, quamdiu mundanus fastus absuit, & mundanarum
opum affluxus in ista dignitate ignorabatur, parùm etiam de tot
& tantis abusibus inauditum, imò plebi sæpe necessitas imposita
fuit, vel invito trahendi, & cogendi; sed quam primùm venenum
divitiarum & honorum terrestrium in Ecclesiam infusum est, po-
tentes certatim ambitione stimulante, animum ad Episcopatus ad-
jecisse & adjicere, mirum non est; ista tolli deberent, quoad pos-
sunt, non jura populi fidelis.

XXVII. Quæ in Ecclesias nostras populi fidelis jura, cum
aliqua tamen, pro diversitate occasionum & locorum, differentia,
& magis, minus perfectè reducta videmus. In multis quippe re-
gionibus

Consuetu-
do fuit.
non tan-
tum anti-
qua, sed
& perui-
lis;

In Eccle-
sias Refor-
matas pro
ocasio-

num &
locorum
differen-
tia magis,
minus re-
ducta;

gionibus & diversis etiam locorum eorundem cœtibus paribus fideles votis & suffragiis concurrunt; Alibi familiarum omnium, alibi præcipuarum Capita; Alibi bonam partem cœtûs constituentes, saltem subditorum fidelium personam gerentes & simul nomini Nutriciorum Ecclesiæ & Custodum utriusque Tabulæ & Defensorum fidei respondentes fideles magistratus; Alibi mixta ex personis Politicis & Ecclesiasticis Presbyteria, Consistoria, quæ suo modò & Ecclesiæ tantum, modò etiam nomine Magistratûs agunt, expressam, vel tacitam constitutionem ab Ecclesiis habent, & ut digni atque fidelibus grati præponantur, curant; Alibi illa ipsa Consistoria duos aut tres, quos dignos judicant, Patrono Ecclesiæ, qui ratione certorum beneficiorum terrenorum talis habetur, offerunt, aut ab illo oblatos accipiunt & determinant, aut facit Ecclesia, quæ ibi quoque, ubi nonnisi unus præsentatur (quod tamen in paucissimis locis fit) consensu suo confirmat, nec tenetur invita recipere indignum. Fateor, in eo esse differentiam non unam inter magis & minus perfectâ, & reperiri Papatûs reliquias, maximè in illo, quod vocant, Patronatûs jure. Nempe non licuit vetus fermentum expurgare penitus, nec tamen nos reprehendere possunt, ubi non omnia jura fidelibus ubique restituta sunt, quæ eis abstulerunt omnia. Cæterum in genere electiones populi consensu firmari dicimus, quamvis omnino credamus, posse etiam Ecclesias suum jus quandantenus in quosdam ex suis transferre, & persuasi simus, Apostolos & Apostolicos & antiquitatem primam reliquam non semper cum tota fraternitate occasionibus similibus consilia miscuisse, sed nonnunquam Seniorum delectum habuisse, nec semper, quando Ecclesia aut fratres ab Apostolis convocati leguntur, ad unum omnes convocatos, aut (quod temporum iniquitas quoque minus sæpe permittebat) congregatos fuisse, sed fraternitati jus plenum asseri potuisse, etiam si fortè eorum conventui vel Titius, vel Mævius defuerit; prout etiam Ecclesiam primi temporis totam Cœlestis Spiritûs luce circumvestitam & extraordinariis sermonis, Sapientiæ, cognitionis, linguarum, interpretationis, virtutum, prophetiæ, discretionis spirituum, donis Apostolo, 1. Cor. XII. 9. 10. Rom. XII. 5. & 2. Cor. XIV. teste, insignem huic & aliis regiminis Ecclesiastici partibus magis aptam fuisse, & hodie haud malè, donis illis extraordinariis sublatis, ex fidelibus ab illis, vel saltem cum eorum consensu delectos communia tractare, arbitramur;

maur; quos tamen, ubi omnes pleno jure gaudent, planè ineptos non deprehendimus, ut de *Bestia multorum capitum* loquuntur Ekius, Bellarminus, alii; sed idoneorum Pastorum cupidos, sed illos sibi, licèt intervenientibus apud quosdam affectibus, licèt non sine imperfectione, quæ, ut dixi, in humanis negotiis ubique apparet, studiosè præficientes; sed illorum etiam, si fidi sint, valdè amantes, quibus proin nec doctrinæ puritas, nec divina, (Christus enim promisit, *in medio se futurum duorum aut trium in nomine suo congregatorum*, Matth. XVIII. 20.) nec publica humana autoritas ullo modo deest, & quorum adeò constitutionem, accedente etiam publicâ benedictione & consecratione, fieri ordine atque decenter, I. Cor. XIV. 40. & æquè bene ac constitutiones aliorum, meliùs ac constitutiones multorum, nemo jure negabit.

XXVIII. Ecclesia autem Pontificia hîc quoque planè à laudabili Apostolicæ & reliquæ primitive Ecclesiæ consuetudine, quam etiam in tot Pontificum electione adhibitam esse fateri debent, defecisse deprehenditur. Omnis Ministros constituendi potestas ponitur, in Papa originaliter, quam Episcopi respectu inferiorum habeant, sed ab ipso sub certis iisque plurimis reservationibus (quæ in Regulis Cancellariis, quarum inventio Sixto IV. debetur, & quales Alexandri VII. Sprengerus *Romæ nova* appendicem fecit, videri possunt;) comunicatam. Populi autem Christiani ibi nulla planè habetur ratio, & tanquam bestia, quæ montem tangere non debet, licèt sub suavi N. T. Oeconomia ab electionis actu arcetur, ut & aliàs in Ecclesiasticæ societatis compage (ceu confusa arefactorum stipitum congeries) sub Clero jacere & ignavi pecoris ἢ ἀποζυγία ἀφ' αὐτῶν ad instar nunquam non agi, nullas à Christo instituti regiminis partes attingere debet. Nec certè Pontificios hîc satis excusat qualiscunque prætextus, & habent in proprio suo Pontificali veteri testimonium contra se tam manifestum, ut Passius Concilio Tridentino illius correctionem & locorum expunctionem suaserit; In ea enim ordinator ait; *Non frustra à Patribus institutum, ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi sint, consulatur & populus, quia necesse est, ut faciliùs ei quis obedientiam exhibeat ordinato, cui assensum præbuerit ordinando.* Ridiculè autem consulunt, &, verba sunt Bellarmini, *in ordinationibus petitur populus per Diaconum, an aliquid habeant adversus ordinandos*; Simiæ potiùs, quàm veri observatores veteris consuetudinis, interim tamen testes ejus, dum Diaconus

Pontificiarumque hîc à statas pristino defectio;

linguâ ignotâ petit testimonium aut sententiam populi vel absentis, vel ne de facie quidem & nomine eos cognoscentis, vel saltem alieni, & nihil eos curantis, & aliquis in angulo stans respondet; *Doctus est, dignus est*; quod Deo & Ecclesiæ illudere est.

Maximè
quoad Ele-
ctiones
Pontifi-
cum Ro-
manorum;

XXIX. Maximè autem populo Christiano, ubi minimè deberet, in electione Pontificum Romanorum ab aliquot seculis acclamatur:

——— *Procul hinc, procul este profani!*

Prorsus immutata est electionis, etiam illo respectu, ratio, &, cum olim totum ferè habuerit plebs, nihil habet hodie. Nam Pontifice demum creato, ut suo loco videbimus, ex fenestra audire meretur: *Annuncio vobis gaudium magnum, habemus Papam &c.* Quod tamen gaudium respectu populi non in eo fundatum esse debet, quòd Episcopus electus aptus est ad docendum, futuræ vitæ sanctitate typus gregis & aliis requisitis Episcopalibus præditus, sed quòd, dum cæterum sæpe ignotus est, de eo fortè præsumi potest, eum clementiâ delectari, tributis Statum non gravaturum, consanguineis damno aliorum non nimis concessurum esse. Quamvis sæpissimè etiam contrarium ex certis indiciis timeri possit, hinc gaudium nullum, nedum magnum sequatur, magna contra ab ipsis primordiis averfio, Papâ tamen æquè manente. Sic frustra in *Conclavi Nicolai V.* Barones quidam Romani ad electionem concurrere voluerunt. Sic frustra Romam optantem, atque mortuo Clemente IX. conquerentem *l'Ambasc. di Rom. p. 21.* audimus:

Se pur toccasse à me l'elettione,

Bandir potrei dal Cuor ogni Cordoglio,

Mà perche mi si vieta un sì bel soglio,

Dubito non si veda un fier Nerone. Id est:

Non dolerem, si ipsa eligere possem, sed quia arceor à tam pulchro throno, dubito, num non ibi videre debeam audacem Neronem. Sed & reliqua præter Cardinales Cleri Romani pars ab Innocentii II. tempore ab electione Pontificum arcetur, ex quo nimirum tempore Cardinales soli Electores sunt, & quoddam Monopolium exercent, & eatenus quoque toti dominantur Clero, ut mox fusiùs ostendemus.

Ex illa
consuetu-
dine con-
tra Mo-
narchicos

XXX. Sed præsuppositâ jam illâ, quam per secula non pauca obtinuisse ostendimus, Episcopos Romanos per Clerum populûmque Romanum eligendi consuetudine, tandem optimè contra Monarchiam Ecclesiæ argumentari possumus. Quid enim? An ve-

rifimile

risimile est, Clerum illum & populum particularem toti orbi Caput, Ecclesiæ Monarcham per tot secula dare & constituere debuissent? Unde istas Clerus iste, populus iste prærogativas habere potuit? Elegerunt Episcopos, suos; sed ex quo fundamento totius orbis Rectores soli? Et si ab initio credidissent illam Monarchiam universalem, annon delegati ex & ab universali Ecclesia Episcopi eligere debuissent? Cur Clerus populûsque Romanus tantum? Et quodnam ostendi potest conferendæ per ipsos tantæ potestatis fundamentum? Nullum certè; Et proin multiplex ex secunda etiam Electionis Romanorum Pontificum forma contra hodiernos Monarchicos præjudicium formari potest.

argumentum nectitur;

XXXI. Ad *Tertiam* nunc progredimur; juxta quam Imperatores nonnunquam Episcoporum Romanorum Electores fuerunt; Adeoque de Electione per Imperatores hîc loqui animus est, non de confirmatione, de qua inter Electionis Consequentia videbimus. Electos autem esse ab Imperatoribus, etiam nonnunquam solis, haud paucos Pontifices, tam evidens est, ut illud non ausus sit negare ipse Bellarminus *l. de Cler. c. 9.* factum ponens, sed jus, de quo postea videbimus, in dubium vocans. Huc autem primò referimus, quòd narrante etiam Baronio *ad an. 368. 381.* Valentinianus Imperator in Schismate Damasi & Ursicini, illum in sede confirmavit, hunc urbe expulit; Quod & Honorius Imperator inter Eulalium & Bonifacium fecisse apud eundem *ad an. 418. 419.* legitur, qui etiam posthac, utroque à Pontificatu abstinere jussu, Romanæ Ecclesiæ ad Pontificalia pro tempore exercenda Episcopum Spoletinum dedit, sed tandem machinationibus Eulalii (cujus cæteroque causa melior erat) motus Bonifacium confirmavit. Sed quoque Odoacer ex Italiæ Regibus, (qui eandem hîc cum Imperatoribus sibi potestatem asserebant;) sede ex morte Simplicii vacante, per Basilium Patricium Prætorii Præfectum petiit, *ut juxta Simplicii obtestationem non sine Imperatoria consultatione, cujuslibet celebretur electio*; de quo in *Actis Synodi IV. sub Sym. c. 2.* videri potest; Quomodo non novam legem fieri postulavit, ut Binius in notis contendit; sed tantum, ut omnia incolumnia serventur, adeoque secundum morem, qui fortè intermitti cœpit, agatur; Theodoricus quoque Gothus, & ipse Italiæ Rex in Schismate post mortem Simplicii, rejecto, sed tamen ad Episcopatum Nuceriæ promotus, Laurentio, Symmacho Romanum confirmavit, narrante Theod. *lect. collecta. l. 2.*

Tertia forma eligendi per Imperatores, quæ illustratur exemplis Imperatorum Græcorum & Regum Italiæ;

& Platina *in Sym.* Et quarto post anno tumultibus resuscitatis, perhibente Platina *l. c.* Petrum Altini Episcopum Romam misit, qui pulso utroque sedem obtineret, defuncto autem Johanne Papa teste Cassiod. *l. 8. ep. 15.* turbarum præcedentium memor Fœlicem Virum Catholicum & in Romano Clero probatissimum Episcopum consecrandum Clero proposuit & obtinuit. Et quia Bonifacius II. juxta *n. VII.* inscio Rege Athalrico, Diaconum Vigilium sibi successorem elegit, ideò, referente Anastasio *in Vita, reum se laesæ Majestatis* agnovit & electionem rescidit. Justinianus pariter (ut ad Imperatores revertamur) de Vigili, qui quintam Synodum accipere nolens in exilium actus erat, restitutione compellatus, juxta Anastasium *in Vita* & Baronium *ad an. 554.* Archidiaconum Pelagium proposuit; de quo & regesserunt & petierunt, ut post mortem Vigili Imperatoris præceptione sibi donaretur.

*Exemplum
Imperatorum Ger-
manorum;*

XXXII. Sub Imperatoribus Germanis non minora, sed multò illustriora hujus rei documenta reperiuntur. Adrianus I. enim Imperatori Carolo M. *dist. 63. c. Hadrianus &c. in Synodo* cum Synodo universa tradidit (declarando) *jus & potestatem eligendi Pontificis & ordinandi sedem Apostolicam;* Ad cujus exemplum Leo VIII. Ottoni I. Imperatori hujus nominis jus eligendi Romanum Pontificem restituit, vel potius ad Imperatorem pertinere denuò declaravit, vel (ut Platina *in vita* & Nauclerus *Gener. 33.* volunt, *Romanorum inconstantiam pertasus auctoritatem omnem eligendi Pontificem à Clero populòque ad Imperatorem transtulit.* Illo autem mortuo (ut habet Regino apud Baronium *ad a. 965. n. 4.*) Legati Romanorum, Imperatorem *pro instituendo, quem vellet, Episcopo* adeuntes honorificè excepti & cum 2. Episcopis remissi sunt, & omnes tunc demum Johannem Narniensem creârunt. Gregorium V. similiter, & Sylvestrum II. (cujus Electionis decretum apud Baronium *ad an. 1191.* videri potest;) ab Ottone III. electos esse constat; Et post Leonis IX. obitum, Henricum II. rogatum Episcopum Aichstetensem dedisse, qui Victoris II. nomen assumpsit, Ostiensis *l. 2. c. 90.* docet. Non minùs Damasum II. Leonem IX. & nominatum Victorem II. & Stephanum IX. Henrici III. auctoritate creatos esse Onuphrius *Annot. in Clem. II. ex probatis Authoribus* affirmat. Quin Nicolaus II. in Concilio generali Lateranensi in decreto de Electione Pontificis, quod *Dist. 23. c. 1.* & apud Baronium *ad an. 1059. n. 25.* habetur, addidit; *salvo debito honore & reverentiâ dilecti filii nostri Henrici, qui*

in presentiarum Rex habetur, & futurus Imperator Deo concedente speratur; Sicut jam sibi concessimus & successoribus illius, qui ab Apostolica sede personaliter hoc jus impetraverint. Astute sic alieni juris concessionem & quidem personalem facere videri volens; Circa quæ paulò aliter loquitur Petrus Damiani in Dialogo inter Advocatum Regium & Defensorem Ecclesiæ Romanæ, etiam apud Baronium ad an. 1059. n. 22. & 1062. n. 25. 26. nempe ita loquentem Advocatum inducit: Tu hoc negare non potes, quod Pater Domini mei Regis pia memoria Henricus Imperator factus est Patricius Romanorum, à quibus accepit in electione super ordinando Pontifice principatum. Huc accedit, quod præstantius est, quod Nicolaus Papa Domino meo Regi privilegium, quod ex paterno jure susceperat, præbuit & per synodalis insuper decreti paginam confirmavit. Cum ergo privatus quisque à suo decidere jure non debeat, donec ventilato negotio judicialis in eum sententia promulgetur: quo pacto Majestas Regia prærogativam hanc suæ dignitatis amisit, quam & ex Apostolica Sedis liberalitate percepit & ex paterno Imperialis fastigii jure suscepit? Nempe conqueritur Advocatus de Henrico puero in Electione Alexandri II. neglecto, quod & Schismati occasionem dedit, eique Defensor nonnisi infantiam Henrici & temporis necessitatem prætexens respondet.

XXXIII. Paucis autem hæc omnia comprehendit Maimburgius Hist. de la decadence de l'Empire liv. 1. p. 91. 92. 93. dum de Ottone Imp. hujus nominis primo pro valde certo testatur, qu'il ne manqua pas &c. quod non omiserit sibi vindicare possessionem trium magnarum prærogativarum, quas Imperatores Græci & Franci habuerint, & quas Carolus Calvus abjecisse dicatur, ut fratri Imperium eriperet; & tertiam ex his prærogativis vocat le pouvoir d'élire un Pape &c. potestatem eligendi Papam, vel saltem, quod eodem ferè recidit, impediendi, ne ullus sine consensu suo eligatur. Circa quam prærogativam paulò post addit: Il est certain &c. Certum est, Imperatores, ex eo tempore, quo Justinianus à Gothis Romam & Italiam recuperavit, fuerunt Domini Electionis Paparum, ita ut fieri non potuerit absque illorum permissione, & insuper oportuerit, ut facta jam ab illis confirmaretur. Et licet Imperatores Franci libertatem electionum restituerint, tamen ex pluribus exemplis patet, præcipuè ex illis Benedicti III. Gregorii IV. & Sergii I. quod ordinari non potuerint, nisi delegati Imperatoris, qui debuerunt assistere consecrationi, judicassent, electionem Canonicè factam esse, & nisi post princeps consensum præbuisset. Ecce potestatem, cujus possessionem reas-

Qua paucis comprehendit Maimburgius;

sumpsit

sumpsit Otto, quam & eò usque extendit, ut electionem authoritati suae submisserit, nec eligi voluerit, nisi cum, qui sibi placuisset. Qui & de Otone III. p. 159. testis est, *que suivent l'exemple &c.* quòd ad exemplum Majorum, qui se Dominos Electionis Paparum fecerint, eligi curaverit Brunonem &c. Idem etiam Maimburgius lib. cit. hinc inde exempla ab Imperatoribus & eorum jussu electorum adducit, & argumentis Baronii, quibus contra decreta Adriani & Leonis utitur, p. 85. seqq. solidè respondet. Nos autem allata pro instituti ratione sufficere posse rati, heic non subjungimus exempla Anti-Paparum, qui habentur, post ea tempora ab Imperatoribus sine successu optato creatorum, de quibus in nævo Schismatum agemus; Nec etiam de depositionibus Paparum & Anti-Paparum, & de Jure Investituræ circa alios Episcopos; quamvis illa hanc eligendi potestatem magis illustrare & confirmare possent; heic agere constitutum est.

*Impe-
ratorum
in ejusmo-
di electio-
nibus;*

XXXIV. Debemus autem omninò de jure facti, nempe Electionis per Imperatores; De quo tamen jam quadantenus exiis, quæ n. XXVII. dicta sunt, constare potest, quatenus nimirum Episcopi Romani intra terminos Episcopales spectantur. Sed adhuc magis oportuit, ut in illorum electione primæ partes essent Imperatoris, quatenus Episcopi illi extra justos limites evagari & à verorum Episcoporum munere aliena suscipere, jactare voluerunt, tantam nimirum in Spiritualibus & temporalibus authoritatem & potestatem sibi sumentes; Quis enim mirabitur, Imperatores, summos Christianorum Magistratus, sollicitos fuisse de Electione summorum (ut credebant) inter Christianos Præsulum, tantâ authoritate, potestate tantâ pollentium, & curare voluisse, ut dignus ad tantam Majestatem Ecclesiasticam promoveretur, subditis suis communis Pastor præficeretur? Et quis non æquitatem perspicit illius, quòd Imperatores, Episcopis Romanis suâ maximè liberalitate ad tantas divitias, urbium, regionum possessiones tantas, licet diu non ἀνταρξήνας provectis, non sibi negligendum esse putârunt, quinam in istis prærogativis temporalibus succederent? Quidni curassent translationem potestatis sibi tantopere metuendæ, quotiescunque in malos cecidit, noxiæ, dum nimirum illi Imperatorum jura violârunt, eos excommunicârunt, deposuerunt, cum hostibus sæpe colluserunt, idque, omnibus ab illorum nutu pendentibus, sæpe non sine successu? Et quî Ottoni vitio vertendum esset,

esset, quòd operam dedit, ne Pontificatus in aliquem Romanorum relaberetur, postquam suspectam & nusquam tutam fidem expertus fuerat Romanorum, ut apud Baronium ad an. 999. n. 2. legimus? Accedit consideratio Schismatum, in quibus sæpe nullum, nisi ab Imperatoribus, remedium, quibus non tantum mederi potuerunt, debuerunt ortis, sed & occurrere verisimiliter orituris, semper personæ determinatione, temporibus maximè tam corruptis. Atque eorum autoritate factiones repressas esse, apud Baronium ad an. 1058. n. 10. videri potest.

XXXV. Ut jam immeritò à forma hac electionis eò usque discesserint, ut nullas à longo tempore Imperatori partes in Pontificum Electione relinquant, certè non alias, quàm, quòd de Cardinalibus nonnullis bene merendo, & ratione dependentiæ personarum, aut familiarum efficere potest, ut non facile condescendant (quod tamen facere à duabus nonnunquam partibus adiguntur) in personam ei adversam; In quo tamen sæpe alii Principes plus possunt; Nunquam autem efficere poterit, ut (quod à tempore Adriani VI. impossibile videtur;) saltem à Cardinalibus eligatur Papa saltem Germanus; Imò apertè Monarchici Electiones per Imperatores olim factas illorum vi & tyrannidi adscribere audent; Et digna sunt, quæ de eo adducantur, verba Conclavis Gregorii XIV. Cum enim Hispaniæ Rex (qui in Pontificum Electione diu plurimum potuit,) per Legatum VII. nominando, ex quibus Cardinalibus unum eligere liberum esse queat, vellet porre le sue laicali mani nel santuario di Dio, laicas manus suas (stylo ipsorum) inferre Sanctuario Dei, à Cardinalibus factioni Hispanicæ contrariis reclamatum est, inter alia hoc etiam argumento; poiche à Dio era piacuto &c. Id est; Quia Deo placuerit semel liberare Ecclesiam suam à servitute, in quam eam injustè posuerint veteres Imperatores, quoad Creationem Paparum, non debere (Cardinales) consentire, ut in eam denudò reponatur sub durioribus conditionibus, & à principe inferioris dignitatis, quâ ratione etiam occasio daretur Imperatori ipsi, renovandi veteres suas prætensiones, si nimirum videret, illud, quod præterito tempore cum quadam protestatione prætenderit, non tantum obtentum, sed & cum augmento acquisitum esse à Principe inferiori sine omni ratione. Ex quibus verbis apparet, Cardinales injustam ex parte Ecclesiæ suæ servitutem, proin ex parte Imperatorum tyrannidem, imò expressè sacrilegium vocare etiam minimum potestatis secularis cujuscunque ad Ele-

Ex quo patet, malè nullas jam Imperatoribus in Electione Pontificum partes relinqui;

ctionem Pontificum Romanorum concursum. Quid igitur dicturi fuissent, si de ipsa electione per Imperatores olim facta ibi judicare voluissent?

*Electio-
nes
ab Impe-
ratoribus
factas non
Ecclesia
oppressio-
nem, nec
sacrile-
gium fuisse
constat,
partim ex
Pontifi-
cum ea de
re decre-
tis;*

XXXVI. Sed electionem ipsam per Imperatores factam non injustam Ecclesiae oppressionem, non sacrilegium fuisse, partim ex dictis constat, partim ex ipsis Monarchicorum hypothesebus sic porro facile ostenditur. Et primo quidem ex Pontificum ea de re decretis. Jam decreta Hadriani I. & Leonis VIII. adduximus, Juri Canonico inserta, & quae apud alios contra Baronii exceptiones solidè & prolixè vindicata videri possunt. Illis addimus hinc Stephani P. decretum, quod *dist. 63. c. 28.* ita habetur; *Quia Sancta Romana Ecclesia, cui authore Deo praesidemus, à pluribus patitur violentias, Pontifice abeunte, quae ob hoc inferuntur, quia absque Imperiali notitia sit Pontificis consecratio, nec Canonico ritu, nec consuetudine, ab Imperatore directi intersunt Nuntii, qui scandala fieri vetent; volumus, ut, cum instituendus est Pontifex, convenientibus Episcopis & universo Clero, eligatur, praesente Senatu & populo, qui ordinatus est, & sic ab omnibus electus, praesentibus Legatis Imperialibus consecratur. Cui decreto Gratianus ista praemittit, Principibus verò atque Imperatoribus electiones Romanorum Pontificum, atque aliorum Episcoporum referendas usus & constitutio tradidit, pro Schismaticorum & haeticorum dissensionibus, quibus nonnunquam Ecclesia Dei concussa periclitabatur: Contra quos legibus fidelissimorum Imperatorum frequenter Ecclesia munita legitur. Representabatur ergò electio Pontificum Catholicorum Principibus, ut eorum autoritate roborata, nullus haeticorum, aut Schismaticorum auderet contraire, & ut ipsi Principes, tanquam devotissimi filii in eum consentirent, quem sibi in Patrem eligi viderent, ut ei in omnibus suffragatores existerent &c. Quomodo Gratianus haec ad usum & constitutionem praegnantibus rationibus innixam refert, ut de meris Pontificum concessionibus heic cum Monarchicis cogitare, vanissimum sit.*

*Partim ex
eo, quod
tot Ponti-
fices ab
Imperato-
ribus ele-
cti legun-
tur;*

XXXVII. Secundo idem facile ostenditur ex eo, quod tot Pontifices, in praecedentibus memorati, ab Imperatoribus electi leguntur; de quibus proin necesse est dicere, aut, non Canonice electos esse, Pseudo-Papas fuisse, successionemque illorum respectu interruptam, invalida eorum statuta, nullas eorum ordinationes, aut, Formam illam Electionis per Imperatores bonam atque legitimam fuisse. Praesertim quando ante concessionem, quas fingunt jus conferentes, multa ad electionem contulisse leguntur, electionesque

ctionesque sic factas Ecclesia præter Papas electos tacitis suffragiis confirmavit. Et quæso audiat, quomodo Gregorius M. vel de sua constitutione judicet. Ita ait *l. 1. epist. 5. Serenissimus D. Imperator fieri Simiam Leonem jussit. Et quidem pro jussione illius vocari Leo potest, fieri autem Leo non potest. Unde necesse est, ut omnes culpas ac negligentias meas, non mihi, sed suæ pietati deputet, qui virtutis ministerium infirmo commisit.* Ex quibus verbis apparet Gregorii I. etiam electionem, ipsomet ita censente, ad authoritatem Imperatoriam præcipuè referri debere, non enim obscure docet, potuisse Imperatorem, ne Papa fieret, intercedere, quod certè (juxta testimonium etiam Maimburgii in præcedentibus) eodem recedit cum forma Electionis tertia per Imperatores. Ut etiam præmissa docent, malè Baronium *ad an. 1049. n. 1.* distinguere inter *deligere* (quod Imperatoribus tantum largitur) & *eligere*, (quod semper penes Cardinales fuisse, affirmat.)

SECTIO SECUNDA.

In qua

De quarta per Cardinales solos eligendi forma, & in antecessum etiam de Cardinalibus agitur;

Breviarium.

I. *Quarta eligendi forma per Cardinales. Vox Cardinalis unde? Quando prima eorum mentio? II. Quales in primitiva Ecclesia fuerint; III. Sententia Onuphrii & Bellarmini; Illum hic refutavit; IV. Refutatur & ipse; Adoptatur sententia Ant. de Dominis, dici quasi fixos ordinarios; V. Probatur; VI. Atque inde concluditur, antiquissimum esse ministerium Cardinalitium; VII. Hodiernis tamen Cardinalibus similes diu ignorati. IX. Cardinales olim in quibusvis Ecclesiis. X. Cardinales Romani primi quales; Presbyteri maximam partem fuerunt; Episcopi sunt recentiores; XI. De Titulis Cardinalium ex Ciaconio; XII. Ex Onuphrio; XIII. Numerus; XIV. Diaconi; XV. De mutatione Ministeriorum; XVI. Ex consideratione officii patet, incumbere illis, ut in Titulis curam ordinariam per se ipsos exercent; Quod tamen non faciunt; XVII. Ut etiam respectu dignitatis differunt ab antiquioribus, qui inferiores erant Episcopis; Ostenditur quoad ipsos Episcopos Cardinales Romanos; XVIII. Quoad Presbyteros & Diaconos; XIX. In primis ex subscriptione*

satis fera; XX. Aliunde quoque; XXI. Rector Universitatis Parisiensis adhucdum aliquando ipsos Cardinales precedere dicitur; XXII. Confessiones Monarchicorum quoad precedentiam Episcoporum olim; XXIII. Mutatus iam status; XXIV. Quod porro illustratur atque confutatur; XXV. Quantopere hodie omnibus anteferantur; Episcopi Cardinalibus vilia officia prestant; XXVI. Quod confirmatur; XXVII. Contumeliosè aliàs quoque Episcopi respectu Cardinalium habentur; XXVIII. Superioritatis Cardinalium XXIX. Fundamenta ex Bellarmino proponuntur; XXX. Resutantur; XXXI. Porro; XXXII. Amplius; XXXIII. Cardinales ipsis Regibus aequi parantur; XXXIV. Principibus anteponi volunt; XXXV. Quomodo Legatos excipere soleant; XXXVI. Regnorum nonnulli Protectores audiunt; XXXVII. Respectu Papa ab una parte viles apparent; XXXVIII. Quod magis declaratur; XXXIX. Vberius ostenditur; XL. Media huius contemptus. XLI. Ex eo capite illis titulus Principum Ecclesia abjudicatur; XLII. Causa in tribus Cardinalium generibus ostenduntur; XLIII. Ab altera parte multum apparent honorati, & magna potestate pradi; XLIV. Qua eorum dignitas & potestas amplius declaratur; XLV. An possint à Papa sine consensu Cardinalium creari aut deponi; XLVI. Sape ita depositi sunt; XLVII. Dignitas eorum respectu Papa atque potestas porro confirmatur; XLVIII. Quomodo in ceremonialibus à Papa tractentur; XLIX. Extra comparisonem etiam magni apparent; L. Quales porro perhibentur; LI. Titulus Eminentissimorum; LII. Privilegia minora; Officia & Ministri; LIII. Honor, potestas & authoritas Legatorum, ex tractatu de Origine Cardinalium; LIV. Maxime ex duobus tractatibus Gallicis de Legatis. In priori sunt primò quaedam observationes Generales; LV. Secundò honores, quibus in Gallia afficiuntur; LVI. Tertiò honores, quos Cardinalis Chigijs tunc mittendus postulare queat; LVII. Compendium alterius; LVIII. Honorari eos vult Papa, ut magis ipse honoretur; LIX. Prærogativas plerasque debent Pontificibus Imperatorum hostibus; LX. Vestitus Cardinalium; LXI. Distingui eo, quibus Pontificibus Authoribus cœperint; LXII. Porro id declaratur; LXIII. Causa rubri coloris, quas afferunt; LXIV. Mystera alia; LXV. Verissima causa, luxus, quoad purpuram; LXVI. Alia luxus in hisce partes; LXVII. Cardinalium creatio non debet fieri sine consensu Cardinalium; LXVIII. Non fiebat olim; LXIX. Fit hodie; LXX. Modus eligendi; LXXI. Alius; LXXII. Quanam absentium habeatur ratio; LXXIII. Galerum Roma ordinariò accipere tenentur; Vestes in itinere; Exceptio advenientium; LXXIV. Occlusio oris propria; LXXV. Improperia; LXXVI. Munera à recens creatis distribuenda; LXXVII. Quales juxta Canones eligi debeant; LXXVIII. Quales eligantur; olim non ambiebantur dignitates, sed iam; LXXIX. Quantopere ambiatur Cardinalitia dignitas; LXXX. Lepidum Octaviani Raggii exemplum; LXXXI. Nobiles multi eliguntur, regio etiam sanguine sati. LXXXII. Exempla Specialia; LXXXIII. Sapiissime creantur inepti, indigni, primò minores; LXXXIV. Alii indigni à Papis monstrosus veteribus, nec non à Sixto IV. LXXXV. Ab Alexandro VI. Clemente VII. Paulo III. LXXXVI. Iulio III. LXXXVII. Clemente VIII. Urbano VIII. Innocentio X. LXXXVIII. Alexandro VII. cuius tempore vix ullus eruditione pollere videbatur; LXXXIX. Testi-

monium Authoris Cardinalismi; De iis etiam, quæ in electionibus respici soleant; XC. Principes cur rariùs eligantur; XCI. Creatio Cardinalium est utilis; XCII. Differtur tamen sæpe, etiam ob utilitatem; XCIII. Bernhardus & Thomas Aquinas cur non creati fuerint; XCIV. Officium suum an faciant; Ex Concilio Basileensi; XCV. Lateranensi; XCVI. Tridentino; XCVII. Vita ab iis quomodo instituenda sit; iuxta Concilium Lateranense; XCVIII. iuxta Bernardum. XCIX. Quomodo vivant; Ex Concione cuiusdam Capucini. C. Ejus applicatio ad Cardinales; CI. Quorum lux illustratur ex egestate multorum Episcoporum; CII. Testimonium Platina, de vita eorum inordinata pessima; CIII. Testimonium ex Epistola Frederici I. CIV. Ex Conrado Moguntino & Onere Ecclesiæ; CV. Testimonium Nicolai de Clemangis; CVI. Philippi Burgundi, apud Gerardum Noviomagum & Macchiavelli; CVII. Ex vita Sixti V. CVIII. Ex Conclavi Leonis XI. CIX. Ex Authore Cardinalismi; CX. Finis imponitur tractationi de Cardinalibus in genere; CXI. In Originem Electionis per solos Cardinales inquiritur; CXII. Quæ in Innocentio II. ostenditur; CXIII. Conclusiones ex sera consuetudinis introductione; CXIV. Prima introductio vitiosa fuit; CXV. Cur tamen Innocentius prævaluerit; CXVI. An Papa possit mutare hanc formam Electionis; CXVII. Cardinalium in eligendo olim inæqualitas.

I. **Q**uarta tandem sequitur Electionis Pontificum Romanorum Forma, quæ fieri solet à Clero Cardinalium, in suas iterum eligendi formas, quas Sectione sequente exhibebimus, ratione modi eligendi potissimum, ut cæteræ ratione eligentium, subdivisa. Prius autem aliquid de nomine, Origine, statu & dignitate horum Electorum dicendum erit. Et primò quod nomen attinet, indubium est, derivari à cardine, sed non ita certum est, quomodo, & cur illi, de quibus agimus, & illi, quorum successionem jactant, à cardine Cardinales dicantur, & dicti sint; Ut & non exiguus Authorum dissensus est de eo, quinam olim & primò ex Ministris Ecclesiasticis hoc nomine vocati fuerint. Non reperitur nomen in Scriptura, neque apud Patres antiquos, ne quidem apud historicos, sive Christianos, sive Gentiles, quos inter maximè occasionem habuisset, qui turbas in Electione Episcopi Romani suâ ætate excitatas memoriæ tradidit, Ammianus Marcellinus. Quamvis enim non desint, qui scribant, Marcellum I. P. Cardinales constituisse propter Baptismum & alia, in Actis tamen ejus apud Baronium ad an. 309. n. 4. Cardinalium nomen non comparet; Et quamvis alii, Cardinales institutos esse, vel à Pontiano, vel à Sylvestro I. pertendant, & cum Bellarmino l. de Clericis c. 16. ad sextum Canonem Concilii Romani sub illo Sylvestro provocent; tamen, quando Concilium

Quarta
eligendi
forma per
Cardina-
les; Vox
Cardina-
lis unde.
Quando
prima eor-
um men-
tio?

istud & alia, quæ ex puriori & priori antiquitate heic produci solent, valdè dubia sunt, & ex parte manifestè supposititia, ut etiam Author Doctissimus tractatûs Gallici *de l'Origine des Cardinaux du S. Siege* p.9. ex suis, id est, Pontificiis, innuit, qui *tiennent ce Concile pour faux suppose, & en alleguent de grandes raisons*, id est, qui Concilium illud falsum & supposititium esse credant & illud rationibus magni momenti probare studeant; Et in margine ponit le *Sieur Vigor Conseiller au grand Conseil en son traité des Conciles chap. 4.* ubi quoque errorem Matthæi Historici Regii, quem cum Bellarmino comunem habet, Chronologicum, dum 300. *ferè annis* Sylvestrum Gregorio M. priorem fuisse dicunt, notat; Et quia variis occasionibus tamen titulus Cardinalium non adhibitus fuit, non immeritò cum Erasmo, dum in Vita Hieronymi fabulam de S. Patris Cardinalatu rejicit, infert: *Dubitamus, an illis temporibus Cardinalis Titulus fuerit repertus*; quod Spiegelius in Lexico Juris planè negat. Sed demum circa an. Chr. 560. Johannes III. P. *dilectis filiis, Cardinalibus Clericis se Ecclesiam certam Titulum Cardinalem constituisse*, scribens, primam, quæ fidem mereatur, Cardinalium mentionem facit, quorum sæpe post eum, M. Antonii de Dominis *de Rep. Eccl. l. IV. c. 5. n. 9.* *judicio omnium primus* (nam allata priora indicia ipsi quoque incerta sunt, dubieque fidei) meminit Gregorius I. post hunc frequentissimè alii.

Quales in
primitiva
Ecclesia
fuerint;

II. Ex quorum locis, quæ apud eundem de Dominis *l. c. n. 9. seqq.* possunt videri, sequentia maximè colligimus; 1. Cardinales non tantum à Papa creari. 2. Nec in Romana tantum, sed in quibusvis aliis Ecclesiis. 3. Clericos alicujus Ecclesiæ non-Cardinales ultimos inter sui ordinis alios stare. 4. Incardinari in alia Ecclesia neminem, qui fuerit in alia cardinatus, nisi priori obligatione solutâ. 5. Plures in eadem Ecclesia Diaconos fuisse Cardinales. Sed & inde colligi potest, quinam tandem in veteri Ecclesia, quomodo & cur Cardinales (habet Adrianus I. *Cardinarius*; Græcus in Dialogo cum Cardinali satis corruptè *Caldenarius*; Hispanis autem eadem vox *Cardenal* etiam vibicem sive livorem ex contusione significat;) dicti sint. Volunt quidam, certos Ministros Ecclesiasticos ita vocari *συνωνύμους*, quasi Cardines, majorem sic Italici sermonis quàm Latini rationem habentes, quia sint *Cardines ostii Ecclesiæ, super quos versetur & sustentetur, & per quos Ecclesiæ axis volvatur*; Alii meliùs *παρεωνύμους* à Cardine dictos esse judicant, de modo tamen quoque dissentientes; Ubi primò Leo IX. sibi ipsi

ipsi nimium blandiens Clericos suos Cardinales vocari ait, tanquam *Cardini illi, quo cetera moveantur, viciniùs adherentes*. Sed isti omnes, ita, maximè de Universalì Ecclesia, loquentes, pràeterita pràesentibus accommodant, licèt maximè diversa, ne dicam pugnantia. Talia heic contrà demum locum habent, quæ veteri statui Ecclesiæ cujusvis conveniant.

III. Igitur Onuphrius (verbis utor Bellarmini) in libro de Cardinalium titulis existimat, Presbyteros & Diaconos Cardinales dictos esse eos, qui pràerant aliis Presbyteris vel Diaconis ejusdem Ecclesiæ, quasi principales Presbyteri, vel Diaconi in illa Ecclesia; Erant enim plures Presbyteri in eadem Ecclesia, sed Præsides tantum dicebatur Cardinalis. Sed rectè eum refutat Bellarminus l. c. 1. ex eo, quòd in eodem titulo plures aliquando erant Cardinales. 2. ex eo, quòd tempore S. Sylvestri 7. tantum Romæ erant Diaconi, omnes Cardinales (quamvis in hoc dubiis innitatur, si non falsis;) 3. ex eo, quòd sic nulla ratio reddi posset, cur dicerentur quidam Episcopi Cardinales: Cum non possint dici Episcopi Cardinales, quòd præsint aliis Episcopis suæ diocesis. Ipse Bellarminus existimat, nomen Cardinalis primum impositum esse loco, & à loco derivatum ad personas; dictos esse titulos Cardinales quasdam Ecclesias principales, ubi Baptisma conferebatur; & dictas esse Ecclesias vel titulos Cardinales, ad differentiam aliorum locorum Sacrorum minus principalium; Inde Presbyterum, qui eam Ecclesiam regebat, esse dictum Presbyterum Cardinalem. Pari ratione Diaconias Cardinales fuisse loca quaedam principalia in urbe distincta juxta numerum Regionum, & Diaconos, qui in eis residebant, dictos fuisse Diaconos videlicet ab Ecclesia Cardinali quam tenebant; Sic etiam postmodum dictos esse Episcopatus Cardinales & inde Episcopos Cardinales sex illos, qui ad eligendum Pontificem conveniebant, & eidem Pontifici à Consiliis erant, pràter ceteros orbis Christiani Episcopos.

Sententia
Onuphrii
& Bellar-
mini; Il-
lum hic
refutavit;

IV. Igitur & Onuphrius & Bellarminus Cardinalem Ecclesiasticum virum quasi pràecipuum dici volunt, eadem ferè ratione, quàm numeri Cardinales dicuntur, à quibus numerandi fit quaedam conversio, ut sunt decem, viginti &c. Virtutes Cardinales quatuor, ad quas ceteræ possunt referri, & quæ quasi anima cæterarum sunt; Venti Cardinales totidem, à quibus nomina accipiunt interpositi; Quomodo etiam Cyprianus librum de Cardinalibus, id est, pràecipuis Christi operibus inscripsit. In eo conveniunt Onuphrius & Bellarminus, sed in eo jam dissentiunt, quòd alter pràecipuum

Refutatur
& ipse;

puum inter multos ejusdem loci, alter quemvis in loco præcipuo constitutum Cardinalem vocari autumat; Onuphrium refutavit Bellarminus, refutandus & ipse; Non enim bona est, quam dat, explicatio, cum non ostendere possit ex antiquitate, Ecclesias alias fuisse cum titulis Cardinalitiis, alias verò cum titulis quidem, sed non Cardinalitiis: Multò minùs ostendere potest, sex illos tantum, quos innuit, Episcopos Romæ vicinos Cardinales Episcopos fuisse; Imò contrarium hujus ex ipsis Gregorii M. epistolis apparet, ut & ex epistolis Adriani II. & Johannis VIII. ubi nonnunquam *Cardinalis Sacerdos Episcopus* dicitur, & *aliquem in aliqua civitate incardinare*, idem est, ac eum ibi Episcopum facere, & *Cardinalem constitui in Ecclesia Bituricensi*, idem est, quod, ibi Archiepiscopum constitui. Sic etiam ex eo sententia Bellarmini solidè refutatur, quòd in eadem Ecclesia Presbyteri Cardinales & non Cardinales, Diaconi similiter Cardinales & non Cardinales memorantur.

Adopta-
tur sen-
tentia Do-
ctissimi de
Dominis,
dici quasi
fixos, ordi-
narios;

V. Placet itaque rejectis sic aliis, sententia in antiquitate Ecclesiastica peritissimi & jam sæpiùs laudati M. Ant. de Dominis, qui lib. 6. cap. cit. n. 5. ita scribit; *Cardinalis mea sententia dictus est olim Episcopus (imò etiam Metropolitanus, jamjam de Archiepiscopo vidimus) sive Presbyter, sive Diaconus, qui non per modum provisionis, aut transcurso, ac ferè mutato & ad tempus; sed qui fixè ac permanenter, uti proprius jam illius Ecclesiæ Minister, ad exercenda ministeria Ecclesiastica illius Ecclesiæ propria, in ea legitimè collocatur & inthronizatur, quæ collocatio, seu inthronizatio etiam incardinatio solet vocari. Atque ita Cardinalis Presbyter, aut Diaconus, vel Subdiaconus etiam (Nam apud Baron. T. 10. an. 963. n. 13. Johannem Subdiaconum Cardinalem invenies à Johanne Papa XII. testium amputatione occisum) (de Subdiacono Cardinali etiam n. 17. ex Gregorio M. & Johanne Diacono allegat testimonia) nunquam poterat esse in Ecclesia, quæ non esset revera titulata; hoc est, ad publica ministeria Ecclesiastica erecta & deputata, nam etiam erant Oratoria ad privatas tantum orationes seu sepulturas fabricata; Quæcunque igitur Ecclesia facta esset ab Episcopo Parochialis, & publicis, ut dixi, ministeriis Sacramentorum deputata, illa dicebatur titulus Cardinalis. Ibidem etiam talibus Cardinalibus loca à Bellarmino pro sua sententia citata applicat.*

Probat;

VI. Sanè prima & maximè propria est hæc vocabuli *Cardinalis* significatio, ut fixum, ordinarium designet, & eidem cardini constanter annexum: altera autem significatio, juxta quam præcipuum

cipuum voce illa designant, demùm ex priori nata est, quia id, quod fixum est, vel ideò præcipuum habetur, quod tanquam mensura est eorum, quæ ad hoc referuntur; Sicut etiam priorem hîc commendant significationem ex parte allatæ voces cognatæ, *incardinare, incardinandus, incardinatus, incardinatio*, adhibere solitæ in Ministrorum Ecclesiæ constitutione. Quare etiam non immeritò Doctissimus de Dominis testem produxit ipsummet Onuphrium, cujus in interpr. vocum obscur. S. de officio, sive de Magistratu, hæc inter alia verba leguntur: *Apud Vitruvium idem est Cardinalis, quod annexus, vel insertus, vel compactus.* Hæc vox in eandem ferè sententiam frequens est in Registro Gregorii & epistolis Pontificum Romanorum Decretalibus. Quibus & Cardinalis dicitur Presbyter, vel Diaconus, qui certæ alicui Ecclesiæ, vel Diaconia proprius, & ad certi alicujus tituli sive Ecclesiæ ministerium ordinatus, insertus, annexus, & (ut ipse loquitur) *incardinatus est.*

VII. Ut omninò constet, ministerium Cardinalitium antiquissimum esse, imò ferè cum Ecclesia natum. Non, quòd in Veteri Testamento Moses & 70. Seniores, vel Aaron & Levitæ, in Novo autem Christus & Apostoli, vel Christus & 70. discipuli (ut quidem Papæ Cardinaliūque gnathones illis, ipsi sibi & aliis persuadere volunt) hodiernum statum probent; de quo rectè jam laudatus Author du Traitte des Cardinaux du S. Siege p. 21. 22. judicat; *C'est tirer l'origine des Cardinaux de trop loing & faire comme ceux, qui tenoient la ruine de Medée être venue des Forests de Peleon, à cause que d'icelle avoit esté tiré le bois pour edifier la navire de Jason, qui en leva Medée de la maison de son Pere.* Id est: Sic è longinquo nimis petitur origo Cardinalium, & similes sunt isti homines, illis, qui exitium Medea ex Sylvis Pelei ortum habuisse tradunt, quia inde ligna petita sint, ex quibus Jasonis, qui Medeam ex paterna domo abduxit, navis edificata fuerit. Apostolos in specie quod attinet, ut non desunt, qui ipsos Cardinalatūs munere functos esse pertendunt, Petrus de Alliaco Cameraensis de Eccl. Author. par. 1. c. 1. 3. col. 899. ita loquens: *Apostoli Petro tanquam Papale officium gerenti assistebant, tanquam Cardinalatūs Ministerium exercentes, de quorum Cardinalatu spiritualiter intelligi possit illud Propheticum (1. Sam. II. 8.) Domini sunt cardines terræ, & posui super eos orbem; Et Turrecrem. de Eccles. 1. c. 8. Cardinales amplissimi; In quo etiam illum secutus est Magnus Gerson de statibus Eccl. T. 1. prout Manfredus de Card. c. 6. Cardinales Apostolorum*

Atque inde concluditur, antiquissimum esse ministerium Cardinalitium, quamvis nec illi dediti fuerint Levitæ, Apostoli, aut 70. Discipuli.

antecessores vocat. Sed Papa hîc etiam Christi Simia, ὁ ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ, Petrum pro lubitu fingit. Nihil autem minùs quàm hodiernis similes fuerunt Apostoli, nec in eos jus Divinum quærere omisisset Bellarminus, si cum aliqua veri specie jactare illud potuisset; Nihil minùs quoque quàm Cardinales, id est, fixi fuerunt, sed in variis regionibus orbis ipsis Evangelium annunciare incubuit. Sed qui eos, mox exceperunt Ecclesiarum Rectores, certis locis affixi eate-nus jam Cardinales fuerunt. Ut res omninò diu ante nomen fue-rit hocce, & verum dicerent, (si in vero sensu) qui Cardinales cum Eugenio IV. *evidenter à S. Petro & ejus Successoribus* (potuisset adde-re, à reliquis etiam Apostolis & eorum successoribus;) *institutos esse*, contendunt, nec usque ad originem primam pertingant, qui vel Evaristo, vel Hygino, vel Pontiano, vel Marcello (qui Cardinales & ipsi fuerunt, permanferunt;) institutionem Cardinalium tri-buunt; Et eatenus rectè dixerit Cœffetæus, Dominicanus & desi-gnatus Massiliensis Episcopus; *Si primitiva Ecclesia ignorârit, quid essent Cardinales, eam etiam ignorâsse, quid essent Episcopi, Presbyteri, Diaconi, cum illi nil aliud sint.* Omninò nihil aliud fuerunt, quàm fi-xi, ordinarii & constantes Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, quos tandem ab extraordinariis, Vicariis quasi hospitibus & Ministris pro tempore talibus, quique non ita arctè certis Ecclesiis alligati erant, distinguere opus fuit.

*Hodiernis
tamen
Cardina-
libus simi-
les diu
ignorati;*

VIII. Sed ne quis ideo Cœffetæo victoriam contra Illu-strissimum Plessæum tribuat contendentem, *Ecclesiam primitivam Cardinales ignorâsse.* Ut etiam apud Ampliff. Sprengerum *Instit. Jur. Publ. c. 35.* Volateranus eorum institutionem Benedicto IX. c. an. 1131. adscribit, alii eam ad Anastasium III. c. an. 914. refe-runt, qui prohibitus à Berengario, ne Episcopum Papiensem Ar-chiepiscopum crearet, novo ordine excogitato, prædicto Episcopo mitræ rubræ insignia dederit. Quamvis non satis mirari possim, quomodo subungere potuerit: *Inde Cardinalitia dignitas provenit, quæ imperante Phoca sub Bonifacio III. summum gloria fastigium attri-git; cum Bonifacius III. tamen diu ante Anastasium illum III. sub quo dignitas provenisse dicitur, fuerit, & illa tunc tantum à summo fastigio abfuerit.* Quando illud dicunt nostri, id non eo ani-mo dicunt, ac si statuerent, rem primorum Cardinalium non sem-per in Ecclesia fuisse. Damus hoc ultrò, sed illud negamus, nomi-nis certa vestigia ante seculum sextum reperiri, & rem hodiernam

ante

ante mille à Christo nato annorum decursum. De nomine jam vidimus. De re nobiscum sentit jam aliquoties nominatus Author de l'origine des Cardinaux du S. Siege. p. 22. postquam retulisset, & quadantenus rejecisset aliorum pro antiquitate dignitatis Cardinalitiæ opiniones, ita scribens; C'est notoirement la rechercher d'un temps, auquel les Prêtres & Diacres, voire mesme les Evêques, estoient bien differens des Cardinaux dont nous traittons; desquels la grandeur estoit lors inconnüe: car l'institution en est bien plus recente, & elle n'a commencé à paroistre en France, que sous la troisieme race de nos Roys, comme nous prouverons cy apres, & non pas en la primitive Eglise; auquel temps il n'y avoit point d'Eglises Cardinales, ny de Ministre Cardinal, ny du temps des Apostres, ny quelques siecles apres, car ce peu de Prestres & de Diacres, qu'il y avoit exerçans le Ministère en des Cavernes, & des lieux secrets, ne souffroit point ceste distinction de Prestres Cardinaux à la difference d'autres Prestres; & cela est arrivé seulement & long temps apres que l'Eglise par sa patience eut vaincu la persecution des Empereurs, & qu'elle ait foulé les Idoles sous les pieds; alors on vit multiplier le nombre des Ministres, & on commença distinguer les lieux principaux des autres, & de moindre consideration. Id est: Sic manifestè origo queritur ab illo tempore, quo Presbyteri & Diaconi imò ipsi Episcopi multum differebant à Cardinalibus, de quibus agimus; quorum eminentia tunc ignorabatur: Eorum quippe institutio multò est recentior & apparere in Gallia cœpit demum sub tertia Regum nostrorum stirpe, ut post probabimus, & non in primitiva Ecclesia; quando nulla erant Ecclesia Cardinales, Ministri Cardinales (loquitur tanquam, à præcipuo loco Cardinalem appellari, credens) nulli, nec tempore Apostolorum, nec post aliquot secula, nam dum pauci illi Presbyteri & Diaconi tum temporis ministerium exercebant in speluncis & locis occultis, distinctio illa Presbyterorum Cardinalium ab aliis Presbyteris distinctorum locum habere non potuit. Sed tum demum, & diu postquam Ecclesia sua patientia persecutiones imperatorum vicisset & Idola pedibus conculcasset; Tunc numerus Ministrorum multiplicabatur, & incipiebant distinguere loca præcipua à minus præcipuis. Rursus loquitur juxta illam hypothésin.

IX. Dixi jam suprà, & ostendi, Cardinales in quibusvis, non tantum in Romanis Ecclesiis fuisse. Quod, ut manifestum est, ita etiam admittitur ab Onuphrio, qui l. c. ait. Hoc porro nomen (Cardinalium) omnibus Ecclesiis commune multis adhuc hæsit, ut Ravennati, Pisana, Mediolanensi, Compostellana, & aliis, sed potissimum Ro-

Cardina-
les olim in
quibusvis
Ecclesiis;

mana : quia sicut Romanus Pontifex omnium Episcoporum princeps est, ita & Sacerdotes Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum Clericos dignitate & honore antecellunt : hinc Cardinales hodie tantum appellari videntur : Nempe idem hic accidit, quod circa alia multa. Communia jura ad se traxit Papa, & quæ aliis ademit, sibi addidit, sic dives factus. Quod in specie circa nomina & titulos, Papa, Pontificis Romani, Apostolici &c. accidisse Dissert. III. non semel notatum fuit. Et quia etiam in Clericis suis ab aliis Episcopis distingui voluit, hinc alio etiam nomine eos vocari voluit, cum nominum diversitate simplices ad cogitationes & fidem de rerum, ut & de personarum differentia inducantur.

Cardinales Romani primi quales; Presbyteri maximam partem fuerunt; Episcopi recentiores sunt;

X. Missis igitur aliarum Ecclesiarum Cardinalibus, quorum nomina paulatim periisse & nonnisi in monumentis antiquis superesse, (nisi, quod in quibusdam Ecclesiis mansisse Onuphrius testatus est;) ex præcedentibus constat; ad solos Romanæ Ecclesiæ Cardinales, (quorum etiam causâ ista omnia diximus;) progredimur distinctè considerandos; Fuerunt Clerus proprius & ordinarius Ecclesiæ Romanæ, illorumque munus fuit munus proprium propriorum Clericorum, ac præsertim Presbyterorum, ut singuli in suis Titulis Sacramenta ministrarent, populum erudirent, essentq; Romani Episcopi, ut in singulis quibusq; Ecclesiis suorum Episcoporum proprii Canonici, Consultores & Adjutores, sed quoad dioccesin Romanam tantum. Ut autem munus illorum maximè fuit Presbyterorum, ita etiam maximè dicebantur *Cardinales Presbyteri*, præter quos antiquitus etiam Cardinales Diaconi erant, sed numero pauciores. Episcopo autem Romano hoc nominis non datum legitur, quia semper præsupponebatur fixus. De aliis etiam Ecclesiæ Romanæ Cardinalibus Episcopis nihil diu sciebatur. Id quod vel ex Onuphrii libro *de Episcoporum Tit. & Diac. Card.* abundè cognoscimus. Ab initio enim dicit, *se in explicandis tribus Clericorum ordinibus temporum ordinem sequi decrevisse; quum enim primò Presbyteri, mox Diaconi & longo tempore post Episcopi Cardinales appellari cœperint, primo loco de Presbyteris &c.* Et post tractationem de Presbyteris, & Diaconis: *Novissimum omnium Episcopi (nempe in Ecclesia Romana) Cardinalis cognomen habuerunt, quum apud Veteres inauditum fuerit Episcopum Cardinalem dici (in Ecclesia alterius) quum omnes Episcopi (Patriarchis exceptis) equalis sint authoritatis, nullusque ratione alterius Cardinalis dici possit, ut diffusè in libro de Origine Cardinalium disputavi, &c.*

XI. Titu-

XI. Titulis autem distinguebantur Cardinales Romani, quorum originem rectè Ciaconius tradit, quatenus dicit, *nomina accepisse ab ædificiis & redditibus Ecclesiæ liberaliter donatis ab hominibus probris & fœminis divitibus ad victum & amictum Presbyterorum & Diaconorum*; Quando quidem certum est, Ecclesiam Romanam divitem factam esse donationibus & liberalitatibus virorum piorum & fœminarum devotarum & divitum, teste etiam Ammiano Marcellino l. 27. Ita Presbyteri & Diaconi Cardinales titulos suos acceperunt ab ædificiis Ecclesiæ donatis, in quibus habitabant, vel de hæreditatibus & aliis redditibus ita donatis, quibus fruebantur; inde nati sunt tituli antiqui *Equitii, Vestinæ, Pammachii, Lucinæ, Julii & Calisti, Damasi Papæ, Pastoris, Eudoxiæ, Æmilianæ, Crescentianæ, Fasciolæ, Tibrinæ*; qui tituli omnes erant certi redditus ex prædiis, hæreditatibus & aliis possessionibus liberaliter donatis à Viris & fœminis devotis ad nutritionem Ministrorum Ecclesiæ; qui modus tamdiu fuit, quamdiu Christiani coacti fuerunt se abscondere in Cœmeteriis, aut aliis locis occultis, sive subterraneis, ad administrationem Sacramentorum propter persecutiones Gentilium, sed postquam Ecclesia cœpit esse libera sub Principibus Christianis, & permissio obtigit, publicè Tempia ædificandi, in illis titulis sive ædificiis Ecclesiæ datis, tunc Cardinales inceperunt addere illorum titulis nomina Sanctorum Martyrum, sive Confessorum, ita se appellantes: *Laurentius Presbyter Cardinalis Sancti Sylvestri in Exquilis titulo Equitii; Johannes Presbyter Cardinalis SS. Vitalis, Gervasii & Protasii titulo Vestinæ.*

De Titulis Cardinalium ex Ciaconio;

XII. Non tam altè allurgit, qui tamen rem porrò explicat, Onuphrius, dum ita de titulis loquitur: *Tituli erant Tempia, vel ut nunc dicitur Ecclesiæ, sive loca Sacra in Sanctorum honorem aut memoriam erecta*, (quatenus nimirum prius memoriam benefactorum & B. Martyrum simpliciter ad honorem Dei sic recolebant, in locis partim ab illis donatis, partim ab his sanguinis sui pro Christo effusione nobilitatis; quod tandem in superstitionem & idololatriam degeneravit;) & per Urbis regiones à Romanis Pontificibus antiquitus distincta, in quibus animarum cura à Presbyteris in eis commorantibus habebatur; Et memorat idem ibidem 28. titulos Presbyterorum à multis seculis fuisse; Cujus numeri causam, quæ mysterio non vacet, ita aperit; Fuisse in urbe 5. majores & præstantiores Basilicas, quæ Patriarchales Ecclesiæ palatiæque illis adjuncta Patriarchia appellata sint. Quas Ecclesias his versibus expressit:

Ex Onuphrio;

Paulus, Virgo, Petrus, Laurentius atque Johannes.

Hi Patriarchatus nomen in urbe tenent;

Et quarum prima nunc S. Johannis dicitur, olim Salvatoris, & Lateranensis à loco, Constantiana ab authore, & aurea ab ornamentis dicta; Quibus etiam Ecclesiis additæ sunt Calisti & S. Crucis in Jerusalem, ac progressu temporis aliæ quoque, veluti Anastasii ad tres fontes, S. Mariæ annunciatae &c. Factum id, in erectione tot Ecclesiarum Patriarchalium, ideò asserit Onuphrius, (atque in hoc est mysterium) *vel ut ex quinque Patriarchis, si Romam venirent 4. advenæ, quilibet Basilicam haberet; vel, ut sic ostenderetur, alios Patriarchas esse Romano subditos; vel, quam causam tertiam superiori non abfimilem ipse ex suo addit, ut Ecclesia Lateranensis universum orbem reliquæ 4. Orbis partes designarent.* Quæ quidem causæ, sive mysteria ambitiosè finguntur, nec statui pristino conveniunt; Sed magis, vel à se Patriarcha 5. præcipuas ex urbis suæ Ecclesiis, vel à reliquis etiam 4. tanquam à communis fidei sociis sine subjectione denominasse, congruum est.

XIII. Addit; In Lateranensi tanquam præcipua 7. Episcopos *Numerus;* ex circumvicinis civitatibus suis statis solennibusque diebus celebrasse, vel Pontifici celebranti adstitisse, atque ob eam causam postea Episcopos Cardinales appellatos esse, & præcipuum, id est, antiquissimum ex presentibus in urbe, inde à Paulo IV. Decani nomen habuisse. Qui tamen ab Innocentii II. tempore ad sex (suppresso illo Secunda, sive Sylva Candida) redacti sint. In reliquis autem Basilicis 4. quarum singulæ 7. Presbyteros habeant, numerum 28. titulorum haberi, sub 2. in illa S. Mariæ majoris & illa S. Petri Archipresbyteris, duobus in illa S. Pauli, & in illa S. Laurentii extra muros Abbatibus Cardinalibus; Quorum omnium omninò Presbyterorum Cardinalium Senior sive antiquior appelletur S. R. E. Archipresbyter Cardinalis; Perdurasse numerum 28. Presbyterorum usque ad Honorium II. à cujus tempore adeò decreverit, ut aliquando tempus fuerit, in quo non nisi duo Presbyteri Cardinales viventes in Collegio essent, ut sub Alexand. IV. obitu, & Creatione Urbani IV. (de quo Papyrius Masso, in Historia Paparum:

Sanè cum dicti fratres à Cardine pauci

Essent, his sedem multiplicare placet;)

Cujus decrementi causa fuerit, quòd Electione ad Cardinales translata, & lege de 2. partibus nondum instituta, ob Cardinalium multitudinem pleraque schismata in Romanorum Pontificum creationibus orirentur, & Pontifices hoc malum repressuri, Cardinalium numerum paulatim dimi-

diminuere cœperunt, & qui prius, additis 18. Diaconis, certus & determinatus erat, videlicet 53. sensim dilabi & ad incertum numerum reduci cœpit; primò ex 53. sub Innocent. II. vel Cœlest. II. 40. esse cœpisse, mox 35. deinde 30. postea 25. ad hæc 20. post 15. vel 10. postremo ad eam paucitatem redactos esse, ut non essent nisi 7. Cardinales viventes, 3. Presbyteri & 4. Diaconi, cum crearetur Nicolaus III. sed postea sensim augeri cœpisse, ut essent 15. post 20. sub Bonif. VIII. Avinione numerum porro crevisse, nunquam tamen usque ad Xysti IV. Pontificatum 30. attigisse; præsertim, quum in Concilio Constantiensi cautum fuerit, ne plures quàm 24. Cardinales viventes simul essent, quod & placuit Basileensi;) Primum Xystum IV. nulla habita decreti Concilii ratione, numerum supra omnes Prædecessores suos maximè ampliâsse, ejusque exemplum Alexand. VI. secutum esse, nullum tamen horum antiquum 53. numerum vel excessisse, vel attigisse; Sed primum, antiqui instituti ratione non habitâ, magnâ illâ 31. Cardinalium creatione veterem atque à nullo unquam excessum numerum 53. longè superâsse, sub eo enim 65. plus minus Cardinales simul viventes fuisse, quod nunquam aliàs contigerit, ejusque exemplum secutum Paulum III. & (qui tunc vixerat, cum hæc scriberet Onuphrius) IV. illum quidem ad 63. hunc autem ad 70. auxisse; adeoque novis titulis opus fuisse, quibus etiam ob aliam rationem opus fuerit, quia nimirum abusus inoleverit, ut unus Cardinalis duo aliquando habuerit Sacerdotia Cardinalitia; quod præsertim Episcopi Cardinales fecerint, qui Episcopi facti priorem titulum vel Diaconiam, quam, antequam essent Episcopi creati, habebant, retinuerint, qui abusus, ut pleraque alia, post Eugenii IV. tempora & præsertim sub Xysto IV. originem habuerit. Ab illo tempore numerus ferè idem mansit, & penes Papam esse arbitrantur, illum vel augere vel minuere, interim tamen quidam ex c. septuaginta dist. 16. determinare volunt, quòd 70. esse debeant, ad formam 70. discipulorum vel totius orbis terræ linguarum. Qui numerus ex Sixti V. prius mysterium allegantis edicto augeri non debet, imò rarò hætenus completus fuit, Papis semper vacuum locum relinquentibus, ut in casu necessitatis præmium conferri possit, vel satisfieri Principis alicujus postulato. Quamvis, ut dixi, augmentum penes Papam sit, & teste authore Cardinalismi p. 2. l. 2. 143. fuerint quidam Pontifices, qui ad centum numerum extendere voluerunt, in quo quidem exemplum Romuli centum Patres constituentis ante oculos habuerunt, certè augere eum commodum habet multarum creaturarum, ut diminutio appropriationis reddituum.

Augmen-

Augmentum autem penes Papam esse disertè Cassanæus in *Catal. Glor. Mundi* p. 4. consid. 12. 5. licet. his verbis docet: Licet sit quidem numerus Cardinalium taxatus secundum numerum discipulorum Christi, ut habetur in locis allegatis, potest tamen summus Pontifex, extra illum numerum, tot, quot voluerit, creare de sua plenitudine potestatis, & omnes tales numerarios facere, si velit. Paulus III. 71. creavit; Pius IV. 76. vidit, narrante Onuphrio.

Diaconi;

XIV. Idem etiam Onuphrius tradit; olim 7. Diaconos urbis fuisse, illorum primum vel antiquiorem, cum Episcopi, Cleri, populique consensu electum Archidiaconum, vel Diaconum Cardinalem primum, principalem, Pontifices antiquos appellari statuisse, postea 14. juxta 14. urbis Regiones factos esse, quorum primus Archidiaconus, vel Diaconus Cardinalis; ceteri istius, vel illius regionis, verbi gratia, prima, sexta, decima, vel duodecima dicti sint, demum crescente religione his non sufficientibus, vel ad Ecclesie majestatem augendam plures in unaquaque Regione Diaconos creari coepisse, numerumque illorum etiam indeterminatum factum esse, digniorem autem in quavis regione à ceteris ejusdem Regionis Clericis, vel Romano Pontifice electum Cardinalis nomen habuisse, quibus postea 4. alii additi sint, quorum munus tantum fuerit, Lateranensi Basilica, vel Pontifici Romano ibidem celebranti ministrare, quos & altaris Lateranensis Ministros appellatos fuisse legerit, quem numerum 18. semel solus (quod sciat) excesserit Paulus III. sub quo anno 1545. 19. Diaconi Cardinales fuerint, cum aliquando (ut dictum) tres tantum fuerint; Loca ab eis Diaconias appellata esse, in Divorum honorem dedicata, à quibus postea ipsi Diaconi Cardinales Regionarii, antiquata Regionis appellatione, cognomina ac distinctiones sortiti sint, hos autem in suis Diaconiis commorantes (quas & Martyria à quibusdam vocari legerit, quod ibi Martyrum sepulchra essent;) demandata sibi munia in sua regione impigre fecisse, Pontificique Romano Sacra facienti præsto adfuisse, Ecclesie quoque Romanae Thesauros custodientes, pecunias plebi inopia laboranti, juxta præscriptas sibi rationes in suis regionibus largitos esse, & cetera omnia egisse, quæ in libro, quem de origine Sacrorum Ordinum conscripserit, explicaverit. Diaconiis etiam 18. nunquam mutatis Leonem X. primum unam novam adjunxisse, narrat idem.

De Mutatione Ministeriorum;

XV. Apud quem etiam de mutatione ministeriorum sequentia fusiùs habentur; Apud antiquos morem laudabilem fuisse, atque per mille & ducentos continuos annos in Romana Ecclesia usurpatum, ut neque Diaconi Diaconias semel acceptas, neque Presbyteri titulos, neque Episcopi Cardinales Episcopatus suos unquam

quam mutarent ; Diaconum enim in Diaconatûs ordine manentem semel acceptam Diaconiam nunquam dimittere potuisse, & aliam accipere : similem fuisse rationem Presbyterorum de Titulis, Episcoporum de Episcopatibus, quum autem Diaconus Cardinalis Presbyter fieri voluerit, dimissâ Diaconiâ, quæ Presbyteris non convenerit, titulum cooptâsse, & si ex Presbytero Episcopum Cardinalem fieri acciderit, tunc dimisso titulo, Episcopatum suscepisse, quem, nisi Papa creatus esset, usque ad obitum retinuerit ; Hanc autem consuetudinem usque ad Bonifacium IX. & Alex. V. tempora durâsse. Sed mutandi ejusmodi Sacerdotia tres causas fuisse, quarum duæ priores necessariae, tertia non solum non necessaria, sed etiam *inutilis & mala* fuerit. Primam causam necessariam fuisse quòd sub Bonifacio IX. Cardinalitia dignitate ad tempus privati duos priores titulos jam aliis collatos reassumere non potuerint ; alteram, quòd post schisma pessimum inter Urbanum VI. & Clementem VII. qui ambo tanquam veri Pontifices multos Cardinales in omnibus ferè Episcopatibus, titulis & Diaconiis creârint, Alexander V. titulos mutare necesse habuerit ; Tertiam ex secunda ortam, quæque nunc *passim frequentetur in Romana Curia*, esse, quòd multi Cardinales, videntes, jam *manus à Romanis Pontificibus missas esse ad ejusmodi mutationes faciendas*, etsi valde necessarias, cœperunt etiam ipsi titulorum, vel Episcopatum mutationes à Romano Pontifice procurare, non necessitate aliqua, sed, *ut de titulo tenuiori transferrentur ad ditiores* ; Quorum omnium primus fuerit Jordan Ursinus Cardinalis creatus ab Innocentio VII. qui sub Alexandro V. quum vidisset, eas fieri necessarias mutationes, petierit & ipse à Pontifice Alexandro, titulum sibi mutari, quod & *contra Canones Ecclesiasticos* obtinuerit, atque *contra antiquam & laudabilem consuetudinem*, quæ per 1200. annos observata fuerit, eum primum omnium sine necessitate aliqua titulo suo priore dimisso, quòd *tenuis esset*, opulentiores cooptâsse. Cui in omnibus similia exempla subjungit, sed pauca, cum in his *usque ad Xystum IV. temperantes admodum* fuerint Romani Pontifices, qui, *nullâ habitâ ratione*, non solum crebris mutationibus omnia confundere & religiosum ordinem evertere cœperit, sed etiam, quod ante id tempus inauditum fuerit, Diaconias Presbyteris pro titulis, & , *ut abusus omni ex parte responderet*, titulos Diaconis, pro Diaconiis dare cœperit, quæ omnia emendatione digna essent ; Adhuc tamen optandi

morem nondum plenè inolevisse, arbitrio enim Pontificis usque ad illa tempora, Episcopatus, titulos & Diaconias vel datas, vel mutatas esse, júsque optionis adhuc non integrum, verùm tunc paulatim & sensim exortum esse; non enim videri posse ante Alexandri VI. extremos Pontificatús annos, vel Julii II. Pontificatum quempiam Cardinalium plùs quam 2. titulos, vel Episcopatus vel Diaconias mutasse; demum circa finem Pontificatús Alexandri VI. & initia Julii II. crebram hanc mutandorum titulorum rationem & jus optandi plenè exorta esse, quæ etiam nunc usurpentur; Tum primùm enim sub Julio II. accidisse, *ut unus Cardinalis omnes sex Episcopatus Cardinales optarit*; in qua optione hæc lex facta sit, ut Cardinales absentes sine legitima causa, ut pro Romanæ Ecclesiæ negotiis, in hisce optionibus nullum jus haberent, ac tanquam mortui haberentur; in optionibus autem Sacerdotium Cardinalium *rationem tantùm haberi ditioris, vel opulentioris tituli, Episcopatus, vel Diaconie*, atque eos, qui minùs locupletes titulos vel Episcopatus aut Diaconias habent, *opulentiores semper optare*, si quando vacare contingunt. Ordinem etiam optandi subjungit, & Episcopum Ostiensem, *qui omnium ditior sit, nullum amplius habere optandi locum*; Aliquando tamen Pontifices in hisce Episcopis cooptandis optionis jus infringere pristinæque uti autoritate, atque vacante quâlibet harum Ecclesiarum, Portuensi & Ostiensi exceptis, eas non Presbyteris Cardinalibus senioribus, sed alicui ex antiquis Diaconis Cardinalibus tradere, qui ex Diaconatu, in quo per multos annos permanserint, *sine Presbyterii gradu ad Episcopatum ascendant*, & quidem aliquando jus suum optandi concedente eo Presbytero Cardinale seniore, qui optare deberet, aliquando autem ex mera Pontificis autoritate; quod nunquam negare soleant Pontifices Diaconis, qui eos in creatione sua coronent, quibus in coronationis (ut ita dicat) præmium, aliquam ex his sedibus, si vacare per ea tempora contigerit, tribuant, &c. Quibus crebris mutationibus factum sit, *ut Cardinales, titulos sibi quum creati sunt primò commissos, non diligant, tanquam paulò post mutandos, eoque ruere patiantur, neque ullam eorum restituendorum curam habeant, clarè factum sit, ut plerique tituli & Diaconie partim jam solo æquata, partim ruine proxima sint*. Cæterùm inter alios abusos etiam hunc inolevisse, qui sub Paulo IV. ex parte sublatus sit, ut Presbyter Cardinalis Episcopus factus titulum sibi priorem retineret tanquam in commendâ, quod

malè

malè factum, (ut dixerit) *emendatione dignum* esset. Dicit autem porro, in præcedendo jam hunc ordinem esse, ut Decanus cæteros Episcopos, Episcopi Presbyteros, Presbyteri Diaconos præcedant, & ex quovis ordine primus, sive antiquissimus in ordine reliquos.

XVI. Ex his, quæ de officio & statu Cardinalium antiquiori hætenus attuli, jam constare potest, incumbere illis, ut in titulis curam ordinariam per se ipsos exerceant, titulis illis propriam; nec immerito Dominicum Sotum de just. & ju. l. 3. quæst. 5. art. 3. & l. 10. q. 3. ar. 4. asseruisse, Cardinalatum Romanum habere residentiam necessariam, & lege cautum esse, ne Cardinales Romani ad aliarum Ecclesiarum Episcopatus promoveantur; neque Episcopi Ecclesiarum ad Romanum Cardinalatum, retinentes simul Episcopatum, assumantur, cum incompatible sit, ut incardinatus in una Ecclesia, incardinetur etiam in alia ab illa diversa & remota, & contradictorium, ut fixus non sit fixus. Ex quo tamen principio plerorumque hodiernorum Cardinalatus perit, dum nimirum, qui reverà officia præstant, Canonici Lateranenses & alii, nomen & dignitatem non habent, qui verò habent, alterius cujusdam à primis generis sunt, origine, formâ, fine diversi, partim extra Romam degentes, & in locis remotioribus, suis nempe Episcopatibus &c. (quod quidem non ratione Cardinalium sex Episcoporum dico, qui non obstantibus Episcopatibus suis potuerunt quodammodo assumi ad Romanum Cardinalatum, & fieri quasi Chorepiscopi Romani, Ecclesiæ suæ in Romanam incorporari, partim ob viciniam, partim ob exiguam curam illarum propriam;) Partim ibi alia, quàm quæ Episcoporum & Diaconorum sunt, agentes, alia omnia omnes. Ut ex sequentibus magis patebit.

XVII. Sed ut officii respectu differunt hodierni Cardinales à prioribus, ita etiam respectu dignitatis. Priores inferiores erant Episcopis; primò enim, ut ostendi, non erant Episcopi Cardinales Romani à Pontifice distincti, sed tantum Presbyteri & Diaconi; Presbyteri autem tunc Episcopis ubique inferiores habebantur, & id fieri debere contendunt Pontificii. De Diaconis res adhuc magis manifesta est. Et quando Episcopi Romani Cardinales à Pontifice distincti esse cœperunt, saltem eatenus aliis Episcopis non erant antepositi. Ob eam causam, verba sunt Onuphrii in libello, ex quo jam multa attulimus, neque Patriarchis, neque Metropolitanis,

Ex consideratione officii patet, incumbere illis, ut in titulis curam ordinariam per se ipsos exerceant. Quod tamen non faciunt;

Ut etiam respectu dignitatis differunt ab antiquioribus, qui inferiores erant Episcopis; Ostenditur quoad

ipsos Episcopos Cardinales Romanos; vel Archiepiscopis, neque etiam Episcopis aliarum civitatum, licet Cardinales non essent, ante se tamen consecratis, digniores erant, nec etiam eos precedebant, ut demonstravi in libro de Cardinalium origine. Sed eorum præcedentia erat ratione temporis, quo Episcopi creati fuerunt.

Quoad Presbyteros & Diaconos;

XVIII. De Presbyteris & Diaconis, inferiores fuisse variè ostendi posset; In ipsa Synodo, quam pro Cardinalitii nominis antiquitate allegant, sub Sylvestro, ut volunt, habita, c. 1. ad terga Episcoporum sedentium stetisse leguntur. In Synodis sub Symmacho tertia & quinta, quarum major autoritas tanquam certiorum, soli Episcopi multi, & nulli Presbyteri, aut Diaconi Cardinales Romani subscripserunt, & inter Episcopos Episcopi, qui nihilominus erant Cardinales Romani, ut Ostiensis, Prænестinus, Albanus, aliis non Cardinalibus Romanis postpositi fuerunt; Sic & inter Legatos Leonis ad Ephesinum Concilium designatos ap. Bar. ad an. 449. n. 36. Episcopus Puteolanus ante Cardinales positus fuit. Et in Carthaginensi, cui etiam Divus Augustinus interfuit, post omnes Episcopos demum Presbyteri & Legati Romani subscripsisse inveniuntur. Ejusmodi subscriptiones possent produci multæ aliæ etiam tempore multò posteriores, & quæ apud M. Ant. de Dominis l. 4. c. 5. n. 27. & c. videri possunt; qui & respondet ad objectionem Baronii ad an. 431. n. 81. de præcedentia Cardinalium.

In primis ex subscriptione satis fera;

XIX. Unicam tamen adhuc subscriptionem, quia satis fera & valdè clara est, ex Concilio Rom. sub Paulo I. habito, producam; in illo enim, ut Baronius ad an. 761. n. 11. 12. habet, Episcopi omnes ante Cardinales subscripserunt, ut etiam deficiente loco in eo chartæ spatio, quod nomina continebat Episcoporum, adscripta sint hæc verba: *Et alii, qui capere non possumus*; Et mox in medio Cardinalium: *Hos sequitur subscriptio trium Episcoporum, qui residui erant, sed defectu chartæ absque subscriptione præterierant, Suthinius & c. & post hos: Sequitur subscriptio reliquorum Cardinalium.* Ex quibus apparet, quàm diligenter tunc adhuc cautum fuerit Episcopali dignitati.

Aliunde quoque;

XX. Sed veritas hæc & aliunde cognoscitur, & tam manifesta est, ut nemo illi se opponere audeat: Aliunde cognoscitur, certè ex eo, quòd 72. testes ad Episcopum convincendum requisiti fuerunt, dum 44. contra Presbyterum Cardinalem, 27. al. 26. contra Diaconum sufficiebant; non minùs ex eo, quòd Presbyteri Cardinales Romani interdum Abbatias assumerunt Regularium, & facti

facti Monachi Abbates, ad Monachorum regimen se contulerunt, retento tamen solo nomine Presbyteri Romani Cardinalis, ut ex Registro Gregorii VII. cognosci potest, & quod nomine jam introducto, sæpe ne nominari quidem illo voluerunt; sed maximè ex eo, quod, ut ex vita Gregorii M. cognosci potest, & natio Gallica in Epistolis datis quibusdam Cardinalibus ab ejusdem conclusione appellantibus &c. juxta Catalogum Testium veritatis, expressius testatur; Dudum Cardinales, qui bene servierunt, in eorum remunerationem & pro quiete ipsorum promovebantur ad cathedrales Ecclesias.

XXI. In qua natione quoad præcedentiam etiam respectu Cardinalium illud quoque observatu dignissimum, quod Author tract. de l'origi des Card. pag. 59. ex Belleforest, qui Cosmographiam Münsteri auctam edidit, capite, de Univers. Paris. &c. commemorat, nempe que la majestè du Recteur de l'Université de Paris est si grande en l'Escole, qu'es actes publics de quelque facultè que ce soit, il précède les Evêques, Cardinaux, & fussent ils Pairs de France: & ne souffriroit-on pas, que le Nonce du Pape, ny Ambassadeur d'aucun Prince du monde eust cet avantage de le preceder. Id est; Majestatem Rectoris Universitatis tantam in Universitate esse, ut in actibus publicis cujuscunque facultatis præcedat Episcopos Cardinales, etiamsi essent Pares Franciæ, neque concederetur, ut vel Nuncius Papa, vel Legatus ullius Principis eum præcedat.

Rector V-
niversita-
tis Pari-
sienfis ad-
huc dum
aliquando
ipsos Car-
dinales
præcedere
dicitur;

XXII. Veritas etiam hæc tam manifesta est, ut nemo illi se opponere audeat. Habemus enim confessiones luculentas ipsorummet Monarchicorum. Et Canonistæ quidem in Praxi Episc. c. Episcopus §. 18. fatentur, quod Episcopi usque ad Clementem V. & Johannem XXII. fuerint in dignitate supra Cardinales, & quod ad Bonifacium VIII. usque Episcopi non facti sint Cardinales, ad hoc, ne viderentur descendere à majori ad minorem gradum. Sed maximè audiendus est porro, quem jam quoque testem in hac re audivimus, Onuphrius: Antiquitus mos fuit, inquit, qui etiam per mille annorum spatium servatus est, ut Presbyter Cardinalis urbis Romæ, neque Episcopus esset, vel Episcopatum administraret, vel ex Episcopo fieret Presbyter Cardinalis (multò minùs Diaconus;) quum major dignitas tunc fuerit esse Episcopum cujuslibet diocesis quàm Cardinalem, quod ex Cardinalibus Romana Ecclesiæ, secùs quàm nunc observatur, Episcopi diversarum civitatum creati fuerint, ex Cardinalatu enim gradus erat ad Episcopatum, sicut nunc

Confessio-
nes Mo-
narchico-
rum quæ-
ad præce-
dentiam
Episcopo-
rum olim;

ex Episcopatu ad Cardinalatum, Cardinalisque Presbyter Episcopus factus, esse Cardinalem desinebat, sicut nunc Episcopus Cardinalis factus amplius non appellatur Episcopus, sed Presbyter Cardinalis S. R. E. & Administrator perpetuus illius Episcopatus, (quem nominetenus amicis vel nepotibus resignat, reditus sibi usurpans;) quod se invicem compati non possint esse Presbyterum Cardinalem Urbis Romæ & Episcopum alterius Ecclesiæ, repugnat enim Presbyter & Episcopus, quod antiquis canonibus cautum fuerit, unum hominem nonnisi uno Sacerdotio potiri posse. Imò ipse Bellarminus hic nobis suffragio suo accurrit, licet tantus præeminentiæ Cardinalitiæ defensor, post Cardinalis & ipse: Fateor, inquit, olim Episcopos quoscunque prelatos fuisse Cardinalibus non Episcopis, imò etiam Cardinalatum gradum fuisse ad Episcopatum, ut Onuphrius rectè docet in libro de Cardinalibus, & apertissimè colligitur ex l. 1. c. 7. vitæ S. Gregorii. Postea tamen mutatus est ordo, & cæpti sunt Cardinales Episcopis anteponi &c.

Mutatus
jam sta-
tus;

XIII. Omnino mutatus est ordo, & cœperunt anteponi Cardinales Episcopis. Quum Cardinalium majestas cum Romani Pontificis autoritate in dies crescere cœpisset, ait Onuphrius l. c. multique Cardinales esse ambirent, postea paulatim usurpatum est, ut ex Episcopis fierent Cardinales, & primò usus fuit, ut ex Episcopis non Cardinalibus fierent Episcopi Cardinales, & non Presbyteri vel Diaconi, post etiam ex Episcopis Presbyteri fieri cœperunt &c. primò enim Cardinales Presbyteri nonnisi ex Monachis vel Abbatibus, Decanis, Archipresbyteris, Archidiaconis, Prioribus & cæteris ejusmodi hominibus fiebant; Post Clementem verò III. passim usurpari cœptum est, ut non solum Presbyteri Cardinales, sed etiam Diaconi ex Episcopis, licet ante consecrationem, crearentur, qui enim Episcopi ordinati erant, fiebant Presbyteri, qui non, sed adhuc electi, ordinabantur Diaconi; & quoniam, (ut dixi;) Presbyter & Episcopus se invicem pati non possunt, qui ex Episcopis facti sunt Presbyteri Cardinales, perpetui administratores deinceps illorum Episcopatum, non Episcopi appellati, qui verò Diaconi Cardinales creati sunt, electos se illius Episcopatus nominabant. In qua re usque ad Clementem V. temperantes fuerunt Pontifices Romani. Avinione verò passim, & nullâ habitâ antiquissimi instituti ratione, observatum est, nullusque ferè Cardinalis creatus, qui non haberet Episcopatum, vel titulum vel in commendam, vel in perpetuam administrationem, quæ omnia nomina Avinione inventa sunt. Hæc autem consuetudo usque ad nostra tempora perduravit, in quibus eò deventum fuerat, ut Cardinalis Presbyter vel Diaconus non

unum tantum haberet in commenda Episcopatum, sed aliquando tres, quatuor vel quinque & aliquando sex. Cui rei modus quidam impositus fuit in Concilio Tridentino &c.

XXIV. Eadem ferè paulò post repetit prolixè, & addit; (Ex quo colligi potest quid in istis dignitatibus spectari soleat;) Quum semel acceptum Episcopatum Cardinalem, qui acceperat amplius, dimittere non posset, neque inter Episcopatus Cardinales esset ea optio, quæ posterioribus temporibus usurpata adhuc viget, sæpe usu veniebat, ut vacantibus, Albano, Tusculano, vel Prænestino, qui pauperes erant, Presbyter Cardinalis senior nollet accipere Episcopatum, quòd fortè ditiores titulum, vel Diaconiam haberet, tuncque novis Cardinalibus, vel antiquis, qui tenuiores habebant Titulos aut Diaconias, licet posteriores tempore in Collegio essent, tradebantur &c. Hinc fortè non malè Author Cardinalismi p.1.l.3. p.289. Per me credo fermamente, che l'inventione de Vescovi e de Prelati di far l'orlo del Capello di color verde, non sia altro che un segno d'ambitione, facendo conquesto conoscere, che loro sperano divederlo cambiato in rosso. Id est; Me quod attinet, firmiter credo, inventionem Episcoporum & Prælatorum, quæ extremum pilei eorum viride est, esse nonnisi signum ambitionis, dum sic declarant spem suam, de eo in rubrum commutando. Nempe spectari solent divitiæ & mundanus fastus, & hinc gradu planè retrogrado de Episcopatu ad Presbyteratum, imò ad Diaconiam descenditur, licet Concilium Chalcædonense sacrilegum esse asserat, si quis Episcopus in pœnam ab Episcopali gradu detractus ad Presbyteralem solum redigatur. Quantò majus Sacrilegium erit ex hypothese superioritatis Episcoporum, si quis non in pœnam & invitus, sed ex propria voluntate, imò ex mera vanitate, id sibi procuret?

XXV. Sed & magis expressa habentur testimonia mutati statûs, dum hodie ipsis Patriarchis Diaconus Ecclesiæ Romanæ Cardinalis antefertur, & Cardinales Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum judices & Domini habentur, assessores, juxta Eugenii IV. epistolam, summorum Pontificum, summi consilarii Ecclesiæ, primi cives Reipublicæ Christianæ, partes & membra corporis Pontificum, organa Potentiæ illorum, Vicarii Vicariorum Dei, Collaterales & Coadjutores in Monarchia spiritali & temporalis simul. Hinc etiam non tantum dignitatem tantam ambiunt Episcopi, sed & eâ vestitis omni obsequio præstò sunt, illis adulantur, favorem illorum emendicant, pedissequarum ad instar eos comitantur, imò in omnibus, ut ha-

Quod por-
rò illu-
stratur at-
que con-
futatur;

Quantum
hodie om-
nibus an-
teferan-
tur; Epi-
scopi Car-
dinalibus
vilia offi-
cia præ-
stant;

bet

bet Il Cardinalismo p.1. l. 3. p. 283. E divenuto l'ordine Vescovale un Vasallaggio de Cardinalitio, non sdegnando alcuni Cardinali di farsi servire da' vescovi in cose Mecchaniche.

Quod con-
firmatur;

XXVI. Cui hæc incredibilia videntur, audiat Authorem libri, cui titulus : *Sacra Ceremonia, sive ritus Ecclesiastici sanctæ Romanæ Ecclesiæ*; ita l. 3. c. de reverentia Episcoporum erga Cardinales, loquitur: *Quod autem aliqui ex Reverendissimis Dominis Cardinalibus permittant, ut audivi, Episcopos loqui ante se genu flexos, & in mensa, dum manus lavant, similiter mantile ministrare, valde absurdum videtur; & quamvis sæpe apud plerosque Reverendissimos Dominos in Conviviis fuerim, & ante & postquam inter Episcopos indignus adscriptus sum, nunquam tamen id servari vidi. Adscribendum est hoc (pace illorum dixerim,) ignavia & vecordia Prelatorum, qui talia faciunt, supremam in Ecclesia Episcopalem dignitatem non cognoscunt, sive eorum ambitioni atque adulationi, ut qui gratiam Cardinalis aucupentur, dignitatis suæ rationem non habentes, quam serviliter deturpant; Cardinales autem, qui talia, sive ex inadvertentia, sive alia causa patiuntur, in charitate Dei obsecro, ut importunas hujusmodi adulationes rejiciant, & cogitent, summum Pontificem, non alio titulo quàm Episcopali decorari, & cùm is publicè & in re divina lavat manus, non Episcopus aliquis, sed Capellanus suus Auditor Rotæ mantile subministrat: quod si fortè aliquos mei similes tanto fastigio viderint, non personam, sed sacro sanctam in eis dignitatem vereantur, & operâ illorum utantur, in his rebus, quæ dignitati utriusque conveniunt; decet tamen Episcopos in omnibus publicè & privatè, quantum per dignitates licet, Reverendissimos Dominos Cardinales honorare ac venerari, & eis pro viribus assistere, obsequi & inservire, nec minùs convenit, Cardinales ipsos benignè suscipere Episcopos, & quos summus Pontifex Fratres appellat, non ut servos, sed ut confratres honorare.*

Contume-
liosè aliàs
quoque
Episcopi
respectu
Cardina-
lium ha-
bentur;

XXVII. Sed frustra hîc quoque regulæ præscribuntur, quando teste Authore des Legats p. 178. Les Evesques sont plus mal traittez à Rome, que de simples Capellans en France, ils sont tous jours debout & nûe teste en presence des Cardinaux, & n'ont de place qu'au derriere de leurs chaires; l'indignation du grand Archevêque de Bragne merite d'être oüe sur ce sujet & c. l. 2. ch. 22. Ita scilicet honoratur Episcopus, qui secundùm caput Venerabilem de præbendis non dignitas, sed culmen dignitatum. Imò Legati nolunt permittere, ut Episcopi in illorum præsentia thorace aut Capuccio Episcopali vestiti compareant. Ibid. p. 177. Quod author absurdum judicat, cùm erga Reges

Reges non fiat, multò minùs erga jurisdictionem peregrinam & emendicatam fieri debeat. Cardinalis Nepos autem nunquam sedere permittit ullum Prælatorum, tractando illos subditorum ad instar, *laqual cosa*, inquit Author Cardinalismi p. 1. l. 3. p. 320. *sente un poco del tyrannico &c.* Quod tyrannidem aliquo modo redolet. Digna scilicet res est, ita pergit, videre Prælatum barbâ candidâ post 40. & plurimum annorum in Ecclesiâ servitium stare præsentem indocto Nepotulo Pontificis.

XXVIII. Sed quodnam est illius superioritatis ex parte Cardinalium, & subjectionis ex parte Episcoporum fundamentum? Respondet Bellarminus, *citatos à se authores in hoc ferè omnes consentire, quòd, si consideremus ordinis potestatem, major sit Episcopus Presbytero, vel Diacono Cardinali.* Nam Episcopus, pergit, ordinat Presbyteros, confirmat baptizatos, aliâque id genus facit, quæ Cardinales Presbyteri, vel Diaconi facere non possunt. Quâ etiam ratione summus Pontifex Episcopum se vocat, non Cardinalem, & Episcopos omnes appellat Venerabiles Fratres, Cardinales autem dilectos filios, quomodo vocat etiam Laicos: Pari ratione, si consideremus jurisdictionem in propriam Ecclesiam, id est, Episcopi in suam diœcesin, & Cardinalis in suum titulum, aut Diaconiam, major est ordinariè Diœcesis Episcopi quàm titulus Cardinalis, ac præterea Episcopus in sua Diœcesi amplissimam habet jurisdictionem, tanquam proprius & ordinarius pastor, ferendi leges, dispensandi, puniendi, indulgendi &c. At Cardinalis Presbyter, & Diaconus, cùm in suo titulo sit veluti Parochus Episcopo subjectus, nihil potest nisi quantum Episcopus ei permiserit. At si consideremus regimen Ecclesiæ universalis, major est Cardinalis Presbyter, vel Diaconus Episcopo non Cardinali. Nam Episcopi simplices nunquam adhibentur ad regimen Universalis Ecclesiæ, nisi rarissimè, id est, cùm ad generale Concilium convocantur. At Cardinales quotidie præsto sunt Pontifici, neque ullum negotium majoris momenti sine eorum Concilio peragitur. Et quia hinc fit, ut Episcopi à Cardinalibus & summi Pontificis cooperatoribus judicentur, creentur, deponantur, non autem Cardinales ab Episcopis, propterea absolutè Cardinalis Episcopum non Cardinalem præcedit.

XXIX. Mutationis autem illius, juxta quam Cardinales anteponi cæperint, duas causas assignat. 1. Quòd ad solos devoluta est electio Pontificis summi. 2. Quòd soli caperunt adesse Pontifici Romano in Conciliis; (consiliis fortè) Nam antea Cardinales neque soli, neque primarii consilarii Pontificis erant; siquidem primis 600. vel 800. annis

Superioritatis Cardinalium

Fundamenta ex Bellarmino proponantur;

*summi Pontifices ad graviora negotia Ecclesiae dijudicanda cgebant Concilia nationalia Episcoporum Italia, quibus Conciliis intererant quidem Cardinales Presbyteri, sed tamen primus locus Episcoporum erat. Id cognosci potest ex Tomis Conciliorum, ubi plurima inveniuntur Concilia Romana, sive Lateranensia, celebrata ab anno Domini 300. ad 800. Quocirca non erat ratio, cur eo tempore Cardinales Presbyteri Episcopis antepo-
nerentur, cum eo tempore non minus imò magis Pontificem juvarent in Ecclesia Universali regenda Episcopi, quàm Cardinales. At postea creverunt negotia Ecclesiae Romanae, praesertim cum accessisset principatus temporalis tempore Pipini & Caroli M. proinde egebat summus Pontifex consiliariorum ope multò sapius quàm antea; Neque poterat tam saepe convocare Concilia Episcoporum, quàm necesse erat. Concilia enim vix tertio quoque anno cogi poterant. Pontifex autem quolibet anno sapius egebat consilio. Itaque usu docente & necessitate cogente his postremis annis 600. vel 700. ceperunt paulatim omitti Concilia Episcopalia & res tota redigi ad Senatum Cardinalium. Potuisse autem hoc fieri & rectè factum esse, in dubium revocari non potest: nam non tenetur Pontifex hos potius quàm illos in consilium adhibere: Deinde, hac ratione multa incommoda consecuta sunt. Primum, quòd habeatur nunc senatus in promptu, alterum sine detrimento Ecclesiarum particularium, quibus absentia Episcoporum in Concilio congregatorum perniciosa est; Tertium, quòd habeat Consiliarios magis instructos & exercitatos &c.*

*Refutan-
tur;*

XXX. En defensionem Bellarminianam superioritatis Cardinalium satis prolixam! Sed cæterum qualem? Planè frivolam; Cum non tantum omnia falsissimæ illi de universali Papæ Monarchia hypothese fusè in *Dissertationibus precedentibus* refutatae in-
nitantur, sed & talia tanquam ideò necessaria asserantur, quæ ex illa non fluunt, imò ne quidem ex parte cum illa & aliis Pontificiorum hypothesebus & secum consistere possunt. Probè notetur, quantas Episcopis præ Presbyteris & Diaconis Cardinalibus, quã talibus, prærogativas tribuat, ob quas tamen illos nullo modo præponi videmus; Nunquam Episcoporum pars splendidior Cardinalibus obvertitur; nonnisi inferiores semper apparent, & multò inferiores, imò sordidissimo penè famulitio subditi & mutum sponte facti pecus; Venerabiles Papæ fratres, sed ad pedum oscula abjectissimè prostrati; dum Laicorum nomine appellati Cardinales erecti accipiuntur! Venerabiles Papæ fratres, sed quos filii judicant, creant, deponunt, in quos contrà ipsis nihil planè permittitur!

XXXI.

XXXI. Causa tantæ quoad dignitatem, honorem & potestatem differentiae in vanis de Monarchia somniis ostenditur; In eo, quod Episcopi simplices rarissimè ad regimen Ecclesiae universalis adhibentur & licet per 800. annos adhibiti, magis tunc Papas juvantes in regimine Ecclesiae Universalis, licet æquè ac Papa bonus ordinarii etiam decisivè adhibentur consilarii; *rarissimè*, id est, cum ad generale Concilium convocantur (quod rarissimum, quia Papæ periculosissimum) ut & provincialia & nationalia contra morem prædecessorum omittuntur, scilicet ut evitetur *detrimentum particularium Ecclesiarum*, dum interim paucis illis Purpuratis faciendis Ecclesiae universae opes vix sufficiunt, minùs certè ac mille Episcopis luxu carentibus; Illi autem ad Regimen universalis Ecclesiae adhibentur, quod penes Papam non est, adhibentur bonam partem minùs apti, in Ecclesia Romana peregrini, Consilarii, sed quorum assentiri, assentari est, sine decisivo suffragio, & tamen decidit Ecclesia Catholica! Ubi species tantùm externaque sola Synodi forma! Adhibentur, loco nimirum prædecessorum, qui tamen Episcopis diu inferiores fuerunt, quod & apertè fateri coactus fuit Pamelius *annot. in Cypr. Epist. 46. n. 10.* Nempe Clerum Ecclesiae Romanae, quem Cornelius apud Cypr. *l. 3. ep. 11. suum vocat Presbyterium*, tunc idem Collegium fuisse ejusdem officii ac auctoritatis cum eo, quod nunc sit Cardinalium, & tamen Episcopos quoscunque fuisse hoc Presbyterio superiores; In eo causa porro ponitur, quod soli sint Electores, id est, alieni juris raptores, Electores, quales etiam fuerunt Cleri populique singula membra, sed ideò Episcopis non anteposita; In eo quoque causa ponitur, quod accessit principatus temporalis, id est, quod Papa rem sibi minimè convenientem partim rapuit, & quia principatus iste temporalis per eos ex parte administratur, ideò etiam Episcopis tanquam in eodem tamen ordine constituti anteponuntur. Quàm bene!

XXXII. Et quantò meliùs Bracarensis Episcopus in Concilio Tridentino apud Historicum *l. 7. p. 534.* *Necessariam hanc esse cogitationem, (de restituendis Episcoporum Juribus) quod Episcopalis auctoritas ad nihilum redacta esset, introducto ordine Cardinalium Episcopis superiore, Ecclesiae antiquitus ignorato. Qui primis temporibus reliquorum Presbyterorum & Diaconorum habiti numero, non ante X. Seculum supra debitum conditioni suae gradum sese extulere: nec tunc quidem in tantum, ut se Episcopis adaequare sustinerent, quibus impares habiti ad annum usque CIO CC.* Ex eo tempore non modò pari cum

Episcopis jure vixere, sed etiam tam longè superiores, ut eos jam in adibus suis pro servis habeant. De Reformatione Ecclesiæ nihil spei esse reliquum, donec Episcopi & Cardinales ad sibi quisque debitum redierint locum. Et certè non minor est illa confusio, quàm quæ olim in Ecclesia Romana fuit, dum Diaconi Presbyteris Augustini & Hieronymi tempore antepositi fuerunt, quod adhuc Bernhardi tempore perduravit, vel potius innovari cœpit. Erant illi dubio procul Diaconi Cardinales Romani, quorum tamen vecordiam, supercilium, superbiam & arrogantiam supra dicti Ecclesiæ Doctores acriter pulsant, & quidem iisdem, quibus hodie Cardinalium fastus innititur, fundamentis innixam, urbis nimirum nobilitati & jactantiæ & numeri paucitati; Contrà illam Hieronymus Epist. 85. Ubiunque fuerit Episcopus, sive Roma, sive Eugubii &c. ejusdem meriti, ejusdem est & Sacerdotii &c. Quod Presbyteris quoque Romanis illis commodè applicatur. Hanc quod attinet, constat Cardinalibus quoque emolumento esse, sed haud majori jure. Bernardus verò de Consid. l. 4. c. 5. Presbyteris tribuit, quòd ordinata sessione ambient, Diaconis ad pedes sedere, qui propiores assistunt, ut sint paratiores. Ut videatur, illustres illos Viros parùm de magnificentissimis illis Consiliariis & Universalis Ecclesiæ cum Papa Gubernatoribus cogitasse. Hieronymus certè minimè omnium de talibus cogitavit, dum totum Clerum Romanum Proam. in lib. Dydimi de Sp. S. Senatum Phariseorum & imperitiæ factionem vocavit.

*Cardinales ipsi
Regibus
æquipa-
rantur;*

XXXIII. Sed quibus non anteponerentur Cardinales, qui Regibus in dignitate æqui parantur Principum æmuli facti, imò ipsi potius Reguli? Jam olim Imperatorum se fratres ferebant, sub Papa communi Patre. Vid. Crus. Annales Suev. ad an. 1157. Reges cognatos vocant, vocantur à Regibus cognati, sæpe ex ima plebis fæce oriundi; Sed in Gallia promiscuè demum ex illo tempore, quo Henricus IV. absolutionem Romanam, dont il se seroit bien passé, qua facile carere potuisset, petiit, cum antea Cardinales charorum amicorum nomen à Regibus acceperint, nisi Principes, aut peculiariter grati fuissent. Traitté des legats. p. 2. p. 164. Regibus eos æquiparari, notius est, quàm ut Scriptorum testimoniis confirmari debeat. Legi potest ea de re Apologia Bellarmini Contra Prasationem Jacobi Regis Angliæ. Amydemus de stylo Datarie. c. 5. §. 7. 9. 18. n. 149. tamen dicit, id fieri quoad dignitatem, non quoad potentiam vel Majestatem.

XXXIV.

XXXIV. Hinc etiam honorantur ut Reges. Wolsæo Cardinali Anglo, qui sæpe dicere solitus: *Ego & Rex meus*: Brugis prandenti & cœnanti flexis poplitibus (nempe ad imitationem moris regii) ministratum esse *Paraleip. ad Abbat. Ursperg. Annal. Rerum Anglo.* testantur, licet quoad honorem à Regibus multis iis delatum verè de Dominis de *Rep. Eccl. l. 4. c. 5. n. 32.* dixerit: *Sapientes interea Principes non defuisse, qui Cardinales in locum satis humilem, verèque suum detruserint, eosque nimium insolescentes reprefferint.* Hinc etiam Electoribus Imperii, tot quasi Regibus, de præcedentia hodierno Cæremoniali Romano convenienter litem movent, & vetuit collegium, quemquam ex suo numero Electoribus, etiam in propria domo, cedere; Nam si Reges, Principes, Archiepiscopis & Episcopis suis, sicut debent, reverenter assurgunt, & eis venerabilem sedem assignant, quod habetur in cap. sollicitæ de major. & obed. quanto magis hoc præstare tenentur Cardinalibus? Sed inde occasionem nactus est Celeberrimus Freinsheimius quinque doctissimas de Imperii Electorum & Cardinalium præcedentia diatribas conscribere. De Electoribus autem, & de Principibus reliquis graviter Bellarminus *Apol. cit. c. 4.* pronunciat; *Quemadmodum Principes omnes Regibus cedunt, sic etiam cedunt Cardinalibus.*

Principibus anteponi volunt.

XXXV. Eodem spectat, quod Sprengerus l. jam sæpius cit. ait; Ut videas, quantum se Cardinales faciant, notabis, quod etiam Legatos Regum visitantes, nonnisi ad caput scalarum conducant, cum tamen hi Cardinales usque ad caruccam comitentur. Cardinalis Nepos in tantum super alios eminet, ut nulli extra Legatos Regum sedere in sua camera permittat; Alii quidem etiam Agentibus Regum & Aulicis Nobilibus Cardinalium, Ducum & Legatorum in visitatione sessionem indulgent, ita tamen, ut à dextra, licet Duces sint, qui visitant, locum occupent, primique secédant. Controversiam autem præcedentiæ inter Principes in Gallia Regii sanguinis & Cardinales Freinsheimius *Diatr. V.* ex Authoribus idoneis ostendit, in illorum favorem decisam esse; De illa etiam inter Cardinales eosdem & Pares Franciæ Ecclesiasticos, vide in tractatu jam sæpe citato de l'Origine des Cardinaux du S. Siege. Strenuè scilicet isti observant præceptum Christi: *Vos autem non sic.*

Quomodo Legatos excipere soleant;

XXXVI. Sine dubio autem fastus illorum non exigua incrementa sumit ex eo, quod hodie nonnulli inter eos (multis aliis ad idem munus aspirantibus) Regnorum Protectores audiunt. Qua-

Regnorum nonnulli Protectores

res au-
diunt;

les Cardinales Protectores pro numero Regnorum, Imperii, Galliae, Hispaniae, Portugalliae (non ita pridem etiam de Protectore Angliae actum est;) quinque sunt, id est, tot miracula, dum nimirum Protectores sunt Protectorum istius Ecclesiae, sine quibus illa subsistere non posset. Nempe debetur hoc usurpationi Paparum, & ambitioni Cardinalium; Illi, id est, confusione temporalium & spiritualium tali, ut jam Romam translata sint Principum commoda & statûs ratio; Huic, dum ex magnifico nomine & munere gloriam quaerunt; ambiunt, quando aliae Protectiones contra implorantur à protegendis; Qui hîc insuper minùs juvantur, dum proteguntur cum limitatione, & quatenus licet per commoda Pontificum, nunquam enim Protector talis aliquid contra Pontificis auctoritatem faciet, sed subjectionem potius erga communem Ecclesiae Patrem & juris relaxationem suadebit, licet etiam semper ad honorem Regni protegendî, quoad fieri potest, salvandum annitatur. Cæterum apparet omninò, idem ferè esse, ac si Pontifex apud Pontificem Protector foret.

Respectu
Papa ab
una parte
viles ap-
parent;

XXXVII. Respectu Papæ multum etiam honorati apparent; Non quidem omni respectu; Ut enim Author Cardinalismi p. 2. l. 1. p. 88. 89. 94. docet, plerunque sunt congregati in unum, non già in unum con Christo, mà in unum con il Papa; Id est, In unum non cum Christo, sed cum Papa, volentes servire, non Ecclesiae, sed Pontificibus, non gregi Domini, sed Nepotibus Paparum (quorum mancipia sæpe sunt,) hinc etiam dicendi Cardinales Pontificum potius, quàm Ecclesiae ibidem; & non ineptè responsuri cum quodam, sub Pontificatu Innocentii X. se ire, nella congregazione di Donna Olympia; in congregationem Dominae Olympia; Atque ita non rarò prætextui inserviunt tantum p. 98. Nec audiuntur aliquando bona monentes, & raræ sunt voces, quæ ab initio Pontificatûs Alexandri VI. ex ore Cardinalis auditæ fuerunt: Dio sia lodato, habbiamo pur trovato un: Pontefice, amico de' buoni consigli; Id est; Deo sit laus, invenimus tandem Pontificem, bonorum consiliorum amantem; Et illæ ex ore alius: Sin' hora noi siamo stati suditi de' Pontefici, hora siamo fratelli d' Alessandro; Id est; Hactenus fuimus subditi Pontificum, nunc sumus fratres Alexandri; Quæ voces etiam tunc falsæ fuerunt, priores ex ore unius, qui enganato di una si fatta apparenza deceptus à specie fucata ita locutus est. Dum nello scotolar del sacco, percossi dire, saccorsero, non esservi altro che polvere. Id est; Dum in sacci evacuatione apparuit, pul-

verent

verem tantum intus esse p. 105. Adhibentur quidem in consilium, sed tantum volendo il Papa mostrare, che gli fa le cose, sunt verba Prælati dignissimi ad nobilem, à quo de Cardinalium in Consistorio actionibus interrogatus erat, con il maturo giudicio di tanti Consigliari Porporati, volente sic Papa ostendere, se omnia facere maturo tot Purpuratorum Consiliariorum judicio.

XXXVIII. Quod etiam ex Frà Paolo Guerra di Paolo *Quod magis declaratur;* V. &c. cognoscimus. Non è cosa posta in dubio dalla corte, inquit, che li voti delli Cardinali sono ricevuti in Consistoro per sola apparenza, im-
peroche mai non sono informati del negotio che si tratta; Il. che anco la corte dice apertamente usando la figura delle annominationi e mutando la voce latina, assentiri in assentari. Id est; Non dubitat Curia, Consistorialia Cardinalium vota tantum ad speciem colligi, cum nihil sciant de re tractanda; quod & Curia aperte dicit paranomasticè mutans assentiri in assentari. Quibus planè consentanea habet MSC. Italicum à Clarissimo Feschio communicatum, causas, quibus Hispani electionem Pontificis non negligere jubentur, exponens, periodo: Hora questo &c. Nam ea Paparum de se opinio est, quam Paulus II. referente Platina in edit. prima in vita Pauli, eodem Platina ad Consistorium Cardinalium, quorum judicio stare velit, provocante, prodidit: Quid mihi de judicio loqueris, inquiebat; An nescis, me omnia judicia & rationes in pectoris mei scrinio reconditas habere? Ego neminem respicio, sum Papa, & mihi licet rumpere & acta aliorum approbare pro lubitu meo. Quibus certè verbis praxis hodierna ple-
rorumque maximè respondet; Non tam stulti sunt, ait author Card. l. c. p. 9. ut dividere velint Monarchiam, quam unicè in manibus suis esse arbitrantur; Cujus etiam Sixtum V. testem luculentum Dissert. I. induxi;

XXXIX. Et sunt quidem liberalissimi nel concedere a' Car- *Vberius ostenditur;* dinali ampi privilegi e magnificenze esteriori &c. in concedendo Cardinalibus ampla privilegia & magnificentiam externam; Præcedant Principibus, æquales se gerant Regibus, Prælatos mancipiorum ad instar tractent, multò altius dignitate Episcopali ascendant; Hac omnia se bene habent, hac omnia ipsis Pontifices larga manu concedent, imò etiam sub pœna excommunicationis contrarium vetabunt; Mà che però si guardio &c. sed probè tamen sibi caveant, ne manum exario publico admoveant, ne Eleemosyne, ne dicant Papis, quid faciendum, ne commendent populum afflictum & malè habitum, ne Beneficia dignis conferri velint, ne respondeant nisi
ad

ad interrogata, ne imperare velint nisi jussi, & tandem ne vel verbulo de latrociniis Nepotum loquantur, altramente &c. aliàs exulandum ipsis erit ab aula, torvis vultibus aspicientur à Nepotibus, privabuntur officiis, & omninò tractabuntur ut vilissimi subditi, sine ullo Purpure respectu: Quælia exempla nostro tempore, pergit author, non desunt, & possem nominare &c. Egregia sunt in hanc rem verba Innocentii Decimi ad Dominam Olympiam: *Cognata*, inquit sanctissimus Pater p.97. *li Cardinali saranno nostri à loro dispetto, e difenderanno lo stato per loro interesse, benchè noi lo volessimo ruinare per lo nostro; Id est; Cognata, Cardinales commoda nostra promovebunt vel inviti, & statum defendent ob commoda sua, licet nos illum perdere vellemus ob commoda nostra.* Idem Author p.1. l.3. p.362. ostendit, quomodo negotia in congregationibus tractentur & retractentur, donec omnia sint ad nutum Pontificis, & quòd Cardinales consultant, Papæ proponant & decernant, semper secundum Cardinalium consultationes, siquidem convenienter propositioni & decreto Pontificum consultant.

Uterior
probatio
& media
huius con-
temptus;

XL. Subjungit p.95. Author pluribus, *Nepotes perdere, ut salvent Cardinales, & tamen p.96. Nepotibus semper gloriam benefactorum tribui, Cardinalibus malè gesta, etiam quæ insciis, imò nonnunquam invitis illis gesta sint p.99. imputari, & sic excusari, quod & exemplis p.100. seqq. probat, & dicto Pauli V. ad Cardinalem Nepotem p.96. Nepote voi havete posto à mal termine questo negotio, onde per salvar la vostra reputatione, bisogna metterlo trà le mani de' Cardinali, perche se si potrà rimediare, noi con tutto cio faremo applicar l'honore à voi, che l'havete cominciato male, non già à Cardinali che l'hanno finito in bene; Id est; Nepos, malè disposuisti hoc negotium, quare ad honorem tuum salvandum oportet illud committere Cardinalibus, nam si remedium inveniri poterit, faciam, ut nihilominus id tibi tribuatur, qui malè cepisti, & non Cardinalibus, qui negotium ad finem bonum perduxerunt.* Idem etiam p.140. seqq. diminutionem dignitatis Cardinalitæ Pontificibus, quos vel pœnituerit nimie exaltationis, vel qui, quod verisimile sit, bonum publicum privato proposuerint, duobus mediis, .1. Ignobilium & indignorum promotione. 2. Indigna tractatione adhibitis, tribuit, ut jam p.64. recensuerat, quomodo furono miseramente afflitti e tormentati tutti quei Cardinali, che non vollero consentire alle barbare voglie de' Bastardi d' Alesandro, quali tiranneggiavano il mondo, credendo col timore, e con la violenza di poter rendere

rendere il Papato hereditario alla casa Borgia &c. Id est: Quàm miserè afflicti & vexati fuerint omnes illi Cardinales, qui noluerunt consentire barbaris Alexandri VI. filiorum nothorum consiliis, qui tyrannicè mundum rexerint, putantes, se timore & vi effecturos, ut Papatus hereditarius fieret domus Borgiae &c. Similia exempla Pauli IV. che lasciò piene d'innocenti Prelati e Cardinali le Prigioni di Roma, qui Romae carceres innocuis Prelatis & Cardinalibus plenos reliquerit, & Urbani VIII. qui quosdam Cardinales Catholicæ religionis zelo eminentes, & damno, quod Ecclesia ex longo illius Papæ Pontificatu accipere potuit, & revera acceperit, depositione ejus mederi volentes non tantum verbis; Dove è il nuovo Papa, perche le voglio adorare, Id est; Ubi est novus Papa, ut eum adorem? terruerit, sed & punierit p. 65. seqq. retulerat; Et certè Papæ quoque Joh. XII. Bonif. VIII. Urb. VI. Jul. II. Leo X. Pius IV. Nicol. III. Greg. XII. non minus, incarcerando, oculos effodiendo, in mare præcipitando, fracto gutture suffocando, & aliis modis occidendo, ut apud Celeb. Freinsh. Diatr. V. p. 94. videri potest, absolutam suam potestatem adversantibus fratribus Cardinalibus demonstrarunt.

XLI. Ex quo indignæ tractationis & miseræ subjectionis capite idem Cardinalismi Author Reverendissimis Dominis Cardinalibus titulum Principum Ecclesiæ abjudicat, his, quæ p. 76. l. c. occurrunt, verbis; Sono Principi quelli, che vengono benespesso trattati peggio di schiavi dal Nepotismo &c? Suntne principes illi, qui sapius pejus tractantur quàm mancipia Nepotismi? Principes illi, qui coguntur à mane ad vesperam servire non vicariis Christi, sed Nepotibus Paparum? Principes sanctæ Ecclesiæ illi, qui nihil minus sciunt, quàm ubi sit thesaurus Ecclesiæ? Principes Sanctæ Ecclesiæ illi, qui in sua præsentia sinunt spoliare Ecclesiam? Principes illi, qui sinunt destruere Principatum suum? Quibus respondent illa p. 80. E certo, che i Cardinali al presente possedono tanta autorità sopra la chiesa, quanta ne tiene il Rè d'Inghilterra sopra la Francia, ed il Duca di Savoia sopra Cipri, che pure non lasciano di chiamarsi l'uno Rè di Cipri, e l'altro Rè di Francia &c. Certum est, Cardinales hodie tantum authoritatis exercere, quantum authoritatis exercet Rex Angliæ in Gallia, & Dux Savoia in Cypro, qui tamen ambo vocantur, hic quidem Rex Cypri, ille verò Gallia. Ita etiam Cardinales vocantur Principes Ecclesiæ, cujus Papa principatum tenet, facta infecta disponendo pro lubitu, & beneficia conferendo ad placitum, & leges imponendo secundum arbitrium proprium, dum Consisto-

Ex eo Capite illis titulus Principum Ecclesiæ abjudicatur.

ria, Congregationes & Collegia tantum illi pretextum suppeditant, qui & Cardinales aliquid contra voluntatem suam agere impedit, & acta, prout vult, rescindit, ut certo certius sit, eos simplicem & valde simplicem auctoritatem habere; Sed & pag. 248. ferè audet, dicens; Sono Rè dè nome e--- di fatti, id est Cardinales sunt Reges nomine &--- reâpse.

*Causa in
tribus
Cardina-
lium ge-
neribus
ostendun-
tur;*

XLII. Causæ verò subjectionis & damnorum inde exoriri solitorum ex tribus Cardinalium generibus, quæ Authori Cardinalismi ab Academico Bononiense sic indicata fuerunt, & p. 95. memorantur, petendæ sunt; Nempe sunt partim Papabiles, partim pauperes, partim Principes; Papabiles ne in periculum adducant spem suam alienis suffragiis suffultam, simularent, se non videre Turcas, si venirent ad spoliandum statum. Pauperes ita cogitationibus de acquirendis & conservandis Abbatiis & Episcopatibus distrahuntur, ut omnium aliorum obliviscantur; Principes tantum ideo purpuram accipiunt, quia id volunt commoda Politica familiarum suarum illustrium.

*Ab altera
parte mul-
tùm appa-
rent hono-
rati, &
magna po-
testate
præditi;*

XLIII. Interim tamen & his non obstantibus manet, quod ab initio posui, etiam respectu Papæ multum honoratos apparere Cardinales, & non uno mactari honore; Quemadmodum etiam olim ipsimet, quid sibi deberi credant, ita ad Eugenium, cum Episcopi Gallicani aliquid in rebus fidei definivissent, referente Ottone Frising. de gest. Frid. l. i. c. 57. loquentes declararunt: Scire debes, quod à nobis, per quos tanquam per Cardines universalis Ecclesiæ volvitur axis, ad regimen totius Ecclesiæ promotus, è privato universalis pater effectus, jam deinceps non tuus, sed noster potius esse debes: Nec privatas, nec modernas amicitias, antiquis & communibus præponere, sed omnium utilitati consulere; Romanaque Curia culmen ex officii tui necessitudine curare & observare. Sed quid fecit Abbas tuus, & cum eo Gallicana Ecclesiæ? Si in Oriente, utpote Alexandria, vel Antiochia coram omnibus Patriarchis hujusmodi tractaretur negotium, nihil firmâ stabilitate solidum, sine nostra definiri valeret auctoritate &c. Quomodo ergo isti in nostra præsentia usurpare audent &c. Volumus igitur huic tam temerarie novitati celeriter assurgas, ipsorumque contumaciam punire non differas.

*Quæ eo-
rum di-
gnitas &
potestas
amplius
declara-
tur;*

XLIV. Convenit cum hoc, quod plerumque Papæ conjunguntur, & unâ cum eo tanquam in actionibus socii nominantur; Sæpe Pontifex de fratrum suorum consensu aliquid facere dicitur; Ipsi pars corporis Papæ, & membra nobiliora, membra Papæ vocantur, Papæ inviscerati dicuntur; Ipsi & Papæ nonnunquam quadam

Idem-

Identitas tribuitur; (*Ex qua causa ego puto*, inquit Diana Resol. p. 5. tr. 2. resol. 2. p. 41. *quod est valde notandum*, Cardinales aegritudine laborantes non posse sanguinis missionem pati, sine licentia Papæ, ubi posset commodè haberi, ut ex Hostiensi docet Perez in Pentateucho fidei tr. 2. dub. 3. c. 8. n. 81. & Villadiego de Card. quæst. V. n. 13.) Iphis quoque collateralium coadjutorum nomen datur, quorum collegio adjuvante Papa agit, ut simul cum Papa Universalem Ecclesiam administrent, bene gesta Papæ & universo Cardinalium cœtui acceptissima sunt, excommunicatio non magis Papæ quàm Romano sacerdotum senatui tribuitur; Mores suos ab Urbano VI. reprehendi tam ægrè tulerunt, ut fuerint increpationes istæ intempestivæ fomentum schismatis sequentis Theod. à Niem. l. 5. Jacob Mejer in Chron. Flandr. ad a. 1378. Apud Cardinalem Zarabellam de Schismate Innoc. VII. & Bened. Inter alia magnificè pro Cardinalibus decreta & hæc sunt, quòd Papa dicatur omnia posse, intelligi, quando faciat consilio habito cum fratribus, sine Cardinalibus autem non posse concedere (condere) legem generalem de universali statu Ecclesiæ; Papa, eorum violatores gravissimè puniendos esse VII. Decretal. 1. 42. decrevit, & læsæ Majestatis reos fieri Ibid. c. seq. Item cap. Felicis de pœnis in VI. Loth. de re benefic. q. 8. n. 44. & c. pronunciavit. Contrà Cardinales septem in appellatione Pisis interposita ad Greg. XII. apud Bzov. Annal. Eccles. 1408. mandati; ne ulterius congregentur in aliquo loco, sine expresso Papæ mandato, nullitatem & inequitatem & injustitiam objiciunt, illud tanquam iniquum & abominabile rejiciunt, ad juramentum pertinere negant. Apud eundem n. 12. Se non tantum posse, sed etiam debere in certis casibus & citra conditionem eligendi Pontificis Concilium convocare, asserunt; Quod jus & exercuerunt; Imò ex Petri Damiani apud Bar. ad an. 1061. n. 11. sententia præter communem Ecclesiæ regulam, super ipsos quoque Pontifices authenticam prævalent servare censuram; Monendi Papam jure ex Concil. Basil. sess. 23. ipsis competit.

XLV. Ex iis, quæ Zarabella l. c. statuerat, sequeretur, quòd Cardinales possent Papam deponere sine Concilio; Ubi etiam subjungit; Cardinalium Collegium representare universalem Ecclesiam. A quibusdam defenditur; Cardinalem legitimum non esse, qui consensu expresso, aut saltem tacito aliorum Cardinalium non sit creatus. Vide Torcellanum apud de Dominis de Rep. Eccles. l. 4. c. 5. n. 46. seqq. ubi etiam ostendit, idem voluisse Concilia Basileense & Constantiense; sicut è diverso, Cardinalem à Papa sine Cardinalium consilio deponi

An possint
à Papa si-
ne consen-
su Cardi-
naliaum
creari, aut
deponi;

non posse, nonnulli contendunt; Quamvis hodie revera Papæ tam facile Cardinalem aliquem instituant, destituant, quàm pyrum vulpes comest; Hinc etiam Gregorius XII. cum ei hac in re leges ponerentur, responderit; *ad se ratione Pontificatus pertinere, quos & quot vellet, Cardinales creare*; Niem de schism. 3.14.3.31. Et Doctorum Juris sententia sit, Benicaf. de constit. Princ. qu. 7. n. 69. per Jo. And. & doct. in ca. *solum Papam etiam Cardinalibus invitis Cardinalem creare posse.*

XLVI. Quoad depositionem autem valeat illud Medæ:

*Sape ita
depositi
sunt;*

Servare potui, perdere an possim rogas?

Cum non tantum supra majores contumelias à Papis Cardinalibus illatas viderimus, sed & nonnunquam apud Bzov. ad an. 1404. p. 293. & Theod. Niem. 3. 32. sub pœna privationis Cardinalatus imperent, & apud Torcellanum de potest. Papæ n. 22. Certum sit, quod Papa solus posset & possit deponere Cardinalem, etiamsi ab Ecclesia jus eligendi Papam haberet; Quemadmodum etiam à Greg. VII. Clem. VII. Jul. II. &c. depositi leguntur, & causam solum (quam prætextum veriùs dixeris, & quam fingi posse, dicunt, etiam sine delicto, ad evitandum scandalum;) non autem aliorum Cardin. consilium requirat in abjiciendo Cardinale Pontifex, ne major observatio in depositione, quàm in creatione requirenda videatur.

*Dignitas
eorum re-
spectu Pa-
pæ atque
potestas
porro con-
firmatur;*

XLVII. Et quod longè maximum, apud Theodor. à Niem de Schism. 1. 42. defendunt Cardinales multi, Theologi item & egregii quidam Icti, quod si Papa esset negligens & inutilis ad regendum &c. licere idoneum Curatorem, vel aliquos idoneos Curatores per Cardinalium electionem substituere. Accedit, quod inter Cardinales præcipuè Cancellarius, teste Cassan. Catal. p. 4. confid. 13. pr. olim de pari contendere voluit cum Papa ex gloria propter excellentiam tantæ dignitatis. Quæ unâ cum aliis prolixè habet Clar. Freinsh. Diatr. 4. Addo ex Authore de l'origine des Cardinaux Chap. 8. non juramento Obedientia & fidelitatis Papa obstringi, sed simpliciter jurare, se Papam honoraturos & augmentum authoritatis ipsius & Ecclesiæ pro virili questuros esse. Addo etiam constitutionum & regularum Cancellariæ Romanæ ab Alex. VII. editarum titulum illum: quod Cardinales non comprehendantur sub Regulis faciendis. 70. Item, cum S. R. E. Cardinales sanctissimo D. N. assistant, ac propterea debeant specialibus prærogativis & privilegiis gaudere; Idem D. N. statuit, ordinavit, decrevit & declaravit, quod in quibuscunque constitutionibus, & Regulis per San-

Quatenus

titatem suam editis, & edendis non comprehendantur, neque comprehensi censeantur ipsi Cardinales, nisi illa eorundem Cardinalium favorem concernant, vel constitutiones edenda de eorundem Cardinalium, vel majoris partis eorum consilio edita fuerint, seu in eisdem Regulis & Constitutionibus facta fuerit ipsorum Cardinalium expressa mentio.

XLVIII. Quoad ceremonialia verò, Cardinales in Consistorio & conspectu Papæ tractantes negotium, stant in Cappa purpurea, nudato capite, sine chirothecis, in privata verò audientia sedent clausis scabellis con l'appoggio, tecto capite, super pulvinaribus duobus ex rubro panno. Quantum nulli licet, quamvis Regum Legatis, qui sedent sellis senza appoggio, nudo capite; alii Legati stant, reliqui geniculabundi conspiciuntur; referente Joh. Theod. Sprengero Instit. Juris Publ. l. 2. c. 35. Papæ pedem tantum in prima audientia exosculari tenentur, & quando per sex menses, aut amplius ab urbe abfuerunt, tanquam Legati proficiscuntur, aut reduces facti sunt. Cæterum, ut vidimus, in Ceremoniis quasi ut fratres tractantur. Nempe satis honorantur à Papis nisi pupillam oculi, certum aliquod tangere noli, tangant, donec obsequuntur, usque ad aras à Papis pro lubitu positas, ponendas. De Reverentiis, quas Pontifici Romano, qui nemini omnino mortalium assurgendo manifestè, aut caput inclinando seu de-regendo, reverentiam facit Sacr. Cerim. l. 3. § 1. c. 2. & quando non est in Pontificalibus, reverentiam facientibus aliquantulum caput inclinat, tanquam reverentiam reddens, hoc non ex officio, sed ex laudabili humanitate facit; exhibent, vide c. 3. 4. 5. Et de illis, quas sibi invicem faciunt, c. 6. & de illis, quas ab aliis accipiunt c. 9. 10. 12. ab Episcopis. c. 13. Et de illis, quibus Pontifici ministranti assistunt §. 2. c. 5. seqq. Et de circulo, quem faciunt ante Papam. §. 3. c. 9. Et de sermone, quem habent in capella Pontificis c. 2. §. 4. ubi tamen queritur, quod cum secundum antiquas & probatas ceremonias Diaconus Cardinalis, aut alius quispiam non Prelatus non ibi predicet, nisi sit Doctor Theologia, hodie non modo inferioris gradus viri, sed sine dignitate, aut sacro ordine in studiis humanitatis tantum docti non sine loci & ordinis Pontificalis dedecore onus orandi in totius orbis gravissimo, ac celeberrimo consessu sibi assumant.

Quomodo
in ceremo-
nialibus
à Papa
tracten-
tur;

XLIX. Sed & extra comparisonem cum Episcopis, Regibus & Principibus hodiernis, & relationem ad Papam magni apparent Cardinales, & ad altissimum potestatis ac honoris fastigium evecti. Tales apparent in comparatione cum antiquis Ro-

Extra
compa-
rationem ta-
lem etiam
magis ap-
parent;

manorum Magistratibus. Vix enim est in tota Romana dignitate ullus post Imperatorem apex, cui non æquiparentur, dum modò Proconsulum, modò Curatorum sive capitum Regionum urbis Romæ, modò Prætorii Præfectorum, modò Patriciorum & Consulum, modò Senatorum urbis vicem implere dicuntur. Tales apparent etiam extra omnem comparisonem, Principes Romanæ Ecclesiæ, saltem titulotenus, eadem ratione, qua, juxta Alphonsum, Arragoniæ Regem, *Regum consilarii Reges erant*. Nec sunt, si credere fas est, Principes hi ullis limitibus inclusi: *Les flatteurs de ces nouveaux Princes*, ait Author tractatûs del origine des Cardinaux du S. Siege c. 3. p. 33. in margine Auct. Anonym. Sac. Cærem. Sive Rit. Ecclesiast. S. Rom. Eccl. l. 3. de Reverent. Epif. erga Cardinales, *ont fait monter leur presomtion si haut, qu'un Auteur de nôtre temps a osé écrire, qu'un Prelat étant honoré du Cardinalat, est fait Prince d'un Estat, qui n'est borné ny par les mers, ny par les montagnes, & que l'estendue de sa jurisdiction est telle, que s'il y avoit plusieurs mondes, ils en dependroient aussi bien que celui cy, & en un autre endroit, que le Cardinal fait partie d'un corps auquel Dieu a donné l'infallibilité &c.* Id est: *Adulatores novorum istorum Principum ad tam altum præsumptionis gradum ascenderunt, ut quidam Author nostri temporis scribere ausus sit, Prælatum Cardinalatu ornatum factum esse Principem Statûs, qui nec mari, nec montibus terminetur, & tantam esse extensionem jurisdictionis ejus, ut si etiam plures mundi essent, ei subjecti essent aquè ac hic; Et in alio loco. Cardinalem esse partem corporis infallibilis &c.*

Quales
porrò per-
hibentur;

L. Quæ non plùs dicunt, quàm verba Papæ creatos ita alloquentis: *Estote fratres nostri & principes mundi*; Et speciatim Pii II. primos Cardinales à se creatos sic in eodem sacr. cærem. sive Rit. Ecclesiast. S. Rom. Eccl. opere l. 1. §. 8. c. 3. compellantis; *Maximâ, dilectissimi filii, & excellentissimâ dignitate donati estis: ad Collegium Apostolicum vocati, consilarii nostri, & conjudices orbis terrarum eritis: inter sanguinem & sanguinem, inter lepram & lepram discernere vos oportebit. Successores Apostolorum circa thronum sedebitis. Vos Senatores Urbis & Regum similes eritis, veri mundi Cardines, super quos militantis ostium Ecclesiæ volvendum & regendum est. Sunt Romanæ sedis assentatoribus aliis, veluti Isidoro Moscon. de Majestate milit. Eccl. l. 1. p. 1. c. 5. Vicem gerentes Apostolorum, orbis Cardines; Ecclesiæ capita, columna, Lumina, lucernæ ardentes, candelabra lucis, decoris, præstantiæ atque splendoris; Stelle fixæ in cælo; Patres conscripti in Diademate Principis, Viri Venera-*

Venerabiles, Reverendissimi, Religiosissimi, splendidissimi, Illustres, superillustres, Illustrissimi, item Maximi, Potentissimi, Seniores Populi, Senatores & Patricii Maximi, Principes, Reges denique; Et quid non?

L I. Maximè Eminentissimi; Cujus tituli hodie Cardinalibus proprii conceptionem & ortum fusè describit *Il Cardinal. p. 1. l. 3. 366. seqq.* ita ut dicat, primò nimis altum ab ipsis judicatum fuisse illum *Fratrū in Domino observantissimorum*, hodie à minimis Clericis contemptum, & adoptato ab his Reverendorum titulo, ordinario suo Reverendissimos vocari voluisse, & per 8. secula vocatos esse, post, cum & ita alii vocari cœpissent, *Illustrissimos*, quo tempore statim alii Clerici, & avidè titulum Reverendissimorum arripuerint, hodie Canonicis ipsis spretum, & à vilissimis Sacerdotibus usurpari solitum; Cardinales autem satiatos titulo Illustrissimorum visos esse, & revera per 2. secula & ampliùs fuisse, donec Urbanus VIII. non satiatos, saltem ob Nepotes suos, post varias deliberationes, etiam, ut dicant, aliquot sæpe horarum nocturnas, rejecto titulo *Altitudinis*, de quo ob usum aliquem Principum desperaverit, illum *Eminentia* & *Eminentissimorum* felici partu excluserit, Cardinalibus si non obstetricantibus, saltem aliàs magno cum applausu & multa cum gratiarum actione factum à Deo datum excipientibus, qui & per non essergli ingrati lo lasciarono far & diffare à suo modo il tesoro della Chiesa, di che se ne risente sino al giorno di hoggi, ad evitandum turpe ingratitudinis crimen, cum thesauros Ecclesie pro lubitu tractare siverint, ita ut id hodiernum sentiatur; Deditse autem illam tituli mutationem occasionem Principibus secularibus, spreto illo *Excellentia*, novum, quoad multos, *Altitudinis* assumendi, quod quidem malè habuerit Cardinales, ita se superari putantes, qui etiam conati sint, à procurarne l'impedimento, con la violenza delle parole, titulum illum verborum vi suffocare; Quare etiam Urbanus, quasi Principatus, tituli & honores à se solo penderent, declararit, se Principibus non alium præter antiquum *Excellentia* titulum daturum; Sed illos, se pariter Cardinalibus *Eminentia* titulum in eo casu denegaturos esse, respondisse, & quasdam literas sine *Altitudinis* titulo missas remisisse. Primum autem Conclave, in quo *Eminentissimi* vocantur, est illud Innocentii X. cum in præcedentibus *Illustrissimorum* tantum nomine veniant.

L II. Privilegia majora ex dictis maximam partem cognoscuntur; Hic tamen addo, habere Cardinales ex concessione Pauli II. Privilegia minora, officia

et Mini-
stri;

li II. semissem omnium reddituum, ut & semissem Annatarum de beneficiis, quæ à Consistorio (ita vocatur conjunctim, item *sacrum Collegium*) conferuntur; Minora sunt, quod *privatum carcerem* habent, *prærogativam* aliquam *testamentariam*, Auditores, & alia, de quibus alii pluribus agunt. Sede vacante, illorum Collegium *non* habet *superiorem* Bzov. *ad an. 1408. n. 15.* nonnunquam *Vicarium S. R. E.* qualis ibi commemoratur Balthasar Cossa; suum & aliàs habent *Camerarium*, vulgò *Camerlingo*, à *Camerariatu* Pontificis distinctum, de quo *Il Cardinal. p. 1. l. 3. 380. seqq.* suum quoque *Secretarium*, qui Sede vacante expediat literas subscriptas à tribus Cardinalium primis Diaconis, quique Consistoriis privatis & congregationibus intersit, vestitus toga ex panno rubro confecta cum ejusdem coloris capuccio, uti vocant. Habent & suos *Clericos Nationales*, Secretarios nimirum destinatos ex præcipuis Europæ nationibus: variantibus officiis, alternando per annum. Habent non minùs suum *Computistam*, qui rationem habet reddituum Sacri Collegii, & ratiocinia sua illius Camerario exhibet. Et ex ipsis constituuntur præcipui Papæ Ministri, præter dictum Vicarium Papæ, Vice-Cancellarius, summus Pœnitentiarius, Papæ Camerarius, Præfectus signaturæ, gratiæ, Præfectus Brevium, Bibliothecarius &c. De quibus omnibus fusè agit *Il, Card. p. 1. l. 3. 335. seqq.* Fiunt etiam Protectores ordinum Religiosorum (de Protectoribus Regnorum jam dixi;) De qua protectione, & quomodo ad detegenda Monasteriorum scandala, & per consequens ad Monachorum contemptum faciat, & Monasteria bonis spoliet, adeoque valde noxia sit, videri potest idem Author Cardinalismi, *p. 2. l. 1. p. 15. 23.* Addi potest, quod juxta Castr. *in L. addictos in pr. c. de appell.* citante Nordermanno tract. de Jure Princip. §. 6. facinorosus à morte liberatur, si modò Cardinalis ei pileum imponat, imò si modò, ut alii referunt, togam Cardinalis attingat.

Monor, po-
testas &
authoritas
Legato-
rum, ex
tractatu
de origine
Cardina-
lium;

LIII. Tunc autem maximè potestate abundant & auctoritate pollent, quando Papæ sunt *Legati*, uti appellant, à *Latere*, & ad Imperatores, vel Reges mittuntur; Hæc enim est, ex Clar. Sprenger *Inst. Pub. c. 35.* sententia, quoad nomen inter Legatos Cardinales & non-Cardinales differentia, ut hi simpliciter Nuncii Apostolici, illi Legati à Latere vocentur. De quibus Legatis etiam aliquo modo agit tractatus *de l'origine des Cardinaux*, in quo c. 3. *les arbitres de la chrétienté, arbitri Christianismi* insigniuntur c. 4. verò

Cata-

Catalogus usque ad Philippi pulchri tempora in Galliam missorum texitur; & statim quoad primum observatur, eum *catenis aureis ad infringenda jura Ecclesiastica attractum esse*; ac valdè commodè, eà occasione; *aurum, quod Menander dixerit, seras quascunque aperire, imò inferorum etiam portas, juxta illud, quòd Æneas & Virgilius cum virga aurea ad inferos descendisse legantur, nec etiam fundamento carere, qu'on remarque, que les lettres dont le mot ROMA est composé portent enigmatiquement ce proverbe: Radix omnium malorum avaritia; Quòd notatur, literas, quibus vox ROMA constat, enigmaticè illud proverbium continere: Radix Omnium Malorum Avaritia. Qui Author certè non minùs dicere videtur, quàm Lutherus, qui Cardinales illos ep. 60. avaritiæ Legatos vocavit.*

LIV. Sed prolixiùs de illis agunt, qui & maximè legi merentur, duo simul an. 1670. editi tractatus de Legatis, Gallico quoque Idiomate exarati; Quorum prior primò quasdam observationes generales de Legatis continet, ubi *Extraordinarii Papæ nuncii dicuntur, ad tempus cum potestate, ferè Pontificiam adæquante, mitti soliti; ad tempus, ob ipsam potestatis plenitudinem, & ne, si perpetui darentur, viderentur plura in Ecclesiam Capita introduci; Quare etiam Universitas Parisiensis Bullis prorogationis Cardinali d'Amboise datis se opposuerit, quas & Parlamentum diu firmare noluerit, ob clausulam, mansurum, donec Papæ placuerit, quæ clausula nova & consequentiarum Ecclesiæ unitati periculosarum fertilis judicata fuerit. Ubi Author etiam optimè ostendit, cur potiùs Nuncii illi Legatorum nomine veniant, quàm verò des Ambassadeurs vocentur, ut ab aliis potestatibus missi; Cujus rei causam partim in singularitatis majorem auctoritatem conciliantis affectatione ponit, partim illud ideò fieri affirmat, ut Legati illi eximi possint à Legibus, quæ respiciant les Ambassadeurs. Subjungit Author, vanè distinctionem Legatorum in eo poni, quòd Cardinales sint à Latere, non-Cardinales de Latere, totam potiùs differentiam ex Bullis & potestate concedita agnoscendam esse sine respectu ad Cardinalem, vel non-Cardinalem, à Latere, vel de Latere, cum quicunque ab ultimis Imperatoribus Romanis, quorum hîc etiam æmuli sunt Pontifices, Laterales & de Latere missi dicti sint. Omnino tamen admittendum est, Nuncios & Legatos illos saltem ex usu vocum distingui, & Cardinales tantùm Legatos fieri. Ibidem etiam*

Maximè ex duobus tractatibus Gallicis de Legatis. In priori sunt primò quasdam observationes generales;

ostendit, cum quibus præcautionibus & restrictionibus Legati ejusmodi in Gallia recipiantur.

Secundò
honores,
quibus in
Gallia af-
ficiuntur;

L V. *Secundò* de honoribus, quibus in Gallia afficiuntur, agit. Cujus partis initium dignum est, quod hîc exscribatur: *Les Papes, inquit, se sont servis de tout temps des Legats pour augmenter leur autorité. Monsieur de Marca dans ses œuvres posthumes de Concord. Sac. & Imp. l. 6. c. 28. n. 11. & c. 29. n. 1. monstre, que c'est par ce moyen, qu'ils ont ruiné l'autorité des Evêques & des Conciles, il me seroit facile, si je ne m'estois proposé de parler seulement de ce, qui s'est passé en France, de monstrier, que c'est aussi par leur entremise, que les Papes se sont presque rendus toutes les couronnes de l'Europe sujettes & tributaires; neantmoins comme la France s'est toujours maintenüe dans l'indépendance de Rome, les Legats n'y ont pas fait de si grands progres que dans les autres états, car toutes leur entreprises n'ont été, qu'à usurper des honneurs, qui à la verité ne leur estoient pas deus: Mais qui pourtant ne diminuent en rien, ny la majesté du Prince, ny la liberté du pais; Id est; Papa semper usi sunt Legatis ad augendam suam auctoritatem. Dominus de Marca in suis operibus posthumis de Concordia Sac. & Imp. l. 6. c. 28. n. 11. & c. 29. n. 1. probat, eos sic sustulisse auctoritatem Episcoporum & Conciliorum; Mibique facile esset, si non tantum de eo, quod in Gallia contigit, mihi agere constitutum esset, ostendere, eos sic etiam sibi obnoxia atque tributaria omnia ferè Europa regna reddidisse; Nihilominus, quemadmodum Gallia semper independens à Roma mansit, ita etiam Legati ibi non tantum efficere potuerunt, quantum alibi; Totum enim eorum consistit in usurpatione honorum, qui revera ipsis non debebantur; Et qui tamen non diminuerunt, neque majestatem Principis, neque libertatem Regni. Subjungit; Ante Ludovicum XII. Legatos mediocriter honoratos; Venientes ab Adriano P. à Carolo M. incarceratos, à Benedicto XIII. missos ultimis temporibus Parisiis virgis cæsos fuisse; Ludovicum XI. illustrem Bessarionem Legatum post 3. Mensium sollicitationem semel ad audientiam admissum, sine Legationis non obtento, remisisse; Carolum VIII. sine permissione Regnum ingresso, jure Legati dnegato, solam promptè redeundi gratiam concessisse, Legationem Alexandri VI. filio tantum ad tegendum obsidis respectum inserviisse, nolente Papa, ut homines scirent, que sa foy fust si suspecte, qu'il est besoing d'en donner des cautions & des Ostages; fidem suam adeò suspectam esse, ut opus haberet dare obsides. Igitur Ludovici XII. tempore*

pore demum Legatorum honorem crevisse, Papis artificiosè Regibus gratissimos Legatos facientibus, quorum primus Cardinalis d'Amboise, *homo ambitiosus & temerarius* magis favore Regis, quàm Legationis dignitate extraordinariis honoribus, quos Papa statim titulo Legati tribuerit, mactatus sit, dum nimirum venienti corpora Parisiensium omnia obvia facta, à Parliamentis & aliis supremis Societatibus præcipui deputati, & Legatus in porta sub Conopeum, portantibus præcipuis ex Magistratu Urbis, unica illa vice receptus sit, Parlamentum intrârit, alios introduxerit, altiores à dextris sedes occupârit, à primo Præsidente Regis personam gerente orationem adulatione plenam audierit, beneficia contulerit, Regium sic honorem acceperit, ut successoribus tantum his vestigiis insistere reliquum fuerit; Quare etiam Papæ, ut firment primam exemplis possessionem, successivè alios similes submiserint, qui tamen hoc obtento, ne Legati nimis Regem honorarent, neque argentum in Gallia maneret, secundum consilium Leoni X. datum, non amplius Gallos Legatos eligendos judicaverint; Sub Henrico II. Caraffam, illum ipsum, qui populo benedictionis ergò catervatim accurrente, loco soliti voti semper dixerit; *Quandoquidem populus ille vult decipi, decipiatur ergò*; ut Parlamentum obviam iret, instanter petiisse &c. Cajetanum tempore Ligistico, quo Papæ Regnum saltem tributarium reddere voluerint, ad orationes paucis respondere solitum esse; *poche parole, molti effecti, benvenuti, pauca verba, multa effecta, grata*; sicque superbiam prodidisse, & ne in Parlamento Regiam sedem occuparet, à Præsidente, brachio apprehenso, retrahi debuisse, Cardinalem Placentiæ insuper statibus præsidere voluisse, atque Regis locum temerario ausu occupâsse &c.

LVI. Tertiò honores, quos Cardinalis Chigius tunc ad Regem, ut Papæ displicentiam ratione injuriæ Legato Regio Romæ à Corsis illatæ testaretur, mittendus, jure postulare queat, explicat. Cujus partis initium rursus damus: *Comme les pretensions des Legats, inquit Author, n'ont point de bornes, & qu'elles vont jusqu'à la personne du Roy, nous commencerons par ce, qui le regarde: les Legats pretendent être visités par le Roy devant, que de faire leurs entrées à Paris, & pour raison disent premierement, que puisque le Roy rend les dernieres soumissions à Pape, & jusqu'à luy baiser les pieds, il peut bien sans se faire tort, visiter les Legats, qui ont un pouvoir si ample, qu'il semble,*

Tertiò honores, quos Cardinalis Chigius tunc mittendus postulare queat;

qu'ils soyent le Pape mesme. Id est; Quemadmodum prætensianes Legatorum nullis circumscribuntur limitibus, & se extendunt usque ad personam Regis, incipiemus ab illo, quod eum respicit: Legati volunt visitari à Rege ante introitum Parisiis, atque hanc rationem allegant, quia Rex infimas submissiones reddat Papa, etiam pedes ejus exosculando, eum sine injuria aliqua sua invisere posse Legatos, qui tam amplâ potestate sunt instructi, ut videantur ipsimet Papa. His subjungit vindicias exempli ab Henrico IV. dati, qui Cardinali Mediceo Legato obvius fieri voluerit; Et ante speciale illius examen, dicit; Nihil debere Regem Legato, qui non minùs illius, quàm Papa Minister sit, & secundùm verba cujusdam in Parlamento Parisiensi Præsidis, ab utriusque latere, ejus jurisdictio precaria, & solo nutu revocabilis; Quare etiam crux in præsentia Regis ante Legatos non portetur, non obstante exemplo Caroli VI. quia tunc universum Regnum cum Rege desipere videbatur; Quæ verba sunt Fevreti. Henricum IV. autem obviam factum esse solo amicitiae respectu, hinc per veredarios equos, non cum Regali pompa, secundùm Thuanum, & quasi incognito; Unde etiam aliis Legatis non obviam processerit idem, etiam Paparum Nepotibus. Cardinalem Barbarinum voti, ut Rex XIII. annum nondum ingressum inviseret, compotem factum non fuisse, interim tamen Richelieum variis artibus inductum fuisse, ut Regi occursum fratris, & quoad illum, dextræ honorem persuaserit, quod malè factum esse, exemplis Hispanicis ostendit, quibus non obstiterit, quòd aliquando Reges Castiliæ & Arragoniæ Legatis obvii facti sint, & locuti capitibus apertis in præsentia Legatorum capitibus apertis, & ex eo, quòd Cardinalis Infans in Hispania tanquam Cardinalis Senior præcedentiam habuerit; Fratres autem Regis secundùm Titulorum d'Alteffè & d'Eminence differentiam à Papis ipsis approbatam Cardinalibus majores sint; Et Henricum IV. primum Legatos in ingressu suo Principum sanguinis præsentia honorasse, & quidem in personâ Condæi octo annorum, non cogitantem, consequentias ejusmodi formatum iri; Car on s'imagina, inquit Author, que cette action pourroit passer pour une curiosité d'enfant, au quel on avoit voulu donner le plaisir d'aller au devant du Legat, mais il n'y a point de raillerie avec la cour de Rome, elle prend serieusement toutes les choses, qui luy sont avantageuses, & a fait en fin un devoir de ce, qui n'estoit qu'un jeu d'enfant; Id est: Putabant enim actionem illam agnitum iri pro curiositate infantis, obviam eundi Legato, verùm non est jocandum

candum cum Curia Romana, qua serio accipit, quaecunque ei sunt utilia, & tandem debitum constituit ex eo, quod erat nonnisi lusus infantilis. Nam ex illo tempore omnes Legati illo honore potiti sunt, & proin licet Principes sanguinis olim præcedentiam habuerint, videtur tamen ob exempla novissima hodie illos eâ carere & obviam ire debere, & satis magnum lucrum hâc vice obtineri, si Frater Regis non obviam eat, paulatim enim pristinum ordinem esse reducendum &c.

L VII. In Tractatu altero Cap. III. ex Balsamone XII. Seculi Authore in Glossa in Conc. C. in Trullo observatur appellatio Legatorum à facie ob vestimenta, quibus Papæ quodammodo sint similes. Ibidem eorum prærogativæ declarantur, quod 1. ante eos, ut olim ante Proconsules fasces, crux portetur. 2. jurisdictionem voluntariam, rursus Proconsulum ad instar, in itinere, ex. gr. absolvendo excommunicationi ob homicidium in Clerico patratum subjacentes, exercere possint. 3. Illis præsentibus aliorum Legatorum potestas evanescat, imò nequidem Patriarchæ ante se crucis vexillum portari curare possint. 4. Beneficia, quorum præsentationem Patronus Ecclesiasticus habet, conferre. 5. Illa unire. 6. In casibus prohibitis dispensare, & alia secundum Bullæ tenorem agere queant. Cap. IV. prærogativas Legatorum eatenus exponit, quatenus illorum facta & statuta manent etiam post excessum illorum ex Provincia, imò etiam post obitum Papæ, à quo missi fuerant. Caput V. restrictiones aliquot potestatis Legatorum habet secundum Jus Canonicum. VI. VII. & VIII. quoad materias beneficiarias, secundum consuetudines Gallicanas. Et cum Parlamentum Parisiense sæpè voluerit declarare, se Bullas Legatorum approbare sine approbatione Concilii Tridentini, cujus in illis mentio fiebat. Cap. IX. Author ostendit, in quibus Concilium illud juribus Regis & Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus contrarietur. Tandem narratio Historica Receptionum Legatorum in Gallia, in qua Cap. I. inter alia de Legato d'Amboise, cujus jam suprà mentio facta, & ejus prorogatione compendium sequentium verborum explicatur: *Cette prorogation etant expirée, le Cardinal d'Amboise, qui vouloit être un second Pape en France, n'ayant peu être le premier à Rome, fit renouveler son pouvoir usque ad beneplacitum Pontificis, ce qui étant extraordinaire, & ne pouvant être approuvé par le Parlement, quoy que Louis XII. se porta à faire passer cette clause, il arriva sur ce*

*Compendium al-
terius;*

point une si grande contestation entre le Roy & la cour, que peu s'en fallut, qu'on ne vint aux extrémités. Id est: Postquam illa prorogatio expirâssset, Cardinalis d'Amboise, qui volebat alter in Gallia Pontifex esse, cum non potuisset primus Romæ esse, potestatem suam renovari curavit usque ad beneplacitum Pontificis, id quod cum extraordinarium esset, neque à Parlamento approbari posset, licet Ludovicus XII. promptus esset ad clausulam illam admittendam, de hoc tanta lis inter Regem & Curiam mota est, ut parum ab extremitatibus absuerint. Cap. 4. Oppositiones Parlamenti, ob formulam in Bulla Legati, & Cancellarii du Prat; usque ad beneplacitum suum; memorantur. c. 12. Cum Regina sub prætextu pacis vellet Bullas Cardinalis Ferraræ approbatas videre, cum restrictione; Sans prejudice des Edicts & des Concordats &c. sine prejudicio Edictorum & Concordatorum &c. Thuanus Præses dixisse narratur, que ce mot, sans prejudice, estoit donner un soufflet, sans prejudice de faire mal; Id est, verbum hoc, sine præjudicio, esse, dare alapam, sine præjudicio faciendi malum. Ubi etiam pro receptione ejusdem Regius Consiliarius apud Parlamentum ultima hæc verba protulisse dicitur; Que le Roy prioit toute cette compagnie de luy obeir à cela; Regem rogare totam illam societatem, ut sibi in hoc obediat; solummodo adjiciens, qu'il n'y avoit point de plus grande & meilleure priere, que de celui, qui a puissance de commander: Maximas & optimas esse preces illius, qui possit imperare.

Honorari
eos vult
Papa, ut
magis ipse
honoretur;

L VIII. Ista adducere volui, ut de honore Cardinalium, etiam quatenus nonnunquam Paparum Legati à latere fiunt, constaret. Ut jam constare potest, eos certè multum honoratos conspici, & in vicinia specietenus omnipotentiae Pontificiae, ex qua acceperunt gratiam pro gratia, donec ad istud fastigium pervenerunt, tantò prioribus Cardinalibus dissimiles facti, quantò Papæ hodierni Papis prioribus, utrobique enim auditur illud; Quantum mutatus ab illo! statu pristino. Sed status Cardinalium ob Papas; Vero è, quomodo Il Cardinalismo p. 2. l. 1. p. 91. loquitur, che i Pontefici si sono affaticati d'aggrandire i Cardinali; ma non già per portare con tal grandezza profitto alla maestà Cardinalitia; ma solo per far servire la maestà Cardinalitia all' aumento della loro propria grandezza; Quel Pontefice, che dichiarò i Cardinali simili a' Rè, non hebbe altro riguardo che alla propria, ambitione, acciò resplendesse tantò più il fasto Pontificio, colessen servito da' Rè. Verum est, quòd Pontifices laborârunt ad Cardinalium Majestatem augendam, non quòd isto augmento

gmento Majestatis Cardinalitiae utilitatem quasiverint, sed tantum ut Majestatem Cardinalitiam subservire faciant propriae magnitudini; Pontifex ille, qui Cardinales Regibus similes esse dixit, nihil aliud voluit, quam ut eo magis elucesceret fastus Pontificius, à Regibus serviliter cultus.

LIX. Sed & notasse juvabit, Cardinales maximam prae-rogativarum suarum partem debere Pontificibus, qui Imperatoribus infensissimi fuerunt. Id quod non obscure ipse Onuphrius libro de Titulis Cardinalium innuit, dicens: Cardinalis Presbyter medi-<sup>Præroga-
tivas ple-
rasque de-
bent Pon-
tificibus
Imperato-
rum hosti-
bus;</sup>us locus erat inter Episcopum & ceteros Presbyteros non Cardinales, ab Alexandro autem III. sub quo Romana Ecclesia ad maximum in terris fastigium effecta fuit, Imperatore potentissimo, Fridrico Abenobarbo, eoque Ecclesiae Romanae infestissimo hoste, conculcato, (rectè ait, etiam in sensu proprio) victo, pacemque ab Ecclesia petere coacto, tum primum ex Episcopis versâ vice Cardinales fieri coepti. Cardinalium enim dignitas cum Ecclesiae & Romani Pontificis dignitate semper crevit, tunc autem maxima erat; quâ ratione factum est, ut Episcopi multi eam ambirent dignitatem, quâ tantum (tantus) gradus erat ad maximum Pontificatum.

LX. Idem quoque, nempe Papas Imperatoribus infensissimos augmentum Cardinalitiae dignitatis promovisse, ex Authoribus distinctionis vestium, quas non immeritò particulari consideratione examinamus, liquere potest. Vestitus Cardinalium non vulgaris partes sunt, Sottana, Rochetto, Cappa cum Cappuzio, Beretta, Mitra, Capello; Mantellettam extra urbem non portant; Sed ubique Mozzettâ suprâ Rochettum vestiti incedunt. Colore pro temporum diversitate utuntur triplici, rubro, purpureo & medio, quem *il color de rose secche* vocant, quoque nonnisi quarta Quadregesimæ, quâ Rosam consecrat Pontifex, & tertiâ Adventus Dominica utuntur; Quoad colores cæteros juxta tempora variant, & quidem singulis diebus Veneris colore purpureo, qui *Pavonazzo* vulgariter appellatur, vestiuntur, luctûs etiam tempore. Et tunc pannum levem de *fajetta*, exceptis quibusdam diebus feriatis, nempe Nativitatis, Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, Petri, Pauli, Assumptionis Mariæ, omnium Sanctorum, & anniversario coronationis Papæ, habent; Interim tamen luctûs tempore vestimento & cappa rubri coloris incedere obligantur. Nigrum autem planè sibi indecorum arbitrantur. Materiam quod attinet, pannus vel Camelottum ordinariò est, serico Pontifici, si velit, relicto, ad quod tamen extra urbem, maximè si Legati
<sup>Vestitus
Cardina-
lium;</sup>
sunt,

sint, jus etiam habent. In Consistorio verò semper cappam habent purpuream. In Conclavi Papam electuros vestibus croceis uti omnes, Gregorius XV. Bullâ An. 1621. 16. Nov. vulgatâ jussit. Biretum autem rubrum tam iis necessarium est, ut si absens creatus intra annum cum ornamento hoc ad Curiam se non contulerit, vi decreti à Sixto V. in Bulla An. 1586. d. 3 Dec. editi, dignitate excidat.

Distingui
eo, quibus
Pontifici-
bus Au-
thoribus
caperint;

LXI. Innocentio IV. pileum rubrum (sive, ut Theod. à Niem de Schism. l. 4. 3. vocat, *flammeum*) debent, qui & eos equites incedere jussit, & cujus cum Friderico II. nota sunt certamina, quam ob causam id de spoliis Friderici factum esse Car. Molinæus apud Wolf. Cent. XVI. ad an. 1530. author est; Reliqua ejus ordinis insignia, loquitur Onuphrius, annot. in Innoc. IV. posteriores Pontifices excogitarunt, in his præcipuus fuit Paulus II.

Porrò de-
claratur;

LXII. De quo, formidandâ etiam lege Magistratibus indictâ, Clarissimo, & qui, juxtâ Platinam, Pontificatus Majestatem tum auctoritate, tum armis augere conatus est, ita loquitur in vita Pauli idem: Circa cultum corporis etsi morosus non erat, nequaquam tamen negligens habebatur. Fuere etiam, qui dicerent, eum, dum in publicum prodiret, sibi fucis faciem concinnare. De apparatu Pontificio non est, cur ambigas, majores ab hoc uno superatos, regno præsertim, sive mitram velis appellare, in quam multas opes contulit, coemtis undique ac magnis precibus (preciiis) Adamantibus, Sapphiris, Smaragdîs, Chrysolitis, Jaspidibus, unionibus, & quicquid gemmarum in precio est, quibus ornatus tanquam alter Aaron formâ humanâ augustiore prodibat. Inspici tum ab omnibus volebat & admirari. Hanc ob rem nonnunquam peregrinos in urbe retinuit, intermissâ ostendendi sudarii consuetudine, quò à pluribus eodem tempore cerneretur. Præterea verò ne solus differre à cæteris videretur, publico decreto mandavit, propositâ poenâ, ne quis biretam coccineam, (ita appellant capitis tegmen) præter Cardinales ferret; quibus etiam primo Pontificatus sui anno pannum ejusdem coloris dono dedit, quo equos, vel mulos sternerent, dum equitant. Voluit præterea in decretum referre, ut galeri Cardinalium ex serico coccineo fierent, sed id quò minùs decerneretur, vetuere illi, qui benè sentientes diminuendam esse Ecclesiæ Pompam, non augendam cum detrimento Christianæ Religionis prædicabant. Volaterranus etiam l. 22. ita loquitur: *Pompa his (prioribus) splendôrque comitum & ornatus defuere, quos Innocentius addidit, nostrâ quoque ætate (c. an. 1464.) Paulus (secundus) etiam capitis tegmenta ruffata.*

ruffata. Gregorius XIV. verò demùm Cardinalibus Regularibus, narrantibus Cl. Sprengero. *l. c.* & Auth. Card. *p. 1. l. 3. p. 309.* *Biretum rubrum* dedit, qui cæterùm incedunt colore ordinis; sed formâ & materiâ cæteris Cardinalibus communi, nunquam Rochettam, neque Sottanam ex panno portantes, & dum alii cappam rubram portant, illi ex Camelotto undarum & sine undis, dum alii eam habent violacei coloris; Galerius & Baretta planè similes sunt. Non tamen defunt, qui vestis purpureæ institutionem Bonifacio VIII. (qui magnus & ipse Magistratûs civilis osor extitit;) adscribant, nempe incerta & hæc sunt quodammodo, sed nec certò scire juvat; Scitur tamen certò, recentioris esse institutionis; Nam & Baronius ad an. 744. 6. ait; *Sub Zacharia cæperunt Presbyteri Cardinales plebi sibi subjecta præclariori veste induti debitum prædicationis persolvere.*

LXIII. De ratione verò varii variè ariolantur. Joh. Baptista de Rubeis *Ration. Div. offic. c. 53.* rationem hanc reddit, quòd Cardinales ad effusionem usque sanguinis, ad defensionem Papæ & Ecclesiæ parati esse debent. Cui etiam Onuphrius in *Epitome Rom. Pontificum* consentit his verbis: *Papa Innocentius IV. pileum rubrum Cardinalibus dedit, quo ipso significare voluit, illos, qui in illum ordinem legerentur, paratos esse debere pro libertate Ecclesiastica, (melius dixisset, libidine & licentia Pontificia;) si opus erit, propriam vitam morti exponere.* Alii rationem à dignitate & splendore Cardinalium arcessunt, quomodo Platina ex Innoc. IV. *illud ordinis honestandi causâ factum esse dicit.* Alii alia conjiciunt.

Causa rubri coloris, quas prætendunt;

LXIV. Si autem mysteria hîc quærenda forent, varia afferri possent alia à vario coloris illius usu, mentione variâ; Idola olim eorûmque Sacerdotes illo utebantur. Utuntur quoad pileos Persæ, hinc Turcis *Kissulbasse* dicti, item *Sophi*. Qui de Domitiano iudicium Taciti in *Agric. 45. 4.* legerunt, suspicari possent, hac etiam de causa colorem istum placuisse Pontifici, ut quum ejus in gratiam multa turpia facturi passurique essent Cardinales, ab hoc rubro colore contra pudorem se munirent. Fortè etiam ad generositatem Laconicam habitus est respectus; Quippe Spartanis, teste Plut. *Instit. Lacon. c. 8.* veteribus militaris vestis fuit colore puniceo, ne sanguis vulneratorum conspectus hosti fiduciam & suis metum adderet. De Cardinalibus autem militibus historiæ loquuntur; Atq; de illis etiam dicere possis, quod de se Cardinalis Ximenes Flore-

Mysteria alia;

sta Esparn. 1. 2. 5. *fumum pulveris tormentorum suaviorem iis thure fuisse.* Et quid si non sine Numine id factum est, & sanguinaria Edomitici hujus Senatûs Consilia ita adumbrari debuerunt? Quò quidem respexit vates in hunc modum canens :

*Semiviros quicunque Patres radiante Galero
Conspicis, & rubrae Syrmata longa toga;
Crede mihi nullo saturatas murice vestes,
Divite nec cocco pallia tineta vides;
Sed quæ rubra vides tantorum cade virorum,
Et mersa insonti tota cruore madent;
Aut memor istorum, quæ celet, crimina, vestis
Pro Dominis justo tacta pudore madet.*

Quomodo etiam ad illud, quod ex Tacito de Domitiano attuli, respicere videtur. Sed & dici potest, in eo etiam esse complementum proprii sensus Prophetiæ in Apocalypsic. XVII. v. 4. Ubi *purpurata meretricis* mentio fit, & c. XVIII. v. 12. ubi inter merces Babylonis etiam *purpura* ponitur. Maximè quando ipse etiam Papa recens electus ex Anastasii II. Papæ decreto coccino vestiendus est.

*Verissima
causa, lu-
xus quoad
purpu-
ram;*

LXV. Indubium autem illud est, in eo luxum esse, & luxûs causâ potissimùm ejusmodi statuta obtinuisse. Id quod haud difficulter ex iis, quæ ex Platina de institutione Pauli II. suprâ huic tractationi inserui, colligitur. Qui vitarum Pontificum Scriptor magis apertè in Greg. IV. de luxu Cleri sui testatur : *Nostri temporibus, inquit, in omnem luxum & libidinem sese effundit Ecclesiasticus ordo. Coccinatos & trabeatos nunc inspiceres non homines, quod leve fortasse videretur, sed equos & jumenta. Cælestinus V. pro sua simplicitate, ob quam Bonifacio Successori ad Papatum ineptus videbatur, primo, postquam Papalem Cathedram ascendisset, Conventu constituit, ut ab eo tempore nec Papa, nec Cardinales cum tanta Pompa solennibus equis uterentur, nec mulis quidem, sed asinis tantum veherentur, dicens: Jesus Christus Filius Dei, humilis asini dorso vectus est, cujus nos imitatores esse debemus, (& sic testibus Henr. de Erfordia apud Wolf. memorab. Cent. XIV. ad an. 1350. & Langio in Chron. Citizenfi ad an. 1294. Cardinales, imò etiam Papas ab equis ad asinos promoveri voluit) precedente, dum incedunt, magno adolescentum & altero Presbyterorum agmine subsequente, non in asinis, ut Christus nostri dogmatis author & bene vivendi unicum in terris exemplar; sed in equis præferocibus & phaleratis, ac si ex hodie devicto triumphum ducerent.*

Cum

Cùm potius apud tales vel maximè valere deberet Cœlestini P. Decret. c. 14. *Discernendi à Plebe, vel cæteris sumus, doctrinâ, non veste; conversatione non habitu; mentis puritate, non cultu.* Sed ad purpuram deventum est, quæ regii decoris est insigne, ut ait Hieron. in *Jes. c. 61.* sed ad purpuram deventum est, quæ Regem, non Sacerdotem facit, juxta verba Ambrosii apud Antonin. *Chron. 2. p. tit. 9. c. 8. §. 3.* (Cujus etiam, ut aliàs quoque vestitus respectu, omninò Lipsius de Collegio Cardinalium *præf. in libr. de magnit. Rom.* scribere potuit, Cyneam, si rediret, de Cardinalibus, quemadmodum olim de Senatoribus fecerat, judicaturum, tot Reges esse, Regum similes ab ipso Papa in Confirmationibus declarari solitos, certè contra illud rursus: *Vos autem non sic.*) Sed ad purpuram deventum est, contra severum Narbonensis cujusdam Concilii apud Bar. *ad an. 598. n. 32.* decretum: *Ut nullus Clericorum vestimenta purpurea inducat: quæ ad jactantiam pertinent mundialem; non ad religiosam dignitatem; ut sicut est devotio in mente, ita etiam ostendatur in corpore, quæ purpura maximè Laicorum potestate præditis debetur, non religiosis.* Provocet jam Baronius ad purpuram V. T. ad majorem gloriam novi, ad peculiarem usum Romanæ Ecclesiæ, nihil efficit; & erubescere debuisset non minùs in vultu, quàm in cultu. Veteres enim umbræ, carnalia ista transierunt, gloria novi fœderis spiritualis est. Tunc sanè & purpura & aurum (cum Hieronymo *epist. 2.* loquor) probabantur à Domino, quando Sacerdotes bestias immolabant, & sanguis pecudum erat redemptio: quanquam hæc omnia in figura præcesserint; Nunc verò, cùm paupertatem domûs suæ pauper Dominus dedicârit, cogitemus Crucem ejus, & divitias lutum putabimus &c. Ut vel hinc constare possit, quantâ injuriâ sanctus ille Vir afficiatur, dum vili semper palliolo contentus & luxûs osor hodiernorum Cardinalium ad instar purpurâ fulgens pingitur, qui nequidem Cardinalis, nedum Romanus, ipso Bellarmino posterius hoc nobiscum negante, fuit, Concilium autem Narbonense manifestè usum purpuræ in quocunque Sacerdote reprehendit. Ad cujus etiam exemplum Ludovicus Pius apud Platinam *l. c.* constitui voluit: *Ne Episcopi, Clerici cujusvis gradûs pretiosas vestes sericas coccinei coloris ferrent.* Sed mirum non est, bonos illos contrà agere, volunt Regibus æquiparari, illis etiam nonnunquam præferri, quorum olim purpura quasi propria, purpuram sumere, imperium acceptare erat, ut nunc est purpura Cardinalium, color purpureus, il *Cardinalesco colore.*

*Alia lux-
us in his-
ce parres;*

LXVI. Ad istum luxum etiam pertinet, quòd, ut Spren-gerus *l. c.* & Il Card. *p. 1. l. 3. p. 311.* habent, *in signum praeminentiae* ante Cardinales baculus argenteus vel inauratus per Tonforem domus, quando Cappam imponunt, portatur, donec autem ad locum pervenitur, & Cappa imponitur, per alium rectus portatur; haec autem fiunt, quotiescunque cum Cappa exeunt Cardinales, excepto tantum die Veneris, & quando visitatur Praedicatio Palatii. Apud eundem quoque Cardinalismi Authorem superbæ equitationes, sive Pontificalis, sive privatae Cardinalium *l. c.* videri possunt; Ubi etiam, se ex ore Episcopi, Mulæ Cardinalis vestimenta pretiosa invidentis audivisse, testatur: *In Roma è meglio d'esser mula d'un Cardinale, che Prelato di Santa Chiesa: Melior Romæ conditio Mulae alicujus Cardinalis, quàm verò Ecclesiae Prelati.* Vide etiam de vestitu Cardinalium Sacr. Cerim. *l. 3. §. 3. c. 5. 7.*

*Cardina-
lium cre-
atio non
debet fieri
sine con-
sensu Car-
dinalium;*

LXVII Veniamus jam ad Creationem horum Purpuratorum Quòd olim ab Episcopo Romano, Clero reliquo & Populo Romano Cardinales genuini constituti fuerint, supra ex Onuphrio didicimus. Hodierni, ut alii sunt, ita quoque aliter fiunt. Non posse fieri legitimè nisi de consensu expresso aut saltem tacito aliorum Cardinalium, supra quoque annotavimus. Plus etiam Concilium Constantiense à Martino V. confirmatum postulasse, ut nimirum Cardinalium novorum promotio illa demum foret legitima, ad quam etiam Cardinales pro majori parte concurrerent expresso suffragio & subscriptione, testis est Dominicus Venetus Episcopus Torcellanus in tract. de Cardinal. quem sub Calixto III. scripsit, & Doctissimus de Dominis edidit, *prop. II.* In quo tractatu etiam concursum Cardinalium in creatione Cardinalium probat 1. ex eo, quòd creatio illa sit ex maximè arduis 2. aliàs Papa posset cum Ecclesiae deformatione juvenculos, inexpertes, illiteratos & inhonestos ac viles eligere. 3. Decretum Concilii pertineat ad decorum Ecclesiae. 4. quilibet, etiamsi Papalis dignitatis existat, teneatur obedire Concilio generali. 5. Papa juxta promissionem Bonifacii promittat, se cum Cardinalibus & consilio eorum administrare velle Ecclesiam; Quibus multum insistere nolit. Pōnit autem, 12. propositiones, quarum pleræque respiciunt electionem Pontificis, de quibus infra etiam agendum erit; Solùm decima dicit, *Concilium Constantiense legitimum & approbatum esse; Undecima, ita decrevisse.* Quia autem decretum illud in actis Con-
lii

lii Constantiensis, prout nunc eduntur, haud reperitur, ex eo haud immeritò suspicatur Doctissimus Vir, fraude sublatum esse. Ingratum enim fuit, & praxi jam aliquot seculorum manifestè contrarium. Cui etiam contrarium est illud Concilii Basileensis Sess. 23. *Non fiat Cardinalium electio solum per auricularia vota; sed facto vero scrutinio ac publicato, majorem partem Cardinalium per subscriptionem manus propriae constiterit collegialiter consensisse. Desuper etiam Apostolica litera cum subscriptione Cardinalium conficiantur &c.*

LXVIII. Olim quidem secundum illa Decreta plerumque creationes Cardinalium fiebant. Pontifex non eligebat, nisi prius in Consistorio secreto rationes proposuisset, cujus vota requirere opus erat, & deficiente majore parte ad electionem non veniebatur, sed votis sufficientibus pro affirmativa collectis, demum Papa nominabat, cum recensione meritorum & commendationum à Principibus. Quo facto secreta Cardinalium vota fiebant, & quibus majora favebant, Cardinales à Papa declarabantur cæteris exclusis. Et certè videtur omninò ita fieri debere electiones Cardinalium, juxta hypothesein, quasi ex jure divino. *Postquam enim Judas Apostolus excidisset (reddimus verba Italica del Cardinalismo p. 1. l. 1. p. 154 155.) Sanctus Petrus (à quo per successionem se claves accepisse dicunt Pontifices, ut Cardinales Apostolorum Successores faciunt;) non vocavit ad Collegium Apostolicum alium pro lubitu; non motu proprio Successorem elegit, non propria auctoritate declaravit, &c. sed sorte Matthias electus fuit. Theologorum libri non continent hoc caput, ipsi non legunt, Papa non putat, se cum ista obligatione claves accepisse, sed Acta Apostolorum, ac si malè scripta essent, subvertit. Quod certè ostendit, dum mortuo quodam Cardinale non convocat Collegium Cardinalium, ut eligat Successorem, sed ipse eligit, pronunciat, creat, format, generat, declarat, parùm curans & cælum & terram, jus & injustitiam, & Apostolos, & Cardinales, & Apostolica Acta, & Canones Ecclesiasticos. Egregia certè res est, velle claves Petri, sine observatione illius, quod observavit Petrus &c.*

Non fiebat olim;

LXIX. Verum quidem est, nonnisi in Consistoriis pronunciari etiam hodie Cardinales, sed pronunciantur, jam voluntate Papæ electi, non proponuntur suffragiis Cardinalium demum eligendi, qui se tantum instar testium habent, quos aliquando vocat Notarius, ut sint presentes lectioni alicujus Instrumenti, secundum Authorem Cardinalismi p. 1. l. 3. p. 295. 296. Idem sæpe sine consensu Con-

Fit hodie;

sistorii fieri, se vel mille exemplis probare posse, ait. Unum brevitatatis studio subjicit creati ab Innocentio X. Cardinalis Maldachini, & ita creati, ut Papa nonnihil de eo quasi in transitu in congregatione paucorum partim sibi devotorum simpliciter, partim etiam suarum creaturarum, locutus, eum, non expectato vel illorum iudicio, è vestigio Cardinalem cum maxima plùs quàm 40. Cardinalium averfatione secuta pronunciârit. Addit etiam, Paulum IV. primum fuisse, qui Consistorio Cardinalium potestatem illam eligendi obtulerit, aliquot creando, ne verbo quidem ea de re in Consistorio facto. Cujus vestigiis Successores institerint, maximè Sixtus V. pro suo cerebello Monarchæ absoluti, parvi pendens Consistoria & Cardinales, pro lubitu promovens, & Cardinales ad placita sua qualiacunque adigens, ut jam Pontifices in Consistorio promoveant, nominent, eligant, quoscunque velint, absque ullo planè impedimento. Quod & eos posse, Marcellus Corcyrensis Episcopus *Sacr. Cerim. l. 1. §. 8.* existimat, creare nimirum non tantum pro more in quatuor temporibus, quod & aliquando fecerint, proin quandocunque, sed & quoscunque velint, pro potestatis plenitudine.

*Modus
eligendi;*

LXX. De modo eligendi ex 5. annorum commoratione in urbe, & diligentissima observatione se sequentia habere ait; Si Cardinales sint Romæ, vespérâ ante electionis diem à Cardinale Nepote monentur, ut crastinâ in Palatio horâ solitâ compareant; Pontifex eâdem horâ in Consistorium ingressus secretum, mentem suam & nomina promovendorum aperit, & sine prævio ullo responso aut iudicio Cardinalium præsentium, vocatis in illud ipsum Consistorium, atque geniculantibus, Birettam rubram ordine, si plures adsunt, imponit, prolatis ad singulos verbis: *Esto Cardinalis!* (Ex quorum verborum efficacia aliquando Catholicum in Disputatione cum hæretico seriò Divinam Papæ Potentiam probare volentem audiverit, ob similitudinem nempe illorum Creatoris: *Fiat lux!*) Impositam autem Birettam statim deponunt novi Cardinales &, osculo Pontificis pedi dato, ad amplexus Cardinalium præsentium tanquam fratrum se conferunt. Sic præstito juramento, quod Sprengerus in *Instit. Jur. Publ. c. 35.* habet, & exhibitâ gratiarum actione, à Cardinale Nepote, qui & introduxerat, retroducuntur.

Alius;

LXXI. Alium modum ita idem Cardinalismi Author describit fusiùs. (Omnium enim quasi compendia damus.) Cardinalis

lis Nepos, pronuntiatione in Consistorio factâ, juxta acceptum Catalogum per Camerarium suum in effedo suo advehit non diu quærendos; In cujus domo rasuram Cardinalitiam à Tonfore ejus, qui à singulis 25. scudi accipit, accipiunt, & à Camerae Ministris, quibus vestes priores obtingunt, Cardinalitio habitu vestiuntur, & post solenne convivium ad Papam ducuntur, à quo ter poplite flexo, & pedi osculo dato, similiter Birettam accipiunt, & dimissi cognatos Pontificis invisunt, post domi manentes, Camerâ suâ, licet accesserint invisentes, (invisendi autem non sunt à Cardinalibus publicè) non egrediuntur, donec cum magna pompa in primo Consistorio publico Galerum rubrum ex manibus Pontificis accipiunt.

LXXII. Absentium ea secundum eundem habetur ratio, ut pronuntiatione in Consistorio factâ primum de promotione nuncium per Nepotis Cursorem accipiant, quem Papæ Camerarius cum Biretta rubra & Brevi Pontificio sequitur donis & honoribus maximis excipiendus. Post Cursoris adventum statim rasuram à suo Tonfore accipiunt, ut Cardinales vestiuntur, tales se subscribunt, non tamen ante adventum Camerarii sive habitu rubro vestiuntur, sive Birettâ rubrâ teguntur. Galerum autem non imponunt nisi primò ex manibus Pontificis, vel alterius, cui id ex speciali gratia speciali brevi conceditur, acceptum.

*Quanam
absentium
habeatur
ratio;*

LXXIII. Gratia autem illa rarò conceditur, non quòd traditio Galeri ab ipso Pontifice immediatè sit necessaria ex ordine Ecclesiæ, *mà solo per l'ambitione del Pontefice*, inquit Il. Card. p. 1. l. 3. 313. sed tantum ex ambitione Pontificis, qui vult gratiarum actionem ex ipso cujusvis recens electi Cardinalis ore audire, & simul cum illo de familiæ suæ commodis agere, eique ob oculos ponere obligationem erga cognatos, quâ ratione quibusdam Pontificibus solenne est dicere novis Cardinalibus, se eos ob varios respectus, sed maximè ad instantias Nepotis sui creâsse, licet in contrarium quandoque res se habeat. Solet tamen etiam ceremonia & impositio Birettæ vel Nuncio, vel Episcopo, vel Principi seculari in loco committi, qui genua flectenti verbis solitis eam imponunt, sed pedis osculum soli Papæ debitum tamen non recipiunt. Quæ quidem in Ecclesia post Missam simplicem, aut solennem peraguntur. *Dum absentes Romam contendunt, verba sunt Sprengeri, in itinere parum refert, an purpureo, an rubro vestitu incedere malint, juxta*

*Galerum
Roma or-
dinariò
accipere
tenen-
tur &c.*

tem-

tempora tamen, nisi quod ultimo itineris die purpureo solum uti possunt: in splendido ingressu excipiuntur obviam à Cardinale Nepote, altero sive eodem die Consistorium petunt in solenni Cardinalium conductu. Quamprimùm ingressus est geniculabundus humiliter Pontificis pedes osculatur, sequente osculo manûs & oris facta salutatione osculi ad Cardinales incipiunt solennia: Insignitur Cappucio à Cardinale Diacono, assistentibus reliquis duobus Diaconis, & Camerario supremo, adigitur ab eodem Cardinali Diacono in juramentum solitum, quo præstito Papa pileum Cardinalitium post brevem orationem imponit Cardinalis capiti, his additis: Cardinalis esto! Fervent solennia, & pileus exhibetur novo Cardinali à Camerario secreto Pontificis, cui datur remuneratorium.

Occlusio
oris;

LXXIV. In primo Consistorio secreto, denuò loquitur Author Cardinalismi, post publicum, Papam os claudere novis Cardinalibus, digitum illi imponendo, cum nescio quibus ceremoniis, ita eos loqui & sententiam in Consistoriis & congregationibus ferre, id est, vocem activam & passivam habere prohibens. Ante Pontificatum Pii V. sæpè relinquebant in illo statu Cardinales, ad adimendam iis occasionem concursûs ad Papatum aut suffragii, sed fallebantur, mortuo enim Papa statim Collegium Cardinalium gratias faciebat. Pius V. autem decreto an. 1571. declaravit, illam oris occlusionem non secum ferre privationem vocis ullam, verùm simplicem esse ceremoniam, quare etiam in sequenti Consistorio Papa illis os aperiat, annulum illis tradat, Titulum significet; Quod & fit erga absentes. Sprengerus hîc annulum cum Sapphiro speciatim memorat, & tunc restare, ut novus Cardinalis accipiat possessionem Ecclesiæ, quod quomodo fiat, apud Franciscum Sestini del Maestro di Camera videre possis.

Occlusio
oris im-
propria;

LXXV. Sed memoratu sunt dignissima, quæ narrationi de occlusionem oris subjicit Author Cardinalismi, verba. *Con tutto ciò, inquit, bisogna credere, che i Pontefici hanno trovato il vero modo di chiuder la bocca a' Cardinali &c.* Id est: Credi tamen debet, Pontifices invenisse optimum modum os Cardinalibus claudendi, eosque ad silentium adigendi; Imò licet eis Pontifices os aperiant, ipsi tamen spontè denuò illud claudunt, dum se perverso regimini opponere non audent, non dico, perverso regimini Pontificum, sed Nepotum, Ecclesiam pereuntem videre, quàm eam ex officio defendere malentes.

Munera
à recens
creatis

LXXVI. Quæ de muneribus idem habet, hinc inde largâ manu exhibendis, ita ut dona præsentium minimùm quingentis, absentium ultra mille, quæ pro Biretta solvere tenentur, trecentis duca-

ducatis aureis constent, Principes autem creati multò plùs, nempe ad quatuor & usque ad sex scutorum millia expendant, præter munera ab omnibus Nepotum Camerae Magistris, item pro Bullis conferenda, quæ à Papa & Cardinalibus præsentibus subscriptæ ordinariò plumbo annuli Piscatoris signentur, exceptis Principum & aliorum superioris conditionis Bullis auro signari solitis; Quæ, inquam, de ejusmodi muneribus multis habet; sacram Romanorum auri famem, veritatem nominis R O M A in sensu suprâ memorato, & quòd venalia Romæ omnia sint, nihil sine nummis præsentibus detur, Apostolus Petrus olim, si Deo placuit, Papa, aurum & argentum & ejusmodi neque scuta neque tela habens, hodie ne quidem Cardinalis fieri posset; ostendunt. Cæterum non immeritò dolet Author, quòd dari soleant *tot dona privatis, nihil detur publico*; approbator Consilii, quod & alius Scriptor dederit, & Alexander VII. (sed sine successu, quia fortè creaturas suas bono publico gravare noluerit;) agitârît, de tormento magno recens electi sumptibus ad usus bellicos parando. Qui plura de his & alia etiam ceremonialia respectu Cardinalium cognoscere cupit, legat Episcopi Corcyrensis *Sacr. Cerim. l. 1. §. 8. 9.* funebria luxu plena, 1000. pro singulis Missas, & abactionem muscarum hyemali tempore, & *cera in convenientem satis, valde importunam & tumultuosam dispensationem, sive potiùs dissipationem §. 15. c. 1.*

LXXVII. Quales autem eliguntur? Quales eligendi sint, constat non tantum ex aliorum Ministrorum Ecclesiasticorum requisitis in Scripturis Canonicis & apud Patres antiquos prolixè recensitis & satis notis, sed & ex illorum, qui Cardinales, postquam jam à vera antiquorum Cardinalium ratione degenerassent, in officio & intra certos limites, quos abusus concessit, continere voluerunt, decretis, definitionibus, admonitionibus. Ita Concilium Basileense sess. 23. *Necesse est, inquiunt Patres, ut tales instituantur, qui sicut nomine, ita re ipsa Cardinales sint. Sint viri in scientia moribusque ac rerum experientia excellentes, non minores 30. annis, Magistri, Doctores, seu Licentiati, cum rigore examinis, in Jure Divino, vel humano: sit saltem tertia, vel quarta pars de Magistris aut Licentiatis in S. Scriptura. Inter hos autem 24. (quem numerum definiisse suprâ diximus;) esse aliqui poterunt admodum pauci, filii, fratres, aut nepotes Regum, seu magnorum Principum; in quibus cum circumspectione & maturitate morum competens literatura sufficiat. Non fiant Cardi-*

*distrib-
buenda;*

*Quales
juxta Ca-
nones eli-
gi de-
beant;*

nales nepotes ex fratre, vel sorore Romani Pontificis, aut alicujus Cardinalis viventis: non illegitimè nati, non corpore vitiati, nec alicujus criminis aut infamiae notâ respersi: Prædicto autem numero 24. pro magna Ecclesiae necessitate, vel utilitate, duo alii, in quibus vitæ sanctitas, vel eximiae virtutes resfulgeant: quanquam memoratos gradus non habeant: ac de Graecis, cum Romana Ecclesia uniti fuerint; insignes aliqui viri adjici poterunt. Patres autem Tridentini satis timidè, breviter & generaliter Pontifices, ut lectissimos tantum Cardinales adsciscant, monent.

*Quales
eligantur;
olim non
ambie-
bantur di-
gnitates,
sed iam;*

LXXVIII. Sed an jam tales, requisitis non ad rigorem Evangelii exactis supra positis decorati eliguntur? Contrarium manifestum est, & contemni, rejici à Papis hujusmodi definitiones, admonitiones, & aliter ac censet Torcell. de potest. Papæ n. 5. decreta Conciliorum de ordinatione Cardinalium ab iis propter privatas affectiones & commoditates palàm infringi; Qui & eligendorum respectu multò magis à primitiva puritate defecerunt. Eligebantur enim olim multi inviti, saltem parùm honoris cupidi; Olim, non multi nobiles; Olim, plerique digni, & meritorum respectu. Hodie alia omnia. Olim bisognava che i Pontefici &c. Oportebat, inquit Author Cardinalismi, ut Pontifices lacrymis rogarent homines, ut dignarentur habitam Ecclesiasticum recipere, quia tum suâ humilitate & mansuetudine opprobrium erat mundi; hodie more receptum est, ut homines memorialibus, supplicationibus, ut non dicam, numinis, apud Pontifices ambiant vestem Prælati, quando jam humilitas in fastum, mansuetudo in magnificentiam conversa est; Olim & dieci seculi indietro &c. ante decem secula, ita pergit, vix mendici, nedum Mechanici voluerunt relinquere tuguria & officinas, ad imperandum more Principum in Principatu Ecclesiae, & Pastores maluerunt sudare apud aratrum, quàm regere more Principum Christi Monarchiam. Sed quia il danaro della chiesa &c. denarius Ecclesiae primò amarus, jam dulcis factus est, & servire Ecclesiae, imò illud saltem præ se ferre, questus est, nec in orbe aula, quæ magis possit divites, nobiles, illustres reddere familias etiam pauperrimas, vilissimas, Beneficiorum, ut vocant, multitudine, hinc est, che desiderando tutti &c. ut desiderantibus omnibus instinctu quodam naturali familie suæ augmentum, omnes Romam accurrant, certi, se aliquando obtenturos talem dignitatis gradum, ut major à Principibus expeti haud posset &c.

*Quanto
pere am-
biatur
Cardina-*

LXXIX. Gradus ille summus, post Pontificiam, est Cardinalitia dignitas, ad quam cæteræ scalarum ad instar habentur; Hinc etiam maximis ambitur desideriis, & quanto profundo sia que-

sto desiderio &c. quàm profundum sit desiderium illud in cordibus Prelatorum, ex eo colligi potest, quòd saepe præ gaudio moriuntur, videntes se ad istam dignitatem pervenisse, alii præ dolore, videntes se isthuc pervenire non posse; Præter multa millia talium, quibus dulces molestiæ, quas suscipiunt, per 40. saepe annos, modò huic, modò illi Prelato servientes; hinc commendationes Regum omnium pro Cardinalatu tam sollicitæ fiunt; hinc ipsi Pontifices tantâ curâ & festinatione sibi charissimos atque sanguine conjunctissimos promovere student &c. Hæc autem ordinaria sunt desideria, ambitiosa, avara, licet non negemus, paucos quosdam dignitatem non ambire, imò fugere, probè nimirum considerantes, quanta vale l'onza, quanti ematur & sit. Sed omninò pauci sunt tales, & vix ex multis millibus unus.

LXXX. Non possum autem hîc omittere ambitionem ridiculam Octaviani Raggii, Genuensis, ch'era uno de' più ridicoli soggetti &c. verba sunt del Card. p.2. l. 2.202. qui fuit ex maximè ridiculis, qui unquam in Collegio visi sunt, simplex, indoctus, ineptus, malignus, qui habitum Cardinalis sibi procuravit, antequam talis esset, & quotidie bis, aut ter in præsentia famulitii sui eo se vestire solebat, ex eo post quærens, an sibi conveniret, responsione; quòd sic; semper prompta. Sed & quadam vespere in illo habitu ad Urbanum VIII. P. qui eum ob simplicitatem & alia diligebat, se contulit, ad quem post pedis osculum dixit: Sancte Pater, dignare quæso gaudio afficere bonum illum finem, Patrem meum, me Cardinalem creando, quod & ille valde desiderat, & ego plus quàm ille. Cum eo successu, ut in prima creatione promotus fuerit, & acceptâ Birettâ statim ad agendas Sanct. Suae gratias concesserit, amplectendo illam, quasi in ecstasi, modis ex omni parte plus quàm ridiculis; ut Pontifex necesse habuerit, amplexus cum doloris commemoratione deprecari, illo regerente: Son tanto allegro d'esser Cardinale, che vi vorrei mangiare d'allegrezza; Id est: Tanto gaudio sum perfusus, quia Cardinalis creatus sum, ut S. V. præ gaudio devorare cuperem. Subjungit Author, stultitias & ineptias hujus hominis multas alias insignes fuisse; quarum unam adhuc addit, dicentis post promotionem ad Nepotem, posthac Cardinalem & illum: Mio Nipote, se voi havete il pensiero &c. Id est: Nepos mi, si speras gradum assequi, quem me vides affecutum esse, oportet, ut incumbas studiis, & mea premias vestigia. Quibus verbis & præsentis aulicos & Nepotem ipsum ad risum concitavit.

Lepidum
Octavia-
ni Raggii
Genuensis
exem-
plum;

Nobiles
multi eli-
guntur,
regio
etiam san-
guine cre-
ti;

LXXXI. Sed & multi nobiles dignitatem ambiunt, ad eam eliguntur. Ambiunt desiderando &c. ipsi etiam Principes enssem cum toga, & pallium regium cum vili caputio Monachi mutare desiderantes p.257. Et observat, che le prime case &c. precipuas in Christiano orbe familias multum se honoratas existimare, si possint obtinere pileum, atque precipuos in orbe Reges gloriari, quando eorum haredes possint simul conjungere supremas Monarchiae coronas & pileum Romanum rubrum; quin multi fuerunt qui sponte Principatum cum Cardinalatu commutârunt p.288. Et certè Principes creati multum ad augmentum dignitatis mundanae conferunt, & utiles sunt regno mundano, nec Beneficiorum pluralitate fastui Cardinalitio convenienter pauperum adinstar ali debent. Hinc etiam Alexander VII. qui Magnificentiam Alexandri Magni, juxta eundem, ab initio prae se tulerat, atque, se Principes multos creaturum, eâ ratione occasionem dedit veteri Aulico ad Amicum Cardinabilem dicendi: *Monsignore &c. Domine, credidi hactenus, Vos manere Cardinalatum, quia Cardinales fiebant ex farina communi, sed quia jam Papa nonnisi ex farina alba eos conficere vult, spes vestra nulla est, estis enim ex farina communi. Quamvis inde bono illi nullum periculum fuerit, &, annotante eodem, Principem nullum creârit Alexander.*

Exempla
specialia;

LXXXII. Creârunt autem alii multi ante eum, quidam etiam post eum, Principes Cardinales, etiam regali prosapia ortos; Quorum primus Cisalpinus, omnes ex regio Galliae sanguine, alii ex Hispanico, alii simpliciter tales apud Authorem tractatus de l'Orig. des Card. Chap.6. videri possunt; quibus addimus, ex Anglis, Cardinalem Polum Regio sanguine satum, & Albertum Austriacum, Rodolphi Imperatoris fratrem. Ejusmodi autem *μεγαλοψυχες τῆς γῆς*, Magnates terra, Apoc. XVIII.23. ut non studio Ecclesiam aedificandi, sed ob rationes Politicas & respectus terrenos dignitatem quærunt, ita etiam plerique ad Ministerium Ecclesiasticum inepti planè sunt, meri, ut ex hypothese cum M. Ant. de Dominis de Eccl. Rep. l.IV. c.5. n. 64. loquar, laici, & nullo sacro ordine initiati, & fortasse nunquam initiandi, nec erubescimus, illos quoque inter Ecclesiae Prælatos numerare; Jam Ecclesia Romana in curiam versa est. *seculari.*

Sæpiissime
creantur
inepti, in-
digni, pri-

LXXXIII. Sed non soli inepti sunt; alii etiam sæpiissime creantur inepti, indigni, nullo meritorum, utpote quibus carent, sed omni alio respectu; Imò, quibus ne tanta quidem apti-
tudo

tudo adest, quanta Principibus Theologicè etiam indoctissimis, *inò mino-*
interim tamen ad regnum illud mundanum educationis præro- *rennes;*
gativâ aptioribus. Sed ad Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, quales titulotenus sunt, munera quot apti eliguntur? Quot intentionem saltem istis muneribus vacandi habentes? Potius, quot primò minorennes contra Canones creati sunt? Exempla ex multis pauca dabo. Paulus III. referente Authore Conclavis Julii III. *hà fatto &c. creavit duos Nepotes Cardinales, unum, filium Petri Ludovici 14. annorum, nomine Cardinalis Farnesii insignitum, & alterum parùm atate maturiorem, quod malevolis occasionem dedit Sanctitatem suam eo nomine traducendi; quibus ut occurreret SS. prudentiâ plena, rumore ad ipsos etiam Lutheranos perlato, paulò post dignam illam Cardinalium promotionem instituit.* In genere pronunciat Author Cardinalismi p. r. l. p. 287. Papas promotionem sanguine conjunctorum quærere, *poco curando &c. parùm curantes annorum deformitatem & meriti carentiam,* prout fecit Julius III. qui dedit pileum puerulo, cognato suo, Paulus V. Mauritio Sabaudia Principi quatuordecim ferè annos nato, & Ferdinando Hispania Infanti & Philippi III. filio decennii. Clemens VIII. filio cujusdam Nepotis sui, annos 14. nato, & Innocentius X. stupido & ignaro Maldachino, cujus ætatem immaturam annorum 18. patienter tulissent Cardinales, si aliquod meritum habuisset. De quo p. 2. l. 2. p. 205. seqq. porrò testatur, eum creatum esse *da gran violenza &c. ob exuberantem vim affectus Papæ erga Dominam, Dominam Olympiam, fuisse monstrum naturâ, non potuisse pro voto Olympiæ ad Nepotissimum erudiri, quia à ventre materno laborârit incredibili stupiditate, quem & statuam, & Phantasma porrò vocat, & Hispanorum Legati de eo, qui contra nationem aliquid locutus dicebatur, voces refert: Voce d'Asino non giunge al Cielo: Voces asininae cælum non attingunt.* Ut in utroque etiam contra articulos in Conclavi Pii IV. juramento firmatos egerit, quatenus de non eligendo Cardinale per ætatem, aut aliàs incapace agunt.

LXXXIV. Nam & aliàs incapaces, indigni eliguntur. *Alii indigni à Papis monstris* Qualesnam delectos reris; Verba sunt Baronii ad an. 912. *ab his monstris* Presbyteros & Cardinales fuisse putandum? Quum nihil tam naturâ insitum sit, quàm unumquemque sibi similem generare. Quales fuerunt à Sixto IV. creati? Cognoscimus illud ex fragmento literarum à Cardinali Papiensi ad Cardinalem *à Sixto IV.*

Vice-Cancellarium in Hispaniis Legatum scriptarum, quod apud Bzovium ad an. 1473. n. 14. habetur: *Majo præterito, scribit, octo Cardinales creavimus: Hoc Junio eramus penè totidem creaturi, nisi benignitas Dei magis quàm nostra diligentia subvenisset. Dilata tantum, non sublata est res. Quo autem ex genere hominum nostrum dedecus paretur, ex aliorum literis plenè intelliges. Unum designabo aequè cognitum tibi ac mihi: Nosti, quem toties spurium dixisti, quem cavere admonuisti semper: de quo etiam ego in arcanis commentariis Calixti nostri exempla diplomatum reperi suâ manu descripta, quibus vitium ortus ad sacerdotia & dignitates Ecclesiæ tollebatur. Hunc ipsum nunc includere ordini nostro conabatur, qui potest, ac tanto quidem impetu, ut, quonam modo hanc jacturam evaserimus, ipse demirer. Nil tot annorum constans fama, non Patrum nonnullorum dissuasio, nil etiam testificatio mea valere apud precipitem animum poterat: Michaëlis Ferrarii fides adhibebatur in medium, petebaturque ad testimonium dicendum, vel evocari huc, vel illius accipiendi curam tibi committi. Neutri est assensum. Nescio an de hoc ipso occultè admonituri sint Michaëlem, & procuraturi literas officiosi mendacii. En quales personas! En qualia apud Pontifices sæpe studia! En artes! Quales etiam Alexandro VI. & Leoni X. non displicuisse Guicciardinus l. 1. & 12. testatur.*

Ab Alex-
andro
VI. Cle-
mente VII.
Paulo III.

LXXXV. Et quid judicandum est de illis 12. quos Alexander VI. idem apud eundem Guicciard. l. 5. ad an. 1500. propter pecunias creasse dicitur. Quid de illa promotione Clementis VII. qui, narrante Jovio in Pompejo Columna, expugnatâ Româ tres galeos purpureos concessit, ut, illis licitantibus, qui fœdâ ambitione corrupti ad senatoriam dignitatem aspirabant, aurum proferrent, eoque modo ad hastam propositis emtores non defuerunt. De quibus ita Tolosan. de Rep. Certè puto habitos idèò indignos, quòd non per ostium, sed per fenestram ingredi vellent tam sanctissimum Senatum; Quomodo etiam Guicciardinus l. 18. de eodem Papa scribit: *Creò per danari alcuni Cardinali, persone, la maggior parte, indegne di tanto honore: Id est: Creavit pro argento quosdam Cardinales maximam partem tanto honore indignos.* Et quid quæso de Paulo III. judicabimus, qui, ut ex Henr. Corn. Agrippa Wolf. Cent. XVI. p. 127. f. ubi & alia pudenda habet, Roderico à Borgia Hispano, seu Alexandro VI. sororem suam Juliam Farnesiam stuprandam tradidit, ut Cardinalis, & Episcopus Hostiensis fieret? Quâ conditione etiam Petrarchæ Cardinalitius pileus oblatus in vita ejus legitur.

LXXXVI. Quid indignius unquam fuit tantâ Principis *Julio III.* Ecclesiæ dignitate Innocentio illo juvene, cui *Simia* nomen, quod in familia *simiæ* curam gesserat, retinenti *Julius III.* narrante *Thuano l. 6. 40. 181.* statim adeptâ dignitate *galerum* suum, cognomen atque insignia, nefarii amoris seu *Bononiæ*, uti *Suavis*, seu *Placentiæ*, uti *Pallavicinus*, memorant, exerciti præmium exhibuit? Sed & quid indignius fuit responso à Vicario Christi & Monarcha Ecclesiæ Cardinalibus de promotione indigna querentibus dato: *Et vos quid tandem in me meritorum comperistis, quem Christiane Reip. Principem constitueritis?* Nec satis digna *Pallavicini l. XIII. 10. 8.* omnia, quantum potuit, emollire conantis verba; *Promum* eum fuisse ad laxamenta: suum sanguinem deamavisse, variis purpuris inter con-sanguineos distributis &c.

LXXXVII. De *Clemente VIII.* observârunt nonnulli, *Clemen- te VIII.* juxta Conclave successoris, mortis causam habuisse perturbationem ex ultima Cardinalium creatione ortam, *ò perche &c.* aut quia viderit majorem ibi partem habuisse Principes, aut quia timuerit judicium mundi, qui videbatur in quibusdam promotis desiderare majus meritum diligentia, virtutis & nobilitatis. Et quis nescit, sæpe pro norma esse verba Nepotis Pontificis, cum Cardinalismus ederetur, ante 30. annos nondum mortui, qui avunculo de meritis sollicito audacter respondit: *Ch'esso &c.* se non opus habere Cardinalibus nisi in Conclavi, hinc parùm referre, utrum virtute aut eruditione destituti eligantur, modò apti sint ad votum dandum.

LXXXVII. Qualis autem *Urbanus VIII.* fuit in promotionibus? *Siveniva &c.* Concludebant, inquit Author Conclavis *Alexandri VII.* valdè infelicem fuisse Papam hunc in promotionibus, & quod semper magis inclinationem aut Nepotum, aut suorum, quàm verò meritum promovendorum respexit. Quibus Il Cardinalismo p. 2. l. 2. 243. planè consentit. An *Innocentius X.* in solo *Maldachini* aberravit? Non. *Cecchini era &c.* *Cecchini* ab *Innocentio* creatus erat in secunda promotione, quæ prima fuit inter eas, quas vocabant plenas ***. Exprimere non ausus fuit. Aliquantò distinctiùs Il Card. l. 1. Nisi *Dolina Olympia* fuisset, tantùm bonos creaturum fuisse, quales, qui ex motu proprio, contrà promotos ad voluntatem *Olympiæ*, uno aut duobus plurimum exceptis, numerum, non ornamentum auxisse.

LXXXVIII. Nec felicior *Alexander VII.* fuit, & memoratu dignæ sunt responsiones Authoris Cardinalismi p. 2. l. 2. p. 258. *Alexan- dro VII. cujus rem- ad*

pore vix
ullus eru-
ditione
pollere vi-
debatur;

ad quaestionem de eruditione Cardinalium Româ missæ, dum alius amicorum rescripsit; *Che i letterati &c. Doctos tam raros esse, ut, omni diligentia adhibitâ, non potuerit ullum investigare; Alius; Ch'erano &c. Tot Cardinales indoctos esse, ut docti inter eos non possint videri; Alius, & quidem Sacerdos; Che non si trovava &c. Nullum esse in Sacro Collegio Cardinalem, qui tantam in scholis literis operam navârit, quantam ipse in investigatione, quantam navârint. Alius, Academicus ille; Che le lettere &c. Literarum studia in Curia non amplius in usu esse, quia quilibet esse velit doctus, ideò negligere Cardinales sapientiam, quia ipsis videatur nimis communis. Alius denique Romanus; Che li Cardinali venivano fatti dal Pontefice, e dal Nipotismo, quali curavano molto più di trovar soggetti ricchi che dotti; Id est: Cardinales creari à Pontifice & Nepotismo, qui magis divites quàm doctos querant.*

Testimo-
nium Au-
thoris
Cardina-
listi;
De iis
etiam, quæ
in electio-
nibus re-
spiciantur;

LXXXIX. Quare etiam idem Author ita edoctus p. 263. subjungit: *Corrono al presente altre ragioni &c. Id est: Alia jam respiciuntur, dum tam non in Vaticano eruditio praevalet, ut nemo eam audeat urgere, cum sufficiat pulsare januas Gubernatorum illorum, qui omnia possunt, cum quadam auri crumena, quæ cuivis viam aperire potest. Hinc esse, quòd Sacerdos de causa ignorantiae Sacerdotum interrogatus respondere potuerit: Sarebbono bestie &c. Id est: Homines essent bestie, si studiis incumberent, ut possent fieri Sacerdotes, si Papa Cardinales creat, qui sunt Asini; Atque omnes judicant, si Sacerdos bestia possit obtinere Pileum, multò magis facile fore Seculari Asino, accipere Canonicatum. Hinc etiam Religiosorum, si qui docti essent, spem esse inanem, già che l'ignoranza, e non la dottrina dona i luoghi nel Vaticano. Cum ignorantia & non eruditio promoveat in Vaticano. Quæ certè inter Cardinales illius temporis eruditionis inopia in seculo tam docto admiratione omni major esset, nisi ex allatis simul conitaret, alia planè in promotionibus respici; Quod distinctiùs idem Author p. 257. docet: Li Cardinali ordinari, inquit, ricevono il Capello, perche così lo vuole l'interesse del Nipotismo: li Principi accettano la porpora, perche così lo ricerca la maestà del Christianesimo e la riputazione del sagra Collegio. Id est: Cardinales ordinarii Pileum accipiunt, sic volentibus commodis Nepotum: Principes acceptant Purpuram, id exigente Majestate Christianismi & reputatione S. Collegii.*

Principes
aut variis
eligantur;

XC. Ulli autem hos numero longè superant, quod Authori p. 244. querelam expressit: *Gran vergogno in vero, &c. Id est: Pudendum sanè, à seculo circiter Pontifices non habuisse in animo, nisi creare*

creare Cardinales mancipia suorum Nepotum, neglectis Principibus & bene meritis, id est, talibus, qui tanto cum sudore laborarunt, bono non quidem Nepotismi, sed Ecclesiae. Cur autem Principes plerumque negligentur, & ad eorum creationem Pontifices plumbeis pedibus incedant, idem fieri iudicat, quod ambulent per certe strade independenti, per quasdam vias independentes, nec patiantur se tirar per il naso dal Nipotismo, à Nepotibus se naso circumduci. Hinc censeatur un voto perso per il Nipotismo, pileum principi datum esse votum Nepotismo perditum; Cum tamen votis multis ad authoritatis saltem partem conservandam & persecutionem, si quæ à successore oriri posset, eò melius evitandam maximè opus habeant, & in eum finem Cardinalium quasi cohortes creari soleant. Quorum plerique, ut Author Card. dixit, numerum augent, non ornamentum, Qui & l. c. p. 264. iudicat, maximè illud in die iudicii Papis imputatum iri, di havcr rigettata la virtù, e porperata l'ignoranza, quod virtutem rejecerint, ignorantiam purpurâ donaverint; posse melius nomen suum immortale reddere, addit, dignorum creatione, quàm verò auro Nepotibus relinqui solito, quod pereat, bona fama non item, interim illud Pontificibus esse gratius, augere culpam & magnum Cardinalium numerum, & sic duodenos creari, ex quibus nullus eruditus, non havendosi altra mira che la sodisfattione de' proprii interessi; Nihil aliud respicientibus Papis, quàm ut satisfiat commodis suis privatis. Tandem provocat p. 265. ad Historiam Curiae Romanae & descriptiones Promotionum, & claudit pessimo Urbani VIII. exemplo, qui post 70. creationem ultimis vitae diebus doctum, sed non eo intuitu solo, creavit.

XCI. Creare autem amant Pontifices eum & alios in fines, hinc læti Cardinale quodam moriente, non minùs ac Cardinalibus mors Pontificis Evangelium esse solet, eodem p. 256. annotante. Finis autem non minimus est, quello d'empir la borsa, ut impleant crumenam p. 245. Quemadmodum de Leone X. refertur, eum magnâ illâ & jam suprâ Onuphrii verbis memoratâ 31. Cardinalium creatione 50000. ducatorum lucratum esse. Cum quo scopo non malè convenit, quod Sprengerus Instit. Jur. Publ. l. 2. c. 35. annotat: Facilius ad talem dignitatem perveniendi modus est, si quis praelaturam Camera emerit, quam si quis relinquere velit, cum ex hac reditus, ex Cardinalatu verò sapius nihil habeant, (nempe per se, addunt post beneficia beneficiis;) facile illam dignitatem attingere poterit.

Creatio
Cardinalium est
utilis;

Differtur
tamen se-
pe etiam
ob utilita-
tem adul-
timos vita
dies;

XCII. Sed non negligenda est illa Authoris Cardinalismi observatio, *che mentre si veggono &c.* Id est: Dum Pontifices prosperâ valetudine utuntur, ab omni infirmitate remori, vacuas relinquunt dignitates Cardinalitias, reditusque interea sibi vendicant, sed appropinquante fine vite eorum eas implent, ad exemplum Urbani VIII. qui per 7. annos nullum elegit, sed extremis vite sue diebus simul 15. unâ creatione & aliâ 11. promovit. Sic & Alexander VII. ultimos vite sue dies expectare voluit &c. Sed & desiderium creandi tam vehemens est, ut juxta authorem *del Origine des Card.* cap. 1. p. 10. aliquando creent, non cum assignatione tituli, sed sub expectatione tituli postea assignandi. Qualis creationis etiam exemplum subjicit. Scilicet egregius est Cardinalis, id est, fixus, ordinarius, proprius minister, qui ne quidem titulum habet; Sed ferè eodem recidit, titulum non habere, & quod hodierni titulares faciunt, titulum habere, sed in illo non servire, nisi hoc pejus sit. Quandocunque autem creantur, acceptio pilei, ut Nepos in Conclavi Urbani VIII. loquitur, tantum beneficium est, ut omnium injuriarum memoriam delere, & defectui etiam ætatis mederi deberet.

Bernhardus &
Thomas
cur non
creati
sint;

XCIII. Non autem abs re erit, post istum creandi amorem morémque indignos etiam creandi, hic ex eodem Authore c. p. 71. seqq. aliquid de celebri illo seculi duodecimi Doctore Bernhardo compendiosè annotare. Nempe quæstionem proponit ad imitationem Ciaconii, qui admirationem suam alicubi expresse- rit, de eo, quòd Bonaventura & alii, quibus Thomas Aquinas nec eruditione, nec etiam vitæ sanctitate inferior fuerit, ad Cardinalitiam dignitatem promoti sint, hic non item, & tandem causam illius differentiae in eo invenit, quòd familia Aquinatis à Gibellinorum, id est, ab Imperatoriis partibus steterit, hinc Guelphis, id est, Pontificiis exosa bono viro, licet Cardinalatu dignissimo, promotionem interceperit; Idem se in Bernhardo mirari, inquit Author, cur nimirum tantus vir, Secretarius B. Virginis, miraculis clarus, centum & sexaginta Monasteriorum, quæ ipso adhuc superstitè fundata fuerint, Pater, non etiam ad instar tot Monachorum, Amicorum, discipulorum suorum, qualis ipse Eugenius III. Papa, eo etiam tum diu adhuc superstitè fuerit, Cardinalis factus sit. Conjecturam autem de causa omiffæ sic promotionis hanc subjicit, fuisse libros Bernardi de consideratione ad Eugenium, *courageusement écrits, forti animo scriptos, & le mecontentement, qu'il temoignoit ouvertement*

ment à voir des appellations trop fréquentes à Rome de toutes parts, & des dispenses (par luy appellées dissipations de l'Eglise) trop souvent lors accordées; tristitiam, quam expresserit aperte ob appellationes nimium frequentes Romam undique factas, & dispensationes (quibus nomen dissipationum dabat) equo sapius concessas; fuisse Epistolas quibusdam Cardinalibus scriptas, des quels il ne pouvoit approuver les deportemens, quorum inordinatas actiones approbare non poterat; & inter alios Cardinali Jordano, Legato Papæ, qui in itinere per Germaniam, Galliam & Normanniam avoit acquis une fort mauvaise reputation, famam valde malam acquisiverit, id quod Sanctum Virum moverit ad mittendam ei Epistolam 290. ex suis, pleine d'aigreur, acrimonia plenam; Omnes illius sinceras & intrepidas reprehensiones suo judicio causam fuisse sic omissæ promotionis, licet optimè meritæ; fuisse Bernhardum plenum libertate Gallica, magnóque zelo bonum Ecclesiæ quæsisse, ut appareat ex 5. libris de consideratione &c. Ut ex utroque exemplo jam mihi post authores illos Pontificios concludere liceat, jam tum veri impatientes Papas fuisse, & in promotionibus in specie ad Cardinalatum magis affectuum quàm virtutis merita secutos esse. Sed addi posset alia quæstio, cur tam pauci eligantur Cardinales Germani? Ad quam Henricus Pantaleon p. 2. de Vir. Illust. Germ. ad a. 1444. respondet; Hanc unicam causam esse, quia Sigismundus Imperator noluerit admittere, ut Ecclesias Germanicas pro sua voluntate administrarent. Digna certè & hæc causa est, & morem Cardinalium Episcopatus administrandi valde commendat.

XCIV. Qualis creatio, talis etiam plerunque subsequens est creatorum actio. De qua post illam non multa nobis dicenda restant; Nam facile de cæteris præsumitur, etiam in omnibus fastu, in vestibis luxu, consideratis. Officium genuinum negligi supra ostendimus; Heic paucis ex Conciliis recentioribus notamus, ne quidem præstare, quæ etiam post degenerationes à genuina Cardinalium ratione ab illis expectes. Basileense sess. 23. Ecclesiarum, titulorum conservationem, visitationes suorum titulorum, & Cleri in iisdem servientis, curam & vigiliam contra hæreses & superstitiones iis commendat. De quibus certè paucissimi solliciti sunt: Sed quis eorum præstat, quod erga Papam injunctum est officium? Si quando Papam, inquiunt Patres, quod absit, negligentem aut remissum, seu agentem, quæ statum illius non decent, ipsi Cardinales inspexerint, filiali reve-

Officium
suum an
faciant;
Ex Conci-
lio Basile-
ensi;

rentia & charitate, tanquam Patrem obsecrent, ut officio Pastoralis, honorique ac debito suo satisfaciat. Et primò quidem aliquis vel aliqui de per se, deinde, si se non corrigat, omnes collegialiter, accersitis quibusdam notabilibus Prælatibus: prædicentes, quòd si non abstinuerit, proximo generali Concilio deferent: nec pro salute ipsius summi Pontificis & bono publico odium ejus, vel quicquam aliud timeant: dum tamen reverenter & charitative id agant. Hic certè obtinere deberent verba Bernhardi ep. 188. Agite pro loco, quem tenetis, pro dignitate, qua polletis, pro potestate, quam accepistis. Sic etiam minùs cum praxi hodierna supra memorata & porrò memoranda conveniunt, quæ Concilium quoad benignam & honorificam pertractationem Prælatorum, minùs conveniunt, quæ de non ditandis agnatis, minùs conveniunt, quæ de familia, mensa, suppellectile rerum & equorum tam Papæ, quàm Cardinalium, nec numerositate, nec fastu, aut Pompis, neque aliquo excessu reprehensibili, præscribit.

Lateranen-
si;

XCV. Minùs etiàm conveniunt, quæ præscripsit recentius sub Leone X. Lateranense Concilio Sess. 9. de iisdem ferè, iisdem verbis ferè, nisi quòd prolixius est quoad Prælatorum tractationem: Prælatos, decernit cum Concilio Pontifex, ad Romanam Curiam venientes benignè honorificèque, tam publicè quàm privatim tractent: & apud nos & successores nostros gratiosè liberalitèrque eorum negotia commendata suscipiant. Præterea ministerium indecorum (quod ex tempore Concilii Basileensis demum irrepsit) Episcoporum Prælatorumque in domibus non habeant, ne cæteris præesse instituti, & sacro charactere insigniti in viliis descendant ministeria: passimque pastoralis officii contemptum inducant. Eos itaque, quos vel nunc habent (in ministerio) vel in posterum sunt habituri, honorificè ut fratres, ac juxta eorum statùs condecentiam tractent &c. Idem etiam titulorum & Ecclesiarum commendatam curam commendat, fastum, luxum & prodigalitatem, sed non Papæ, fugiendam esse dicit, leges vestiarias ponit, Legatis à Latere officium per se, & non per officiales faciendum imponit, & funebres expensas Cardinalium 1500. florenorum summam, (dura lex, nec semper observata. Vide de Pompa funebri Il Card. p. 1. l. 3. p. 364. seqq.) excedere vetat.

Tridentino;

XCVI. Sed juvabit ex ipso consilio delectorum Cardinalium & aliorum Prælatorum de emendanda Ecclesia jussu Pauli III. conscripto & exhibito, atque ad finem Hist. Conc. Trid. Petri Sarpìi edito, cognoscere, an Cardinales faciant, quod ipsis incumbit; Ita inter alia se habet: Alius etiam abusus invaluit, ut Reverendiss.

Card.

Card. Episcopatus conferantur, seu commendentur, non unus tantum, sed plures, quem, Pater Beatissime, putamus magni esse momenti in Ecclesia Dei: primò quidem, quia officium Cardinalatus & officium Episcopi, incompatibilia sunt. Nam Card. est assistere Sanctitati Tuæ in gubernanda universali Ecclesia. Officium autem Episcopi est, pascere gregem suum, quod præstare bene, nec, ut debet, potest, nisi habitet cum ovibus suis, ut pastor cum grege. Præterea Pater Sanct. hic usus maximè obest exemplo. Quomodo namque hac Sancta Sedes poterit dirigere & corrigere aliorum abusus, si in præcipuis suis membris abusus tolerantur? Nec ob id, quòd Cardinales sint, putamus eis magis licere transgredi legem, imò longè minùs. Horum enim vita debet esse aliis lex: nec imitandi sunt Pharisei, qui dicunt, & non faciunt, sed Christus Salvator noster incepit facere, & postea docere. Amplius hic usus nocet in consultationibus Ecclesiæ, nam hac licentia est fomentum avaritiæ. Ambiunt præterea Card. à Regibus & Principibus Episcopatus, à quibus postea dependent: nec possunt liberè sententiam dicere, imò si possent & vellent, fallerentur tamen passione animi in judicando perturbati. Idèò utinam hic mos tolleretur, & provideretur Card. ut possent honestè pro dignitate vivere, omnibus aequales redditus, quod putamus facile fieri posse, si vellemus abjicere servitutem Mammonæ, & Christo tantum servire. Et quibusdam interjectis: Abusus etiam est, quòd tot Reverendiss. Card. absint ab hac Curia, nec aliqua in parte faciant quicquam ejus officii, quod spectat ad Cardinales. Ideo, & si fortasse non omnes, quia expedire existimamus, nonnullos habitare in provinciis suis, nam per illos tanquam per radices quasdam in totum Orbem Christianum sparsas continentur populi sub hac Romana Sede, plerimos tamen esset Sanctitatis Tuæ vocare ad Curiam, ut hic residerent. Hac enim ratione, præterquam quòd fungerentur officio suo Card. provideretur etiam amplitudini Curia, supplereturque, si quid ei detractum fuisset per recessum multorum Episcoporum, qui ad suas Ecclesias se contulissent.

XCVII. An post considerationes has non liceret cum Gallicana natione in Catal. Test. Verit. p. 278. concludere, Cardinalium statum nimium Ecclesiæ onerosum & non necessarium esse? Licet etiam maximè vitæ, quam plerique vivunt, intuitu. Vita plerunque nihil minùs quàm Apostolica est, cum tamen Apostolorum, primorum, si bene nomen imponunt, Cardinalium, successores, & potestatis eorum hæredes ex asse esse velint; Et Antonino quidem p. 3. p. 2. tit. 2. Domini sunt isti Cardines terra 1. Sam. II.

Vita ab iis
quomodo
instituenda
sit; juxta
Concilium
Lan-
teranense;

non tantum quia sunt Domini Papæ fratres & familiares per eximiam dignitatem, & quia sunt Domini mundi, gubernatores per consultabilitatem; sed etiam quia sunt Domini Dei peculiare per perfectam bonitatem; quemadmodum etiam inter rationes Zecchii pro summa Cardinalium dignitate illud memoratur, quod habeant majorem erga Deum caritatem omnibus Episcopis; Sed non habent; Imò nequidem faciunt, quæ ultimorum temporum norma requirit. in Concilio citato Lateranensi l. c. hæc habentur. Cum R. S. E. Cardinales, ceteros omnes in Ecclesia ipsa post summum Pontificem, honore ac dignitate precedant: Conveniens ac debitum est, ut vitæ munditiâ ac virtutum splendore cunctis præfulgeant. Quapropter non modò hortamur eos, ac monemus, verum etiam statuimus, & ordinamus, ut de cetero quilibet Cardinalium pro tempore existens, juxta doctrinam Apostolicam sobriè, castè ac piè vivat, ut non solum à malo, sed ab omni specie etiam mali abstinens coram hominibus luceat, Deumque inprimis operibus honorificet. Sint omnes vigilantes, ac divinis officiis missarumque celebrationibus intenti &c.

Iuxta
Bernhardum;

XCVIII. Talesne sunt? Itane faciunt? Non sunt, non faciunt plerique, ut ex sequentibus patebit. Quid autem, si norma Bernhardi de Consid. l. 4. c. 4. adhibeatur? In talibus, ut opinor, requiescet spiritus tuus, qui non attrita frontis, sed verecundi, sed timorati: qui præter Dominum timeant nihil, nihil sperent nisi à Deo. Qui adventantium non manus attendant, sed necessitates. Qui sint compositi ad mores, probati ad sanctimoniam, parati ad obedientiam, mansueti ad patientiam, subiecti ad disciplinam, rigidi ad censuram, Catholici ad fidem, fideles ad dispensationem, concordantes ad pacem, conformes ad unitatem, in adversitate securi, in prosperitate devoti, in Zelo sobrii, in misericordia non remissi, in ocio non ociosi, in hospitio non dissoluti, in convivio non effusi, in cura rei familiaris non anxii, alienæ non cupidi, suæ non prodigi, ubique & in omnibus circumspecti. Qui legatione pro Christo fungi, quotiens opus erit, nec jussi renuant, nec non jussi affectent. Qui Regibus Joannem exhibeant, Ægyptiis Moysen, fornicantibus Phinees, Heliam Idololatris, Heliseam avaris, Petrum mentientibus, Paulum blasphemantibus, negotiantibus Christum; Qui vulgus non spernant, sed doceant, qui Ecclesias non spolient, sed emendent, qui marsupia non exhauriant, sed corda reficiant. Qui non de dote viduæ, & patrimonio crucifixi se vel suos ditare festinent, gratis dantes, quod gratis acceperunt &c.

XCIX. Sed

XCIX. Sed quàm bene vitæ diversas rationes, & ab Apostolorum moribus degenerationes ob oculos posuit Capucinus ille, qui referente Auditore, Authore Cardinalismi p. 1. l. 2. 193. in quadragesima Romæ in conventu d'Araceli præsentibus duobus Cardinalibus in illos etiam defixis oculis & præmissis præmitti solitis, sed sine textûs ullius prælectione post breve silentium ita subito exorsus est: *Pazzo san Pietro &c. Stultus Petrus, stultus Paulus, stulti Apostoli, stulti Martyres, stulti omnes primitivi sancti Ecclesiæ Jesu Christi Redemptoris nostri.* Quibus verbis insolitis Cardinalibus quasi in statuas mutatis, universo populo stupente, & ore aperto exitum initii audire cupiente, post aliquot rursus silentii momenta subjunxit: *Prelati, non credete voi salvarvi? Padre sì, sò che me risponderete &c. Prelati an vos salutem consequuturos esse creditis? Ita Pater, mihi respondebitis. Omnis popule (oportuit enim populum immiscere, ne Cardinales de manifesta contumelia querendi facilem occasionem arriperent, & ut malum in aula non manere ostenderetur;) annon certus es de Paradiso? Si ne dubio, responsum dabitis. Ita, ego dico vobis, noctem in diem, & diem in noctem in conviviiis, deliciis, profusionibus commutando? Ita, totum diem in curribus obambulando? totam noctem in Comædiis stando, purpura & bysso, auro & argento vosmet vestiendo? Ita, caudas serici per plateas trahendo? Vitam Sardanapali vivendo? Ita, Tempia Sacra ad vestiendos muros profanos spoliando, & Christo, quod mundo datis, auferendo? Itane salvari vultis, ô Romani? Igitur Apostoli, igitur sancti primitivi, dum potuissent eodem modo salvari, fuerunt stulti, mundum in miseriis obambulando &c. Fallimini, ô Romani, Apostoli &c. sancti primitivi fuerunt sapientissimi &c. si nolumus &c. Sed vos estis stulti &c.* Postea prælegit textum: *Ductus est Jesus in desertum.*

C. Facit applicationem non malam Author de Christianis hodiernis quibuscunque, sed de Cardinalibus: *Se pur non vogliamo &c. Si nolumus, inquit, includere simul cum illis Pontifices ipsos, prosequitur p. 204. Se ne stanno in Roma &c. Romæ degunt in deliciis Apollinis, & in Apolline deliciarum, quotidie solliciti de exaltandis Palatiis, quæ cum cœlis quasi altitudine certent, de preparandis hortis ita delitiosis, ut prerogativam quasi eripiant terrestri illi Paradiso omnipotentis Dei manibus fabricato, & de multiplicando famulitio, usque adeo, ut possint superâsse maximorum orbis Monarcharum aulas &c. Divitiarum & felicitatis Ecclesiæ pluvias avidè hauriunt, & sibi appropriant, quæ etiam intercidunt molestiæ, laboris, afflictionum guttæ, à Dominis Cardinalibus, Sanctissi-*

Quomodo
vivunt;;
Ex Con-
cione cu-
jusdam
Capucini;

Ejus ap-
plicatio
ad Cardi-
nales;

Sanctissimis Pontificibus procul esse jubentur; regalia sunt ista pauperum Monachorum, munera ordinis Capucinatorum, dona Reverendorum Missionariorum, vel pauperis cujusdam Episcopuli. Subdit, animarum curam aliis planè relinqui infausto sydere natis: mentre i Cardinali se ne spassergiano in Carozza per Roma &c. dum interea temporis Cardinales in curribus Romam obambulant, dum ad sonum iustrumentorum Musicalium prandiunt; dum viriditate hortorum veris tempore delectantur, & dum servitia sibi procurant tantæ Majestatis, quæ Principibus propria est.

*Quorum
luxus illu-
stratur ex
egestate
multo-
rum Epi-
scoporum;*

C I. Quem luxum post p. 206. &c. exaggerat ex Episcoporum & Sacerdotum multorum inopia, quibus jejunandum, & à quibus quasi ostiatim victus necessarius à secularibus emendicandus sit, qualis etiam Episcopi pauperis querelas p. 208. subjungit, addi molestias molestiis Episcoporum, divitias divitiis Cardinalium ditissimorum, omnia dari nihil facientibus, nihil dari facientibus omnia. Et suas: *Diò sa, quello dicono &c. Deus novit, quid Romæ dicant centeni Episcopi mendici, ne dicam, pauperes, videntes, ex redditibus Episcopatum suorum, id est, ex sudore frontis suæ & ex vigiliis tot molestiarum; videntes ex visceribus tot miserarum animarum, quæ timent acerbis purgatorii flammis nutriri in stabulis Cardinalium, & in equilibus Nepotum & Pontificum duodenos & centenos caballos, argento fidelium Ecclesiæ ad nutriendos pauperes dato emptos; imò majoribus Romæ gaudere equos Pontificis, & Mulos Nepotis privilegiis præ Episcopis, dum his non conceditur aula gravamina sua aperire, illi subtractiones avenæ facile produnt, quod forte occasionem dedit non nemini, dicendi; Se malle esse Mulum Papæ, quàm verò Episcopum Orvietanum! p. 210. Alium Sacerdotem in convivio, cui ipse etiam interfuerit, non ineptè, quod res est, dixisse, narrat Author, optando reducta tempora Cibationis multorum panibus paucis; Per supplicare il Signore &c. Ad rogandum Dominum Deum, ut velit Cardinales dignari multiplicatione divitiarum, prout multiplicavit quinque panes hordeaceos, quandoquidem alii non possint habere nisi reliquias Cardinalium. p. 212. Confer cum his, quæ apud Baronium ad an. 106. c. n. 41. de luxu Clericis interdicto habentur.*

*Testimo-
nium Pla-
tine de
vita in or-
dinata,
pessima;*

C II. Sed aliquando generalia sunt ista, & fortè hodierni moris tantum. Sufficeret equidem nostri temporis iniquitas, verum non est $\chi\theta\epsilon\varsigma$ η $\sigma\epsilon\chi\theta\epsilon\varsigma$ nata. Testis sit Platina, qui in Stephano III. occasione supplicationis illo tempore indictæ in sequentem querelam erumpit: *Nunc verò adeò refrixit pietas & religio, non dico,*

nuda

nudis pedibus; sed caligati & cothurnati vix supplicare dignantur. Non flent inter eundem, vel dum sacrificant, ut illi Sancti Patres: sed vident & quidem impudenter; de his & loquor, quos purpura insigniores facit; non hymnos canunt, id enim servile videtur, sed jocos & fabulas ad risum concitandum inter se narrant. Quid plura? Quò quis dicacior est & petulantior, eò majorem in tam corruptis moribus laudem meretur, severos & graves viros reformidat hic Clerus noster. Quid ita? quia in tanta licentia malunt vivere, quàm bene monenti, aut cogenti obtemperare, & ob eam rem Christiana religio quotidie in pejus labitur. Confer cum his, quòd apud Baronium ad an. 1061. joci in ore sacerdotum blasphemie dicuntur.

CIII. Gloriosissimus Imperator Fridericus Barbarossa jam suo tempore in epistola ad Adrianum Papam, cujus initium: *Fridericus Adriano, omnibus illis adherere, quæ cepit Jesus facere & docere!* Sequentia habet de Cardinalibus, quibus reditum in via Regia, ne seditiones excitarent, aut Ecclesias spoliarent, imperaverat, superbe se gerentibus: *Cardinalibus utique vestris clausæ sunt Ecclesie, & non patent civitates, quia non videmus predicatores, sed seductores, non pacis corroboratores, sed pecunie raptores, non orbis reparatores, sed auri insatiabiles corrasores. Cum autem viderimus eos, quales requirit Ecclesia, portantes pacem, illuminantes patriam, adfistentes causæ humilium in æquitate, necessariis stipendiis & comineatu eos sustinere non differemus.*

Testimonium ex epistola Friderici I.

CIV. Sic quoque jam olim per Anagramma Dicarnales, quasi bis, dupliciter carnales, Conrado Episcopo Moguntino in Chronico apud Wolf. Memorab. Cent. XIII. p. 533. Cardinales audierunt; Verba illius sunt quoque sequentia: *O Cardinales, carpinales pacem de terra accepistis, & ut homines se invicem interficiant, vos fecistis &c. Et in Onere Ecclesie ita scriptum legimus: Modò verificatur Hieronymi sententia: quòd singuli superiores per potentiam vindicant totum, quod inferiorum Clericorum est, ac in suos usus redigunt. Mendicat infelix Clericus servili operi mancipatus, quidam stipendia perdit, clamat ad Dominum, & exauditur à Christo: nec differetur divina ultionis sententia, si Cardinales bona pauperis Cleri defraudantes, non reddunt universa.*

Ex Conrado Moguntino & onere Ecclesie;

CV. Nicolaus autem Clemangis Archidiaconus B. jacensis de corrupto Ecclesie statu ita eos depingit: *Papæ assidentium spiritus, verba tumentia, gestus insolentes, ut si artifex quisque vellet superiorum simulachrum fingere, nulla congruentius ratione illud facere posset, quàm Cardinalis effigiem oculis intuentium objectando; qui ex sortis infimæ Clericatu in hanc elationem cum sedis Apostolica pompatu pervenerunt; nunc*

Testimonium Nicolai de Clemangis, & Macchiavelli;

verò phylacteria sua in tantum dilataverunt, ut non modò Episcopos, sed Patriarchas, Primates, sed Archi-Præsules velut infra se positos despiciant, imò se jam ab illis supplicibus propemodum adorari sinant, quia & Reges equiparare contendunt. Idem etiam testis est insatiabilis eorum avaritiæ: Quis inquit, c. 10. immensam & extricabilem voraginem ipsorum verbis equare valeat, nulla prorsus ad hoc verba sufficiunt, nullum ingenium, nulla facundia. Quoniam de re ista plenè differere non nostræ facultatis est, pauca solum summam attingam ex acervo grandissimo excerpta. Et subjungit, ubi varias eorum artes & pragmaticas Mercuriales an Mammonicas perstrinxit, c. 12. nummularios supremæ tabulæ non incongruenter eos à quibusdam vocatos fuisse; Tandemque queritur, ruinam universalis Ecclesiæ ex diræ ambitione horum proborum virorum profectam esse. Cui querelæ haud absimile est Machiavelli experienciâ firmatum testimonium de Cardinalibus, causa Factionum Romanarum in versione Gallica de son Prince Ch. XI. subsequens: De sorte, que par là on voit, que les discordes & les seditions naissent de l'ambition des Prelats. Id est: Ita ut exinde videri possit discordiam & seditiones nasci ex ambitione Prælatorum.

Philippi
Burgundi
apud Ger-
hardum
Noviomagi

C VI. Sed & paulò ante Reformationem Philippus Burgundus, post Episcopus Ultrajectinus, Legatus, à Maximiliano I. ad Julium II. narrante Gerardo Noviomago in vita ejus Marg. Aust. dedicata, redux factus &, ut Roma placeret? interrogatus non tantum de Curtisanis scelerum ibi face respondit, minimè placere, sed & sacrificorum, Episcoporum, Cardinalium, Pontificis Maximi, non minùs impudentem, quàm impurum luxum ita execratus est, ut affirmaret, se non dubitare, quin gentiles & pagani castius innocentiusque vixerint, quàm hi, qui nunc Christiano orbi Religionis leges præscribant; Et addidit: Se vidisse Cardinales (quod cum allato Platinae testimonio valdè convenit) quosdam primi nominis, dum Sacra reliquiæ populo & præcipuè Germanis nostris ostenderentur, exertis linguis ac digitis in turpem modum compositis, nostrorum simplicitati insultasse. Nihil apud hoc hominum genus sacrum esse præter aurum, & quod vel nominari nefas sit. Prædicavit etiam, se hac legatione inter cetera hoc affecutum esse, quòd plurimorum Rom. Pontificum Max. diplomata, leges, decreta, indulgentias, ut meras imposturas, ut plùs quàm perniciofa veneficia detestetur. Tantum Romanam etiam extra florem, & in maxima corruptione Purparatorum ibi vitam videre juvat!

Ex Vita
Sixti V.

V. Recentiora autem exempla particularia ad ostendendum, quibus delectentur Cardinales, & quàm ægrè à voluptatibus

bus arceantur, duo tantum subjungam. Cum Cardinalis Montalto, post Sixtus V. in Vita p. 1. l. 4. p. 308. certo tempore invisere vellet Cardinalem Austriæ, non satis opportunè advectus fuit simulator senectutis & infirmitatis, proin à studiis reliquorum adeò diversus, ut Legatus Moscus p. 291. dixerit: *Bisogna, che questo Cardinale sia bastardo, non essendo possibile, che sia fratello degli altri, che habbiano sin hora veduto.* Id est; Oportet hunc Cardinalem esse spurium, impossibile enim est, ut sit frater aliorum, quos hæcenus vidimus. Cum enim chartis ludenti (Come è ordinario de Cardinali Prencipi, che non perdonano mai momento di tempo, mentre quando non hanno altro à fare givocano à Carte; Id est: Quemadmodum ordinarium est Cardinalibus Principibus non negligere tempus, aliis quippe negotiis destituti chartis ludunt; nunciaretur adventus Montaltii, egli rispose in una bona compagnia, che va facendo questo Lazaro quatrividuano? respondit inter multos; quid vult Lazarus ille quatrividuanus? Ita interruptorem gaudii ingratum hospitem innuens, cum tamen ex munere primo & institutione, ut volunt, Pontiani Papæ, juxta quem Cardinales etiam mortuorum sepeliendorum curam habere debebant, persona aptior, sepeliendus saltem Lazarus, Cardinalem, cui etiam aleæ lusus præ fratre gratus esse non debuisset, invisere haud potuisset.

CVIII. Sed & Cardinalium, juniorum maximè & Principum mores ac studia cognosci possunt ex eo, quod in ipso Leonis XI. Conclavi accidit, Cardinales juniores Dominica sera alli 20. di Marzo, con le loro buggie andorno. Dominica vespera 20. Martii iverunt turmatim personati per Conclave ridendo & jocando, atque expergefaciendo modò hunc, modò illum Cardinalem, ut occasionem dederint Monti eos argutè reprehendendi sub specie distributionis personarum in Comædia; Ubi Dietrichsteinius, Germanus, Detri Nympha, Pius nummularius, Bevilaqua amans, S. Cesano ancilla, Delphinus Magnificus, erant, & sic concinnè testificati sunt & alii Dominis illis, quàm sanctè in hoc loco se gerere oporteat, & quòd similes strepitus hic nec soliti sint, nec liciti; Hinc abstinuerunt, & alias recreationes quæsierunt, fra le quali fu che facevano corona hora in questa hora in quella cella; quòd convenerunt modò in hac, modò in illa cella. Sed aliquo tempore interjecto juvenus Cardinalium rursus reprimi debuit, nam andò girando per il Conclave, allentassero la briglia all' immodestiaca, ivit circumgirando per Conclave & frænum ad immodestiam usque relaxârunt. Secundum Allobrandini verba: *Mâ non è dubio, che si acquie tassero gl' humori anco per alcune pasquinate, &c.* Sed nullum est dubium, ge-

Ex Con-
clavi Leo-
nis XI.

nios adhuc delectatos fuisse quibusdam Pasquillis, quæ introductæ fuerunt intus, quaque celebratæ fuerunt Romæ, & quibus Aldobrandinus acriter mordebatur. In his recreationibus nocturnis quidam juniores catarrhis affecti sunt.

Ex Au-
thore Car-
dinalismi;

CIX. Qui plura & majora his ultimis, id est, magis scandalosa de modo vivendi Cardinalium cognoscere vult, legat, præter alios, sæpius citatum Authorem Cardinalismi p. 1. l. 3. p. 325. seqq. p. 331. seqq. p. 386-f. Inveniet conversationes multorum perpetuas cum fœminis, con tutti i piaceri imaginabili, cum omnibus delitiis, quæ imaginatio capit, conjunctas, causam abstinentiæ nonnullorum spem Papatus, dum alii per sodisfare &c. ut satisfaciant libertati suorum sensuum currant per viam tantæ licentiæ, ut se gloriosos æstiment in voluptatibus, magnos in recreationibus, majestate plenos in luxu, persuasi se saginari in scandalis & saginari, quia credant, in Comœdiis eos primum locum occupare, primos ridere de verbis ridiculis; In saltationibus non esse ultimos, in ludis non expectandos esse, ante secundam invitationem currentes; Audiet dicentem, che alcuni &c. quosdam majorem reddituum suorum partem impendere Comœdiis domi habendis, quasi decori sint Ecclesiæ in Comœdiis, etsi Bacchanalium tempore abstineant à turmis Comicarum ad se evocandis, illud facere ideò tantum, ut nummos majoribus scandalis impendant; Quærentem intelliget: Quante ve ne sono &c. Quot sunt, qui integras noctes consumunt lusum chartarum in manibus habentes? Qui ludunt à manè ad vespèram lusus profanos, oblitæ celebrationis illius officii divini, quod exigit Cardinalatus? Testem habebit, che compiacino &c. ipsis placere, ut omnia faciant sine modo, tempus & locum voluptatibus suis accommodantes; Oculatum ejus; Ch'un Cardinale &c. Cardinalem, qui adhuc sit in vivis, totâ nocte cum fœmina nobili lusisse, sponte ei semper cedendo, ut eò lubentiùs secum ludere amet; Et sentiet concludentem: Non bisogna &c. Non oportet scandalizari vitio illò, quod quasi decus habetur omnium Ecclesiasticorum Romanorum. Sed & cognoscat denuò ex eodem, che questi &c. Ecclesiasticos illos, si non nutriendos habeant filios, nutriendos habere Nepotes multos, & debere.... divites reddere; Quibus tamen expensis abundè provisum sit per proveniunt eleemosynæ, cum certo certius sit, similes esse campanæ Manfredoniæ, quæ hunc sonum proverbio emittere dicatur; Dammi e dotti: dammi e dotti; Indiciu quoque accipiet ejus, quòd quidam Cardinalium Theologi ad alia incapaces (capaces autem esse rarissimos & lucernâ Diogenis quærendos;) utantur arcano di guadagnar &c. obtinendi favorem Eminentissimorum, quibus serviant, procurando,

rando, ut prostituantur inhonestis, & adjuvando eos in aperienda porta
stimulis sensuum; Exempla specialia ob varios respectus omitti, so-
lum specialius notari, certum superstitem optimè commendatio-
nibus Eminentissimi sui exinde promotum, Lenonem egisse Emi-
nentissimi, meretricis & ancillæ, quam sibi reservârit, Confessorem.
Tandem etiam notam deprehendet antiqui moris & decretorum
multorum Pontificum, quæ Dominis Cardinalibus juvenes famu-
los non permittant, quæ tamen à quibusdam, qui sciant Papatum
non esse sibi paratum, haud observari soleant &c. Atque similia
planè quis cognoscere poterit cum primis ex *Statuta Cardinalium*.

CX. Sed hîc finem facimus descriptioni Cardinalium; Fi-
nis non coronat opus, certè non commendat ita viventes; quo-
modo tamen aliquos non vivere, imò multos ab ejusmodi scanda-
lis majoribus immunes esse, cum Authore facilè supponimus; Dum
interim talia ex longo tempore tolerari, & in multis ex ordine il-
lo tolerari, toti orbi manifestum est, atque non audere Pontifices
aliquando, si tales manere velint, vel hîcere contrà; quemadmodum
illud, teste Platina, Urbano VI. æmulum excitavit, quòd semel atque
iterum Cardinales vocatos ad se admonuit, ut manus abstinentes haberent,
&c. interminatúsque est, se acerrimè puniturum in Simonia deprehensos,
aut injustas causas agentes; Prætereaque ostendit, sibi placere, & ita vel-
le, ut Pompam dimitterent tantàmque familiarium turbam & equorum,
cùm id, quod in tales sumptus consumerent Ecclesiæ Romanæ perniciosos,
pauperibus deberetur &c. Dum de communi etiam fastu, de luxu
plerorùmque constat, satis certum jam exinde contra actiones or-
dinis, maximè tam supereminentes & singulares, ac ferè divinas in
Ecclesiâ præjudicium formari potest, ut etiam formari potest ex di-
ctis omnibus. Quare etiam prolixior esse volui in horum Electo-
rum nomine, origine, statu, &c. describendis, cùm tot & tanta de
illis in sequentibus dicenda sint, nec tam facilè notum omnibus sit,
quid sit Cardinalis, quàm verò, quid sit Clerus & populus, quid
Imperator, penes quos ante Cardinales electio Pontificum Roma-
norum fuerat. Applicabimus igitur in sequentibus & in tracta-
tione de nævi quodammodo illud Sebæ & Zalmunæ: *Vt vir est,*
ita & vis ejus Judic. VIII. 21.

CXI. Hîc autem & in continuatione, vel, si mavis, Lector
benigne, in initio tractationis de Electione Pontificum Romano-
rum per Cardinales, & post tractationem de istis Electoribus, pri-

*Finis im-
ponitur
tractatio-
ni de Car-
dinalibus
in genere;*

*In origi-
nem Ele-
ctionis per
solos Car-
dinales*

dinales
inquiri-
tur;

mò notamus, quando primò Cardinales elegerint, & quem Papam. Jam suprà notavimus, primum, excluso populo & reliquo Clero, à Cardinalibus electum esse Innocentium II. Fecerat quidem diu ante eum, nempe an. 769. in Synodo Romana Stephanus IV. al. III. Occasione Anti-Papæ Constantini ex Laico promoti, decretum, *ne Papa nisi ex Cardinalibus legeretur*, quod tamen nec perpetuò observatum, nec adhuc conjunctum fuit cum illo, ut Papa à solis Cardinalibus eligeretur, ut ipse etiam Stephanus apud Platinam *in vita omnium* (in populo) *suffragiis suffectus* legitur; quod & circa successores ejus multos & diu post ipsum adhuc observatum esse suprà ostendimus. Sic etiam, quòd quidam apud Cajetanum *opusc. 2. c. 22. in sexta Synodo datam esse potestatem electivam Cardinalibus* contendunt, illam nimirum, quam Nicolaus II. ante Innocentium II. & an. 1059. ad Papatum promotus *Dist. 23. c. 1. explicarit*; frustrà omninò fit, cum neque sexta Synodus aliquid hac in re sanxerit, neque Nicolaus, sive ex Papali authoritate, ut vult Cajetanus, sive authoritate Synodi Lateranensis agens, solis Cardinalibus totam Pontificis Electionem commendarit, sed *primas tantum Cardinalibus in electione partes*. Quod ex ipso decreto constat, ubi inter alia ista habentur: *Mox Christi Clericos Cardinales adhibeant, sicque reliquus Clerus & populus ad consensum novæ electionis accedat.*

Quæ in
Innocen-
tio II. o-
stenditur;

CXII. Ut formæ hujus electionis omninò non vetustior assignari possit origo, Clero universo & populo etiam in Electionibus eorum Pontificum, qui Nicolaum II. proximè exceperunt, semper, modò magis, modò, & ultimò quidem, minùs, (*Sino bel bel n'esclusero indi à poco Cesare, il Clero e il Popolo Romano*; ut Roma canit *L'Ambasc. di Rom. p. 12.*) cooperantibus, illà, quam jam in Innocentio II. assignavimus; Qui & primus an. 1130. à solis Cardinalibus electus fuit, & ut eodem modo successores eligerentur, decreto constituit. Quòd autem Author *Tractatùs de l'origine des Cardinaux c. VII. p. 75. 76.* constitutionem Alexandro III. qui demum an. 1159. & aliquot post Innocentium II. interpositis Papis, electus fuit, tribuit, illud (ut ex sequentibus magis patebit) non de prima constitutione, sed de primæ constitutionis per Innocentium II. factæ, fortè etiam ab aliis interjacentibus Decretis novis roboratæ, confirmatione intelligi potest & debet; Et fortè illud Viro Doctissimo, si de prima formæ constitutione, ut videtur, locutus est,

est, errandi occasionem præbuit, quòd Alexander ille III. constitutioni prædecessorum occasione schismatis, quod electus, licet 22. Cardinalium suffragiis, perpeffus fuerat, Anti-Papam habens Octavianum à 3. tantum Cardinalibus creatum, in Concilio Lateranensi par. 1. c. 1. hanc legem adjecit: *Ut electio per scrutinium à Cardinalium duabus tertiis sit legitima, & non paucioribus*; præsuppositâ jam reductione Electorum ad solos Cardinales. Quæ lex hodieum rata habetur, licet non planè semper, ut in nævis electionum ostendemus, observata fuerit.

CXIII. Satis igitur recens est ista electionis per solos Cardinales forma, cum undecim integris à Christo nato seculis & amplius nunquam adhibita fuerit. Certè hîc non applicari volent: *Quod antiquissimum, illud & etiam optimum est*. Et haud immeritò mirari subit, non citiùs, sed demum tot seculis elapsis hunc eligendi morem in Ecclesiam introductum fuisse, si nempe tam conveniens, imò, ut Bellarminus ostendere conatur, *omnium optimus* & solus ferè conveniens est, & nihil juribus populi Christiani & Cleri reliqui derogat. Sed non tam convenientem esse, sed derogare, vel ex ipsa sera institutione cognoscas. Ex qua etiam, quàm serò alterum & præcipuum, Bellarmino, ut suprà vidimus, contendente, prærogativarum Cardinalitiæ apud Romanos dignitatis fundamentum positum fuerit, manifestum est, & per consequens, cum electio Pontificis per solos Cardinales eorum hodie definitionem tanquam essentialiale quid ingrediatur, quàm serò tales Cardinales orti sint, quod & suprà ex aliis capitibus prolixè demonstravimus.

Conclusiones ex sera consuetudinis introductione;

CXIV. Proderit autem etiam cognoscere: Ex qua auctoritate, quo jure, vel quâ injuriâ Cardinales ita soli eligere cœperint. Injuria jam satis ex iis patet, quæ suprà de plebe & Magistratu non prorsus excludendis annotavimus. Reliquum Ecclesiæ Romanæ Clerum, qui, quæ Cleri sunt, saltem suo modo, & magis quàm Cardinales, agit, magis proin ex Cardinalibus constat, non sine injuria quoque excludi, est evidens quoque. Sed videamus, annon usurpationis meræ vestigia in ipsa prima per solos Cardinales facta Innocentii II. electione deprehendere possimus. Manifesta deprehendimus. Neque enim Clerus populûsque Romanus, quos legitimos tot suorum usque ad illa tempora Pontificum Electores fuisse admittere tenentur, tunc publicè & solenniter, ut oportuisset, imò nullo modo se jure suo tam antiquo, & tam diuturno, &

Prima introductio vitiosa fuit;

tam

tam æquo abdicavit, neque etiam, quod, ex falsissima quidem hypothesis Papatûs in Ecclesia universalis, omninò necessarium fuisset, Ecclesia universalis per Rectores suos in Concilio universali congregatos tunc jus eligendi originaliter indubiè suum in Cardinales transtulit; Sed hic Innocentius raptim à nonnullis Episcopis, Presbyteris ac Diaconis Cardinalibus Episcopus factus est. Contra quam electionem Portuensis Episcopus Cardinalis, qui Anacletum post aliam electionem adversus Innocentium consecravit, ad alios Episcopos partis adversæ apud Malmesb. Hist. Novell. lib. 11. ita scribit: *Quia igitur neglecto ordine, contempto Canone, spreto etiam ipso à nobis condito anathemate, me inconsulto Priore vestro, inconsultis etiam fratribus, majoribus & prioribus: nec etiam vocatis, aut expectatis, cum essetis novitii, & in numero brevi paucissimi, facere presumpstis, pro infecto habendum esse: & nihil omninò existere, ex ipsa vestra estimatione potestis advertere: Citò autem nobis Dominus adfuit, & viam, quâ errori vestro contra ire possemus, ostendit. Fratres siquidem vestri Cardinales, quorum præcipua in electione potestas, cum Clero universo, expectante populo, cum honoratorum consensu, in luce in manifesto, unanimi voto & desiderio delegerunt Dominum Petrum Cardinalem in Romanum Pontificem Anacletum.*

Sur ta-
men Inno-
centius
prævalue-
rit;

CXV. En igitur egregia Electionis per solos Cardinales primordia! Hic initium non coronat opus, non commendat ita eligentes, neglecto ordine contempto Canone, spreto, quod ipsi condiderant, anathemate, inconsulto Priore, inconsultis fratribus, novitios numero brevi paucissimos! Verum equidem est, Innocentium, & non Anacletum obtinuisse; Sed non semper obtinuerunt optimè electi. Et rectè de Dominis de Rep. Christ. l. IV. c. 11 n. 12. causas ejus rei in eo ponit, quòd Innocentius 1. favorem Lotharii, quem ex Rege Imperatorem fecerat, habuerit. 2. Anacletus animo largitionibus ex relatione Bernhardi Abbatis se ita in sede firmare volens abalienavit. 3. Innocentii partes Bernardus Clarevallensis, vir eo tempore summæ estimationis, tuendas suscepit, qui tamen non omnimodo electionem ejus anteferre ausus est, ut & acta Anacleti rata manserunt. Innocentius autem ita in sede collocatus, cum Romanos Pontificum in urbe rugini tamdiu resistere videret, in populum Romanum commotus, eum & anathemate notavit, & tunc primum ab Electione Pontificis penitus exclusit, adeoque, inquit Onuphrius, annot. in Innoc. II. Pontificis electio paulatim, Cleri etiam primo-

primoribus exclusis, vel in Cardinalium Collegium cooptatis, ad solos Cardinales est redacta. Primus porro sine ullo populi interventu creatus est mortuo Innocentio secundo, Coelestinus secundus, & sic deinceps alii.

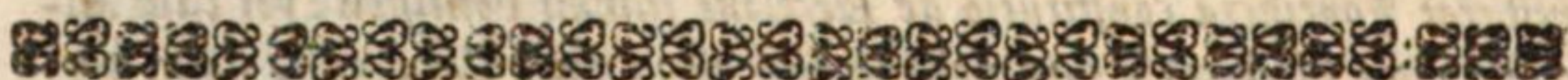
CXVI. Continuavit ita forma hæc semel introducta, nec tamen nisi diu post in Concilio Constantiensi pro universali habito confirmata. Sed quando constat, morem iniquum esse, & cæterum illud à Monarchicis partim rejici, partim, quod jam supra notavimus, corrumpi, parum certè authoritatis huic eligendi modo inde accedere potest. Ut etiam inter ipsos Pontificios non convenit, de modo, quo Cardinales in Pontificum Electione se habeant, & inde aliquando inter Parisienses & Cajetanum grave certamen exortum est; Contendentibus illis cum Gersone de Aufferib. Pap. Confid. 16. & Almain de autor. Eccl. c. 9. Papæ Electionem ab Ecclesia universali absolutè & in omnibus pendere, tam in deputandis Electoribus, quàm in modo Electionum præscribendo, corrigendo, reformando; hoc verò id totum ad solum Papam Opusc. 1. c. 6. 13. Opusc. 2. c. 22. reducente: Post quem etiam Bellarminus de Cler. l. 1. c. 9. posse Pontificem absolutè illam eligendi rationem mutare, asseruit, licèt c. 10. hanc propositionem posuerit; Si nulla exstaret Pontificia constitutio de Electione summi Pontificis: vel casu aliquo omnes Electores à jure designati, id est, omnes Cardinales simul perirent, jus electionis ad Episcopos vicinos & Clerum Romanum pertinere, cum dependentia tamen aliqua à Concilio generali Episcoporum. In cujus propositionis exegesi etiam producit & conciliare nititur diversas opiniones, statuentium ab una parte, jus eligendi devolvi ad Concilium Episcoporum, ab altera verò, pertinere tunc ad Clerum Romanum. Sed ab una parte non agitur, ut luculenter ostendimus, de electione Monarchæ universalis Ecclesiæ, ab altera verò omninò Romanis, Clero & populo jus suum non prorsus auferri jure potuit. Sed præsupposito Papatu universali, optimè omninò ratiocinantur Parisienses pro Ecclesia & Conciliis; Optimè etiam de Dominis l. c. n. 18. huic certamini subjicit: *Stulti sunt Papæ, qui doctrinam Cajetanicam sequentes, non faciunt Papatum jus Patronatûs suæ tantum domûs, & suæ familiæ ac suorum consanguineorum (facere tamen quadantenus valdè velle & in id multum incumbere, ex dictis & dicendis liquere potest;) siquidem Domini sunt (Cajetano judice) ut possint potestatem electivam conferre & dare (vide Sect. I. n. XV.) quibus volunt. Posset quilibet Papa, si non successorum suorum omnium*

An Papa
possit mu-
tare hanc
formam
Electionis;

(quia hac concessio ab alio Papa rescindi potest) ad minimum proximi successoris eligendi potestatem suo Nepoti concedere, aut amico, vel propinquo, imò etiam feminis; quæ sicut Juris Patronatus ita electionis quoque non sint incapaces. Et hujusmodi Nepos, quem penes erit potestas eligendi plenaria, poterit per subornatum, cui vices suas crediderit, procuratorem, curare se eligendum, & ita successivè alii nepotuli in infinitum, adeoque fiet Papatus hereditarius. En quò nos, imò quo Papatum pessimi Paparum adulatores suâ stultitiâ perduxerint!

Cardina-
lium in
eligendo
olim ina-
qualitas;

CXVII. Cardinalium autem authoritas in eligendo Papa olim non omninò æqualis erat; Sed cùm Cardinales eligere cœperunt, primò tractabant inter se Episcopi Cardinales, & deinde alios Cardinales vocabant, ut *d. c. in nomine Domini 23. di.* Prout certè in genere ante Bernhardum uno, aut altero seculo, veri collaterales & intimi Papæ, non erant omnes Cardinales, sed soli illi Episcopi Cardinales. Id quod ex Petri Damiani ad Cadolaum Anti-Papam verbis, quæ apud Baron. *ad an. 1061. n. 11.* colligi potest. Sed hodie ista prærogativa Episcoporum Cardinalium sive in electione Pontificis, sive in aliis non tenetur, dum in tractatibus omnibus omnes habentur pares, Episcopi, Presbyteri, Diaconi.

SECTIO TERTIA,

In qua

Partim de proximè Electionem Pontificis per Cardinales antecedentibus, partim de Conclavi, ceu Electionis per eosdem loco, partim de Conclavistis, ceu Cardinalium, dum Electionis causâ congregati sunt, ministris, partim de legibus Conclaviariis, partim denique de variis modis, quibus Cardinales Pontificem sive per scrutinium, sive per accessum, sive per inspirationem, sive per compromissionem eligere solent, modis; agitur.

Breviarium.

I Transitiò ad historiam Electionis formæ huic inservientem. II. Antecedentia; Vel Resignatio; Vel Depositio; Vel Mors; Circumstantia & ritus circa morientem & jamjam mortuum; Mutatio status per mortem Pontificis, ex Cons.

Concl. Greg. XV. ob oculos posita; III. Annotatio ad verba Conclavis; IV. Eorum declaratio respectu Pontificis morientis; V. Multorum gaudium, si minus factum amavit; Exemplo Adriani VI. VI. Si nimis amavit, iniquus fuit, multum Nepotibus indulget, Bonifacii VIII. Pauli IV. & Innocentii X exemplis; VII. Imo execrationibus omnium saepe impetitur; Exemplo Sixti IV. & Pauli IV. VIII. Nepotum humiliatio ex Conclavi Leonis XI. IX. Alexandri VII. X. Mutatio respectu Regiminis Politici & Ecclesiastici; XI. Cardinalium sede vacante cura & authoritas; XII. Tumultus in civitate; XIII. Funebria Pontificis; XIV. Praxis, ex Conclavi Clementis IX respectu Alexandri VII. XV. Congregationes Cardinalium; XVI. Dilatio Electionis per decem dies; XVII. Quibus exactis, licet etiam paucissimis presentibus Papam eligere, admittuntur tamen post venientes; XVIII. Studium mature Romam veniendi; XIX. Conclavis institutio; XX. Violata aliquoties; XXI. Locus Conclavis; XXII. Quaestiones de eo; XXIII. Locus specialiter, Cellula; XXIV. Earum distributio, tegumenta & constans earundem ab iisdem possessio; XXV. Simul intrant primo Conclavista; XXVI. Eorum privilegia; XXVII. De privilegiis Tridentinorum querela; XXVIII. Conclavistarum authoritas, tempus fallendi modus, & cum iis, qui extra Conclave degunt, loquendi ars; XXIX. Sunt Authores Conclavium plerorumque; Quorum relationes imperfectae; XXX. Non tamen nullius ponderis; XXXI. Cardinalium in Conclavi socii ministrantes alii; XXXII. Ingressus in Conclave; XXXIII. Libertas primi diei, quoad introitum; XXXIV. Quam excipit necessitas exeundi respectu illorum, qui adesse non debent; Nec licet apud Conclave habitare vel morari; XXXV. Clausura Conclavis & instrumentum de ea; XXXVI. Communicatio cum extra degentibus prohibita, tamen nonnunquam instituitur, aliquando etiam impeditur; XXXVII. Perscrutatio ciborum; XXXVIII. Egredi ante Electionem factam non permittitur; Mos primo die exeundi sublatus; XXXIX. Aegris tamen exire & redire licet; XL. Bis omnes egressi ante Electionem; De egressu multorum & omnium; XLI. De egressu Conclavistarum; XLII. Custodes Conclavis; XLIII. Leges cibariae; XLIV. Quomodo observentur; XLV. Lex vestiaria; Singularitates ratione vestium; XLVI. Transitus ad actiones in loco; Capella, in quibus deliberationes & Electiones fiunt; XLVII. Inter actiones in Conclavi prima est Capitulum pro futuro Pontifice conscriptio; XLVIII. Electionis per solos Cardinales modi diversi; XLIX. Primus per scrutinium. Antescrutinii actus; L. Primus, Scedularum preparatio; LI. Secundus, extractio Scrutatorum; LII. Tertius, Scedularum scriptio; LIII. Quartus, complicatio; LIV. Quintus, obsignatio; LV. Scrutinium ipsum; Vbi primo; LVI. Delatio schedulae, secundo Iuramenti praestatio; Tercio positio schedulae in calicem; LVII. Quid respectu infirmorum observari soleat; LVIII. Infirmary; LIX. Quarto scedularum permixtio; Quinto numeratio; LX. Sexto publicatio Scrutinii; LXI. Septimo scedularum in filum insertio; Octavo depositio seorsim; LXII. Postscrutinium; LXIII. Secundus modus per Accessum, qui adhibetur post scrutinium insufficiens; LXIV. Quale semper ferè est; LXV. Accedendi consuetudo ex antiquitate Romana; Actus in accessu; LXVI. Differentia inter antecedentia & actum primum accessus, & inter

inter simplex scrutinium; LXVII. Secundus, tertius & quartus actus Post-scrutini, accedente & numerato etiam accessu; LXVIII. Examinis ratio; LXIX. Signa & sigilla; LXX. Quid fieri soleat, si 2. vel plures schedulae reperiantur cum eisdem signis & sigillis; LXXI. Quintus actus, numeratio suffragiorum; LXXII. Sextus Recognitio per Recognitores; LXXIII. Septimus, schedularum combustio; LXXIV. Concluditur tractatio de scrutinio & accessu; LXXV. Tertius modus per adorationem; LXXVI. Differentia de numero ad adorationem necessario; LXXVII. An sit modus unicus per adorationem & per inspirationem; LXXVIII. Pugna de numero requisito; LXXIX. Rarior est iste eligendi modus, periculosus eligendo, si omnium vota requirantur; LXXX. Periculosus & altius; LXXXI. Adorati, nec tamen electi; LXXXII. Scrutinium post adorationem, sine praedicio; LXXXIII. Quid fieri debeat, si post adorationem scrutinium deficiat; LXXXIV. Quartus modus per compromissum; Vbi compromissariorum constitutio; LXXXV. Electio per compromissarios; LXXXVI. Quando adhibita & adhiberi soleat; LXXXVII. Peculiaris modus in Martino V. LXXXVIII. De modorum sanctione & imperata perennitate, Ex Bulla Pii IV. LXXXIX. Ex Cere- moniali Gregorii XV. XC. Executores legum; XCI. Conclusio.

Transitio
ad histo-
riam ele-
ctionis
forma
huic in-
servien-
tem;

I. **P**ergimus jam ad ipsam historiam Electionis per Cardinales, non Electionum specialium, sed electionis, sive ad antecedentia, locum, leges & formas eligendi; Quae omnia distinctè enarranda sunt, non quasi omnia illa, quae commemoraturi sumus, in qualibet Electione & omni tempore occurrerint, sed quia omnia paulatim ad hodiernum morem excreverunt legibus Pontificum, maxime Alexandri III. Gregorii X. Clementis V. & VI. Julii II. Pii V. Gregorii XV. stabilitum.

Antece-
dentia;
Vel Resi-
gnatio,
vel Depo-
sitiō, vel
Mors;
Circum-
stantia &
ritus circa
morien-
tem &
jam an
mortuum;
Mutatio
status per
mortem
Pontificis;

II. Antecedentia quod attinet, Electioni viam sternit Prae- decessoris vel resignatio, vel depositio, vel mors. Resignasse le- guntur Pontifices Romani quinque, nempe Clemens I. de cujus exemplo ratione Electionis per Praedecessorem pluribus Sect. I. actum est; Cyriacus ex visione S. Ursulae & 11000. Virginum in fa- bula comes futurus, juxta Glossam ad c. 1. renuntiavit, in 6. de quo ta- men, juxta eandem in Codicibus vetustioribus, creditum per Cardi- nales, quod non propter devotionem, sed propter oblectamenta Virginum Papatum dimisisset. Quod fortè etiam respexit Gomezius apud Li- mnæum l. 2. c. 11. scribens: Pontificem posse Papatum renunciare, id ta- men raro fieri, nisi cum causa, quando videlicet propter oblectamenta Vir- ginum eum dimittat; Marcellinus ob commissum à se Idololatriæ & Apostasiae crimen; Celestinus tenuitatis suae conscientiam & suo lo- co memorandam Successoris Bonifacii VIII. fraude, qui & memor, quantum inde sit lucratus, atque ad jus suum roborandum, decre-

to abdicationem lib. 6. *Decretalium* firmavit, indicavitque, fieri posse; Uti etiam Augustinus Triumphus Anconitanus *de potest Eccl. quest. 4. art. 5.* decretum contrarium fieri à Papa non posse statuit, eo potissimum argumento nixus, nullum dubitare debere, quitalis possit eligi in Papam, qui nec scientiâ, nec experienciâ sufficiens esset ad regendam totam Ecclesiam: sicut aliquando electus est. Unde si sibi renunciare non liceret, faceret contra veritatem suæ conscientie &c. Denique Johannes XXIII. in schismate, de quo suo loco etiam. *De Renunciatione Papæ* peculiari tractatu egit Ægidius Columnius Romanus. Atque eam à longè pluribus fieri debuisse, tum ex causa jam jam appolita, tum ex exemplis indignitatis suo loco ponendis patet, patebit; Papas Romanos aliquot depositos esse historia schismatum secutura testabitur; Deponi Papas posse inter Pontificios controvertitur, dependetque hæc de Controversia, quæ inter eos est, quoad supremæ potestatis Ecclesiasticæ subjectum. Et heic quidem modò ajunt, verbis supra allatis, Papas planè non judicari, modò addunt, etiam deponi posse, si sit à fide devius, modò à fide deviare posse negant. De depositione propter crimina, præter hæresin, haud minùs dissentiunt, dum eam alii in eo casu licitam, imò necessariam esse contendunt, alii, maximo numero sceleratos & apertè scandalosos fuisse haud nescientes, malè certè, de Sanctitatibus Suis, negant; Oprimè autem nos denuò concludimus, longè plures etiam deponi debuisse, indignos renunciare nolentes. Omnes, qui non ante deponunt, nec deponuntur, deponit mors. Mortis Pontificum circumstantiæ & ritus in *S. Cerem. Rom. l. 1. p. 155. seq.* videri possunt; Ut nempe & à Medicis, & à Confessore in discrimine vitæ de illo, & ut voluntati divinæ non invitus adhæreat, eaque, quæ ad animæ salutem pertinent, curet, admoneri ut confiteri, ut plenariam indulgentiam petere, ut ab omnibus, quos fortè injustè offenderit, veniam, veniam item, si in administratione offenderit, postulare, ut Sacramenta recipere, ut Cardinalibus valedicere, ut eos de Successore digno eligendo horrari, & unum vel plures, si ei videatur, nominare, ut debita & credita aperire, scripturas & thesauros manifestare, ut testamentum, si velit, condere, ut sepulturam eligere, ut Camerarius cum tribus ex Collegio inventarium facere & custodiam apponere, ut aliquis ex domesticis Prælatiis crucem inspiciendam, osculandamque præbere, ut Sacrista commendationem animæ, prout in ordinario, fa-

ex Con-
clavi Gre-
gorii XV.
ob oculos
posita;

cere, ut Pœnitentiariorum circumstans chorus Psalmos pœnitentiales & alia, mortuo Pontifice Officium mortuorum legere, Cardinalium verò mox narrare, & quilibet defunctum absolvere, responsoriumque cum suis versiculis & orationem pro defunctis dicere, ut Camerarius annulum Piscatoris minutè concidere, & typum Bullarum ex parte illa, ubi nomen Pontificis, frangere, ut mors Pontificis per signum æris Campani aliàs nunquam pulsari soliti è Capitolio populo notificari, ut à Cubiculariis aqua calida cum herbis odoriferis parari, ut à tonsore barba radi, ut corpus in Camera secreta cum optimo vino albo aromatizzato & calido lavari, locus spumans quilibet aromatibus, myrrha & aloes nares, & aures musco, & totum corpus balsamo, manibus bene fricatis, impleri, vestibus communibus usque ad rochetum, deinde sacris, ac si esset celebraturus, cum omnibus ornamentis indui, inde super lecticam aureo panno coopertam cum Pontificis & Ecclesiæ armis & cervicalibus ex panno aureo etiam ad pedes cum duobus pileis Pontificalibus in Camera Papali poni, ut ibi à psallentibus custodiri, ut denique horâ competente & quâ pompâ ad Capellam majorem portari debeat. Romano autem Pontifice expirante, status, qui sub eo obtinuit, simul quoque expirat universus, mutantur omnia. Hinc author Conclavis Gregorii XV. ita orditur: *Non dica d'essere stato in Roma &c. Non dicat, se Romæ fuisse, qui non ibi commoratus est sede vacante, quando enim alio tempore omnia eo ordine incedunt, quem Pontificis viventis autoritas præscribit, tunc omnia ita mutantur, ut ne species quidem priorum remaneat; Tunc altitudines adorata & idololatrice cultæ ab adulatione aulica omnes cum magna sua mortificatione humiliantur. Ita ut ille, qui prius ostendebat spiritum domini & superbiam & cum primis de præminencia contenderat, humiliatus se inclinet atque incurvet coram iis, quos paulò ante contempserat; Tunc fastus prioris Magistratus deponitur, & talis, qui nihil antea estimabatur, præ se fert, se posse pro lubitu suo claudere aut aperire viam ad sublimitatem Pontificatus illi, qui se ei antea humanum exhibuerat. Tunc cessat tribunalium autoritas, & cuiuslibet libera facultas relinquatur loquendi & scribendi publicè, quod antea multis de causis reticendum erat. Ille proin felix & sapiens est, qui ita vivit, ut in tali casu non accusari possit &c.*

Annotatio ad verba Conclavis;

III. Contendit Author, Romæ non fuisse, qui non sede vacante ibi fuerit. Quod paradoxum quodammodo contrariari videtur vulgari

vulgari verbo: *Romæ fuit, & Papam non vidit!* Hic contrà sentit, Romæ non fuisse, qui Papam semper viderit; Nempe sede vacante Roma est magis Roma, *Ῥώμη*, confluxus sordium omnium, alia Roma à priori multum diversa. Videamus autem de mutatione illa distinctius, quia lucem aliquam tractationi nostræ dare potest, & ex corruptione illa paulatim nova oritur generatio.

IV. Ipse Papa, Vicarius Christi, Caput Ecclesiæ, potentior omnibus, metuendus omnibus, etiam Regibus, præcipuum *idolum adoratum*, idolum idolorum reliquorum, fundamentum reliquorum jacet, plerunque invitus & malè jacet, non tantum aliquo modo *mortificatus*, sed planè mortuus; mortuus, ut moriuntur homines cæteri, sed ejus memoria plerunque non est in benedictione.

*Eorum
declaratio
respectu
Pontificis
morientis;*

V. Sed primò mors gaudium affert; Ut tunc quoque sæpe dici possit: *Annuncio vobis gaudium magnum, perdidimus Papam. Pervulgata per Roma la morte d'Innocentio &c.* Id est: *Publicatâ per Romam Innocentii (X.) morte, gaudere cæpit Civitas, ut solet in ejusmodi casibus. Neque hoc mirum videri debet, quandoquidem gaudet populus ob libertatem, quam habet sede vacante, gaudent Cardinales ob spem cujuscunque, si non directè de Papatu sibi conferendo, saltem de Papa secundum placitum suum eligendo. Exultant gaudio omnes Cardinalium cognati & amici, sperantes, se mediante promotione eò conscensuros, unde alii descendunt, & tandem gaudent malè contenti, videntes, se liberos à tantis oppressionibus; Sunt verba Abbatis Gualdi Vita di Donna Olympia p. 437. 438. Gaudium autem aliquando, sed rarius, affert mors Pontificis, si minùs Curiae fastum amavit defunctus; Cujus exemplum in Adriano VI. Papa Germano, habemus; De quo ita Conclave Successoris Clementis VII. La cui morte intesa &c. Romani, morte ejus intellectâ, incredibili gaudio atque voluptate perfusi sunt, quoniam universaliter toti Curiae parum gratus erat, tanquam multum diversus à pompa & magnificentia & splendore Antecessorum suorum proximorum, quanquam reverà magis propinquus bonis illis qualitatibus, quæ quæri atque desiderari solebant in electione Pontificum Ecclesiæ primitivæ. Usque adeò, ut postquam Sanctitati suæ periculum imminuisset à casu supraliminis portæ Capellæ Pontificiæ, quò mane quodam ibat ad Missam audiendam, ita ut ex casu Lapidis illius occisi sint nonnulli milites presidarii Helvetii, & Sanctitas sua vix salvata fuerit ex illo periculo; & salus facta fuisset, tam parum multis Prælatibus ibi presentibus grata fuerit, ut quidam illorum in præsentia Cardinalium, dum de periculo Sanctitatis suæ ser-*

*Multorum
gaudio; si
minùs fa-
stum ama-
vit; Ex-
emplo A-
driani VI.*

mo erat, populo insultârit, & fortune maledicere ausus sit, & fato, eò quòd à morte eam liberaverit; & , quod maximè mirandum, Prelatus ille non fuit à Cardinale idèd reprehensus ullo modo ob maledica illa verba, sed potius laudatus & benignè habitus. Proin sanctus iste vir tanquam parùm regimini mundano aptus multis calumniis laceratus fuit &c.

Si nimis
amavit,
iniquus
fuit, nimis
Nepotibus
indulgit;
Bonifa-
cii VIII.
Pauli IV.
& Inno-
centii X.
exemplis;

VI. Sed gaudium multò majus, saltem frequentius & quasi ordinarium affert mors Papæ, si ultra modum malus fuit, nimis fastum amavit, Nepotibus nimis indulgit; Neque tantum, quando Papa gaudii vehementiâ moritur, quod Onuphrius Leoni X. contigisse in vita testari videtur; Bonifacius VIII. quidem mortuus est, secundum Authorem Cardinalismi p. 3. l. 1. p. 74. di dissipare, aegritudine mentis; sed grande in vero &c. Magnum reverà fuit gaudium, quod accepit Christianus orbis ex morte Pontificis Pontificatu indignissimi, & præcipuè Principes & Cardinales ignibus accensis lætitiâ testati sunt. Plurima ejusmodi exempla ex seculis remotioribus dare possemus, sed tunc monstra in sede monstrabantur. Propius exemplum in Paulo IV. contuemur, de quo Vita di Sisto V. p. 1. l. 3. p. 181. La sua morte &c. Mors ejus gaudio affecit non tantum populum Romanum, sed omnes Principes Christiani orbis. Exemplo sit adhuc recentiori Innocentius X. quod ita exhibet Abbas cit. loc. cit. *Mà se mai la Città di Roma si trovò in allegrezza &c. Sed si unquam Roma gaudio affecta fuit per mortem Pontificis, certum est, gaudium ex morte Innocentii quodvis aliud superasse, non tam ipsius Innocentii, quam verò Domina Olympia tam exose intuitu. Omnes boni Deum laudabant videntes sic Ecclesiam à tyrannide istius femina liberam &c. Ita etiam gaudium illud exhibet Author Conclavis Alexandri VII. ut ipse quoque simul de gaudio ex morte Pontificum quasi ordinario testetur: L'angonia &c. Per angonem decem dierum, inquit, diminuta fuit lætitia ex morte ipsius, quæ sequi solet ex morte Pontificum diu regnantium; quandoquidem & bonum & malum majora sunt, dum ex improvviso obtingunt, utrumque autem longa expectatione diminuitur. Ubi manifestè loquitur de morte Pontificum, tanquam de bono quodam, de nuncio mortis, tanquam de Evangelio.*

Imò exe-
crationi-
bus om-
nium sæ-
pe impeti-
unt; E.

VII. Indecorum hoc est, lætari de morte Patris, lætari de morte Vicarii Christi, Capitis & Sponsi Ecclesiæ; Ast quid si ei post mortem sæpe maledicitur? Exemplum hîc luculentissimum in Sixto IV. ut multa alia taceamus, occurrit. De cujus morte Author Conclavis Innocentii VIII. sequentia habet: Die decimâ Au-

gust;

Augusti S. D. N. Sixtus Papa IV. visus fuit complicatis manibus in vesperam xemplo Si-
 & multum tristis. Deinde sequenti die accesserunt ad eum ordines Con- xti IV.
 foederatorum, putantes forte asserre ei aliquod gaudium, & exposuerunt Pauli III.
 ei, qualiter conclusa erat pax per totam Italiam, etiam, quod omnes Po-
 tentia de Liga & confederatione reducta erant ad concordiam; de quo
 ipse multum obstupuit; & miratus est, quare pax sine eo conclusa esset, at-
 tento quod, ut dicebat, ipse principaliter debuisset intervenire. Et cum
 hoc sapius interrogasset ab illis, & esset certificatus, quod dicta pax erat
 conclusa; adeo quod non poterat amplius retractari, doluit valde; (Vica-
 rius Principis pacis!) Et causa doloris communi omnium existimatione hac
 fuit, quia semper in omnibus suis operibus animum suum ostendit in hunc
 finem, ut aliquem statum, potentiam, sive dominium acquireret Comiti Hier-
 onymo, (egregia causa pacis inimica!) ut videri potest per exempla.
 Primum, propter bellum, quod gessit Tuderinis, Spoletanis, Civitati Castelli
 & Florentinis. Deinde propter confederationes, quas fecit, primum cum
 Rege Ferdinando, secundo contra eum cum Venetis, tertio (horas muta-
 tus in omnes, ut finem memoratum assequeretur;) contra Venetos
 cum dicto Rege, & in aliis similibus. Putabat modo, in hac pacis conclu-
 sione se posse aliquid Comiti Hieronymo acquirere, & ista de causa in tali
 confederatione (En dignam rursus causam!) & pecuniam Ecclesia
 expendit, (En eleemosynæ optimum usum!) sed postquam vidit se
 illusum, (astutus decipitur in astutia sua!) & cecidisse ab hac spe, &
 pecunias Ecclesiae expositas perdidisse, nihilque ex bello praedicto acquisivisse,
 doluit valde; (spes enim improba non fatiat;) Itaque tam ex pri-
 mo dolore, quam ex novissimo (quem Evangelium pacis attulerat!)
 infirmatus est ex febre; jacuitque in lecto, & obmutuit, visusque fuit ex-
 animis per aliquod spatium, deinde in se reversus, inflato guttore, duodeci-
 ma Augusti quinta hora noctis ab hac vita migravit. Mane sequenti cor-
 pus ejus delatum fuit in Ecclesiam Sancti Petri viginti duntaxat cereis in-
 torcitiis (ut non hic opus fuerit lege pompam funebrem restringen-
 te) in quadam antiqua aurea planeta, paucis comitatus hominibus. Erat
 quidem niger, deformis, & guttur ejus inflatum. Omnes eum maledice-
 bant, nec visus fuit homo, qui de eo bene dixerit, nisi quidam Frater S. Fran-
 cisci, qui solus illa die corpus non sine magno foetore observabat. Conditae
 fuerunt in eum multa carmina, fortasse quia literarum & bonos mores ha-
 bentium semper inimicus fuit, inter quae fuerunt ista:

Leno, vorax, Pathicus, Meretrix, Idolater, Adulter,

Si Romam venerit, illico Cræsus erit.

Rr

Quæ

Quæ quidem eximia & Vicario Christi scilicet digna sunt elogia; cuius tamen *sanctissimo imperio soli* Platinæ historiam *de Vitis Pontificum* debemus, ita enim ille in *proœmio ad Xystum*, vel Sixtum hunc loquitur, *Theologorum ac Philosophorum*, quibus *ibidem* adulatoriis vocibus utitur, *Principem*. Aliud exemplum indigitat Onuphrius, qui Paulo III. *in vita* tribuit, quod mortuus non adeo probatus fuerit; Aliud in cæteris eminens suppeditat *Vita di Sisto V. p. 1. l. 3. p. 185.* ubi, quid mortem Pauli IV. immediate exceperit, significatur: *La plebe di Roma &c.* inquit Author, *Plebs Romana* agrè ferens, se usque adeo subjugari tremendo illo *Sacri Officii* tribunale, mille insolentias exercuit, nam cum magno impetu cucurrit ad flammis consumendum *Inquisitionis* locum; Sed neque sic contentus furibundus populus porro caput cum manu dextra amputavit *statua marmorea Pontificis* magnis sumptibus & à peritissimis artificibus confecta atque in *Palatio Conservatorum* locata, eam tribus continuis diebus per plateas trahendo, in omnibus civitatis angulis, eamque omni immunditiei genere conspurcando &c. Exempla malè tractatorum post mortem Pontificum, & à Pontificibus quidem, Formosi, in historia Schismatum; Johannis XIV. apud Baron. *ad an. 1058. n. 1. 2.* videri possunt &c. Sæpissimè autem Pontifices post mortem malè audiunt ob insolentiam Nepotum; Hinc Urbanus VIII. *L'Amb. di Rom. vectigal*, (*Papa Gabella*) vocatur; *p. 220.* Alex. VII. *omne Senensium nomen Romanis abominationi fecisse* dicitur &c.

Nepotum
humilia-
tio ex
Conclavi
Leonis XI.

VIII. Nepotes autem vel maximè dicuntur *idola adorata*; Et quorum mortificatio etiam mortem Pontificum excipere, electionem aliorum præcedere solet. Audiatur de eo omnium loco Author *Conclavis Leonis XI.* qui, factâ de morbo Clementis VIII. lethali & nuncio Cardinali Aldobrandino allato, mentione, subiungit: *Nova, la quale &c.* Quod nuncium, quàm amaras reddiderit dulcedines Cardinalis, assueti semper dormire in brachio fortune, & quàm attonitam reddiderit Curiam, quæ non expectabat tam altum precipitium; hoc omne considerationi Lectoris relinquo. Augebant stuporem voces populares, quòd per delirium perpetuum Pontificis Aldobrandinus specialiter non potuerit Brevia conficere, ad transferendam dignitatem *Cammerarii in Sanctum Cesarium*, Nepotem suum, ad retinendam pro se summi *Pœnitentiarii* gradum, ad vendendam dignitatem *Thesaurarii*, & ad vendicandum sibi alia ambigua; unde novus Pontifex non habere possit occasionem & prætextus legitimos domum Aldobrandinam debilitandi;

quam

quam multi assimilabant spelunca illi, in qua Leo se infirmum finxit, animalibus quidem omnibus ingredientibus, sed redeunte nemine, indicare volentes, ibi cum summa parsimonia conservari divitias, collectas cum tanta aviditate &c.

IX. Testis non minùs luculentus accedit Author Conclavis Alexandri VII. dum narrat, quomodo circa finem Urbani VIII. tractatum fuerit cum Cardinale Capponi de resignatione Archiepiscopatus, *che Antonio &c.* quem Antonius ad imitationem Petri Aldobrandini (illius ipsius, de quo n. *preced.* agit) volebat capere, ut habeat, sicut ille, locum refugii, *presagiens jam tum adversitates, quæ eum Româ expellere debebant.* Sed ille ipse Antonius mortuo Alexandro VII. odio erga Nepotes illius concepto rursus commendatus fuit, quando nimirum cognati recens defuncti Pontificis non potuerunt *sfuggire &c.* effugere convitia & injurias plebis insolentis, graviter exacerbata; Et fæminæ domûs Chigiæ necesse habuerunt, *sine con &c.* etiam lachrymis deplorare Satyrica & Pasquinalia continua, quæ contra familiam etiam cum honoris læsione quotidie audiebantur, juxta Authorem Conclavis Clementis IX. Tunc enim Antonius ille, *che alla morte &c.* quem post mortem Urbani maledictis persequiebantur se improvisa mutatione elogiis & applausibus ornatum vidit; Quia nimirum Nepos Nepotem commendat, pejor meliorem, vel potius recentior antiquiorem. Tunc enim Marius Chigius defuncti Pontificis frater, referente Il. Cardinal. l. 3. p. 3. p. 365. Equiti Collesio in servitio antehac suo constituto & tantum annuam 90. scutatorum pensionem habenti tanquam avunculo recens electi Pontificis & Fratri Matris Nepotum dextram cedere coactus fuit, *che sono,* addit Author, *le solite metamorfosi della corte di Roma;* Id est; *quæ sunt solite metamorphoses curiæ Romanæ.*

Alexandri VII.

X. Quoad regimen, tempore illo sedis vacantis Marefcal-
lus sedis, quod officium familiæ Savellicæ hæreditarium est, Reipublicæ invigilat, militiam regit, tumultibusque majoribus in civitate avertendis maximè studet. Camerarii etiam tunc magna est authoritas, illi enim cura civitatis quoque incumbit, fabricari monetas suo nomine jubet, & ad necessaria Reipublicæ providenda Conclavi liberè exire potest. Pœnitentiarius autem & ejus officiales ea tantum faciunt, quæ ad forum conscientiæ pertinent; Interim tamen neque Camerarius, neque Pœnitentiarius, neque etiam Collegium Cardinalium in iis, quæ ad Pontificem Maxi-

Mutatio
respectu
regiminis
Politici &
Ecclesiastici;

num, dum viveret, pertinebant, ullam omninò potestatem, aut jurisdictionem habent, neque gratiam, neque justitiam faciendi, aut factam per Pontificem mortuum executioni demandandi, sed ea omnia futuro Pontifici reservare tenentur. Datarii verò ministerium per Pontificis obitum omninò expirat, ita ut non solum datas per eum antea notatas extendendi potestatem minimè habeat: Sed quascunque supplicationes gratiarum & justitiæ, penes eum aut ejus ministros adhuc existentes, etiam si datæ fuerint, Collegio Cardinalium, statim sub sigillo clausas præsentare teneatur futuro Pontifici reservandas; Quod & respectu Cardinalium & Prælatorum signaturæ gratiæ & justitiæ obtinet, dum eorum officia pariter cessare intelliguntur.

Cardinalium sede vacante cura & auctoritas;

XI. Quæ verò, sede vacante, pro defensione terrarum & locorum, statûs securitate ac provisionibus Conclavis facienda sunt, à Cardinalibus præsentibus per secreta suffragia ordinantur, qui etiam, si opus fuerit, Gubernatores & Officiales pro statûs Ecclesiastici regimine eligunt; Et quorum tunc auctoritas ex eo inter alia perspicui potest, quòd Alexandro VII. mortuo, referente Authore Conclavis Clementis IX. Ludovicus XIV. Rex Galliarum hodiernus in Congregatione per Legatum *fatte le 3. genu flessioni &c. facta triplice genu flexione, ac si Pontifex ipse præsens esset, præstitit debitum obsequium Eminentissimis Dominis Cardinalibus, atque iis ob oculos posuit devotionem Regis sui erga sedem sanctam, offerens ejus copias ad ejus, & ad S. Collegii defensionem.* Quod & paulò post de Legato Regis Hispaniæ innuit.

Tumultus in civitate;

XII. Cæterùm civitas illo tempore & dum Roma canit, *L'Ambasc. di Rom. p. 16. Horche vedova son, ò quanti e quanti con Mascara posticcie e labra sozze Vorreber meco celebrar le nozze! &c.* Id est: O quot hypocritæ, dum vidua jam sum, nuptias meas appetunt! variis tumultibus, quod ex dictis jam colligitur, est obnoxia; Dimittuntur incarcerati pro levibus causis à Conservatoribus P. R. cæteris ad arcem Hadriani imminente morte transmissis; Regnant scelera, & mox hinc, mox inde alius insurgit; homicidia sunt frequentia; Verbo, vivitur, sicut sine capite sollet, & ferè Saturnalia veterum Romanorum reducuntur; vel potius mos obtinet, quem in Persia viguisse ajunt, ubi, mortuo Rege, per triduum cuilibet, quodlibet, liceat. Testis sit αὐτόπῃς Janus Nicius Erythræus *epist. 68. ad Tyrrenum* ita scribens: Civitas (tempore hoc Sedis vacantis) *sine ullo jure est, sine dignitate Resp.*

Tantus

Tantus in urbe armatorum numerus cernitur, quantum me aliàs vidisse non memini. Nulla domus est paulò locupletior, quæ non militum multorum præsidio muniatur. Ac si in unum omnes cogerentur, magnus ex eis exercitus inde confici posset. Summa in Urbe armorum impunitas, summa licentia: passim cedes hominum fiunt, nil ita frequenter auditur, quàm, hic vel ille notus homo est interfectus. Hæc inter Romanos tunc aguntur, qui olim ad electionem ipsi statim concurrebant; Sic ad Vicarii Christi regnum præparantur, in ea confusione sæpe diu, pro ratione nimirum morarum in Conclavi, vivere adiguntur.

XIII. Funebria Pontificis quod porrò spectat, de tota pompa Pii IV. & Gregorii XV. Bullis constitutum est, ut exequiæ novem-
Funebria Pontificis;
diales (nempe propter associationem in Angelorum novem ordines habentium Chorum, revera autem ad imitationem Gentilis ritus à S. Augustino improbat;) fiant, & si quando per observantiam alicujus magni & præcipui Festi Cardinalibus officium exequiarum intermitti deberet videretur; dies illi sic intermissi in numerum 9. dierum nihilominus computentur, & impensa, quæ in eis pro exequiis facienda esset, inter pauperes Christi distribuatur, utque superfluis quoque sumptibus, qui jam in immensum excreverint, modus imponatur, funus simplicius, quàm consueverit, fiat, ita ut illius ratione (præter Regalia populo Romano præstari solita) decem millium ducatorum summam pannis lugubribus & regalibus tam Camerarii, quàm Clericorum, ac aliorum Camera-
Præx;
Ex Con-
clavi Cle-
mentis IX.
respectu
Alexan-
dri VII.
dium, quàm aliorum quorumcunque ministrorum & Officialium, ac aliis omnibus computatis, impensa non excedat. Summa autem decem millium hujusmodi, vel, si Collegio visum fuerit, etiam minor, at nullo modo major, per tres Cardinales antiquiores, unum videlicet de quolibet ordine, & Camerarium proportionabiliter pro rata distributionis aliàs fieri solitæ, inter prædictos omnes & singulos dividatur.

XIV. Istas autem conditiones, quamvis minimè duras, non semper observari, vel ex solo Alexandri VII. in Conclavi Clementis IX. exemplo constare potest, ubi multis narratur, quomodo, morte Cardinali Camerario nuntiata, fuerit nuncius con soliti ter-
mini di Cortesia ricevuto &c. solitis terminis civilitatis exceptus & cum
doloris testificatione erga suam sanctitatem dimissus, tempus & occasio
data consanguineis, reliquam supellectilem transportandi & ad palatia sua citò revertendi, quomodo idem Camerarius veste vio-

lina inductus, comitantibus eum omnibus Camerae Clericis palliis nigris indutis, Palatium Pontificum ingressus, factis solitis circa cadaver ceremoniis, possessionem nomine Reverendae Camerae Apostolicae universalem occupavit, cadaver apertum & ex usu aliorum Pontificum conditum, & in Ecclesiam S. Petri cum pompa militari transvectum, & Missa quovis die (primo tantum Pentecostes, in quo in capitiis violinis comparere per Festi solennitatem non licuerit, excepto) *per l'anima di Nostro Signore, pro anima Domini nostri* (ita absolute vocant) cantata & magnificum monumentum (quod ibi prolixè describitur, in quo etiam conceptio B. Virginis, quam sine peccato factam esse definierat, depicta dicitur, & cui, praeter sumptus Camerae ordinarios 2. millia scutorum consanguinei impendisse perhibentur;) perfectum, erectum, aqua benedicta undiquaque conspersum, simul suffitus factus & oratio in laudem defuncti habita, sicque tandem finitae fuerint solitae functiones à Dominis Cardinalibus, *per pregare Requie all'anima del Defunto Pontefice, ad orandam requiem anima defuncti Pontificis*; qui tamen ceu Vicarius Christi & aeternae beatitudinis arbiter tot & tantis ceremoniis non opus habuisse videtur! De osculo pedum Cadaveri etiam figi solito, infra, ubi de osculo pedum, quod adorationis, quae sequitur, pars est, videatur.

Congregationes
Cardinalium;

XV. Sed mortuum mortuis relinquimus, & ad antecedentia promotionem successoris propius spectantia pergimus. Hic autem primò Cardinales in Congregationibus reperimus; qui à tribus Cardinalibus antiquioribus ex quolibet ordine, & à Camerario congregantur, penes quos quatuor etiam proponendi jus est, sed post triduum aliis relinquendum. In Congregationibus autem non tantum de regimine ad tempus, & de officialibus extra & intra Conclave futuris disponunt, & Legatos Principum audiunt, & de loco Conclavis consultant, sed de ipso etiam successore ordinario inter se tractant; Congregantur autem sic, vestiti cum rochettis & mozzettis sine Cappa, quod est insigne jurisdictionis in qua succedunt. Sunt istae Congregationes quasi Ante-Conclavia, hinc etiam lites Conclavium adumbrant. Nam ita legimus in Conclavi Leonis XI. *L'alterationi &c. Alterationes inter Cardinales in congregationibus quasi preparabant ad discordias futuras. In Conclavi autem Alexandri VII. sequentia habentur: Nelle congregationi &c. In congregationibus, quae quotidie fiebant in Sacello S. Petri, detegabantur termini*

mini diuturnæ durationis Conclavis futuri, quandoquidem valdè clarè apparuit discordia opinionum in D. D. Cardinalibus, & constantia jam determinata in factionibus, qua una quæque suam partem prevalere curare voluit. Sunt nimirum ista principia spirationis Spiritûs pacis!

XVI. Jam verò tempus est, ut plenè spiret, exequiæ novem dierum factæ sunt, satis diu expectavimus Cardinales absentes, illuxit dies undecimus ingressui in Conclave destinatus. Olim quidem etiam primo post mortem prædecessoris die eligebatur aliquando Successor. Vide Baronium *ad an. 418. n. 78. & ad an. 1144. n. 1.* aliquando ipso mortis die. *ad an. 1130. n. 1.* Olim quidem etiam, ut *distinctione 79. nullus*, habetur, per triduum tantum expectandum erat. Quod & in electione Gregorii VII. factum esse apud Baronium *ad an. 1073. n. 22.* memoratur; Sed Glossa, *per contrariam consuetudinem hoc hodie abrogatum esse*, dicit. Expectandum tamen est hodie per decendium, de cujus initio Ant. de Rosellis *Monarch. p. 2. c. 8.* dubium movet; & decidit, à morte cenferi debere, & non à tempore scientiæ, & ibidem dubium proponit, an, si Cardinales absentes sint in locis ita remotis, quòd certissimum sit, infra 10. dies venire non posse: an 10. diebus nihilominus sit expectandum; Nimirum repetit dubium, quod Glossa in *cap. ubi periculum.* in verbis: *Decem diebus.* movit, & affirmando solvit, ob eam quoque rationem, quòd fortè intellexerant infirmitatem Papæ, unde iter ante mortem inceperunt, & sic intra decem dies poterunt pervenire. Melius tamen ideò affirmat, quia quandocunque veniunt re integra, id est, ante electionem completam, admittendi sunt, juxta d. c. *ubi periculum.* §. *sanè.* in fine, possunt autem (ut plerunque accidere infra notabimus) tantum discordes esse Cardinales in Conclavi, quòd magna temporalia laberentur, ita, quòd possent venire absentes, & à vocibus suis non excludi, & pro hoc tex. in c. *comissa de elect. l. 6.* conjuncta l. *id* illa stipulatione si *Calendis de verb. obli.* & est utilis illa investigatio: quia si ante lapsum 10. dierum Cardinales elegerunt, absentes possent mutare electionem ratione contemptus.

Dilatio
Electionis
per decem
dies;

XVII. Nempe licet non ultra 10. dies expectari debeant absentes & sufficiens habeatur electio à præsentibus die undecimo facta, duabus nimirum tertiis, juxta legem Alexandri III. suprà al-
latam, imò juxta jamjam laudatum de Rosellis l. c. p. 320. n. 40. Si duo tantum præsentibus essent & eligerent, (De quo tamen inter Dianam negantem & Bonacinam affirmantem lis est;) vel si unus solus; quamvis unum solum non posse seipsum eligere statuatur, quia ele-

Quibus
exactis li-
cet etiam
paucissi-
mis præ-
sentibus
Papam
eligere.

Etio

admit-
tuntur ta-
men post
venientes;

etio alicujus non debet habere ortum à se ipso *de elec. c.* cum in ju-
re &c. per nostras. *De jure Patron. & in c.* cum ad nostrum de in-
stitu. Et licet, juxta eundem *l. c. p. 325.* præsentes vocari & admo-
neri non debeant à duabus tertiis, tamen nemo, etiam post. 10. dies
& vel ultimo ante electionem momento accedere volens arceri,
sed semper, proponente eodem *p. 327.* nisi voci suæ planè renunti-
averit (nam si propter justam infirmitatem, vel similem causam legitimam
renuntiavit, vel causa est dubia, poenitentem tamen admittendum
esse judicat; De quo casu *Glossa Decr. VI. l. 1. Tit. Vide elect. ad §. hoc*
sacro. addit; talem de iis, quæ medio tempore facta in Conclavi, conqueri
non posse,) admitti debet. Quare etiam in Conclavi quodam re-
eentiori Cardinalis Austriæ ex itinere recens tempore minimè op-
portuno, ipso nimirum tempore scrutinii jam cœpti advolans, licet
Magistro Ceremoniæ moras brevissimas suadente, tamen, ne de
ultimo actu primis diebus ageretur, ex ignorantia diuturnitatis
ordinariæ, veritus, pulsare, & de nullitate protestari non destitit,
donec intromissus fuit.

Studium
maturè
Romam
veniendi;

XVIII. Ipsi tamen absentes curant, ne diu, quoad loco-
rum distantia permittit, expectari debeant, maturè moniti à præs-
entibus, qui, si vel incipiat periculosè decumbere Pontifex, statim
Creaturis suis per nuntios id significant, eosque (quia sæpe da-
mna in mora vel absentia) ut se ad iter accingant, studiosè hortan-
tur, saltem vix mortuo Pontifice nuntii in varia orbis Christiani
loca ad Cardinalium absentium convocationem dilabuntur; Qui
etiam mox advolare videntur, & sæpe vi nuncii mortem ante-
cedentis adsunt ante Pontificis mortem. Duo tantum exem-
pla subjungam. Gregorio XIV. in extremis constituto, juxta
Conclave successoris Innocentii IX. Cardinales Sforza, & Monte,
ille ex legatione in Romania, hinc Florentiâ, adhuc superstite
Pontifice, accessere moniti, aliis de meliori Papæ statu in iti-
nere novis acceptis, ad Episcopatus suos redeuntibus. Sed maxi-
mè, lethaliter decumbente Alexandro VII. festinationis Cardina-
litæ in casu nostro documenta visa sunt. Narrat quippe *Il Cardi-*
nalismo p. 3. l. 3. p. 271. seqq. ob agonem quasi duorum mensium &
nova de morte ante mortem in ipsa urbe bis sparsa, Cardinales ab-
sentes præcipitasse, *correndo con l'ali ne e' piedi verso Roma, pedibus ala-*
tis Romam currentes, & nunquam tantum studium maturè Romam
veniendi in Cardinalibus apparuisse, ut inde multi mandata &
acres Principum stimulos suspicati sint. Solum Cardinalem Ro-
selli

felli in sede sua Episcopali remansisse, licet de omnium ferè Cardinalium præsentia & agone Pontificis probè edoctum, & vel pedem Romam versus movere noluisse, antequam sibi authentica de exequiis fides in loco facta fuerit, gnarum nimirum fraudis prioris & suspicantem redivivas Pontificis artes olim à Nuncio apud Colonienses adhibitas, dum nimirum ad certæ resolutionis dilationem tegendam per duos menses agonem simulârit, ter viaticum recipere voluerit, plùs quatuor vicibus Psalmos pro anima sua cantari curaverit. Nempe veritus est, fabulam Leonis decrepiti, & mortem simulantis hîc agi, & fortè periculum festinantibus imminere, vel Pontificem saltem animos explorare velle. Qui &, narrante porrò authore, licet revera morti propinquus, adventu præcipiti tot fratrum intellectu, demum ad eos turbandos simulationem, de qua falsa priùs Roselli suspicio, quamvis in contrarium, adhibuit, meliora & augmentum virium præ se ferens, & Barbarino ad quæstionem, *come si portasse, quomodo valeat!* respondens; *come quelli che givocano all'oca, ut illi qui ludunt lusum anseris;* ita indigitans, quemadmodum in lusu illo, qui mortem attingat, reverti ad initium teneatur, ad eundem modum, se, qui jam in domo mortis degere visus fuerit, ad vitæ initia quasi relapsum esse. Sed, ut dixi, simulatio ista fuit, quam & loquentis infirmitas & mors statim subsecuta detexit, &, ut Author ait, *studium Barbarinum mortificandi* peperit. Sed pessimum hîc est, quòd nonnunquam festinatio festinantibus sanitatem, imò vitam eripit, cujus exemplum *Conclave Gregorii XV.* in Cardinale Aldobrandino suppeditat, qui ex incommoditate itineris in tempestate, & postquam quatrduo Ravennâ Romam venisset, æger è Conclavi egressus vitam cum morte commutavit, Paulo V. in statu altero, se magno studio successorem ei vel se ipsum in Papatu designandi, successorem in morte factum esse, nuntiaturus.

XIX. Olim quoque non inclusi erant in certo Conclavi *Conclavis institutio;* Electores, sed in diversis locis amplioribus (maximè quoad usque populi suffragia requisita fuerunt;) præcipuè autem post conversionem Imperatorum ad fidem Christianam in Templis majoribus, & Romæ quidem vel in illo S. Johannis Lateranensi, vel in S. Petro, extra Romam verò in aliis Ecclesiis Cathedralibus, vel locis spatiosioribus non inclusi eligebant; Sed numero Electorum pedetentim ad paucitatem reducto, & licentiâ veniendi & rediundi electionem sæpe retardante, tandem Gregorio X. quem an.

1272. ad Pontificatum electum esse ajunt, adeoque elapsis ab institutione modi eligendi per solos Cardinales circiter 140. annis, in Concilio Lugdunensi placuit Conclave instituere, id est, locum undique, post Cardinalium electionis causa ingressum, clausum ac optimè custoditum, ex quo nisi communis periculi manifesti, vel specialis infirmitatis causâ ante electionem factam illis egredi non licet. In quali loco sub conditionibus dictis primus apud Aretinos an. 1276. primo ingressus, vicesimo primo Januarii die sub vesperam electus fuit Innocentius V.

*Violata
aliquo-
ties;*

XX. Notari autem meretur, leges illas Gregorii X. & Concilii Lugdunensis inclusorias ex eo tempore non continuo ordine observatas, sed ter aut quater irritas declaratas, toties etiam reductas fuisse. Et primò quidem Adrianus V. Innocentii successor leges illas Conclaviarias, licet in Conclavi, in Atrio Lateranensi creatus, licet etiam à Concilio, quod Generale habetur, stabilitas mox revocavit; Quam etiam, quod à nondum coronato pronuntiata esset, invalidam eo mortuo habitam, sive suspensionem, sive revocationem Successor Johannes XXIII. Conclavis nomen parùm quoque probans, non tantùm tanquam legitimè ab Adriano factam confirmavit, sed & constitutionem contrariam Gregorii modis omnibus annullavit; Et sic Pontifices, qui eum propiùs exceperunt, Nicolaus III. Martinus IV. Honorius IV. Nicolaus IV. & Cœlestinus V. non è Conclavibus prodierunt. Post quos constitutio Gregoriana vindicem habuit Cœlestinum V. an. 1294. electum, qui iisdem cum Gregorio rationibus motus decretum pro ea fecit, quod & Successor Bonifacius VIII. Decretalibus inseruit, nec ex eo tempore inventus fuit, qui contrà egerit, vel contrà decreverit.

*Locus Con-
clavis;*

XXI. Quoad locum, in quo Conclave ex constitutione Gregorii existere debet, ita Onuphrius annot. ad Greg. X. decretum esse ait: *Ut novi Pontificis comitia habeantur loco idoneo, ubi Pontifex precedens cum sua Curia residens, causarumque & literarum Apostolicarum audientiam habens, mortuus fuerit. Quod si in villa, pago aut oppido obierit, & propterea commodè ibidem comitia haberi nequiverint, in urbe, in cujus diœcesi villa, pagus vel oppidum fuerint, habeantur, nisi interdicta sint. Quo casu in proximior urbe non interdicta ipsa electio fieri debet. Si verò ipsa audientia alio loco fuerit, tunc non ubi Papa obierit, sed ubi eadem audientia fuerit, futuri Pontificis creatio habeatur. Gregorius X. & Clemens V.*

XXII. Cir-

XXII. Circa hanc constitutionem de loco generaliori quaeritur; Ubi debeat Conclave haberi, si Papa moriatur in mari? Et respondet glossa decret. l. VI. l. 1. Tit. V. ad § Porro. Cardinales in illo casu debere convenire in civitate, per quam locus ille maris distinguatur, & si non distinguatur per aliquam civitatem, debere fieri in viciniore. Secundo quaeritur; Quid de electione judicandum sit, quae facta fuerit in terra interdicta, id est, excommunicationi subjacente? Vel in loco alio, quam à jure requisito. Ubi ante omnia ex Glossatore l. c. notamus, in loco interdicto non posse electionem celebrari, id est, qualemcunque. Et nihilominus locum in electione Pontificis nullo modo, neque quoad illum constitutiones n. prae. memoratas obstare, idem cum aliis statuit. Sed audiamus Antonium de Rosellis ista, l. c. p. 336. disceptantem. Aie primò, videri, quòd ex istis loci irregularitatibus exceptio contra electionem detur, & hoc tenere Gloss. 23. di. in nomine Domini per tex. c. ad hæc &c. quod sicut. de elec. & de ap. c. qua fronte. Postea subjungit Archi. tenere, quòd in quocunque loco facta teneat, dummodò non in coquina vel lupanari ar. l. pe. de just. & juris. Ipse etiam tandem judicat, bonam esse, etiam in coquina vel lupanari factam. Ad loci interdicti exceptionem specialiter respondet, etiam ibi valere, quia licet in tali loco sit facta prohibitio celebrationis divinorum, tamen secretè & submissà voce possint nonnunquam divina (ibi) celebrari, ut no. de sen. exco. c. alma. & quia in loco interdicto Clerici sint interdicti quoad locum, non quoad se, ut no. de consue. c. inter vos ita no. glo. in d. c. ubi periculum. §. Porro inversi. interdicta. de elec. l. 6. Tertiò idem proponit casum duplicem de exeuntibus sine causa plerisque extra Conclave, vel extra diocesim illam, & contra eos pro paucioribus remanentibus, imò unico remanente, pronuntiat. Quia autem Gregorius loci idonei mentionem facit, & alii expressè tutum requirunt, adeoque in defectu securitatis, causa supponi potest, ideo quarto & p. 327. primò remanentibus duabus tertiis in loco non tuto, eligendi, in loco tuto autem, dum alter non tutus est, degentibus pluribus, reliquos vocandi, potestatem vocatis obligationem ad obsequium tribuit.

XXIII. Pergimus jam ad ipsam Conclavis specialio-
 descriptionem, & legum ac consuetudinum Conclaviarum ex-
 plicationem. (Si Romæ electio fiat, quod à longo tempore sem-
 per factum) in Capella Sixti I. & in Consistorio Salæ, ordinariò
 in Vaticano Palatio (quod 5500. habitacula 13000. portas & fene-
 stras

Quaestio-
 nes de eo;

Locus spe-
 cialior;
 Cellula;

stras habet) (dico ordinariò, vide enim lites de loco alio in conclavi Clementis IX.) & si opus sit, in Sala etiam Regia, ædificantur tot Cellulæ, quot Cardinales vivunt, latitudinem 20. & longitudinem 22. pedum habentes, & singulæ à singulis unico tantum pede distantes, interjacente exiguo vacuo; Earum quælibet unâ ex Alphabethi literis, quædam, cum hodie longè plures sint Cardinales, duplici, quædam triplici notantur. Dividitur etiam Conclave in æstivum & hybernum, quorum illud, uti necesse est, magis aëri expositum est. In Decretalibus tamen *l. VI. l. 1. tit. 6. c. 4. ubi periculum.* habetur, nullo intermedio pariete seu alio velamine omnes in commune unum Conclave inhabitare debere. Onuphrius autem annot. in Greg. X. *laneis pannis distinctas cellulas* constitutioni tribuit, dum hodie *lignæ trabibus* discernuntur, juxta constitutionem Pii IV.

Earum
distribu-
tio, tegu-
menta, &
constans
earundem
ab iisdem
possessio;

XXIV. Cellæ istæ sorte dividuntur, ita, ut in uno vase nomina Cardinalium schedulis inscripta, in alio Alphabethi literæ ponantur, & singulæ à singulis Cardinalium domesticis extrahantur, atque secundum eam sortem Cellæ Cardinalium nominibus signentur. Qui & aliquando ex sorte & situ omina formare solent, in Cellas sibi assignatas, lectulam, mensulam, alia utensilia & necessaria transportari curant, ac trabes ligneas telâ aut lanâ subtilissimâ coloris viridis, qui à defuncto creati sunt, violini, reliqui obtegunt. Quamvis quoad hæc variare & nonnunquam rubrum, aliquando etiam album colorem adhibere soleant. Adhibuit colorem ultimò memoratum in Conclavi Nicolai V. Cardinalis Bononiensis mero singularitatis studio, de quo ita Author Conclavis; *Solamente il Cardinale Bolognese ordinò, che la sua cella fosse accommodata di color bianco, forse perche la mente sua non era nè più pura, nè più retta degli altri.* Id est: Solus Cardinalis Bononiensis voluit, ut cella sua album acciperet ornatum, sed fortè ipsius animus non erat purior aut rectior aliorum animis. Cellas autem, juxta Constitutionem Pii IV. nec etiam infirmitatis prætextu mutare licet, aut desuper ædificare, vel illas dilatare: Sed quilibet, etiam Decanus, sorte sua contentus esse debet. Hinc cum in Conclavi Leonis XI. S. Cæcilia febris affectus mutare Cellam desideraret, Aldobrandinus regeffit; *Che non dovesse sotto pena della scomunica, minacciata della Bolla, che proibiva la mutatione della Cella, etiandio con pretesto dell' infirmità.* Id est: Illud fieri neutiquam debere sub pœna excommunicationis, quam Bulla comminetur, quæ prohibeat Cella mutationem, etiam sub prætextu infirmitatis.

XXV. Inter

XXV. Inter illos, qui unâ cum Cardinalibus includi possunt, præcipui sunt Conclavistæ, quos vocant; De quibus ita *Decretal. Sext. l. 1. lib. 6. c. 4. ubi periculum §. Hoc sacro. Contenti singuli singulis tantummodo servantibus Clericis, vel Laicis, prout duxerint eligendum, illis tamen, quibus potens necessitas id suggerit indulgeri, (Glossa habet: Ut forte quia podagras patitur, itaque necesse habet per servientes sustineri & portari, vel alia causa similis) duos haberi permittimus, eisdem electionis arbitrio (juxta Glossam, ut possit habere, vel vult Clericos, vel vult Laicos, vel alterum Clericum, vel Laicum) reservato. Paulò benignior est Bulla Pii IV. quæ singulis duos servientes Clericos, vel Laicos concedit, infirmis autem & graviter affectis à majori parte Collegii per secreta suffragia tertium ad summum indulgeri posse judicat. Quorum etiam qualitates describit: Servientes familiares domestici, subjungit, & continui commensales ipsius Cardinalis & ab anno ante fuisse, & tunc esse debeant, & non mercatores, ministri Principum, Domini temporales & jurisdictionem habentes, neque fratres aut nepotes Cardinalium, etiam si expensis eorum viverent. Et de qualitatibus Conclavistarum Cardinalium deputati ante Conclavis ingressum diligenter inquisitionem habere, & eos approbare, ac post ingressum denuò diligenter providere debeant. Ex Conclavi Clementis IX. porrò discimus, unum solere esse Ministrum Camerae ad servitium, alterum Nobilem ad negotiationem, tres etiam concedi Cardinalibus Principibus, quod ultimum olim non usitatum fuerit.*

*Simul in-
trant pri-
mò Con-
clavistæ;*

XXVI. Conclavistarum horum magna sunt privilegia. In Conclavi Leonis X. Conclavisti fecero congregatione, per dimandare l'essentioni, e prerogative, che sono solite concedersi a' Conclavisti. In eodem Conclavi ad Capitulorum suorum conscriptionem invitati leguntur, atque illa à Cardinalibus, post statim subscripta reperiuntur. Eorundemque Conclavistarum contractus ibidem memoratur, quo se invicem obstrinxerunt, ut ille, cujus Patronus eligeretur, reliquis ex ejus Camera solveret 1500. ducatos aureos; Cui contractui suo etiam auctoritatem Notarii Camerae Apostolicæ conciliârunt. Nec fuit peior conditio Conclavistarum in Conclavi Urbani VII. in quorum favorem ad instantias Cardinalium Protectorum, quos sibi eligere solent, Cardinales sequentia Privilegia subscripserunt: Nos Episcopi, Presbyteri & Diaconi infra scripti S. R. E. Cardinales Conclavistis nostris, qui intra septa dicti Conclavis nobis famulantur, promittimus, quemlibet nostrum concessurum

*Eorum
privile-
gia;*

& indulturum omnes & quascunque gratias, concessiones & indulta, tam spiritualia, quàm temporalia aliàs per fel. record. Sixtum Papam V. eisdem Conclavistis in Conclavi, in quo ipse ad Apostolatus apicem assumptus fuit, existentibus concessas & indultas. Insuper & facultates eisdem Conclavistis concessas transferendi pensiones, vel fructuum reservationes usque ad summam scutorum 100. tendantur & amplientur ad scuta 200. similia. Ac insuper quia de presenti major Conclavistarum numerus existit, promittimus & quilibet nostrum promittit loco 10000. scutorum auri in auro, quæ idem Sixtus Conclavistis prefatis donavit, donare & largiri ducatos aureos de Camera novos 12000. Item quòd dicti Conclavistæ non teneantur ad conservationem constitutionis novissimæ per fel. record. Sixtum V. datæ super habitu & tonsura per Clericos deferendis, & hoc quoad obtinentes pensionem tantum.

De privilegiis Patrum Tridentinorum querela;

XXVII. Ex ejusmodi autem privilegiis natæ sunt in ipso Concilio Tridentino graves querelæ: Per id tempus, inquit Historicus l. VI. p. 503. Præsules Hispani Legatis exhibent petitionem omnium chirographis subscriptam, quâ multis incommodis commemoratis, quæ nascuntur ex immensis gratiis ac privilegiis concessis Conclavistis, revocationem, aut saltem moderationem eorum postulabant. Solens est Cardinalibus, cum ingrediuntur Conclave, in quod includendi sunt ad electionem futuri Pontificis, ut singuli duos habeant ministros, unum tanquam sacellanum, alterum veluti cubicularium. Hos primum eligunt, non tam ut Personis Dominorum, quàm ut negotiationibus inserviant, adeoque usu venire solet, ut optimi censeantur in urbe Roma aulici, non minorem in negotiando, ac suffragiis emendicandis, quàm ipsi Domini partem obtinentes. Unde consuetudo inveteravit, ut egressi Conclavi in novi Pontificis familiam adsciscantur, horumque singuli privilegiis loco ac conditioni cujusvis convenientibus, prout aut Sacerdotes sunt, aut Seculares ornentur. Jam inter privilegia, quæ dari solebant Sacerdotibus, hæc erant, ut, quæ possidebant beneficia, in manus cujuscunque Ecclesiastici ad libitum resignare possent, qui ea conferet in illum, quem ipsi nominabant. Item, ut Sacerdotia sua cum quocunque altero beneficium tenente possent permutare, & ad voluntatem deligere eum, qui in utrumque beneficium conferret; Ab hac facultate adeò, immani & extraordinaria nata est aperta beneficiorum nundinatio: adeò ut Episcopis, quorum in Diœcesi talis aliquis Conclavista erat, necesse esset, Canonicatus, beneficia parochialia, aliisque magno Ecclesiæ scandalo, ad ipsorum arbitrium permutanda permittere. De his Hispanorum erat querimonia, propter recentia, quæ in Catalonia inde

inde acciderant, incommoda. Sed Legati respondent, harum ac similium corruptelarum moderationem ad Papam solum spectare, cujus de familia jam agatur; cumque sæpius antea decretum sit, Papæ emendationem aula relinquere, æquitati magis consentaneum, suam ei familiam emendandam permittere. De ejus tamen abusibus reformatione (uti receperant) ad Pontificem scripserunt. Ille verò Conclavistarum præcipuos Romæ & apud Cardinales commorari ratus, cæteros verò, qui emendandi essent, & paucos esse, nec magni nominis, qui ab aulico strepitu ad sua se subduxerant: tum per rebus suis commodum aliqua parte Præsulibus Concilii, ac Hispanis potissimum, satis facere arbitratus, in hoc decrevit iis gratificari, facta mense sequenti multorum privilegiorum illis prius concessorum revocatione, quam successores tamen ejus sequuti non sunt.

XXVIII. Quæ Præsules isti de parte Conclavistarum in negotiationibus non exigua conquesti sunt, omninò ita se habent, & potest, cui lubet, exemplum hujus rei in Conclavi Clementis X. quoad Abbatem Melani, videre, vel suprà citatum M. SS. Italicum periodo: *I Conclavisti*; inspicere. Cæterum quoque juvabit horum rationem tempus in Conclavibus fallendi cognoscere. Uno verbo rident & exagitant sæpius actiones Dominorum suorum. In Conclavi Leonis XI. *ragionavano, per passare il tempo ironicamente, &c* temporis fallendi causâ ironicè ratiocinabantur, Baronium eligi debere, eum nempe, cum sit homo perfectus, observaturum præceptum divinum: *Diligite inimicos vestros, & benefacite iis &c.* Alii dicebant, Baronium Papam eligi debere, qui, cum melius omni alio noverit defectus & peccata suorum, posset etiam eos melius quovis alio castigare, atque vespere illâ satis multa dixerunt, insigniendo factionem Patronorum suorum Sanctam Unionem, belluam multorum Caputum, hanc Protestantium, illam Catilinariam, & diminuebant cum jocos similibus tedium fatidi illius carceris & laboriosi, dum per majorem diei partem debuerunt portare scabellum, & præstare alia magis humilia servitia, ad quæ Patroni Conclavistas admittere solent, ut eos multum honorent; Stultos aulicos, qui cum dispendio ambiunt molestias corporis, & semet faciunt lubentissimè rogatos faciferos, exercentes artem, quæ tanquam singularis reliquis hactenus non est annumerata Romæ, attamen invidiosè expetita ab aliis, & maximè à * * * * qui Memoriale obtulerunt, quo petiverunt participes reddi privilegiorum, quæ semper promittuntur, raro conferuntur miseris Conclavistis. Ita describit miseriam, sed paulò post redit ad ludibria, nempe, factâ exclusionis Baronianæ mentione, subjungit: *Conclavisti*

Conclavistarum auctoritas, tempus fallendi modus, & cum iis qui extra Conclavibus degunt, loquendi ars;

sti se ne prendevano &c. Id est: Conclavistæ ludibrium eâ occasione habebant, & ob velocitatem nimis audacter vocabant Magistrum cursorum. Addam his lusibus Conclavistarum ænigmaticæ, quâ erga eos, qui extra Conclave degunt, nonnunquam utuntur, loquendi rationis exemplum. In eodem Conclavi narratur, *che il Conclavista di Baronio &c.* Conclavistam Baronii anigmate parùm anigmatico voluisse apud rotam significare notis suis, Baronium habuisse 30. vota, atque in eum finem ab illis foris degentibus petiisse 30. Candelas, quod Conclavistæ alii occasionem dederit, statim subjiciendi: Sic quasò, curate ut mittantur, agitur enim de exequiis Patroni vestri.

Sunt Au-
thores
Concla-
vium ple-
rorumque;
Quorum
relationes
imperfe-
ctæ;

XXIX. Idem Conclavistæ sunt plerunque Authores Conclavium, quæ habemus in unum volumen compacta & an. 1667. Italicè edita, numero 32. à Clemente V usque ad Clementem IX. non tamen, quoad initium, ordine continuo. Accesserunt his Conclavia Clementis IX. & X. Conjecturæ viri, Aulæ & rerum Romanarum peritissimi, statim post mortem Clementis X. respectu mox futuri Conclavis editæ; Ut autem istas conjecturas ad manus heic non habeo, ita multò magis mihi perfecta Innocentii XI. & Alexandri VIII. Papæ hodierni Conclavia defunt; Ajunt autem, dæmum post mortem cujusvis Pontificis edi, de transmissione antehac rogati. Jam verò metum severi Inquisitionis Tribunalis prætexunt denuò rogati. Quia autem ex istis quæ ad manus sunt, Conclavibus (quatenus vox sumitur pro iis, quæ in Conclavibus acciderunt) hucusque multa citavimus, plura in sequentibus contra Electiones Pontificum inde prolaturi, ideò haud exiguum operæ pretium erit, si distinctiùs in Authores & authoritatem illorum scriptorum (ut jam ab initio hujus tractationis polliciti eramus;) hâc occasione inquisiverimus. Eorum nomina ignorari non est mirum, quum omnis ejusmodi scriptio lege sit vetita. Fidem omnium, quæ narrant, præstare non est nostrum; fieri potest, ut quædam aliter narrent, quàm prout contigerunt; verisimile est, eos nonnunquam conjecturas potiùs suas, quàm verò certam actorum scientiam secutos esse; Et quando diversi eadem Conclavia (Author Cardinalismi testatur, se legisse 5. Conclavia unius Innocentii X.) diversè descripserunt, necessariò in quibusdam ab una aut altera parte error est. Non sine causa idem Author multa Conclavia maximæ confusionis accusat; Quamvis illud quoque negari non possit, impossibile esse, ut res tam confusæ accurato ordine recenscantur; Haud magis negari potest,

potest, profunditates illas negotiationum difficulter, imò à nemine, perfectè penetrari; Tractatus Conclavium esse, juxta eundem Authorem, duplices, secretos & publicos. Non omnes omnium arcanorum esse participes; externam apparentiam sæpe fallere; imagines Conclavium, teste eodem, habere pedes, & non ambulare, oculos, & non videre, aures, & non audire, linguas, & non loqui; multa partim cæcè fieri & sine causa, quæ ex post facto fingatur, partim ex alia causa, quàm quæ sæpe fingitur.

XXX. Interim tamen non omnem istis Authoribus authoritatem derogari patimur; Quos primò Pontificios, secundò aliquando Cardinales, Conclavistas aliquando, adeoque tertio negotiationum multarum semper partim actores, partim spectatores fuisse, ambigere neutiquam licet. Ipsosmet audiamus, & primò quidem Authorem Conclavis Gregorii XIV. Ita ille de se loquitur: *Jo che son stato &c.* Ego, qui fui si non omnium particeps, saltem spectator magnæ istius actionis, & occasionem habui intelligendi & investigandi specialissima etiam eorum, quæ contigerunt &c. Loquatur etiam Author Conclavis Clementis VIII. Ita orditur ille: *Con tutto, che jo non sia stato &c.* Quamvis non fuerim ex primariis in Conclavi presente, nihilominus quia fui curiosus investigator & spectator negotiationum in illo factarum &c. Nec frustra fortè authoritatem operi suo conciliare nititur Author Conclavis Innocentii X. cujus tale exordium: *Veramente non si trovò mai &c.* Profectò nullum Conclave usque adeò excitavit curiositatem Curie, ad investigandas cum omni diligentia artificiosas molitiones, quemadmodum illud, ex quo prodiit Innocentius X. Hinc est, quòd multi Scriptores, ut satisfaciant iteratis precibus amicorum suorum, mundo publicare voluerunt negotia Conclavis illius; Sed, quod pessimum est, multi defectu notitiæ rerum necessariarum, curiosarum & ad substantiam pertinentium, tantùm circumvagati sunt in contemplatione quarundam narrationum, quæ quidem in foro fuerunt, sed non in Conclavi. Illi successus, qui sunt satis reconditi & noti paucissimis Cardinalibus, qui illos integrè publicare nolunt, difficulter ex fundo veritatis accipiuntur, sine lumine, quod ipse dextrè emendicavi à tali, qui certè plenè de omnibus informatus fuit. Et ut possim uti methodo ipsius in rebus, quæ acciderunt &c. Quis præter alios Scriptor Conclavis illius fuerit, ex Conclavi Alexandri VII. cognoscimus, ubi causa inimicitiae inter Cardinales Spadam & Rapacioli statuitur, quòd hinc scripserit Conclave Innocentii; Et ut Author Conclavis Alexandri ab una quidem

Non tamen nullius ponderis;

dem parte ingenuè operis difficultatem fatetur, ita exorsus: *Quanto è grande &c. Quanto major est curiositas legentis, tanto major est difficultas scribentis accidentia Conclavis. Difficulus veritas reperitur, ubi eam abscondere conantur consilia hominum: In Seraglio Conclavis quidam tantum radii solares, obscura loca illa redduntur, ut sol impediatur &c.* Ab altera verò parte amorem veritatis egregiè præ se & Authore illo altero fert, dum occasione illius alterius ait: *L'odio &c. Odium & amor sunt venenum historiae, sed cadaver est sine veritate, ut aliquis modernorum dixit, amor & odium tollendo ipsam virtutem, eam vita privant.* Et paulò post de Cardinale Rapacioli Authore Conclavis Innocentii; malè habuisse multos, quòd publicaverit, quæ mala ipsorum electionem secuta fuissent; perche quei medesimi &c. quia illi ipsi, qui honores negligunt, volunt tamen iis digni videri; & reperiuntur quidem, qui imperia recusent, sed qui velint incapaces haberi ad illorum administrationem; nequidem Diogenis lucerna investigantur &c. Sed & Author Conclavis Clementis IX. fontes suos ostendit, & ille, qui Conclave Clementis X. scripsit, conatus suos approbat, atque ita omnes isti de se testantur, ut etiam testimoniis exacta plerorumque commemoratione, & ad cognitionem Curiae sæpe iterata provocatione certam fidem faciant, præsertim quando nunquam reperiuntur fuit, qui, ejurato omni pudore, istud, quod tradunt, consiliorum & affectuum humanorum in electione Pontificum regnum apertè negare ausus fuerit; Testatur etiam Lud à S. Carolo l. 2. Bibl. Pont. p. 291. Romæ M. SC. aliquot Conclavia in Bibliothecis Vaticana & Barbarina servari; Quibus electiones sanctiores describi haudequidem arbitror. Et quando, ut dixi, & dixerunt ipsimet, omnia exactè penetrare non potuerunt, eò magis ex ungue, qui ab ipsis ostenditur, Leonem cognoscere licet, καὶ ἐν τῇ κεραιῇ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Sed pergamus ad reliquos in Conclave cum Cardinalibus ingressuros Ministros.

Cardinalium in
Conclavi
socii ministrantes;
alii;

XXXI. De illis ita loquitur citata Pii IV. Bulla: *Sacrista quoque cum uno Clerico adjutore in officio Sacristæ, duo quoque Magistri Ceremoniarum Conclave ingrediantur, Missis celebrandis & aliis, quæ ad ipsos pertinent, vacaturi. Adsit præterea unus Religiosus pro Confessionibus audiendis à majore parte Cardinalium per secreta suffragia eligendus, unus Collegii Secretarius, tantum duo Medici, unus Chirurgus, unus aromatarius cum uno, aut duobus servientibus. Item octo aut decem servientes publicæ utilitati & commoditati omnium, veluti pro lignis portandis, pro verrendo Conclavi & similibus necessariis ministrandis, qui*

omnes

omnes à Collegio Cardinalium, non tamen ex familia alicujus Cardinalis per fabas secretas eliguntur, ita tamen, ut is obtineat, qui plura vota tulerit, & eis salaria de publico persolvantur. Quòd si ultra prefatas personas in Conclavi aliquis inventus fuerit, expelli statim debet. Et si quis aspiciam se occultasse deprehendatur, ignominiosè expellatur, & infamiâ notetur, & officiis atque beneficiis privetur: Conscii verò sub eadem pœna illos Collegio revelare teneantur, premium reportaturi, si indicaverint.

XXXII. Ingrediantur jam in locum ita hætenus descriptum, cum comitibus hætenus memoratis. Ingrediuntur, ut dixi, undecimo post mortem Pontificis die, hoc ordine: Primò valedicunt Cardinales Domesticis suis; qui celebrare possunt, Missam dicunt; Mox omnes in Basilica S. Petri conveniunt, ubi Decanus Missam cantat, & , qui non celebrârunt, communicant; Finitâ Missâ, Prælati, cui id muneris à Camerario impositum est, orationem de eligendo Pontifice recitat. Quibus ita peractis, Clericus Ceremoniarum, loquor ex Ceremoniali Conclavis à Gregorio XV. editi, capit crucem Papalem, & præcedit, quem Cardinales sequuntur, Episcopi primùm, deinde Presbyteri, postremò Diaconi, cum suis cappis & violaceis. Crucem præcedunt familiares Cardinalium, & immediatè Cantores (hymnum; *Veni Creator Spiritus*; cantantes.) Post Cardinales sequuntur Prælati, atque ita processionaliter procedentes, Conclave ingrediuntur, & cum ad Capellam S. Nicolai, al. Sixti IV. pervenerint, Cardinalium Decanus apud altare dicit orationem (*Deus, qui Corda fidelium*) quâ finitâ, leguntur & jurantur per Cardinales constitutiones de Rom. Pontificis electione, & speciatim *constitutio Gregorii XV.* Deinde Cardinales post sermonem habitum per Decanum, quo eos convenientibus verbis ad electionis negotium ritè & rectè peragendum hortatur, ad cellas forte inter eos, juxta Constitutionem Pii IV. distributas divertunt; Et post prandium omnes simul congregantur, & Officiales Conclavis & alii præstant S. Collegio juramenta consueta.

XXXIII. Non tamen statim post ingressum omne commercium cum foris degentibus sublatum est, sed ingrediuntur illi liberè, maxmè Regum Legati, Principes, Prælati & Primores alii, partim animum testaturi, partim etiam expressè pro suis & suis partibus faventibus negotiaturi, idque in multam usque noctem, & sæpissimè vix tandem à lateribus Cardinalium, interpositis ad-

*Ingressus
in Concla-
ve;*

*Libertas
primi
diei, quo
ad introi-
tum;*

monitionibus, protestationibus, avelluntur; Licet Gregorii XV. Ceremoniale, quo tempore exire debeant, definiverit, dum ita ibi legimus: *Conclave post per jussu Cardinalis Decani personatam campanulam, videlicet prima vice circa primam horam noctis, secundâ circa secundam, & tertiâ circa tertiam, exclusis omnibus, qui in Conclavi remanere non debent, intus & extra claudatur.* Sed & accidit, ut nec primo die, nec prima nocte clausum fuerit, nempe in Conclavi Alexandri VII. ob multitudinem Cardinalium, iisque servientium, Quæ moræ ibi Hispanis multum utiles, Sacchetio contra valde noxiæ dicuntur.

*Quam ex-
cipit ne-
cessitas
exiendi
respectu
illorum,
qui adesse
non de-
bent, nec
licet apud
Conclave
habitare,
vel mora-
ri;*

XXXIV. Tandem tamen omnes, exceptis Cardinalibus & Ministrantibus, exire coguntur, imò omnibus aliis apud Conclave habitare, vel morari prohibitum. De quo ita sonant verba in Bulla Pii IV. *Post Conclavis verò ingressum interdiciamus & expresse prohibemus sub officiorum & beneficiorum privationis pœna, atque etiam sub alia arbitrio Gubernatoris ad custodiam Conclavis deputari soliti infligenda, ne quis immediate supra aut infra Conclave, seu à lateribus habitare vel morari possit. Quæ loca muris claudi, & à presidentibus custodia Conclavis & à dicto Gubernatore sæpius visitari debeant. Et si quæ fraus commissæ fuerit, teneatur ipse Gubernator sub perjurii pœna eo ipso incurrenda, & alia arbitrio futuri Pontificis infligenda, delinquentes huiusmodi Cardinalibus pro tempore deputatis revelare, curareque, ut delinquentes ipsi carcerentur & acriter puniantur.*

*Clausura
Concla-
vis, & in-
strumen-
tum de ea;*

XXXV. Ipsum Conclave optimè undiquaque clauditur quatuor portis, ita muro vallatum, ut nemo introire possit, solummodo fenestrella in foramen rotæ facta ad servitium epularum destinata aperta relinquitur; Et extra tempora tabulæ & intra & extra non solum ferrata, sed & sigillata est, & à certis quibusdam ad hoc destinatis personis custoditur; Quarta ex quatuor portis propriè porta Conclavis est, & quatuor Clavibus aperiri debet. Quarum duas illi, qui foris sunt, habent, unam ad portam, alteram ad Fenestram, duo nimirum præcipui Prælati, Claves verò duas reliquas in Conclavi habent Magister Ceremoniarum, & omnes quatuor ad aperturam concurrere debent. Insuper quoque porta intrinsecus telâ obtegatur, ne fenestrella aperta ab ullo ex intus degentibus videri possit; Cæterum & intus cuius Camera ferè sua fenestrella est. Ubi verò ferratum est Conclave, Ceremoniale Gregorii jubet, ut *accensis funalibus tres Cardinales, capita ordinum & Ca-*

mera-

merarius unâ cum Magistro Ceremoniarum latebras & angulos omnes Conclavis diligenter perquirant, ne quis ex iis, qui esse in Conclavi prohibentur, intus remanserit. Quâ scrutatione peractâ, in testimonium bonæ serraturæ prodit publicum instrumentum à Magistris Ceremoniarum compositum. Post huiusmodi documentum autem, ut habet Cæremoniale Gregorii, etiamsi Conclave in totum, vel pro parte de facto apertum fuisse reperiatur, semper tamen clausum & pro clauso censeri debet ad effectum validitatis electionis, donec de consensu duarum partium Cardinalium præsentium per secreta suffragia apertum esse declaretur. Hac tamen declaratio electioni, quæ ante ipsam facta fuerit, nullatenus præjudicare debet, neque ob ipsam declarationem præcedens electio impugnari potest.

XXXVI. Atque ita intus degentibus omnis occasio cum extra constitutis communicandi abscinditur. Colloquia ita vetat Bulla Pii IV. Clauso Conclavi, nulli ad colloquium etiam extra portam Conclavis, etiam Principum Oratores, nisi ex magna & urgenti causa à majori parte Collegii approbanda admittuntur. Et si quis forte (quod absit) clam ipsum Conclave, & aliunde quàm per ostium ingrediat, omni honore, gradu & officio & beneficio ipso facto privatus existat, & tradatur curiæ seculari acerrimis pœnis puniendus. Qui autem per ostium in certis casibus intromittuntur, illis regressus non datur, quod exemplo etiam in Conclavi Leonis X. nato constat, cum enim ad secandum ei, qui adhuc Cardinalis Medicæus erat, apostema Chirurgus intromissus esset, non permissum ei fuit rursus exire, licet petenti. Literas & signa Bulla ita vetat: Literas verò, aut cujusvis generis scripta ad eos, qui in Conclavi erant, seu nuncium, vel votum, aut signum mittere seu recipere, aut contrà, è Conclavi ad eos, qui foris erunt, nullo modo liceat: qui contra fecerint, quacunque dignitate, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pœna excommunicationis lætæ sententiæ subjaceant, absolvendi facultate, præterquam in mortis articulo soli Pont. Max. reservata, à quo nihilominus pro qualitate delicti ultra dictam excommunicationis pœnam puniendi erunt. Non autem ita exactè observari commercii colloquiorum omissionem, & tamen nonnunquam impediri, tum ex candelis Baronianis supra memoratis, tum ex exemplo, quod Conclave Leonis X. suppeditavit, apparet.

XXXVII. Sed & epulæ inspiciuntur, ne literæ, notæ vel signa unâ cum eis intus Conclave mittantur; Quem in finem ita

Communicatio cum extra degentibus prohibita, tamen nonnunquam instituitur, aliquando etiam impeditur;

Per serventio ciborum;

citata Bulla se habet: *Praelati quoque ad custodiam Conclavis deputati sub pœna perjurii & suspensionis à Divinis, maximâ & exquisitâ diligentia utantur in inspiciendis ac perscrutandis epulis, & aliis rebus, ac personis Conclave intrantibus & de eo exeuntibus, ne sub rerum earum velamine literæ, aut notæ, vel signa aliqua transmittantur. Quod si tale quid inventum fuerit, familiares Cardinalium, aut alii delinquentes pœnam privationis officiorum & beneficiorum, ac inhabilitatis ad obtenta & obtinenda incurrant; Et ulterius per Gubernatorem carceribus mancipentur, exinde nisi mandato novi Pontificis minimè relaxandi; sed ejus arbitrio acrius puniendi, omni facultate Collegio Cardinalium in favorem quorumcunque, qui in præmissis, vel eorum aliquo deliquerint, omninò interdicta. Eisdem solitudini adscribendum, quòd vinum & aqua tantum in vasibus vitreis intus accipiuntur. Exactæ verò observationis documentum singulare in Conclavi Clementis IX. occurrit; Ubi tamen etiam de epistola non lacerata agitur.*

Egredi ante electionem factam non permittitur; Mos primo die exeundi sublatus;

XXXVIII. *Ipsis Cardinalibus (qui omninò, juxta Bullam etiam Pii IV. intrare tenentur, extra casum infirmitatis verò foris manentes constitutionis Gregorii X. pœnam (quæ juxta Decr. 6. l. 4. tit. 6. c. 4. §. Hoc sacro. in eo consistit, quòd ipso minimè requisito, nec in ejusdem electionis negotio ulterius admittendo per alios ad eligendum summum Pontif. liberè proceditur; incurrunt;) extra infirmitatis etiam casum & ante electionem factam egredi minimè permittitur. Solebant quidem Cardinales olim, ut ex Conclavi Gregorii XIII. discimus, primo die exire, neque ante vespèram redire; Verùm, ut ibidem narratur, ob tentatam tunc ab amicis Moronis adorationem ejus, & quia Bulla Pii IV. vult, ut ingredientiæ sine mora aliqua, omisâ Capitulorum confectiõne primis diebus fieri solitorum, in electionis negotio procedant, & singulis diebus scrutinium fiat, & in primo scrutinio etiam accedere liceat; quamvis à longo tempore scrutinium primo die nunquam factum sit; tamen in sequente Sixti V. Conclavi memores præteritorum atque potestatis nulli primo die exiverunt, ob novas etiam quorundam molitiones. Quorum quoque in sequente Urbani VII. Conclavi memores perhibentur.*

Ægris tamen exire & redire licet;

XXXIX. *Ægris solis exire & redire permittitur. Sic præter alios aliàs ex Conclavi Leonis XI. exiit Cardinalis Sfondrata, quamvis egressum, cum jam rhedæ & lectica in promptu essent, aliquandiu distulerit, & il pareva &c. Et videbatur, inquit Author, Medicos, sive quia ita persuasi erant ab iis, quorum intererat, sive*

five quia viderant mali declinationem, remedium adhibuisse humori peccanti; quare etiam mansit, forte, ut factioni suae non displiceat, neque utatur ponte auro, quem ei nimis civiliter fabricare volebant adversarii. Eodem infirmitatis privilegio etiam usus est Cardinalis Spada, ex Conclavi Alexandri VII. egressus, de quo Cardinalis Montaltius facetè dixit: Il solo odore &c. Solus odor Papatus agrum fecit Spadam, quanto igitur malo afficeretur, si cum planè comederet? Si verò Cardinalium in Conclavi degentium proximi etiam, in extremis etiam, jaceant, ipsis tamen ad eos exire non licet, quod exemplo Antonii Card. Barbarini, cui, utut valdè perenti ad matrem moribundam egredi in Conclavi an. 1644. copia nulla facta est.

XL Bis Cardinales omnes ante electionem Pontificis egressos esse reperio. Primò post Martini IV. mortem, cui tandem An. 1288. nimirum Nicolaus IV. successit; Egressi autem sunt A. 1287. morborum maximè, (quibus unius septimanæ spatio 5. præcipui Cardinales consumpti fuerunt;) & terræ motuum respectu; sed mense Martio anni sequentis denuò cum fructu congregati sunt. Alterâ vice post mortem Benedicti IX. al. XI. discordiæ maximè intuitu Conclave reliquerunt, andandosene &c. abeuntes, ut Author Cardinalismi p. 3. l. i. p. 77. ait, extra civitatem, hic huc, ille illuc, in loca delitiosa, quærentes gaudia & voluptates, & de omnibus aliis potius quàm de Papa creando cogitantes; Sed populi Perusini armis re-collecti tandem Clementem V. qui sedem in Galliam transtulit, elegerunt. De egressu multorum, vel plerorumque jam supra egi. Heic addo iudicium de Rosellis: Mon. p. 2. p. 328. de egressu multorum, compellendos videri, dicit, quia juxta legem fortè possint alios in suam sententiam pertrahere, & quia ratio, quæ omnes compelli debere velit, etiam de multis obtineat; ipse tamen tenet, non esse aliquos compellendos, quia, quò paucior numerus, hoc major concordia, & invitatus ad electionem non cogi, sed voci juxta legem renuuciare possit, & magis scandalum excitaret ingressus, & non dicatur intrasse, qui non usque in finem steterit, denuò juxta legem. De egressu omnium ita cum eodem de Rosellis p. 2. c. 8. p. 327. 25. &c. statuunt: Si notorium aut evidens sit periculum, & impressio vel metus ab altero, quàm à Domino civitatis, in cujus territorio debet fieri electio, tunc ipsum Dominum, si possit, per se debere metum illum reprimere, & si non possit per se, tunc debere convocare brachium & auxilium vicinorum & aliorum, qui tutum facerent, argu. 23. quæst. 2.

Bis omnes egressi ante electionem; De egressu multorum, & omnium;

quæst. 2. Dominus. Cod. de judi l. properandum §. si autem. Et in cap. i. de brev. & pa. Et si nullo modo possit locum tutum facere, vel non velit, vel metus sit ab ipso Domino loci ipsum inferente, & notorius, tunc, si omnes Cardinales sint concordēs, posse concordare de alio loco tuto 78. di. c. Si quis pecuniam. & valere concordationem, quoniam hoc casu ipsi propter periculum, quod imminet, habent jurisdictionem Papæ: Ut in d. decret. ubi periculum & Cle. ne Romani. statuatur. Si autem causa non sit notoria, esse per Dominum temporalem civitatis, ubi fieret electio, ad reintrandum compellandos: & si non sit potens ad compellandum, tunc vicinos Dominos, in quorum dominia aufugerint, debere eos ad loca, ubi electio fieri deberet, remittere, ut no. glo. in d. Cle. ne Romani. in verbo diœcesis. Quæ etiam in constitutionibus Gregorii X. apud Onuph. annot. in Greg. X. Plat. fundata sunt.

De egres-
su Concla-
vistarum;

XLI. De Conclavistis & aliis, præter Cardinales, discedentibus, ita Pii IV. Bulla de Conclavi statuit: Conclavistæ verò & quicunque alii servientes, Conclave ex causa infirmitatis manifestæ & notabilis, à medicis medio juramento probata, & de consensu deputatorum, quorum etiam conscientiam desuper oneramus, & non aliter exituri, nullo modo reverti possint: Sed eorum loco alii, eodem prorsus tempore, quo infirmi exhibent, ingrediantur. Videtur autem ita ad infirmitatem Conclavistarum & aliorum ministrantium egressus restringi, ut nequidem ob mala facta ejici quis possit; Quod confirmatur exemplo Abbatis Molani in Conclavi Clementis X.

Custodes
Concla-
vis, juxta
Onu-
phrium,
& morem
hodie-
rum;

XLII. Ut autem ista omnia observentur, & Cardinales tuti sint, beneficio illorum, qui Conclave custodiunt, fit. De quibus ita apud Onuphrium l. c. legitur: Ut locus & portæ Conclavis diligentissime custodiantur, Si Romæ electio habeatur, primum à Prætorianis, deinde à Regulis & Oratoribus Principum Sacramento prius adstrictis, demum in loco ostio Conclavis proximior ab Episcopis & Conservatoribus Urbis; Si autem extra Urbem Comitia hæc habentur, à loci ejusdem Dominis temporalibus eodem juramento fidelitatis obligatis. Quorum munus est, Conclave custodire, & diligenter cavere, ne quid Conclavi inferatur, seu exportetur, quò minus legitima suffragia ferri possint, atque singula scrutari, quæ vel cibi, vel alterius rei causa inferuntur ad eos, & providere, ne quid detrimenti patiantur Cardinales, omnibusque ipsorum nutibus præsto esse, ac eligere Pontificem differentes ad maturandum arctare. Milites verò Prætoriani, ac Reguli Romani Conclave ab omni impressione tutum reddere debent. Hodie quatuor sunt Portæ, quarum se-
cundam

cundam dicti Conservatores Romæ custodiunt, atque neminem nisi tempore cibo destinato intromittunt; Apud tertiam eminet sedis Marescallus, Gubernator Burgi, quod officium Familiæ Savellicæ hæreditarium est.

XLIII. De cibo quoque leges latæ sunt; Et quidem ita Leges cibaria; Gregorius X. in Concilio Lugdunenſi 6. Decr. l. i. tit. 6. c. 4. §. hoc Sacro. decrevit: Si (quod absit) intra 3. dies, postquam (ut prædicitur) Conclave præfatum iidem Cardinales intraverint, non fuerit ipsi Ecclesiæ de Pastore provisum: per spatium quinque dierum immediatè sequentium singulis diebus, tam in prandio, quàm in cœna, uno solo ferculo sint contenti, quibus, provisione non factâ, decursis, ex tunc tantummodò panis, vinum & aqua ministratur eisdem, donec eadem provisio subsequatur: Ubi Glossa addit: Not. hîc, quòd electores nolentes eligere, possunt cogi etiam tormentis tex. est hic juncta. glo. in Cle. i. de hæreti. Phil. Fonta. (partem quoque hujus dicit Onuphrius annot. in Greg. X. Plat. verbis sequentibus: Ut post triduum ingressus Conclavis nisi Pontifex renuntiatus fuerit, Episcopi, Reguli Romani, & qui Conclavis custodiæ præsumt, maximam in epulis & cibis, qui Cardinalibus inferuntur, rationem habeant, & illis non nisi ferculum unum inferri permittant. Sed adhuc durior est, quoad initium Bulla Pii IV. quæ ita legem cibariam exponit: Cardinales primo ipso die, quo Conclave ingressi fuerint, tam in prandio, quàm in cœna uno solo ferculo, unius speciei tantum eoque moderato & aliàs juxta constitutionem præfati Clementis VI. (quam ad manus non habeo) qualificato contenti sint & esse debeant, nec quisquam in alterius cella, vel de alterius ferculo vescatur. Rigorem auget, quòd additio 6. Decr. l. i. tit. 6. c. 4. §. ubi periculum ista habetur: Quid, si unus velit unum ferculum, alius aliud; puta unus vult carnes bovinas, alius capones, alius perdices. Dicunt Doctores, quòd est administrandum unum solum ferculum omnibus, & non sunt eis administranda diversa fercula, quia aliàs posset fieri fraus. Nam ipsi sibi ipsis ministrarent diversa fercula.

XLIV. Quoad observationem harum constitutionum Quomodo observentur; Conclavia tantum sequentia exhibent; In Conclavi Clementis V. supra quoque memorato Perusini præsidium non tantum posuerunt, ne rursus dilaberentur Cardinales, sed & ad electionem maturandam alio remedio usi sunt, riducendo il lor mangiare &c. riducendo cibum illorum ad modum moderatum, atque iis comminando, si Electionem paucis diebus non absolvissent, se iis nihil præter panem & vinum permissuros esse; Quod etiam remedium tunc juvisse eventus docuit.

In Conclavi Nicolai V. simpliciter consuetudo & constitutio illa innuitur, juxta quam primis quinque diebus Conclavis *fosse lecito &c.* licitum esset habere omnis generis cibos, atque illis elapsis unum duntaxat ferculum assum vel tostum pro lubitu, & si intra tempus illud non crearent summum Pontificem, ipsis assignata esset nonnisi quadam portio panis & vini. Quæ consuetudo & constitutio à singulis n. *preced.* allatis differre deprehenditur. In recentiori verò Clementis IX. Conclavi tantum innuitur, constitutionem de solo pane & vino post diem tertium fuisse mitigatam ad *patinam unam, quæ conficere debeat prandium integrum.* Ex quo partim silentio de datis unquam, tot habitis occasionibus, pane & vino tantum, partim mitigationis indicio, satis colligi posse arbitror, durantibus licet per plures dies plerisque, imò multis per unum & alterum mensem, Conclavibus, Bullarum rigorem nunquam observari. Nec etiam videtur illud de eodem omnibus ferculo administrando judicium observari; Quamvis rigor talis multum omnino prodesse & electiones valde maturare posset. Interim tamen constat, in Conclavibus degentes haud parum infra Majestatem alias in hac etiam parte ostendi solitam, & luxum suum subsistere debere.

Lex vestimentaria. Singularitates quædam respectu vestimenti;

XLV. Quod verò attinet ad vestes, sunt verba Cæremonialis Gregorii XV. *non solum cum ad electionem Cardinales procedunt, croceis uti debent, sed juxta vetus Cæremoniale, cum aliquid Collegialiter agendum est.* Afferam hinc 2. vel 3. singularitates, quas apud Authores Conclavium recentiorum reperire datum fuit, vestes respicientes; Unus, ille nimirum, qui Conclave Alexandri VII. scripsit, jam ab initio monet Lectorem, non debere à se expectari minutas quascunque, quæ tunc acciderint, *le Maschere &c. larvarum per quadragesimam continuationes, cum quibus Cardinales se invicem inviserint.* Alter, Scriptor nempe Conclavis Clementis X. sollicitè Bullionæum Cardinalem defendit contra illos, *che pretendino &c. qui pertendant, eum noctu portasse calceos alla spagnuola;* ex hoc fundamento: *Nunquam eum sic vidi, ast nunquam ex cella egredi potuit, ut eum non viderim: Semper portabat calceos altos in calcaneo alla Francese, cum rosis alla moda.* Idem author Cardinalem Retzium excusare videtur, qui noctu larvam per Conclave portasse dicatur, dicendo, *fuisse aliquid larvæ simile!*

Transitio ad actiones in loco

XLVI. Satis jam de loco, de sociis ministrantibus, de commercii cum exteris privatione, de manendi necessitate, de legibus cibariis

cibariis & vestiariis diximus; Appropinquemus magis ipsis Cardinalium in loco & statu hætenus memorato actionibus, eligendi rationibus. De loco, unicum adhuc monuisse contenti, nempe deliberationem de Electione hodie regulariter fieri in Capella Paulina, electionem ipsam in Sixtina, in qua super altari monstrari ajunt nobilem illam Michaëlis Angeli Bonarottæ de judicio supremo picturam; Illam fortè, in qua Cardinalis quidam pictori exosus & proin ad sinistram ad vivum depictus juxta votum suum à Pontifice potestatem suam ad infernum se extendere negante liberari ex ignominia non potuit.

XLVII. Post actiones autem, quæ ingressum proximè expipientes jam suprà à me indicatæ sunt, primum est, quòd Cardinales præter capitula, quæ ad favorem Conclavistarum spectantia suprà quoque notavimus, si opus esse judicent & velint, quædam capitula alia & quasi leges quasdam futuro Pontifici scribunt, atque aded unusquisque eorum, in se earum observationem, si fortè contingat, ut ipse eligatur, recipit. Quam consuetudinem aliquid juxta voluntatem Collegii juramento confirmandi *Vita di Sisto V. p. 1. l. 5. p. 347.* à 200. annis, sed modo diverso obtinuisse ait; Et cui Onuphrius quoque *annot. in Clem. V. Plat.* attestatur: *Patres, inquit, Conclave ingressi diem integrum sequentem formandis legibus impendunt, ad sanam Romani Pontificis administrationem maximè necessariis: quibus Patrum quisque subscribens jurejurando votoque promittit, obtemperaturum se illis, si Pontifex fuerit factus. Exempla vide in Conclavi Pii IV. & in Vita Sixti V. l. c. Sed etiam Dissert. VIII. quàm parùm ejusmodi Capitula & juramenta curent.*

XLVIII. Perventum jam est ad ipsos electionis actus, si-
ve modos, quorum in forma illa quarta electionis per solos Cardinales quatuor, vel tres sunt. Si quatuor ponimus, per *scrutinium*, per *accessum*, per *adorationem*, si-ve *inspirationem Spiritus S.* & per *compromissum* Papas eligi dicimus; Si verò tres constituimus modos, illum per *scrutinium* dividere debemus ratione *scrutini simplicis & cum accessu* conjuncti. Cùmque ista omninò differant, & *scrutini* saltem divisio necessaria atque diversa accessus ratio, & quidem accessus nullus sine *scrutinio* sit, interim tamen nonnunquam per simplex *scrutinium* electio perficiatur, aliquando etiam vel unico voto in *scrutinio* recepto, alicui accessus dignitatem conferat, meliùs quatuor formæ si-ve modi numerari videntur; Quos

co; Capella, in quibus deliberationes & electiones fiunt;

Inter actiones in Conclavi primas est Capitulum pro futuro Pontifice conscriptio;

Electionis per solos Cardinales fieri solita modi diversi;

distinctè & juxta ordinem indigitatum enarrabimus, quando prius notaverimus, posse Cardinales, secundum supra etiam memorata, electionem, si commodum illis sit, ipso ingressus die aggredi; imò etiam antequam Conclave petant, sed modico temporis spatio, eligere posse. In Conclavi autem saltem *mane sequenti post clausum præcedente nocte Conclave*, sunt verba ea Cæremonialis Gregorii XV. *post solitum Campanulæ sonum, conveniunt Cardinales in eo præsentibus, qui infirmitate non sunt impediti, ad Capellam Paulinam, & ibi concelebratâ consuetâ Missâ & factâ Cardinalium communione, statim ad negotium electionis procedere debent &c.*

Primus
modus per
scruti-
nium. An-
tescruti-
nium, cu-
jus actus;

XLIX. Et quidem ordinariò ferè solent & primò electionem per *scrutinium* tentare. De quo scrutinio apparebit, secretum esse, non publicum. Constat autem tota actio tribus partibus 1. *Antescrutinio*. 2. *Scrutinio ipso*. 3. *Post scrutinio*. Ad *Antescrutinium* pertinere dicuntur actus 5. sequentes: 1. *Preparatio Schedularum* 2. *Extractio Scrutatorum & Deputatorum pro votis infirmorum per sortem*. 3. *Scriptio Schedularum*. 4. *Earum complicatio*. 5. *Obsignatio*.

Primus,
Schedu-
larum
prepara-
tio;

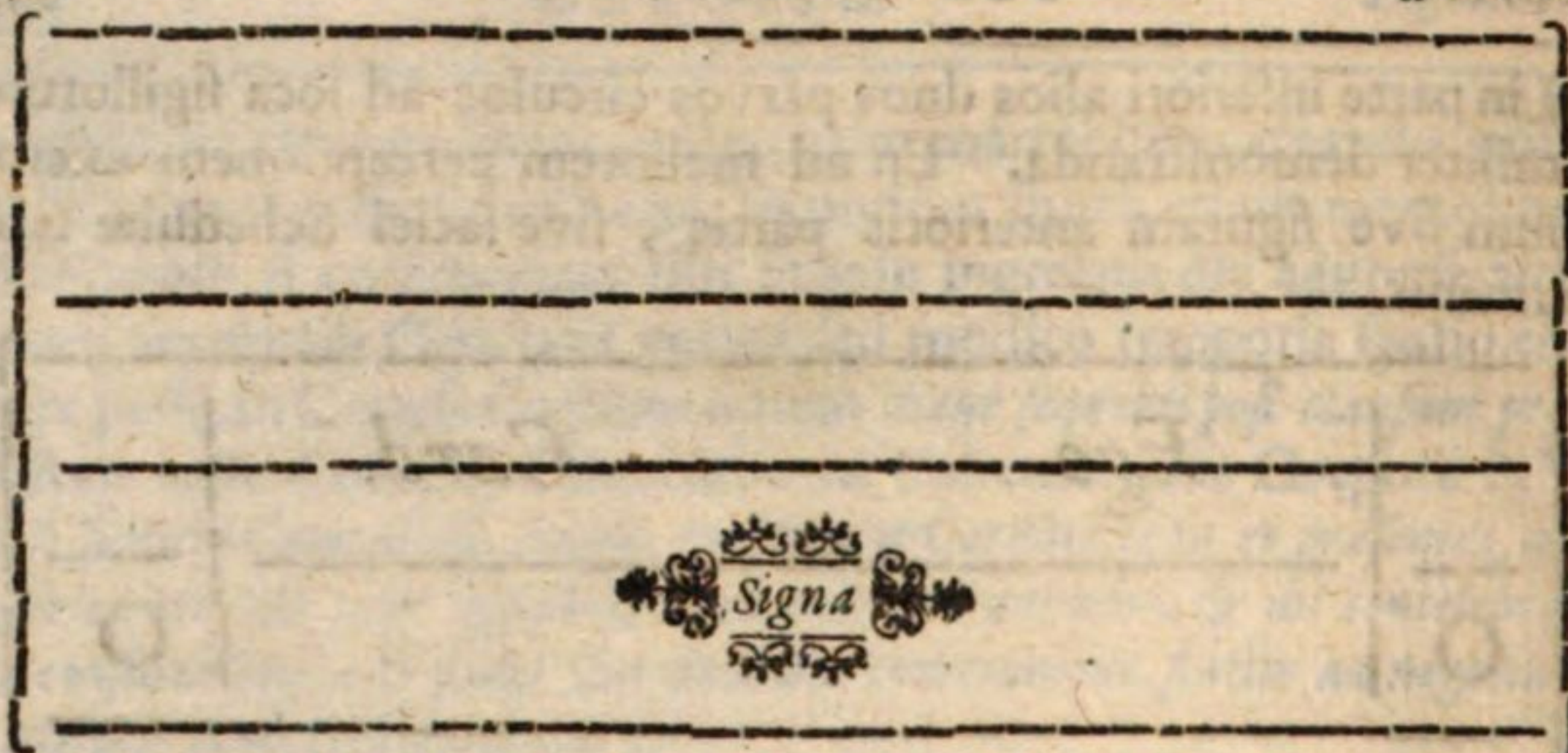
L. *Primus Antescrutini*, sive *scrutinium* antecedens actus *Schedularum* nimirum *preparatio* ad Magistros cæremoniarum pertinet, qui eas impressas, ubi fieri poterit, alioquin unius manu scriptas secundum formam infra ponendam accipiunt, & ponunt in disco, vulgò (*bacile*) nuncupato, quem in mensa ante Altare collocant, (apud Onuphrium habetur, debere esse calicem, in quo illa die sacra facta sint;) ut inde possint Cardinales, cum opus fuerit, *Schedulas* sumere; Sed *Vita di Sisto V. p. 1. l. 5. p. 460.* ubi de hodiernis electionis formis agit, & *Schedularum præparationem & scriptionem* singulis singulorum Cardinalium Conclavistis tribuit *vespera præcedente conficiendam*. Forma autem *Schedulæ scrutini*, quod ejus figuram attinet, est altera parte longior, hoc est, plus longa quam lata; longitudo ejus ferè palmi, latitudo autem dimidii palmi. Quoad contenta, in anteriori parte, quæ facies nominari potest, tria continet. *Primò* in superiori parte secundum ejus latitudinem duo hæc verba (*Ego Card.*) cum tanta ab invicem distantia, ut inter ipsa nomen proprium Cardinalis eligentis scribi possit; & paulò inferiùs duos circulos parvos, ad loca sigillorum indicanda. *Secundò* in medio continet hæc verba: *Eligo in summum Pontificem Reverendissimum Dn. meum Dn. Cardinalem. Ter-*
riò

tiò in parte inferiori alios duos parvos circulos ad loca figillorum similiter demonstranda. En ad meliorem perceptionem exemplum sive figuram anterioris partis, sive faciei Schedulæ talis scrutinii.

	<i>Ego</i>	<i>Card.</i>	
O			O
<i>Eligo in summum Pontificem Rever.</i>			
<i>D. meum D. Cardin.</i>			
O			O

In exteriori autem parte, quæ tergum nominari potest, duo sunt imprimendi limbi ex illis, quos ad ornatum librorum impressores adhibent, & vulgari vocabulo fregi nuncupant, quorum primum circa sui medium continet hoc verbum, *Nomen*, impressum secundum longitudinem ipsius limbi, alterum verò continet hoc verbum, *signa*, similiter impressum, ut præcedens. Hi autem limbi excogitati sunt ad obscurandum diaphanum paginarum, ne scilicet ad lumen nomina & signa eligentium conspici possint; Ubi verò impressoris copia non fuerit, limborum defectus lineis suppleri poterit. Sed en quoque figuram, sive exemplum tergi Schedulæ:

	<i>Nomen</i>
	

Secundus,
extractio
scrutato-
rum;

L I. *Secundus* actus antescrutinii, sive scrutinium antecedens est *extractio scrutatorum*: quæ extractio, antequam ad scrutinium procedatur, sorte fit ita: In sacculo aut vase publicè ponuntur tot schedæ, vel, si magis placet, sphaerulæ lignæ palàm numeratæ, quot sunt Cardinales præsentés in Conclavi, cum eorum nominibus, deinde per ultimum Diaconum extrahuntur primò scrutatores, qui brevitatis gratiâ *infirmarii* appellantur. De quorum omnium officio inferiùs suo loco dicendum erit. Si autem extractione scrutatorum & infirmariorum ac etiam recognitorum, de quibus quoque suo loco dicemus, extracti fuerint Cardinales, qui ob infirmitatem aliudve impedimentum muneribus dictis satisfacere non possunt, alii non impediti eorum loco extrahuntur. Peractâ verò extractione, Schedæ, seu sphaerulæ eorum, qui extracti fuerunt, in sacculum sive in vas iterum conjiciuntur.

Tertius,
Schedularum
Scriptio;

L II. *Tertius* actus antescrutinii, vel scrutinium antecedens est *Schedularum scrutinii scriptio*, quæ fit hoc modo: Ad duas vel plures parvas mensas, quæ sunt cum atramento & calamis paratæ in loco Capellæ apto, ut, qui scribunt, conspici possint, quid verò scribatur, non possit conspici, accedentes Cardinales per ordinem incipiendo à Decano & ibi sedentes in scabellis paratis, Schedulam quisque suam acceptam priùs ex disco scribit hoc modo. Primo in primâ parte in spatio inter verba, (*Ego Card.*) scribit nomen proprium; deinde in secundâ parte nomen illius, quem eligit, caractere tamen, quantum fieri potest, alterato, ut manus scribentis cognosci non possit. Attamen *Vita di Sisto V. l. c.* habet, omnia ordinariò Conclavistas scribere, non Cardinalem ullum (*altro che se sapesse contrafare così bene lamano*) acciò che non sia osservata da altri e riconosciuta, già che in tal caso soglione tutti stare molto

molto oculati, cercando ogni uno di penetrare il disegno dell' altro; che però si fa scrivere detto voto d'un altro, acciò da segreto, non venga poi con la cognitione della mano, farci palese, e dia occasione di odio e di diffidenza agli altri. (Nisi bene nōrit aliam literarum suarum figuram pingere) ne Scriptura ab aliis observetur & agnoscatur, cū in tali casu omnes oculati esse soleant valde, quovis propositum alterius penetrare stude; hinc votum ab alio scribitur, ne secretum cognitā manu palam fiat, & occasionem diffidentiae & odii aliis praebeat. Cavere autem quis debet, ne plures in Scheda scribat, tunc enim suffragium juxta constitutionem Gregorianam nullum foret. In tertia verò parte signa, hoc est, numerum aliquem & dictum aliquod Scripturae, seu verbum aut aliquid hujusmodi scribit. Quod in collatione cum schedulis accessus juvat, tum enim sine tali signo semper nomina eligentium ipsa aperire deberent.

LIII. *Quartus* actus antescrutinii sive scrutinium antecedens est *schedularum complicatio*: quæ ut expeditius à Cardinalibus peragi valeat, à Magistris ceremoniaris, cū eas præparant, fieri solent in hunc, qui sequitur modum: Binæ fiunt plicaturæ ex utraque parte cujusque schedulæ, ita ut nomen eligentis & signa, quum fuerint scripta, maneat tecta ex utraque parte à limbis; deinde, quod reliquum est, ita complicitur, ut scheda ferè ad latitudinem pollicis redigatur. Cæterum Magistri Ceremoniarum Schedulas non complicatas, sed explicatas, & cum cera rubra in parvis circulis ponunt in disco, & Cardinales postquam eas, ut supra scripserunt, eò usque solū plicant, quò nomen & signa eligentis legantur, reliquas autem plicaturas tunc faciunt, quando schedulas, ut infra dicetur, obsignarunt.

Quartus, complicatio;

LIV. *Quintus* actus & postremus antescrutinii est *schedularum obsignatio*, quæ ab unoquoque Cardinali facienda est in tergo schedularum cum sigillo ad hoc parato, in loco parvorum circulorum, ubi cera fuerit posita. Porro sigillum non est solitum Cardinalis, sed aliud & secretè habitum, & ita simplex, ut facilius notari possit, veluti si in sigillo sculpuntur, aut tres numeri, aut tres literæ, vel literæ & numeri, vel una tantum imago. Hæc de antescrutinio, sive de actibus ipsum scrutinium antecedentibus. Quæ autem respectu infirmiorum, ut vocant, aut aliter impeditorum observari solent, mox quoque dicetur.

Quintus, obsignatio;

L V. Actio-

*Scruti-
nium
ipsum.
Vbi pri-
mò*

L V. Actionis secundæ, quæ scrutinium appellari solet, octo sunt actus distincti, videlicet 1. *Delatio schedula.* 2. *Juramenti præstatio* 3. *Positio schedula in calicem.* 4. *Schedularum mixtio* 5. *Numeratio.* 6. *Scrutini publicatio.* 7. *Schedularum in filum insertio.* 8. *Earundem depositio seorsim.* De quibus actibus singulis nonnulla quoque annotanda sunt.

*Delatio
Schedula;
Secundò
juramenti
præstatio;
Tertiò po-
sitis Sche-
dula in
Calicem;*

L VI. *Delatio schedula, & duo sequentes actus,* qui ob eorum connexionem melius simul describuntur, hoc modo fiunt. Quilibet Cardinalis propriam schedulam, postquam illam scripsit, obsignavit & complicavit, duobus primis digitis sumit, ac elevatâ manu palam defert ad altare, penes quod stant scrutatores, & in quo est calix magnus ad recipiendas schedulas paratus, & paterâ coopertus, ibique genu flectens, aliquantulum orat, deinde surgens, altâ & intelligibili voce jurat in hanc formam, quæ in tabella super altari positâ descripta habetur: *Testor Christum Dominum, qui me judicaturus est, me eligere quem secundum Deum judico eligi debere, & quod idem in accessu præstabo.* Post hæc schedulam ponit in pateram, & per pateram mittit in calicem, quo facto inclinat se ad altare & ad suum locum revertitur.

*Quid re-
spectu In-
firmorum
observari
soleat;*

L VII. Hactenus recensita observantur, si Cardinalis ad altare pergere possit; nam si ob infirmam valetudinem non possit, & præsens in capella est, ultimus scrutator discum cum schedulis ad eum deferret, ex quo Cardinalis infirmus, unam accipiens, eam in loco suo secretè, ut suprâ dictum est, conficit; deinde prævio juramento prædicto schedulam obsignatam & complicatam eidem scrutatori tradit, qui eam palam ad Altare & sine oratione & juramento in patinam ponit, & per eam in calicem mittit, quæ omnia observanda sunt per ultimum scrutatorem erga eos Cardinales, qui in Capellâ præsentibus ob valetudinem ad Altare pergere non possunt.

*Infirmari-
is.*

L VIII. Si verò aliqui Cardinales infirmi sunt in suis cellis, tres Cardinales Infirmarii, ut suprâ, extracti ad eos accedunt cum capsula altitudine unius palmi, in cujus superiori parte est rimma, seu foramen, ejus magnitudinis, ut per illud schedula complicata possit per suam latitudinem intus capsulam transmitti, quam capsulam, antequam scrutatores infirmariis tradant, palam aperiant, ut cæteri Cardinales possint eam inanem & vacuam conspicere, deinde claudunt & clavem ponunt super altare; Deinde

Infir-

Infirmarii cum capsula clausa & cum parvo disco tot schedulas continente, quot sunt infirmi Cardinales, ad unumquemque eorum accedunt, & infirmi acceptas ex disco schedulas secretè scribunt, obsignant & complicant, & prævio juramento jam dicto, in capsulam per rimam mittunt. Quod si infirmi scribere non possunt, alii eorum arbitrio deligendi præstito de secretè servando in manibus Infirmariorum juramento prædicta faciunt; Qui non solum juramenti illius vinculo servare tenentur secretum, sed etiam, si contra faciant, in excommunicationem latae sententiæ incurrunt. Hisperactis, Infirmarii ad Capellam cum capsula revertuntur, quam scrutatores aperiunt, & schedulas in ea contentas palam numerant, & tot repertas, quot sunt infirmi, ponunt sigillatim in patinam & per patinam simul omnes in calicem. Ne autem nimis in longum pertrahatur scrutinii actio, Infirmarii possunt proprias schedulas statim post Decanum conficere & in calicem ponere, deinde dum cæteri Cardinales scrutinium agunt, ad Infirmos pergere ad accipienda eorum suffragia eo modo, quo diximus.

LIX. *Quartus* actus scrutinii est *schedularum permixtio*: Quæ fit per primum scrutatorem, calice, in quo ipsæ schedulæ positæ fuerunt, patinâ cooperto, pluries agitato. Quintus actus est *numeratio schedularum*, quæ palam fit per ultimum scrutatorem, capiendo sigillatim unamquamque schedularum ex calice, eumque ponendo in alium, qui ad hoc paratus est, calicem vacuum. Quod si numerus schedularum non respondeat numero Cardinalium, omnes comburendæ sunt, & iterum, id est, secundâ vice ad suffragia statim est deveniendum. Si verò numerus schedularum numero Cardinalium respondeat, prosequendi sunt alii actus scrutinii.

Quarto
Schedula-
rum per-
mixtio;
Quinto
numera-
tio;

LX. *Sextus* actus est *publicatio scrutinii*, quæ per scrutatores, qui sedent ad mensam ante altare positam, in hunc modum fit. Primus scrutator accipit unam schedam, eamque intactis sigillis explicat, & viso in ea schedula electi nomine, eam tradit secundo scrutatori, qui pariter eodem electi nomine perspecto, eandem tradit tertio, qui illam voce alta & intelligibili prælegit, ut omnes Cardinales præsentés notare possint suffragium in folio impresso, quod penes se habent cum nominibus omnium Cardinalium, notant autem juxta nomen Cardinalis ex schedula recitati. Idem fit de

Sexto
publicatio
scrutinii;

cæteris schedulis in calice positis usque ad ultimum; Quod si in scrutinii publicatione inveniunt scrutatores duas schedulas ita complicatas, ut ab uno tantum datas fuisse appareat, siquidem unus & idem in utraque electus fuerit, schedulae praedictae habentur & notantur pro uno suffragio, si verò diversi fuerint notati, neutrum suffragium juxta Bullam Gregorianam validum est. Scrutinium tamen neutro casu vitiatur. Cæterum suffragia praedicta possunt, finitâ scrutinii publicatione, à Patribus juxta nomina Cardinalium, qui ea obtinuerunt, in unam summam redigi, vel in separato folio ita notari: *Reverendissimus D. Cardinalis A. habet suffragia 20. Reverendissimus D. Cardinalis B. habet suffragia 15. & sic de aliis; Quod fit, ne Cardinales, cum opus est, semper suffragia numerare cogantur, qui juxta nomina Cardinalium notârunt.*

Septimò
schedula-
rum in fi-
lum inser-
tio; Octa-
vò deposa-
tio seor-
sim;

LXI. *Septimus* actus scrutinii est *Schedularum in filum insertio*, quæ, ut schedulae ipsae cautius conservari possint, excogitata fuit. Hæc autem insertio fit per ultimum scrutatorem, inserendo schedulam unamquamque, postquam eam perlegerit, acu cum filo ad hunc effectum parato, ubi est verbum *Eligo*. Octavus & postremus scrutinii actus est *depositio schedularum seorsim*, quæ similiter fit per scrutatorem ultimum, qui finitâ insertione schedularum omnium in filum, capita fili nodo jungit, & schedulas omnes ita colligatas in alium vacuum, vel in mensa seorsim ponit.

Postscruti-
nium;

LXII. Tradenda jam esset tertia totius actionis pars, quæ nomine *Postscrutini* venit, & cujus actus, si electio per scrutinium secuta sit, tres tantum sunt. Videlicet 1. *Numeratio schedularum* 2. *Cognitio suffragiorum* & 3. *Schedularum combustio*. Qui tamen optimè ex iis, quæ de actibus compluribus Accessum proximè excipientibus dicenda erunt, cognosci poterunt.

Secundus
modus E-
lectionis
per Acces-
sum; Ad-
hibetur
postscruti-
nium in-
sufficiens;

LXIII. *Accessus*, secunda per Cardinales solos eligendi forma, siue, si quis malit, scrutinium compositum, multa habet cum scrutinio simplici, quoad schedularum scriptionem, obsignationem, complicationem, delationem, positionem in calicem, numerationem, publicationem, suffragiorum notationem & insertionem in filum ac depositionem seorsim, communia, atque adhiberi solet immediate post scrutinium, si in eo Papa creatus non fuerit.

Quale
semper fe-
rè est;

LXIV. Rarissimè autem in ipso scrutinio electio perficitur. Aliquando quidem adeò felices fuerunt Electores isti, ex gra. quando post Martini V. mortem an. 1421. Cardinales, licet paulò ante

ante respectu duorum aliorum divisi, Conclave cum unanimi sententia, Cardinalem Condulmarium, qui electus nomen Eugenii IV. assumpsit, creandi, ingressi sunt, eumque etiam in primo scrutinio, tribus tantum votis aliò directis, creârunt. Sic & mortuo Leone X. an. 1522. quamvis post longas disceptationes, quibus necessarius Medicæi abitus finem imposuisse in Conclavi dicitur, Adrianus VI. in Cardinalismo p. 3. l. 2. p. 248. 249. & Vita di Sisto V. p. 1. l. V. p. 410. in simplici, sed nono demum scrutinio, quod simplex fuisse, citati Authores, vel citati libri, citatus Author, volunt, delectus fuisse dicitur; sed per accessum electum fuisse Adrianum illum & non in scrutinio simplici, non tantum ex Conclavi, verum etiam ex ipso Cardinalismi Authore p. 3. l. 2. p. 157. qui proin quoad illud sibi contradicere videtur, constat, dum cum Conclavi consentiens, Adrianum in ultimo scrutinio 15. Ostiensem autem 14. vota habuisse, sed postea plures Adriano accessisse, tradit. Interim de illa electione Adriani per scrutinium simplex pronunciat *Il Card. l. c. Venne ad essere stimata, come una cosa non più successa un puro miracolo. Inaudita res existimabatur & miraculosa. Vita di Sisto V. loc. c. de electione per scrutinium simplex, per dire à vero, questo arriva tanto raramente, che quasi sene perde hormai la memoria. Id est; Ut verum dicam, hoc rarè accidit, ut memoria quasi perierit. Et de electione Adriani in specie: Da molti venne giudicata una cosa più tosto miracolosa che altra opera humana. Id est: A multis existimabatur res potius miraculosa, quàm verò opera humana. Ubi tamen juxta Conclave & ipsum Authorem Cardinalismi l. c. nihil minùs quàm miracula, humana omnia distinctè apparent.*

LXV. Multum similis est accessus antiquæ Senatûs Romani consuetudini, quâ Senatores nonnunquam, relictâ priori sententiâ, ab alio propositam amplectebantur, & ad significandum hoc vel è loco suo versus Authorem sententiæ à priori sua diversæ ibant, vel simpliciter assurgentes altâ voce dicebant; *accedo ad talem*, ut etiam fieri solet in Conclavi, unde quoque nata est frequens apud Authores Latinos phrasis; *ire in sententiam alicujus*. Actus autem accessûs Conclavistici sunt septem, videlicet 1. Accessus ipse 2. Sigillorum & signorum, aperitio. 3. Eorum annotatio. 4. Suffragiorum examen. 5. Suffragiorum scrutinium, vel scrutinii & accessûs numeratio. 6. Eorum recognitio, & 7. Schedularum combustio.

*Acceden-
di consue-
tudo ex
antiqui-
tate Ro-
mana. A-
ctus di-
versi in
accessu;*

Differen-
tia inter
antece-
dentia &
actum
primum
accessus,
& inter
simplex
scruti-
nium.

LXVI. Quoad antecedentia & actum primum sequentes differentiae inter *scrutinium simplex* & *accessum* deprehenduntur; Primò quòd Cardinales schedulas pro accessu sumunt ex alio disco sive bacili, quàm ex quo sumserunt schedulas pro scrutinio; Secundò loco verborum in facie sive anteriori parte schedulae scrutini: *Eligo &c.* in schedula accessus, facie sive anteriore parte impressum est vel scribitur: *Accedo Reverendissimo Domino meo D. Cardin.* Tertiò in schedularum accessus scriptione, si Cardinalis nemini velit accedere, in media schedulae parte, loco nominis Cardinalis, qui scribendus esset, si ad eum fieret accessus, scribere solet: *nemini*. Quales *nemini* in Conclavi Alexandri VII. numero ad tempus constanti viginti & trium Hispani crediti fuerunt, *ed haveffero il Nemini per segno della loro unione, si che le speranze di Sacchetti cadevano par terra, essendo irremediabile la caduta. Et usi sunt voce Nemini tanquam signo confederationis sua, ita ut spes Sacchetti in terram ceciderit, cum lapsus immedicabilis fuerit.* Quem proin Nemo perdidit, vel Nemini. Quartò non potest accessus fieri ad eum Cardinalem, qui in scrutinio saltem unum suffragium non obtinuerit. (*Quidam volunt dicere, apud Ant. de Rosellis Mon. p. 2. cap. 9. quòd accessio- ni locus sit demum, quando electus habuit saltem majorem partem Cardinalium, per tex. d. c. licet ibi nisi major concordia*) Ut debeat esse accessus etiam ratione voti in scrutinio prius obtenti, neque ad eum, qui ab ipso met Cardinali fuit in scrutinio nominatus; ut olim non dabatur in senatu accessus ad priorem suam sententiam; Sed ut ibi fuit sententiae mutatio, ita & heic esse debet, quamvis temerarium & parum à perjurio remotum videri possit, nullis intervenientibus persuasionibus & majoris dignationis documentis, alium statim, & quidem ferè ordinariò præferre ei, quem quis paulò ante tanquam optimum eligendum esse censuerat. Quintò, quamvis in accessu non liceat plures nominare, sicut non licet in scrutinio plures eligere sub poena nullitatis suffragii, tam in accessu quàm in scrutinio; licet A. de Rosellis l. c. p. 337. statuatur, *regulariter Cardinales eligere sub conditione, ut, eligo talem, si talis non erit, eligo talem, vel alternativè, consentio in talem, vel in talem, juxta glo. in c. 2. de elect. 16 in verbo alternativa; non item; eligo, quem eligat talis Cardinalis; nihilominus licet accedere uni ex pluribus nulliter à se nominatis in scrutinio, dummodò ei ab alio aliquod suffragium, non tamen nulliter, ut præfertur, in ipso scrutinio datum fuerit.*

fuerit. Imò necessariò alii,quàm quem quis in scrutinio elegerat,accedendum esse ex dictis patet. Sextò in accessu non præstatur iuramentum,de quo supra,quia jam in scrutinio præstitum fuit,per illa verba: *Et quod idem etiam præstabo in accessu*; subintellecto, si ad eum devenire necessum sit. Septimò Infirmarii deferunt ad infirmos schedulas accessus, & simul etiam folium impressum,in quo sit notatus suffragiorum numerus palàm recognitus,quem quisque Cardinalium in scrutinio nominatus obtinuerit. Illud quoque notandum est probè, debere schedulam accessus scribi & obsignari cum eisdem sigillis & signis schedulæ scrutinii sub poenâ nullitatis suffragii ipsius accessus.

LXVII. *Secundus, tertius & quartus actus post scrutinii, accedente & numerato etiam accessu sunt sigillorum aperitio, eorum annotatio & suffragiorum examen*: qui actus tum solùm locum habent, quando secuta est electio per scrutinium & accessum, & fiunt hoc modo: Primus scrutator schedulas accessuum, quos obtinuit electus, in ea parte solùm, quæ signa continet, aperit, & inspectis diligenter eorum sigillis & signis, apertas ac in filo, ut erant, insertas tradit secundo scrutatori, & secundus, eadem inspectione factâ, porrigit tertio, qui altâ & intelligibili voce sigilla & signa prædictarum schedularum enuntiat & annotat in latere sinistro folii impressi ad hunc effectum parati, sub verbis (*sigilla & signa Accessuum*) quam etiam annotationem faciunt cæteri Cardinales, si velint in simili folio impresso. De quo tamen Vita di Sisto V. p. r. l. 5. p. 410. notat; *Che ogni Cardinale nota i suoi voti, ma non già quelli del compagno, è per lo piu se ne trovano di quelli, che non hanno la briga di notare; quemvis Cardinalem sua vota numerare, sed non aliorum, atque plerumque non eos cupidinem notandi urgere.*

LXVIII. Deinde primus scrutator, reliquis scrutatoribus inspicientibus, pro accessuum prædictorum examine capit schedulas scrutinii, & incipiens ab uno capite filii, in quo insertæ sunt, sigillum primæ ejus schedulæ quærit in sigillis accessuum notatis, ut supra in folio impresso, & si illud in eo non invenerit, omisâ primâ scrutinii schedulâ, capit secundam ejusque sigillum similiter quærit, quod si etiam non invenerit, capit tertium & deinde sequentes sigillatim, donec sigillum alicujus earum inveniat; eoque invento, scrutinii schedulam in eâ parte, ubi signa sunt, aperit, & si non invenerit signa hujus schedulæ concordare cum signis accessus, schedulam

Secundus, tertius & quartus actus Post scrutinii, accedente & numerato etiam accessu;

Examinatio;

illam omittit, & aliam capit, sicut paulò ante de schedulis non concordantibus in sigillo dictum est; si invenerit signa concordare, ostendit illa secundo & tertio, scrutatoribus, qui unâ cum ipso, post diligens examen super identitate sigillorum & signorum amborum schedularum, scrutinii scilicet & accessus, inspiciunt, an idem, vel diversi in utraque schedula sint nominati; & si idem nominatus sit, suffragium accessus nullum censetur; si verò diversi nominati sunt, suffragium accessus pro valido habetur, & hoc casu tertius scrutator sigillum & signa schedulæ scrutinii, ac etiam nomen electi, qui in eâ continetur, altâ & intelligibili voce enunciat, & annotat in latere dextro prædicti folii impressi, sub verbis (*sigilla & signa scrutinii respondentia accessibus*) notat autem ex adverso accessus concordantis in sigillo & signis: quam annotationem cæteri quoque Cardinales, si voluerint, in simili folio impresso faciunt.

Signa & sigilla;

LXIX. Exemplum hujus actus ad faciliorem intellectum ex Ceremoniali Conclavis Gregorii XV. ex quo etiam pleraque excerptimus hætenus de scrutinio & accessu dicta, subjungere visum est hocce, in quo Literæ Alphabeti, sigilla, verba, Deus &c. Signa sive Symbola indicant.

<i>Sigilla & signa Accessuum.</i>	<i>Sigilla & signa scrutinii Accessibus respondentia.</i>	<i>Cardinales nominati in scrutinio.</i>
ACD. 43. Deus,	B R F. Bonitas. RGJ. 50. Beatitudo.	Card. S. Eusebii. Card. S. Sixti.
BRF. 32. Bonitas.		
R G J. 50. Beatitudo.		
NSP. 26. Gloria.		

Quid fieri soleat, si dua, vel plures schedula reperiantur cum eisdem signis & sigillis;

LXX. Quod si fortasse in ista inquisitione contingat, duas vel plures schedulas scrutinii reperiri cum eisdem sigillis & signis alicujus schedulæ accessus, tunc si in earum aliqua electus nominatus fuerit, in alia verò alius, primus scrutator, reliquis scrutatoribus similiter inspicientibus, scrutinii, schedulas ejusmodi & schedulam accessus in ea etiam parte, in qua est nomen eligentis & accedentis, aperit, ut constare possit secundum Gregorianam constitutionem de validitate vel invaliditate accessus; si verò in aliqua hujusmodi schedularum scrutinii concordantium

dantium cum accessu non sit nominatus electus, eæ schedulæ omittuntur, & ad subsequentes proceditur.

LXXI. *Quintus* actus post scrutinii est *numeratio suffragiorum*, vel scrutinii, vel scrutinii & accessus, quæ fit per scrutatores semper, siue secuta sit electio, siue non: Si quidem secuta non sit electio, ut sciat, quod in eo scrutinio, vel scrutinio & accessu, non habetur Papa, si verò secuta sit, ut constet de Canonica Pontificis electione; ita autem fit hæc suffragiorum numeratio: Scrutatores in unam summam redigunt suffragia, quæ quilibet nominatus in Pontificem obtinuit, siue in scrutinio solo, siue in scrutinio & accessu simul, & si invenerint, nullum ex nominatis ad duas tertias partes suffragiorum pervenisse, non habetur Papa in illo scrutinio, siue scrutinio & accessu, si verò invenerint aliquem ex nominatis duas tantum partes obtinuisse, aperiunt electi schedulam, etiam in ea parte, in qua est nomen eligentis; Et siquidem ex ea apparuerit, electum alii suffragatum fuisse, electio ejus est Canonica; si verò constiterit, sibi suffragium dedisse, ejus electio ex dispositione Gregorianæ constitutionis nulla est ob defectum unius suffragii, si denique plures invenerint, duas tertias partes suffragiorum obtinuisse, vel etiam ultra duas tertias, tunc suffragiorum paritate nullus est electus, in imparitate verò ille est Canonicus Papa, qui superat alium etiam in uno suffragio.

*Quintus
actus, nu-
meratio
suffragio-
rum;*

LXXII. *Sextus* actus post scrutinii est *Recognitio*, quæ per Recognitores, siue secuta sit electio, siue non, fieri solet; inspiciendo tam schedulas scrutinii & accessus, quam suffragiorum annotationes factas per scrutatores, ut per hujusmodi recognitionem constare possit, an scrutatores sincere & fideliter muneri suo satisfecerint. Recognitores autem extrahuntur sorte, ut scrutatores & Infirmarii, statim quidem post scrutinium, si secuta sit in eo electio, si verò non sit secuta, post scrutinium & accessum, cum scilicet scrutatores impleverint numerum per numerationem suffragiorum.

*Sextus,
Recogni-
tio per Re-
cognitores;*

LXXIII. *Septimus* & postremus actus post scrutinii est *combustio omnium schedularum*, quæ semper, & palam per scrutatores fit, ac statim post recognitionem, siue Electio sit secuta, siue non. Et hæc omnia, quæ de scrutinii ritibus exposita sunt, servari debent diligenter à Cardinalibus in omnibus scrutiniiis, siue fiant manè post Missam, siue vespere post Hymnum, (*Veni creator Spiritus*)

*Septimus,
Schedula-
rum com-
bustio;*

Concludi-
tur tra-
ctatio de
scrutinio
& accessu;

Spiritus) bis autem in die uno ut fiant, per Bullam Gregorii XV. haud licet, & quidem sub excommunicationis poena illud vetuit.

LXXIV. Ex dictis constat, quàm sollicitè ambitionis humanæ machinationibus in electione successorum occurrere voluerint Pontifices nonnulli, quàm omnia minima etiam definiri, fraudi undiquaque aditum præcludi necesse fuerit; Interim memoratos eligendi modos nævis adhuc dum in praxi pluribus scatere, fraudes sæpe intervenire, quos proin prævenire voluisse frustra- neum prorsus fuerit, scrutinium ab una parte simplicem ceremoniam esse, & aliunde planè vim electionis hodie dependere, ab altera tamen parte diuturnitatis Conclavium causam & pertinaciæ instrumentum esse, ex sequenti nostra de nævis electionum tractatione patebit, ut spero, luculentissimè.

Testius
modus eli-
gendi per
adoratio-
nem, vel
per inspi-
rationem;

LXXV. Jam autem pergimus ad tertiam per solos Cardinales eligendi formam, quæ *per adorationem*, vel *per inspirationem*, seu, ut in sacris Canonibus scriptura esse Gregor. XV. in Ceremoniali Conclavis perhibet, *quasi per inspirationem*. Quas, autem illud hic minimè superfluum esse sequentia docebunt. De illa autem electionis quasi per inspirationem, scilicet Spiritûs S. forma sequentia Gregorius idem ibidem habet; in eo consistere, quòd omnes Cardinales, quasi afflati Spiritu S. aliquem unanimiter & vivâ voce summum Pontificem proclamant. Sequentia autem circa istam formam notari debere, monet. *Primò* posse prædicari solùm in Conclavi & eo clauso. *Secundò* debere fieri ab omnibus & singulis Cardinalibus in Conclavi præsentibus. *Tertiò* communiter, & nemine eorum dissentiente. *Quartò* nullo præcedente de persona speciali tractatu, & per verbum (*eligo*) intelligibili voce prolato, aut scripto expressum, si voce non possit proferri; Exemplum autem sup- peditant in hunc modum: Si aliquis Patrum, clauso Conclavi, nullo, ut præfertur,) speciali tractatu, diceret: *Reverendissimi; perspectâ singulari virtute & probitate Reverendissimi N. judicarem illum eligendum esse in summum Pontificem, & ex nunc ego ipsum eligo in Papam*. Deinde si, hoc audito, cæteri Patres, nemine excepto, sequentes primi sententiam eodem verbo (*eligo*) intelligibili voce prolato, aut si non potest, in scriptis expresso, eundem N. de quo nullus specialis tractatus præcessit, communiter eligerent, ipse N. esset Canonice electus & verus Papa. Per adorationem autem id fieri dicitur, quia vocem gestus adorationis & profundæ inclinationis comitatur, vel statim

statim excipit, quâ tamen appellatione per adorationem Gregorius non utitur.

LXXVI. Ex dictis evidenter apparet, juxta Gregorium, per adorationem, sive quasi per inspirationem Papam eligi debere communi omnium & singulorum Cardinalium præsentium consensu, nec hîc sufficere duas tertias. Quod & convenit cum verbis Cardinalis Rhotomagensis in Conclavi Pii III. prolatis, cum enim Author Conclavis, (qui proin Cardinalis etiam fuit, & quidem ex præcipuis) postquam cantasset Missam Spiritûs S. Cardinalibus diceret, *che poiche erano d'accordo, era bene faceffero l'electione per via dello Spirito Sancto*; Id est; *quia concordēs sint, commodè adhiberi posse electionem Spiritûs S.* respondit ille; *Electiōnem per viam Spiritûs S. esse periculosa, cum, contradicente vel uno, electio sit nulla, che l'eleggere per via dello Spirito Sancto era pericoloso, perche contradicendo un solo l'electione era nulla.* Et tamen Onuphrius Annot. ad Clem. V. Plat. adorationem justam 2. partium pronuntiat, & Authores recentiores, nempe *Il Cardinalismo* p. 3. l. 2. p. 249. 250. & *Vita di Sisto V.* p. 1. l. 5. p. 411. ita de electione per adorationem loquuntur, ut expressè dicant, sufficere in ea quoque forma duas tertias, & tunc demum electionem talem nullam esse, si aliquis contradicat ex duabus tertiis. Quemadmodum certè etiam exemplum Sixti V. quod Gregorius Læti in vita cit. describit in casu adorationis per omnes & singulos faciendæ Fautoribus impossibile videri potuisset, cum habuerit aliquo modo inimicos, quidam etiam fraudibus circumventi in Capellam perducti fuerint.

LXXVII. Ut verum fatear, ista de numero ad adorationem requisito differentia satis ponderosa mihi jam cogitationes de diversis adorationis & inspirationis formis, adeoque de quinta forma per solos Cardinales suggessit, quia videbam Gregorium, qui omnium & singulorum ad electionem per quasi inspirationem concursum requirit, vocabulo adorationis neque in Bulla, neque in Cæremoniali uti, illos contrà, qui de duabus tertiis hic sufficientibus loquuntur, nominatos authores, nomen inspirationis, vel quasi inspirationis in descriptione non adhibere. Intercessit tamen tandem Author Vitæ Sixti V. his verbis post descriptionem demum positis: *Questo modo di eleggere il Papa per via d' improvvisa adoratione, se bene da molti anni in dietro era stato chiamato d'alcuni la vera via dell' inspiratione Divina &c.* Id est: *Hic modus Papam eli-*

*An sit
modus
unicus per
adorationem
&
per inspi-
rationem;*

gendi per improvisam adorationem licet à multis abhinc annis à quibusdam vocatus sit vera via inspirationis Spiritus S. &c. Ubi illi ipsi eligendi per adorationem modo, ad quem duas tertias sufficere jam dixerat, à longo tempore nomen inspirationis divinæ tributum fuisse agnovit. Ut & ad cogitationes illas meas supprimendas haud parùm juvit, quòd viam adorationis per duas tertias & inspirationis per omnes & singulos à nullo Authorum tanquam diversas tradi incidit.

*Pugna de
numero
necessario
qualis
maneat;*

LXXVIII. Oportet igitur, ut vel errent Authores isti, vel, Author iste si idem utrumque tractatum, ut verisimile mihi videtur, dederit, dum dicitur duas tertias sufficere, veterem rigorem tempore Sixti V. fortè relaxatum, à Gregorio XV. reductum esse, vel hunc diversam ab adoratione, quam dicti libri exhibent, formam tradere. Diversam autem, quæ legitima & aliquando exercita sit, tradere, ex dictis vix verisimile relinquitur; Eum, ut & authores illos in assignando necessario numero errasse, pronunciare non audeo, quando iis moderni Conclavium Authores non obscure adstipulantur; Cum enim e. g. in Conclavi Clementis VIII. S. Severina ferè à 35. per adorationem electus esset, unicum votum ad constituendum numerum 36. id est, duarum tertiarum defuisse dicitur, quod ipse S. Severina addere non potuit, *già che non haveva potestà, cum non habuerit potestatem adorandi se ipsum.* Igitur si vel unicum votum adhuc accessisset, si accessisset vel unicus adorator, S. Severina à 2. tertiis legitimè per adorationem electus Papa habitus fuisset. Sed etiam pro eodem numero sufficiente facere vident ea, quæ jam de periculo electionis per adorationem dicturus sum. Solvat, vel secet nodum, qui potest; Verba Gregorii clara sunt, sed & evidens, diversum tradi ab aliis.

*Rarior est
electionis
modus per
inspiratio-
nem; peri-
culosus
eligendo,
si omnium
vota re-
quiran-
tur;*

LXXIX. Fortè distinctiùs istum eligendi per inspirationem Spiritus S. modum cognoscemus, si frequentius adhiberi so- leret, sed rariùs adhibitus fuit; Onuphrius annot. in Clem. V. Plat. ita Julium III. Marcellum II. & Paulum etiam III. renunciatos esse dicit, inde à facta Gregorii XV. Bulla nunquam adhibita est, nunquam etiam, ut videtur, ampliùs adhibebitur. Nec ea mea tantùm conjectura est, sed ita de citata sæpiùs Gregorii Bulla Au- thor Conclavis Urbani VIII. loquitur; *la nova Bolla haveva à ba- stanza proveduto che all' improvviso, si come veniva prima per mezzo dell' adoratione, non si potesse fare il Papa.* Id est: Nova Bulla satis providit,

ne ex improvise, quemadmodum antea eveniebat, mediante adoratione, fieri posset Papa. Providit, non prohibendo, nam in Bulla expressa habentur verba; non improbamus; sed omnium & singulorum ad unius electionem nullo speciali tractatu prævio concursum, qui impossibilis habetur, requisito. Et certè, non immeritò supra Rhotomagensis præsupposita talis concursus necessitate electionem per inspirationem Sp. S. periculosam, eligendo nimirum & eligentibus vocavit.

LXXX. Ut ab altera parte Authores illi, qui duas tertias sufficere arbitrantur, periculosum Ecclesiæ esse istum eligendi modum judicant, parum etiam cum electionis necessaria libertate convenire. Ita enim in *Vita di Sisto V. l. c.* legitur: *Questo modo-ogni modo era tenuto per violente e pericoloso, perche trè ò quattro Cardinali, spesso volte i più giovani, erano quelli, che ò per potenza, ò per aderenza facendo li Capi degli altri, quidavano e reggevano il Conclave secondo la loro propria ambitione. Che però li Pontefici providero con santissime leggi, ordinando, che l'elettione del Papa si facesse per solo scrutinio, acciò che ciasacun Cardinale fosse libero nel dare il voto secondo la sua coscienza, e non già secondo l'altrui pareri; Id est: Hic modus omnimodo habebatur violentus & periculosus, quia tres aut quatuor Cardinales, sepe maximè juvenes, aut potentiâ, aut adherentium numero se Capita aliorum constituendo, ducebant & regebant Conclave secundum propriam ambitionem. Quare Pontifices sanctissimis legibus caverunt, ut electio Papæ fieret per solum scrutinium, ut quivis Cardinalis liber esset in dando votum suum secundum conscientiam suam, & non secundum aliorum opiniones. Passioni, Passiones, habet Conclave Sixti V. unde Author ista exscripsit. Quas autem leges innuant, nescio, nisi ad Bullam ipsam illam Gregorii respiciant talem, qualem innui. Consentit Il Cardinalismo l. c. p. 250. dum sequentia habet: L'adoratione si suole tentare da qualche numero di Cardinali ostinati alla promotione di qualche soggetto portato da loro, dubitando, che nello scrutinio segreto possano mancare alcuni, di quelli, che haverano dato ferma parola, come già si è visto mille volte, dove che nell' adoratione, ch' è una cosa publica, non si può ingannare, a' chi si sia donato la parola. Id est: Adoratio tentari solet à quibusdam Cardinalibus obstinatis ad promotionem ejus, quem volunt, quando dubitant, de fide quorundam, qui promiserant, in scrutinio secreto, quæ vel millies jam defuisse deprehensa fuit, cum in adoratione, quæ publicè fit, non possit decipi, cui fides data. Periculum tamen etiam re-*

*Ecclesiæ
judicatus
periculo-
sus, si due
tertias suf-
ficient;
qualis
tunc eli-
gendo
quoque
est;*

specu sui, quem ita eligere volebant amici, præsupsit licet sufficientiâ duarum partium, agnovit in Conclavi Pauli V. Cardinalis Tosco, qui ex improvîso adorare volentibus & sufficientem numerum promittentibus obsequi noluit, *parendogli questa proposta piena di troppo tumulto e pericolo, id est, quia ei videbatur propositio talis plena tumultu & periculo.* Author Conclavis tamen judicat, eum adorationem tunc non admittendo rebus suis malè consuluisse, quia revalescente Cardinale Aldebrandino ejus adversario, amicorum numerus diminutus fuerit.

Adorati,
nec tamen
electi;

LXXXI. Nempe adorati non semel à multis fuere, qui tamen non obtinuerunt, illi ipsi præter alios, quorum jam mentionem feci S. Severina & Tosco; Illum adorare voluerunt jam ante discessum Legati Regis Hispaniæ, electioni, quam pro certa habebat & ipse, faventis; Et cum postea cum ipso 36. (qui numerus sufficiens fuisset) eum adoraturi per salam Regiam pergerent, atque Altempsium ad augendum numerum ipse S. Severina corpus ad illum amabiliter amplectendum inclinaret, humanitatem tamen Altempsius ambabus manibus & prolatâ voce: *Và via Papa del Diavolo: Id est: Apage Papa Diaboli;* rejecit, quam & appellationem parùm honorificam alia occasione mox subsecutâ repetiit, & unâ cum aliis electioni isti intercessit. Hic verò, Tosco nimirum, cum jam eum complures per adorationem eligere tentassent, à Baronio à sede Pontificiâ, quam jam penè occupaverat, dejectus fuit, placuit enim Deo, ut ait Author Conclavis, *di spiccar la pietra piccola della parola di Baronio, per dar con essa ne' piedi di questa grande statua di Nabuchodonosor e gettar la à terra.* Id est; movendi parvum lapidem verborum Baronii, ad allidendum ad statuam Nebucadnezaris (coram qua jam plures procidebant;) & illam in terram projiciendam; Testatus enim est altâ voce Baronius fraude in Capellam perductus, di non voler andar' à quella adoratione, se non in ultimo luogo, che voleva, che si scrivesse nelli suoi stivali, che egli era stato l'ultimo à concorrere à questa elezione; Id est: Ultimum se adorationi illi accessurum, atque velle, ut inscribatur ocreis suis, se ultimum fuisse. Qui & contrarium sermonis sui profitentibus aliis, & electionem bonam vocantibus, dimenando la mano per il petto e crollando il capo, reprovò questa risposta con gesti con sospiri e parole interrotte; Id est; manus per pectus trahendo, caputque movendo, rejecit illam responsionem gestibus & suspiriis & verbis interrumpis. Qua ratione etiam animos multorum Adoratorum ad alia con-

consilia perduxit, atque, ut irrita esset à multis jam facta adoratio heroico planè Zelo effecit. Quid autem de ejusmodi adorationibus judicandum sit, ubi de adoratione electionem consequente acturi sumus, indicabitur.

LXXXII. Si autem obtinuit facta à numero, qui sufficiens creditur, adoratio, nihilominus adhuc scrutinium adhibetur. Sed semper vel ab adorato, vel ab adoratoribus inclamatur, ut illud sine adorationis factæ præjudicio fiat, quæ protestatio nonnunquam etiam scripto, & per Notarium fit. Et quidem in Sixto V. Author Vitæ primum actum ambitionis externum interpretatur, quòd cum Decanus post adorationem factam omnes ad faciendum scrutinium sedes suas occupare juberet, Promotori suo præcipuo Cardinali S. Sisto in aurem dixit: *Fate istanza, che lo scrutinio si faccia senza pregiudicio dell' adoratione*; Id est: *Instate, ut scrutinium fiat sine prejudicio meo.* Qui & mandato obsequens bis vel ter cum Cardinali Alexandrino Fautore altero clamavit; *Senza pregiudicio dell' adoratione*; Id est: *Sine prejudicio adorationis.* Et cum tunc inciperet electus à levar quelle nebbie di finitioni, che havevano tenuto nascosto per più di quindici anni l'ambitione grande, che li regnava nel cuore, tollerare nebulas illas simulationum, quæ tenebant occultam ultra 15. annos ingentem ambitionem, quæ dominabatur in corde ejus; & baculum abjiceret fulcrum antea suum, & erectus staret, visus sic pede longior, & exspueret cum tanta vehementia, quâ majorem in eo adhibere juvenis 30. annorum haud potuisset, & Cardinales unus alterum mirabundi aspicerent & Decanus, metamorphosi illâ in Montaltio & signis pœnitentiæ in aliis notatis, altâ voce: *Piano, vi è errore ne' voti, lo scrutinio non è buono*; Id est; *Expectate, est error in votis, scrutinium non est bonum*; E buono; *Est bonum*, regessit, atque ipse cantari post electionem solitum: *Te Deum laudamus*; voce tam sonorâ & altâ intonavit, ut sonus percussus Salam planè repleverit, ab eo veniens, qui prius verbum nisi bis aut ter tussiens, nullum protulerat. Ad cujus exemplum etiam miser ille S. Severina scrutinium sine præjudicio adorationis fieri voluit: *Signori, dicebat ad scrutari volentes, io mi protesto, che tutto si faccia senza mio pregiudicio*; Id est: *Domini, protestor, ut omnia fiant sine meo prejudicio.* Atque Decanus regessit, omnes consentire, interim tamen cuncta ex amore fieri debere, atque ignoscendum esse. Quibus ille reposuit: *Come se (non) voglio perdonargli? Anzi mi voglio chiamar Clemente per mostrare in nome e*

Scrutinium post adorationem sine prejudicio;

in fatti, che troveranno il contrario di quello, che si sono imaginati; Id est: Quasi verò ipsis ignoscere nolim? Potius vocari volo Clemens, ad ostendendum nomine & factis, alium me futurum, quàm sibi sunt imaginati. Sed frustra Clemens appellari voluit ipse paulò post Clementiæ alterius objectum, Clementis alterius, qui ex Conclavi illo prodiit.

Quid fieri
debeat, si
post adorationem
scrutinium de-
ficiat;

LXXXIII. Et quia post adorationem à legitimo numero fratrum Scrutinium aliquando deficere posset, ideo Author Cardinalismi l. c. commodè illud dubium proposuit; quid fieri debeat in tali casu? Respondet; hoc nunquam accidisse hætenus, nec proinde decisum esse, cum casuum decisio plerumque casus sequi soleat; se tamen credere, in tali casu aut schisma oriturum, aut accessuros esse adorato. Non autem posse casum accidere, quia adoratione factâ scrutinium publicum sit, quod fortè observari soleat ad ipsum schisma evitandum. Verum quidem est, id aliquando observatum esse. Exemplum suppeditat idem p. 154. in Paulo III. in cuius scrutinio adorationem subsecuto *missero tutti i Cardinali le lor Polize aperte, in modo, che Ciascun poteva leggere commodamente tutto quello che scriveva il suo compagno.* Id est: Posuerunt omnes Cardinales schedas suas apertas, ita ut quilibet commodè legere potuerit omne illud, quod scribebat ejus socius. Quamvis tunc adhuc Cardinalis Trivultius se ei opponere aliquo modo ausus fuerit, hinc acriter ab adorato increpatus, & ad mutuam reconciliationem adactus. Interim tamen verum & illud est, legem Scrutinium tale publicum probantem non dari, quamvis electionem per adorationem probans omnino detur, dentur etiam ita electorum exempla; Insuper constat, Cardinales excludentes ad Scrutinium post adorationem S. Severinæ instituendum concurrere noluisse, *sentendo, che s'era ordinato, che si dessero li noti aperti.* Id est; Sentientes, constitutum esse, ut nota darentur apertæ; Sed de nullitate protestatos esse.

Quartus
eligendi
per solos
Cardina-
les modus
per com-
promis-
sum; Vbi
compro-
missario-
rum con-
suetudo;

LXXXIV. Quarta nunc tandem sequitur electionis per solos Cardinales forma, quæ est per compromissum, quam verbatim damus, sic ut eam in Cæremoniali Gregorii XV. sequentibus verbis traditam reperimus; Modus per Compromissum est, quando scilicet Cardinales ad electionem per hanc formam seu viam procedere volentes committerent aliquibus ex Patribus eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesiæ Catholicæ provideant de Pastore, cujus formæ praxis potest esse hujusmodi: Primò omnes & singuli Cardinales in Conclavi clauso presentes, nemine eorum dissentiente, in aliquos ex Patribus compromissum faciunt

faciunt e. g. in hanc formam: In Nomine Domini Amen! Anno ab ejusdem &c. mense &c. die &c. Nos Episcopi, Presbyteri & Diaconi S. R. E. Cardinales omnes & singuli in Conclavi existentes videlicet N. N. (& sigillatim omnes nominentur Cardinales) elegimus per viam procedere compromissi: & unanimiter & concorder, nemine discrepante, elegimus Compromissarios N. N. & N. Cardinales &c. quibus damus plenariam facultatem & potestatem providendi S. R. E. de Pastore sub hac forma videlicet (Hic optimum erit, ut Cardinales compromittentes exprimant modum & formam, secundum quam electus debet censeretur verus & legitimus Papa, ut puta, si electi sint tres compromissarii, declarandum est, an ad hoc, ut electio sit valida, prius proponere debeant Sacro Collegio personam vel personas ab ipsis nominandam vel nominandas ad Pontificatum, an verò absolute debeant electionem peragere; an omnes tres debeant convenire in unam personam, an verò sufficiat, quòd duo in unam concordent, & an debeant nominare aliquem de Collegio, vel etiam aliquem extra Collegium, & alia his similia:) His autem vel aliis similibus expressis addi compromisso solet tempus, ad quòd usque volunt Cardinales potestatem Compromissarios habere eligendi, & postea subjunguntur hæc verba: Et promittimus, nos illum pro Romano Pontifice habituros, quem D. D. Compromissarii secundum formam prædictam duxerint eligendum. Vel alia ad formam Compromissarii præscriptam accommodata.

LXXXV. *Secundò, completo hujusmodi mandato, Compromissarii ad partem in aliquo loco separato se conferunt, & de electione facienda tractant, & solet inter eos præmitti protestatio, qui per quamcunque prolationem verborum, suum dare consensum non intelligunt, nisi in scriptis illum expresse ponunt, Et hæc protestatio videtur necessaria inter Compromissarios, ut verbis humanis & reverentialibus inter se sine præjudicio uti possint. Tertiò facta per Compromissarios electione secundum formam ejus præscriptam, & servatis iis, quæ Gregorius XV. in sua constitutione jussit, electus per hujusmodi viam Compromissi est Canonicus & verus Papa.*

LXXXVI. *Satis ex his constare potest, tota electionis per Compromissum ratio, quæ nimirum adhiberi solet, si Cardinales inter se discordes de eligendo vix convenire possent; Habita fuit rarissime & notum est exemplum Cardinalis de Ossa Cadurcensis Galli, qui, cum Clemente V. An. 1314. mortuo, Cardinalibus mirè dissentientibus, duorum annorum Inter-Pontificium esset,*

Electio per compromissarios;

Quando adhibita & adhiberi solet;

effet, & eligendi tandem Pontificis arbitrium ei soli deferretur, præter omnium expectationem conscenso throno; *Ego sum Papa*; clamavit, atque sic, Jove scilicet æquo judicans, se ipsum elegit, Johannes XXII. al. XXIII. dictus. De quo exemplo mox in nævis pluribus acturi sumus. Exinde non legitur unquam adhibita, quamvis juxta allata ex Cæremoniali adhuc adhiberi possit.

*Peculiaris
eligendi
modus in
electione
Martini V.*

LXXXVII. Atque hæc sunt Electionis per solos Cardinales Formæ, constanti ordine semper hæc est electio per solos Cardinales inde à prima institutione, sed, ut dictum, variè facta, nisi quòd in Concilio Constantiensi, depositis aliis, novus Papa, Martinus V. non tantum à 32. Cardinalibus, sed & ut omnis scrupulus, & æmulatio Nationum omnis tolleretur, à 30. Nationistis, id est, Viris Ecclesiasticis præcipuis ex 6. Nationibus Christianismi præcipuis simul ibi Conclave ingressis an. 1414. ipsa S. Martini feria post trium duntaxat dierum moras electus fuit. Qui tamen casus peculiaris in peculiari rerum confusione & planè extraordinarius fuit, nec Concilium eâ ratione electionem per solos Cardinales sustulit, quam potius decreto suo stabilivit. Ut non opus fuerit ab hoc unico exemplo propriam formam denominare, nec etiam opus sit ejus considerationi diutiùs immorari.

*De modo-
rum isto-
rum San-
ctione &
mandata
perennita-
te; ex Bul-
la Pii IV.*

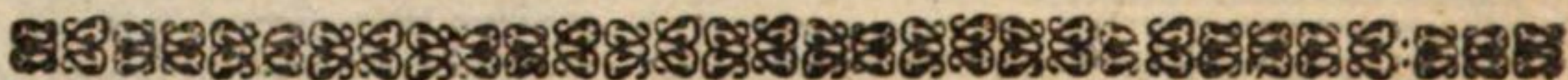
LXXXVIII. Varii varia nugantur disputando, *an istæ electionis formæ solæ jam sint legitime, annon aliæ etiam adhiberi possint, penes quem sit novas introducere &c.* Nobis istud tantum adhuc notasse sufficiat, Pontifices certè, qui de hodiernis formis, loco, legibus &c. constitutiones ediderunt, earum perpetuitatem simul imperasse; Decernit Pius IV. in fine Bullæ suæ aliquoties citatæ constitutiones illas suas omnes & singulos Cardinales etiam absentes, præsentibus & futuros & alios quoscunque, quorum interest vel interesse possit, ligare, nullamque earum ignorantiam pretendere posse, ac si eis personaliter intinata forent, præmissis, ac aliis constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis non obstantibus quibuscunque. Nulli ergò omnino hominum liceat, ita pergit, hanc paginam nostrorum definitionis, statutorum, declamationum, prohibitionum, mandatorum, interdicti, præcepti, rogationis, hortationis, & voluntatum (satis bullanter) infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus (satis severè) se noverit incursum.

LXXXIX.

LXXXIX. Nec indulgentior est sæpiùs citati à Grego- Ceremo-
niali Gre-
gorii XV.
rio XV. editi Ceremonialis Conclavis clausula, quæ ita se habet: *Motu itaque proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolica potesta-
tis plenitudine, omnia & singula in prædicto Ceremoniali ordinata & quo-
modolibet contenta, tenore præsentium perpetuo approbamus & confir-
mamus; illisque omnibus & singulis perpetuum & inviolabilis Apostolica
firmitatis robur adjicimus, eaque à Venerandis Fratribus nostris S. R. E.
Cardinalibus omnibusque & singulis aliis, ad quos spectat & spectare quo-
modolibet poterit in futurum, omnino observari præcipimus & manda-
mus, ac Ceremoniale hujusmodi, in totum vel in parte mutari, vel ei ali-
quid addi prohibemus. Decernentes, sic & non aliter per quoscunque ac
eosdem S. R. E. Cardinales, sublatâ eis & eorum cuilibet quavis aliter
judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ubique judicari &
definiri debere. Non obstantibus omnibus illis, quæ in primò dicta consti-
tutione volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli
ergo omnino hominum liceat, &c.*

XC. Nec contentus hisce Pius IV. Executores etiam Bul- Executores
legum;
læ suæ his verbis deputare voluit: *Quia verò parùm esset jura tra-
dere, nisi forent, qui executioni ea demandarent; statuimus & ordina-
mus, ut Prælati, Rectores, Officiales Urbis, ac Principum Oratores, Illustres
Viri, quos omnes à Collegio pro custodia Conclavis eligi contingat (eligere
autem Collegium debet eos, qui ad id magis idonei videntur) præmissa
omnia plenè ac inviolabiliter ac sine fraude & dolo aliquo observari fa-
ciant, de quo corporale juramentum coram ipso Collegio ante ingressum
Conclavis, quoties opus fuerit, præstare teneantur; quæ quidem nisi fece-
rint, vel, si in eis dolum aut fraudem commiserint, prædictas pœnas & ca-
teras in dicta constitutione Gregorii X. contentas incurrant.*

XCI. Sed quàm facilè Papa Papæ decreta mutet, corri- Conclusio;
gat, tollat, notissimum est; Quàm legitima sit praxis, in tractatio-
ne de nævis & vitiis Electionis, ad quam jam deventum est, ex-
plicabitur; Maximè quoad Moralia, ut sic loquar, constitutionum
istarum, quæ hætenus tangere non opus fuit, & quæ in iisdem
constitutionibus comprehensa, cum eadem quoque severitate com-
mendata, aliam in Constitutionibus, in praxi aliam, longè aliam
habere faciem proximè ostensurus, huic de Electionis Pontificum
Romanorum Formis Dissertationi facio finem.

DISSERTATIO QUINTA,

In qua

Partim de nævis & vitiis Electionis Pontificum Romanorum aliquid in genere notatur, partim de iis, quæ personas eligentes propiùs respiciunt, speciatim agitur.

Breviarium.

I. Transito ad tractationem de nævis; II. Electiones quales esse debeant & qualium ex Vet. Test. III. Ex N. Test. præsertim; IV. In Epistolis ad Timotheum & Titum requisita enarrantur; V. Expositio loci i. Tim. III. I. VI. De illis, qui oblatum munus accipere refugiunt; VII. Eorum magnus olim numerus; Quatenus appetere liceat; VIII. Nævi Electionibus Praconum Veritatis sæpe & variè adhaerentes non excusant nævos in Electionibus Pontificum; IX. In quibus primò vitiorum & nævorum maximus confluxus; X. Vbi tamen nullus esse deberet, Secundò ob rei dignitatem; XI. Cùm peculiare opus Dei & Spiritus S. tertio vocare soleant; XII. Et quartò successionem heis tantopere jactent, XIII. Quintò omnia quodammodo à dignitate Ministris suspendant, & intentionis necessitatem doceant; XIV. Sextò talium, imò etiam eligentium, potestas sit αὐτοκρατορική. XV. Non omnes nævi enumerari possunt; XVI. Classes nævorum tres; XVII. Respectu eligentium nævus primus, quòd de iis nihil planè habet Scriptura; XVIII. Secundus, quòd toties variarunt; XIX. Tertius quòd non habent potestatem, quam conferre dicuntur; XX. Quartus, quòd incertum est, an habeant requisita necessaria; XXI. Quintus, quòd Cardinales Laici interdum eligunt; XXII. Sextus, quòd officium non facientes; XXIII. Septimus, quòd de intentione nihil constat; XXIV. Octavus, quòd non semper duæ tertiæ; XXV. Nonus, quòd ferè sola Factionum Capita; XXVI. Decimus, quòd etiam hæretici, excommunicati; XXVII. Undecimus, quòd multi se ipsos eligunt; XXVIII. Duodecimus, quòd sæpe seculari potentiâ armati; XXIX. Decimus tertius, quòd aliquando mulieres infames; XXX. Exempla porro narrantur; XXXI. Exemplum Domina Olympia; XXXII. Decimus quartus, quòd Papæ nonnulli propiori Diaboli ope electi fuerunt; Exemplum Sylvestri II. XXXIII. Testimonia de Gregorio VII. XXXIV. Sixto V. XXXV. Conclusio.

*Transito
ad tracta-
tionem de
nævis;*

I. NImis multa detecta videri possent Electionis Romanorum Pontificum vitia, jam sunt nævorum omnia plena; Vitium est, nævus est, quòd Apostolo Petro talis Monarchica potestas nunquam collata fuit, quod *Dissert. I.* ostendimus, proin potestas illa, ad quam tanquam ejus successores eligi volunt, legi-

legitima non datur; Vitium est, nævus est, quòd valde incertum est, an Petrus unquam Romæ fuerit; Vitium est, nævus est, quòd manifestè falsum est, Petrum Romæ per 25. annos fuisse & ibi Episcopum egisse; (quod *Dissert. II.* docet.) Vitium est, nævus est, quòd illa ipsa potestas, quam Petrus habuit, Apostolica in plenitudine sua ad successores ullos transmitti non debuit, & quòd Apostolorum omnes ubique locorum veri Ecclesiarum Rectores in communi ipsis sensu & æquè Apostolorum, proin etiam Petri Successores sunt, & quòd, qui à multis annis eliguntur, Pontifices Romani, partim officium Petri neglexerunt, partim doctrinam ejus corruerunt, ut nulla nisi successio in loco, & illa in tenuissima etiam significatione valdè incerta, sed nullo modo ad hæreditatem potestatis sufficiens, ipsis ab ullo concedi possit (quod *Dissertationis III.* argumentum est,) atque adeò ad potestatem Apostolicam nullo etiam modo eligi queant. Vitium est, nævus est, quòd Electionis forma in Scriptura nullibi tradita est, & quòd tot sunt tamque diversæ, & quòd, qui fuerunt per tot secula Electores electioni ad tantam Majestatem primo etiam obtutu impares videntur, (quod ex *Dissert. IV.* jam aliquo modo apparet.) Ut omninò jam vitia in Electione Pontificum Romanorum nimis multa detexerimus, nævorum omnia plena esse ostenderimus, quorum vitium unum, nævus unus jam subvertit omnia, & satis grave est contra Electionem istam præjudicium. Attamen heic demum tractationem de nævis & vitiis incipimus, id est, de manifestioribus, propioribus, & talibus, quæ sub nullo alio respectu ad tractationem nostram pertinent.

II. Electiones ad Sacra & Ecclesiastica munia sacræ debent esse & Canonicae. Veteris Testamenti Sacerdotium à Deo fuit institutum: *Οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τιτὸν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλέμενος* & Θεῷ, καὶ ὁ ἄλλος. *Nemo sibi ipsi sumit honorem, inquit Author Epistolæ ad Hebræos c. V. v. 4. sed qui vocatus à Deo, quemad-* *Electioes quales esse debeant & qualium ex Vet. Test.*
modum & Aaron; à Deo vocatus & ipse fuit, & instituta fuit posteriorum successio, qui in Oeconomia illa Ceremoniali ad Christi & Christianorum verorum, quos inter eminere debent in muneribus sacris publicis constituti, sanctitatem præfigurandam à nævis etiam corporis liberi esse debuerunt, & quorum etiam filiae peccantes graviùs & multò graviùs aliis puniri debuerunt, Levit. XXI. 17. seqq. & 9. Quemadmodum & aliàs Deus in Oeconomiae

illius decursu sæpe testatus est, ab una quidem parte, grave esse iudicium sine missione prophetantium, ab altera parte verò, se maximè abominari vitia Sacerdotum, & velle, ut digni constituentur in sacris muniis, & ab utero Jeremiam sanctificasse, Jer. I. 5.

Ex N. T.
praesertim;

III. Maximè autem in N. T. (ad cuius etiam Præcurso-rem Johannem Baptistam ῥῆμα Θεῦ ἐγένετο, *verbum Dei factum est*, Luc. III. 2.) docetur, quales esse oporteat electiones eorum, qui in publico munere viam justitiæ aliis ostendere debent; Quia Christianorum Doctores & Ductores etiam ordinarii non per carnalem generationem, sed per electionem ex constitutione succedunt. Et Apostolos quidem Christus ipse vocavit & misit, primò *ad perditas Israëlites oves*, Matth. X. 1. seqq. dein *ad omnes gentes* c. XXVIII. 19. *sicut eum Pater miserat*, Joh. XX. 21. Idem etiam 70. discipulos, Luc. X. 1. seqq. Quid autem omni subsequente tempore circa electionem Ministrorum fieri debeat, Apostoli partim exemplo, partim præceptis suis docuerunt, qui & Act. I. Matthiam ex tot fidelibus aptissimum ad Apostolatûs communionem receperunt, & Act. VI. ἀνδρες, μαρτυρημένους, πλήρεις πνεύματος· ἀγίας καὶ σοφίας, *viros testimonio ornatos, plenos Spiritu & Sapientiâ Diaconos eligi cūrunt*, & quorum insuper Acta docent, cap. IX. quomodo Paulus, qui & in epistolis hinc inde ad Divinam suam vocationem provocat, & Rom. I. 1. semet ἀφωτισμένον εἰς εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ *separatum ad Evangelium Dei vocat*, σκεῦος ἐκλογῆς, *vas electionis* v. 15. coelitus vocatus & statim ad docendum & redarguendum aptus factus, cap. XIII. v. 3. quomodo idem cum Barnaba Spiritûs Sancti jussu ad opus ministerii à jejuniis & precibus præviis acceptâque manuum impositione separatus fuerit, c. XIV. 23. quomodo iidem χειροτονήσας *per suffragia Presbyteros in Ecclesiis quoque precibus & jejuniis constituerint* & cap. XVIII. v. 24. 25. quomodo Apollo δυνατὸς ἐν τοῖς ῥαφαῖς, καὶ κατηχημένος τῇ ὁδῷ τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τοῦ πνεύματος, *potens in Scripturis, & edoctus de via Domini, & fervens Spiritu docuerit*, & magis ab Aquila & Priscilla confirmatus fuerit, & cap. XX. 17. 28. quomodo Spiritus S. Presbyteros Ephesinos constituerit Episcopos gregis ad pascendum Ecclesiam Dei proprio sanguine redemptam, curam habituros sui ipsorum & illius. Sed & Divina est generalis illa D. Pauli Rom. X. 15. sententia: Πῶς κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; *Quomodo predicabunt, nisi missi fuerint*; Et notatu dignissima sunt, quæ I. Cor. XII. & XIV. de charismatibus extraordinariis habet, quibus

bus Deus illos, per quos cœtum fidelium docere voluerit, instruxerit.

IV. Præprimis verò in Epistolis ad Timotheum & Titum; ubi etiam in genere, 1. Tim. V. 22. præcipit: *Χεῖρας ἁχέως μηδενὶ ὑπιτίθει, μηδὲ κρινόμεναι ἀμαρτίας ἀλλοτριῶν*; *Manus nemini facile impone, neque te participem redde peccatorum alienorum*; requisita non tantum Episcoporum, sed & Diaconorum recenser, quod nimirum esse debeat talis ἀνεπίληπτος, μιᾶς γυναῖκος ἀνὴρ, νηφάλιος, σώφρων, ἡσυχίος, φιλόξενος, διδακτικός, μὴ πέροιον, μὴ πλεήκτης, μὴ αἰχροκερδής, ἀλλ' ὑπεικτής, ἄμαχος, ἀφιλάργυρος, ὃς ἰδὺς οἶκος καλῶς περιεσόμενος, τέκνα ἔχων ἐν ὑποταγῇ μὲν πάσης σεμνότητος, μὴ νεόφυλος, ἔχων μαρτυρίαν καλὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν, σεμνός, μὴ δόλογος, ἔχων τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, δεδοκιμασμένος, ὡς Θεὸς οἰκονόμος, μὴ αὐθάδης, μὴ ὕβρις, ἀλλὰ φιλάγαθος, δίκαιος, ὁσιος, ἐγκρατής, ἀντεχόμενος ὃ κατὰ τὴν διδαχὴν πᾶς λόγος, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ ὑποκαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τὰς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν, irreprehensibilis, unius uxoris vir (Joh. Chrysost. hom. IV. in 1. ad Tim. cap. 3. non hoc veluti sanciens dicit, quasi non liceat absque uxore Episcopum fieri, sed ejus rei modum constituens. Judæis quippe licitum erat etiam secundo matrimonio jungi, & duas itidem habere simul uxores, saltem mos iste fuit, maximè Gentilium,) vigilans, sobrius, compositus, hospitalis, aptus ad docendum, non vinosus, non percussor, non turpiter lucri cupidus, sed moderatus, alienus à pugnis, alienus ab avaritia, qui suæ domui bene præsit, qui liberos contineat in subjectione cum omni honestate, non novitius, habens bonum testimonium etiam ab extraneis, honestus, non bilinguis, habens mysterium fidei in bona conscientia, probatus tanquam Dei dispensator, non sibi pertinaciter placens, non iracundus, sed bonorum amans, justus, pius, continens, tenax fidelis illius sermonis, qui ad doctrinam facit, ut possit etiam exhortari per doctrinam sanam, & contradicentes convincere, 1. Tim. III. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 9. 10. Tit. I. 6. 7. 8. 9. talium etiam, oppidatim, sicut præceperat, constituendorum Presbyterorum gratiâ Apostolus Titum in Creta reliquerat v. 5.

V. Respectu talium quoque pronunciat, 1. Tim. III. 1. *Εἰ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλῶς ἔργα ὑπιδουμέναι*. Si quis Episcopatum appetit, bonum opus desiderat. Nempe, si quis, qui in examine humilitatis, non autem cæci amoris proprii, aptum se aliquo modo, doctrinâ instructum, vitæ inculpatae amatorem &, quantum per infirmita-

In Epistolis ad Timotheum & Titum requisita enarrantur;

Expositio loci 1. Tim. III. 1.

tes humanas licet, actorem atque gloriæ Divinæ Zelo instructum deprehendit, ejusdem gloriæ Divinæ in ædificatione fratrum promovendæ studio magis quàm vitæ commodiùs transigendæ desiderio Ministerium aliquod Ecclesiasticum subire cupit, atque voluntatem illam suam iis, penes quos electionis cura est, exponit, non peccat, & non, quæ Tostati minùs congrua expositio est, *bonum opus malè, sed bene desiderat*, dum sic desideratur *inspectio, visitatio*, quæ vocis Ἡμεροπῆς Latina significatio est, officium, munus, labor; Onus potiùs, quàm honos, *prodesse potiùs, quàm præesse*, juxta Augustinum *epist. 204. ad Donatum, Episcopatus non Principatus ac dominationis fastu, verùm curâ regiminis & charitatis affectu*, ut Joh. Chrysostomus *in loc. commentatur*, nam Apostolus *ad operis desiderium, non ad honoris ambitum provocat*, teste Hieronymo *in loc. pariter*.

De illis,
qui obla-
tum acci-
pere refu-
giunt;

VI. Si quis autem modestiùs de se sentiens & simul operis magnitudinem respiciens sibi diffusus, licet compellatus (quod hodie inter rarò contingentia) difficulter munus oblatum acceptat, nec ille malè facit, sed laudem majoris modestiæ meretur, nisi aliis agatur ignaviæ, vel etiam dissimulatæ superbiæ, quæ rogari vult, & sic gloriam vanè quærit, principiis, & nisi se penitus Ecclesiæ necessitatibus subtrahat, & Divinam vocationem parvi æstimet, suæ tantùm inbecillitatis, non etiam communis in aliis humanæ fragilitatis, non etiam fidelitatis in vocante consideratione. Quibus rationibus fortè multi olim peccârunt graviter ex illis, qui planè inviti & reluctantes rapi & ordinari debuerunt, & nonnunquam, ne Episcopi ordinarentur, membris suis se mutilârunt, qualis Ammonius ille Monachus fuit, de quo Sozom. *hist. Eccles. l. VI. 28. narrat*, quod, *cùm ordinandus esset, auriculam sibi absciderit, minatus, idem se cum lingua facturum, nî desisterent*. Quales tamen, si ullo modo capaces fuerunt, ut dixi, graviter peccârunt.

Eorum
magnus
olim nu-
merus;
Quare,
nus appe-
tere li-
ceat;

VII. Cæterùm olim, maximè persecutionum tempore numerus eorum, qui inviti ordinabantur, magnus, & ideò vix legitimus habitus fuit Episcopus, nisi multùm rogatus. Hinc nata etiam formula interrogatoria, in Ordinationibus adhiberi solita: *Visne Episcopari?* cum responsione: *Nolo*. Quæ dum hodiernum in Ordinationibus Pontificiis adhiberi solet, plerique strenuè contra mentem suam respondent, nonnisi per commodas reservationes men-

mentales à mendacio liberandi. Extrema & hîc sunt vitanda, sed hodie, quando Ecclesiæ sæpe & in multis locis pace externâ fruuntur, & munera Ecclesiastica plerumque sustentationis satis commodæ adminicula sunt, maximè alterum illud de ambitu. Et quamvis propter numerositatem juventutis in spem Ecclesiæ educatæ & edoctæ, imò etiam propter virtutem & doctrinam in multis sæpè minùs æstimatam, quæ rationes vix nisi desideranti & opem suam offerenti munera concedunt, desiderare & opem suam offerre dicto modo liceat, tamen, si electio sine nævis & vitiis esse debet, probè cavendum est, ne 1. inepti & indigni, vel 2. potiorē propriæ utilitatis aut gloriæ, quàm verò utilitatis communis & gloriæ per eam Divinæ rationem habentes, vel 3. muneribus, promissionibus, adulationibus, importunis item precibus, & aliis malis mediis scopum attingere volentes, heic aliquid sibi indulgeant. Contrà diligenter studendum est, ut, qui spem istam habet, & in spem istam educatur, quoad studia, mores, & laborum tolerantiam, aptus, dignus, magis magisque appareat, finis non sine mediis necessariis desideretur, atque ita hæc simul desiderentur, ἵνα ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πάντιν, ut profectus manifestus sit in omnibus, 1. Tim. IV. 15. & ut profectus ille sit potissimus desiderium explicandi modus, commendatio potissima; Finis autem porro desiderandus est, media simul adhibenda sunt ædificationis proximi & gloriæ Divinæ maximè intuitu: ut illius respectu constitutus etiam oves, non lanam quærat, atque ad gregem sibi fortè committendum cum Apostolo dicere queat: Οὐ ζητῶ τὸ ὑμῶν ἀλλ' ὑμᾶς Non vestra quero, sed vos; 2. Cor. XII. 14. Quoad hanc verò ipsius unigeniti Filii vestigia premantur in veritate dicentis: Οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου. Non quero gloriam meam, Joh. VIII. 50. Et iterum: εἰὰν ἐγὼ δοξάζω ἑμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν. Si me ipsum glorifico, gloria mea nihil est, v. 54. Et fidi servi illius, Paulum intelligo, severè quærentis & pronuntiantis: Ἀρτι γὰρ ἀνθρώποις πείθω, ἢ τὸ Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἔπ' ἀνθρώποις ἠρεσκον, Χρῆστὸν δὲ ἂν ᾔδεικα ὦν ὑμῶν. An Deum, an homines suadeo? An hominibus placere studeo? Si hominibus placerem, non essem servus Christi, Gal. I. 10. His certè animo firmiter impressis ambitus, media illicita omnia aberunt, nec ibit operarius, nisi extrusus à Domino messis, Matth. IX. 38. nec prædicabit concionator, nisi missus, Rom. X. 15. rursus ad exemplum Christi, qui οὐκ ἐαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερεῖα, non se ipsum glorificavit, ut fieret primarius Sacerdos, Heb. V. 5.

*Nævi Ele-
ctionibus
Praconum
Veritatis
sæpe &
varie ad-
herentes
non excu-
sant na-
vos in Ele-
ctionibus
Pontifi-
cum;*

VIII. Dedimus hanc regulam, quia rectum est quoque mensura obliqui, & quia opposita juxta se posita magis elucescunt, & requisita legitima nævos vitiosæ electionis quodammodo illustrabunt. Non equidem diffiteri possumus, haud rarò etiam in Ministerio legitimo Canonem deserui, sæpe electionem etiam Praeconum veritatis Evangelicæ non usque quaque se bene habere, non semper optimos eligi, interdum etiam indignos, multos dari, qui se, gloriam suam, utilitatem suam magis quàm Deum, gloriam Dei, utilitatem proximi in Deo spectent, Ministerium appetentes, artes nonnunquam in subsidium vocari indecoras, aliquando secundum favorem terrenis respectibus innixum munia Ecclesiastica hinc inde conferri; Ut imperfecta sunt omnia, quæ per homines geruntur imperfectos, in Ecclesia, quæ bonis malos mixtos habet, interdum etiam ad gubernacula sedentes; Ut veneni istius in Ecclesiam effusi guttæ quædam, etiam ubi antidota adhibentur, supersunt; Ut tempora nostra undiquaque corrupta apparent, hinc etiam judiciorum Divinorum in Ecclesia etiam, incipientibus illis à Domo Dei, fertilia. Interim tamen nævos & vitia Electionis Pontificum Romanorum ita minimè excusari, nec etiam in communi imbecillitate illis dignum operculum inveniri posse, multis modis ostendere proclive erit.

*In quibus
primò vi-
tiorum &
nævorum
maximus
confluxus;*

IX. Et primò quidem ex sequenti tractatione nostra manifestum fore confido, in Electione Pontificum Romanorum, ex quo plùs cæteris Episcopis esse voluerunt, tantò majorem nævorum & vitiorum confluxum reperiri, quam in cæterorum Episcoporum sive Ecclesiarum Rectorum electionibus, quantò cæteris Episcopis & Ecclesiarum Rectoribus majores esse voluerunt, & quoad usurpationem in spiritualibus, potentiam mundanam atque divitias terrenas revera facti sunt; atque proin ibi inexhaustum nævorum & vitiorum Oceanum esse, & semper esse, dum alibi in comparatione vix parvi rivuli currunt, originem etiam suam ex isto corruptionis Oceano ferè habentes, sæpissimè etiam vel in afflictionum, vel ferventis Zeli Divini æstu tantùm non exsiccati; ut vel hinc satis grave contra electionem istam præjudicium formari possit, quòd jam à multis seculis Conclavia corruptionis aquis istis inædificantur, quæ & intima eorum pervadunt & inficiunt, nec spirare potest ibi aër nisi ita infectus, veneno puta ambitionis, Simoniae, & humanorum consiliorum, quibus peritissimi etiam Politici vix suffi-

sufficerent, mundanarum artium in decipiendo, obliquè agendo, quas vel ipse minùs calluit Macchiavellus, scilicet in electione Vicarii Jesu Christi, humilis, abjecti, sanctè simplicis, scilicet in electione Capitis, Sponsi & Monarchæ Ecclesiæ ipsius, regni istius, *quod non est de hoc mundo!* Joh. XVIII. 36.

X. Cùm tamen *secundò* aquæ corruptionis, si vel atria Domûs Dei hîc & nunc alluerent, in Sanctum Sanctorum minùs, imò nullomodo pertingere deberent. Peccetur sanè in electione Cleri inferioris sæpe & multis modis, ast quis eadem præsumere audeat de electione summi Pontificis, Vice-Christi, Vice-Dei, & *alterius in terris Dei*, quas appellationes ab initio *Differt. I.* vidimus? Sit nonnunquam vitiosa electio Ministrorum ministrantium & exigua in exiguo districtu potestate prædicatorum, ast cui liceat vitiosam credere electionem ipsius Magistri, Domini & Monarchæ universalis, qui eadem planè potestate gaudet, jure eodem cum Christo, cuius ex asse hæres dicitur, & cuius tam sancta, & tam ab omni nævo aliena electio fuit, & cum Petro, extra suam & in longè altiori sphæra collocato, cuius etiam modò Successor, modò Vicarius audit, & cuius etiam tam sancta, & tam ab omni nævo aliena electio fuit? Laborent interdum electiones vulgarium Præconum, quorum tot in orbe Christiano millia Gregem Domini pascunt, actiones illæ ordinariæ & quasi quotidianæ nævis suis, ast quomodo idem di-ei poterit de electione Pontificum Romanorum, quæ *senza alcun dubbio è la maggiore e la più sublime, la più grave & la più importante attione, che nella Christianità si tratti, anzi che si facci al mondo; si-ne omni dubio est maximè ardua actio, quæ in Christiano orbe, imò in toto mundo, fiat, juxta verba Conclavium Sixti V. & Innocentii IX. ab initio Differt. I. pariter citata?* Provideatur minùs perfectè necessitatibus minoribus, ast cur non optimè provideatur Papæ carentiæ, per electionem à vitiis & nævis liberam, quando, ut *Glossa Clement. l. i. Tit. 3. §. Caterùm. habet, Papæ carentia est maxima necessitas?*

XI. Optimè etiam & peculiari modo omninò provideri debet, & providetur *tertiò*, si verum subest vocibus sequentibus; Ut dicit Barb. Sunt verba Glossæ l. c. §. Verum, quia electio Papæ est negotium Dei, magis quàm alia electiones c. licet. §. eo idem Bald. in l. i. Col. IIII. C. de la lib. tol. quamquam Hus & Vichelf per sacras Scripturas dicant, esse negotium Diaboli. Fonta. Quibus consentiunt voces

Vbi tamen nullus esse deberet, secundò ob rei dignitatem;

Cum peculiare opus Dei & Spiritus S. ter-tiò vocare soleant;

quasi ordinariæ Conclavium Scriptorum ; Ita enim in Conclavi Pauli IV. legimus ; *Si vedessero li miracoli del Conclave, e come è Iddio veramente quello, che fa il Papa ; Id est : Apparuerunt miracula Conclavis, & quòd Deus revera Papam faciat.* Sic & author Conclavis sequentis Sixti V. qui tamen artificia ipsius Sixti in progressu, & quomodo unum ex altero fluxerit, minimè silet, ab initio peculiares in ista electione Dei curas laudat. Cui initio finis Conclavis sequentis Gregorii XIV. his verbis optimè respondet, licet minùs veritati : *Si è veduto manifestamente, inquit Author, che questa operatione è stata tutta di Dio &c.* Id est : Manifestè apparuit, hanc operationem omnem à Deo profectam esse. Fini rursus respondet initium Conclavis rursus immediatè sequentis : *A questa sì grande attione non è dubbio alcuno, inquit Author ille, e per prova manifestamente si vede, che assiste semper lo Spirito Santo &c.* Id est : Nullum est dubium, & manifestè apparet, semper magna illi actioni assistere Spiritum S. Qui & totum illud opus Spiritui Sancto adscribi solere docet, dum paulò post narrat, paulò ante lucem, cum S. Quattro mox eligendus esset, multos per Conclave obambulasse, non tam, ut ipse credat, ad eum excludendum, quanto per provare, se lo Spirito Santo continuava à dar segno, di voler, che l' electione cadesse in lui ; quàm vero ad videndum, num Spiritus S. adhuc velit, ut ipse eligatur ; Quamvis statim ibi subjungat, alios etiam ibi obambulasse per loro interessi, ob commoda propria. Sicut quoque ex Conclavi sequente Clementis VIII. discimus, immediatam ibi inspirationem nonnunquam expectari, postquàm enim, referente Authore, Cardinalis Alexandrinus, cum de S. Severina ageretur, cujus exclusoribus se associabat, per aliquod temporis spatium in genua provolurus fuisset, tandem surgens dixit : *Io ho pregato nostro Signore, che me inspirasse à far cose ài suo servizio, ma perche non ho sentito ne pur pungermi il Cuore, si deve credere, che questo huomo, non sia data di Dio.* Id est : Rogavi Dominum nostrum, ut mihi inspiraret quid ad servitium ejus facere debeam, sed quia ne leviter quidem cor meum pungi sensi, credendum est, hominem istum non à Deo datum esse. Similiter Conclave sequens Leonis XI. testimonium peculiaris in electione Pontificum Regiminis Divini exhibet. Non minùs in Conclavi Clementis X. sperabatur in favorem Odeschalchii, che volendo una volta lo Spirito Santo doppo tanta lunghezza risolvere questa creatione, lo faccia contro ogni Politica humana, velle Spiritum S. tandem & post tam longam durationem decernere

vere illam creationem, eamque efficere contra omnem Politicam humanam. Hinc etiam Gregorius XV. in Bulla requirit, ut tota res directioni & gubernaculo Spiritus Sancti permittatur. Ex eadem certa persuasione Franciscus Lottinus ita Dissertationem suam de Conclavi orditur; *Summum Pontificem solo divino nutu creari, eligique, tanquam oculatus testis profiteri & attestari queo &c.* Atque ordinaria est acclamatio Pontificis recens electi: *A Deo electo*; quæ similiter de extraordinaria directione intelligenda est. Certè non videtur in negotio, cui Deus tam singulari modo Spiritu suo præest, (nisi vana sit illa jactantia;) nævos & vitia intervenire posse, videtur saltem, vitia multa intervenire, intervenientia unquam obtinere non posse.

XII. Quibus quartò heic viam præcludere deberet frequens de successione, quæ per electiones istas oritur, jactantia jam Dissert. III. paucis notata. Successionem Episcoporum notam faciunt Ecclesiæ, maximè Romanorum, à quibus & cæteri mittendi sunt, & sine quibus cæteros mitti atque succedere posse negant. Atque de illa Romanorum Pontificum à Christo ad sua tempora continuata successione B. Platinae de vitis Pontificum Romanorum historiæ editor Bernardus Gualtherius in epist. dedic. ad Reverendiss. & Illustriss. D. D. Theodorum, Dei & Apostolica sedis Gratiâ Episc. Paderb. S. R. J. Principem, Dominum Clementiss. ita loquitur, quòd Catholicos omni censu, præscriptione, anthoritate, tabulis & instrumentis instructos esse doceat, cum ad sua justè possidenda, tum ad hæreticos horum temporum velut injustos Ecclesiæ tituli & fundi captatores jure depellendos & profligandos. Oportebit igitur, ut ista Ecclesiæ nota non sit vitiosa, ut successio ista sit legitima, continua & non interrupta, proin ut nulli intrusi, invasores, usurpatores, & ut verbis Gualtherii ipsius utar, *injusti Ecclesiæ (& universalium Ecclesiæ Pastorum;) tituli & fundi captatores*, sedem illam occupaverint, uno verbo, ut *census justus, præscriptio bona, auctoritas sufficiens, tabula certæ, instrumenta authentica* sint, ne, his deficientibus, injustè non sua, sed aliena ipsimet possideant, jure depellendi & profligandi ipsimet, ne, his deficientibus, vana sit illa etiam & stolidæ jactantia mentis.

XIII. Quintò electiones à vitiis & nævis immunes postulat dogma etiam illud Pontificium, quo omnia, quæ in Ecclesia peraguntur & valida esse debent, quodammodò à dignitate Mini-

Et quartò
successio-
nem heic
tantopere
jactant;

Quintò
omnia
quodam-
modo.

à di-
gnitate
Ministri
suspendant &
intentionis
necessita-
tem do-
ceant;

stri suspendunt, quatenus nimirum necessitatem intentionis, saltem faciendi illud, quod facit Ecclesia, asserunt. Quâ ratione adhuc magis opus est dignorum & piorum Pontificum digna electione, nempe habentium bonam intentionem, Ecclesiae utilitatem quaerendi, omnia ad salutem fidelium dirigendi, nec Deum & Divina, quod nonnunquam accidit, ludibrio habentium, quo in casu etiam, quæ per tales decernuntur, indulgentur &c. ex hypothese mala censeri debent. Cum contra apud nos indignitas electionis & sequens administratio vitiosa quidem gravissimum peccatum habeatur authorum, non tamen in damnum Ecclesiae eatenus redundet, quemadmodum etiam successionem localem non urgeamus, illâ officii & doctrinae meritò contenti, quomodo minus est Ecclesiae ab electionibus interdum vitiosis periculum.

Sextò ta-
lium, imò
etiam eli-
gentium
potestas
est à vi-
vis & ju-
vos.

XIV. Gravissimum autem eidem immineret periculum à parte Pontificum summorum vitiosè electorum, quia Sextò talium, imò quadantenus etiam eligentium, potestas *ἀντιπροβουλή*, nemini subiecta fingitur. Si quid apud nos in electionibus peccatur, adest Christianus Magistratus, ad cuius tanquam nutritii Ecclesie munus hoc pertinet, & providere debet, ne Respublica Christiana aliquid detrimenti capiat, ne ambitio, & cognata mala in Ecclesia regnent, ne lupi gregem Domini vastent, ut contra digni præficiantur Pastores; Et si vel obtinuerit malè electus, re posthac cognitâ, vel patefactis aliâs malis mali introitus fructibus, coerceri, deponi debet. Similia autem respectu Pontificum Romanorum adhiberi nequeunt; Quippe & Collegium Cardinalium eligentium sede vacante superiorem non habere dicitur, & qui Bullarum juxta Dissert. præced. n. penult. Executores constituti sunt, nec præsentis electioni assistunt, nec etiam Authoritatem ad Cardinales exorbitantes pleròque coercendam habent; & Papa vitiosè licet electus omnes alios ridet, cum & malè præsidenti nemo; Quid facis? dicere, nedum eum deponere atque ita infinitis & quotidianis Ecclesiae damnis occurrere audeat.

Non om-
nes navi-
enumerari
pos-
sunt;

XV. Ut ita omninò Electio Pontificum Romanorum nævis & vitiis carere deberet; Quibus tamen, ut dixi, & jam ostendam, abundat, atque ita abundat, ut impossibile sit, enarrare omnia; Oceanum meritò vocavi inexhaustum; Non datur heic scrutari quasvis profunditates. Ne quis igitur à me perfectam descriptionem expectet; Suprà attuli confessiones ipsorummet Concla-

vium

vium Scriptorum, qui αὐτόντες quoad multa fuerunt, & tamen testantur, se partem duntaxat assecutos esse, pauciores ex ipsis Cardinalibus exactam omnium ferè habere notitiam, non omnibus licere esse tam felicibus, à se tantum radios quosdam visos esse; si autem non omnia viderunt, nec quæ viderunt, omnia dederunt, nec ego, quæ dederunt omnia & singula, sed præcipua tantum ad certas nævorum & vitiorum classes reducta enarrabo, in quantillo respectu illorum, quæ contigerunt, subsistam, facile colligi poterit, interim tamen facile etiam denuò cognoscere licebit, ex ungue Leonem, *ὃν ἐν Ἐγγυάρῳ τὸ ὕψωμα.*

XV I. Classes nævorum & vitiorum tres constituo, præcipua ad eas reducturus. Nempe hac etiam in electione Pontificum Romanorum sunt 1. eligentes, 2. electio & 3. illi, qui eliguntur, considerandi. Et cum unum quodque horum trium distincti nævi, vitia distincta propius respiciant, hinc etiam nævos & vitia *ratione eligentium. 2. ratione electionis ipsius & 3. ratione eorum, qui eliguntur;* ob oculos ponere animus est.

XV II. Nævorum & vitiorum ratione eligentium partem jam supra, ubi de formis Electionis Pontificum Romanorum diversis actum est, habitis occasionibus tetigimus, circa quam proin heic breviores erimus, nonnulla vel indicasse contenti. Primum autem nævum non immeritò facimus, quòd de eligentibus in electione hac nihil planè habet Scriptura Sacra, nec sine causa quis postularet, illos sibi ex sacris literis ostendi, vel levi indicio ibi memoratos, cum multa longè minoris, præsupposito Papatu, momenti enarrent fusiùs, & saltem ex eventu indicium ejusmodi ex hypothesi necessarium appareat, quia de jure illos Ecclesiæ Monarchas eligendi variis temporibus variè à variis litigatum fuit, quibus litibus Ecclesiæ & Reipublicæ tam funestis Spiritus Sanctus omninò aliquo modo obviam ivisset, si ejusmodi potestatem ipse instituisset.

XV III. Secundus nævus ratione eligentium sit, quòd illi in hunc usque diem toties variarunt, & ut prolixè à nobis enarratum est, modò Prædecessores, modò Clerus & populus, modò Imperatores, modò Cardinales, Electores fuerunt; Cum tamen, ut jam etiam notatum est, mutationes tales in re tanti momenti vix commodè intervenisse videantur; prout etiam singulorum istorum Electorum rationem nævos, partim reverà, partim ex hypothesi

Classes
nævorum
tres;

Respectu
eligen-
tium næ-
vus pri-
mus, quòd
de iis nihil
planè ha-
bet Scri-
ptura;

Secundus
quòd to-
ties va-
riarunt;

erronea augere ostendimus; Nec ab uno Electorum genere ad aliud revelatione novâ, sed, vel postulante id confusione priori, vel per usurpationem injustam transitum est.

Tertius,
quod non
habent po-
testatem,
quam con-
ferre di-
cuntur;

XIX. *Tertium* vitium in eo ponimus, quod Electores quicunque potestatem, quam per Electionem conferre dicuntur, aliter, ac in aliis Electionibus obtinet, ex hypothesi etiam non habent; Si solos Electores Prædecessores excipiamus; quibus etiam sola favet eaque falsissima hypothesis. Neque enim vel populo & Clero, vel Imperatoribus, vel ipsis etiam denique Cardinalibus immensam illam potestatem Pontificiam tribuunt, sed, ultimò memoratis, etiam, jurisdictionem in spiritualibus supremam denegant. Jam autem quod quis non habet, illud quoque alteri dare non potest.

Quartus,
quod in-
certum
est, an ha-
beant re-
quisita
necessaria;

XX. *Quartò* vitium quoad Electores dici potest, quod incertum est in communione Pontificia, an habuerint & habeant requisita necessaria. Requisitum ante omnia & omnibus Electoribus necessarium dubio procul erit baptismus; Illum autem Electoribus revera collatum esse, apud Pontificios non constat, cum & non constet de intentione baptizantis, neque etiam de intentione baptizantem ordinantis, & sic deinceps; & aliquando fortè debita baptismi formula, per obstetrices maximè, non adhibeatur, ut exemplum memoratu dignum in certo Cardinale ostenditur, qui, cognito baptismi suo in nomen B. Virginis, ordinationis, celebrationis, & omnia acta sua irrita pronuntiavit. Eadem incertitudo est quoad Episcopalem, Presbyteralem & Diaconi gradus, quos in Cardinalibus Electoribus hodiernis requirunt, & quos à legitimis legitimè & cum intentione iis collatos esse, pariter incertum est, ut etiam non constat de ipsa dignitate Cardinalitia, quam cum intentione à digno dignis datam esse, æquè incertum, imò respectu multorum, quoad ultimum hocce, manifestè, juxta ea, quæ suprâ diximus, falsum est.

Quintus,
quod Car-
dinales
Laici in-
terdum
eligunt;

XX. *Quintò* respectu Cardinalium eligentium seorsim illud nævo non carere videtur, quod cum Diaconorum saltem gradum habere debeant, interdum tamen tales ex æquo per Dispensationem Pontificiam, & paribus suffragiis concurrunt, qui ne quidem Diaconi, sed meri Laici sunt; Qualis in Conclavi Sixti V. Cardinalis Austriæ nondum in Diaconum ordinatus & tamen admissus memoratur; Sed eò magis hîc vitiosum illud haberi debet

ab

ab iis, qui *le laicali mani, manus laicas*, ut suprà vidimus, tantopere abominantur electionis operi qualitercunque admotas.

XXII. *Sextus* nævus itidem quoad Cardinales speciatim hic est, quòd respectu officii sui, ut patet ex dictis, multipliciter Canones Ecclesiasticos violant, atque adeò ad Electiones Canonicas eatenus inepti haberi debent.

Sextus,
quòd offi-
cium non
facientes;

XXIII. *Septimò* respectu eorundem & quorumvis aliorum Electorum ignoratur, an intentionem habuerint & habeant, Pontificem summum, & quidem hunc aut illum creandi; Imò contrarium, ut ex *Dissert. VI.* manifestum fiet, aliquando scitur. Sed ex intentione agentium & hinc validitatem actionis dependere asserent, si convenienter suis hypothefibus docere volent Pontificii.

Septimus,
quòd de
intentione
nihil
constet;

XXIV. *Octavò* Picus Mirandula, qui scripsit nobis Theoremata de fide *Theor. 4.* suppeditat exemplum Pontificis, cujus electioni duæ tertiæ Cardinalium assensæ non sunt; Quod tamen in electionibus Pontificum legitimis, Pontificum constitutionibus requiri, ex dictis constat. Sic etiam in Decretalibus de electo à minori $\frac{2}{3}$ parte agitur; Imò in Clementinis dicitur, electionem uno Cardinalium contradicente fieri non posse; Ast quàm multis multi contradixerunt?

Octavus,
quòd non
semper
duæ ter-
tiæ;

XXV. *Nonò* notissimum est omnibus, qui Conclavia legunt, Capita Factionum, sive jam Principum commoda promoveri studeant certorum, sive Nepotes sint defunctorum Pontificum, sive aliàs certum Cardinalium sibi adhærentium numerum gubernent, ferè solos à longo tempore esse Paparum electores, cæteris cæco impetu sequentibus, vel tanquam à torrente abreptis; De quo tamen posthac plura dicenda erunt.

Nonus,
quòd ferè
sola Fa-
ctionum
Capita;

XXVI. *Decimus* nævus non immeritò numeratur, quòd etiam excommunicatis, hereticis & notoriè criminosis, ut loquuntur, jus electionis apertè vindicant; Videatur *Decretal. l. 1. tit. 6. c. 39. Illa quotidiana.* Item *l. 6. c. 9. si quando. Clement. l. 1. c. 2. §. cæterum.* Et, qui pluribus ista tractat *Ant. de Rosellis Mon. p. 2. c. 9. & 10. nec non Onuphr. annot. ad Greg. X. ejus constitutionem de hoc referens; ut & Bulla Pii IV. quæ quoque metui periculi, quod ex conversatione cum excommunicatis talibus oriri posset, occurrit &c.* Digna scilicet res est, & probè cum hypothefibus conveniens, quòd, qui non sunt de Ecclesia, dant caput Ecclesiæ, à cujus constitutione fideles & pii Magistratus sub pœna sacrilegii procul arcentur, & quòd,

Decimus,
quòd e-
tiam ha-
retici, ex-
communi-
cati;

& quòd, qui sunt instar Ethnicorum & Publicanorum, Christi Vicarium & alterum in terris Deum eligere possunt, qui tamen nequidem ad minimam partem communionis Ecclesiasticæ admitti possunt!

Undecimus, quòd multi se ipsos eligunt;

XXVII. Undecimò vitiosum & hoc est, quòd multi se ipsos eligunt. Dicitur istud potest de omnibus illis, qui stimulis ambitionis acti, partim muneribus, partim promissionibus, partim adulationibus, partim aliis mediis similibus electionem suam procurant, ejusque primarii Authores existunt; Quorum exempla plurima inter electionis ipsius vitia dabo. Sed & formaliter seipsum elegit *Dissert. preced.* memoratus Cardinalis de Ossa Johannes XXII. al. XXIII. dictus. Verisimiliter etiam recentior longè Alexand. VII. observante Authore *Cardinalismi* p. III. p. 37. communem famam fuisse, quòd voto proprio se adjuverit, utpote tot, uno minùs, suffragiis creatus, quot erant Electores; dissentiebat autem illud Card. Rosetti juxta confessionem ejusdem ad Amicum. Ut autem electio sui ipsius in se manifestè absurda apparet, ita etiam contra legem *Decret. p. 2. caus. 8. q. 1. Can. 10. qui Episcopatum; Et Glossam ibidem;* Et, quod maximum, contra legem Divinam, *Hebr. V. 4.*

Duodecimus, quòd sæpe seculari potentiâ armati.

XXVIII. Duodecimum nævum voco, quòd sæpe Electores, vel potius intrusores fuerunt Tyranni potentiâ seculari armati. Atque huc referre debent & referunt Pontificii, quicquid ab Imperatoribus & Regibus Italiæ extra concessionem, ut meram vocant, Pontificiam in electione Pontificum autoritate Imperatoriâ vel Regiâ factum est. De quo tamen sententiam meam *Dissert. preced.* expressi. Melius autem huc pertinet & trahitur, quòd tum aliàs etiam, tum maximè seculis decimo & undecimo à Regulis & Tyrannis Romanis in electione Pontificum violenter actum est. Et quidem exempla sic electorum Baronius habet quàm plurima; Nobis autem unum & alterum generale testimonium ex illo heic partim innuisse, partim adduxisse sufficiet; quando priùs tamen innuerimus, Augustino Oldoino Loyolitæ, in Necrologio Romanorum Pontificum jam Marinum sive Martinum II. Comitum Tusculanorum potentiâ factum dici. Sed videatur maximè Baronius, maximè *ad an. 897. n. 4.* ubi prolixè de illis Tusciæ Marchionibus conqueritur, quia populo Cleroque Romano sive pecuniis, sive armis dominantes in Cathedram Petri, solium Christi intruserint homines

mines monstruosos &c. Qui tamen maximam partem pro veris & legitimis Papis habiti fuerunt & habentur, & scilicet fuerunt. Sed & ad an. 900. n. 7. subjungit: *Ita quidem omnia Romæ tam sacra, quàm profana factionibus miscebantur, ut penes illam partem esset promotio ad Apostolicam sedem Romani Pontificis, quæ potentior appareret, ut modò Etruriæ Principes intruderet (intruderent) seculari potentia, quem vellet, & deiceret, quem posset, Romanum Pontificem à contraria factione promotum. Quæ toto hoc ferme seculo sunt actitata &c.* Et tamen sic electi pro veris & legitimis Papis habiti fuerunt & habentur, & scilicet fuerunt! Consentanea ad an. 931. n. 1. habet idem: *Ita planè tantæ vires Marchionibus Tusciæ in urbe erant, inquit, ut pro arbitrio, quos vellent, è Pontificali sede deponerent, & alios intruderent, ut ex eodem hujus temporis Scriptore Luitprando facillè intelligi potest. Cùm enim occupassent munitionem pontis Hadriani dictam ab Ecclesia in vertice collocata Sanctum Angelum (S. Angeli) dominabantur Urbi; cùm & divitiarum potentiâ Romanos sibi etiam devinxissent. Quamdiu igitur viguit horum tyrannis, infelicissimus fuit in omnibus Rom. Ecclesiæ status, ut sæpe contigerit, eam non habere legitimè creatos Pontifices, sed quos secularis potentia intrusisset. Et tamen hi quoque in ordine Pontificum numerantur non legitimè creati, sed tamen legitimi, veri, qui successionem faciunt, & quorum decisiones, ordinationes, acta omnia valida habentur! Ad an. 934. ex Luitprando narrat, Albericum Romæ tyrannidem exercentem Joh. XII. Papam, Dominum Apostolicum quasi servum proprium in conclavi tenuisse. Et ad an. 940. n. 1. rursus de ejusdem vi tyrannica in promotione Pontificum loquitur. Similiter ad an. 1033. de alio ejusdem nominis & conditionis refert, quomodo (proh nefas) tyrannide ejus filius puer in Sacrosanctam Petri sedem intrusus, monstrum erectum, portentumque statutum fuerit; Benedictus nimirum IX. de quo tamen n. 7. subjungit; liquere, eum in Christiano orbe cognitum & habitum fuisse absque controversia Romanum Pontificem. Porro ad an. 1044. n. 2. ait: Hæc autem (de Schismate post mortem Benedicti) ut quàm exactissimè cognoscantur, imprimis sciendum est, duas potentissimas factiones tunc temporis viguisse, alteram Tusculanorum Comitum, à quibus intrusum vidimus Benedictum, alteram Ptolomæi Romani civis &c. Claudere itaque licet ipsis Baronii ad an. 1033. n. 3. verbis: *Quid potuit Rom. Ecclesiæ durius ac lucluosius contigisse, quàm ut, qui tyrannide lupi sunt, de Pastore creando decernant & curent? Quorum illud unicum studium sit, ut præfi-**

ciatur ovibus pastor ignavus, quò ipsis liberum sit, cum velint, in oves irrumpere. Et quomodo tales legitimi Papæ fuerunt, atque successionem talem, qualis prætenditur, Vicariorum Christi talium, quales jaçantur, probant?

Decimus-
tertius,
quòd ali-
quando
mulieres
infames;

XXIX. Satis vitiosa quidem ista sunt, sed pejora sequuntur, & Decimum tertium ratione eligentium nævum facimus, quòd mulieres, partim scortationibus atque incestibus, partim ambitione infames, partim simili cum violentia, partim vocatis in subsidium artibus pessimis, non semel Pontificum Romanorum Electrices fuerunt. Ut de Theodora Augusta, quæ ingressum Vigilii parum legitimam malè promovit, nihil dicam; Quoad infames scortationibus atque incestibus violenter agentes rursus Annalistam audire juvabit. Qui ad an. 908. n. 5. probaturus, post vim tyrannicam Sergii P. in Pontificatum invadendo ab autoribus ejus sæculi scriptis proditam, ejusdem vitæ turpitudinem, quæ ab eisdem tradita posteris magna infamiae nota manifesta reddita fuerit; Luitprandum, qui obscœna ista l. 2. c. 13. nota reliquerit, citat his verbis: Theodora scortum impudens, hujus Alberici, qui nuper hominem exuit, avia (quod dictu etiam nefandissimum est) Romana civitatis non inviriliter Monarchiam obtinebat, quæ diras habuit natas, Maroziam atque Theodoram, sibi non solum aequales, verum etiam Veneris exortivo promptiores. Harum una Marozia ex Papa Sergio, cujus supra fecimus mentionem, Joannem, qui post Joannis Ravennatis obitum S. Rom. Ecclesie obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio, ex Alberto autem Marchione Albericum, qui nostro post tempore Romanae urbis principatum usurpavit &c. Subjungit: Audisti temporis hujus deploratissimum statum, cum Theodora senior, nobile scortum Monarchicum (ut ita dicam) obtineret in urbe? Pergit autem n. 6. ita: Sed unde infami mulieri tanta dignitas? Erat ista nobilis Romana femina, Senatoria orta propagine, excellens pulchritudine, ingenio versutissima, consuetudine Adelberti Tusciae Marchionis potentissimi reddita procacissima, ex quo etiam, quas audisti, genuit filias; Sicque adulteri potentia etiam sibi peperit Monarchiam. Nam cum (ut suo loco inferius dicetur) munitio S. Angeli inexpugnabilis reddita ex mole olim Hadriani, Augustorum sepulchro, possideretur ab eodem Tusciae Marchione, qui ea potiretur, Urbi quoque pariter dominari facile posset: hæc pessima femina ea arte dominium Urbis est consecuta, possidens arcem, illudque in posteros propagare curavit, filias prostituens Pontificibus, sedis Apostolicae invasoribus, & Tusciae Marchionibus; ex quibus tantarum
inva-

invaluit meretricum imperium, ut pro arbitrio legitimè creatos dimoverent Pontifices, & violentos ac nefarios homines illis pulsus intruderent; veros tamen & illos, atque (si Diis placet) Petri in Monarchia Ecclesiæ, Vicariatu Christi hæredes, digna successionis tanto-pere jactatæ vincula!

XXX. Specialiùs ista ad annum 912. n. 7. profequitur, & primò narrat, quomodo, juxta Luitprandum l. 2. c. 13. Theodorâ illâ, potentissimo scorto ac impudentissimo agente, Lando Papa Joannem, quem illa turpissimè deperierit, Archiepiscopum Ravennatem fecerit; Et quomodo, Landone paulò post mortuo, non quieverit, donec eundem Joannem in Cathedram Petri violenter intrusisset. Ubi etiam, duplici causa tantam auctam esse meretricum potestatem testatur, tum quòd ejus (Theodoræ) filia Marozia (ut dictum sit ex eodem authore) fuisset Sergio Pseudo-Papa prostituta, tum etiam, quòd altera filia Theodora Alberto Marchioni Tusciæ juncta adulterio esset, ex qua Albericus natus sit, qui Patris potentiâ Urbi dominatus fuerit; Hunc statum infelicem Sanctæ Romanæ tunc temporis Ecclesiæ fuisse, ut arbitrio potentissimæ meretricis Theodoræ matris omnia moverentur. Accessisse verò ad potentiam ejus, quòd, defuncto Adelberto Marchione Tusciæ, loco ipsius regnans filius ejus ex Berta conjuge, Wido nomine, Maroziam, Scortum Sergii in uxorem acceperit. Quæ omnia Luitprandus ejus temporis Scriptor narrot. Ipse autem propriam querelam mox n. 8. subjicit: Quæ tunc facies S. Ecclesiæ Rom. quàm fœdissima, cum Romæ dominarentur potentissimæ ac sordidissimæ meretrices? quarum arbitrio mutarentur sedes, darentur sedes, darentur Episcopi, & (quod auditu horrendum & infandum est) intruderentur in sedem Petri earum amasii Pseudo-Pontifices, qui non sint, nisi ad consignanda tantùm tempora in Catalogo Romanorum Pontificum scripti. Quis enim à scortis hujusmodi intrusos sine lege legitimos dicere posset Romanos fuisse Pontifices? Nusquam Cleri eligentis, vel postea consentientis aliqua mentio, Canones omnes pressi silentio, decreta Pontificum suffocata, proscriptæ antiquæ traditiones, veteresque in eligendo summo Pontifice consuetudines, sacrique ritus & pristinus usus prorsus extincti. Sic vendicaverat omnia sibi libido, seculari potentiâ freta insaniens, æstro percita dominandi &c. En satis ingenuam Baronii (ast quanti aliàs Ecclesiæ Romanæ adulatoris!) Confessionem! Nævum certè nobiscum notat, satis magnum electionis vitium; Nec ipsi placent tales Eligentes; Dederunt, ipsius etiam judicio, Pseudo-Pontifices &c. O Egregiam successionem! ô solidum Pa-

Exempla
porrò nar-
rantur;

patûs fundamentum! ô eximiam Ecclesiæ notam! Quàm justus ille *census*! quàm bona ista *præscriptio*! quàm certæ istæ *tabula*! quàm authentica ista *instrumenta*, quibus se, continuatæ successio-
nis jure, instructos esse gloriantur, *cum ad sua justè possidenda, tum ad hereticos horum temporum, velut injustos Ecclesiæ tituli & fundi captores jure depellendos & profligendos*! Et cur non desistunt ita continuam Pontificum inde à Christo potestatem Monarchicam aliis, Ecclesiæ formam, ordine non interrupto conferentium successionem jactare? Cur numerant, si Pseudo-Pontifices fuerunt, nisi quòd alii defuerunt? Si Pseudo-Pontifices fuerunt, quid de eorum decisionibus, ordinationibus, Canonizationibus &c. judicabunt? Quid de ordinationibus ordinatorum ab illis, &, per consequens, de hodiernis omnibus?

Exem-
plum Do-
mina O-
lympia.

XXXI. Si non castius, saltem cautiùs idem tentavit longè recentior famosa illa Domina Olympia Innocentii X. dum ille viveret, idolum; Quamvis enim, referente Abbate Gualdi *Vita di Donna Olympia p. 67. 68.* parùm abfuerit idololatra ab exclusione, eâ potissimùm de causâ, quòd multi præviderunt, ipso electo, Pontificatum subjectum iri vili fæminæ dominationi, propter amorem intensissimum valdè radicum erga hanc Cognatam, absolutam ambitiosissimamque voluntatis ipsius dominam, tamen, ut illa desiderio Cognatum Papam videndi Horoscopium ejus à perito Astrologo sibi consignari curavit *p. 52. seq.* ita etiam Electionem ipsius ad Papatum haud parùm promovit, tum aliis eum commendando, & quidem modò Hispanis affectum ipsius erga eos prædicans, modò Gallis, de quodam occulto ipsius affectu loquens, quo ductus servire possit ceu amicus occultus plùs aliis manifestis *p. 49. 50.* tum ipsummet ad altissima quævis semper instigando, artémque simulandi ceu Magistra peritissima docendo, *p. 42. seq.* in qua eo usque profecit discipulus bonæ spei, ut spem de illo bonam nocte ante ingressum in Conclave ipsa Magistra valedicens sic, ut dicant, exprimere potuerit; *Forse vi vedrò Papa, ma non già più Cardinale*; Id est: *Fortè te videbo Papam, & non amplius Cardinalem*; ipso regerente & spem desideratissimi didactri ita blandè civiliterque, ut solent amantes, confirmante: *Pur che voi foste Papeffa, non mi curarei d'esser Papa.* Id est: *Modò tu Papissa esses, ut ego Papa sim, mihi perinde esset.* Sed & ejusdem, postquam Papissa, de quo suo loco, quamdiu ille Papa, fuisset, in electione Successoris non

non minimas partes fuisse ex *Vita* pariter & *Conclavi Alexandri VII.* constat; Licet enim in illo tunc quoque haud manserit, ibi tamen fuit, & operata est Spiritu suo, & per Creaturas, & alios sectatores suos. Lubeat illud cognoscere ex sequentibus. Cardinalis Sacchetti eligendus erat; *La Signora &c.* Domina Olympia minus eum, quam alios timens ei conciliavit vota Azolini & Gualterii. De Cardinali Cherubino ista leguntur; *Non poteva &c.* Non poterat sibi persuadere, Barberinum non suum esse, quando eum desideravit D. Olympia idem cum Barberino sentiens. Idem Barberinus non voleva &c. nolebat Palottum secundario, quia inservire volens D. Olympiæ commodis, non potuit consentire in electionem, quam castigatio illius Domine secutura fuisset infallibiliter, offenderat enim Palottum; ut taceam Pontificem Zelo instructum desiderio publico totius Christianismi illud daturum fuisse, omnes enim Olympia adscribebant mala Pontificatus precedentis. Idem Barberinus noluit S. Clementem ob D. Olympiam, laquale &c. quæ ut precipuas in Pontificatu Cognati partes habuit, ita etiam putavit, se debere heredem esse æquæ odiorum ac divitiarum; Timuit etiam vindictam, quam timere potuit de omnibus malè locuta, non omissis spurcissimis verbis, & semper cognominibus contemptum ostendendo; ceterum parum novit S. Clementem, eumque credidit furiam incarnatam & tigridem habitu Cardinalis vestitam, quomodo eum saepe Innocentius descripserat. Aversionem ejus erga S. Clementem auxit consideratio Principis Rosanensis, nuri ipsius, & il figurare &c. & quia prævidit, se minus illà deinceps estimatum iri, hinc furie pectus ejus occuparunt, hinc vipera facta est. A Barberino &c. Barberino innitebatur moles spei ipsius precipuæ, ille erat scopus felicitatis ipsius. Hic etiam per illam Innocentio antehac conciliatus propter illam S. Clementi se opposuit, licet contrarium simulans. Idem Author suspensiones quorundam recenset, de eo, quod Cardinalis Spada Conclave egressus apud D. Olympiam pro Cardinali Carpegna tractavit; Et paulò post subjungit; Cardinalem Cecchini Innocentii creaturam ab ea primò multum amatam, postea eadem valde exosam, hinc Barberini favorem obtinere haud potuisse. In ejus favorem nec illud prætermitti debet, quod ultimò defunctus Papa, qui & Innocentii X. suorumque beneficia grato versans animo Innocentius XI. vocari voluit, fortunas suas maximam partem à D. Olympiæ fontibus derivatas nosse potuit; Id quod Author Cardinalismi p. 2. l. 3. p. 138. seqq. docet; Ut enim Prælaturam primò obtinere studens primò Cardinalem Barberinum (quem ha-

atenus cum D. Olympia cor unum & animam unam vidimus) invocare, vel, quæ vocis Italicæ (*corteggiare*) Emphasis est, favorem ejus more aulico ambire cœpit, *con il disegno &c.* Clericatum Camera (quam dignitatem bonum ad Cardinalatum perveniendi medium esse suprâ diximus;) & non tantum solutionem anticipavit, sed & subinde donis minoribus memoriam sui renovavit; quemadmodum etiam se ea de causa ad ejus promotionem obstrictum novit, atque Prelaturam contulit, Cardinalatum paulò post collaturus, qui finis principalis Odeschalchii erat; Ita mortuo Urbano, ambitione in pectore ipsius semper crescente, nihil nisi Cardinalatum somnians, sêque satis divitem esse cognoscens, eodem modo favorem Olympiæ ambire cœpit, oblati subinde extraordinariis donis, atque inter illa utensilibus argenteis pretiosissimis, sicque sibi viam ad Purpuram aperuit, dum D. Olympia liberalitate non vulgari devincta ad evitandum ingratitude crimen, atque ad excitandum aliorum studium Odeschalchio pileum obtinuit; Ita ut non frustra fuerit invocare Sanctam post Sanctum, & illa heic dederit saltem proximam Pontificiæ dignitatem.

Decimus
quartus,
quod Pa-
pa non-
nulli pro-
piori Dia-
boli ope
electi
fuerunt,
Exem-
plum Syl-
vestri II.

XXXII. Mala sunt, quæ mali homines indignè patrant, & sæpe Diabolica talia facta vocantur, qualia etiam dubio procul narratæ cumprimis per tyrannos & infames superiorum seculorum fæminas intrusiones censerī debent, proin nævis & vitiis majoribus fœdatae; Sed decimò quartò adhuc ex Authoribus Pontificiis cognoscimus, Papas nonnullos propiori Diaboli interven-
tu, ope & auxilio electos fuisse. Quos inter primus Sylvester II. cui ante Papatum Gerberto nomen erat, numeratur; De quo ita Wernerus Rollink Author Fasciculi temporum loquitur; Sylvester factus est Papa, auxilio Diaboli, cui homagium fecit, ut cuncta ei ad votum succederent. Consentit Platina in Sylv. II. his verbis: Gerbertus ambitione & Diabolica dominandi cupiditate impulsus, largitione primò quidem Archiepiscopatum Rhemensē, inde Ravennatē adeptus, Pontificatum postremò, majore conatu adjuvante Diabolo, consecutus est; hac tamen lege, ut post mortem totus illius esset, cujus fraudibus tantam dignitatem adeptus erat. Sic etiam Nicolaus Lyranus ad 2. Mach. cap. XIV. per Alchimum, qui Demetrio Coronam auream & palmam obtulit, ut per hoc summum Sacerdotium obtineret, significari scribit, ambiciosum in tantum, ut Diabolo faciat Sacrificium, ut per hoc promoveatur ad dignitatem; sicut, inquit, refert Guillelmus in Chronico, de quodam, nomine Gerbertus, qui per hoc ascendit ad Archiepiscopatum Rhemensē

mensum & postea ad Ravennensem & post ad statum Papalem. Non minus apud Aeneam Sylvium, qui & ipse post Papa nomine Pii II. factus est, in Comment. de gestis Concil. Basil. legimus: Nec nos fugit, Marcellinum jussu Caesareo idolis thurificasse, alium verò, quod majus & horribilius sit, Diabolicâ fraude Romanum Pontificatum conscendisse; Quibus verbis hunc ipsum certè Sylvestrum designare videtur; De quo etiam Nauclerus, cujus res Pontificias narrantis magna apud Pontificios autoritas, in Chronico, quod ipso Surio Carthusiano obstetricante editum habetur, narrat, quòd illum Diabolus ex lege adjutum devinxerit, ut post mortem suus esset. Qualem ingressum etiam egressus horrendus ab iisdem & aliis memoratus confirmat, dum Romæ in Templo S. Crucis in Hierusalem parùm metuens fraudes & æquivocationes Diaboli, ob quas non immeritò Loxias veteribus audiit, secundùm pacta Hierosolymæ vitam amisurus, à Dæmone interemptus est; Quod mortis genus cum circumstantiis plurimis partim iisdem, partim, qui & ingressum confirmant talem, & quos inter aliquot Magiæ simpliciter noxam Sylvstro inustam ostendunt, plures alii veteres & recentiores testes Pontificii; Benno, qui paulò post vixit, nec hîc saltem apertæ odii causas habuisse dici potest; Martinus Polonus, Albericus Monachus trium fontium, Vincentius Bellovacensis, Galfridus Malmesburienfis, Antonius Archiepiscopus, Henricus Erphordiensis, Carthusianus, Stella, alii commemorant; Imò apud Laurentium Schraderum Monum. Ital. l. 2. inscriptionem Sacelli à Bernhardino Canajola Cardinale positam, & non obscure rem totam significantem videre licet.

XXXIII. Gregorium VII. Episcopi XXX. Anno 1080. Brixinæ Moricæ ex Italia, Callia & Germania congregati, narrantes Trithemio in Chronico Hirsaugiensi, accusârunt, quòd per artem Magicam necromanticam, & Damonum suffragio, sedem Apostolicam invaserit. Quem & alii Magiæ reum peragunt, & cui emortualis confessio, quòd, Dæmone suadente, odium & iram contra humanum genus concitârît, tribuitur. Imò & alios Papas illorum & propiùs sequentium temporum, qui Magiæ accusantur, Benedictum IX. Johannem X XI. Felicem V. Alexandrum VI. Paulum III. commercio Diabolico ad hominum animos lucrandos & fastigium dignitatis Pontificiæ eò faciliùs, Deo permittente, consequendum usos fuisse, haud improbabile est.

Testimonia de Gregorio VII.

XXXIV.

Sixto V.

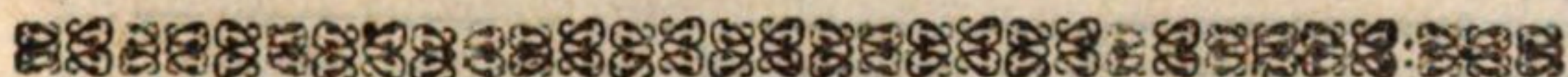
XXXIV. Recentius exemplum in Papa Sixto V. habemus, si vera de eo narrassent, qui fortè odii tantum stimulis impulsì loquebantur, Hispani & Jesuitæ, famam spargentes, Sixtum (quem per Monachum Franciscanum tenui mantili strangulari curasse dicuntur;) à Dæmone strangulatum esse, qui & Papæ sublestam fidem exprobranti, quòd septennii regimen pollicitus, quinquennio vix exacto adesset, responderit: Eum cuidam minorenni ad suspendium damnato (quod certè in Vita ejus legitur;) annos 2. de suis, ut ceu in justa ætate puniri posset, donasse. Qua ratione ei ex pacto electionem ad septennium Dæmon promississet, illam etiam, sed ad quinquennium tantum, Deo id ita disponente, præstitisset.

Conclusio;

XXXV. Si ista vera essent, ut Sylvestri II. Gregorii VII. & aliorum quorundam exempla omninò esse videntur, & saltem unum atque alterum nonnisi impudenter impugnantur, saltem omnia à Pontificiis Authoribus affirmata & tradita accepimus, aliis proin ineptè simul atque injustè de hæreticorum, quos vocant, calumniis hinc conquerentibus; certè nonnunquam Spiritus alius, sancto illi, cujus assistentiam perpetuam & planè singularem suprà jactârunt, contrarius, peculiari modo non semel in electionibus Pontificum intervenisset & intervenit, quem etiam in fructibus suis, ambitione, simonia, mendaciis &c. quæ in subsidium tunc ordinariò vocari solent, curvarum animarum technis, ibi præsentem & multis modis efficaciter agentem conspiciemus, quando jam, postquam paucis de nævis & vitiis, quæ eligentes propiùs respiciunt, actum est, ad nævos & vitia, quæ convenientiùs ipsius electionis nævi & vitia convocantur, consideranda pro ordinis instituti ratione transimus.

DIS-

DISSERTATIO SEXTA,

In qua

De nævis & vitiis Electionis Pontificum Romanorum iis, qui Electionem ipsam propius concernunt, agitur.

SECTIO PRIMA;

In qua

Partim nævi respectu silentii Scripturarum, multiplicis incertitudinis, atque dilationis exhibentur, partim de propioribus & magis moralibus Electionis vitiis quædam generaliora præmittuntur, partim deniq; vitiosa eligendi principia ostenduntur.

Breviarium.

I. Transito; II. Primum Electionis vitium in Scripturarum de ea silentio; III. Secundum in multiplici circa Electionem incertitudine; IV. Ad quam etiam pertinet Historicorum obscuritas, silentium, diversitas, imò contrarietas. V. Dissensus ratione ordinis; VI. Exemplum ratione primorum Petri Successorum porro urgetur; VII. Exceptionibus Baronii occurritur; VIII. Dissensus ratione temporis; IX. Testimonia & exempla ex Baronio; X. Tertium vitium, in dilatione Electionum & Interregnis; XI. Quantum in iis nævus sit, in dilationibus quibuscunque; XII. Longioribus; XIII. Vitiis Electionis propiora & magis moralia; Abesse deberent; XIV. Iuxta Constitutiones Pontificum, aliorumque monitiones; XV. Quarum transgressionem non puniuntur; XVI. Vitiosa sunt primò agendi principia; XVII. Respectu Papabilium ambitio; XVIII. Qua olim aberat, nunc frequentissima; XIX. Inviti creati; XX. Cur hodie ambiatur Pontificia dignitas; XXI. Ambitionis exemplum in Vigilio, querela Baronii generalis, & narratio statim post mortem Cælestini III. XXII. Post obitum Clem. IV. in electione Greg. X. In Conclavibus Clem. V. & Urb. VI. XXIII. Exemplum Ioh. XXIII. Ex Concl. Nicol. V. Cal. III. Pii II. XXIV. Ex Concl. Marc. II. Pauli III. Sixti V. XXV. Gregorii XIV. XXVI. Clementis VIII. Pauli V. Greg. XV. Urbani VIII. XXVII. Innoc. X. Alex. VII. XXVIII. Clem. IX. & X. L'Ambasc. de Rom. XXIX. Principium illud rejectum à Card. Albano; In Synodo Rom. Decretalibus &c. XXX. Principia dominantia alia; Commoda propria; Passiones alia; XXXI. Commodum proprium in Conclavibus Clem. V. Pii IV.

XXXII. Sixti V. Greg. XIV. Innoc. IX. Pauli V. Greg. XV. Urb. VIII. Alex. VII. XXXIII. Clem. IX. & X. L'Ambasc. di Rom. XXXIV. Ambitio adjuvantium maximè; XXXV. Passiones varia; XXXVI. Ex Cardinalismo & Conclavibus; XXXVII. Studium gratitudinis; XXXVIII. Odium; XXXIX. Vindicta studium; XL. Studium contrariandi; XLI. Metus poena.

Transitio;

I. **I** Am suprà Dissert. nimirum IV. Sect. II. n. 110. nostra fecimus sequentia Sebæ & Zalmunæ, Regum Midianitarum, verba: *Prout vir est, ita etiam est ipsius actio*, Judic. VIII. 21. Quod axioma heic non immeritò repetimus, post absolutam de nævis & vitiis Electionis Pontificum Romanorum, quibus personæ eligentes remotiori quodam ad electionem respectu laborant, tractationem, & in isto tractationis de nævis & vitiis, quibus ipsa electio fœdari solet, exordio. Non enim difficulter ex iis, quæ hæcenus dicta sunt, infertur, electionem eligentibus responsuram, vitiis & nævis ipsam minimè carituram, non aptos Electores etiam non aptè, non bene electuros esse. Id quod ita se habere nunc prolixius ostendendum erit.

Primum Electionis vitium in Scripturarum silentio ostenditur;

II. Et quidem heic etiam *primum* nævum in Scripturarum silentio ponimus, atque contra Electionem illam Pontificum Romanorum non leve præjudicium formamus ideò, quia nihil prorsus de ea in Sacris habetur Literis. Itane res tanti momenti, electio Vicarii Christi, cui obedire sit de necessitate salutis omni creaturæ, planè taceri debuit? Non certè; Sed, si vel Electores silentio involvi potuissent, de ipsa tamen Electione saltem aliquid dicendum fuisset; Non tantum de formis, (quod suprà volumus) verum etiam de modo secundum formas illas agendi, de dubiis, quæ circa praxin oriri, de vitiis, quæ Divini Spiritus regimen negare videntur, & quomodo illis occurrendum, quid his tam evidenter manifestatis agendum sit. Proinde dum Spiritus S. in Scriptura loquens planè ignaros & dubios heic homines relinquit, certum præbet indicium, se speciali atque approbante concursu, ut quidem jactant, quod in Electionibus ad tantam Majestatem agitur, non curare atque providere.

Secundum, in multiplici ei circa Electionem in-

III. *Secundum* Electionis Pontificum Romanorum nævum ostendemus in multiplici circa eam incertitudine. Atque huc etiam referri posset non unius generis incertitudo de potestate ipsa, ad quam Electio fieri dicitur, de Petri itinere, commoratione & Episcopatu Romano, de successione, formis, eligentibus, eorumque

que baptismo, ordinatione, promotione ad Cardinalatum, sufficienti numero &c. Imò magna jam jam à nobis posita est incertitudo cum Scripturarum de Electione ista silentio, & quòd fide tantum humana, historica, minori atque morali certitudine electiones in hunc usque diem factæ, & electiones nobis viventibus factæ cognosci debent, nec etiam signo aliquo extraordinario. (De quo tamen *Dissert. VII.* adhuc dispiciendum;) tam extraordinariæ personæ innotescunt.

IV. Verum incertitudinem illam jam satis, imò nimis magnam haud parum auget fidei humanæ ipsius, quæ heic sola superest, nec vel in suo genere perfecta sufficeret, ulterior atque essentialis imperfectio, historiæ humanæ ipsius, quæ heic sola lucem præbet, obscuritas, atque partim silentium, partim etiam diversitas, imò contrarietas; Cum tamen videatur, Deum, si in aliis humanas res tenebris involvi permittit, minimè tamen permittere debere, ut constitutio certa Vicariorum suorum tantorum, ad æternæ salutis acquisitionem cunctorum mortalium bono positorum, non certò, saltem quatenus id per hominum non infallibiliter inspiratorum relationes fieri potest, cognoscatur, atque saltem illa monumenta, quæ Electionem eorum & continuam successionem probare, illustrare, atque dubia tollere possent, non omnia habeantur, & per omnia secula conformiter rebus gestis conserventur. Eum tamen ista permisisse, nec majorem hîc quàm in quarumcunque rerum profanarum declaratione lucem haberi, ex sequentibus patebit.

V. Ut enim de rebus post electionem gestis maximæ Scriptorum pugnae reperiuntur (quod ostendere non hujus loci est;) ita etiam summus est Authorum dissensus de eo, quando Electio hujus vel illius facta sit; De dissensu autem quoad Electos *Dissert. seq.* agendum erit. Summus, inquam, est Authorum dissensus de eo, quando Electio hujus vel illius facta sit. Et quidem in ipso limine jam manus conferunt. Qui enim, juxta *Dissert. II.* ostendere non possunt, quando Petrus Episcopus Romanus factus sit, & mirè in temporis illius assignatione variant, pariter & vel maxime de primis ejus, quos in plenitudine potestatis Monarchicæ fingunt, successoribus dissentiant, quando & quo ordine nimirum singulorum electiones factæ sint, quis à Petro primus, quis secundus, quis tertius, quis quartus, & quo tempore factus fuerit. De pri-

certitudi-
ne;Ad quam
etiam per-
tinet Hi-
storicorum
obscuritas,
silentium,
diversi-
tas, imò
contrarie-
tas;Dissensu
ratione
ordinis;

ma quinque Pontificum successione maxima est, inquit Onuphrius annot. in Vitam B. Petri & 4. seqq. Pont. tum inter Græcos & Latinos, tum inter Latinos ipsos controversia.

Exem-
plum ra-
tione pri-
morum
Petri suc-
cessorum
porro ur-
getur;

VI. Est certè; Nam post Petrum (de quo prolixè l. c. egi-
mus) quidam immediatè Linum ponunt & post ipsum Clemen-
tem, alii viceversa Clementem Lino præponunt, alii Lino &
Clementi Cletum interponunt, alii rursus loco Cleti Anacletum
ponunt, alii unum eundemque Cletum & Anacletum fuisse sup-
ponunt. De Clemente adeoque Seculo adhuc decimo tertio ca-
nebatur:

Nutat adhuc mundus, sit quartus sitne secundus;

Imò adhuc nutat, utrum fortè sit tertius; Quotus gravissimis in-
ter Pontificios Authoribus est; Qui &, quoniam communem opi-
nionem secuti (prout Dissert. IV. Sect. I. vidimus) ab ipso Petro
χειροτονηθέντα ἢ κλημέντα, electum & ordinatum Clementem admit-
tunt, in eo tamen sententiæ suæ, quòd nempe Clemens demum
post Linum sederit, fulcrum quærunt & fingunt, quòd Clemens,
(quem cum Cleto Petri coadjutorem & Chorepiscopum fuisse
ajunt;) licèt electus, præ modestia usque ad obitum Lini sedere
recusaverit; quasi verò verisimile sit, Clementem, quem, si Succes-
sor designari meruit, non etiam Coadjutorem & Chorepiscopum
Petri fuisse primò miramur, eousque modestiam planè incon-
gruam prodidisse, ut, ipso Petro jubente & ordinante, sedere ta-
men constanter vel post ejus mortem demum noluerit, & contra
modestiâ usque adeò caruisse Linum, ut ab ipso Petro ordinati,
proin etiam dignissimi, Clementis sedem occupare sustinuerit,
quem alii, juxta Dissert. II. ante ipsum Petrum defunctum es-
se perhibent. Potiùs omnem illam de primis Romanis Pontifici-
bus controversiam, cui simile quid respectu aliorum in præcipuis
sedibus primorum Antistitum deprehenditur, inde venire dicen-
dum est, quòd uno eodemque tempore plures in una eademque
urbe Episcopi, sive Presbyteri in verbo laborantes fuerunt. Con-
fer Phil. I. 1. Quâ ratione absurdum illud adoptamus, quod Baro-
nius ad an. 69. n. 36. rejicit, quærens: *An duos simul sedisse volunt?*

Exceptio-
nibus Ba-
ronii oc-
curritur;

VII. Non autem usque adeò levem illam controversiam
esse, vel ex eodem Baronio (cujus *animum non mediocris suspicio*
pulsavit, Clementem quarto post Petrum loco sedisse, licèt eum ante Ana-
cletum, adeoque tertio loco ponendum esse verius putârit, ad an. 69. n. 40.)

liquet;

liquet; Ita enim n. 43. concludit: *Hæc licet pluribus dicta videantur, necessario tamen tractata, nam si in ordine & tempore primorum Pontificum Romanorum quempiam errare contigerit, in multos alios errores ferri omnino cogetur.* Ex dictis autem patet, fundamento carere assertionem ejusdem Baronii hanc: *Ex his narratis stabilis firmæque remanet Ecclesiæ Romanæ sententia de Petri Successoribus, consensuque antiquorum Patrum tam Græcorum, quàm Latinorum stabilita.* Manet contra, Electionis Pontificum Romanorum in isto dissensu non exiguum esse nævum. Qualis etiam apud Baronium eundem ad an. 158. n. 3. observatur, dum Hygini P. Successorem alios Anicetum, Pium verò illi suffectum, dicere, alios primo loco Pium, ac post eum Anicetum numerare, testatur, atque utrimque sententiæ haud vulgares assertores haberi.

VIII. Sed & nævus in eo apparet, quòd adeò non de tempore electionis horum & aliorum conveniunt, haud magis atque de ordine; Necessariò autem dissensus de ordine dissensum quoque de tempore secum trahit, & jam faciliè intelligitur, Authores, qui de ordine primorum Pontificum non consentiunt, de tempore, quo electiones ipsorum factæ sint, dissentire. Qui & aliàs sæpissimè anno, sæpe annis aliquot, multis nonnunquam variant. Quod per exempla ostendere facile, sed nimis longum foret. Sufficiat igitur testimonia pauca attulisse. De Libro, quem Damasus Papa de Papis conscripsisse dicitur, ita idem Baronius l. c. n. 35. ait; *Demonstrabimus, pluribus locis continere repugnantia inter se, ferè in unoquoque Pontifice, in annis cujusque consignandis.* De eodem n. 37. subjungit: *Ex his videas, per quos anfractus, & quanto cum discrimine procedenda veritatis, rerum Ecclesiasticarum narratio ducenda esset, si, quæ in eo scripta sunt libro, absque diligenti pervestigatione quis esse suscipienda contenderet, ut necessario sibi ipso contrario (ipsi contraria) dicere opus esset.* Onuphrius autem suum de Platinæ Chronologia Pontificum annot. ad Anacletum judicium tale exponit; *Ceterum cum in singulorum ferè Pontificum annis à Platina dissentiam, qui eos longa, difficili & operosa supputatione formavi, & nimis fastidiosum esset, unicuique Pontifici meam sententiam adjungere, in libri fine brevem omnium Romanorum Pontificum Catalogum, cum annorum, quibus unusquisque sedit, numero adjiciam, ex vetustis probatisque auctoribus à me constitutum.* Verum idem de Baronii & Onuphrii supputationibus judicabunt ab ipsis dissentientes; Ut in hoc etiam incerta sint omnia.

*Dissensus
ratione
temporis;*

Testimo-
nia & ex-
empla ex
Baronio;

IX. Fatetur ex parte ipse Baronius, dum *ad an. 80. n. 1.* ita scribit: Nos, cum non appareat, quot diebus (scribere potuisset etiam: mensibus, annis) alicujus Pontificis sedes vacaverit, à die sequenti obitus precedentis, annos ejus, qui subrogatus est, cogimur numerare. Sicque recensentes Lini annos à die post martyrium Petri, deducensque annos usque ad diem, qua anniversaria ejus Commemoratio in Ecclesia antiquitus fieri consuevit, non tantum annos, sed & menses & dies hac ratione tutius putamus esse ponendos; cum praesertim diversa à diversis scribantur, nec quicquam certi habeatur, quod omni ex parte subsistat. Idem etiam *ad an. 112. n. 1.* de communi naufragio Scripturarum quoad historiam Pontificum conqueri necesse habuit. Qui jam porrò exempla differentiae quoad tempus electionum cognoscere vult, Catalogos diversos conferat, in quo labore Doctissimus Hunnius jam praevit & viam ostendit triplici, quem edidit, Romanorum Pontificum Catalogo; Audiat Authorem *Fascic. temp. p. 67.* conquerentem: Nota, quòd libri satis discordant de tempore horum Pontificum &c. & Genebrardum *ad Leonem VIII.* Hi & sequentes Pontifices variè ab Historicis collocantur, quin & ante hunc aliqui nominant Benedictum V. Et *ad an. 684.* confusa sunt admodum istorum temporum historia &c. & Arnoldum Pontacum *ad initium Nicolai:* Hic mirè variant Historici in adnotatione annorum: & Platinam in Bonif. VI. Quantum in Pontificatu vixerit, magna controversia est. Plus enim alii, minus quidam huic tempori adscribunt. Sentio ego &c. Maxime autem Onuphrium *ad Nicol. I. Plat.* ista annotantem: Sequentes Pontifices, usque ad Clementem II. tempora adeò incerta & obscura habent, ut neque quo loco, neque quo ordine aliquot Rom. Pontificum nomina reponerentur, satis liqueat &c. Sed & videri possunt sequentia apud Baronium loca *T. II. an. 167. n. 1. an. 175. n. 2. an. 179. n. 50. an. 253. n. 5. 6. an. 260. n. 2. an. 275. n. 1. an. 283. n. 14. T. III. an. 311. n. 40. an. 313. n. 47. an. 335. n. 4. & 58. an. 336. n. 61. T. IV. an. 367. n. 2. T. V. an. 423. n. 8. T. VII. an. 559. n. 1. T. IX. an. 417. n. 1. T. X. an. 910. n. 1. an. 936. n. 4. T. XI. an. 1012. n. 1. 2. 3. 4. 5. &c. &c.* ubi circa tot Pontificum Electiones diversae, quoad annum & annos, sententiae occurrunt.

Tertium
vitium in
dilatione
Electio-
num &
Interre-
gnis;

X. Ad naevos & vitia sic pertinet incertitudo temporis Electionum, sed magis adhuc longior & frequentior dilatio Electionum. Nempe saepe satis diuturna Interregna (ita Baronius non nisi regia cogitans vocat, quae melius Inter-Pontificia dicuntur,) fuerunt. Et quidem Baronius testatur *ad an. 102. n. 24.* post mortem

tem Clementis per complures menses; ad an. 253. n. 6. post mortem Fabiani anno 1. & amplius; (ad an. 304. n. 25. refutare studet inter Pontificium an. 7. m. 6. d. 25. in libro de Pontificibus Romanis traditum) ipse verò porro testatur; ad an. 577. n. 1. post mortem Johannis per m. 10. d. 3. ad an. 638. n. 5. post mortem Honorii an. 1. m. 7. d. 17. ad an. 683. post mortem Agathonis an. 1. m. 7. d. 5. ad an. 767. n. 4. post mortem Pauli I. an. 1. m. 1. sedem Papalem vacasse. Onuphrius annotat, mortuo Cœlestino IV. sedem an. 1. m. 8. d. 15. vacasse. Alii referunt, post mortem Clementis IV. quæ anno 1270. accidit, per 2. annos Ecclesiam illam capite caruisse, non habendo possuto, sunt verba authoris Cardinalismi p. 3. l. 1. p. 50. i Cardinali accordarsi per l'elezione d'un successore; dum non potuerunt Cardinales consentire in Successorem; Mortuo an. 1287. Honorio IV. ob morbos & terræ motus electiones impediētes per 10. menses Pontificem nullum fuisse, atque, satis functo, qui in fine illorum tandem electus fuit, Nicolao IV. per 2. annos & 2. menses Ecclesiam illam ob discordiam Cardinalium viduam mansisse. Sed magis & longè magis diuturna Inter-Pontificia fuerunt, ratione habitâ in vāforū, intrusorū, Schismaticorū, de quibus partim jam suprà egimus, partim suo loco ampliùs agemus. Posterioribus autem Seculis plerunque per mensem, duos, interdum etiam tres menses sedes vacua fuit, & esse solet, atque fortè à longo tempore maxime diuturnum fuit Inter-Pontificium, quod electionem Pii IV. antecessit 4. mensium 7. d. De causis autem dilationis longioris, brevioris, quas jam ex parte innuimus, prolixius infrà agendum erit.

XI. Hic autem quantus ille dilationis nævus, vitium quantum sit, paucis monebo. Et primò quidem qualiscunque etiam brevissima mora heic multum obesse videtur. Ubi enim est, mortuo Pontifice, illa potestas Pontificia, Monarchica? Penes quem, vel ubi residet? Ostendimus *Dissert. IV. & V.* ex Monarchicorū doctrina eam non esse penes Collegium Cardinalium; *Dissert. I.* eam non esse penes Ecclesiam universam? Ubi igitur hærebit, & quomodo ad Pontificem futurum derivabitur, quomodo ei conferetur, neque interiit? Respondet Bellarminus *de Rom. Pont. l. 1. c. 12.* moriente Pontifice claves (per eas autem innuit potestatem illam Pontificiam) non perire, nec tamen remanere formaliter in Ecclesia, nisi quatenus communicatæ sunt inferioribus Ministris, sed manere in manibus Christi. Cum eligitur novus Pontifex, neque adferri ab eo claves, neque

Quantus in iis nævus sit, in dilationibus quibusque;

illi dari ab Ecclesia, sed à Christo, non nova traditione, sed antiqua institutione. Siquidem Petro eas cum dedit, omnibus ejus successoribus dedit simili ratione, qua aliquis rex proregem provincia imponens simul subditis potestatem, alium eo mortuo eligendi largiretur. Verum ab una parte hæc omnia gratis finguntur, atque jam Dissert. I. ostensum est, ne quidem Petro talem omnipotentiam Pontificiam concessam fuisse, ita ab altera parte sic non absurdum tollitur, siquidem in allato simili cum determinatione futurorum Pro-Regum simul quoque in subditis esse debet potestas, quam Pro-Regibus, qui ab iis constituuntur, conferre possint, usque ad eorum constitutionem illa præditi, atque illa simul cum determinatione Pro-Regum iis collata intelligitur; neque enim bonus Rex mortuus sine Magistratu & regimine necessario subditos, mortuo ex Pro-Regibus aliquo, relinquit; vivus ipse inferioris defuncti potestatem sua plenitudine compensat, si præsens sit; absens penes alios Pro-Regis illius potestatem constituit, aliter ac in quæstione, qua de agitur, supponitur; supponitur enim, neque Cardinales, neque Ecclesiam universam potestatis Pontificiæ in sua plenitudine capaces esse; Supponitur etiam, Christum Regem caput visibile illa, quæ pro-Regis, capitis visibilis, sint, præstare non posse; Qui certè etiam potestatem tantam, quam per homines non confert, tot monstris, tot indignè electis, immediate sive nova traditione, sive antiqua institutione contulisse dici nequit.

*Longiori-
bus;*

XII. *Secundò difficultatem etiam auget dilationis diuturnitas. Semper loquuntur de maxima necessitate Papæ; Quæ tamen tanta non esse, nec ad Ecclesiæ essentiam pertinere potest, si illa tam sæpe & tamdiu sine Papa subsistere potuit & potest; Et certè, si per biennium & amplius aliquando sine Papa substitit, dicendum est, eam longiori etiam temporis spatio sine tali capite subsistere, eoque planè carere posse. Hactenus autem recensita electionis Pontificum Romanorum vitia quodammodo remota generaliora sunt atque minùs in se moralia; Pergamus ad propiora, vitiosum electionis actum specialius constituentia, atque etiam in se plùs malitiæ moralis habentia.*

*Vitia Ele-
ctionis
propiora
& magis
moralia;*

XIII. *Vix fortè induci potes, Lector, ut credas, talia nos in Electionibus Pontificum Romanorum ostendere posse, memor eorum, quæ de sublimitate Majestatis, quam jactant, spiritualis, & de eximiis Vicarii Christi & Monarchæ, Capitis ac Sponsi Ecclesiæ*

fiæ nominibus dicta sunt; memor eorum, de quibus quoad peculiarem Dei & Spiritûs S. in opere isto curam, regimen & assistentiam gloriantes introduximus; memor etiam juramenti à Cardinalibus ante singula scrutinia conceptis verbis sequentibus præstari soliti: *Testor Christum Dominum, qui me judicaturus est, me eligere, quem secundum Deum judico, eligi debere, & quod idem in accessu præstabo.* Quod juramentum etiam in aliis eligendi modis, cum de eodem semper negotio agatur, animum occupare debere videtur; non immemor aliorum, quæ de necessitate optimæ & vitio carentis electionis diximus; Hinc fortè præsumens, in negotio hoc semper per lineas rectas procedi, nunquam viis obliquis incedi; ambages omnes ducente Spiritu omitti, Dignissimum statim omnium unicum scopum esse; *Spiritûs ejusdem fructus* heic maximè, imò solùm apparere, *charitatem, gaudium, pacem, lenitatem, fidem, mansuetudinem*, Gal. V. 22. addo, in electione Vicarii Christi, humilis, humilitatem; in electione Vicarii Christi, dolo carentis, simplicitatem; in electione Vicarii Christi, veracis, veracitatem; in electione Vicarii Christi, perfecti, perfectionem omnem, omnia operante eodem Spiritu Christi peculiariter assistente; Hinc fortè cogitans, *opera carnis* fructibus Spiritûs, Gal. VI. 19. 20. 21. opposita procul abesse, *inimicitias, litem, emulationes, iras, contentiones, dissidia, invidias, cades, & his similia, superbiam superbi* Dæmonis filiam; mendacia, sobolem patris mendaciorum; deceptiones, opera Spiritûs seductoris, mala omnia. Hinc fortè *secundum Deum* heic omnia agi; *secundum Deum*, & non secundum Mammona iniquitatis; *secundum Deum*, & non secundum omnis generis passiones.

XIV. Et quidem idem postulant Pontificum quorundam decreta, constitutiones, Bullæ, aliorumque monitiones. Ita Gregorius X. apud Onuphrium *annot. ad Greg. X. Plat. vetat: Ut in comitiis habendis sub anathematis pœna nulli fas sit, aut largitione uti, aut quicquam polliceri, aut prensare, sive animos Cardinalium sibi in nova creatione devincire*, Sed non inutile erit, audire ipsas illius voces; In Concilio Lugdunensi, quod Generale habetur, ita loquitur: 6. *decr. l. 1. de el. tit. 6. c. 4. ubi periculum J. Caterum (quia cum arbitrium vel inordinatus captivat affectus: vel ad certum aliquem obligationis cujusque necessitas adigit, cessat electio, dum libertas adimitur eligendi)* Cardinales eosdem obsecrantes per viscera misericordie

Abesse deberent,

luxta constitutiones Pontificum, aliorumque monitiones;

*die Dei nostri, per asperersionem sui pretiosi sanguinis obtestamur, ut pen-
 santes attentius, quid eis imminet: cum agitur de creatione Vicarii Jesu
 Christi, Successoris Petri, Rectoris universalis Ecclesiae, gregis Dominici dire-
 ctoris, omni privata affectionis inordinatione deposita: & cujuslibet pa-
 ctionis, conventionis, obligationis necessitate: nec non condicti & intendi-
 menti contemplatione cessantibus: non in se reciprocent considerationis
 intuitum, vel in suos: non, quae sua sunt, quarant; non commodis priva-
 tis intendant, sed nullo arctante ipsorum in eligendo iudicium: nisi Deo
 puris & liberis mentibus nuda electionis conscientiam utilitatem publicam
 liberè prosequantur: Omni conatu & sollicitudine (prout possibilis: as pa-
 titur) id acturi tantummodo: ut eorum ministerio acceleretur utilis &
 necessaria totius mundi provisio: idoneo celeriter eidem Ecclesiae Sponso
 dato. Qui autem secus egerint: divinae subjaceant ultioni: eorum culpa
 (nisi gravi propter hoc peracta poenitentia) nullatenus abolenda. Et nos
 nihilominus pactiones, conventiones, obligationes, condicta & intendimen-
 ta omnia, sive inferens juramenti, sive cujuslibet alterius fuerint vinculo
 firmitatis annexa: cassamus, irritamus, & viribus decernimus omnino ca-
 rere: ita quod nullus ad illa observanda, quomodolibet sit adstrictus: nec
 quisquam ex eorum transgressione, notam vereatur fidei non servata: sed
 non indignae laudis titulum potius mereatur: cum lex etiam humana te-
 stetur, Deo magis transgressiones hujusmodi, quam jurisjurandi observa-
 tiones acceptas. Pius IV. verò in Bulla de Conclavi, ita Cardinales ob-
 testatur, simulque iis praecipit, transgressoribus minatur: Cardina-
 les autem per viscera misericordiae Domini Jesu Christi emixè rogamus &
 hortamur, ac eis nihilominus sub divini interminatione iudicii praecipimus
 & mandamus, ut attendentes magnitudinem ministerii, quod per eos tra-
 ctatur in dandis suffragiis, ac aliis omnibus & singulis electionem quomodo-
 libet concernentibus, omni dolo, ac fraude, factionibus & animorum pas-
 sionibus remotis, ac Principum secularium intercessionibus ceterisque mun-
 danis respectibus minimè attentis: sed solum Deum pra oculis habentes,
 sese purè, liberè, sincerè, quietè & pacificè gerere & habere debeant, nec
 pro ipsius Pontificis electione conspirationes, condicta, actiones, & alios il-
 licitos tractatus inire, signa aut contra signa votorum suorum alteri da-
 re, minasve aliquibus inferre, tumultus excitare, aut alia facere, per quae
 electio retardetur, vel minùs liberè suffragia praestentur, per se, vel alium,
 directè vel indirectè, quovis colore vel ingenio audeant, vel praesumant.
 Quod si secus fecerint, aut contra prohibita in praesenti constitutione ali-
 quid admiserint, ultra divinam ultionem arbitrio futuri Pontificis pro
 modo*

modo culpe in eos quandocunque animadverti possit. Merentur, quæ Pontificiis decretis his addantur graviter monentia *Jani Nicii Erythrai Ep. ad Tyrrh. p. 178.* verba: *At ubinam, inquires, hunc, qui sit talis, quarent? Num inter eos, qui sint nobis vel mutuo amicitia vinculo juncti, vel arcto cognationis nexu constricti? Minimè quidem. Nam Christus, qui futurus erat Pontifex in æternum, inter cognatos ac notos noluit inveniri. Quamobrem hoc? Quia voluit nobis per hanc rationem insinuare, non eum esse in comitatu cognatorum amicorumque petendum, qui successurus esset Vicarius sui muneris, qui esset alter ipse futurus. Tum ille disertis verbis omnem amicitia, omnem cognationis necessitudinem respuit præter eam, quam Dei amor ejusque divinarum legum obedientia cultusque conjunxit; Nam, qui fecerit, voluntatem patris mei, qui in cœlis est, hic mater mea & frater vocabitur. At, si sola cognationis amicitiaque ratio non debeat eum nobis Pontificem dare, quem quærimus, dabit saltem spes privata cujuspiam utilitatis, vel potentia vel divitiarum. O semper humi defixas nostras cogitationes! O terrena consilia! Ergò orbis terrarum Imperatoris, Ecclesiæ universæ moderatoris, animarum nostrarum Pastoris, Christianorum omnium magistri ac Domini comitiis utilitatis privata ratio dominabitur? Ergò ille magis vel minùs dignus, qui ceteris præsit, habeatur, ille magis vel minùs idoneus, qui Successor Petri, qui summæ potestatis Antistes sit, declarabitur, quem plùs minùs è re nostra sit in tanto dignitatis gradu locari? Ergò illi tutiùs Christianorum omnium salus committi declarabitur, qui utilior ac fructuosior nobis futurus existimetur, contra, in eo omnium fortunas agi, communem salutem periclitari, orbis terræ interitum metui, unde parùm vel nihil sit ad nos lucri redundaturum? Velle autem pluribus verbis demonstrare, quàm hac partim sint levia, partim intolerabilia, non modò superfluum ac non necessarium, verùm etiam ineptum existimo.*

XV. Impossibile fortè judicas, Lector, ut graves ejusmodi admonitiones planè negligentur, & summorum maximè Pontificum præceptiones nihili aestimentur, simulque & perjurii crimen committatur, & anathematis pœna transgressione multiplici attrahatur; Maximè quia Bullæ de electionibus ante electiones singulas legi solent. Verùm totum hoc non tantùm possibile esse, sed & ordinariò fieri, ex sequentibus patebit. In *Conclavia* te introducam *referata*, Lector, ubi contraria omnia Pontificum admonitionibus & præceptionibus, inverla omnia videbis, non aliter ac si contrarium Pontifices suasissent, præcepissent ejus, quod suas-

Quarum transgressiones non puniuntur;

ferunt, præceperunt; non aliter ac si anathematis loco (in quod multis modis plerosque semper incurrere, atque proin, juxta dicta, ad electionem ineptos fieri & haberi debere, sequentia docebunt;) transgressoribus præmia amplissima constituissent. In qua tamen transgressionum multitudine de animadversione arbitraria futuri Pontificis pro modo culpæ institutæ nihil planè auditur. Gaudet præsentibus ipse, fortè ejusmodi artibus prohibitis promotus, quas proin in authoribus punire ingratitude speciem haberet; Contra recens electi in his etiam se Clementes ostendunt. Exemplo sit Urbanus VI. à quo, finito sermone Inaugurali *Cardinales petierunt plenariam Indulgentiam omnium suorum peccatorum, & dispensationem super quibuscunque Irregularitatibus, quas ipsi quacunque occasione, vel causa forsitan incurrissent, quod etiam Papa libenter concessit, & subsequenter quilibet eorum Confessorem elegit, per quem in forma Ecclesiæ se absolvi fecerunt, juxta Conclave ejusdem.* Sed & jam diximus *Dissert. I.* quàm indulgens sibi Sixtus V. ratione mendaciorum in Conclavi fortè prolatorum esse voluerit.

*Vitiosa
sunt pri-
mò agen-
di princi-
pia;*

XVI. Fidem dictis facturi, in consideratione ulteriori nævorum & vitiorum Electionum Pontificum Romanorum *primò* principia, secundum quæ in Electionibus istis operatio instituitur, *secundò* media, quibus scopum consequi student, & *tertiò* adjuncta quædam, quæ ex principiis & mediis talibus fluunt, ob oculos ponemus. Prius autem illud monendum putamus, nos non eo animo vitiosa ista ostendere velle, qui omnes Electores eorum ex æquo participes credat; contra persuasissimi sumus, non paucos ex erronea quidem opinione, quod Papatus sit Divina institutio, Viros honestos sæpe intervenire, ex principiis honestis, licitorum, facta hypothesis, mediorum usu, bonum Papam eligere modis omnibus studentes, quales etiam tractatio sequens subinde ostendet; sed & ex illa constabit, longè majorem esse numerum ex aliis principiis aliter aliò collimanum, illósque ab his ordinariò torrentis cujusdam violentiâ in sequiorem partem abripi, imò etiam quosdam, quos extra Conclave ab omni furo alienos crederes, iatus multum diversos apparere, atque occasionibus datis, temptationibus auctis, detractâ etiam larvâ, morbo communi infectos. Hâc præmissâ monelâ jam ad rem ipsam &, juxta ordinem jam jam positum, *primò* ad considerationem Principiorum agendi vitiosorum progredimur.

XVII. Ad ea autem distinctius cognoscenda distinguimus statim inter Cardinales *Papabiles*, id est, eos qui aliquam spem *Papatum* consequendi habere possunt, & *Non-Papabiles*, distinctionem adhibentes apud Conclavium scriptores usitatissimam. Sunt enim certa *Papabilium* plerorumque principia, ex quibus omnia reliqua pendent. Est ambitio & cupiditas se ad sublime Petri solium evehendi. Hæc principia si *Papabiles* non haberent, media vitiosa quælibet intermitterentur, frustra etiam alii vitiosa principia foverent. Hinc, quamvis ambitionem illam, tanquam vitium eorum, qui eliguntur, demum *Dissertatione sequente* spectare possemus commodè, tamen, quia est *Roma etiam Radix Omnium Malorum Ambitio*, heic non minùs commodè inter principia vitiosa electionis eam, tanquam primum aliquod movens, considerabimus.

*Respectus
Papabi-
lium am-
bitio;*

XVIII. Olim quidem non erat sic, sed non ambientes, imò etiam inviti constituebantur Episcopi Romani, æquè ac aliarum Ecclesiarum, in quorum ore veritas erat suprà indigitatum illud: *Nolo Episcopari*; Quamdiu nimirum Episcopus Romanus intra Episcopi particularis limites se continebat, quamdiu persecutio vigeat, quamdiu nondum ad istam potentiam mundanam, ad istas divitias terrenas, ad luxum istum deveniebatur. Imò, ut unus & alter quasi anticipando ambivit, ita quoque postea non defuerunt, qui, si historiæ fides est habenda, onus recusarunt, quamvis rariores illi fuerint, & rariores indies facti sint, usque adeò, ut à longo tempore non ambiens miraculi ad instar haberi potuisset, atque albo corvo rarior hic fuerit. Id quod ex sequentibus manifestum fiet.

*Quæ olim
aberat,
nunc fre-
quentissi-
ma;*

XIX. Non tamen possumus non, quia opposita juxta se posita magis elucescunt, aliquid porro de abstinentia & moderatione priori afferre. Illustre est, quod Cornelio c. an. 254. electo S. Cyprianus ep. 52. ad Antonianum apud Bar. ad an. 254. n. 43. testimonium perhibet: *Tum deinde Episcopatum nec postulavi, inquit, nec voluit, nec, ut ceteri, quos arrogantia & superbia sua tumor inflat, invasit, sed quietus & modestus, & quales esse consueverunt, qui in hunc locum divinitus eliguntur, pro pudore virginalis conscientie sue & pro humilitate ingentis sibi & custodite verecundie, non ut quidam vim fecit, ut Episcopus fieret. sed ipse vim passus est, ut Episcopatum coactus exciperet, &c.* Sed & de Gregorio I. ex Martyrol. Rom. d. 3. Sept. apud eund. ad an. 590. n. 3. similia paucis occurrunt: *Rome ordinatio*, verba sunt Martyrol.

*Invidia
creati;*

incomparabilis viri S. Gregorii M. in summum Pontificem, qui onus illud subire coactus è sublimiori throno clarioribus sanctitatis radiis in orbe refulsit. Exemplum serius idem ad an. 1086. n. 3. in Victore III. exhibet.

Cur hodie
ambiat
Pontificia
dignitas;

XX. Causam mutati paulatim statûs & subsecutæ cupiditatis, quam jam quoque n. 18. innuimus, non malè pandit Author Conclavis Sixti V. qui, postquam de suprema Pontificis dignitate & potestate egisset, mox subjungit: *Essendo il Papato &c. Id est; Cùm Papatus tanta sit dignitas & authoritas, mirum non est, naturâ ad alta aspirantes homines eum ambire atque querere; Sed mirum est, illos, quos non Zelus pro honore Divino, sed ambitio perversa & desiderium injustum agit, eum propter commoda vel acquirere vel aliis procurare.*

Ambitionis
exemplum
in
Vigilio,
querela
Baronis
generalis,
& narra-
tio statûs
post mor-
tem Cœle-
stini III.

XXI. Ita autem contingere jam ostendemus. Et quidem sine dubio cupiditatis heic stimulis pulsantur, qui (quod de plurimis mox declarandum erit;) varii generis malis artibus promotionem suam quærunt; Sed & habemus manifestiora atque propiora in exemplis sequentibus indicia. De Vigilio P. cujus posthac etiam prolixior mentionem facturi sumus, Baronius ad an. 540. n. 5. testatur, quòd consueta summi honoris prurigne exagitatus, ut eum tuto consequi posset, nec unquam inde ejici ob delicta patrata, certam sibi vaser viam aperiendam curaverit. Ad an. 900. n. 3. vehementer & in genere declamat contra Principum secularium manus in Rom. Pontificum electionem immittentium pessimos suasores, quos hostes Ecclesiæ Rom. infensissimos, procos impudentissimos & procacissimos, nefarios, avidissimos & audacissimos competitores vocat, qui turpis assentationis lenocinio ad Cathedram Petri sibi accessum parent. Idem Baronius ad an. 1198. ex Rogerio illius temporis Scriptore ita statum post Cœlestini III. P. obitum exprimit: D. Ostiensis Episc. Cardinalis nitebatur, ut ipsemet Papa fieret; Similiter D. Jordanus de Fossa nova, similiter D. Gratianus, & ceteri omnes nitebantur, unusquisque pro posse suo, ut ipse fieret summus Pontifex.

Post obi-
tum Clem.
IV. in ele-
ctione
Greg. X.
In Concla-
vibus

XXII. Parallelum planè exemplum habet Il Cardin. p. 3. l. 1. p. 51. Ubi de Cardinalibus post obitum Clementis IV. A. 1270. congregatis ista habentur: *Tutti &c. Omnes se credebant dignos Papatu, & quod maximum est, electione in longum protractâ, quilibet pro se negotiabatur, nullam aliorum competitorum mentionem faciendo, hinc impossibile erat, ut 18. competitores iidemque Electores aliquid conclude-*

rent.

rent. Eadem ferè Platina in Greg. X. qui tandem electus fuit, verba habet. Porro in Conclavi Clementis V. legimus, *I pensieri &c.* *Clem. V. & Urb. VI.* cogitationes aliorum Cardinalium tendebant ad exaltationem propriam. Sic etiam Card. de Ursinis in Conclavi Urbani VI. Papatum, ut credebatur, aspirabat.

XXIII. De Johanne XXIII. al. XXIV. cujus electionem certo ambitionis indicio à se ipso profectam bis jam tetigimus, ita Platina in vita & ex eo fortè Il. Card. p. 3. l. 1. 93. loquitur: *Constat, eum ad dignitatem Pontificiam semper aspirasse; Nam cum adolescens esset, ac Bononiæ aliquot annis juri civili operam dedisset, assumpto (ut nunc fit) doctrinæ gradu Romam iter instituit. Interrogatus autem ab amicis, quò proficisceretur; Ad Pontificatum; respondit; Quàm egregiis autem, scilicet, mediis ad desideriorum suorum complementum usus sit, suo loco dicemus. In Conclavi Nicolai V. miraculum Il Card. l. c. p. 111. hocce accidisse testatur, quòd nimirum semel electus fuerit Papa aliquis, che non ambiva, qui non ambiebat Papatum. De reliquis Conclave ipsum habet: *Quelli &c.* Illi, qui omni studio Papatum ambiebant, repulsam ferebant &c. Sequens Conclave Calixti III. habuit molti pretendenti, multos ambientes gradum dignitatis illius. Ipse Calixtus, sede vacante, omnibus affirmavit, se Papam futurum, & referente Platina etiam, nondum Papa, tanquam Papa promisit. Et in subsequente Pii II. potentiores omni studio aut se, aut amicos promoveri studuisse dicuntur; ne mancavano &c. neque deerant, qui, deposita omni modestiâ, lequebantur pro se ipsis, & se dignos Papatu judicabant, ita &c. Sed inter hos periculosissimè communi ambitionis morbo laborabat & tandem moriebatur Cardinalis Rhotomagensis, cui sequentia pro se verba tribuuntur: *Io sono &c.* Fui Cardinalis ante eum (Æneam) atque jam novistis, me non esse inconsideratum, neque stultum, neque doctrinæ respectu Papatu indignum, sum ex stemmate regio, neque mihi desunt amici, neque facultates, neque divitiæ &c. addebat preces, minas, se non ampliùs Simoniacum futurum &c. Ad Æneam, cum votum Calici injicere vellet, humili prece idem dixisse fertur: *Ænea &c.* Ænea miserere mei, & me habe recommendatum, recordare mei; Cùmque tamen Æneam vicissè videret, repentina miser morte abreptus fuit.*

XXIV. Ex Conclavi Marcelli II. pauca ista tantum excerpimus: *Gli Card. &c.* Cardinales omnes volebant eligi, aut alium eligere ad modum suum. Testatur etiam Conclave Pauli III. de ipso Paulo, *Ex Concl. Marcel. II. Pauli III. Sixti V.*

lo, cum ante electionem Clementis VII. orationem habuisse, quâ se ipsum tectè ad Papatum commendârit, & eum, sede Clementis vacante, astutiorẽ Clemente fuisse, dum potente Imperatore Concilium, forse per tenere ingelosito il Papa, fortè ut emulationem in Papa foveat, timuerit, neque timorem, occultare potuerit, Paulus contrâ hic Imperatore post mortem Clementis petitionem iterante, forse per tenere à freno il Papa, fortè ad frænum Papæ injiciendum, de Concilio habendo locutus sit, ut nimirum Episcoporum Germaniæ & Cæsaris favorem eò facilius obtineret. In Conclavi Sixti V. præter Card. Cesis aliorum pretenduntium mentio fit, Farnesiûsque introducitur incapricciato &c. pertinaci, flagrante & incredibili Papatum consequendi desiderio actus; Cui etiam tribuitur, quòd Torresium decrepitum promovere voluerit, ut postea ipse succedere posset, amulo illo sublato. Ipsius Sixti immoderatum ad Papatum perveniendi desiderium partim jam Dissert. I. & IV. expressimus, partim porrò, quatenus in Conclavi & Vita ejus, sic etiam in Cardinalismo artes adhibitæ memorantur, suis quamvis locis declarabimus; Artes, inquam, Sixti, qui vix à porcorum grege abductus & habitu Monastico primùm indutus jam de Papatu & cogitabat, & loquebatur; Atque sermones illos qualibet occasione resumebat, propiori semper applicatione factâ, & clariùs expresso suo desiderio.

Gregorii
XIV.

XXV. In Conclavi Gregorii XIV. primò fit mentio difficultatum, quæ cuivis respectu sui ipsius occurrerint. Subjungitur tristis querela Cardinalis Columnæ, che havendo &c. quòd post multa & diuturna Hispaniæ præstita servitia, jam non commemoratus sit inter competitores à Rege approbatos, atque sibi præferri videat multos de Rege minùs meritos. Additur conatus Card. Madruccii, quòd, postquam aliquam pro se negotiationem institui curâisset, non obstantibus Sforzæ in contrarium conatibus, nihilominùs Montaltium rogârit, ut illuc concurreret &c. Triste est, quod sequitur ibidem traditum, nempe Montaltius dixit Albano, ut letaretur, se eum Papam facturum; quo sono bonus senex gaudio repletus, ad ostendendum, quòd non sit tam decrepitus & debilis, ut non posset onus illud sustinere, cella exire & aliquot passus ambulare voluit, sed humi procidit tali percussione, ut inde vitæ jacturam fecerit. Tantùm huic etiam nocuit solum Papatûs desiderium! Quod saltem non profuit Card. Paleotto, qui in eodem Conclavi, cùm paucorum accessus deesset, ut ipse sibi in tali occasione omni adjumento possibili non deesset, rogavit Comum, qui sibi vicinus erat, ut Columnam

nam & Arragoniam ad dandum sibi accessum, sed nemine idè surgente, hortaretur.

XXVI. Ex Conclavi Clementis VIII. jam vidimus, quàm inhumanè S. Severinæ amplexus, verbis: *Va via Papa del Diabolo; Id est; Apage Papa Diaboli!* rejectus fuerit, & quàm parùm eum suum, *senza mio pregiudicio, sine meo præjudicio;* cùm scrutinium post adorationem à multis tentaretur, juverit. Sed nec Conclave Pauli V. desiderantibus caruit; *novi era &c. Non ibi fuit senex aut mediæ ætatis, qui non sperarit.* Ipse Borghesius mox eligendus, cognitâ de se cœptâ negotiatione, Aldobrandino gratias egit. Inter rationes autem, ob quas Borghesius Nepos in sequente Conclavi Gregorii XV. Camporam nondum decrepitum promovere studuit, numeratur & illa, quòd, illo sedente, ipse maturus ad Papatum fieri & Cardinales interea temporis pro lubitu suo disponere voluerit. Campora idem jam habitus à multis *piu da Papa, che da qual ch'era,* potiùs pro Papa, quàm pro Cardinali; Ipse etiam jam spe Papatum devorârat totum, hinc jam quoque pollicitus, *qualem se certo certius præstiturus sit.* Meliori successu Barberinus in Conclavi, ex quo ipse Papa Urbanus VIII. exiit, se commendâsse & omnia ad electionem suam disposuisse, cæterùm etiam honoris imminutionem in casu repulsæ (quam eum multi cum reputationis jactura certò passurum esse in ipso ingressu ad electionem adhuc affirmabant;) timuisse dicitur; Qui etiam ad Borghesium de bono successu diffidentem dixisse fertur, *che col fondamento &c. se cum favoris ipsius fundamento procurare velle mane illo feliciter eventurum; sperare finem responsurum mediis tam bene ordinatis.*

Clementis
VIII. Pauli
V. Gregorii
XV. Urbani
VIII.

XXVII. In Conclavi Innocentii X. sermo est de multis, *che pretendevano &c. qui pretendebant Papa fieri, tam in illo, quàm in futuro Conclavi.* Similiter Conclave Alexandri VII. ægrotantes exhibet, & primò quidem Card. Sacchetium, qui Nepotem in Hispaniam misit, ut favorem impetraret, & ostenderet, neminem se utiliore Hispanis Papam fore. Paulò post 22. Cardinales memorantur, *che aspiravano &c. qui simul aspirabant ad Papatum, & quorum major pars illuc pervenire studiosè contendebat.* Quivis illorum se proponi sinebant à Capitibus factionum, neque ullus erat, qui non sperarit, se præ aliis diligi. Ex illis Cherubinus non poteva &c. credere non poterat, Barberinum se nolle &c. Idem risum totius Conclavis excitavit, coram crucifixo dicere auditus: *Domine, si populo tuo sum necessarius, non recuso laborem.* Barberino autem non videbatur longa Conclavis duratio displicere.

Innoc. X.
Alex. VII.

Mem. IX.
& X.

plicere, quia ipse tandem eligi cupiebat, quò & collimârunt verba Conclavistæ &c. qui & *amicos sibi argento comparare voluit, qui gratitudine moti eum evehere possent, quò tantopere aspirabant desideria ejus.*

XXVIII. Clementis IX. Conclave pariter conceptiones multorum memorat. Ante ingressum Cardinali Chigio, cùm de eligendis Officialibus ageretur, *niun' Card. &c. Nullus Cardinalis displicere voluit, ne perderet commoda sua respectu Conclavis futuri. El- eius sibi ipsi non deerat &c. Barberino variis modis procurare vo- luit l' elettione &c. electionem aut in persona sua, id quod maximè pro- babile est &c. Similia habet quoad sedem, tunc, imò ex parte non- dum, vacantem. Il Card. p. 3. l. 3. p. 274. seqq. Non è credibile, inquit Author, quàm superbas dederint Cardinales Papabiles (Legato Hispaniæ eos invisenti) recreationes, maximè Farnesius, de quo præ aliis age- batur, quasi inclusiones Regnorum per gulam trahi debeant. Non desiste- bant, pergit idem, conciliare sibi animum & affectionem ambarum par- tium, licet ad præsumptionem meriti sui sive veri, sive putativi non vilem reddendam, simulârint, se longiùs ire. Tunc quoque Facchinetti si racommandò &c. se commendavit modestè, declarando, prætensionem suam exiguam esse in Conclavi pleno dignissimis aliis; sed cùm soleat sæpe turbidum quid atque litigiosum accidere, Hispanos & amicos suos ro- gavit, ut sui memores essent; sed turbidum illud nunquam venit &c. Eodem tempore veniva &c. Palotta ponebatur in Catalogo Praten- dentium. Ibidem mentio fit spei Odeschalchii &c. Cardinalis Gi- netii che cominciò &c. qui cœpit ipse negotiationem de persona sua. Adiit eum in finem Barberinum, rogans eum, ut ei curæ cordique essent commoda sua &c. In Aphorismis Politicis autem Cardinalis Az- zolini (De quo vide L'Ambasc. di Rom. p. 25. 120. 165.) annotatur, Hispaniæ Legatum in Conclavi Gregorii XIV. alterâsse animos totius Conclavis, septem tantùm nominando, per vedersi &c. sic enim reliqui omnes semet voce passiva privatos videbant. Tandem in Conclavi Clementis X. studium D. Bonvisii pro Avunculo, de quo spes ipsi facta erat inanis, apud Legatum Galliæ memoratur, quo petiit, che S. E. &c. duabus lineis Card. Gallos moneret de ultima manu admovenda, sic agnitum iri fortunas Avunculi ab Ea profluere. Tunc etiam Roma vidua de procis suis ita L'Ambasc. di Rom. p. 16. ceci- nit: Horche vedova son, ò quanti e quanti. Id est; Jam dum vidua sum, ò quot & quot &c. Vide Dissert. IV. Sect. III. n. 12.*

XXIX. Hi

XXIX. Hi omnes & multi alii certè diversa principia habuisse videntur à principiis Albani in Conclavi V. cui multi vitio verterunt, quòd sibi gratiam Alexandrini & aliorum capitum procurare non allaboraverit, ò fosse &c. sive ideò illud factum sit, quòd nimium de se confidenter præsumpserit, sive indignum atque illicitum duxerit, ut Cardinalis aliquis Papatum ambire præsumat, aut eum procurare arte & simulatione; atque solebat respondere iis, qui tunc ei consulebant, ut incedat communi corrupti moris via, Cardinalem non debere ambire aut ita procurare Papatum, sed ita vivere & operari, ut à bonis omnibus dignus Papatu judicari queat &c. Sed neque multum hi omnes & multi alii curasse videntur severas Symmachi P. leges in Synodo Romana latas: Si, ut fieri solet, (ergò jam tunc solebat fieri!) studia cœperint esse diversa eorum, de quibus certamen emerferit. Sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto iudicio, de electione decreverit. Item: Propter occultas fraudes & conjurationum secretas insidias eorum, qui de Pontificali ambitu egerit, & rationabili probatione convicerit, particeps actionis non solum purgatus sit, sed etiam remuneratione sublevetur. Nec etiam approbasse videntur illam verborum: Si quis Episcopatum &c. quæ in Decr. p.2. caus.8.q.1.c.10. habetur, explicationem: Episcopatus nomen est operis, non honoris &c. ut intelligat, non se esse Episcopum, qui præesse dixerit, non prodesse &c. Locus superior, sine quo regi populus non potest, etsi ita teneatur, atque ministretur, ut decet, tamen non decenter appetitur &c. negotium justum suscipit necessitas charitatis: quam sarcinam, si nullus imponat, percipienda atque intuenda vacandum est veritati: Si autem imponitur, suscipienda est propter charitatis necessitatem; sed nec sic omnimodo veritatis dilectio desideranda est, ne subtrahatur illa suavitas, & opprimatur justa necessitas. Nec etiam credidisse cum Jano Nicio Erythræo Epist. ad Tyrrhenum p.178. circa eandem Pontificis Electionem: Nullum bene imperaturi signum est majus, quàm si imperare recuset; Vel parum certè bonum imperium curasse. Ambiunt locum non quia sanctus habetur, sed quia summus est; Et multò magis recedunt à rigore Evangelii, & exemplis Christi atque sanctorum suprà memoratis, qui sibi honorem non sumpserunt; Nam quando secundum principia suæ ambitionis agunt, illorum classem constituunt, quos suprà quasi se ipsos eligere diximus; Tales etiam, ut diximus, ambitione sua locum, quem aliàs non haberent, dant vitiosis aliorum principiis, propriisque, quibus unus ad alterius commodum vel

Principium illud
reiecit
à Card.
Albano;
In Synodo
Rom. De-
cretali-
bus &c.

incommodum pro occasionibus natis trahitur, passionibus. De quibus jam quoque agendum erit.

*Principia
dominan-
tia alia;
Commoda
propria,
Passiones
variae;*

XXX. Vitiosa sunt; Nequis igitur expectet, ut principia in Electionibus Ecclesiasticis genuina multis commemoremus, quorum ab aliquot Seculis in Electionibus Pontificum rarissima nonnisi & obscurissima vestigia apparent, studii nimirum præcipuè Ecclesiæ ad Dei gloriam, sepositis affectibus humanis, in Electionibus istis ferviendi. Contraria studia atque principia dominantia Scriptores exponunt unanimiter, *commoda propria, passiones varias*. De quibus primò in genere aliquid dicendum erit; Cognosci autem jam aliquomodo possunt ex sequentibus testimoniis varia simul complectentibus, atque ex parte ad nullum certum Conclave restrictis. Sic conjungit Lottinus *Dissert. de Concl. invidiam, conspirationes, privatos affectus &c.* Author verò Card p. 3. l. 2. p. 249. dicit, *adoratione favere Cardinalem alteri, ò per amicitia, &c. vel ex amicitia, vel ex conscientia, vel per aliquod commodum particulare*; Idem testatur l. 3. p. 268. *Tra li &c.* Inter Cardinales quidam sunt, qui neq. Dei sunt, neq. Diaboli, alii unice suis commodis intenti, alii obligati ad sequendas partes Nepotismi, alii Gallia, alii Hispania, quidam promittunt aliquid lingua alicui, & corde alteri; imò tales etiam dantur, quibus volupe est omnes excludere, ut negotia intricent &c. Sed & Conclave Leonis XI. diversa Cardinalium eligentium principia enumerat. De creaturis Aldobrandini ita author ait: *Altre &c.* Alii fame laborabant, alii offensi erant, alii Principum mancipia, alii obligati pecuniæ propria, alii ducti à Spiritu S. Et fortè hi, quemadmodum ultimò locantur, paucissimi erant; Ipsius autem Aldobrandini principium erat, *di conservare &c.* Conservare illud dominium Ecclesiasticum in forma pristina, id est, *dependente à se, cum divino atque humano jure Aristocraticum esse debeat & commune iis, qui Zelo & caritate ad regimen apti sint.* Sed alia omnia credentem Sixtum V. jam *Dissert. I.* exhibuimus. Atque etiam non pauca cumulavit in Conclavi Gregorii XIV. Montaltius, dum ex 7. ab Hispanis propositis aliquem electurus cumulavit atque invicem comparavit *commoda, respectus, difficultates, & promissiones, quæ in singulis concurrebant*; hinc plenus erat dubiis atque ambiguitatibus, dum desideravit simul placere Magno Duci, & Duci Mantua, satisfacere *Attempzio & Sforza & Columnis, remove periculum Paleotti, se approbare suis creaturis, certa reddere sua commodà, & promissa prestare singulis*; hinc nesciebat, quò se velit vertere ad omnes istos fines consequendos;

dos ; distinguere autem, quodnam horum minus noxium aut magis desiderandum sit, difficillimum erat, ut non dicam, impossibile. Similia ferè habentur in Conclavi Clementis IX. ubi de alienis Chigii & Rospigliosii, Nepotum, animis agitur. Sed ista & reliqua omnia commodè ad commodum proprium & passiones varias reduci possunt.

XXXI. *Commodum proprium* relationem maximè habet ad promissiones & Simoniam, de quibus suo loco, ubi proin etiam hocce principium magis declarandum erit ; Respicit autem partim divitias, partim honores ; Atque utroque respectu heic principium esse solet, ut sequentia docebunt. Accipe primò, Lector, generale ex libello, cui titulus: *L'anima di Ferrante Pallavicino*, & cujus Author Joh. Franc. Loredanus creditur, de communi hodie in hoc negotio commodi proprii studio verba Latinè versa p. 84. Res mirra & deploranda est, videre nos creari Pontifices, non judicatos ex meritis, sed secundum eas qualitates, quas factiones sibi proficuas reputant, atque hæ non tergiversarentur in creando ipso etiam Diabolo, modò illis prodesse vellet. Quid enim in Conclavi Clementis V. quærebatur ? Commodum proprium : Subito si mostrorno &c. Subito se ostendebant inter eos potius inimici, quàm amici, & odio habentes, quàm bene affecti, omnibus se pro commodis propriis defatigantibus ; qui & tandem studio placendi Regi Galliæ, utque fautorem haberent, Episcopum Burdgalensem Regi familiarem elegisse dicuntur ; Prout quoque Cardinalis Columna, electione peractâ, statim ad Regem profectus est, accio &c. ut eo mediante possit habere quandam partem gratiæ apud Sanct. suam, asserens, non alio fine electionem in longum protractam esse, quàm ut nihil contrà voluntatem & beneplacitum Regis fieret &c. Imò addit Author, multos credidisse, Cardinalem promissionem favoris Pontificii à Rege obtinuisse. Quò tendebant vota in Conclavi Pii IV ? Ad commodum proprium ; Omnia quisque faciebat, secondo che pensava &c. prout putavit maximè artificiosè juvare causam propriam.

XXXII. Sic etiam Conclave Sixti V. loquitur de procurare volentibus aliis Papatum per intercessi, per commoda ; In eodem introducuntur pro Sixto vota quærentes, che giudicavano &c. que judicabant faciliùs acquiri posse, ò per interesse, aut per dependentias, id quod feliciter successit. Qualia etiam in Conclavi Gregorii XIV. inveniuntur quasi venalia vota Neutralistarum, che aderivano &c. qui adhærebant modò huic, modò illi parti, secundum ductum conscientiæ, aut

Commodum proprium testimonio generali & iudicii in Conclavibus Clem. V. Pii IV.

Sixti V. Greg. XIV. Innoc. IX. Pauli V. Greg. XV. Urb. VIII. Alex. VII.

commodi. Non minùs in Conclavi Innocentii IX. jam suprà ostendimus obambulantes per loro interessi, propter commoda sua. In Conclavi autem Pauli V. jam ab initio dicitur: L'oggetto &c. Scopus omnium idem erat, qui in Conclavi precedente, promovendi proprium commodum in promotione amicorum & remotione inimicorum. Imò totam Curiam Romanam ab utilitatis propriæ studio quasi animari, ex Conclavi Gregorii XV. discimus, dum eam Author vocat, una radunanza &c. confluxum personarum, quæ omnes propriam conditionem meliorem reddere unicè student. In Conclavi Urbani VIII. quemvis secutum esse privatam opinionem, e lo privato interesse, & proprium commodum cognoscimus. Eosdem duces Conclave Alexandri VII. habuit. Quia enim proprium commodum quæritur, ideo Ogn'uno vuol &c. quivis vult videri author creationis novi Pontificis & negat se alium promoveri voluisse; Quod Author generaliter affirmat. In eodem Conclavi ægrè ferebat Hispaniæ Legatus, quòd Cardinales Medici proprio commodo intenti erant, non, quòd nihil aliud respici hinc voverit præter Dei gloriam & commodum Ecclesiæ, sed, quòd trà gl'interessi &c. inter commoda Hispania etiam respicerent ad proprium, & quia judicavit, omnia hinc sacrificari debere, non Deo, sed, utili Principis sui, emulatione urgebatur ob solam apparentiam habiti cujusdam ad proprium commodum respectus. In eodem occasione habuit Author dicendi: E cosa incredibile &c. Incredibile est, quàm facile sit cuivis decipi ab utilitate propria; hæc arbitrum agit affectuum humanorum, neque ullus est, sapiens licet, qui non cedat vanis ejus apparentiis.

*Clementis
IX. & X.*

XXXIII. *Cessit Cardinalis Rupertus in Conclavi Clementis IX. cujus regula ostenditur negl' interessi bisognevoli della sua casa, in commodis necessariis familiae suæ; Cessit Cardinalis Chigi in eodem Conclavi negotiando pro Elcio, che per la parentela &c. quem ob cognationem, Purpure obligationem, communem patriam, & familiarum amicitias, maximè sibi proficuum fore putavit; Cesserunt, quibus sub novo Papa regnare volentibus Rospigliosius non convenire videbatur, habens in familia Nepotem futurum magnorum negotiorum capacem. Cesserunt in Conclavi Clementis X. multi; Medicæus, che in primo luogo &c. qui primò spectabat utile suæ familiae; Et cujus respectu magna confusio in illo Conclavi oriebatur, quia ne alcun altro &c. nemo planè potuit scopum ejus perspicere, quem primò quidem familia suæ commodis inservire voluit; Cesserunt Medici semper, mentre &c. experientia semper teste, eadem semper primò loco quærentes.*

Cesse-

Cesserunt tunc Cardinales complures alii, ut tandem necesse habuerit Legatus Hispaniæ in ultima audientia nomine Regis sui Cardinales exhortari, *che postposti &c. ut Eminentia suæ postpositis omnibus commodis privatis & particularibus, spectent ad electionem Pastoris Sancti &c. se esse scandalizatum moris, quæ inde orta dicantur, quod quidam nomine turmæ (lo Squadrone) commodis privatis aptum reperire nequeant.* Cessit Chigijs, *che pareva &c. qui videbatur ambiguus circa Electionem Altierii, incertus, utrum favorem Palutiorum, seu præcipuorum cognatorum ejus habiturus sit* De omnibus istis canit L'Ambasc. di Rom. p. 80. *Chi non vede aperto e chiaro, che ciascun qual Molinaro Tira l'acque al suo molino.* Id est; *Quis non manifestè videt, Molitores hos aquam ad molam suam dirigere.*

XXXIV. Ambitio in adjuvantibus maximè & specialius in Conclavi Sixti V. ostenditur, dum enim Medicæus ad exaltationem Montaltii, qui Cognati sui Ursini inimicus erat, concurrere voluit, *potè più in lui &c. più in eo potuit ambitio & desiderium excludendi Farnesium & Torresium, quàm verò beneficium & respectus cognati.* Quod testimonium respectus inter se sæpe pugnantes exhibet terrenos, vitiosos omnes. Quomodo ambitione sua commoti primarii Authores Electionis Sixti V. fuerint, jam Differt. I. expositum est, de eo enim, juxta Conclave cogitabant, eum non habere nepotes magnis aptos, *se sub eo regnatos esse.* Et paulò post dicit Author de iisdem: *Tirati &c. Eousque igitur desiderio dominandi inducti pro Montaltio negotiabantur.* Ad ambitionem commodè etiam referimus gloriæ studium, quod in Card. Montaltio Conclave Greg. XIV. ostendit: *Voleva &c. Voluit, ut quemadmodum determinatio faciendi Papam & Personæ electio ab eo profecta erat, ita etiam gloria totius operis sua esset;* Id quod Madruccijs ægrè ferebat factum.

XXXV. Diximus n. XXX. præter commodum proprium etiam varias *passiones* principia in Electionibus Pontificum Rom. dominantia esse. Est quidem studium commodi proprii ex passionibus latius sumptis, sive jam pecunia, sive honor, sive utrumque quæeratur, vitiosæ sunt istæ *passiones*, atque omnes omninò *passiones* commodum proprium quodammodo respicere videntur; Interim tamen alia quædam *passio* est; Et *passiones* quidem in genere latiore aliquem conceptum præbent atque sæpe commodum proprio contrariari videntur, *passio* autem hæc vel illa commodum proprium sub certa forma contuetur, vel enim commo-

*Ambitio
adjuvan-
tium ma-
ximè;*

*Passiones
varia;*

dum

dum proprium ab alio promotum est, & tunc oritur *desiderium gratitudinis*, vel læsum, & tunc *odium & vindictæ studium*; vel lædendum timetur, & tum adest *metus &c.* Quæ omnia inter causas in Electionibus Pontificum præcipuè moventes esse, jam ostendendum erit, & quidem primò generaliter aliquid de dominio passionum & affectuum in istis electionibus dicemus.

Ex Cardinalissimo
& Conclavibus;

XXXVI. De quo Author *Cardinalissimi* tanquam de re notissima atque pro certo præsupponenda loquitur: *Ogni uno &c.* Nemo nescit, inquit p. 1. l. 3. p. 326. in electionibus Pontificum regnare *passiones terrenas*. Non tamen inutile erit, dominium illud testimoniiis Conclavium non nullorum probare. Primum ex iis, quæ habentur, Clementis V. innuit, quòd Cardinales ob discordiam ex Conclavi egressi *all' istanza &c.* Urgente populo (Perusino) profecti redierint ad locum electioni destinatum, sed non sine passionibus prioribus; Quas in Conclavi Pii V. ipsi Cardinali Borromæo dominatas esse cognoscimus: *Fece conoscere &c.* Omnibus, inquit Author, notum fecit, *passiones & ambitionem mundanam non planè ex animo suo pulsas esse, quemadmodum hinc inde prædicabat atque illud aperte profitebatur.*

Studium
gratitudinis;

XXXVII. Si commodum proprium promotum est, sequitur *studium gratitudinis*. Sic in Conclavi Leonis X. Baronium Borromæus, & Paravicinus volebant cum prætextu, quòd ejus discipuli fuerint. Cùmque Monopoli respectu ejusdem vacillaret, exprobrato illi beneficio, quòd opera hujus ex Monasterio liberatus esset, non sine resistantia & quasi lacrymans condescendit ad votum ei dandum. In Conclavi Clementis X. mandatum fuit Gallis, *di assister &c.* ut assisterent particulariter Rospigliosio per affectum gratitudinis, &c. Quamvis Paleotto in Conclavi Clem. VIII. respectum gratitudinis rejecerit, & urgente Montaltio in causa Severinæ, atque argumentum ab auxilio, quod Severina antehac Paleotto præstiterit, desumptum adhibente, eidem responderit: *Quando si tratta di coscienza, non si guarda à gratitudine.* Id est: Ubi de conscientia agitur, gratitudo non respicitur. Quamvis etiam in Conclavi Clem. X. Chigii ingratitude notetur, & Conclave Leonis XI. axioma tale supeditet: *Ingratitudo pecunia est, quam vilis, vel superbus animus pro acceptis magnis beneficiis reddit.*

Odiu;

XXXVIII. Si commodum proprium læsum est, odium oritur & *vindictæ studium*. Odium prodidisse in Concl. Pii V. dicitur Cardi-

Cardinalis Borromæus erga Montepulcianum, cujus promotioni obstitit, *ostinato &c. obstinatus in conatibus suis, mediante humido melancholico, quod manifestè in eo dominabatur*; Sibi autem jam ante ingressum proposuit, eum non debere eligi, *e la cagione &c. cujus hanc causam assignant, factum esse odio erga Thomam Marinum, de quo firmiter credebat, Montepulcianum Papam factum amicum illum suum protecturum esse.* In Concl. Sixti V. non multum agebatur de Savello, quia Colonna & Cesis inimici ejus aperti erant. In eodem Concl. observatum fuit; *non effere &c.* Nihil magis pestiferum atque electioni Cardinalis alicujus contrarium esse, quàm si habeat Cardinales inimicos; Ibidem Medicæum malè habuit, & fronti sudorem expressit, quòd exclusionem Torresii invenire non potuit, quo non excluso, Farnesium immediatè dominaturum esse prævidit. Medicæum autem tunc ad exaltationem Montaltii compulit desiderium Farnesium & Torresium excludendi. Odio quoque satis in Concl. Innoc. VIII. indulgisse videtur Vice-Cancellarius, qui, cùm Cardinalis Arragonensis ei diceret; *Si volebant simul facere unum Pontificem ad votum eorum, respondit; dummodò disturbaretur electio S. Marci, quem solum odio habebat, atque etiam sub ista conditione consensit.*

XXXIX. *Vindictæ studium* notatur in Concl. Sixti V. respectu Altempzii, qui Montaltio accessit, *ut in Farnesio ulciscerentur exclusionem Sirleti.* Quid de vindicta in Concl. Julii III. à Farnesio erga Imperatorem ob consensum in mortem Petri Ludovici exercenda consultum fuerit, videri potest apud Authorem Card. p. 3. l. 2. p. 171. Sic etiam in Concl. Clem. X. Medicæi vendetta transversale, *vindicta transversa & animus passione occacatus* aliquoties observatur, qui & eandem exercere valde studuit. Ibidem, *quid Sforza in Mediceo digerere haud potuerit, & quales inimicos hic expertus sit, commemoratur.* L'Ambasc. di Rom. p. 223. eundem Sforzam ex vindictæ studio Celso obstiturum innuit. In Conclavi rursus non minùs Rospigliosius introducitur *memore de' disgusti sofferti, injuriarum acceptarum memor*; Introducuntur Squadronistæ *ab alienati à Chigio, frustra posthac adhibito reconciliationis studio*; Introducitur Barberinus, cui à Pio, promotionem Altierii quærente, tempus non datum fuit respondendi, *che non (con) questo &c. quòd cum eo diu litigârit in causa ardua coram Rota, & quòd eum ad solutionem adegerit, S. E. proin hinc se excusatum habere debere.*

*vindictæ
studium;*

Studium
contrariandi;

XL. Ad odium & vindictæ studium pertinet *studium contrariandi*. Sic in *Concl. Pauli V.* Aldobrandinus excluderebat tacite omnes Montaltianos, e si dichiarò &c. atque se expresse declarabat contra Sauli, gnarus enim, quanto cum ardore Collegiati & omnes alii ejus exaltationem quærent, necessarium judicabat respectum deponere, atque se manifeste contra eum declarare; cujus odii plures erant cause, atque inter alias, quod Sauli procuraverat olim exclusionem Clementi, suo avunculo; quia insuper erat creatura dilecta Montaltii, neque tantum se inimicum exhibebat, verum etiam aperte declarabat, quicquid contra eum in precedente Conclavi factum sit, sua dispositione factum esse, atque adeo implacabilis erat, ut licet infinitis officiis & artificiis eum mitigare conati sint, nunquam tamen illud evincere potuerint. Contra multi ex amicis Sauli ejus promotionem à malgrado di Aldobrandino, rumpantur licet illa Aldobrandino; sperasse. Contrariandi studium tale emphaticè atque generaliter innuit Author *Vitæ D. Olympiæ* p. 59. 60. postquam verba Olympiæ responsoria ad dicta quorundam, ob stare Cognato inimicitiam Barbarinorum, sequentia attulisset: Igitur ob hanc ipsam rationem obtinebit, cum tam exosi sint Barbarini; ita paucis interjectis pergens: Sit Papabilis aliquis Diabolus, sed Gallorum inimicus, eum proponere non intermittent Hispani; Sic etiam Galli facile adclamabunt Demoni, si sit Hispanorum inimicus; Nepotisque Pontificis defuncti, qui in tali Electione oculos valde apertos habent, omnibus viribus adjuvant Antichristum, si sit ipsorum Amicus. Consentunt, quæ p. 442. 443. de Conclavi Alex. VII. habet: Cardinales D. Olympiæ inimici, ut eam perderent, votum suum daturi fuissent vel ipsi Damoni, & multo magis Cardinali nullius pretii, si modò ejus inimicus fuisset, amici autem ejus non dubitassent vel Sanctum excludere, si modò ei se contrarium ostendisset; quod experientia testata est. Eadem Olympiæ ab eodem p. 445. cum aliter non posset, tantum exclusioni maximè manifestorum inimicorum suorum invigilasse dicitur. Simili etiam contrariandi studio in eodem Conclavi Alexandri VII. agebatur Barbarinus Olympiæ hyperaspistes, che non haveva &c. qui ideò tantum Carpegnam noluit, quia eum voluerunt adversarii. Quod & variè notatur in *Concl. Clem. X.* ubi Medicæus cum Chigio contra Barberinum conspirasse dicitur, etiam per le ruggini &c. propter offensas veteres, quæ factæ fuerunt vulnera incurabilia; Huic autem Galliæ Legatus servire noluit per la novità &c. propter novitatem, quod eum cum Hispanis associatum viderit; Ille porro Retzio exclusionem Cardinalis Delci annuncianti,

con

con gran calore, magno ardore respondit: *Se dunque &c. Si Galli excludunt Delcium, nos Hispani excludemus Vidonium.* Qui & cum Pio Legatum Hispaniæ ad exclusionem per *jus talionis* faciendam movere conatus est. Atque huc quoque pertinet invidia, quâ Cardinales in genere abripi *Il Card. p. 3. l. 2. p. 182.* testatur, exemplum autem speciale *p. 183.* subjungit.

XLI. Si commodum proprium timetur ab alio lædendum, *Metus* ex isto metu ex. gr. *pœna* agitur; Qui etiam inter causas numeratur, ob quas Aldobrandinus, ut *n. præc.* dictum est, tantopere se promotioni Sauli opposuit: *Era &c. Erat Sauli homo politicus, ingenio acuto, aptus & dispositus ad præterita revidenda, atque jam nimis liberè confederati nonnulli spargebant, se Papam facturos, qui castiget Aldobrandinum; & statim post hæc dicta proponebant Sauli; Quam causam ipse Aldobrandinus allegavit, cum quidam ex eo causam exclusionis Sauli instanter cognoscere cuperet.* Contrà in Conclavi Greg. XV. secundum quosdam proxima causa, ob quam Borghesius promotionem Camporæ quærebat, fuit, *accid non &c. ne reviderenter actiones præterita, quæ fortè alii Pontifici non placitura fuissent.* Simili planè modo D. Olympia, in Concl. Alex. VII. temendo meno &c. minùs timens Sacchetium, quàm multos alios, ipsi acquisivit Azolinum & Gualterium. Contrà Barberinus Paleotto tunc noluit, timens ab eo castigationem Olympia; Quæ ipsa rursus vindictam à S. Clemente timebat &c. In Concl. Clem. IX. idem metus exclusiones dirigebat, dum nimirum & Rospi gliosius intuitu Ravizzæ & Chigius pro se Farnesium noluerunt, uterque *come (di) persona &c. tanquam de persona severa metuebat vindictam, & ita non videbatur difficilis ejus exclusio.* Sic etiam Card. Bonelli obstitisse dicitur, *la parentela &c. cognatio Imperialis, cujus dominium apud eum respectu præteritorum terribile videbatur.* Secundum recensitas & alias passiones semper Papam facere volunt à lor' modo, modo suo, quod suprà ex Concl. Marc. II. notavimus.

SECTIO SECUNDA,

In qua

De factionibus, quas, ut secundum vitiosa principia commodè agere possint, erigunt, nec non de artificiosis, quas in Factiones certas coeuntes adhibent, molationibus in genere, agitur.

Breviarium.

I. *Transitio*; II. *Factiones triplicis potissimum generis; Capita necessaria*; III. *Sua auctoritate libertatem Electionis multis modis infringunt*. IV. *Quam eorum auctoritatem etiam probant nomina Capitum & Creaturarum*. V. *Hinc est, quod iam ante ingressum in Conclave aliquid quoad Electionem futuram conjicitur*; VI. *Quibus modis circumscripta sit Capitum auctoritas*; VII. *An valde ei obsit scrutinium secretum*; VIII. *Qualis auctoritas ipsis conveniat*; IX. *Capitum plerorumque qualitates augent vitium ex auctoritate illorum*; X. *Factiones Nepotum*; XI. *Nationum, sive Principum*; XII. *Concursum Principum quantum aliàs abominentur*; XIII. *Porrò idem ostenditur*; XIV. *Quid de Concursu Principum sit judicandum*; XV. *Quid Principes heic spectare soleant*; XVI. *Concursus vitiosus probatur ex Concl. Clem. V. quoad Regem Gallia, Reges alios atque Barones Romanos*; XVII. *Hispania quantum potuerit ostenditur ex Nobil. Sandis*; XVIII. *Ex Concl. Greg. XIII.* XIX. *Sixti V.* XX. *Greg. XIV. respectu Magni Ducis He- truria*; XXI. *Vbi rursus magna etiam Hispanorum partes, proposito S. Seve- rina*; XXII. *Nominatis nonnisi sex aliis quoque, exclusis reliquis*; XXIII. *Oppositiones factæ*; XXIV. *Quantum potuerint in Concl. Innoc. IX. nomi- nantes unicum Madruccium*; XXV. *Quod porrò declaratur; Ex Concl. eo- dem*; XXVI. *Leonis XI. Testimonio etiam Grammondi de Baronio*; XXVII. *Ex Conclavi Urbani VIII. MSC. Epistola Regis Gallorum respectu Electionis Innoc. X. & Vita D. Olympia.* XXVIII. *Concl. Alex VII. quoad Concursum pro- miscuum*; XXIX. *Ex Cardinalismo*; XXX. *Concl. Clem. IX.* XXXI. *Clem. X. etiam respectu Legati Venetorum; L'Ambasc. di Rom.* XXXII. *Qua omnia Electionis libertati contrariantur, etiam respectu Regina Suecia; Hinc me- tus offendendi Reges, major respectu Regis Hispania; Quod etiam ostenditur ex Anonymo Gallo & MSC. Italico; Concursus tamen Nepotum multò efficacior; Hinc Regibus consulta abstinentia*; XXXIII. *Quibus contraria heic consulit Lottinus, & primò quidem, ut utilitatis sua rationem probè habeans*; XXXIV.

Secun-

Secundò, ut liberales sint erga Cardinales, etiam in pensionum assignatione;
 XXXV. Factiones Neutralistarum, sive Turma volantis, ex Authore Card.
 XXXVI. Ex Conclavibus; XXXVII. Termini Conclaviarii partim nau-
 tici, sed maximè militares; XXXVIII. Bellum quorundam Cardinalium,
 bellum amoris; XXXIX. Sequitur modus agendi, secundùm principia, in
 Factionibus; XL. Per artificiosas molitiones, declaratus ex Conclavibus
 Clem. V. Cal III. Pii II. Pauli IV. Pii IV. XLI. Pii V. Sixti V. Greg. XIV.
 XLII. Urb. VII. Innoc. IX. Clem. VIII. IX. & X. XLIII. Incipiunt Papa
 adhuc superstite, sed non deberent; XLIV. Contra molitiones, Exclusiones.

I. **V**itiosa sunt, quæ hætenus à nobis visa sunt, Cardinalium Transitio;
 eligentium principia, juxta quæ non minùs vitiosè agunt.
 Ut autem eò meliùs agere possint atque pro voto suo fe-
 liciùs, certas societates ineunt, sive Factiones constituunt. In qui-
 bus diversi partim communi patriâ, partim creatione ab eodem,
 partim aliâs quadam scopi convenientiâ, partim etiam merâ ne-
 cessitate junguntur; Neque enim putandum est, simplici con-
 sensu, amore & votorum identitate societates ejusmodi iniri. Non
 semper &c. Non semper homines se conjungunt per benevolentiam, in-
 quit Author Concl. Leonis XI. sed sæpe vel invidia, vel timor, vel
 aliud quid animos caterùm dissonantes atque contrarios ad aliquam har-
 moniam reducere possunt. Neque rarò accidit, ut in ejusmodi socie-
 tatibus, sive factionibus quot membra, tot sensus. Quod etiam ex
 sequentibus patebit.

II. Triplicis generis plerunque & à longo tempore sunt istæ Factiones
triplicis
potissi-
mùm ge-
neris; Ca-
pita neces-
saria;
 Factiones, vel Nepotum, vel Nationum, Hispanicæ olim maximè,
 sed & jam à multis annis æquè Gallicæ (Imperatoris ab aliquo
 tempore etiam nonnulli commoda observant, quæ tamen cum
 commodis Hispanorum arctè conjuncta sunt;) vel Neutralistæ.
 Quarum Factionum quælibet à certo Capite, illa à Nepote, ista à
 primario Nationis, vel Nationi addicto, vel fidissimo habito, hæc
 à quodam magnæ authoritatis Cardinale regitur. Et quidem
 Capita habentur necessaria; Non illud quidem agnoscere volue-
 runt multi Neutralistæ, qui cùm in Concl. Alex. VII. à Principe
 Panfilio monerentur, ut se certo Capiti subderent, responderunt:
Che havevano &c. Se habere caput proprium, & pedes proprios. In-
 terim tamen, præsupposito isto hodierno agendi modo vitioso,
 omninò necessitas magna est societatis ineundæ & constituendi
 capitis. Audiatur testis Jo. Franc. Lottinus, homo Italus, & qui non
 diversus videtur, ab illo Volaterrano, cui Marcellus II. P. unum

suorum trium, quæ hætenus obtinuerat, Sacerdotiorum, Onuphrio teste, concessit. Ejus in Dissert. de Concl. hæc sunt verba: Neque verò admirentur, quòd ferè semper Principum & Caputum mentio interseratur, neque peculiare cuilibet Cardinali regula adscribantur, cum præsertim dici soleat, quemlibet Cardinalem in Conclavi tantundem posse; nam eo tempore, cum unusquisque cognoscat, se unum parùm proficere posse, necessario adhaeret alteri, sicque diversis de causis & respectibus diversas ineunt amicitias. Quod si, v. gr. boni sunt & Reip. studiosi cum similibus conjunguntur, si utilitatis alicujus gratiâ ducuntur, cum iis, qui eòdem respiciunt, congregantur & conspirant. Ideòque cum dicitur, cum tot Capitibus & sententiis agendum esse, non est verum: nam statim atque aliquis ambit, semper ab eo regitur, qui illius ambitus Caput esse potest, cum inter multos oporteat aliquem aut authoritate, aut prudentia ceteris præcellere: quibus rationibus Caput & Princeps ille ferè semper suas ipsius utilitates respicit promovetque.

Sua authoritate libertatem Electionis multis modis infringunt;

III. Capita autem libertatem electionis multis modis infringunt; Testem habemus Authorem Concl. Pii V. qui, postquam occasione multitudinis Cardinalium tunc præsentium dixisset, multos putasse longiùs duraturum esse, opinionem illam quasi refutans subjungit: *In questi Conclavi &c. In his Conclavibus, quæ hætenus fuerunt, semper Papæ à Capitibus factionum creati fuerunt, & Cardinales alii, in quocunque numero fuerint, fecerunt, quod his Capitibus placuit, sive ratione obligationis, sive ratione timoris alicujus, sive quia conjuncti se eò fortiores viderunt, quàm si soli mansissent; atque dum scrutinium in isto tempore tantùm pretextui inservit, quod certò credi potest, apertè cognoscitur diuturnitatem aut brevitatem Conclavis nasci non ex multitudine aut numero Cardinalium, sed ab obstinata, vel prompta resolutione Caputum &c.* Sed & Caputum authoritas quodammodo apparet ex eo, quòd in Conclavi Pauli V. de Cardinali Aldobrandino narratur, eum nimirum creaturas suas Cardinales interrogasse, an secundum promissionem datam unum ex suo numero vellent, atque respondentibus cunctis, quòd sic; inclinando se versus Borghesium dixisse; *Ecco il Papa! Ecce Papam!* Nec non ex Concl. Greg. XV. ubi dixisse fertur Borghesius Nepos, se Conclave ingredi cum Papa facto; licet illud nocuerit divulgatum; Et in quo Creaturæ Aldobrandinianæ, cum ad electionem irent, maximam partem nesciverunt, quò ducerentur. In Concl. Alex. VII. dicitur: *Ogn' uno &c.* Vide sect. præc. n. 27. Ibidem aliquis Charon dictus, perche

tumè

tutti imbarcava al Papato, quia omnes instar Charontis, animabus in alterum mundum transvehendis destinati, cymba imponebat, ductas ripæ ulterioris amore. Capitem quoque authoritatem libertati votorum contrariam atque proin vitiosam probant verba ex Concl. Clem. IX. sequentia, quibus in iudicio de Card. Bonvisio obstaculum recensetur respectu Chigii Nepotis, non quoad ipsum Bonvisium plurimum semper à Chigio amatum, sed ob Nepotem, qui, si non esset, cum honore egrederetur facile, atque de eo, quemadmodum etiam de Rospigliosio, dici potest; Si non eligeretur, Chigius eum noluit. Sed ibidem etiam Ravizzæ Conclavistæ tribuitur, quod dirigat voluntatem Chigii.

IV. Eandem Capitem authoritatem & potestatem confirmant vel ipsa, quibus illi, & quibus reliqui insigniuntur nomina; *Capita* dicuntur ipsi; Capitis autem est corpus regere, corporis, sequi Capitis ductum. Reliqui vocantur *Creatura*; creaturæ autem multis modis à Creatore, vel creatoris Vicario utique dependent. Atque sic dici arbitror omnes sub Capitibus, Nepotibus maximè, constitutos; Sunt illi *creati* & ad dignitatem Cardinalitiam promoti (nec inconueniens est creationis appellatio, si voces: *Esto Cardinalis*; juxta *Dissert. IV.* vim creatricem similem illi, quæ in Deo est, in Papis probant;) à Papis, quorum Nepotibus subsunt, atque his quasi testamento relinquuntur, ut commoda eorum in Conclavibus observantes gratitudinem pro dignitate collata, cui gratitudinem nullam sufficere suprà dixerunt, testentur.

V. Ab ejusmodi autem Factionibus & Capitibus certo Cardinalium numero quasi imperantibus maximè venit, quod jam ante ingressum in Conclave aliquid quoad electionem futuram conjici potest; *Exclusionem* Factiones singulæ sæpe habent, id est, possunt, si aliquis à Factionibus contrariis proponatur ingratus, per unam tertiam Cardinalium præsentium partem & unum atque alterum amplius ei Papatum eripere, si cohæreant, nonnunquam etiam aliis ex aliis factionibus cum ipsis ad exclusionem alicujus ob peculiare respectus concurrentibus, & si non habeant antea ultra unam tertiam numerum, isto majorem efficientibus; quo in casu propositus, utpote numero sufficiente & destitutus excludi dicitur. Nunquam autem (quod sciam, atque etiam consentit *Il. Card. p. 3. l. 3. p. 383.*) factio aliqua sola inclusionem habuit, id est, sola sufficienti & numero constans aliquem ad Papatum pro-

Quam eorum authoritatem etiam probant nomina Capitum & Creaturarum;

Hinc est, quod jam ante ingressum in Conclave aliquid quoad Electionem futuram conjicitur;

vehere

vehere potuit. Considerantur igitur diligenter Cardinales Papabiles, & studiosè examinatur, quo animo erga singulos Capita maximè Factionum sint, & quinam ad singulorum vel exclusionem, vel inclusionem cooperatuti sint, atque secundùm illa jam ante electionem de electione cum quadam verisimilitudine iudicium fertur. Hinc n. 3. introduximus Borghesium ob numerositatem Creaturarum suarum & fiduciam de nonnullis aliis gloriantem, *se Conclave ingredi cum Papa jam factò*. Hinc aliàs etiam vota jam ante ingressum numerata fuerunt; Jam ante ingressum in Concl. Clem. VIII. *li fautori &c. Amici Severina palam dicebant, se habere ultra quinque vota superflua*. Nec minor fuerat de ista votorum sufficientia ipsius Legati Hispaniæ persuasio; quippe post negotiationem pro S. Severina ultimus è Conclavi egressus; *l'haveva &c. eum tam certò Papam credidit, ut nonnulli affirmarint, quòd, dum intus valediceret; quia ultra incerta habuerint 37. vota firmissima columnarum stabilium adinstar, atque Fautores peterent, ut ante egressum Suae Excell. adoratio institueretur, noluerit, ne presentia auctoritatis suae videretur Cardinales coegisse, adeò securus erat, enim aliàs proximo mane Papam futurum*. Similiter ante ingressum in Concl. Clem. IX. *dissero &c. Cardinalem Imperialem jam pro Bonellio collegisse 40. vota quod si fuisset, 4. duntaxat adhuc defuissent*.

Quibus
modis cir-
cumscri-
pta sit Ca-
pitum au-
thoritas;

VI. Fateor quidem, spem hos fefellisse, & alios aliàs similiter *al tavolino i conti senza l'hoste, apud mensam rationem sine hospite, ut ex Conclavi Clem. X. loquar, iniisse*. Fateor, non absolutam esse istam Capiti auctoritatem & potestatem, neque creaturas ipsis in omnibus omnes semper obsequentes esse. Atque valdè probo, quæ apud Authorem Card. p. 3. l. 3. p. 336. lego: *Per me stimo &c. Ego quidem, inquit, parùm æstimo tot Factionum uniformitatem, cum præter titulum nihil aliud habeat, & quandam speciem exiguam, cum sæpius in una Factione 4. aut 5. sententiæ sint, singulis à duobus aut tribus Cardinalibus receptis; id quod electionem difficilem reddit, si enim Factionistæ sequerentur voluntatem Capiti, Papa in momento factus esset, sufficeret etiam duo tantùm Capita accommodare, sed aliter res se habere deprehenduntur, dum in Conclavi quot Cardinales, tot Factiones, quot Factiones, tot Capita, quot Capita, tot Papæ sunt; Ita semet confundunt, dum uniuntur, dum disjunguntur, multùm facientes, & nihil tamen*. Proin etiam valde aptam iudico comparisonem apud eundem p. 337. seqq. ab Abbate Romano, qui Conclavi Innocentii X. inter-

interfuerit, institutam. Narrat, quomodo viderit exerceri milites inexercitatos à Capitaneis inexercitatis : I Capitani &c. Duces, inquit, imperabant obediendo, & milites obediebant imperando; quidam currebant, quò non erant vocati, alii nolebant ire, quò eundum fuisset. Quidam dux vocabat. 2. vel. 3. Cohortis suæ, & veniebant 5. ex cohorte alterius; quando ordo aliquis duplicandus erat, caput & cauda deerant; anteriores enim, quibus standum fuisset, retrocedebant, posteriores in tantum anteriora petebant, ut ibi soli manserint; Murmurabant duces de inobedientia militum, hi maledicebant ducibus, eò quòd imperare nescirent, sicque facti erant duces milites, milites duces. Et subjungit ridentis, dum spectator esset, Abbatis judicium, che non li pareva &c. sibi exercitium illud Conclavi Cardinalium parum dissimile visum esse &c. cum non potuerit meliorem ordinem in D. D. Cardinalium negotiationibus observare &c. Atque speciatim iste obedientiæ universalis defectus nocet Nepotibus, quatenus inter suos habent subditos hujus & illius Regis, quorum commoda specialia in Conclavibus spectari solent. De quibus ita Author idem p. 334. 335. *Trà le fattioni &c. In Factionibus multi sunt, qui tanquam dependentes aut subditi Regum, non aliter se Capitibus subicere possunt, nisi quatenus de Regi grato agitur. Et reverà, licet tantum dicatur de Factionibus, Hispanica & Gallica, illarum tamen Cardinales non Capiti à Regibus deputato subsunt (Id tamen sæpe respectu quorundam, saltem Cardinalibus Nepotibus se non subicientium, sed unicè, ab illo, cui secretum Regni conceditum est, dependentium, contingit; ut omnes semper, si vel in aliis factionibus membra sint, illius sententiam sequi tenentur, atque eo respectu nos Capita etiam Factionum Nationalium jam suprà commemoravimus;) sed ex prudenti politica dividuntur hinc inde, & sufficit Regibus, si ipsis serviatur, melius autem servitur ipsis, dum Cardinales suos sub Capitibus aliarum Factionum habent, quàm si proprias Factiones erigunt (nempe dispersis in aliis Factionibus, quid agatur, communicatur, atque dispersis, qui proin minùs notantur & magis occultè agere possunt, eò minùs resistitur;) hinc Cardinales Regii potiùs Nationistæ, quàm Factionistæ vocandi essent, in colloquiis particularibus convenientes &c.*

VII. Sic etiam authoritati Capitem obstare videtur *scrutinium secretum*, in quo videtur, cuivis liberum esse, cui votum suum dare velit. Atque huc respicit Author Concl. Urb. VIII. qui inter tres causas, ob quas stimava &c. omnes putabant, Conclave illud multò præcedentibus diuturnius, difficultatibus atque contentionibus ple-

An valde ei obsit scrutinium secretum;

nus fore ; primam facit il modo &c. modum electionis in Bulla Greg. XV. præscriptum, per quam libertas Electoribus constabat, mediante suffragio secreto; credebatur, ita pergit, communiter, quando quivis propriâ opinione & propriis commodis regatur, difficulter sufficientem numerum habitum iri. Verum primò tantum in modo eligendi per scrutinium libertas electionis quodammodo constat; Secundò demum ita à tempore Gregorii XV. Ergò antehac, quod etiam Author satis innuit, libertas electionibus legitimis adeò essentialis imminuta erat. Tertiò tantum ex illo tempore & vi Constitutionis Gregorianæ quodam, & non omni modo salva est. Capita enim, quemadmodum audiemus, variis modis Creaturas obligare nòrunt, sique scrutinium non respondeat, instare, suspiciones formare, dubios magis obligare, imò etiam nonnunquam signum & contra signum postulare &c. Imò & aliàs nonnunquam scitur, cujus suffragium in scrutinio desit; Exemplum Concl. Clem. IX. suppeditat.

*Qualis
authori-
tas ipsis
eribuen-
da sit;*

VIII. Sed nec magis quàm Scrutinium Secretum ea, quæ n. 6. dicta sunt, auctoritatem Capitum tantam, quanta æqualitati votorum & libertati electionum contrariatur, planè tollunt. Licet enim non semper obsequantur Creaturæ, sæpe tamen; licet non in omnibus, in multis tamen; licet non omnibus, tamen quibusdam Capitibus magis regimini aptis; Si non Nepotibus, sub quibus Nationistæ quidam esse solent, tamen Capitibus Nationum, simpliciter ob Nationum commoda, quod non minùs vitiosum, æquè ac illud, quòd multi commune Factionis, vel Capitis commodum, non Ecclesiæ, sed suo, & mendaciter quidem, aliquando perjurè postponunt; Ut & obedientia, quâ suffragia ad nutum Capitis dare tenentur, & inobedientia talis, utraque nævos habeat. Sæpiùs tamen saltem à plerisque jurata quasi præstatur obedientia, exiguo ad gloriam Dei in Ecclesiæ commodis respectu habito; Hinc Capita pro se & aliis promittunt, se cum tot Electioni tali accedere velle. Hinc Aldobrandinus Nepos in Concl. Leonis XI. irrisione quidem, deficientibus nonnullis, in quadam scheda hinc inde per Conclave sparsa citabatur à comparere &c. ad comparandum termino tot dierum, ad Creaturas suas vendendas, instantibus Avila & Marchione Viglienenfi, aliàs &c. quæ Author exprimere non fuit ausus. Et quamvis ab initio quilibet sibi Papam fingat atque eligendum præsumat commodis suis utilissi-
mam,

num, interim tamen, quia tandem videt vota sua, imò etiam conatus suos deficere, tandem etiam, si aliter fieri non possit, plerisque ex Factione, atque adeò Capiti sese accommodare cogitur, & quasi à torrente unà cum aliis abripitur. Sed & idem Author *Concl. Urb. VIII.* qui per Constitutiones Gregorianas restitutam esse libertatem votorum dicere videbatur, & porrò dicit; *Nova Bulla tribuebatur, di haver &c. quòd rem eò deduxerit, ut ne consentientia quidem Factionum Capita Papam facere queant; idem, inquam, rationibus, quibus necessitatem Capitem declarat, & difficultatem voti occultandi ostendit, & quasi impossibilitatem, poiche sono &c. quando tantopere commoda cujusvis ventilata sint, & tam exacta habeatur notitia dependentiarum, naturarum & morum, & tantum sit studium gressus aliorum observandi; Salvam manere Capitem auctoritatem probat; Atque ideò Il. Card. p.3.l.2. p.167. pronuntiat: Jam, id est, à centum circiter annis vota Cardinalium non sunt amplius libera, ultimi pracedunt primos, & primi cedunt ultimis.*

IX. Vitium autem illud, quod Electionibus Pontificum ex Capitem auctoritate accedit, eò majus est, quia non gravissimi atque dignissimi ex Cardinalium Collegio Factionum Capita existunt, sed plerunque juvenes, qui exiguam de Ecclesiæ bono & Dei gloria curam gerunt, sed commodis suis, si non unicè, saltem maximè intenti sunt, atque rursus à passionibus suis abripiuntur; Quales plerosque Nepotes esse nemo negare ausit. Quod autem Capita Nationum attinet, rursus non dignitas & Zelus pro gloria Dei, sed Regni commodum speciale in iis constituendis spectari solet, item auctoritas, item prosapiæ splendor; Prout ex *Concl. Clem. X.* discimus, Hispaniæ factionis semper, si quidem detur, Cardinalem Medicæum esse solere, solere autem etiam commodorum suorum præter Hispanica rationem habere, jam notatum est. Sed audiamus unum & alterum testem de Capitem hisce qualitatibus. Primus sit Author *Concl. Sixti V.* qui de hac re circa finem ita loquitur: *Trè ò quattro &c. Tres aut quatuor Cardinales soli, sæpe omnium juniores vel potentiâ, vel sequacium numero Capita aliorum ducunt & regunt Conclave, secundum voluntatem & ambitionem suam.* Cui adstipulatur secundus Jo. Fr. Lottinus *Dissert. de Concl.* Inter Capita Principesque Conclavis, inquit, quidam aliquando sunt, qui etsi virtute, quæ ipsos deceret, destituuntur, tamen aliorum duces existunt propter auctoritatem. Quod ideò sit, vel quia Nepotes

Capitem plerorumque qualitates augent vitium ex auctoritate illorum;

sunt præteriti Pontificis, atque ideò multos habent addictos sibi Cardinales; vel quia Italogum Principum, quorum plerique summam rationem habent, ministri existunt &c. Tertius ita canit:

Primo capo à Pretendenti

Si fa un huomo pazzo e furioso

Inimico del riposo

Amator d' abiette genti &c. Id est:

Primum caput prætendentium constituitur homo stultus & furiosus, quicquid inimicus, abjectorum hominum amator &c.

*Factiones
Nepotum;*

X. Sed juvabit jam Factiones & illarum Capita speciatim quoque considerare; In qua speciali consideratione primi occurrunt Nepotes cum creaturis suis. Quorum Factiones maximè à tempore Pauli III. potentes fuerunt, æquè ac illæ nationum, si-ve regnorum; Atque usque ad Paulum III. non è stato &c. superficies tantùm fuit commodorum Politicorum Curia. Post ejus mortem apertè introductæ fuerunt Factiones Nepotismi & Regnorum, ut Author Card. p.3.l.2.p.165. testatur simul, ubi sic magis diuturnam atq; difficilem, id est, magis mundo annexam electionem factam esse, nec non, prævalere Factionem illam Nepotum, asserit; Subjungit, eam causam fuisse, quòd post mortem Urbani & Innocentii, Cardinalibus discordibus per plures septimanas & menses in Conclavi manendum fuerit; quia nimirum prævaleant commoda Nepotum præ commodis Nationum, cum tamen hæc prævalere deberent. Ecce jam, sic pergit, libertatem Cardinalium mutatam in servitutem Nepotum! Ecce superbiam Nepotismi dominantem libertati Ecclesiæ! Igiturne præcedat oportet juvenus senectutem? Igiturne Ganymedes præstabunt Jovi similibus? Igiturne fas est, ut excludantur, qui meritò ingeminarent: Quadraginta annis proximus fui generationi huic; ad includendos illos, qui vix cæperunt canere: Introibo in domum tuam Domine? Igiturne Cardinalis aliquis Papatu dignissimus eo carebit, quia non est creatura Papæ recens defuncti? Ita certè sit, quia ita volunt, sed non ita fieri deberet. Verissima est Authoris querela atque optimè fundata, namque is primò Nepotum scopus est, (quod ostendimus, ubi de metu pœnæ egimus;) ut rationem reddere non debeant, neque aliquid à novo Pontifice timere; Secundò haud rarò juniores promovere student, ut ipsi interim maturi fiant; Tertiò tandem ipsi succedere volunt. Et quidem successere aliquot, Paulus II. Alexander VI. Pius III. Julius II. Clemens VII. Et dum non succedunt, à lor modo eligere volunt, atque

que interdum eligunt. Hinc Card. Albicius, referente il Card. p. 3. l. 3. p. 341. cum Chigius apertè testaretur, imò etiam juraret in præsencia majoris partis Cardinalium, se nonnisi Creaturam suam eligere velle, dixit ad multos collegas: Signori &c. Domini Eminentissimi, volumus nos Papam facere, jam est factus, Alexander quippe cum hereditario jure Creaturis suis reliquit. Eundem Chigium in Concl. Clem. IX. suprà vidimus omni contradictionis periculo in congregationibus exemptum, dependendo &c. quia ab illo, qui exclusionem certam habet, bona electionis pars dependet.

XI. Factiones Nationum, sive Principum jam sequuntur. Ab initio neque illæ erant, non erat sic. Non si sarebbono &c. Non tanto cum Zelo se immiscuissent tractationibus Conclaviariis, inquit Il Card. p. 3. l. 2. p. 165. Si Pontifices manere voluissent Vicarii Christi in regimine animarum, quia autem commodum judicârunt adjungere gladium cruci, Principes rationem gladii habituri, crucis quoque rationem habere debuerunt; Hinc in quantum Pontifices magni facti sunt in temporalibus & potentes populorum imperio, in tantum etiam Reges, quibus à Deo mundi obtigit regimen, necesse habuerunt istis temporalibus, quæ spiritualia sibi eripuerant, invigilare. Cum adhuc pauperes essent Pontifices, atque tantum Claves Petri, id est, spiritualia haberent, Pontificatus negotiis se immiscebant Principes sive Zelo pro Ecclesia, sive odio veritatis, sed postquam divites facti sunt, & gladium Petri manibus tenent, hujus gladii curam habent, ne statibus, imò personis suis noceat, ut ordinariò Pontifices nocent personis. Olim Zelus Dei eligebat atque commodum Ecclesiæ, nunc commodum Regnorum, Politica mundi atq; ratio statûs, quæ, si non absolute eligit, saltem pravalet rationibus Dei & Ecclesiæ, atque certè persuasus sum, paucos Cardinales, conscientia salvâ, contrarium affirmare posse &c.

Natio-
num, sive
Princi-
pum;

XII. Variæ Regum & Principum, ex eo, quo colla sua Christo subdiderunt, in electione Pontificum partes fuerunt, datæ, sumptæ, legitimæ, illegitimæ. De Electione per Imperatores Dissert. IV. actum est. Intrusiones Tyrannorum & Regulorum Romanorum Dissert. V. consideravimus. Confirmationem Imperatoriam ad tractationem de Consequentibus reservare visum fuit. Qualemcumq; secularium concursum heic Hiero-Monarchici valde improbare reperiuntur. Hinc istæ apud Baronium maximè lacrymæ, sæpe fusæ, querelæ aliquoties iteratæ. Nonnihil ex illis adhuc adnotabimus. Ad an. 900. n. 3. ait, cuncta, quæ olim Ecclesia passa sit sub gentilibus Imperatoribus, vel quæ ab hæreticis, sive Schismaticis, aliisve quibuscunque persecutoribus aestimanda esse lusus quodammodo puerorum, imò referenda in

Concur-
sum Prin-
cipum
quantum
aliàs abo-
minantur;

lucrum & computanda in certum emolumentum &c. comparata cum eo, quod Seculi X. Principes quantumvis Christiani, hac tamen ex parte dicendi tyranni sævissimi, arrogaverunt sibi tyrannicè electionem &c. n. 4. addit; Nihil penitus Rom. Ecclesiæ contingere posse funestius, tetrius nihil atque lugubrius, quàm si Principes seculares in Rom. Pontificum electionem manus immittant &c. n. 5. adhortatur; qui verò eidem S. Sedi bene cupiunt atque consultum volunt impertita ipsi per Petrum à Christo divinitus libertati, & Zelo exestuant paternarum legum: cum quid hujusmodi fieri viderint (quod nunquam videri contingat!) magno animi vigore & fortitudine semper ex adverso consurgant, omnique conatu resistere, obsisteréque Sacerdotali constantia non formident; robustoque & obfirmato pectore objiciant se pro muro domui Israël, atque etiam, si opus sit, lucroso vitæ dispendio veloces occurrant, ne castissima atque sanctissima Mater nostra, princeps omnium Ecclesiarum, ipsa Romana Ecclesia prostituatur Principibus secularibus pro ipsorum arbitrio abutenda, sed Christi sanguine partam, defensamque sanguine, sanguine pariter sibi statuunt conservandam semper illasam auream ejusdem Ecclesiæ libertatem. Hac licet obiter dicta, perpetuò tamen maneant uti in anea fusum columna de incolumitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ adversus infestiores hostes jugiter conservanda, semper loquens, imò clamans, indelebile monumentum posteris profuturum &c.

Porro
idem o-
stenditur;

XIII. Eandem cantilenam querulam canit ad an. 1024. n. 4. Rursum monstra nobis peperit potentia secularis, procul facienda semper ab electione Romanorum Pontificum, ut ne vel auditu percipi omnino valeat: tractent Sacra Deo Sacri, non profani, ab his procul arcendi &c. Et ad an. 1033. n. 3. Quid potuit Romanæ Ecclesiæ durius ac luctuosius contigisse, quàm ut, qui tyrannide lupi sunt, de pastore creando decernant & curent? quorum illud unum studium sit, ut præficiatur ovibus pastor ignavus, quò ipsis liberum sit, cum velint, in oves irrumperere. Nunquam audiatur amplius tyrannis ista in Ecclesia Dei, ut Pontificem cogatur accipere à Principibus.

Quid de
Concursu
Principum sit
judicandum;

XIV. Nec certè frustra ita abominabatur concursum qualemcunque Regum & Principum in electionibus Pontificum Romanorum sibi usque adeò fatalem, & causam unicam, quæ eum sublime Petri solium scandere prohibuit. Cæterum probè hîc distinguendum esse inter legitimum Magistratûs Christiani in electionibus Ecclesiæ rectorum & violentas violentorum Tyrannorum intrusiones, ex Dissert. IV. & V. constare potest. Concursum

sum verò Principum Secularium in electionibus Pontificum Romanorum à seculo, & quod excurrit, maximè vigentem planè obliquum, authoritati, promissionibus, minis, muneribus, familiarumque necessitatibus innitentem, atque pro scopo commoda Politica tantum habentem, inter naves & vitia electionum Pontificum Romanorum haud immeritò à nobis numerari, ex sequentibus patebit. Quæ secundum ordinem Conclavium dabimus.

XV. Aliquid tamen de scopo, quem Principes quoad Electiones Pontificum habent, ex Joan. Fr. Lottini Dissert. de Concl. præmittemus: *Quantumvis*, inquit, *Catholica Religio sint studiosissimi, magis tamen propriae utilitatis respectu moventur, idcirco Pontificem plerique malunt, qui animo timido sit & sollicito, quàm prompto ac vehementi, ut bonis Ecclesiasticis, quæ in ipsorum sunt ditionibus, tantò liberius uti, frui possint. Quod si vel Rex Francia, vel alius quis Princeps Pontificem desiderent, qui animo magno sit & elato, non equidem ideo faciunt, quod sedis Apostolicæ dignitatem auctam cupiant, sed ut eorum consiliis ad res in Italia novandas utantur. Hispaniarum quidem Rex aliquæ Principes, qui ditiones suas pacificè possident, Italiae quieti unice student; ac propterea iis, qui illustri prosapia magnisque opibus subnixi inquieto sunt animo, minùs favent: quod idem sine dubio Rex Francia, si tantum terrarum in Italia possideret, facturum esset. Quoniam verò quietis in Italia conservanda præcipuum momentum in tali Papa est positum, qui humilis sit conditionis, ac nullis factionibus deditus, solent iidem omnium hujus farinae Cardinalium favorem, quibus possunt, officiis sibi conciliare eosque obnoxios sibi facere.*

*Quid
Principes
heic spe-
ctare so-
leant;*

XVI. In Concl. Clem. V. quod primum est ex iis, quæ hodie habentur, Card. Petrus persona assai prudente &c. prudens & astutus, videns rem isthuc deductam, atque memor, Philippum Francia Regem cum Bonif. VIII. inimicitias exercuisse, familie autem suæ amicissimum esse, per literas eum certiore reddidit de deliberatione Cardinalium, atque quasi promisit, se electionem in longum protrahaturum, rogans Majest. ejus, ut tanti negotii plenam curam haberet, eique simul suprâ fidem suam promittens, se nonnisi ea facturum, quæ ei placitura essent, atque nunquam à mandatis ejus recessurum. Rex cogitans, quantum sibi electio contraria nocere posset, literis credentialibus Cardinali gratias egit, aurum & dona misit, magna ei promisit, eumque exhortatus est, ut diligenter cum aliis negotiaretur, quò finis optatus obtineri possit; neque quiesceret, donec tam arduum negotium effectum sit, se ista non minùs

*Concursus
Principum
vittiosus
probatur
ex Concl.
Clem. V.
quoad Re-
gem Gal-
lia, alios,
Baronesq;
Romanos;*

quo-

quocunque alio curare, atque reipsa ostensurum etiam deinceps, quomodo officium praeistum agnoverit. Cardinalis splendidi Regis promissionibus motus, & gaudio plenus, unice corrumpendis, quos auri cupidos sciebat, intentus, eos insuper promissionibus lectis auditisque pavit &c. Atque adeo turbulenta fuit ista electio, ut ipsi etiam Principes seculares manus immittere voluerint; Quare etiam Carolus Neapolitanus Rex in illam civitatem concessit — studuit inservire amicis. Alii primarii Barones Romani cum variis mundi Regibus, laborabant, ut Papa non fieret, putantes in tanta diversitate locum habitura vota peregrinorum &c. Cumque tandem Cardinales discordes de extraneo loquerentur, conosciuta &c. Cognita hac deliberatione Petrus & Jacobus Columna, antehac à Bonifacio depositi, & desiderio Regi placendi acti nullam occasionem arduam pratermiserunt, experti etiam, quanti referat Papam inimicum habere. Scientes igitur Episcopum Burdegalensem in Gasconia Regi carum esse, atque ab ipsa juventute familiarem, cum amicis locuti sunt, & diligentissime eum eligere laborarunt &c. Eoque electo, in un subito &c. Subito Petrus equo ad Regem avolvit, ut, eo mediante, apud S. Sanct. aliquam gratiam habere posset, asserens, adeo tantum in longum se protraxisse electionis negotium, ut nihil accadat placito ipsius contrarium. Opinio multorum fuit, addit Author, Cardinalem Regi intimum, ante electionem secretè nova promissa perpetuae Pontificis in omni casu gratiae à Rege obtinuisse &c. Subjungit tandem: Electione ita perfectà universalem tristitiam apparuisse. En sanctam ex interventu quoque regio electionem!

*Hispania
quantum
potuerit,
ostenditur
ex Nobil.
Sandis;*

XVII. Galliae Reges heic primò se immiscuisse vidimus. Nascitur jam occasio de Hispanis quoque loquendi. Quorum certè partes in electionibus Pontificum potiores fuerunt, usque adeo, ut Ministri quidam Regii (narrat Nobil. Sandis Relat. de Statu Relig. c. XI.) pro superbia gentis (quae per Regem jurare coeperit;) aperte Collegio exposuerint spem suam, fore nimirum, ut Rex Papa prope diem 6. proponat Cardinalitio pileo sine ulla repulsa donandos, & Papa quoque non alius eligatur, prater nominatum à Rege. Subjungit idem ibidem, quàm astute Hispani, quorum nempe auxilio Papa ad restitutionem Spiritualium uti voluerint, quosdam Papas circumduxerint. Assertioni quoad Pontificum Electionem sequentia fidem facient.

*Ex Concl.
Greg. XIII*

XVIII. In Concl. Greg. XIII. Card. Granvellanus Farnesio significat, che sua Maestà &c. Majestatem suam desiderare & eum rogare, ut desistere velit à cogitando de se, quia quaedam Familia Italica & Ger-

& Ger-

& Germanica eum nolint, quibus S. Majestas deesse non possit, proin, si persistere velit, oppositionem possibilem imminere &c. Quod nuntium ed magis Farnesium perculit, quia improvisum, sed relictis spirituum suorum reliquiis &c. dixit, se mox bonum Pontificem electurum, atque ea de re cum amicis locuturum. Regessit Granvellanus, che era &c. equum esse, ut tantam in Collegio partem habens etiam electionis particeps sit &c. Atque sic Farnesium ad nominationem trium adegit, quâ intellectâ, apud Alexandrinum statim verbis altis & imperantibus dixit, si non omni opera Papam Regi amicum & certæ fidei, idque quàm primùm creare velit, Regem illud agrè laturum, atque adeò ei 3. illos significavit, ex quibus unus eligendus sit; electus autem fuit Buoncompagno.

XIX. In sequente Concl. Sixti V. Madruccio haveva &c. Sixti V. habebat arcanum Regis Catholici, habebat quoque, multorum iudicio, nominationem Regiam 4. Papabilem, ex quibus etiam fuit electus; Arcanum autem idem in seqq. etiam Conclavibus sæpe occurrit. In eod. Concl. Legatus Hispaniæ cum Cardinale Austriæ simul protestatus est. Ibidem mentio fit Factionum Hispanicæ & Gallicæ, Ministrorum Regionum, & utilitatis pro Montaltio, ex eo, quod promotores favore Regis Catholici gavisi sint. Tunc quoque in sparsis de Torresio ad deterrendos Papabiles reliquos vocibus circumferebatur, che stava &c. Farnesium Promotorem favorem & auxilium ex Hispania & Gallia expectare, atque ad Creaturas illas cursores missos esse, speciatim autem Regi Galliæ servitia domus Farnesiæ ob oculos posuisse.

XX. Concl. Greg. XIV. novum electionis arbitrum sistit, Magnum Hetruriæ Ducem, quo de ita Author loquitur: Era trà &c. Erat inter Principes alios M. Hetruria Dux, cujus ob territorium suum statu Ecclesiæ circumdatum quasi, multum interest, ut Papam amicum & faventem habeat; semper magna cum vigilantia in id incubuit, ne Papa aliquis sine auxilio suo crearetur &c. atque sibi in illa Curia tantam auctoritatem conciliavit, ut communiter inter præcipuos Conclavis arbitros numeretur. Qualem se quoque in isto Concl. præstitit, atque, Papa subito mortuo, ad conciliandum Regis Hispaniæ minùs faventis amorem, cursores ad eum misit, se cum omnibus suis amicis, & omnibus suis viribus ei offerens, quemcunq; jam velit, S. Quattro excepto, quem privata comoda unâ cum pregnantibus causis aliis excipiendum dictabant. Ab una

Greg XIV.
respectu
Magni
Ducis He-
truria;

parte Regi satisfacere, ab altera verò hunc excludere, & tamen partem in electione habere voluit.

Vbi rursus
magna
Hispano-
rum par-
tes, propo-
sito S. Se-
verina;

XXI. Hispaniam quod attinet, Comes Olivares, risolute &c. animum suum inducens omni studio & vi S. Severinam & amicum intimum, & qui semper res Gallicas secundum Hispanorum vota intelligere visus fuit, ad Papatum perducere, declaravit, hunc primum à Rege nominatum esse, atque aperte pro eo negotiatus est, non sine multorum opinione, quòd hæc faciat propriis inductus commodis atque præter voluntatem Regis; Rationes subjungit Author à promotore & genio S. Severinae desumptas; Sciebatur enim, eum prodiisse ex Schola Pauli IV. cui principium exaltationis sua debebat, & credebatur, quòd iisdem principiis agatur, eò magis, quia erat amator præminentia Sedis Apostolicae & libertatis Ecclesiasticae Zelator, qui ceu talis improbaret postulata Hispanorum respectu Monarchia Siculae, & lè exequatur respectu Regni Neapolitani; & erat insuper animo alto, atque novis magnisque consiliis gravido &c.

Nominatis
nonnisi
sex aliis
quoque,
reliquis
exclusis;

XXII. Interim tamen 6. alios quoque nominaverat Legatus ante ingressum, se bene &c. licet nominationem quadantenus restringeret ad tres primos, tanquam Regi gratiores & magis desideratos, sed nominationi illi post annexa fuit prohibitio expressa erga Madraccium & alios fide certa addictos, nullum alium admittendi. Cæteri igitur omnes excluderentur, e questa esclusione &c. atque ista exclusio tam ampla & generalis, inquit Author, non minorem occasionem murmurandi dedit Curia & magnæ Collegii parti, eo, quòd nominationem daret cum annexa supradicta prohibitionem; nempe non minùs injusta & ratione destituta, quàm insolita visa fuit, dum enim Rex antehac 2. vel 3. plurimum, sæpe nullum excluferat, jam exclusi videbantur 30. Cardinales, imò dici potest, præter 7. reliquos omnes tanquam inimicos & Regi suspectos exclusos fuisse; illud autem maximè mirum videbatur, quòd Mondovius exclusus fuit, dignissimus & à Cardinalatus initio Papa creditus, subditus bonus, mediocris familia, devinctus Duci Sabaudia, Regis genero, jam nominatus, sine cognatis, servus fidus, & de domo Austriaca bene meritus, Pensionarius Regis &c. Dicebant, quia Navarra Regi servierit olim, Sixti V. in negotiis Gallicis Consiliarius fuerit, à Navarristis desideretur. Quæ obstacula Author removet, & concludit: Era necessario &c. Necessè igitur erat credere, exclusionem istam à Legatis & non à Rege profectam esse, qui in Conclavi precedente in hoc fortè decepti cum non nominantes, jam vindictam metuentes, vel, se non errasse ostendere volentes,

eum excluderunt. Ut nonnunquam Legatorum affectus & errores Conclave dirigant!

XXIII. Quoad nominationem septem-Viralem, Madrucus aliquanto post *fece gagliarda istanza* &c. instantias vehementes formavit apud Montaltium, ut unum ex 7. assumeret, sic desiderium Regis, conscientiam & reputationem, salva mansura omnia, cum sic electio ab ipso utique profectura sit. Sed jam concluderant Creaturæ Montaltii, ch'era necessario &c. Necesse esse, ut se opponant sedulo, ne nominatio ista effectum consequatur, utpote non tantum contraria libertati Ecclesiastica, quæ in ista electione debeat secundum Canones & Concilia intacta atque illæsa manere, sed quæ etiam faciat Papam jus Patronatus Hispaniæ, quia enim Hispani magis diligentes sint in retinendo & augendo eo, quod semel acquisiverint, quam verò negligentes in eo perdendo, ideo eos, si consequerentur, quod jam consecuti sint in Concl. Urb. VII. in hoc etiam, Regi possessionem hujus nominationis firmaturos esse, quæ deinceps ad numerum multò minorem restringi posset, atque adeò Cardinales adactum iri, unum ex nominatis eligendi, reclamante licet conscientia. Addebant, talem nominationem multò peioris conditionis esse, quam verò præsentationem, quam ei sedes Apost. merâ concessione respectu tot Ecclesiarum indulgeat, non tantum ob præminentiam Pontificatus, sed & ideo, quia presentatus inhabilis à Papa recusari possit, quod hic Cardinalibus non permittatur. Dicebant porro &c. Vide Dissert. IV. Sect. I. n. 35. Carolum V. & ipsum Regem Philippum quidem aliquando nominasse, sed non semper, atque potius commendasse amicis, quam verò nominasse toti Collegio; neque tam magnum numerum, neque prohibitum illis ipsis fuisse, alium præferendi, modò non expresse exclusus fuerit; Imò Conclavia Julii III. Marcelli II. & Pauli IV. docere, non tantum frustraneas fuisse nominationes, sed & illos ipsos ob exclusionem electos fuisse. Subjungebant, oppositionem eò magis faciendam, quia verisimile sit, nominationem non à Rege, sed à Ministris tantum profectam esse, cum Rex pius sit, religiosus & haberi velit acerrimus S. Sedis defensor, à qua & insignem titulum acceperit, non igitur præsumi posse, eum velle Laicas suas manus admoveere sanctuario Dei, & turbare & retardare simul cum tanto Religionis Catholicæ & totius Christianismi dispendio, liberam electionem Vicarii ipsius, simulque fœdare bonam & sanctam, quam orbis de eo conceperit, opinionem. Regerebant, si Rex id faciat studio & Zelo Religionis, bonum esse finem, mala media, cum cura ista præcipuè spectet ad Papam, & post ipsum ad Cardinales, Capita & membra ad fundendum pro eo sanguinem devincta; Curam igitur istam

Oppositio-
nes factæ;

relinqui debere hominibus, quibus ea à Deo demandata sit, non autem illis auferri debere, & sibi met appropriari, sed siquid ad votum suum fieri posset, Cardinalibus id quidem significet, sed ita, ut arbitrium relinquat, neque illorum conscientias ad passiones & commoda sua trahat. Concludebant, ita omnes non nominatos offendi, quasi non digni essent dignitatis gradu illo, cum tamen multi, si non superiores, saltem aequales nominatis sint; sic quoque totius Collegii iudicium improbari, quasi Rex absens & Ministri ejus melius scirent, quisnam aptus sit ad onus illud sustinendum; tandem sic Cardinales subditos & mancipia togata reddi, non tantum Regis, sed & Ministrorum, ad procurandum nimirum, ut etiam nominentur, cum aliis eligi non possint. His atque aliis rationibus inductus Montaltius Principem opponentium, quamvis frustra, egit; Unum quippe ex nominatis tandem eligere coacti fuerunt.

Quantum
potuerint
in Concl.
Innoc. IX.
nominan-
tes uni-
versum Ma-
druccium;

XXIV. In Concl. Innoc. IX. narratur, quomodo, Papa adhuc superstite, Hispani con tutto &c. cum omni suo calido ingenio & auctoritate, ut non perderent acquisitum honorem, sibi addictum, à se nominatum eligendi, & ut adhuc magis in ista electione auctoritatem suam augerent, non solum talem eligere omnibus viribus annisi sint, sed & nominationem ad solum Madruccium restringere voluerint; verum animadvertentes tandem, hoc non successurum, tanquam in mala vita homine, Ultramontano & nimis Hispanizante, ei adjunxerint S. Severinam & S. Quattro, in casu necessitatis adhuc in Comum & Columnam consentire volentes.

Quod por-
ro decla-
ratur;

XXV. Ingressus ipso die Legati in Concl. adhuc praesentes si adoperavano &c. negotiabantur pro diversis, pro exclusionibus etiam diversorum; atque visitationibus in cellis absolutis, cum omnibus Cardinalibus tractabant, respectibus & verbis diversis, quarta autem & dimidia noctis hora discedebant; Hispanis relinquentibus post se nonnisi displicentiam & murmur, ob numerum septenarium ad solum Madruccium restrictum; quemadmodum etiam Montaltium etiam atque etiam rogaverant, ut in Regis gratiam eum Papam faceret. Qui se etiam non, ut in preced. Concl. fecerat, amplius opponere voluit; E opinione &c. Opinio est, inquit Author, causam hujus fuisse, vel quia 50000. scutorum redditus in ditione Hispanica habuerit, praeter statum Celani nuper in Regno pro Michaële fratre emptum, vel quia promissionem acceperit, proximè creaturam suam nominatum iri, seque cum familia semper ab Hispanis peculiari modo protectum iri, vel (quod maxime verisimile) quia cum tam potente adversario non amplius litigandum esse censuerit — desperans igitur de rebus suis statim se Hispanis dedit.

XXVI.

XXVI. In Concl. Leon. XI. Avila maluit annum degere prius, quàm permittere *alcun pregiudicio al suo Re &c.* *damnum aliquod Regi suo.* In eod. significatum, electionem Baronii, quem Hispania nolebat, post se tracturam *schisma à almena guerra, aut minimum bellum.* Imò in eodem per Hispanos actu exclusus fuit à prima sede, ad quam, inquit Grammondus Hist. Gal. l. 1. p. 10. virtute & suffragiis vocabatur. Adeò lubricum est, subjungit, scribere de Regum potestate, de Imperio & ditione ipsorum, ut regnant, & jure vel injuria possident. In eod. la volontà &c. voluntas & commodum Hispania merum erat vocabulum & nomen sine realitate imaginarium, quod larvæ ad instar erat effectis quibusdam, quæ confiteri quemvis pudebat. In eod. rursus Leonis XI. Conclavi Gioiosa Gallus non haveva &c. unicum hunc scopum habuit, ut cum honore ex tenebroso illo carcere egredi posset.

Leonis XI.
Ex testi-
monio e-
tiam
Gram-
mondi;

XXVII. In Concl. Urb. VIII. cùm ageretur de Card. Araceli, Hispaniæ Legatus apertè professus est, se habere in hoc ordini precisi, mandatum expressum, nimirum se opponendi. In eod. senes Barberinum promoveri nolentes ad Hispanos dixerunt, non convenire Regiæ Majest. ut Legatus in Gallia eligatur, cùm seniores adsint Legatione in Hispania functi. Ex Concl. Innoc. X. aliquid afferemus, ubi de mutatione Pontificum agendum erit. Hic tantùm innuimus, visam nobis esse MSC. epistolam Regis Galliarum ad Marchionem Chamontium Legatum suum à Celeb. D. Fæschio, Basileensi Professore, comunicatam, in qua Rex multis declarat, quemadmodum Barberinus Nepos, Rege ad juvandam Panfilii exclusionem vocato atq; permoto, eo tamen inscio, imò mendacium ab eo literarum prætextu, eundem promoverit, & ob infames istas actiones protectione Galliae, Regniq; insignibus è vestigio privari debeat. Ut eundem Panfilium cognata Olympia utriusque Regni Ministris commendârit, infra, ubi de simulationibus Conclaviariis, dicemus. Hic autem referenda duximus saltem verba Authoris vitæ Olympiæ p. 55. de concursu Regum generalia: *Donc ingrediuntur Cardinales Conclave, inquit, ponderantur & trutinantur Romæ à Factionibus utriusque Regni omnes inclinationes, morisque Cardinalium pretendendum, vel potius pretendere judicatorum; Et si unquam Legati præ se ferunt Zelum pro partibus Dominorum suorum, tunc certè eum vel maxime præ se ferunt.*

In Concla-
vi Urb.
VIII. Epi-
stola MSC.
Regis Gal-
liarum;
respectu
Innoc. X.
& Vita D.
Olympiæ;

XXVIII. In Concl. Alex. VII. primò dicitur, ob notas odii causas suffecisse amorem Ducis Modenæ ad Hispanorum odium excitandum. Secundo tractatus pro & contra concursum Principum editi memoran-

Concl.
Alex. VII.
respectu
Concursus

*in genere
etiam;*

tur. In uno asseriebatur, *che nissun &c.* nullum planè Principem secularem sine gravi peccato, & obligatione restitutionis damnorum privatorum & publicorum se opponere posse exaltationi ullius Cardinalis; atque mortaliter peccare Cardinales, qui intuitu Regis, aut Principis cujuscunque, suffragium dent alicui, quo dignior tamen sit. In altero pertendebatur, *Che i Card. &c.* Cardinales neque posse neque debere Papam facere eum, qui à Magno aliquo Rege Christiano manifestè exclusus sit. Tertiò mentio fit literarum Regis Galliae ad Collegium, in quibus pertendebat, necessarium esse bonum Caput Ecclesiae intestinis Catholicorum bellis afflictæ — Papam non debere esse Simoniacum, quemadmodum non fuerit Pontifex mortuus. Verbo, inquit Author, non tam exhortari voluit quàm redarguere, atque Gallos idè tam irreverenter locutos esse de Pontifice defuncto, ut ostendant, non se pœnitere debere, quòd Innoc. X. ipsis renitentibus electus sit. Addicti etiam Papæ illi ægrè ista tulerunt, neque veritas tantum in iis potuit, quantum amor potuit. Quartò ibi videmus renovationem negotiationis pro Chigio, postquam Mazarini literis approbatus esset.

Ex Cardinalismo;

XXIX. Post Alexandri mortem celerrimus Cardinalium in urbem sine simili antehac festinatione adventus apud Auth. Card. p. 3. l. 3. p. 272. tribuitur mandato severo Regum. Eadem sede vacante, Legatus Hispaniæ urbem ingressus Chigio promisit *la protettione &c.* protectionem tantopere desideratam, sed brevi innotuit, politicè id factum, ut Papa Hispanizans eligeretur. Illa ipsa vespere Excell. suam inviserunt Chigius & Sforza, in quam, licet brevis fuerit audientia, multa tamen de Electione disposita creduntur. Legatus tamen omnibus diebus, non obstantibus continuis pluviis, sine intermissione invisebat. Subjungitur de recreationibus supra memoratis mentio. Durante Pontificis morbo, quod tempus quasi Conclavis erat, Gabriel Papa credebatur, usque adeò, ut excommisæ (à Pio IV. in Bulla severè vetitæ) fierent; Credebatur, eum ab Hispanis commendari, à Gallis non recusatum iri. Sed falsò amici sperabant, primò quia Galli nunquam concurrissent ad instantias Cardinalis recens creati ad promotionem hominis, qui se subinde Hispanizare prodiderat; Imò ipsi Hispani, qui eum protegebant & fovere videbantur, eum noluisent, utpote nondum optimè cognitum, damnis à Paulo IV. & Sixto V. acceptis tandem sapientes. Erat Albicius abominationi Hispanis tanquam cerebrum profundum & plenum &c. Alii credebant, hac ipsa de causa Gallis gratum fuisse, sed prudenter eam omiserunt. Idem ferè Farnesium impedivit, contrà quem

MAXIMA

maxima exceptio, exclusiva Hispania, cui suspectus multum erat, ob optimas suas qualitates. Tales nunquam vult Hispania, inquit Author, licet etiam Madridi nati essent. Littæ Archiep. Mediolanensi pariter Hispani obstiterunt, sed maximè Gubernator Mediolanensis, qui professus est, si res illi in favorem successuras arbitraretur, Romam se velocissimè perrecturum ad illum excludendum. Hactenus Author & loc. cit. à p. 272--321.

XXX. In ipso Clem. IX. Concl. sequentia legimus, Cardinales quosdam se pro Hispania declarasse; Pro Rospiglioso autem Cursorem, communi opinione, ad impetrandum Regis assensum missum esse, de quo tamen assensu dubitari possit ob Nunciaturam à Card. in Hispania exercitam.

*Concl.
Clem. IX.*

XXXI. In Conclavi Clementis X. fuit observatum; non esset soliti Francesi negotiar con flemma; Negotiationes Gallorum calidas esse; Qui cum moras viderent, decreverunt à chariche &c. Id est; urgente, ut dicebant, etiam conscientia, principium dandum esse Conclavi, atque ita post 50. dies apertè declarari cœpit exclusiva Regis respectu Delcii. Contrà Cardinalibus Medicæo & Pio studio vindictæ Vidonium à Legato Hispaniæ excludi desiderantibus, eoque sine expresso Curiae mandato id facere non audente, sed illis continuò idem urgentibus, ordinò l' Ambasciatore &c. Id est: Legatus schedulam misit, ut Vidonius desisteret, ob difficultates, neque mentio fiebat exclusivæ, licet fama fuerit, schedulam continuisse exclusivam apertam, quam etiam ore ferebant. Laborabat idem Medicæus, Magno Duci Hetruriæ nuncio misso, nomine totius factionis, ut alius in Galliam mittatur, & exclusio Cardinalis Delci co' l' supposto che dà Parigi non sia venuta, suppositione, quòd Parisiis non venerit, revocetur. Sed exclusio à Rege nimis manifesta erat. Quoad eundem Delci literis ex Hispania recens missis à Legato & Cardinalibus Factionariis exigebatur, il dare giustificationi &c. Id est; Ut se justificarent respectu negotiationum pro Delcio, quæ non placeant Madridi, neque proin Liga cum Chigio, neglecto Barberino bene merito. In eodem Conclavi de Bonvisio præsumebatur, che concurrendo &c. Id est; Quòd concurrentibus ad ejus promotionem Chigio & Medicæo, id est, Hispanis & Gallis, indubitato Papa futurus sit. In eodem Conclavi novus negotiator apparuit, Legatus Venetorum: Sarà il primo &c. Cum nullus Antecessorum se manifestè negotio immiscuerit, sed neutrales fuerint; quemadmodum etiam ei objectum, novitatem Reipublicæ haud placituram esse. Optimum est,

*Clem. X.
L' Ambasc.
di Rom.*

est, quod Cardinalis Retzius nomine Regis Galliarum ultimò & post tam longas moras ad Cardinalem Sforzam protulisse fertur; *Il mio Rè, ajebat, non è di quelli &c.* Id est; Rex meus non vult quemadmodum alii regulas præscribere de electione Paparum, sed Collegio Apostolico libertatem relinquere, imò ceu Primogenitus Ecclesiæ eam defendere. Vide iudicium de omnibus in illo Concl. Factionibus L'Ambasc. di Rom. p. 216. 217. ubi etiam ad Gallicam multi Squadronistarum Regia liberalitate devincti pertinere dicuntur. Hinc Cardinales metu exclusionum Reges offendere metuunt, magis tamen Hispanum; *Car il y a une remarque &c.* inquit Author Anon. Gallus, Gallos esse æquè ad condonandum faciles, ac Hispani sint ad oblivionem injuriarum difficiles; Hinc &c. Vide etiam MSC. Italicum de causis, cur Hispani se immiscere debeant. S. Non vi è stato mai &c. Id est; Nullus est Papabilis, qui non Hispanum se profiteatur, vel saltem Hispanis placere modis omnibus studeat &c.

Vitium in
Concursu
Principum &
consulta
abstinen-
tia;

XXXIV. Patet itaque ex dictis, non semper libertatem Collegio Cardinalium relinquere, non in Conclavi tantum, sed & alibi, Madriti maximè & Parisiis Papas eligi; Hinc de Carafa etiam Roma lugens L'Ambasc. di. Rom. p. 26. canit: *Mensam meam ornaturus esset, atque ibi sine vitro bibere posset, sed nemo eum ibi sessurum censet, nisi Hispania dispenses.* Ibidem p. 27. licet suprà mulam pedi podagrico innitenti atque manum ad collum habenti, omnis spes præscinditur, quia *non sappar ballar la Spagnoletta, non Hispano more globis ludere fingitur;* Ibidem p. 83. Delino, utur ei tribuatur ingenium liberale, tamen id non Hispanizare objicitur tanquam peccato capitale. Ibidem p. 247. Monarchæ Iberi odium simul Litte, Viscontio & Homodeo sorte meritum honorem eripere dicitur. Imò ibidem p. 230. 243. ipsi etiam Sueciæ Reginae partes quædam in electione, protectio certorum Cardinalium, commendatio, odium tribuuntur. His verò præsuppositis, præsupposito etiam, quod tam sæpe inculcant, *laicas manus* huic operi non *admovendas* esse, præsupposito haud minùs, Cardinales solos liberè & ex motu proprio Pontificem eligere debere, iste Regum interventus non sine magno vitio erit. Licet, quod nunc quoque monendum, minùs heic possint Reges quàm Nepotes; iudicio certè Abbatis Romani apud Authorem Cardinalismi, qui p. 3. l. 2. p. 168. 169. ita loquitur: *Nell' elettione, &c. In elettione Pontificum minimè omnium prevalent commoda Principum &c.* Tantum de Nepotismo agitur,

tur, cui Principes ad instar prae-textus inserviunt. Credo, tandem Principes id agnituros & Romam Cardinalibus, Cardinales Roma relicturos, quorum quivis se spoliatum videns divitiis, quas Principes, ut commodorum suorum ratio habeatur, expendunt, alta voce exclamabit: Quid faciam miser, quia Dominus meus aufert à me villicationem? Tunc etiam majorem partem in electione habebunt, quae jam valde exigua est, si non nulla.

XXXV. Sic ille Regibus consulit; sed aliter Joan. Fr. Lottinus in Dissert. de Concl. Qui duo cum primis suadet; Primum est, ut utilitatis suae rationem habeant. Hanc diligentiam, inquit, ipsi Cardinales, qui Principum alicui vel obligati sunt, vel propinquitate conjuncti, adhibere debent, ut, si rebus ipsorum conducatur Pontificem habere mitem & humilis prosapiae, talem, cujuscunque sit factionis, vel à quocunque is propositus sit, & commendatus, acceptent. Idem faciant, si magnanimum aliquem & novandis rebus opportunum Pontificem res ipsorum desiderent: neque dubitent, quia cum quocunque alio Principe diversae factionis se junxerint, postquam quis factus sit Papa, is statim ad eum, quem rebus suis maxime arbitratur opportunum, se se sit applicaturus. Ac propterea fuerunt nonnulli, qui aliquibus suffragari noluerant, eò tantum, quòd ab adversariis fuissent propositi: atque ita passionibus suis indulgere, quam commodi alicujus, quod ipsi consequi non poterant, causam, amulis gratificari maluerunt.

Contra-
rium Lot-
tini consi-
lium, pri-
mò, ut
utilitatis
suae ratio-
nem ha-
beant;

XXXVI. Alterum est, ut Reges erga Cardinales benefici sint, eisque pensiones exhibeant; Postquam enim de liberalitate Papabilibus necessaria egerat, statim subjungit: Idem faciendum est cunctis Principibus, qui amicos in Conclavi habere volunt; qui immerito alioqui conquerentur, dolebuntque, eam sui rationem habitam non fuisse, quam magnitudo sua postulare videbatur. Quod tanto magis ipsorum auget culpam, quia praecipua Ecclesiae membra, quae sunt Cardinales, beneficiis suis non cohonestantes merito ingrati animi arguuntur, cum ab eadem Ecclesia facultatem reddituum Ecclesiasticorum dispensandorum impetraverint. Neque verò adversatur, quòd nonnulli asserunt, provincialia beneficia & sacerdotia in eos conferenda, qui sunt ejusdem provinciae: nam haec lex potius ob utilitatem provincialium Principumque sancita est, quàm propter Zelum religionis; nam aequum est, ut qui ipsis provinciis praesunt, quales sunt Cardinales, saltem per modum pensionis iisdem Commodis persuantur; Adeo ut, si Principes aliquando videntur amicis carere, id ipsis sit imputandum. An verò amicis indigeant, ipsi bene-

Secundò
ut libera-
les sint er-
ga Cardi-
nales, etiã
in pensio-
num assi-
gnatione;

vōrunt; cū experimentis plurimis non ignorent, quantum beneficio aut detrimento eorum Pontifex malè vel bene erga eosdem animatus efficere possit. Si verò dicant, Pontificem nobis conciliabimus post ipsius creationem, fallitur saepe hoc axioma, praterquam quòd longè utilius est providisse, & hujusmodi incommodo occurrisse.

Factiones
Neutrali-
starum, si-
ve Squa-
dronista-
rum; Ex
Cardina-
lismo;

XXXVII. Præter factiones Nepotum & Regum hæte-
nus recensitas etiam dantur Factiones Neutralistarum, qui in ulti-
mis Conclavibus nomine *Turme volantis* (*Squadronne volante*) uniti
fuerunt; Quod nomen ideò elegisse videntur, quia modò huic,
modò illi Factioni, neque Nepotibus, neque Regibus mancipati
copias auxiliares ad exaltationem dignissimorum in subsidium
mittere videri volunt. Neminem autem novi, qui de illis melius
& prolixius agat Authore Cardinalismi p. 3. l. 3. p. 341. seqq. Cu-
jus proin verbis ibi positis in Factionis hujus Squadronariæ de-
scriptione utemur; Postquam de duabus Factionibus in Concla-
vi Clementis IX. egisset, Barbariniana & Chigiana, atque insu-
per monuisset, Hispanos & Gallos obligatos fuisse, di aderire a gli
ordini ricevuti dalle loro Corone, obsequendi mandatis, quæ à Regibus ac-
ceperint; & duos Cardinales Venetos a gli ordini della Republica, jus-
sibus Reipublicæ; tandem subjungit: La terza fattione &c. Tertia
factio erat *Turme volantis*, quæ tantum habebat exclusivam, erantque
maximam partem Creatura Innocentii X. nec mediocriter voluntatibus
juncti. In Conclavi precedente erat *Turma volans sine Capite* &c. In
hoc Cardinali Imperiali se submittebant &c. Galli egrè ferebant erectio-
nem hujus *Turme volantis*, maxime quia regebatur à Capite parum ipsis
favente; interim ferebant, quod auferre non poterant. Et certè vel so-
lum nomen *Turme volantis* nationibus exosum erat in Conclavi præce-
dente, sed magis reddebatur in hoc; poterant excludere pro lubitu,
erantque parati ad exclusionem cujuscunque, qui non placebat &c. Imò
Politici & Ecclesiastici omnibus displicebat *Turma*, qui ritè rem exami-
narunt, quamvis enim protestati essent manibus pectori admotis, oculisque
in Cælum erectis, se non nisi promotionem dignissimi querere, tamen ipsa
eorum unio, & quòd cum aliis tractare nollent, eos suspectos reddebat,
dum sic videri voluerunt quasi electionis arbitri, cū quivis sine Factio-
nibus ejusmodi ad conscientia dictamen dignissimum promovere potuis-
set &c.

Ex Con-
clavibus;

XXXVIII. Ipsum Conclave de Squadronistis narrat,
quòd in congregatione epistolam quasi à Rege Poloniae missam atq;
à Cas-

à Cardinale Protectore Urfino Collegio exhibitam legi impeditur; In eodem inter prærogativas Bonelli recensetur, *che fu portato dal Squadrone volante. Turmam volantem eum promoveri studuisse*; In eodem factio illorum composita dicitur *di qualcuno de' Pamphiliis, e de i mal contenti delle altre, ex quibusdam Pamphiliis, & malè contentis ex aliis Factionibus. Vota 10. habens.* De iisdem Conclave Clementis X. narrat, quomodo Medicæus voluerit Fabricar-
si &c. erigere sibi magnum triumphum cum Squadronistis, qui ideò tantum quòd *Medicæi defuncti violenter Carpegnam promoveri voluerunt, in Conclavi Alex. VII. sub isto nomine coaluerunt, atque Medicæos Alexandrum eligere adegerunt.* Author L'Ambasc. di Rom. p. 213. alio etiam nomine eos *Acephalos* vocat, atque præter eos *Factionis Romanæ*, id est, Cardinalium ex statu Ecclesiæ mentionem, sed cum timore *abortus* conjunctam facit. P. 252. exiguæ Squadronistarum laudi notat, eos nolle *un huom' da bene, hominem probum.* Sed & jam in *Concl. Greg. XIV.* mentio facta fuit *Neutralistarum* simpliciter, qui modò huic, modò illi Factioni adhæserint, prout commodum, vel conscientia postulârit.

XXXVII. Sunt isti termini; *turma volans, Squadronista, factio Squadronaria, Neutralista, militares*, adeoque minùs videntur convenire Conclavi, in quo Spiritus Pacis debet eligere Vicarium Principis pacis. Ast non hi soli sunt termini militares in Conclavibus & à Conclavium scriptoribus adhiberi soliti. Bellum ali-
quod tibi describi putares, Lector, ob terminos bellicos, sicut etiam discordiam bellicam ibi obtinere mox ostendemus. Utuntur quidem etiam Metaphoris aliunde desumptis, *ex. gr. à re nautica.* Atque huc pertinet terminus *imbarcare*, nomen Charontis, de quibus suprâ. Heic autem addimus locutionem Metaphoricam similem. In Conclavi Gregorii XIV. ad exclusionem Mondovii Hispani duos Gregorianos Lancellotum & Cajetanum lucrati dicuntur, spe ipsis de Papatu facto, cum tamen illum Rex exclu-
serit, hunc non nominârit; Tanto è potente, subjungit Author, *una debolissima, benche facilissima aura di speranza, che in qual si voglia modo fossi à favore di chi naviga nel Pelago del Pontificato.* Id est: Tam potens est maximè debilis, sed maximè facilis aura spei, quæ quocunque modo faveat naviganti in pelago Pontificatus. Sed maximè Conclavium scriptoribus militares termini placuerunt, hi maximè idonei ad gesta in Conclavibus describenda judicati sunt. Hinc inter Con-

Termini
Conclavii
partim
nautici,
sed maxi-
mè mili-
tares;

clavistarum jocos *Dissert. IV. Sect. 3. n. 28.* recensuimus, quòd Patronorum suorum factionibus nomina di *Sta Unione, &c. S. Unionis, Belluæ multorum Caputum, Protestantium, Catilinaria;* imposuerunt. Duces sunt Capita, milites Creaturæ. Primus conflictus, sive, juxta authorem Conclavis Alexandri VII. *il principio di battaglia il primo scrutinio, initium praelii primum scrutinium;* notabile robur paucorum, sed Veteranorum. Sic in Conclavi Leonis XI. Anti-Aldobrandiniani fecerò l'esclusione sedatamento & con tal franchezza di animo, che pareva fusse guidata da Veterani, e veramente, secondo che disse uno di loro, erano &c. Id est: *exclusionem sedatè fecerunt, & tanta cum confidentia, ut apparuerit à Veteranis directam fuisse, atque verè, quemadmodum dixit unus, erant exigui numero; sed bello vivida virtus;* Idem dicunt sequentia in eodem Conclavi verba; *assimigliandose &c. Se ipsos assimilantes civitati bene munita, sed obseffa ab exercitu malè ordinato, qui exiguo tempore diffluere debeat; Addebant, pugnare jam numerum cum valore, atque adversarios esse exercitum cuniculorum, vulpe dūce, sed cujus artes detecta sint. In bello dantur velitationes & praelia magna. Velitatio in eodem Conclavi fuit negotiatio pro Panfilio, mà fu una Scaramuccia (Scharmützel) si leggiera, che si senti à pena, velitatio tam levis, ut vix quisquam eam senserit. Opponit author impetum majorem, Non si può però dire ita pergit, che gagliardissimo &c. Id est; Neque tamen dici potest, impetum non fuisse validissimum venientem ab Aldobrandinianis solis die sequente in favorem Baronii. Bellum in genere & praelia magna ita proponit Author idem. La libertà Ecclesiastica &c. Id est: Libertas Ecclesiastica oppressa fuisset, si non contra Aldobrandinum defensa fuisset ab istis generosis Ducibus, qui tam fortes erant, ut, quemadmodum Avila ad eos animandos secundum rei veritatem dixit, fortissimorum propugnaculorum & turrium adinstar firmi in omni impetu manserint, dum contrà Adversarii tormenta & machinas omnes relinquere debuerint. Delfinus se vocabat Nestorem apud Agamemnonem Aldobrandinum, atque admittebatur ad consultationes maximè arcanas, satisque audacia præ se ferebat, tanquam Venetus; Continuò apud Joyosam Gallorum caput, quorum partes non exiguae erant in isto praelio; Et de quibus cogitatum fuit, eos, si independentes mansissent, prudentia & authoritatis majoris titulum acquisituros fuisse, cum contrà subito se declarantes ex Ducibus milites vulgares facti sint. In Conclavi Alexandri VII. post exclusionem Sacchetti quasi in proverbium abiit bellica quoque locutio; *L'hanno sacchet-**

tato.

tato. Telo eum percusserunt. Sic in Conclavi Clementis X. ut supra diximus, Medicæus Turmam volentem quasi triumpho circumducere voluit. Neque verò mirum cuiquam esse debet, ita describi Conclavium historiam, quando Spiritus Bellicosi aliàs quoque in Conclavibus se produnt. Id quod pluribus posthac, ubi de discordia & violentia agendum erit, enarrabimus. Hic autem unicum exemplum dabimus ex eodem Conclavi. In quo Avila & Aldobrandinus ferè à verbis ad verbera venerunt; atque post ille in præsentia octo creaturarum hujus aperte professus est, *pentirsi &c. pœnitere se, quòd non cum baculo responderit*, (dicenti nimirum ad Avilam Aldobrandino, *hoc verum est, non quod dicis, nihil metuo; sique miles esset, se eum castigaturum fuisse, & quæ verba alia senilis iracundia suggesserat, quæ, juxta Philosophum, nunquam à ratione derivatur. Tempore isto multis impossibile videbatur, quæsta &c. ista fundamento caruisse, licet quidam, ad discordiam conciliandam, affirmârint, Dominos illos, linguas, in quibus locuti sint, non bene intell gentes non intellexisse significationem aut emphasin verborum, multitudo autem præsens ea credidit, quæ ei credita necessaria videbantur, atque vespera illa satis turbulenta erat, nondum enim mediatores viam reconciliationis invenerant. Cogitabatur bonum hoc electionis principium, cum corruptio generationem præcedere soleat, ista etiam confusio & secretorum publicatio opportuna judicabatur, ad confundendos Aldobrandini conatus, saltem ad fovendam aliquam umbram, siue suspicionem inter Creaturas ejus, unde deinceps dividantur. Reconciliati sunt in Camera Dietrichsteinii febricitantis, perche essendo &c. quia vespera precedente ad testimonium vocatus languidi sui sermonis in narratione auditorum usu defatigatus fuit, atque dicebat, se esse Cavalliere di natura & non di Birreta; Id est, nobilem naturâ & non Birettâ. Ibi se rursus salutârunt, dicente Dietrichsteinio, che gl' ire &c. Iras amantium augere amorem. Sed neque illi unquam amantes erant, inquit Author, neque iræ illorum jocosa &c.*

XXXVIII. Amantes tamen erant in Conclavi Clementis X. Retzius & Sforza, eorum iræ, iræ amantium, eorum bellum, bellum amantium. Ille enim, cum ad scrutinium irent Cardinales, arreptâ hujus manu ambos à reliquis, amborum pugnas à pugnis reliquorum ita distincturus dixit; *Il nostro è bellum amoris*. Fortè in eodem sensu, in quo Archiepiscopus Parisiensis in vita Henrici IV. pariter loquitur *de la guerre des amoureux, de bello amantium*.

*Bellum
quorundam
Cardinalium,
bellum
amoris;*

Sequitur
modus
agendi,
secundum
principia
in Factionibus;

XXXIX. Hactenus de causis belli, sive de principiis ad bellum moventibus & in bello regentibus, nec non de militibus ipsis, & contrariis sub contrariis Ducibus, exercitibus actum est. Sequitur jam, ut ipsum pugnandi modum cominus spectemus, stratagemata, sive artes bellicas notemus, atque alia accidentia hujus belli enumeremus; (Vel, terminis his bellicis Cardinalibus & Conclavistis relictis) ut demonstremus, quomodo ex vitiosis illis Principiis, post initas illas factiones vitiosas, sub vitioso illo Ducum regimine, in electionibus Pontificum Romanorum vitiosè agant Cardinales, atque adeò ex illa etiam parte vitiosæ electiones existant.

Per artificiosas molitiones, agendi, modus declaratus ex Conclavibus Clem. V. Cal. III. Pii II. Pauli IV. Pii IV.

XI. Hic autem primò modus ille negotiandi per artificiosas molitiones, quas Græco vocabulo Itali *prattiche*, Germani *Practiken* vocant, in genere declarandus erit. In primo ex Conclavibus, quæ habentur, Clementis V. *I Cardinali gagliardamente &c.* Id est: *Cardinales artificiosè negotiabantur cum finibus humanis.* Ex eodem collusionem Cardinalis Columnæ cum Rege Galliæ jam supra adduximus. Sic quoque tempestatem, *da quella fu sbattuta la nave di Pietro, quâ Petri navis jactata fuerit, innuimus.* In Conclavi Calixti III. *furono mosse gagliarde prattiche; artificiosæ negotiationes institutæ fuerunt.* In Conclavi Pii II. *era veramente &c. reverâ magnus inter eos tumultus fuit, nulla neque noctu, neque interdiu quies.* In Conclavi Pauli IV. Cardinalis Perusinus *senes col praticare alla scoperta, apertè negotiando exacerbâsse dicitur.* In Conclavi Pii IV. *non fù cosa &c. nihil intentatum relinquebatur, dum quivis prudentia, aut simulatione, aut auctoritate, aut meritis suis & suorum usus est, prout putavit, sic causam propriam maxima arte promoveri posse, ita ut hactenus nulli eorum (tam cordati fuerunt;) labi, sed aliorum contrà lapsus in iram, in odium, in timorem & affectus alios cum quibus negotiatio sine consilio & ratione est, promovere sustinuerint; Cogitantes, hac ratione res suas promoveri posse, ita, ut non minor spes locata fuerit in confusione quàm in ordine, firmiter credentes, utrinque electionem Papæ venire posse; Unde clarè cognoscitur, animo prasente esse, suis occasionibus invigilare & adversariis suas eripere, semper & omni hominum generi prodesse, in Conclavi verò, ubi occasiones tam citò, in tanto numero, tam velociter pratercuntes habentur, maximè omnium juvare.*

Pii V. Sixti V. Gregor. XIV.

XLI. In Conclavi Pii V. Borromæus tutto infiammato &c. totus inflammatus in Conclavi circumibat studiosissimè contrà Montepulcianum

etiamum operando. In Conclavi Sixti V. quidam coeperunt trattare alla gagliarda la prattica di Sirleto &c. artificiosè tractare de promotione Sirleti &c. In eodem Conclavi de Capitibus Torresium promovere studentibus dicitur, lo portavano con bella e segreta stratagemma trà loro &c. eum promovere studebant eximio & secreto inter se stratagemate (En rursus terminum bellicum!) Conclave Gregor. XIV. Authoris iudicio fuit uno de' più belli, de' più savii, e de' più digni di consideratione &c. ex pulcherrimis, artificiosissimis & consideratu dignissimis, non tantum accidentium per 2. quasi menses varietate, sed etiam Factionum, atque sectarum multitudine, finiumque in singulis contrarietate, & magno Cardinalium numero, tandem ob difficultates quasi insuperabiles, quas singuli respectu sui & suorum amicorum invenerunt &c. Accedit, quod præ aliis Conclavibus in hoc maxime occasio obtigit, detegendi animos, genios, & fines majoris Principum partis, imò passionum, finium & commodorum omnium quasi Cardinalium, quæ omnia primò tecta, multum diversa credita fuerunt ab eo, quod detectum fuit; Brevi, in hoc nova regula eaque contrarie prioribus formata, atque cum successu contra observationes præcedentes negotiationes instituta fuerunt. In eodem Conclavi Comes Olivaræus faceva le prattiche &c. aperte pro S. Sever. negociabatur. In eodem ita ultima verba sonant; A Deo esse electionem, se bene non può &c. Id est; licet negari non possit, partem in ea habuisse discursum & prudentiam civilem.

XLII. *In Conclavi Urbani VII. Negotiatio primò pro Columna benche scorgeffero &c. licet multa difficultates apparerent, illas tamen superare sperabant huic soli negotio omne studium destinaturi atque Petram illa obsidione quasi capturi. (En iterum terminum militarem!) In Conclavi Innocentii IX. memorantur factæ ante mortem Papæ molitiones aperte, prattiche scoperte, & in Conclavi prattiche gagliarde, che se fecero contra Madruccio; Studiose negotiationes contra Madruccium. Sed & generale testimonium exhibetur; Che lo Spirito S. &c. Id est. Spiritum S. permettere, ut jam magnam partem provisiones & commoda Factionistarum prevaleant, inde displicentia & discordia oriantur, quæ sæpe manifesto cum periculo Conclave prolongant. In Conclavi Clementis VIII. si fecero &c. multa erant molitiones pro Camerino, sed plurimæ pro Tosco. In Conclavi Clementis IX. Tentò più fissamente &c. Chigijs magis quàm unquam Magno Duci persuadere voluit molitionum Elciatarum approbationem, sed videns tandem, Factionum Capita ne quidem de eo audire quicquam velle, remittere studium & molitiones*

*Urb VII.
Innoc. IX.
Clem. VIII
IX. & X*

tionem omittre cepit. In Conclavi Clementis X. sequentia legimus: Si vedrà &c. Id est: In hac Scena Hispanus Gallum, Gallus Hispanum aget. Quique ibi sunt, satisfactionem quandam debent, si enim non poterunt perdere, poterunt saltem aliquo modo impedire molitionem aliquam forte pretextibus displicentiae & responsionibus, incipiendo à capite, quomodo in infinitum iretur. In eod. tutti pretendono &c. omnes pretendunt, debere tenere bacile ad barbam non tantum aliis factionibus, sed & superare omnes. In eod. Legatus Galliae Bonvisio & Ravizzæ gloriantibus, se habere S. Collegium in pugno; vidisse machinas suas magna cum infamia in terram projectas.

*Incipiunt,
Papa ad-
huc super-
stite, sed
non debe-
rent;*

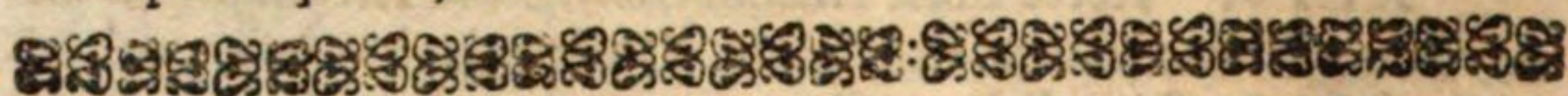
XLIII. Initium harum molitionum non demum ab ingressu in Conclave arcessendum est; Diu ante suscipiuntur. Recenset quidem Author Concl. Greg. XIII. Borromæum Nepotem Pio V. in extremis constituto noluisse vel in minimis sibi gratiam comparare Magni Hetruriæ Ducis, *e questo dicono &c. quod fecisse dicitur, quia Bullæ quædam sub pœna excommunicationis negotiationes de Papatu, Papa superstite, vetabant. Et certè talis lex existat. Sed neque secundum ejus exemplum ordinariò vivitur, neque Lex æquè curatur ab aliis. Dico dunque &c. Dico igitur, inquit Author Concl. Greg. XIV. notum esse, quibus Curia nota est, majorem temporis Pontificatus partem impendi constitutioni successoris, quia negotium tot difficultatibus plenum, totque accidentibus obnoxium, necessariò diu ante disponi debet ab eo, qui aliquem heic juvare, quemadmodum etiam ab eo, qui ei nocere vult, ut quandocunque mors Papæ contingat, res digesta, disposita media, materia preparata sint, facilèque tunc sit, diu ante proposita executioni mandare. Subjungit; Hæc tunc obtinere ob brevem Urbani VII. Pontificatum non potuisse. Consentit Author Concl. Urb. VIII. Gl'apparecchi &c. Preparationes, inquit, illius, quod ibi tractari debuit, diu ante cœperunt, & ultimò sede vacante renovatæ sunt diligentissimè. Sic & Author Concl. Alex. VII. testatur: Sei mesi &c. Sex menses ante mortem Innocentii penetrabantur molitiones Sacchettiæ. Eadem confirmat Author Concl. Clem. IX. qui 2. causas brevitatis Conclavis illius videri potuisse dicit, primam magnum æstum; Secundam res ob mortem Pontificis diu prævisam jam digestas; licet illa ipsa mora, ita subdit, quæ locum dederunt molitionibus, etiam dederint contra-molitionibus. Idem de exclusionem Farnesii agens eandem veritatem exemplo ita probat; Fu adunque &c. Fuit igitur exclusio ista magis renovata, quàm determinata in Conclavi. Quam alio etiam exemplo*

sic illustrat: *Furono &c. Fuerunt illo die* (qui quartus erat à morte Pontificis;) *detecta & intercepta à Cardinalibus Gallis molitiones pro assumptione Bonelli facta &c.* quem & jam 40. vota habuisse dicebant. Similiter Author *Concl. Clem. X.* narrat, *Chigium Florentia nuncium de morbo lethali Pontificis accepisse, quò profectus fuerit, ad deliberandum de Pontifice futuro, de quo eò magis deliberaverint, nuncio illo accepto, atque conceptus suos firmarint.* Bonum itaque est, quòd excommunicati etiam eligere possunt, aliàs ob tractationes tales præmaturas multi jure isto exciderent!

XLIV. Rectè dixit Author *Concl. Clem. IX.* occasionem molitionum esse etiam contra-molitionum. Quamprimùm enim vel minima suspicio est, moliri quosdam promotionem amici sui, statim contraria factio ad arma conclamat, ac si Hannibal ante portas esset, vixque de inclusione cogitatur, & jam exclusio paratur; Quare etiam qui seriò & prudenter pro alicujus electione laborant, id, quoad fieri potest, rectè faciunt; ut contrà (quemadmodum inter artes speciales videbimus) molitionibus apertis aliquando exclusio studiosè quæri solet. Hinc etiam sæpe, ut Author *Concl. Alex. VII.* loquitur, *nissun voleva &c. nemo volebat publicè proponi, dum quis scivit, sic spes suas precipitatum iri.* Quòd autem de spei præcipitatione loquitur, illud porrò declarandum est. In *Concl. Pii V.* Card. Ferrara rogatus, ut Card. Medicæum absolveret ab obligatione excludendi Moronem, pro quo jam apertas molitiones cõperant, respondit: *Spatio 24. horarum illum per se liberum esse posse come quello &c. quia scivit exclusum per 24. horas in illo Conclavi semper manere exclusum, quia semel aperte contradicentes metu vindictæ à promotò contradicere pergant.* In *Concl.* quidem *Clem. VIII.* fautores adhuc spem habebant pro S. Severina jamjam excluso; sed obstabant 2. regulæ 1. *Che un &c. quia Cardinalis est irretractabilis* (adeoque Sp. S. nonnisi primâ vice est exorabilis;) *che è &c. quia facilius excludere sine proportionem, quàm includere* Sed & plerunque exclusi spes præcipitata est, quoad Conclavia sequentia omnia. Quod bonus ille Sacchetti una volta sacchettato, semel telo percussus (Et quomodo hoc non sufficeret!) magno suo damno experiri debuit; Rursus quidem proponebatur in *Concl. Alex VII.* instabant amici, omnemque pro ejus electione lapidem movebant; Sed frustra; Rationem dat Author: *E costante opinione &c. Constans est opinio, quòd semel exclusus, semper exclusus.* Sic Hispani Sacchetti

Contra-
molitiones, Ex-
clusiones;

tium semper impedivissent, cessantibus etiam exclusionis præter metum vindictæ causis. Tantæne animis cœlestibus iræ? Subjungit quidem Author exceptionem in Aldobrandino, atque etiam hinc redivas Sacchetti spes, cum studio postplacentiæ, & quòd per Nepotem ea de causa in Hispaniam missum amicitiam quidem cum Mazarino non dissimulârit, cæterum tamen persuadere conatus sit, non esset &c. neminem se in Pontificem electo Hispanis utiliore fore &c. Sed rursus frustra, altaque manebat mente repostum judicium latum spretæque injuria formæ!

SECTIO TERTIA,

In qua

De vitiosis Regulis, quas Pontificii Authores
Pontificum Electoribus præscribunt, agitur.

Breviarium.

I. Molitionum artificiosarum, de quibus hætenus in genere actum est, certantur Regula; II. Inter Regulas proprias ambientibus, est, ut Virtutes suas ostendant; III. Ut novos contra celare studeant; IV. Tegere etiam studeant Spiritus altos; V. Amicitias nimis arctas cum Nepotibus non contrahant; VI. Inimicitias fugiant; VII. Nemini irascantur, saltem iram suam dissimulent, injuriâsque tolerant; VIII. Contra, occasiones benefaciendi captent; IX. Idque ante mortem Pontificis; X. Sed non ita, ut studium Papatum consequendi nimis aperte prodant. XI. Præstat, se commendare per alium liberalitate atque beneficiis devinctum; XII. Ne tamen interim otiosi sint ambientes; XIII. Papabiles propiores & remotiores diversis viis incedant; XIV. Remotissimi etiam spem ne abjiciant; XV. Neque abjiciat, cui minùs favet initium; XVI. Exclusus tamen ab Amicis ne pergat instare XVII. Regula Capitibus sive Principibus Factionum qualibuscunque communes. Eorum requisita; XVIII. Illis opus est Administris; XIX. Maximè si ipsi virtute destituantur; XX. Non tamen omnia omnibus revelare debent; XXI. Duo agere necesse habent. XXII. Certa sit exclusio Creaturarum; XXIII. Curent, ne vel Amicus promoveatur, ipsis laud consentientibus; XXIV. Spem faciant omnibus; XXV. Suos omnes quomodo porro tractare debeant; XXVI. Contrariarum factionum consilia explorent; XXVII. Semper invigilent; XXVIII. Temporum momenta cognoscant; Aliquando nimis citò proposuisse nocuit; XXIX. Sed & aliquando nocuit non citiùs proposuisse; XXX. Non differenda est propositio & electio, si media probè sint disposita. XXXI. Tempore minùs aliàs opportuno

tuno proposuisse nocuit. XXXII. Tempus vel maximè opportunum est, quando Electores sibi invicem contrarii timent Electionem sibi noxiam; XXXIII. Quando diu pugnatum est pro aliis & contra alios, ex improvise commodè producit, de quo antea nulla facta erat mentio; XXXIV. Proponere juvat adversarium adversario; XXXV. Item alium, si obstinati sint, ejusdem factionis ut dividantur; XXXVI. Proponendi quoque sunt saepe quinque, ita ut absco. datur sextus; XXXVII. Proponendus aliquando talis, quem altera factio ex benigna voluntate, cum quasi sine ea eligi potuisset, propositum fuisse sentiat; XXXVIII. Nennunquam prudenter in Caput oppositum Electionis auctoritas transfertur; XXXIX. In Propositionibus autem & Consiliis non semper eadem via calcanda est. XL. Quid faciendum sit, si difficultas in tractatione orta sit; XLI. In magna difficultate novam Legem proponant; XLII. Maxima difficultas oritur, si caput de propria exaltatione cogitet; XLIII. Ne suam exaltationem quarentes Principes Factionum nimis Conclave prolongare studeant; XLIV. Quibus artibus Capita contraria se opponere debeant; XLV. Nunquam se vinci patiantur à studio vincendi nullo. XLVI. Neque etiam à timore. XLVII. Sed neque se nimis opponant merenti. XLVIII. Regula Nepotibus propria, ut non proponant nisi probè cognitam creaturam. XLIX. Regula pro Capitibus Nationum, siue Principum; Ne nimis apertè velint excludere & includere. L. Ambientes Papatum ipsimet, & dubitantes, num Reges, quibus sese subdiderunt, ipsi causa ipsorum exclusionis; non intelligere se isthoc simulent &c. LI. Regula Cardinales quosvis, licet nonnulla rursus magis Papabiles & Capita concernentes; Ne se nimis subdant Capiti, quod neque exclusionem, neque magnam de ea spem habet; LII. Alios bene cognoscere studeant; quod ab una parte difficile; LIII. Ab altera verò facile redditur; LIV. Considerandum quoque est, qualis sit futurus, qui eligi debet & quales Agnatos habeat; LV. Ne putetur, beneficii intuitu facilem futurum; LVI. Studendum, ut noscantur illi, cum quibus est tractandum; cum diversis enim diversimodè tractandum est; LVII. Ita nonnulli obsideri debent, ut eis tempus ad consultationes in contrarium non concedatur. LVIII. Non facile fidendum est votum unum & alterum species tenus & honoris gratiâ emendicantibus, neque simulatio tunc limites excedere debet; LIX. Omnium ratio habenda est, timeri debent omnes; LX. Ut in bello, ita hic quoque bis peccare non licet; LXI. Vitanda quoque affectuum vehementia & festinatio; LXII. Absint inconstantia atque torpedo animi, item negligentia. LXIII. De Regulis iudicium.

I. Hactenus de mediis Electionis, id est, de artificiosis molitionibus & contra-molitionibus in genere; Sequitur, ut eas jam specialiùs proponamus. Proponemus itaque primò Regulas quasdam specialiores de ratione instituendæ negotiationis; Secundò Praxin Regulis conformem; Regulas certè vitiosas, nonnisi à Spiritu mundi dictatas, Praxin ex omni parte nævis scatentem. Regulas autem dabimus non à nobis excogitatas, sed à peritis in arte Conclaviaria Viris acceptas, ex

Molitionum artificiosarum, de quibus hactenus in genere actum est. certa dantur Regulae;

multis, imò infinitis (in hunc modum innumera colligi possent documenta, prudentibus cognitu haud difficilia, inquit Joh. Fr. Lottinus *Dissert. de Conclavi*;) præcipuas, ordine tantum quodam à nobis dispositas, ordine sequenti: Dabimus primò Regulas speciales ambientibus; Secundò communes Capitibus; Tertio proprias Nepotibus; Quarto proprias Capitibus Nationum; Quintò communes omnibus.

Inter Regulas proprias ambientibus est, ut virtutes suas ostendant;

II. Inter Regulas speciales ambientibus primo loco ponimus fidam Joh. Franc. Lottini *Dissert.* sæpe cit. monelam: Qui aliquid in se ipsis deprehendant, quod ad Pontificatum consequendum adjuvamento ipsis esse possit, operam dare debent, ut id augeatur potius, quam minuat: Itaque semper vitam omnèsque suas actiones instituunt, ac si omnium oculi in ipsos sint defixi, & ex quovis vel minimo facto de voluntate homines sint facturi iudicium. Solent enim, qui opinione sua frustratos se vident, amorem in adium erga eos, à quibus decepti sunt, mutare.

Et novos contra cellare studeant;

III. Contra defectus suos Papabiles tegere omnibus modis studeant, ex Consilio Cardinalis Azzolini *Afor. Polit. fatti anno 1667.* Ita ille de hoc studio: *Se è vero &c. Si verum est dictum Aristotelis; Magistratus Virum ostendit; qui gravidus est Papatu & cognoscit malum suum naturale, sive superbiam, sive severitatem, sive aliud quicquam, fugiat, dum Cardinalis est, illa officia, in quibus non posset occultare imperfectiones dictas, quia omnes in hunc modum argumentari solent: Qui non potest freno regere ejusmodi passiones in minoribus officiis, neque spe Pontificatus, neque timore amulorum, quomodo illas regere poterit in Pontificatu, ubi non amplius spei aut timori locus est?* Subjungit exempla.

Tegere etiam studeant spiritus altos;

IV. Tegere etiam studeant Spiritus altos; Fà di mestiere, inquit idem, ad un Cardinale &c. Conveniens est Cardinali, qui Spiritus altos habet & ferventes, eos non ostentare neque cognoscendos sistere ei, qui juvare aut nocere potest, sed potius eos occultare sub cineribus modestæ prudentiæ, ut tempore suo cum majori vigore & robore prodi possint.

Exempla subdit.

Amicitias nimis arctas cum Nepotibus non contrahant;

V. Quoad Amicitias, ne nimiam contrahat cum Cardinale Nepote, ex Eiusdem consilio: *La seconda eccezione &c. Seconda exceptio, inquit, esse solet, si quis valde familiaris est Cardinalibus, qui antea Pontificatum administrarunt, maxime si regimen illorum exosum fuerit, dum enim dubitare solet Collegium, an non continuaturum sit illud ipsum dominium, nunquam induci poterit ad illorum Amicos promovendos.*

Exempla & hinc subjicit.

VI. Quoad

VI. Quoad Inimicitias, fugiat illas, maximè in Conclavi, *Inimici-*
 juxta monita ejusdem: Fugga à tutto studio &c. Fugiat omni studio, *tias fu-*
 inquit, Cardinalis in Conclavi occasiones ruptura, ne, si una vice se ini- *giant;*
 micum declaret, tam fervidi vindicta Spiritus cor occupent, ut aliud cogi-
 tare haud possit, quàm ut adjuvet talem, qui nocere possit adversario, po-
 tius quàm sibi prodesse. Rursus exempla habet.

VII. Imò nemini irascantur, saltem iram suam dissimulent *Nemini*
 & injurias tolerant, pro eo quod Joh. Fr. Lottinus Diff. cit. monet, *irascan-*
tur, sal-
 Ambientes Papatum, inquit, etiamsi à Capitibus suis apertè recusentur, *tem iram*
 non ideò debent iis irasci, & inimicitias indicere, & si, qui ambiunt, Illu- *suam dis-*
 stris sanguinis essent, & dubitarent; Num ipsi Reges, quibus sese subdide- *simulent,*
 runt, causa sint ipsorum exclusionis; Imò non intelligere simulent, & Regis *injurias-*
 voluntatem Cardinalibus abscondant, ne, qui Regibus addicti sunt, diffici- *que tol-*
 liores ad ipsos promovendos efficiantur. Quamobrem consultius est, si *rent.*
 Illustri sit sanguinis, sive non, ut simulat ea se credere, qua minùs credit;
 nam hoc modo, qui contradicunt sunt, lentius id agunt, & Amici poterunt
 faciliùs adjuvare. Adeò, ut nunquam expediat se abalienare ab iis, qui
 nobis contradixere, tamen si alium elegerant; etenim iterum favere pote-
 runt &c. Quia fortè hæc fastidium pariunt &c. dico, Papabiles eò mi-
 nùs irasci debere, quò majores sunt occasiones, quibus mutantur volunta-
 tes hominum: proinde fit sæpenumero, ut, qui insenso animo respueba-
 tur, is paulò post, vel deterioris formidine, vel alterius ladendi causâ promo-
 veatur: Et in Conclavi minima offensio, vel gratificatio magis moveat,
 quàm summa antehac beneficia, sive injurie. Adeò ducuntur homines ma-
 gis sensu presentium rerum, quàm præteritarum memoriâ ac futurarum
 providentiâ &c. Et statim ab initio Dissertationis: Necesse est, ut, qui
 Pontificatum expetit, pectus bene adversus omnes odii ac malevolentia in-
 sultus muniat, neque cum quoquam ob quamcunque injuriam etiam ab
 amicissimis in se profectam simultatem sibi suscipiendam putet.

VIII. Contrà, capient occasiones benefaciendi, obsequentes *Contrà,*
 eidem; Attentam, inquit, ac vigilantem esse oportet, ut occasiones bene- *occasiones*
 faciendi capiantur; quia per modicam moram perduntur, neque reversu- *benefa-*
 ra sunt; Nullis parcant, si ex potentioribus orti familiis divitias *ciendi ca-*
 possideant, muneribus, suadente eodem: Quamvis plerique omnes *ptent;*
 (Cardinales,) inquit, honestis sint orti natalibus, minor tamen est nume-
 rus eorum, qui è potentibus ac Illustrissimis Familiis genus ducunt. Tametsi
 autem hi præ cæteris multa Pontificatûs consequendi habeant adjumenta;
 Sæpe tamen spe sua & votis excidere eos videmus. Id inde fit, quòd, cum

variis officiis, quorum ob divitias & auctoritatem amplissima iis suppetit materia, reliquorum sibi studia adjungere facile possent, existimant tamen, quemadmodum in vita communi propter generis splendorem omnibus illis libenter cedunt, ita hoc quoque, licet maximum in terris munus suæ auctoritati & præminentia deberi. Interim verò ipsi quoque in varias scinduntur factiones, neque illud cogitant, id maximè tempus à Cardinalibus humilioris conditionis expectari ac captari ad ulciscendas potentiorum injurias & in excludendis illis miro quodam modo hos satagere. Sic enim existimant, quum antea tam insolentes eos ac parùm gratos & beneficos experti sint, multò eosdem ad summum fastigium erectos insolentiores ac iniquiores futuros, facultatèsque ad quemvis alium potius usum, quàm ad tenuiorum Cardinalium, quorum operà jam non amplius egent, necessitates sublevandas collaturos. Sed & hoc idem tantò minùs facturos eos credibile est, quòd Apostolicæ sedis opes non adeò magna sunt, ut sumptibus in Rempubl. faciendis multùm supersit. Quocirca erga Cardinales ejusmodi meritò illud usurpari potest, quod Maberbal ad Annibalem dixisse fertur; Non omnia uni à Deo data esse; Siquidem, cum his favoris & opum abundè sit, iis tamen uti nesciunt. Idque tantò minùs in ipsis ferendum est, quantò, si rectè uterentur iis, non solum bonam Christianæ Reip. operam navare, verùm etiam reliquorum Regum ac Principum studia & conatus in eligendo Pontifice faciliùs eludere ac impedire possent; reliquorum Cardinalium animis, ex collatis priùs in se beneficiis in majoris libertatis spem erectis.

Idque ante
mortem
Pontificis;

IX. Sed caveant & valde caveant, ne istam liberalitatem suam ad mortem usque Pontificis differant, quod reprehendit idem verbis sequentibus: Qui non ante ad Pontificatum sibi viam sternunt, sed usque dum sedes vacat, expectandum sibi putant, vehementer errant, ac spe suà ut plurimum frustrantur. Tum enim amicos habere, non jam demum facere oportet: omnesque magis grati pro acceptis beneficiis animi declarandi desiderio quàm incerta remunerationis spe ducuntur. Quid quòd illa ipsa officia, quæ tum conferuntur, cum eorum remunerandorum tempus tam propinquum sit, & parùm grata sint, & vix bonà conscientia acceptari possint? Necesse ergo est, ut eorum maximè, qui præ cæteris magno sunt animo, & quorum magna apud reliquos Cardinales est auctoritas animi priùs disponantur, & benevolentia & favore nobis devinciantur. Cujus quidem rei consequendæ nunquam deest occasio, modò quis ea uti velit. Et hic quidem sæpe sola gratificandi voluntas, quàm ipsum beneficium, gratior est & acceptior, & benevolentiam interdum majorem

jorem (oblatum) acceptum conciliat beneficium, quàm præstitum, apud potentiores præsertim; Quibus illud satis est, si sentiant se amari & magni fieri, & futuri officii spe beneficium à se requiri gaudent. Ratione verò caret illorum excusatio, qui dicunt, à tali ambitione se abstinere, ne viventem offendant Pontificem: neque enim illud potest displicere Pontifici, ut de amicis quis bene mereri studeat. Imò verò id unumquemque decet &c.

X. Interim tamen ista & reliqua non ita agant, ut nimis apertè studium Papatum consequendi prodant, quod dissuadet Cardinalis Azzolini Afor. Polit. Si guardi ogui Cardinale &c. Caveat quilibet Cardinalis, inquit, in Conclavi, ne prodant animum suum de Papatu sibi consequendo; Sic enim viam parabit mille deceptionibus illius, qui os aperit & cor occultat, & quemadmodum sermones ejus nunquam sincere habebuntur, sic etiam nunquam sibi favorem acquirat. Exemplo & hunc Aphorismum confirmat.

Sed non ita, ut studium consequendi Papatum nimis aperte prodant;

XI. Præstat se commendare per alium liberalitate atque beneficiis devinctum, docente Lottino l. c. Amici hisce modis quesiti, inquit, ii sunt, qui in Conclavi procurant pro Candidatis: cum præsertim minimè conveniat, eum, qui ambit Papatum, de se ipso ea prædicare, quæ ceteros ad illum eligendum movere queant.

Præstat se commendare per alium;

XII. Absit autem, ut ista sinistrè intelligantur, ita nimirum, ac si Candidatus omnia aliorum curis permittere, ipse interim otiosus spectator, manibus in sinu jacentibus sedere, atque Papatum vel ori suo ab aliis ingerendum, expectare debeat. Opportunè & gravissimè intercedit idem: Etsi autem qui eligi cupiunt, inquit, non ideo per se ambire oportet: debent nihilominus gratis modis eos suscipere, qui colloquii causâ ad ipsos accedunt, & quandam modestiam præ se ferentes, quæcunque de Pontificatu evenient, alienæ humanitati, non suis meritis attributuros se profiteri. Ostendunt præterea, quodcunque auxilium maximi fore momenti, sibi que charissimum. Etenim omnis homo naturâ hominem juvare desiderat, illudque adjumentum, quod præstiterit sibi, cupit aliquam parere grati significationem animi ab eo, in cujus utilitatem procuratum est. Idcirco dies atque noctes ad alloquia promptissimos, semperque januis apertis esse oportet, imò aperto etiam vultu ac fronte, præbendamque benignitatis & officii nimia expectatio. Ejus verò, cum quo sermo habetur, natura ac vota exploranda sunt, eidemque magnæ insinuanda spes ad ejus desideria promovenda, nam qui spe lætantur, multò officiosiores esse solent ceteris multoque diligentiores. Hæc verborum humanitas incredibile est, quantum

Ne tamen interim otiosi sint ambientes;

quantum prodesse soleat: neq; defuerunt pleriq; eorum, qui eam aut negligentes, aut nescientes, occasiones non amplius reddituras amiserunt.

Papabili-
les propia-
res & re-
motiores
diversis
viis inca-
dant;

XIII. Cæterum quivis videat, ex quo genere Papabilium sit, alii enim propius, juxta eundem, alii longius à Pontificia dignitate absunt, qui etiam diversas ad Papatum vias habent. Hos illis, præsertim Factionum Principibus servitium & operam saltem ostentare oportet: nam hoc casu non modo ipsorum gratiam lucrabuntur, sed eorum etiam, qui propositi fuerunt; Qui profectò, ubi se à Papatu exclusos viderint, libentius illis favebunt, quos sibi Fautores experti fuerunt. Verùm illi, qui magnam alunt spem, ii non facile adduci debere videntur, ut promptè adjuvent alios ad Pontificatum, ideòque amicis suis inservire difficilius qucunt. Sed ex alia parte inofficiosi esse non debent, nam uno eodémque tempore, & eos, qui propositi sunt, & eos, qui proponunt, à se abalienarent. Ad hanc difficultatem accedit alia, quòd, cum in principio Conclavis pleraq; fiant exclusiones, rogabuntur fortè, ut iisdem oppugnationibus, sive exclusionibus aggregent sese: quam rem si fecerint, certi sint, eum, quem excluderunt (si modò humani sensus aliquid habuerit) nunquam erga eos bene affectum esse posse; Si verò non fecerint, Capita principèsq; exclusionum abalienant. Et hæ difficultates adeò difficulter explicari possunt, ut non modò bonum in iis iudicium, sed bona etiam fortuna requiratur. Iudicium illud adhibendum est, ut, quoad fieri potest, mentem dissimules: quod si tamen cogaris studia tua declarare, ad favorem Principum in Conclavi potentiorum inclines. Verùm profectò ii Candidati, qui ob egregias dotes Papatum merentur, à Principibus Factionum tali circumspeditione atq; iudicio tractandi essent, ut ne in difficulates inciderent. Deberentq; iidem Principes omnem malevolentia causam ab iis amovere, si-bique potius eam attribuere, & ambitum eo pacto instituere, ut Candidati possent sua suffragia cæteris Papatu dignis concedere absque læsione Principum; nisi tamen obstaret justa aliqua ratio vel ob gratificandum Principibus, quibus manifestè devincirentur, vel propter privatas alias causas, quibus legitimè se excusare possent; deberent & persuadere, cum negant ex ipsis repulsam non provenire, sed ex necessitate, qua illos cogat invitos.

Remotissi-
mi etiam
spem ne
abjiciant;

XIV. Remotissimi etiam spem abjicere non debent, ut docet idem: Solent autem Cardinales de eligendo Pontifice cogitare, vel ante Conclave, vel postquam illud ingressi sunt. Primo modo nondum apparentibus iis impedimentis, quæ plerunque postea incidere solent, cum Papam creare cogitant, de quo maximam sibi benevolentiam pollicentur. Altero modo si consilium mutare necesse sit, ei plerunque student, quem,

si

si non amicissimum sibi, saltem iniquum minus fore arbitrantur. Quapropter nemo Cardinalium, etiamsi multa sibi obstare animadvertat, si quicquam habeat in se tali munere dignum, spem ejus consequendi abjicere debet. Nam quemadmodum ob summam in loquendo libertatem, qua omnes sede vacante utuntur, nullius vitia & defectus latere possunt; ita saepe res circa eligendum Pontificem ed redigitur, ut vitia & defectus ejusmodi non aestimentur: sive, quod, qui ab aliis propositi sunt, majoribus laborent; sive, quod is, qui ab alio commendatur, tametsi melior, parum tamen amicus, vel rebus aliorum opportunus fore credatur. Nullum quidem tantum est vitium, quod non tolerabile aliquando existimetur & pro minus malo accipiatur, ita suadente scilicet rerum statu, & tempore sive occasione: quae quidem in consiciendo quolibet negotio utramque, quod dicitur, paginam implet. Periculum facere an aliquis de suis Cardinalibus evehi possit, etsi effectus non sequatur, haud improbandum est.

XV. Neque etiam, quibus initium parum favere visum fuit: Est enim, indice eodem, primus in Conclavi impetus sive ingressus Cardinalium acerrimus: quem qui sustinuerit, neque, vel indignatione vel nimia festinatione spes suas corruperit, quam plurimos modos promovendi desiderii poterit comminisci ac reperire.

XVI. Si autem quis se videat exclusum ab Amicis, ne instare tunc pergat. Consilium est Cardinalis Azzolini: Chi si vede &c. Qui se videt exclusum ab Amicis ex fundamento ratione non destituto, ne fortunam invitam causam suam protegere studeat: sed cedat ad tempus & prolonget spes cogitando subito, sine offensa indicio, de promotione alterius, qui placeat; Sic enim effugere poterit lapsum, qui ei semper nociturus esset, alet confidentiam amicorum, & illos devinciet tempore magis opportuno ad satisfaciendum ei, eligendo eum, quem ipse proposuerit, & tandem elogium acquirat hominis prudentis; quod ipsi prodesse poterit alio tempore in Electione aut sui ipsius, aut amici. Exemplis & hoc declaratur.

XVII. Haecenus Regulæ Papabilibus, sive Candidatis respectu molitionum & negotiationum suarum propriarum. Sequuntur secundo Capitibus, sive Principibus Factionum qualibuscunque communes. De eorum requisitis primò ita Lottinus l. c. Qui ambitum dirigere debent, inquit, eos oportet praeceptorum Conclavium habere exactam notitiam, & reipsa perspexisse praecipuas causas, unde quis repulsus fuerit à Papatu, aut ad eum sublatus. Proinde non ignorent tempora distinguere ac dijudicare, in quo statu olim, & in quo presenti tempore sese res habeant; noscant mores ac praecipua non modò Cardinalium

Neque abiciat, cui minus favet initium;

Exclusus tamen ab amicis, ne pergat instare;

Regula Capitibus sive Principibus Factionum qualibuscunque communes. Eorum requisita.

omnium, sed etiam eorum, qui ipsis famulantur, studia ac desideria; scrutantur amicitias, quas vicissim habent, & qua de causa; Et quousque favor exterorum Principum, eorumve, qui Principes in Conclavi referunt, iis profuturus aut præstò futurus sit. Præter hanc notitiam oportet eos ad negotium aptos & ad explicanda animi sensa efficaces esse, ut ea persuadere queant. Sape enim accidit, aliquem perspicacem in rebus intelligendis, at in iis eloquendis rudem esse: Quod perinde est, ac si non intelligerent. Sed & necesse est eos audaces esse: nam quadam nonnunquam contingunt, in quibus ille superior evadit, qui contrà audentior iverit. Et quamvis huiusmodi audacia natura debeatur; tamen oportet eam ab egregio aliquo stemmate destitutam non esse, vel à factione asseclarum numerosa, vel ab eccellente virtute: nam quicumq; absq; aliquo harum rerum subsidio audentior esse vellet, profectò deluderetur potius & rem turbaret, quàm audiretur, remve emendaret.

Illis opus
est Admini-
stris;

XVIII. Capitibus etiam talibus opus est Administris; Oportet Principes & Capita partium, inquit idem, pluribus Administris uti: sciântq; si onera & officia distincta habuerint, id ad totius negotii salutem fore: & Caput, sive Principem illum, qui vel ob ambitionem, vel propter parvam intelligentiam ex se ipso omnia facere, vel suis asseclis artificiosè uti vult, semper futurum causam confusionis.

Maximè
si ipsi Vir-
tute desti-
tuantur;

XIX. Maximè autem Administris & consilio opus habent, si ipsi virtute destituantur. Huiusmodi homines, ait idem de Capitibus, sive Principibus; Si virtute destituti sint, & se destitutos esse animadvertant, ab iis, quos inter suos sapientiores cognoscunt, consilium mutuo accipiant: At si sufficientes sese putaverint, neq; tamen fuerint, ut plurimum errare conspiciuntur, neq; eos quicquam juvat, moneri à quopiam sive doceri.

Non ta-
men om-
nibus re-
velare de-
bent;

XX. Quæ verò de Administris & Consilio dicta sunt, non ita intelligi debent, ac si omnibus Creaturis arcana omnia communicanda essent, contrà quod idem ita præscribit: Capita Factionum oportet suffragatores multos habere, nec non ministros, qui eorum voluntatem exsequantur, singulis verò cura peculiaris demandetur &c. Sunt deinde sui distribuendi, ut singuli suum munus exsequi sciant, & ubi jubentur, convenire possint: Nam quotiescunque aliquem propositum intelligent, quem ipsi nolint, statim remedium reperietur, quò is repulsam patritur; Ad quæ suis amicis utendum est; Nam fides fidem parit, & unusquisq; gaudet Capiti suo utilis esse, & aliquid cum honore suo alicubi elaboravisse. Sed rerum summa iis tantum committenda est, qui dotibus prædictis insigniuntur.

XXI.

XXI. Duo autem agere debent Capita ; Primò suffragia disponere ; Secundò disposita ordinare. Id quod ex eodem discimus. In ambitu agendo, inquit, duabus oportet insignitos esse Conditionibus ; altera in suffragiis disponendis, altera, postquam disposita sunt, in eis ordinandis ad peragendam electionem.

Duo agere
ne cesse
habent ;

XXII. Suffragia ita disponenda atq; ordinanda sunt, ut quilibet semper securus esse possit de exclusione non-Creaturarum, vel, juxta verba ejusdem, illorum, qui extra eorum Factionem Papatum ambiunt. Quod si inter suos illam exclusionem non habuerint, querenda erit inter alios. Etenim multos invenient, qui contra aliquem conspirabunt, vel qui nolentes tam facile Pontificatus spem deferere, in omni exclusione diu inservient. Imò hoc studium querendæ exclusionis aliquando in causa est, ut, qui antea adversabantur, simul versando amici fiant, unde exoritur Pontificis Electio, adeoque amificantur invicem cum iis, à quibus opem acceperunt, ut, si forte casus ita ferat, per inconsultam beneficentiam ille fiat Papa, de quo antea nunquam cogitatum fuerat. Verum quia excluduntur aut inimici, aut amici, ne scilicet ob jus imperii aut aliam ob causam amicitia in inimicitiam convertatur ; primæ exclusiones palam tractantur ; alie maxime cautæ esse debent, ne suâ sponte, sed ex accidenti, aut ob difficultatem factæ esse videantur ; Cùmq; celari affectus non potest, & periculum prope adesse cognoscitur, ne amici abalienentur, decet prætermittere exclusionem & electionem divertere, eligendo aliquem Factionis, qui eodem damno te afficere nequeat, quo alter ille amicus potuisset. Eæ sunt potissimæ exclusiones, nam quæ sit procrastinando & prævidendo, ut nihil incogitatum accidat, ea suspensio potius quàm exclusio dicitur ; quemadmodum ea, quæ unius causâ sit, pertinacia est, quæ frequenter cum damno pertinacis infringitur. Exclusio, quæ sit propter Reip. respectum, quia, excepto uno aut altero, non tollitur, quin Papa singulis momentis creari possit.

Certa sit
exclusio
non-Crea-
turarum ;

XXIII. Imò etiam curare debent, ne ex amicis aliquis promoveatur, sine ipsorum consensu. De quo ita loquitur idem : Caput factionis ita præparare se debet, ut, cùm Adversarii Papam aliquem creare voluerint ex illis, quos probat, eum creare nequeant, nisi ipse creationem foverit, ne derisui habeatur, eique necesse sit cum multitudine accurre- re omnium rerum ignarus. Etenim exploratum est, quoties Cardinales coguntur incognito alicui electione consentire, electum, etsi olim amicissi- mum, nihil ei debere.

Curent,
ne vel A-
micus pro-
movea-
tur, ipsis
haud con-
sentien-
tibus ;

XXIV. Cùmq; qualibet factio habeat ambientes Papatum, sunt verba ejusdem, Princeps Factionum illos in eo affectu nutrire debet, nam

Spem fa-
ciant om-
nibus ;

si eos inhabiles declararet, videretur illos contemnere, & contemptus audaciam gignit, unde res novas atq; periculosas tentant: quod si audacia addatur authoritas, vel singularis aliqua utilitas, maximas turbas ciet. Ideò Capita faveant suis, & desiderium ipsis inserviendi ostendent, efficiantq;, ut per alios, vel per negotium ipsum illis contradicatur: nam qui etiam jure contradicit alicui, is contradictione animum alterius nunquam non ledit.

Suos omnes quo-
modo por-
rò tracta-
re de-
beant;

XXV. Suos omnes ut sequenti modo tractent, exigit iterum Lottinus: Amici non minori diligentia tractandi sunt, inquit, & officiosè tractandi, quàm alieni conciliandi: ideòq;, singulorum necessitates atq; cupiditates explorandæ. Eòsq;, ita Principes illectent, ut aliunde spes eorum non dependeant, quàm à Capite suo: Sapiùsq;, cum iis differendum, & reddenda ratio eorum, quæ ad adversarios pertinent; Nam de intimis suis cogitationibus cum iis tantùm tractandum est, quos magis addictos esse sibi cognoverint, vel minùs de suis utilitatibus cogitantes. Cum suis Amicis dexterrimè agant, æquè se illos promovere velle profiteantur, ostendantq;, ex difficultate negotii potius, quàm ex defectu voluntatis eos non promoveri; alioquin animis alienabuntur, & se contemptos putabunt. Vide Vita di Sisto V. p.2. 352.

Contraria-
rum
Factionum con-
silia ex-
plorent;

XXVI. Ut contraria partis consilia explorentur, idem postulat, quem Cardinalem cogitet promovere, quibus suffragiis, quanam sit suffragantium firmitudo, quæ causa favendi; invenienturq;, nonnulli, qui nihil fautorum habere putabantur, & re ipsa plurimos habent, & aliis plurimùm authoritatis habere videntur, qui nihil possunt.

Semper
invigilant;

XXVII. Semper autem invigilare eos vult idem, atq; nullum ferè utilius documentum pro Capitibus Principibusq;, Factionum in Conclavi afferri posse; nunquam non attendant; nam si diu duraturum est Conclave, varias induit formas, eorùmq;, sagacitas atq; industria multas inde utilitates colligere potest.

Tempo-
rum mo-
menta co-
gnoscant;
Aliquan-
do nimis
citò propo-
suisse no-
cuit;

XXVIII. Ante omnia quoq;, juxta eundem, convenit, ut temporum momenta cognoscant, & opportunè capere non ignorent. Aliquando nimis citò proposuisse nocuit. Certè nimis citò proponi nocuit in Conclavi Sixti V. Sirleto. Hinc Altempsius, qui primarius Sirleti promotor videri volebat, ab amicis hujus accusatus fuit, di troppa presunzione &c. nimia presumptionis negotiationem illam suscipiens in primo Conclavis impetu, in quo bulliunt & fervent spes Cardinalium pretenduntium, desiderante quovis negotiari pro sese; quæ causa est, quod in prima illa tractatione facilia sunt difficilia; Si igitur
Altem-

Altempsius dissimulasset desiderium suum, aliis spondisset, & expectasset exclusionem competitorum, potuisset cum fundamento sperare felicem votorum suorum eventum, sed nimius ejus calor atq; nimia credulitas eum unâ cum amico perdidit &c. Fuerunt tamen qui crediderunt, Altempsium simulasse tantum, se præcipuè Sirleto favere, proposuisse tantum, qualiscunq; satisfactionis ergò, revera autem Vercelli promotionem quasivisse. Quod æquè confirmat Cardinalis Azzolini, in Aphorismis sæpiùs cit. qui, postquam hunc Aphorismum proposuisset; Si hà da passare per sospetto di simulatione &c. In suspicionem simulationis veniet Caput Factionis, à quo in primo impetu & magno cum ardore aliquis proponitur &c. Illud ipsum Sirleti & Altempsii exemplum subjicit.

XXIX. Aliquando etiam & vice versa nocuit, non satis citò proponi & constanter posthac urgeri; Id quod malo suo expertus est Cardinalis Papabilis Sauli in Conclavi Pauli V. Li amici suoi &c. Amici ejus polliciti sunt, se tentare velle inopinatam adorationem in favorem ejus, quam feliciter successuram sperabant ob commercium, quod habebant cum multis ex ipsis Aldobrandinianis, qui sine dubio commotus fuisset motu usq; adeò inopinato, & fortè cum aliis ipse etiam occurrisset; noluit Sauli, quia hoc ipsi videbatur plenum tumultu & periculo &c. Così nuoce spesso &c. Ita sæpe nocet, inquit Author, non prosequi certos impetus, qui fundamento cum ratione innituntur, licet difficiles videantur in executione.

Sed & aliquando nocuit, non citius proposuisse;

XXX. Non differenda est propositio & electio, si media sint bene ordinata. Monet Cardinalis Azzolini ita: Maturata che si sia &c. si sicura sit inclusiva facta, malè non statim executioni datur; Semper vel minimum temporis spatium timeri debet, præcipuè si pars contraria aut numero, aut autoritate aut experientiâ multum valentes habeat; Cum enim in his desperatio animum addere possit, illi de ardore suo inclusivo remittere possint, etiam breve tempus excludentes victores facere valent. Exempla nec hîc defunt.

Non differenda est propositio & Electio, si media probè sint disposita;

XXXI. Tempore autem aliàs minùs opportuno proponi aliquando nocuit. Atque ejusmodi inopportuna propositio Authori Conclavis Innocentii X. sequentia verba expressit: Notate qui per vita vostra &c. Notate heic per totam vestram vitam, quantum nocere possint in Conclavi amici tales, & quantò melius sit Cardinali Seni, ut homines adeò imprudentes potiùs inter inimicos quàm verò inter amicos numerentur.

Tempore minùs aliàs opportuno proposuisse nocuit;

XXXII. Tunc autem vel maximè est tempus opportunum, quando Electores sibi invicem contrariù timent electionem

Tempus vel maximè opportunum est, sibi

quando,
Electores
sibi in vi-
cem con-
trarii ti-
ment Ele-
ctionem
sibi no-
xiam;

Quando
diu pu-
gnatum
est pro
aliis &
contra
alios, ex
improviso
commode
produci-
tur, de quo
antea nul-
la facta
erat men-
tio;

Proponere
juvat ad-
versarium
adversa-
rio;

Item a-
lium ejus-
dem fa-
ctionis, si
obstinati
sint, ut di-
vidantur;

Proponen-
di quoque
sunt sæpe
quinque
ita ut ab-
scondatur
sextus;

sibi noxiam. De quo casu Aphorismus Cardinalis Azzolini se-
quens habetur: *Giova à maraviglia &c.* Plurimum juvat Caput au-
thoritate pollens, si producit, & proponit quem habet, dum Electores con-
trarii sunt in magna animi angustia, timentes futuram electionem sibi exo-
sam: Timor enim mali presentis, qui eos occupavit, non permittit, ut vi-
deant, aut examinent malum futurum, quod è longinquo tantum apparet,
& omnia amplectentur avidi, ut tantum ex presenti liberentur labyrintho.
Exempla & hic Aphorismus habet ab Authore annexa.

XXXIII. Item, quando diu pugnatum est pro aliis &
contra alios, ex improvise commodè producit, de quo antea nul-
la facta erat mentio, ex consilio ejusdem tali: *E buona regola &c.*
Bona est regula Cap. tibus Factionum, semper in pectore unum aliquem oc-
cultare, qui placeat, neq. illum nominare, nisi tempore tumultus & discor-
dia, ut, quando tempus illud adest, & Factiones longo certamine lassi atq.
destituti spe sua sunt, inopinato proponatur, atq. adhibitis, quot haberi pos-
sunt, votis omnibus audacter ad adorationem procedatur; Animi enim diu-
turnis pugnis lassati atq. ita ex improvise & cum tanta vehementia oppu-
gnati cum consilio perdunt & vires. Quod & exemplo docet.

XXXIV. Proponere juvat adversarium adversario: Si
tal' hora, inquit idem, *persevera ostinata &c.* Si aliquando obstinata
manet factio quædam in studio exaltandi minus tibi gratum, bene facies
ad eum irretiendum, si in scrutinio tuo oppones ex maximis ejus adversa-
riis aliquem, ut sic timor efficiat, quod non licet amori. Stratagematis
hujus quoque exempla largitur.

XXXV. Item alium, si obstinati sint, ejusdem factionis,
ut dividantur; Aliter enim, inquit idem, è troppo malagevole rompere
il filo d'una ostinata congiura nell' Elezione d'un soggetto, quando la
parte è ponderosa. Atque hanc artem adhibitam plerunque feliciter suc-
cessisse, verbis docet, exemplo confirmat.

XXXVI. Proponendi quoque sunt sæpe quinque, ita ut
abscondatur sextus. Consilium hocce est ex Aphorismis ejusdem,
& quidem de tali sexto, *che più si desira nel suo cuore, qui maximè*
desideratur. Ita enim, pergit, devinciuntur animi propositorum, atq. oc-
casio præbetur aliis, credendi, non insistere proponentem firmiter finibus
particularibus, non esse obstinatum, non superbum; neq. etiam talis propo-
nens timere debet inclusionem unius ex propositis quinq., utpote quæ fa-
cile postmodum impediri potest. Atq. si tandem desistit à quinq. illis, se-
xtumq. hætenus occultatum, sed maximè desideratum proponit, non ta-
men

men alienatos inveniet quinq; illos, quos per propositionem priorem lucratus est. Dicit, hoc artificii in Conclavi Pii V. factionum Capitibus ad votum successisse.

XXXVII. Proponendus aliquando talis, quem altera Factio ex benigna voluntate, cum quasi sine ea eligi potuisset, propositum fuisse sentiat: Suadet idem Capiti magna authoritatis respectu alterius (quando non sit però di gran capitale & esperienza; Si tamen non nimium possit, neq; valde magna sit ejus experientia;) atque docet; Sic ab una parte amorem conciliari, timorem ab altera parte utiliter injici, atque ita Gregorium XIII. electum esse.

XXXVIII. Imò nonnunquam prudenter in Caput oppositum electionis authoritas transfertur. E ottimo mezzo, optimum medium est eidem, adhibendum maximè, là dove le Fattioni sono già stanche e poco meno che dissingannate delle loro forze; id est ubi Factiones jam sunt lassæ & viribus suis frustratæ. Atque hoc profuisse Marcello II. & Sixto V. obfuisse contra Cardinali Sforzæ in Conclavi Pii V.

XXXIX. In propositionibus autem & Electionibus non semper eadem calcanda via est. Contrarium præcipit Lottinus: In Conclavi, inquit, non possunt ea Consilia, quæ extra Conclave cæpta sunt, constanter retineri: nam res novæ cogunt hominem eo pacto se defendere, quo laceffitur, & adversarium ab ea parte ferire, quâ intectum atq; inermem se ostendit; Idcirco illic plura consilia, modòsq; plures agendi habere oportet &c.

XL. Si difficultas in tractatione orta sit, ante omnia, ex consilio ejusdem, perpendendum est, an difficultas exsequendi sua optata nascatur ex suo errore, an ex adversariorum potentia. Si ex errore & inexperientia sua proficiscitur & corrigi potest, corrigatur; Verùm si ex adversariorum opera manaverit, itq; bene rem gesserint, tunc opinio mutanda & minus malum eligendum est. Quod semper consequetur, si modo cuncta prævideantur, & rei status consideretur, & æquitati congruæ propositiones minimè refellantur; Quæ conditiones ab aliis Factionum Principibus dubio procul semper accipientur, antequam certam conceperint spem creandi Pontificis, quam præ omnibus ipsimet exoptant, ut effugiant periculum, quod Conclavis ambiguitas secum affert, ubi quotiescunq; mediocre aliquid hodie obtineri possit, non est procrastinandum, ut melioribus potiamur, quia nullus usquam locus atq; ille insolitis & incogitatis rebus æquè variatur.

XLI. In

Proponendus aliquando talis, quem altera factio ex benigna voluntate, propositum fuisse sentiat;

Nonnunquam prudenter in Caput oppositum Electionis authoritas transfertur;

In Propositionibus autem & Consiliis non semper eadem calcanda via est;

Quid faciendum sit, si difficultas in tractationibus orta sit.

*In magna
difficulta-
te novam
Legem
proponat;*

XL I. In magna difficultate novam Legem proponat; Consilium dat Cardinalis Azzolini, rebus ferè desperatis, tanquam non malam artem ad distrahendos adversarios; sed Legem tunc proponi vult, *ch'habbia ò sembianza di zelo, ò speranza d'interessare e giovare altrui; quæ habeat aut Zeli speciem, aut spem attrahendi & juvandi alios.* Sic rumpi filum negotiationum præcedentium, sic animos antea contrarios uniri posse ad propositæ Legis observationem; Sic in Conclavi Pii IV. propositâ Lege, ut nullus amico votum suum revelet, multorum animos & vota Cardinali Caraffæ, contra quem etiam ars ad inventa, alienata fuisse.

*Maxima
difficultas
oritur, si
Caput de
propria
exaltatio-
ne cogitet;*

XL II. Semper autem cogitandum, sic monet iterum Lot-
tinus, maximas difficultates orituras, si Caput de Electione pro-
pria cogitet. Quotiescunq; Capita, inquit, autoritate pollent, sed ni-
hilominus velint Pontificatum sibi vendicare, in magnas sese implicant dif-
ficultates: nam tanta magnitudinis cupiditas omnem superat cupiditatem;
proinde nunquam videntur eos libenter audire, qui diversas à Consiliis suis
conditiones proponunt, exceptis iis, à quibus opem aliquam sperant. In
quo desiderio magis ac magis immorantur, quia ceteri ad Pontificatum
aspirantes, qui diversæ sunt factionis, ut eorum studia lucrifaciant, sua
ipsis offerunt suffragia: quæ nihilominus pleriq; actu ipso denegarent, si ea
ambienti profutura suspicarentur. Veruntamen ejus interim spem lactant,
neq; sinunt aliò mentem convertere.

*Ne suam
exaltatio-
nem quæ-
rentes ni-
mis Con-
clave pro-
longare
studeant;*

XL III. Ne nimis suam exaltationem quærentes Princi-
pes Factionum prolongare studeant Conclave: Pontificatum am-
bire & cupere, inquit idem, bonum est, similiterq; dare operam, ut Con-
clave differatur parumper, usq; quò res suæ componantur, bene est: Sed ex-
ploratis voluntatibus eorum, qui fautores sese profitebantur, non debet Prin-
ceps pertinaciter suam opinionem defendere, eosq; audire, qui propter ean-
dem ambitionem Conclavis diuturnitatem desiderant; Nam propter ejus-
modi pertinaciam illuc devenit, ut Pontifex absque eorum consensu decla-
retur, vel, ut impetu multorum oppressus subita consentiat atq; inopinata
Pontificis Electioni. Qui quidem Pontifex putaturus est, se electum fuis-
se non ob probitatis opinionem, sed ex opportunitate quadam ac necessi-
tate eligentibus inevitabili. Profitebuntur quidem omnes, ejusdem bonita-
tis gratiâ ad eum eligendum consensisse, eosq; prætextu timorem honesta-
bunt, itidemq; adversarii eodem prætextu intimam animi molestiam obte-
gent, & utraq; pars se conscientie suæ satisfecisse predicabit: Sed Cardi-
nalis ille, qui ex his controversiis emerfit Pontifex, rem totam optimè perci-
piet,

piet, & pro tanto beneficio civilem solummodo obligationem quandam debet: neq; ideo illos tanquam bonos & Reipubl. amantes existimabit, sed pro re comperta, si malitia conatus eorum adjuvare potuisset, ipsius etiam, nedum solius virtutis, ope usus fuisse.

XLIV. Quibus artibus Capita contrariarum Factionum se opponere atque exclusionem minus gratorum promovere debeant, jam n. XXII. ubi de suffragiorum dispositione actum, ex Lotino ostendimus.

XLV. Nunquam se vinci patiantur à studio vincendi nimio: *Auvenga che l'ardor di vincere &c.* Ardor vincendi, inquit Cardinalis Azzolini, ita solet turbare iudicium, ut quis victoria cupidine ductus, quid è re sua sit, animadvertere non possit, quod tamen vel maxime animadverti deberet. Sic Paulum IV. à quibusdam solo Imperiales vincendi studio exaltatum, ardore isto posthac extincto, tanquam adversarium prævisis malis sibi ab eo imminentibus terribilem iisdem apparuisse.

XLVI. Neque etiam à timore, siquidem habeant auctoritatem & exclusivam, monente eodem, atque rursus exemplum in Electione Pauli IV. ostendente, quæ Imperialibus Gallos nimis timentibus facta sit.

XLVII. Sed nec se nimis opponant merenti; Quod dissuadet idem, quia à Spiritu S. regantur Conclavia. De quo tamen dicta & dicenda testari possunt! Imò vel ipsum, quod subjungit, Pauli IV. exemplum, parum convenit ejusmodi peculiari Spiritûs S. assistentiæ. Cæterum nonnunquam omnino accidere solet, ut quibusdam nimis commodis suis inhiantibus, aliquis, qui remotissimus videbatur, sedem occupet; Cujus rationes quoque infra dabimus.

XLVIII. Atque istæ sunt Regulæ præcipuæ Capitibus qualibuscunque communes. Regulam Capiti Nepoti propriam non nisi unam damus hanc: ut non proponat nisi probè cognitam creaturam; Cautelam heic quoque suadente Cardinale Azzolini in Aphorismis, ne nimirum Nepotem spes sua fallat, damno & pœnitentiâ equali. Cujus exemplum in Sixto V. suppeditat, qui alius planè apparuerit, quàm Cardinalis Alexandrini vana spes crediderat.

XLIX. Cardinales, qui sunt Capita Nationum & observant commoda Principum, sequentia maxime notare debent. Primo ne nimis apertè excludere velint & includere. In quibus mo-

Quibus
artibus
Capita
contraria
se opponere
debeant;

Nunquam
se vinci
patiantur
à studio
vincendi
nimio;

Neque
etiam à
timore;

Sed neque
se nimis
opponant
merenti;

Regula
Nepotibus
propria;
ut non
proponant
nisi Crea-
turam
probè co-
gnitam;

Regula
pro Capi-
tibus Na-
tionum;

ne nimis
apertè ve-
lant exclu-
dere &
includere;

Non in-
telligere
se simu-
lent obsta-
cula à Re-
gibus;

Regulæ
Cardina-
les quosvis
concer-
nentes; Ne
se nimis
subdant
Capiti im-
potenti;

Alios be-
ne cogno-
scere stu-
deant;
Quod dif-
ficile;

Facile;

Confide-
randum,
qualis sit
futurus
eligendus,
& quales
Agnatos
habeat;

derationem eis commendat Cardinalis Azzolini, ne aliàs, numero
adversariorum aucto, in præceptis ruant.

L. Secundò, ambientes Papatum & dubitantes, num Reges, qui-
bus sese subdiderunt, ipsi causæ sint eorum exclusionis; non intelligere si-
mulent & Regis voluntatem Cardinalibus abscondant &c. Est Consi-
lium Lottini.

LI. Regulæ Cardinales quosvis, licet nonnullæ magis Papa-
biles & Capita concernentes, sequentes ferè sunt. Primò, ne se ni-
mis subdant Capiti, quod neque inclusionem, neque magnam de
ea spem habet; Prohibet Cardinalis Azzolini, atque damnum Con-
trarii exemplo ex Conclavi Marcelli II. declarat.

LII. Secundò alios bene cognoscere studeant; Quod ab una
parte difficile, ab altera verò facile redditur; Difficile ob simula-
tionem. Virtutes enim requiri solitæ, secundum Lottinum, vel à na-
tura insitæ sunt, ut altissimas in animo radices egisse, & in alteram natu-
ram transisse quasi videantur, vel ab ipsis hominibus ad tempus modò si-
mulantur, quò id, quod volunt, facilius consequantur &c. Quum enim
intimi hominum sensus difficillimè cognosci possint, fucus sæpe tanto arti-
ficio est obtectus, ut vera etiam sagacibus alioqui virtus videatur. Et si-
mulatum quidem nihil est diuturnum: at naturam expellas furcâ, tamen
usq; recurrit. Ut verò naturam hominis atq; ingenium pernoscamus, actio-
nes ejus observare necesse est. Ex. gr. si scire velimus, an liberalis quis sit,
observabimus, an & quibus donaverit, utrum iis, à quibus rursus beneficium
expectarit: quod si hoc, sceneratio illa magis, quàm liberalitas censen-
da est.

LIII. Facilem autem quadantenus aliorum notitiam red-
dit, atque, juxta eundem, affectiones singulorum illic scire non est diffi-
cile, quia unusquisq; libenter amicorum merita aut defectus enarrat, &
vires adversariorum examinat. Modò adsit audiendi patientia, quæ qui-
dem rerum agendarum fundamentum est: nam quicumq; magis differere
cupit, quàm audire, is magis docet, quàm discit.

LIV. Sed, juxta eundem, non solum qualis is jam sit, qui in
Pontificem eligendus est, sed etiam, qualis post futurus sit, considerandum
est. Quamprimum enim quis Pontificatum adipiscitur, statim ad alio-
rum Principum mores accommodare se, suâq; studia & actiones unice ad
Reip. utilitatem dirigere oportet. Verum quidem est, unumquemq; hic di-
versam ingredi viam, pro suo quemque ingenio & natura: ad retinendum
tamen Pontificis favorem nullum est vinculum efficacius, quàm sua ipsorum

cogna-

cognatio: nec ulla offensa tanta, quam non imperii ac Reip. oblitteret respectus. Itaq; spe sua plerq; omnes frustrantur Cardinales, qui existimant, amorem, quo is, qui factus est, antea ipsos complexus fuerat, plus apud istum valiturum, quam propria aut suorum utilitatis respectum. Quocirca iidem eò allaborant, ut eum faciant Pontificem, in quo duo hæc, Utilitas & Amor concurrant. At, si alterutrum omittendum sit, præcipua utilitatis ratio habenda est, quæ ipsa amorem facile conciliat. Huc illud quoq; pertinet, ut eos, qui ingenio & moribus nobis similes sunt, suffragiis nostris juvemus. Vix enim quicquam ad benevolentiam conciliandam aptius est, quam studiorum & morum similitudo. Quod si Cardinalis quispiam longè alia studia sectetur, quam Pontifex: vix est, ut consuetudine ejus & amicitia diu uti possit, nisi naturam ac vitæ instituta jam inveterata mutare velit: quod durissimum est & quasi impossibile. Sed hanc morum ac vitæ dissimilitudinem perspicere non minùs difficile, quam rara prudentia est. Cognatorum quoq; (quod ex dictis fluit, & ab eodem inculcatur;) & amicorum futuri Pontificis ratio habenda est; qui plerunq; liberalitatis Pontificia cursum vel sistunt, vel ad se derivant. Equidem novi, inquit, qui hanc unam ob causam eum, cui ceteroqui optimè favebant, suffragiis suis destituerint.

L V. Ne putetur beneficii intuitu benevolum futurum: *Ne putetur beneficii intuitu facile futurum;*
Cbi sta macchiato di coscienza &c. qui malam habet conscientiam, inquit Cardinalis Azzolini in Aphorismis, fallitur, si adjuvat promotionem Papabilis zelo præditi, sub spe, beneficio benevolum redditum iri, atque naturam eatenus mutaturum esse; beneficium enim statim excidit ex natura recipientis, qui eo non ampliùs indiget, natura autem mutatur nunquam. Subjungit; id expertum esse à sue spe, malo suo Cardinalem Moronem, qui suspectus Inquisitioni, Paulum IV. sibi propitium fore speravit, si omni operâ ad ejus promotionem concurreret, qui tamen posthac eum in Castello S. Angeli malamente prigioniero, in custodia dura tenuerit.

L V I. Studendum verò quoque est, ut quis cognoscat illos, cum quibus tractare debet; Cum diversis enim diversè quoq; tractandum est; postulat Lottinus, ut obsideantur Cardinales, qui auctoritatem habent, aut confidentiam, quosq; magis nôrint, (obsidentes) ut faciliùs eos ad timorem, aut ad spem allicere iisque persuadere possint; *Studendum est, ut cognoscantur, cum quibus tractandum;*
 Nam quemadmodum non omnes Cardinales cum quolibet Cardinale conveniunt, ita varianda sunt rationes; Gl' inconstanti &c. Inconstantes, inquit Card. Azzolini, persuadeantur, electionem jam certam esse, ne tempus habeant consultandi atque se mutandi. Quod etiam in Concla-

Nonnullis
tempus
ad consul-
tationes in
contra-
rium con-
cedendum
non est;

vi Sixti V. respectu Cardinalis S. Sixti feliciter successisse docet.

LVII. Atque ita nonnulli obsideri debent, ut eis tempus ad consultationes in contrarium non concedatur. Fù stimata gran sagacità quella &c. Magne sagacitatis illud æstimabatur, inquit denuò Card. Azzolini, quo usi sunt Fautores Marcelli II. ad certam reddendam ejus electionem, occultè conjunxerunt se magis certi, & luserunt, chartas in manibus tenentes, numerando & considerando Cardinales, quos alligi posse sperabant, sufficientem numerum constituentes; Postea elegerunt ex se quosdam majoris auctoritatis, & Marcello maximè familiares, qui hinc inde seorsim, quos sperabant, acquirere studuerunt, eis ob oculos ponendo spem, quam inde concipere possint, acquisitos autem è conspectu nunquam dimiserunt, donec, de novo calculo votorum factò, sine induciis & subito ad adorationem ventum est. Quod artificium tantà dexteritate adhibitum fuit, ut felicissimè optatum pepererit effectum.

Fides non
habenda
vota spe-
cietenus
quædam
emendi-
care vi-
deri vo-
lentibus;

LVIII. Non autem facile fidendum votum unum & alterum specietenus & honoris causâ quærentibus, neque simulatio tunc limites excedere debet: Nam sub petitionibus ejusmodi, ut idem docet, tal hora vi si nascondono scogli non pensati già mai; nonnunquam latent scopuli, de quibus nunquam cogitasses. Sic in Conclavi Pii IV. Cardinali Torresio ferè Papatum, 32. vota in Scrutinio, multa in eodem Cardinali Pisano acquisita fuisse testatur.

Omnium
ratio ha-
benda est,
timeri de-
bent om-
nes;

LIX. Omnium ratio habenda est, timeri debent omnes, ex consilio Lottini: Nunquam satis admonetur, inquit, quod nunquam non animadvertendum est, & rarò animadvertitur: hoc autem est: In Conclavium omnium habendam rationem, & quemlibet timendum esse, & efficiendum, ut ambitus ita à principio ad finem ordinentur, ne invitis Principibus Factionum Pontifex creari possit. Hinc siquidem dignoscitur, quantum ista præmeditatio atq; ordo possit, quia in principio Capita cum sequacibus suis conjuncta possunt celebriores ac meliores Candidatos excludere, quales sunt, qui futuri Pontifices populari voce acclamantur. Quod, cum ita se habeat, tantò credibilius est, eodem ordine ac conspiratione minores Candidatos excludi posse, & à Pontificatu, quem plerumq; consequuntur, arceri: & nihilominus, vel quia, unde non valde timetur, ibi minor cura collocatur, vel quia homines perpetuò vigilare & omnibus horis bene prospicere nequeunt, semper imparati, vel coguntur Candidatum propositum, quem nollent, minoris dedecoris ergò, approbare, vel cum periculo subitam exclusionem machinari.

LX. Ut

LX. Ut in bello, ita hic quoque, peccare bis, vix licet, iudicio ejusdem; Cúmque adversarius preparatus & urgens atque instans habeatur, & qui errores alienos in victoriam sui convertere festinat, hinc fit, ut parvi errores in Conclavi commissi gravissimi evadant, minimaque voluntatum, sive propitia sint, sive adversa, mutationes maximos pariant effectus: quippe Papatum valent donare aut auferre: Et ratio est, quia amici statim juvari, inimici verò statim offendi possunt. Una offensuscula, addit Anonymus consentiens in Dissert. de Creatione Pontificum; una Cardinalium creatio, unus vel levissimus casus rem omnem perturbare, consilia omnia evertere, spem omnem præcidere solet.

Bis peccare non licet;

LXI. Vitanda quoque affectuum vehementia & festinatio: Propensiones, inquit idem, incitantur à plerisque adeò, ut partim ex affectu suo, partim ex aliorum persuasione, eo temporis momento nihil aliud perspiciant, quàm quod sibi suggeritur à timore, vel obstinatione seu ambitione, aut desiderio vindictæ, sive quocumque illorum affectuum, qui omnes hominum cogitationes brevis horæ spatio evertunt. Dúmque affectus ille urget, adestque, etsi rerum futurarum status ob oculos versetur, statim cogitant, quod communiter similibus in rebus cogitatur, hoc est, magnitudinem beneficii, quo electus in Pontificem afficitur, posse damnis quibuscunque occurrere, quam ratio in contrarium adduxerit. Idcirco aperte cernimus, quotiescunque consilium capitur, vel nimium festinando, vel nimio affectu, semper in errorem incidi: nam festinatio tempus eripit ea conquirit, quæ ante conclusionem rei considerata fuerant; affectus autem impedit occupatque animum, ut nihil sinat cognoscere, nisi quod eo momento angit & urget.

Vitanda quoque affectuum vehementia & festinatio;

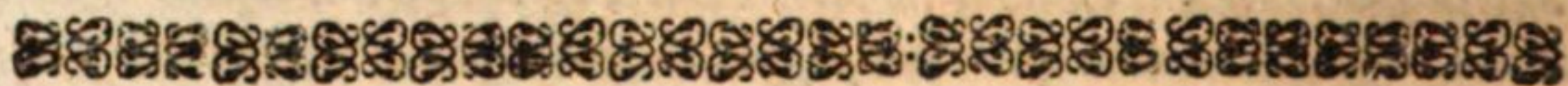
LXII. Abesse tandem debent inconstantia atque torpido animi, item negligentia, duæ res non minùs ac festinatio & vehementia affectuum noxiæ. Etenim inveniuntur, teste eodem, nonnulli, qui, etiamsi ab affectibus immunes existant, satísque temporis habent ad res examinandas: nihilominus propter ista nihil unquam boni efficere posse videntur. Atque equidem hæc quatuor hominum genera (comprehendit adhuc etiam illos, qui affectibus abripiuntur, aut festinant;) Si conquerantur, quòd negotia votis suis minimè respondeant, summam injuriam conqueruntur; Oportebat enim ab se nihil eorum, quæ facienda erant, prætermitti; deinde si ex animi sententia res non successisset, tum justius conquererentur; Verùm nunquam admiratione dignum est, si quis, vel incogitanter, vel stolido quodam modo, vel affectu aliquo obcecatus, vel nimiam festinatione aliquid aggressus fuerit, quòd negotium illud exitum minus

Absint inconstantia & negligentia;

nus prosperum sortiatur: imò inter miracula collocandum erit, si bene successerit &c.

De Regu-
lis judi-
cium;

LXIII. Hactenus Regulæ Papabilibus, Capitibus & Cardinalibus reliquis præscriptæ ab iis, qui ita Electionis optimè instituendæ suasores videri volunt, cum tamen pleræque in se vitiosæ, injustæ, fraudulentæ appareant; Reliquæ, quæ monita Politica, cæterum salubria continent, hîc saltem de ambitione, partim eorum, quibus, partim eorum, contra quos Regulæ ejusmodi præscribi necesse fuit, testantur. Nævis certè & vitiis scatere debent Electiones, quarum bene, ut putant, ordinandarum Regulæ ipsæmet vitium partim continent, partim propiùs ostendunt! Sed Præxin multò magis vitiosam esse sequentia docebunt.

SECTIO QUARTA,

In qua

De vitiosa vitiosarum Regularum applicatione, artibus electionem promoventibus indignis, precibus nimis, promissionibus, contra-promissionibus, comminationibus, simulationibus, dissimulationibus, mendaciis, calumniis, fraudibus injustis, Simonia, Vi, Discordia, pertinacia, hincque oriri solitis diuturnis in Conclavi moris, tædiis, inopinorum promotionibus, incertitudinibus respectu promovendorum electionem antecedentibus, verbo, de artificiosissimis, sed ordinariò vitiosis Electionibus agitur;

Breviarium.

I. Transito de Regulis ad Præxin, quæ primò habet preces, minas, promissiones; II. Quæ pariunt obligationes, sive contra promissiones de auxilio præstando; III. Quibus nemo multum fidere potest; IV. Promissiones mendaces; V. Simulationes; Speciatim Sixti V; VI. Etiam extra Conclavum; VII. Aliorum; VIII. Simulationes & dissimulationes reales; IX. Mendacia; X. Calumnias; XI. Quando veritas odiosa ex odio & nocendi studio publicatur; XII. Artes alie indignæ; In propositionibus enim non omnes seriò agunt, neque etiam in dandis suffragiis; XIII. Non tantum juvenes; XIV. Sape etiam discordia adversæ partis queritur; XV. Fraudes; XVI. Nocturnæ tractationes; XVII. Operis præcipitatio & fraus in eligendi forma; XVIII. Simonia; XIX. Quàm latè se extendat, ex Damiano; XX. Etiam strictè sic dicta in usu est; XXI. Exempla Steph. VI. Formæ.

Formosi; Querela Platina generalis in Sergio III & Stella in Romano I. Tyrannorum Seculi IX. & X. Exempla, ut & Bonifacii VII. Iohannis XVI. XXII. Sylvestri II. XXXIII. Bened. IX. Sylvestri III; XXIV. Gregorii VI. XXV. Sylvestri III. rursus. Et querela generalior Platina; Gregorii VI. de nuo; XXVI. Clementis II. XXVIII. Damasi II. XXIX. Bened. X. Eugenii III. XXX. Ex Concl. Clem. V. XXXI. Exemplum Ioh. XXIII. XXXII. Ex Conclavi Pii II. XXXIII. Innoc. VIII. XXXIV. Votum inde Authoris pro Innocentio; XXXV. Exemplum Alex. VI. XXXVI. Ex Concl. Pii III. & Cardinalismo; XXXVII. Ex Concl. Iulii II. XXXVIII. Leonis X; XXXIX. Leonis XI. XL. Greg. XV. XLI. Innoc. X. XLII. Alex. VII. XLIII. Clem. IX. XLIV. Quantum in electionibus Pontificum Simoniacis vitium sit prater Scripturam, patet; XLV. Ex Canone Apostolorum & Chalcedonensi; XLVI. Ex Epistola Athalarici & exemplo Dioscori; XLVII. Ex Decreto Pelagii; XLVIII. Ex Concilio Rom. sub Iohanne XII. XLIX. Ex Damiani Epistola & Carmine; L. Ex ejusdem testimonio specialiori; LI. Ex Concilio Rom. sub Greg. VII. LII. Ex facto Victoris II. LIII. Ex Greg. VII. admonitione ad Henr. Imper. LIV. Ex admonitionibus Urbani VI. ad Cardinales; LV. Ex admonitionibus Greg. XII. LVI. Variè tandem probatur, nullam planè potestatem habere, nihil bene agere Simoniacos; LVII. Sequitur via timoris; Vis illata Prædecessoribus. Exemplum Vigilii, Pelagii, Leonis V. à Christophoro, Clementis II. à Stephano, Benedicti VI. à Bonifacio, aliorum ab aliis, veneno maximè, sublatorum; LVIII. Vis aliàs adhibita, quod exemplis multis ostenditur; LIX. Vis nascitur ex discordia & parit discordiam; Non quidem omnis electio concors etiam bona fuit; LX. Sed plures etiam maximè discordes fuerunt; LXI. Discordia filia pertinacia; LXII. Vtraque in longum protrahit electionis negotium. LXIII. Sed Conclavis diuturnitas tedium parit; LXIV. Tedium sape Papam; LXV. Sape inopinatum; LXVI. Qui proin non arguit peculiarem Sp, S. in electionibus Pontificum assistentiam. LXVII. Potius arguit prater alia defectum ad artificiosissimas electiones requisitarum proprietatum; LXVIII. Quæ etiam testimonio Anonymi confirmantur; LXIX. Qui quoque ex eodem principio prædictionem certam personæ eligendæ impossibilem iudicat; Sponsiones de futuro Pontifice cur interdictæ; LXX. Nobis dicta probant omnia, & fidem etiam faciunt testimonia de malis artibus in genere, malas esse electiones Pontificum Romanorum multas, plerasque, hodiernas omnes. LXXI. Conclusio.

I. **Q**ualis jam, post considerationem Regularum, praxis sit, respectu artificiosarum molitionum supra terminis generalibus generaliter expositum est, quæ jam artificiosæ molitiones, media vitium habentia, porro atque specialius recenseri debent. Ubi nobis primò preces, promissiones, minæ occurrunt. In Conclavi Pii II. non cessavano di rogare, di promettere, & insieme di minacciare: non cessabant rogare, promittere, & minari. In Conclavi Gregorii XIV. Tentavano tutta via di Spagnuoli & di fuori con minaccie

*Praxis
juxta Re-
gulas in-
stitui soli-
ta primò
habet pre-
ces, minas
& promif-
siones;*

e di dentro con prieghi &c. In Conclavi Pii V. Boromæus, Como & Altemps concluderunt, *che per via de cortesia &c. civilitate nihil apud Florentinos effici posse, proin timoris viam esse eligendam.* Cùm in Conclavi Pauli V. Gioiosa ad Toscum transire vellet, amplexando & precibus violentis intercedebant adversarii & promissionibus maximis. In Conclavi Gregorii XV. varia variis promissa, etiam quæ Ecclesiæ statum diminuissent, Montaltio à Borghesio spes facta, se post mortem Camporæ jam promovendi eum aut Creaturarum aliquam certo certius promoturum esse. In Conclavi Leonis XI. ipsi Medici promissionibus inducti credebantur ad persuadendum ægro commorationem in Conclavi ulteriorem. In eodem tanto cum studio Dietrichssteini votum ambiebatur, *che raffemblava la bella Elena, per cui guerreggiorno i Greci e Trojani, qui similis erat (verba sunt Authoris) Helena, de qua tamdiu pugnabant Greci & Trojani.* In Conclavi Urbani VIII. visus fuit Cardinalis Nepos Ludovisius, *deporre il fasto e descendere ad ogni sorte di humiliatione, e vili preghiere, fastum deponere, & ad omnis generis humiliationes precésque viles descendere.* Borghefius autem non s'astenne di prorompere in querele e minaccie: in querelas & minas prorumpere sustinuit. Et quando per disporre gli huomini in questo modo ad acconsentire in alcuna cosa, pare che vi siano due strade l'amore o il timore: *hominibus vel amore, vel timore aliquid persuadetur, juxta Conclave Clementis X. Cardinalis Chigius, con le aperte dichiarazioni contre le Squadrone &c. postquam se aperte contrà Squadronistas declarâsset, amorem deseruit &c. atque ab illis haud magis amatus, multò minus timore eos convincere potuit.*

Quæ pariunt obligationes, sive contra-promissiones, de auxilio præstando;

II. Pariunt preces, promissiones & minæ obligationes sive contra-promissiones de auxilio præstando, voto dando, prout etiam sæpè aliàs alteri auxilium suum & suorum promittitur; Licet illud contra memoratas Pontificum constitutiones fiat. In Conclavi Pii V. Cardinalis Ferrara rogatus fuit, ut Cardinalem Medicæum absolveret ab obligatione excludendi Moronem. In Conclavi Gregorii XIV. ciascuna di 2. fazioni dato parola di non pigliar mai Cremona; Utraque factio promisit, se nunquam Cremonam electuras. In Conclavi Pauli V. Aldobrandinus promisit Farnesiis exclusionem quorundam & isti Aldobrandino promotionem creaturæ suæ. Idem Aldobrandinus, postquam interrogâsset creaturas, an vellent secundum promissiones sibi factas unam ex Creaturis, Papam creavit. In Conclavi Clementis VIII. jactantia Severinistarum de superfluis

fluis etiam plus quàm quinque votis: & in Conclavi Gregorii XV. Camporistarum, se ingredi cum Papa jam factò; non sine præviis promissionibus & obligationibus esse potuit. In eodem Conclavi Altemplio contra Severinam loquenti tribuitur: *O qualche rivelatione da Dio &c. aut quedam revelatio divina, aut certa promissio humana de rebus, quæ postea contigerunt; Quorum utrum probabilius sit, judicet Lector. In Conclavi Leonis XI. si fece professione di fede contro Baronio: conjurarunt contra Baronium. In eodem Conclavi obligationes pro Baronio emta memorantur.*

III. Interim tamen & illud tenendum est, ejusmodi obligationibus & promissionibus neminem multum fidere posse; cum nihil frequentius in Conclavibus sit datæ fidei fractione. *Le parole fallaci per l'ordinario in tutti gli huomini in ogni tempo, inquit Author Conclavis Gregorii XIV. ma fallacissime ne i Cardinali in Conclave &c. Id est: Promissiones sunt ordinario fallaces, sed maxime in Conclavi, ubi exiguus motus, minimum idque sæpè inopinatum accidens omnibus horis res & cum rebus voluntates mutant, non obstantibus etiam promissionibus &c. Atque usque adeò fallaces sunt promissiones Conclaviariæ, ut etiam in proverbium abierint. Cum enim in Conclavi eodem aliquis datam à se fidem prætexeret, paucis ei responsum fuit: essere parole, come si suol dire, di Conclave, esse fidem, ut dici soleat, Conclaviariam, & cum contrà in Conclavi Gregorii XV. Madruccio promissio data pro Campora objiceretur, similiter paucis respondit: E vero, che l'ho promesso, ma nuovi accidenti mi liberano di questa promessa: certè promisi, sed nova accidentia me liberant. De similibus autem fideifragis Cardinalis Ascanius, che venne in qualche sospitione, che da molti non li fusse osservata la fede, suspicans, fidem datam sibi à multis non servari, graviter in Conclavi Urbani VII. conquestus, atque auditus est ad aliquem Cardinalem dicens: Si esset in iis fides (sunt verba Ciceronis) in quibus summa esse deberet, non laboraremus. Laborantes certè & repulsam passi, quorum jactantiam §. preced. innuimus, eandem querelam ingeminare potuissent. Exemplum quoque simulatæ promissionis suppeditat Il Card. p.3.l.3.353. ubi promisit Legatus Hispaniæ Chigio protectionem tantopere desideratam, sed simulando, ut suprà visum est.*

Quibus
nemo
multum
fidere po-
test;

IV. Neque ista datæ fidei fractio adscribenda est ordinario Pontificum constitutionibus, quæ promissiones & obligatio-

Promis-
siones
mendaces;

mes irritas declarant, nam, ut ostensum est, parvi habitis illis constitutionibus promittunt, se teneri credunt, absolvi volunt, causas alias desertionis allegant, imò tales etiam dantur non pauci, quod jam ostendam, qui planè mendaciter promittunt, neque unquam animum habent satisfaciendi, præstandi. Talem fuit Author Conclavis Pauli V. Cardinalem Nepotem Aldobrandinum, *che escludeva &c.* qui excludebat tacitè Montaltianos omnes, licèt se amicum Camerini, & Montelpazi simulârit, atque insuper spem aliis fecerit, ita ut senex nullus fuerit, cui non promiserit, se eum Papam facturum. Similem habuit Conclave Urbani VII. Cardinalem Nepotem Borg-hesium, de quo, ancor *che di parole e dimonstrationsi fosse largo ad ogn' uno &c.* licèt verbis & demonstrationibus erga quoscunq; liberalis, tamen suffragiis atque reali favore parcissimus habitus erat; senibus spem faciebat, ne accederent Ludovisio. In Conclavi Alexandri VII. Ogn' uno di loro (22. Cardinali, *che aspiravano al Papato*) si lasciava imbarcare da Capi di fattione, ne vèra *che non havevse speranza d'èssere il più amato da quelli*; Id est. Ex 22. Cardinalibus aspirantibus singuli proponi volebant, atque spem, se præ aliis à Capitibus amari habebant. Barberinus ingreditur cum proposito, omnes suas creaturas excludendi, tribus tantum exceptis, interim omnes eum sibi promittebant, prestando fede alle sue promesse; fidem habentes verbis ipsius. Per Principem Palestinæ significavit ante ingressum cuivis, *ch'egli non haveva altro intento, che d'è promuovere la sua persona, ricordava egli gli oblighi, che diceva d'have-re, parlava della convenienza*: Id est, sibi tantum propositum esse illum eligere, obligationes commemorabat, quas se habere dicebat, loquebatur de convenientia. Quomodo Chigii suffragium in Conclavi Clementis IX. & scrutinio in favorem Rospigliosi contra datam fidem defuisse deprehensum fuerit, jam supra indicavimus. Ante ingressum in Conclave istud: Gli Spagnuoli escludevano Celsi, referente Authore Cardinalismi, p. 3. l. 3. p. 329. con tutte le viscere del cuore, *mà non già con le parole della lingua &c.* Hispani Celsium ex toto corde excludebant, sed non linguâ: verum ei promittebant, se per maria & montes, ad ei serviendum ituros, sed differebant illud iter semper, neque itineris instrumenta invenire poterant. In eodem Conclavi putabatur, Barberinum & Chigium ad electionem Rospigliosi decernendam & ordinandam congregatos fuisse, *ma però non havevano intentione ne l'uno, ne l'altro à far da senno*; Sed neuter serid agebat, commiserunt tamen negotium Cardinali Azzolini, qui & omni studio vota conquirebat,

quirebat, mà quelli stessi che promessero il voto ad Azzolino per Rospigliosi in publico, lo negarso forse per Azzolino in segreto à Rospigliosi; sed illi ipsi qui publicè promiserunt votum Azzolino pro Rospigliosis, Rospigliosis illud fortè propter Azzolinum non dederunt secretò. In Conclavi Clementis X. eodem quatuor Legato Hispaniæ proponente, lui per complimento e gala approvogli, con la mira più in tutti gli altre, che in Bonvisi: ipse per complementum eos approbavit, sed quemvis alium reverà malens, quàm Bonvisium, qui erat unus ex illis. Idem Chigius haveva negotiato &c. Jam negotiatus erat bonis verbis & bonarum intentionum promissionibus, cum Gallis, qui ei fidem habuerunt. Idem semper credidit, se Gallos ligasse humanis literis Parisios missis. In eodem Conclavi; ardiscono di porre in speranza &c. Id est, omnibus Papabilibus spem fecerunt, ne ob commoda propria aliò concurrerent, licet spes falsa fuerit. Communem autem morem exprimunt denuò suprà jam allata Lottini verba, in casu ambientium Pontificiam dignitatem Principum; Cateri ad Pontificatum adspirantes, inquit, qui diversæ sunt factionis, ut illorum studia lucrifaciant, sua ipsis offerunt suffragia, quæ nihilominus actu ipso denegant, si ea ambienti profutura suspicarentur. Sic omnia simulationibus atque mendacibus promissionibus ab hac parte plena.

V. Sed non minimi tunc simulatores atque diffimulatores sunt Cardinales Papabiles, sive Candidati, quorum commune symbolum: *Qui nescit simulare, non poterit regnare.* De simulatione Sixti respectu auxilii necessarii jam *Dissert. I. Sect. VI. n. 36.* actum est, & de simulatione morborum atque senectutis agemus, ubi de nævis respectu eorum, qui eliguntur, & in specie de senectute decrepita. Simulationes varias à regulis permitti, imò per regulas commendari, præcedentia docent. Nonnulla tamen & hîc quoad praxin secundum regulas referenda erunt. Maximus & maximè artificiosus simulator, quem homines unquam aspexerint, fuit, antequam, & ut Papatum consequeretur, jam sæpiùs memoratus Sixtus V. vel, quomodo tunc vocabatur, Cardinalis Montaltius. Simulandi artem jam calluit exercuitque in Conclavi Gregorii XIII. Lubeat illud cognoscere ex *Vita, p. I. l. 4. 276. seqq.* Factis Pii V. exequiis, Cardinales Conclave ingressi sunt, sed Montaltius licet inter eos fuerit, non tamen inter eos esse videbatur, non majori cum strepitu in Conclavi versando, quàm pauper Monachus in cella sua, ex sua non egrediebatur, nisi ad Missam celebrandam, fingebat

*Simulationes;
Speciatim
Sixti V.*

se planè ignarum omnis generis negotiationum, & ut ostenderet, se nulli parti adhærere, allicere volentibus respondere solebat, verbis simplicitatem tantum spirantibus, dicendo; *se quidem paratum esse, di tener &c. sequi praeuntes, sed quia nunquam in Conclavi fuerit, nolle se errorem aliquem per ignorantiam committere, quem alii experientia sua evitare queant, atque his similibusque sermonibus occurrebat semper omnibus, qui eum in partes pertrahere voluerunt. Ille autem procedendi modus, tantopere contrarius vitae antea actae, manifestum indicium continebat, ficta esse omnia, atque affectata, ut mansuetudine res suas promoveret, quod & agnovisse videtur Cardinalis Gambara Bresciano, qui dum vespërâ quâdam cum Montaltio de instante electione verba misceret, atque eum ad Factionem suam perducere non valeret, tandem dixit: *Mon signore &c. Mi Domine, differ istam Methodum Eremiticam, jam non de te agitur. Alii similiter judicabant de fictionibus, ille tamen pergebat, nec aliud ex ore ejus audire poterant, quàm che in conscienza &c. se nescire in conscientia sua, cui votum dare debeat, cum omnes capaces & idoneos inveniat: desiderare igitur, ut tot vota habere posset. Quod cum Farnesio nuntiatum esset, dixit; Chi vi crede, è un gran balordo; His certè stultus est. Electione facta, ignarus erat Montaltius omnium, donec in Capellam ad adorationem conduceretur, transibant enim propè Cameram ejus, atque Alexandrinus, pulsata portâ, ei dicebat: *Mon Signore, venite, il Papa è fatto: id est: Domine, veni, Papa factus est.***

*Etiam
extra
Conclave;*

VI. Sed & extra Conclave & ex quo Cardinalis factus est, simulare novit. Narrat idem p. 275. seqq. *Non si tosto &c. Quamprimum Cardinalis factus est, cepit ambulare per viam, quæ ducit ad Papatum, armavit se humilitate incredibili & patientiâ inaudita, usque adeo, ut simulârit, se ne aquam quidem turbare posse, sepeliendo interiori viscerum suorum ebullientes Spiritus, quos à natura habebat; verbo totus mutatus ab illo apparebat, in vestibus, in gestibus, in sermonibus, in verbis, in actionibus: Hinc multi dicebant: Montalto vuol esser Papa; Montaltius vult fieri Papa. Docet, quantum gaudium ob electionem Gregorii XIII. præ se tulerit, tantopere se coram agnatis ejus humiliatus sit, quod fortè ob illas ipsas fictiones Gregorius P. diligere non potuerit, per che odiava al maggior segno gli animi finti, quia simulatores maximo odio persecutus sit; quomodo seorsim cum familia habitavit modeste, elemosynas largè distribuerit, pauperes peregrinos*

grinos visitârit, Religiosos sui ordinis in domum suam receperit, in Confessionibus audiendis assiduus fuerit, quod bonam populi Romani de eo opinionem haud parùm auxerit, *il quale suoli pascersi per lo più di sì fatte esteriorità, qui ordinariò ejusmodi externis pascatur;* quomodo ob simulationem homo piger, vilisque anima à Papa creditus sit, alius in Consistorio, Montaltio absente, dixerit: *Il suo voto vale tanto vicino che longhi, votum ipsius tantum valet prope, quantum è longinquo.* Hic, redivis à Papâ ademptis, quoque simulârit, item interemto à Sicariis Nepote suo, quodam Prælato dicente: *Questi son frutti, che ricerca il Papato. Ita agere solent, qui Papatum querunt;* Quomodo simulatione suâ & Legatis Moscis imposuerit, quomodo rursus tempore famis pauperes adjuverit, illis de eo prædicantibus: *Che Montalto, che viveva d'elemosyne, dava dell' elemosine agli altri, è gli altri Cardinali, che mangiavano il bene della chiesa mostravano à poveri la strada dell' Hospitale.* Id est: *Montaltium Eleemosynâ viventem eleemosynas dare, reliquos verò Cardinales bona Ecclesiæ consumentes pauperibus viam ad Xenodochium ostendere.* Quomodo mortuo Gregorio XIII. se gesserit; Cæteri per decem exequiarum dies pro se aut amicis laborabant, ipse verò non videbatur quicquam curare, extrinsecus nempe, intrinsecus autem nemo ardentius de Papatu cogitabat; certè viâ peculiari incedebat, quam nemo animadvertēbat, nemo ita benè fingere sciebat, aut pauci de ejus promotione somniabant; Quidam de eo non cogitabant ob simplicitatem, quæ ignorantia videbatur, hinc & in congregationibus & Consistoriis *l'asino della Marca, asinus ex Marca* vocabatur, quod se partim non intelligere, partim non curare simulabat &c. *Quis credidisset, inquit Author, Cardinales daturos fuisse Papatum, cui nonnisi magna virtus par est, homini, quem ipsimet sæpiùs asinum canonizarunt? &c.* Astutis tamen viis promovebat occulta sua desideria, & anchoram figebat, quando eum plenis velis in longinquas oras ferri putabant; Media, quibus utebatur, multùm diversa erant à mediis reliquorum, ille res suas promovebat alios laudando, se contemnendo, hi alios contemnendo, se laudando; Multos invisebat ante ingressum in Conclave, in specie etiam Cardinalem Farnesium, contemptorem omnium Cardinalium pauperum, maxime Montaltii, quem non tantùm sæpiùs *Asino della Marca*, sed & *bestiam Romanam* vocare solitus erat, & cum multa submissione ad eum tanquam Decanum loqui videri volebat, eoque hortante ad

ingressum, à quo se dispensari velle prae se ferebat, respondit, *che la speranza d'ajutar sua Signora illustrissima col suo voto, gli dava volentieri l'animo di andar all' in contro della morte istessa; Id est; spem, quam habeat Illustrissimam Dominationem suam juvandi, sibi animum addere, quo vel in mortis occursum tendere queat. Atque excipiente Farnesio; Monsignore, ajutate pure li vostri interessi, per che non vi credo essente della volonta d'esser Papa. Id est: Domine, promovete tantum commodam vestra, quia vos desiderio Papatus etiam agi suspicor: Subjunxit: Bisognarebbe, che i Cardinali fossero dell' tutto ciechi, di levare il Papato ad un sogetto di tanto merito, e esperienza; per darlo ad uno, che n'è dell' tutto indegno, non havendo che una buona volontà di servire i suoi padroni e amici. Id est: Cardinales cæci essent, si Papatum homini tantorum meritorum, tantæque experientie ereptum, indigno atque nihil præter solam fautoribus & amicis serviendi voluntatem habenti, conferrent. Idem dicebat aliis, quos invisebat Papabiles & alios, Capita factionum maximè, omnes laudans, omnibus se devinctum esse profitens, idque cum omni submissione, cælum testem implorando conscientie suæ, ardorem magnum ostentabat, omnibus serviendi; sibi tantum displicere, quod non tot vota haberet, quot essent Cardinales, (quam cantilenam jam in Conclavi Gregorii XV. canebat) ut unumquemque adjuvare posset. Verbo, cuivis Papabili dicebat; *Che la chiesa haurebbe ricevuto gran torto, s'egli non riusciva Pontefice: Ecclesia magnam injuriam illatum iri, si ipse non Papa futurus sit. In Conclavi se planè negligentem & neglectum fingeat, atque omni humano auxilio destitutum, ad instar illius ægroti ad piscinam, qui expectabat aliquem, qui eum aquæ commotæ committeret, rarò è cella sua egrediebatur, idque sive ad Missam, sive ad scrutinium, tanquam nihil curæ habens, & ignarus, utrùm Papa factus sit, vel non. Haud tamen omittebat modis solitis negotia sua promoveri, quando enim aliquem Cardinalem S. Sixto faventem offendit, paucis incepit dicere; Cardinales debere ad nutum illius Papam eligere, quia id mereatur optimis suis qualitatibus & respectu ad Avunculum Gregorium XIII. habito, qui tanto cum Zelo Ecclesiam rexit; Ita etiam obvius factus cuidam ex familiaribus Farnesii, eum usque ad cælum extollebat laudibus, admirationem præ se ferens, quòd tam diu electionem ejus differrent. Sic quoque erga domesticos Medicæi eum ita laudabat, ut æstimeretur admirator virtutum ejus; Alios laudabat similiter, sed maximè tres illos potentiores atque mi-**

minùs sibi propitios. Semper gratiam ambiebat Cardinalium potentium miris modis, eos honorando, iis serviendo, cos nunquam non laudando, atque testando, *se iis omnem satisfactionem atque exaltationem vovere &c.* In Congregationibus & Consistoriis submissus atque mansuetus erat, opinionem alterius nunquam vincere volebat, sed se facile vinci patiebatur, atque voto suo, modò hunc, modò illum sequebatur &c. læto vultu calumniatoribus gratias agebat cum magna humilitate de favore & gratia accepta, gratiam injurias interpretatus, ad exemplum illorum Pontificum, quibus tribuitur, quòd *injurias ferendo atque gratiam faciendo Papatum consecuti sint &c.* Si de Principibus eorùmq; negotiis agebatur, eos magnà prudentiâ aut defendere aut excusare allaborabat, sine præjudicio tamen dignitatis & jurisdictionis sanctæ Sedis, cujus semper acerrimum Protectorem se gerebat &c. humanitatem exercebat erga Monachos, qui eum odio semper habuerant, ut hinc occasionem nacti sint dicendi: *Veramente il Cardinal Montalto, o è un grande huomo da bene, o un gran Semplicione, per che si non ricorda, che noi gli siamo stati nemici. Certè Montaltius, aut valde probus, aut valdè simplex est, quòd non memor est inimicitia nostræ.* Publicè privatimque prædicabat obligationem, quam habebat Alexandrino, dicendo; *Si Dominus mille mundorum esset, non posse solvere minimam partem ei debitorum, ob immensos honores & beneficia incredibilia accepta ex sancta manu Pii V. & ab ipso, & ab omnibus suis &c.* Maxime autem simulationibus suis deceperat Hispanos, qui magis stultos & simplices, quàm verò astutos & speculativos Papas desiderant. In Conclavi nunquam ambitionem manifestam ostendebat, simpliciter & in genere omnibus promittens, se ea beneficia esse præstiturum, quæ tempus & locus datura essent. Altempusio infinitam obligationem ipso ingressûs die testabatur, & quòd omnem gratiam, quam in hoc mundo recepturus sit, quasi ex manibus suis recepturus sit, quâ ratione eo magis ad servitium ei præstandum incitabatur, dicuntque, eum dixisse; *non mancara par mio voto à farvi Papa, per me Papa eris; atque Montaltium respondisse, Chiamo Iddio in testimonio, se ha ambitione di desiderare una cosa, della quale me ne conosco indegno, ne altra cosa mi stimolarebbe à desiderarla, se non, che la volontà di far cognoscere agli amici, ed alle persone di merito come Vostra Signoria Illustrissima, la stima che ne faccio: Deum testem invoco, si dignitatem, quâ me indignum profiteor, ambio, nisi solo*
amicis

amicis atque benè meritis, qualis vestra Illustrissima Dominatio est, estimationem, quâ eos prosequor, ostendendi desiderio. Eadem civilitate contra Madruccium, qui Secretum Hispaniæ habebat, utebatur. Simulationes Montaltii etiam efficiebant, ut tandem Farnesius interrogârit Cardinalem S. Sixti: Perche si fosse risoluto di concorrere in Montalto: Cur Montaltium promovere vellet? Hicque responderit: à causa che lo conosceva d'una natura molto humana ed inclinato à lasciar fare ogni cosa agli altri; Quia eum valdè humanum noverit, atque talem, qui omnia aliis agenda relinqueret; atque ille exceperit: Oh bene, ancora io dirò lo stesso, perche mi pare, che non ha Spirito à far del male, ne giudicio à far del bene; Sic est, illud ipsum credo, eum nempe, neque ingenio pollere ad malefaciendum, neque judicio ad benefaciendum. Eadem brevius narrantur in Conclavi.

Aliorum;

VII. Verùm quoque alii Papatûs consequendi gratiâ simulâsse dicuntur. Julii III. ante Papatum curam præcipuam, ut benè undique audiret; vide apud Onuphrium in vitâ. Ubi etiam de virtutibus ab eo affectatis agit. Qui non minùs haud obscure Pii IV. simulationes prævias in vita innuit, imò eidem tribuit, quòd cuiuslibet rei, quæ ignorari suâ intererat, simulator ac dissimulator fuerit. In Conclavi Pii V. pariter creditum, civilitatem Card. Moronis affectatam fuisse, ut obtineret animi superbi desiderium. De Baronio osservayano alcuni, inquit Author Concl. Leonis XI. ch'egli di zotico, tozzo, malinconico, & astretto, era divenuto affabile, civile, mansueto & galant huomo, salutava volentieri, rideva con li giovani, caminava ondegiante per tutto il Conclave: Id est; Observabant quidam, Baronium rusticum, inhumanum, melancholicum, abstractum, affabilem, civilem, mansuetum, urbanum factum esse; ridebat cum juvenibus, lubenter salutabat, in Conclavi circumcursitabat: Tanta Conclavibus vis transsubstantiativa inest! Similiter D. Olimpia, referente in Vita p. 42. seqq. Abbate Gualdi, docuit Cardinalem Panfilium, postea Innocentium X. artem simulandi, utut ipse jam diu in Curia Romana fuerit, ubi præcipuè studetur simulationibus. Audivi egomet, ita subjungit Author, Cognatam aliquando ita ad Cardinalem loquentem: Cognate, quantas Tua mihi purpura in corde gaudii flammæ excitet, non facile dici potest, verùm id ipsemet, cùm clavem affectuum meorum teneas, facile colligis. Merito Tuo, non affectui Urbani debes Cardinalatum, neque enim negari potest Prelato Ecclesiæ tam utili. Sed meritum promovet ad Cardinalatum, non ad Papatum, heic alia requiruntur. Neque mihi videtur ad hunc eligi probos,

bos, sed qui videntur; Externa, non interna Papas faciunt. Cardinalis loqui debet cum omnibus, negotiari cum omnibus, & familiaris esse omnibus, sed Papabilis contra loqui parum, minus negotiari, nemini familiaris esse. Non virtutem respiciunt Cardinales eligendi, virtus tunc consistit in collo torto. Historie docent, testaturque experientia Urbani, Pontifices mutare naturam, dum enim Cardinales sunt, naturam habent, non ostendunt. Ad cumulum felicitatis domus Panfilie mearumque deliciarum nihil restat, nisi ut videaris sedens in throno Vaticani. Eadem fortuna, qua tot alios vocavit ad hanc dignitatem sine meritis & sine spe, etiam te illuc vocare poterit, cum eam expectare possis aliquo Tuo merito. Sixtus V. qui erat Doctissimus, finxit se esse indoctum simplicemque, quamdiu Cardinalis fuit, gnarus fictam simplicitatem plus valere ad obtinendum hunc gradum, quam scientia valeat speculativa. His exhortationibus, subiungit, subiunxit alias, quae, ut verum fatear, indignae mihi videntur calamo viri Ecclesiastici, praeter quod etiam opus esset simul commemorare, quae oculis vidi, id quod Deus nolit. Sufficit scire, quod D. Olympia in omnibus unice cognato invigilaverit, eidemque interdum nocturne semper morum dissimulationem suaserit ab ea vocari solitam Portiera del Pontificato, Viam ad Pontificatum: Neque frustranea fuerunt, subiungit porro, ista monita; Cardinalis quippe, utut malitiosus natura, simplex insuper, ne dicam ignarus certarum regularum Aulicarum, Romae plus alibi abundantium, gnarus tamen, cognatam suam unice spectare exaltationem, personamque propiorem non habens, cum ea saepe diu sermones miscebat de novo Pontificatu, quem ob decrepitam Urbani aetatem mox vacaturum vero simile erat. Sicque factus est bonus Cardinalis Magister in simulando omnia, amorem Cognatae si excipias, simulabat quippe in congregationibus mansuetum, in conversationibus humilem, in Templis devotum, sed impossibile ei erat abscondere amorem erga D. Olympiam. Eam quippe amabat & pro idolo habebat palam & clam, omnibus valde mirantibus, Cardinalem Papabilem, quamvis è longinquo, tam aperte deditum esse amicitiae mulieris, utut cognatae. Difficile est, subiungit ultra, ut magni abscondant defectus suos, in omnium, alta spectare solitorum, conspectu existentes. Tandem p. 49. 50. subiungit, ut ipsamet eum in simulando juverit; Quotiescunque occasionem habuit loquendi cum quodam Factionis Hispanicae, sive Cardinale, sive Ministro Politico, ei ob oculos posuit ingentem cognati erga illud Regnum affectum. Contra cum quodam Factionis Gallicae loquens, ei significavit; Cognatum habere occultum quendam erga Gallos affectum, eamque occasione datam melius servitutum ceu

amicum occultum aliis manifestè id agentibus. Eâdem ratione in Conclavi Clementis IX. Elci non mancava à se stesso &c. Id est: Elcius sibi nequicquam deerat, Cardinales invisendo, cum exhibitionibus, submissionibus, civilitatibus, vilem se reddebat &c. De ejusmodi simulationibus maximè L'Ambasc. di Rom. agit. Vid. p. 16. 17. omnes species recensitas, atque conclusionem de Bacchanalium similibus larvis, Comædorum personis, Camaleontibus & Proteis. Item p. 21. 81. nec non p. 103. 113. sed pag. 235. dicit: Si Petrus umbrâ corporis sui corpora sanaverit, ejus Cathedram solo desiderio (quod quasi umbra animi sit) animos sanare, atque exemplum in Vidonio, quem solum Papatûs desiderium ab avaritiâ lethali febre, specietenus saltem, sanârit, ostendit. p. 239. Bona abstractiones inefficaces pronuntiat, propter experimenta fictionum in tot ante eum Monachis, ad Papatum evectis. p. 224. In Albicio simulationis defectum promotionis impedimentum vocat. Contra Rasponi p. 245. Fachinetti p. 255. simulatores introducuntur, & Barberinus. 294.

*Simula-
tiones &
Dissimu-
lationes
rentes.*

VIII. Præter autem istas simulationes & dissimulationes, ut sic loquar, personales, solitæ sunt adhuc in Conclavibus reales. Talis placuerat in Conclavi Sixti V. Torresii Fautoribus: *Questi Capi, che lo portavano, inquit Author, con bella e secreta stratagemma tra toro &c. Id est: Amici ejus eum Papam facere volebant, dum Conclave ingrederetur, occasione reverâ accommodatâ & opportunâ, dum ingrediente aliquo Cardinalium omnes ad eum honorandum porta appropinquant, quâ improvisâ ratione ipsorum conatus perfici potuissent. Huc etiam referri debet, quod in Conclavi Pauli V. quidam Cardinales Aldobrandini Amici impedire volentes exclusionem S. Clementis ad eum in finem congregatos accesserunt, quasi temporis fallendi gratiâ nugas agentes, atque firmiter credentes, in sua præsentia negotium intermissum iri. Qualis simulatio aliis fautoribus, nempe Barbarini, aliâs, nimirum in Conclavi Urbani VIII. feliciter cessit, dum interventu suo consultationem contra eundem abrumperere potuerunt. Sed & evidens, licet breve de simulationibus omnis generis in Conclavi exerceri solitis testimonium in Conclavi Alexandri VII. Tutto ciò, inquit Author, che s'opra tra quelle pareti è coperto della simulatione. Id est: Omne illud quod intra istos parietes fit, simulatione tegitur;*

*Menda-
cia.*

IX. Simulationes excipiunt mendacia, à quibus illæ vix differunt. In Conclavi Sixti V. Cardinalis Riario sequente stratagemate

tagemate usus est; quia chiragra laborabat, portari se curavit ad Cardinalem S. Sisto & asseveravit, *jam jam instare electionem Montaltii* (post; Sixti,) *oppositionemque omnem frustraneam futuram, atque opponentem semet perditurum esse, necessarium cum amore admitti debere.* Idem ratione eadem Guastavillanum tunc decepisse legitur. In Conclavi Pauli V. iisdem quoque armis pugnatum est. Cardinalis Aldobrandinus Fautor S. Clementis apud ægrotantem S. Marcellum effecit, ut in locum electionis veniret, mentiendo, *agi de electione Tosci*, cuius ille erat amicus, sed quærebat Aldobrandinus electionem S. Clementis, de qua etiam, sed frustra agebatur. Cùmque in eodem Conclavi dictus Tosco eligendus esset, simili ratione Baronius in Capellam productus fuit, sub prætextu, *neminem ibi de electione locuturum esse &c.* Similibus artibus Urbanus VIII. promotus fuit, nam cùm adhuc Cardinalis Barberinus, statimque eligendus esset, cœptâ negotiatione apud Borghesium primò se commendavit, hinc ad Borghesium concedens, multaque subticens idem fecit, & hinc ad Ludovisium apud quem, ex pacto, diffidentiam erga Borghesium præ se tulit, & id tantum, *che gli pareva opportuno, quod ipsi opportunum videbatur*, protulit, apud quem etiam decretum, ut ad evitandam quasi sinistram Borghesii opinionem, per tertium ageret. In eodem Conclavi in una cella studiosè falsum prolatum fuit, utin altera intelligeretur. In Conclavi Clementis IX. imò jam ante ingressum Cardinalis Imperialis *sece un giorno &c.* Id est; *Quodam die per totam Romam spargebat, se habere 40. vota certa, atque proin Bonelli Papam facere posse, isto artificio utens ad ora excludentibus obturanda, atque ad reconciliationem, ne Papam inimicum experiri debeant, iis extorquendam.* Tunc quoque Galli, qui artificiosè præ se ferebant, se neminem excludere velle, nihilominus sub aqua aquam à mola, quò fluebat, aliò flectere studebant. In Conclavi Clementis X. Bonvisiani fecero precorrem voce &c. Spargebant, *cursorem ex Gallia venisse, Creaturas Rospigliosii, eo etiam invito, illuc ire vel- le, & pro capite Acciacoli habere*, qui id ipsum Rospigliosio detexerit; Spargebant insuper, Barberinianos multos illuc concurrere velle. Sed & Author Conclavis Alexandri VII. rursus dicit de mendacio, quod jam dixit de simulatione; *Tutto cio che s'opra trà quelli pareti è coperto tal hora anco della menzogna.* Omne illud, quod intra parietes istos (Conclavis) fit, insuper mendacio tegitur.

Calum-
nias.

X. Mendacium, si famam proximi lædat, dicitur *calumnia*; quæ quoque est ex artibus Conclaviariis. Neque enim tantum extra Conclave & ante ingressum arte ista aliquando utuntur Regii Ministri, Electioni isti se immiscentes, de quibus Author *Vita D. Olympia* p. 55. *Publicano cento vitii &c. Centum vitia spargunt de eo, quem nolunt, & contra cumulum virtutum colligunt in favorem sibi adherentium.* Sed saltem respectu quarundam partium, *Calumnia* quoque infectus erat in Concl. Leonis X. sermo Cardinalis Veronæ contra Cardinalem Baronium, à Cardinali Spinelli ei propositum; responsum quippe fuit; *Che egli era inetto à questo peso &c. Id est: Eum ineptum esse oneri ferendo, neque Theologum, neque Legistam; descripsisse 4. historias, esse scriptorem aculeatum, atque tantum abesse, ut Ecclesiam universalem regere possit, ut dubitare liceat, utrum regere possit particularem.* Idem ferri potest iudicium de fama contra Cardinalem Papabilem Sauli, cum de ejus electione ageretur, sparsa; *Non mancò, chi andasse seminando Zizanie molto grani per ruinare questo soggetto &c. Id est: Non defuerunt, qui Zizanii grana multa ad eum perdendum seminarent; Sparserunt, eo Authore impressionem Operum Baronii prohibitam fuisse, dum Legato consuluerit, ut occulta cum Gallis consilia iniret; Avum ejus stipendiatum Caroli VIII. fuisse; imò quidam addiderunt, eum liberos habere: Et quia nesciebatur, unde ista? Statim à malo aliquo Spiritu dictum fuit, venire ex domo Pinelli; quod mentitus est, ut hunc odio fautorum Sauli objiceret. Paulò ante ingressum in Conclave Clementis IX. furono publicate, referente Il. Cardin. p. 3. l. 3. 312. alcune scritture satiriche &c. Id est: Publicata fuerunt quedam scripta Satyrice, contra S. Susannam, quæ multi ex domo Farnesii prodiisse credebant, qui Papabilis præ aliis, ut solus in equo maneret, ceteros dejiciendos putavit. Qui & paulò post idem Celsio accidisse narrat, con scritture poco confacevoli &c. Id est: Cum scriptis parum decoro Ecclesiastico atque honestati convenientibus, de quibus non sine fundamento supponebatur, venire ex eadem domo, quare etiam se ad jus talionis erga eundem exercendum adactos viderunt.*

Quando
veritas
odiosa ex
odio &
nocendi
studio

XI. *Calumnia* quoque vocatur, quando veritas odiosa ex odio & nocendi studio contra proximum publicatur. Accidit id saltem in Conclavi Pii V. quando ipse Borromæus Cardinalis, obstinato nell' imprese che pigliava &c. Id est; *Obstinatus in suo proposito, atque jam ante ingressum in Conclave ad excludendum Monte pulianum se*

se convertens sparsit, eum causam omnium gravaminum atque tributo-^{publica-}
rum sub Pio IV. fuisse, cum tamen constituerit, quàm parva ejus tunc au-^{tur.}
thoritas fuerit. Sic quoque in Conclavi Pauli V. cum tractatio de
Bellarmino cœpta esset, fu rinovata &c. renovata atque sparsa fuit
memoria digressus Bellarmini à Sixto V. injuncti, qui ei prohibuerit im-
pressionem Operis de Potestate Papæ. Eandem fortunam expertus est
in Conclavi Leonis XI. Baronius Bellarmino amicissimus, etenim
era dichiarato diffidente di Spagna, declarabatur hostis Hispania, quia sæ-
pe Catonis adinstar locutus sit, & in suis Annalibus liberè scripserit, ac si
in primitiva Ecclesia viveret, non in corrupto hoc seculo. Lecta epistola
Proregis Siciliae altera ad Collegium, & altera ad Papam, le quali
accusavano &c. Id est: Quibus Baronius accusabatur, atque petebatur
prohibitio librorum ejus, tanquam mendacis plenorum, maxime autem in
præjudicium Regis respectu Monarchiæ Siciliae cedentium. Ob eandem
causam Baronio soggetto aborrito, abominationi; atque judicante
Avila, non era soggetto tanto eminente &c. Id est; non aded excellebat,
ut multum alios superaret, atque meliores erant, cum quorum injuria an-
teferebatur. Contrà Baronium allegavano S. Thomaso &c. Allega-
bant S. Thomam 2. 2. q. 181. art. 3. ubi statuit, ejusmodi homines in-
ertes, utut caterum innocentes, & virtute præditos, si inde scandala &
bella sequi possint, non debere promoveri ad dignitates eminentes, multò
minus hunc, qui cum multa affectatione contra Sicilia rationes scripserit,
atque meruerit inimicus declarari; Commemorabant etiam sinistra
officia alia, occasione Jurisdictionis Mediolanensis, & tandem contra S. Ja-
cobum, qui Apostolus Hispania credatur, atque pro tali colatur. Affere-
batur quoque, Baronium in regimine propriæ domus semper agrestem,
difficilem, iracundum & quasi tyrannicum se præbuisse. Ita quoque in
Conclavi Alexandri VII. Spada de Rapaccioli circumferebat, che-
gli &c. Id est; Eum in Diœcesi suâ Deum invocari curasse, ut ignoscere
velit peccatis Demonis cujusdam in corpore Diœcesani cujusdam; Nempe
Diabolus interrogatus, poenitentiam suam, sed quæ non profit, professus
intercessionem occasionem dedit, quamvis aliter scripto rem narraret contra
illud Spadae edito, tamen multi omnia credentes hinc de ignorantia, cras-
sisque aded corpori, vultuique similibus Cardinalis conceptibus conceptus
formarunt.

XII. Sed & multæ aliæ artes indignæ exercentur. Pri-
mum in propositione & adjumento per suffragium. Quis cogitet,
ibi vel minimam obliquitatem intervenire posse post juramentum

Artes aliæ
indignæ;
In propo-
sitionibus

enim non
omnes se-
riò agunt,
neque in
dandis
suffragiis;

tam grave, tam severum! Sed multiplex intervenit. Ne quis putet, seriò tunc agere Cardinales omnes. Quidam jocantur, alii politicè, sæpè etiam ex odio ejus, cui votum dant, agunt, minimè exaltationem ejus desiderantes, alia omnia cupientes. Certè non-nisi joco quidam in Conclavi Adriani VI. tredecim Cardinalibus simul voto adfuit. Ita etiam in Conclavi Leonis XI. Bellarminus, *con fido con alcuni &c.* communicavit confidenter quibusdam, se scandalizatum esse, quòd Bullis & honore Dei Benedicti Cardinales ad electionem dignissimorum obligantibus, simul eligant juvenes 15. annorum, jocando tractantes illud, quod cum respectu infinito tractandum esset, atque dixit, eos mortaliter peccare. In eodem Conclavi accide, che fu dato &c. Votum datum fuit Monopoli, cujus barba vix crescere cœperat, atque simul tribus imberbibus; quod quemadmodum rubore suffudit illum, ita displicuit iis, qui putabant, negotium tale, quod à Deo sit, magis devotè tractari debere. Neque certè à talibus valdè seria expectari possunt, & qui ita in Conclavi ipso se gerunt, quemadmodum Dissert. IV. Sect. 2. n. 108. notatum est.

Non tan-
tùm lu-
venses;

XIII. Ast sunt hæc juventutis vitia; Quid igitur juvenus ad Cardinales? Fortè castius rem adedò arduam tractant seniores. De omnibus id non admitti posse, docebunt sequentia, atque parùm à joco abest, si quis proponat, & tamen eligere vel eligi talem nolit, imò valde repugnet. In Conclavi Urbani VI. elegerunt quidem Galli eum, verùm post, alio substituto, se excusarunt, d'essere stati sforzati &c. se ad illam electionem à Populo Romano coactos fuisse, ceterùm nunquam intentionem fuisse suam, ut Italum eligerent. In Conclavi Clementis VII. ipse Ursinum se promovere velle simulabat, ideò tantùm, ut juratus ejus hostis Columna eò facilius in Electionem suam condescenderet. In Conclavi Pauli V. Bellarminum proponebant, & sperabant etiam consensum Aldobrandini, sed isto non accedente, maximè alienationem Bellarmini ab eo in favorem Sauli; cùmque Baronius etiam Aldobrandino Bellarminum commendasset, ille ad hunc misit, & nunciari curavit, non seriò rem agere omnes, qui à partibus ejus stare videantur, esse artes quorundam. In Conclavi Urbani VIII. postquam invisisset Borghesius Borromæum, ex instinctu huic sequente die vota data, eum solum in finem, ut Borghesius Hispanis suspectus fieret, che se ne dolsero seco, qui de eo apud illum conquesti sunt, neque suspicionem deposuerunt, donec iis hostium artificium vel manu palpandum ob oculos posuerit. Nonnunquam aliquos

quos proponi ideò tantum, ut aliquid agatur, & interim negotiationes aliæ benè disponuntur, ex eodem Conclavi discimus, in quo Barberinus totus licet Papatûs desiderio flagrans, fautores tamen rogavit, ut differretur negotiatio, donec prius propositi forent adhuc quidam seniores, quos non promotum iri pro certo sciebat. Similiter in Conclavi Innocentii X. à Barberino, che reputo &c. id est: qui cogitavit, periculosum esse, statim de Panfilio loqui, alius propositus legitur, quasi exercitii gratiâ & ut videre possit affectus, & interim cogitare de modo agendi, quoad Sacchetti, aut Panfilium. Cùmque post Sachetti negotiatio vigeret, ejus causam egerunt, qui eum semel pro semper excludi voluerunt, & quidem hi vehementissimè, alii simpliciter hoc modo gratiam Barberini quæsiwerunt Papabiles ipsi, qui se manus dare simularunt, con professione &c. profitentes se illud facere conscientie stimulis, obligationibus, & quæ aliæ tenerrimæ expressiones erant. In Conclavi Alexandri VII. Charontem dictum, quod omnes proponeret, ferò cum omnibus, tanquam dignissimis, id egisse, nemo sibi persuadebit. In eodem Conclavi nemo proponi voluit, quia notum erat, se non nisi spes suas precipitare. Et cùm in eodem Medicæi se Spadam non abhorrire præ se ferrent, sic tantum animum Barberino addere voluerunt, ut occasio daretur eum semel pro semper excludendi. In Conclavi Clementis IX. Barberinus Spadam proponebat & commendabat per dar solo satisfatione à detto Spada, sapendo per altro, che non era per riuscire; Id est: Tantum ad satisfaciendum ei, gnarus ceterum, rem non successuram, qui & aliàs eum Rospigliosio non anteposuisset, referente Auth. Card. p. 3. l. 3. p. 318. qui & de Farnesio sequentia p. 318. subjicit: Vi furovo alcuni &c. Erant quidam, qui propius observarunt Politicam Gallorum, & eos ideò tantum pro Farnesio laborare, ut Hispanis iratum penitus suum facerent; gnari, quò magis pro eo laboraturi essent, eò magis Hispanos restituros atque exclusionem effecturos, atque ea de causa Farnesium con quell suo cervello risentitivo, cum suo genio ad iram pronissimo odium contra eos suscepturum esse; ma questi più pratici è più fini ne gli interessi di Roma de' Francesi istessi, seppero salvarla capra ed i cavoli: Illi verò magis exercitati & astuti in negotiationibus Romanis, quàm Galli erant, opportunè periculum evitârunt. Respectu Rospigliosii finis Barberini erat, che si proponesse &c. ut proponeretur, non promoveretur, sed creaturæ Chigianæ dividerentur, atque ad alium, fortè se ipsum, quod probabilius, eligendum adigerentur. In Conclavi Clementis X. mentre che Raggi &c. dum Raggi barba raderetur, cum

Conclavista loquens, dixit, negotiationem institui pro electione Spinola, quo ille cognito, statim advolavit, atque per amorem Dei rogavit, ne Eminentia sua jactura honoris sui occasionem daret, cum talia sperare ipse non audeat. Huc tandem etiam referimus sequentia ex eodem Conclavi verba: Si auvera &c. Creditum, de Vidonio agi, tantum, ut Chigijs metuat, & in Scyllam incidat volens vitare charybdim. Ita tractantur illi, quorum amici videri volunt; Redeamus ad negotiationis rationem cum adversariis.

Sæpe
etiam
discordia
adversa
partis
queritur;

XIV. Sæpe in tractatione queritur & fovetur, quidem secundum Regulam, discordia eorum; quâ arte Barberinus in Conclavi Clementis IX. referente Il Cardin. p. 3. l. 3. 344, 345. usus est, cum enim factionem suam valde infirmam cognosceret, audax distor-
nando l'acqua &c. Aquam, ut dici solet, à mola avertere & confusionem atque discordiam inter Creaturas Chigianas seminare studebat, quod facile fieri posse videbatur, quia illa facile videbant præter mentem suam Chigium querere Papam à suo modo.

Fraudes;

XV. Variis adversarios fraudibus ultra simulationes & mendacia simplicia circumvenire sæpe solent. Levius fortè illud est, (quamvis nec illud cum familiaritate & sinceritate fraterna satis conveniat,) quòd in Conclavi Pii V. Altempsius & Como, veniente ad Borromæum, in cujus cella tres simul negotiabantur, Pacecco, alterius Factionis negotiatore, retrò lectum se absconderunt, unde ille tandem, sermones prolongante Pacecco, præ impatientia prodiit. Sed graviora sequuntur. Detestabili cum primis fraude Pontificatum consecutus legitur Bonifacius VIII. fraude & magnâ iniquitate, ut ait Stella, erga prædecessorem ipsum adhibita, quâ eum, ut Stella rursus, se abdicare quasi coegit. Simplici Cœlestino V. à Cardinalibus quibusdam, referente Platina in Cœlest. V. maximè verò Benedicto Caetano (fuit is postea Bonifacius VIII.) Viro in jure Civili & Canonico peritissimo vafròque, qui primum locum apud Pontificem tenebat, persuasum fuit, ut se Pontificatu abdicaret, vehementer instabant, ut id quàm primum agat, proposito Reip. Christianæ discrimine, quod suâ ignoratione imminere omnium cervicibus ostendebant, affirmantes, omnia mala tum accidentia, die judicii sibi imputatum iri. Imò Bonifacium, quem non sine ambitionis crimine ad Pontificatum pervenisse, & à Cardinalibus quibusdam apud Reges Principes & nationes accusatum fuisse de ambitione, quòd contrà jus, fâsq; Pontificatus sedem occupâset, rejecto fraudibus Cœlestino, eodémque in carcerem conjecto; Plati-

Platina in Bonif. VIII. testatur ; Idem ibidem , hac fraude usum, esse, qui scribant , docet : Immisit subornatores clanculum quosdam, qui noctu, dimissa quasi cœlitus voce in cubiculum Cœlestini, ei persuaderent, ut Pontificatum dimitteret , si salvus fieri vellet. Sed & aliâs fraudibus ceu occultioribus machinationibus ex improvîso nocere , atque absque reliquorum scitu negotium conficere voluerunt. Factum illud in primo ex Conclavibus, quæ habentur, Clementis V. in quo artes Columnarum demum post electionem cognita dicuntur. In Conclavi sequente Urbani VI. Cardinalis de Ursinis, qui, ut credebatur, ad Papatum aspirabat, videns, in Barensem sufficientes adfuturos, conabatur, ut creditur, impedire, unde hac, vel similia verba protulit : Domini mei, differamus istam electionem, ut possimus deludere istos de populo Romano, & vocemus ad nos unum fratrem minorem, ei-que imponamus cappam & mitram Papales, & fingamus, nos eum elegisse, & sic recedamus, & alium alibi eligamus. In Conclavi Innocentii VIII. recensetur, quomodo Cardinales eum fraudulenter elegerint : Superveniente nocte Cardinales omnes iverunt dormitum : quibus dormientibus, prædictus Cardinalis S. Petri ad vincula unâ cum dicto Vice-Cancellario tractaverunt cum omnibus Cardinalibus, ut darent voces eorum Cardinali Melphitensi; promittentes illis se multa duros ; & hoc modo tractârunt cum omnibus Cardinalibus, præterquam cum sex de senioribus & principalibus &c. qui Cardinales dormiebant in eorum cubiculis. Itaque ceteri dederunt vota sua, & elegerunt Pontificem ; Manè autem factò, vocaverunt illos dormientes, dixeruntque illis ; Venite, Papam fecimus : at illi dixerunt, quem ? responderunt ; Cardinalem Melphitensem ; Dixeruntque illis : quomodo ? responderunt, hâc nocte dum dormivistis (zizania seminavimus) congregavimus omnes voces, præterquam vestrum dormientium. At illi videntes, quòd erant 18. v. 19. qui consenserant, & quòd ipsi tanquam pauciores non poterant actum disturbare, consenserunt. Deinde die sequenti detectum fuit, &c.

XVI. Sed & aliâs nocturnæ tractationes placuerunt ; De negotiatione pro Sixto V. ita Author Conclavis loquitur ; Questa pratica fu fatta piu di notte che di giorno. Id est, Negotiatio illa magis nocturna, quàm diurna fuit ; Quod negotiationis tempus in alio casu Bellarmino non conveniens fuit ; Cùm enim Borghesius 7. noctis horâ Camporam Papam facere vellet, & ob id Bellarminum molestaret, regessit iratus : Non son &c. Non jam tempus est Papam faciendi ; sed opera tenebrarum, permittite, ut quiescam. Cui hujus re-

Nocturna
Tractationes ;

sponso simile fuit, ut etiam similis importunus interpellator fuit, illud Cardinalis Montaltii Nepotis, in *Conclavi Pauli V.* nam Sfondrata se jam jam cœnaturum ad exclusionem Comi, fortè ut avocaret (est conjectura Authoris) à Bellarmino, cujus tunc ibi negotium agebatur, evocanti respondisse dicitur: *Tratti si di che si sia, che io voglio cenare: De quocunque agatur, jam cœnam sumam.* Alexandro VII. in agone constituto & ante ingressum in Conclave, domus Cardinalis Albizii Conclave videbatur, *mentre si raunavano di notte tempo molti Cardinali edanco alle volte di giorno; Id est, quia noctu ibi congregabantur multi Cardinales, imò etiam interdum aliquando.*

Præcipitatio, & fraus in eligendi forma;

XVII. Nempe sæpè urgetur opus & cum festinatione proceditur, non relicto adversariis sufficiente ad contra-molitiones tempore. Sic senibus in *Conclavi Pauli V.* non concessum fuit satis temporis, ad consulendum contrà. Atque hûc quoque pertinent, quæ in *Conclavi Gregorii XIII.* quibusdam primo die egressis atque absentibus peragi debuissent, & in sequentibus quoque *Conclavibus* Cardinales aliàs egressuros retinuerunt, & jam suprà pluribus sunt enarrata. Quæ omnia hæctenus tribus S. recensita eò magis vitiosa sunt, quia aliàs electio vel cum contemptu unius facta rejicitur. Præterea quoque fraus in eligendi forma intervenisse legitur. In numeratione schedularum Scrutini, in qua scrutatorum unus schedulam abscondidisse in *Conclavi* quodam visus fuit, quod ad evitandum scandalum non manifestari debuit. Sic etiam in numeratione adorantium, dum in *Conclavi Clementis VIII.* Decanus exclusioni S. Severinæ favens sufficientem numerum præsentium indicare noluit, semper & per 3. horas ad initium regressus, vix 5. numeratis, atque causâ in continuos præsentium motus & quòd confuse stent, rejectâ.

Simoniam;

XVIII. Artibus his & Papatûs consequendi mediis vitiosis adnumeranda jam venit *Simoniam*; quam heic locum habere posse, nemo inficiatur, licet enim multi Papæ gnathones negent, eum Simoniam committere posse, cum sit Dominus beneficiorum, nemo tamen negat, aliquem Papatum Simoniam consequi posse; imò ex propriis Romanensium testimoniis ostendemus, multos ita Papatum revera consecutos esse.

Quàm latè se ex

XIX. Prius tamen ex Petri Damiani ad Fratres Cardinales epistola, quæ apud Baronium ad an. 1057. p. 24. seqq. habetur, cogno-

cognoscere lubeat, quàm latè se extendat Simonia; Agit n. 29. de illis, qui ad consequendas dignitates Ecclesiasticas molestum servitium potentioribus præstant. De talibus dicit: *Facilioris exitus fuerat, si pro honoribus venaliter acquirendis pecuniam semel appenderent, quàm tot laborum, tot pressurarum molestias sustinerent.* Nam cum Prophetæ (Jesaj XXXIII.) de vero justo dicat: quia excutit manus suas ab omni munere; quis eum à munerum præstatione defendat, qui & se ipsum alienæ servitutis imperio subjugat, & insuper in diuturnæ expeditionis impensas facultatum suarum lucra profligat. Planè Prophetica illa sententia sic exponitur, ut tria dicantur esse munerum genera, scilicet munus à manu, munus ab obsequio, obedientia subjectionis; munus à lingua, favor adulationis. Et cum ab unaquaq; harum manus excutiendas Prophetæ denuntiet: Omnibus his manus implicasse convincitur, qui nanciscenda dignitatis ambitu potestatum sublimium castra sectatur &c. Quam ergò sui afferent excusationem, qui licet verbis non contraxerint venalis pacta commercii, operatione tamen, non uno, sed omnibus his probantur laqueis irretiti? Veruntamen jactant se & eo gloriantur, se innoxios, quia nullam talenti summam pro suscipiendis (pro suscipiendis) honoribus se pepigere duros. Sed dic mihi, o Clerice, quisquis es, si redempto quolibet aureo vase vel prædio, distractor exigeret, ut retenti apud te vice pretii hujusmodi sibi sedulitatis impendium exhiberes: Nunquid non postmodum constanter assereres, te, quod acceptum est, justo pretio comparasse? Non videlicet, quia pecuniam persolvisti, sed quia servitium præstitisti. Diceres enim, & non hoc fortassis impudenter astrueres, charius emi, dum tanto me labore vexarem, dum toties facultatum mearum sumptus expenderem, quàm si semel præfixæ quantitatis pecuniam numerarem. Nequaquam ergo sibi innocentiam spondeant, & à Simoniacæ hæreseos maculis se mundos esse confidant, qui licet metalla vibrantia non appendunt, pretium tamen pro suscipiendis honoribus per subjectionis ei obsequium quædam quasi talenta persolvunt.

XX. Opportunè hæc ad Cardinales jam sui temporis scripsit. Quænam autem ex vitiosis illis artibus & mediis hætenus recensitis non simul Simoniacæ vitio infecta est, juxta latiore vocis istam acceptionem? Quot juxta eam post secula prima Pontifices non Simoniacè electi fuerunt? Sed ostendemus, multorum electiones etiam in sensu strictissimo Simoniam contaminatas esse. Dubitare quis audeat, quando inter Pontificios non desunt, qui Simoniacè Papatum esse quærendum suadere fuerunt ausi: En fin

*Etiam
strictè sic
dicta est
in usu;*

un puissant moyen, inquit, Anonymus, pour l'affoiblissement des adversaires, seroit d'avoir de l'argent à distribuer sous main à beaucoup de Cardinaux pauvres, ou de leur assseurer secrettement des pensions. Id est: Tandem potens medium adversariorum partes debilitandi esset, si quis sub manu multis Cardinalibus pauperibus argentum distribuere posset, vel iis occultè assignare pensiones. Similia vide, ubi de liberalitatis simulatione agitur. Vide etiam Regulas suprà allatas, & consilium à Lottino Regibus datum. Jam verò pergimus ad exempla.

Exemplis
Steph. VI.
Formosi;
Querela
Platina
generalio-
ri in Ser-
gio III. &
Stella in
Romano I.
Exemplis
rursus

Tyranno-
rum Se-
culi IX.
& X. Bo-
nif VII.
Ioh. XVII.

XXI. Odii, quo Stephanus VI. erga Formosum I. ferebatur, immanis causam Platina in Vita illius ambitionem facit; hinc odium esse, quo etiam in mortuum Stephanus sævierit, testatur, quòd ei antea (Formosus) impedimento fuisset, quo minùs optata sede potiretur, cum jam eo devenissent Ecclesiastici, ut non coacti, ut antea, sed sponte & largitionibus Pontificum munus obirent. Exemplum paulò antè in ipso etiam Formoso dederat, qui largitione potiùs, quàm virtute ad Pontificatum assumptus fuerit: Consentit Stella, atque ita canit Janus Vitalis:

O si formosus factis, Formose, fuisses;
Non auro emisses Pontificale decus.

Sed Platina in Sergio III. ad generaliore querelam redit: Vide quæso, inquit, quantum isti degeneraverint à majoribus suis; Illi enim utpote viri sanctissimi, dignitatem ultrò oblatam contemnebant, orationi & doctrinæ Christianæ vacantes: hi verò largitione & ambitione Pontificatum quærentes, & adepti, posthabito divino cultu, inimicitias non secus ac sævissimi quidam Tyranni inter sese exercebant; suas voluptates postea securiùs implebant, cum nullibi extarent, qui eorum vitia coërcerent. Cui querelæ Platinæ respondet simillima Stellæ in Romano I. ubi tanquam rarum quid memorat, quòd non, ut multi sui temporis, ambitione aut largitionibus, sed de more Petri Pontificatum adeptus sit. De Seculi IX. & X. Tyrannis Baronius ad a. 597. n. 4. testatur, eos etiam pecuniis populo Cleroque Romano dominantes homines monstruosos in Cathedram Petri intrusisse. De Bonifacio VII. ita Platina in vita: Initio Magistratu, conspirantibus simul bonis civibus, relinquere urbem coactus, pretiosissima quæque è Basilica Petri subtrahens, Constantinopolin confugit: ubi tamdiu substitit, quoad divenditis, quæ sacrilegè abstulerat, magnam vim pecuniarum comparasset, quibus tanquam adminiculis occupande tyrannidis fretus urbem repetit, cives Romanos largitione corrupturus. Obstabant conatibus suis viri boni, maximè verò Joannes Diaconus Cardinalis,

dinalis, quem captum, adjuvantibus quibusdam perniciosis hominibus, oculis statim privavit &c. Subjungit mox querelam pro more: Vide quæso quantum degeneraverint hi Pontifices à majoribus suis, qui hanc rempublicam Christianam tam amplam, tamque magnificam suo sanguine nobis reliquere. Pontifex Romanus sacrorum Pater & Rex, sacra ipsa abstulit furto, & qui vindicare sacrilegia debuerat, tanti sacrilegii factus est Author. Hoc autem contingere in quavis Rep. consuevit; quando plus malorum ambitio & avaritia valet, quam bonorum virtus & gravitas. In Clerum igitur deligendi essent, quorum vita & doctrina probata sit; non autem hi, qui, cum virtutis & religionis nil habeant, ambitione & largitione sibi potentiam querunt. De Gregorii V. (quem ob affinitatem à Cæsare electum esse, Platina in vita testatur) æmulo; cujus nomen quidam inter Pontifices supprimunt, utpote minus legitime creatum, (creati,) aliis Johannem XVII. vocantibus, quod populi clerique Romani consensu, ad quos electio spectaret, Pontificatum iniisset; ita Platina in Gregorio V. Romani Crescentium denuò cum summa potestate Consulem decernunt, qui statim Joannem quendam natione Grecum, Episcopum Placentinum non minus pecuniosum quam doctum, Pontificem creat. In ipsa hujus vita, quem jam Johannem XVIII. vocat; potentia Crescentii Romani Consulis fretus, quem pecunia corripuisse (corrupisse) creditum est, tempore Gregorii V. per factionem Pontificatum occupat. Tantum enim pecuniarum ex Constantinopoli ad urbem secum detulerat, ut constantes etiam sua largitione ad maleficia impelli potuissent, nedum Crescentius homo avarissimus & regnandi cupidus. Miror ego, historicos Johannem ipsum inter Pontifices numerasse, cum vivente adhuc Gregorio sedem occupasset, nisi forte in conscribendis Pontificum vitis ita faciendum censent, ut in perpetua historia sit. Nam & Tyrannorum perverse facta, optimorum Principum rebus gestis annumerantur, ut quantum inter se boni & mali dissideant, à legentibus cognosci possit, quò maiorum exemplo à vitiis deterreantur, & bonorum exemplo ad virtutem impulsì, vitam ducant in terris felicem & beatam: quâ quidem beatitudine Johannes caruit, fur certè in Pontificatu & latro: non enim, ut par fuerat, per ostium intravit. Moritur autem, atque cum ignominia quidem, decimo usurpati Pontificatus mense. Usurpati Pontificatus mense? Et tamen Scriptores numerant, ipse Platina, qui id in aliis miratur, numerat, fur & latro fuit, & mansit, non bis electus fuit.

Silvest. II.

XXII. De Silvestro II. cuius jam Dissert. V. S. 32. prolixior mentio facta est, testatur, quod diabolum secutus, cui se totum tradiderat, ambitione & Diabolicâ dominandi cupiditate impulsus largitione primò quidem &c. consecutus sit.

Benedi-
cti IX.

XXIII. Benedicti IX. electionem describens Baronius ad an. 1033. n. 5. seqq. Simoniacam quoque fuisse ita testatur: *Quæ non audet furore percita dominandi libido? Quæ non tentat flagrans præfecturæ cupiditas? Non parcit legibus, quas cæca non videt, non timet Deum, quem non considerat; non reveretur homines, quos omnes spernit. Ad facinus implendum parat pecuniâ infelix pater infeliciori filio viam; Romanos, quos novit potentiores aggreditur, quos expugnatos auro sibi devincit, quorum emptione suffragiorum, quam conceperat, parit iniquitatem, dum filium in thronum provehit &c.* Ingemuit ad aspectum Catholicus orbis haud mediocre passus in electione adeò illegitima scandalum. Post ex Glabro, tunc superstitè, ista vidente, scribente ac detestante, inter alia dicit, intercedente thesaurorum pecuniâ electum fuisse. De eodem Benedicto IX. ad an. 1044. n. 1. ex Hermanno ait; seipsum privavit & alium pro se ob avaritiam contra Canones ordinavit. Et n. 2. Contrariam factionem Sylvestrum subrogasse qui & malis artibus, nempe collatâ pecuniâ, ad sedem Petri sibi ascensum paraverit. Quod ex Leone Ostiensi porro confirmat, Joannem nempe, cui Sylvestri nomen impostum est, non tamen gratis, in Romanum Pontificem subrogatum esse.

Gregor. VI.

XXIV. N. 5. Postquàm jam n. 2. de tribus tunc pseudo-Pontificibus egisset, subjungit. Ad (At) quodnam primum remedium fuerit adhibitum ad extinguendam tricipitem bestiam hanc, portis inferis emergentem, videamus. Illi planè simile excogitatum remedium est, quod in extinguendo Cerbero illo fabuloso finxere Poëta, nempe piceâ offâ implendo fauces, dando illis mandatum aliquid, ut à latratu omninò cessarent. Quis autem istud paraverit, ex Ottone Freisingensi post declarat. Gratianum nimirum, quem alii vocant Johannem, eis à sancta sede cedere pecuniâ persuasisse, Benedicto redditibus Angliæ, quia majoris videbatur authoritatis esse, relictis; Ob ea cives eum elegisse eumque mutato nomine Gregorium VI. vocasse. N. 6. addit: Hæc sunt, quæ loco Simonie Gregorio objecta fuere. Sed an emptio sedis, vel redemptio potius vexationis transactio ista adeò necessaria ad pellendos intrusos Pontifices fuerit, periti Canonum omnes facile judicabunt. Unum hoc liquet, eundem Gregorium VI. verè germanum atque legitimum Pontificem habitum esse &c.

XXV.

XXV. Nobis & hoc liquet, electionem illam valde suspectam esse, vixque à Simonia abfuisse; Cur enim ipse pecuniam dare debuit? Cur non cogitavit, electionem suam à Simoniae suspicione neutiquam liberam esse posse? Videtur certè alios pellendo sibi locum comparasse, utrumque iisdem armis effecit, pecuniâ. Sed & Platina testatur Benedictum IX. huic ipsi, ut quidam affirmant, Pontificium munus vendidisse. Quam ob rem meritò ab omnibus Benedictus ipse accusatus sit, & iudicio divino damnatus. Subdit apparitionem simulacri ejusdem admodum monstrosi, & plus feritatis, quàm humanitatis in se habentis. Et denique: Moritur; nec vacasse tunc sedes dici potest, cum Pontificatum vendiderit; Si vendidit, & Gratiano vendidit, Gratianus emit.

Quem Pontificatum Simoniacè consecutum esse, contra exceptiones Baronii ostenditur;

XXVI. In vita Silvestri supra dicti, nomine III. idem auctor est, Cardinalem Sabinum Pontificem creatum, non dicere se, à Collegio Patrum, quod tolerabilius fuisset, sed largitione, ut quidam tradunt; meritò pulsum esse, cum non per ostium sed per posticum intrasset, ut fur & latro. Habet ibidem rursus querelam suam: Eò tum Pontificatus devenerat, inquit, ut qui plùs largitione & ambitione, non dico sanctitate vitæ valeret, ut tantum modò dignitatis gradum, oppressis & rejectis aliis, obtineret, quem morem utinam aliquando non detinuissent nostra tempora. En eadem Platinæ tempore contigerunt! Imò pejora imminere vidit, nam addidit: sed hoc parùm est, (si hoc hoc parùm est, quid multùm est?) pejora, ni Deus caveat, visuri aliquando sumus. Ita Ecclesia Romana quotidie in melius proficit. Et sunt hodie cautiores quidam, sed non castiores, ut sequentia docebunt. Ipse autem Gratianus, sive Gregorius VI. ut apud Baronium ad an. 1046. n. 1. Hermannus narrat, convictus (Simoniae nimirum, cujus eum Baronius quoque tunc postulatum esse n. 3. ait) baculo pastoralis ab Imperatore Henrico in Synodo Sutrina privatus fuit; Atque inanes sunt Baronii contra istam depositionem querimoniae. Ut & Stella de eo narrat, quòd à multis homicida & sanguinis humani effusor potentissimus habitus, nec non à Cardinalibus omnibus facinorosus predicatus sit.

Silvestri III. & Gregor. VI. rursus.

XXVII. In Clemente II. Platina hanc Imperatorii concursus causam, allegat; Videbat Imperator, eò licentiae factiosum quemque & potentem, quamvis ignobilem, devenisse, ut corruptis suffragiis tantam dignitatem consequeretur; quæ certè nisi sanctitate & doctrinâ benè meritis volente Deo demandari cuipiam non deberet.

Clem. II.

XXVIII.

Damas. II.

XXVIII. In Damaso II. sequentia habet; Adeò inoleverat hic mos, ut jam cuique ambizioso liceret Petri sedem invadere. Sed obstitit Deus justus vindex, ut is ceteris exemplo esset, ne quod virtus dare consuevit, ambitione & largitione quæreretur. Nam 23. Pontificatus sui die moritur. Censent nonnulli, hunc inter Pontifices nequaquam numerandum esse, cum non rectè Pontificatum adeptus sit.

Benedi-
cti X. Eu-
genii III.

XXIX. De Benedicto X. testatur, ab Hildebrando Pontificatu pulsum, quòd non per ostium, quemadmodum dicebant, sed per vim & largitionem intrasset. Et Onuphrius in Annot. Hic Benedictus legitimus Pontifex non fuit, cum Simoniacè per vim & metum contra canones & juramenta Pontificatum occupavit. Quod disertè in epistola quadam refert Petrus Damiani Episcopus Ostiensis, qui hoc tempore vixit. Unde meritò alio subrogato, exactus est, quare in numeri nota ejus ratio habenda non esset. Vide Authores Hermannum Contractum, Lambertum Schafnaburgensem, Leonem Episc. Ostiensem, Hist. Cassinen. l. 2. c. 102. Ad Eugenium P. Bernhardus de Consid. l. IV. 2. ita scripsit: Quem dabis mihi de tota maxima urbe, qui te in Papam receperit, pretio, seu spe pretii non interveniente?

Ex Con-
clavi Cle-
mentis V.

XXX. In Conclavi Clementis V. ejusdem electio Simonica satis apertè traditur. Rex Galliae Philippus oblatione officiorum Columnæ usurus ad eum mandò un suo con oro & con presenti, &c. aliquem ex suis misit cum auro & argento & donis, magna ei insuper promittens, atque dicens, se aliàs quoque testaturum, quanti officium illud faciat. Hic etiam mosso dalle speranze &c. motus spe à splendido Rege facta, gaudio plenus, omni studio corrumpere cœpit eos, quos auri cupidos noverat, eos insuper quoque pascens promissionibus, quos literis confirmatos viderat, atque etiam ex ore Nuncii Regii audiverat. Cùmque eo cognati desiderosi à compiacere il Rè, elegerunt & eligi curarunt charum, amicum & familiarem Regi.

Exem-
plum Ioh.
XXIII.

XXXI. Sed & Joannes, Platinae XXIV. eodem referente, post mortem Alexandri V. largitione usus, maximè verò erga Cardinales à Gregorio creatos, pauperes adhuc, Pontifex creatus est.

Ex Concl.
Pii II.

XXXII. Ut in Conclavi Pii II. promissiones non defuerunt, & Rhotomagensis divitiarum jactantiâ se commendare studuit, quibus pauperi Ecclesia subveniri possit, è se alcuno voleva dire &c. Et quia aliquis objicere potuisset, quòd ob Simoniam suam non possit obtinere Pontificatum, quia sic omnia beneficia venalia futura essent; ipse non negavit, se hactenus illo crimine fœdatum fuisse, sed pro certo affirmavit & jura-

juravit, se deinceps ab illo purum futurum. Ita in suo favore era &c. Ipsi favebat Cardinalis Avignonensis homo audax & sordidus & avarus, qui eum omnibus viribus juvabat. Non tam quia Gallus erat, sed quia à promotione ejus infallibiliter sperabat & Ecclesiam Rhotomagensem, & Palatium ejus Romæ, & Vice-Cancellariatum, multi attracti erant magnis promissis & capti muscarum ad instar ab esca &c. Quamprimum ipse aliquem noverat, statim ei beneficia & officia promisit, imò insuper munera in diversis Provinciis &c. Videbatur, eum jam habere 11. vota, neque dubitabant duodecimum certò accessurum, cum in tali casu non desit, qui dicat; Et ego quoque Te Papam facio; ad acquirendam electi gratiam &c.

XXXIII. In Conclavi Innocentii VIII. vel maximè Si- Innocent.
VIII. monia regnavit. Nam modus creationis fuit iste: videlicet, quia cum die Sabbathi in hora vespertina starent Cardinales in scrutinio, qui erant omnes numero 25. causâ faciendi Pontificem, Cardinalis S. Petri ad vincula, ut fertur, dixit Cardinali S. Marci, qui illo tempore habebat XI. voces, si volebat promittere domum suam Cardinali Aragonensi filio Regis Ferdinandi & ipse promittebat se daturum ei tres alias voces, ita quod essent 14. At ille respondit, se minimè hoc facturum; Nam si hoc fecisset, non esset canonicè, ut decet, electus. Item quia domus sua fortiter præjudicabat Castro S. Angeli, unde si hoc fecisset, fuisset fortè causa disturbance urbis & totius fidei Christianæ: Nam posset de facili ibi Rex venire & facere se Dominum urbis, & disturbare statum Ecclesiæ. Deinde prædictus Cardinalis S. Petri ad Vincula accessit ad Vice-Cancellarium, dixitque ei, si volebant facere simul unum Pontificem ad votum eorum. At ille, dummodo disturbaretur Electio S. Marci &c. tractaverunt cum omnibus Cardinalibus, ut darent voces eorum Cardinali Melphiteni; promittentes illis, se multa duros: & hoc modo tractârunt cum omnibus Cardinalibus, præterquam cum sex senioribus & principalioribus. Deinde die sequenti detectum fuit, quòd pro habendis vocibus multa bona Ecclesiæ promiserant, quæ, ut fertur, sic distributa fuerunt. Primò Cardinalis Sabellus habuit Castrum, quod dicitur Monticelli in partibus Insulæ: Item legationem Bononiensem; Cardinalis Columnensis, Castrum Ceperani & Legationem Patrimonii, & pro restauratione domus combustæ, & damnorum 25. m. ducatorum; & fuerunt illis promissa beneficia quàm primùm vacantia pro 7000. mille ducatis. Ursinus habuit legationem Marchiæ, quæ fuit adempta Camerario: Item castrum Cerveteris, Marisanens. castrum Capranica, & Episcopatum Avenionensem; Filio Regis Ferdinandi fertur fuisse concessum Pontem Corvum: Item data fuit domus, vel Palatium, quod

fuerať Domini Pape, dum erat Cardinalis, videlicet S. Laurentii in Lucina, Cardinali Parmensi Palatium sancti Johannis della Magliana cum omni ejus edificio; Cardinali Mediolanensi, Archi-presbyteratum S. Johannis Laterani, & Legationem Avenionensem; Cardinalis S. Petri ad vincula & prefectus Urbis, ejus frater, habuerunt sanum cum quinque aliis terris circumstantibus, promisitque facere dictum Prefectum ejus fratrem Generalem Capitaneum Ecclesie. Qui Cardinalis S. Petri ad vincula continue residet, & manet cum ipso summo Pontifice; & omnia quae gesta sunt & gerentur, cum suo consilio, sive potius ad suum velle fiunt, & aliqua, quae per eum inadvertenter & inscio dicto Cardinali fiunt, illico revocantur &c.

*Votum
inde Au-
thoris pro
Innocen-
tio;*

XXXV. Hinc necesse habuit Author Conclavis illud sequente voto claudere: Deus concedat sibi gratiam recte vivendi & administrandi, quod difficile videtur, attenta ejus praeterita vita, cum sit juvenis Genuensis, & ex pluribus mulieribus septem filios inter mares & feminas habeat: & attentam etiam qualitate electionis, quae deterior fuit electione Sixti: Adeo quod omnes quodammodo uno ore tam Romani, quam alienigenae, & Curiales, de ejus futura vita & gubernatione Imperii & Civitatis per maxime suspicantur, faciuntque super eo diversa judicia.

*Exempl.
Alex. VI.*

XXXV. Successor ejus Alexander VI. apud Platinam in vita nonnullorum Cardinalium ceca ambitione & avaritia corruptorum operam tantam dignitatem dicitur esse assecutus, qui postea in ingrato Pontifice perfidiam maximam experiri, debitas scelerati venalisque suffragii poenas dederint: Horum princeps fuit, ita pergit, Ascanius Sfortia, emptus procul dubio profusissima largitione, ut hic omnium ejus ordinis deterrimus pro optimo Pontifex renunciaretur. De quo etiam Author Conclavis: Adoperò ogni industria & arte &c. Omni industria & arte immoderate sua ambitioni satisfacere studuit, atque ideò animos Cardinalium potentissimorum omnibus modis licitis & illicitis sibi conciliavit. Antequam altare conscenderet, Sforzam Vice-Cancellarium creavit, secundum promissionem in Conclavi factam.

*Ex Con-
clavi
Pii III.*

XXXVI. Pius III. qui hunc excepit, haveva promesso &c. promiserat iis (Cardinalibus Fautoribus) multa, si se sint facturi Papam. Sic & alias in illo Conclavi erano &c. multae divisiones & sententiae inter Cardinales, quas taceo propter absurditatem & Simoniam, quae sine ullo pudore aut rubore in iis sequebantur. Vocat Il Card. p. 3. l. 2. p. 149. le più infami e detestabili Simonie del Mondo: maxime infames & detestabiles Simonias, quae unquam in mundo fuerint.

XXXVII.

XXXVII. Conclave Julii II. memorat sequentia: Il Cardinale &c. Card. S. Petri in Vincula (fuit is ipse Julius) locutus est in Vaticano cum Duce Valentino, & Cardinalibus Factionis ipsius, Hispanis ibi praesentibus, concluderuntque cum Capitulis, quorum multa indicari nequeunt, inter alia, eundem S. Petrum debere Ducem, si ejus opera creetur Pontifex, facere Generalem Ecclesiae pro suis creaturis, & contra ipse etiam multa Papa promisit, atque promiserunt etiam & juramento se obligarunt Creaturae, se Petrum illum electuras. Ipsi autem Conclavistae, sive Authori Conclavis, cum ei instantis promotionis nuncium afferret, promisit la Chiesa d'Orti e la sua mula con li fornimenti, la cappa & il Rochetto; Id est: Ecclesiam Orti, mulam suam cum Ornatu, Rochettum & Cappam.

Ex Concl.
Jul. II.

XXXVIII. In Conclavi Leonis X. lecta fuit Bulla Julii II. la quale trattava della Simoniaca elezione de Pontefici, de Simoniaca Pontificum electione. In eodem Conclavi: Si aboccarono &c. Collocuti sunt S. Georgius & Medicæus, & publicè consultabant ultra horam, nemo tamen cognovit, quid tractarent; Alii autem Cardinales judicarunt, agi de Papatu alterutri conferendo, finaliter cum totum negotium benè preparatum esset, Medicæus Papa declaratus est.

Leonis X.

XXXIX. In Conclavi Leonis XI. Fautores Baronii se ne promettevano Vittoria, quasi che certa &c. Victoriā quasi certam sibi promittebant &c. atque postea innotuit distributio prämiorum à fautoribus Baronii inter se facta, Pansilio obtingebat Pœnitentiaria, Duci Aqua Spartenſi, Card. Cesis fratri Avignonum, Spinellio Archiep. Neapolitanus, alii Orvietum, alii Aversa. Aldobrandinus tantum petebat, ut ratio de præteritis reddi non debeat, & ipse Ecclesiastica dirigere possit: Bardino promittebatur Legatio, alii hoc, alii illud. Gallis promotio numerosa, & jam post molestias Conclavis recreatio Frascati habenda destinabatur, &c. In eodem Conclavi mentio fit pontis aurei, quem adversarii, ut ager Sfondrata exiret, præparaverint. In eodem le Creature &c. Creaturae Aldobrandiniana pauperiores magis particulariter obligatae erant dono 1000. ducatorum singulis dato, licet id ob Aldobrandini naturam auri tenacem impossibile multis visum sit; præter quod etiam cellae eorum sumptibus illius confectae atque ornatae fuerunt; adjungebantur promissiones de pensionibus perpetuis, ex parte reddituum, qui ad Ecclesiae decus singulis statim conferri debuissent; atque nullum mihi est dubium, eum à singulis contra signum postulasse, non sine tadio multorum, quibus hoc tyrannicum videbatur, larga prämia & participatio regiminis promittebantur.

Leonis XI.

Greg. XV.

XL. In Conclavi Gregorii XV. narratur, quantum Campora Cardinali Estio Papatûs consequendi gratiâ promiserit; Subjungit Author. *Non pareva però &c. Non tamen rationi conveniens aut verisimile videbatur, fore, ut ista, licet scripto & juramento promissa fuissent, observarentur, tanquam nimis indigna Pontifice, cui incumbit augere, & non diminuere statum Ecclesiæ; In memoriam sibi ea propter revocabant exemplum multorum Pontificum, che con l'istesse arti &c. qui iisdem artibus promissionum Papatum consecuti sunt, & ne Simoniam fœdarentur, contrarium illius, quod promiserunt, præstiterunt. Qui quidem malè promissa pejus præstare noluerunt, malè tamen promiserunt, & Simoniacis artibus Papatum consecuti sunt. In eodem Conclavi ten-torno &c. Estium per proprium Conclavistam convertere studuerunt, promisso ei Canonatu S. Petri; Sed Conclavista, indigna proponi videns, & dignè respondens, ab'it.*

Innoc. X.

XLI. In Conclavi Innocentii X. multis narratur, quantum Gallis promiserint in favorem Cardinalis Panfilii, Nepotes obsides favoris in Galliam mittendos, promotionem Principis Mazarini; quantum Legato Galliae per fratrem Marchionem S. Viti, qui & nuncium cum promissionibus Panfilianorum in Galliam misit, æstimans *ben rilevanti l'offerte &c. oblata non exigui momenti atque digna, quæ in Galliâ, acceptentur felicisq; responsiones pariant, & pro quo Frater dixit, che per conto di lui &c. quod quia pro se reditus Ecclesiasticos expetere non possit, numerari ei debeant nummi satis multi. Qui tamen & fratrem monuit, che vacando la chiesa d'Imola &c. Quia Ecclesia Imolensis vacet, posse eum de illa disponere pro se; Quæ & occasionem præbuerunt inquisitioni, se l'indurre l'Ambasciadore &c. Utrum si Legatus promissionibus prædictis ad consensum moveatur, electio maculetur, vel conscientia promittentis, maximè quoad nummos destinatos? Atque notatum fuit, sic non acquiri vota Cardinalium Gallorum, qui aliàs obligati sint, & quibus nec opus haberent, sed tantum simplicem Legati & per consequens Galliae acquiescentiam, quæ non sit de essentia electionis, adeoque tantum dari temporale pro temporali; Fundamentum quoque quæsitum in more antiquo certam pecuniæ summam pro confirmatione Imperatoriæ solvendi; Additur, quoad Ecclesiam Imolensem, dictum Cardinalis Rapaccioli ad Cardinalem Theodulum, qui Ecclesiam illam à Papa recens factò obtinuerat; *mi rallegro, che la chiesa d'Imola sia la vostra, perche per altro à mio credere**

credere Immolatus eras; Gaudeo Ecclesiam Imolensem Tuam esse, quia quantum ego credo aliàs immolatus eras.

XLII. In Conclavi Alexandri VII. epistola Regis Galliarum *Alex. VII.* voluit, *che il Papa doveva &c.* Id est: Papam debere esse alienum à Simonia, quemadmodum defunctus Pontifex. In eodem dicitur, Barberinum incitatum fuisse contra S. Clementem quoque *calidissimis Jesuitarum instantiis, quibus opus habuerit ad recuperandos redditus Ecclesiasticos in Regno Neapolitano; non avaritiâ motus, sed ut ex Mammone iniquitatis sibi amicos eos parare posset, i quali per motivo di gratitudine lo potessero sollevare, dove tanto aspirano i suoi desiderii; qui studio gratitudinis eum eveherent, quò tantopere aspirabant desideria ipsius.*

XLIII. In Conclavi Clementis IX. similiter *Simoniacarum* *Clementis IX.* *considerationum, quibus Chigius moveri debuisset, fit mentio. L'Am- basc. di Rom. p. 220. p. 233. Elcii tunc Papabilis artes Simoniacæ indicantur. Ante ingressum, imò Pontifice adhuc superstite, furono gran promesse fatte al Cardinal Caraffa, factæ erant magnæ promissiones, referente Il Card. p. l. 3. p. 276. Tunc quoque Cardinalis Albicius & cum Gallis, & cum Hispanis negotiabatur, unde era entrato per questo, inquit idem p. 278. in Concetto di buono Suizzero &c. Id est: Hinc pro Helvetio bono habebatur, utpote illorum servus, qui plùs dabant. Quamvis sic reverà non ex bonis fuerit! Eodem tempore fù consigliato &c. Id est: Consultum fuit à quibusdam Barberino, ut prætensiones suas edificet super divitias suas, ad detestabile Alex. VI. exemplum; atque nonnulli talem perniciosum & abominabilem mercatum jam conclusum putabant; excusat tamen Author Cardinalem; de quo nihilominùs refert (quod Simoniacum videri possit etiam) eum plùs quàm unquam bonum videri voluisse, con la moltiplicata dell' opere pie col radoppiare l'elemosine solite, che faceva prima a' poveri &c. auctis operibus piis, duplicatis eleemosynis &c.*

XLIV. Sed ex dictis patet, non omnes æquè facile excusari posse, plurimos Simoniacis artibus Papatum quæsisisse, multos obtinuisse. Quarum jam artium vitium magis detegendum est; Patebit, magnum esse, sic electos malè electos esse, illegitimos, usurpatores, adulteros esse, etiam Pontifices; patet ex Scriptura, & maximè illo: *Gratis accepistis &c.* Apostolorum; nec non Simonis Magi exemplo, qui voluit emere, ut rursus vendere posset, Act. VIII. Sed patebit etiam ex Antiquorum, Pontificum, Pontificiorum testimoniis.

Quantum in Electionibus Simoniacis vitium sit ostenditur;

Ex Can.
Apost. &
Chalced.

XLV. Est inter Canones Apostolicos 30. *mus qui & habetur Chalced. Conc. c. 2. Act. 8. si quis Episcopus aut Presbyter, aut Diaconus per pecunias obtinuerit hanc dignitatem, dejiciatur & ipse, & ordinator ejus, & à communione modis omnibus abscindatur, ut Simon Magus à Petro. Non hinc excipiunt dignitatem Episcopi Romani, nec eum Romanenses excipi velle puto.*

Ex Epi-
stola A-
thalarici;

XLVI. Athalaricus Rex ad Johannem Bonifacii Successorem Romanum Pontificem scribens, apud Baron. *ad an. 539. n. 4. qui ex Cassiod. l. 9. ep. 5. adducit, hæc inter alia narrat: A tempore sanctissimi Papæ Bonifacii, cum de talibus prohibendis suffragiis P. C. senatus-consultum nobilitatis suæ memores condiderant: Quicumque in Episcopatu obtinendo, sive per se, sive per aliam quamcunque personam aliquid promississe declaratur, ut execrabilis contractus cunctis viribus evacuaretur. Baronius legendum putavit, efferretur. Qui etiam subjungit, Dioscorum, testante edicto Justiniano, quod T. 1. Conc. vet. edit. in Joann. Pap. extat, ob causam pecuniariam post mortem fuisse anathematizatum. Agitur hinc de Simonia in ambiendo Papatu.*

Ex Decre-
to Pelagii;

XLVII. Pelagius Papa statim ab initio Pontificatus sui, referente ex Anastasio Baronio *ad an. 555. n. inter alia in conventu populi id protulit: Peto ut petitionem meam confirmetis, ut si quis ille est qui promovendus est in sanctâ Ecclesiâ apud Ostiarium usque ad gradum Episcopatus, neque per aurum, neque per alias promissiones proficiat (vos enim omnes scitis, quia hoc Simoniacum est) sed si quis ille est doctus in opere Dei, bonam vitam habens, non per dationem, sed per conversationem, inhibemus eum usque ad primum gradum venire. Modus ille præscribitur Papabilibus, hoc inhibetur Papabilibus.*

Ex Con-
cilio Rom.
sub Ioan.
XII,

XLVIII. In Concilio Romano sub Joann. XII. cujus Acta apud Baron. *ad an. 964. n. 6 seqq. habentur: Pius atque sanctissimus Papa (erat is Johannes XII.) dixit: Potest aliquis vendere suum Ecclesiasticum gradum cuiquam, annon? S. Concilium respondit: Minime, quoniam neque vendi, neque emi ab aliquo potest. Non emi potest Ecclesiasticus gradus; neque igitur Papatus, de quo maxime agebatur.*

Ex Da-
miani E-
pistola, &
Carminibus;

XLIX. Petrus Damiani apud Baronium *ad an. 1033. n. 8. ad N. Archi Episcopum, de Romano Pontifice per Simoniam tunc intruso agens, ita inter alia scribit: Ille nimirum (in quantum mihi videtur) absque ulla simulatione Simoniacus est, quia vobis omnibus ejusdem Urbis Cardinalibus Episcopis reclamantibus, obsistentibus, & terribiliter*

ana-

anathematizantibus, nocturno tempore cum armatorum turbis undique tumultuantibus & furentibus inthronizatus est. Dehinc ad marsupiorum patrocinia funesta concurritur, pecunia per Regiones, andronas, vel angiportus in populos erogatur; B. Petri venerabilis arca pervaditur: Sicque per totam urbem, velut officinam malè fabricantis Simonis factam, vix aliud quàm (ut ita loquar) malleorum & incudinum tinnitus auditur: Et ô scelus & ferele prodigium! Petrus cogitur nundinas Simonis ex sua quantitate persolvere, qui Simonem cum omni suo commercio cognoscitur perpetuâ maledictione damnâsse. Et in fine ei libuit hæc plangere:

Aheu sedes Apostolica.

Orbis olim gloria

Nunc prohdolor efficeris

Officina Simonis.

Terunt incudem mallei,

Nummi sunt tartarei;

Iusto Dei judicio

Fit ista conditio:

Ut quisquis Apostolicam

Sedem semel comparat

Redimere non desinat,

Donec malè pereat &c.

In Epistola ad Cadolaum Anti Papam, quæ apud eundem Baron. ad an. 1061. n. 7. seqq. extat, in hunc modum loquitur: Unum te non lateat, quia quisquis Ecclesiæ per venalitatem semel irrepserit, donec illi præfuerit, redimere non cessabit. Iusto Dei judicio agitur, ut quisquis regimen Ecclesiæ nundinatus aggreditur, quietis vel opulentia commodum, quod speraverat, de suo commercio non lucretur: Sed sedens in Cathedra pestilentia fabriles semper malleos versat, ut immunda prælationis rivus per sordida convexa ruens, unde funestus oboritur, suo semper fonti respondeat. Enim verò cum religiosus quisque Vir subire tam laboriosæ sedis onus abhorreat: illicque constitui vix ullis hominum precibus acquiescat: Cur tu onus onerum (ut sanctus Leo Papa dicebat) non modo non paras aufugere, sed ultrò etiam preces & pretium offerendo anxie te conaris intrudere? ut liquidò videatur tibi sententia illa congruere, quam per Ezechielem adversus Jerusalem divinus sermo pronunciat: (Ezech. XVI.) omnibus meretricibus dantur mercedes, tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis. In eo enim, quod dedisti mercedes, & mercedes non accepisti, factum est

est in te contrarium. En quantopere & sic improbet Simoniam in ambiendo Papatu.

L. Sed adhuc specialius exaggerat idem ad eundem scribens Simoniam in studio consequendi Pontificatum apud Baron. ad an. 1062. n. 7. his verbis : *Enim verò sicut per auxesin dicitur, Sancta Sanctorum, & Cantica Canticorum : Sic Romanam Ecclesiam venaliter distrahi, peccatum est utique peccatorum ; Quamlibet quippe Ecclesiam redimens, Simoniacus est ; qui autem Romanam Ecclesiam ad taxationem pecunie redigit, quid aliud quàm omnes per orbem terrarum Ecclesias, quibus illa prelata est, venaliter usurpare contendit ? Sanè sicut 30. denarius Judas Iscarioth Dominum vendidit : ita triginta numero maledictiones ejus reperiuntur in Psalmo (CXVIII.) quem adversus eum Propheta conscripsit &c.* Si ergo juxta peccati modum maledictionis sive damnationis ponderatur elogium : quanta perditioni Romanæ Ecclesiæ mercator erit obnoxius, qui, dum unam negotiatur, omnes simul Ecclesias comparare convincitur ? Videant igitur, quantum ex hypothese sua scelus sit, Simoniacè Papatum quærere.

Ex Con-
cilio sub
Greg. VII.

L I. Contra Simoniacos talem sententiam in Concilio Romano latam esse Gregorius VII. Præses ad Patriarcham Aquileiensem scribens, & decreta Concilii, imò etiam Conciliorum aliorum præcedentium compendiosè significans apud Baron. ad an. 1075. n. 15. testatur : *Qui verò Simoniacè, videlicet per interventum pecunie, sunt promoti, ut absque ulla spe recuperationis deponantur, Apostolicâ censurâ statuimus.* Pseudo-Papæ igitur fuerunt atque deponendi fuissent omnes ita Simoniacè electi, idem enim debet esse judicium parvo & magno, & generale est pronunciatum.

Ex factis
Victoris II.

L II. Atque sententiam hanc jam ante Gregorium executioni mandavit Victor II. qui apud Platinam in Vita multos Episcopos etiam Simonie causa Episcopatu privasse dicitur. Ita privandi fuissent multi Episcopatu Romano.

Ex Gre-
gorii VII.
admoni-
tione ad
Henr. Imp.

L III. Gregorius jamjam memoratus apud eundem Platinam in vita, Henricum Imperatorem admonet, *ne deinceps largitione corruptus, episcopatus & beneficia alicui per Simoniacam cupiditatem committat, aliter se usurum censurâ in se & delinquentes censuris Ecclesiasticis ; multò magis adhibendis in Clericis, imò Papabilibus, imò Papis crimini, quod hîc Laico objicitur, obnoxiiis.*

Ex admo-
nitionibus
Urbani VI.

L IV. Apud eundem Urbanus VI. in vita, semel atque iterum ad se vocatos Cardinales admonuit, *ut manus abstinentes haberent, non*
dona

dona aliqua, non munera acciperent, dum causas agunt, dum patrocinium suum beneficia petenti præstant. Interminatusque est se acerrimè puniturum in Simonia deprehensos. Ejusdem hoc quoque inter alia elogium est monumento inscriptum: Omne Simoniacum tanto sub Patre tremebat. Interdixit Simoniam Cardinalibus, in genere, tanto magis vitandam in negotio sanctissimo electionis Vicarii Christi. Tremebat omne Simoniacum, nec igitur stare coram ipso potuissent Antecessores & Successores Simoniaci. Sed ita Cardinales offendit atque Schismati occasionem dedit, istâ suâ severitate, testantibus Authoribus.

ad Cardinales;

L V. Similiter Papa Gregorius XII. sæpè Cardinales admonuit, ut honestè ac sanctè viverent, atque à Simoniacâ pravitate caverent, aliter se in eos graviter animadversurum. Hâc ratione prohibita, hâc ratione vituperata fuit Simonia, etiam & vel maximè in Cardinalibus, etiam, & vel maximè in electione Pontificum.

Ex admonitionibus Greg. XII.

L VI. Operæ autem pretium erit ampliùs ostendere, quòd nihil bene atque legitimè agere soleant Simoniacè electi. Testimonia luculenta suppeditat rursus Baronius, suum, Damiani quoque ad an. 1058. n. 16. ita loquitur: Quod ad Benedictum Pseudo-Papam pertinet, hoc tempore, quo sedit, nihil boni ab eo factum reperitur, sed malum illud, dignum homine, qui pecuniæ vi aperuisset sibi viam ad sedem capefendam. Apud eundem ad an. 1061. n. 12. Petrus Damiani in Epistola jam citata, ita Cadolaum monet: Fac itaque, frater, juxta vocem Prophetæ, dicentis: Redite prævaricatores ad cor. Discute obsecro, conscientiam tuam & prudenter examina, qua quiete, quo refrigerio potitus es, postquam te huic periculoso negotio, tanquam Scyllæ voraginis fluctibus, immersisti. Dilapidantur æra cupidinis, exhauriuntur folles diversi generis metallo turgentes; profligantur in cuneos militum erogandæ pauperibus Ecclesiæ facultates. Cunctis subjectus obtemperas, ut cunctis dignitate præcellas, & ambitio dominationis juri te mancipiat servitutis. Unum te non lateat, quia quiquis Ecclesiæ per venalitatem semel irrepserit; donec illi præfuerit, redimere non cessabit. Idem dicit in carmine suprâ posito. Recentiora autem de Simoniacâ Pontificum electione judicia suppeditant Decret. l. VII. l. 1. tit. 3. capita tria priora Concilii sub Julio II. cœpti Lateranensis contra Pontifices Simoniacos decreta exhibentia. Lemma sive Epitome primi est. Electio Pont. Max. Simoniacâ nundinatione inducta est nulla nulliusque potestatis, adeo ut sic electus exauthoretur ab omnibus officiis & dignitatibus, cum

Probat, nihil benè agere, nullam potestatem habere Simoniacos;

suis sequacibus & complicibus Cardinalibus. Secundi : Pontifici Simoniacè electo , nemo tenetur obedire , illiusque authoritati detrahere licet omnibus, & novâ electione is è solio Pontificio deturbandus est. Tertii : Simoniacæ electionis conscii , proxenetae & Mediatores ad instar reorum majestatis subjiciantur poenis activis & passivis , Cardinalibus verò novum Pontificem eligendi equiori tramite conceditur potestas. Idem dicit carmine suprâ posito. Ut jam judicari possit, quales fuerint Simoniacè electi Pontifices, Simonis, non Petri, ut L'Ambasc. di Rom. p. 12. vocantur, Successores, quales fuerint eorum actiones, cur Simoniacè agant tam multi, juxta illud.

Vendit Alexander claves, altaria, Christum :

Vendere jure potest, emerat ille prius.

Quàm magnum sit electionis vitium Simonia.

*Sequitur
via timo-
ris; Vis il-
lata Præ-
decessori-
bus fuit.*

L VII. Pertinet illa adhuc ad viam amoris, sequitur via timoris, ipsa vis, ceu medium ad Papatum consequendum sæpius adhiberi solitum. Vis illata primò Pontificibus Prædecessoribus. Et primò quidem Baronius, ad an. 535. n. 1. non prætermittendum censuit, Pelagium Diaconum ductum esse in suspicionem illatæ mortis Vigilio. De ipso Vigilii simili scelere vide ea, quæ de Schismatibus Dissert. VII. sequuntur; id enim Anastasius tradit, cum agit de Pelagii ordinatione, qui etiam apud eundem, n. 10. dicit : multitudo religiosorum, sapientum & nobilium subtraxerunt se à communione ejus, dicentes : quia in morte Vigilii Papa se immiscuit, ut tantis poenis affligeretur; & narrat, quomodo Pelagius tenens Evangelium & crucem super caput suum in ambonem ascenderit, & sic satisfecerit cuncto populo & plebi, quia nullum malum peregisset contra Vigiliū. Apud Platinam in Leone V. narratur, quòd Pontificatum adeptus à Christophoro ejus familiari dominandi cupido (cupidine) captus & in vincula conjectus sit : quod quidem sine magna seditione & multorum interitu fieri non potuerit. Christophorus itaque sedem occupavit. Leonem ego præ dolore animi paulò post periisse crediderim, quòd ab eo potissimum honore spoliatus fuisset; quem ipse ut lupum domi aluerat : ut illud Theocriti : Enutrito lupos, qui te comedant. Stellæ in vita, sicut Pontificatum malis artibus adeptus est, ita & malè amisit, & mensuram, quam Leoni Domino suo mensus fuerat, & ipse recepit, quia septimo mense Pontificatu dejectus, monasticam vitam obire coactus fuit. Apud Platinam. In Clem. II. scribunt authores, venenum ipsum in hos usus à Stephano paratum, qui ei (Clementi II.) in Pontificatu successit. Benedictum VI. à Bonifacio cognomento Francone Ro-

mano

mano Ferrutii filio, Diacono Cardinale, scelestissimo viro violentâ manâ captum in carcerem detrusum & ibi strangulatum esse, ipsum verò Bonifacium VII. sedem Apostolicam violenter invasisse, testis est Baronius ad an. 974. n. 1. Eundem nefandum Apostolicæ sedis invasorem, qui necato Pontifice, & expilatâ Basilicâ Varicanâ Constantinopolim fugerit, ubi res innovatas accepisset, decessisse nimirum Benedictum VII. qui eum sede expulerat, & Ottonem Imper. esse defunctum, cujus patrocinio fovebatur, qui Benedicto successerat, Johannes Papa, Romanam sedem iterum invasurum suorum studiis roboratum rediisse, ut, quam reliquerat Petri Cathedram, occuparet; Venisse sceleratum atque sacrilegum, suorumque factione potentem, quem sedentem in Pontificio throno, Joannem invenerit, inde violenter exturbasse, vinculisque alligatum in Sancti Angeli munitiorem detrusisse: ubi fame perire miserum tanquam truculentis (truculentus) prado coegerit duorum Pontificum crudelissimus interfecto, invasamque iterum Petri Cathedram pro nefas! tenuisse Tyrannum &c. Unde parum consulunt, ita Baronius subjicit, n. 1. Ecclesiæ dignitati, minusque pietati, qui hunc inter Romanos Pontifices referunt, annumerandum potius inter famosos latrones, & potentissimos grassatores, atque Patriæ proditores, Syllas atque Catilinas, horumque similes, quos omnes superaverat sacrilegus iste turpissimâ nece duorum Pontificum. Sed & quicumque violentâ morte perierunt, veneno maximè, Pontifices, (Vide Exemplum Pii III. & Leonis X. apud Onuphrium, & quæ Differt. VIII. de misero Pontificum statu dicenda erunt;) Successorum ferè, vel succedere volentium culpâ perierunt.

VIII. Sed & vis aliâs adhibita legitur. De quo, ut & de aliis, nonnulla dicta sunt, quando de intrudentibus Tyrannis & foeminis egimus. Plura dicenda erunt in vitiis ratione Schismatum. Formosi electionem tumultuariam fuisse, apud Baron. ad an. 89. n. 3. Luitprandus testatur. Bonifacium à Stephano VI. al. VII. intrusum ab intruso, (quem & ad an. 900. n. 6. invasorem vocat, qui ut fur & latro ingressus sit;) pulsum esse, atque ista omnia per vim & metum extorta, maximam sanctæ Ecclesiæ Romanæ ignominiam irrogasse, idem ad an. 897. n. 1. adfirmat, ubi quoque eorum, qui tyrannicè sedem sint adepti, mentionem facit Ad a. verò 907. n. 2. tempora illa inopiâ scriptorum obscura & tyrannide sedem Apostolicam invadentium tetra vocat. Atque ad an. 908. n. 1. quomodo Sergius, Christophoro ejecto, sedem invaserit. n. 2. quomodo ab omnibus non legitimus Pontifex, sed invasor compellatus fuerit, narrat. Ad an. 931. n. 1. qualiter Ecclesia Romana deformiter à

*Vis aliâs
adhibita.*

Joh. XI. (quem & Stella, quod Petri sedem vi occupasse dicatur, è sede statim dejectum inter Pontifices connumerari non merere testatur;) tanto monstro invasa, conculcata fuerit & sæpè contigerit, eam non habere legitime creatos Pontifices, sed quos secularis potentia intrusisset; Ad an. 955. n. 1. quâ ratione Johannes XII. invaserit, n. 4. abortivum istum tunc parturuisse Romæ tyrannidem vi pollentem, armis omnia miscentem, omnia audentem atque subvertentem, ut nullo pacto dicendus tunc fuerit legitimus Pontifex, in cujus electione lex nulla sit suffragata, sed omnia vis & metus impleverit; ad an. 960. n. 5. quod idem malè conscius de sua intrusione, sic liberationem Romanæ Ecclesiæ ab Ottone, quem vocaverit, exoptarit, ut tamen antea voluerit sibi esse consultum, ne sui Pontificatus quoquo modo jacturam pateretur; quia innatum sit à natura latronibus, ut omnes semper timeant, etiam socios, atq; adiutoribus non se credant. Ad an. tamen 993. n. 18. hariolatur, Joanni illi de intrusione ab Ottone in Synodum nullum factum negotium, idque non humanitatis gratiâ esse donatum, sed magno artificio prætermisum, quia si fuisset Joannis electio ostensa nulla, æquè Ottonis imperium, quod à Joanne acceperat, illegitimum declaratum fuisset, utpote ab eo collatum. Ad an. 975. n. 1. quâ ratione Benedictus ex Albericis proveniens, exagitans, urgensque Bonifacium tyrannum, invasorem Apostolicæ sedis abire coegerit. Benedictus V. Joannis XII. Successor Ottoni Loyolitæ quidem legitime, sed Cranzio per tumultum, Stellæ ab his, qui Johanni factione & cognatione fuerant conjuncti, Fasc. Temp. ita, ut inde pateat, malum principium raro habere bonum finem; electus fuit. In hujus Successore Leone VIII. Stella notat, quod ad reprimendam Romanorum malitiam, qui suos passim intrudebant, eligendi potestatem ad Imperatorem transtulerit. Clemens II. Martino Polono invasor per vim Papatus habuit. Platina in Damaso II. testatur, eum Pontificatum per vim occupasse, nullo Cleri populique consensu. His temporibus, inquit Genebrardus generaliori testimonio, cuique licebat in sedem Petri irrepere. Ad an. 1058. recenset rursus Baronius, quomodo mortuo Imperatore, cujus reverentiâ atque timore obortæ factiones reprimi consueverint electioni Pontificum inhiantes, & Apostolicæ sedis invasioni, sive essent ex Comitibus Tusculanis, sive Ptolomaeorum, Gregoriorum, sive Crescentiorum familiis, aliisque, armis, divitiisque potentibus: auditâ summi Pontificis morte, rursus nullo habito respectu eorum, quæ Pontifice vivente ab eo omnibus consentientibus statuta fuerint, armis irruperint, Ecclesiam vi publicâ invaserint, & quem cuperant, illum in Apostolicum thronum attulerint, rursusque

súmque maledictionibus suis Deo odibilem, hominibus execrabilem alium Benedictum conslarint. Quod & ibidem ex Leone Ostiensi confirmat. Et quem Platina quoque factione quorundam nobilium creatum esse, in Bened. X. ait, eique in accusatione Hildebrandi introitum non per Ostium, sed per vim quoque tribuit. Quare Onuphrius in annot. etiam eum Pontificem fuisse negat, similiter ob vim. Sed & Platina de-
nuo in Honorio II. eum ambitione quorundam electum esse testatur. In Urbano VI. notans, Cardinales Gallos in eum invectos esse ut falsum Pontificem, quod dicerent, hominem vi creatum, vi etiam coronam Pontificatus accepisse, cum electio illa & coronatio in loco minimè tuto sit habita, in qua libera deberent esse hominum voluntates, libera suffragia, cum contra à populo Romano coacti sint Italicum potius quàm Gallicum eligere, quod & in Conclavi ejusdem traditur, unâ cum vocibus in plateâ tumultuosè clamantium. Romano lo volemo. Id est: Romanum volumus. In Joanne XXIV. inducens scribentes, Balthasarem Cossam violenter Bononiæ esse electum, quod & Legatus Bononiæ esset, & armatos milites tum in urbe, tum in agris pro statione habuerat, ut si precario id obtinere non posset, minis & armis tandem consequeretur. In Pio III. similiter referens, mortuo Alexandro VI. Cesarem Borgiam statim pecuniis & pretiosis quibuscunque correptis, Vaticanum, quod 12. armatorum millibus tenuerit, & Hadriani molem operibus munisse eo consilio, ut patres in eodem loco veteri instituto cogendos ad novum creandum Successorem in sua vota cogeret. In Concl. Clem. VIII. cum Rovereus quasi in carcerem duceretur, Altempsius altâ voce dixit: Se jo fussi sano mi farei ben mantener la parola, e se altro non potessi, farci alli pigni. Id est: Si sanus essem, fidem mihi haberi curarem, quod, si verbis illud efficere non possem, pugnos adhibere vellem. Quæ verba ita animum illius percusserant, ut causa mortis proximæ fuerint. In eod. Concl. Card. Columnæ ab iis, qui ex Capella exire volentem omni studio retinere conabantur, totum quasi Rochettum discissum memoratur; Ad quem strepitum accurrentes 2. alii magna voce clamabant, vim Cardinalibus non esse inferendam; Excludentes verò omnes, qui Columnam Apostatam osculando se satiare haud potuerunt; Victoria, Victoria, hæ actiones dignæ sunt Baronibus Romanis; clamabant, & cum reliqui, ne alii Columnam sequerentur, portas clauderent, rursus de violentia protestati sunt. Pœnitentiam Avilæ in Conclavi Leonis XI. quod non cum baculo Aldobrandino responderit, & quam etiam Epistola Card. Perroni, ubi Conclave aliquod historicè describitur,

bitur, habet, suprà annotavimus. Tumultus in Conclavi Pauli V. non exiguos fuisse vel sequentia arguunt; In illo tumultu, inquit Author, & in illa pressione Vicontius in terram projectus, Serafinus brachio latus fuit. De quibus etiam Il Card. p. 3. l. 3. p. 224. narrat: L'insolenza di questo giorno &c. Insolentia istius diei magna fuit ab utraque parte; Singulis Cardinales in partes suas perducere studentibus, non tantum verborum persuasione, sed & vi verberum. Hinc etiam apud eundem quidam dixit: Nollem vel ipsum Petrum sic Papam facere; Tunc quoque per urbem sparsum fuit; Cardinales se invicem verberibus multis excepisse, atque etiam baculis feruisse. In Conclavi Clementis IX. de Estio & Farnesio, multi vociferano esser state con le parole anco congiunte le mani; multi dictitabant, verbis verbera conjuncta fuisse.

Vis nascitur ex discordia, & parit discordiam, non quidem electionis concordiam legitimum probat;

LIX. Vis nascitur ex discordia, atque discordiam facit. Hæc autem ordinariò cum Cardinalibus Conclavi includitur, atque illis pomum Eridis statim ostenditur; quod & ante Conclavis institutionem in medium Electorum sæpè projici solet. Non quidem Concordia in electione semper legitimam ejus rationem probat. Potuerunt enim apud Baronium, ad an. 1130. n. 25. Fautores Anacleti, qui Pseudo-Papa habetur, cives Romani de sua in ejus electione concordia in Epistola ad Imperatorem gloriari. Nos unanimi spontaneâ omnium Cardinalium voluntate & concordie electione Clericorum omnium Dominum Papam Anacletum elegimus; inquiunt; in cujus promotione, ita pergunt, tantam Cleri & populi concordiam vidimus, ut verè in omnium mentes Spiritus S. mirabiliter venisse credatur &c. Et de electione Alexandri VI. pessima notat: Il Card. p. 3. l. 2. p. 147. Non sera mai inteso &c. Id est: Nunquam Papa sanctus cum tanto applausu electus fuit, quanto impostor ille, concurrentibus ad ipsius electionem ipsis etiam probis viris &c. Interim tamen quando discordia observatur in electionibus Pontificum, discordia magna & quasi ordinaria, non leve illud quoque esse potest contra electiones ejusmodi præjudicium. Observatur autem in Schismatibus maximè, de quibus mox seorsim agemus; sed & in sequentibus.

Sed plures maxime discordies fuerunt;

LX. Et primò quidem discordia, quam antea magnam fuisse sæpè, etiam à Baronio, ad an. 1160. 6. discimus, Conclavi originem dedit, ne discordantibus frequenter huc illuc delabentibus electiones nimis tardarentur, Electores ejusmodi carceri includi debuerunt. De quo Onuphrii annot. ad Greg. X. testimonium Dissert. IV. audivimus. Nempe Conclave introductum esse, quia Cardinales

nales aliquando per biennium, aliquando ferè per triennium discordantes in unum aliquem consentire haud poterant; quod quidem non semel contigerat. Maximè autem post mortem Clementis IV. ut tandem Joannes Episcopus Cardinalis Portuensis videns Cardinalium pertinaciam, iis in Comitio existentibus & Spiritum S. invocantibus, narrante eodem, publicè dixerit: Domini, discooperiamus tectum camerae hujus, quia Spiritus S. nequit ad nos per hac tecta ingredi. Addunt alii, eum porro dixisse. Oporteret ut singuli proprium Spiritum S. haberent, quia nullus vult alteri consentire, Spiritus S. descendit super Apostolos, cum concorditer unà congregati essent, sed quomodo nos eum expectare possumus, cum sumus usque adeò divisi? Cumque tandem consensissent in Gregorium, idem electionem non à Spiritu Concordiæ profectam esse satis innuit, sequenti disticho.

Papatûs munus tulit Archi Diaconus unus,

Quem Patrem Patrum fecit discordia fratrum.

Sed & post Gregorium, qui tunc electus Conclave instituerat, institutione ad tempus, ut suo loco diximus, rursus abolitâ, discordia haud evitari potuit. Narrat enim Platina, in Nicolao IV. post ejus mortem Cardinales rem discordiis intestinis biennio mensèque tertio in longum deduxisse. Ipsum Carolum Regem Neapolitanum ideò ad eos profectum eos sapiùs ad concordiam adhortatum esse; Nec id quidem facere destitisse virum insignem, nisi acriter reprehensus esset à Benedicto Cajetano, quòd instando acerbè nimium ipsis Cardinalibus vim asferre videretur, quorum suffragia libera esse deberent. Sed nec reducta post Conclavis forma discordiam excludere potuit. In primo enim ex Conclavibus, quæ hodiernum habentur, Clementis V. Cardinales ex eo discesserant ad tempus discordes; De quo ita Bzovius Col. 241. XI. Clemente Pontifice, inquit, extincto, tres & viginti Cardinales Conclave ingressi dissensionibus laborârunt, neque quenquam nominare potuerunt. Intra Conclavis secreta dissentientibus Patribus, etiam domestici eorum in urbe vehementiùs tumultuabantur. Cumque aliâ ratione Cardinales vel ad concordiam reducere, vel discordes è Palatio elicere nequissent, multam materiam pinguem & aridam vicinis Palatio adibus famuli suppositam incendunt. Ardebat nemine extinguente domus electioni destinata, & illi potiùs re infectâ discedere, quàm communibus suffragiis Pontificem renunciare maluerunt. In id tantum consenserunt, ut præscripto tempore in locum designatum pro Antistite eligendo convenirent. Caterùm auctis ultro citroque per malevolentium studia odiis, statò die non redierunt, sed in

civi-

civitatibus Narbonensis Provincia loco & proposito disjuncti, non sine maximo Reipublicæ Christianæ detrimento permanferunt, quanquam sancti & Principes viri non deessent, ut eos ad comitia ineunda perurgerent. Duos annos integros Inter-Pontificium Ecclesiam universam tenuit. Quæ etiam Massonus in Ludovico nomine insanarum factionum innuit. Imò quando tandem redierunt, illud factum est, non rimettendo delle proprie passioni, ita ut retinuerint passiones pristinas, juxta Authorem Conclavis. Quem secutus Author Conclavis Innocentii IX. testatur de discordiis, che souvente tirano in longo il Conclave, quæ sæpè prolongent Conclave. Neque dissensus simplex esse solet; Odia interveniunt; Sæpè fit, inquit, Joh. Fr. Lottinus dissert. de Conclavi, ut qui arctissimâ, antea amicitia erant conjuncti, capitalibus ferè odiis sese mutuo persequantur. Et quando ira atque odium longissimè abesse videntur, sæpè tamen adsunt. Hinc cùm in Conclavi Leonis XI. Cardinalis Aldobrandinus semper hilari vultu incederet, un Conclavista hebbe occasione di dire, &c. Conclavista occasionem habuit dicendi; considerate di gratiâ, come questi Signori si vogliono male allegramente. Id est; Considerate quæso, quàm latè hi Domini sibi invicem malè velint. Sed non semper tam benè celant affectus; In Conclavi Urbani VIII. trà Ludovisio e Borghese &c. inter Ludovisium & Borghesium iræ eò usque creverant, ut non tantùm non simul tractârint, sed vix se salutârint. Hinc quidam, cùm animos jungere non possent, scandalum saltem tollere alla-borârunt. Sic & in Conclavi, Clementis X. passorono &c. inter Rezum & Sforzam non leviter pungentia verba dicebantur in eâdem Scrutini Capella atque occasione motûs ad schedularum subscriptionem. Sed & pleraque præcedentia jam satis superque de discordia quasi ordinaria testantur.

Discordia
Comes
pertina-
cia;

LXI. Discordia autem conjuncta esse solet cum pertinacia, dum neutra pars alteri vult cedere. Id quod constare potest ex vocibus & testimoniis sequentibus. In Conclavi, ex quo Gallorum fraude Martinus IV. prodiit, Cardinales tam Galli, quàm Itali, stavano tutti saldi &c. persistebant, ut unus ex factione suâ eligeretur, firmiter præsumentes in Conclavi clausi manere, donec ex una aut altera parte numerus quidam moreretur, quo mortuo factio altera fortior fiat. In Conclavi Pauli II. ne quidem cùm jam Papa electus esset, Cardinalis Mela cedere voluit de sua obstinatione, neque voluit ordine debito ei pedem exosculari. In Conclavi Sixti IV. memoratur firma Cardinalium quorundam resolutio moriendi citiùs, quàm alium præter Rove-
reum

reum eligendi. In Conclavi Clementis VII. Cardinalis Ursinus ad scrutinium, qualia ultra 25. frustra facta sunt, vocatus respondisse scribitur: *Che vogliano andar scrutinando &c.* Id est: Quid scrutari volumus: *Idem manemus, nulla tractatio superest, Columna dura non cedit Medico, Medicus obstinatus hanc medicinam non vult dare Columna; tempus perdimus scrutinando.* In Conclavi Leonis XI. disse *Avila &c.* *Avila* dixit, se malle annum in Conclavi transigere potius, quam permittere, ut aliquid damno Regis sui contingat. *Aldobrandino* replicò &c. regressit, se certo certius 2. annos ibi morari quam verò concedere velle, ut Pontificatus alii præter creaturas suas obtingat. In eodem Conclavi, disse *Doria &c.* *Doria* dixit *Aldobrandino*, se ideò Romam venisse, ut planè contrarium faceret. In Conclavi Pauli V. *Aldobrandino* era tanto implacabile &c. tam implacabilis erat, ut impossibile fuerit, infinitis etiam officiis & artificiis eum mitigare. In eodem, cum in una & altera Capella degerent una & altera factio, lecti & cibi afferri debuérunt, pro nolentibus egredi, nisi victores evasissent. In Conclavi Urbani VIII. hortabantur nonnulli *Borghesium*, che protestasse alla scoperta &c. ut publicè protestaretur, se citius cum omnibus suis creaturis in Conclavi moriturum, quam permissurum, ut extra illas aliquis eligeretur. In Conclavi Innoc. X. teste Abbate *Gualdi Vita di D. Olimpia* p 62. erano risolti &c. Firmum erat Nationistarum Hispanorum propositum, vel Innocentium eligendi, vel in Conclavi moriendi; In eodem tamen etiam respondit *Barbarinus* in ejus gratiam rogatus, jurasse se, quòd ei votum suum dare nolit. In Conclavi Alex. VII. teste eodem *Ib.* p. 449. 450. *D. Olympia* multos quidem excludebat, tres autem cum tanto ardore, ut declararit, se citius morituram, quam passuram, ut unus ex illis Papa fieret. In eodem Conclavi *Alexandri VII.* eandem cantilenam canebant, li *Factionarii* volanti &c. *Factionarii* volantes, qui protestabantur contrà, solum velle *Sacchetti*um, & semper in ore habebant, se aliàs in Conclavi mori velle. In eodem Conclavi sequens pertinaciæ Cardinalis Nepotis *Barbarini* perhibetur testimonium: *Vuol secondare il genio suo &c.* Id est: Genium suum servare vult, licet inde cælum & terra perire deberent. Imò sequens pertinaciæ utriusque factionis: *Era digia trascorso &c.* Id est: Jam media quadragesima transierat, neque tamen notari poterat vel minimus ad electionem apparatus, imò talis rerum status erat, ut perierit spes unquam caput Ecclesie creandi &c. ne quidem de creando Papa loquebantur, due factiones contrariae erant obstinatae, spes magis magisque peribat. In Conclavi Clementis IX. difficile aestimabatur, ut aliquis

eligeretur, extra Creaturas Chigii, per li sentimentii del Cardinale &c. Quia Cardinalis unice Creaturis suis, quas æquè amavit, & quæ fide ipsè videbantur, intentus erat, electionem non Creatura permittere nolens, si vel 10. annos in Conclavi manendum, imò ibidem moriendum fuisset, quod fidissimis suis professus est; non sine fundamento ita se jactans, dum ad exclusionem cujuscunque superflua vota habuit. Idem Chigius in Conclavi Clementis X. haveva concettato &c. propositum habebat, vel Creaturam eligendi, vel in Conclavi moriendi. In eodem Conclavi mutatae cogitationes Chigii ejusdem & Medici dicuntur, non circa personam, sed circa modum eligendi, primò rectâ incedebant, sed motu quodam notato, modum mutârunt, nempe Delcium reservandi, cùm prius omnes alios in terram dejicere voluerint, hinc 30. dies otiosissimi transierunt, volebant enim delassando, quæ verba Chigii & Barberini fuerunt, vincere, & intus comedere alter cerasa, ficus alter. In eodem Conclavi sequentia habentur, per essere escluse &c. quia excluse erant Creatura Chigii, & de quovis Papabili cogitabatur, de novo obscurabatur cælum, nullâ Stellâ favente apparente; Si Barberinus non contrâ naturam cedit &c. Atque si quis causam hujus pertinaciæ nôsse velit, est, ut plurimum commodi proprii, est reputationis, ut vocant, æstimatio; Nam cùm in Conclavi Gregorii XV. tractatio Camporæ non succedere vellet, rogatus Borghesius caput promotionis à confidente, annon alios haberet proponendos, se habere, sed proprium interesse hunc postulare, & jam reputationem implicitam esse; respondit; optimè scilicet!

Veraque
in longum
protrahit
electio-
nem;

LXII. Ob istam autem discordiam & pertinaciam in longum protrahitur electionis negotium. Jam suprà dictum est, de inter-regno five inter-Pontificio; sed non semper interregnum, five inter-Pontificium diuturnum ex discordia atque pertinacia Electorum ortum fuit; aliæ nonnunquam causæ fuerunt. Saltem in genere tunc innuimus, quasi ordinariò duos, aliquando etiam tres menses ipsi electionis negotio impendi; quod huic discordiæ atque pertinaciæ tribuendum, heicque porrò, sed paucis, declarandum est. Post mortem Gregorii IX. sedes uno & viginti mensibus vacavit, juxta Platinam. Nicolaus III. juxta eundem in vita electus est tandem, protractâ in sex menses electione, non sine magnâ Cardinalium contentione. Ibidem ita scribit: In morte Nicolai vacasse Pontificatum quinque mensibus ferunt; causam diuturnitatis ostendit in inimicitia Ursinorum & Hannibaldensium, atque subjungit, illis absentibus (urbe pulsus) Gallos suffragiis Italos superantes Gallum (benè scilicet)

scilicet, non tantum contemptis, sed & vi expulsis quibusdam) elegisse. Post mortem Nicolai IV. eodem narrante, Cardinales electionis negotium discordiis intestinis biennio, menséque tertio in longum deduxere. In Conclavi Clementis V. commoda privata usque adeo impederunt publica, ut Cardinales ultra 2. menses tempus disputando & strepitus toti Christiano orbi scandalosos, infidelibus contra gratos movendo consumpserint. In eodem Conclavi erant, qui studio prolongationem Conclavis quæsierunt. In Conclavi Clem. VII. Cardinalium diffidiis non sine summa contentione interregnum ad m. 2. d. 4. fuit productum. In Conclavi Pii III. juxta Onuphrium longa & diuturna contentio fuit. In Conclavi Leonis XI. sequentia legimus: In questo &c. In isto inordinato & deformi Chaos timoris, & spei & reciproca pertinacia, omnes affirmarunt, Conclave diu duraturum. In Conclavi Urbani VIII. tria erant, quæ diu duraturum Conclave præsignificabant. 1. Bulla Gregorii de scrutinio secreto, si credeva communemente &c. quia quivis proprio commodo & propria opinione agatur, difficile fore suffragiorum sufficientium combinationem. 2. Contrarietas factionum Borghesia & Ludovisiana. 3. Multitudo Papabilium. In Conclavi Clementis X. legimus: Al seguito &c. post 76. dies quedam negotiatio moveri cœpit, ut sentiri possit favor erga Celsium. Et alibi: Complebantur 80. dies in memoriam revocantes illos Alexandri, qui tunc nimii videbantur, sed jam vix negotium cœptum dici potuit. Eodem etiam die aculeati Retzii & Sforzæ sermones suprâ memorati in ipsa scrutinii capella auditi dicuntur. Atque hæc exempla pleraque post institutionem Conclavis contigerunt, de qua ita Card. de Luca Relat. Rom. Cur. Forensis p. 24. Proficuam adeo fuisse inventionem Conclavis, quo mediante praxis non tribuat illas diuturnas & scandalosas sedis Apostolicæ vacationes, quas Chronica narrant. Quantas igitur moras tracturi fuissent discordes, si nostris temporibus haud inclusi essent?

LXIII. Ex quo enim tempore includi cœperunt, ex diuturnitate nasci solet tedium Conclavis. In Conclavi Leonis XI. tedium oriebatur & erano alcuni giovani, che suspiravano chi la Donna, altri il giardino; Id est: Et erant quidam juvenes, qui suspirabant, hi post virgines, alii post hortos. Tedium autem præprimis in Conclavi Alexandri VII. magnum fuit: In quo molli &c. præcipue Conclavista maledicebant horæ, in qua in carcerem hunc ingressi erant, oculi erant tenebris delassati, aures non amplius poterant tolerare communes strepitus in cellis omnibus somnium & quietem interdium noctûque impediennes; odoratus

Sed Con-
clavis
diuturni-
tas te-
dium pa-
rit;

plùs reliquis sensibus omnibus patiebatur, quia carnes & reliqua odorem intolerabilem emittebant. Attamen ne verbum quidem de Papa creando audiebatur &c. Sed non minùs fuit tædium, ubi longior mora fuit, in Conclavi Clementis X. quod pareva gravido &c. gravidum videbatur sine ulteriori patientia ullius; Senes zelum præ se ferentes continuò diuturnitatem Conclavis predicabant, scandalum inde ortum, querelas populi de diuturnitate illa, quæ commercium impediabat. Et paulò post exclamat Author: Ecco il Conclave &c. Ecce Conclave subito mutatum in ludum mutorum, nemo loquebatur de Papa, quilibet cogitabat, alterum operari; Senes vellent liberari ex istis carceribus; Juvenes reguntur à suis Præceptoribus. Et quantò quæso majus tædium ex tantis moris oriretur, si Illustrissimi Domini Cardinales, paucis in Conclavi diebus exactis, solo pane & aquâ secundùm constitutiones vitam sustentare deberent! Fortè tunc non necesse foret, ut aliunde tædium oriretur, nisi dicere velimus, quòd, omnia vincit amor, honorum, ambitio; commodorum terrenorum aliorum, avaritia.

*Tædium
sæpè facit
Papam;*

LXIV. Tædium hoc atque diuturnitatis consideratio sæpè facit Papam; In Conclavi sciens Aldobrandinus, quanto perniciosior &c. Id est: Quàm sit Conclavis diuturnitas noxia Nepotibus, & quanto eos odio subjiciat &c. Agebat hîc & eligebat tandem, ne sibi damno esset Conclavis diuturnitas. Quoad tædium inspicere possunt maximè illa Conclavia, quæ n. præced. citavimus; deprehendetur, ex tædio Papam factum esse commodissimum rebus ita stantibus atque minimis contradictionibus obnoxium, sed quem aliàs voluisset nemo.

*Sæpè in-
opinatum;*

LXV. Ita sæpè fit, ut duobus vel etiam pluribus inter se litigantibus, tertius, alius quicumque tanquam hæres gaudeat. Testatur Il Card. p. 3. l. 2. p. 211. Cardinales eligentes semper in procinctu esse, ò di cadere in scilla per evitare Carridi, ò in pericolo di cadere &c. ut incidant in Scyllam, dum velint vitare Charybdim, vel ut incidant in periculum cadendi &c. Narrat Platina in Eug. III. quòd, cum inter Cardinales haud satis constaret, quem potissimùm è numero suo deligerent, Eugenium elegerint. Onuphrius autem annot. ad Urb. IV. annotat, quomodo cum esset Hierosolymitanus Patriarcha, Cardinalibus inter se discordantibus extra eorum Collegium Romanus Pontifex renunciatus fuerit. Platina rursus, in Nicol. IV. & Cœlest. V. memorat, Cardinales, postquam rem ipsam discordiis intestinis biennio mensèque tertio in longum deduxissent, tandem in anachoretam Petrum Moronem consensisse.

sensisse. In Clem. V. author Conclavis, eum, cum pars neutra alteri cedere vellet, extra Collegium creatum esse. Quod idem de Urbano VI. Platina in vita testatur. Recentiora exempla maximè sunt illa Sixti V. & Pauli V. post cujus electionem cum Baronius, competitor & ipse, Annalium suorum Tomum XII. absolvisset eidem dictum, in fine, nempe ad an. 1198. append. μετὰ πολλῆς φαντασίας, cum multa ostentatione Conclavis illius tempestatem, Schismatis naufragiū, metum, & quomodo ipse violentis, licet amicis flatibus abreptus in Syrtes, è quibus haud facilis fuisset emergendi facultas, latus sit, describit, tandemque unā cum universa, sc. Ecclesiā Catholicā fœliciter sc. acclamat: Paulo V. à Deo electo.

LXVI. Et quotiescunque id sit, Conclavium aliique Pontificii ad exemplum Baronii scriptores, peculiarem Dei nutum jactant, & assistentiam Sp. S. singularem deprædicant; semper crepantes, sic Deum ostendere, se facere Papam; Atque istud argumentum habent pro directione divina tantopere jactari solita unicum, quòd nimirum aliquando præter opinionem initii aliquis tandem eligitur; cum aliās documenta operationis divinæ specialis nulla, neque modum agendi Deo & Dei vicario ullā ratione dignum ostendere possint, contraria sint omnia. Sed certè & hoc argumentum nullius planè ponderis, sed vanissima illa quoque jactantia est. Nulli equidem dubitamus, providentiam Dei, quæ etiam ad minima, etiam ad pessima se extendit, in Electionibus Pontificum Romanorum, etiam post introductam Apostasiam, partes quoque suas habere; *per eum Reges regnant & Principes dominantur*; Principes etiam infideles, & Heterodoxi in regnis etiam atq; Principatibus, quorum violentæ atque injustæ origines extiterunt; proin omnino asserendum judicamus, Papam tanquam Principem secularem magnæ ditionis eatenus etiam hodie populis divinâ dispensatione atque ad eorum bonum, vel castigationem modò politicè bonum, modò sic malum præfici, aliorum quorumcunq; Principum ad instar; quamvis simul quoque persuasissimi simus, dominium ejusmodi temporale cum professione Vicarii Christi in Ecclesia & Successoris Petri minùs convenire; Imò ulterius progressi quoque affirmamus, divino nutu Papam, qui ratione usurpationis Ecclesiasticæ auctoritatem & potestatem habet in mundo, ad majorem vel minorem Ecclesiæ veræ ratione Papæ injuriam, sed ratione Dei, justam atque salutarem castigationem, modò ta-

*Qui pro-
in non ar-
guit pe-
culiarem
Sp. S. assi-
stentiam;*

lem, modò alium obtingere. Sed in electionibus Pontificum Romanorum peculiarem Dei curam atq; Sp. S. assistentiam atq; talia intervenire, quæ electionis negotium tanquam ad electionem Vicariorum Jesu Christi in Ecclesia & Successorum Petri in Monarchia spirituali susceptum commendare, atque Papis electis tanquam talibus aliquam auctoritatem conciliare queant, hoc est, quod negamus atque pernegamus, & ut vel præcedentia satis superque arguunt, multis de causis negamus, illud etiam per inopinatum huius atque illius electionem probari posse, æquè negamus. Atque negationes nostras jam porrò modo sequenti confirmamus:

Potius
arguit de-
fectum
vel im-
perfectio-
nem, quæ
ad artifi-
ciosissimas
electiones
requirun-
tur;

LXVII. Manifestum jam esse potest, artificiosissimas esse istas electiones; hætenus enim illud multis modis demonstravimus; Ut non quilibet inibi actorem agere possit; neque sufficiat nōsse, qualis Papa esse debeat, atque quales sint illi, ex quorum numero eligendus est. Notitia insuper artium Conclaviarum hætenus recensitarum requiritur, eaque juxta consilia eorum, qui ea de re scripserunt, partim ex lectione Conclavium partim ex experientia hauriri atque haberi debet; Sed neque illa notitia sufficit, si absit prudentia in rebus agendis maxima. Volunt nōsse, quæ ratione Papa sibi maximè prodesse possit, & quis ille sit ex Collegio; Sed multi ab una parte utiles apparent, noxii ab altera, videntur multi æquè utiles, vel æquè noxii; Hinc facilis est transitus ab uno ad alium, à studiosius quæsito ad inopinatum, necessitate præsertim simul trahente; Lectio sola non sufficit atque notitia illa theoretica; imò theoretici maximè obstinatione sibi nocent; casus variant, & vel minima circumstantia discrepans aliam tractationem postulat; neque idem est naucerus in portu de tempestate loquens & in tempestate constitutus; ubi etiam affectus prudentiam notitiâque obnubilant. Experientia utilis quidem est, atque hîc necessarii sunt *esperti Maestri del givoco esperti in ludendo Magistri*, ut in Conclavi Clementis IX. quidam vocantur; quibus in Conclavi Leonis XI. opponuntur: *Giovani inesperti, Juvenes inesperti*, quibus dicitur, *cur timeant?* item: *Che li papperi non hanno da menare à bere l'ocche*; Id est: *aves non duci à pullis suis ad bibendum*; imperfecta tamen est experientia, neque sufficiens ob rationes ex parte easdem. Difficultatem quoque tractationis istius benè exprimit *Il Card. p. 3. l. 3. 345. Non si tratta*, inquit, *nel Conclavi di sette o sei voti, ma di sessanta &c. Non agitur in Conclavi de septem,*

ptem, aut sex, sed de sexaginta suffragiis. Inter illos autem, qui ea dant, quidam neque Dei neque Diaboli sunt, alii unicè propriis commodis inhiantes, alii partes Nepotum sequi tenentur, alii Gallie, alii Hispania; quidam promittunt huic linguâ, alteri animo, sed & tales dantur, qui omnes excludere amant, ut in longum negotium protrahant, Cardinales Doctissimi minimè valent, & maximè Politicè successibus carent; ignaros juvat animus eorum obstinatus, verbo, ita nonnunquam res cadunt, ut illi ipsi, qui negotiantur, videantur sapè causam modi ita negotiandi nescire &c. species Conclavis habent pedes & non ambulant, aures & non audiunt, linguas & non loquuntur; Multos Papas creant Galli, erga Hispanos simulant, se cogitare de iis, de quibus minimè cogitant. Vide etiam L'Ambasc. di Rom. p. 168. un Sonetto sopra il Conclave, ubi novus infernus dicitur, immensa solitudines & obstinatio clavem gerens memorantur, p. 169. Il festino del Conclave; ut & seqq. nec non p. 218. ubi de artificiosis negotiationibus, & quomodo alius alium ad fines suos eò faciliùs obtinendos inescare soleat, legitur. Quid miri igitur, quando nonnunquam, qui, quid sibi magis, minùs prosit, oblit, & quinam magis sibi, minùs utiles, noxii sint non satis nòrunt, quibus lectio non sufficit, experientia non adest, vel adest rursus insufficiens, quando, inquam, tales ab affectibus atque necessitate communi illuc abripiuntur, quo priùs non respexerant? Quando à talibus eliguntur tales, qui non primi summè placuerunt, sed vel ideò salvi manserunt tanquam non primo impetui expositi, sed tamen artibus tandem suis, quales certè Sixtus maximè adhibuisse legitur, prorumpunt, an in eo miraculum poni debet? Vel, quid hìc est, quod non in rebus humanis accadat quotidie? In electionibus quibuscunque? Nisi quòd reliquæ omnes minùs vitii habere deprehenduntur.

LXVIII. Melius certè de repudiatione maximè Papabili-
lium & de electione minùs talium ratiocinatur Anonymus, in Dis-
sert. de creatione Pontificum, verbis sequentibus: Quòd si periculum ali-
quod in eo esse viderit, si in Pontificem quis el gatur, (ast in quo non ali-
quod periculum apparet?) facile conjunctis animis & sententiis reme-
dum asserunt: eoque fit, ut qui præcipue inter eos sunt dignationis & qui
præ ceteris eligendi videbantur, spe sua plerumque frustentur; Quoniam
verò eadem diligentia adhiberi non potest in omnibus, si fortè contingat,
ut ejus fiat mentio, de quo ipsi non cogitârunt, & de quo cogitandi vel deli-
berandi spatium non habent, videas eos quasi symphalos agi, & certatim
hunc

In quo
adstipu-
latur A-
nonymus;

hunc illum antevertere : atque inde eum Pontificem renunciari , quem renunciatum iri vix quisquam fuerit suspicatus.

Hinc eligendus non certe prædicatur; Quem & spondendo prædicere nefas;

LXIX. Hinc etiam est, & ex infinitis istis artibus dependet, & quia iudicium certum catenam integram postulat, facile autem annulus unus & alter deest, ut, cui etiam eventus attestatur, quis Papa futurus sit, ordinariò & certò pronunciari nequeat; vix est, ut idem ait, ut quicquam, non dico pronunciare, sed etiam certà conjecturà assequi quis possit, ob continuam rerum Romanarum mutationem &c. Et in fine: Sic, ut qui dicere velit, quis futurus sit Pontifex, divinare potius quàm conjecturare sit existimandus. Imò Proverbium Romanorum est in Conclavi Nic. V. memoratum; *Che colui esce di Conclave Cardinale, che vi entra Papa*; Id est; *Illum Cardinalem è Conclavi egredi, qui Papa habeatur in ingressu.* An igitur res adeò mira est, si quis in divinatione sua nonnunquam fallatur? Non equidem arbitror. Isti tamen incertitudini qualicunque fortè tribuas, quòd hìc ne quidem divinare omnibus modis per Pii IV. Bullam licet; Quatenus nimirum in ea sponsiones de futuro Pontifice prohibentur. Tribuas etiam opinioni, quam de Papa divinitus & non secundum hominum iudicia eligendo habent & haberi volunt. Quamvis incertum sit, annon ideò potius ista prohibitio facta sit, ne Cardinales in Conclavi cum respectu ad Sponsiones dolosè factas eligant.

Electio- nes autem male sunt; etiam iuxta testimonia de malis artibus in genere.

LXX. Sed illud contrà exploratissimum jam haberi potest. electiones istas ordinariò malas atque vitiosas esse, ne illis quidem paucissimis, ubi planè inopinati eliguntur, ordinariò exceptis. Non possunt subsistere ullo modo ad rigorem veteris Ecclesiæ canonum examinatæ; vitia habent, nævis laborant maximis, ordinariis. Quorum ubi unus abest, alter adest, imò adsunt multi alii, si vel tantum ad ea, quæ Romanæ communionis homines communicant, respicimus; Quanta autem justus iudex tandem in lucem proferet hætenus occulta! Sed & præter illas talium narrationes de hoc & illo vitio speciali habemus testimonia de vitiosis electionibus generalia. Qualia certè sunt, quando tot, *malis artibus* ad Pontificatum pervenisse dicuntur. Vigilius apud Baronium ad an. 540. n. 4. ubi artes & crimina, quibus deturpatus sit, enumerantur; Simoniaca labes, conniventia cum hæreticis, pactis conventis conscripta jurataque ipsorum defensio & Anibini restitutio, Sylverii insuper prædecessoris expulsiò, ejusdemque necis cooperatio, atque demum, quòd post anathema in ipsum

ipsum à Silverio irrogatum sedit nihilominus tanquam verus in Ecclesia Pontifex. & ad an. 555. n. 2. ubi in genere malis artibus Pontificatum parâsse dicitur. Cujus etiam ingressum parum legitimum & præter Ecclesiasticas regulas fuisse, Onuphrius in Vigil. annotat. Et de quo Janus Vitalis ita cecinit :

*Artibus cur malis Vigil inter ovilia Christi
Repis? ob id pretium proditionis habes.*

Christophorus I. Bonifacius VII. Sylvester II. (quem & Baronius ad an. 999. n. 2. hominem astutum & in gratiam se Principum insinuandi maximum artificem tantâ sede indignissimum vocat) Honorius II apud Baron. rursus Joh. XX. qui ad an. 1024. n. 3. non legitime à Deo vocatus, sed malis artibus ad sedem ascendisse, eam occupâsse, indignè atque tyrannicè dicitur, & ad an. 1033. n. 3. malis artibus in Cathedram Petri angelis reverendam intrusus similiter dicitur.

LXXI. Claudimus itaque hanc Dissert. exemplo, quod Nobilissimus Sandis Relat. dello stato della Relig. c. 31. suppeditat; Postquam dixisset; In electione Pontificum Romanorum esse artificiosissimas in toto orbe molitiones; Subjungit; se in Italia degentem fando accepisse, fuisse quendam Cardinalem Siculum, quem eruditio & sanctitas promoverit, (quales nonnulli studio aliquando eligantur,) qui Conclave cum fratribus ingressus, expectaverit, che per incessanti prieghi, come nelli tempi antichi &c. ut continuis precibus, quemadmodum in Ecclesia primitiva, praeuntibus, revelatio quædam quasi digito monstraret Vicarium Christi, sed præter molitiones & tentationes & comminationes, contractus & combinationes, quibusdam nonnisi ad exclusionem promovendam proponentibus, atque sic viam ei, quem ad ultimum alea jactum reservandum putarant, sternentibus, quando spe diminutâ & irâ cessante, oppositionum vis cesset similiter; Brevi cum ipse etiam urgeretur omnibus modis, atque modò ab his, modò ab illis duceretur, bonus homo stupore plenus, tanquam in casu opinioni suæ pristinae planè contrario, dixit: Ad hunc modum fiunt Episcopi Romani? Atque posthac Romam redire noluit; Nempe inepti sunt ad ejusmodi electionem viri minùs fucati, quemadmodum Author Conclavis Leonis XI. narrat, Mantecam & Bellarminum sæpè anteposuisse la verita &c. veritatem gratiæ, commodis & larvis fucatis vite aulicæ, & proin in Conclavi non multum fiduciæ in illos collocatum fuisse. Et Author Conclavis Pauli V. Aldobrandinum, timuisse de rigida conscientia Baronii, fugisse Bellarminum tanquam Jesuitam scrupulosum. Inepti sunt, inquam, ad electiones, in quibus conscientia & Sp. S.

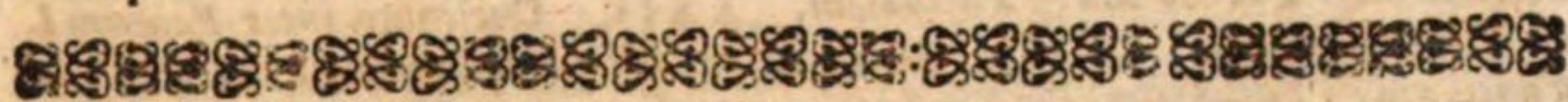
Conclusio.

sæpè prætextui tantùm inserviunt; *Excusabant se*, inquit Author Conclavis Leonis XI. *cum conscientia, atque ipsis instar scuti erat Sp. S.* imò in quibus conscientiam & Sp. S. sincerè prætexere vix licitum est; *Non admittebant, in eodem Conclavi, excusationes conscientia, quam locum topicum vocabant, ex quo, tanquam ex gravida pharetra, quisquis pro lubitu suo argumenta in utramq; partem promat.* Non possunt non vitiosæ esse tales electiones, in quibus boni rarò concurrunt, si qui concurrant, inepti habentur; qui semel se ineptos deprehendunt, posthac manum operi admoveere nolunt, de Conclavi cogitantes, quod fabula de spelunca leonis habet; *at nos vestigia terrent.* Nempe, quid Conclave sit, cogitant, & quales in Conclavi actiones obtineant, juxta allegata & probata, & juxta hymnum Italicum etiam, quem ex *L'Ambasc. di Rom. p. 168.* heic coronidis loco apponere visum fuit, ita autem sonat:

O Pellegrini, e dell' Europa erranti,
Fuggite. Ah nò fermate in Roma il piede,
Hor che di Papa è vuota la sua sede,
Prestate gli occhi à dolorosi pianti:
Ecco quel stuol di Porporati manti
Che con voci sommesse al ciel richiede
Di Dio lo Spirito, e pura senza fede,
Oprano da Demonì, e non da Santi;
Mille inganni per hora, e mille imbrogli
Ogni momento mutansi in Conclave,
Finte promesse ogni uno scrive in fogli;
Chi meglio sa ingannar meglio si stima
Onde ciascun spinge il compagno à scogli
Cercan tutti la chiave
Non so se del Diavolo, ò di Cbristo
Basta che un tale abisso io non ho visto
D'ogni nequitia misto
Hor ecco di qual seme il Vice Dio
Nasce a la terra. Ah taciò pensier mio.

Id est: O Peregrini, & Europæi errantes, fugite! Ah non Romæ manete sede vacante; Adhibete oculos planctibus luctuosis. Ecce Purpurati illi, qui voce submissa Dei Spiritum ex cælo petunt, Demonum non sanctorum ad instar agunt! Mille tunc fraudes, mille artificia singulis in Conclavi momentis mutantur; Promissiones mendaces quilibet scribit; Qui melius novis decipe-

decipere, meliorem se aestimat, hinc quivis socium in scopulos conjicit; Omnes clavem quarunt, nescio num Diaboli, num Christi, sufficit, me non vidiſſe ſimilem abyſſum nequitiae mixtae. Ecce igitur, ex quo ſemine Vice-Deus terre naſcatur! O file cogitatio mea! Noſtra verò non fileat: Valet enim illud: ἐνδὲ διχομασθῆναι καὶ ὁ πᾶγκακ. & ὁμωρε πμῆς. Atq; jam concludere licet, vix miraculo fieri poſſe, ut optimus eligatur, ea vitia cùm adſint ſingula, nedum omnia. Et quid de præſenti dicemus neceſſitate? Non tam optimo, quàm τῷ πυχόντι rerum habenas dat in manus; Quemadmodum Herodianus l. 4. teſtatur, mortuo Antonio, & Audente imperium recuſante, Martinum electum; οὐχ ὅτως εὐνοίας καὶ πίσεϊ τῶν ſτρατιωτῶν ὡς ἀνάγκη καὶ χρεία ἔπαρόντι. Id eſt: Non tam benevolentia fideque militum, quàm neceſſitate penuriaque præſenti. Sed quales illi ſint, qui eligantur, plenius in Diſſertatione proxima videndum erit.

DISSERTATIONIS

SEPTIMÆ,

In qua

De Vitiis & Nævis Electionum Pontificum

Romanorum illis, qui perſonas eligi ſolitas propius
reſpiciunt, agitur;

SECTIO PRIMA,

De Vitiis & Nævis reſpectu Quantitatis,

ſive Numeri, quatenus incertum eſt, quot, certum, quòd aliquando
duo, aut plures ſimul electi fuerunt;

Breviarium.

I. Ex præcedentibus conſtat, vitia, de quibus heic agendum, non exigua eſſe;
II. Nævus ratione eorum, qui eliguntur, primò eſt reſpectu numeri, quando neſcitur, quot ad hodiernum uſque diem & qui electi fuerint, & quando duo aut plures ſimul fuerunt aut electi fuerunt; Quod accidit in ſchiſmatibus, quorum; III. Primum fuit inter Cornelium & Novatianum ex Cypriano, Baronio & Onuphrio deſcriptum, additâ epicriſi. IV. Secundum inter Liberium & Felicem, cujus hiſtoria traditur, atque ambiguitas ex variis Authoribus aſſenditur. V. Tertium inter Damasum & Viſſicinum, quod unâ cum malis ſuis

suu describitur, atque occasio in divitiis & fastu Romanorum Pontificum ex
 Ammiano Marcellino & S. Hieronymo ostenditur; VI. Qua etiam occasio
 siue causa schismatum in genere porro etiam ex Authore Cardinalismi decla-
 ra. ur, atque de isto schismate in specie iudicium fertur. VII. Quartum in-
 ter Bonifacium & Eulaliu una cum legibus ea occasione latis atque Authoris
 Intereod exponitur. VIII. Quintum inter Laurentium & Symmachum
 quale fuerit, variè indicatur. IX. Sextum inter Bonifacium II. & Diosco-
 rum exhibetur. X. Septimum inter Silverium & Vigilium. Electio Silverii
 vitiosa; XI. Vigiliu invasio pessima; XII. Baronii de pessimo tunc Vigi-
 liu statu testimonia; XIII. De schismatis huius gravitate, ex eodem; XIV.
 Silverii ad Vigilium epistola, quâ eum confutavit, damnavit, unâ cum Baronii
 Epiphonematibus; XV. Figmentum de nova Vigiliu electione p st mortem
 Silverii excutitur; XVI. Nova illa electio tamen à Baronio pessima fingi-
 tur, atque describitur; XVII. Vigilius tunc non legitimus Pontifex factus
 est; XVIII. Nuga Baroniana de mutatione Vigiliu proponuntur; XIX.
 Refutantur. XX. Octavum Schisma inter Petrum & Theodorum. XXI.
 Nonum inter Theodorum & Paschalem. XXII. Decimum inter Paulum I.
 & Theophylactum. XXIII. Undecimum inter Stephanum IV. al. III. Con-
 stantinum & Philippum; Vbi Constantini intrusio; XXIV. Detrusio; Phi-
 lippi atque Stephani constitutio, illiusque pariter dejectio; XXV. De reor-
 dinatione ordinatorum à Constantino, atque Schismatis vitio, etiam ex parte
 Stephani. XXVI. Duodecimum Schisma inter Eugenium II. & Zosimum
 al. Zinzinum. XXVII. Decimum tertium inter Benedictum III. & Ana-
 stasium. XXVIII. Decimum quartum inter Formosum & Sergium. Vbi
 primò de serie Episcoporum illius temporis, atque qualis fuerit Formosi electio;
 XXIX. Qua cum cadavere defuncti acciderint; XXX. Quod factum por-
 rò confirmatur, ejusque qualitas ex Authoribus indicatur; XXXI. De re-
 ordinationibus tunc factis; XXXII. Scelus ipsum porro exagitur; XXXIII.
 Hinc qualis Stephanus fuerit, ex ipso Baronio declaratur. XXXIV. Decimum
 quintum Schisma inter Iohannem IX. & Sergium III. XXXV. Decimum
 sextum inter Leonem V. Christophorum I. & Sergium III. in quo Christophorus
 Leonem ejecit ipse paulò post similiter ejectus. XXXVI. Sergius sedem in-
 vasit, ipsâ Baronii Confessione illegitimus; XXXVII. Eiusdem de pessima
 Sergii aliorumque administratione testimonium, atque de obedientia tamen Bo-
 realium illius temporis erga Sergium iactantia; XXXVIII. Cui responde-
 tur; XXXIX. Vitium multiplex in illo schismate ostenditur. XL. Deci-
 mum septimum inter Iohannem XII. & Leonem VIII. XLI. Decimum octa-
 vum inter Benedictum V. dictum VI. Bonifacium VII. Benedictum VI. al. VII.
 & Iohannem XIV. cuius historia traditur, & XLII. Vitium notatur. XLIII.
 Schisma decimum nonum inter Gregorium V. & Iohannem XVI. al. XVII. al.
 XVIII. quod enarratur atque XLIV. Eius vitium unâ cum incertitudi-
 ne in eo ostenditur. XLV. Schisma vicesimum inter Benedictum VIII. &
 Gregorium quendam. XLVI. Vicesimum primum inter Benedictum VIII.
 dictum IX. Silvestrum III. & Iohannem XXII. Benedicti intrusio Baronii ver-
 bis describitur, atque querela apud eum Novatorum, quos vocat, proponitur unâ
 cum responsione Baronii; XLVII. Sed vindicatur; XLVIII. Silvestri III.
 intrusio

intrusio ex eodem fusè proponitur; XLIX. Iohannis XXII. Similis invasio exponitur, atque Otto Frisingensis de tribus illis monstris testis introducitur; L. Quomodo cesserint, & quantum fuerit in illo schismate vitium. LI. Schisma vicesimum secundum inter Benedictum X. & Nicolaum II. Benedictus intruditur atque detruditur; LII. Nicolaus eligitur. Schismatis nervi indicantur; LIII. Schisma vicesimum tertium inter Alexandrum II. & Cadolam, sive Honorium II. ubi Electio utriusque. LIV. Schismatis diuturnitas; Sectatores Cadolai, atque armorum vis; LV. Schismatis ambiguitas. LVI. Schisma vicesimum quartum inter Gregorium VII. & ejus successores Victorem III. Urbanum II. & Paschalem II. ab una, atque Clementem III. ab altera parte. Proponitur causa schismatis atque Gregorii depositio in Conciliis Moguntino & Brixino facta; LVII. Conciliare decretum; LVIII. Clementis III. electio, sectatores, administratio, mors, successores; LIX. Pessima atque ambigua tamen schismatis ratio; LX. Vicesimum quintum schisma inter Gelasium II. & Gregorium VIII. describitur atque LXI. Vitium ejus & ambiguitas declarantur. LXII. Schisma vicesimum sextum inter Honorium II. & Cælestinum II. ex Baronio & LXIII. Pandulfo exponitur. LXIV. Honorii nova, qua facta esse dicitur, electio describitur. LXV. Vitium ejus notatur. LXVI. Schisma vicesimum septimum inter Innocentium II. & Anacletum II. hujusque Successorem Victorem IV. quorum persona, Electores & electi ab ipsis Cardinales proponuntur. LXVII. Historia schismatis ex Baronio traditur; LXVIII. Bernhaldi de Anacleto judicium; LXIX. Quæ pro Anacleto scripta sint; LXX. Anacletus Innocentium cum sequacibus excommunicat, Cardinales creat, epistolas ad varios scribit, atque scribuntur epistola ab aliis in favorem ejus. Pontificalisque functiones alias varias exercet, moritur atque Successor se subjiciens finem ambiguo schismati facit. LXXI. Vicesimum octavum inter Alexandrum III. ab una, Victorem IV. ejusque Successores Paschalem III. Calixtum III. & Innocentium III. ab altera parte. Electio utriusque, atque hujus accusatio; LXXII. Literæ Apologetica; LXXIII. Cardinalium cum illo sentientium; LXXIV. Concilium Papiense; LXXV. Lecta in eo pro Victore Canonorum Romanorum litera; LXXVI. Actio Synodi, epistola Synodalis, subscriptiones, epistola alia; LXXVII. Alexandri incrementum, Victoris mors, Paschalis substitutio; LXXVIII. Bella subsecuta atque Alexandri tandem triumphus; LXXIX. Silentium Platina & Baronii de Innocentio. Multiplicata in schismate mala, atque magna incertitudo. LXXX. Schisma vicesimum nonum inter Iohannem XXI. dictum XXII. & Nicolaum V. enarratur, atque LXXXI. Ejus ambiguitas porro declaratur. LXXXII. Schisma trigesimum quinquaginta annorum occasionem hanc habuit, quod Cardinales Galli mortuo Gregorio XI. Gallum promoveri studuerunt, atque nihilominus inter se discordes in Italiam primo consenserunt; quod ex Conclavi Urbani VI. docetur atque; LXXXIII. Hujus electio describitur; LXXXIV. Publicatio electionis dilata; Papa personatus; LXXXV. Cardinalium metus. Gratulatio apud electum ab Officialibus & Cardinalibus presentibus facta; LXXXVI. Electus inquit in electionem suam, Cardinalibus ad votum respondentibus, absentibus etiam accedentibus & electionem confirmantibus; LXXXVII. Oratio post electionem confirmatam habita, Papatus acceptatio atque inthronizatio; LXXXVIII. Cardinalium trium Promotorum petitiones approbata; LXXXIX. Urbanus

in omnibus se Pontificem exhibet; XC. Cardinales severe admonet; XCI. Initium inobedientiae; XCII. Cui severe se Urbanus opponit; XCIII. Ultramontani cum venia digressi aperte à Papa dissident & Clementem VII. eligunt; XCIV. Schismatis mala gravissima paucis enarrantur; XCV. Clemens in Galliam abit; Urbanus excommunicat, novos Cardinales creat, pacem cum damno suo quarentes punit, alios multos creat, persecutiones usque ad mortem patitur & cur? XCVI. Quam ob causam ista plenius enarrari debuerint; XCVII. Consentanea Conclavi ex Platina & Onuphrio afferuntur de inepta Urbani severitate atque rusticitate testantia; XCVIII. Ejus mors sine luctu, Epitaphium ineptum, Iubilei abbreviatio, & Cardinalium ab eo creatorum numerus; XCIX. Succedit Bonifacius IX. Qualis ille fuerit, ex Onuphrio & Platina; C. Benedictus XIII. succedit Clementi VII Bonifacio IX. Innocentius VII. Et qualis ille fuerit; CI. Succedit ei Gregorius XII. eo tempore, quo de schismate tollendo frustra apud Benedictum agebatur; CII. Sub qua conditione Gregorius electus fuerit, & quomodo conditiones atque promissiones uterque Papa irritas fecerit; CIII. Vtroque idem in Concilio Pisano deposito, Alexander V. substituitur. Depositi non cedunt, Benedictus Galliam relinquit; CIV. Alexandri historia; CV. Successor Balthasar Cossa Iohannes XXIII. al. XXIV. qualis ille fuerit & quid primò egerit; CVI. Concilio Constantia habendo consentit a que illuc, dissuadentibus nonnullis, proficiscitur; CVII. Gravissimorum criminum reus deponitur; CVIII. Abdicatio Gregorii; CIX. Benedicti depositio & Martini V. electio; CX. Qui frustra Benedictum ad abdicationem rursus invitat; CXI. Concilium Constantiense ob schisma aliorum Conciliorum tempora praescribens dissolvitur; CXII. Cardinales à Benedicto deficientes honorifice excipiuntur; Idem accidit Iohanni, licet res novas moliri visso, se dediti, sed moerore animi mox consumpto; CXIII. Concilium Senense, cum ibi pro Benedicto Aragonia Rex laboraret, dissolvitur, atque Basileense post septennium celebrandum indicitur; CXIV. Benedicto mortuo Clemens VIII. substitutus Martino se subjiciens Schismati finem imponit; CXV. Cujus plurima vitia, maxima incertitudo ob oculos ponuntur; CXVI. Schisma trigesimum primum atque ultimum ex erumpentibus inter Eugenium IV. & Nicolaum V. ab una & Felicem V. ab altera parte dissidiis. Causam habuit, quòd Eugenius ad Concilium Basileense venire noluit, illud contra modis omnibus dissolvere studuit; CXVII. Deponitur, & Felix eligitur; CXVIII. Iudicium Platina de Eugenio; CXIX. Successor ejus Nicolaus V. ante Pontificatum multum pro tollendo schismate laboravit Eugenii Legatus existens; CXX. Sublatum illud tandem videt, atque Felicem Cardinalem Legatumque creat; CXXI. Dubium atque dirum illud quoque schisma fuisse ostenditur. CXXII. Observationes de schismatum numero; CXXIII. Annotatio in Chronicon Romanorum Pontificum Onuphrii, cujus Author schismata extenuare numerumque diminuire studuit; CXXIV. Confutatur. CXXV. Schismati simile quid contigit in Conclavi Clementis VIII. teste Authore Vita Patris Pauli. Cur nulla amplius ex tam longo tempore schismata? CXXVI. Vicia schismatum in genere notantur, maxime ex Damiani apud Baronium testimoniis; CXXVII. Ex eo, quòd Anti-Papa cum suis pro haeticis habent; CXXVIII. Ex Antonii de Rosellii iudicio; CXXIX.

Ex ejusdem dubiis in casu schismatis; CXXX. Occurritur exceptionibus Loyolite Ottonis.

I. Quando negotio non sufficiens in eo peragendo à legitimis agendi rationibus porrò deflectit, facile est judicare de effectu, nempe malum ordinariò futurum mali malè agentis; Atque specialius, minùs idoneum ordinariò à minùs idoneis & malè insuper eligentibus electum iri; Præsertim quando illud ipsum, ad quod eligitur, malum est, injustitia est, mera usurpatio est, plena fraude atque violentiâ. Ut, consideratis hætenus in Pontificum Rom. Electione Eligentium *Dissert. V.* atque Electionis ipsius *Dissert. VI.* vitiis, jam constare queat, neque pauca, neque parva occurrere in ista Electione ratione eorum quoque, qui eliguntur, vitia; Neque immeritò heic usurpemus jam *Dissert. IV. Sect. 2. n. 84.* citata Baronii ad an. 912. de creatione Cardinalium per Pontifices malos verba paululùm mutata & ad creationem Pontificum per Cardinales plerunque non bonos, saltem tantæ actioni impares atque insuper vitiosè agentes, inflexa; *Quales nam delectos reris ab his, hoc modo agentibus, quum nihil tam naturâ insitum sit, quàm unumquemque sibi similem generare, neque facilè in via mala boni reperiantur?*

Ex precedentibus constat, vitia, de quibus heic agendum, non exigua esse.

II. Antequam autem eorum, qui eligi solent, nævos & vitia producamus, agendum est de nævo ratione eorum illo, qui numerum simpliciter respicit, atque duplex est; Dum primò quidem adhuc sub judice lis est, quinam ad hunc usque diem electi sint, & non paucos alii numerant, alii expungunt; Quod ordinis atque temporis incertitudinem, de qua *Dissert. preced.* actum est, porrò confirmat: Et ex iis, quæ in Johanna de numeri diversitate dicemus, ampliùs confirmabitur. De Anacleto jam suprâ monitum, eum quibusdam cum Cleto eundem, aliis ab eo diversum esse. Onuphrius ad Nic. I. Plat. annotat: *Quidam etiam novi irrepserunt Pontifices, ut post Marinum Agapitus, & post Hadrianum III. Basilus, quos Sigebertus in Chronicis prodidit. Quibus, stante maximè historiae veritate, & temporum ratione, locus in hac serie esse non potest. Hi enim vel iidem, nominibus mutatis, cum aliquot aliis Pontificibus, vel schismatici fuerunt, vel omninò nunquam extiterunt. Unumquodque autem horum asserere dubium est, & incertum. Eosdem etiam Marianus habet. Quærit de iisdem Blondellus de Johanna p. 66. & de aliis porrò: Unde inter Benedictum III. & Nicolaum I. medius Godefrido, Gregorio Hierosolymitano,*

Nævus ratione eorum, qui eliguntur, est, primò respectu numeri, quando nescitur, quot sint, & quando duo aut plures simul electi fuerunt; Quod accidit in Schismaticis, quorum

no, & compilationi Chronologica decantatus Paulus? Unde Fabianus, quem Vigilio ante Pelag. I. successisse eadem fabulatur farrago? Otto Loyolita in *Roma Gloriosa* p. 315. annotat, Romanum & Theodorum II. à Chronologiis quibusdam omitti. Ipse omittit Bonifacium VII. quotum planè non habet. Inter Benedictum VII. & Gregorium V. *Fasciculus temp.* & alii habent 3. Johannes, ipse nonnisi duos. Bellarminus in *Chronol.* sua de Johanne XXI. ait: *Mirum, cur iste Papa dici voluerit XXI. cum nullus præcesserit XX. Paulus II. Platinae est CXX. Onuphrio CXV. sed & secundò nævus ratione numeri est, quatenus duo aut plures aliquando simul vel fuerunt, vel etiam electi fuerunt Pontifices. Nævus in eo utique est atque notissimum & vel ex Dissert. I. Sect. 6. n. 35. 36. evidens, nonnisi unum eodem tempore Pontificem ex hypothese eligi & esse debere. Scriptum est in Lege eorum, quòd electio duorum ad eandem dignitatem in una persona non valeat. Sic & in Glossa decr. p. 2. c. 7. q. 1. c. 12. quæstio hæc tractatur, atque unus Pontifex ad id refertur, contra quod dispensari non potest. Præterea, inquit Glossator, quia una est Catholica Ecclesia & unum caput, & tamen plures fuerunt Imperatores, legimus XXI. dist. nunc autem. Sed hoc non est ita, quia offenderetur illa regula, unam, sanctam, Catholicam &c. dist. XXIII. qui Episcopus. Vitiosum igitur omninò erit, quòd toties in Schismatibus, quæ vocantur, duo aut plures Pontifices simul partim fuerunt, partim etiam electi fuerunt.*

Primum
fuit inter
Corne-
lium &
Novatia-
num ex
Cypriano,
Baronio
& Onu-
phrio de-
scriptum,
additâ
epicrisi.

III. Primum in Ecclesia Romana Schisma exortum fuit A. Chr. 254. post mortem Fabiani & biennale Inter-Pontificium inter Cornelium & Novatianum, (qui malè cum Novato, cujus hæresi favit, atque auxilio ut & sociorum promotus fuit, confunditur;) Et quidem Cornelii causa melior erat, ejusque electio à S. Cypriano in epistola ad Antonianum valde commendatur, maximè ab eo, quòd invitatus, & quòd de clericorum penè omnium testimonio, de plebis, quæ tunc adfuit, suffragio, cum nemo ante se factus esset, creatus fuit; Novatianus autem Presbyter Romanus in Cornelio communionem cum pœnitentibus vituperans, & multa Cornelio calumniosè, ut Cyprianus tradit, imputans, aliis quoque, Confessoribus etiam in partes suas pertractis, Episcopum tandem se creari passus est; Quo intellecto, Africani Episcopos duos Romam misere, qui, sunt verba Baronii ex Cypriano, *dissidentes conciliarent, si possent: si non possent, cujusnam essent potiora jura, in Africam scriberent; ut communica-*
tionem.

tionem, quam interea suspenderant, cuinam impertituri forent, cunctis liquidò innotesceret. Licet autem Africani pro Cornelio contra Novatianum pronuntiârint, hic tamen à cœpto haud destitit, sed, missis ad diversos Legationibus & Literis, ut prævaleret, annisus, & magna ista, Baronio iudice, Ecclesiæ tentatio fuit, omnes pene, ut ait apud eum Cyprianus, ob Confessorum pro Novatiano epistolas, perturbata sunt Ecclesiæ: & complures ex eis errore deceptæ, cogitantes, se errare non posse, si eorum affectarentur vestigia, qui Christum toties magna gloria confessi essent, eadem ipsæ in errore manserunt, donec iidem, qui sic lapsi fuerant Confessores, facti pœnitentes ad Ecclesiam redierunt. Novatianus autem, teste etiam Onuphrio in annotat. ad Cornel. diu in schismate contra Cornelium & ejus Successores Romæ Episcopus fuit, &c. atque ejus Successores in Episcopatu usque ad Cœlestini Papæ Pontificatum permanserunt, à quo deinceps publicè Episcopum habere prohibiti sunt, ut auctor est Socrates lib. VII. c. XI. historia Ecclesiastica. En grave schisma, duobus se simul pro Pontificibus Romanis legitimè in locum unius ejusdemque electis gerentibus! Romani fluctuabant Pastorem verum vix dignoscentes, exteri quoque, dubitantes, cum quonam communionem Ecclesiasticam exercere debeant; Cornelius graviter de multis & speciosè accusabatur, pro Novatiano Confessores stabant, invitum se pariter electum esse testabatur; Si ob Heterodoxiam indignus fuit; fidelibus, an pro Episcopo Romano se gerens veram doctrinam annuntiet, inquirendum est.

IV. Secundum in Ecclesia Romana Schisma fuit inter Liberium & Felicem, quod An. Chr. 355. cœpit, Liberio nimirum ob Orthodoxiæ constantem professionem atque S. Athanasii defensionem à Constantio Imperatore in exilium ire jusso, ab Arianis, juxta plerosque, vel à Concilio Sacerdotum, juxta librum de Pontificibus Rom. Damaso adscriptum, etiam, quod aliter, narrante Baronio ad an. 355. n. 57. legitur, procurante Liberio, Felix II. Romanæ Ecclesiæ antehac Diaconus suffectus fuit; Ipse etiam, Arianus nonnullis, negantibus aliis, atque non tantum in Episcoporum legitimorum, sed & Sanctorum Catalogo Felicem hunc ponentibus. Tandem verò exilii pertæsus Liberius adversus ὁμοδοσιον & Athanasium subscripsit, atque restitutus fuit, Felice, verba sunt Onuphrii in annot. ad Felicem II. à populo & senatu notato, & urbe pulso; qui nihilominus Sacerdotii jura in Schismate, dum vixit, contra Liberium modò in urbe, modò extrà in alia civitate annos X. menses III. & dies XI. retinuit.

Secundum inter Liberium & Felicem, cujus historia traditur, atque ambiguitas ex variis Authoribus ostenditur.

uit. Grave & hoc Schisma fuit inter Sanctum & Sanctum; Liberius in exilio munere fungi non potuit; dicitur à quibusdam; à Concilio Sacerdotum; dicitur, procurante Liberio, Felicem electum esse, licet Arianum fuisse dicat Socrates *hist. Eccl. l. II. c. 19.* studiosè tamen vindicatur ab aliis; Contrà Liberius, ut sedem recuperaret, hæresin amplexus est atque damnavit innocentem, uterque autem diu (licet non tam diu post restitutionem Liberii, morte Felicis intercedente;) mansit; Unius autem Ecclesie, inquit Baronius *ad an. 355. n. 56.* occasione illa ipsa, unum tantum esse caput oportet; cui si alterum addas, horrendum monstrum profectò erit, & *n. 57.* unius corporis duo capita turpiter eminebunt. Atque Felicem Platina non tantum à Catholicis subrogatum esse, sed & nulla in re Orthodoxa fidei defuisse, ac postremo ab adversariis captum unà cum multis secum bene sentientibus interfectum esse testatur, propter seditionem à Liberio motam, quem Damasum secutus, licet immeritò inter Pontifices numeraverit; De quo etiam Baronius *ad an. 357. n. 56.* Ex Sozom. *hist. Eccl. l. IV. c. 14.* quòd Episcopi Sirmii congregati ambos pariter sedem Apostolicam administrare, communique consensu & concordia Sacerdotio illo fungi voluerint; sed & *n. 57.* multos à Liberio deficientes, Felici Catholica fidei vexillum extollienti sese junxisse, atque cœpisse tunc Felicem legitimum ab illis haberi Pontificem, existimatumque esse Liberium — à communione Catholicorum prorsus extorrem: impossibile esse judicantibus cunctis, eundem Liberium communicare posse hæreticis atque Catholicis. Cùm igitur adeò manifestè constaret de ejus communione inita Sirmii cum hæreticis; ex eo ipso necessario videbatur exclusus à communione Catholica, atque ob id etiam à Pontificatus functione penitus alienus; Sic etiam *n. 58.* loquitur de persecutione excitata à Magistratibus adversus eos, qui non parerent literis Imperatoris pro Liberii restitutione conscriptis. Contra *n. 59. seqq.* Martyrium Felicis exponit, & *n. 63.* agitur de controversia non levibus temporibus Pontificatus Gregorii XIII. expungendus ne esset Felix ob vitiosum ingressum ejus, vel absque martyrii titulo relinquendus; deque his diu multumque altercatum esse, seque in eam sententiam pedibus ivisse, ut expungendus esset; sed, veluti Divino miraculo Felicis tunc reliquias, cum Titulo: Corpus S. Felicis Papæ & Martyris, qui damnavit Constantium; repertas esse, atque eum sic opportunè visum fuisse admiratione omnium redivivum comparuisse, per se ipsum suam causam acturum, cùm jam valde stylo contradicentium esset oppressus, atque in magna de ejus meritis disceptatione ob innumeras contrarias assertiones causâ cadere videretur.

Con-

Contra Onuphrius in annot. ad Felicem eum absolute rejicit; Neque enim, inquit, Liberius unquam Arianus fuit, neque Felix legitime Pontificatum adeptus est, aut quid contra Constantium gessit, vel ab eo capite est cæsus. Et paulò post; Felix, cum Schismaticus fuerit, nulla ratione inter legitimos Romanos Pontifices numerandus esset: duo enim simul Papæ esse non possunt. In quo quidem Onuphrius Veteres nonnullos sequitur, in eo nempe, quòd malè electus sit Felix, ita enim S. Athanasius apud Doctiss. Launojum Epist. 7. p. 9. seq. in epistola ad solitarios scribit: Constantius incredibile facinus designavit, & quod verè referat imaginem Antichristi, ut qui in locum Ecclesiæ Palatium suum succedere voluerit pro conventu populi & jure comitiorum. 3. Eunuchos presentes esse voluerit, tresque itidem καὶ οἱ θεοὶ καὶ τὰ σκῆπτρα, id est, malis artibus imbutos exploratores, (non enim eos dixeris Episcopos;) ut ipsi Felicem quendam Episcopum in Palatio crearent, dignum profectò talibus suffragatoribus. Ceterum populi omnes, cognitâ Hereticorum pravitate, non permisere eos Ecclesiam intrare, procùlque ab iis recesserunt. Quid igitur hic, quod Antichristi (non) sit, omisit? Similiter Marcellinus & Faustinus in præfatione Libelli precum ad Imperatores ajunt, se jurasse cum cæteris de altero Pontifice, vivente Liberio nullo habendo; Sed Clerum contra fas, quod minimè decuerit, cum summo perjurii scelere, Felicem Archid. in locum Liberii suscepisse, quod factum universo populo displicuerit & se ab ejus processione suspenderit. Idem habet Hieron. in Chronico. Et tamen Felicem Pontificiis multis valdè probari vidimus; Et tamen Bellarminus citat Epistolam Athanasii ejusdem ad eundem Felicem, sub titulo: Domino Beatissimo & honorabili S. Patri Felici, Sanctæ sedis Apostolicæ Urbis Romæ; ad stabiliendam nimirum authoritatem Papalem. Verùm Doct. Vir l. c. optimè infert, supposititiam esse illam Epistolam à Bellarmino citatam. Nos autem inferimus ex dictis in causa Liberii & Felicis, quòd Pontificiis incerta hîc etiam sint omnia, atque huic Liberius, illi Felix magis placeat, uterque iisdem modò placeat, modò displiceat, modò legitimus, modò illegitimus habeatur, electione nonnisi unâ unius factâ, atque schismate vix ac ne vix quidem morte Felicis sublato.

V. Tertium secutum est inter Damasum & Ursicinum; Mortuo enim Liberio, an. 366. al. 367. al. 368. loquitur Onuphrius, annot. ad Fel. Presbyteri aliquot & Diaconi S. R. E. Liberianæ partis statim Ursicinum Diaconum Pontificem constituunt, & à Paulo Episcopo Tiburtino ordinari faciunt; Hi verò, qui Felici adhaeserant, Damasum in schismate

Tertium
inter Da-
masum &
Ursici-
num, quod
unâ cum
etiam malis suis

describi-
tur, &
cum occa-
sione s-
ue cau-
sa, fastu
nempe &
divitiis
Pontif.
an.

etiam ipsi Pontificem Romanum renuntiant, atque ita pessimum schisma & civilis seditio urbem vexare coepit, quae eò usque populo in duas factiones divisa, succrevit, ut in Basilica Sicinii, armatis unâ concurrentibus, ad CXXXVII. Interfecti sint. Quod cum Imperator Valentinianus cognovisset, seditionis Urbanae, schismatisque tollendi causâ, Damasus in Pontificatu confirmato, Ursicinum urbe expulit anno primo & mense secundo ordinationis ejus, atque ita solus Damasus Praesul Apostolica sedis permansit. Subjungit etiam Authores, & tandem: Hac igitur ratione schismata duo fuerunt brevi tempore sub quatuor Pontificibus ferè continuata. Neque immeritò pessimum hoc schisma vocat; Tunc enim, inquit Baronius ad an. 367. n. 6. quae olim coeperat in Clero Romano dissensio ex substitutione Felicis latenter serpens, novi Pontificis electionis occasione re-
crudit; Tunc, sunt verba Ammiani Marcellini apud eundem n. 7. Damasus & Ursicinus supra modum ad rapiendam sedem Episcopalem ar-
dentes scissis studiis asperrimè conflictabantur, ad usque mortis vulnerum-
que discrimina adjumentis utriusque progressis; Tunc, ut narrat idem ibidem, efferata diu plebs agrè postea delinita; Imò anno demum 369. teste Baronio ad eundem n. 2. Ursiciniani, licet manu militari compressi—nequaquam tamen acquieverunt, atque penitus cum Dama-
so communicare abhorruerunt, cumque intra Urbem conventus agere non
liceret; in suburbis, in cryptis arenariis, aliisque privatorum locis Eccle-
siam congregarunt &c. Atque sic res non suffragiis tantum, ut Pla-
tina in Damaso loquitur, sed vi & armis tractabatur; Facta est tan-
ta seditio, imò verò tanta bella coorta sunt, loquitur Ruffinus apud
Bar. ad an. 367. n. 16. alterutrum defendentibus populis, ut replerentur
humano sanguine orationum loca. Atque causam ambitionis eous-
que furentis rectè notat Ammianus Marcellinus apud eundem
n. 8. Neque ego, inquit, abnuo, ostentationem rerum considerans urbana-
rum, hujus rei cupidos, ob impetrandum, quod appetunt, omni contentione la-
terum iurgari debere: Cum id adepti futuri sint ita securi, ut discentur ob-
lationibus matronarum, procedantque vehiculis insidentes, circumspectè ve-
stiti, epulas curantes profusas, adeò ut eorum convivium regales superent
mensas. Qui esse poterant beati revera, si magnitudine Urbis despecta,
quam vitiis opponunt, ad imitationem Antistitum quorundam provincia-
lium viverent, quos tenuitas edendi potandique parcissimè, vilitas etiam in-
dumentorum, & supercilia humum spectantia, perpetuo numini verisque
ejus Cultoribus ut puros commendant & verecundos. Quò etiam colli-
mavit apud eundem n. 10. ex Hieron. epist. 61. Prætextatus ille nobi-
lissimus

lissimus Romanorum, Proconsul in Oriente, ac post Urbanâ Præfecturâ aliisque magistratibus auctus, qui solebat ludens B. Damaso dicere: *Facite me Romanæ Urbis Episcopum & ero protinus Christianus*; frustra luxum excusare conante ibidem Baronio.

VI. Hinc etiam tam serò schismata in Ecclesiam Romanam immissa fuerunt, nempe demum postquam venenum divitiarum in eam effusum esset; Consentit atque optimè rem declarat Il Cardin. p. 3. l. 1. p. 21. seqq. *Cessò la santità &c. cessavit sanctitas Ecclesie* (loquor de sanctitate Electionum Pontificum) inquit Author, quia sub Constantino cessavit persecutio. Ecclesie Constantinus pacem dedit, pacem corporis, sed fortè tormentum animarum; dum enim divitiæ Ecclesiasticis donata sunt, dum ades commoda, imò dominationes urbium assignata, caritas refrigit, Zelus evanuit, devotio periit, & qui ante pœnitendo, jejunando cœlum quæverant, cœperunt quærere thesauros, postulare Abbatias, ambire Episcopatus, atq; cum his Mundanam gloriam. Cum divitiis introducta sunt schismata, & hereses, dum introduceretur superbia in corda ante humilium atque dignitates primò fugientium. Atque Papatus ille, qui olim fugiebatur, tanquam furori Tyrannorum exponens, ab omnibus ambiri cœpit, quam primùm perventum est à timore ad securitatem, à fuga ad quietem, à tormentis ad felicitatem. Quos enim ante Pontificatûs paupertas Tyrannis subjecit, hi tandem putabant, se cum Pontificatûs divitiis martyres reddere posse ipsos Tyrannos. Initium hujus ambitionis in hoc schismate notabile apparuit; Duo enim priora magis religionum diversitati deberi ex dictis liquet. In hoc autem inter Damasum & Ursicinum ambitio manifestius dominata est, hæc arma utrinque in manus dedit, hæc cædes, quæ utriusque sexûs fuisse dicuntur, promovit, quibus sola Imperatoria autoritas finem imponere potuit, iudicio pro Damaso lato. An autem fortior & cui violentiæ majorem culpam nonnulli tribuunt, obtinere debuit, idque autoritate & jussu Imperatoris?

VII. Quartum Schisma A. Ch. 418. magnâ, ut Stella in Bonif. habet in Clero seditione cœpit inter Bonifacium & Eulaliû, atque hujus quidem, si fides est habenda Symmachi literis, longè melior causa fuit, interim tamen, quia, lite ad Imperatoris & Episcoporum tribunal vocatâ, atque interea temporis Episcopali munere Romano Achilleo Episcopo Spoletino demandato, Eulalius in urbem contra Imperatoris voluntatem regressus ibi tumultui occasionem præbuit, Bonifacius ei ab Imperatore irato prælatus,

Qua etiam occasio siue causa schismatum in genere porro declaratur atque de schismate iudicium fertur.

Quartum inter Bonifacium & Eulaliû, unâ cum legibus eâ occasione latis atque Authoris

Ἰπικεῖν & confirmatus fuit, qui & posthac Imperatorem, (Honorius is erat) *exponitur.* de tollendo in Romanorum Pontificum Electione ambitu rogavit, atque ita effecit, ut sequens ab Imperatore decretum, quod apud Baronium *ad an. 419. n. 41.* habetur, atque in Jure Canonico *decr. p. 1. dist. 79. c. 8. si duo ; prodierit : Si duo contra fas temeritate certantes fuerint ordinati ; nullum ex his futurum penitus Sacerdotem : Sed illum solum in sede Apostolica permansurum, quem ex numero Clericorum nova ordinatione divinum judicium & universitatis consensus elegerit.* Unde id observandum est, ut omnes tranquillam mentem & pacificos animos ex serenitatis nostrae admonitione custodiant, nec aliquid, seditiosis conspirantibus, tentare conentur : Cum certum sit, nulli partium sua studia profutura ; Juxta quod decretum nonnulli ex sequentibus Papatu carere debuissent ; Dubium etiam habet Glossator, quis judex esse debeat de hoc, an electio sit contra fas ? Maximè Pontificiis vitiosum esse debet, quòd Bonifacius solo Imperatoris nutu Eulalio, cui major pars adhærebat, prælatus fuit.

Quintum
inter Lau-
rentium
& Sym-
machum
quale fue-
rit, variè
indicatur.

VIII. Quintum Schisma fuit Symmachi & Laurentii, facta est horum electio, teste Platina, in Symmacho, non sine magna discordia, parte Cleri illum, parte altera hunc in locum demortui Anastasii sufficiente, atq; seditio ingens in senatu ac populo Romano bifariam divisa orta est, tanta — ut multi tum ex Clero, tum ex populo passim caderentur, nec sacris virginibus parcerent — nec finis tantæ cedis factus fuisset, nî Faustus Consul Clericos miseratus, contra Probinum tanti mali auctorem arma sumpsisset. Quæ Anastasius in Symmacho apud Bar. *ad an. 502. n. 12.* fusius persequitur, quòd nempe sexus fœmininus denudatus, omni die pugna contra Ecclesiam gesta sit, multi Sacerdotes occisi fuerint, ita ut nulli esset securitas die & nocte de Clero in Civitate ambulare. In schismate hoc pernicioso & atroci, ut Onuphrius *annot. ad Sym.* vocat, præter cedes etiam rapinas & alia innumera mala commemorat apud Baronium Theodorus Lector *l. 2. collect;* atque, eodem indice, usque ad triennium propagata fuisse docet, ambobus quidem Ravennam ad judicium Regis Theodorici, verba sunt Anastasii Bibliothecarii, pergentibus, à quo Symmachus Episcopus Romanus declaratus fuit ; *ad an. 477. n. 5.* Idem etiam Baronius *n. 6.* titulum facit ; Schisma ambiguitate perplexum ; quod verbis sequentibus declarat : Turbulentissimus quidem hoc anno fuit status Romanæ Ecclesiæ, cum & Clerici inter se mutuo scissi certarent, & Senatores amplissimi ordinis magno periculo totius perdendæ Urbis inter se invicem obstinatis animis conflictarent : illud autem nutrie-
bat

bat incendium, quod res nequaquam eo statu reposita esset, ut palam omnino de alterius legitima electione constaret, quod de alterius inclusione certum quid patensque affirmari valuerit; adeo ut, cujus essent potiora jura, videri potuisset aliquamdiu excusabilis ignorantia; atque venialis fuerit culpa, magis Laurentio studere, quam Symmacho usque ad Synodi decretum: quo causa Symmacho adjudicata fuit. Quis enim in re tanta acquiescere iudicio secularis Principis ejusdemque Ariani cogi posse, sibi videri poterat? Sed neque uno anno terminatam fuisse litem idem quoque verbis expressis n. 5. docet: Haud unius anni, inquit, sed plurium fuit ejusmodi in Romana Ecclesia certamen; quod sæpe consopitum, vehementiori eruptione recrudit. Ubi etiam ambiguitatem porro ita declarat: Partem quidem Laurentii additæ vires vehementer ex eo fuerunt, quod idem habuit promotorem Paschasium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconum, Virum, qui tum ex doctrina, tum etiam ex vitæ sanctitate summam sibi gloriam compararat; quod populus perfacile commoveri posset. Quem Paschasium quoque n. 7. & 8. pœnis Purgatorii ideò mancipatum, atque ex iis tandem liberatum introducit. Ut & ad a. 499. n. 3. seqq. à Symmacho per Theodoricum confirmato celebratum Concilium describit, ut Episcopalem ambitum & confusionis incertum vel popularem tumultum, quem per subreptionem Diaboli usurpatione aliquorum, tempore creationis meæ (loquitur Præses ad Patres) constat exortum, communicato pariter tractatu in futurum possimus robuste ac vivaciter amputare; Cujus acta jam supra dedimus. Causa autem continuati schismatis fuit, quod adversarii Symmachum adulterii, ut Baronius ex Anastasio ad an. 499. n. 34. narrat, accusantes Visitatorem, sive inquisitorem criminum ad an. 500. n. 3. Petrum Albinae civitatis, à Rege impetrarunt. En rursus Schisma ambiguum, cadibus, rapinis atque innumeris malis foedissimum, & quod Authoritate Regis Ariani tandem terminari opus fuit.

IX. Sextum Schisma fuit Bonfacii II. & Dioscori; Cujus hanc causam fuisse conjicit Baronius ad an. 530. n. 3. quod conanti Athalarico Regi aliquem consecrandum deligere Sacerdotem, parte Cleri illi consentiente, reliqui adversati alium ex adverso creaverint Romanum Pontificem. Sublatum illud mox morte Dioscori, quem defunctum damnari voluit Chirographo Bonifacius, cui tamen, sunt verba Anastasii apud eundem n. 3. in Episcopatu nullus subscripsit, dum plurima multitudo fuisset cum Dioscoro. Morte igitur alterius hoc tolli debuit, Anti-Papæ, cum quo plurima multitudo fuerat.

Sextum
inter Bo-
nifacium
II. & Dio-
scorum
exhibe-
tur.

X. Septi-

Septi-
mum in-
ter Silve-
rium &
Vigiliū;
Electio
Silverii
vitiosa;

X. *Septimum Schisma fuit inter Silverium & Vigiliū. Et Silverius quidem procurante Theodato Gothorum Rege Pontificatum adeptus est; Theodato jubente, inquit Platina in Silverio; cuius minæ plus valuerunt; Mortem enim his clericis minatus est, qui nomina sua non subscriberent in creatione Silverii; Eadem, imò plura habet Anastasius apud Baronium ad an. 536. n. 120. his verbis: Theodatus corruptus pecuniæ dato, talem timorem indixit Clero, ut, qui non consentirent in ejus ordinatione, gladio punirentur. Sacerdotes quidam non subscripserunt in eum secundum morem antiquum, neque decretum confirmaverunt ante ordinationem. Jam autem ordinato Silverio sub vi & metu, propter adunationem Ecclesiæ & religionis, postmodum subscripserunt Presbyteri. En eximiam electionem unius minis & violentiæ hominis Ariani debitam!*

Vigilii in-
vasio pes-
sima;

XI. Videamus de electione alterius: An. Ch. 538. quod Baronius n. 5. ex Procopio narrat, oborta suspitione, Silverium defecturum ad Gothos, in Græciam transmissum fuisse. Sed non tantum Platina in Silverio subornatis à Vigilio testibus id tribuit, verum etiam Baronius l. c. Silverium excusat, dolosa fraudis pretextum vocando suspitionem: ejusmodi enim, inquit, velamento obtegebatur, quod impia Theodora (ut dictum est ex Liberato Diacono) cum Vigilio ab Urbe Constantinopolim accersito molita fuerat: nempe se effecturam, ut ipse Pontifex, expulso Silverio, crearetur, dummodo, quod sponderat insana cupiditate flagrans & ambitione Vigilius, Anthimum ab Agapeto (prædecessore) damnatum in Constantinopolitanam sedem restitueret. Quod etiam proxime ex Anastasio n. eod. & 6. confirmat, maxime quoad falsos testes, qui urgente jussione exierunt, addens, quomodo Silverius, ab Antonina Patricia Belisarii uxore, cui id commiserat maritus, ut huic Theodora Augusta, condemnatus, atque à Subdiacono Regionario Regionis primæ Monachicâ veste indutus, à Vigilio Archidiacono in sua quasi fide susceptus, & in exilium ad Pontianas missus, & sustentatus fuerit cum pane tribulationis & angustia.

Baronii
de pessimo
tunc Vigi-
lii statu
testimo-
nia;

XII. Quam Baronius n. 9. magnam atque horribilem in Ecclesia Romana tempestatem vocat à furente hæretica famina excitatam, ab ambizioso Diacono procuratam, per Belisarium autem impie admodum consummatam &c. n. 12. autem ex Liberato Diac. in Breviar. cap. 22. narrat, quomodo Vigilius ita ordinatus atque à Bellisario, implere promissionem suam, quam Augusta promiserat, ut sibi redderet duo auricentaria promissa compulsus, timore Romanorum & avaritiâ patrocinate,

nante, sponſiones ſuas implere noluerit: cujus n. 14. epistolam impiam, quam tamen n. 15. ejus non fuiſſe contendit, ut & blasphemias, quas n. 16. habet, Vigili nomine ſcriptas, de quo tamen n. 17. ait: Quid reliquum eſſe potuit ſalis infatuati, niſi ut conculcaretur ab omnibus, & projiceretur in hæreſium ſterquilinum? Putorem namque contraxit hæreticæ pravitatis ex conſuetudine inita cum hæreticis. En in quod barathrum infelicem hominem conjecit ambitio! in quantam eum inſaniam & inſamiam adegit gloriæ vanæ cupido! cujus cauſa cogatur & in ipſo portu pati naufragium, in Petra petreæ ſcandalum eſſe, atque in ſede videri mobilem, & in fide infidelem haberi. Ita planè ſententiâ Domini judicatur à fide excidere, qui gloriæ mancipium ſe conſtituit, ipſo dicente (Jo. V.) Quomodo poteſtis credere, ſi gloriâ ab invicem accipitis? & de hujus ſimili Joannes (3. Joh. 9.) Diotrephes, qui amat primatum gerere in eis, non nos recipit. Et n. 18. quod jam temporibus Bonifacii, ut ab eo vivente ſubrogaretur in ſedem, contra leges omnes Eccleſiaſticas atque morem impudens pertentârit, atque ita planè pondere ſclerum pragravatus, dum ſurſum aſcendere meditatus ſit, deorſum unâ cum iis & ab iis, qui in cælo principatum ſuperbè appetierint, demerſus fuerit, eadem cum illis conſilia mente volvens: In cælum conſcendam &c. ex Jeſ XIV. &c. Et n. 19. quod undique contra eum ſacrilegia clament, & n. 20. alienæ ſedis emptorem & invaſorem, quæ negari non poſſint, fuiſſe, neque mirum videri debere, ut perditus homo addiderit ad ſchiſma hæreſin quoque—lupus gregem invadens, fur & latro, non per oſtium, ſed aliunde in ovile ovium conſcendens, pseudoepiſcopus—ac denique Antichriſtus.

XIII. Subjungit: Superat ejuſmodi ſcelus quodlibet id genus antea perpetratum: cedit huic Novati (Novatiani) impietas, pertinacia. Urſicini, Laurentii præſumptio, ac denique aliorum omnium Schiſmaticorum Antiſtitum ſuperbia, arrogantia atque facinoroſa temeritas; ſiquidem nemo ſicut iſte, tantâ impudentiâ in viventis Pontificis ſedem inſiliit, ut talibus perfidiæ præmiſſis anteambulonibus ſacrilegiis eam occupârit, tantoque periculo ex pactis conventis cum hæreticis obtinuerit; cùm ejusmodi improbo factò janua aperta videri potuiſſet, per quam in Romanam Eccleſiam (proh ſcelus!) hæreſes cum hæreticis ſe immitterent, atque cuncta Apoſtolica dogmata peſſum darent. Nullum hæcenus ſchiſma extitit, ex quo in tantam ignominiam inducta ſit ipſa Pontificis ſacroſancta majeſtas, cùm datur laico homini, abſque Concilio, ulloque Sacerdotum aſſenſu damnare primæ ſedis Antiſtitem; vique pellere expoliatūque ſacerdotalibus indumentis procul ejicere in exilium, & reſtitutum licet ſententiâ Im-

De ſchiſ-
matis hu-
jus gravi-
tate, ex
eodem.

peratoris, nihilominus in insulam relegare, morique cogere: Et n. 21. spurium atque penitus illegitimum, quæ tamen Pontificii muneris essent, exequi minimè prætermisisse dicit, atque seqq. prolixè ex Epistolis ad varios ab eo datis ostendit.

*Silverii
ad Vigi-
lium epi-
stola; unâ
cum Baro-
nii epipho-
nemati-
bus.*

XIV. Sed & ad an. 539. n. 283. sequentem Silverii ad Vigilium epistolam inserit:

Silverius Episcopus Vigilio.

Multis te transgressionibus irretitum Sacerdotalis jam dudum novit generalitas. Et quia cruentis humano sanguine manibus, decessoribus nostris pervicaciâ tuâ subripiens, Leviticis præsumpseris excubare ministeriis, plerique noverunt fidelium. Nam quia contra jura Canonica, temporibus sanctæ memoriæ Bonifacii Papæ, ipso vivente, Successor ejus designari conabar, nisi tibi amplissimi Senatûs obviâset justitia: tunc providentiâ pastoralis ac Pontificali auctoritate, tua execranda jam debuerant auspicia detruncari. Sed, dum parvum vulnus in te neglectum est, insanabile accrevit apostema; quod nisi ferro altius abscindatur, fomentum sentire non potest medicinam. Quippe qui nequissimi Spiritûs audaciæ, ambitionis phrenesim concipiens, in illius Apostolici medici, cui animas ligandi solvendique collata & concessa potestas est, versaris contumeliam, novumque scelus erroris in Apostolica sede rursus niteris inducere; & in morem Simonis, cujus discipulum te ostendis operibus, datâ pecuniâ meque repulso, qui, favente Domino, tribus jam jugiter emensis temporibus ei præsideo, tempora mea niteris invadere. Habeto ergo cum his, qui tibi consentiunt, pœna damnationis sententiam: Sublatumque tibi nomen & munus ministerii sacerdotalis agnosce, sancti Spiritûs judicio & Apostolicâ à nobis auctoritate damnatus. Sic enim decet fidem sanctorum Patrum in Ecclesia servari Catholica; ut, quod habuit, amittat, qui improbabili temeritate, quod non accepit, assumpserit. Data octavo Kalendas Julii, Principe Basilio, pro quo aliam lectionem Belisario Patricio habere, Baronius annotat. Qui & n. 4. ex epistola in vinculis nitentem Pontificiam potestatem magnificis verbis extollit, utpote quâ ostensum sit orbi universo, illum, qui fastigium Apostolici throni ruiturus ascendit, seque pro Pontifice gerit, non referre Simonem Petrum, sed magum, neque Vicarium Christi esse, sed Antichristum. n. 9. commemorat, quomodo auctis adversariorum odiis, arctiori Silverius custodiæ traditus, ac denique consumi inediâ coactus fuerit; Sed id quidem sensim, non statim violentèrque. ad an. 540, autem n. 2. mortem ejus martyrium vocat.

XV. Le-

XV. Lepidus verò planè est, quòd n. 3. & 4. ex solis Anastasii verbis: *Cessavit Episcopatus (Silverii) dies sex*; abdicationem Vigilii considerantis, minimè se legitimum fore dicendum Pontificem, quem tot crimina deturpâssent, cùm præter Simoniacam labem, redarguerent ipsum conniventia cum hæreticis, pactis conventis conscripta jurataque ipsorum defensio, Anthimi restitutio, Silverii insuper prædecessoris expulsio ejusdemque necis cooperatio, atque demum, quòd post damnationem & anathema in ipsum à Silverio irrogatum sedisset nihilominus tanquam verus in Ecclesia Pontifex; atque electionem novam. Quæ tamen ab una parte ex verbis Anastasii inferri nequit; sunt enim primò Anastasii, secundo folius, cùm de abdicatione illa atque nova electione alia atque vetustiora documenta adesse deberent; tertio, cessatio, quæ pro more ab Anastasio additur, respicere potest tempus accepti nuncii, quo Vigilius, sublato æmulo, solus atque securus in sede sedere cœpit.

Figmentum de nova Vigilii electione excutitur.

XVI. Ab altera autem parte talem electionem novam Baronius n. 4. seqq. non tantùm sine teste fingit, sed & prolixè, fictis pariter circumstantiis, describit, quæ & ipsa vitiosa sine dubio censeretur debet; Quòd ipse id fecerit, semet abdicans tanquam representaturus in scena Comœdiam, non ex animo, sed ut quoquo modo eliceret de sua electione Cleri Romani consensum: inde mihi facilè persuadeo, inquit, dum non, ut par erat, pœnitere scelerum patratorum, omnem penitus conceptam de sede Pontificia spem abiecit, séque ea prorsus judicavit indignum, reliquum vitæ tempus (ut ab eo exigebant gravissima criminum pondera) in lacrymis sibi transigendum indixit; sed consuetâ summi honoris prurigne exagitatus, ut eum consequi tutò posset, nec unquam inde ejici ob perpetrata delicta, hujusmodi sibi vaser viam aperiendam curavit; Cùm præsertim securus de Belisarii voluntate, cujus studiis ex Theodora Augusta mandatis foret totius Cleri extorquendus assensus, baud dubiam jaceret aleam, cùm scirent eandem, quam vellet, faciem reddituram.

Nova illa Electio tamen à Baronio pessima fingitur atque describitur.

XVII. Verùm, ut dixi, de nova Electione utut tam vitiosam fuisse dicant, nihil habetur, atque insuper etiam præsupponi debet, anathema à Silverio Vigilio denuntiatum nunquam ab illo revocatum esse; & modis omnibus vitiosa hujus electio apparet, vitiosum regimen, tam malis artibus promoti, à Silverio, judice Baronio, jure meritòque excommunicati. Quem proin idem etiam ridiculè post mortem Silverii, quia nimirum alius tunc deerat, tanquam legitimum & optimum Pontificem commendat, atque di-

Vigilius tunc non legitimus Pontifex factus est.

vinitus inspirato consilio n. 8. electionem tribuit, quæ nutu Dei facta n. 11. divino consilio permissa & insigne miraculum sit, atque certum indicium, Ecclesiam Romanam à portis inferi semper illasam permanere.

Nuga Baroniana de mutatione Vigilii proponuntur;

XVIII. Prout quoque ineptè ibi de mutatione Vigilii atque Pontificum in melius loqui incipit, Romanam Ecclesiam mirificâ quadam transformatione, quos iniquos acceperit, solere mox reddere sanctos, ut iidem fixè mox ipsi inhærentes sacræ petrae, super quam Christus suam fundavit Ecclesiam, instar polypi ipsius colorem accipiant, & quod majus sit, ejusdem quoque consequantur robur & firmitatem; Deum Ecclesiam suam haud dereliquisse, sed, cum ipse eidem præsideret Antistes, mala cuncta obstantia convertere scivit in bonum, ipsosque lupos in gregem irruentes in optimos mutare pastores: ut omnes intelligerent, esse Deum, qui regat Israël; n. 11. permissam hæc idè esse, ne quis contemnendum putet, si quem viderit, non meritis, sed nomine tantum referentem Petrum sedere super Apostolicam sedem Pontificem; memor & umbra Petri à Deo præstitam esse immensam virtutem: nam etsi quid mane esse umbra prorsus appareat, corpus tamen ipsum sole illustratum ostendit: sicque ex Divina Petro facta promissione, qui umbra tantum ejus corporis sua imbecillitate videri possent creati Pontifices, eosdem tamen non esse Apostolica virtutis expertes. Et paulò post: Vigilius (quod magna admiratione dignum est) statim ubi legitimâ electione Petri thronum conscendit, Sacerdotale robur accepit, & Constantiam induit Pontificiam. Et n. 13. sed jam audi grandi miraculo novâ hominem loquentem linguâ, ubi Pontifex cœpit esse germanus: ut secundum vetus proverbium illud: Num & Saul inter Prophetas? acciderit, momentoque temporis, ubi in sancta Ecclesia sede verè Vigilius constitit, novam formam acceperit, novas voces ediderit, & consona sanctis Patribus prophetarit, mutatus mirâ transformatione in virum alterum, nempe ex hoste in defensorem, ex persecutore in prædicatorem, ex blasphemio in-confessorem, atque demum in omnibus ex perfido in fidelem.

Refutantur.

XIX. Miri certè de mira transformatione triumph! In quibus igitur tam mirè transformatus fuit? Ambitiosus fuit antehac; non amplius se ita ostendere poterat postea, cum jam optatis potitus, cum jam æmulus sublatus esset; sed tamen adhuc ostendit, quando Synodo Constantinopolitanae interesse noluit, ne post Constantinopolitanum sedere deberet. Officium egit deinceps; Sed ex Baronio jam jam audivimus, cum, cum adhuc spurcius, illegitimus,

mus, Simon Magus, Antichristus, Pseudepiscopus, fur & latro esset, quæ Pontificii muneris essent, exequi minimè prætermisisse; Orthodoxum se tandem ostendit; sed, quòd Heterodoxis adulatus est, à cupiditate Pontificatus profectum esse, manifestè Baronius docet, quo igitur obtento, simulare amplius non habuit opus, imò si hæresin defendendam suscepisset, id eum apud Occidentales in calamitates con-
jicere potuisset, & jam cum secunda vice adhuc eligendus esset, Romani, fingente Baronio n. 8. agnoverunt, eum esse hominem reverà Catholicum, imò posthac non usque adeò se Constantem in doctrina exhibuit, dum Capitula tria modò approbavit, modò damnavit, iteratis vicibus. Ubi igitur mira illa transformatio? Annon potius mira est Baronii gloriatio? Mirè sunt ejus triumphi de nihilo? Mansit Vigilius, qualis erat, semel tantum electus erat, malè, malè & æmulus ejus Silverius, ut hi etiam duo vitium in se contineant.

XX. Octavum Schisma fuit &, Anastasio testante non minima contentio An. 686. inter Petrum Archipresbyterum, cui clerus, & Theodorum Presbyterum, cui exercitus adhærebat; Et clerus quidem adunatus, inquit Anastasius apud Bar. ad an. 686. n. 2. ante fores Basilicæ Constantinianæ sustinebat, eo quòd qui missi fuerant de exercitu ad custodiendas regiæ Basilicæ valvas, observabant & neminem ingredi permittebant. Exercitus autem omnes in Basilica Sancti Stephani Protomartyris similiter fuerant adunati, & neque illi Clero consentiebant, neque Clerus exercitui acquiescebat, pro supradictis Presbyterorum personis. Sed dum missa ab utrisque partibus responsa irent diutiùs & redirent, & nihil proficerent ad concordiam, tandem clerus tertium elegit, Cononem, qui & exercitui placuit, gaudens ex lite duorum, quorum unus ab universo jam clero electus erat.

XXI. Nonum Schisma fuit, mortuo Conone, inter Theodorum Presbyterum & Paschalem Archidiaconum, quem Platina semel Archipresbyterum vocat; Et hic quidem thesauri, ut idem Platina in Conone I. habet, Pontificii dispensator regnandi cupidus, cum Conon post initum Pontificatum statim in valetudinem incidisset, Joannem Exarchum pecuniâ sollicitavit, ut ejus suffragiis post mortem Cononis Pontificatus sibi decerneretur. Accepit pecuniam Exarchus: quanquam nihil eorum, quæ promiserat, deinceps præstiterit. Non erat certè alio præmio quàm frustratione dignus, homo avarus & imperandi cupidus, qui thesaurum Ecclesiæ, quem mandato Cononis, tum in eleemosynas pauperum, tum in restitutionem templorum erogare debuerat, in largitionem effude-

Octavum
Schisma
inter Pe-
trum &
Theoda-
rum;

Nonum
inter
Theodo-
rum &
Pascha-
lem;

rit, quo nihil potest esse, in viro præsertim Ecclesiastico, detestabilius. Anastasius autem legati ab ipso ægrotante atque tandem mortuo Pontifice clero & monasteriis relictis, cum nondum persolutum esset, promissionem apud Bar. ad an. 687. n. 1. narrat, qui etiam de ipso Schismate apud eundem n. 2. ita loquitur: Ut fieri assolet, Romanus populus in duas partes divisus est; — Theodorus Archipresbyter cum populo, qui ei favebat, præveniens interiorem partem Patriarchii tenuit; Paschalis vero exteriorem partem ab Oratorio S. Silvestri & Basilica domus Julia, quæ super campum respicit, occupavit. Cumque unus alteri locum non cederet, sed utrique immaniter perdurarent, ut unus alium superaret &c. & cum ibi, narrante plenius Platina in Sergio I. tanta altercatio & rixa esset, ut de pugna non ambigeretur, cum alter alteri cessurus non viderentur nisi vi & armis pulsus, principes civitatis, cleri, militiaeque Romanæ, pergit idem, unum in locum secedentes, atque, quid maximè fieri oporteret ad seditionem tollendam, consultantes, neutri eorum, qui ob ambitionem tantos motus concitaverant, demandandum Pontificatum censuerunt, sed tertium rursus, Sergium, elegerunt, quem & à media turba humeris tollentes, primò in oraculum Casarii martyris, mox in Lateranensem Episcopatum detulerunt, refractis vi foribus, repulsisque his, qui locum occupaverant, atque ita illa pars, quia validior erat, sunt verba Anastasii, prævaluit & ingressa est. Quare etiam Theodorus humiliavit se: Paschalem verò nullo modo cordis duritia id facere sinebat, donec coactus & confusus, volens, nolens suum Dominum & electum ingressus saluaret. Hic tamen clanculum, loquitur rursus Platina, Joannem Platinam Exarchum Ravennatum literis, nuntiis & pollicitationibus ad eò concitavit, ut, quæ antea pollicitus fuerat, largitione corruptus tandem præstaret, ut idem Joannes Romam confestim veniret, nullis præmissis nuntiis, quò negligentes & incautos opprimeret. Verùm uti intellexit, Sergium, omnium consensu Pontificem declaratum, instaretque, ut, quæ Paschalis pollicitus fuerat, sibi præstarentur, adversante Sergio, quòd tantam largitionem improbareret, donaria quædam ex Basilica sustulit. Verùm Paschalis tanti mali causa, magices accusatus & convictus, ut sortilegus Archidiaconatu privatur: in monasteriumque pœnitentiæ causâ retruditur: ubi quinquennio post eadem semper pertinaciâ usus, moritur. Subjungit Baronius n. 5. planè apparuit, haud levem esse eam S. R. E. Apostolicæque sedis persecutionem, quam à domesticis pati consuevit. Duo malè electi fuerunt, tertius vi obtinuit, cui cessit unus, alter non valdè, sed se ad

ad vitæ usque finem Pontificem esse credidit, nec certò constat de iis, quæ ita oppressis post imputari solent.

XXII. *Decimum Schisma* fuit inter Paulum I. Stephani II. prædecessoris Fratrem, Diaconum, & Theophylactum Archidiaconum; Cùm enim Stephanus ad extremum pertingeret vitæ, inquit Anastasius in Paulo: illicò & populus hujus Romanæ Urbis divisus est, & alii Theophylactum Archidiaconum tenentes, in ejus domo congregati residebant: Alii verò beatissimo concordabant Paulo Diacono, plurima pars judicum & populi cum eo tenentes, quàm cum prædicto Theophylacto Archidiacono. Et paulò post: populi congregatio, quæ cum—Paulo tenebat, quoniam validior & fortior erat, eum in Pontificatûs culmen elegerunt. Post hæc hi, qui cum præfato Archidiacono congregati erant, dispersi sunt, atque ita Theophylactus post longam contentionem, inquit Platina in Paulo I. explosus, coactus, ut ait Onuphrius in Indice, abdicavit. Quis non & hîc plebis vim prævaluisse videt?

Decimum inter Paulum I. & Theophylactum.

XXIII. *Undecimum Schisma* fuit A. Ch. 767. Indice Onuphrio in Indice, maximè turbulentum, inter Stephanum IV. nonnullis III. Constantinum, & Philippum. Cùm enim Paulus Papa in ægritudine positus nondum adhuc Spiritum exhalaret; inquit Anastasius in Stephano, illico Toto quidam Dux, Nepesinæ civitatis dudum habitator cum suis Germanis, Constantino Passino & Paschale (Desiderii Regis Longobardorum juxta Platinam, voto satisfactorius, qui eum hortabatur, ut Constantinum fratrem vi etiam, quando largitione & ambitione fieri non possit, Pontificem deligat;) aggregantes tam ex eadem Nepesina civitate quàm ex aliis Tusciæ civitatibus multitudinem exercitûs atque catervam rusticorum—in domo ante dicti Totonis armati adstantes legere ibidem subito Constantinum fratrem ejusdem Totonis laicum existentem; faventibus, ut Platina ait, quibusdam amicis largitione & pollicitationibus corruptis. Constantinum autem à Gregorio Prænestino Episcopo coacto sacris initiatum, sicque universum populum sibi Sacramentum præbere fecit, inquit Anastasius, & adveniente die Dominico, rursus cum multitudine armatorum exercituum in Basilicam B. Petri properans, Pontifex ab eodem—& aliis duobus Episcopis—consecratus est, & per anni spatium & mensem unum sedem Apostolicam invasam detinuit; —fecit ordinationem Presbyterorum & Diaconorum, Presbyteros octo, Diaconos quatuor ordinans, sed & Episcopos in ipsius anni circulo & unius mensis fecit per diversa loca numero octo.

Undecimum inter Stephanum IV. al. III. Constantinum & Philippum. Vbi Constantini intrusio.

XXIV.

*Detrusio,
Philippi
atque Ste-
phani con-
stitutio,
illiusque
pariter
dejectio.*

XXIV. Idem Anastasius prolixè post exponit, quomodo Christophorus Primicerius & Consiliarius ejusque filius Sergius tunc Sacellarius à Constantino sub simulatione, se Monachicum habitum in Monasterio Salvatoris suscepturos esse, dimissi & impetrato à Desiderio (qui animum mutasse dici debet,) auxilio in urbem regressi, Totonem quidem in pugna interfecerint, Passino fratre Constantini alio in Patriarchium ad Constantinum fugiente; quomodo item paulò post Philippus Presbyter curante Waldiperto Presbytero electus, & cum gaudio vocibus acclamantibus exceptus, aliquandiu etiam pro Pontifice habitus ab eodem Christophoro Primicerio, qui jure jurando omnibus Romanis affirmabat, se Romam minimè egressurum, quousque Philippus Presbyter de Lateranensi non fuisset expulsus, Patriarchio expulsus per scalam, quæ ducit ad balneum descendens, cum magna reverentia ad suum monasterium reversus, alia verò die, procurante eodem Christophoro, Stephanus electus sit, quo electo, quidam comprehendentes Theodorum Episcopum & Vicedominum Constantini (quod dici impium sit) eruerint oculos, & linguam ei crudeliter amputarint, sed & Passini similiter oculos eruere nisi sint, & tantam impietatem in eos monstraverint, ut nec in proprias domos eos deportari permiserint, ut illis cura à suis hominibus exhiberi deberet; sed ablatis omnibus eorum rebus atque familiis, atque possessionibus, unum ex eis, Theodorum scilicet Episcopum in Monasterium Clivi, Scauri retrudi fecerint, ubi fame & siti cremans, clamansque aquam ita exhalavit spiritum; Passinum verò in monasterium S. Sylvestri deduxerint; Constantinum ipsum verò in medium deductum, magna pondera in ejus adhibentes pedibus, in sella muliebri super equum sedere fecerint, & in monasterium deportari curarint; qui porro ante unam diem ordinationis Stephani degradatus sit, & cui quidam posthac oculos eruerint, eumque cæcum in platea reliquerint, qui & Gracili Tribuno fautori Constantini oculos eruerint & linguam abstulerint, item dicto Waldiperto; In Constantinum autem in Synodo collecta supplicem atque dicentem, vim se in populo pertulisse, atque per brachium populi fuisse electum, nihil durius statutum fuisse, sed alia die respondentem, nihil novi se fecisse, quia & Sergius Archiepiscopus Ravennatum Laicus existens effectus sit, & Stephanus Neapolitanæ civitatis & ipse Laicus repente Episcopus consecratus sit, iratos Sacerdotes alapis ejus cervicem cedere facientes, eum extra eandem Ecclesiam ejecisse; Tunc combustis omnibus ejus actionum gestis, simul & consilium illud, quod in scriptis de ejus quasi

quasi confirmatione editum fuerit, combussisse in medio Presbyterii ipsius Ecclesiae; Hoc facto Papam se in terram cum universis Sacerdotibus & populo Romano projecisse, clamantesque kyrie eleyson, cum ingenti fletu peccasse se omnes confessos esse, pro eo, quod de manibus ipsius Constantini communionem suscepissent, sicque ex hoc omnibus indictam esse poenitentiam; Tunc allatis sacratissimis Canonibus, eisque liquido perscrutatis, promulgatam esse sententiam ab eodem Sacerdotali Concilio sub Anathematis interdicto, ne ullus unquam presumat laicorum, neque ex alio ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus vel Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad Sacri Pontificatus honorem possit promoveri.

XXV. In eodem quoque Concilio promulgatum esse, tradit: Ut qui Episcopi ex Presbyteris sive Diaconibus ab eo ordinati fuerant, in pristinum honoris sui gradum reverterentur, & si placibile fuisset omni populo civitatis suae, denuo facto decreto electionis more solito, cum clero & plebe ad Apostolicam venissent sedem &c. Presbyteri verò illi & Diacones simili modo in illum, in quo existebant, habitum reverterentur &c. ut sic omnia, quae Constantinus egit, iterari debuerint præter Baptisma ac sanctum Chrisma. Monet tamen de Episcopis Baronius, non iterum consecratos fuisse, sed accepisse tantum, more majorum, benedictionis mysterium, ritus illos solennes adhiberi solitos in reconciliatione schismatici vel heretici. Sed tanquam de reordinatione loquitur Anastasius, neque prima ordinatio legitima esse potuit ab Antichristo & Pseudepiscopo facta, neque etiam ab eo baptisma ac Chrisma bene administrari potuerunt. Quid autem judicandum erit de illis, quos ordinati à Constantino ordinârunt, baptizârunt, de aliis, quæ egerunt? Cæterum certè mala fuit electio Constantini, sed anno integro & amplius alius Papa non fuit, subsecutam autem Stephani Electionem quoque haud nævis suis caruisse, ex dictis patet & rebus violenter gestis, & quæ contra Constantinum gesta atque decreta sunt, etiam aliis profectò haud parùm nocent. Omnia verò nævum in electione duorum multiplicem ostendunt.

De reordinatione ordinatorum à Constantino, atque Schismatis vitio, etiam ex parte Stephani.

XXVI. Duodecimum Schisma fuit A. Ch. 824. Onuphr. 827. inter Eugenium II. & Zosimum, Onuphrio Zinzinum, duo enim, inquit Anastasius, per contentionem populi electi fuerunt, Eugenius tamen, vincente nobilium parte, subrogatus est, alter verò non longè post, ut Onuphrius in Indice ait, abdicavit. Ejusmodi autem Schisma, cujus sic breviter auctor meminit, haud levis fuisse momenti, significant, judicio, Baronii ad a. 824. n. 12. ea, quæ post electum probatūque Eugenium remansisse, subjiciuntur, nimirum

Duodecimum Schisma inter Eugenium II. & Zosimum ab Onuphrio Zinzinum.

rum ob Romanorum implacabiles dissensiones ab eo, quibus cum universa urbs flagraret, opus fuisse Ludovico Imperatori, ad has componendas mittere Lotharium filium suum. Etenim Pontifex ab altera parte populi postulatus, ab altera haud adeo libenter acceptus erat, ut se ipsi in omnibus crederet, ut qui à parte adversariorum stare sibi persuaderet. Ad has igitur sedandas haud levioris momenti discordias, Lotharius, ut dictum, mittitur à Ludovico in Urbem &c.

Decimum
tertium
inter Be-
ned. III.
& Ana-
stasium.

XXVII. Decimum tertium schisma fuit A. Chr. 855. inter Benedictum III. & Anastasium; Hic enim, ut Baronius ad an. 855. n. 36. ait atque n. seqq. partim ex Anastasio prolixius ostendit, factione juniorum, qui usi sunt ad flagitium operâ Legatorum Imperatoris intrusus fuit olim Presbyter tituli S. Marcelli excommunicatus; verum resistente magnâ constantiâ Clero Romano, populôquo Anastasio Schismatico renitente, ejectus, atque in sedem suam iterum Benedictus restitutus fuit. Atque illud etiam Schisma non leve fuit, dum Anastasio Anti-Papæ Clerus (cujus pars quoque ante ei se adjunxerat) atque Romana plebs ac procures obviârunt pariter n. 41. atque ille in solio resedit, contra Benedictus Pontificalibus spoliatus, multisque injuriis verberibusque repletus fuit, ut quidem Anastasius ibi narrat; Sed tandem ipsi etiam Imperatoris Legati Benedictum susceperunt.

Deci-
mum-
quartum
inter For-
mosum &
Sergium.
Vbi primò
de serie
Episcopo-
rum illius
temporis,
& qualis
fuerit
Formosi
electio.

XXVIII. Decimum quartum Schisma An. Ch. 891. inter Formosum & Sergium. Ortum illud est, mortuo Stephano VI. atque reprehendit Baronius ad an. 891. n. 1. eos, qui Formosum ante hunc Stephanum collocant, atque etiam Stephano huic absurdè nimis facinus in cadavere Formosi patratum tribuunt, nisi intelligant de Stephano illo nequissimo septimo, dicto sexto. Prout etiam ibi alios, qui Pontifices imaginarios illi temporis tribuant, Agapetum atque Basilium, redarguit. De Formoso diversimodè judicant Authores Pontificii, atque de ejus electione. Baronio quidem laudatissimus est, sed Platina longè alium perhibet, narrat enim in vita ejus, quòd aliquando Joannis Pontificis severitatem veritus, Episcopatum suum deferens, in Gallias aufugerit. Verùm cum revocatus redire abnueret, anathemate notatus Romam veniens omni Ecclesiastica dignitate privatus, profana indumenta simul cum moribus assumpserit. Cujus nonnulli hanc causam arbitrentur, quòd ejus conjurationis conscius & auctor fuerit, quâ Joannes captus & in vincula conjectus sit; contumeliâ motum Formosum ab urbe discedentem jurejurando affirmasse, se nunquam postea vel Romam, vel ad Episcopatum rediturum. At verò Martinum Joannis successorem homi-
nem

nem postea juramento solutum in patriam & pristinam dignitatem restituisse, unde ad Pontificatum non ita multò post largitione potius, quàm virtute, contradicentibus quibusdam, assumptus fuerit. Idem in Formoso observat: Nescio quo factò accidisse dicam, ut unà cum industria Imperatorum, simul etiam Pontificum virtus & integritas defecerit: quæ quidem tempora infelicissima esse arbitror, cum auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui cives, quales sunt in Republica Principes. Assumptionis ejus diem ut & obitus prædecessoris, & tempus sedis vacantis tutò affirmari non posse, auctor est Baronius l. c. n. 3. Ceterum tumultuariam ejus fuisse electionem, elevante se contra eum Sergio Diacono, ex Luitprando ostendit, quem Romanorum pars quædam sibi elegerit, sed quem ea, quæ Formosi partibus favebat purè, cum non mediocri tumultu & injuria ab altari expulerit, & Formosum Papam constituerit. Observat Onuphrius annot. ad Form. Formosum primum omnium Romanorum Pontificum ex alienæ diocæseos Episcopo Romanum Pontificem esse factum, cum ante ipsum nonnisi ex Presbytero, vel Diacono Cardinalibus factus fuisset Romæ Papa. Erat enim antehac Portuensis Episcopus.

XXIX. Quæ cum cadavere defuncti acciderint ad an. 897. *Quæ cum*
 n. 2. ita enarrat: Hoc anno contingere illa nefanda, quæ Luitprandus (l. 1. *cadavere*
 c. 8.) & alii recensent, sed malè: retribuent Sergio, quæ Stephano VII. *defuncti*
 Synodalia adscribunt Acta, quibus fides major jure sit adhibenda. Lapsum *accide-*
 verò memoria Luitprandum horum auctorem oportuit, ut adscripserit Ser-
 gio Papæ, quod factum per Stephanum liquet. Sed audiamus, quæ narrat
 ipse Luitprandus: Formoso, inquit, defuncto atque Arnulpho in pro-
 pria reverso, is qui post mortem Formosi Papa constitutus est, ex-
 pellitur, Sergiûsque Papa per Adelbertum constituitur. Quo con-
 stituto, ut impius doctrinarumque Sanctarum inscius, Formosum
 è sepulchro extrahere, atque in sedem Romani Pontificatûs, Sa-
 cerdotalibus indumentis indutum collocare præcepit. Cui & ait:
 Cum Portuensis esses Episcopus, cur ambitionis Spiritu Romanam univer-
 salem sedem usurpasti? His expletis, sacris mox exutum vestimen-
 tis, digitisque tribus abscissis: quibus benedicere moris est, in Ty-
 berim jactare præcepit, cunctosque, quos ipse ordinaverat, gradu
 proprio depositos iterum ordinavit. Ista quidem Onuphrius an-
 notat ad Form. fabulæ magis quàm vero similia esse contendit, atque id
 ex scriptorum in hoc diversitate atque repugnantia facile liquere ar-
 bitratur. Non autem tam facile Luitprando digno illius temporis
 & aliis scriptoribus quædam relationum diversitas fidem adimere

potest; De eo, quodd nonnulli Sergio tribuunt factum, jam ex parte respondit Baronius & porro respondet n. 3. Luitprandum Sergio adscribere, quodd ipse fuerit ad illud perpetrandum antesignanus & auctor. Caterum gravio rem culpam Stephani Papae fuisse &c. Idem etiam non male ex Synodis ibidem factum in dubium vocantes refutari posse arguit, quia nimirum Stephanus nefarium scelus, impium & detestandum Synodo collecta probaverit, quae rescissa postea ignique tradita fuerit à Joanne IX. cum ista omnia per Stephanum Papam Synodice acta, Joannes postea convocato ad haec Concilio (ut testentur ipsa Acta ejusdem Romani Concilii) penitus aboleverit, ex quibus, ita pergit, erroris arguuntur, qui ista de Formoso negant & conficta putant.

Quod factum porro firmatur & quale fuerit, ostenditur.

XXX. Factum quoque Platina in Stephano VI. confirmat, atque ex Martino (Polono) recenset, ejusque causam in maximo odio Stephani erga Formosum; odii causam in eo ostendit, quodd tunc jam eò devenissent Ecclesiastici, ut non coacti, ut antea, sed sponte largitionibus Pontificium munus obirent, atque Formosus Stephano antea impedimento fuisset, quodd minus optata sede potiretur; Imò inde derivat consuetudinem pessimam, quae postea ferè semper servata sit, ut acta priorum Pontificum sequentes aut infringere, aut omnino tollerent. Quodd haecenus certè ab optimis illis Pontificibus, quorum vitam conscripsimus, inquit, alienum fuit. Sic quoque quodd minus Paulus II. Formosi nomen obtinuerit, ei tribuit, quodd eum deterruere Cardinales quidam historia non ignari, ne post mortem id accideret, quodd olim Formoso. Quale autem illud factum fuerit, facile colligitur tanta rabie, ut Platina loquitur, in cadaver saevientis, & jam Baronius culpam ibi majorem atque minorem agnovit, atque non parvam fuisse ex indigitato à Baronio Concilio sub Joanne IX. habito constat; Sed & Baronius porro n. 2. Furore percitus homo, non quodd jure liceret, sed, quodd exestuans rabies suasit, implevit: addit tamen: non fuit error in fide, sed violenta tyrannis in facto. Sufficit, quis enim monstro usque ad eò saevienti infallibilitatem in fide tribuat? Sed & abrogavit Stephanus, teste etiam Platina, in genere decreta Formosi, res gestas ejus rescidit, atque doctrinarum sanctarum nescium damnavit, reclamantibus, (ut Sigebertus ait) qui aderant. Atque quascunque hinc partes amplectantur Pontificii, haerent; Aut enim Formosus illegitimus fuit, atque erronea Concilii sub Joanne IX. constitutio; Aut Sergius illegitimus fuit, Stephanus & Concilium sub Stephano pessimè aberrant.

errârunt. Sed patent ex dictis vitia utriusque partis; Patent nævi in istis ordinationibus aut reordinationibus aut utrobique.

XXXI. Contra has ita Luitprandus; *Hi, qui à Juda Domini nostri Jesu Christi proditore ante proditionem salutem, seu benedictionem Apostolicam perceperant, ea post traditionem propriique corporis suspensionem minimè sunt privati, nisi quos improba fortè sceleraverant flagitia. Benedictio siquidem, quæ ministris impenditur, non per eum, qui videtur, sed qui non videtur, Sacerdotem infunditur. Neque enim qui rigat est aliquid; neque qui plantat, sed qui incrementum dat Deus 1. Cor. III.* In hunc modum quidem contra Sergii, vel Stephani reordinationes argumentatur, minùs tamen convenienter hypothesebus Pontificiis, contra illas etiam reordinationes Baronius n. 3. vetustissima acta apponit, triginta objectiones & defensiones totidem continentia, quibus etiam ista Sacrilegia à Stephano perpetrata contineantur. Ipse autem de iis judicat, ad scelus eum addidisse impietatem.

De reordinationibus tunc factis.

XXXII. Illud autem defensio ex indigitatis trigesima ita declarat: *Sicuti bellue humanitatis immemores, quomodo intellexerunt, ita etiam operati sunt; Miserrimi ubi hæc didicerunt? Præsertim cum Dominus non dixerit, quæcunque ligaveris sub terra, vel sub flumine; sed ait; quæcunque ligaveritis super terram, erunt ligata etiam in cælo. De talibus enim ait Apostolus: Quidam habent Zelum Dei, sed non secundum scientiam. Proh scelus! saltem Poeticam attendere debuerunt sententiam: Parce pias scelerare manus, jam parce sepulto. Veruntamen si ejusmodi de sede ad sedem translatio quodammodo illicita fuisset, nonne Ecclesiasticâ pietate tolerare, & non inauditis crudelitibus exaggerare debuerant? &c.*

Scelus ipsum potèrò exaggeratur.

XXXIII. De omnibus autem porrò ita judicat Baronius n. 6. *Stephanum non auderem inter Romanos Pontifices numerare, nisi id factum à majoribus invenissem, utpote tanto indignum nomine, qui primus & solus nefando & inaudito Sacrilegio Petri sedem adeò deturpavit. Iste siquidem (ut habent Acta Concilii sub Joanne Papa IX.) vi summâ collecto conventiculo Episcoporum, simulque Presbyterorum Cardinalium simili similibus, Sergio &c. Diaconis etiam &c. hominibus perditissimis, violatoribus Pontificiæ sepultura, Formosi venerandum cadaver effossim, è sepulchro extractum &c. Intentatum hætenus scelus, quod non Christianorum tantum aures exhorreant, sed & avertat quoque inhumanos & ferros barbaros ab auditu, à fide revocet, & præ sui immanitate fiat omnibus*

Hinc qualis Stephanus fuerit, ex ipso Baronio declaratur.

incredibile. *Adjecit perfidus, ut omnes à Formoso Sacris ordinibus initiatos exauctoraret. Execrati autem sunt, pro nefas, & lapides tale portentum &c. Ecce egregios Electionis malæ, Electionis duorum fructus!*

Decimum
quintum
inter Ioan-
nem IX.
& Ser-
gium III.

XXXIV. *Decimum quintum Schisma fuit a. 897. Onuphrio indice, qui tamen illud appendicem decimi quarti facit, licet à præcedente tempore disjunctum sit, inter Joannem IX. & Sergium III. Benedicti filium, Romanum, ex Comitibus Tusculanis, Presbyterum in Schismate iterum creatum, sed qui coactus iterum abdicavit, & in exilium actus est. De quo tamen Schismate neque apud Baronium, neque apud Platinam aliquid reperire contigit.*

Decimum
sextum
inter Leo-
nem V.
Christo-
phorum I.
& Ser-
gium III.
in quo
Christo-
phorus
Leonem
eiecit ipse
paulò post
similiter
ejectus.

XXXV. *Decimum sextum Schisma fuit inter Leonem V. Christophorum I. & Sergium III. A. 907. seqq. quorum ille, narrante Platina in vita, à Christophoro familiari dominandi cupidine captus & in vincula conjectus fuit: quod quidem fieri sine magna seditione & multorum interitu non potuit; Quanta enim auctoritatis Pontificatus tum esset vitio priorum Pontificum, inquit, ex hoc vel maximè comprehendi potest, quòd à viro privato tanta dignitas vi & factione uno ferè momento occupata est. Verum est certè, quod dici solet: Plus auctoritatis dignitates ex hominibus capere, quàm ex dignitatibus homines; ut in Censura Romana apparuit, quæ primò ut exiguus Magistratus posthabita est: Verùm ubi civitatis optimates obire munus illud dignati sunt, tantam ei auctoritatem tribuere, ut inter optimates infelix haberetur, qui Censoriam dignitatem consecutus in vita non fuisset. Christophorus itaque, pergit, sedem occupat 40. Leonis in Pontificatu die: quem ego præ dolore animi paulò post periisse crediderim, quòd ab eo potissimum honore spoliatus fuisset, quem ipse ut lupum domi aluerat: ut illud Theocriti; Enutrito lupos, qui te comedant. Christophorus autem Pontificatum malis artibus adeptus, malè amisit, inquit idem Platina in Christoph. septimo enim mense dignitate ac meritò quidem ejectus, monasticam vitam, unicum calamitosorum refugium obire cogitur. In monasteria enim tanquam in insulas Clerici malè de Ecclesia Dei meriti tum relegabantur. Ejectus fuit, atque Ecclesia Romana, verba sunt Baronii ad an. 908. n. 1. rursus pravorum turbis & factionibus, invasionibus & grassationibus tyrannorum vehementer perturbata.*

Sergius
sedem in-
vasit ipsa
Baronii

XXXVI. *Exurgit rursus, ita pergit n. 2. Sergius ille nefandus, quem audisti in Formosum Papam ita saviisse. Potens iste armis Marchionis Tusciæ Adelberti, homo vitiorum omnium servus, facinorosissimus omnium,*

omnium, quæ intentata reliquit? Invasit iste sedem Christophori, non Formosi, (ut memoria lapsus asseruit Luitprandus) quem quidem constat post malum ingressum, deteriorémque progressum, pessimum demum esse consecutum egressum. De quo etiam ex Sigeberto habet, eum latenter Romanam ingressum, Papatum invasisse & Romanos minis & terroribus perpulisse, ut omnes Ordinationes Formosi irritas haberent &c. Caterùm, inquit, ab omnibus non legitimus Pontifex, sed conclamatur invasor, ut non mire- ris, si ordinationes Formosi repulit, sed parùm istud, nisi alias superinduxisset ordinationes. Et n. 3. sunt hæc infelicissima illa tempora, cum alter alterius res gestas, intrusus quisque Pontifex aboleret. Quæ damnans & execrans hujus temporis auctor Auxilius nomine suo prosequutus est stylo. Addit post ex Sigeberto: Scripsit Dialogum sub persona Infensoris & Defensoris, divinis & Canonicis exemplis munitam, contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ, scilicet de ordinationibus, exordinationibus & superordinationibus Romanorum Pontificum & ordinatorum ab eis exordinationibus & superordinationibus. Perpetrata sunt ista, ita pergit, ab invasoribus & intrusis in Apostolicam sedem Pontificis nomen usurpantibus & illegitimè thronum Apostolicum invadentibus. Verùm legitimè creati Romani Pontifices (ut Joannes IX.) ista vehementer sunt execrati.

XXXVII. Caterùm, ita porrò n. 4. loquitur, cum hujusmodi invasores Sedis Apostolicæ invaluere, quid adeò mirandum sit, si incon- cessa Sacris legibus ab illis tentata fuerint & usurpata? At ab istis quis iusta legitimâq; requirat? At quod mirandum est, isti, licet tales fuerint, tamen eo honoris & reverentiæ cultu fideles omnes præsertim longè positi Boreales populi prosequabantur Romanam Ecclesiam, ut quemcunque in ea sedentem audirent nominetenus Pontificem; eundem, mirum dictu, nullâ habitâ discussione ejus ingressus, ut Petrum colerent &c. cum tamen eosdem sedis Apostolicæ invasores, non Apostolicos, sed Apostaticos esse dicendos, Ecclesiastica bene disposita (Dist. 79. c. 1. & 9.) censuit disciplina.

XXXVIII. Nempe revocare vult Boreales nostri temporis ad similem cæcam sanè erga sedem Romanam obedientiam, quam in illius temporis Borealibus frustra miratur simplicibus, atque quid Papa sit, parùm sæpe advertentibus, licet aliquando fucum notasse sequentibus, sed Reformationem præcedentibus temporibus, atq; Romanæ Tyrannidi haud rarò contradixisse legantur; Causam autem, cur Boreales olim, non obstantibus illegitimo ingressu, pessimâq; Romanorum Pontificum vita tamen eos valde venerati

confessio-
ne illegiti-
mus.

Eiusdem
de pessima
Sergii
aliarum-
que admi-
nistratio-
ne testi-
monium,
atque de
obedientia
tamen Bo-
realium
illius tem-
poris erga
Sergium
jactantia;
Cui re-
sponderetur.

nerati sint, Baronius ex parte exponit, dum vocat *longè positos Boreales*, quibus certè parùm de Pontificum ingrediendi & vivendi modis constare potuit. Fortè minor veneratio illa fuisset Romæ habitantium, atque ejusmodi abominationes cominus intuentium!

*Vitium
multiplex
in illo
Schismate
ostendi-
tur.*

XXXIX. Sed jam quærere lubet,annon vitiosum sit atque valdè vitiosum, quòd ita plures eodem tempore, non dicam electi, sed invasores, *invasor Christophorus ab aequè invasore Sergio an.907. n. 2. ejectus fuit?* Quid si jam qualitates invasorum, quid si invadendi rationem accuratiùs pensitaremus? Sed id hîc datâ operâ non agimus, in numeri duntaxat consideratione occupati. Tres hîc nobis ostendunt Pontifices, unum in carcere, dum alter, qui incarceravit, solium Petri conscendit; illum ipsum in Monasterio, dum tertius in vacuum sic sacrilegio suo sedem irrumpit. Ast quid dico; Pontifices ostendunt? Largiuntur, nequè secundum, nequè tertium Pontifices fuisse, sed invasores, sed intrusos, sed Apostaticos. Ut dum plures æquo videri visi simus Pontifices, nullum viderimus, & quando in schismatibus aliis alterutrum legitimum pronuntiant, hîc utrumque condemnent. Istâne successionem tantopere jactant? Itane annuli in catena, cujus possessionem crepant, cohærent? Quid de actionibus talium judicandum, *ab istis quis juxta & legitima requirat?* quærît Baronius. Quid judicare possumus de istis, quas Baronius ex Sigeberto, Sigebertus, ex Auxilio commemorant, *continuis rerum ab alio gestarum abolitionibus, ordinationibus, exordinationibus, & superordinationibus Romanorum Pontificum, & ordinatorum ab eis exordinationibus & superordinationibus?* Annon meritò idem Baronius *ad an.907. n. 2. tempora hæc tyrannide sedem, quam Apostolicam vocat, invadentium tetra appellat?* Perginus autem nos ad

*Decimum
septimum
inter Ioan-
nem XII.
Leonem
VIII. &
Benedi-
ctum V.*

XL. Schisma *decimum septimum* inter Johannem XII. & Leonem VIII. atque mortuo illo, inter hunc & subrogatum illi Benedictum V. quod A. Ch. 963. cœpit. Joannes XII. al. XIII. vel ipsâ in negando impudentiâ fatente, imò docente, monstrum & sedis in ætate juvenili invasor gravissimorumque criminum reus atque Imperatori manifestè perjurus, cùm ad Synodum Romanam venire atque objecta diluere semel atque iterum rogatus, juxta verba Platinæ, judicium bene sentientium refugiens nollet, depositus successorem nactus est Leonem VIII. unanimi consensu electum, qui

qui tamen, Romanis perjurium Papæ imitantibus atque Johanne revocato, ad Imperatorem aufugere necesse habuit, & in alia Synodo depositus fuit; Cùm autem paulò post Johannes sive à Diabolo, ut quidam, sive à marito adulteræ, ut alii referunt, percussus esset, Romani, sunt verba Luitprandi, non modicè metuentes Imperatoris adventum, Benedictum quendam, Romana Ecclesia Diaconum, fidei & electionis Domini Imperatoris immemores, eligunt & ordinatum sedi Apostolica imponunt, idque, jam loquitur Platina, ab Imperatore, qui tum Spoleti erat, confirmari contendunt. At Imperator iratus, non solum Romanos, utpote iniqua postulantes, à se repulit, verùm etiam eosdem armis coegit, abrogato Benedicto, Leonem suscipere; qui etiam paulò post in Germaniam rediens secum Benedictum ipsum duxit, de quo Onuphrius in annot. parùm accuratè illius in numeri ejus nota rationem haberi, cùm schismaticus fuerit contra Leonem VIII. Papam legitimè creatum, per vim, & ut Platina habet, in seditione renuntiatus. Duo autem simul legitimi Papæ esse non possunt. Ille germanus & verus Pontifex semper censetur, cujus in Ecclesia successio exstat, quæ quidem Leonis VIII. non Benedicti V. pro quo etiam authores citat. Contra Baronius Leonem VIII. Schismaticum, Johannem XII. & Benedictum V. semper legitimos fuisse contendit, cui etiam Benedictus in exilio moriens Martyr audit. Tam bene inter hos de Pontificibus suis convenit! Atque Baronio legitimi Pontifices sunt monstra, invasores, in seditione, per vim, perjuri & perjurio electi, non item admittit in Synodo liberè atque à Clero populòque Romano creatum, vita irreprehensibilem! Hocce est judicare justum judicium?

XLI. Schisma decimum octavum fuit inter Benedictum V. dictum VI. Bonifacium VII. & Benedictum VI. al. VII. & Joannem XIV. Anno enim Christi 974. juxta Baronium, n. 1. Benedictus Papa VI. ubi sedisset annum unum, menses tres & dies aliquot, à Bonifacio cognomento Francone Romano Ferrutii filio, Diacono Cardinale scelestissimo Viro violentà manu capitur, in carcerem detruditur, ubi & strangulatur. Platina tamen id omne Cinthio praparenti Civi Romano (qui fortè Bonifacii adjutor & promotor fuit, quod & Onuphrius in Indice innuit, dicens, jussu Bonifacii factum esse à Cinthio,) adscribit, atque Cusentinum referre ait, fame in carcere mortuum esse. Idem subjungit: Vereor, ne talia fuerint Benedicti merita, quale premium à Cinthio consecutus est. Ponit etiam inter Benedictum VI. & Bonifacium VII. Donum II. cui tamen nulla gesta, mortem primo Pontifica-

Decimum
octavum
inter Be-
neditum
V. dictum
VI. Bonif.
VII. Be-
ned. VI. al.
VII. &
Joannem
XIV. cujus
historia
traditur;

tus anno tribuit, atque fortè contrà Bonifacium invasorem à Benedicti fautoribus electus fuit. Adeò confusa sunt, querela est Platinæ in Johanne XIII. & perturbata hæc tempora, scriptorum negligentia & incuria. Ipse verò Bonifacius, loquitur rursus Baronius ad an. 974. n. 1. Sedem Apostolicam violenter invasit, quam tenuit annum unum ac mensem, dictusque Bonifacius VII. verum uti tyrannus ab antiquioribus non numeratur inter Romanos Pontifices. Eum sequenti anno, narrante eodem, Benedictus Romanus ex Albericis proveniens, exagitans urgensque tyrannum invasorem Apostolicæ Sedis abire coegit. Qui nefandissimus homo, truculentus prædo, quomodo sacra ornamenta secum Constantinopolim abduxerit, ibi divenderit, atque, dum interea temporis Benedictus ille, juxta Baronium l. c. electus atque Johannes XIV. eo mortuo subrogatus esset, reversus pecuniâ denuò sedem invaserit, ubi de Simonia egimus, ex Platina fusiùs indicatum est. Idem in Bonif. VII. porrò narrat, quòd obstantibus conatibus suis bonis viris, maximè Joanne Diacono Cardinale, captum adjuvantibus quibusdam perniciosis hominibus oculis statim privavit; Atque ipse tantorum malorum auctor, gliscente majorem in modum seditione sive timore, sive pœnitentiâ patrati sceleris turpiter vitam finiverit. Ipsum autem Johannem Papam narrante Baronio ad an. 985. n. 1. sceleratus atque sacrilegus à Pontificio throno violentus exturbavit, vinculisque alligatum detrussit in munitiorem S. Angeli, quæ detinebatur à suis: ubi 4. detentum mensibus fame perire tandem truculentus prædo coegit duorum Pontificum crudelissimus interfector, invasamque iterum Petri Cathedram, prob ne-
sas! tenuit tyrannus, mensibus 4. qui nec pilum habuisse dici potest Romani Pontificis, sive spectes ingressum, sive progressum, resque ab eo gestas. Unde parùm consulunt veritati, minùsque pietati, & S. R. E. dignitati, qui hunc inter Romanos Pontifices referunt, annumerandum potius inter famulos latrones & potentissimos grassatores, atque patriæ proditores Syllas & Catilinas, horumque similes, quos omnes superavit Sacrilegus iste turpissimâ nece duorum Pontificum. Mortem idem n. 3. nefandi parricida Deo ultori tribuit, à quo morte repentina percussus fit. Atque ibidem ex veteri Pontificum Vaticano codice refert, quomodo post mortem casus à suis & lanceis vulneratus atque per pedes nudato corpore tractus, projectusque fuerit.

Vitium
notatur.

XLII. En igitur rursus eandem ferè cum ea, quam supra exhibuimus, scenam, mutatis tantùm personis, imò fœdiorem. Quatuor hîc occurrunt, si Platinæ Donus II. addatur, quinque Pontifices.

Primus

Primus capitur, incarceratur, strangulatur, vel fame moritur, dum *secundus* invadit, sævit, imperat; *Tertius* interea etiam eligitur, non tamen diu superstes. *Secundus* abire cogitur, atque Constantinopoli Thesauros divendit; dum *quartus* invadit, eligitur dominatur; *Quintus* eligitur, contra quem *secundus* vim auro paraturus redit, & redux factus vim auro paratam exerit, sævit, *quintum* tollit. Ut auctus fuerit plus æquo & hinc Pontificum simultaneorum interventu numerus, pessimè auctus invasione ex parte pessimorum, quorum unum apertè deserunt, atque talium, quorum in ore conveniens sermo fuisset:

Nos numerus sumus & populum consumere nati.

XLIII. Schisma *Decimum nonum* An. Chr. 996. fuit inter *Decimum nonum inter Gregorium V. & Joannem XVII. al. XVI. Platinae XVIII. Mortuo enim Joanne XV. al. XVI. al. XVII. Otto illico imperiali usus præcepto quendam suum consanguineum, sunt verba Glabri Radulphi Monachi Cluniacensis l. i. c. 4. his temporibus proximi apud Bar. ad an. 996. n. 7. cujus Ducis filium (ut Platina in Greg. V. habet, ob affinitatem) al XVII. delegit atque ex more in sede Apostolica sublimari mandavit. Quod utique al XVIII. dum sine mora peractum esset, prægrandis calamitatis occasio extitit; Erat quod enarratur; enim quidam Crescentius Romanorum civis præpotens, qui (ut illorum mos est) quantum onerosior est pecunia, tantò pronius servit avaritiæ. Hic autem non planè parti favebat Ottonis: nam ipsum Pontificem, quem, ut diximus, ordinari Otto jusserat, idem Crescentius destitutum honore à sede expulit alterumque procaciter in ejus locum subrogavit. Quomodo autem argento corruptus Joannem suum promoverit, ex Platina, ubi de Simoniacis electionibus egimus, ostensum à nobis est. Sed promotus Imperator, cum pervenisset ad Urbem, juxta eundem Glabrum, manus quasi sacrilegas amputari, deinde aures abscindi atque oculos evelli præcepit. Crescentium quoque promotorem morte punivit, Gregoriumque restituit. In Actis tamen S. Nili Abbatis atque conterranei Johannis, quæ apud Baronium ad an. 996. n. 16. seqq. ex parte extant, de Successore Johannis, qui paucos post dies vi pulsus & excæcatus, mortuus etiam ac sepulturæ mandatus sit, mentio ingeritur, quæ cum Gregorio V. diu superstiti haud convenient, Baronius n. 19. necesse esse judicat, ut dicamus, vel duos successivè ista tunc passos esse Pontifices, vel, quòd falsum audierit Nilus.*

Ejus vi-
sum at-
que incer-
tando in
aa osten-
ditur.

XLIV. Sufficit, unum id passum esse, jam electo altero, electum. Legitimum habent Gregorium, sed ex illorum hypothesibus vix legitimè electum ab Imperatore, consanguineum ob affinitatem, parvòque habito cleri populique respectu, quod ex eo colligi potest, quòd, Platina referente, alii Joannem probant atque XVII. vocant, quòd populi clerique Romani consensu, ad quos electio spectabat, Pontificatum atque adeò ex ea parte legitimè iniisset, cujus tamen Simoniacam constitutionem ex altera parte uno omnes ore execrantur, eum illa non obstante aliorum adinstar probaturi, si successionem ab eo ostendere possent, aut novam Gregorii electionem, qui diu posthac solus in sede superfuit, Joanne in Germaniam relegato.

Schisma
vice-
simum in-
ter Bene-
dictum
VIII &
Grego-
rium
quendam.

XLV. Schisma Vice-*simum* fuit inter *Benedictum VIII.* & *alium quendam*, cujus nomen Onuphrius invenire non potuit, sed quem Baronius ad an. 1012. n. 6. Gregorium vocat, ubi de hoc Schismate ita loquitur: Fuit autem Schisma in Ecclesia Romana in *Benedicti* huius creatione, cum adversus eum contra Sacros Canones crearetur Gregorius, qui pollens potentia Romanorum, expulit ab Urbe *Benedictum*, qui ad *Henricum Regem* se contulit &c. atque ista ex *Dithmaro* confirmat; ad an. autem 1013. n. 4. narrat, quomodo *Benedictus* ab *Henrico* restitutus fuerit. Faciunt hic adulterium Pontificem Gregorium, sed nec *Benedictum* ex omni parte *Benedictum* fuisse constat, si vera sunt, quæ nonnulli apud *Platinam* in vita de eo referunt, Episcopum quendam die in solitudine vidisse *Benedictum* equo nigro insidentem, cumque interrogasse, quid causa esset, cur mortuus equo nigro veheretur: Tum *Benedictum* hominem rogasse, ut pecunias, quas occultaverat (locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret: quæ antea data fuerant eleemosynarum nomine, nō ei profuisse, quia ex rapinis partas constabat.

Schisma
vice-
simum pri-
mum in-
ter Bene-
dictum
VIII. di-
ctum IX.
Silve-
strum III.
& Ioan-
nem XXII.
Benedicti

XLVI. Schisma vice-*simum primum* fuit inter *Benedictum VIII.* *dictum IX.* *Silvestrum III.* & *Joannem XXII.* Mortuo enim *Joanni XX* al. *XIX.* al. *XXI.* *Benedictus IX.* subrogatus est: De qua electione ita Baronius ad an. 1033. n. 3. conqueritur. Cum (proh nefas) tyrannide *Alberici Comitis Tusculani* ejus filius puer in SS. *Petri* sedem intrudatur, monstrum erigitur, statuiturque portentum. Cum enim morte duorum Germanorum Pontificum, *Benedicti* atque *Joannis*, è domo sua Pontificatum, diu retentum egredi agro animo ferret: ne id fieret, cum alium non haberet, filium, quem habebat, ætate puerum, malis artibus in *Petri Cathedram* Angelis reverendam idem *Albericus* intrusit &c. Atque

n. 4. eâ occasione Novatores, quos vocat, introducit vociferantes, apperere ex iis factis, in Ecclesia Romana stigmata Antichristi. Respondet: Facitne ista Ecclesia ipsa Romana, an patitur, cum in eam indignus intruditur, & monstrum aliquod seculari potentiâ in Sacrosanctam illam sedem propehitur atque occultatur &c.

intrusio
Baronii
verbis de-
scribitur,
atque
querela
apud eum
Novato-
rum, quos
vocat, pro-
ponitur,
unâ cum
responsio-
ne Baro-
nii.

Sed vin-
dicatur.

XLVII. Sicque putat, se planè silentium imponere posse adversariis suis, dicendo, Ecclesiam Romanam ista non fecisse, sed passam esse. Sed quid intelligit per Ecclesiam Romanam? Certè non omnes & singuli semper tales elegerunt Romani, aut Romani Pontificis auctoritatem agnoscentes æquo majorem. Interim tamen Romani complures, præcipui, ipsi Clerici, illi, penes quos tunc electionem fuisse ajunt, ita sæpe corrumpentes, corrupti elegerunt, & tales, omnes eligi, intrudi passi sunt, in communione talium manserunt, Vicariorum Christi, Capitem Ecclesiæ. Talia capita corpori imposita & fuerunt, capita, quæ cum corpore ordinariò confundunt, sæpissimè per Ecclesiam Papam intelligentes, talis igitur Ecclesia data est & fuit, & tamen successionem horum Episcoporum jactant, continuam, legitimam, nunquam interruptam, dignitatis & potestatis Monarchicæ, atque in fundamentum prærogativarum suarum unicum eam converterunt, dignum sanè. Istane eorum Ecclesia ita pati debuisset, quam semper puram, semper Virginem deprædicant, contrà quam portæ inferorum prævalere non debuerunt, atqui certè prævalere visæ sunt, quoties talia monstra, inferorum mancipia, Satanæ instrumenta ejus Domini, Capita, Monarchæ absoluti fuerunt, atque pro talibus agniti fuerunt, corpus illud animarunt. Qui autem notârunt, improbârunt talia, atque execrati sunt meritò, illud altâ voce clamârunt, quod & largiri coguntur de temporibus illis hodierni: *Non habemus Pontificem legitimum, successio interrupta est, fures & latrones nobis dominantur*; quæ querela eò tristior fuisset, si, prout causam ejus habuissent, simul de corrupta in ore Doctorum istorum doctrina prolata fuisset. Sed pergimus; De Electione enim hujus pueri & jam, ubi de intrusionibus & Simonia, actum est, egimus & porro, ubi de ætatis nævo acturi sumus, agendum erit.

XLVIII. Unicum illud tamen adhuc ex Baronio hîc notamus: Porro in Christiano orbe, inquit n. 7. cognitum fuisse & habitum ipsum Benedictum absque controversia Romanum Pontificem liquet. Controversiam ei movisse videri possunt Romani, qui hominem igna-

Silvestri
III. intru-
sio ex eo-
dem fuscè
proponi-
tur.

vum, sunt verba Platinae in Bened. IX. & nullius precii perosi, è sede deiciunt, in ejusque locum sufficiunt Joannem Sabinum Episcopum, Silvestrum tertium appellantes; atque ita, ut Baronius ad an. 1044. n. 1. loquitur, novo Schismate Romana Ecclesia scinditur; qui & n. 2. specialius de eo agit. Et primò quidem de duabus potentissimis tunc temporis factionibus. Subjungit: Benedicti igitur turpitudinem ubique decantatam, à bonis omnibus deploratam haud diutius ferre valentes Romani, ante oculos ipsam habentes (tam bene vixit tam bene electus, legitimus tamen Baronio absque controversia) haud veriti sunt potentiam Comitum Tusculanorum, quâ urbi imminentes, terrori civibus esse solerent, sed favore aspirante Consulis Prothomai, Benedictum rejecerunt & — Silvestrum subrogârunt — qui & malis artibus, nempe collatâ pecuniâ ad sedem Petri sibi ascensum paravit, dignus Benedicti æmulus, qui, Silvestro pulso, mox Romanam sedem iterum occupavit.

Joannis
XXII si-
milis in-
vasio ex-
ponitur,
atque Ot-
to Frising.
de tribus
illis mon-
stris testis
introducitur;

XLIX. Sed & tertius accessit, Johannes, quem supra innuimus, atque illud scitu dignum, judice Onuphrio in annot. ad Greg. VI. à Platina. Omissum, quod — Benedictus restitutus secum ordinari fecit alium Pontificem nomine Joannem. Atque ita tres Pontifices Romanam sedem vexabant eamque occupaverat: Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum; tergeminus Pontifex. De quibus Otto Frisingensis apud Baronium a. c. n. 2. Circa idem tempus pudentia confusio Ecclesiae Dei in Urbe Roma fuit, tribus ibi invasoribus, quorum unus Benedictus dicebatur, sedem illam simul occupantibus, atque ad majoris miseriae cumulum, divisis simul redditibus, Patriarchis uno ad S. Petrum, altero ad S. Mariam Majorem, tertio, id est, Benedicto, in Lateranensi sedente, flagitiosam & turpem vitam, ut egomet in Urbe, Romanis tradentibus, audiui, duxere. Subjicit Baronius: Hæc de tribus Pseudo-Pontificibus simul Romæ sedentibus Otto, nempe Benedicto, Silvestro atque Joanne. Ergò omnes tres fuerunt Pseudo-Pontifices; Ergò etiam fuit Benedictus, quem jamjam pro legitimo absque controversia habitum esse dixerat; Errârunt igitur, qui pro vero habuerunt, verus per tot annos non fuit. Pergit Baronius n. 3. Sed quanta ex his oborta mala fuerint, quis numerare sufficiat? Etenim Pseudo-Pontifices, ut ad se allicerent homines, quæque injusta petita libenter eisdem concedebant. Ut fecisse noscitur Benedictus &c.

Quomo-
do cesse-
rint, &
quantum

L. Cesserunt tamen tandem omnes tres, vel cessit, ut Baronius n. 1. vocat, triceps bestia. Remedium, argentum nimirum à Gratiano, qui post Gregorius VI. datum, vidimus, ubi de Simoniae vitio

vitio egimus, simul quoque de Simoniaca IVti hujus electione, atque merita depositione. Multa paucis complectitur Sabellicus, dum narrat: Cæsar Benedictum, qui Pontificatum vendidit, Gregorium, qui emit, & Sylvestrum, qui largitione per paucos dies infestavit, tanquam tria monstra averfatus, coegit se dignitate abdicare. Nimirum abdicavit etiam eos, qui sponte cesserant, ne resumerent. Cur autem in specie Benedictus cesserit, (de omnibus, acceptæ pecuniæ amore factum esse constat,) Ostiensis apud Baronium n. 2. ita exponit: Papatu tradito, ipse cupiditates suas liberiùs executurus, in paternam se recepit domum. En igitur & hinc optionem Pontificum, sed, judice Baronio, Pseudo-Pontificum & monstrorum tricipitem bestiam constituentium! De quibus Eremita ad Imperatorem:

Imperator Henrice omnipotentis vice,

Virgo Sunamitis nupsit tribus maritis:

Dissolve connubium & triforme dubium.

L I. Schisma vicesimum secundum fuit inter Benedictum X. & Nicolaum II. Cujus origo à decreto Stephani X. P. quod apud Bar. ad an. 1058. n. 4. extat, arcessenda est, quo, cum Hildebrandus tunc Subdiaconus ob negotia ad Imperatricem Agnetem mitteretur, constituere voluit, ut, si ipse ante hujus reditum moreretur, sedes, usque ad reditum, etiam hujus, intacta vacaret ejus demum ordinanda consilio. Mortuo paulò post Pontifice, mortuo etiam Imperatore, cujus reverentiâ & timore obortæ factiones reprimi consueverunt, sunt verba Baronii ad an. eund. n. 10. quæ inhiarent electioni Romanorum Pontificum, & Apostolicæ sedis invasioni, sive essent ex Comitibus Tusculanis, sive Ptolomaorum, Gregoriorum, sive Crescentiorum familiis, aliisve, armis, divitiisque potentibus: Ubi audita est mors summi Pontificis, rursus nullo habito respectu eorum, quæ Pontifice vivente ab eo omnibus consentientibus statuta fuere; irrumpunt armis, invadunt Ecclesiam vi publicâ, quem cupiunt, illum in Apostolicum thronum attollunt, rursumque maledictionibus suis Deo odibilem hominibus execrabilem constant alium Benedictum, fuit is antehac Episcopus Velitrensis Joannes, Mincius postea cognominatus. Atque de ejus electione etiam, ubi de Simonia egimus, agere necesse fuit. Hoc tempore, quo sedit, inquit Baronius n. 16. (mansit namque in Pontificatu totum, quod fuit reliquum anni hujus usque ad Januarii mensem) nihil boni ab eo factum reperitur, sed malum illud, dignum homine, qui pecuniâ vi aperuisset sibi viam ad sedem capefendam: nempe, ut qui pretio sedem emisset, pretio pariter sedes distraberet

fuerit in illo Schismate vitium.

Vicesimum secundum inter Benedictum X. & Nicolaum II. Benedictus intruditur atque destruitur.

ret & invasor ipse faveret sui similibus invasoribus. Accipe de his exemplum &c. Verum Hildebrandus rediens, sunt verba Platinæ in Benedicto X. cum Gerardo Episcopo Florentino, in omnes acerbissimè invecus est, tum vel maximè in eos qui fidem dederant, se ejus adventum expectaturos. At verò cum hac de re magna contentio esset, probarèntq; nonnulli Benedictum ipsum, ut optimum Virum & sapientissimum, contrà autem eam electionem plerique magnis clamoribus improbarent, utpote minùs Canonice & legitime factam, tandem plurimorum consensu, Hildebrando instante, Gerardus vir tanto Magistratu dignus ejecto Benedicto Pontifex creatur. Sunt tamen, qui scribant, hanc electionem Senis factam, cum libera suffragia Romæ ob factionem quorundam potentum haberi non potuerint; Benedictus itaque mense nono, die XX. Pontificatu dejectus, Velitras exulatum abiit. Atque in annotationibus pariter Onuphrius eum rejicit, addens; quare in numeri nota ejus ratio habenda non esset.

Nicolaus
eligitur;
Schisma-
tis nævi
indican-
tur.

LII. Gerardus Nicolaus II. dictus fuit ab Imperatore designatus, juxta Lamberti apud Baronium n. 15. verba, ait enim: Romani Principes satisfactionem ad Regem mittunt, se scilicet fidem, quam Patri dixissent, filio quoad possent servaturos, eoque animo vacanti Romanæ Ecclesiæ Pontificem usque ad id tempus non subrogasse, ejus magis super hoc expectare sententiam: Orantque sedulo, ut quem ipse velit, transmittat, nihil ejus ordinationi obstare, si quis non per legitima ordinationis ostium, sed aliunde ascendisset in ovile ovium. Rex habitâ cum primoribus deliberatione, Gerardum Florentinum Episcopum, in quem & Romanorum & Teutonicorum studia consenserant, Pontificem designat, Romamque per Godefridum Marchionem transmittit &c. Hoc igitur schisma minùs perplexum fuit aliis, interim nec suis nævis caret, eo ipso dum schisma &, cum de electione Nicolai ageretur, magna contentio fuit, dum Benedictus prior electus fuit, Vir optimus & sapientissimus, modo meliori, saltem non pejori, quam quo aliàs electi sunt multi, qui tamen pro legitimis habentur, imò in subsecuto Concilio Sutрино se vim perpeffum esse asserere potuit, habitus fuit tam diu pro Episcopo, tam diu solus fuit. Contrà nimia in electione Nicolai partes Hildebrandi fuisse videntur, nimia, ex hypothese Pontificia, forte etiam Regis, tandem & illud heic denuò noto, omnia magis in favorem ejus, qui obtinuit, scriptis consignari.

Vicesi-
mum ter-
tium inter
Alexan-

LIII. Vicesimum tertium Schisma fuit inter Alexandrum II. & Cadolaum, quem Onuphrius in annot. ad Alex. ex antiquo diplomate in Pontificatu suo Honorium II. vocatum esse, tradit. Mortuo enim

Nico-

Nicolao II. Cardinales Anshelmum Lucensem Episcopum, patria Mediolanensem, elegerunt, atque Alexandrum II. vocarunt. At verò Cisalpini Episcopi, verba sunt Platinæ in Alex. II. arbitrati ob dignitatem provinciae suae par esse, ut è suo numero aliquis eligeretur, atque Ministri Regis, juxta Baronium ad an. 1061. n. 1. indigno animo ferentes, quòd scilicet non ex Regis electione creatus Pontifex esset, mox habito, ut Platina loquitur, Concilio, convocatis, juxta Hermannum, omnibus Italiae Episcopis, elegerunt & eligendum curarunt Cadalum, quem alii nominant Cadaloum, alii Cadalaum Parmensem Episcopum. Baronius etiam n. 2. legationem Procerum Romanorum, qui Comites dicebantur, & aliorum commemorat, quâ cum, juxta verba Hermanni, interpellarunt pro eligendo summo Pontifice; movit etiam Regios, quòd, referente Damiano, apud Bar. n. 3. Legati asserebant, Nicolaum statuisse decretis suis, quòd nullus deinceps haberetur Romanus Episcopus, nisi prius à Cardinalibus eligeretur, cui postea accederet consensus Regis.

LIV. Schisma duravit annis aliquot, & Cadalao quidem, narrat Platina, Cisalpini omnes obtemperavere præter Mithildem optimam feminam & cum Ecclesia Romana bene sentientem. Superveniente deinde Cadolo ab his, qui Alexandro adversabantur, ac cito in pratis Neronianis sub radicibus aurei montis grave praelium committitur, in quo multi utrinque cecidere, Alexandro & Gotifredo Mithildis Viro sese ad aedes Lateranensium continentibus. Incerti enim erant, quibus potissimum se committerent, adeò omnia infida & fluxa videbantur. Sunt qui scribant, Alexandrum ante praelium commissum, Lucam profectum, vitanda cadis causâ, eòq; loci quietè aliquandiu vixisse — Repulsus tandem ab urbe Cadolus, non diu in provincia quievit, accitus enim à Romanis quibusdam — comparato majori exercitu, quàm ante Romam venit, ac urbem Leoniam Ecclesiamque B. Petri vi occupat. At verò erumpentibus Romanis cum Gotfredi copiis, tantus terror repente hostes invasit, ut & effusa fugâ omnes abierint, & paulum abfuerit, quin Cadolus caperetur à suis derelictus, quem Cincius Romani Praefecti filius, factò cum suis cuneo, per media civium agmina agrè in arcem Hadriani perduxit, ubi aliquandiu obsessus, cum nullam liberè abeundi subesse spem videret, 300. argenti libris ab his se redimens, qui arcem obsidebant, consenso strigosissimo equo inde solus aufugit.

Schismatis dicitur; Sedatores Cadolai, atque armorum vis;

LV. Tandem in Concilio Mantuano pro Alexandro pronuntiatum est, cujus certè electionem parum commendat, quòd contra morem pristinum contempto Rege soli Cardinales negotium peregerint, atque hinc speciem certè habuit electio Cadolai

Schismatis ambiguitas.

à tot Episcopis procurante Rege in Concilio facta; In genere autem pessimum illud notatur, quod in diuturno Schismate pro Vicariatu Christi tanquam pro regno mundano armis mundanis acerrimè variâque fortunâ pugnatum est.

Nice-
sum
quartum
inter Gre-
gorium
VII. &
eius suc-
cessores,
atque
Clemen-
tem, Vbi
Schisma-
tis causa
& Grego-
rii deposi-
tio.

LVI. Vicesimum quartum Schisma fuit inter Gregorium VII. & ejus successores Victorem II. Urbanum II. & Paschalem II. ab una, atque Clementem III. ab altera parte, iudice Onuphrio, pessimum. Notæ sunt controversiæ inter Gregorium VII. Sanctum Damiano apud Baronium ad an. 1061. n. 30. Satanam; & jam sub præcedenti- bus eidem. n. 34. Dominum Papæ adoratum & Henricum IV. Imperatorem summâ cum violentiâ à parte & altera agitatae atque eod- tandem deductæ, ut Imperator ob investituram Episcoporum à Papa miserrimè exagitatus, atque semel iterumque excommuni- catus, excitato quoque sibi æmulo Rodolpho, sed à se mox armo- rum vi domito, Episcopis non paucis ex Italia Germaniâque sibi accedentibus in Comitibus Worm. dejectum in Concilio Mogunti- no novendecim; post in Brixino triginta Episcoporum primùm Gregorium deposuerit, post alium quoque eligi curârit. An. D. 1080. inquit Bar. ad an. illum n. 29. cum apud Brixiam Noricam 30. Epi- scoporum conventus, nec non & optimatum exercitus non solum Italia, sed & Germania jussu Regis Henrici congregaretur; Factus est omnium consensus adversus Hildebrandum P. cognomento Gregorium VII. quem, Pseudo-Monachum, totiusque vesania pestiferum Principem, & præcipuè sanctæ Romanæ Sedis invasorem, affirmantes ab Apostolica sede depellendum, quamvis absentem dijudicabant, & Vuigbertum (Gibertum, cujus etiam in schismate præcedente non minimæ partes fuerunt, dum adhuc Regis Cancellarius esset; factus tamen Rege rogante ab Alexandro II. Archiepiscopus;) Ravennensem Archiepiscopum ipsi surrogandum eli- gebant.

Concilia-
re decre-
tum;

LVII. Hujus decreti conclusio hæc est: Quia illum constat, non à Deo electum, sed à se ipso, in fraude ac pecuniâ impudentissimè objectum; (vitiosa etiam dicebatur electio, quod eo ipso, quo prædecessor se- pultus fuerat; die, contra Canones, qui per triduum expectandum esse censent, Cardinalibus, ut Benno Cardinalis narrat, ideò sub- scribere nolentibus, à Laicis electus fuit, & quod, juxta authorem Vitæ Henrici, Romanam sedem olim abjuratam insedit, quia ad eam, dum Archidiaconus esset, adhuc vivente Domino suo per ambitionem aspi- rare voluerit, quod quidem ille in dubio relinquere videtur;) Qui Ec-
clesiasti-

eclesiasticum subvertit ordinem; Qui Christiani Imperii subvertit Regnum; Qui inter concordēs seminavit discordiam, inter pacificos lites, inter fratres scandala, inter conjuges divortia (Clericorum enim conjugia dissolvere modis omnibus annitebatur atque ideo etiam Episcopi nonnulli partes Imperatoris contra Hildebrandum tuendas existimabant) & quicquid quiete inter pie viventes stare videbatur, concussit; Nos, auctore Deo, congregati in unum, Legatis ac literis freti decem & novem Episcoporum, die sancto praterita Pentecostes Moguntia congregatorum, contra eundem Hildebrandum procacissimum, Sacrilegia ac incendia predicantem, perjuria homicidia defendentem (accusatio probatur etiam per rebellionem Rodolphi à Papa excitatam atq; nutritam) Catholicam & Apostolicam fidem de corpore & sanguine Domini in questionem ponentem, hæretici Berengarii antiquum discipulum, (quæ causa sola certe eam Episcopatu non indignum fecisset, verè, si vera dicunt, Apostolicæ doctrinæ post Berengarium sectatorem) divinationum ac somniorum cultorem, manifestum necromanticum, pythonico spiritu laborantem, & idcirco à vera fide exorbitantem, judicamus Canonice deponendum & expellendum: & nisi ab ipsa sede, his auditis, descenderit, in perpetuum condemnandum. Facta sunt autem hæc Septimo Kalend. Julii feria Indict. tertia: Quæ quidem apud Urspergensē habentur, Bennonis Cardinalis narrationibus consentanea.

L VIII. Electus autem Papa sumpto Clementis III. nomine à Rege & suis constanter agnitus atque missis ad Christianos Principes Legatis, aliis quoque commendatus, Romæ autem ad an. 1083. referente Baronio ad S. Petrum n. 1. consecratus, per 28. annos, quibus Schisma contra Gregorium atque dictos ejus successores ab hisque vicissim contra Clementem, Regem atque suos successores bellis, pugnis, incendiis, insidiis, continuatum fuit, sedit, fecitque, numerante Onuphrio in Chronico, Cardinales XIX. Episcopos V. Presbyteros X. & Diaconos IV. Obiit verò tandem Romæ, narrante eodem ibidem, in arce S. Angeli, post Kal. Septemb. anno 1101. sepultus Ravenna in Cathedrali Ecclesia, & non longè post Corpus ejus exhumatum, jussu Paschalis II. combustum est. Tribuit ei Domnizo apud Baronium ad an. 1100. n. 16. annos viginti tres, quos tamen hic n. 17. non ad tempus, quo sederit, sed ex quo facto schismate à Gregorio desciverit, referendos esse ait, cum demum ab anno 1080. sederit. Mortuus, juxta eum, anno, 1000. Subjungit n. 18. nequaquam unâ cum Anti-Papa obitu extinctum fuisse Schisma vivente adhuc, qui foveret illud.

Clementis
III. electio,
Sectato-
res, admi-
nistratio,
mors, Suc-
cessores.

Henrico Imperatore, cujus operâ tres post Guibertum subrogati sint sibi invicem succedentes Pseudo-Pontifices, Albertus, Theodoricus & Maginulphus &c. quos tamen Paschalis vi tandem & armis domuit: Ille, referente Onuphrio in Chronico, captus à militibus Paschalis, quum co.etus abdicasset, in monasterio S. Laurentii Aversa perpetuo carceri relegatus est. Iste Captus ab ejusdem presidio, & Sacerdotio privatus in Monasterium S. Trinitatis Cavenfis trusus, Monachus factus, ibi Anachoreticam vitam diu duxit. Hic Latio fugatus & monasterio suo expulsus, animi dolore haud ita multò post mortuus est.

Pessima
atque am-
bigua
Schisma-
tis ratio,

LIX. Ut facile jam colligi possit, quàm multiplex ex tam diuturno atque pessimo Schismate contra Ecclesiam Romanam præjudicium formari queat, & contrà electiones Pontificum, dum per tot annos Ecclesia illa inter simultaneos Pastores summos fluctuavit, multis millibus ab hac & illa parte semper stantibus, neque hominibus facile, uter potior esset, dijudicantibus, Gregorii quippe injuria sanctis conjugii illata, atque Tyrannis erga Imperatorem exercita manifesta erat, sed nec exigua erant partis alterius vitia. Utrobique verò pessimas quasvis artes, atque infinitas hominum cædes mediorum adinstita fuisse, testantur auctores. Testantur, miracula Schismaticos jactasse, Cassinates apud Bar. ad an. 1130. n. 65. miraculosè Ecclesie fores apertas à se inventas fuisse; Testantur, apud eundem ad a. 1136. n. 7. Schismaticum Papam de felici rerum successu & infelici contrà adversantium exitu, quæ notæ veritatis apud Pontificios, gloriatum esse. Ipse Schismaticus Anti-Papa Guibertus exultans ac insulians pariter, quòd tres ipso vivente atque in Petri Cathedra confidente, Deo vindice, essent extincti Pontifices. Sed & Otto Frisingensis pessimi Schismatis rationem, atque ex illo Nauclerus Generat. 37. exponunt: Quanta tum mala, inquiunt, quot bella bellorumque discrimina inde subsecuta sint, quoties Roma miserè obsessa, capta, vastata, quòd Papa super Papam, sicut Rex super Regem positus fuerit, tædet memorare, denique tot mala, tot schismata, tot tam animarum, quàm Corporum pericula hujus tempestatis turbo involvit, ut solus ex persecutionis immanitate ac temporis diuturnitate ad humana miserie infelicitatem sufficeret comprobanda: Unde benedensissimis Ægypti tenebris comparatus &c. Claudius Matth. Paris. Hist. Angl. p. 8. his verbis: Nullius hæresis tempore Sancta Ecclesia graviori Schismate fuit scissa.

Vicesi-
mum
quintum

LX. Vicesimum quintum Schisma fuit inter Gelasium II. & Gregorium VIII. Gelasio namque electo, Conventus Patrum à Centio Frangipane, qui à partibus Henrici Imperatoris stabat, vi solu-

tus,

tus, ipse Papa malè aliorum ad instar tractatus, atque ab illo domi *inter Ge-*
 incatenatus, sed seditione civium factâ haud multò post libertati *lasium II.*
 redditus fuit; Sed non diu securus mansit, oborto enim de Hen- *& Grego-*
 rici Imperatoris adventu rumore cum suis aufugere necesse ha- *rium VIII.*
 buit, persequentibus eos Alemannis, & nonnisi juramento, Pa- *describi-*
 pam evasisse, interposito, à persecutione desistentibus, quo sic re- *tur.*
 vera tandem elapso alius Mauritius Burdinus, Hispanus Archie-
 piscopus Bracarenfis ab Imperatore electus fuit, narrante hæc
 fusiùs Baron. *ad an. 1118. n. 6. seqq. statutumque*, ita pergit *n. 12.*
quasi novum simulachrum in loco Papæ. Ecce recidivo vulnere recidimus
in typum antiquum; Sed Imperator cum frustra aliquandiu in obsi-
 dione cujusdam Castelli hæsisset, resumente Papa vires, atque au-
 ctis ejus auxiliatoribus, in Alemanniam rediit, *idolo, quod plasmaverat,*
in urbe relicto; Papa tamen regressus atque cantando proditus de-
 nuò in pericula incidit, sui jacula mandata remandant, ensis atte-
 ritur ense, lancea retusa retundit; hîc pedites, illic milites cadunt,
 undique strati, undique pugna gravis; sed Papa tandem Gelasius
 solus, quantum equus poterat, fugere rursus de fuga consultavit:
Fugiamus, inquit, Sodomam, fugiamus Ægyptum, fugiamus novam,
juxta verbum Propheticum Babyloniam, civitatem sanguinum fugiamus;
in exilio etiam anno sequenti, in monasterio Cluniacensi mortuus
est. Cui post aliquot dies Guido natione Francus Archiepiscopus
Viennensis & Cardinalis successor datus est, huicque nomen Cal-
listi II. impositum, quo in urbem anno sequente adventante, Bur-
dinus sperans se ab ipso Imperatore fovendum, apud Sutrium con-
fugium fecit, elusque munitione se continuit, qui tamen anno se-
quente nimirum 1121. ibi à Callisto magno cum exercitu obsessus,
expugnato castello captus, atque Camelo ex adverso, datâ ei pro
fræno in manibus caudâ, impositus & pilosa pelle vervecis procl-
myde rubea indutus, sic omnibus eum blasphemis incessenti-
bus, in urbem introductus, inde in arcem Fummonis primum, in-
de verò in monasterium Cavense ad pœnitentiam translatus fuit,
sed in sua rebellione, inquit Pandulphus, permansit incautus (Bar. in
cunctis) qui & in his Papæ Clementiam laudat.

LX I. Atque ita tandem & hoc Schisma sublatum fuit, quod *Vitium*
 quasi continuatio prioris erat, de quo proin etiam ex iisdem causis, *ejus atque*
 simili vi, partium simili studio, similique Christianorum incertitu- *ambigui-*
 dine idem ferri debet judicium. Atque sub Calisto demum, do- *tas decla-*
 ratur.

cente Onuphrio annot. in Calist. inter Imperium & Sacerdotium insignis illa pax & concordia facta est, anno plus minus quinquagesimo, ex quo inter Gregorium VII. & Henricum IV. discordia ingens ob Sacerdotiorum collationes excitata fuerat. In qua Episcoporum & Abbatum electiones, quæ ad Imperatorem & Reges hæcenus pertinuerent, Clero & Monachis restituta sunt. Qui & in hanc rem picturam antiquam allegat, cum elogio:

Ecce Callistus Patriæ decus, honor imperiale

Nequam Burdinum damnat, pacemque reformat.

Sed brevis illa fuit, eo enim mortuo statim exortum est

LXII. Schisma Viceſimum ſextum inter Honorium II. & Cæleſtinum II. Cujus hiftoriam ex Baronio, atque, ex quo ſua confirmat, Pandulpho Subdiacono, qui etiam inter fuit, dabimus. Ita ille ad an. 1124. n. 7. Ubi autem ſepultus eſt Calliſtus Papa, de electione Succeſſoris agi cœptum, ſed non ſine formidine, cum Cardinales memores eſſent tyrannidis Frangipanum, quam adverſus Geladium ante ſeptennium tanto Apoſtolica Sedis opprobrio exercuiſſent, quorum adhuc vigere vires, animoſitatẽque magis magiſque incaluiſſe cognoſcerent. Sed etſi perditiffimus ille malorum auctor animum non mutavit, vim (viam) tamen aliam aggreſſus eſt, nimirum ut non violentiã, ſed dolo atque fallaciis ageret, paratus etiam, ſi opus eſſet, agere violentiã, ſi ſuo ipſius conatui, qui reſiſterent, inveniret.

LXIII. Atque iſta porro ſequentibus Pandulphi verbis confirmat: Lambertus Oſtienſis Episcopus de mediocri plebe Comitatus Bononiensis genitus, bene tamen litteratus, à Domino Papa Paſchali receptus eſt, & in Episcopum Velitrenſem promotus. Religioſe autem memoria Calliſto Papa defuncto, omnes Patres de Curia Cardinales, & alii, præſertim verò Petrus Leonis, & Leo Frangipanis pariter condixerunt, ut uſque ad diem tertium unã ſimul juxta ſcita ſacrorum Canonum pertractarent, interim de electione nulla mentio haberetur. Hoc idcirco potiffimum Leo Frangipanis condixerat, ut intra datum ſpatium, quod de Lamberto diutius cogitaverat, aliquando quiete perficeret: nam totus populus Saxonem (legendum putavit Baronius; Saxium; Sed & Platina habet; Saxonem) Anagninum S. Stephani in monte Calio Cardinalem Papam fieri petebat: quos ut deciperet idem Leo Frangipanis, itidem velle ſimulabat. In ſero autem præſenti idem Leo per nuntios unumquemque ſeorſum de Capellanis Cardinalium præmonet, ut mane ſummo diluculo cum pluviali rubeo, ſub cappa nigra venirent, & ita non ignorante Domino, eandem ſuum dominum introducerent. Iſtud verò propter hoc ingenium adinven-

nit,

nit, quatenus singulos pro accipiendo de manibus ejus Papatu attentiores redderet, & sic saltem absque timore venirent; Etenim quod est factum Gelasio, recordantes, convenire timebant. Tandem in castrum ita illecti Papam facturi conveniunt ad B. Joannis Basilicam & in Ecclesia Oratorium, quod S. Pancratii dicitur, intrarunt. Ubi post aliquot verba, Jonathan Sanctorum Cosmi & Damiani Diaconus Cardinalis, collaudantibus omnibus, ipso etiam Domino Lamberto Episcopo, Theobaldum Cardinalem Presbyterum S. Anastasiae Cappa rubea induit, & Coelestinum appellat, ut coelitus missum. Non patitur Coelestinus (ego nescio cur aliquandiu noluerit) inceptum est: Te Deum laudamus, cani gaudenter, Lamberto Episcopo Ostiense pariter nobiscum canente. Non tamen dimidiato adhuc, Robertus impius Frangipanis verti fecit in luctum Citharam. Etenim ipse cum quibusdam consentaneis suis, & aliquibus de curia Lambertum Ostiensem Episcopum Papam acclamaverunt. Deinde in Simiis, quae ante Oratorium beati Sylvestri sitae sunt, sine mora eum composuerunt. Unde licet maxima discordia & tumultus emergeret, tamen postea pacificationibus & ad concordiam reductis, Lambertus Cardinalis Ostiensis in Honorium Papam sublimatur.

LXIV. Addit n. 8. ex Codice Vaticano: Sed quia electio Honorii minus Canonice praecesserat; post septem dies, nempe 28. Decembris, in conspectu fratrum sponte mitram & mantum resutavit, atque deposuit. Fratres tam Episcopi, quam Presbyteri & Diaconi Cardinales videntes ipsius humilitatem, & prospicientes in posterum, ne in Romanam Ecclesiam aliquam inducerent novitatem, quod perperam factum fuerat, & in melius reformarunt, & eundem denuo advocantes ad ejus vestigia prociderunt, & tanquam Pastori suo, & universali Papae consuetam obedientiam exhibuerunt.

Honorii
nova, quae
facta esse
dicitur,
electio de-
scribitur.

LXV. En igitur rursus electionem duorum! Alter, qui non obtinuit, legitime atque prior ab Anti-Papa quoque electus fuisse deprehenditur; alter, juxta Codicem minus Canonice, & suae estimationi, judice Baronio n. 7. turpissimam notam inussit, quod post alterius electionem se eligi & Pontificalibus indui passus sit, & non adeo laudatur, docente Platina, qui & quoad specialia consentanea habet, in vita, ejus ingressus, cum ambitione quorundam potius quam omnium bonorum consensu Pontificatum inierit; ambitione nimirum perditissimi omnium malorum auctoris dolo atque fallaciis agentis, vim adhibere parati; ita ut Cithara in luctum versa fuerit; Neque quae de electione altera adjiciunt, legitimam fuisse docent, cum facile colligi possit,

Vitiis
notatur.

fit, eodem, quo Vigilius rursus electus fingitur, animo, hunc se eligi denuò passum esse, sive potius curasse, reliqui enim in loco certè non tuto atque metu Frangipanum, ipse etiam ante electus cessisse facile agnoscuntur; sed septimo demum die aliter electus fuit Honorius, per aliquot igitur dies illegitimus atque Idolum, quamvis, ut patet, non per aliquot duntaxat dies.

Vicesi-
mum se-
ptimum
inter In-
nocen-
tium II.
& Ana-
cletum II.
huiusque
successo-
rem Victo-
rem IV.
quorum
persona,
& Electo-
res propo-
nuntur,

Historia
Schisma-
tis ex Ba-
ronio tra-
ditur;

LXVI. Schisma vicesimum septimum fuit inter Innocentium II. & Anacletum II. huiusque successorem Victorem IV. Mortuo enim Honorio, pars Innocentium, sive, ut antea vocabatur, Gregorium Joannis Guidonis filium de Papa, de regione Transtyberim Canonicum regularem Lateranensem, Romanum, Priorem Diaconorum S. Angeli ab Urbano II. factum, pars Anacletum, sive, nomine quoque priori, Petrum Petri Leonis filium, ex Diacono Cardinale S. S. Cosmæ & Damiani à Paschali II. facto, Presbyterum Cardinalem tit. S. Mariæ Transtyberim à Calisto II. ordinatum, elegerunt, & quidem, teste Onuphrio, 17. Cardinales Innocentium, 21. verò Anacletum. Ut jam eatenus melior appareat causa Anacleti, quia more & constitutionibus antiquis in electionibus major numerus vincit.

LXVII. Proponemus autem Schismatis maximè confusi historiam ex ipso Baronio. *Obortæ sunt, inquit ad an. 1130. n. 2. factiones, studia, simultates, conspirationes, iræ, rixæ, contentiones, cum in eos, qui jure contradicerent, vis publica ministraret arma bellica. Tunc enim plebs Classico excitata potentium eò properat, quò fures vocat ambitio, & provocat spes avida lucri. Sicq; ejus, cujus scirent horrea esse oppleta, nummis arcas refertas, promptuaria plena eructantia ex hoc in illud, favent electioni, quam labantem nec subsistentem clamoribus obnixè sustentant, minis roborant terroribusque stabiliunt, ut nemo palam Papam alium vel nominare præsumeret, præter eum, quem factiosa tyrannis evexerat, ac meritis retinere compelleret &c. En Tibi, Lector, populi Romani genium, qui certè & aliàs se prodidit, atque malos dedit Pontifices ita male electos! Populone ejusmodi Deus per tot secula electionem Vicarii sui universalis commisisse dicendus est? Pergit Baronius n. 3. Hoc statu miserando collocata erat tunc temporis Romana Ecclesia, in qua triumphans Antichristus, oogerebatur verus Christi Vicarius exulare, in templo Sancto, in Petri throno abominatione sedente. Hoc igitur Romæ accidere potest! Subjungit, de deprædationibus Templorum per Anacletianos factis, item de largitionibus, violentia, atque fuga Innocentii;*

inocentii; Et tandem n. 5. Perfacile erat cuique intelligere, quis legitimus, quis verò spurius esset Papa; quis Successor Petri, quis Synagoga Satanae Antichristus, quis pastor, quis verò fur & latro, qui non nisi ut perdat & mactet, in ovile ovium intrat. Verum id non tam facile fuisse intelligere, ex sequentibus patebit, ex eo nimirum quòd sceleris puri esse voverunt, omnia legitima jactarunt, similiter accusarunt, complures fuerunt, vixque licuit absentibus maximè, quibus tamen æquè obedire alterutri, alterutrum quoque execrari incumberebat, dignoscere, uter potior esset.

LXVIII. Atque illa insuper ipsa scissio vitium habuit. De Anacleto Baronius n. 6. porro narrat, quòd Bernhardus eum abominationem stantem in loco sancto vocarit, eumque semel atque iterum Antichristo, Bestia Apocalyptica compararit, atque de eodem ad Episcopos Aquitaniae ep. 126. scripserit: *Velimus, nolimus, impleri quandoque necesse est veritatem. Spiritu prænuntiata legitur in scripturis discessio: sed vae homini, per quem erit. Quis verò ille, nisi homo peccati, qui super electum à Catholicis Catholicum & Canonicè, locum sanctum invasit? Quem tamen non quia sanctus, sed quia summus est, affectavit. Invasit inquam, invasit armis, igne, pecunia, non vitæ merito vel virtutum pervenit, in quo stat, & stat, in quo pervenit. Nam illa, quam jactat, juratorum suorum, non electio, sed factio, umbra tantum fuit & occasio & velamentum malitiæ.*

Bernhardus
de de Anacleto
iudicium;

LXIX. Hæc quidem & alia habet pro Innocentio contra Anacletum, sed & pro Anacleto contra Innocentium epistolae ad Principes & Episcopos, quarum unicam tantum heic apponere visum fuit, ut ex ea de cæteris iudicium ferri possit, atque, nec alteram partem sibi defuisse. Petrus Portuensis Episcopus Anacleti promotor quatuor Episcopis Cardinalibus partis Innocentii in hunc modum scripsit: *Quanta sit pro vobis tribulatio cordis mei, ille solus novit, qui omnia novit. Vobis quoque meis literis cognitum saltem ex parte fuisset, nisi Ecclesiae sententia & communis auctoritas prohiberet. De Commendatione, seu vituperatione personarum, de quibus nunc sermonum varietas agitur, non est hujus temporis judicare, est qui quærat & judicet. Si tamen quisquam præsto fuerit accusare: præsto erit & qui debeat respondere: præsertim, cum in vestro & meo, imò in totius Ecclesiae conspectu uterque sapienter vixerit & honestè, & quæ officii sui erat, plena hucusque exercuerit libertate. Abstinere vos potius convenit à sermonibus otiosis & verbis precipitationis. Si de rumoribus agitur: longè se aliter habent res, quam*

Quæ pro
Anacleto
Scripta
sunt.

vestra apud me protestantur litera. Adhuc si verba, quæ posuistis, sic ordinis rationem attenditis (ut salvâ reverentiâ vestrâ loquar) factionem illam vestram quâ confidentiâ, quâ fronte electionem vocare præsumitis? Cur illum vestrum dicitis ordinatum, cum prorsus in causa ejus ordo non fuerit? Siccine didicistis Papam eligere? In angulo, in abscondito, in tenebris, & umbra mortis? Si mortuo Papa vivum succedere volebatis: cur mortuum vivere prædicabatis? Multo melius erat, mortuo humanitatem impendere & sic de vivi solatio cogitare. Sed ecce dum de mortuo solatium vivo requiritis; & vivum & mortuum pariter suffocatis. Postremo nec vestrum, sicut nec meum, fuit eligere; sed potius electum à fratribus spernere vel approbare. Quia igitur &c. vide Dissert. IV. Sect. 2. n. 114.

Hanc ego electionem Canonicè celebratam conspexi &, auctore Deo, confirmavi. Hunc Ecclesia suscipit & veneratur: hunc per Dei gratiam Episcopi, & Abbates, Principes, Capitanei & Barones, quidam per se ipsos, quidam per nuncios suos, videntibus nobis frequentant. Depredationem illam & crudelitatem, quam prætenditis, non videmus. Quicumque ad eum pro responsis, seu negotiis suis veniunt, benignè suscipiuntur, benignius revertuntur. Redite jam, redite ad Cor. Nolite Schisma in Ecclesia facere ad animarum subversionem, nolite ulterius laborare, teneat vos timor Domini, non pudor sæculi. Numquid qui dormit, non adjiciet ut resurgat? Desistite mendaciis, in quibus impii spem suam ponere consueverunt &c. Hæc fuit sententia mea, ut nonnisi sepulto Papa, de successoris persona mentio haberetur. Unitatem Ecclesiæ tenui & tenebo; veritati & justitiæ adherere curabo, confidenter sperans, quod justitia & veritas liberabit me.

Anacle-
tus Inno-
centium
excommu-
nicat, Car-
dinales
creat, ad
varios
scribit, &
scribi cu-
rat, Ponti-
ficalia alia
varia ex-
ercet, mo-
ritur, &c.

LXX. Proximo Paschate, pergit Baronius n. 12. Anacletus solemni ritu excommunicavit Innocentium & ei adherentes Cardinales, dignitatēque privavit & alios plurimos, sed & novos in veteribus titulis substituit Cardinales; ordinationibus aliquot, ait Onuphrius, Cardinales X. Presbyteros V. & Diaconos V. Subjungit Baronius n. 12. seqq. epistolas pro Anacleto alias Dei beneficio, ut n. 6. dixerat, hætenus conservatas, ut nimirum ex illis constare posset, partem Anacleti se suâque æquè defendere contrariâque partem accusare potuisse, imò, quod ex epistola supra posita liquet, de mendaciis conquestos esse; quod docet, non nimium fidendum esse accusationibus contra eum institutis, maximè cum tandem loco cedere debuerit, atque semper in gratiam obtinentium scribi soleat. Epistolas autem subjungit ad Lotharium Regem Innocentii, in qua conqueritur, quosdam

quosdam de fraudibus, loco & tempore vitiosos, & paucissimos numero, *Successor*
 quorundam perfidorum blandis astutiis suffocatos, aliud altare eligere &c. *se subiecit.*
 Cardinalium unâ cum aliis universoque Clero Romano & Epi-
 scopis ad eundem; rursus Anacleti ad eundem, ad Reginam; Ma-
 gistratûs & plebis urbis ad Lotharium denuò, Anacleti ad Regem
 Francorum, ad alios binas, Legationem Gregorii Card. Diac. in
 Galliam; epistolas ad Cluniacenses, ad universam Aquitaniae Ec-
 clesiam; ad Imperatorem Constantinopolitanum & Regem Hie-
 rosol. cum nunciis; Idem, referente Baronio n. 49. Pontificalibus
 quoque functionibus apparere Pontifex affectavit: utpote qui celebravit
 Romæ Concilium ex sibi coherentibus Episcopis, creavit mox Cardinales, ex-
 communicavit &c. Sed & imitatione prædecessorum, præsertim verò Cal-
 listi secundi, qui plura in Urbe consecravît altaria, ipse voluit eadem laude
 digna peragere. Dedicata namque legimus Romæ nonnulla ab eo & con-
 secrata fuisse altaria, & eorum in curiâ servatas adhuc inscriptiones, quas
 delendas curavimus &c. Eidem n. 51. Rogerius Dux atque Calli-
 nenses conjuncti fuisse dicuntur; ille juxta n. 52. ab eodem Rex
 creatus fuit, atque adeò, volente Baronio n. 53. Auctor Siculæ Mo-
 narchiæ extitit; sed anno 1138. homo peccati, loquitur. Baronius
 n. 1. invasor Apostolicæ Sedis Petrus Leonis Pseudo-Papa, Deo vindice, ex
 hac vita divulsus ad supernum horrificum tribunal judicandus atque con-
 demnandus adducitur, accepturus cruciatum æternum; postquam sedif-
 set, ut idem ibidem ex Falcone illius temporis scriptore in Chro-
 nico Beneventano subjicit, annis septem, mensibus undecim, & diebus
 viginti duobus. Sepultus fuit, juxta Onuphrium, Laterani; Succes-
 sorem nactus est Gregorium Presbyterum Cardinalem in Basilica
 XII. Apostolorum à Cardinalibus illius partis electum, qui tamen
 mox Innocentio se subiecit, & qualis ante erat, mansit. Jam verò
 ex dictis constare potest, hoc etiam schisma ambiguitate suâ per-
 plexum atque nævis valdè scatens fuisse. Anacletus autem vindi-
 catus apud M. Ant. de Dominis videri potest. Ipse Onuphrius l. 2.
 p. 107. Innocentio tribuit, quòd suffragia sua pecuniâ emerit, adeoque ar-
 tibus Simoniacis sedem Romanam invaserit.

LXXI. Schisma vicesimum octavum fuit inter Alexandrum III. *Vicesi-*
 ab una, Victorem IV. ejusque successores Paschalem III. Calistum III. *mum o-*
 & Innocentium III. ab altera parte. Mortuo enim Hadriano IV. *ctavum*
 cum quo graves lites Imperator Fridericus Barbarossa exercuerat, *inter A-*
 major Cardinalium pars Rolandum, Cancellarium, Senensem, cu- *lex, III.*
 jus *Victorem*
IV. hujus-

que succes-
sores. Ela-
ctio u-
triusque,
huius ac-
cusatio.

Litterae
Apologe-
ticae.

jus hostilis erga Imperatorem animus jam sub Hadriano patebat, elegit ei que nomen Alexandri III. imposuit, reliquis novem in Octavianum, Presbyterum Cardinalem tit. S. Clementis, Romanum, Cæsaris amicum sub nomine Victoris IV. consentientibus, qui etiam consecratus fuit, atque à suis adoratus. Ipse vero, inquit Auctor Actorum Alexandri apud Baron. ad an. 1159. n. 33. Antichristi tempora praefigurans, usque adeo erectus est super se, ut in Templo Dei sederet tanquam sit Deus, umbrâ Papali ostendens se, tanquam sit verus Papa.

LXXII Dedit etiam indicante Baronio n. 41. literas ad Imperatorem, & omnes Orthodoxos Episcopos, atque junctim ad Patriarchas, Archiepiscopos, Abbates, Duces, Marchiones, Comites & ceteros Principes, & egregiam familiam Imperialem in sacratissima Curia Domini Frederici Serenissimi ac invictissimi Romanorum Imperatoris commorantes, in quibus ultimis literis se Deo auctore, ad dignitatem tantam conscendisse ait, Imperatorem commonendo rogari vult, quatenus Imperio sibi à Divina Clementia commisso, & Ecclesiae Dei Sponsae Jesu Christi, cujus Advocatus & defensor est divinitus constitutus, providere & subvenire non tardet, ne in tanta discordia adversariorum malitia nequiter prevalere, navicula B. Petri procellis & tempestatibus suo tempore quassari, & decus Imperiale valeat aliquatenus obnubilari. Insuper, inquit, Universitati Vestrae duximus intimandum, qualiter ad Apostolatus officium, Domino concedente, vocati fuerimus. Felicis memoriae Hadriano Praedecessore nostro viam universae carnis ingresso & in B. Petri Basilica tumultato, convenimus omnes de electione summi Pontificis tractaturi. Post longam verò collationem, & diutinam deliberationem, divinâ tandem inspirante clementiâ, electione Venerabilium fratrum nostrorum Episcoporum, Presbyterorum S. R. E. Cardinalium, Cleri quoque Romani petitione, ejusdem populi assensu, etiam Senatoria dignitatis honoratorum, insuper Capitaneorum, ad summum Pontificatum, annuente Deo, Canonice sumus electi & in sede Apostolica collocati, ac deinde primâ Dominicâ mensis Octobris benedictionis consecrationem & nostri officii accepimus plenitudinem. Quocirca universitatem vestram humiliter deprecamur, quatenus nos apud ipsum precibus adjuvetis, à quo omnis est potestas & honor dignitatum. Si autem ex parte illius Rolandi quondam Cancellarii, per conspirationem & Conjunctionem contra Ecclesiam Dei & Imperium Wilhelmo Siculo astricti, qui die duodecimâ post electionem nostram se fecit intrudi (quod à sanctis non est auditum) ad vos scripta provenerint; tanquam mendacio plena, & à schismatico & haeretico destinata respuatis, & aures vestras nequaquam illis ullatenus praebeatis.

LXXIII.

LXXIII. Similiter Cardinales ab Octaviano vel Victore IV. stantes ad Patriarchas &c. literas dederunt; in quibus Cardinales partis adversæ accusant, quod in præsentia Hadriani manifestâ Conspiratione Willelmi fautores Sacramento firmaverint, personam Imperatoris excommunicationi subjiciendam; & ex tunc in antea ejus honori & voluntati usque ad mortem immutabiliter contraire; & si contingeret, Dominum Papam vitâ decedere, neminem se, nisi de illis, qui conjuraverant, in Pontificem eligere, circumpositos insuper Episcopos, ne alicui electo, nisi in quem Siculi secta consentiret, in consecratione manus imponerent, juramento nihilominus constrinxerunt. Ibidem etiam conjuratos quatuordecim, se novem numero fuisse atque Octavianum virum utriusque religiosum & honestum, ad regimen Apostolicæ sedis & ad concordiam & pacis unitatem inter Ecclesiam & Imperium reformandam ac conservandam dignum & utilem esse cognoscentes, elegisse; tradunt; & quomodo adversa pars contra pacta sine communi consensu suum immantare voluerit atque tandem in Castro nomine Cisternam execraverit, narrant. Tandem Deum testem invocant, qui falli non potest, & si Angelus de cælo aliud Evangelizaret, inquiunt, à veritate penitus aberraret; exhortantur etiam in Domino, quatenus neque per sermonem neque per epistolam à suo sensu moveantur, sed in veritate secum firmi & immobiles permaneant.

Cardinalium cum illo sentientium.

LXXIV. Imperator verò ancipiti malo novi Schismatis permotus, loquitur Radevicus apud Bar. n. 49. consilio Principum, decrevit dare operam, ne quid exinde seu status Ecclesiæ, seu Respublica Imperii detrimenti caperet. Audiens itaque utrumque electum, in Episcopatus ordinem consecratum, alterum ab altero excommunicationis sententiâ condemnatum: sine judicio Ecclesiæ controversiam terminari posse non putavit. Auctoritatem autem congregandi Concilii exemplo antiquorum Imperatorum, verbi causâ, Justiniani, Theodosii, Caroli sibi congruere putans, litisque decisionem legitimam esse non posse, nisi partibus hinc inde congregatis, considerans, utrumque per Legatos & literas vocavit, cum autem Alexander (cui Imperator tanquam Cardinali scripserat) comparere nollet, in Concilio Papiensi anno sequenti habito, residentibus Episcopis, & Clero universo, rursus loquitur Radevicus apud Baronium ad an. 1160. n. 3. septem diebus causa ventilata est: tandemque Domino Octaviano, qui cum præsens advenisset & haberet, qui partem suam defenderent, cessit litis victoria, & pro ipso Concilium sive curia dedit sententiam, condemnato Rolando & reprobato. Qui citatus legitime,

Concilium Papiense.

Concilio se presentare, contumaciter abnuisse dicebatur. Auctor tamen ille liberum Lectori de tota re iudicium relinquendum putavit.

*Leſta in
eo pro Vi-
ſtore Ca-
nonico-
rum Ro-
manorum
litera;*

LXXV. In Synodo quoque recitata epistola Canonico-
rum S. Petri pro Octaviano, quæ n. 4. seqq. In qua convenienter iis, quæ
suprà ex epistolis aliis apposuimus, narratur, & conjuratio Alexan-
drinianorum & pactum de non eligendo nisi communi omnium
consensu, & facta à saniori & meliori parte Cardinalium ex parte
Dei omnipotentis & B. Principum Apostolorum Petri & Pauli at-
que totius Ecclesiæ auctoritate, dum Rolandum immantare vel-
lent, prohibitio, & Cleri clamor: *Dominum Octavianum eligite, per
quem solum Ecclesia pacem potest habere;* & silentium consensui æqui-
pollens adversæ partis, electione Octaviani factâ, & Cardina-
lium, Judicum, Scriniariorum, Senatorum populique Romani
acclamatio: *Papa Vittore, S. Pietro l'elegge;* Id est; *Papa Victor
S. Petro electus.* Alluditur etiam ad nomen loci supra memorati, in
qua pars adversa ad tempus fuerit. *Iuste Cisternam adierunt, in-
quiunt, quia dereliquerunt fontem aquæ vivæ & foderunt sibi cisternas
dissipatas, quæ continere non valent aquas.* Provocatur denique ad Le-
gatos Imperatoris, qui statum verum ipsi viderint; Testimonium
vivæ vocis ex ordine suo missorum commendatur; Sermo ad Epi-
scopos consecratos dirigitur, & tandem hocce clauditur: *Omnipo-
tentis sapientia Patris, qui novit & potest unire vota & voluntates omnium,
doceat vos omnes & uniat ad confusionem Babylonicam destruendam,
& Simoniam de Ecclesia propellendam, & pacem toti mundo desiderabi-
lem in integrum reformandam.*

*Actio Sy-
nodi, epi-
stola Syno-
dalis, Sub-
scriptio-
nes, episto-
la alia;*

LXXVI. Epistolæ subjicit Radevicus apud Bar. n. 10. actio-
nem Concilii, ubi legitima Victoris electio describitur, & testes
longè plurimi pro ea introducuntur. N. 16. seqq. autem epistola Sy-
nodalis encyclica ex eodem Radevico apponitur, in qua gesta nar-
rantur, sententia declaratur, item honor Victoris, & excommuni-
catio adversæ partis; atque idem Victor commendatur ad obe-
dientiam, subscribentibus Patriarcha Aquilejensi, Archiepiscopis,
Episcopis, Abbatum verò & Archipresbyterorum multitudine in-
numera, Longobardorum inæstimabili multitudine, Principibus-
que Imperii Romani tam Tutonici, quàm Italici, Regibus item
Angliæ, Hungariæ, Boemiæ, Daniæ consentientibus. N. 20. seqq.
epistola Imperatoris ad Episcopos Germaniæ, qui Synodo non in-
terfuerant. N. 23. 24. epistola Eberhardi Babenbergensis ad Archie-
piscopum

scopum Salzbургensem. N. 25. seqq. Henrici Præpositi ad eundem. Subsecuta sunt edicta Imperatoris de recipiendo Octaviano, quæ n. 31. innuuntur.

LXXVII. Sed postquam Alexander anno sequenti Eduardum Angliæ Regem Canonizasset, primùm etiam ab Anglia receptus fuit, quem paulatim & alia quædam Regna receperunt, & pro quo a. 1163. Concilium Turonense habitum; Anno autem 1164. Victor mortuus est, atque infelicis memoria heresiarcha, ut extat in Actis Alexandri apud Bar. ad an. istum n. 27. *impœnitens & excommunicatus de hoc mundo migravit ad inferos.* Sed mox Paschalis III. substitutus, juravitque Imperator ore proprio, sic eadem Acta narrant, *super sancta Evangelia, quòd eum, ejusque successores haberet Catholicos Papas; Alexandrum verò ac successores ejus semper schismaticos teneret.*

*Alexan-
dri incre-
mentum,
Victoris
mors, Pas-
chalis
substitu-
tio.*

LXXVIII. Eodem tamen anno Venetorum studio, Verona aliæque civitates contra Imperatorem pro Alexandro fœdus ineunt. Anno 1166. Concilium Herbipolense pro Paschali celebratur, Imperator in Italiam venit, Anconam obsidet, confœderatis interim pro Alexandro laborantibus. Anno 1167. Imperator Romam obsidet, Wilhelmo Siculo Papæ suppetias ferente, Alexander aufugit, Imperator Italiam, peste urgente, deserere cogitur, à Paschale revocatus ab eodem unâ cum Imperatrice coronatur, Paschali que à Romanis, juramento interposito, recepto, rursus à peste vexatur. Anno 1168. ab Alexandro in Concilio Lateranensi excommunicatur & imperio exauctoratur, atque à Mediolanensibus clade afficitur; Anno 1170. mortuo Paschali III. Calistus III. substituitur; Imperator tamen Legatos ad Alexandrum pro pace mittit. Anno 1172. Romani Alexandrum in urbem recipere nolunt. Anno 1174. Imperator quintam expeditionem in Italiam suscipit, atque Alexandriam diu frustra obsidet, frustra etiam cum Legatis Papæ de pace tractat. Anno 1176. expeditionem renovat, à Mediolanensibus denuò vincitur, mittit Legatos ad Papam, tentat Corcyram; Annus autem 1177. Baronio n. 1. *verè placabilis est, quo pax exul annis 18. tandem suo decore est postliminio restituta, & dirum Schisma cessavit.* Nempe Imperator, capto Filio, tandem Papæ se Venetiis famosâ illa humiliatione, subijcere necesse habuit.

LXXIX. Verùm notari meretur, Baronium & Platinam de quarto Anti-Papa Innocentio III. nihil habere, sed in abdicatione Calisti III. Schismatis finem notare; Quod tamen nihilominus,

*Bella,
schismata
atque A-
lexandri*

tandem
triumphi.

nus, ut Onuphrius in *Chronico* vocat, qui & quatuor Anti-Papas commemorat, maximum fuisse, ex dictis constare potest, simulque, originem Schismatis ex discordia inter Fridericum Imperatorem & Hadrianum IV. Papam petendam esse, calamitatesque subsecutas ei deberi, quod Imperatori manifestè exosus à majori Cardinalium parte electus fuit, & de quo facile præsumi poterat, eum ab Imperatore nunquam sponte receptum iri, cum tamen hodie vel Regibus illud tribuant, ut ab aliquo manifestè reiectum vix eligant, aut eligi debere, si Schisma oriturum putetur, judicent; Et præter id, quod hinc rursus ipsum Schisma, mala subsecuta gravissima, tot millium cædes, urbiumque vastationes, maximè autem, quod tot millia ab utraque parte tam diu steterunt, vitium in se continent, haud pauca insuper occurrunt, quæ Schisma illud quoque ambiguitate sua perplexum reddere potuerunt. Multa quidem de Electione Victoris illegitima sparsa fuerunt, sed & de Electione Alexandri, non tantum enim se strenuè in citatis defendere, sed & in adversarios illegitimæ electionis imputationem retorquere noverunt Victoriani, & quidem graviter ac speciosè, in testium multitudine. Imò Papiense Concilium haud parvum contra Alexandrum præjudicium excitare potuit; Comparere noluit, cum tamen præcipua Schismatis tollendi ratio à Conciliis dependeat, quæ à neutro litigantium convocari possunt aut debent; Damnatius etiam fuit in Concilio, à tot gravibus Episcopis aliisque personis Ecclesiasticis, quæ, si tam manifesta fuissent, quæ Octaviano objecta fuerunt, nunquam certè omnes in eum consensissent; Et si ipsi causam meliorem dignoscere non potuerunt, qui potuit Christiana in toto orbe plebs, quæ diu in eximiis Europæ partibus Victori & successoribus Pseudo-Papis irreparabili tot millium æternæ salutis dispendio adhæsisse dici debet? *Quorum seditionibus, ajunt Platina in Alex. III. & Genebrardus ad an. 1180. Romana Ecclesia fere subversa est.*

Vicesi-
mum non-
um inter
Joannem
XXI. di-
ctum
XXII. &
Nicol. V.
enarratur;

LXXX. Schisma vicesimum nonum fuit inter Joannem XXI. dictum XXII. Caturcensem Gallum anno 1316. Lugduni post longam viginti trium Cardinalium altercationem, inquit Platina in vita, electum, & Nicolaum V. Reatinum, Ordinis Fratrum Minorum, anno 1327. auctore Ludovico Bavaro creatum. Cum enim Papa Johannes (sunt verba Hervvarti, Cancellarii Bavarici, in Ludovico IV. defenso, Bzovio injuriarum postulato, quod in mendosissimis suis Annalibus

Eundem

Eundem Imperatorem gravissimis calumniis onerârit, ad an. 1327. n. 19.) eumque ab imperio arceret; (accedente etiam ejus lite gravissima cum Fratribus ordinis Minorum, quos hereticos declaravit, affirmantes, Christum vel discipulos nihil proprii habuisse, quod certè, inquit Platina, non multum cum S. Scriptura convenit, quæ multis in locis testatur, Christum ejusque discipulos ac veros imitatores nil proprii habuisse, quorum etiam de numero multos damnavit & exussit paupertatis hostis juratus, qui etiam in Thesauris moriens, quantum nullus ante se Pontifex, nempe 25. milliones reliquit;) atque Fratrum causam cum sua conjungeret pro conservatione Ecclesiæ Romanæ, ut idem Hervvartus ibidem testatur, novum Pontificem creandum putavit, qui ei præsens præesset ac prodesset, Johannes enim in Gallis aberat & non tam in Ludovicum, quàm plurimos Italorum bella anathemate gerebat; atque etiam dictum Nicolaum Cleri populique, ut idem n. 17. testatur, atque alibi probat, instinctu, deposito Johanne, instituit; hominem quidem, inquit Platina, humili loco natum, sed doctum & ad res agendas aptissimum, Onuphrio, Bonæ famæ usque ad id tempus existentem; Nillano, Antehac virum bonum, sanctæque vitæ habitum; Ciaconio adhuc magis laudatum, qui etiam ab Imperatore & his, qui tum cum eo aderant, inquit Platina, ut verus Christi Vicarius consalutatus, Cardinales & Episcopos homines sui consimiles creavit; Factum id, quando jam Ludovicus Joannem adeò irritasset, ut, verba sunt Bzovii, in publico Patrum confessu, eum veluti divinæ pontificiæque potestatis contemptorem, hereticâ labe pollutum, hereticorum schismaticorumque fautorem, Imperii Romani invasorem, Ecclesiæque universæ persecutorem & hostem anathemate damnârit, omni dignitate exuerit, omnes juramento fidelitatis ei astrictos exsolverit, potestatem in personam & res illius omnibus usurpare volentibus permiserit.

LXXXI. Et tamen idem Bzovius n. 19. Cardinales & n. 2. Canonicos urbis complures commemorat, qui à partibus Ludovici & Papæ sui steterint, licet idem Bzovius n. 2. §. 4. sibi satis manifestè contradicens, dixerit; Non tamen Principi Clero persuadere potuit, ut sacra præsentè Bavaro peragerent, aut Ecclesiastica mysteria communicarent. Johanni 18. crimina objecta ab ipso Bzovio enumerata, nec refutata, sed potiùs, ut Hervvartus ad an. 1328. n. 37. seqq. pertendit, & ostendit, confirmata. Et publicè quidem facta est Petri Corbarii electio, nemine Johannem defendere sustinente, agnitus, cultus fuit à plurimis, donec abeunte in Germaniam Bavaro,

Ejus ambiguitas porro declaratur;

marrat Platina in vita, re omni infecta ad Imperium spectante, Bonifacius Pisanus Comes rem gratam Pontifici factururus, Anti-Papam Avenionem perduxit: ubi in carcerem conjectus, vitam cum morte commutavit. Cui plura de hoc Schismate cognoscere lubet, laudatum Hervvartum legat; Inveniet Ludovicum atque Nicolaum defensos, Johannem in multis iniquissimum; Inveniet Johannem post legitimi Imperatoris petulantem atque injustam excommunicationem Pontificis nomine indignum, alias quoque pessimè, etiam quoad visionem Dei animabus ante resurrectionem negatam, errantem; Cui proin haud immeritò ab Imperatore, populo Pastore destituto flagitante, alius substitutus fuit; Substitutus haud immeritò præ Johanne agnitus; Immeritò à Johanne in malitia perseverante in carceratus.

Trigesimi
ocasio.

LXXXII. Schisma trigesimum, ut Onuphrius ait; omnium pessimum & diuturnius in Ecclesia Romana, quod quinquaginta annos perduravit, exortum est A. Ch. 1378. quando nimirum præter & post Urbanum VI Clemens VII. electus fuit. Ideò autem exortum est, quia Cardinales plerunque Galli mortuo Gregorio XI. qui sedem Avinione Romam iterum transtulerat, Gallum, cives Romani Italum desiderarunt. Et Romani quidem, juxta Conclave Urbani VI. variis rationibus Romanum eligendum esse contendebant, quibus Cardinales non satis ad votum responderunt; Italos juvabat Gallorum discordia, Lemovicensium ex una, & reliquorum ex alia parte, reliqui enim Galli, qui non erant Lemovicenses, concordarunt cum Cardinalibus Italicis de habendo potius Italicum, quam unum Lemovicensem, dicentes aperte, quòd totus mundus admodum erat attediatus de Lemovicensibus, qui tanto tempore Papatum possederant, quasi hereditarium; Lemovicenses vero Cardinales intelligentes, tam Cardinales Italicos, quam reliquos sibi adversari, deliberaverunt, & inter se concluderunt, quòd, ubi non possent habere sufficientem numerum Cardinalium ad faciendum unum de ipsis, vel saltem, Dominum Vivariensem eorum sequacem; eligerent potius Italicum; sed extra Collegium, & nominabant unum Archiepiscopum Barensem, qui Urbanus VI. postea dictus est, & ratio, quare in istum Archiepiscopum vota sua dirigebant, potissimum erat, quia sperabant, Cardinales Italicos in istum Italicum potius, quam in alium Gallum debere consentire, credebant itaque, quòd alii Cardinales Ultramontani in hunc concurrerent, quoniam Archiepiscopus Barensis erat homo valde scientificus, practicus, doctus & instructus in stylo curiæ, & Cancellaria, & ab antiquo

antiquo familiaris socius & Capellanus familiaris & Domesticus Cardinalis Pampilonensis, Vice-Cancellarii, qui & ipse erat natione Lemovicensis, & dum Gregorius venisset ad Italiam, ipsum Dominum Barensem Archiepiscopum tanquam benevolum, & de quo Dominus Cardinalis Pampilonensis plurimum confidebat, posuit ad regendum Cancellariam loco ipsius Pampilonensis Cancellarii, tum etiam quia ipsi Cardinales habebant & reputabant ipsum Dominum Barensem tanquam unum Ultramontanum, & ipsorum moribus conformem, ex eo quod multo tempore fuerat cum D. D. Cardinalibus Ultramontanis conversatus in Avenione; tum etiam quia Dom. Barensis erat de Regno Sicilia, & Civitate Neapolitana oriundus, cujus Regni & Civitatis erat Domina Serenissima Joanna, quae fuerat & est S. R. E. devotissima & ipsis Cardinalibus valde grata & accepta. Etiam ante ingressum Conclavis erat quasi patefacta haec Cardinalium Lemovicensium voluntas & dispositio, ita ut diceretur à multis, quod Dominus Archiepiscopus Barensis esset futurus Papa, imò & aliqui ex ipsis D. D. Cardinalibus, ut ferebatur, se sibi verbis placidis commendârunt, sperantes, eum in summum Pontificem assumi debere. In ejus electione, teste Authore, omnium impressione cessante, scilicet Conclavi bene custodito, progressi sunt, licet fuerint aliqui de populo in platea ante Palatium foris, nullam tamen violentiam vel comminationem facientes, sed incautè clamantes; Romano lo volemo; & expectantes potius, publicatâ electione Romani Pontificis, currere ad domum electi, spoliare in signum gaudii, quàm volentes aut valentes aliquam impressionem facere; sicut in veritate postmodum, alio quàm Romano electo, non fecerunt. Cùmque de Urstinis, qui ad Papatum, ut credebatur, aspirabat, videns vota Dominorum directâ & concurrentia ad eligendum in Papam Dominum Barensem, conaretur ipsum negotium electionis Domini Barensis divertere, & differre, & , ut creditur, impedire; quod Dominus Barensis non eligeretur atque præter fraudem Dissert. VI, Sect. 4. n. 15. memoratam atque ab eo commendatam persuaderet D. D. aliis Cardinalibus, quod eligerent Dominum S. Petri Romanum, ei fuit responsum per D. Cardinalem Lemovicensem; quod licet D. S. Petri foret homo bonus & sanctus, duo tamen obstant; primò quia Romanus erat, ne fortè diceretur Papa factus ad clamorem populi; secundò obstat, quia erat nimis debilis & infirmus, nec posset sufficere ad onera Papatus &c. His dictis Cardinalis ipse Lemovicensis, presentibus & audientibus omnibus dictis aliis Cardinalibus, & coram eis ibidem omnibus existentibus, in Papam & Romanum Pontificem elegit Dominum Bartholomeum Archiepiscopum Barensem, utendo

verbis istis in effectu: Ego purè & liberè eligo, & assumo in Papam, D. Bartholomeum Barensem Archiepiscopum, illicoque sine aliquo temporis intervallo, ceteri omnes Cardinales in numero sufficienti, facientes & constituentes multò majorem partem duarum partium ipsorum Cardinalium in Conclavi existentium purè & liberè eundem Barensem Archiepiscopum similiter in Romanum Pontificem elegerunt; Cardinalis Florentinus videns quòd duæ partes & plures Dominum Archiepiscopum Barensem elegerunt, accessit ad eundem Archiepiscopum, & purè & liberè eundem elegit; & electio fuit sic celebrata.

Publica-
tio Ele-
ctionis di-
lata; Pa-
pa perso-
natus;

LXXXIV. Electione peractâ & Conclave adhuc bene & ex omni parte clauso & firmato existente, Cardinales publicationem ad tempus pomeridianum differre voluerunt, quia tunc Dominus non erat in Palatio, & si dicta publicatio facta fuisset, antequam electus ipse venisset ad Palatium & ad ipsos Cardinales, dubitari poterat, quòd aliqua sinistra in via eidem electo possent occurrere, eo quòd ipse electus non erat Romanus, & Romani libenter habuissent natione Romanum &c. Unde pro majori securitate ipsius Barenensis electi, & ne aliquis posset suspicari, vel præsumere, ipsum esse electum; Domini Cardinales miserunt pro nonnullis Prælatibus Italicis, qui moram trahebant Romæ, ut ad eos venirent pro nonnullis arduis Romanæ Ecclesiæ negotiis, inter quos fuit Barenensis electus &c. qui omnes, prout vocati extiterint, accesserunt ad Palatium, non tamen Conclave intraverunt; sed seorsim ab ipsis Cardinalibus præmissi sunt; sumpto autem prandio, ad majorem expressionem liberæ voluntatis, & liberi consensûs eorum, & ad majorem etiam cautelam in prædictum Barensem Archiepiscopum iterum purè liberè & concorditer, ac unanimiter, omni prorsus impressione cessante, & Conclavi adhuc bene custodito remanente, consenserunt & eum Papam elegerunt. Subjungit Author, quomodo populum ad tempus placaturi Dominum S. Petrum Romanum induxerint ut Papam, & populus tunc ei tanquam Papam, credentes eum esse Papam, reverentiam exhibuerint; qui tandem hæc verba protulerit: In effectu ego non sum Papa, nec volo esse Anti-Papa, sed melior me est in Papam D. Archiepiscopus Barenensis.

Cardina-
lium me-
tus; Gra-
tulatio
apud ele-
ctum;

LXXXV. Narrat etiam Author, quomodo Cardinales sibi ob hanc deceptionem timentes nonnulli ædes suas dereliquerint, quidam etiam Urbem, cæteris sine aliqua lesione vel violentia remanentibus; Item quomodo consultum fuerit electo, quòd pro eo, quòd non erat Romanus, ne ei aliquid sinistri posset occurrere, benefaceret pro securitate personæ suæ, & statu universalis Ecclesiæ.

clesia, exire de Palatio, & se in aliquo loco tuto recipere, & noluerit, dicente Domino S. Petri, quod ipse erat verus Papa, & secure manere ibi poterat; Nec non, quomodo electio Domini Barenfis intimata sit Officialibus urbis, qui de electione hujusmodi remanserunt, & fuerunt valde contenti, & voluerunt accedere & accesserunt ad Dominum electum ad exhibendam ei reverentiam exhiberi solitam summis Pontificibus, qui noluit sibi talem reverentiam fieri per dictos Officiales, nec per alium quempiam, dicendo inter cetera; quod pro nunc nolebat nominari, nisi Archiepiscopus Barenfis. Et quomodo accesserint Cardinales ipsi, qui in domibus suis remanserunt, ad dictum electum congratulandum de sua concordie electione, & humiliter supplicando, quatenus dignaretur & vellet acceptare.

LXXXVI. Similiter refert author, quomodo electus volens in sua conscientia esse securus, interrogavit omnes Cardinales, & unumquemque de per se, utrum revera ipse sincere, pure, libere & Canonice per omnes Cardinales in Conclavi fuisset electus in Papam, qui responderunt, quod pro certo ita pure, libere, sincere & Canonice fuerat electus in Papam, sicut aliquis Canonice eligi potuisset, persuadentes, quod nullo modo recusaret, vel differret electioni de se facta consentire propter periculum longae vacationis Papatus: quod posset occurrere pro eo, quod dicti Cardinales cum magna difficultate iterato possent congregari &c. Cardinales vero absentes dederunt per publicum instrumentum plenam & liberam potestatem illis quinque circa intronizationem ipsius electi omnia faciendi, quae ipsimet personaliter facere possent. Qui tamen Cardinales ipsi post haec etiam accesserunt, a Senatore & aliis officialibus moniti, quoniam in nullo habebant dubitare, quia erant in loco tuto libero & securo, & licet ipsi non elegissent Papam Romanum, de electione tamen Domini Barenfis Romanus populus remanserat contentus, pacificus & quietus, atque sic omnes in Capella convenientes iterum & ad cautelam praedictum D. Barensem in Papam elegerunt, vel ut electus esset, consenserunt, pure, libere, concorditer & unanimiter.

LXXXVII. Habuit tunc orationem Florentinus nomine ceterorum proponens illud Apostoli Pauli: Talis decebat, ut esset nobis Pontifex impollutus videlicet — requisivitque electum ipsum, ut consentiret electioni de se facta; qua requisitione facta, ipse electus verba illa assumpsit Divinae Scripturae; Timor, & timor venerunt super me, & contexerunt me tenebrae; Et cum profectus fuisset ad finem, ut videbatur, volens se excusare in sarcina tanti oneris, vel saltem velle tempus ad deliberandum; Cardinalis Florentinus & alii Cardinales tunc dixerunt,

Electus inquiris in suam Electionem, Cardinalibus, etiam absentibus, eam confirmantibus.

Oratio post confirmationem, Papatus acceptatio atque intronizationis;

quod prosecutionem autoritatis per eum proposita pro tunc omitteret, quia non erat de more, cum alium ipse haberet, facere eis sermonem. Cumque iterato requisiverunt, quod eis responderet, & electioni de se facta in nomine Domini consentiret; ipse vero electus ipsorum precibus & instantiis diutius tandem cum timore & tremore animi dicta electioni humiliter consensit. Sic Te Deum cantarunt, eum intronizarunt, nomen ei dederunt, honorem exhibuerunt, & pronuntiatio facta est.

Cardinalium Promotorum petitiones approbate.

LXXXVIII. Eadem die tres ex dictis Cardinalibus — recesserunt ad partem in dicto Palatio cum prefato D. Papa in loco studii, & inter cetera dixerunt eidem, quod fuerunt ipsi tres causa sua promotionis, & supplicaverunt pro executione Testamenti D. Gregorii XI. & quod fratres suos & de gente sua haberet commendatos, & precipue dignaretur prestare certum subsidium pro redemptione D. Rogerii fratris ipsius D. Gregorii in Anglia captivi, & quod in prima Creatione Cardinalium, quam faceret, dignaretur assumere unum eorum consanguineorum, quem D. Gregorius facere intendebat, filium scilicet Domini Hugonis de Rupe militis nepotem dicti Gregorii. Petierunt etiam, ut dignaretur in suum Cubicularium retinere D. Joannem de Baro eorum consanguineum, qui etiam fuerat Cubicularius prefati D. Gregorii; quibus omnibus D. Urbanus benignissime respondit, & in suum Cubicularium D. Joannem predictum retinuit.

Urbanus in omnibus se Pontificem exhibet;

LXXXIX. Porro enarrat Author, quomodo Papa apud S. Petrum praesente populo à Canonicis reverentiam acceperit, Missam submissa voce audiverit, populo benedictionem dederit, sermonem Cardinalibus fecerit, atque Indulgentiam plenariam rogatus iisdem concesserit, Dominicam vero in Palmis ramos Olivarum pro more exhibuerit, exequias porro pro praedecessore peregerit; usque ad diem Jovis in Coena Domini populo & peregrinis Indulgentias dederit, ipso die Jovis ad fulminandum processum exiverit, in die sancta Pascha Coronatus sit, Cardinalibus omnibus numero 16. assistentibus & sic fieri volentibus, ipsique D. Urbano ministrantibus; Omnes enim, inquit Author, dicti D. Cardinales numero 16. qui in electione, pureque & libere consenserunt, & 4. illi Cardinales, qui ab urbe recesserunt, jam fuerant ad urbem reversi, ubi omnes dicti Cardinales steterunt ipsi D. Urbano assistendo & Ministrando, Consistoria & alia per Cardinales summis Pontificibus consueta faciendo, usque quod dicti D. Cardinales, seu eorum aliqui de ipsa Urbe, & de licentia dicti Domini Urbani ad Anagninam se contulerunt, & durante tempore dictorum trium mensium d. D. Cardinales semper tractarunt & habuerunt D. Urbanum

pro

pro vero, unico & indubitato Summo Pontifice, eum honorando, visitando, gratias petendo, annulos & alia pretiosa jocalia ei largiendo. In Missis quoque ipsorum tam submissâ voce, quàm in cantu celebratis, orationem illam dicendo, seu dici faciendo: Deus omnium fidelium: & pro ipso D. Urbano tanquam pro summo & vero Pontifice, divinum auxilium implorando ad felix & prosperum regimen Ecclesie sue sanctae; Legatum etiam reducem recepit, qui pede Papae deosculato & ore, P. Urbano Papalem exhibuit reverentiam; Die ascensionis Missam publicè celebravit, ministrantibus & præsentibus Cardinalibus; Fecit quoque in Consistorio secreto multas Prælatorum Promotiones & Translationes: tenuitque etiam multa Consistoria publica, causas commissas Cardinalibus prædictis; super quibus definitivas sententias tulerunt; Pro se etiam & familiaribus suis dispensationes & gratias impetraverunt, ad diversos Mundi Principes sponte & liberè scripserunt, se D. Barensem in verum & indubitatum Pontificem elegisse, ipsis etiam consultantibus, assistentibus & consentientibus, & quòd non adhiberetur fides alicui, qui contrarium asserere, vel super his dubitare vellet, & coram pluribus honestis & gravibus personis sepius asseruerunt, ipsum D. Urbanum verum & indubitatum fore R. Pontificem, ipsisque etiam consultantibus, assistentibus & consentientibus D. Urbanus electionem Illustr. Principis D. Vencislai in Regem Romanorum electi confirmavit; Cardinalem quoque Episcopum Hostiensem creavit, & per idem tempus, quo Cardinales prædicti in Urbe fuerunt, continuè absque ulla violentia, & molestatione, omni prorsus metu secluso, habitârunt, & steterunt in Urbe.

X C. Unâ autem dierum D. Urbanus, convocatis ad se Cardinalibus omnibus, multas eis admonitiones fecit pro bono Regimine Curie Romanae, & pro bono exemplo de se ipsis Populo tribuendo; Monuit enim, ut abstinerent & manus suas excuterent ab omni munere &c. monuit etiam eos de honestè vivendo, cum ipsi essent Cardinales Ecclesiam militantem sustentantes, & tanquam signi positi ad sagittam, debebant de se normam, & exemplum aliis bene vivendi dare & prebere; detestans superfluos sumptus, & numerosam familiam, equorum quoque & vestium & convivantium superfluitatem; asserens, hæc omnia cedere ad gravamen potius, quàm ad relevationem honoris Curie Romanae & Ecclesie: multas quoque elemosynas propter hos sumptus pauperibus deperire, affirmabat; Dixitque præterea, suae intentionis fore, quòd justitia ministraretur, omnibus petentibus absque aliqua personarum acceptatione, & addidit, quòd cum dispositione divina Romana sedes esset in Urbe collocata, intentio sua erat in Urbe residere,

dere, ibique & vivere & mori, quódque, si aliter faceret, crederet, se malè agere & Deum offendere.

*Initium
inobedien-
tia;*

XCI. Hæc dum sic agerentur, Archiepiscopus Arelatensis, qui fuerat Camerarius D. Gregorii XI. & penes quem erant omnia jocalia pretiosa, quæ fuerant D. Gregorii XI. per mensem post D. Urbani Coronationem, de urbe absque licentia recessit & ivit ad Anagniam; secúmque asportavit dicta jocalia, & inter cætera Thiaram pretiosam, cum qua consueverunt nonnulli R. Pontifices coronari & cum qua ipse D. Urbanus fuerat coronatus; Propter quæ D. Urbanus commotus mandavit tribus D. D. Cardinalibus, qui & ipsi erant Anagnia, ut dictum Episcopum arrestarent. Eodem tempore, cum requireret Papa Castellum S. Angeli ad manum suam, Castellanus se rebellem constituit, socium, ut ferebatur, habens Cardinalem Montis Majoris.

*Cui severe
se Vrba-
nus oppo-
suit;*

XCII. Cum hoc ad D. Urbani notitiam pervenisset, reprehendit acerrimè Cardinalem Montis Majoris, eique comminatus fuit, quód contrà ipsum procederet, & de eo justitiam faceret juxta formam, & tenorem Processuum felicitis recordationis Joannis Papæ XXII. contra talia perpetrantes promulgatorum; similiter reprehendit, & comminatus est Dominus Ambianensis Cardinali pro eo, quód favebat D. Francisco de Vico, Almæ Urbis Præfecto, qui occupat civitatem Viterbiensem, quæ ei nullo modo pertinet, & est de dominio Romanæ Ecclesiæ, fueratque etiam D. Urbanus informatus, quód Cardinalis S. Eustachii quasdam occultas practicas, & Conventions tenebat, & fecerat cum Britonibus, in damnum ipsius D. Papæ; imò ferebatur, quód Cardinalis prædictus sibi certas pecunias retinisset, quas Papa ei dederat ad finem recuperationis Castri S. Angeli, unde etiam huic communicatus (comminatus) est, quód contra eum faceret Justitiam; fuerat præterea D. Urbanus advisatus, quód Cardinalis S. Eustachii per suas virtutes & subtiles tractatus, ac deceptoriam verba & falsas ac dolosas inductiones sollicitaverat ipsum D. Urbanum, ad dandum societati Britonum magnas pecuniarum summas; Quibus receptis, ipsi Britonenses se hostiliter opposuerunt ipsi D. Urbano, & quód earum Machinationum conscii erant, & Authores extiterant Cardinalis Gebbenensis &c. & nonnulli alii Cardinales Ultramontani in Italia commorantes, ipsique Cardinales bene sciebant D. Urbanum de his omnibus habere notitiam, unde propter jam dicta & quia D. Urbanus denegaverat aliquas gratias concedere ipsis d. D. Cardinalibus Ultramontanis, credebatur, eos de sua sanctitate non contentari; imò erigere velle cornua contrà eum, prout tandem fecerunt.

XCIII. Nam

XCIII. Nam circa finem Janii anno D. 1370. nonnulli ex ipsis *Ultramontan-*
D. Ultramontanis in Urbe existentes Cardinales, videlicet &c. ipsi & tani cum
 eorum quilibet supplicarunt & supplicare fecerunt de habendo licen- *venia di-*
 tiam recedendi de Urbe, & eundi ad Anagniam, pretendentes in Urbe *gressi a-*
 nimiam Caliditatem, & aëris intemperiem, & Anagnia erat aër tempe- *peret à*
 rator & Clementior, unde D. Urbanus volens eis complacere conces- *Papa dis-*
 sit eis licentiam abeundi, qui prout ante conceperunt, recesserunt, & ipse *fidem, &*
 de Roma venit Tibur. Dum Papa esset Tibure & Cardinales in Anagnia, *Clemen-*
 jam in apertum dissidium inter Papam & Cardinales res vergere coeperunt, *tem VII.*
 jam affirmantibus Cardinalibus, quod D. Urbanus non esset verus Papa, nec *eligunt;*
 Canonice electus, quia per impressionem, & quod electio non fuit celebra-
 ta in loco tuto, propterea Cardinales ipsi, intelligentes se cum Principe
 Fundi, illuc accesserunt, & tanquam Apostolica sedes vacaret, Conclave in-
 traverunt, D. Robertum Gebernensem Cardinalem in summum Pontifi-
 cem, seu in idolum potius erexerant, qui vocari voluit Clemens VII. Cir-
 ca cujus electionem valde notabilis est fraus ad trahendos in partes
 etiam tres Cardinales Italos adhibita; Spem fecerunt Galli datis
 literis singulis, se illos eligere velle, postulato tamen à singulis, ad
 evitandam æmulationem reliquorum scilicet, silentio. Quâ qui-
 dem ratione inescati singuli mox adfuerunt, sed mox etiam sin-
 guli se delusos esse senserunt, Theodorico à Niem l. 1. c. 9. & ex eo
 Maimburgio Hist. du grand. Schism. rem narrantibus. Atque adeo
 alter violentiâ, fraude alter electi fuerunt!

XCIV. Unde in Dei Ecclesia, ita pergit Conclave Urbani VI. or- *Schisma-*
 tum est ingens Schisma, & quod multorum malorum causa fuit. Nam *tis mala*
 Principes Christiani dividi coeperunt, & quidam Urbano, quidam verò Ge- *paucis*
 bernensi adhaerunt; Urbano enim adhaesit natio Italica, excepto Comite *enarran-*
 Fundi, & Praefecto de Vico, tota natio Germanica, Regnum Portugalliae, An- *tur;*
 glia tota; Gebernensi adhaerunt, Natio Gallica, tota fere Hispania cite-
 rior, & ulterior, sicque subsequuta sunt difficultates & errores plurimi in
 Populo Christiano, & quod unus ligabat, alter solvebat, fiebantque hinc
 processus, privationes & anathematizationes in magnum Ecclesiae & Chri-
 stianitatis vilipendium; eadem propterea Ecclesia dabatur duobus, & vi
 armorum quandoque dirimebatur lis, unde sequebantur hominum occisio-
 nes, depopulationes Agrorum & plurimorum strages. Propter quod secutum
 est famosum bellum, quod commissum est inter Ducem Burgundiae & Leo-
 dienses; in quo, ut fertur, 30000. hominum interempta sunt prope Leodium.
 Imò vi excommunicationū mutuarum, inde secuta sunt & alia bella,

cladisque maximæ, & cædes innocentium Ultramontanorum Romæ jussu Urbani, & publicatum hinc inde bellum sanctum sub indulgentiis ab utraque parte plenariis, conflatis etiam in nummos sanctorum statuis aureis & argenteis, ut melior tunc conditio fuerit sanctorum ligneorum! Suspendio ideò necata fuit in carcere Johanna Regina Neapolitana ab agnato hærede, tuncque datum Gallis in illud Regnum funestis cursuionibus initium, imò infinita inde mala nata sunt, quæ apud Theodoricum à Niem & Maimburgium videri possunt.

Clemens;
in Gal-
liam ab-
Urbanus;
excommu-
nicat, Car-
dinales;
creat, pa-
cem cum
damno
suo qua-
rentes pu-
nit, alios
multos
creat, per-
secutiones
usque ad
ad mor-
tem pati-
tur, &
mur.

XCV. Cardinales, qui idolum erexerant, sic pergit Conclave, vel novum Pontificem secundum eos, de Italia unâ cum electo suo recesserunt, & ad Avenionem se contulerunt; D. autem Urbanus videns, quod actum fuerat, fecit in continenti unam ordinationem 12. Cardinalium lenissimorum hominum, & magnæ commendationis, fecitque Processus & privavit Cardinales, qui erant in Anagnia, vel in Fundis, unâ cum eorum pretenso Pontifice, eos anathematizando & ipsos & ipsorum bona occupando, concedendo; fecit etiam Processus contra Principes Fundium, & contra Franciscum de Vico Almae Urbis Praefectum, qui Viterbium occupat, & e contra ille Gebernensis, contra D. Urbanum, & ejus sequaces Processus fulminavit, sicque tota Christianitas hac peste Schismatis involuta annis 45. & ultra laboravit usque ad tempus, & tempora S. Concilii Constantiensis. Urbano sic cum Gebernensi contendente, Cardinales noviter creati, viri Ze- lantes honorem Ecclesiæ, & pacem populi Christiani, attediati etiam me- ribus Urbani, cujus nimia severitas potius, quàm injustitia tituli Papatus, revera fecerat Cardinales, à quibus creatus erat, ab eo discedere, & Schisma conflare, secreto modo inter se agere coeperunt, de dando D. Urbano Co- adjunctore, & tractare cum Cardinalibus obedientibus D. Gebernensi; (Imò ut Gobelinus Urbani Domesticus ait, comburere eum voluerunt: ceu hæreticum;) quod percipiendo Urbanus captivavit septem ex ipsis, & 4. ex eis, dum esset Januæ, fecit in tetro carcere strangulare, & ad parandum sibi amicitias plurimarum Civitatum & Dominorum, Romæ in S. Maria trans Tiberim existens, fecit unam ordinationem 29. Cardina- lium; inter quos multi de Civitate sua Neapolitana connumerati erant &c. Passus est hic Pontifex graves persecutiones & obsessus est per aliquantu- lum temporis in arce Nuceria in Regno, fertur tamen omnium persecutio- num ipsam potissimam causam extitisse, propterea quod homo ultra quàm decebat, severus erat, & sui capitis, & sibi magis, quàm cæteris credens; tandem

tandem liberatus ab obsidione, in sede propria Roma residens moritur, & in Ecclesiam S. Petri in Vaticano sepelitur.

XCVI. Longa Verborum serie hujus Pontificis assumptio narrata est propterea, quod Schisma subsequutum longi temporis fuit & multorum malorum causa, & ex gestis in electione ejusdem intelligi possit justitia tituli Papatus sui, quamvis longè aliter à Cardinalibus, qui recesserunt ab eo, positus extiterit, pretendens (prætendentibus,) metum, qui cadere poterat in constantem virum in actu electionis inter venisse; quem in tribus mensibus, quibus continuò fuerunt cum D. Urbano, nunquam allegaverunt, sicut revera allegare non poterant, & per variam positionem casus necesse fuit varia peritorum consilia hinc inde emanare, quæ fuit causa, ut schisma hoc diutius duraret, qualibet parte pretendente, se justitiam fovere, & aliam verè schismaticam dici posse. Atque ista nos, omisissis, vel contractis iis, quæ ad rem minùs facere videbantur, ex Conclavi Urbani VI. de schismatis gravissimi atque diuturni Origine, ipsis Authoris, licet satis barbaris, verbis heic inferere volumus, quia satis accuratè, satis etiam ingenuè initia malorum ob oculos ponere, simulque etiam ipsa mala subsequuta compendio exhibere videtur.

XCVII. Consentanea autem apud Platinam in Urbano VI. reperiuntur, de quo insuper testatur; Urbanus, inquit, non intentus componenda paci inter Christianos, ut par erat, sed injurias à Joanna regina acceptas (eà enim favente, Gebennensis electus erat) ulcisci cupiens, & Onu- Ludovicum Ungariæ Regem impulit, ut Adreasii fratris mortem se adju- vante ulcisceretur &c. Et nonnullis interjectis: Tum verò Urbanus terrore Gallico liberatus, Neapolin se conferens à rege petit, ut sibi liceat creare Nepotem suum Campanum Principem, quod cum impetrare ne- quivisset, homo sub specie justì & honesti minùs Urbanus ac nulli gratus ad minas conversus, eò iracundiæ regem compulit, ut custodiis adhibitis per aliquot dies prodire in publicum nequiverit. Verùm dissimulat à ad tem- pus injuriâ, Nuceriam ad vitandos æstus, ut ipse dicebat, cum bona Regis venia profectus, communitatque firmis præsidiis urbe, & novos Cardinales creat &c. Præterea verò & processum, ut istorum more loquar, contra Regem inchoavit, missâ de more citatione, qui brevi venturum se Nuce- riam respondit, diluiturumque objecta crimina, non verbis modò, verùm etiam armis. Nuceriam itaque cum satis magno exercitu veniens urbem ob- sidet &c. (cumque Raimundi Balciiani ope cum tota Curia triremi- bus impositus Genuam deferretur liber, ex 7. Cardinalibus Nuceriæ captis 5. saccis involutos in mare demersit. Eidem etiam ab Authore

Cur ista
plenius
enarrari
debue-
runt;

Consen-
tanea Con-
clavi ex
Platina
& Onu-
phrio af-
feruntur
de ineptia
Urbani se-
veritate
atque ru-
sticitate
testantia;

Hoc tribuitur; desiderio, ut ipse dicebat, videndi Neapolim, Ferrentium usque proficiscitur: eâ mente reverâ, ut Ladislaum admodum puerum & Joannem Caroli filios, hereditate paternâ deturbaret. Ista, qualis Urbani illius genius fuerit, declarantia atque suprâ de causa schismatis allata haud parùm illustrantia ideo quoque apponere visum fuit.

Ejus mors
sine luctu,
Epitaphi-
um ineptum,
Iubilai
abbreviatio,
Cardinali-
umque
numerus.

Succedit
Bonifacius IX.
qualis.

XCVIII. De morte Platina ita loquitur: Pontificatus sui infelicitèr acti anno II. mense 5. Romæ moritur, (A. Ch. 1389.) paucis admodum mortem ejus, utpote hominis rustici & inexorabilis, stentibus. Sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico & inepto, quod Onuphrius adponit, aptum viro inepto. Jubilæum à quinquagesimo ad trigesimum annum reduxit. Creavit Cardinales 54. Anti-Papa 24. mortuus anno 1394.

XCIX. Urbano successor, cum Cardinales suam quisque electionem sperantes Schisma cum Urbano sepelire noluerint, obtigit Petrus cognomento Tomacellus, sub nomine Bonifacii IX. juxta Platinam 30. Onuphrium verò, qui Platinæ errorem notat, 45. annorum, magni animi, & qui primus populi Romani vim omnem in Pontificem transtulit, Platina & Onuphrio testibus. Ei, Platina judice, ad summam gloriam nil defuisset; nisi affinium & cognatorum affinitatibus obtemperans aliquam notam contraxisset. Multa enim crimina per Simoniacam pravitatem committebantur, petentibus contra jus fasque omnia tum fratribus, tum cognatis, quorum magna multitudo questus gratiâ Romam venerat. Indulgentiæ verò & quidem plenariæ ita passim vendebantur, ut jam vilesceret Clavium & literarum Apostolicarum auctoritas. Revocare hæc omnia Bonifacius conatus, cognatorum precibus eò identidem redire cogebatur, unde melius actum cum Ecclesia Dei censerem, si Pontifices, rejectis affinibus & cognatis, vel saltem in mediocri fortuna collocatis, Pontificiæ dignitati potius quàm carni & sanguini consulerent. Ladislao suprâ memorato adhuc puerulo Regnum Neapolitanum, eodem indice, restituit, patremque Carolum factum Urbani 6. diris absolvit. Cardinales creavit sex, & 5. ab Urbano privatos restituit, mortuus decimoquarto Pontificatus sui anno, Christi autem 1404.

Benedi-
ctus XIII.
Succedit
Clementi
VII. Boni-
facio IX.

C. Clemens autem Anti-Papa dolore ex propositionibus pacis mortuus successorem habuit Petrum de Luna, Arragonem Hispanum, Diaconum Cardinalem S. Mariæ à Gregorio XI. factum, atque Benedictum XIII. vocatum, Anno 1394. sub conditione juramento firmata depositionis, quandocunque aliis lubeat, creatum,

creatum, bis Pontificatu privatum, primum in Concilio Piscano, *Innocen-*
 secundò in Constantiensi. Non tamen paruit perjurus, successo- *tius VII.*
 rem etiam nactus, quem mox nominabimus. Cardinales creavit *qualis.*
 XXVII. Ab altera parte Innocentius VII. Bonifacii IX. succes-
 sor, antea Cosmatius Melioratus dictus, Presbyter Cardinalis &
 sub Bonifacio Legatus pro pace inter dissidentes bello Principe &
 res publicas componenda, dum adhuc Cardinalis esset, inquit Platina,
carpere negligentiam & imiditatem priorum Pontificum consueverat,
quòd diceret, eorum socordia factum, ne schisma Ecclesie Romana, totiusque
Reip. Christiane perniciēs, hactenus extinctum & sub latum esset. Verum
ipse Pontificatum adeptus, secutusque in quibusdam Urbani & Bonifacii
vestigia, quos privatus carpebat, non modò quod tantopere laudabat, (non)
effecit, verum etiam iniquo animo ferebat, si quis apud se ea de re verbum
ullum fecisset. Præterea verò adeò tumultuosè omnia guberabat, ut cum
semel Romani restitui in libertatem, reddique sibi Capitolium, pontem Mil-
vium & arcem Hadriani peterent, instarentque item, ut schisma rem per-
niciosè exempli de Ecclesia tolleretur, bella exstingeret & seditiones, rege
Gallorum ad eam rem conficiendam operam suam pollicente: ac Petro Luna
Anti-Papa nequaquam tantam concordiam abnuente, Romanos ipsos Pon-
tifex ad Ludovicum Nepotem divertentem apud hospitale S. Spiritus in
Saxia, tanquam ad certum Carnificem, miserit. Undecim enim cives, Reip.
sue labenti in negligentia Pontificis consulturi, statim necantur, è fenestris-
que dejiciuntur, quòd diceret, eo modo tolli seditiones & schisma, non alio
quidem posse &c. Electus est tumultuante tota Italia, qualis etiam
fuit ipso sedente, cum enim & vero Pontifice & optimo Imperatore care-
rent Itali, unicuique scelerato peccandi licentia data fuit; ait Platina in
vita. Mortuus est An. Ch. 1406. anno Pontificatus secundo, crea-
 tis Cardinalibus XI.

CI. Eum autem in Pontificatu excepit Gregorius XII. Ve- *Succedit*
 netus, Angelus Corrario, ex Patriarcha Constantinopolitano titu- *Gregorius*
 lari Presbyter Cardinalis tit. sancti Marci; Et illo quidem tempo- *XII. quan-*
 re creatus fuit, quo de schismate tollendo valde Principes nonnulli *do de*
 laborabant, cum enim schisma in Ecclesia Dei longius protraheretur, *schismate*
 inquit Platina, in Greg. XII. cum perniciē Christiani nominis, Principes *tollendo*
 Gallie, Duces scilicet, Bituricensis, Burgundus, Aurelianus, qui tum ob va- *frustra*
 letudinem Regis Gallias gubernabant, Calamitatem Ecclesie tandem mise- *agebatur.*
 rati, Avinionem ad Petrum Lunam, Benedictum XIII. appellatum perve-
 niunt: hominemque rogantes, ut collabenti Ecclesie tandem consulat, etiam-

si abdicare se Pontificatu necesse esset, quemadmodum in Conclavi se facturum promiserat, jure jurando interposito, dum Pontifex creabatur. Spondent præterea, alterum Pontificem, qui tum Romæ crearetur, post mortem Innocentii idem facturum. Ita enim inter hos Principes, & qui in Italia erant Reipublicæ Christianæ amantissimi, convenerat, ut abrogatis duobus de Pontificatu contendentibus, quorum alter Gallicæ, alter Italicæ factionis haberetur, unus aliquis postea deligeretur omnium nationum Pater & Pontifex. Respondet Benedictus, se quidem graviter Deum offensurum, si Ecclesiam Dei desereret, cujus Patronus & publicus pater, consensu bonorum, non furtim, sed publicè adscriptus esset, nolle se indubium ponere, quod justis suffragiis sibi demandatum fuerat. Quod dicerent, sublato schismate de concordia agendum esse, sibi admodum placere, modò id in loco fieret libero: ne coactus quispiam potius, quàm sponte aliquid facere videretur. Unum tamen se polliceri, idque jurejurando affirmare, si aliter tolli schisma non posset, depositurum omnem Pontificiam dignitatem, modo idem eodem tempore ab altero Anti-Papa statim fieret. Principes itaque cognitâ hominis voluntate, consultare inter se cœperunt, quonam modo Benedictum in sententiam suam perducerent, quorum Colloquia & Consultationes Benedictus veritus Pontificias ædes armis & commeatu optimè munivit: in quibus aliquot menses obsessus, tandem, paratis adfugam triremibus, per Rhodanum in Cataloniam, unde Oriundus erat, adnavigavit. Sunt autem, qui scribant, Principes Gallos id molitum in Benedictum esse, instantibus Cardinalibus Gallicis, qui eum oderant, quod alterius nationis esset & non Gallicæ. Nam cum post mortem Clementis de creando Pontifice Gallico inter eos non conveniret, hunc post longam altercationem creârunt, ut virum bonum & Reip. Christianæ amantissimum: qui eos sæpe admonuit, ut honestè ac sanctè viverent, utque à Simoniaca pravitate caverent, aliter se in eos graviter animadversurum. Hujus itaque mores ferre nequuntes, Principes Gallos in Virum optimum & Constantis vitæ concitâsse.

Conditio-
nes, sub
quibus
Gregorius
electus, ab
eo & An-
ti-Papa
irritare-
duntur;

CII. At verò Cardinales, qui post mortem Innocentii Romæ erant, & cognitâ trium priorum Pontificum in tollendo schismate negligentia, cognitâque etiam discrimine, in quo Resp. Christiana ubique terrarum, maximè verò in Gallia versabatur, in unum convenientes, Conclavi ad S. Petrum in Vaticano habito, jurârunt singuli, maximis exsecrationibus interpositis, abdicaturos se statim Pontificatu, si sibi deligi ad tantum Magistratum contigisset, hac conditione tamen, ut id quoque ab Anti-Papa fieret. Venerat autem in hanc sententiam, ut & nationi Gallicæ satisfaceret, quæ ob impotentiam creandi Anti-Papæ consuetudinem introduxerat, à quo removeri

removeri non sine ignominia videbatur, nisi id quoque ab Italis fieret: utque in sententiam Benedicti venirent, qui hac unâ ratione, non aliâ, sanari Ecclesiam posse dicebat. Quod si sibi contigisset, utrunque abrogari, unum verum Pontificem omnium, qui tum erant, Cardinalium consensu creandum esse, cui omnes Reges & Principes obtemperarent. Creatus itaque Gregorius — statim, quod ante Pontificatum promiserat, se facturum, scripto, adhibitis etiam notariis & testibus confirmavit, suâque manu scripta tabellionum notavit.

CIII. Cum verò de eligendo loco, quò sine discrimine uterque venire posset, mentio haberetur: neque ea de re satis inter eos conveniret, collusores & fœdisfragi ab utroque Cardinalium conventu sunt habiti: qui Pisas hinc Româ, hinc Avinione adnavigantes uno consensu Gregorium & Benedictum tanquam pertinaces, schismaticos, hæreticos dignitate Pontificiâ privârunt, consentientibus in tam gravem sententiam, Bzovio etiam approbatam, omnibus nationibus præter Hispaniam citeriorem, Regem Scotiæ, Comitem Armeniaci, qui Benedicto favebant. Inita deinde creandi novi Pontificis ratione, qui bene ac sanctè sine ulla seditione Ecclesiam Dei gubernaret, venêre in hanc sententiam, ut Alexandrum V. crearent; Natione, ita Platina in Alex. V. habet, Cretensem, Petrum antea vocatum, Ordinis Minorum Fratrem, Archiepiscopum Mediolanensem. Hanc ob rem Gregorius in Austriæ civitatem profectus, quasi profugus de Concilio generali mentionem fecit. Verùm, cum eo in loco nequaquam se tutum arbitraretur, Ariminum profectus à Carolo Malatesta perbenignè & splendide est habitus. Benedictus autem post habitum in Perpiniano Concilium, quò tutior esset, ad Castellum Panischole, locum munitissimum confugit, ubi diutius immoratus est. Uterque autem licet in Pisano Concilio exauctorati essent, tanquam veri Pontifices, Cardinales creârunt, maximè verò Gregorius: qui, dum Lucæ esset, de Consensu Cardinalium, qui nondum ab eo discesserant, Gabrielem Condemerium Cardinalem creat: qui postea in Pontificem electus Eugenius IV. appellatus est.

CIV. Alexander verò, soluto Concilio, Bononiam proficiscitur: cui civitati tum præerat Balthasar Cossa S. Eustachij Cardinalis: quem Alexander in Legatione confirmavit, quòd ejus industriâ ac præidiis Pisanum Concilium habitum fuisset, quòdque etiam vir erat, qui per commodè tyrannis ac rem Ecclesiasticam occupare conantibus, objici quovis tempore posset. In homine tamen plûs ferociæ, plûsque audaciæ & secularitatis (ut ita dicam) erat, quàm ejus professio requirebat. Militaris propè habebatur ejus vita, militares mores, adeò ut multa etiam, quæ loqui fas non est, sibi licere arbitraretur.

Vterque
ea propter
deponitur,
Alexan-
der sub-
stituitur,
cui non
cedunt,
Benedi-
ctus Gal-
liam re-
linquit;

Alexan-
dri histo-
ria;

tur. Cum verò Alexander graviter agrotare cœpisset, noſſetque, mortem prope inſtare, Cardinales ad ſe venientes ad concordiam, ad pacem, ad tuendam Eccleſiæ dignitatem adhortatur. Teſtatus præ terea eſt, per eam mortem, quam ante oculos ſe continuo cernere dicebat, nec reformidare, conſcientiâ bene actæ vitæ motus, ſe exiſtimare & credere, quæ in Concilio Piſano decreta fuiſſent, & rectè atque integrè facta eſſe omnia ſine dolo malo fraudevo. Cum hæc dixiſſet, lacrymantibus omnibus, qui aderant, illud ſalvatoris verbum agrè proferens: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis; ſtatim moritur, Pontificatus ſui menſe 8, &c. A. Ch. 1410.

Successor
Ioannes
XXIII. al.
XXIV.
qualis &
quid pri-
mò egerit.

CV. Successorem habuit dictum Balthaſſarem Coſſam, de quo & de ejus electione, partim jam jam, partim verò Dissert. VI. ubi de ambitu & violentia & largitione ad conſequendum Pontificatum adhiberi ſolita egimus, nonnulla dicta ſunt. De eo porro Onuphrius in Joh. XXIII. al XXIV. (Johannes enim ejus nomen Pontificale erat) ita loquitur: Vir fuit bello & armis, quàm religioni aptior, utpote qui nullam neque fidem nôrat, neque religionem, rebus profanis magis quàm divino cultui accommodatus. Creatus, referente Platina in vita, Oratores ſtatim ad Electores imperij miſit, eos oratum, ut Sigismundum Lucimburgum Ungariæ & Bohemiæ Regem, Imperatorem crearent, virum strenuum (ut ipſe dicebat) & ad omnia fortiter agenda promptiſſimum. Hac enim ratione hominis gratiam occupabatur: (occupabat:) Ubi vero hoc ei ex ſententia accidit, cum in conventu Piſano conſtitutum eſſet, ut ad certum tempus Concilium haberetur, ne alibi transferretur, celebraturum ſe id Romæ prædixit: & quò liberiùs eò proficiſci omnibus liceret, pacare Italiæ conatus eſt &c.

Concilio
Conſtan-
tia haben-
do conſen-
ſit, atque
illuc pro-
ficiſcitur;

CVI. Tandem verò, quum Schiſma ob ejus creationem (loquitur Onuphrius) non ſedatum, ſed auctum eſſe videretur, tribus jam ſe pro Pontificibus gerentibus, quò ſolus in Pontificatu, cæteris rejectis, confirmaretur, ſuaſu Sigismundi Imperatoris Concilium generale Conſtantiæ indixit. Eum autem conſenſu omnium nationum ad Concilium citatum fuiſſe, Platina teſtis eſt, qui & narrat, quosdam proficiſci volentem Pontificem admonuiſſe, ne id faceret, quòd vererentur, ne cum Pontifex accederet, privatus reverteretur.

Graviſſi-
morum
criminum
reus depo-
nitur;

CVII. Idem Platina narrat; Cum quibusdam Viris in omni genere doctrinæ præſtantibus præſentem diu multumque Germanos diſputationibus incertos & ambiguos tenuiſſe, quid potiſſimum decernerent. Verum, ita pergit, Superveniente Sigismundo, factâque omnibus dicendi, quòd liberet, poteſtate, multa crimina & quidem graviſſima Pontifici ob-
jecta

jecta sunt: quorum causa, mutato habitu familiaeque, clanculum Scaphusam se contulit, veritus, ne quid gravius in se consuleretur; Erat Scaphusa Frederici Austriae Ducis civitas, quod etiam plerique Cardinales à se creati fugā pervenire. Verum his postea Concilii auctoritate revocatis, Joannes Scaphusa Friburgum confugit, iturus inde, si tuto fieri posset, ad Burgundiam ducem, sed curante Concilio, Joannes capitur & (in) insula S. Marci prope Constantiam in carcerem conjicitur, Pontificatus sui anno 4. m. 10. Causam fugae disquirere Concilium tam coepit, certosque judices viros gravissimos & doctissimos delegit, qui crimina Joanni objecta discuterent, eademque Concilio ex ordine refert (referrent.) Ad quadraginta Capitula & ea amplius contra hominem probata sunt; quorum aliqua, quum in eo minime immutari possent, adeo erant inveterata, contra fidem judicata sunt, aliqua vero Christianis omnibus, si non damnaarentur, Scandalum paritura. Venientibus itaque omnibus in eandem sententiam, Joannes merito è Pontificatu dejectus, sententiam in se latam comprobat. Traditus postmodum fuit in custodiam Ludovici Bavari, qui cum Gregorio XII. sentiebat; Ferunt autem, inquit porro Platina, abrogatum Joanni Pontificatum ab his tantum, qui cum eo ante senserant; Nondum enim, qui cum Gregorio & Benedicto sentiebant, convenerant. Hi igitur, ut abrogationem à se factam veram & integram judicarent, omnes Synhodicum decretum promulgaverunt, quo affirmabant, Concilium generale legitime congregatum habere statim à Christo potestatem. Hoc quidem fundamento concessio, ipsum etiam Pontificem Concilio subiciebant.

CVIII. Quare Gregorio necesse fuit, suadente etiam Imperatore Sigismundo, unum aliquem ad Concilium mittere, cum ipse proficisci recusaret, qui suo nomine Concilii sententiam approbaret. Missus itaque Carolus Malatesta, vir certe insignis, cum videret omnes in hanc sententiam venire, ut Gregorius quoque Pontificatu se abdicaret, in publicum prodians, ac in sede Gregorii non aliter exstructa, si ipse adesset, collocatus, perlectā renunciandi facultate, Gregorium Pontificatu abdicat: quem statim Conventus omnis pro tam libera abdicatione, agri Piceni Legatum creat. Is itaque non multo post Recanati moritur, dolore animi (ut ajunt) propter subitam abrogationem ante constitutum tempus à Carolo factam. In longum enim re (rem) protrahi volebat, in mora spem aliquam ponens. Mortuus itaque ante Martini Pontificatum, in Recanateni Ecclesia sepelitur.

CIX. Sublatis duobus Pontificibus, tertius, in quo abrogando major difficultas inerat, restabat, Petrus Luna Benedictus XIII. (ut antea dixi) Benedicti
deposico.
atq; Mar.

ini V. ele-
tio.

vocatus Ut autem is etiam nolens abdicare se Magistratu cogeretur, Sigismundus Imp. unâ cum Oratoribus Concilii ad Franciæ & Angliæ Reges pervenit, eosque adhortatus est, ut pro salute Christiani nominis jam ob schisma periclitantis, in abrogando Benedicto, sublati aliis duobus, ejus sequerentur sententiam. Gratio autem responso accepto, inde Narbonam properat ad Ferdinandum Aragonum Regem, cujus populi magna ex parte Benedicto obtemperabant. Quo cum inter alia Capitula hoc pactus est, ut Benedictum moveret rationibus ea facere, quæ Gregorius & Joannes in Concilio Constantiensi egissent. Id verò si recusaret, populos cogeret ab eo ad Concilium Constantiense deficere. Benedictus autem in Castello Panischole loco munitissimo se continens, moveri persuasionibus à sententia sua non poterat, quod diceret, & se verum Christi Vicarium esse, & Constantiam non esse locum libertati Ecclesiasticæ convenientem, cum Joannes XXIII. ab his etiam abdicare se Pontificatu coactus fuerat, qui partes suas antea sequebantur. Tum verò Principes Hispaniæ cernentes pertinaciam Benedicti, Concilii opinionem secuti, in reliquorum sententiam venerunt. Gerebantur res in Concilio quinque nationum suffragiis, Italica, Gallica, Germanica, Hispanica & Anglica. Quicquid verò harum nationum suffragiis decernebatur, id ita ratum erat, si omnium consensu postea confirmatum fuisset. Quâ quidem auctoritate Benedictus, discussâ aliquandiu re, Pontificatu tandem privatur, absentibus rejectisque nationibus, quæ cum eo sentiebant, maximè verò Scotis & Comite Armeniaci &c. Electus in Concilio fuit Orho Columna Romanus Princeps, S. Georgii ad vellus aureum Diaconus Cardinalis, qui Martinus vocari voluit, quod ea electio in Martini celebritate habita fuisset, cum jam quadriennio, inquit Platina idem, vero Pontifice caruisset Ecclesia. Balthasar Costa autem, referente Onuphrio in vita; quadriennio fere in carcere asservatus, ad extremum, magnâ pecuniæ summâ persolutâ, dimittitur, Martino jam creato atque Florentiæ agente; ad quem Balthassar accedens Episcopus Cardinalis Tusculanus creatur &c.

Qui frui-
tibus Bene-
dictum
ad abdi-
cationem
rursus in-
vitat;

CX. Martinus idem, cum restare adhuc caput renascentis hydrae cerneret, sunt verba Platinae in Martino V; Benedictum Lunam cum aliquot Cardinalibus & Prelatis Panischole tanquam in arce Schismatis se continentem, quibusdam Arragoniæ populis, in utram partem incinarent, adhuc titubantibus, approbante Concilio Alemanum Ademarium Virum Doctissimum — S. Eusebii Presbyterum Cardinalem Legatum à Latere suo in Arragoniam mittit, qui sub Pœnis & Censurâ Ecclesiasticâ Petrum admoneret, ut se Pontificatu abdicaret. Cardinales autem, qui cum Petro sentie-

sentiebant, intelligentes ultimam Concilii & Pontificis sententiam, Petrum ipsum adeunt rogantque, ut de Ecclesia Dei tandem omne schisma tollat, quo jam multis annis Christiana Resp. magnis calamitatibus afflicta erat. Id autem ob salutem labentis Ecclesiae, à Gregorio & Joanne factum esse. Respondit Petrus Cavillationibus quibusdam, id sibi nequaquam integrum esse, sibi autem cum Martino conventurum, si vera essent, quae de hominis integritate & humanitate dicerentur, sinerent sibi id negotii, nec amplius ea de re solliciti essent. Ex 4. verò Cardinalibus 2. pertinaciam hominis inspicientes, ab eo ad Martinum statim defecere. Qui autem in fide mansere, Anti-Cardinales sunt habiti; quorum alter Carthusiensis fuit, alter verò Julianus Dobra appellatus est. Martini quoque auctoritatem Hispania omnis statim secuta est. Idem fecere non multo post Scoti & Armeniaci. Atque ita omnis Resp. Christiana, unà duntaxat Parisi scholâ exceptâ, Martini auctoritatem secuta est.

CXI. In Concilio tandem quia schisma ex parva re antea ortum fuerat, sunt verba ejusdem Platinæ ibidem; duriusque cum magna calamitate Christianæ Reipubl. duraverat — decretum — fuit, ut à fine Concilii Constantiensis non nisi ad quinquennium usque Concilium denuò celebraretur: atque à quinquennali in septennium aliud transferretur; ab hoc verò in decennium res protracta, legis haberet locum, ut singulis quibusvis decenniis Concilium Generale idoneo haberetur loco, ubi de rebus omnibus ad fidem & Rempubl. Christianam pertinentibus, mentio fieret &c. Martinus autem omnia decreta ante Pontificatum suum in schismate facta, nisi ad fidem & bonos mores pertinerent, omnino sustulit; Atque Concilium dissolvit.

CXII. Quatuor illi Cardinales, qui olim cum Petro Luna senserunt, cum magno & honorificentissimo comitatu publico Consistorio suscepti, dignitatum suarum titulos retinere — Balthassar Cossa verò in Italiam veniens, magnam iniecit omnibus suspicionem, ne rursus schisma innovaretur. Erat enim vir magni animi sagacissimique, & qui privatam vitam nequaquam pateretur. Non deerant præterea, qui hominis audaciam ad res novas moliendas concitarent, adeo tum rebus novis studebatur. At agnoscens Martinum dolore animi, ut putatur, (ferre enim vitam privatam non poterat) aliquot post menses Florentia moritur.

CXIII. Et cum statuto Constantiæ tempore Papiæ primò & post, volente Pontifice, Senis ad Concilium conventum esset, Alphonsus Aragonum Rex Martino infensus, qui titulum Regni Siciliae & Neapolis habere nequiverat, datum Alouisio Regis Ludovici Filio, Oratorem

Concilium
Constantiense ob
Schisma
aliorum
Conciliorum tem-
pora præ-
scribens
dissolvi-
tur.

Cardina-
les à Bene-
dicto defi-
cientes,
honorifice
excipiun-
tur; Idem
accidit
Joanni ut-
cèt res no-
vas moliri
viso, se de-
denti, sed
mœrore
animi
mox mor-
ad 1406

Concilium
Senense
solvitur,
Basileense
inducitur;

Benedictus
Clemens
substitu-
tus Mar-
tino se-
cundum
subiecit;

Schisma-
tis mala
& incer-
titudo;

ad Concilium mittit: quid (qui) & Concilium in longum duceret, & causam Petri Luna adhuc in Panischoia superstitis restitueret, largitione, pollicitationibus ambiendo unumquemque ex his, quid (qui) in Concilio auctoritatem haberet (haberent.) Hanc ob rem Martinus — mandavit Concilium statim dissolvi, approbatis decretis Concilio habitis, quæ ad fidem pertinebant. Et ne supersurgere conventum Christianorum videretur, in sequens septennium Concilio adjudicavit, quod in Basilea celebraretur. Atque hoc modo Schismatis & discordiarum semina à quibusdam in Concilio Senensi jacta & sparsa, sublata hominis prudentiâ & astu sunt &c.

CXIV. Sed mortuo (A. Ch. 1424.) Petro Luna in Panischoia (ubi sex post mortem annis corpus incorruptibile & optimè olens repertum atque aliò translatum fuit, miraculo non minùs cæteris, quæ jactant Pontificii Benedictum ex hypothefi damnare coacti, insigni, ipsique etiam Maimburgio ad annotandum digno viso;) ne aliquid deesset, quod Ecclesiam vexaret, duo illi Anticardinales, Alphonsus Martini honestè (hoste) adhortante, Ægidium cognomento Manionis, Canonicum Brachinonensem, genere nobilem Pontificem deligunt, Clementemque VIII. appellant; qui statim & Cardinales creavit, & fecit, quæ à Pontificibus fieri consueverunt. Verùm cum Martinus in gratiam cum Alphonso rediisset, eò statim Petrum de Fuxo Cardinalem misit Apostolicæ sedis Legatum: in cujus manus, jubente Alphonso Panischoia Domino, Ægidius omnia Pontificatus jura deposuit: erga quem hac benignitate Martinus postea usus est, ut eum Majoricensem Episcopum declaraverit; Cardinales autem ab Ægidio creati sponte Cardinalatu se abdicarunt. Illi autem duo, quos à Petro Luna creatos diximus, in suâque pertinacia mansisse, cum Pontifici Romano parere nollent, in carcerem à Legato conjiciuntur, atque hoc modo Martini Pontificis sapientiâ & industriâ omne schisma undique sublatum est. Factum illud demum anno 1428. adeò, ut (quod ab initio dictum) schisma ab anno 1378. quo Clemens VII. contra Urbanum VI. electus fuit, per 50. annos durârit; Cujus sic historiam ad finem usque perduximus;

CXV. In qua certè historia infiniti ferè nævi occurrunt, vitia electionis Pontificum Romanorum plurima. Duo fuerunt eodem tempore, tres simul, diu tot fuerunt; quilibet clamabat: Hic est Christus, ibi est Antichristus, vel ejus præcursor! Ego sum bonus Pastor, illi sunt fures & latrones; Quis quovis tempore legitimus fuit? Difficile dictu. Conclave quidem Urbani VI. meliorem ejus successorumque causam facit, sed & impressionis metusque

que Cardinalium eligentium, & quomodo idem metus post electionem etiam manserit, haud levia vestigia exhibet, certa autem pessimi atque inepti in Urbano animi indicia tum idem Conclave, tum Platina & Onuphrius habent. Imò scriptis à parte & altera editis, quorum nonnulla hodiernum supersunt, Viri Docti causam modò hujus, modò illius defenderunt, neque certè integra regna cuilibet adhæsisent, si facile de meliori causa constare potuisset. Multum autem intererat, ut de ea planè constaret, est enim *de necessitate salutis*, (desinivit, pronuntiavit & declaravit Bonifacius VIII.) *omni creatura, subicere te Pontifici Romano*; Pontifici Romano, non Anti-Papæ, non Pseud-Episcopo, non Invasori, non Antichristo, non Idolo, non Hæretico, non Tyranno, non Schismatico, non Proditori, non Improbo, non Zizaniorum seminatore, non Filio Belial, non denique furi & latroni, quibus hi se invicem elogiis ornabant; Quid igitur judicabunt de tot Christianorum myriadibus in communione schismaticorum per 50. annos defunctorum? Æternis Cruciatibus eos, vel eo solo nomine addicere debent, nisi contrà hypotheses suas agere velint, qui tamen etiam in singulis obedientiis apud Maimbourg. *Hist. du grand Schisme l. 1. Sanctos revelationibus & miraculis claros viros ostendunt*, necessariò tamen multos ex hypothesis fundamentalis damnandos! Ridiculè enim Maimburgius ait, *utramque partem credidisse, se legitimo Papa adherere*; Quos enim damnabit, si bona fides ejusmodi sufficit? Sed quid si nullus diu verus Pontifex fuit? Jam largitus est illud Platina de quadriennio. Ast depositis in Concilio duobus, omne jus ad tertium jam tum devolutum esse dici omnino debet, cujus tamen successor illud, si accepit unquam, amisisse statim dici debet. Si accepit unquam, adeò illegitimè electus; Amisit, aut nunquam accepit, ex Pontificiis relationibus, hæreticus, imò planè Atheus; Vel an Concilium non habet Pontificem deponendi potestatem? Certè non habere volunt hodierni Monarchici; sed tunc neque Concilium Constantiense habuit, Martinus Anti-Papa fuit, sunt ejus successores; moxque dicendum erit, expirasse veram Ecclesiam cum Petri de Luna duobus Cardinalibus in carcere; Neque enim à dedentibus se Anti-Papis jus mutuari voluit Martinus. Quanta autem vitia latent in illis, quas Author Conclavis Urbani V L. memoravit, constantibus, sed contrariis ligationibus, solutionibus, processibus, privationibus, anathematizationibus, Ecclesiarum earundem distributionibus

diversis factis? Quanta in armorum vi, qua quandoque lis dirimebatur, in hominum occisionibus, agrorum depopulationibus, plurimorum strage, bello famoso, aliis? Denuò notetur, durasse tot mala per annos quinquaginta. Ubi tunc Ecclesia? Quomodo tunc verum caput ejus dignoscere, illique se subdere potuerunt Christiani. Rectè potiùs, dum schisma cresceret, Wenceslaus in Epistola: *Etsi benedictus Dei filius multa & dura passus sit per viros Synagogicos, adhuc multò duriora patitur per nostros sacerdotum Principes.* Rectè Author Fasc. temp. p. 86. de hoc ipso schismate; *Adeo perplexum fuit, ut etiam doctissimi & conscientiosi viri non valerent discutere, cui magis esset adhaerendum; Et ideò ab isto Urbano VI. usque ad Martinum V. nescio quis fuerit Papa.* Rectè etiam Gerson Serm. de Sign. ruin. Eccl. Ecclesia — dubitavit, apud quam partem vera sedes — nisi forsitan Deus alicui revelasset, aut Salomonis judicium de vera aut falsa matre alicui persuaderet.

Trigesimum primum inter Eugenium IV. & Nicolaum V. ab una, & Felicem V. ab altera parte. Causa Schismatis;

CXVI. Trigesimum primum atque ultimum totale schisma fuit inter Eugenium IV. & Nicolaum V. ab una & Felicem V. ab altera parte. Ille enim Martini V. successor ancipiti curâ distractus & quòd bellis (Italicis) undique premeretur, narrat Platina in vita, & quòd Basileense Concilium jam antè inchoatum Martini decreto augeri indies cerneret, concurrentibus eò Hispania, Gallia, Germania, Pannoniaque Principibus, qui communem Reip. Christiana causam in arbitrio Concilii reponebant: ad tollendum Concilium versus, illud quidem primò ex Basilea Bononiam transtulit, Cardinalium omnium, qui secum aderant, consensu; Sed Imperator aliique Principes & Prælati, qui tum Basilea erant, non modò Pontifici non obtemperarunt, verum etiam eum bis tёрque monuerunt, ut Basileam idoneum à Martino celebrandi Concilii locum delectum unà cum Cardinalibus proficisceretur, aliter se in eum acturos ut in prævaricatorem & contumacem. Motus igitur istorum verbis Eugenius Basileense Concilium literis etiam Apostolicis confirmavit, factâ unicuique eundi ad Concilium potestate. Aded enim bello undequaque vexabatur, ut vix ei respirandi facultas daretur — Post tamen publico consistorio Basileense Concilium, quod ante approbaverat, Ferrariam transfert, quòd diceret, Græcos cum Ecclesia Romana in fide conventuros, eundem locum sibi delegisse. Instabant contra Concilii Basileensis Præsides, & precibus ac pollicitationibus Græcos hortabantur, ut omisso Eugenio ad se proficiscerentur. Neque hoc contenti, abrogaturos se Eugenium predicabant, nisi ipse quoque eò proficisceretur. Substitit aliquandiu Eugenius animi dubius, quid potissi-

num decerneret, missō tamen eō Legato Jo. Fr. Capitelista ICTO, Patavinōque Equite, qui ejus causam tueretur; Verū mortuo Sigismundo — à quo Basileense Concilium incrementa habuerat — Ferrariense — inchoavit, eō ipse profectus, quod adventare Imp. Constantinopolitanum Jo. Paleologum intellexerat — Verū cū pestis Ferraria inolevisset — Florentiam transferre Concilium placuit.

CXVII. Interim Philippus Genuæ antea Dominus Italius potentissimus, agrè ferens, Florentinos adjuvante Eugenio atque adhortante, Franciscum Sfortiam Venetis (cum quibus ei tunc inimicitiae intercedebant) auxilio misisse, cum his agit, qui in Basileensi Concilio erant, ut Eugenium citarent, fecere illi quidem bis terve. Verū, cū id ex sententia ei non cederet, eō dementia, inquit Platina, eos pepulit, ut abrogato Eugenio Amedeum Sabaudia Ducem socerum suum, qui Eremitanam vitam Ripalia cum quibusdam nobilibus ducebat, Pontificem crearent, Felicemque appellarent. Hinc magna seditiones in Ecclesia Dei exortæ sunt, cū Christiana Resp. trifariam divisa, aut Felicem, aut Eugenium sequeretur, essentque, qui Neutrales vocarentur, quod neutri obtemperarent — Eugenius verò, ut partes suas augendo, Basileense Concilium infirmaret, eodem tempore Consistorio publico 18. Cardinales creavit — Romam regressus Concilium generale in Laterano se habiturum omnibus denuntiat; — hac enim ratione infirmari ac tolli omninò Concilium Basileense volebat.

Eugenio
Felix substituitur;

CXVIII. De eo ita tandem judicat Author: Vir certè in vita varius. Principio enim Pontificatus sui malis consiliis ductus divina humanæque omnia perturbavit. Nam & populum Romanum ad arma excitavit, & Concilio Basileensi, unde infinita mala orta sunt, auctoritatem dedit, approbatis eorum per litteras Apostolicas decretis. Verū postea ad se ipsum rediens &c. Mortuus est Pontificatus sui anno 16. Ch. 1446.

Judicium
Platina
de Eugenio;

CXIX. Successor ejus Nicolaus V. jam sub Eugenio, ut Platina in vita narrat, in Germaniam ad tollendum Basileense Concilium neutralitatemque (Neutrales enim ideò Germani sunt dicti, quod neque Eugenii, neque Felicis dictis obtemperarent) missus cum Joanne Garvagialla, — Ecclesia enim Dei multas & maximas calamitates incurrebat, cum imminutione Majestatis Pontificiæ — Difficile quidem erat remove Germanos ab opinione sua, falsa præsertim; Difficile item videbatur Eugenii Oratoribus, ut Postulatis Germanorum obtemperarent. Tandem verò, delinita orationibus nimia Oratorum severitate, & castigatis Germanorum postularis, schisma & neutralitatem rem quidem Romanæ sedis perniciosissi-

Successoris
gesta in
Cardinalatu;

manu

nam sustulerant, si stare promissis, inquit Platina, voluissent; Redux in itinere cum socio Galerum accepit.

*Finis
schismatis
sub eo.*

CXX. Pontifex factus tandem schisma sublatum vidit, compulit enim Fredericus Imperator, instante Pontifice, Felicem, ut se Pontificatu abdicaret, quod cerneret tantam seditionem & tam diuturnam Ecclesie Romanae perniciosam esse. Usus tamen hac benignitate erga Amadeum Nicolaus est, ad hominem namque Galerum Cardinalatus misit: eundemque legatum Germaniae fecit, ne omnino sine dignitate viveret. Venere & in arbitrium Pontificis Cardinales illi, quos Amadeus creaverat. Factum illud A. Ch. 1449. Pontificatus sui anno 3. inde ab exorto schismate 10.

*Dubium
atque di-
rum fuit.*

CXXI. Quod non immerito Onuphrio *dirum, acerrimum* vocatur, atque valde dubium fuit, cum Concilium Basileense, prout in Concilio Constantiensi statutum erat, indictum, ad ejus exemplum Papam semel atque iterum vocatum & comparere tamen nolentem d. posuerit; Viro ei vitae, ut multi volunt, laudatissimae suffecto. Ei, qui ab initio Pontificatus sui Divina humanaque omnia, teste Platina, *perturbârat*, temporibus Ecclesiae undiquaque periculosissimis. Atque sic alterum, ejus, quod Papa à Concilio deponi posset, ostendebatur exemplum; Nesciebant miseri, utrum Concilium, vel an & quem Papam potius sequi debeant, aliis huic, illi aliis adhaerentibus, multis neutri accedentibus, utroque autem tamdiu Cardinales creante atque alia, quae muneris Pontificii esse putarunt, agente. Vitium igitur & heic multiplex notari potest ratione numeri eorum, qui eliguntur, in schismate hoc totali haecenus ultimo atque trigesimo primo.

*Observa-
tiones de
schisma-
tum nu-
mero.*

CXXII. Quot certè in nulla alia Ecclesia schismata notantur, nimirum oportuit, ut, quandoquidem Ecclesia Romana factus mundani praerogativam habet, etiam illa divisionum, quae inde sequuntur, non tantum magnitudine, sed & numero, praefulgeret. Onuphrius quidem tantum *triginta* enumerat, quia nimirum *decimum quartum & decimum quintum* nostrum minus accuratè conjungere voluit, quae tamen consideranti diversa apparent.

*Annotatio
in Chro-
nicon Onu-
phrii, cu-
jus author
schismata*

CXXIII. Imò etiam nimia visa sunt triginta ab Onuphrio enumerata vixque nomen Schismatum quaedam eorum merentia non nemini, auctori nimirum *annotationis in Chronicon Romanorum Pontificum* sequentis: Enumerat divus Onuphrius schismata aliquot (*triginta*) in Romana Ecclesia, circa qua notandum est, pleraque eorum

*tantum fuisse controversias & dissidia de Romano Pontifice inter electores extenua-
aut electos, quæ non nisi improprie Schismata dici possint. Quando autem re, nume-
secundum Ecclesiasticam Phrasin fuit veri nominis schisma propter Pontifi- rum di-
catum, ut in Novatiano, hoc non fuit schisma in Ecclesia, sed ab eo, qui extra minuire
Ecclesiam erat, contra caput Ecclesie. Unde & hic est improprietas sermo- studuit.
nis, dum tale schisma ponitur in R. S. E.*

CXXIV, Ita quidem ille schismata Onuphriana elevare *Confuta-*
studet, qualia autem illa fuerint ex dictis patet, ex parte quoque *tur;*
ipsis Onuphrii testimoniis. Pleraque eorum tantum fuerunt controver-
sia & dissidia de R. P. inter electores aut electos. Sed quid quæso
aliud sunt schismata in Ecclesiis ratione Episcoporum? Dividun-
tur electores atque indivasas partes planè abeunt; nonne hoc
Schisma est? Dividitur unitas & cum unus eligi deberet, duo aut
tres eliguntur, nonne hoc Schisma est? Schisma, id est, divisio?
Schisma proprie dictum? Imò constat ex præmissis, utrumque sem-
per sibi abhærentes habuisse, etiam præter eos, qui ad electionem
concurrerunt, quando non omnes concurrerunt; plerunque Schis-
mata diu anathematibus, armis, &c. continuata esse. An igitur
pleraque — non nisi improprie Schismata dici possunt? Quid igitur
ad Schisma proprie dictum amplius requiritur? Porro, ita loqui de-
prehenditur Auctor, ac si præter leves controversias & dissidia, quæ
improprie tantum Schismata dici possint, schismata nulla in Ecclesia
Romana fuerint, sed ab eo, qui extra Ecclesiam erat, contra caput Ecclesie.
Quænam illa impudentia? Reclamant omnia. An enim Anti-
Papæ non in Ecclesia fuerunt, dum eligebantur? Imò, an etiam con-
stabat omnibus, uter esset caput Ecclesie? An capiti Ecclesie omnes &
singuli in Ecclesia adhærebant contra Invasores? An non in ipsa
Ecclesia partes fuerunt, scissiones, divisiones, quid nî etiam Schisma-
ta in Ecclesia, Romana nimirum, sine improprietate sermonis?
Exemplum Novatiani allegat, sed unicum, & cui nullum planè si-
mile. An autem sic classis schismatum constituitur non in Ecclesia,
præter quæ omnia sint improprie tantum Schismata? Ast ne quidem
Novatiani Schisma dici potest non fuisse in Ecclesia, sed ab eo, qui contra
caput Ecclesie extra Ecclesiam erat, adeoque Schisma per improprietatem
sermonis tantum in Ecclesia Romana. Neque enim Novatianus, dum
eligeretur, extra Ecclesiam erat, errore quidem infectus erat, sed
nondum ab Ecclesia damnato, sed minùs in ipso notato. An enim
alias & si extra Ecclesiam fuisset, Confessores ei adhæsisissent? An

magna ista, juxta Baronium Ecclesie tentatio fuisset? An omnes pen e Ecclesie, ut Cyprianus ait, perturbata fuissent? An opus fuisset, ut Ecclesie Africanæ legatione solenni in potiora jura inquirerent? Minimè; Sed simpliciter omnes capiti Ecclesie contra eum, qui extra Ecclesiam erat, adhæsisent, atque sine magna tentatione. Quod autem etiam in Ecclesia Romana aliqui, multi, Confessores Novatiani partes secuti sunt, nonne illud satis superque docet, schisma illud quoque, licet satis singulare, sine improprietate sermonis in Ecclesia Romana & ratione eligentium & ratione electorū, & ratione omni, poni posse? Si non ratione electorum, (licet non fuerit ab initio excommunicatus, proin adhuc in Ecclesia fuerit,) saltem sine improprietate sermonis, respectibus manentibus reliquis, poni posse? Et an non omnia docent, annotationem istam pessimam atque à vero alienissimam esse? Sed malè habuit hominem istum, & malè habet alios, quòd in Catalogo Pontificum suorum à divo suo exarato tot Schismata occurrunt, quæ modis omnibus palliare, fucare, atque sic ad interiora non penetrantes decipere student, dum intus & in ore magis ingenuorum ex suo ordine, tetra, dira, truculenta, maximè turbulenta, pessima, omnium pessima, diuturna, maxima, acerrima & quid non? intus etiam ossibus mortuorum plena sunt.

Schismatis
simile
quid con-
tingit in
Conclavi
Clemen-
tis VIII.
Cum nulla
amplius
ex tam
longo tem-
pore Schis-
mata?

CXXV. Possemus his Schismatibus totalibus atque majoribus addere, quòd aliquando duo Papæ electi fuerunt, sine schismate in Ecclesia subsecuto, quod tamen ad tempus fuit ratione eligentium & electorum. Fuit ejusmodi schisma in Conclavi Clementis VIII, ubi etiam schisma, sive scissionem vestium non defuisse, alibi notavimus; Notavimus etiam, ferè Papam ibi fuisse S. Severinam, imò, si Decani in numerando fraus abfuisset, illum verè Papam ex isto Conclavi proditurum fuisse, non alium. Confirmatur idem in Vita Patris Pauli Veneti p. 63. Santa Severina, inquit Author, in Roma sotto Clemente sapeva, quanto fosse stato vicino al Papa-
to, è che non era totalmente estinto il dubbio, se la sua elezione fosse valida; però Clemente pasceva l'humore del Cardinale col lasciargli fare, ciò che voleva. Id est: Sancta Severina Romæ sub Clemente (VIII.) sciebat, quàm propinquus Papatui fuerit, & quòd non prorsus extinctum sit dubium, num. electio sua valida fuerit; quare etiam Clemens multùm huic Cardinali indulgebat eique pro lubitu quidvis agere permittebat. Tunc & sæpe aliàs (etiam in Concl. Pauli V. ubi S. Clemens per 6. horas Papa creditus 5. aut 6. vota superflua habebat;) inde ab ultimo

ultimo Schismate Onuphriano parùm à schismatibus erumpentibus abfuerunt Cardinales in Electionibus Pontificum ; Et quòd nulla ex illo tempore eruperunt, non certè ambitionis, quam semper eandem esse ostendimus, defectui tribuendum est, sed partim nocuentis præteritorum schismatum, quæ recentioribus quodammodo documenta facta sunt, partim Conclavium institutioni, postquam rariora statim esse cœperunt schismata, partim multiplicatis ad schisma impediendum constitutionibus aliis, partim etiam separationi Ecclesiarum à Romana meritò factæ, quâ factâ, schisma in Electione tantò magis nociturum facillè vident. Quemadmodum Reformatio in aliis quoque scandalis eos Cautiores, si non Castiores, fecit. Satis autem Scandala Romanam Ecclesiam scedârunt in schismatibus Seculorum præteritorum recensitis, quorum jam vitium adhuc paucis atque generalius notâsse iuvabit.

CXXVI. Cognosci jam potuit ex dictis in speciali schismatum consideratione, ex ipsa scissione, ex electorum conditione, ex incertitudine, ex adjunctis & consequentibus, ex testimoniis, ex elogiis, sive potius pessimis schismaticorum titulis ; Quibus hîc addimus appellationes, portenti ex inferorum portis prodeuntis, quomodo Novatianus vocatur ; *Cathedra pestilentia*, quæ Constantino tribuitur. Testimonia quoque vitium in genere notantia habemus præter allata : Audiatur Petrus Damiani apud Baronium ad an. 1061. n. 16. vel ex Grammatica Cadalaum convincere studens ; Porro autem, inquit, sicut Diabolus Divino Nomini pluralem numerum indidit, ut diceret mulieri : Eritis sicut Dii &c. Ita tu Grammaticarum regulis novum aliquid addidisti, ut in declinatione jam pueri dicant, Papa, Paparum : Per te itaque senex jam mundus addiscit, quod hætenus ignoravit. (Sed jam schismata multa fuere ante hoc ;) & sicut juxta Pauli vocem : Summus Pontifex in Sancta per annos singulos ingrediebatur in sanguine alieno ; Sic & tu nunc miserorum hominum, velut porcorum succidium, succidium facis, & sanguinem fundis, ut ad B. Petri sanctuarium cruentus ingrediaris. Idem ad eandem apud eundem ad an. 1062. n. 5. O scelus inauditum ! Pilati milites inconsutilem Domini non præsumunt scindere tunicam : & tu in duos Papas Catholicam partiris Ecclesiam. Illi pendentis in cruce Salvatoris ossa non frangunt &c. Captam bello Arcam Dei Israel Philisteorum Principes temerare non audent &c. Si Oza moritur, qui humerum supponit, ne Arca Domini corruat,

*Vitia
schismatis
in genere
notantur,
maximè
ex Damiani testi-
moniis.*

quid illi meritò fiet &c. Idem contra eundem epitheta pessima coarctat apud eundem ad an. 1064. n. 19. Sentiât, inquit, sentiât teterri-
mus Draco, Cadalous scilicet, perturbator Ecclesæ, everfor Apostolica discipli-
na, inimicus humane salutis; sentiât radix peccati, praco Diaboli, Apostolus
Antichristi; Et quid plura dicam! Sagitta producta de pharetra Satana,
Virga Assur, filius Belial, filius perditionis, qui adversatur & extollitur, super
omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, vorago libidinis, naufragium casti-
tatis & Christianitatis opprobrium, ignominia Sacerdotum, genimen vipe-
rarum, fœtor orbis, spurcitia scorti, dedecus Universitatis (atextantur adhuc
epitheta Cadalai, Catalogus videlicet nominis tenebrofi) serpens lubricus,
coluber tortuosus, stercus hominum, latrina criminum, sentina vitiorum, ab-
ominatio cœli, projectio Paradisi, pabulum tartari, stipula ignis æterni. Sen-
tiât iste &c. Eadem fere epitheta cumulavit ad Coloniensem Ar-
chiep. scribens, apud Bar. ad an. 1062. n. 20. ubi etiam Anti-Papæ
tribuit, quod adulterinum sedis Apostolica concubitum querat, & tanquam
petulans adulter suam explere libidinem in Ecclesiæ Romanæ violatione
medullitùs inardescat. Adde his sequentia ex Theodorico de Niem.
de Privil. & jure Imp. Quia Papatûs officium non est vi rapiendum, ve-
rùm cum oratione & devotione & timore Dei suscipiendum; Nun est mi-
rum, si tunc mundus inquietatur totus & conturbatur, quando Rom. Eccle-
sia, in qua est principalitas correctionis universæ Christianitatis, obtinetur
schismate, & turpitudine quomodo libet confunditur: quia tunc confestim
accidit, membra sibi subdita à capitis dolore etiam passibiliter debilitari.
Et cum caput taliter est contritum, continuò membra læsa sunt, quia cum
caput ægrotat, cætera membra dolent.

Exco,
quod An-
ti-Papæ
cum asse-
clis pro
hæreticis
habent;

CXXVII. Huc etiam pertinet, quod Anti-Papas cum
suis pro hæreticis habent. Hinc formula schisma abdicantium in
Concilio Lateranensi an Ch. 1179. præscripta: Ego N. anathema-
tizo & recuso omnem hæresin extollentem se adversus Romanam Eccle-
siam, præsertim verò schisma Octaviani, Guidonis & Johannis &c. Hinc
etiam Octavianus ipse ad Imperatorem &c. scribens in literis n. 72.
citatis Scripta Alexandri tanquam — à schismatico & hæretico destinata
respui vult. Qui tamen rursus Octavianus in Actis Alexandri n. 77.
citatis infelicitis memoria hæresiarcha audit. Nec minùs huc pertinet,
quod non tantùm de Anti-Papis passim, quod ibi de Octaviano,
judicant, eos de hoc mundo migrare ad inferos, sed & , quod dicta &
dicenda probant abundè, eorum asseclis salutem æternam aperte
aliquan-

aliquando abjudicant. Vide etiam de Schismaticorum dignitatibus Bar. ad an. 964. n. 8. seqq.

CXXVIII. Fusiùs idem Pontificiis schismatis eique adhærentium crimen prosequitur Ant. de Rosellis *Monarch. p. 2. c. 16. seqq.* Et c. 16. equidem Format, quæstionem: *An propter schisma Papa deponi possit?* Ubi inter argumenta pro affirmativa ponit, delictum schismatis videri gravius omni delicto, etiam gravius delicto hæresis 24. q. 1. c. non afferamus; in fine. Imò prolabi Schismaticum in hæresin, quia veniat contrà mentem articuli; dicentis, quòd una sit Ecclesia, sponsa Christi pura &c. fidemque non esse in Schismate, quia si fortè teneatur erga Deum, non teneatur erga Ecclesiam &c. &c. duos contendentes videri constituere in Ecclesia duo Capita, tanquam monstrum &c. Videri Ecclesiam corrumpere, ei duos viros attribuendo &c. ad alteram sic facere, à Christi compagne semetipsos abscindere, Christum in eorum cordibus non habitare, nec Deum eos Patrem habere, sed societatem fraternitatis commaculare, & Deum iterum prodere &c. jurisdictionalia perdere, & inter Antichristos numerari debere &c. &c. Atque hinc orta sunt memorata de Schismaticis judicia, Schismaticorum elogia.

Ex Antoni de Rosellis judicio;

CXXIX. Magnitudo quoque criminis in Schismate atque Christianorum tunc incertitudo cognosci potest ex iis, quæ idem Author subjungit c. 17. & 18. *An & quomodo Papa Schismaticus fieri possit?* C. 19. Pontifex de Pontificatu cum alio contendens, vel alius secum contendens de schismate, vel duo etiam non Pontifices inter se de Pontificatu contendentes: an dici Schismatici debeant, & an deponi propter hoc possint? C. 20. 21. 22. Quando plures sint contendentes, quis iudex esse debeat? C. 23. & 24. Perplexitatem quandam indissolubilem & aliud dubium majus habet; Si Concilium judicare debeat, quis illud convocare & aucta rare debeat? C. 25. Casarem, vel Cardinales, qui fortè crediderint uni ex istis Pontificibus litigantibus, non posse ab ipso se separare, & conscientiam salvam convocare Concilium; Sed quid hoc casu possint vel debeant facere, vel subditi? An liceat ipsis à suo, quem reputant Pontificem, separare sine discrimine & peccato; quod & c. 28. tractat C. 26. An Cardinales possint ante sententiam Concilii in casibus præditis ad electionem alterius procedere? C. 29. An subditi debeant servare præcepta, vel timere censuras & excommunicationes, quas eisdem suus Pontifex facit in casu, quo recedant, vel Concilium convocent? Omnia ista nævos Schismatum inter Pontifices magis ostendunt fusè & quodlibeticè ab Auctore tractata; Legat, cui nugas legere vacat. Facile vel sim-

Ex ejusdem dubiis in casu schismatis.

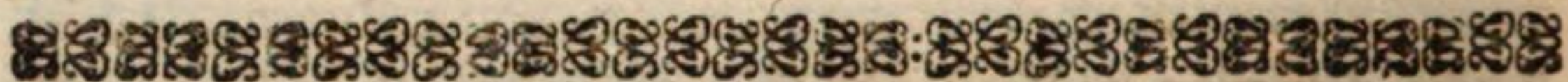
pliciter proposita agnoscuntur absurda ex falsis hypothefibus ad earum destructionem fluentia.

Occurritur
exceptio-
nibus Lo-
yolita Ot-
tonis.

CXXX. Neque etiam vitium numeri in Electione Pontificum tollant dicentes, cum Loyolita Ottone Roma Gloriosa p. 554. 555. eum esse sequendum, cui major & melior Ecclesia pars adhaereat, & (verba ejus Germanica verto) quemadmodum interdum tres Soles in caelo conspiciantur, & à simplicioribus reverà tot credantur, probè interim doctis scientibus, unum tantum solem, duas umbras, sive Parellos esse; ita saepe à simplicioribus quidem creditum fuisse, tres Papas in Ecclesia sedere, quando sapientes noverint, unum tantum Papam esse, duos reliquos Antiumbras sive Antipapas citò evanescentes, caterùm legitimo Papa solis ad instar, semper manente. Quemadmodum etiam in Regno aliquo Mundano duo nonnunquam Regis utantur titulo, quorum tamen unus Tyrannus modò sit, ita idem in Ecclesia accidere posse; atque adeò Schismatibus Ecclesiam non magis contemptibilem, sed magis illustrem reddi, ob singularem Dei in ejus, illis non obstantibus, conservatione providentiam, dum Anti-Papa semper nebularum ad instar citius, serius à semper perpetuo, semperque immutabili sole dispulsi fuerint. Non, inquam, vitium numeri in Electione Pontificum sic tollitur. Neque enim primò constitit, majorem semper partem sequendam esse, cum contra Divina cautela suadeat, multitudinem ad malum non esse sequendam, & Christi grex parvus, futurusque parvus atque ab adorantibus Bestiam in apostasia communi saepe vincendus praefigetur; Neque secundo semper constitit, utra pars major esset, integris ab unoquoque Papa interdum regnis stantibus, & modò hoc, modò illo majorem populi partem post se trahente; Neque tertio semper constitit, utra pars melior, quavis sibi justae causae praerogativam vindicante, atque illà in obscuro positâ. Atque, si interdum de majori & meliori parte praesentibus, sapientibus, doctis quodammodò constare potuit, quì semper absentibus, simplicioribus, & quorum aequè aeternae salutis causâ legitimum Papam sequi intererat, de uno & altero constare potuit? Sed jam audivimus voces judicium certum etiam sapientioribus & doctioribus aperte abjudicantium. Quales etiam sunt sequentes Naucleri Gen. 47. p. 260. de schismate Urbani VI. & Clementis VII. Utraque obedientia habuit religiosissimos Viros, & quod majus est, etiam miraculis fulgentes, nec unquam potuit questio hac decidi, quin manserint apud plurimos dubia. Quibus planè consentaneas Bzovius an. 1381. n. 13. habet. Quae proin satis
similia

similia dissimilia de Pareliis & Tyranno inepta esse declarant; Ut
taceam, non tantum in vero aut falso de Pareliis, aut Tyranno judi-
cio, neque tot hominibus positum esse; Quod docet, certitudinem
heic majorem haud immerito requiri. Sique ex eventu facta notanda
putat, cui quæso rei ante eventum & per tam longam annorum se-
riem sæpe innitendum fuit? Et an legitimus haberi debuit, qui vi
atque armorum potentiâ tandem obtinuit? Et an ideo legitimus
haberi debuit, qui, quæ quorundam Anti-Paparum manifesta præ-
rogativa erat, adversario fortè suo supervixit? Cæterum, quam
jactat, Divinam providentiam, cum quibusvis aliis etiam infidelibus
Regnis Papatus communem habet, quæ sæpe etiam, sic turbatâ
licet legitimorum successionem, absque finali tamen ruina intus col-
lisa historia seculorum exhibet; Sique Papatus heic singularia ha-
bet, in eo, juxta Scripturas, habet, quod justo Dei efficaciam erro-
ris mittentis & eos, qui veritatem in injustitia detinuerant, severe
punientis judicio, ad longius verè fidelium patientiæ fideique exer-
citium Regnum Antichristianum emergere atque durare (licet
non leviter interdum divisum, suadente semper reconciliationem
terreno, qui ex Regni hujus conservatione pendebat, pendet, affectu,
aut etiam vi partem oppositam tollente;) debuit, debet. Quis
autem inferorum portas nunquam prævaluisse jure dicat coetui,
qui fundamentis injustitiæ, licet sub justitiæ prætextu, in ædificatus,
sæpe apertam vim atque in justitiam usque adeò admisit, ut ejus
Domini, fundamenta, capita, artifices sibi invicem contrarii in solo
ambitionis suæ modis omnibus & per omne nefas conservandæ
conatu consenserint, omnes interdum, id supra ultro largientibus,
quos ei addictissimos fuisse constat, teterrima monstra fuerint;
Boni, legitimi tam necessarii nulli sæpe diu fuerint. Sique in eo
Ecclesiæ splendor situs est, eum certè Romanæ degeneri non invi-
demus; Sed magis ingenuè præ Loyolita alii, Pontificii &
illi, in Schismatibus fidem turpissimè laceratam,
scandala horrenda, incertitudinem sum-
mam supra notârunt.

SECUN-

SECTIO SECUNDA,

In qua,

De nævis & vitiis eorum, qui eliguntur, respectu qualitatis generalius & levi indicio eorum requisitorum, quæ minùs considerari merentur, agitur.

Breviarium.

I. Sequuntur vitia respectu qualitatis, vel qualitatum. Quarum respectu primò illud desideratur, quòd de necessariis eligendo Pontifici qualitatibus Scriptura planè taceat; II. Quæ tamen loquitur de requisitis Episcoporum, Diaconorum atque Viduarum; III. In quo silentio nævus, quia signis atque miraculis eligendi Pontifices non ostenduntur. IV. Neque enim sufficiunt omnia quæ jactant; V. Quorum vanitas notatur, generalius; VI. Specialius in exemplis, ratione situs Cellæ; VII. In exemplo Urbani VIII. quod recensetur; VIII. Ad quod respondetur, atque concluditur, hîc non ex signis extraordinario modo datis, sed ex qualitatibus judicium ferri atque illas vici spectari. IX. Communes illæ saltem Episcoporum virtutes in eligendis esse debent Pontificibus, atque debere in majori gradu. X. Quibus certè primi Episcopi Rom. præfulgebant. XI. Neque ab initio alia spectabantur; XII. Quando Electiones etiam aliàs optima. XIII. Et quando multi inviti eligebantur. XIV. Exempla & testimonia generalia; XV. Non est cur glorientur Pontificii de bonis primorum Episcoporum qualitatibus. XVI. Hodie primò homo esse debet eligendus, licet multi monstra fuisse dicantur, atque Benedictum IX. post mortem in forma ferina apparuisse apud Platinam referatur. XVII. Homo esse debet Physicè atque ratione membrorum corporis ad functiones necessarias non planè ineptus, sed habere debet ex. gr. pedes, qui ambulent, juxta Conclave Alexandri VII. & aures, quæ audiant, quod colligitur ex Conclavi Leonis XI. XVIII. Non debet eligi nimis debilis, aut semper ager. XIX. Recensentur alia requisita, quæ minorem considerationem merentur.

Sequuntur vitia respectu qualitatis, qualitatatum; quarum intuitu primo illud desideratur,

I. HActenus vitia & nævi eorum, qui ad Pontificatum Romanum eliguntur, ratione qualitatis, sive numeri, sequuntur eorundem vitia respectu qualitatis. Ubi primò respectu qualitatatum Pontifici Romano necessariarum vitiosum illud censi omninò debet, quòd qualitates illæ in S. Scriptura non enarrantur, atque in ea de illis, æquè ac de cæteris ad Electionem Pontificum Romanorum spectantibus, prout jam ex parte ostendimus, altum est silentium; Quale quidem speciatim quoque ratione quantitatis, sive

five numeri observatur; ratione cuius tamen statim constare potuisset, non nisi unicum eligi debere, si Monarcham eligi debere universalem indicasset; Ast non indicasse, similiter ostensum est. Quis verò non miretur, Scriptores Sacros, Petrum, Paulum, Marcum, Lucam, alios, nihil planè de qualitatibus eligendo in summum Romanum Pontificem necessariis habere? Quis non miretur, eos, ne unico quidem verbo, secutura secula maximis, ex hac etiam parte, periculis atque damnis obnoxia futura de requisitis Capitis Ecclesiæ non exiguo hominum commodo atque solatio præmonere voluisse? Eos indicare noluisse, ex quo statu ad illud dignitatum Ecclesiasticarum culmen aliquis comòdè promoveri possit? Quænam, quando non omnis fert omnia tellus, Paparum ferax futura sit? In qua ætate Pontifices eligi debeant? Quodnam sit ex illorum requisitis palmarium? An pietas morumque sanctitas? An Eruditio? An prudentia secularis? Quænam porrò requirantur attributa? Quomodo explorandi, unde agnoscendi sint? Quid agendum sit, si omni bona qualitate destitutus eligatur nonnunquam? Quid, si uno & altero ex primariis requisitis privatus &c? De his omnibus altum planè in S. Scripturis Silentium esse, quis non miretur?

II. Scriptores quidem Sacros studiosè, quales Episcopi, imò etiam quales Diaconi, imò etiam quales Viduæ ad Ministerium Ecclesiæ eligi debeant, inculcasse deprehendimus. Verùm non ideò docuerunt, quales Ecclesiæ summi Monarchæ eligendi sint, cum planè diversa ad munera planè diversa attributa requirantur, neque magis vidua ab Episcopo (utriusque tamen traduntur speciatim virtutes;) differat, quàm Romanus Pontifex, tanquam talis Monarcha, ab Episcopo. Speciale munus specialem eligendorum ad illud descriptionem requirere omninò videtur, cum primis tantum munus, in tanta celsitudine positum, tam latè patens. Vel, an Scriptura docere debuit, quales esse debeant inferiores Rectores paucorum, & non, quales esse debeant summi Rectores omnium? Quales esse debeant Episcopi, Pastores Ovium, & non, quales esse debeant Domini Pastorum? Quales eligi debeant viduæ, & non, quales eligi debeant summi Pontifices? Quorum, etsi ex plenitudine gratiæ scire possent, vel tacente Scriptura, quomodo se in tantæ dignitatis altitudine gerere debeant, requisita tamen Electoribus ob oculos poni debuissent, ut rem bene acturum eligerent atque ad plenitudinem gratiæ, gratiæ jam beneficio, dispositum; Nisi

*Qua-
men lo-
quitur de
requisitis
Episcopo-
rum, Dia-
conorum
atque Vi-
duarum.*

perinde fit, qualiscunque eligatur, atque Electio omnibus æquè plenitudinem gratiæ atque donorum conferat; quod non apparet; & qua ratione omnium pessimi atque omnium maximè inepti eligendi forent feliciter sic immutandi; aut omnes, qualescunque jam sint, æquè rem bene agant; cui experientia reclamat.

*In quo si-
lentio na-
tus, quia
signis at-
que mira-
culis Pon-
tifices eli-
gendi non
ostendun-
tur.*

III. Quod Scripturarum de requisitis Pontificum Romanorum talium silentium, grave contrà eos præjudicium idèò interpretamur, quòd non aliunde quàm ex qualitatibus certis, quinam eligi debeant, constare potest; non v. gr. ex certis miraculis atque signis cœlitus extraordinario planè modo datis; quomodo quidem omnes designari debere omninò videtur, ut in hac etiam prærogativa Christo succedant, qui plenissimam ejus potestatem sibi tribuunt, & fiant. *ἄνδρες ἀπὸ τῆς Θεῆς εἰς ἡμᾶς ἀποδεικνύμενοι — σημεῖοις,* viri à Deo ad nos demonstrati signis, qualiter certè Apostoli demonstra- ti sunt; ast quanto, si istis hominibus credamus aliquando, Pontificibus Romanis minores! ad necessariam Christianorum certitudinem.

*Neque
enim suffi-
ciunt omi-
na, quæ
jactant;*

IV. Ast non ita demonstrantur Pontifices Romani eligendi. Ajunt quidem apud Eusebium Hist. Eccl. l. VI. c. 22. Fabianum columbæ capiti insidentis indicio A. Ch. 238. designatum fuisse. Sed ajunt; adeoque ex rumore incerto ista accepit Eusebius; Atque similia omina, quæ vocantur, alii in quorundam aliorum electionibus ostendunt. Sed rarissima; sed vel magis ex Authorum fide incerta; sed ex parte minoris longè claritatis, propinquitatis, singularitatis; sed talia, quibus similia in quocunque alio, etiam profanorum, statu, multa reperias, & ex quibus proin specialem, atque gratiosam certi statûs approbationem frustra concludas, quinam quocunque tempore Pontifices eligendi sint, non agnoscas.

*Quorum
vanitas
notatur
genera-
liss;*

V. Prout certè in genere nihil ominibus, quæ dicuntur, fallacius esse solet; Utenim de fraude taceam; multa solent indifferen- tia, quando aut spes, aut metus adest, atque de certo negotio agitur, vel ante eventum, (quando etiam actiones sæpe juxta talia diri- guntur;) vel etiam ex post facto, ut sic loquar, in omina converti; quæ, nisi spes aut metus adesset, nisi de arduo negotio ageretur, vel res ita contigisset, statim certè atque planè negligerentur; Quod etiam, dum in infinitis eventus omni, quod esse putabamus, non re- spondet, accidere solet, neque itaque mirum esse debet, nonnun- quam inter res div. rsi generis, sed ejusdem fere temporis, quand. m. convenientiam notari.

VI. Atque,

VI. Atque, quando v. g. omen vocatur, dum cuipiam, qui post eligitur, in Conclavi cella vel inter officiales præcipuos, vel in vicinia Capellæ Electionis sorte obtingit, quoties quæso in vicinia vel officialium, vel Capellæ cellam inhabitasse deprehenditur, qui Papa factus haud est? Quo in casu omen non omen atque sæpissimè planè non notatum fuit.

*Speci-
lius, in
exemplis
ratione si-
tis cella.*

VII. Majus videtur, quod in Conclavi Urbani VIII. accidisse fertur atque ab Authore Conclavis circa finem ita effertur: *Non mi pare di tralasciare, inquit, che' essendo alcuni giorni avanti l' elettione concorsa nel Palazzo Vaticano dalla parte di Toscana, quantità grandissima d' Api, un sciame si pose nella parte della finestra, dov' era la cella del futuro Pontefice, il che se fosse fatto, subjungit Author, à caso, si può raccontare per notabil' incontro, che poco avanti l' assunzione al Ponteficato d' un Toscano, il quale per Armi fa l' Api, sia venuta di Toscana un sciame à posarsi nel Conclave sopra la cella di lui, mà se fù fatto à particolar dispositione della Provvidenza Divina, laquale, come vuole. S. Giovanni Damasceno, si serve alle volte delle cose naturali per annunziar' alcun' eventi, che quelle per se stesse non sono atte à significare; Diremo questo segno esser stato inviato da Dio, per dimostrare, che si doveva eleggere, è per aprire qualche luce à gl' Elettori, nel mezzo di tanta caligine de' privati Interessi e dissentioni. Id est; Non mihi prætermittendum videtur, quòd convolantibus aliquot ante Electionem diebus ad Vaticanum, quâ Hetruriam respicit, in maxima copia apibus, agmen aliquod parti fenestra, ubi cella futuri Pontificis erat, se applicuit; quòd si casu factum est, subjungit Author, notabilis casus videri potest, quòd paulò ante assumptionem ad Pontificatum Tusci, cujus insignia apes ostendunt, ex Tuscia venerit agmen ad insidendum in Conclavi cella ejus, sed si peculiari Divina Providentia dispositione illud factum est, quæ prout vult S. Johannes Damascenus, interdum utitur rebus naturalibus, ad significandos quosdam eventus, ad quos significandos per se non sunt aptæ, Dicemus, signum hoc immissum à Deo fuisse, ad demonstrandum illum, qui eligi debeat, & ad aperiendam aliquam Electoribus lucem, in medio tantæ caliginis privatorum commodorum atque dissensionum.*

*In exem-
plo Urbani
VIII. quòd
reconje-
tur;*

VIII. Sed posito, rem ita contigisse, neque dolo malo contigisse, sive jam apes, sive fuci fuerint, vix credo, eos odore Papæ, licet conterranei (de quo tamen non constat, an nimirum ex Hetruria venerint; quinam enim itineris comites perpetui fuerunt?) eos attractos fuisse. Speciale quidem ibi fuit, quòd Cardinalis Barbe-

*Ad quòd
responde-
tur, atque
concludi-
tur, ex
qualitati-*

*has agno-
sci debere,
quis eli-
gendus
sit;*

rinus apes in insignibus habuit, (neque tamen etiam credo, in signa ante fenestram posita imaginum similitudine apes attraxisse, quasi similes quærentes similes, tam artificiosè picti, quàm uvæ Parrhasianæ, quibus prætervolantes aves accessisse dicunt, quasi partes inde decerpturas; Sed & notatur, maximam apum quantitatem advolâsse, quod fortè & aliàs contigit, quando non agebatur de Papæ electione; atque partem duntaxat fenestræ illi adhæsisse, aliis aliis aliorum fortè adhærentibus, qui tamen electi non fuerunt. Sique Electores peregrino volatu moti fuissent, sine signi cœlitus dati ratione moveri potuissent; Verùm non apparet ex historia Conclavis, Electoribus aliquam lucem ex apium agmine obscurante potiùs accessisse; quod nec idoneum Papatûs emblemata constituere potuit, nisi significari debuerit, Christianos undiquaque ad Urbanum dulcedinem aurei melis sui transmittere debere; Certè non apes, sed aves, sive faustæ, sive infastæ, negotium promovebant, politicis (prout hinc inde ostendimus;) non physicis aut mysticis inducti rationibus homines, ut per apes licuisset semper hæerere in tanta privatorum commodorum atq; dissidiorum caligine. Tandem, concessio etiam, signum fuisse, bonum an malum, approbatorium an improbatorium, Divinum an Diabolicum fuerit, adhuc in ambiguo relinquitur, atque ex officii ratione & administratione dignosci debet. Omnino igitur videtur, hîc non ex signis cœlitus extraordinario modo datis, sed ex qualitatibus iudicium ferri debere. Videamus, quales illæ sint atque requirantur.

*Commu-
nes illa sal-
tem Episco-
porû vir-
tutes in
Pontifici-
bus eligen-
dis esse de-
bent, atque
in majori
gradu.*

IX. Facile, credo, largientur Pontificij, licet nihil in Scriptura de Pontificis sui requisitis specialibus habeatur, tamen communia illa Episcoporum Dissert. V. Sect. I. n. III. à nobis enarrata eligendum quoque commendare debere; Imò ipsimet fortè contendunt, requisita illa etiam & vel maximè ad ostendendum aptum Pontificatui hominem exposita esse. Assumimus (licet non sufficere attributorum illorum communium designationem jam ostenderimus;) atque addimus; igitur etiam & vel maximè in eligendo Pontifice attributa illa adesse atque spectari debere, ibi in gradu eò majori, quò major Episcopis ab Apostolo notatis habetur, vel haberi debet electus. Cujus quidem Te, Lector, memorem esse velim, etiam quando ad vitiosorum atque planè vitiosorum Electiones deventum erit.

X. De:

X. De primis per aliquot secula Episcopis Romanis ultrò nos largimur, Viros, sine ulla fere exceptione, optimos fuisse atque virtutibus Episcopalibus ornatissimos, prout etiam nihil aliud fuerunt, aut haberi voluerunt quàm Episcopi Urbis Romæ, quales erant alij urbium aliarum. *Aurei* obtigerunt Ecclesiæ, juxta verissimum Bonifacij M. effatum, etiam Romanæ, Episcopi, quoad usque ligneos habebat calices. Et quando, teste Guicciardino Hist. Pap. l. IV. non modò potentiâ civili & mundana penitus nudati, verùm etiam ab illa vexati, diu obscuri ac fere ignorati fuere: eorum nomine nulla re magis quàm suppliciis & cruciatibus perferendis innotescere, Sic tamen satis innotuit; addo; etiam vitæ sanctitate, doctrinæ puritate, Zelo, orationibus, jejuniis, adhortationibus populo fidei quotidie quasi factis, amore Christi, amore fratrum. Talibus jam valde pol- lentes Ministrorum Jesu Christi genuinis dotibus eligebantur, hinc etiam quotidiana in talibus incrementa habebant, atque hinc etiam Ecclesiæ Romanæ inter Christianos auctoritatem incrementa magna sumpsisse, quòd nimirum tales ejus ab initio Rectores fuerunt atque electi fuerunt, jam Dissert. III. n. 46. à nobis annotatum est.

Quibus
certe pri-
mi Episco-
pi Romani
præfulge-
bant;

XI. Neque etiam alia tunc, præter attributa illa Episcopalia in Electionibus Romanorum Pontificum sive Episcoporum specta- ri solebant. *Sù il principio di questa Monarchia Pontificia*, inquit Au- thor Vitæ Sixti V. p. 1. l. 1. p. 8. *che lo spirituale surpassava di gran lunga al temporale, e che gli Ecclesiastici mettevano maggior cura nel reggere le conscienze de' fidei, che nel governare la Signoria de' Popoli, si inalzavano ad una tal dignità personaggi dotati d' un integrità di costumi, ed avezzi à consumar l' hore del giorno in orationi, meditationi, ed altre opere sante, con le quali i tiravano sotto il vessillo della croce di Christo le migliaia della Provincie e città; Id est; Ab initio hujus Mo- narchiæ Pontificiæ (imò quando nondum incipiebat, nondum Mo- narchiam vel. quærebant; &) quando adhuc spirituale multum præ- valebat temporali (temporale negligebatur;) & Ecclesiastici majori curâ (imò unicè;) invigilabant regimini conscientiarum fidelium, quàm dominio populorum; ad talem dignitatem (quæ tum onus magis quàm honos, neutiquam dignitas mundano fastu præfulgens erat;) eve- hebantur. Viri sanctis moribus instructi, atque gnari diem consumere in Ora- tionibus, meditationibus, & aliis sanctis operibus, quibus ad vexillum Crucis Christi attrahebant mullenas Provincias atque civitates (saltem ipsi, multa*

Neque ab
initio alia
spectaban-
tur.

animarum millia;) Nel principio della chiesa nascente, inquit author Cardinalismi p. 3. l. 1. p. 16. non si domandava altro di Roma, che le preghiere, le orationi, le prediche, e l' amministrazione de' Sacramenti, perche Roma non vi cercava da' Fedeli, che il zelo della coscienza, la salute dell' anima, e la frequenza delle fontioni Sagre. Id est; Ab initio nascentis Ecclesie Roma nihil requirebatur prater preces, Orationes, conciones & Sacramentorum ad ministrationem, quia Roma nihil requirebat à fidelibus prater Zelum conscientie, salutem animarum & frequentiam functionum Sacrarum. Et quibusdam interjectis p. 17. Per alcuni secoli se ne stette Roma spogliata di tutti quei involuppi, che s' aggirano nello stato temporale, contentando si solo di condurre al pascolo le pecorelle con le bastone pastorale, cioè con le sole armi spirituale. Id est; Per aliquot secula Roma carebat omnibus illis statibus temporalis involucris, oves baculo pastorali, id est, solis armis Spiritualibus ad pascua ducere contenta. Hinc Adrianus VI. secundum requisita hodierna minus aptus judicatus in Conclavi successoris dicitur più propinquo à quell buone qualità che si sogliono ricercare & desiderare nell' electione de' Pontefici ne' tempo manco lontani della primitiva Chiesa. Id est; Propior bonis illis qualitatibus, quæ requiri & desiderari solebant in Electione Pontificum in temporibus multum distantibus Ecclesie primitive.

Quem-
admodum
Electiones
prima et
iam ex a-
liis Capi-
tulis opti-
mæ erant;

XII. Finibus his apti quærebantur, apti etiam Martyrio, ad quod serie longâ eâque continuâ vocabantur, pro Christi nomine sustinendo. Prout etiam in cæteris Electiones illæ meliores erant Electionibus sequentium Seculorum, atque multò meliores: L' electioni, inquit idem idibem, non uscivano dagli interessi de' Principi, e da' capricci de' Nepoti, come escono al presente, mà da un' ardente Zelo, che s' aggirava nelle viscere degli Elettori, quali solevano raunarsi, hora in un luogo, ed hora in un altro, e bene spesso ne' boschi, così obligati dalla crudeltà di quei Tiranni, che invidiavano il riposo de' Fedeli. Non vi erano voti segreti, perche l' interiore di quei primi servi del Signore corrispondeva con il Zelo esteriore dell' opere buone &c. Id est; Electiones non veniebant ex commodis Principum & vana voluntate Nepotum, hodiernarum ad instar, sed ex ardente Zelo, qui occupabat viscera eligentium, qui convenire solebant modò heic, modò alibi, sæpe etiam in Sylvis, ob crudelitatem nimirum Tyrannorum quietem fidelibus invidentium. Tunc non erant suffragia secreta, quia internum primorum illorum Domini servorum conveniebat cum Zelo externo bonorum operum &c.

XIII. Que-

XIII. *Quærebantur*; atque dum non vi aut blanditiis se ingererebant indigni, meliores atque digniores studiosè quæri, inventi ordinari poterant. Non si cercava, inquit idem p. 19. *ma si fuggiva dagli Ecclesiastici il Ponteficato, perche il Ponteficato a' Pontefici costava la vita. Chi non si conosceva dotato d' un animo bastante a soffrire il Martyrio, rinunciava il Papato col Confessare la debolezza della sua natura*; Ed in fatti chi haurebbe mai ricevuto, non che cercato un' officio, che non portava seco altra rendita, che la persecutione de' Tiranni? Hor quali imbrogli, hor quali intrighi, hor quali differenze potevano regnare nella creatione de' Pontefici? hor quali voti bisognavano per fare un Martyre, se non che i voti del Cielo? Id est; Non quærebant, sed fugiebant Pontificatum Ecclesiastici, quia Pontificatus Pontificibus vitam auferbat. Qui non animum ad martyrium sibi adesse sentiebat, Papatui renuntiabat confessus naturæ suæ infirmitatem; Et certè quis acceptisset, non dico, quævisset munus, cujus soli reditus erant persecutiones Tyrannorum? Et quanam molitiones, quanam machinationes, quanam dissensiones regnare poterant in Creatione Pontificum illius temporis? Quenam vota requiruntur ad martyrium præter cæli vota? Subjungit Author; Sanctam atque felicem hodie-
num futuram Ecclesiam, se i Pontefici fossero chiamati alla povertà e non all' oro, a' martyrij & non a' piaceri; alla cura della chiesa, e non de' Magistrati; Si Pontifices vocarentur ad paupertatem & non ad aurum; ad martyria & non ad delitias; ad curam Ecclesiæ, & non Magistratum. Certè tunc ambitio dominans multum imminueretur. Olim planè aberat, & qui Episcopatum, etiam Romanum, lubentes acceptabant, illud zelo Divini Nominis faciebant, parati vel sanguinem pro Christo effundere; Tunc, inquit jam suo tempore, nî fallor, Hilarius, non minori cum studio ambiebantur Martyria, quàm hodie ambiri solent Episcopatus. Cæteri sibi diffidentes in viti ordinari debuerunt.

Tunc inviti eligebantur multi.

XIV. Quales temporibus illis multos & ubique locorum ordinatos fuisse, jam Dissert. V. innuimus, atque de repugnantia illa judicium nostrum exposuimus. Ita etiam Dissert. VI. occasione ambitionis hodiernæ non nihil de Episcopis Rom. qui inviti ordinari fuerunt, diximus. Sic ex primis Cletus, teste Platina; Sic multi sine dubio ex primis seculis alij; Sic seriùs Bonifacius, ut Presbyteri Romani in libello supplici ad Honorium apud Baronium ad an. 459. n. 8. testantur, quod eum magis ornabat, invitatus. Sic Platinâ & aliis narratibus, Gregorium. Sic ex recentioribus adhuc Nicolaus I. referente eodem Platina; Sic etiam ex paulò prioribus, atque etiam

Exemplar aliquot, & testimonium gener. aliud.

ex posterioribus (quidam eorum forte simulantes) ordinati fuerunt. Veræ autem repugnantiae primorum temporum jam ambitionem seculorum sequiorum tanquam vitiosarum Electionum principium opposuimus. Opposuit autem diu ante nos etiam Gabriel Baraletta Prædicatorij Ordinis Monachus in *Sermonibus* A. 1414. editis ita A tempore Petri usque ad Sylvestrum fuerunt 32. Papa, qui per Martyrium fere transferunt. Unde post Sixtum diu vacavit Papatus, & nullus eum affectavit. 1. ratione mortis, quæ Papa primi erant. 2. ratione paupertatis, sed postquam Ecclesia dives facta per Constant. M. Imperatorem, nullus reperitur, qui illum renuat. Imò per mille vias queritur.

Non est
cur glori-
entur Pon-
tificij de
bonis pri-
morum E-
piscopo-
rum qua-
litatibus.

XV. Minimè autem est, cur de Electionibus sanctis primorum sanctorum Pontificum, sive Episcoporum, ut quidem faciunt, gloriantur Pontificij. Alij illi primi erant atque toto genere diversi, non dominatum universalem sibi attribuentes, quod Disert. III. ostendimus. Contrariam quoque (quod aliàs demonstramus) doctrinam profitebantur atque docebant. Quod cum sit, & cum hodierni insuper officium non faciunt, cum longè alia (quod infra probabimus;) hodie in eligendis requirantur, cum plerique bonis illis qualitatibus, quæ in primis requirebantur, quæ primos ornabant, planè destituti (quales inferiùs pariter magno numero exhibebimus) reperiantur, ex eo certè omnimoda defectio inferri potest, atque quò meliores fuerunt priores, eò peior est posteriorum turpiter degenerantium conditio, ut optimi vini, quod vulgo dicitur, acetum pessimum. Sed missis prioribus, ad posteriores nos convertimus, quales jam à longo tempore eligendorum qualitates sint atque requirantur, visuri.

Hodie re-
quiritur
primò, ut
eligendus
sit homo.

XVI. Hæc primum est, quòd eligendus homo esse debet: Licet enim tot monstrorum sive Electiones, sive intrusiones commemorantur, talia tamen fuerunt atque describuntur electi Pontifices, non physicè atque ratione membrorum corporis bestiarum similitudinem referentes, quatenus hominibus dissimiles illæ sunt, sed moraliter atque ratione foedissimorum morum, turpissimorumque vitiorum. Quod etiam ex Benedicti IX. exemplo apud Platinam in vita constat, cujus simulacrum admodum monstruosum apparuit interrogatumque, quid illa horrida imago præ se ferret, cum antea Pontifex fuisset, respondit: Quia in vita sine lege & ratione vixi, ideò volente Deo & Petro, cujus sedem omnibus probris foedavi, Simulacrum meum plus feritatis, quàm humanitatis in se habet. Ubi manifestè ad turpes in vita mores respici-

respicitur ejus, cujus simulacrum admodum monstruosum demum post mortem visum fuit. Homo igitur esse debet eligendus, atque homines fuerunt omnes.

XVII. Homo esse debet physicè atque respectu membrorum corporis non planè ad functiones necessarias ineptus; Debet enim, aliter atque Idola Psalmi CXV. aliterque ac de Papa portari solito necessarium videri posset, habere pedes, qui ambulent. Hinc in Conclavi Alexandri VII. Cardinali Caraffæ, cæterum valde Papabili, qui tandem in Conclavi ex apoplexia obiit, obstitisse dicitur *primò l' impedimento de' piedi affatto inutili al camminare, nè pareva conveniente, quando bene non ostasse alla disposizione de' Canonici, che si facesse un Papa nè pure habile à fare la prima funzione e celebrare messa una volta; Id est; Primò impedimentum pedum planè inutilium ad ambulandum, neque conveniens videbatur, licet non obstitisset Canonum Authoritas, Papam eligere, qui ne quidem aptus sit ad primam functionem & Missam vel unicâ vice celebrandam.* Quamvis etiam circa Seculi septimi finem Sisinii Papa, referente Joh. Stellâ in vita podagrâ adeò laborârit, ut non modò non ambulare, verum nec cibum per se sumere potuerit. Debet etiam habere aures, quæ audiant. Hinc in Conclavi Leonis XI. Cardinalis Taruggius Papabilis & ille introducitur *inhabile per mancamento di udire, ineptus ob defectum auditûs.* De cæteris ex his judicium ferri potest, debere nimirum esse hominem physicè atque respectu membrorum corporis non planè ad functiones necessarias ineptum.

Physicè atque ratione membrorum corporis ad functiones necessarias non planè ineptus;

XVIII. Neque etiam aliàs nimis debilis, aut semper æger. Senem eligi posse, imò à longo tempore non nisi senem, inferius indicabitur. Sed requiritur, ut nonnullæ vires supersint. Id quod hinc inde ex Conclavibus discimus; Vide Sect. I. n. 83. Neque etiam plane valetudinarius ullo colore eligi atque populis salvâ Majestate Pontificiâ ostentari posset; Neque facile consentiunt Cardinales, ut Electus statim sit merum alienæ ambitionis & tyrannidis ludibrium. Neque è re Ecclesiæ suæ putant, ut vix ex Conclavi egressi in illud statim regrediantur, maximè quia plerique Papâ per aliquot annos vivente spes & res suas ad successionem disponere gestiunt.

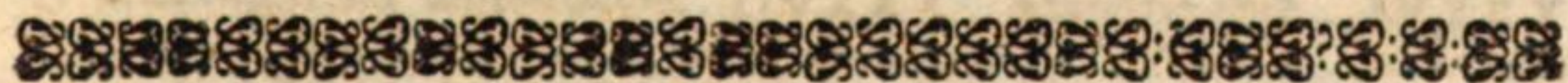
Non nimis debilis, neque semper æger.

XIX. Sunt & alia multa requisita, quæ brevior nonnisi considerationem merentur; (potiora suis locis exhibebimus.) Et quamvis multum, juxta Authores, intersit, quis proponat, in eo

[Recensetur alia requisita minoris momenti,

tamen quoque haud parùm situm est, quales respectu multarum qualitatũ & relationum proponantur. Dico, etiam respectu relationum; Nam, quod sequentia docebunt, externa ferè sunt, quæ aliquando maximè impediunt, eaque impedimenta maximam partem Politica, quæ in Conclavi *Urbani VIII.* cum primis enumerata videri possunt, & jam quadantenus ex regulis *Dissert. preced.* cognoscuntur. Neque enim tantùm quærunt, an eligendus debeat esse de gremio Ecclesiæ, sed & absentes difficulter eligi docent, & temporibus turbulentis, Hispani omni tempore, quietum postulant; & spiritus altos cum Cardinale Azzolino in *Aphorismis Politicis* occultare jubent, & severum nolunt, Hispani in Conclavi *Leonis XI.* Baronium, *per haver à guisa di Catone molte volte parlato, quia sape tanquam Cato locutus est;* & avarum rejiciunt, Ginettum in Conclavi *Alexandri VII.* quia fuit poco meno ch' avaro, quasi avarus; & minus splendidum similiter; ut post displicuit *Adrianus VI.* per essere stata S. Beat. molto diversa di quella grandezza, magnificenza & splendore, quale havevan tenuto i suoi più vicini antecessori nel loro Pontificato; Id est; Quia fuit Beatitudo sua, loquitur Author Conclavis Successoris, multùm diversa à majestate, magnificentia & splendore, quem ostendebant in Pontificatu suo proximi ejus Antecessores; Et nimis dependentem à Principibus: Neutralis esse debet Papabilis; E questa virtù, inquit Author Conclavis *Pauli III.* di neutralità molto gli è giovata, perche in effetto il non dependere da alcun Principe, e cosa propria del Papa, ch' è Padre universale; Et virtus ista neutralitatis multùm eum juvit, quia revera non dependere à Principe ullo proprium est Pontificis, qui est Pater universalis; quam etiam neutralitatem Papa *Pius IV.* electus juramento confirmare debuit, ut in Conclavi habetur; Et contrà Castagno in Conclavi *Sixti V.* non potuit eligi, per esser troppo favorito da Spagna; quia nimis Hispania placebat. Et tandem etiam exosum Principibus, vel Principum præcipuorum alicui. Sic allegabant in Conclavi *Leonis XI.* contrà Baronium S. Thomas nella 2. 2. q. 181. art. 3. dove sostiene, che simili persone inerte, ancorche per altro innocenti & virtuose, quando ne possono seguire scandali & guerre non debonsi promuovere alla dignità grandi, tanto meno costui, che havendo scritto contro le raggioni di Sicilia con molta assertatione haveva meritato d' esser dichiarato nemico & rimemoravano gl' altri officii sinistri fatti da lui per occasione delle giuriditioni di Milano e fin contro S. Giacomo stimato Apostolo della Spagna & per tale venerato in Spagna; Id

Id est; S. Thomam 2. 2. q. 181. art. 3. ubi sustinet, similes personas inertes, licet ceterum innocentes & virtute pręditas, si inde possent sequi scandala & bella non debere promoveri ad dignitates magnas, multo minus hunc debere, qui, quia scripserit contrā rationes Sicilia cum multa affectatione, meritus sit, ut inimicus haberetur, & commemorabant alia sinistra facta ejus occasione Jurisdictionis Mediolanensis & tandem contrā S. Jacobum Apostolum Hispania creditum & pro tali etiam in Hispania cultum. Atque etiam pręvaluerunt contrā Baronium, (cujus Annalium Tomus undecimus ob dictam causam respectu Siciliae publicè carnificis manu exustus, venditorque ad remos damnatus est;) hæc & similes Hispanorum atque Hispanizantium voces; Quas etiam primogeniturę Ecclesię derogatione meruit, Gallicissimus in omnibus, hinc quoque Galliarum Regi à Perronio commendatus. Ut contrā Paulum V. major prudentia & abstinencia juvit, & quòd, cùm esset Cardinalis addictus Gallis, Consilio tamen Clementis VIII. Papę, ne sibi aliquando suffragia ad Papatum deessent, Hispanorum annuam largitionem callidus admisit; eadẽque juvit recentiorẽ Innocentium XI. quòd à nullo Principum dependens omnibũque placere studens, Hispanus licet subditus, nulli etiam Principum exosus fuit.

SECTIO TERTIA,

In qua

De Nævis & Vitiis Electionum Pontificum
Romanorum ratione sexũs eorum, qui eliguntur, sive
de famosa Johanna Papissa agitur.

Breviarium.

I Ratione Sexus, è virili esse debet Papa eligendus. II. Sed fœmina electa fuit & sedit Johanna VIII. cujus historia compendium exhibetur. III. Nobis quidem parũ decederet atque plus quàm satis argumentorũ restaret in refutanda, quam jactant, successione, si fabula narrata esset. IV. Pontificios contrā grave urget ex veritate historia pręjudicium, idque partim intuitu qualitatum electę, & turpitudinis facti; V. Partim intuitu illius, quòd Ordinis incapax est ex Pontificiorum ipsorummet doctrina fœmina quęvis. Licet pręjudicium contrā se hinc formari posse negent, Antoninus Episcopus Florentinus, & VI.

Efff 3

Baro-

Baronius; VII. Quibus occurritur, atque multiplex navus cum successionis interruptione ostenditur. VIII. Et quod exinde multis grave salutis prajudicium fuerit IX. Vera autem est historia, non obstante, quod urgent, primorum scriptorum silentio, cuius etiam causa traduntur. X. Sed neque cunctum est silentium; Authores interierunt, corrupti fuerunt. XI. Quae Authorum corruptio seu mutilatio hic vel maxime locum habere potuit. XII. Fraudis indicia adsunt quoad codices Anastasianos mutilos. XIII. Hodiernos supposititios esse non frustra conicitur. XIV. Caterum in quibusdam Anastasii Codicibus etiam habetur historia Iohanna. XV. Ad aliorum, quorum prae-textunt, Authorum silentium respondetur. XVI. De Radulphi Flaviacensis testimonio. XVII. Testimonium Mariani Scoti, quem testari revera, ostenditur. XVIII. Testimonii auctoritas exponitur; XIX. Testimonium Sieberti Gemblacensis. XX. Godefredi Viterbiensis; ubi etiam ad silentium Ottonis Frisingensis provocantibus respondetur. XXI. Martini Poloni testimonium; XXII. Testimonia plurimorum ex omnibus fere Nationibus. XXIII. Virorum magnorum, Pontificum & Authorum Papae inscriptorum, privilegiis munitorum. XXIV. Platina, Poetarum magni nominis; XXV. Quorum testimoniis diu nemo contradixit. XXVI. Argumentum ex eo, quod Concilium Constantiense in Iohanne Husso assertionem non damnavit. XXVII. Ex eo, quod occasio Occamo nata Ecclesiam hinc erroris arguendi. XXVIII. Ex eo, quod post Reformationem Authores factum adfirmarunt. XXIX. Conclusiones ex his testimoniis & argumentis. XXX. Argumentum ex imaginibus XXXI. Statua Romana. XXXII. Blondelli de ea testimonium. XXXIII. Effugia aliter sentientium praeviduntur. XXXIV. Statua Senensis, XXXV. De ea testimonium Launoji. XXXVI. Sella perforata. XXXVII. Argumentum hoc confirmatur & illustratur. XXXVIII. Exceptiones aliter sentientium de alio sella usu, & quod non ad explorandam virilitatem adhibita fuerit, & quod sic alij quoque explorari debuissent prae-ter Pontifices XXXIX. Cur consuetudo explorandi in desuetudinem venerit. XL. Argumentum ex anfractuosis Pontificum ab illo tempore processionibus. XLI. Exceptionibus occurritur. XLII. Obiectio prima de circumstantiarum in diversis diversorum narrationibus diversitate, & primo quidem de nominum & numeri diversitate. XLIII. De diversitate in assignatione temporis. XLIV. In Pontificatus duratione. XLV. In assignatione Patriae. XLVI. Narrationem porro absurditatis convincere student primo ex eo, quod cum mox post mortem Leonis Benedictus electus dicatur, Pontificatus Iohanna nullum tempus reliquum sit. XLVII. Secundo ex eo, quod electionis Benedicti Decretum ad Lotharium perferri haud potuerit. XLVIII. Argumentum simile Leonis Allatii à temporis ratione. XLIX. Tercio ex eo, quod posthabitis gradibus ignota promoveri vix potuerit, Decretum Electionis Iohanna non habeatur, atque Schisma Anastasii demum post Electionem Benedicti exortum sit. L. Quarto ex eo, quod Iohanna Athenas concedere haud potuerit. LI. Quinto ex eo, quod Roma literas cum applausu docere non potuerit. LII. Sexto ex eo, quod minus verisimile, demum in Pontificatu gravidam, neque tamen id observatum fuisse. LIII. Septimo ex eo, quod aequè probabilitate careat, gravidam publice incedere voluisse. LIV. Octavo ex eo, quod Pontifices non in Vaticano habitarent. LV. Nono ex eo, quod hostes

hostes Ecclesia Romana ea de re tacuerint. LVI. Decimò ex eo, quòd Leo IX. talia Gracis exprobrare ausus fuerit. LVII. Undecimò ex Epistolis illo tempore scriptis. LVIII. Duodecimò ex eo, quòd nihil extet de rebus gestis Iohanna. LIX. Examinantur tandem sex Origines, quas Antagonista fabula, quæ vocatur, assignant. LX. Ab ipsa Romana sede assignant quadruplicem. Primam à Iohanne VIII. sive IX. LXI. Secundam à Iohanne X. LXII. Tertiam à Iohanne XII. LXIII. Quartam à Iohanne XXII. LXIV. Extra Romanam sedem duplicem quasi verunt Originem. Priorem in sede Constantinopolitana. LXV. Posteriores in Thiotia Prophetissa Moguntina. LXVI. Conclusio tractationis de Iohanna.

I. **S**exum quod attinet, Papa eligendus è virili esse debet; Licet enim ex non Diacono hodie quoque, interveniente Dispensatione eligi possit atque aliquoties electus sit, tamen postea Ordinem suscipere tenetur, neque heic Dispensatio in promptu est; Ordinis autem mulieres incapaces esse ajunt; Atque si ex hoc fundamento Gradus Doctoratûs Theologici Patavii haud ita pridem Virgini Italæ Eruditissimæ denegatus fuit, multò magis præsupponendum est, idèd fæminas ad Pontificatum ineptas pronunciari, *ἡναιμονογίταια* heic improbari, de Papatu non minùs ac de Regno Gallico enunciari posse, *qu' il ne tombe pas en quenouille; non in colum cadere*, atque Lege quidem expressè non latâ, fæminas heic quoque excludi, quemadmodum in Insula Borneo contrario more mares excludi dicuntur; Effæminatos quidem multos (de quibus postea) Papatum tenuisse, fæminas nullas planè ad illud dignitatis Ecclesiasticæ culmen evehi debere.

II. Ad illud tamen quædam evecta legitur, famosa illa Iohanna VIII. quam Moguntiâ oriundam, sexum virilem mentitam atque Athenis, ubi studiis aliquandiu operam dederat, reducem, postquam Romæ sibi singularis eruditionis famam comparâsset, ad Pontificatum promotam fuisse eumque ab anno Ch. 853. per biennium & amplius tenuisse, factamque à familiari gravidam in processione ad Lateranensem Basilicam ex partu obiisse, Authores perhibent.

III. Nobis quidem & causæ nostræ parùm decedit, etsi Iohannæ hujus historia in dubium vocetur, sive etiam negetur. Alia habemus eaque longè graviora contrà successionem Rom. Pontificum tanto cum clamore jactari solitam, argumenta, alia Electionum Rom. Pontificum, etiam respectu eorum, qui eliguntur, vitia. Sufficerent nobis monstra, sufficerent effæminati, sufficerent Fæ-

Ratione
Sexus, è
virili esse
debet Pa-
pa eligen-
dus;

Sed Fæmi-
na electa
fuit & se-
dit, Iohan-
na VIII.
cujus hi-
storia com-
pendium
exhibe-
tur;

Nobis qui-
dem pa-
rùm dece-
deret, at-
que plùs
quàm sa-
tis argu-

mentorum
contra
successio-
nem,
quam ja-
ctant, re-
staret, si
fabula
narrare-
tur;

Pontifi-
cios con-
trà grave
urget ex
veritate
historia
præjudi-
cium, idq;
partim in-
tuitu qua-
litarum
electa &
surpitudi-
nis facti.

Partim
intuitu il-
lius, quod
Ordinis
incapax
est, ex sen-
tentia
Pontificio-
rum fami-
naque vis.
Licet præ-
judicium
hinc con-
trà se for-
mari posse
negent,
Antoni-
nus;

Baronius;

minæ Ecclesiæ Romanæ atque Pontificibus Romanis, nec non per hos aliis dominantes, item cum his impudenter scortantes; atque adeò fæmina hac lasciva Pontificatûs duplici modo usurpatrice, ad ostendendam Ecclesiæ Romanæ deformitatem, nobis planè non opus esset.

IV. Contrà, si talis Fæmina sedem Romanam invasit atque habuit, Ecclesiæ Romanæ probra Carcinomate isto atque dehonestamento illius haud parùm aucta deprehenduntur. Et quomodo quæso cum peculiari, de qua gloriantur, Dei pro Ecclesia Romana cura convenit, quòd impudica mulier ejus Caput atque Domina immediata etiam, *malis*, ut Platina in *vita* loquitur, *artibus* facta est? Vel, quòd ei Capitis atque Vicarii Jesu Christi, Monarchæ Universalis, summi Legislatoris atque Judicis loco fuit, & quòd mater illa scortationum in ipso partu, in solenni processione, omnium oculis exposita vitam scelestam finiit? Hinc certè & ab ista rei gestæ deformitate factum est, quòd Paparum Gnathones interdum ex illa ipsa deformitate atque abominatione, contrà historiæ veritatem argumentari voluerunt: *Non est existimandum*, inquit Onuphr. annot. in Joh. VIII. *Deum tulisse, ut sedem Petri — fæmina pol- lisset.*

V. Imò etiam contrà successionem ipsam historia illa argu- menta propiora suppeditat; Licet aliter videatur Papatûs proma- chis. Postquam enim Antoninus Episcopus Florentinus in nume- rum Sanctorum A. Ch. 1523. relatus in *Summa sua historica tit. 16. c. 1. §. 7.* recitatis Martini Poloni verbis, iisque fidem adhibens exclamasset: *O altitudo sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehen- sibilis sunt judicia ejus!* ei statim subjungere visum fuit: *Et si fuit ve- rum, nulli tamen ex hoc salutis præjudicium, quia nec Ecclesia tunc fuit sine Capite, quod est Christus, unde influxum gratiæ percipit. Atque porro; Nec ultimi effectus Sacramentorum, quæ illa conferebat, deficiebant iis, qui devotè ab ea accipiebant, scilicet gratia: licet illa, sicut nec aliæ Fæmina, sint susceptibles Characteris alicujus Ordinis, nec conficere Eucharistiam, etiam de facto ordinatæ possint, nec absolvere à peccatis. Unde ordinati ab ea erant iterum ordinandi, quia nihil ab ea acceperant; Gratiam tamen Sacramentorum Christus supplebat in recipientibus dignè, ignorantia facti invincibili eos excusante à culpa.*

VI. Baronius autem ad an. 853. n. 63. ante pugnam pro more triumphans, insolenter satis, quod tamen & ipsum ei solenne fuit,

fuit, ait: Sed in ipso limine Controversia rideas inane studium pugnacium Novatorum aerem verberantium, dum anxio & infatigabili animo eam fabulam suadere conantur, ut ex eo continuatam hactenus Successionem Rom. Pontificum, jam esse succisam & interruptam ostendant. Sed frustra. Quid enim? Fingamus esse, quod nunquam fuit, eam electam esse feminam in Pontificem. Nunquid Pontifex illa fuerit? Nemo adeo imprudens & vacors erit, qui affirmet, resistentibus legibus omnibus, potuisse feminam revera, quorumvis suffragiis accedentibus, esse Pontificem Maximum; imò nec minoris Ordinis Clericatu iniciatam &c. Et paulò post: Nihil ex ea termiseri Novatores, qui veram asserunt fabulam, lucri capiunt, nisi, ut dici possit, duobus illis annis & mensibus, sedem Pontificiam legitimo vacuum fuisse Pastore; non tamen ob eam causam Successionem à Christo per Petrum in posteros continuatam fuisse succisam, nam & aliàs accidit, ut majori etiam temporis spatio sedes Pontificia, dilatà per discordias eligentium electione, vacaret, nec tamen successionem desuisse, quis unquam ausus est dicere, quod nec dici potuit, sed tantum esse dilatam, nullo ferè modo sublata. Vides igitur omne penitus evanescere, quod ex re inani inane captant lucrum vanissimi Novatores.

VII. Verum non ita effugient, in ista ab una parte Mysterii Iniquitatis profunditate, ab altera verò sapientia atque scientia Dei altitudine, qui justo suo judicio impuri coelibatus fructus, ibi maximè, unde ille violenta Lege obtrusus prodiit, ostendere, qui fastum Romanorum Pontificum osculum pedum à Valentino An. 827. investum exigentium, tanto dedecore punire, qui suorum solatio fallacem successionis prætexitum tam variè tamque bene confundere novit, ut nos jam pugnaces atque termiseri, vanissimique Novatores neque anxio animo, neque inani studio ex re inani inane lucrum captantes aerem verberemus, neque etiam eatenus ridendi simus. Contenditis, factà hypothese, Antonine! Baroni! Johannam verum Pontificem neutiquam fuisse; Probamus utroque pollice, atque, cum id ob nævum in electa fieri haud potuisse dicatur, exinde, nævus in aliis pariter legitimo eorum Pontificatui obfuisse, inferimus, in multis aliis. Sed cur hic nullus nævus est? Cur successio interrupta non est? Quod sedes aliàs diu vacavit, majori etiam spatio dilatà per discordias eligentium Electione; in eo haud exiguus nævus est, quem suo loco jam terigimus. Heic similem largiuntur; sed major est, neque enim tunc sedes vacabat; Papa electus erat, agnoscebatur sine exceptione ab omnibus; omnia, quæ Pontificis esse dicuntur, peragebat;

Quibus
occurritur
& multi-
plex na-
vus cum
successio-
nis inter-
ruptione
ostendi-
tur;

bat, Deus autem ista omnia permittebat, sed an Spiritus S. cui Electiones ejusmodi tribuunt, ita aberrare potuit? Ergo non tantum diu nullus legitimus Pontifex esse potest, atque diutius non esse potuisset, sed & illegitimus sedere potest, atque diutius sedere potuisset; *Dilata fuit successio, nullo verò modo sublata*; id est, interrupta erat, sed non in perpetuum, totaliter quidem, sed non finaliter; An igitur non interrupta atque succisa est? Vel an non *successionem à Christo per Petrum continuatam* jactant? Vel quid ergo jactant? Quid hoc est; *dilata fuit successio*? Et quoties quæso ita dilata fuit, id est, interrupta? Quoties interrupta fuit, aliquo licet sedente, sed cui *leges resistebant*? Et quoties non idem timeri debet, nempe illum, qui se sine socio etiam pro vero Pontifice venditat, quod Johanna fecit, esse nihilominus illegitimum; esse nihilominus successionem dilatatam, id est, interruptam? Tantum nocet, quòd *nemo tam imprudens atque vacors est, qui affirmet — potuisse feminam — revera esse Pontificem maximum.*

Et quòd
exinde
multis
grave sa-
lutis præ-
judicium
fuerit;

VIII. Quomodo autem nulli ex inde salutis præjudicium fuit? Non fuit *susceptibilis characteris alicujus Ordinis*, non potuit conficere Eucharistiam, nec *absolvere à peccatis*. *Ordinati ab ea erant iterum ordinandi, quia nihil ab ea acceperunt.* Non potuit *quorumvis suffragiis* esse Pontifex Maximus, sive Maxima, nec *minoris Ordinis Clericatu initiata*. Quomodo exinde nulli salutis præjudicium fuit? A peccatis non absolvebat, omnia ligata relinquebat. Quomodo hinc nulli salutis præjudicium fuit? Ordinati ab ea non erant ordinati ante reordinationem, siquidem ulla secuta fuit. Quid igitur de eorum ante reordinationem actionibus, & de actionibus atque statu baptizatorum vel ordinatorum ab eis, & sic quasi in infinitum judicari debet? Et quomodo exinde nulli salutis præjudicium fuit? *Nihil ab ea acceperant*; igitur etiam nihil aliis dare poterant. *Christus tunc Ecclesie Caput fuit, ab illo influxum gratiae percepit*; inquit Antoninus. Omnino; atque semper Ecclesiam fidelium à Christo, sine Capite alio, sine Papa, sive is jam Scortum, sive scortator sit, influxum gratiae percipere posse dicimus; Proin tali Papa, per quem influxus gratiae Christi ad omnes Christianos derivetur, planè opus non est, adeoque Antoninus propria vineta cædit, atque hypothesis, de successionis externæ, ordinis externi, intentionis, maximè autem illam de Pontificis Summi necessitate, absurditatem vel invitum declarat; atque eadem operâ, magna habere historiam Johannæ Papis

pissæ contrà Romanenses præjudicia. Quod & clarè docet Abbas Gualdi *Vita di D. Olimpia* p. 406. quamvis contrà nos ostensurus eandè explorationis sexûs in inferioribus Pontificatu gradibus necessitatem: *Che farebbe &c.* Quid fieret, inquit, de tot Sacerdotibus ab electa ad Pontificatum femina ante Pontificatum ordinatis, de tot Parochis, Sacramenta ministrantibus, de tot animabus, quæ inde peccatorum absolutionem acceperunt, de tot concessis indulgentiis, de tot Canonicatibus, Dispensationibus & Synodis in Diœcesi habitis? p. 408. ait, Sacerdotes, à tali Episcopo ordinatos comburendos esse. Sed ad ipsum historiæ examen, his ita præmissis, jam progredimur.

IX. De Authoribus primis, qui eam tanquam veram proposuerint, minimè inter omnes convenit; Atque contendunt ii, qui fabulis narrata adnumerant, neminem ex coætaneis illa scripto consignasse, certissimùmque in eo falsitatis indicium esse. Ponamus silentium istud; Verum sit, neminem planè ex Scriptoribus illius temporis Johannæ Papissæ mentionem fecisse. Quid inde? An ideò sequitur; Ergò talis Johanna Papissa nunquam in rerum natura fuit? Vix equidem arbitror, quando prægnantes silentii causæ adsunt; Adsunt autem; Res erat omnibus cognita atque in conspectu quasi totius mundi facta, proin à scriptoribus illius temporis paucissimis eò minùs notata, quòd simul turpissima, execranda, atque æterni silentii velo tegenda esset; Neque decebat haud degeneres Romanæ Ecclesiæ filios, quales certè videbuntur Scriptores illi, quorum silentium maximè urgetur, pudenda matris retegere, tanta ejus probra in scriptis suis perennantia optare, Scandala tam gravia seculis communicare: quod non nisi cum magno contrà Pontifices suos apud omnes præjudicio fieri posse facile prævidebant, atque ab aliis saltem posthac factum esse evidentissimè ex præcedentibus patere potest; Atque si Herostrati nomen à Græciæ Scriptoribus ob facinus in Templo Ephesino patratum memoriæ prodi non debuit, certè non minùs Johanna illa, quæ ignem lasciviæ suæ ipsi quasi sancto sanctorum Romanæ Ecclesiæ intulit, perpetuò tacenda illis videbatur. Et si Baronio, ad an. 882. n. 8. referente, res (Johannis VIII. sive IX.) gesta desiderantur apud Anastasium (cujus loco Gulielmum ejus Continuatores ponere debuisse) fortasse prætermisissæ ob odiosam restitutionem Photii; quid igitur de Johanna tali femina dici debet? Quid verò magnæ Historiarum parti accideret, si ex silentio Scriptorum coætaneorum

Vera autem est historia, non obstante, quod urgent, scriptorum primorum silentio, cuius etiam causa traduntur.

ad narrationis falsitatem argumentatio valeret? Quid ipsi Petri, ut pertendunt, Romam institutæ profectioni? Contrà cujus certitudinem non ex qualicunque Scriptorum coætaneorum silentio argumentamur, sed ex silentio divinorum maximè Scriptorum, sed ex silentio, cujus nulla causa assignari posse videtur (dum hîc contrarium obtinet;) sed ex silentio, quod contrà multis de causis rumpi debuisset; sed ex silentio, quod iidem Divini Scriptores contrariis factis assertionibus confirmare planè videntur; quæ omnia Dissert. II. prolixè probavimus. Cum primis autem heic silentium priorum minùs curari deberet, quando posteriores, atque contrà quos exceptio nulla valet, ejus causam dedisse videntur; Quam certè dedisse videtur Sigebertus Gemblacensis (de quo mox) *Quare, inquit post turpis facti narrationem, eam inter Pontifices non numerant quidam, ideò nomini (Blondellus; nomine) numerum non facit; Dedisse videtur Martinus Polonus (cujus testimonium etiam paulò post examinabimus) his verbis in Codice excuso: Nec ponitur in Catalogo Summorum Pontificum propter mulieris sexum; Quæ in Codice M. SC. Bibliothecæ Heilbronnensis Cl. Wagenfeilius, cui communicatus erat, Dissert. de Pont. Germ. ita extare affirmat: Nec ponitur in Catalogo Sanctorum Pontificum propter muliebris sexus deformitatem; Dedisse videtur Petrarcha; Non ponitur, inquit in Chronico A. 1487. Florentiæ Italicè excuso, ad an. 855. in Catalogo Pontificum, quia fuit femina; Dedisse videtur in eodem seculo Ranulphus Hygden Polychronici l. 5. dum à nonnullis ob deformitatem facti omissam fuisse notat; Dedisse tandem videtur Guillelmus Jacobus Egmondensis, prope Alcmariam Monachus, in libro membraneo, qui ante 200. annos scriptus videtur, in rythmis de Johanna ita quoque scribens:*

*Quam vis inter spatia Pontificum ponatur,
propter sexum. —————*

Nempe idem de Johanna cogitabant omnes, quod alii de Barbarii Philippi Prætoris Romani, de quo l. 3. ff. de off. Prætor. quasi successor, cum homo servilis conditionis verus esse & jure Præturam sustinere haud potuerit. Insuper non erant ex eorum censu Romani ad hoc ævi (verba sunt Doct. Blondelli fabulam quidem esse credentis;) ὡς ἡ δόξα ἐν τῇ αἰχρὺν αὐτῶν, atque ipsis sempiternâ oblivione delendum nefas dictabat pudor. Cæterum quoque ex tribus illis coætaneis quasi., quorum silentium in argumentum convertitur, Rhegino Prumiensis

Prumiensis historiam consignare non debuit, utpote qui & alios Pontifices prætermisit, rebus Francorum recensendis unice intentus. De aliorum silentio vide Blond. *Avantg. crassiorum Ramundiane tractationis navorum* 9. -- 30.

X. Neque tamen adeò certum est, omnes planè tacuisse. Quid enim? Annon admitti debet, aliquot saltem ex scriptoribus illius ævi temporum injuriis atque infortuniis interiisse? Quorum unus & alter fortè rem exposuit. Et, an ea senectutis nostræ decrepitæ felicitas est, ut omnium, quæ in virili ætate, vel initio senectutis gesta, imò etiam scripto consignata sunt, certam ex primis scriptis etiamnum superstitibus notitiam habere queamus? Non certè, atque nobis non licet esse tam felicibus ob hominum malitiam, atque injustitiam, quibus, quando res ab Authoribus vetustis exposita minus cum Ecclesiæ suæ hypothesebus convenire, ejusque authoritatem atque dignitatem lædere videtur, eam calamo deletorio obscurare, scriptores sic mutilare, castrare, non tantum solenne, sed & piium est & fuit, atque è piis fraudibus, æquè ac fingere, addere ea, quæ τῇ ὑποθέσει δὲ λείπεται atque finibus suis apta esse judicant atque judicârunt. Neque indignus est, qui de his impiis potius imposturis, quàm verò piis fraudibus audiatur in Communione Pontificia de Fratribus maximè suis loquens Author Vitæ Patri Pauli Sarpîi in editione Italica Venetiis in 12 mo excusa p. 90. 91. *In tutti i secoli &c. In omnibus seculis, inquit, non defuerunt similes Scriptores pestiferi, qui, ut servirent Curie (Romanæ,) fecerunt tot tractatus sub nomine celebrium Scriptorum & S. Patrum, corruerunt veras narrationes, produxerunt legendas fabulosas, & maximè infecerunt orbem imposturis & infamationibus illorum, quorum opera neque extinguere neque refutare potuerunt. Sed postquam suscitata fuerunt illæ ipsæ Religiones magis addictæ commodis Curie, licentia ista alterandi, corrumpendi, mentiendi, fingendi, calumniandi eò excrevit, ut omnia secula & omnes sectæ in comparatione eatenus non modò excusari, sed & pro sanctis haberi queant. Subjungit: La confutatione &c. Refutatio difficillima est, & prolixas narrationes requirit; Atque paulò post; talibus proposita esse gran premii & attetamenti, magna præmia & incitamenta; Et quibusdam interjectis; esse tales secundum verbum vetus, gnaviter impudentes. Patet autem ex circumstantiis manifestissimè, eum per recentiores corruptores, mutilatores, Scriptorum supposititiorum Authores atque calumniatores Loyolitas intelligere; Quos veteribus quibusvis longè peiores*

Incertum est silentium ob Authorem corruptionem & interitum;

pronuntiat, sed à quibus p. 197. ad veteres denuò ascendit : Confesso, inquit, che questi essempj &c. Confiteor, ista exempla adeò recentia mihi magna dubia movere de alterationibus & corruptionibus tot narrationum præteritorum seculorum, & occultatorum atque tantò post publicatorum, quando soli Fautores Factionum Ecclesiasticorum commoditatem Typographiarum ad manus habuerunt, & sine ullo scrupulo commendârunt, aut vituperârunt tot magnos Viros, non studio veritatis, sed tantùm, quantum aut faventes aut contrarii fuerunt commodis suis mundanis. Atque de Jesuitis etiam Laurentius Bochartus Advocatus Parlamenti Parisiensis Pontificius in *Præfat. Decret. Eccles. Gallic.* exclamat: *Quis falsationes fraudulentorum istorum hominum commemoret? Dies me deficiet potius, quàm exempla.* Quin per veritatem suam produnt Romanenses atque autoritate etiam muniunt, Indicem Expurgatorum, sive Romanorum, sive Hispanorum, editionibus, qui uno nunc volumine comprehenduntur, & Apocalypsin Mysterii Iniquitatis manifestam continent, quaque declarant, nullum veri honestique amorem apud se superesse, seque incorrigibiles aliàs, corrigere nunc atque tanquam falsa dissimulare, constanter olim credita.

*Corruptio
& muti-
latio Au-
thorum
hic vel
maximè
locum ha-
bere po-
tuit;*

XI. Quis autem neget, & non potius, juxta præcedentia, credat, etiam Spiritum Jesuiticum in aliquo saltem inferiori gradu alios ante Jesuitas agitasse? Et quis non credat, Monarchiæ Papalis erectores atque confirmatores primos in mala sua causa etiam ad Authorem, quoad ejus fieri poterat (multùm autem ob temporum injurias, ignorantiam, negligentiam, Typographiæ defectum, atque contradicentium in Occidente paucitatem ignobilitatèmq, Deo permittente, fieri poterat;) corruptionem delapsos esse? Atque in specie etiam multa, quæ præ cæteris odiosa erant atque expungi poterant, expunxisse? Quis non videt, multa nos ipsis odiosa nunc nescire debere, saltem quatenus à primis Authoribus tradita fuerunt? Et quis non videt, inter ista odiosa historiam de Johanna Papissa vel primo loco collocari debere?

*Fraudis
indicia in
Codicibus
Anastasi
mutis;*

XII. Sed & fraudis certa indicia adsunt, saltem quoad Anastasii Codices, (de Adone Viennensi mox respondebimus;) dum ipso Doctissimo Blondello, qui hac in quæstione in Pontificiorum castra transiit, vel, ut nonnulli (ex. gr. Cl. Hofmannus in *Lexici T. I. fol. 841. 6.*) volunt, ingenii exercitandi gratiâ se transiisse simulavit, p. 45. teste, vetustiores Manuscripti in Galliæ, Germaniæ, Italiæ, Hispaniæ, Britanniæ, Belgii &c. Bibliothecis reconditi Co-
dices

lices omnes circa finem Leonis IV. mutili reperiuntur. Quæ certè mutilatio Codicum tam universalis in Monasteriis, aliisque Bibliothecis Pontificiis servatorum, nisi ipsius sedis Romanæ autoritate perpetrari non potuisse videtur; Neque defunt, qui Gregorium VII. Criminis reum peragant.

XIII. Ut neque defunt, qui, an non plures Anastasii in unum conflati sint, qualis ille fuerit, ubi cœperit, ubi desierit, cum Cl. Maresio *Papiss. restit.* p. 28. seqq. dubitant, neque, qui historiam illam Anastasii ex editione Jesuitarum Moguntinensium A. Chr. 1602. hodie extantem, atque A. Chr. 1649. Lutetiæ recusam, scriptum supposititium esse arguunt, utpote quod multa omittit, quæ in aliis Codicibus habentur, quod idem Cl. Mares. *l. c.* p. 30. 31. ostendit; sed ex stylo potissimum cum Anastasiano, qualis in genuinis ejus scriptis appareat, minimè conveniente, minùs etiam cum elogio Anastasii, quòd, testibus Sabellico *Ennead. 9. l. 1. p. 327.* & Trithemio *de Script. Eccles. Græcè & Latinè impensè doctus, Græcè & Latino multùm peritus eloquio fuerit;* & cum munere à Papa Nicolao ei demandato, ut nimirum viam Johannis Eleemosynarii Græcè scriptam in Idioma Latinum verteret; conveniente; cùm contrà ipsi Jesuitæ in opere à se edito *Pref. ad Lect.* non semel *stylum rudem & agrestem* notent, atque se loco movisse *barbarismos & solacismos, qui citra Cachimum legi non poterant.*

XIV. Cæterùm in nonnullis Codicibus Anastasii Johannæ historiam reperiri extra dubium esse debet, postquam illud Viri Doctissimi à parte altera stantes ingenuè fassi atque testati sunt. Vidit talem Codicem Lutetiæ in Bibliotheca Regia antiquissimum Maresius, ut ipse refert *Refut. Apol. Curcell.* p. 223. neque inficias it Blondellus, licèt non ex illa patte noster p. 47. seqq. *avæxq. Quæst. Famos.* De nonnullis largitur quoque Launojus T. V. *Epist. ult.* Atque jam ab aliis proditum est, quomodo Illustris Salmasius Eruditissimo Bœclero, qui de his *Comment. de rebus Sec. IX. & X.* agit, atque ipse etiam narrat, fuerit testatus; se Heidelbergæ agente atque in comparabili, qualis tunc ibi erat, Bibliothecæ operam dante, Jesuitas Moguntinos Anastasium edituros duos Codices MSS. à Serenissimo Electore petiisse, accepisse, atque remissis aliquot exemplaria Editionis suæ, in quibus Johannæ Historia bonâ fide expressa fuerit, adjunxisse, eâ tamen in aliis exemplaribus omisâ. Ait quidem Doctiss. Launojus *l. c.* esse illos Codices Anastasianos, qui de

*Hodiernos
suppositi-
tios esse
non fru-
stra conjec-
tatur;*

*Cæterùm
in quibus-
dam Ana-
stasii Co-
dicibus e-
tiam ha-
betur hi-
storia Jo-
hannæ.*

Johanna agant, recenti manu scriptos; planè aliis tales Codices dari negantibus; atque vidisse se exemplar testatur tempore Concilii Constantiensis scriptum; verùm non ideò, cùm nemo ostendere queat, ad exemplaria vetustiora Codices illos non efformatos fuisse, omnis illis deneganda est authoritas, atque, juxta ea, quæ dicta sunt, faciliùs concipitur, è multis Codicibus antiquis erasam fuisse, quàm verò in aliis sine antiquiorum manu ductione, additam; faciliùs concipitur, Martinum Polonum aliòsque sua ex Anastasio contexuisse, cùm ferè eadem cum Anastasio, quæ exhibentur, verba retinuerit, quibusdam, quæ ex aliis antiquis instructissimæ Vaticanæ Bibliothecæ Codicibus habere potuit, additis; ac ex Martino Polono (quod Blondellus p. 51. pertendit;) in Anastasium hanc historiam fuisse translata. Adò Viennensis autem, si ipse siluit, idem cum Anastasio, si & ipse siluit, eum secutus ex eadem causa fecisse dici debet; Ast optimè Cl. Maresius l. c. p. 25. seqq. & Cl. Megerlinus l. c. arguunt, eum ad. annum 840. tantùm opus suum perduxisse, atque adeò verba de Leone & Benedicto Continuatoris cujusdam esse debent.

Ad aliorum, quorum prætexunt, authorum silentium respondetur;

XV. Præter tres allatos primis ducentis annis Johannæ quoque mentionem facere debuisse volunt, ex Orientalibus quidem Cedrenum, Curopalatem, Zonaram, quos tamen suis rebus occupatos Pontificum Romanorum successionem neglexisse nemini mirum videri deberet; Ex Occidentalibus autem Hermannum Contractum atque Schafnaburgensem; Sed qui eandem cum Anastasio & reliquis tacendi causam habuerunt, atque insuper ex illius Chronico, cujus exemplaria plurimùm discrepant, facile etiam Johanna eradi potuit, cui tamen locus, saltem juxta exemplar Coloniense, superest; De quo vide Mares. Pap. Restit. p. 39. seqq. Schafnaburgensis autem Pontifices non seriatim recensuit, sed & alios omisit.

De Radulphi Flaviacensis testimonio;

XVI. Afferri quidem solet ex ducentis illis annis Radulphus Flaviacensis, Benedictini Ordinis Monachus, Vir, elogio Joh. Trithemii, in Divinis Scripturis eruditissimus & in omnibus literis humanitatis suo tempore Doctissimus, qui, eodem Trithemio de Script. Eccles. p. 259. notante, atque Bellarmino aliisque adstipulantibus, jam circa an. 910. floruit, juxta hanc calculationem 60. tantùm annis Johannâ recentior; Verùm, si ipsius est Commentarius in Leviticum libris 20. comprehensus, ut ipsius esse dicitur & apud Genebrardum

dum Chronol. sua l. 4. ex l. 29. c. 1. constare, quòd decimo seculo floruerit; Sique ipsius quoque sunt verba omnia lib. 18. c. 1. sequentia: *Antichristus de Regibus triumphabit, hoc est, pedibus suis subjiciet eos: testis Ludovicus II. Imperator & Edelvolphus Rex Anglorum à Johanne VIII. coronati, & Fridericus (Barbarossa nimirum) quem pedibus calcavit alius Papa;* demum seculi decimi tertii, aut decimi quarti Scriptor fuit, cum Edelvolphus quidem & Ludovicus Johannæ coætanei fuerint, Fridericus verò ille demum Seculo XIII. imperarit.

XVII. Certa autem est, licet aliquantò minor dicatur authoritas, certum quoq; testimonium Mariani Scoti, Monachi quoque Benedictini Ordinis. Vixit seculo XI. natus, ut ipse in Chronico refert A. Chr. 1028. Sunt autem ejus verba sequentia: Anno DCCCLIII. Leo Papa obiit Kal. August. Huic successit Johanna mulier, annis II. mensibus V. diebus IV. Ut malè Onuphrius, atque, qui eum sequitur, Bellarminus, dicant, primum Martinum Polonum, qui quadringentis annis post tempora Johannæ assignari solita vixerit, fabulæ auctorem esse. Licet enim Bellarminus de Rom. Pont. l. 3. c. 24. pertendat, *verba hæc in antiquissimis manuscriptis non reperi:* & satis constare, auctores illos corruptos fuisse; non tamen est, cur quisquam eo moveatur. Expressa enim exemplaria, Johannis Pistorii, Niddani, atque Basileense, quod ad imitationem illius est, quod ex libraria Collegii S. Bartholomæi Francofurtensis, Episcopi Moguntini jussu prodiit; non tam facile fidem suam amittere possunt, solâ Codicum, quos aliter habentes exhibere non possunt, jactantiâ, nudâque, quòd Editores, aut alii Auctorum verba interpolaverint & corruerint, sine testibus, vel argumentis (cur enim ullus id fecisset, haud liquet;) adsertione, neque etiam ulla ex Editionibus impressis aliter habet, neque ullam ex fide manuscripti alicujus quasi emendare audent, atque eo modo certè omnem historiam dubiam reddere possent. Certè Baronius, qui suum X. Annalium, diu post Bellarmini primum Controversiarum Tomum edidit, Mariano Scoto memorationem Johannæ abjudicare ausus non fuit, licet, ut authoritatem testis quodam saltem modo elevaret, ad an. 853. n. 60. dixerit, in scripro Codice, ex quo prodierit prima editio, aliter legi, nempe *Johannes, qui, ut asseritur, fuit mulier.* Quæ tamen Martini Poloni verba sunt; sed, posito, Mariano quoque suam erga sedem Romanam reverentiam, quam certè maximam fuisse:

Testimonium Mariani Scoti, quem testari revera ostenditur;

fuisse constat, ista aliquo modo dubitantis verba extorsisse, nondum tamen ideò ejus testimonium de re cum omnibus temporis circumstantiis consignata, nullum erit. Verum nec Codices, qui illud; *ut asseritur*; habeant, exhibentur, nec etiam concipi potest, cur Editores verba in exemplari, quod secuti dicuntur, addita, non etiam addidissent, cum Martini Poloni Editor addiderit, quia in Codice suo invenit.

Testimo-
nii autho-
ritas ex-
ponitur;

XVIII. Mariani autem hac in parte magna apud omnes esse debet autoritas; Fuit teste Trithemio, ut ex eo habet Guillelmus Eisengreinius Scriptor Pontificius, qui Marianum etiam *Sancti* elogio insignit, in *Catal. testum Veritatis*; *Vir omni doctrinarum genere clarus, Philosophus insignis, Poëta gravis, Historicus celeberrimus, Theologorum illa ætate nulli secundus*; teste Sigeberto Gemblacensi in *Chron ad an. 1061*, *Chronographus antiquus & clarus*; Scripsit, judice Bellarmino de *Script. Eccl. ad an. 1083. historiam universalem satis diligenter*; De eruditione autem præter *Chronicon* etiam testatur *Commentarius in Psalmos*; & de tali quidem eruditione, quæ longè ultra seculi, quod sui asperitate ac boni sterilitate *Ferreum, malique exundantis deformitate Plumbeum, atque inopia Scriptorum*, teste Baronio *ad an. 900. n. 1. appellari consuevit obscurum, genium*, ut eò minùs mirari quis jure posset, si hic primus in ista *Scriptorum inopia & rerum omnium confusione atque obscuritate Johannaë meminisset*; Neque etiam odio in sedem Papalem, cui ubique addictissimus apparet, hæc scripsisse dici potest, neque scripsisse sine fundamento atque tanquam araneus ex sese confinxisse circumstantias etiam temporis, sed in tribus *Benedictinorum contuberniis, Coloniensi, Fuldensi, & Moguntinensi vivens, ex vetustissimis illorum & aliorum Cœnobiorum libris*, qui fallere non possunt, suum *Chronicon* collegit, prout etiam in vestibulo operis sui recenset, ex quorum monumentis illud congesserit, talibus nempe, quæ vel temporum hominumque injuriâ interiere, vel alicubi pulvere operta & à blattis arrosa latent; Atque in Fuldensi maximè tunc instructissima Bibliotheca, Codices hodie non amplius extantes invenire potuit, & sine dubio secutus est.

Testimo-
nium Si-
geberti
Gembla-
censis.

XIX. Eodem cum Mariano Scoto seculo XI. nimirum, sed circa finem floruit Sigebertus Gemblacensis, *Vir, judicio Trithemii l. cit. p. 270. multum eruditus atque in secularibus literis nulli suo tempore Leodiensium territorio secundus*; hic in *Chronico ad an. 854. & qui-*

& quidem in Editione Parisiensi anni 1513. adeoque triennio antequam Lutheri tanquam Reformatoris nomen in orbe auditum fuisset, facta Johannæ etiam meminit. Cum verò eadem contra Sigebertum excipiant, quæ contra Marianum, eadem quoque hunc jam vindicârunt responsiones.

XX. Seculo XII. vixit Godefridus Viterbiensis Presbyter, qui peregrinatione XL. annorum, in qua omnes ferme excussit Bibliothecas, magnam sibi eruditionem paravit. Hic quoque in suo Chronico Universalis, quo nominis sui famam longè diffudit, ipsi Urbano III. Pontifici dicato Papissam nominat & admittit, sed inter Pontifices non numerandam esse ait, *propter facti ignominiam*. Sub medium illius seculi quoque scripsit Otto Frisingensis, ad cujus silentium pariter provocant, cum tamen nec ille omnes Pontifices enumeret, atque Catalogus libro VII. subjunctus pro Editorum arbitrio variare deprehendatur, atque alicubi in lib. 8. Johanna numero VII. habeatur.

Godefridi Viterbiensis; ubi etiam ad Silentium Ottonis Frisingensis provocantibus respondetur;

XXI. Sequenti Seculo XIII. extitit Martinus Polonus, Cisterciensis Monachus, Consentinus Archiepiscopus, & Innocentii IV. Pœnitentiarius, quem quidem Martinum Polonum Bellarminus, tanquam *Virum Simplicissimum & fabularum* (hujus quoque primum) *Scriptorem* traducit; quales Archiepiscopos atque Pœnitentiaros creari quis credidisset? Sed is Chronicon, Bibliothecâ Vaticanâ tanquam Pœnitentiarius instructus, in quo res gestas Pontificum & Imperatorum breviter ad sua usque tempora prosequitur, doctissimè collegit, in quo etiam Johannæ historiam graphicè & latè depingit. Cum tamen nec ille causas, maximè cum tanto circumstantiarum numero rem fingendi, aut facillè credendi habuisse videatur. Quòd autem nonnulli sive dubitant, sive negant, vel Martinum aliquid de Johanna scripsisse, sed à posterioribus, *hereticis* ut Leoni Allatio *Comment. de Johanna* visum fuit, Martiniano Chronico totum hoc, quod displicet, *innexum esse*, hinc antiquissimum Romæ Codicem Martinianum nullam planè Johannæ mentionem habere; illud non tanti æstimandum videtur; Quando enim Pontificii vetustiores & ex recentioribus plurimi indubitatâ fide crediderunt & pro certo tradiderunt, Martinum vel primum, vel post alios Johannæ mentionem facere, dubium esse nequit, quin illis temporibus, quæ Reformationem præciserunt, Manuscripta Martini historiam hanc habuerint; quam & edita exemplaria ha-

Testimonium Martini Poloni;

bent ad unum omnia, & proin nemo nisi profligati pudoris reus, sunt verba ipsius Blondelli *Ανακρίσεις* p. 14. negaverit; undecunque decantata Manuscriptorum Codicum corruptela manasse dicantur, Protestanteribus longè postquam in ipso Romana Ecclesie sinu à summa dignationis viris publicè recepta, publico patrocinio defensa sunt, natis, ac deinceps à maxima Bibliothecarum parte exclusis, nequaquam eas imputari nisi per summam injuriam posse. Sed neque ab aliis, Pontificiis nimirum ante Reformationem, Codices, quoad insertam Johannæ historiam, corruptos esse, ullo modo verisimile est; atque, quando tum ex iis, quæ n. 19. à nobis dicta sunt, tum etiam ex iis, quæ Eruditissimus Naudæus contra Benedictinos circa libros *de Imitatione Christi* scripsit, constat, quàm parùm Manuscriptis, quæ in Papatu vulgò jactantur, deferendum, & quàm Monachis, Jesuitis maximè, familiare sit, quælibet in rem suam vel fingere, vel interpolare; neque nobis desunt Codices antiquissimi etiam Martiniani, qui Johannæ historiam habent. Dicendum potius, unum illum, qui Romæ ostentatur, Codicem à cæteris omnibus dissentientem malâ malorum fraude corruptum atque quoad illam partem supposititium esse.

Testimo-
nia pluri-
morum ex
omnibus
ferè Na-
tionibus.

XXII. Cum Martino & post Martinum per secula sequentia eandem historiam non tantùm quoque crediderunt, sed & scriptis consignârunt, innumeri ferè, & non, ut Ludovicus Richeomius Jesuita sub persona Florimundi Ræmundi Senatoris Burdegalenfis, (de quo cæterùm Burdegala & in tota Gallia jactabatur; Judicat sine conscientia, libros scribit sine scientia, ædificat sine pecunia;) in libello, cui titulus: *Popularis error de Johanna Papissa* c. 17. §. 5. impudenter mentitus est; *Soli Germani Johanna meminerunt, nulli Franci, Hispani, Angli, Itali, Græci, Judæi in partes veniunt &c.* Sed præter Germanos & Francos & Itali & Hispani & Angli & Scotus & Belga & Polonus & Ungarus & Judæi & Græci; atque ex his Barlaam Monachus, qui c. an. 1300. floruisse, licet de ætate ejus non constet, nonnullis dicitur, homo (elogio Boccatii) corpore pusillus, praevalidis tamen scientiâ & Græcis eruditissimus de Prim. Pap. c. 14. τὴ ἀκολάστῃ γυναικὶ τὴ γενομένην πᾶντα impudicæ illius muliercule, quæ Papa facta fuit, mentionem faciens; nec non Laonicus Chalcocondylas, qui ad an. 1460. refertur, lib. 7. de rebus Turcicis, à Cunrado Clausero, Tigurino, Latinitate donatus, cujus pericopam illam non ut Ræmundus & Baronius clamant, Interpretis fraude in textum Latinum irrepsisse, partim ex Textu Græco, qui

co, qui habetur, partim etiam ex eo, quòd, vindicante à calumnia corruptionis pro existentia Johannæ Clauserum ipso Blondello, l. c. p. 75. *sciens prudens, quæ in Græco exemplari displicebant, tanquam sedi Romanæ nimis ignominiosa, vertendo refecuit.* Ut ex omnifere gente historia hæc testes habeat, quorum magnam partem apud ipsum Doctiss. Blondellum *Avæxæ. p. 3. seqq.* Wolfium *Lect. Memorab. cent. 9. à p. 176-189.* Gerhardum in *Confess. Cath. l. 2. spec. part. 1. c. 4. p. 629. seqq.* & apud Clar. Maresium *Pap. Restit. p. 11.* & apud Clar. Megerlinum *Comment. Chronol. in Tab. Matth. Hist. c. 13.* videre est;

XXIII. Testes non tantum inferioris, ut ajunt, subsellii, sed clara inter Eruditos, magna inter Ecclesiasticos nomina; Testes ipsos Pontifices, illos certe omnes tacitos, qui dum fabula, quam faciunt alii, tanta cum ordinis sui ignominia, tanto cum scandalo pro re verè gesta publicè & ab omnibus narraretur, non tamen publicè contradixerunt, tacitos & illos, qui libros rem gestam narrantes in omnium manibus volitare permiserunt, etiam sibi, ut jam dicemus, inscriptos; Sed & testem loquentem Johannem XXI. quo de Bellarmino Cardinali *mirum, cur Papa dici voluerit vicesimus primus, cum sine Johannæ interpositu vicesimus demum fuisset, & de quo Ciacconio, ab his, qui fabulosam & commentitiam Joannam feminam numero Pontificum interserunt, vicesimum primum dictum fuisse, certum est;* Testes etiam, qui Papis, præter n. XX. allegatum, qui Urbano III. Raphaelem Volateranum in Commentariis, qui Julio II. & Stephanum Blank de Romæ Urbis mirabilibus, qui Alexandro VI. qui Imperatoribus, ut Carolo V. Don Piero di Mexia in *Selva di varia lettione p. 1. c. 9.* hanc historiam se in authenticis reperisse testatus; qui Monasteriorum Præsulibus, ut Præfuli Fuldenfis Monasterii Valentinus Muntzerus in *Chronographia* ex illius Monasterii Bibliotheca collecta; sua dedicârunt; Testem, cujus liber à Cæsare atque Regibus Hispaniarum & Galliarum privilegiatus, quique testatus est, *se historiam contexuisse ex illis, qui rectius exactiusque scripserint.*

XXIV. Testem ipsum Platinam, qui tamen, ne Pontifices offendat, memor tetri carceris, è quo sub Paulo II. vix emerferat, ita finire voluit: *Hæc, inquit, quæ dixi, vulgò feruntur, incertis tamen & obscuris auctoribus; quæ idèd ponere breviter & nudè institui, ne obstinate nimium & pertinaciter omisisse videar, quod fere omnes affirmant.*

Hhhh 2

Erremus

*Virorum
magnorum
etiam, Pontificum
etiam, &
Pontificibus
sua
dicantium;*

*Platina,
Poetarum;*

Erremus etiam nos hac in re cum vulgo. Quanquam apparet, ea que dixi, ex his esse, qua fieri posse creduntur. Testem alium quendam Martinum Familiæ Minoritarum, in Chronico, cui titulus; *Flores temporum*; & quod pertingit usque ad Carolum IV. ubi etiam nova circumstantia; narrat enim Papissam aliquando in adjuratione Dæmoniaci interrogasse, quando Dæmon recedere vellet, atque versificum sequens responsum tulisse:

Papa Pater Patrum Papissa pandito partum;

Et Tibi tunc edam, de corpore quando recedam.

Quod Chronicon Latinè Scriptum, sed & Ulmæ An. 1486. Germanicè impressum est. Testem etiam Bapt. Mantuanum, qui l. 3. *Alphonsi in toposhesia Tartari*, ibi pendentem facit Johannam, juxta versus:

Hic pendebat adhuc sexum mentita virilem:

Famina, cui triplici Phrygiam Diademate mitram

Extollebat apex & Pontificalis adulter.

Quorum
testimoniis
diu nemo
contradi-
xit;

XXV. Testes, quibus per 700. fermè, si ad ipsum Anastasium, per 500. fermè, si ad Marianum Scotum tantum ascendimus, nemo unquam contradixisse deprehenditur; Primus enim, quod sciamus, Johannes Aventinus (de Ænea Sylvio respondet Cl. Mar. Pap. restit. 2. 3), Bellarmino App. de summo Pont. c. 10. author parùm probatæ fidei, qui An. 1534. mortuus est, historiam falsitatis palam accusare & fabellam appellare atque levi admodum operâ aggredi ausus est, quem Onuphrius majori conatu, hunc alii exceperunt; Atque observat ingenuè que agnoscit Doctiss. Launojus Epist. p. IV. Epist. ult. Cæterum ab adversa ibidem parte stare visus; duo vel tria secula fuisse, in quibus de Famina hujus Pontificatu, nec fortassis uspiam dubitaretur; ubi juxta dicta & allegata melius duo & tria, imò plura secula dixisset.

Argu-
mentum
ex eo, quod
Concilium
Constantiense in
Johanne
Husso as-
sertionem
non dam-
navit;

XXVI. Sic etiam Patres Concilii Constantiensis (Exemplum ipse Launojus l. c. allegat;) qui maxima, minima in libris Hussii occurrentia ad ejus damnationem corrad. bant, sive, ut in vita ejus habetur, ingentibus odiis nonnullos articulos ex libris ejus truncatim & Syncopatim extrahabant, fictosque articulos & mendosos contra eum componebant, ad eum finem, ut, omni caritate seclusâ, eundem de statu & vita sua ejicere valerent, neutiquam tamen dicam illi impegere, quod in libro de Ecclesia, quo nullus alius rigidiori censuræ subiectus fuit, semel cap. 7. atque iterum cap. 13. Johannam perstrinxerat.

XXVII. Et

XXVII. Et quia sic universaliter atque diu creditum fuit in Johannam Papissam, hinc Guilelmo Occamo in opere 90. dierum contra Joh. XXIII. c. 124. occasio nata arguendi, Ecclesiam Romanam esse errori obnoxiam, quod aliquando erraverit, feminam venerando pro Papa. Neque aliter id excusavit Aeneas Sylvius, postea Pius II. l. 1. Epist. 140. quam dicendo, ignorantiam esse neque fidei, neque juris, sed ignorantiam facti. Ast talem hanc ignorantiam facti esse, ex qua successio Romanorum Pontificum (Religionis apud ipsos fundamentum) læsa fuerit, ex præcedentibus constare potest, proinde eadem operâ, ignorantiam hanc Ecclesiæ Romanæ, salvis hypothesebus, neutiquam convenire potuisse.

Ex eo, quod occasio Occamonata Ecclesiam hinc erroris arguendi.

XXVIII. Ex qua etiam post tempora Reformationis non pauci rem adfirmarunt. Exempla brevitatis studio omittimus, id tantum monentes, ipsos Romanos in libello de Indulgentiis Romæ anno 1525. edito scribere atque asserere, Angelum huic Papissæ uterum gestanti apparuisse, ipsique optionem eligendi pœnam, aut temporalem, aut æternam, dedisse. Illam verò pudorem temporarium elegisse; Atque hæc omnia, Romæ adhuc in ore esse omni populo, exceptoque Clero, è civibus haud facile quempiam reperiri, qui non de certitudine illorum sit persuasissimus.

Ex eo, quod etiam post Reformationem Pontificii non pauci factum affirmarunt.

XXIX. Ut ridiculum planè sit, quod Papolatræ heic tantum Novatores, Novatores adversarios suos crepant, & maximè ab una parte Ecclesiæ Romanæ honorì consulant, qui pro vero habent, quod illa unâ cum capitibus suis multis tam constanter credidit; contra in eam valde injuriæ sint, qui non tantum historiam negant, sed & stultissimè excogitatam atque deforme mendacium esse, inanitate, vel levitate, sicut & falsitate alias fabulas omnes superare, non veritate tantum, sed verisimilitudine etiam omni carere, asserere cum Baronio ad an. 853. n. 56. 62. 64. 66. atque tandem n. 70. Quis ista considerans & manu tangens, locum aliquem fabulæ vel per somnium dabit? interrogare non erubescunt, de eo, quod illa & in illa ingens emunctioris naris graviusq; Virorum cohors tamdiu extra omnem dubitationis aleam posuit. Atque fortè, si Reformatio & cum Reformatione Scandalorum Antichristianorum uberior manifestatio non subsequuta fuisset, hodie adhuc, æquè ac per aliquot secula, in ipsa Romana Ecclesia communiter crederetur, Johannam Papissam fuisse.

Conclusiones ex his testimoniis & argumentis.

XXX. Quam & in rerum natura fuisse multa alia præter

H h h h 3

Argumentum nuda.

ex Imagi-
nibus.

nuda Authorum testimonia arguunt. Et primò quidem Imagines eam repræsentant, statuæ ejus memoriam diu renovârunt. Imago habetur in amplo, pulcro & pretioso Codice historico Norinbergæ An. 1493. excuso cum Imaginibus Imperatorum & Pontificum, in quo etiam ad narrationem de Johanna appressa videtur effigies fæminæ Pontificaliter quidem coronatæ, sed pro trabea Pontificali stolam muliebrem ab humeris pro tricurciato Sceptro infantem in ulnis gestantis. Sic etiam Johannes Boccatus, Petrarchæ ob ingenii, studiorum & morum similitudinem intimus & alter ipse, in libro *de Claris mulieribus* etiam spectabilem picturam partûs Pontificii circumstantibus Cardinalibus, & Episcopis obstitricantibus, etiam in versione Germanica Ulmæ An. 1473. impressa, atque Ducissæ Austriæ nuncupata, habet. Præter imagines autem has in libris exhibitas multas alias etiam in locis Sacris positas alii urgent.

Statua
Romana;

XXXI. Statua multò vetustior multò majoris etiam auctoritatis esse debet. Atque duplex ab Authoribus commemorari videtur; Romana, de qua fragmentum de Schola Romæ Græca apud Wolf. *Lect. Memorab.* Cent. 9. p. 176. Edidit Filium suum primogenitum propè templum pacis in urbe, ut adhuc vetus statua marmorea illic posita figurativè monstrat. De qua etiam Stephanus Blank Passavianus in *Mirabilibus urbis Romæ* his verbis; *Ibi loci adhuc recumbit Saxum quoddam referens sculptam ipsius & infantis ejus imaginem.* Sic quoque M. Antonius Coccius Sabellicus, Vir, judice Erasmo, in *historia splendide versatus* Ennead. IX. l. i. quoddam Signum Sculpturæ marmoreæ in via, ubi contigerit, ob hujus rei memoriam positum fuisse, memorat.

Blondelli
de eate-
stimonium

XXXII. De statua illa Romana ita Blondellus *Avareg.* p. 70. Fieri potuisse, (ut poneretur talis statua) jure nemo negaverit & nihil absurdi commenti sunt, qui statuam, quæ figurativè factum monstraret, positam senserunt: ut ut quod cogente publicæ indignationis impetu sub omnium oculis ad famam erectum primùm putabatur, nonnulli postea sempiternâ oblivione delendum censuerint; Si Nemausus triforme Gerionis Simulachrum usque nunc ostentare non dedignatur; Si post eversum A. D. 389. Serapeum, comminutâque ac fusa Alexandrinorum Idololatrarum simulachra, ne quis eorum, procedente tempore, se Simiam Deum adorasse negare auderet, (Socr. lib. 5. c. 16.) jure meritoque Theophilus ἐν ἀγαλλμασι τῆ δὲ τῆ Θεῆς ἀχώνιδιον τηρεῖται καὶ ὡς ἀπὸ δημοσίας ἀρετῆς ἡστέν
quand

quantò justius acri recentis injuriæ sensu lancinata Romana Ecclesia, infulata illius Scrofa, quæ Cleri populique cultu per biennium, & quod excurrit, conservata dicitur, publicè positâ statuâ detestandam memoriam protestari, altâque mente repostam ob nuper admissum nefas δυσμέλειαν in perpetuum profiteri decrevisset?

XXXIII. Ajunt quidem, Statuam hanc Sacerdotem Ethnicum cum præcedente famulo repræsentasse, ibique puerum natu grandiore formâ fæmininæ similem præcessisse. Verùm & quia solus Bellarminus heic se oculatum testem jactitat contrà tot vestustiores, atque magis extra partes constitutos, & quia statuam suppressisse atque in Tiberim projecisse dicuntur, Johannæ statuam nihilominus vendicamus. De qua Statuæ abolitione ita rursus Doct. Blondellus, *Avæxg.* 72. 73. Nescio autem, an non, quod proximè elapso seculo profundæ prudentiæ Vir, si Pasquini statua in Tiberim abjiceretur, futurum conjectabat, ut nimirum merfus profundo, ranarum more fieret vocalior; post deturbatas, confractâsque sive Pii V. (Elias Hasenmuller hist. Jesuit. ord.) sive Sixti V. sive (Ræmund. c. 22. 23.) Clementis VIII. jussu, Romæ Senisque, quæ Johannam repræsentare videbantur, statuas evenerit: Stabat Romana sub dio, scabris jam dudum vitiata dentibus ævi, lentâ paulatim (ut cætera omnia ejus generis) morte consumenda, ac simul ex animis hominum emovenda. At nunc stat, stabitque (nî fallor) in concertantium monumentis, perennitati quodammodò consecrata: nec video, quo ingenio Viri Docti dilemma eludere liceat (Morton. Apol. Cathol. c. 19.) In statua illa vel ea fuit fæminæ puerperæ similitudo, ut historiæ fidem assereret, vel alia fuit, ut fabulam convinceret: Si hoc, cur verum mendacii argumentum è loco publico sublatum esse voluistis? Si illud, cur antiquæ repugnatis veritati? Aut igitur imprudens admodum statuæ ablatio fuit, aut impudens formæ negatio. Hucusque Vir Doctus ille. Et certè meritò idem Blondellus in fine Scripti sui Gallici de eadem re ita loquitur: *Quicumque cognoscet curam adhibitam, in abolenda nota publica, quæ vulgò sumebatur pro speciali monumento Papissæ Johanne, facile confirmabitur in ea opinione, quòd illius occasione erecta fuerit. Idem eadem octogesimum sextum crassiorum Ramundianæ tractationis navorum facit, quòd Cap. 23. §. 6. effugium quæsiturus ait: Decantatam Caligulæ Pyramidem Sixtus V. pristino loco restituit. Ad quæ p. 127. specialius respondet: Ipsa Vetus Obelisci inscriptio, Divi Casari, Divi Julii Filio, Augusto Tiberio Casari, Divi Casaris Filio Augusto Sacrum fuisse,*

*Effugia
aliter sen-
tientium
pracidun-
tur;*

Ramun -

Ramundúmque temerè quicquid (vel per somnium) in mentem venit, chartis illevisse, docet. Vide ad finem libelli inscripti *Ritratto di Roma antica*.

Statua
Senensis;

XXXIV. Altera Statua Senensis jam unâ cum priori *præc.* verbis Blondelli memorata fuit, quoad abolitionis rationem nimirum. Ab eadem idem ad Romanam p. 70. ita argumentatur: Quod Senis antè annos ferè ducentos in seculi feliciore majore luce factum fatentur omnes, Roma, incumbente sequiorum temporum caligine, fieri potuisse, jure nemo negaverit. Sed & octogesimum quintum inter crassiores Ramundiana tractationis nævos in verbis Ræmundi personati sequentibus p. 126. ostendit: Nondum anni ducenti effluxere, ex quo Senensis Trulli prima fundamenta jacta sunt: exinde Michael Angelus, qui pulcherrimis Italia ædibus aliquam excellentis penicilli, calive notam ac testificationem relinquere voluit, eum marmoreis Paparum statuis ditavit, inter quas muliebre illam collocavit, cap. 23. §. 3. & rursus §. 4. Si quis humanarum rerum spiritibus æterna felicitate fruentibus sensus restat, quantum ex pudore ruboris magnus ille Pontifex Pius II. qui Ænea Sylvii nomen illustravit, bonusque, & si quis pius alius, Pius tertius, contrahere debent, mulieris hujus inter decessorum Iconas, imaginem stare passi? Quibus reponit: Atqui Pius II. anno 1464. Septembris 15. solido ante Michaelis natalem decennio, tertius anno 1503. Octob. 17. labente 29. Michaelis anno obdormivit; quo, vix (qui postea æquævos omnes superavit) ullum inter artifices nomen sortitus erat. Decessit enim Michael Angelus, Bonarota, nonagenarius, A. D. 1564. prout ex Benedicti Varchii & Georgii Vasarii lucubrationibus adnotavit Vir Illustris memoria Jac. Aug. Thuanus, hist. lib. 35. verum litibus assueto, quique secum consentire nequeat, Ramundo cum aliis parum convenire, nemo mirabitur.

De ea te-
stimoni-
um Lau-
noji.

XXXV. Eadem Senensis statua etiam apud Doctiss. Lan- nojum T. IV. Epist. ult. testimonium habet: Insuper, inquit, quo tempore Pius, hoc nomine secundus, Romanam administravit Ecclesiam (serius id factum esse jam jam Blondellus notavit;) Basilica Senensis Major laquearibus fuit ornata, in quorum parte inferiori Pontificum Romanorum, qui sibi invicem successerunt usque ad Pium Statua umbilicotenus eminentes adspectantur, ubi etiam Johannes, ceu Johanna inter Leonem & Benedictum collocatur, quod certum est inveterata persuasionis judicium, ita ut Æneas Sylvius, Vir acris ceteroquin ingenii, ausus non fuerit ab illa persuasione omnino recedere &c. Platina, licet non minus emunctæ auri in erroribus notandis, Æneam tamen imitatus est &c. His etiam e medio

medio sublatis vetus sine ulla hesitatione per severavit opinio &c. Et paulò post: *Manifestum est ex his omnibus, neminem vel certè perpaucos dubitasse, quin Femina sedem occupaverit Romanam.* Ut certè omninò, nisi universaliter recepta atque firma fuisset de Johanna Papissa fides, minimè passi fuissent Pontifices tot reliquique Clerici, ut ejus modi statuæ non modò fierent, sed & tanto Ecclesiæ Romanæ probro altera illa in Templo collocaretur, diu ibi toleraretur atque quotidie ab incolis & peregrinis aspiceretur: *In cujus animum cadere potuit, interrogat Dissert. de Brunonis secessu;* admirabundus Launus, *cogitatio, in loco hocce Sancto sedem potuisse mendacium tam pudendum (quale illud existimasse videtur) invenire passuros tam diu fuisse Sapientissimos Academia Senensis Doctores, qui insitæ pietatis adfectu, in celeberrimum hujus urbis Templum crebrò concurrunt, illamque Johanna statuam vel imaginem intuentur, ita sibi, Scholasticis ac toti Clero & populo imponi, Commento tam atroci, (ita vocare placuit) nec monituros fuisse religiosissimos Ecclesiæ celeberrimæ Sacerdotes tam perniciosæ fictionis obducendæ? Quin etiam inscriptionem habuit statua illa hanc: Femina Angla; De qua idem Petrus Mexia, Hispanus l. c. atque alii testari reperiuntur.*

XXXVI. Statuis apponimus *Sellam*, ut vocant, *perforatam*, in libro Pontificalium Ceremoniarum, *Stercorariam*, in qua sedens, vel quasi jacere visus recens electus Pontifex à tempore Johannæ virilitatis suæ explorationem admittere debuit ab infimo Diacono instituendam, quâ feliciter succedente idem adstantibus acclamare solitus est: *Habet; sive; Mas nobis est Dominus.* Atque huic mori testimonium perhibent præter Græcum Laonicum Chalcondylam supra laudati Authores Pontificii Latini, Brevvinus, Malléolus, Sabellicus, Nauclerus, Stella, Blank &c. Janus item Pannonius, Episcopus Quinqueeclesiensis, sequente carmine:

Sella perforata.

Petre tuâ quædam fuit ausa sedere cathedrâ,
Orbi terrarum jura ferenda dedit;
Hæc compressa quid in multos latuisset in annos,
Facta foret partu nî manifesta novo.
Posthæc Roma diu simili sibi cavit ab astu,
Pontificum arcanos quærere sueta sinus;
Nec poterat quisquam referantes æthera claves
Non exploratis sumere testiculis.

Argu-
mentum
hoc confir-
matur &
illustra-
tur;

XXXVII. *Crassum* hoc quidem *putidumque* *præcavendi* *er-*
roris commentum vocat Blondellus? addit tamen, nemini Romanorum,
quos nunc *avite supinitatis* pudeat, Patrum memoriâ persuasum non esse,
perforatas in Laterano sedes probando Paparum sexui destinatas fuisse.
Sed optimè hanc consuetudinem illustrat Cl. Megerlinus l. c.
exemplo Methodii, qui An. 842. Patriarcha Constantinopolitanus
factus est, & cum stupri reus esset, ut se infontem probaret, æquè
putidâ foedâque ratione iudicibus arefacta genitalia, testibus Zonara
& Cedreno, ostendit; quod hodie ne vilissimus quidem Cerdo ad-
mitteret. Hinc etiam esse non nemo observat, quòd in Papatu sæ-
pe numero Sacrificulum genus membrum virile faceta antonomasia
Pontificalia appellare audiverit.

Exceptio-
nes aliter
sentien-
tium de
alio Sella
usu, &
quòd non
ad explo-
randam
virilita-
tem adhi-
bita fue-
rit, & sic
alii quoq;
explorari
debuissent
præter
Pontifices;

XXXVIII. Platina quidem, qui Sellam unâ cum usu jam
tradito commemorat, atque post eum alii, Bellarminus maximè,
aliud finem comminiscuntur, nimirum sedem illam ob id paratam
esse, ut qui in tanto Magistratu constituitur, sciat se non Deum, sed homi-
nem esse, & necessitatibus naturæ, utpote egerendi, subiectum esse, unde meritò
stercoraria sedes vocetur, Vel, ut Bellarminus habet; ut recens creator
Papa per eam ceremoniam, eum de loco humillimo ad locum summum ascen-
dere, significetur, indeque elevantes canere illud 1. Reg. II. 6. Suscitavit de
pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem. At subordinata
non pugnant; Authores testantur, sellam explorandæ virilitati
destinatam fuisse, Authores veteres, graves atque Pontificii. Fieri
cæterum omninò potuit, ut, vel simul ab initio, vel temporis pro-
gressu etiam humilitatem Pontifices ex instituto & dicto modo do-
cere debuerit, quam & aliàs exploratio virilium docere potuisset;
Fortè etiam, quando virilia attrectare porro noluerunt, usum alte-
rum illum substituerunt. Neque magis rem tollit alia Abbatis
Gualdi Vita di D. Olimpia p. 406. seqq; exceptio, quòd sic alii etiam
præter Pontifices explorari debuissent; Quando facile concipi po-
test, illud factum esse in Pontificibus tantum 1. occasionaliter, quod
satis docetur 2. ob ipsorum in dignitate præeminentiam, majus-
que ab ipsis, si fortè viri non essent, periculum.

Cur con-
suetudo
deploran-
ti in des-
suetudi-
nem ve-
nerit;

XXXIX. Nèpe fàtemur, Ceremoniam illam virilitatem
explorandi in desuetudinem jam abiisse, atque licèt Interpretes, ceu
vocantur, Romanarum Antiquitatum, peregrinis, accepto pretio,
res in urbe notabiles commonstrantes, & verbis declarantes etiam
in Lateranensis Basilicæ porticu sellam perforatam, cum comme-
mora-

moratione explorati Sexûs, hodiernum ostendant; tamen non amplius explorari solet, vel, ob rationem, quam suprà laudatus Panninius aliique dant, Sic enim ille in Carmine citato pergit;

Cur igitur nostro mos hic jam tempore cessat?

Ante probat quòd se quilibet esse marem.

Atque de Paulo II.

Pontificis Pauli testes ne Roma requiras;

Filia, quam genuit, sat docet esse marem.

Sanctum non possum, Patrem te dicere possum,

Quum video gnatam, Paule secunde, tuam.

Marcellus verò de Innocentio VIII.

Quid queris testes, sit mas an femina Cibo?

Respice natorum, pignora certa, gregem.

Octo Nocens (pro Innocentius) pueros genuit totidémque puellas;

Hunc merito poteris dicere Roma Patrem.

Vel potiùs & citra jocum, quia eos tandem pudere cœpit fœdæ explorationis, atque tristem turpitudinis memoriam renovare toties porrò noluerunt, quia etiam non, sicuti seculis antiquis, imberbi Juveni Petri Cathedram amplius conscendere datur, sed solum, cujus mentum cana barba vestit, vetus, vietus, veterosus senex admittitur.

XL. Testimonium porrò Johannæ perhibent anfractuosa Pontificum processiones, qui, quando ex Vaticano ad Lateranum pergunt, hanc, in qua peperisse dicitur Johanna, declinare solent viam, aliàs compendiosiore, idque unice ob detestationem facti fieri Pontificii gravissimi Authores plurimi, veteres atque recentiores magno consensu tradunt; Ipse Blondellus, hujus facti exemplum in vico scelerato Romæ veteris ob calcatum à Tullia patrum Cadaver ostendit, atque subdit; Cui igitur mirum videatur, si ob violatum per inauditum antea scelus ab impurissimo prostibulo Pontificium, tantâ Clerus urbanus indignatione exarsisse dicatur, ut execrandum posteris, imò ne visu dignum, incredibilis Seculis prioribus piaculi locum duceret? Idem p. 107. Scripti sui Gallici censet; Romam ex quo ad se rediit, id est, me quidem interprete, ex quo delendam omninò esse Johannæ memoriam judicavit, suæ causæ vehementer præjudicasse, non minùs ac statuarum abolitione, de qua suprà, dirutâ eâ plateâ, in qua Johanna peperisse ferebatur: Etsi enim dicatur, inquit, Sixtum V. illum dirui curasse, ut dilataretur, & recta fieret, attamen, qui ex peregrinis &

*Argumentum
ex anfractuosis
Pontificum ab
illo tempore
Processionibus*

indigenis Romanis considerabunt, pompam Papalem, sive processionem, etiamnum hodie perseverare in transeundo per aliam plateam, quæ nec latior est, & iter processionis prolixius facit, non poterunt sibi imaginari, quod per hos anfractus procedat, alia de causa, quàm in memoriam, addimus, detestationem, in famis accidentis suæ Johannæ; ratione non ab simili illi, quâ Pontifex Capitolium nullus ascendere scribitur, quia ibi Papa Johannes aliquis occisus.

Exceptio-
nibus oc-
curritur.

XLII. Excipiunt quidem Adversarii, viam istam, quâ Johanna dicatur peperisse, esse angustam & anfractuofam, Pontificali Comitatui in commodam. Sed ita non facile, iudice ipsomet Blondello *Avæxq. p. 73. fidem inveniunt*; Nam primò comitatum Pontificium non, ut aciem, in latum, sed, ut in processionibus fieri amat, in longum ex porrigi putamus, angustiam itaque loci transituris obstare haud temerè crediderimus. Secundò neque faciliùs crediderimus, Auctores fabulæ, quam vocant, tam simplices fuisse, ut Johannam Pontificaliter incedentem in platea peperisse dicerent, per quam ob angustiam comitatus Pontificius transire non possit. Tertiò ipse Bellarminus *de Rom. Pont. l. 3. c. 24.* sui forsàn oblitus, vult, non deesse Pontifices, qui non semel per hanc ipsam viam iter fecerint. Quod alii fecerunt, cur non etiam Johanna facere potuit? Quartò Blondellus testatur, testantur, qui urbem inviserunt, testantur etiam typi Urbis maximè post mutatum à Sixto V. locorum situm, viam, quam declinare solent Pontifices, & compendiosiore & æquè latam esse; Ut quintò post tot Authores gravissimos Pontificios, nobis quoque asserere liceat, fieri unicè ob detestationem facti, saltem fieri solitum esse, atque Pontifices primò eo animo declinasse, & hodiernum etiam, fortè ne in transitu per locum toties iterato, toties etiam memoria facti pudendi, videntibus renovetur, in declinatione monumentum Johannæ Papissæ extare debere; Non autem bene concludere Abbatem Gualdi *Vita di Donna Olimpia p. 405.* Si quis Pontifex per plateam illam transiret, ex Historia fabulam facere posset, atque haud meliùs jactare; Sed tot esse deberent Johanna, quot plateæ Romanae, per quas non transeunt Pontifices, Pseudo-Historicis nostris plurima scribendi materia esset.

Obiectio
prima de
circum-
stantia-
rum in di-
versis di-

XLIII. Multa equidem heic nobis præter Authorem quorundam silentium, ad quod jam supra occasione utentes respondimus, objiciuntur. Objiciunt primò circumstantiarum diversitatem atque repugnantiam. Diversitatem maximè urget Baronius *ad*

an. 853. n. 67. Primò respectu nominis. Audi in primis, ait, quanta in-
 ter eos confusio in conficta femina nomine. Alii enim ipsam Johannam
 nominatam antea Agnetem dixere, quæ ab alio reperitur appellata Gilberta;
 rursum verò ab alio Isabella, ab alio autem Margarita; Juttam insuper
 aliquis, aliquis verò Dorotheam nominavit. — Rursus quanta diversitas in
 nomine, quod consinxerunt, Pontificis, vel leviter crediderunt, Papissæ Joan-
 næ? Nam alii eam vocant Joannem VII. al. VIII. al. IX. cum tamen
 fuerint iidem legitimi Ecclesiæ Romanæ Pontifices, Joannes Septimus,
 Octavus & Nonus. Ast primò quoad nomina Johannæ ante Pontifi-
 catum, tantam alii eorum copiam, quantam Baronius, reperire non
 possunt; Quæ Isabellam, Margaretam, Juttam, Dorotheam, nominaverit,
 inquit Blondellus p. 13. (quitquid Ramundi audaciâ freti Baronius
 Card. Binius &c. asseverare ausint,) sive ex Protestantibus, sive ex Ro-
 manæ Ecclesiæ communicatoribus, hætenus innotuit nemo. Germani qui-
 dem fæmininum Johannis in lingua sua non habentes Juttam vo-
 candam esse censuerunt. Sic etiam Agnes vel ex Belgico Janke vel
 ex Italico Janetta, vel ex Gallico Janette originem habere videtur.
 Nomen Gilbertæ fortè habuit à Parentibus impositum. Cæterum
 quis nescit, eandem etiam personam sæpe uno atque altero, modò
 hoc, modò alio nomine appellari? Et quando Johanna ante men-
 daciū sexūs verisimiliter in diversis locis fuit, in diversis etiam
 regionibus, diversis, secundum regionum consuetudines, nomini-
 bus quoque appellari, imò unum fingere potuit, quæ post sexum
 mentita est. In Pontificatu autem Johannam, detectâ fraude, Jo-
 hannam posthac appellatam fuisse, omnes consentiunt. S. Catha-
 rina Alexandrina Costi Regis filia, modò Catharina, modò Doro-
 thea, modo Hecaterina à diversis appellatur, neque tamen eam ideò
 fictitiā esse volunt hagiolatæ. Et quòd Baronius secundò ex nu-
 meri diversitate argumentatur, inconvenienter quoque ab illo fit,
 cum nemo ignoret, ejusmodi variationi Pontifices hujus, imò &
 aliorum nominum obnoxios esse, atque similiter ex. gr. Joannem
 eundem al. XVI. al. XVII. al. XVIII. audire, Benedictum
 XII. XIII. vocari, Felicem IV. V. dici, Paulum multis I. II.
 appellari, Honorium II. aliis III. nominari &c. Similiter etiam
 Stephanorum numerum variare; Vide de Johannis nomine ipsum
 Bar. ad an. 1003. 10. Cæterum Frisingensis (de quo supra) & Sa-
 bellicus, quod sciamus, soli Septimum vocant. Qui IX. crediderit,
 Blondello l. c. hætenus innotuit nemo. Omnes Octavum faciunt;

qui numerus, si fœmina hîc numerum faceret, rectè subdûctus est.

De diver-
sitate in
assignatio-
ne tempo-
ris.

XLIII. Diversitatem porrò Baronius objicit in assignatione temporis; *alii hoc monstrum ponunt, inquit, An. 853. alii 854. alii 857. al. 904; præter eos, qui ponunt eam post Martinum I. anno 653. Alii post Johannem V. An. 686.* Sed Auctores omnes, quos nostris inspicere datur, constanter inter Leonem IV. & Benedictum III. in anno 853. vel sequente Johannam collocant. *Qui anno 857. collocavit præter Bergomatem, qui in annis reliquis, Doct. Blondello l. c. hætenus rursus innotuit nemo.* Diversitatem autem cæteroquin in assignando Pontificibus antiquioribus tempore & magnam & quasi ordinariam esse, suprà ostendimus.

In Ponti-
ficatûs
duratio-
ne.

XLIV. Diversitatem quoque jactat in Pontificatûs duratione: *Alii, inquit, eam sedisse tradunt anno uno & mense uno, & diebus 4; alii annis 2. totidemque mensibus & diebus 4; alii 2. annis cum dimidio; 2. tantum annis alii, alii verò 4. tantum menses.* Ad quæ eadem respondemus. Nempe primò iterum soli Baronio constitit de tanta & hîc diversitate, quam disertissimè Onuphrius, qui multa legit, & circumstantiis quoque contrà nos, quantum posse sibi videbatur, usus est, refutat: *Omnes, inquit, qui de ea meminerunt auctores, Joannis fœminæ Pontificatum annorum 2. mensium 5. & dierum 3. in super mensuram vacationem sedis inter Leonis IV. & Benedicti III. Sacerdotium (præter unum tantum mendosum indicem in fine Septimi libri Ottonis Frisingensis collocatum) interponunt.* At secundò quanta etiam est quoad durationem Pontificatûs antiquiorum aliorum Pontificiorum differentia? Tanta certè, ut paucis dies sui tanto consensu adsignati deprehendantur. Atque si similiter quoad alios ex diversitate Authorum respectu nominum, temporis, & annorum Pontificum argumentari vellent, multos profectò alios præter Johannam ex Pontificum Catalogo expungere deberent. Cæterum hîc nobis liceat Bellarmini verba nostra facere: *Sapissimè constat de re, & non constat de modo, vel alia circumstantia.* Atque ipsa illa, in circumstantiis quædam apud Authores diversitas, quæ tamen salvâ rei substantiâ est, arguit, non ab uno omnes descripsisse.

In assigna-
tione Pa-
triæ.

XLV. Circumstantiarum repugnantiam atque contradictionem in eodem authore vocant, quòd eadem Johanna, simul & Anglica & ex Moguntiaco oriunda, dicitur. Quam tamen contradictionis speciem tollit Wernerus Rolfinck scribens: *Iste Johannes,*
Angli-

Anglicus cognomine, vel ab amasio, vel à commoratione, fortè etiam ratione majorum habitâ, gente, sed natione Moguntinus; vel, Anglicus simulatione, Moguntinus secundum rei veritatem. Cæterum de aliorum quoque patria litigatur.

XLVI. Sed & aliâs narrationem absurditatis convincere student. *Primò* ex eo, quòd, cum mox post mortem Leonis Benedictus electus sit, Pontificatui Johannæ nullum tempus supersit. Sed 1. constat, nihil esse incertius Chronologiâ Pontificum, maximè etiam circa illa tempora. 2. Onuphrius in suo Pontificum Chronico Platinæ subjuncto, nonnullis Johannam partim præcedentibus, partim sequentibus menses, imò annos addit apud Marianum non repertos, è quibus biennium Johannæ facile conficiatur. 3. Cunradus à Lichtenau, Abbas Urspergensis An. 1215. creatus, Johannam omittens, Benedictum, cui alii 2. annos cum dimidio tribuunt, eodem, quo Pontificatum inierit, decessisse affirmat: quâ ratione etiam Johannæ tempus aliquod superesset. 4. Si Anastasius, ad quem heic maximè provocant, Johannam omittere voluit, aut si alius Johannam ex Anastasio erasit, necessariò etiam Chronologia ita mutari debuit, ut Leo IV. & Benedictus III. cohæreant. Atque heic pro nobis utimur Canone Philosophico, quem Doct. Launojus nobis hac in causa objicere voluit: *Qui dat esse, dat etiam Consequentia ad esse.*

*Primò
ex eo, quòd
inter Leo-
nem &
Bened.
nullum
spatium;*

XLVII. *Secundò* (quod rursus tempus respicit,) ex eo, quòd interpositâ Johannâ Decretum Electionis Benedicti ad Lotharium Imp. qui anno Ch. 855. mortuus sit, quemadmodum Anastasius testetur, perferri haud potuerit. Quod argumentum Doct. Launojo *ἐπιδεικνύον* (forte dicere voluit, *ἀποδεικνύον*) est. Verùm omninò videtur de Benedicto narrari, quod de Johanna narrandum fuisset. Ut enim non desunt Authores, qui electionem Benedicti in annum 856. rejiciunt, ita Ado Viennensis, sive ejus continuator, Electionem Benedicti defuncto jam Lothario accidisse, verbis conceptis testatur; quemadmodum etiam Acta publica desunt, in quibus Benedicti ceu Pontificis nomen occurrat. 2. Si hîc scrupulus est, ut revera juxta istos Codices est, ad Anastasium pertinet, qui si redivivus orbi redderetur, rationem reddere teneretur hujus suæ narrationis. 3. Si hîc scrupulus est, referri debet ad Chronologiam Pontificum in multis aliis quoque irreformabilem.

*Secundò
ex eo,
quòd sic
Decretum
Electionis
Benedicti
ad Lotha-
rium per-
ferri non
potuerit;*

XLVIII. Ad-

Argu-
mentum
simile Leo-
nis Allatii
à temporis
ratione.

XLVIII. Adjungimus hîc argumentum à temporis ratio-
ne similiter desumptum Leonis Allatii, qui ex libello Græco Ano-
nyni adversus Photium A. D. 891. scripto ista proferat; *Pho-
tium à primo Leonis ad primum Formosi per 45. annos à 9. Rom. Pon-
tificibus anathemate percussum fuisse, quorum annis si biennium Jo-
hannæ adderetur, 47. numerandi essent. Verùm ipse Doct. Blon-
dellus respondet, veteres, quos detestandi scorti memoriam refricare pu-
duerit, productis ad libitum Leoniani Benedictinique Pontificatûs annis, la-
cunam explevisse. Accuratioris autem Chronologiæ Papissæ vindic-
ciæ apud Cl. Maresium & Cl. Megerlinum l. c. videri possunt.*

Tertiò ex
eo, quòd
posthabitis
gradibus
ignota
promoveri
vix po-
tuerit, De-
cretum E-
lectionis
non habe-
atur, &
Schisma
Anastasio
demum
post Bene-
dictum
contigerit.

XLIX. Tertiò ex eo, quòd de Benedicto referatur, quem-
admodum ex infimo gradu ad summum promotus sit; de Johan-
na nihil tale reperiri ajunt, vixque credibile esse, sub viri specie
ignotam ad Pontificatum promotam fuisse; Sic etiam Electionis
Benedicti Decretum ad Imperatorem commemorari, non item Jo-
hannæ; Et post Benedicti Electionem statim schisma Anastasio
exortum esse, qui sub Leone IV. in Synodo excommunicatus sit,
neque tamdiu Schisma distulisset. Ita primam, secundam, tertiam, quar-
tam, (ad quintam jam jam respondimus) sextam & septimam (quæ
ultima est) Doctissimi Launoji argumentationes conjungimus,
tales certè, tamque leves, ut vix credibile sit, virum acutissimum
seriò rem egisse, sed potiùs in gratiam amicorum ista scripsisse, præ-
sumi debeat. Nam 1. Si in Benedicto promotio per gradus in Eccle-
sia Romana acceptos contigit, idem in multis aliis Hispanis, Dal-
matis, Thracibus, Afris, Syris &c. ante eum factum esse, nescitur, in
quibusdam, Telesphoro, qui ex Anachoreta, Dionysio, qui ex Mo-
nacho Pontifices creati fuerunt & aliis, non factum esse, scitur. 2.
Non sequitur; In Vita Johannæ non traditur, eam per gradus
ascendisse; E. non ascendit per gradus; cùm compendiosior ejus
historia exhibeatur, atque in ea res majoris momenti tantùm spe-
ctentur. 3. Si non per gradus ascendit, in eo laudanda videtur Ec-
clesiæ Romanæ consuetudo, quòd non habitâ graduum ratione,
eruditioni tanto fastigio dignæ atque modo tam extraordinario
comprobatae præmiûm statim conferre voluit, maximè in defectu
aliorum æquè dotibus instructorum; quod etiam in Promotioni-
bus Politicis sæpissimè accidere solet. 4. Si Anastasius in Electio-
ne Benedicti etiam consensûs Senatûs Populique Romani mentio-
nem facit, neque tamen inde colligere volunt, consensum istum ad
consue-

consuetudinem Apostolicam referri debere, certè haud magis ascensionem per gradus illuc referre possunt. 4. Electionis Decretum ad Imperatorem missum frustra in quavis cujusvis Electione quæras, neque, dum id non narratur, non contigisse sequitur. Atque prudenter sæpe omiserunt Authores, ne nauseam perpetuâ repetitione Lectoribus crearent, maximè in exemplis rarioribus omittere potuerunt, quale Johannæ fuit. 6. Anastasium non Johannæ æmulum factum esse (si non factus est, quod fortè contigit;) sed demum Benedicti, dicendum est, quia à Leone in Synodo excommunicatus nondum animos ad Pontificatum disposuerat, cum adhuc in recenti memoria esset ejus Excommunicatio.

L. *Quartò* ex eo, quòd Johanna, ut in fabula habeatur, Athenas studiorum gratiâ concedere haud potuerit, cum neque Athenæ eo tempore fuerint, neque fuerit in iis amplius ullum Gymnasium. Athenas tunc non fuisse magno magnus alioquin historicus Onuphrius eriore asserit, atque proin inter illos est, quibus Cl. Blondellus p. 54. succenset, quòd nimirum Athenas, quarum in hanc usque diem rudera supersunt, ne Johannam unquam hospitali sinu fovisse fateri cogantur, Seculo nono nullas fuisse cum Hardingo præfractè contendant; & jure quidem illis succenset, cum adhuc post captam Constantinopolim, teste Laonico Chalco condyla de Reb. Turc. l. 9. suprâ laudato, urbis arcisque magnificentia admirationi esse potuerit. Sed neque exiguus Onuphrii aliorumque error est, ibi tunc Gymnasium nullum fuisse. Quod quidem Bellarminus ex Synesii, qui paulò post Basilium & Nazianzenum vixit, epistola ad fratrem probare annititur. Cùm tamen 1. tantum testetur, non usque quaque sibi jam multum erudito Athenas placuisse, quemadmodum ab initio haud magis placuerant Basilio 2. Si vel planè nullum Synesii tempore Athenis Gymnasium fuisset, esse tamen potuisset diu post, atque tempore Johannæ. 3. Quòd Bellarminus ex Cedreno & Zonara Bardam Cæsarem, qui posterior paulò Johannâ fuit, restauratorem literarum facit, illud de Constantinopoli, ubi opus erat, propter eorum, qui cum imperio erant, inscitiam atque barbariem intelligi debet; Sique Blondello p. 74. Scripti sui Gallici referente, circa annum 855. studium literarum etiam Athenis refloruisse, ex eo ipso sequeretur, ibi quidem antea languisse, non autem penitus extinctum fuisse; Atque licet Michael bonarum literarum contemptor esset, ejus tamen Parens Theophilus à contrario affectu laudatur; ejusque tempore eruditi Græci commemorantur, tempore illo ipso, quo Johanna ab

Quartò

ex eo,

quòd A-

thenas Jo-

hanna

concedere

haud po-

tuerit.

Amasio Athenas deducta fuisse legitur, quoque multiplici eruditione admirabilis Photius exortus est, quemadmodum etiam Boethius, homo Romanus, post Synesium Athenis operam literis dedit. Saltem etiam concedent Adversarii, tunc Græcam linguam Athenis floruisse; *Fac enim, inquit Blondellus p. 69. literarium splendorem tunc temporis totâ Graciâ deliquium passum, quid Latinum hominem addiscendæ saltem linguæ spe in Orientem proficisci vetuisset? Quis vel Græcè locutos Athenienses, vel Græci sermonis studio Occidentales aliquot teneri olim potuisse negaverit prudens?* Sed & Blondellus Episcopi Atheniensis, qui tum fuerit, mentionem facit p. 55. Reliquiæ igitur Athenarum facile allicere potuerunt curiosum & discendi cupidum animum in tanta Occidentis barbarie, ut Antagonistæ incredibile judicent, Johannam eruditionis thesauro divitem atque Athenis reducem, Romæ Auditores atque æstimatores qualescunque reperire potuisse. Ad quam jam exceptionem progredimur.

Quintò
ex eo,
quod Ro-
ma literas
eum, ap-
plausu do-
cere non
potuerit;

L. I. Quintò enim historiam Johannæ ex eo absurditatis convincere volunt, quod Romæ bonas literas publicè profiteri haud potuerit, *quod ejus temporis hominibus (sunt verba Onuphrii) nihil minus cura esset, quam ut in urbe quispiam doceret.* Quæ certè egregia Ecclesiæ Romanæ Pontificumque illorum temporum laus est, quod nimirum tam strenuè bonarum literarum studium tam utile ad Ecclesiæ ædificationem tamque necessarium medium promoverunt! Sed quò major tunc Romæ præsupponitur inscitia, eò gratior tunc, quibusdam saltè institutio Johannæ, eò facilius ad consequendam dignitatem instrumentum esse potuit, atque quando Athenæ tunc de pristino splendore multum amiserunt, aliquam saltem Johannæ eruditionem admisisse concipi queunt Romani planè rudēs. Quemadmodum etiam Doct. Blondell. confessione p. 68. 69. nihil absurdi commenti sunt, qui tanto felicitis ingenii acumine studiorumque gloriâ inclaruisset voluerunt, ut publicè Rhetoricam, Logicam doceret, dignaque consentiente urbis Cleri populique suffragio censeretur, quæ post Leonis excessum Pontificale solium conscenderet. Id quod etiam exemplis quarundam doctarum fæminarum confirmat & ad illud! Marcellæ ob singularem Theologicam cognitionem Romæ circa explicationem Scripturæ locorum non nunquam judicis electæ annotat: *Si Sexum infirmitatēque professas tanto cultu prosecuta est Roma, ut supremos (ita dicere liceat) in sacris judices agnosceret, quid mulieri,*
, quam

quam Virorum doctissimum credidisse volunt, reverentia dignationisque denegare potuisset?

LII. Sexto urget Onuphrius: Hæc mulier nonnisi in Papatu ^{Sexto ex} ^{constitu-} ^{tione gra-} ^{vida.} ^{videt} imprægnatur! Et quæ diu ante Pontificatum amatorem habuerat sine partu aliquo, nunc senex, ut verisimile est, Papa ingravidata peperit! Nonne ante partum uterum intumescens præ se ferebat? Et nemo ex tot familiaribus, ex tot aulicis, qui Romanum Pontificem comitari semper solent, rem tam claram animadvertit? Sed, ut Doct. Blondello p. 67. 68. iudice, nihil absurdi commenti sunt, qui læve Johanne mentum diu Romanos fallere potuisse crediderunt: quandoquidem totis nono, decimo &c. Seculis rasos maxima ex parte Italos fuisse testantur Icones; usque viri passim propemodum imberbes, nonnullæ contra mulieres pilosæ quotidie occurrunt; Et multæ aliæ (quarum exempla quædam producit) Sexum constanter dissimulare potuerunt; De more autem Viros radendi ita Joh. Pierius Valerianus Italus Doctissimus, in oratione pro Sacerdotum Barbis ad Cardinalem Hippolytum Medicem habita atque cum Clementis VII. mox privilegio emissâ, inter alia loquitur; Eò aliquando nostrorum delicia processerunt, ut hujus rasitationis ergò confusa quodammodo Specie difficulter vir à femina internosceretur. Hinc accidit ut mulier, si vera est, quæ per omnium ora fabula (à fando vocat sine veritatis, quod ex usu & circumstantiis patet, negatione) circumfertur, in sempiternum Sacro Sancti ordinis opprobrium, ad solii Pontificii Majestatem eveheretur; in cuius facti memoriam &c. His positis, quidni, quærit Blondellus, Moguntina mulier, Germanis suis imò Romanis habitu mutato imponere potuerit? Et eodem iudice, nihil etiam absurdi commenti sunt, qui assumptâ virili veste longinquas peregrinationes suscepisse sinxere; cum Christianæ mulieres primitivæ aliquot, quarum exempla refert, idem fecerint; Quod enim in priscis Christianis mirabunda Roma celebravit, cur Seculi IX. hominibus vitio verteret? Ita faciles etiam sunt ad objectam ab Onuphrio ingravidationem, ut sic loquar, celandi difficultatem responsiones. 1. Quis dixit Onuphrio, Johannam tunc primùm & concepisse & peperisse? 2. Quis verisimile illud certum facit, jam senem fuisse? Notum est, atque mox ostendemus, tunc etiam juvenes, tunc promiscuè Viros nondum provectæ ætatis Pontifices creatos fuisse. 3. Verisimile æquè est, Johannam rerum naturalium peritam medicamentis aliquando conceptum prohibuisse vel abegisse, quod fortè tandem fiducia ætatis ad Senilem vergentis facere neglexit. 4. Deo volente fla-

gitium tandem detegi debuit. 5. Quotidie usu venire solet, ut mulierculæ arte & vafricie Johannâ longè inferiores ad ipsum usque partûs tempus uterum celent. 6. Atque heic multum juvare Johannam potuit, quod Sexum mentita erat, quis enim Vir, vel quæ Virum artificiosè simulans & Pontifex maximus in talem suspicionem facile adduceretur? 7. Juvare etiam potuerunt vestes Pontificales. 8. Exempla recentia probant, Pontifices non semper quosvis propiùs admittere. 9. Johanna ne admitteret, peculiare causas habuit.

Septimò
ex eo, quòd
aquè pro-
babilitate
careat,
gravidam
publicè
incedere
voluisse.

LIII. Septimò instat Bellarminus: Nullam habet probabilitatem, quòd mulier uterum gerens jam tot menses, tunc maxime voluerit procedere, quando maxime periculum erat, ut detegeretur. Respondemus. 1. Quis dicit, tunc maxime procedere voluisse? Et aliàs processit. 2. Quis probat, jam tot menses uterum gessisse? Si de plenario mensium numero verba accipiantur. Verisimillimum est atque etiam ex obitu puerperæ apparet, foetum tempore parum congruo & justo maturius editum esse, ut casum Consilio prævertere fæmina alioquin vaferima nequiverit. 3. Quis nescit judicium Dei, quo urgente nihil profuit versutæ suæ versutia, sed venit summa dies & ineluctabile malum? 4. Quem latet, quasdam esse festivitates, atque occasiones alias, quibus Pontifex, si per Sanitatem ullo modo liceat, adesse nunquam facile omittit? 5. Cui non constat incertitudo temporis pariendi, ob quam ita denuò pronunciat Doct. Blondellus p. 70. *Nihil absurdi commenti sunt, qui in media platea puerperii doloribus oppressam vulgârunt: Quis enim momentum quo partum fusura mulier, vel prænoscit, vel certò statuat? Quàm multas quotidie imparatas, aliò intentas, uteri propemodum oblitæ, occupat partitudo? Quam etiam exemplis Cl. Maresius Pap. Restit. p. 201. confirmat; Imò & ego, inquit, puer olim vidi mulierem, ex eorum grege, qui Zingari appellantur, in media platea parturientem; Novi & rusticam, quæ in messe occupata cum viro, dum pressa parturitionis doloribus, vult domum redire, in itinere peperit sola; foetumque involvit panniculo, quem ex suo indusio laceravit, & eum ita in suis ulnis domum detulit?*

Octavò
ex eo, quòd
Pontifices
tunc non
in Vaticana
habita-
runt.

LIV. Octavò dicunt, Pontifices tunc non habitasse in Vaticano, ut inde ad Lateranum pergens parere potuerit. Ast 1. Martinus Polonus, qui hanc loci circumstantiam annotavit, non dicit, Palatio Vaticano in Lateranum ivisse, sed; *quum de S. Petro, è Templo scilicet, ubi statio fuerat & Sacra celebrata erant, in Lateranum* tendere-

tenderet; Fæminæ autem Rempublicam quidem, sed non amasium Sexum celantis partus æquè in regressu, quàm in egressu accidere potuit. 2. Posito, etiam domum aliquam in vicinia S. Petri intelligi, imò posito, per unum atque alterum diem Johannam in ea commorata esse, nihil tamen absurdi ponitur atque eadem semper responsio valet. 3. Doctissimo Blondello iterum nihil absurdi commenti sunt, qui ex Vaticano ad Lateranensem Basilicam ad Litanias profectam dixerunt: ut enim statum Paparum domicilium Lateranense Patriarchium fuisse demus; post munitum à Leone IV. Vaticanum potuere nonnulli ibidem aliquamdiu herere; imò facile potuisset è Laterano progressa mulier in reditu parturitionis torminibus intercipi. Quamvis idem Blondellus alibi profectionem hanc tanquam improbabilem rejiciens sibi contrarietur.

L V. Nonò pertendit Baronius, si ista reverà contigissent. Photium Pseud-Episcopum Constantinopolitanum atque Michaellem Imperatorem, hostes Romanæ Ecclesiæ infensissimos, quique tota conviciorum plaustra in eam ejusque Antistites congesserint, de iis minimè tacituros fuisse. R. 1. Cum Doctiss. Blondello ad vicesimum quintum ex crassioribus Tractationis Ræmundianæ nævis: *Quid ad nos? An quisquis adversus Romanam sedem bellum suscipit, hoc ipso probra ejus omnia conquirere necesse habet; nec sibi satis cavere dicendus est, si propriam sine aliorum contumelia causam tueatur?* Atque specialius de Episcopis Germanis: *Cùm Nicolaum unum stylo suo fodicare aggressi nihil in Romanam sedem — moliti sint; quis prudens ab eis exigat, ut quicquid seu verè, seu in specie Romanorum famam dignitatèmq; pessundabat, in protestationis suæ breviculum conveherent?* 2. Photii scripta à Basilio Michaelis successore Romam missa atque ibi in cineres reducta sunt; Verisimile autem est, bilem Pontificibus Nicolao I. & Hadriano II. vel maximè movisse objectam Johannæ historiam, maximè quando posthac alii Græci eandem producere non omiserunt; Certum autem illud est, non posse igitur, ex silentio Photii argumentum necti; cujus silentii & 3. causa fuisset, quòd ipse Photius Eunuchus palàm fuit & per veteres Canones irregularis, nihilominus ad Episcopatum Constantinopolitanum promotus, & ex Laico Eunuchò sextidui spatio Patriarcha factus & consecratus, ut ex Niceta refert Baronius ad an. 818. n. 5. Sed vitio carere debet, qui paratus est dicere in alium, cùmque suæ irregularitatis sibi hac in parte Photius bene conscius

Nonò ex
eò, quòd
hostes Ec-
clesiæ Ro-
manæ ea
de re ta-
cuerint.

fuerit, vix potuisse videtur se mi Vir mulierem objicere Romæ, quin illud audire illico, *Cæcus in luscum*. Ad silentium Michaelis 4. respondemus cum Blondello rursus l. c. *Michaelis scripta omnia perierunt* (Ramundo ipsomet teste;) ut frustra se rursus torqueant, qui rursus de non entibus sibi iudicium sumunt. Quamvis idem ejusdem Ramundi nævum crassiorum non agerimus sextum faciat, quod Michaelis epistolam reperriri dixit; eumque ex Baronio ad an. 865. § 75. refutet, ubi tradita igni dicitur; quare etiam subdit: *Sed eas (litteras) forte (Phœnicis instar) in favillas resolutas e medio rogo postliminio excitavit Ramundus noster, ut Romam Burdigalam in sinum ejus evolarent.* 5. Eodem iudice, quibus Joannam Romæ sedisse persuasum est facile porro regerent; Michaellem (Nicolao Papæ epist. 8. fatente) ab injuriis & convitiis epistolam inchoasse, in Nicolaum ipsumque primum & magistrum Ecclesiarum omnium locutum, ad Ecclesiæ Romanæ injuriam, ad ipsius privilegiorum imminutionem, ad sedis Apostolicæ Præsulum derogationem scripsisse; Epist. 70. 39. Michaellem protospatharium cum epistola injuriis plena Romam direxisse: Nicolaum vero injurias suas non curasse, ad nonnulla, quæ in ipsa supersuerunt epistola, nihil respondisse, sed potius philosophando contempsisse, cum plena essent omni pravitate & blasphemia, & contra ipsam dispositionem Dei venena diffunderent: Quod probabile ipsis fiat, nascutum Pontificem pudenda quedam, quibus eluendis imparem se sentiret (verbi gratia Joannæ Papatum, stuprum, partum) consulto præteruisse; quodque factum negat Allatius, factum insinuasse.

Decimo
ex eo, quod
Leo IX.
Græcis ta-
lia expro-
bare au-
sus sit.

LVI. Decimo ita argumentatur Baronius; Si ista revera contigisset Leonem IX. minimè ausurum fuisse Constantinopolitanis exprobrare, quod in illorum Ecclesia aliquando fœmina in sede Pontificum sublimata sit. Quæ ratio Genebrardo ineluctabilis est; Cui tamen reponimus. 1. Neminem nobis fidem facere posse, Leonis IX. epistolam manifestè falsa continentem non esse multarum aliarum ad instar supposititiam. 2. Inter Johannam & Leonem IX. esse annos ducentos, ut Leo Johannam aut in memoria non habere, ut scire potuerit, monumenta de Johanna Græcis antecessorum suorum industriâ subtrahere esse atque aliàs etiam ejus memoriam apud Græcos intercidisse. 3. Fortè astu Politico impudenter usus est Leo, Constantinopolitanis id, quod sibi imputandum erat, imputans, idque varias ob causas. Ne Eunuchos Con-
stanti-

stantinopolitanos exprobrantem feriat facilis de fœmina Romana retorsio: simili ferè ratione, quâ manticularii in foro primi furem conclamare solent, ne ipsi facinoris auctores habeantur: & mulier mali commatis rixando cum alia, ei statim objicit adulteria & artes meretricias, ut in antecessum eludat, quæcunque istius generis novit sibi objici posse, & quò, si objiciantur, pro muliebribus reclamationibus habeantur & minùs fidei reperiant. β . Ut indirectè ~~in~~ sinuet, virilitatis explorationem Romanam non tam deberi famæ de Papissa, quàm verò detestationi Eunuchorum Constantinopolitanorum. γ . Ut tam Græcos obligaret ad nihil credendum de Johanna, ac ipse dicebat, nolle se credere famæ de muliere Constantinopolitana. 4. Impudentia Leonis jam ex eo constat, quòd falsissima Constantinopolitanis affingere ausus fuit; neque enim *fortasse*, ut Baronius conjicit, *respexit ad Cynædos ludicos Imperatoris Michaëlis in aula Pontifices*; (atque ne quidem illa ratione fundamentum accusatio habuisset justum) cum illud ante 200. tunc annos contigerit, atque sub ipsis Johannæ temporibus, quibus certè, qui Ecclesiæ Constantinopolitanæ tunc præerant, Ignatius atque ei postea oppositus Photius, uterque magni nominis, suspicionem de fœmina illorum temporum Patriarcha facile excluderunt. 5. Si nunc exstaret Michaëlis ad Leonem responsum, fortè ex illo deprehenderemus, hanc vafriciem Leonis, uti debuit, à Michaële castigatam fuisse.

L VII. Undecimò pugnat cum Epistolis aliis illo tempore, ut ait, scriptis. Dicit, Lupum Abbatem Ferrariensem in epistola ad Benedictum eum Successorem Leonis vocare, neque pro zelo suo ullam sceleris mentionem facere; Nicolaum autem, qui post 5. annos Benedicto successerit, in epistolis duabus inter prædecessores suos Johannam non numerare, neque annos ejus duodecim annis quibus Ignatium Patriarcham sedisse dicat, adjungere; atque Photium simul cum Imperatore severè reprehendere, quòd ille ex Laico Episcopum se ordinari passus sit. Atque istæ sunt reliquæ argumentorum Baronianorum, quibus ita occurrimus. 1. Dat epistolas Baronius ex scriniis suis fortè supposititias, fortè idem ex parte mutilationis infortunium expertas. 2. Non dat Epistolarum verba ipsanèdum integras, quas etiam hætenus mihi videre atque proin ex circumstantiis judicium perficere haud contigit. Sed posito, omnia ita contigisse atque scripta esse. 3. Quando Be-

Undeci-
mò ex E-
pistolis il-
lo tempore
scriptis.

neditus

neditus Leonis Successor vocatur, atque in enarrandis ejus prædecessoribus Johannæ ratio nulla habetur; id & verè & decorè fit. Verè, cum omninò Benedictus Leonis Successor fuerit, licet non immediatus, quemadmodum omnes Successores Petri haberi vult, & interdum Romani Pontifices, utor verbis Papirii Massoni de Urbis Episc. l. 5. in Cælest. 3. fol 212. apud Alex. Cookium Dial. p. 119, non solum eos, qui proximi Episcopi fuere, sed plerosque disjunctissimos, illo nomine (Prædecessores) complectuntur; Imò etiam immediatus fuit, quatenus Johanna inter legitimos Pontifices, maximè ex illorum hypothelibus, locum habere minimè potuit. Decorè etiam fit, quia detestandæ fæminæ ratio haberi non poterat, neque à Luppo, qui ita Benedictum dehonestasset; neque à Nicolao, qui Benedictum & se. 4. Nemo vel Lynceis oculis præditus perspicere poterit, quomodo duodecennis Patriarchatus Ignatii apud Baronium sive Johannæ, sive annorum ejus mentionem requirat ullam. 5. Potuit fieri, ut Lupus sciverit quidem Benedicti electionem, sed nondum, cum scriberet, auditâ statim Benedicti electione, pro certo compertum habuerit, quis qualisve fuisset Johannes, quocum nihil familiaritatis, ut cum Leone habuerat, ater an albus, mas an fæmina: nec primis rumoribus credendum censuerit. 6. Neque necesse fuit, ut conquereretur Lupus de Johannæ turpitudine, alia tunc agens; maximè autem præsupponere debuit, si jam certò factum cognovit, Benedictum mala domestica & optimè nōsse, & vehementer de iis dolere. 7. Quidnī potuerit Nicolaus Photium reprehendere, vel posito Johannæ casu? An igitur, eo posito, omnes Pontificum reprehensiones & quidem in perpetuum cessare debuissent? Majus certè scandalum (si ullum in promotione Photii, quatenus ex Laico ordinatus erat, fuit;) & multò majus fuit, quòd sedem Romanam fæmina occupaverat; interim tamen per deceptionem illud admissum fuit, atque Johannam saltem per unum atque alterum gradum promotam fuisse verisimile est, ut non se illo exemplo excusare potuisset Photius, ut & aliàs crimen crimine alterius stultè excusatur.

Duodecimò ex eo, quod nihil extet de rebus gestis Johanne.

L VIII. Duodecimò tandem Labbeus objicit, quòd nec ipsa Johanna in biennio suo quicquam egerit, nullum diploma scripserit, nullam epistolam emisit, ac pro famosa sua eruditione proculdubio consultata, nihil responderit; nec alius quisquam Imperator vel Rex &c. aliquid gesserit, quo ejus memoria commendaretur. Verisimile autem est, quod & even-

& ventus docuit, illam genio suo indulgisse, ac licet (ut in quibusdam Codicibus Martini Poloni extare dicitur) primò post Ambrosium multas præfationes Missarum composuerit, eas modò omnes esse interdictas; quod etiam de epistolis ejus abolitis intelligendum est. Si verò omnes, de quorum rebus gestis nihil nobis constat, ex Catalogo Pontificum essent expungendi, multi certè expungendi essent. Quemadmodum etiam ex. gr. Nicolaus I. licet aliàs plus satis streperu, in primo tamen biennio nihil publicavit, neque ejus in Actis publicis per illud biennium ulla mentio reperitur. Interim tamen Radulphus Flaviacensis suprà laudatus citato l. Ludovicum II. Imperatorem & Edelvvolphum Angliæ Regem ab ea coronatos esse tradit. Sic etiam ab hoc dona accepisse & decrevisse dicitur, privilegia Sedis Romanæ per 100. annorum præscriptionem non infirmari. De rebus aliorum, quæ nimirum, Johanna sedente, contigerint, scribit Platina in Vita; esse, qui dicant hujus temporibus B. Vincentii Corpus è Valentia citerioris Hispania civitate, à quodam Monacho, in pagum Albiensem ulterioris Gallie deportatum; item, Lotharium jam grandem natu, sumpto Monachorum habitu, filium Ludovicum Imperatorem reliquisse &c. Quæ Sabellicus tunc contigisse, satis constare Rapsod. Histor. Ennead. 9. l. 1. asserit.

LIX. Aliud jam, postquam historiam Johannæ veram esse probavimus, atq; ad objectiones Antagonistarum, quotcunque videre contrigit, respondimus, restare non potest, quàm ut eorundem de origine fabulæ, quam vocitant, varias opiniones proponamus, atque ad breve examen vocemus, varias, inquam, opiniones; sextuplicem enim (quantum quidem ego sciam) assignant conjiciendo originem diversi, atque ita à se invicem dissentiunt. Et quadruplex quidem origo ab ipsa sede Romana derivatur, duplex aliunde petitur. Qui à sede Romana originem derivant vel à Johanne VIII. qui, si in numero quoque Johannæ ratio habeatur, IX. fuit; vel à Johanne IX. qui tum X. vel à Johanne XXII. eam arcessunt.

LX. A Johanne VIII. sive IX. arcessit, qui & aliam alibi, ut mox indicabimus, tradit originem; minùs hîc quoque sibi constans Cardinalis Baronius, dum ad an. 879. n. 5. de nimia animi facilitate Johannis illius loquitur, quâ nesciverit resistere Photio Eunuchò; sed, cum victus sit ab hoc semiviro, ipsum non Virum, sed fæminam potiùs nuncupandum fuisse; & sic nomen contumeliæ in

Origines
falsa fa-
bula,
quam vo-
cant, tri-
buita.

Prima pe-
tita à Jo-
hanne
VIII. sive
IX.

opinionem veritatis transiisse &c. Verum frigidam conjecturam ipse Blond. Illus refellit, atque optimè respondet; hæc ita quidem (suppositâ narrationis fallitate) non improbabiler dici, si inter Romanos præcipuè malè audisset Johannes; sed eo fortè nomine Germanis (apud quos audita primùm Johanna mentio) (loquitur ex hypothesi negantium) invisus fuit, quòd calcatâ scripti à Ludovico II. Imp. in gratiam Ludovici patrui consobrinorùmque Germania regum testamenti religione, Caroli Calvi temerè partes secutus, legitimos hæredes Ludovicum, filiòsque, Carolomannum, Ludovicum & Carlitum (qui postea Crassus dictus est) Italiâ exclusit; In quo se certè plùs quàm Virum, licèt malum, præstitit. Contrà nihil vel apud Germanos, vel apud Francos occurrit, neque vel minimum indicium, hunc Pontificem unquam dictum esse fæminam. Quibus addimus, Johannem illum 60. annis Johannâ Papissâ secundùm communem calculum, posteriorem esse, atque ideò potiùs in illud tempus rejici debuisse, imò etiam multos alios potiori jure fæminarum nomine appellandos fuisse; neque Johannem hunc, qui per integrum decennium sedit, cum exiguo Pontificatûs Johannæ tempore convenire, neque aliquid commisisse, ut puerum peperisse dici posset. Adde, quòd nullius Baronii conjectura testimonio nititur, & multis aliàs laudibus hic Papa à Platina & Onuphrio oneratur; nec tanti fuit, consensisse in restitutionem Photii Viri Doctissimi totius Orientis voto & assensu factam.

Secunda
à Iohan.
ne X.

LXI. Aliam Johannæ originem pandit Joh. Aventinus *Annal. Bojor. lib. 4.* ita scribens: *Albertus locupletissimus Etruriæ Princeps, Ravennam, Bononiam, Romanam in potestate habuit; cujus Socrus Theodora scortum nobile atq; imperiosum Romæ dominabatur, Joannemq; nonum amatorem suum Bononiensibus primò, deinde Ravennatibus, postremò Romanis primariùmque, Sacerdotem creavit; unde fabellam ortam crediderim, quæ temerè vulgavit, hisce temporibus fuisse Sacerdotem maximam, fæminam, quæ appellata sit Joannes.* Ad quæ verba rectè Doct. Blondellus annotat p. 61. præter errores Aventini in Theodora, Adelberto & numero Joannis IX. (cùm de decimo agatur) 1. Cur probrosum Theodora dominatam opportuniorẽ ociosis cudenda fabellæ occasionem subministrasse demus, quàm Marosia, quæ postquam maternas delicias Joannem X. A. D. 929. è medio sustulit, proprium dedecus, Joannem scil. alium sparium Sergio Papa prognatum, Romanis per summam nefas obtrusit? 2. Quî factum, ut fæmina Pontifex, quæ de Theodora nomine Theodorus Papa dici debuit, à Johanne Amasio

Amasio denominationem sortita, Johannes non decimus, sed octavus dicta sit. Addimus rursus temporis differentiam eamque hinc majorem, & conjecturæ tum novitatem tum incertitudinem, nemine Authorum præeunte, atque tunc Romanos de Johanna Papissa locutos esse, indicante.

LXII. Ad Johannem XII. currit Onuphrius, qui Annot. Tertia A in Joh. VIII. ita scribit; *Sed quoniam omnia insignia mendacia ab ali- Iohan- qua veritate originem habent, hanc fabulam ex Johannis Papæ XII. Vri ne XII. impuri vita manasse crediderim. Is Joannes per vim, Patris Alberici Romani Principis potentia adhuc pene adolescens Papa factus, aliquot concubinas, ut Luitprandus Ticinensis illorum temporum Scriptor l. 6. c. 6. & 7. tradit, habuit: in his præcipue erant, Joanna, Raineria, & Stephanía. Ex Joanne igitur Papa & ejus item Scorto Joanna, ad cujus sorte arbitrium tanquam Papæ omnia Romæ pendeant, Joannis, femina Papæ fabula manavit, quæ processu temporis aucta, in historia auctoritatem imperiti alicujus Scriptoris operâ paulatim irrepsit. Valde quidem sibi hanc Panvinii opinionem placere, ait Abbas Gualdi Vita di Donna Olimpia p. 416. postquam p. 398. seqq. retulisset, quâ ratione sex ante Innocentii X. mortem mensibus quidam tempore nocturno in omnibus ferè tam sacris quàm profanis locis, ubi Innocentii Papæ nomen fuerit, eo eraso, Dominae Olympiæ, (quam sub Cognato titulari Papatum revera administrasse dicta & dicenda evincunt;) atque verbis: INNOCENTIUS X. PONTIFEX MAXIMUS: partim illa: OLIMPIA PRIMUS PONTIFEX MAXIMUS; in ipsa etiam S. Johannis Lateranensi Basilica: partim illa: OLIMPIA PRIMA PAPESSA: substituerint, id quod per mensem duravit, quia restitutione in pristinum statum alicubi factâ, alibi statim contraria inscriptio & semper apparuerit, donec omnibus locis, in quibus nomen Innocentii, custodiæ appositæ exploratorésque multiplicati fuerint; Quomodo tamen authoritati Pontificiæ nondum satis cautum fuerit, iisdem Authoribus hinc inde in Urbe posthac schedulas seminantibus cum verbis impressis: OLIMPIA PRIMUS PONTIFEX NON MAXIMUS. Quales schedulas ipse Luna Paschatis ultra quatuor in Ecclesia S. Mariæ Majoris invenerit, duasque Nobili Germano rogatus dederit. Subjungit p. 417. seqq. Non dubitandum esse, quin ante duorum seculorum decursum mundus crediturus sit, fuisse in Ecclesia Papissam Olimpiam, sepulto planè Innocentii decimi nomine, propter ni-*

*mis absolutum dominium; quod is Cognata tradiderit, tanquamque, ut plenius ipsa desiderare non potuerit. Verum, quando (ut Onuphrio primo respondeamus;) non constat, ad concubinarum arbitrium tanquam Papæ Romæ omnia pependisse; & ad Joannæ magis quam cæterarum arbitrium; imò quando Luithprandus l. c. inter Johannis concubinas Joannæ nullam, sed pudendam tantum Raineræ; Stephanæ viduæ; Annæ viduæ; neptisque memoriam exprimit, adeoque Onuphrium hîc (velit, nolit) judice Doct. Blondello, ejus, quem laudat, auctoritas destituit; & Johannes XII. centum & aliquot annis Johannâ Papissâ posterior fuit; liquet, (seposito etiam Anastasii testimonio) Chronologiam Papissæ conjecturam hanc adhuc magis refutare; quam & refutant quædam alia ex iis, quæ contra præcedentem originem allata sunt, sed quæ hîc repetere nihil attinet. Quod autem attinet Vi-
 tæ D. Olimpiæ Scriptorem, ut in tollenda Johanna, præter ea, quæ jam tetigimus, in eo etiam errat, quòd p. 402. majorem Protestantium partem hîc dubiam facit, ibidemque argumentatur ex anathemate, quo Pontifices notent Historicos suæ Religionis cum tanta licentia ejusmodi res, ut sic loquatur, imaginarias tangentes, dum non verisimile sit, Deum benedictum permissurum fuisse, ut Ecclesia in hoc articulo erraret, & quòd p. 407. arbitratur, fabulam hanc meram esse hæreticorum inventionem, p. 499. nunquam in Ecclesia Romana creditam; satis per jam dicta in eo refutatus, ita certè haud minus errat æstimans insuper, Olimpiâ suâ Johannam tolli posse. Neque enim facile continget, ut, quod in seculo tam illustri, scriptorūque fertili in totius Christiani Orbis oculis accidit, ante duorum seculorum decursum, usque adeò perversè narretur, neque id, credo, permittent, si durabunt, Pontificii, ut Olimpia planè in locum Innocentii substituatur, haud ullo contradicente; quod respectu Joannæ tamen in ipsa Ecclesia Romana diu juxta allata obtinuit, de qua etiam, quod jam agimus, nemo verisimilitudinem aliquam proferre potest in assignanda alia præter rei, quemadmodum narratur, veritatem origine; prout quidem videtur, facile occurri posse & occursum iri post duo vel tria secula dicenti, nullum seculo nostro Innocentium X. fuisse, sed Olimpiam sexum ementitam Papatum tam diu administrasse. Ubi vel levissimum est Innocentii alicujus in historia Joannæ vestigium, cui quis insistere posset? Et unde contra tot tamque speciales non tantum de regimine, sed & de sexûs mendacio, de partu & aliis*

aliis circumstantiæ? Utut obscuriora fuerint illa tempora, facile tamen orienti fabulæ statim reclamari debuiſſet & debuiſſet ob eandem rationem, quâ reclamaturi eſſent, ſi quis ſimilia de Olimpia proferre vellet. Cæterum dum tam ſimilem Johanniæ Olimpiam fiſtunt, dedecus infeliciter augment, neceſſitatēque nobis nullam eſſe ad Johannam, ſi nolimus exemplum etiam vetus, recurrendi (quod jam n. 3. innui;) recentioris hujus etiam exempli evidentia ipſimet oſtendunt? Parum quippe interſt inter Johannam ſolam in Pontificatu regnantem, Innocentiōque nonniſi pro larvâ virili abutentem.

LXIII. Ulteriùs atque uſque ad Johannem XXII. progreditur Sorberius quidam Medicus apud Cl. Mareſium *Pap. Reſtit. p. 21.* in libello, quo reddit rationes tranſitûs ſui ad Pontificios, & in quo inter alia ait, Ranulpho ab Higeden, qui primus circa annum 1343. fabulæ auctor fuerit, occaſionem fingendi ſuggeſſiſſe, quod circa illa tempora contigerat in Schiſmate excitato per Ludovicum Bavarum, ad Minoritarum iſtantiam, maxime Occami adverſus Johannem XXII. cui oppoſitus fuerit Minorita Monachus, Petrus Rainalutius de Corbaria, qui Nicolai V. nomen aſſumpſit, & Romæ ſedit ultra triennium. Hic autem Corbarius (narrante Spondano *ad an. 1328. n. 6. & 7.*) Cum priùs vixiſſet in conjugio cum Johanna Matthæi de Corbario filia, ipſâ invitâ Monachatum ingreſſus fuerat, in quo vixerat cum opinione ſanctitatis, unde facilius ei fuit gradus ad Papatum: quo cum fungeretur, ejus uxor oblato libello Epifcopo Reatino, cui ſuberat, eum tanquam maritum ſuum repetiit, utpote qui ſe invitâ Monachatum ſubiſſet, ac obtinuit ſententiam in ſui favorem: quæ tamen an fuerit unquam executioni mandata, non liquet. Hinc factum vult Sorberius, ut vulgò diceretur, hujus negotii tempore, Johannem quidem Papam Avenione ſedere, ſed Johannam Papiſſam, uxorem ſcilicet Corbarii, qui ſe Papam Nicolaum V. vocabat, in Italia eſſe. Sed 1. gratis fingitur, id jaçtatum tunc vulgò fuiſſe. 2. Omnes ante Ranulphum teſtes ſuprà vindicati fictioni contradicunt. 3. Injuria ei fit, ac ſi, occaſione hujus dictarii ſuo tempore uſurpati, totum hoc drama confinxiſſet, & ad Leonis IV. ſucceſſorem 500. annis ante ſua tempora retraxiſſet. 4. Ranulphus ipſe teſtem ſuum laudat Martinum Polonum antiquiorem. 5. Jam ante Corbarium, fama Johanniæ ita publicè obtrinebat, ut Occamus *l. c.* inde prober

Quarta
à Iohanne
XXII.

Ecclesiam Romanam errare posse, quòd olim fœmina in Rom. Pontificem eligi potuerit. 6. Si Avenione Petri uxor sub nomine Johannæ Papiſſæ traducta fuisset, id potiùs argueret veritatem hystoriæ Johannæ nostræ, quam & arguit Johannis XXII. appellatio suprâ indigitata. Interim ad recensitas in sede Romana ipsa quæſitas origines adhuc in genere notamus, parùm honorificas esse & maximam partem summè pudendas; Nempe ad Ecclesiæ suæ decus vindicandum ajunt; Non fœminam Caput habuisse, sed Capita, effœminatos, quibus non natuta, sed partim animi imbecillitas, partim vitiorum sordes fœminarum nomina imposuerint.

Quinta
à sede
Constantinopolitana.

LXIV. Sed duplex etiam quæſita fuit extra sedem Romanam figmenti, quod æſtimatur, origo. Nonnulli eam quærunt in sede Constantinopolitana, Bellarminus atque Baronius, qui jam aliam originem assignavit. Nempe volunt heic, quòd exortâ famâ de fœmina Patriarcha Constantinopolitana, id omne ex malevolorum odio sedi Romanæ applicatum sit. Verùm optimè subjungit Doct. Blondellus p. 62. *Itane verò ludicram divinatoriam exercere juvat; ut quicquid in buccam venit pro libidine efflare audeamus?* ut non repetamus ea, quæ suprâ de epistola Leonis IX. diximus, Michaelis flagitium, in quo fundamentum rumoris Leoniani de fœmina Constantinopolitana quærunt, Martino, quem quidam primum fabulæ authorem faciunt, quadringentis, Leonis IX. epistolâ ducentis annis antiquius fuit. Quæ quidem Mariani Scoti, quem alii primum authorem esse ajunt, ætate scripta fuit, sed quis id, quod, nisi à Cedreno & Curopalata proditum esset, ignoraretur, Mariano Monacho incluso narravit ante 200. annos perpetratum? Atque quâ quæso vertigine Baronius è re ludicra rem seriâ, è viro Cinædo fœminam, è Gryllo (nomen Cinædi erat,) Johannam, è personato Patriarcha Constantinopolitano serium Romanum Pontificem fecit, annos menses & dies Pontificatûs assignavit? Quando igitur, quasi rem acu tetigisset, exclamat; *quis non intelligit?* meritò addimus; conjecturam hanc ejus scythica glacie frigidior, vel juxta verba Blondelli, *leviorem & dignam esse, quæ in spongiâ incubat?*

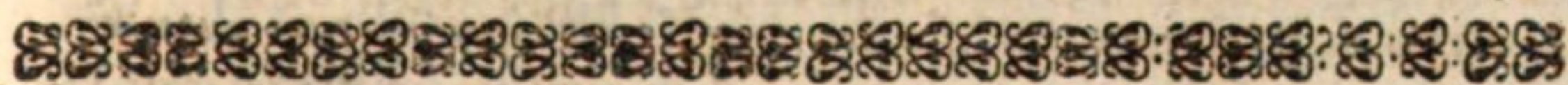
Sexta
à Prophetiſſa Moguntina.

LXV. Sextam tandem originem Leo Allatius *Comment. de Johanna* divinatoriâ abjectâ certiora spondens assignat, in Thio-ta Prophetiſſa Moguntina illius temporis. Sed quam idem Doctiss. Blondellus cæterarum ad instar solidè refutat, dum Moguntiacam

tiacam nemini dictam fuisse, dum jam anno 847. vel 848. prophetaſſe docet, & concludit: *quare quod Allatio in animo certum est, nec ambiguum, in ambiguo hæreat necesse est.* Et certè quid talis ad Papissam cum talibus circumstantiis? Quoad omnes origines notari meretur, Pontifices justam conquerendi causam habuisse, atque, sive Metaphoricis locutionibus, sive aliunde institutis ad sedem Romanam derivationibus omni studio se opponere debuissent atque etiam se opposituros fuisse, si paulatim atque sine idoneo fundamento talis rumor exortus fuisset; Verùm rei evidentia & contradictionem exclusit, & Confessionem, juxta *prac.* nonnullis expressit.

LXVI. Ut historiæ proin, qualis fides & probabilitas plerisque rerum inter homines gestarum narrationibus, maximè ex obscurioribus seculis tribuitur, quoque tribuenda sit. Loquor de probabilitate; Historica enim ita comparata sunt, ut non nitantur omnia certitudine penitus infallibili, & quæ ad evidentiam accedant, sed in plerisque probabilitate contentos esse fas est, quam vel ipse D. Blondellus historiæ largitur, dum tandem concludens fatetur, præmissis sæpe in speciali circumstantiarum examine verbis: *Nihil absurdi commenti sunt, qui &c. p 72 singulas hujus (ut loquitur) fabulae circumstantias verisimilibus insistere fundamentis, nec facile vel ex ratione, vel ex historia petitis argumentis posse convelli &c.*

*Conclusio
tractatio-
nis de Ie-
hanna.*

SECTIO QUARTA,

In qua,

De nævis & vitiis Electionis Pontificum Romanorum ratione Patriæ & Familiæ eorum, qui eliguntur, agitur.

Breviarium.

I. Olim ex omni populo Pontifices Romani eligebantur; II. Et rejectus fuit Nationum respectus; III. Qui tamen notatur in Electione Iohannis XXII. IV. In Conclavi Urbani VI. V. Excluduntur Ultramontani; VI. Græci; VII. Ex Occidentalibus Germani; VIII. Germaniæ Factores; IX. Galli; X. Hispani; XI. Hispanis grati vel addicti; XII. Itali esse debent; XIII. Sed non omnis terra Italica aequè Paparum ferax est; Excluduntur, qui olim

olim maximè prætendebant, Longobardi; XIV. Neapolitani; XV. Veneti; XVI. Alii ex Italia; XVII. Senenses; XVIII. Genuenses; XIX. Lucenses; XX. Pedemontani, Sabaudi; XXI. Ex quadam regione Hypocritarum orti; XXII. Romanus quondam unice expetebatur; XXIII. A longo tempore tales ferè esse debent aut Hetrusci; XXIV. Familiarum respectus in exclusione Caraffarum &c. XXV. In eo, quod nobiliores vix admittuntur; XXVI. Sed genus humile commendat; XXVII. Ob causas parùm convenientes; XXVIII. Obstacle quòd Innocentius XI. ex parte Patria habuit; XXIX. Sed superavit, & quomodo; XXX. Vitium in illo Nationum respectu notatur; XXXI. Et & vitium in illegitimo nonnullorum ortu.

Olim ex
omni po-
pulo Pon-
tifices Ro-
mani eli-
gebantur.

I. **H** Actenus de sexu Papabilium; Sequitur telluris, quæ mæsculos, quales esse debent, proferre debet, consideratio. Olim quidem Deo, qui non est personarum acceptor, ex quavis gente acceptus erat etiam ad Episcopatum Urbis Romæ consequendum rimens eum atq; operans justitiam, Act. X. 34. 35. Hinc in Catalogis Romanorum Pontificum antiquiorum præter ingentem Italorum numerum, Afri, Syri, Dalmatæ, Siculi, Sardi, Cretenses, Thraces, Angli, Hispani, Lusitani, Germani etiam (quos peculiari Dissertatione Clarissimus Wagenfeilius sistit & quorum aciem Johanna ducit;) & inprimis Galli, occurrunt.

Et reje-
ctus fuit
Nationum
respectus.

II. Atque eandem respectu Nationum indifferentiam præse tulerunt Cardinales à Romanis post mortem Gregorii XI. rogati, ut Italum eligerent, sed respondentes; Sibi cura fore, ut Virum Optimum deligerent, qui Ecclesiæ Dei præesset, nullâ personarum aut nationum acceptione habitâ, ad imitationem Salvatoris, qui ad Apostolatum Viros ex omni natione delegerit; narrante Platina in Urbano VI. atque addente Authore Conclavis: Prout Deus inspirabit & conscientia nostra videbitur, & non aliter.

Qui ta-
men nota-
tur in E-
lectione
Iohannis
XXII.

III. Verùm ab aliquot seculis magnus Nationis respectus notatur. Cùm de Electione Johannis XXII. Lugduni ageretur, viginti tres erant Cardinales, inquit Author Cardinalismi p. 3. l. 1. p. 79. ex quibus duodecim erant Galli & undecim Itali, hi volebant Papam à pure Italiano, ò pure di qualche altra Nazione, mà che promettesse di rendere la sede all' Italia. Li Francesi poiche si vedevano in maggior numero ed in Francia stimolari tutti i giorni da' loro amici e parenti stavano fermi e risoluti di non voler altro che un Papa Francese; aut simpliciter aut saltem ex quadam alia Nazione, sed qui promittat, sedem restituere in Italiam. Galli autem, videntes numero se superiores, & in Gallia

incitati singulis diebus ab amicis & cognatis suis planè in animo habebant nullum nisi Gallum eligere.

IV. Vestigia etiam hujus respectûs in illa ipsa jam jam citata Urbani. historia apud Platinam & in Conclavi deprehenduntur; Rogant enim Romani Cardinales, ut unum aliquem Virum præstantem deligant è natione Italica — Italum autem requirebant, ne, si Gallus deligeretur, Romana Curia iterum migrare ultra montes necesse esset. In Conclavi contentio ex eo orta erat, quòd Galli Gallum, Itali Italum promovere conabantur; Gallis quibusdam Lemovicensibus nimirum nonnisi Lemovicensem volentibus, aliis reclamantibus atque dicentibus, quòd totus mundus admodum erat attediatus de Lemovicensibus, qui tanto tempore Papatum possederunt quasi hæreditarium. In eodem Conclavi Cardinalis de Ursinis deludendos suasit istos de Populo Romano, qui voluerunt Romanum. Huc etiam pertinent voces prope Conclavè, dum de Electione ageretur, clamantium: Romano lo volemo, id est, Romanum volumus.

In Conclavi Urbani VI.

V. In genere excluduntur, qui sunt Italici Ultramontani. In Conclavi Gregorii XIV. in Sans, per essere Oltramontano, non accadeva pensare; de Cardinali Sans nemo cogitavit, quia Ultramontanus erat. Et cum in Conclavi Innocentii IX. Hispani Madruccium promovere vellent, pratiche gagliarde se li fecero contra per essere Oltramontano, summo studio & omni arte iis resistebant alii, quia Ultramontanus erat. Hinc etiam Febo Vaticinante l' Ambasc. di Romolo à Romani p. 249. ita canit:

Excluduntur Ultramontani;

*E voi, che nati oltre l'Italia siete
Scusate pur se qui di voi non canto.
Doletevi, ch' il Cielo nemico havete,
Che non spira voi lo Spirito Santo:
Fan nel Vostro Terren Cavoli, e Rapi
Mà non è buon' à produr poi de' Papi. Ad est:*

Et vos, qui ultra Italiam nati estis, excusate solum, si hic de vobis non cano; Dolete, quòd Cælum inimicum habetis, quòd non spirat de vobis Spiritus Sanctus; Crescant equidem in regionibus vestris brassica & Rapa, sed non bonæ sunt, ut ibi producantur Papa.

VI. Excluduntur Græci; Quando enim in Conclavi Calixti III. furono mosse gagliarde pratiche, fuerunt susceptæ studiosæ negotiationes pro Cardinale Bessarione Græco, poi che lo già di cavano frà tutti lo più ac-

Græci.

to à reggere e governare questo sì gran peso del Ponteficato; quia judicabatur

batur aptissimus ad regendum & gubernandum tam grave Papatus onus, neque dubium ullum oriri poterat, quin duæ Cardinalium partes in eum consensura sint, & jam ipsi particulariter commendati erant status Principum, & unus hoc, alius aliud ipsum rogaverat; atque id nunciatum esset, à parti contrariæ studentibus, factioni contrariæ; omnes & maximè Avignonensis Cardinalis hinc inde suos mittebant, rogando modò hunc, modò alium, ut desisterent ab electione tali, atque ipse Avignonensis ita loquebatur intrapidè; Concederemo noi dunque alla chiesa santa Latina un' huomo Greco? E porremo nell' eccelso loco del Ponteficato un' huomo Neofito? E chi vi fa certi che la conversione sua sia vera? Sarà nostro Pastore quello, che poco tempo fa oppugnava la fede Cattolica? E possibile, che la chiesa nostra Latina sia posta in tal necessità, che in essa non si trovi un' huomo degno & atto per reggere e governare la Gregge di Dio? Illustrissimi Signori svegliatevi, e non permettete un tanto scandalo nella chiesa di Christo, per che tale electione io non approvo come anco tutti li altri, che alle parole mie prestaranno fede, mai non consentiranno, che tale persona sia eletta in Vicario di Christo, & habbia à governare la gregge sua con tanto sospetto e periculo di tutto il Christianesimo. Id est; Concedemus igitur nos Ecclesie Sanctæ Latinæ hominem Græcum? Et ponemus in excelsò Pontificatus loco hominem Neophytum? Et quis nos certos facit, ejus conversionem veram esse? Eritne Pastor noster, qui paulò ante oppugnavit fidem Catholicam? Possibile ne est, Ecclesiam nostram Latinam in tali necessitate positam esse, ut in illa non reperiatur homo dignus & aptus ad regendum & gubernandum Gregem Dei? Illustrissimi Domini, evigilate, neque permittite tantum scandalum in Ecclesia Christi, quandoquidem talem electionem non approbo, neque omnes alii, qui verbis meis fidem habebunt, unquam consentirent, ut talis eligatur Vicarius Christi, & gubernare debeat ejus gregem cum tanta suspitione & tanto periculo totius orbis Christiani.

Ex Occi-
dentali-
bus Ger-
mani;

VII. Sed & Occidentales, sive Latinæ Ecclesiæ; vi originis etiam, filii excluduntur multi; Germani. Octo quidem exhibet Cl. Wagenseilius Dissert. cit. quorum ultimus Adrianus VI. fuit. Licet stirpis Odeschalcicæ (quæ Innocentii IX. nuperi fuit;) propaginem Norinbergam superiori seculo concessisse, ibique se diffudisse, idem Clar. Vir, l. c. etiam ex monumento ostendat. Hodie certè, quos Germanos esse constat, eo ipso non possunt esse Papabiles. Hinc in Conclavi Urbani VIII. Madruccius Germanus omni studio originem celare voluit, sed frustra: *Se bene usava, inquit*

quit Author Conclavis, ogni industria per esser amesso frà i Cardinali Italiani, nondimeno non vi era, che lo ricevesse, che per Tedesco? Id est; Licet adhibuerit omnem diligentiam, ut admitteretur inter Cardinales Italos, tamen omnes eum pro Germano habuerunt. Hinc etiam sentinella fatta nel Conclave, da Pasquino e Marforio; Ambasc. di Rom. p. 266. ita de Germanis colloquentes Pasquinum & Marphorium introducit:

Mar: Ecco della Germania un ferra ferra

E Lantgravio frà tutti il Caporale

O questa volta sì, ch' andiamo à terra.

Pas. Si vede ben, che sei qualche stivale,

Che s' alla Nave egli s' accosta in torno

Rompere ben li voglio li suo bocciale. Id est:

Mar. Ecce! de Germania turba venit, & Landtgravius inter omnes antesignanus est. O si nunc, ut in terram procidamus Pasq. Facile apparet, adesse quandam ocream. Si Navi appropinquat, poculum ipsi frangam. Serio magis magnas agit nugas Anconitanus de potest. Eccl. qu. 102. art. 4. p. 5. rationem, cur ex Germania ne Cardinales quidem adscisci debeant, ita reddens: Quia de Alemannia consuetum est, ut eligatur Imperator, qui est minister Ecclesie, ne secreta Ecclesie suis ministris pandantur, & ne, quos oportet esse subiectos, habeant in Ecclesia ex sua patria vel genere dominos vel iudices defendentes, ideo non consuevit Ecclesia de Alemannia Cardinales vocare. Ob quam rationem dum Imperatores fuerunt Itali, Itali Cardinales Papae creari non debuissent.

VIII. Imò etiam Fautores Germaniæ, & qui diu apud Germanos commorati sunt, eò minus Papabiles sunt. Che havete da fare voi con Enea, dicebat in Conclavi Pii II. Cardinalis Rotho magensis modò ad hunc, modò ad illum, perche lo riputate degno del Papato &c? Quid est in Enea, quod eum dignum Papatu reddat. Poco fa è venuto di Germania, che sappiamo noi, che per aventura non trasferischi la corte in quelle parti? Nuperrimè ex Germania venit, quàm facile illuc sedem traferre posset.

Fautores
Germaniæ.

IX. Excluduntur à longo tempore vel maximè Galli, quorum tamen Papatus diu quasi hæreditaria possessio erat. In Conclavi Pii IV. il Cardinal Torone (cavatone quel timore, ch'era restato nell' anim' à gl' Italiani, che la corte Romana, come fù già altre volte, non fosse di nuovo trasportata in Avignone, sempre che un Francese fosse stato Papa) era dignissimo del Papato. Cardinalis Torone (dempto timore,

Galli;

qui animos Italorum occupaverat, Romanam Curiam denuò Avignoniam, ubi erat antea, translatum iri; quotiescunque Gallus eligeretur) dignissimus erat Papatu. In Conclavi Pauli V. Author, probaturus, omnes etiam remotiores sperasse, ait: *Serafino istesso, che è pur nato France- se—haveva gran speranza. Seraphinus ipse, licet Gallus origine—mulum sperabat.* Sic etiam Pasquinus l. cit. canit:

Meitienti quanto voglion' in Arnese

Sostenere vogl'io l'orrenda guerra;

Non hà da entrar quà dentro il mal Francese. Id est;

Adhereant quocunque velint Arnesio; Bellum horrendum sustinere vo- lo: Non huc intrare debet morbus Gallicus.

Hispani;

X. Sed & excluduntur Hispani; Barberinus Cardinalis qui- dem in Conclavi Alexandri VII. Lugo Hispanum atque ab Hispa- nis promovendum se promoveri velle præ se tulit, idque in ho- norem Nationis, è qua inde ab Alexandro VI. nullus electus sit: Sed notat Author, eum ista suasisse certum de impossibilitate, quod alii ostenderint; e che Lugo non haveva ne pure un Goffio di quel aura, che si ricerca à far vela al Papato, & Lugo non habere vel minimam par- ticulam aura, qua vela ad Papatum secundare queat. Hinc quoque L'Adolorata Roma L'Ambasc. di Rom. p. 28. ira queribunda canit:

Tutto lindo Aragon senza Capello

Humile mi vuol far la riverenza

E per esser Spagnol prende licenza;

Di rubbare alla grande il mio mantello. Id est;

Planè tacitus Aragon sine pileo humiliter me salutare vult; Et quia Hi- spanus est, licentiam petit magnificè furandi meum Pallium.

Hispanis

grati, vel
addicti.

XI. Imò similiter nocet nimis vel Hispanis gratum, vel Hi- spanis addictum esse; illud nocuit in Conclavi Sixti V. Cardinali Castagna, nempe l'esser troppo favorito da Spagna; quod fuit in nimio favore apud Hispanos; Hoc in Conclavi Innocentii IX. Madruccio, nempe l'esser troppo spagnuolo, quod nimis Hispanis addictus fuit.

Ital. esse

debent.

XII. Itali esse debent. Jam supra in Electione Johannis XXII. Itali Italum volebant; & in Conclavi Urbani VI. Romani Italum à Cardinalibus petebant, Italum Cardinales Itali promo- vere studebant: Hinc & in præcedentibus Italus Madruccius ha- beri voluit; & non-Italus spes omnis præcisa fuit.

Sed non
omnis ter-
ra Italica

XIII. Sed non omnis terra Italica æquè Paparum ferax est. Cum post mortem Nicolai II. de eligendo novo Papa agere- tur,

rum, Longobardorum Episcopi congregati, referente ex Nicolao Aragonensi Baronio *ad a. 1061. n. 3. & talem personam eligendam duxerant, quæ infirmitatibus eorum compateretur & condescenderet, & non aliunde quàm de Paradiso Italia* (ita Longobardiam nominabant;) *sed hodie est alius Paradisus Italiae, extra quem, in ipsa licet Italia, arbor scientiæ boni & mali Pontificalis vix crescit. Contra Longobardi non admittuntur; Hinc Pasquinus L'Ambasc. di Rom. p. 265. ita canit:*

aquè Pa-
parum fe-
rax est.
Exclu-
duntur,
qui olim
maximè
pretende-
bant, Lon-
gobardi.

*Lombardi miei Signori, questa tana
Non è fatta per voi, havi pazienza,
Papi vi voglio fan della Dogna.*

Id est;

Longobardi, Domini mei, hac spelunca non est pro vobis, patienter expectate, Papæ eritis in domo mercium.

XIV. Excluduntur Neapolitani, qui jam sub nomine Hispanorum exclusi sunt tanquam eorum subditi; Pellimum autem est, quod ipsi etiam Hispani Neapolitanos subditos suos promoveri nolunt, atque in Conclavi Alexandri VII. obstitit l'esser Neapolitano, Neapoli oriundum esse; Timebant enim Hispani, Neapolitanum Papam Patriam sedi subiecturum esse. Hinc in Vaticinio de Purpuratis L'Ambasc. di Rom. p. 255. de Brancaccio Papabili legimus:

Neapoli-
tani.

*Brancaccio è dotto, e a prima vista pare
Soggetto al fin di non andare in vano,
Mà riflettendo, ch' è Neapolitano,
Convien pur anche questo rifiutare.*

Id est;

Brancaccio est doctus & primo intuitu eligendus videtur, sed quando Neapolitanus consideratur rejectaneus est.

XV. Excluduntur etiam Veneti. Sic in eodem Conclavi Patriæ consideratio Cardinali Bragadino Veneto obfuisse conjicitur, e la memoria d'Eugenio I. e Paolo II. impediva l'aura del Cardinale Bragadini, perche l'uno con la violenza & con l'uso d'un arbitrio troppo libero, & l'altro con la vanità de' pensieri e con l'odio essercitato contro de' letterati, fece formare concetto, che più tosto à difendere la libertà della patria, che à governare la greggia di Christo fosse habile; & memoria Eugenio I. & Pauli II. impediebat auram Cardinalis Bragadini, quia alter violentia & arbitrii nimis liberi usu, alter conceptuum vanitate & odio in literatos exercito, ansam dederunt cogitandi, esse magis aptum ad liber-

Veneti;

Patem patriam defendendam quàm verò ad gubernandum Christi gregem. Atque planè perversam Romæ de Venetis Cardinalibus opinio- nem conceptam esse, ex Colloquio rursus Pasquini & Marphorū L'Ambasc. di Rom. p.266. discimus; Ita loquuntur:

Mar: Mi hanno rotta la testa, e notte e giorno

Se ne vengon da me li Venetiani

Per farsi del Triregno il Crine adorno.

Pas. Dare non voglio nelle loro mani

Questi sì belli, e nobili bocconi

Che saremmo tutti Luterani. Id est:

Mar. Mihi caput ruperunt diu noctūque, si abeunt à me Veneti, ut comam Regno sive coronā triplici ornent.

Pas. Nolo iis dare hæc tam pulchra & tam delicata frusta. Essemus om- nes Luterani.

Sic videtur Pasquinus Nationis vitium denotasse, sed perso- nalia longe pejora sequuntur:

Mar. Eccoli Barbarigo & Ottoboni

Uno di questi la Dataria haveva

Pas. Ammettere non vuò questi Ladroni. Id est.

Mar. Ecce eos Barbarigum & Ottobonum, quorum hic Datariæ præfe- ctus erat. Pas.. Non admittam hos fures. Quicquid autem de his fuerit, quorum alter jam admissus est, communiter Veneti minùs grati sunt, quia patriæ magis quàm Ecclesiæ addicti habentur, at- que minùs ambiunt etiam pro concivibus suis Venetis incrementi nimii familiæ Pontificiæ, periculique hinc libertati suæ imminen- tis timore; Imò etiam suafum fuit eisdem, ut ne purpuram quidem nobilibus suis indulgeant, eâ Papæ magis quàm Patriæ devincien- dis, atque exinde Patriæ minùs fidis futuris. Verùm non desunt etiam suasiones & rationes in contrarium aliquando efficaces.

Alii ex Italia.

XVI. Terras tunc steriles alias, licèt Italicas, simul brevi Oratione complexus est in Conclavi Urbani VII. Cardinalis Le- movicensis, qui vertendo se ad Dominum Florentinum, dixit; *Vos verò estis de Florentia, quæ est terra inimica Romæ, & ideo non eligemus vos; Dominus autem Cardinalis Mediolanensis est de terra Barnabonis, qui sem- per fuit contra Ecclesiam, Dominus Cardinalis de Ursinis similiter est Ro- manus partialis &c.*

Senenses.

XVII. *Senenses ferè excluduntur; Hinc in Conclavi Clemen- tis IX. Elcio nocuit l'esser egli Senese, quòd Senensis fuit. Deodem Febo Vaticinante, L'Ambasc. di Romolo. p.242. ita canit;*

Elci

Elci in van' t' affaticchi, e spero in vano
 Giunger di Pietro à calpestar 'il soglio
 Che Imperante mirarsi in Vaticano
 Più non vogliono i Rè Senese orgoglio;
 S' oppone à tuoi disegni anch' il Romano,
 E Chigi troverà più d'uno scoglio
 Hor' ch' il mondo gustò miglior vivanda
 Tornar non vuole à pastur la ghianda. Id est:

Elci in vanum laboras & frustra speras Petri conscendere solium, nolunt Reges amplius in Vaticano imperantem videre fastum. Etiam Romani se tibi opponunt. Et Chigius tibi scopulos objicit. Et postquam mundus melioribus cibus assuetus est, glandes negligit.

De eodem Roma per la verità p. 188.

Ch' al primo noce l' essere Senese,

Roma già si stufo de' finti artieri. Id est.

Primo nocet, quod Senensis est. Roma jam odit simulantes artifices.

Similia occurrunt de nominetenus simili Delci p. 88. Li prend. del Papato:

Delci poi di questa Torta

Non ne mangia in questo mese

Dio ne guardi da Senese

Se ben fan la Gatta morta. Id est:

Delcius etiam de hac placenta in hoc mense non edet, Deus nos custodiat à Senensibus, licet felim mortuam simulent. Maxime eos excludit Magnus Hetruriae Dux, timens, ne sic Senensibus sub Papa concie suo animi ad recuperandam libertatem crescant.

XVIII. Vix admittuntur Genuenses. Nam in Conclavi Clementis IX. Cardinali Duraccio nocuit la fatale compositione d'essere Genuense, fatalis compositio, quod fuit Genuensis; Id quod Author Cardinalismi p. 3. l. 3. p. 299. non picciolo impedimento; non parvum impedimentum & il peggior che v'era in lui, pessimum, quod in eo erat; vocat: Sic & Roma per la Verità, Ambasc. di Rom. p. 188. Bonellum impedire, quod sit di razza Genuense, origine Genuensis; pronunciat. Et Pasquinus p. 264. canit:

Genouese mi pare ogni Soldato

Ametter non può già sti tartaglioni

Che cangiarian la sedia in un mercato. Id est:

Genuense

Genuenses mihi videtur omnis miles, non admittam balbos hos, mercatum ex sede facerent.

Lucenses.

XIX. Obstat, *Lucam patriam habere*. Hinc Author Cardinalismi p. 3. l. 3. p. 310. 311. memorat, Magnum *Hetruriæ Ducem*, magnum etiam *Conclavis Arbitrum* minus *Sanctæ Susannæ*, sive *Spadæ* favisse, ob duas causas, la prima era, l'essere egli *Lucchese*, cioè cittadino bene merito d'una *Republica*, che il *Gran Duca* guarda con l'occhio della *misericordia*, e che al sicuro la vorrebbe meglio tenere tra le sue mani, che nel mezzo del suo stato, Id est: *Prima erat, quod fuit Lucensis, id est, civis bene meritis Republicæ, quam Magnus Dux oculis misericordiæ intuetur, & certè mallet in sua potestate, quàm verò aliàs in medio dittonis suæ habere.* Idem de eodem in *Conclavi Clem. X.* degente *L'Ambasc. di Rom. p. 230.* occurrit: *Al Gran Duca sarà sempre sospetto à causa della Patria, punto che dara in ogni tempo l'esclusiva à Lucchesi.* Id est: *Magno Duci semper respectu Patriæ suspectus erit, quia semper excludet Lucenses.* Hinc etiam de *Bonvisio Roma canit: Ambasc. di Rom. p. 26.*

Bonvisi se ne stà tutto affamato

E da Lucca mi manda una Staffetta,

Mà per esser di RAZZA maledetta

Sarà da tutti quanti mal trattato; Id est:

Bonvisius fame propemodum enecatus Lucā ad me scribit, sed quia origo ejus maledicta est, omnes eum malè tractabunt.

Pedemontani, Sabaudi.

XX. Impediuntur *Pedemontani sive Sabaudi*. Impedivit sane *Patria bonum Bonam*. De quo *L'Ambasc. di Rom. p. 239.* legimus, cum gratum fuisse *Gallis*, tanquam *Ped. montanum*, sed eo ipso nomine ab *Hispanis* expertè excludendum, oltre che il *gran Duca*, inquit Author, non permetterà mai, che il *Duca di Savoia* habbia un *Papa* alla sua divorione, e molto meno i *Cardinali di Genoa*: sì che il parlar di lui, ciò è un perdere il tempo. Id est; *Ut taceam, Magnum Ducem nunquam permissurum ut Dux Sabaudie habeat Papam sibi addictum, & multò minus permissuros esse Cardinales Genuenses: ut tempus perderet, qui de eo loqui vellet.*

Ex quadam regione hypocrita, rum orti.

XXI. Quæ *Patria* fuerit *Facchinetti & Albergati*, nescio; illud ex *Febo Vaticinante L'Ambasc. di Rom. p. 246.* disco, eam illis impedimento fuisse; Ita enim canit *Phœbus*:

Facchinetti e Albergati hanno di fuori

Quel ch' appar tutto buono, e tutto stanto,

Mà l'esser del Paese, ove hanno i Cuori
 Varii dal volto, à lor fa danno tanto
 Si come di Rettorici colori
 Sia sol di fuori effigiato il manto,
 Dentro poi vive il Lupo; e s'è ben visto
 Altre volte gabbato, e Pietro e Christo. Id est.

Facchinettus & Albergatus extrinsecus præ se ferunt sanctitatem; sed quia orti sunt e regione, in qua cor vultui non respondet; tantum inde damnum accipiunt, ac si Rhetoricorum istorum pallium sit tantum extrinsecus pictum, sed intus vivat Lupus. Atque sic sæpe & Petrum & Christum, si nimirum hypocritæ tales Successores essent, deceptos vidimus.

XXII. Romanus olim in Conclavi Urbani VI. unicè à Romanis expetebatur; Licet enim tunc Italus electus esset, tamen ideò etiam publicationem differre usque ad electi adventum (erat enim extra Collegium;) voluerunt, quia dubitari poterat, quòd aliqua sinistra in via eidem electo possent occurrere, eo quòd ipse electus non erat Romanus, & Romani libenter habuissent natione Romanum.

Romanus quondam unicè expetebatur.

XXIII. Hodie atque à longo tempore in ipsa Italia, vix alibi, quàm in Hetruria, & statu, ceu vocant, Ecclesiastico, homines nascuntur, albæ Gallinæ filii, quibus concessum est eniti in Pontificiæ dignitatis culmen. Atque verè scripsit Gallus Anonymus: On void que le Pontificat est en ce temps destiné seulement à un Cardinal, ou de l'Estat du Pape, ou de l'Estat de Toscane; le reste des Nations étant ou par naissance ou par accidens éloigné de cette esperance. Id est. Apparet, Pontificatum hodie destinatum esse solùm Cardinali, aut ex statu Papæ, aut ex Hetruria; Reliquis Nationibus vel per nativitatem vel per accidens aliquod procul ab hac spe positis. Bene etiam causas detegere videtur ita pergens: La neutralité, que le Pape & le grand Duc de Toscane garde soigneusement, & dans laquelle ils peuvent se conserver plus que tout autre Prince, par la situation de leurs Etats & la possession, ou ils sont, fait, que leur sujets seuls ont cette prerogative d'être Papables à l'exclusion des autres Nations: Id est: Indifferentia, quam Papæ & Magnus Hetruriæ Dux sollicitè observant, & in qua se præ aliis Principibus conservant, adjuvante Regionum situ, & possessio, in qua sunt, facit, ut eorum subditi soli prerogativâ Papabilitatis, exclusis Nationibus aliis, gaudeant.

A longo tempore tales esse debent, aut Hetrusci.

*Familia-
rum re-
spectus in
exclusio-
ne Caraf-
farum
&c.*

XXIV. Imò etiam *Familiarum* respectus aliquando obest; Obfuit in eodem Conclavi, referente Authore Cardinalismi p. 3. l. 3. p. 322. Cardinali Caraffæ, d'haber sopra di se il peccato originale della memoria poco propitia a gli Spagnuoli di Paolo IV. qual ostacolo è grande, e stò per dire impossibile; essendo sì già radicato ne' Conclavi con l'esculsione data da gli Spagnuoli, à tanti altri Cardinali della Casa Carassa: senza questo potrebbe far passa in qualche Conclave, havendo qualità proprie al Papato &c. Id est: quòd laboravit peccato originali memoria parum propitia Hispanis Pauli IV. quod obstaculum magnum est & quasi impossibile, quia jam radicatum in Conclavibus, exclusis per Hispanos tot ex domo Caraffarum Cardinalibus: Absque hoc promoveri potuisset in quodam Conclavi, cum qualitatibus Papatui propriis instructus sit &c. Similiter jam in Conclavi Urbani VI. n. XV. obfuisse Cardinali de Ursinis, diximus, quòd fuit *partialis Romanus*.

*In eo, quòd
nobiliores
vix ad-
mittun-
tur.*

XXV. Is etiam *Familiarum* respectus obtinet, ut vix è præcipuis atque Nobilioribus Familiis eligantur, id quod Lottinus Dissert. de Conclavi docet, & Phœbus Vaticinans Ambasc. di Rom. p. 249.

Prencipi Porporati homai sapete:

Che non tocca più à voi vestir quel manto &c. Id est:

Principes Purpurati; nunc cognoscite, quòd non amplius vestiri vobis contingit hoc pallio &c.

Olim quidem ex Illustribus interdum Familiis electi fuerunt; In media cum primis ætate. Ab initio enim obtinuit in genere illud: *Pauci nobiles &c.* Et quia plerunque ad Martyria, ad paupertatem vocabantur, defuit magnatibus mundi ambitionis occasio.

*Sed genus
humile
commen-
dat;*

XXVI. Hodie, licet aliquando *Æneæ Sylvio* in Conclavi: objectum: *Come potrà egli povero & infermo soccorrere & souvenir alla chiesa povera e debòle?* Id est: *Quomodo ipse pauper & infirmus succurrere atque subvenire poterit Ecclesie pauperi & debili?* pauperiorum tamen prærogativa est, neque tantum eligitur persona alle volte nata dell' ultima plebe, nata interdum ex ultima plebe, ut Conclave Innocentii IX. habet, Urbanus IV. veteramentarii sutoris, Benedictus XII. pistoris, Adrianus VI. secundum quosdam aulæorum textoris, secundum plerosque coctoris cerevisiæ ministri, Sixtus V. bubulci in Conclavi d'un povero contadino, pauperis rustici filius, qui sæpe solitus jactare, se in illustri, id est, undiquaque patente domo natum, ut in vita narratur; Et ante hos ex inferiori plebe plures;

Sed

Sed & genus humile commendat, ut in *Conclavi Gregorii XV. Borghesio Camporam.*

XXVII. Non quidem quod à divitiis & fastu mundi aliena jam sit Pontificia dignitas, ut olim fuerat. Sed nullibi jam divitiarum & mundani fastus ostentationem majorem esse, patet omnibus. Interim tamen, ne Principes electi nimia liberalitate thesauros, ut vocant, Ecclesiæ exhauriant, ne Agnatorum potestati magis magisque augendæ unicè studeant, ne ad Imperium nati Italiæ Principibus contentiones & rixas moveant, ne de Papatu ipso hæreditario reddendo cogitationes, quales de conjungendo Imperio & Papatu Maximilianus I. habuisse dicitur, suscipiant, ne facile Cardinalibus noceant, & ad Imperium educati minùs laborum sociis tribuant eosdè que contemnant, & quæ rationes aliæ sunt, quàm malè eligendis fidant, arguentes; hinc Principes rarò Papabiles habentur, & quos ad ordinis decus Cardinales creant, ob periculum potestatis ulterius non evehunt, faciliùs ad infimæ plebis homines, ubi de eligendo Papa agitur, condescendentes.

Ob causam
parum
convenientes;

XXVIII. Posito autem Nationum & Patriæ impedimento, monstri propemodum loco videri queat, quod is, qui nuper Petri claves tenuit, ac pro Christi Vicario se gessit, *Innocentius XI.* Pontifex extra Papæ & Hetrusci Ducis ditiones, quippe Comi in Insurbria ad Larium Lacum atque sic Hispaniarum Regi subjectione obnoxius in lucem editus fuit; atque Divos admodum faventes habuit, quod difficultatem gravissimam, quam ista nascendi conditio objiciebat, eluctari illi feliciter licuit. Enim verò accidit hoc præter opinionem tum multorum, tum præcipuè Viri Aulæ rerumque Romanarum peritissimi, qui simul ac Clemens X. fato concesserat, congregatis in Conclavi Patribus Purpuratis interea temporis hariolationes de consiliis eorundem edidit, & omnium illic congregatorum genium vivis coloribus delineans, ostendit, quantum quisque Papabilium spei foveat, & quibus contrà incommodis urgeatur; Et qui de Innocentio, tunc adhuc Benedicto Odeschalchio, inter alia ita ratiocinabatur: *Il n'y a autre chose, qui luy fasse tort, que d'être Milanois sujet du Roy d'Espagne. Cependant ayant été proposé dernièrement dans le dernier Conclave à Monsieur le Duc de Chaunes Ambassadeur Extraordinaire de S. M. T. il n'y s'y opposa pas, & il dit seulement à celui, qui luy en fit la proposition, qu'il luy déplaisoit, que ce Cardinal n'eut pas le bonheur d'être connu du Roy T. C. son Maître; ne faisant aucune expression, qui peut marquer de l'ombra-*

ge du lieu, ou il étoit né. Cela nuira ne antmoins à l'exaltation d'Odeschalchi, sur tout à cause de la jalousie entre les couronnes, qui sont animées l'une contre l'autre en cette presente guerre. Il faut encore ajouter, que les Espagnols n'ont pas de penchant à faire des Milanois ou des Napolitains Papes, de crainte, qu'ils ne s'accordent avec la France pour les chasser d'Italie, ou ils ont trop de pied & par reflexion aux pretensions du S. Siege de la France sur le Royaume de Naples & sur l'Etat de Milan respectivement, dont ils ont l'exemple d'Alexandre VI. Espagnol de la Maison Borgia, qui s'accorda avec la France, à les chasser de Naples. Id est; Nihil ipsi obstare potest, nisi quod est Mediolanensis, subditus Regis Hispania. Interim tamen, cum nuper & in ultimo Conclavi proponeretur Duci Chaunessio Legato Extraordinario Regis Christianissimi, non se opposuit, sed tantum dixit; dolere se, quod Regi ignotus sit, nullo indicio dato suspicionis ex loco nativitatis concepta. Hoc tamen nocebat Odeschalchio, maxime ob emulationem regnorum inimicitias in bello praesenti invicem exercentium. Addo, Hispanos non usque quaque faciles esse in promovendis ad Papatum Mediolanensibus aut Neapolitanis, timentes, ne se conjungerent cum Gallis, ad eos Italia pellendos, ubi nimis potentes sunt; Sic etiam intuitu praetensionum Galliae & sanctae sedis quoad Regnum Neapolitanum & Ducatum Mediolanensem respectivè; Cujus quidem exemplum habent in Alexandro VI. Hispano ex domo Borgia, qui cum Gallis foedus inierat ad Hispanos Neapoli pellendos.

XXIX. Non tamen nocuit Innocentio suum peccatum, ut vocant, Originale, atque eo ipso, quia Hispanis non omni ex parte placere atque eorum metum planè excludere poterat, facilius à Gallis admissus fuit, qui sine dubio parti utrique placere atque omnem de se suspicionem delere semper studuit, ut jam supra eum etiam pecuniâ saltem ad Cardinalatum consequendum remegisse ostendimus. Interim tamen Galli, si futurorum gnari fuissent, fortè non tam facile in ejus Electionem consensuri fuissent.

XXX. An autem nullum est in ordinario illo, & qui jam à longo tempore obtinuit, Nationum respectu vitium? Est certè, quod nempe, dum in Christo Jesu neque Judeus, neque Graecus Gal. V. 28. neque proin ulla Nationum distinctio, sed tota terra Domini atque aequè sancta, nullaque de Pontifice ex hac potius quàm ex illa Natione, imò provincia eligendo, Prophetia aut jussio facta est; nihilominus in Vicario, si credere fas est, Jesu Christi & Graecus & Germanus & Gallus & Neapolitanus & Vene-

& Venetus & Florentinus & Longobardus & Senensis & Genuensis & Lucensis & Pedemontanus, imò & Ursinus & Caraffa, & dives & pauper & nobilis & ignobilis & quales non ? dantur, plerique suis temporibus ad Pontificatum planè inepti, licèt aliàs (ex hypothefi) aptiffimi, aptiores aliis; Dum interim foli Itali, imò foli Romani atque Hetruriæ incolæ fine peccato originali eatenus concipi dicuntur; Atque ita communis totius, ut ajunt, Universalis Eccl. siæ Parens, Parens æque Americanarum ac Romanæ Ecclesiæ ex folius quasi Romanæ gremio prodire potest. Quod certè est, veterem distinctionem, ut in aliis quoque, reducere atque turpiffimum Papatûs universalis, etiam in sensu passivo, monopolium exercere, nec non exemplis primorum seculorum, ut & verbis Cardinalium *n. II. de nulla personarum aut nationum acceptione*, imò, juxta illos *ibidem*, ipsius Christi exemplo strenuè contraire. Quasi verò Spiritus S. specialiter eligens ex illo tantùm districtu Papas producere, solam illam terram tam nobili femine imprægnare, nec qui olim super aquas ferebatur, ultra mare jam vel ultra montes ad idoneum Ecclesiæ Pastorem adducendum pergere possit!

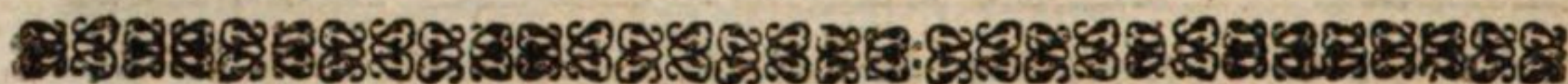
XXXI. Quando autem (quod & in dignitatibus Ecclesiasticis multò minoribus requiritur) saltem ex legitimo conjugio orti eligi debent, vitiosum & illud meritò censetur, quòd, præter incertitudinem communem, de quibusdam, spurios fuisse constat, & ex impuris, imò incestis amoribus genitos. Quò pertinent Paparum filii Papæ post prima secula & ipsi jam memorati & deinceps memorandi. Neque heic reticeri debet, quòd Clemens VII. ipso Platina *in vita* narrante, Patri Juliano Medicæo *natus est*.

ex parùm certa, neque propalam legitima uxore — filius post-

humus — non modò lineamentis oris, sed toto corpo-

ris habitu patri simillimus.

SECTIO QUINTA,

In qua,

De nævis & vitiis Electionis Pontificum Romanorum, ratione antecedentis dignitatis Ecclesiasticæ, item Ordinis Religiosi & Cœlibatûs, agitur.

Breviarium.

I. Respectu dignitatis antecedanea ab initio plerunque ex Diaconis eligebantur, non semper; II. Progressu temporis ex Presbyteris; III. Quamvis subinde ex Laicis promoti sint, contra constitutionem subsecutam; IV. Cui etiam exempla subsecuta contrariantur. V. Vt & Constitutionibus in Iure Canonico de Episcopis in genere. VI. Quæ ad Romanos applicantur; VII. Tandem ex Episcopis &c. VIII. Olim etiam non Cardinales; IX. Quales jam lege requiruntur, sub pretextu; X. Qui examinatur; XI. Recensentur incommoda restrictionis ad solos Cardinales; XII. Quibus non obstantibus Cardinales esse debent, & diu ante ad Cardinalatum promoti; XIII. Quæ omnia vitium habent; XIV. Respectu Ordinis Religiosi, Monachi in genere primò vix admittuntur; XV. Sed maximè in Electionibus sibi contrariantur Iesuitæ & Dominicani, exemplis Lugo & S. Clementis; XVI. S. Clementis Dominicanorum elogium; XVII. Machinationes Iesuitarum contra eum per Barberinum; XVIII. Calumnia eorundem contra eundem; XIX. Dominicanorum artes similes contra Iesuitam; XX. Conclusiones ex his; XXI. Impedimenta speciatim Iesuitis occurrentia; XXII. Eligendi malè cœlibes esse iubentur; XXIII. Quod malè fieri porro ostenditur; XXIV. Casus ex Antonio de Rosellis, si fertè conjugem habeat electus.

Respectu
dignita-
tis ante-
cedanea
ab initio
plerunque
ex Diaconis
elige-
bantur,
non sem-
per.

I. **E** Gimus de ortu Papabilium; Sed non sufficit sola natalium felicitas; multi in dictis locis ex Familiis approbatis modo legitimo nascuntur, qui tamen ad Papatum nunquam eliguntur, quia & alia requiruntur. Ab initio quidem erat sic: Ut plurimum Ecclesiæ Romanæ Diaconi ad Episcopatum tandem provehebantur, sed non semper ordo iste observabatur, dum nonnunquam nullo planè antehac in Ecclesia ministerio publico defuncti Episcopi fiebant, quod vel solis jam allegatis Fabiani, Telesphori, atque Dionysii exemplis constare posset. Nimirum donorum exuberantia atque internus gratiæ ordo aliquando ordinem externum turbandum esse suavit.

II. Sed

II. Sed introductâ statim Episcoporum atque Presbyterorum inæqualitate, ex Presbyteris sæpe creabantur. Sic Cyprianus ad Antonianum Ep. 52. in Cornelio laudat, quòd non subito ad Episcopatum perven(er)it, sed per omnia Ecclesiastica officia promotus & in Divinis administrationibus Dominum sæpe promeritus, ad sacerdotii sublimè fastigium cunctis religionis gradibus ascend(er)it.

*Progressus
temporis
ex Pres-
byteris;*

III. Hinc etiam Platina in Valentino I. admirabundus commemorat, tantæ virtutis & sanctitatis fuisse, ut nondum Presbyter, sed Diaconus summum Pontificatus gradum meruerit. De Constantino Laico, ubi de Schismatibus egimus, atque de lato ea occasione decreto, nequisquam laicus nisi per gradus Ecclesiasticos ascendens Pontificatum occupare auderet sub anathematis pœna, ut Platina in Stephano III. loquitur. Qua quidem ratione aliquot ex sequentibus anathemati subjecisse videtur.

*Quamvis
subinde
ex Laicis
promoti
sint; con-
tra consti-
tutionem
subsecu-
tam;*

IV. Prout etiam Leoni VIII. quòd neophytus electus esset, apud Baron. ad an. 964. n. 8. seqq. objectum fuit; atque Benedicto VIII. ad an. 1024. n. 4. vitio vertitur; nefas dictu, ait Baron. post verba Glabri, ex Laico transformatus est in Papam. Johannes XXI. inquit Platina—Episcopus Portuensis, ut quidam volunt, ut aliis placeat, nullis sacris ante initiatus, Pontificium munus suscepit. Amadeus quoque Felix V. dictus ex Laico ipsius Basileensis Synodi decreto creatus est. Sic per dispensationem Pontificiam hodie etiam interdum Laicis atque non-Diaconis vox etiam passiva conceditur.

*Cui etiam
exempla
subiecta
contra-
riantur.*

V. Quæ omnia contrariantur 36. Dist. Ca. Qui Ecclesiasticis disciplinis per ordinem non est imbutus & temporum approbatione Divinis stipendiis non est eruditus, nequaquam ad summum Ecclesiæ Sacerdotium aspirare præsumat: & non solum in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam ordinatores ejus careant eo ordine, quem contra præcepta Patrum crediderant præsumendum; Atque 61. Dist. Ca. Nullus in Episcopatum eligatur, nisi in Sacris Ordinibus religiosè vivens fuerit inventus; Sacros autem ordines dicimus Diaconatum & Presbyteratum, hos siquidem solos primitiva legitur habuisse Ecclesiæ.

*Ut & con-
stitutioni-
bus in Ju-
re Cano-
nico de
Episcopis
in genere;*

VI. Quæ de Episcopis in genere dicta eò fortius respectu Romanorum stringunt, atque etiam eorum, qui ex Diaconis immediate eliguntur, electiones vitiosas declarare videntur, præsertim quia ordo sæpe non ob necessitatem, aut virtutis excellentiam turbari solet; Quod certè præter exempla jam allata etiam in multis aliis etiam respectu non Diaconorum in invasionibus & intrusionibus maxime contigit.

*Quæ ad
Romanos
applican-
tur.*

Tandem
ex Episco-
pis &c.

VII. Per aliquot secula non nisi ex Presbyteris & Diaconis, si ex initiatis, eligebantur, nulli ex Episcopis, atque primus ex Episcopo Portuensi Formosus factus est. post quem per varias ætates varii etiam ex peregrinis Episcopatibus ad Romanum assumebantur, imò etiam ex Archiepiscopatibus & Patriarchatibus, quia Romanus Episcopatus tandem multò cæteris dignitatibus Ecclesiasticis quibusvis præstare creditus fuit. Ordinarium autem, saltem frequens, introductis Cardinalibus Romanis Episcopis est, ut ex istis Pontifex eligatur, quod si non contingit, atque adhuc vel Diaconus, vel Presbyter, vel Laicus est, statim ordines accipit electus.

Olim etiam non-
Cardinales;

VIII. Ex Cardinalibus hodie semper eliguntur atque eligi debent, licet olim etiam extra Conclave Pontifices quæri potuerint, atque multi sic quæsi inventique fuerint. Ita post mortem Hadriani IV. juxta Epistolam Canoniorum pro Victore ad Fredericum apud Baronium *ad an. 1160. n. 5.* inter Cardinales convenit tandem *contentione crescente, ut — concordem electionem facerent de aliquo Cardinalium. Quod si non possent, quærerent extraneam personam.* Imò in legibus Gregorii X. Conclaviariis apud Onuphrium. *annot. ad Greg. expressè habetur: Ut non solum Cardinales, sed & omnes cujusvis ordinis & conditionis homines in Romanum Pontificem creari possint.* Juxta quas leges etiam *sino al Ponteficato di Paolo II. inquit Author Cardinalismi p. 3. l. 2. p. 140. che successe à Pio II. venne concesso a' Cardinali di cercare i sogetti fuori del Conclave.* Id est; Usque ad Pontificatum Pauli II. qui successit Pio II. *permisum fuit Cardinalibus quærare eligendos extra Conclave.*

Quales
jam lege
requirun-
tur, sub
prætextu;

IX. At Paulus iste II. qui an Ch. 1464. electus erat, legem cavuit, ne in posterum alius quàm Cardinalis in Pontificem eveheretur. Causabatur in speciem, accidere omninò, ut, quando Candidatus Cardinalibus plerisque haud familiariter notus (quales quoscunque qui extra illorum numerum existunt, esse necesse sit;) in Conclavi proponitur, nimium teratur temporis, priusquam de illius vita emendata, moribus sanctis ac eruditione eximia singulis fides fiat. Interim, sub hoc prætextu, id revera agebat, ut Cardinalium auctoritatem in immensum augeret, Regesque & Principes tantò magis ad eos colendos adigeret, si præter arbitrium eligendi Pontificis, illud ampliùs tenerent, ne eligi posset quisquam nisi ex ipsis.

X. Certè

X. Certè omninò oportet, ut nonnisi probè notus eligatur; sed neq; Cardinales, quorum multi rarò Romæ & in aliorum societate sunt, pauci, si nonnulli, ministeria Ecclesiastica Romæ ordinariò obeunt, requisitorum respectu tam bene noti, sed alii sæpe, maxime in universa Ecclesia constanti famâ clari, quales tantùm eligi debent, multò melius cogniti sunt, atque cognosci possunt, neque etiam requisita illa tantopere curantur, aut magis in electis ex illo tempore conspiciuntur.

*Ad quem
responde-
tur;*

XI. Contrà sua secum tulit Paulina ista constitutio incommoda, eodem ibidem Authore testante; Ne Conclavi, inquit, non lasciano d'entrare le stesse passioni di prima, e forse maggiori, perche i Cardinali ingelosendosi uni con gli altri, allungavano l'electioni per invidia, non volendo alcuno cedere al compagno; multiplicandosi gli odii e divenendo da fratelli nemici: trovando ciascuno maggior difficoltà di cedere ad un Cardinale pretendente nel Conclave, che ad un' altro soggetto non interessato nelle concorrenze. Id est: Eadem tamen, quæ antea, imò fortè majores passionēs in Conclavia ingrediebantur, quia Cardinales, unus alterius amulus, per invidiam Electiones in longum protrahebant, nemine alteri cedere volente; multiplicatis odiis & fratribus in inimicos mutatis: & quovis difficilius Cardinali in Conclavi Competitori cedente, quàm vero cuidam alii negotiationis partem nullam habenti.

*Recensetur in-
commoda
restrictio-
nis ad so-
los Cardi-
nales.*

XII. Interim tamen ab illo tempore obtinuit, ut nonnisi Cardinales eligerentur; Atque decreta in eum finem Pontificum habentur 79. Distinct. Ca. Oportebat. Ca. nullus unquam. Et Ca. si quis. Verùm non tantùm Cardinales esse debent, sed etiam Cardinales diu ante creati: La seconda eccezione &c. Secunda exceptio est nimia juvenus — Cardinalatûs, per eminente che il soggetto si sia di talento e di merito, licet persona dotibus & meritis multùm emineat, quia amicos offendit, quòd brevis servitus & fidelitas paucorum dierum nominari, diuturna & experimento cognita suæ ante ponatur. Inimicis autem facile tunc est vivis rationibus exacerbare animos proponenti adherentium, imò quilibet in Collegio sub specioso de non faciendâ tot in Conclavi Senibus & per annos bene meritis injuria, prætexu, negare audebit. Exempla aliquot subjungit idem, atq; habet etiam exemplum Conclave Leonis XI. in quo contrà Baronium dicebant; meliores dari, etiam inter creaturas S. Sixti, alle quali si faceva ingiuria anteponendo a' loro quelli, che appena s'erano ancora accomodata la barretta rossa in testa; quibus injuria fiat, si iis anteponantur illi, qui vix affueti sint pileo rubro in Capite.

*Quibus
non ob-
stantibus
Cardina-
les esse de-
bent &
diu ante
ad Cardi-
nalatum
promoti.*

Qua om-
nia vi-
tium ha-
bent.

XIII. Quodvis autem horum vitium in Electionibus arguit. Ab initio non eligebantur Episcopi, quia Episcopi alii ejusdem habebantur dignitatis; Primo tempore non Presbyteri, quia iidem erant Romani Presbyteri & Episcopi; si autem necesse est, ut per ordines Diaconatus & Presbyteratus ascendatur ad Episcopatum, & multi ex primis, & multi ex omnibus ætatibus minus bene electi sunt, & inconueniens est Papalis de voce passiva non Diaconorum, quales contemptu ferè dignitatum Ecclesiasticarum manent, dispensatio; Ut etiam inconueniens est, quod Cardinales inter se Papatûs Monopolium exercent, atque nonnisi Cardinalibus primò ferè creatis dignitatem conferunt, nullâ habitâ meritorum in contrarium ratione. Cestè hoc est angustos Spiritui S. limites ponere!

Respectu
Ordinis
Religiosi,
Monachi
in genere
primò vix
admit-
tuntur.

XIV. Quales etiam Eidem ponunt, dum Monachos vix admittunt; Docet Itin. della Corte di Roma p. 2. p. 751. 752. sequentibus verbis; Tengono poco meno &c. Id est: Seculum ferè excurrit, ex quo Cardinales Monachos in Vaticano venerari nolunt, atque videtur, Sixtum V. iis ultimam benedictionem elargitum esse — subjungit, che l'humore &c. naturam horum (Pii V. & Sixti V.) nimis severam & nimio Zelo exorbitantem factam esse. Et tandem concludit, nullos eligi, non tam quia id inconueniens putent Cardinales, quàm quòd Monachi Cardinales nulli dentur, atque miraculi ad instar futurum, si septuaginta Sacerdotes in unum Monachum consentirent. Emulantur nimirum, atque hinc ne Cardinalatu quidem Monachi honorantur, severitas eorum timetur, imò etiam, ut ex iis, quæ Dissert. preced. notauimus, simulatio.

XV. Maximè autem in Religionibus, ut vocant, suis Electiones sibi invicem difficiles faciunt Jesuitæ & Dominicani. Exempla habet Conclave Alexandri VII. In quo Lugo (Giesuita) erat più contrario di tutto, levatone Montalio per rispetto della religione, già che comperendo hormai la religione di S. Domenico e la compagnia del Giesu, per la maggioranza nel sapere e vantaggio nell altre prerogative, ciascheduna di loro prociera tutti quei mezzî, che possono assicurare da prerogativa. Sono, o si stimano d'essere queste 2. religioni nella chiesa di Dio quali una volta nel mondo furono le 2. repubbliche, Roma e Carthagine, ogn' una di loro aspirava alla maggioranza ed al Dominio del Sacro Imperio: Un' Papa dell' ordine de' Predicatori ingelosia i Giesuiti più che non animava i Domenicani, quelli o temevano o mostravano di temere, che S. Clemente (Domenicano) non alterasse i loro privilegi, che non facesse

cesse qualche declaratione contro le loro dottrine; Questi sapendo che S. Clemente, hà sempre più potuto l'interesse della coscienza, che quello dell'ordine, non speravano che fatto Papa, o Capo Universale della chiesa di Dio fosse per fare cosa à favore loro, che all' altre membre poteva recare pregiudicio. In Lugo erano tanquam in Capite i voti de' Gesuiti, e gli rappresentava tutto il corpo della compagnia tutta favellava nella sua lingua. Id est; Lugo (Jesuita) magis contrarius erat præter Mont. alium, quam omnes alii, idque Religionis intuitu, quia enim Dominicanorum Ordo & Societas Jesu emulantur prærogativam eruditionis & alias, quælibet Religio omnia illa media studiosè querit, quæ prærogativas illas sibi vindicare queunt. Sunt vel haberi volunt due istæ Religiones in Ecclesia Dei tales quales olim in mundo fuerunt due Respublicæ Roma & Carthago, quarum qualibet aspirabat ad præminentiam & Dominium Sacri Imperii. Papa ex Ordine S. Dominici magis ad emulationem provocabat Jesuitas, quam verò Dominicanos animabat; Illi aut timebant aut timere videbantur, S. Clementem (Dominicanum) mutaturum sua privilegia & facturum quandam contra suas doctrinas declarationem; Hi gnari apud S. Clementem semper plus posuisse conscientie, quam verò ordinis commodum, non sperare poterant, quòd Papa sive Caput Universalis Ecclesiæ Dei factus in favorem suum quicquam facturum sit, quòd reliquis membris damno esse possit. Ad Lugo tanquam ad Caput concurrebant Jesuitarum vota, & ipse representabat totam societatem, tota loquebatur lingua ipsius.

XVI. Laudat non mediocriter Author Dominicanum S. Clementem: La bontà della vita, inquit, non si contrastava, perchè era noto come egli non haveva mai disimparato il rigore della disciplina Claustrale ed era vissuto da Frate ne' palazzi senza mai contaminarsi dalle mense di Babilonia. Id est: Vita eum commendabat, siquidem notum erat, eum nihil unquam remississe de disciplina Monastica, & vixisse Monasticè in Palatiis non contaminandose mensis Babylonie.

XVII. Sed cui nullum à vita præjudicium accedere potuisse dicitur, huic præjudicium invidiosè creabant Jesuitæ; Barberinum enim etiam contra S. Clementem incitârunt calidissima Jesuitarum instantia, quibus opus habebat etiam ad recuperandos redditus in regno Neapolitano, non avaritiâ motus, sed ut ex Mammone iniquitatis sibi amicos comparare possit, i quali per motivo di gratitudine lo potessero sollevare dove tanto aspirano i suoi desiderii; id est, qui gratitudinis moti eum eyebere queant, quòd tantopere tendunt desideria ejus.

*Calum-
nia eorum
dem.*

XVIII. Nec tamen ipsi Jesuitæ interim otiosi s. debant, atque tacebant Barberinum contra S. Clementem auxiliatores nacti. Loquebantur, atque ad alcuni dispiague assai ciò che disse Lugo da S. Clemente; Se ciò fosse, la chiesa di Dio sarebbe rovinata, volendo significare, che da lui sarebbe deciso à favore di coloro, che tengono la Vergine Marie essere stata nella sua concettione machiata della colpa di Adamo; ed in favore ancora di Gisenisti, le dottrine dequali haveva in alcune propositioni condannato Innocentio. Ciò, dico, dispiague a' Cardinali che sanno esse il sommo Pontefice sicuro di non poter errare quando parla in Cathedra, e che perciò se veramente La Vergine è stata concepita senza colpa Originale, quando bene salisse su' soglio di Pietro un' Atheista non potrebbe mai decidere il contrario. Tanto più furono scandalose le parole che sapeva la sua dottrina essere grande, e che per ciò favellando per interessi privati voleva mischiare la causa del cielo per asserdargli. Haveva fatto imbere questi senzi all' Ambasciatore di Spagna; unde etiam statim dictum, Literis Regiis, quos tamen minimè ostendebant, S. Clementem excludi. Id. est; Quibusdam valde displicuit, quod Lugo de S. Clemente dixit, si futurum sit illud, ut nimirum eligeretur, Ecclesiam Dei perditum iri, significans eum decisurum pro illis, qui Virginem Mariam statuunt in sua concept one maculatam culpâ Adami; sic etiam in favorem Jansenistarum, quorum doctrinas in quibusdam propositionibus Innocentius condemnauerat. Hoc, inquam, displicuit Cardinalibus, qui noverunt summum Pontificem non posse errare in Cathedra loquentem, & proin, si revera Virgo sine peccato originali concepta sit, si vel Atheus Petri thronum occuparet, eum non posse contrarium decidere. Atque isti sermones eò magis scandalosi habebantur, quia nota erat eximia ejus eruditio, & quòd proin loquendo pro commodis privatis, ut eis satisfaciat, velit in periculum adducere commoda cœli. Et quidem propinabant etiam ejusmodi cogitationes Legatio Hispanie &c.

*Dominici
canorum
artes sum-
les contra
Jesuitam*

XIX. Sed si Lugo loquebatur, & peros ejus loquebantur Jesuitæ omnes; haud magis tacebant Dominicani. Dicebant; che questo, sarebbe il fare un Papa molti Giesuiti, che lo governano à loro talento, privandolo dell' uso del proprio arbitrio in qual si voglia ben che minima resolutione. Che i Cardinali non erano tanti pazzi, che volessero sotto porsi ad un giogo tanto pesante, quanto sarebbe il dominio de' P. P. Giesuiti, che dalla innocenza della vita e dalla letteratura si fanno strumento à regnare, non aspirando ad altro che à dar leggi dovunque sono, e maneggiare à loro talento i governi. Politici de' Prencipi, non meno secolari che

Eccle-

Ecclesiastici; Id est; si Lugo eligeretur Papa multos Jesuitas electum iri, qui eum pro lubitu regant, privando eum usu proprii arbitrii in quavis etiam minima resolutione; Cardinales non tam stultos esse, ut velint se subicere tam gravi jugo, quale futurum esset Dominium Patrum Jesuitarum, qui vita innocentia & eruditione utantur tanquam instrumentis regnandi, nihil aliud quærentes quàm imperium, ubicunque existant, & legislationem & Regiminis Politici Principum, quocunque velint, inflexionem, Principum aequè secularium ac Ecclesiasticorum; Bellarminum non potuisse eligi, multò minùs hunc eligi posse.

XX. En Tibi, Lector, in compendio humilitatem Monachalem, quâ ad supremos honores tanto cum Zelo prorumpunt! *Conclusiones ex hâc.* Charitatem Fratrum invidiæ œstro percitorum! Pugnas Cadmæas! Artes Calumniandi! Romæ mensas Babylonæ! Consensum in Religione! Jesuitarum artes! Leve eorum jugum! Finem ultimum! Passiones in Conclavi! Infallibilitatem Papæ ex una parte ab ipsis Jesuitis eorūque assediis negatam, dum veriti sunt, ne Papa electus decretis suis de controversiis fidei factis Ecclesiam perderet, falsum decideret! Ubi fides vestra, ἀληθῆσαι; En etiam infallibilitatem Papæ ex altera parte ab Authore & Cardinalibus quibusdam stultè assertam, quasi verò vel Atheus Cathedræ isti impositus Enthusiastico afflatu & quasi ex Tripode voces infallibiles necessario proferre deberet, nullâ de eo promissione extante, atque planè contrà rationales atque amicabiles Spiritûs S. ductus. Has omnes observationes debemus obicibus, quos sibi invicem in Conclavibus ponunt Dominicanorum atque Jesuitarum societates; Ultra sit Roma, ultra Carthago, parùm refert, modò se invicem destruant, modò semper veniat Hannibal ante portas, veniat & intret, intret & destruat.

XXI. Obices similes, & quòd speciatim Jesuitis ponantur, ex Conclavi quoque Pauli V. addiscimus. In eo se Bellarmino, de quo jamjam, opposuerunt præcipuè li Cardinali Frati, che mal volentieri vedeano l'essaltatione d'un Giesuita; *Impedimenta & speciatim Jesuitis occurrentia.* massime per l'interesse della controversia de auxiliis, e per altri rispetti; Cardinales Monachi, qui non libenter videbant exaltationem Jesuitæ maxime ob controversiam de auxiliis, & ob alios respectus. In eodem eidem amorem apud multos diminuisse dicitur, l'esser Giesuita, quòd fuit Jesuita. Obices quidem ponere Jesuitis hac in parte minimè opus esset, si sincera esset eorundem de alieno suo à dignitatibus suscipiendis animo sæpe fa-

ta protestatio. Ipse enim Societatis fundator Loyola literis ad Regem Ferdin. datis apud Orlandinum in *Hist. Societ. l. 6. p. 177.* testatur: *Vita professionis nostræ sincerè ac fideliter prosequenda ita adversari honores persuasum habemus, ut planè, deque animi nostri sententia pronunciemus, si cogitatione fingendum sit, quæ nam ratione posset hic ordo everti, nescire nos quicquam excogitare, Episcopatum receptione deterius.* Et paulò post: *Intelligere aperit licet, quanta nobis pestis Episcopatibus recipiendis impendeat.* Et paucis interjectis: *Vestræ nos fidei, vestro patrocinio dedimus, orantes, obsecrantisque per Jesu Christi sanguinem, ut quoniam certum habemus hinc impendere Societati nostræ exitum, vestra Majestas pro sua benignitate ac religione talia à nobis propulset, arceatque discrimina.* Subjungit rationes quatuordecim, quibus Jesuitæ persuasi sint, sibi non licere capeßere primarias in Ecclesia dignitates. Carolus quoque Grobendonqui in *de ortu & progr. Spir. Politici Prefat. §. 3. p. 93. seqq.* nihil adeò Societati profuisse docet, quàm quòd, de quo exempla profert, ab oblatis Episcopatibus Cardinalitibusque honoribus refugerit, dum paucis, quibus renitentibus obtrusi sint, magno fuerint oneri. Eodem spectat famosi Cottoni, cum ei Henricus IV. Archiepiscopatum Aquensem pileumque Cardinalitium offerret, responsum ex vita ejusdem par le P. Joseph d'Orleans conscripta *Politica Jesuitica p. 53.* in sertum: *Que la Compagnie avoit fait un nouveau vœu de n'accepter jamais aucune dignité dans l'Eglise, sans un commandement expres du Pape.* Id est: Societatem novum votum fuisse nunquam ullam dignitatem Ecclesiasticam sine expresso Papæ mandato acceptandi. Non tamen seriò semper bonos id Patres agere, atque votis ejusmodi votorumque indicibus tum rei, prout diximus, nonnunquam apparentem difficultatem, tum fictam humilitatem occasionem interdum præbere, tum ex iis, quæ *Dissert. VIII. Sect. 2. n. 9.* de Bellarmino porrò dicturi sumus, tum ex aliis facile constat; Et quando Athanasio Kircherò, liberioris phantasiæ Jesuitæ, desperatè decumbenti jucundum de se in summum Pontificem electo, & ingenti inde lætitiâ perfuso, atque Principum Christianorum legationes, congratulationes, omniumque populorum applausus excipiente, tum variarum nationum ac gentium in Urbe Collegia ac Tempia edificante, aliâque multa fidei Catholica propaganda causâ constituyente somnium unâ nocte sanitatem attulit; Casparo Schotto *Phys. Curiosa l. 3. c. 25. p. 524.* id referente; Atque adeò Kircherus non minorem inde utilitatem consecutus est, quàm Dominicanus ille à parte hostili al-

tera,

tera, quo de Niderus, Dominicanus & ille, *Formicarii l. 2. c. 3.* narrat, quod eum fratres tempore Concilii Constantiensis, tribus depositis Papis, de sua ad Pontificatum assumptione planè non dubitantem, ne, electo Martino V. in rabiem planè ageretur, Bacchanalium tempore ludicrum, sed unius tantum diei, Papam crearent Si, in quam, Kircheri somnium de Pontificatu tam salutare fuit, ut contra in præcedentibus Spada Cardinalis solo Papatûs odore æger factus legitur, si eum vel Kircherus, vel alius, vigilantes habere potuissent, quantam inde salutem loco exitii, quod suprâ timuit Fundator, quæso consecuti fuissent? Tantam, ut suspicio jam diu multos tenuerit, fore in illo casu, ut ea amplius carere nollet. Valde enim tenaces isti Patres, à suis etiam fidei sociis describuntur rerum acquisitarum. De immensa eorum avaritia, id est, habendi retinendique cupidine ex domesticis Scriptoribus vide *la Politique des Jesuites p. 212. seqq.* Ut jam eadem cum Papa sibi vindicent, regimen universale absolutum, infallibilitatem atque similia, idem ex iisdem prolixè narrat Author. Eos Papatum vix dimissuros esse semel acquisitum sic jam vaticinatus est expressis verbis Josephus Scaliger: *Si les Jesuites peuvent une fois avoir le S. Siege, ils le tiendront tous jours. Id est. Si Jesuitæ semel S. Sedem obtinebunt, semper tenebunt.* Consentit sequens ex Vaticano languente p. 2. p. 128. iudicium ex Italico Latine versum: *Ego existimarem, optimum remedium esse introductionem Jesuitarum in Vaticanum, nam ipsi tandem exturbarent Nepotismum, ablegarentque S. Petrum in Indiam, ad peragendam Missionem aliquam, cum baculo in manu, & cruce ad latus suspensâ; atque sic postea tantò facilior ipsis reddetur via, ut faciant ex Vaticano feudum hereditarium Societatis Jesu.* Ista timent socii, votumque Regulæ ipsorum particulare, quo *Polit. Jes. p. 51.* promittunt, que s'ils sont elevés aux premiers dignités de l'Eglise, c'est à dire, à celle du Cardinalat ou de la Papauté même, ils ne feront rien que de l'avis de leur General, ou de quelcun de la Compagnie député par luy pour cet effet; Id est; quod ad primarias Ecclesiæ, id est, Cardinalitiam vel ipsam Papalem dignitatem elati nihil suscipere velint nisi ex consilio Generalis vel illius ex societate, quem ipse ad eum finem ordinârit. Hinc infert: *Quid igitur contingeret, si ipsis liceret esse tam felicibus, ut videre possent aliquando Jesuitam in Sede Petri, Collegiumque Cardinalium ex meris Jesuitis conflatum? Tunc sine dubio Generalis eorum novum planè mundum conficeret, in quo Prelati & Beneficarii quicunque, omnes etiam Principes ab ipso dependeant,*

pendeant, sintque omnes Christiani vel actu, vel in votis Jesuita. Tunc Domini fierent omnium Cathedrarum & Confessionum, scirentque omnium familiarum aularumque, omnia secreta, essentque arbitri summorum inter Christianos negotiorum, dicereque jam omnia secundum praedictiones mundi regna Jesu Christo esse subiecta, utpote caeca obedientia dedita, ferulaque Generalis ipsorum subdita. Ista timent socii, jam parte istorum gravati; Si verè dixit, quicumque dixit eorum Moral. Pratique des Jesuites Vol. 1. apud eundem ibidem Generalis ad nobilem Galium: *Veda il Signor di questa Camera, di questa Camera io governo, non dico Parigi, ma la China, non già la China, ma tutto il mondo, senza che nissuno sappia, comme si fa.* Id est: Vide, Domine, ex hoc Conclavi ego guberno, non dicam Parisios, sed Chinam, non Chinam, sed totum mundum, ut nemo tamen sciat, quomodo illud fiat. Sed, ut ipse innuit, paulò occultius est hoc regimen, mallent magis apertum, sed obicem ponunt dicta timentes socii.

Eligendi
malè cœ-
libes esse
jubentur.

XXII. Igitur non omnes facile admittuntur cœlibes, imò qui cœlibatum voverunt; Sed tamen omnes, qui admitti volunt, cœlibatum vovisse oportet. Illorum proin respectu superfluum planè aestimari debet illud Apostolicum de Episcopo effatum: *Oportet eum esse μίας γυναῖκος ἀνδρα*, unius Uxoris Virum; Cùm velint ipsi esse debere nullius uxoris virum, atque unius esse non posse. Neque etiam permittunt, ut matrimonium honestum inter omnes, etiam honestum sit inter Papas; Neque etiam permittunt, ut exemplo Petri, cui & filiam Petronillam tribuunt, aliquis eligatur conjugatus & conjugatus maneat; vel, ut quis insistat exemplis quorundam in ipsa Romana Ecclesia Episcoporum, qui fortè, licet ob persecutionum vehementiam rariores, conjugati fuerunt; aut exemplo honesti etiam Clericis matrimonii vindicet legitimos ortus sive Felicis III. & Agapeti I. qui Presbyteros, sive Silverii, qui Episcopum, sive Deus dedit, qui sub Diaconum, sive Theodori I. qui Episcopum rursus Patres, saltem Platina in vitis indice, habuisse comperiuntur.

Quod
malè fieri
porrò o-
stenditur.

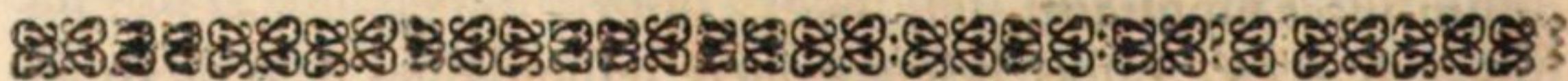
XXIII. Ferendum esset, imò utile esset, si continentes in tali statu eligerentur atque electi manerent. Sed quia eliguntur sæpe, saltem electi fuerunt, donec Juvenes, sive viri nondum decrepiti (quod ex Cardinalium vivendi modo jam constat, & mox amplius de Papis ostendendum erit) quorum vitium hac etiam in parte jam apparet, vel apparuit, & de quibus Castitatis secuturæ
exigua

exigua spes est vel fuit; Quemadmodum etiam historiae eorum impuritatem passim produnt, atque jam Johannem XI. Sergii Papæ spurium, proin hoc etiam respectu ex Jure Canonico 56. dist. c. 1. conferatur: illegitimum, impudicam item Papissam, & occasione illa tales, qui in impuro coelibatu ante Electionem se mares esse probant, commemoravimus, ideò non leve quoque in hoc vitium ratione eorum, qui eliguntur, occurrit, & in hoc, quòd, dum liberos habere juxta Apostolicam sententiam olim quasi commendationis pars, saltem non vitiosum fuit, jam vice versa liberos habere maximè obest; Quia nimirum alii nunc sunt mores, & Ecclesia dives alere non potest, quibus Ecclesia pauper sufficere debuisset & potuisset, atque alii sunt isti liberi, non probi & in subjectione, sed improbi atque paterno nomine sceptrum tenentes; non ex legitimo matrimonio, quamvis & hi obsint, atque Electionem valdè impediunt, sed nothi. Exemplo sit Cardinalis Savelli, non enim defuit in Conclavi Sixti V. *che gli opponesse, che gli haveva non picciol numero de' figli bastardi, tenuti da suoi per molto tempo, con molti altri secreti &c.* id est; qui ei opponeret magnum spuriorum ejus numerum, qui à longo tempore ipsi attribuantur, cum multis aliis secretis &c. Sed vel maxime ei obsuisset, ejusque electionem vel istud solum planè impossibilem reddidisset, si habuisset cum conjugē legitima liberos legitimos, atque tam bene cessit Papissa, ut unicam habuisset omnibus sufficiat; modò, si per ætatem licet, Johannæ, Theodoræ, Maroziae &c. (de Ganymedibus ut nihil dicam;) conjugum vices suppleant.

XXIV. Lubet heic apponere responsiones Ant. de Rosellis Monarch. p. 2. Cap. X. ad quæstionem: *An Electio irrita reddatur, si electus fortè conjugem habeat?* Nimirum loquitur de Electione jam facta, & de conjugē, quam inopinatò habere deprehenditur electus, & respondet: *Nec quòd uxorem habet, obstare potest; nam licet uxor possit eum vendicare in virum, quando non est de matrimonio dubium: (exemplum suprà in tractatione de Johanna dedimus) & uxor non potest ad continentiam induci, tamen propter hoc non deseret Papatum, & erit Papa uxorem habens, ita vult glo. in d. c. si quis in pecuniam. 79. di. Nec est contrà substantiam Papatus. Nam & Petrus uxorem habuit, & Græci Presbyteri conjugant: unde tenebitur reddere debitum uxori, & erit Papa.* Nescio tamen, an hanc Rosellis decisionem ex æquo probaturi sint. Illud saltem constat, eum non solum de isto

*Casus est
Antonio
de Rosel-
lis, si for-
tè conju-
gem ha-
beat elec-
tus;*

casu cogitasse, neque solum eum casum istum ita decidisse. Quando enim alii alios casus fingunt, in quibus Electio R. Pontificis oppugnari aut rescindi possit v. g. Laymannus *Quæst. Canon. de Pralat. Eccles. Elect. c. 12. qu. 132. p. 543.* qui primò eam per objectionem excommunicationis, aut censuræ cujusque ab Electoribus contractæ oppugnari posse negat. Secundò eam irritam pronuntiat. *α. Si electus in notoria hæresi fuerit*; tum quia Papa ob hæresin & aliàs deponi possit; tum quia hæreticus membrum Ecclesiæ esse non possit, & multò minùs caput. *β. Si ob alium defectum inhabilis sit, jure divino, aut naturali*: ut si sit infans, amens aut mulier; (supponens adèò mulierem etiam eligi posse, stultum enim est agere de casibus impossibilibus.) *γ. Si Simoniacè electus fuerit.* *δ. Si per metum gravem & injustum*, præviâ Concilii generalis recognitione irritam futuram, quamvis hoc ultimo casu aliorum electiones irritæ non fiant. *ε. Si non à Cardinalibus, vel non à justo eorum numero*; Augustinus Triumphus Anconitanus *de potest. Eccles. p. 22. 23.* casum de uxore supra positum quoque ponit, atque de eo pronuntiat; teneri Papam renuntiare nolentem debitum conjugale uxori continentiam servare nolenti reddere; quia continentia Clericorum sit consilium, & de jure positivo, reddere autem debitum uxori præceptum juris naturalis atque divini. Et si dicatur, quòd scandalum esset in populo, si sciretur, quòd Papa redderet debitum uxori, tale scandalum esse passivum, non activum: quòd non sit demittendum propter veritatem doctrinæ & æquitatem justitiæ, & sanctitatem vitæ, ut dicat Hieronymus.

SECTIO SEXTA,

In qua,

De vitiis & nævis Electionis Pontificum Romanorum ratione ætatis agitur.

Breviarium.

I. *Quanam ætas jure requiratur*; II. *Defectus ratione ætatis nimis tenera*; Prodrômus in Ecclesia Rhemensis Archiepiscopo quinquenni. III. *Exempla in sede Romana*. Primum in Iohanne X. IV. *Secundum in Iohanne XII.* V. *Cujus exempli navus porro detegitur.* VI. *Tertium in Benedicto IX.* VII. *Cujus vitium ulterius indicatur.* VIII. *Excessus ratione ætatis nimis pro-*

profecta; IX. Ex Aphorismis Azzolini; Conclavibus Urbani VI. Leonis X. Pauli IV. X. Pii V. Gregorii XIII. & XIV. XI. Clementis VIII. Pauli V. Gregorii XV. Urbani VIII. Alexandri VII. XII. Clementis IX. XIII. Eiusdem; XIV. Clementis X. XV. Hinc senectutis atque infirmitatum simulatio. Exemplum Sixti V. XVI. Respectu visitationum dilatarum; XVII. Mendacii de ætate dup'icis, & Consistoriorum raro, & cum simulatione frequentatorum; XVIII. Iudicii aliorum, quos deceperat; XIX. Eorum qua ante Convivium apud S. Sixtum & in Convivio dicta fuerunt; XX. Simulationis mortem Pontificis proximè antecedentis; XXI. Simulationis, intellecto de morte Antecessoris nuntio, & occasione agilitatis Antecessoris; XXII. Iudicii, Montaltium ob infirmitates nimias vix aptum esse, & verborum de Conclavi non ingrediendo; XXIII. Verborum ad Promotores; XXIV. Barba inordinata, actuum moribundi & incessus; XXV. Mutationis subita, iudicii que de ea lati; XXVI. Exempla alia indignantur; Testimonia generalia de senectutis commendatione afferuntur; XXVII. Utilitas Electionis Senum; XXVIII. Incommodum ejusdem; XXIX. Annotatio ad commoda & incommoda; XXX. Vitium Electionis senum.

I. **P**rogredimur ad ætatem eligendorum. In V. T. Levitæ ministrabant à trigesimo usque ad quinquagesimum ætatis annum Num. IV. 3. In N. T. ætas certa Ministrorum Ecclesiæ designata haud est. Juniores, seniores constitui possunt, modo idonei sint; Sed, cum rarior sit in juventute requisitorum necessariorum complexio, ex illa maximè parte videndum, ne præmatura noceat electio; Quem in finem haud immeritò in Ecclesiis præscribitur certus annorum numerus, infra quem subsistentes non facile cœtib' præficiuntur. Atque tales etiam constitutiones erant in Ecclesia primitiva, licet pro locorum temporumque diversitate diversæ. Prudentiæ interim semper relinquebatur atque æquitati Procerum heic, si quid aliter fieri debeat, providere, atque speciatim nonnunquam de rigore Legis aliquid remittere, vel temporis necessitate Ministrorumque defectu, vel extraordinariâ juniorum quorundam atque matura aptitudine id ita volente, neque limites observare velle, ubi Spiritus S. gratia eos quasi primò transfiliisse manifestè videtur; quâ ratione quoque Juvenis Timotheus atque fortè (Tit. II. 6. 7.) etiam Titus multis aliis licet ætate grandioribus ab Apostolo prælati fuerunt; De qualibus rectè Ignatius ad Magnesium scripsit: Neque etiam contemnenda est Episcopi juvenus, sed secundum voluntatem Dei Patris omnis ei reverentia tribuenda est, quemadmodum facere novi Sanctos Presbyteros, non respicientes ad eam, quæ apparet, juventutem, sed ad prudentiam, quam in Deo habet. Quandoquidem annosi continuo sapientes non sunt, neque senes pos-

sed intelligentiam, sed spiritus, qui in hominibus est. Sed rectè scriptum hæc nonnisi de talibus rarioribus. Ab altera verò parte evidens quoque est, ad laboriosum Evangelii ministerium, vegetum corpus, memoriam firmam, ingenii judicii que aciem planè requiri, atque proinde licet nævis atque imbecillitati eorum, quibus fortè ipsa in munere diligentia ista acceleravit, aliquid indulgendum atque modis omnibus succurrendum sit, ministerium illud decrepitis jam & corpore deficientibus, mente repuerascentibus de novo minimè demandari, sed eò majorem quoad ista ab utraque parte curam adhiberi debere, quò majores sunt ministerii, quod conferendum est, partes, sique de dominio absoluto in temporalibus & spiritualibus agatur, maximè rursus ab utraque illa parte cavendum esse, ne nomen sive juvenis, sive senis inepti alienæ tantum ambitioni atque libidini turpiter inserviat.

*Defectus
ratione
etatis ni-
mis tene-
re. Pro-
dromus in
Ecclesia
Rhemen-
sis Ar-
chiep. s.
annorum;*

I. H. Primi per aliquot secula Episcopi Romani, ut à reliquis commendabantur, ita etiam ab ætate digna, neque ullum reperiebatur hac in parte *ἀταξίας*, labentibus novem primis seculis, vestigium. Sed demum seculo illo ferreo atque plumbeo, decimo currente ætatis extremum unum, nimia juvenus magno Religionis ludibrio in sede etiam Romana Præsules fœdare cœpit electos. Atque prænuntia quasi calamitatis Romanæ Rhemensis erat, puer quinquenni ibi ad Archiepiscopatum evecto. Illud planè tunc primum contigit in Ecclesia Dei, inquit Batonius ad an. 925. n. 9. videri monstrum, nunquam hætenus in orbe Christiano visum nec auditum, imò nec putò mente conceptum, cum videlicet puer nondum quinquennis, nondum alicujus inferioris ordinis capax, vix ferula prima addiscens elementa, Rhemensis eligitur Archiepiscopus. Electione postmodum ex Frodoardo describit; atque Johannis X. confirmationem, tandemque suam subjungit querelam. Vidisti Lector, inquit, cujus auctoritate Pontificis. (si tamen ipse Pontifex est dicendus) id primum fuerit introductum in Ecclesia Dei, Joannis X. quo turpior nullus, cujus sicut ingressus in Cathedram Petri infamissimus, ita & exitus nefandissimus. Non ista Nicolaus vel audire tulisset, aliquisve alius legitime electus Pontifex, sed opus illo dignum, quem infamis femina, infami opere in Petri Solium intrusisset. Tales igitur dantur Episcopi Romani atque tam bene electi! Addit, ista in exemplum citò transisse; Et tandem; Utinam, quod hoc seculo ortum, cum eodem seculo fuisset extinctum, & non in posteriora secula propagatum tantum nefas, quo jura omnia Ecclesiastica sauciantur.

III. Non diu certè posthac apparuit Ecclesiæ Romanæ hæc etiam in parte dedecus. Idem enim Baronius ad an. 931. n. 1. narrat intrusionem Joannis, Sergii Pseudo-Papæ ex Marozia filii; (En fructum sub cœlibatûs necessitate electi!) Widonis Tusciæ Marchionis & matris potentiâ factam, atque subjungit; Pseudo-Pontificem (omnes ipsi sunt Pseudo-Pontifices, neque tunc alios Roma habuit) adhuc ætate juniorem fuisse oportuit, qui matrem talem meretricem haberet ætate florentem, amoribus aptam, adeo ut suâ pulchritudine Hugonem Italiæ Regem post mariti Widonis obitum provocârit, & immenso ejus damno in urbem pro- traxerit. En igitur Pontificum ætatem cognoscendi rationem! Pontificis, à quo tanto monstro Rom. Ecclesia deformiter invasa conculcata fuit, inquit idem, Baronius, ibidem.

Exempla
in sede
Romana;
Primum
in Iohan-
ne X.

IV. Aliud exemplum suppeditat ad an. 955. n. 2. 3. & 4. in Johanne XII. cujus pater Albericus munitione S. Angeli occupa- tâ atque Romanæ Urbis Principatu sibi vindicato filium heredem habuit hunc, qui tyrannus duplex malorum consilio efficitur: dum etiam in Ecclesia, inquit Baronius, ambiens principatum summum Pontifica- tum usurpat, quò totius orbis Christiani Principibus spiritali regimine præ- sit. Addunt, ita pergit, facies homines factiosi infano puero, ut quæ ejus ætatem superant, audeat atque perficiat. An autem ipse hoc tempore, hæc porro habet, plenam pubertatem expleverit, ex his, quæ Luitprandus, qui cuncta habebat præ oculis, scribit, possumus dubitare, dum recitat Imperato- ris Ottonis verba de ipso dicentis: Puer est, facile bonorum mutabitur exemplo virorum. Hæc Otto, dum excusat in adolescentulo audita sce- lera, planè significans ejus ætatem, quum plenam ephæbiam non excesserit. Verùm & illud magnopere considerandum est, sic monet n. 3. ad rei veri- tatem investigandam, quòd quando Otto Imperator dicebat ista, octavum ipse agebat in Pontificatu annum. — At quot annorum Octavianus hoc tempore esse potuit, qui puer & puerilia gerens, nominatus fuit ab Impera- tore post annos octo? Erit & hoc haud adeò difficile reperire, si nuptiarum patris & matris ejus recta ratio certi temporis habeatur. Constat quidem, Luitprando auctore & aliis, quòd pater ejus duxit uxorem Aldam Hugonis Regis filiam circa finem a. 936. adeo ut ipse etiam si primogenitus fuit, non potuerit nasci ante annum 37. qua ratione dicendum esset, ipsum ad sum- mum nonnisi annos 18. habere potuisse, cum invasit Pontificatum. Verùm ipsum non fuisse primogenitum, ex eo possumus intelligere, quòd, cum con- stet, ante hæc vitam clericalem amplexum esse, alium cui Principatus debe- retur, natum esse ante ipsum, primòque conjugii anno natum, certè

Secundu-
dum in
Iohanne
XII.

nonnisi agentem 18. annum creatum Pontificem oportuit; certè non ætate maturiorem, sed sine dubio juniorem; Ut puerum fuisse adhuc electionis vel intrusionis tempore certum quoque sit, quo quidem nomine eum octavo adhuc Pontificatûs sui anno ab Ottone appellatum esse jam jam ex Luitprando & Baronio audivimus. Abortivum istum, pergit, tunc parturit Romæ tyrannis vi pollens &c. atque ita, qui nec ætate Diaconus esse potuit, ostensus est tanquam in scena mimus Pontificem agens. Attamen accedens consensus, hunc tolerandum utcunque perditissima illa tempora persuaferunt magis, quàm Ecclesiam schismate scindere, cujus vitandi causâ, utpote mali omnium pessimi, universa Catholica Ecclesia eum est venerata Pontificem, minoris sciens esse mali monstruosum quantumlibet caput ferre, quàm duobus capitibus infamari & secari corpus unum in duo.

Cuius
exempli
nævus
magis de-
regitur.

V. Quibus quidem omnibus Baronius prodit varios & magnos electionum Pontificum Romanorum, ratione eorum, qui eliguntur, nævos. Puer electus fuit, puer sceleratissimus, atque indies pejor, pejor in Pontificatu factus, vel in scelere à marito adulteræ vel à Dæmone interfectus, & tamen in Concilio sub eo Romæ habito, quod Baronio laudatissimum est, piissimus atque sanctissimus D. Papa; sæpe audire meruit. Legitimusne Pontifex fuit, qui nec ætate Diaconus esse potuit? Non credidit Baronius, fuisse, sed mimum in scena tanquam Pontificem agentem. En igitur heic mimicam atque scenicam planè successionem! Sed consensus accessit, atque eum pro Pontifice venerata est Ecclesia; Consensus accessit ferentium, quod mutare non poterant, æquè in intrusionem, quam tamen illegitimam fuisse ajunt, ac in Pontificatu, qui proin ejusdem valoris extitit; consensus accessit Romanorum in silentio suo monstrum detestantium, licèt cæterum approbare visi sint, quos alii, parum fortè de indignitate edocti, secuti sunt, in ignorantia atque ex errore suo, alio Papâ non existente præter hoc caput monstruosum. Consensus accessit, sed ita, ut indignitate moti duo Cardinales Imperatorem (narrat Platina in Joh. XIII.) literis obsecrârint, ut clerum populûmque Rom. è manibus Berengarii Joannisque duodecimi vindicare conaretur, aliter Christianam fidem unâ cum Imperio perituram; sed ita, ut mox Imperator cum Concilio alium suffecerit, duo adeoque capita extiterint, circa quæ hodiernum fluctuant. Quid talis consensus pro Johanne potuit? Et quis Tyrannorum simili consensu non legitimatur? Præterea, ipsa illa perditissima respectu Capitem & Ecclesiæ Romanæ tempora

tempora cum hujus jactantia hodierna neutiquam consistere possunt, quibus sceleratissimos pueros atque pessimos invasores pro Patribus Patrum atque Vicariis Christi venerari necesse habuit; Atque si unquam schisma excitari debuit, & excitatum laudari meruit, tunc certè excitari debuisset, laudari meruisset; *Quemvis magis*, clamabant olim, cæso Bassiano, atque ei suffecto Macrino pacis turpis auctore, *quàm parricidam, quemvis magis quàm incestum, quemvis magis quàm impurum, quemvis magis quàm interfectorem senatus & populi.* Heic etiam (& multò magis, quia de Pontifice summo agebatur.) clamare debuissent; *Quemvis magis quàm parricidam, respectu matris Ecclesiæ, quemvis magis quàm incestum, qui turpis adulter nefanda ratione spiritualis matris thorum conscenderat, quemvis magis quàm impurum, in sensu etiam proprio atque ratione corporis, si Bassianus unquam fuit, quemvis magis quàm interfectorem animarum, qui & memoratis Cardinalibus, re patefactâ, huic nasum, illi manum abscidit.* Sic duo capita extitissent statim, sed unicum legitimum, alterum ab hoc, Deo assistente, statim deturbandum, neque corpus in duo secatum fuisset bonum, sed facile prætulisset purum impuro, virum puero, legitimum usurpatori. Ast quia bonum non fuit, atq; insuper sub continuâ tyrannide fuit, pars hunc tandem prætulit, prætulit ipse adhuc suo tempore (nefandum dictu) Baronius extra tyrannidis Albericianæ metum quidem constitutus, sed non extra metum perdendæ, abnegato Johanne, successionis, perdendæ superioritatis Pontificum respectu Conciliorum, & contra admittendi Imperatorum in Ecclesiasticis, Conciliorum convocationibus, Paparum electionibus atque depositionibus, juris.

VI. Tertium puerile monstrum exhibet Baronius *ad an. 1033. n. 3. seqq.* *Proh nefas*, inquit, *cum tyrannide Alberici Comitis Tusculani ejus filius puer in Sacro-Sanctam Petri sedem intruditur, monstrum erigitur, statuiturque portentum.* Cum enim morte duorum Germanorum Pontificum, Benedicti atque Johannis e domo sua Pontificatum, diu retentum egredi, agro animo ferret: ne id fieret, cum alium non haberet, filium, quem habebat, ætate puerum, malis artibus in Petri Cathedram Angelis reverendam idem Albericus intrusit &c. Et n. 5. *Ut autem tantum nefas attemptare præsumpserit: præcessisse diximus detestandum exemplum in puerulo electo Archiepiscopo Rhemensis, cui ad functiones Episcopales obeundas coadjutor fuerat datus Episcopus.* Sic itaque, quod in primaria Gallinarum fuerat:

Tertium¹
in Bene-
dicto IX.

fuerat sede malè præsumptum, in Apostolica usurpari posse Cathedra execranda sibi persuadet ambitio. Quæ non audet furore percita dominandi libido &c. filium in thronum provehit (horrendum ac detestabile visu!) sedentem in eminenti Petri solio puerum. Et n. 6. Ingemuit ad aspectum Catholicus orbis, haud mediocre passus in electione adeò illegitima scandalum. Ubi etiam ex Glabro subjungit, modò decennem, modò duodecennem fuisse Benedictum IX, hoc enim intruso puero nomen datum. N. 7. primò declarat, cum absque controversia cognitum fuisse & habitum in Christiano orbe Rom. Pontificem. Postea verò quoad ætatem subjicit: Ceterum quod pertinet ad ætatem, cum testetur de ipso Petrus Damiani, ab exordio suæ creationis usque ad finem luxuriis inquinatum: planè possumus intelligere, haud adeò puerum adhuc impubere fuisse, cui ex natura puritas adest, sed ejus ætatis, quæ stimulis concupiscentiæ urgeretur. En igitur rursus dignam Capite Ecclesiæ ejus ætatem probandi rationem! Non puer fuit, quia semper luxuriis inquinatus. Neque tamen ætas à Glabro posita sic augetur. Luxuries varia est; ab exordio suæ creationis luxuriis inquinatus fuit, quoad ejus fieri potuit; Urit maturè, quod vult urtica manere.

Vitium
però in-
dicatur;

VII. Quis jam tales legitimos Petri successores, Christi Vicarios, vera Ecclesiæ capita fuisse credat? Credat, quicunque velit, nos non obtusa adeò gestamus pectora. Ubi igitur tunc genuinus Petri Successor, Christi Vicarius, Caput Ecclesiæ? Ubi à Petro ad nos usque continuâ serie deducta successio? Scilicet per mimos illos, per scenicos illos Pontifices! Quid judicandum de actionibus, decisionibus, ordinationibus, constitutionibus talium? Miseri Romanenses, conferte ista cum statutis & legibus vestris, quæ ad Sacerdotium inde à Bonifacio I. apud Stellam in Vita & LXXVIII. dist. c. si quis triginta, triginta, (qui & olim Senatorium ordinem petenti necessarii fuerunt;) ad Archidiaconatum, cum quo conjuncta animarum cura, Concil. Trid. Sess. 24. c. 12. de Reform. vigintiquinque, ad professionem ordinum mendicantium viginti septem Extrav. c. un. de postul. Prælat. ad Generalatum & similia Episcopalibus apud Barbosam Collect. 15. n. 19. p. 19. rursus triginta, ad Abbatissæ dignitatem quadraginta apud Lezanam. Summ. quæst. Regul. T. III. verbo: Abbatissa n. 2. requirunt. Et cur non saltem tot annos etiam ad maximam Pontificatûs dignitatem? Conferte cum hypothésibus vestris aliis, & judicate quæso, qualis illa successio puero- rum talium, & quid non æquè jactari, imò quid in ea jactari pos-
sit,

sit, indicate; Nolite amplius dicere, *semper Spiritum S. electionibus Pontificum speciali ratione assistere*; Patimini tandem, ut adclame-
mus vobis: Væ Ecclesiæ, cujus Capita pueri extiterunt, scelerati
pueri, nec in melius mutati; pueri, quibus non tantum cura ani-
marum, id est, *de pœni. & re. cum infirmitas. ars artium* incumbibat,
sed qui universales atque absoluti æternæ salutis humanæ arbitri
existere debebant; Pueri, non antecessorum filii in regno hæredita-
rio, sed invasores in electivo, invasores tamen, à quibus legitimam
successionem ceu religionis fundamentum optimè scilicet deriva-
tis.

VIII. Saltum hîc facere oportet à prima juventute ad ul-
timam senectutem, nam ut juvenes, imò pueros electos vidimus,
ita hodie atque à longo tempore nonnisi senes, maximam partem
decrepitos & quasi depontanos ad Pontificatum eligi videmus;
Quæ extrema in eodem ambitionis sive propriæ, sive alienæ prin-
cipio juncta, æquè etiam in se vitiosa sunt; quod de altero hoc,
quoad senes nimirum repuerascentes, senes bis pueros eligi soli-
tos, saltem propediem tales futuros, postquam tales eligi solere
prius probaverimus, mox ostendendum erit, vel ex eo, quod con-
tingere solet, patebit.

*Defectus
ratione
etatis ni-
mis pro-
vecta;*

IX. In suprâ allegato Cardinalis Azzolini Aphorismo æquè
juventus etatis ac Cardinalatûs inter obstacula ponitur. In Concla-
vi Urbani V. de Cardinali Ursino dicitur: *Est nimis juvenis pro Pa-
patu.* In Conclavi Leonis X. memorantur *i vecchi Papabili*, senes
Papabiles. In Conclavi Pauli IV. de Cardinale Perusino dicitur:
*Essacerbò col praticare questo alla scoperta, l'animo de' Cardinali vec-
chi, che già era per se stesso commosso, per l'invidia presente della fat-
tione di Puteo di età più fresca di loro, per ciò che consideravano, che ve-
nisse dal tutto à toglier loro l'occasione, che potessero mai più reassumere le
speranze del Papato.* Id est: *Exacerbavit sic aperte negotiando animos
Cardinalium Senum, quos jam commoverat invidia presens factionis Pu-
tei junioris, quia cogitabant sic planè sibi tolli occasionem ad reassumendam
unquam spem de Papatu.*

*Ex Apho-
rismis
Azzoli-
ni, Concla-
vibus Ur-
bani VI.
Leonis X.
Pauli IV.*

X. In Conclavi Pii V. Cardinalis Farnesius putat, rogante Bo-
romæo, ut hac vice & in hac juventute non cogitet de Papatu, che
s'egli voleva ricordarsi degli oblighi, che haveva con casa sua, poteva sup-
plire all' età & à tutto il resto, che gli fosse d'impedimento; Si velit recor-
dari debitorum domui suæ magnitudinem, posse supplere etatis & q̃ alem-

*Pii V. Gre-
gorii XIII.
& XIV.*

cunque alium defectum. In Conclavi Gregorii XIII. Boromæo obsti-
tit novitas — Quemadmodum etiam Creaturæ Pauli I V. fecerant,
qui in Conclavi Pii V. noluerunt eligere creaturam Pauli III. di-
centes, che era honesto che i Cardinali più antichi fossero preferiti a' più
nuovi; id est; honestum esse, ut Cardinales antiquiores preferantur junio-
ribus. In Conclavi Gregorii XIV. inter qualitates S. Gregorii ad-
juvantes numeratur, quod fuit di età di 74. anni mal' affetto & da
non potere viver molto; annos 74. natus valetudinarius, & ineptus ad diu
vivendum. Contrà in eodem Conclavi inter qualitates Cremonæ po-
nitur, l'esser di fresca età non passando 56. anni; quod fuit ætate præ-
matura, natus tantum 56. annos.

Clementis
VIII. Pau-
li V. Gre-
gorii XV.
Urbani
VIII. Ale-
xandri
VII.

XI. In Conclavi Clementis VIII. non multum de Cardina-
le Aldobrandino loquebantur, giudicandosi per l'età immaturo; im-
maturus enim respectu ætatis æstimabatur. In Conclavi Pauli V. Borg-
hesius nunquam cogitavit, de se hac vice cum successu actum iri
per la sua fresca età, ob ætatem suam vegetam. Atque in eodem Con-
clavi, cum de eo eligendo ageretur, tardârunt senes, che vedevano
troncar le loro aride speranze dalla vivida gioventù di questo Signore, qui
videbant abscindi aridas suas spes à vegeta juventute hujus Domini; sed
non eis satis concedebatur temporis ad consulendum contrà. At-
que in Conclavi successoris, Gregorii XV. narratur, infinitos quasi
Curiales, qui viderant Paulum V. tam vegetum, ut verisimile fue-
rit eum omnes Cardinales sepulturum eodem aspirantes, spes
suas deposuisse. In Conclavi Urbani VIII. Borghesius senibus spem
faciebat, ne accederent Ludovisio; In eodem nova Bulla videbatur
omnia ordinasse à favore de' Vecchi, in favorem senum: In eodem de Bar-
berino non citius coepta erat tractatio ob ætatem tantum 55. an-
norum. In Conclavi Alexandri VII. multis displicuit quod Rapac-
ciolus quovis ferè momento dixit, ch'egli il non gravetur dell' età, se-
nimis juvenem esse, quasi verò, inquit Author, anni tantum ei ad Papa-
tum defuerint.

Clementis
IX.

XII. In Conclavi Clementis IX. erat Palotta, mà l'età di 70.
anni, afflitta dalla podagra, non li poteva giovare; sed ætas 70. annorum
podagra doloribus afflitta ei prodesse non potuit; quod indicat Author
Cardinalismi p. 3. l. 3. p. 297. In eodem Durazzo nihil habebat, quod
eum commendare poterat præter ætatem 75. annorum, infirmam
& decrepitam, che sono mezi alle volte, inquit Author p. 3. l. 3. p. 299.
che da loro stessi si aprono la porta al Ponteficato, mentre i Cardinali pre-
tendenti, quando veggono di non poter colpire, procurano di far qualche
vecchio

vecchio decrepito, per poter veder presto un' altra sede vacante, & le loro speranze sollevate; Id est; Quae sunt interdum media, quae ipsa aperiunt portam ad Pontificatum, nam Cardinales competitorum, quando vident se non promotum iri, curant promoveri senem aliquem decrepitem, ut sedes citò denuò vacet, & sic spes sua renovetur. In eodem etiam erat Cardinalis Gabriellis, mà la sua età non gli servi per effer troppo robusta e sana la complessione, sed etas eum non juvit ob temperamentum sanum & robustum, p. 301. Facchinetti verò considerans, se effer d'una età troppo fresca, etate non satis provectum, nihil ausus fuit de se praesumere in Conclavi, ubi erant tot alii seniores & meritis magis commendati. Ibidem praecipuus obex Odeschalchii ponitur nella sua età di soli 56. anni, robusto e sano al possibile, in etate ejus tantum 56. annorum robusta & sana quantum quidem esse potuit; obex, qui quotiescunque de eo agebatur, in memoriam vocabat viginti duos annos Pontificatus Urbani, & proin tollebat ex mente Cardinalium bonam, quam de eo conceperant, opinionem & omne desiderium eum exaltandi; quia firmiter propositum erat Cardinalibus, nolle amplius videre claves rubigine in cujuscunque manu obductas. p. 302. Tunc etiam Farnesius plus quovis alio Papabilis habebatur, per essere in età sopra di 70. anni, di complessione debole, e di culto di vita stravagantissimo, pransando bene spesso à quell' hora, che gli altri dormono; e cenando quando gli altri si levano, quia erat jam septuagesimum aetatis annum supergressus, temperamenti infirmi, & vita genere plane inordinato, saepe prandium sumens, aliis dormientibus, & coenam, aliis surgentibus. p. 313. Tamen ibi p. 318. nempe Bonvisio Hispani favisse dicuntur juniore, per lo desiderio, che si trovava in loro, di veder un Papa giovine, per desiderium, quod habebant videndi Papam juvenem, ne quovis die expositi sint mutationum & variationum periculis; Mà la prima sua eccezione fu quella della sua età di 62. anni e non più, e quel che più importa, robusto e sano, propria da poter vivere altri 20. anni massime per essere huomo assai dissipato, amando di goder del bel tempo, anco con iscapito de' negotii, onde gli altri Cardinali, che preterendone haver parte ne gli altri Conclavi, ad ogni altra cosa pensavano, che à dar le chiavi ad uno, che haverebbe aperto le porte dell' altra vita à tutti p. 319. Id est: Sed ei primò obstitit etas sexaginta annorum tantum, sana & vegeta, quod maxime impediebat, ut potuisset adhuc viginti annos vivere, praesertim quia non valde negotiis aut curis alligatus genio indulgere didicerat, etiam cum negotiorum dispendio, hinc alii Cardinales, qui volunt habere partem in aliis

Conclavibus; omnia alia malebant potius quam claves dare illi, qui aperuisset omnibus vite alterius portas.

Eiusdem;

XIII. In eodem Conclavi rumor, Rospigliosum Papam futurum, credebatur à multis, supposito, velle sic Cardinales deponere Papatum apud hunc, il qual non potendo sopravvivere al più lungo che 4. ò 5. anni, per i suoi attacchi, venendo in questo mentre à scemarfi probabilmente con le morti loro il numero de' Pretendenti più avanzati in età, ed avanzandosi sempre più gli altri, si farebbe poi nell' electione dell' altro incontrata minor difficoltà e facilitata la strada al resto de' Pretendenti p. 350. Id est; qui non ultra quatuor aut 5. annos vitam continuare ob dura accidentia valens, interea temporis tamen mortem seniorum videre possit, simul quoque numerum pretendendum diminutum, aliis contra aetate & spe crescentibus, ut minor foret post in electione difficultas & via facilis redderetur reliquis pretendentibus. Ginettus videns tunc negotia aliquantum intricata inter Farnesium & Rospigliosum, & male disposita pro Barberino ipse cepit quandam tractationem pro se ipso. In eum finem se contulit ad Barberinum, rogans, ut se commendatum habeat, & rogatus à Barberino, quo auxilio miteretur, respondit: omnem spem suam in ejus Eminentia & 82. annis, quos humeris gestaret, sitam esse. Boni sunt anni, (excepit Barberinus) sed pessimum est, quòd alia etiam requiruntur, & 30. Cardinales Ipsi plus prodesse possent, quàm 82. anni; me quod attinet, non Ipsi deero, tanquam creaturæ meæ bene meritæ, sed dubito valdè, me multum pro Ipsi persona facere posse, quando nihil pro me ipso efficere potui — Neque mentiebatur Barberinus Ginetto, poichè le sue pratiche morirono nella culla, molitiones pro ipso quasi in herba suffocata fuerunt. Licet idem fuaserit; Fa di mestieri tentar la fortuna, per non iscusarsi d'haver ignorato il bisogno p. 354. 355. Id est; Fortunam tentare juvat, ne quis sibi defuisse putetur. De eodem Ginetto ipsum Conclave habet, eum per l'età di 83. anni, per aetatem 83. annorum satis probabilem visum fuisse, juvante eum l'opinione della breve durata del Ponteficato, e che non toglie le speranze ad altri, opinione brevis sic duraturi Pontificatus, quique spem aliis non adimat; sed videtur, ita pergit author, famam sordidissimam avaritia & Nepotum genium multum ipsi obfuturum unà cum opinione, Barberinum ipsi non adjumento futurum, videbatur enim, eum tempore praterito non invenisse in illo tantum gratitudinis respectum, ut ex æquare censeret beneficia à Barberinorum familia in Ginettum collata.

XIV. Eum

XIV. Eundem ætatis respectum post mortem Clementis IX. obtinuisse, ex eo patet, quòd tunc ita canere potuit Febo Vaticinante *L'Ambasc. di Rom. p. 248.* Clemen-
tis X.

Conti, Nini, Roberto & Azzolini
Chigi, Gualtier, Caraccioli, e Savelli,
Pazzuli, Piccolomini, e Gorfini,
Rossigliosi e Mancin sono di quelli,
Che non havendo anco canuti i Crini,
Non occorre di lor, che si favelli,
Di leggeri per hor, dunque la passo,
E per molt' anni lascio andarli à spasso. Id est:

Contini &c. nondum canos crines habent, ne levis quidem de illis nunc mentio facienda, quare eos mitto & per multos annos animi gratià ambulare sino. Manet igitur ad hodierna usque tempora Lottini Dissert. de Concl. effatum: Quò quis senior, eò etiam est aptior.

XV. Atque, quia sic ætas provecta commendat, hinc frequens Cardinalibus senectutem atque imbellem valetudinem simulare, feruntque, Cardinalem aliquando à Nobili Virgine de causa simulationis interrogatum causam quoque aperuisse eandem cum illa, ob quam Virgines contrarià quidem simulatione juniores videri velint: Hinc se-
nectutis
atque im-
bellitudo
tum simu-
latio. Ex-
emplum.

Hic querit Sponsam, valde cupit illa maritum.

Vide de hac simulatione *L'Amb. di Rom. p. 16. 21. 81. 103. 113. 235. 236. 239. 244. 245. 255. 257. 294.* Nec non *Concl. Sixti V.* ubi Savellius moribundum simulavit, sed creditum, che il suo male &c. malo unico, id est, nimio Papatus desiderio eum urgeri. Exemplum illustre, & quod omnium loco esse possit, damus Sixti V. quem & aliàs perfectum simulationis atque dissimulationis exemplar exhibuimus: Non si rosto si vide Cardinale, inquit Author *Vita p. 1. l. 5. p. 276.* che comincio à camminare per quella strada, per dove si camina al Papato &c. Id est: Quam primum Cardinalis factus fuit, cepit illà vià incedere, qua ad Papatum itur; servans suum, quod jam ante conceperat, propositum claudendi oculos ratione negotiorum omnium, quæ in mundo fiebant, nulli planè se addicens; ut eò quietius vivere posset, vineam emit in vicinia S. Maria Majoris, ubi vivebat vivendi genere secretiori cum modesta familia. p. 281. Tingebar, se multo magis provectum ætate esse, quàm verò erat, & planè agrum atque infirmum, p. 301.

XVI. Cum invisiendi essent Cardinales à Gregorio XIII. Respectus
venerationis
suum. promoti, Montaltius, qui jam ultra tres annos agrum atque languentem

Simulaverat, & videri voluerat obnoxius mille infirmitatibus, sapendo benissimo, che i Cardinali ultimi, non cercano mai di promuovere al Papato, che huomini non solo vecchi, mà di più infermatici, e di poca durata, per poter poi con la morte di questi avanzar' ancor essi la loro fortuna; multiplicò le sue infermità finte ò le fintioni delle sue infermità, acciò &c. optimè gnarus, Cardinales ultimos semper promotionem senum imò decrepitorum & brevis durationis querere, ut iis mortuis & ipsi fortunam suam promovere queant; multiplicavit fectas suas infirmitates vel fectiones infirmitatum suarum, ut novi isti Cardinales eo facilius ad promotionem suam concurrerent, in casu sedis vacantis, qua brevi secutura videbatur, Gregorio de die in diem se pejus habente. p. 305. 306. In visitationibus non, aliorum ad instar, præceps erat, neque duorum mensium spatio 19. Cardinalium recens creatorum visitationes à se absolutas videbat, secundo aut tertio die nonnisi unicum invisens, planè languidum atque male sanum præ se ferens, atque apud quemvis se excusans, dicendo, che la debolezza delle sue gambe, cagionata del uso degli anni, che se gli erano augmentati su il dosso, non gli lasciavano libera quella buona Volontà, che haveva di rendere il suo debito; perche in fatti non gli restava altro di sano che la buona volontà: Id est: Infirmitatem pedum suorum, quam longus annorum usus effecerit, qui aucti sint super humeris suis, non sibi liberam reliquisse bonam illam voluntatem, quam habebat ad debitum reddendum; quia in facto non sibi aliquid sani restiterit præter bonam voluntatem.

*Mendacii
de atate
duplicis;
& Consi-
storiorum
raro &
nonnisi
cum si-
mulatione
perpetua
frequen-
tatorum.*

XVII. Observat etiam Author, Cardinalem 7. annos ætati suæ addidisse interrogatum, imò etiam non interrogatum de senectute sua locutum esse, ast Pontificem factum tot ademisse, *forse*, inquit Author, *per far crepare i Cardinali*; Id est: *fortè ut rumpantur Italia Cardinalibus.* Ob quam sermonis varietatem etiam ultra quatuor ad nativitatis locum miserint, qui certum quid ibi cognoscerent. Atque ut eò magis omnes de sua ætate decrepita atque infirmitate persuaderet, non tantum non cum ardore visitationes postulavit, sed neque ordinariò Consistorium frequentavit, atque illuc rarò concedens modò brachio hujus, modò alterius inniti visus fuit, & quando per scalas ascendere aut descendere debuit, tanta, quanta concipi potest, arte usus est, quasi testaturus, se non amplius valere; Et quando exeundum fuit ex Congregationibus atque Consistoriis, ordine præcedentiæ planè neglecto, semper ultimus exivit, ad quoslibet quinque aut sex gradus quasi per quartam horæ

horæ partem quiescendo, quasi aerem captaturus, & quasi reverà non plùs posset.

XVIII. Quod omnes maximâ admiratione replevit, eo in Pontificem electo, atque manifestato, arte omnia facta esse; revera enim omnia ex necessitate facere visus erat; Hinc omnes quasi ei commiserabantur, dicentes: *Buon vecchio, havete fatto il vostro corso. Dio vi dia forza.* Id est: *Bone senex, absolvisti cursum tuum. Deus te confirmet!* Cùmque Cardinali Austriæ chartis unâ cum aliis ludenti nunciaretur, Montaltium adesse, respondit; *Che va facendo questo Lazaro quattriduoano? Quid vult Lazarus ille quattriduanus?* Cùmque idem Montaltium in partes Hispanorum pertrahere vellet, hoc responsi tulit, *che per lui non era più capace di far partito nel Mondo, per che gli suoi anni lo chiamavano di momento in momento nel Cielo;* Id est; *se non amplius capacem esse partium in Mundo sequendarum, cùm anni sui se singulis momentis in cælum vocent.* Multi Cardinales recens creati dicebant, quiescere debere, atque satis eum ab ætate excusari, neque amplius obnoxium esse debito tot visitationum Romæ consuetarum; Ita etiam Torresius per scalam ascendentem cum tanta molestia, ac si halitus eum deficere velit, videns, manibus prehensum allocutus est ita: *Monsignore voi siete carnifice con voi stesso, per voler esser generoso con gli altri: Domine, carnifex tuus es, dum aliorum ad instar generosus esse cupis.* Ipse Castagnæ Cardinali dicenti: *Monsignore, vi veggio molto cambiato di quello erate in Spagna; Domine, multum te video mutatum ab eo, quod in te erat in Hispania,* respondit; *La vecchiaia non ha discretione, mi tormenta più di quello vorrei; Senectus in discreta est, me plùs quàm quidem mihi gratum est, torquet, atque illo excipiente, videri sibi, se ex ore ejus audivisse, ambo n eodem anno natos esse, regessit; ad un huomo infermaticcio come me, dieci anni di vita sono venti; id est; homini valetudinario, qualis ego sum, decem anni sunt instar viginti.*

*Judicii
aliorum,
quos de-
ceperat;*

XIX. Sic cùm à Cardinale Nepote S. Sixto licèt in speciem invitatus, atque regerens, *che non era più in stato di trovar si ne' Festini, se non amplius in eo statu esse, ut convivii interesse possit;* ad convivium detineretur, bis deliquium animi (sed fictitium) passus est, ut dicto Cardinali de sua imbecillitate fidem faceret, quam & fecit, dum hic semel atque iterum dixit: *Monsignore, si non mangiate, morirete prima d'esser Papa; Id est; Domine si non edis, morieris antequam Papa fias.* Respondit Montaltius: *E che si fanno Papa i moribundi?*

*Eorum,
qua ante
Convivium
apud S.
Sixtum
& in Con-
vivio di-
cta fue-
runt,*

Et

Et quid si moribundi Pape fiunt? atque subjunxit; *se non credere prolongationem notabilem vite suae; cum quaedam stomachi imbecillitas sibi quotidie halitum praecludat; Cumque S. Sixtus: Stomachum remediis calidis corroborandum esse, diceret, excepit: Che li speciali davano per l'ordinario rimedi, non anni; Medicos ordinario dare remedia, non annos.*

Simula-
tionis
mortem
Pontificis
proximè
antecedentis.

XX. Cum autem intelligeret desperatam Pontificis & ultimam valetudinem, societates, quantum potuit, evitare studuit, domi semper manendo, ut Cardinalibus persuaderet, se mox Pontificem secuturum in alterum mundum; Cumque Pontifex restitutus esset, non tamen ipse, sed semper de misero suo statu conquestus est, qui ne horam quidem quietis indulgeret; atque ita modis omnibus sanitatem suam abscondere novit, ut ipsi ejus domestici fraudem non observare potuerint; hinc saepe in urbe praedicabant; *Che era un gran miracolo, ch'egli potesse vivere sì lungamente; Id est. Miraculi ingentis instar esse, quod tamdiu vivere possit. Id quod Montaltio apprimè placuit, utpote unicè quaesitum, qui &, quando congregationibus & Consistoriis interesse noluit, per aliquem ex suis Cardinalibus morbum suum nunciari curavit, dicente aliquando non nemine; haveremo ben presto un luogo vuoto nel Consistoro, per che Montalto se ne va all' altro Mondo à gran passi. Id est: Habebimus mox locum vacuum in Consistorio, quia Montaltius magnis passibus ad alterum Mundum festinat.*

Simula-
tionis, in-
tellectu
antecessoris mor-
te, & oc-
casione
agilitatis
antecessoris;

XXI. Mortuo Pontifice, cum Montaltius cum alio quodam in via esset ad invisendum moribundum vocatus, atque hic diceret, nuntio de morte accepto, *se non vederemo il Papa vivo, lo contemplaremo morto; Id est; si non videbimus Papam vivum, eum contemplabimur mortuum.* Sic ad continuationem itineris hortari volens; ipse respondit: *Per me, me ne ritorno &c. Id est; Me quod attinet, revertor ad habitationem meam, ut cogitem de rebus meis, certus enim sum, me eum mox secuturum esse.* Eundem Pontificem nonnunquam equum cum agilitate summa ascendere videns, aliquando dixit: *Piaceffe al Cielo, che, io potesse farne tanto; Id est; Utinam ego tantum facere possem!* Et certè planè se ista agilitate privatum esse finxit, nunquam ferè equo vehi volens, quasi ob imbecillitatem, & quando gravi necessitate adactus debuit, semper dimidium horae spatium stare, atque auxilium suorum expectare solitus fuit, dicens aliquando praesentibus, *ho più bisogno d'esser portato d'huomini alla sepoltura, che d'un Muletto interno alla Mura; Plus necesse est ut ab homini-*
bus

ibus ad sepulturam porter, quàm verò à mulo circa muros. Et aliâ vice: La Bara m'è più propria che il cavello. Feretrum mihi magis aptum est equo. p. 306—323.

XXII. Libro quinto p. 339. primò dicit Author; quosdam vidè non credidisse Montaltium Papam futurum, quia tantis infirmitatibus obnoxius visus sit, licet reverà maximè sanus omnium Cardinalium & inter competitores natu minimus fuisset, utpote tantum 64. annos natus, quos tamen fictionibus suis ita auxit, ac si 70. essent. Hora, inquit Author—chi mai &c. Id est; Jam, quis unquam credidisset, Papam factum iri eum, qui videbatur singulis momentis casurus per plateam incedens, & qui difficulter pedes suos regere videbatur? Et tamen maxima, quæ videantur diversæ à rationibus Pontificatus fecerunt Papam Montaltium. Sede vacante ad Decanum dixit: Si sciret Conclave diu duraturum, se non ingressurum, cum probè noverit infirmitates suas vitæ suæ finem ante electionem completam acceleraturas esse, (atque ista dicens tussiebat pessimè.)

*Judiciū,
eum ob in-
firmita-
tes ine-
ptum esse,
& verbo-
rum de
non ingre-
diendo
Conclavi.*

XXIII. In Conclavi Capitibus de promotione sua loquen- tibus sermonemque finientibus, statim tussire coepit, quasi jam jam simul Spiritum redditurus, post, compositâ ad imbecillitatem voce, subjungens; che per lui &c. se quidem fore Papam paucorum dierum, quia suæ infirmitates sibi halitum intercludant, & multò magis, quia se ineptum noverit ad tantum onus sustinendum. p. — 370.

*Verborum
ad Pro-
motores,*

XXIV. P. 371. loquitur Author de barba inordinata, ut magis videri possit senex, & æger; atque ex relatione conterranei Sixti, qui eum sæpe inviserit, fratre ibi ministrante, quomodo certos moribundi actus facere noverit, maximè tribus aut duobus ante Pontificatum annis, in quibus rarò neque unquam sine baculo, & collo torto egressus sit, quasi jam jam casurus. Provocat idem Author ad Scriptores atque testes alios. p. 371—373.

*Barba in-
ordinata;
Actuum
moribun-
di, & in-
cessus.*

XXV. Jam supra ex eodem Authore indicavimus, quomodo Monaltius electus robustam statim naturam prodiderit studio, altâ voce; Te Deum; intonando; baculum abjiciendo, atque Papatum bonam Medicinam agnoscendo. Idem p. 418. seqq. indicat, in quantum populus in primo Papæ conspectu mutationem admiratus fuerit subito factam, semper ingeminando: Dove è il Papa? Dove è il Papa? Ubi est Papa? Ubi est Papa? quasi non amplius eum cognoscentes, atque etiam invicem dicendo: Non è questo &c. Id est; Nonne est hic Cardinalis ille, qui languidus per urbis plateas incedebat quasi

*Mutatio-
nis subita,
judicii que
de ea lati.*

jam jam casurus? Nonne ille est, qui videbatur non posse pedibus stare? Nonne ille est, qui capite demisso, & collo ad humerum unum pendente incedebat? Sed quomodo jam erectus & Majestate plenus incedit tanquam alter Aaron? Neque admirationem frustra fuisse docet Author, perche &c. Id est; quia haecenus nunquam tam improvisa metamorphosis & mutatio similis in ullo alio homine apparuit. Idem p. 419. introducit Medicæum, cum ad adorandum Papam accederet, dicentem: *Vostre Santità ha un altro garbo di quel che haveva da Cardinale*; Id est; Sanctitas V. aliam nunc speciem præ se fert ab illa in Cardinalatu, atque Sixtum respondentem: *Mentre noi fummo Cardinale &c.* Dum Cardinalis fuimus, humeris demissis incessimus, quærentes in terra claves cæli, sed quia nunc illas invenimus, in cælo servamus, quia non amplius opus habemus ullius in terris. Loquitur p. 423. de obambulatione Papæ cum un passo sollecito, &c. Id est; passu sollicito & leve pede, extra consuetudinem, cum nunquam obambulare solitus sit, sed tantum stare corpore curvo, hinc multiplicatus fuit stupor in oculis & animo suorum familiarium &c.

Exempla
alibi; Te-
stimonia
de requi-
sito sene-
ctutis.

XXVI. Haecenus simulationes Sixti respectu Senii atque adversæ valetudinis. Quem tamen non solum simulasse constat; quamvis non omnibus successus simulationis idem responderit; Non certè Celso, de quo in *Vatic. sopra i Porpor. L'Ambasc. di Rom.* p. 253. legimus: *Celso s'inganna à simular vecchiaia*. Id est; Celso frustra senectutem simulat. Vide etiam, quæ supra innuimus. Simulationes autem istas parit promotio senum atque languidorum. Sed causa causæ jam ex dictis constare potest. Addimus tamen majoris confirmationis ergò, testimonia, unum atque alterum. Unum Joh. Fr. Lottini in *Dissert. de Conclavi*; Senectus, inquit, ei, qui ad Pontificatum adspirat, sine dubio magnum adfert adjumentum, per naturam enim senes diu vivere non possunt: quod non ii tantum, qui & ipsi honorem hunc ambiunt, sed omnes etiam ferè Cardinales in eligendo Pontifice spectare solent. Siquidem novi Pontificis creatio semper eis aliquid affert emolumenti. Consentit Anonymus in *Dissert. de Creatione Pontificum*. Ad Pontificatum adipiscendum, inquit, provec-ta ætas multum juvat, non solum eorum respectu, qui ad eandem dignitatem adspirant, sed eo etiam, quod Pontificis mutatio omnibus & singulis aliquo modo sit fructuosa. Atque idem etiam confirmat illustris atque ingenuus Thuanus lib. 134. ita scribens: Nihil magis in votis habet populus in urbe, & Cardinales in Conclavi, quàm ut brevis ævi Pontifex creetur, dum hi ad illud fastigium adspirant, & crebra mutatione in spem ejus adipiscendi eriguntur:

Popu-

Populus autem, qui edium direptionibus gaudet, cum aliquis ex Collegio plerumque falso Pontifex renuntiatur, id quotidie evenire exoptat. Nobil. Sandis Relat. dello stato della relig. cap. 31. his verbis: *Ætas aut infirmitas maximè commendat Cardinalibus, acciò il luogo tosto resti vuoto di nuovo per l'acquisto del quale sempre si fanno pratiche e disegni immediatamente doppo la nuova electione. Id est; Ut locus citò denuò fiat vacuus, ad cujus acquisitionem semper molitiones & proposita suscipiuntur immediate post novam electionem. Addo; commendare etiam Principibus, quorum interest, ut Italia maximè pacata maneat faciliùs Juvenili fervore turbanda, dum quieta magis senum mens est, atque aliis ordinariò curis occupata, quamvis etiam in allegatis Hispani semel tot atque tam citò se invicem excipientium mutationum pertæsi minùs provectum maluisse visi sint.*

XXVII. Atque hanc quoque senum electionem Monarchiæ Pontificiæ quodammodo utilem dicas. Sic Author *Vite Sixti V. p. 1. l. 1. p. 9.* ait: *Come l'altre Monarchie &c. Id est: Quando alia Monarchia debiles facta sunt, quando in potestatem juvenum & inexpertorum pervenerunt, hac (Pontificia) aucta fuit, quia ad eam regendam queruntur homines maturi, non tantum annis, sed & judicio & prudentiâ.*

*Utilitas
Electionis
senum;*

XXVIII. Ab altera verò parte quoque incommodum notari videas. Statuit enim Nobil. Sandis l. c. c. 9. *Politiam Romanam magno hoc defectu laborare, quem ambitio incorrigibilem faciat, quòd senes ex diversis familiis, imò & nationibus (quod rarissimè nunc respectu magnarum nationum accidit) eligantur, sicque accidere, ut rarissimè successor antecessoris placita confirmet, sed invidè potius subvertat, saltem humori suo convenientia substituat, sicque etiam duplex ibi sit mutatio regiminis, obstaculum nondum obtenta in omnes absoluta potestatis. Idem, ubi de Paparum divitiis agit, atque ad quæstionem, cur sepe Papæ pauperes sint, parum argenti in thesauris habentes? hanc secundam causam assignando respondet: Fieri propter il peggio governo d'Italia, pessimum Italia regimen, cujus causa frequens Paparum mutatio habeatur, & desiderium agnatos promovendi, quomodo &c. Consentanea habet Macchiavellus Princip. c. XI. vers. Gallic. ita existimans: Tour ce, que pou voit faire &c. Id est: Omne illud quod Papa aliquis decem annorum spatium facere posset; (ordinariò enim non ultra (in Papatu) vivunt;) consistit in equandis suæ partis cum illis adversa viribus, sufficiente reliquo vite tempore ad exterminandam Ligam contrariam.*

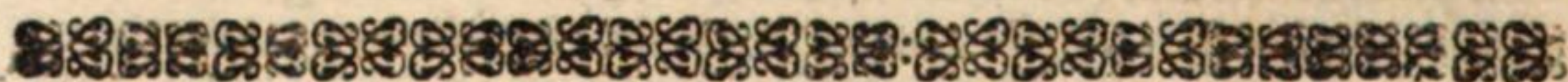
*Incommoda
da ejus-
dem.*

*Commoda
& incom-
moda.*

XXIX. Nempe habent sua commoda atque incommoda istæ senum electiones: Et quatenus & quando prudens atque expertus juvenilique ardore destitutus, cautus in omnibus, neque jam ab ingenio derelictus deligitur, hinc causa Pontificia multum juvatur; Sed quatenus & quando eligitur sive jam repuerascens, atque alienæ tantum libidini prætextum præbens, aut mox præbiturus, sive cæco erga Nepotes amore ad eos exiguo temporis spatio ditandos actus, & quatenus frequens mutatio non tantum periculosa, sed & noxia est, noxia thesauris, ut vocant, Ecclesiæ, noxia in frequentior: Vi consiliorum mutatione; hinc non exigua ab istis senum electionibus damna manant.

*Vitium
Electionis
Senum;*

XXX. Sed vel maximè indignæ atque vitiosæ apparent. Dum, prout dictum est, non tantum ab ambitionis, vehementia procedunt, atque nævum ambitio quoque incorrigibilem facit; Sed dum porrò immenso Papatûs Cælo non digni Atlantes, sed infantes sufficiuntur, bis pueri vel jam, vel mox futuri, futuri pariter alienæ ambitionis ludibria, non sine ingentibus, quæ jam innuimus, damnis.

SECTIO SEPTIMA,

In qua,

De vitiis & nævis Electionis Pontificum Romanorum ratione pietatis, probitatis agitur.

Breviarium.

I. Quatenus Virtus requiratur; II. Quanam maximè virtutes requirantur; III. Vel virtutum simulatio probatur; IV. Apertè rejicitur, cujus conscientiam delicatam esse præsupponunt; V. Virtus sæpe impedimento est; VI. Aliquando quidem nonnulli se malis foriter opposuerunt & eorum Electionem impediverunt; VII. Ast sæpius pessimi eliguntur, quod partim pessimis multorum ante Pontificatum moribus, partim verò magnis plurimorum in Pontificatu vitiis probatur; VIII. Generalius; IX. Specialius; Et quidem ex Seculo VI exemplo Vigilii; X. Ex Seculo VII exemplo Sabiniani. XI. Ex Seculo IX exemplo Iohanna, & testimoniis Genebrardi, Aventini, & Genebrardi iterum; XII. Vernheri Rolfink & Baronii; XIII. Exemplo Nicolai primi, Genebrardi iudicio Sancti; & Adriani II. XIV. Martini II. & eadem inter laudatos positi; Testimoniis Platine in Formoso, Stephano VI. & quibus

ejusque exemplo; Querelis Baronii; Et exemplo Bonifacii VI. XV. Testimonio Platina & Onuphrii in Romano I. XVI. Exemplo Theodori; Testimonio Platina & Stella in Ioanne X. al. IX. ejusdem & Stella in Benedicto IV. XVII. Testimonio Platina in Leone V. Exemplo Christophori I. & testimonio rursus Platina de brevi monstrorum Seculi X. regimine, quod & numero Pontificum illius seculi confirmatur; Testimoniis item Rolfinki, Naucleri & Bellarmini. XVIII. Exemplo Sergii; Et testimoniis generalioribus Baronii & Platina; XIX. Testimoniis item Cranzii, Onuphrii, Rolfinki. XX. Exemplo Iohannis X. al. XI. & querelis Baronii, Rolfinki, Cranzii. XXI. Iohannis XI. aliorum, Leonis VII. & Iohannis XII. exemplis. XXII. Exemplo Bonifacii VII. Querelâ Platina; Exemplis Iohannis XVI. & XVII. XXIII. Testimoniis Gerberti Rheimensis; XXIV. Bellarmini, Genebrardi & Ottonis III. respectu Seculi XI. Pontificum. XXV. Exemplis Sylvestri II. Benedicti VIII. & IX. Iohannis cuiusdam & Sylvestri III. XXVI. Querelâ Platina in Clemente II. XXVII. Testimonio Leonis V. de predecessoribus & testimonio Platina in vita eius, ejusdemque exemplo. XXVIII. Exemplo Gregorii VII. & testimonio Anonymi, qui Vitam Henrici scripsit; XXIX. Exemplo Urbani II. XXX. Paschalis II. XXXI. Testimonio Iohannis Sarisburiensis ex Seculo XII. XXXII. Bernhardi Clarevallensis; XXXIII. Carminibus Bernhardi Morlinensis, Hildeberti Cenomanensis; & Dialogo Honorii; XXXIV. Exemplis Adriani IV. Alexandri III. Coelestini III. & Innocentii III. XXXV. Exemplo Honorii III. Gregorii IX. & testimoniis ex historia Friderici II. & Seculo XIII. XXXVI. Exemplo Innocentii IV. XXXVII. Iohannis XX. al. XXI. & Nicolai III. XXXVIII. Martini IV. XXXIX. Testimonio Germani Constantinopolitani; XL. Ex occasione ad Atheismum data à quibusdam & exemplo Bonifacii VIII. XLI. Ex Seculo XIV. Benedicti XII. XLII. Querelâ statuum Imperii; XLIII. Exemplo Clementis V. & Iohannis XXII. XLIV. Urbani VI. XLV. Clementis VII. XLVI. Bonifacii IX. XLVII. Testimoniis Nicolai Orem; XLVIII. Theodorici Vric. XLIX. Petrarcha; L. Brigitta. LI. Ex Seculo XV. exemplo Gregorii XII. Epitaphio Vladislai; Dicto Alphonsi; LII. Exemplo Iohannis XXIII. Eugenii IV. Pii II. LIII. Pauli II. LIV. Sixti IV. LV. Innocentii VIII. LVI. Alexandri VI. LVII. Ex Seculo XVI. Exemplis Iulii II. LVIII. Leonis X. LIX. Adriani VI. exemplo & testimonio; LX. Testimoniis ex Onere Ecclesie; LXI. Exemplis Clementis VII. LXII. Pauli III. LXIII. Iulii III. LXIV. Pauli IV. LXV. Pii IV. LXVI. Pii V. & Gregorii XIII. LXVII. Sixti V. & Clementis VIII. LXVIII. Ex Seculo XVII. Pauli V. LXIX. Urbani VIII. LXX. Innocentii X. LXXI. Alexandri VII. & Clementis IX. ubi etiam observatio de Clemente X. & aliis. LXXII. Innocentii XI. & Alexandri VIII. ubi etiam observatio de Innocentio XII. LXXIII. Patet igitur, à multis Seculis plurimos non satis probos, multos planè improbos electos fuisse; Contra exemplum primarum seculorum. LXXIV. Post qua pauciores probi ex testimonio VVesseli, Anonymi, Guicciardini. LXXV. Quod ita constat ex Authoribus Pontificiis & vitis, quæ adulatoriè scribi solent. LXXVI. Adducuntur testimonia generaliora de corruptione Roma, ex Mantuano. LXXVII. Urbis honeste eandem faciem esse ostenditur; LXXVIII. Confirmantur dicta de impro-

bitate Pontificum ex Legatione Romuli ad Romanos; LXXIX. Proverbio de Pontificum probitate, Guicciardini testimonio, & bonitatis in Pontifice distinctione; LXXX. Exaggeratur Pontificum improbitas ex Decretalibus &c. LXXXI. Qua impudentia convincit Iesuitam Ottonem, Romæ Gloriosæ Authorem; LXXXII. Sed pii esse & eligi deberent; LXXXIII. Neque ullo modo excusari possunt mali; Non paucitate suâ; LXXXIV. Neque meritorum participatione; LXXXV. Neque etiam Ecclesiam Romanam, ut jactatur, gloriosam & illustrem reddiderunt. LXXXVI. Neque etiam excusari possunt navorum parvitate. LXXXVII. Neque solida sunt excusationes Baronii; aut illa à V. T. Sacerdotibus, Scribis & Phariseis desumpta; LXXXVIII. Neque etiam malum à malis tollunt, sed augent potius, dicendo, non bene electos fuisse; LXXXIX. Augent etiam, quando malos non numerant; XC. Augetur denique malum, quia corrupti mores fidem & regimen quoque inficiunt.

Quate-
nus vir-
tus requi-
ratur;

I. **P**ergimus à senectute ad alia requisita; Neque enim senem esse satis est; inquit Joh. Fr. Lottinus Dissert. de Concl. De virtutibus primorum Episcoporum Romanorum jam diximus. Mutato jam statu, alia etiam atque longè plura requiri videmus. Quamvis bona requisita & antiqua satis retineat Onuphrius in Paulo III. dicens: Legendus, qui etate, prudentia, rerum diuturno usu, inveterata virtute & præcellentibus litteris præ omnibus emineat. Tres verò qualitates præcipuæ in Conclavi Urbani VIII. enumerantur; bonità di vita, litteratura e prudenza esperimentata in ogni sorte di negotii. Id est: Vitæ probitas, eruditio & prudentia experimento cognita in omni negotiorum genere. Initium faciamus à prima, Vitæ nimirum probitate: Primò probitas requiritur, inquit Lottinus l. c. cujus amor nec natura pravitate, nec educationis vitio in hominum animis ita obliterari atque extinguere potest, quin aliquod ejus studium atque desiderium remaneat: unde fit, ut boni ab improbis etiam honorentur atque magni fiant. Idem dicit Anonymus in Dissert. de Creatione Pontificum: Sed & virtutis magnam vim hîc esse, non negandum est; neque enim quisquam tam malus est, quin natura quodam instinctu & desiderio ad bonum feratur. Hîc autem notari meretur, quàm tenuiter de probitate post alia requisita loquantur: Neque senem esse satis est; sed & virtutis magnam vim &c. Neq; etiam adhibent vel sanctitatis veræq; pietatis nomina. Atque quasi præveniunt & præoccupant objectionem, quomodo ab Electoribus talibus virtutis ratio haberi possit, cum plerique minùs virtute præditi sint; respondéntque, id provenire à communi etiam malis instinctu virtutem amandi. Cui addi posset persuasio, probos viros minùs nocere, benefacere magis, atque probos vi-

nos magis authoritati Pontificiæ conservandæ aptos esse; quod & Author Vitæ Sixti V. agnoscit, *exemplarem vitam & bonitatem spectari tantum, quia ad humana prudentiæ molimina sit necessaria.* Nam, ut larvatus Mozambano rectè c. 8. p. III. ait, *Majestas istius Principatus sanctimoniam potissimum opinione stat.* Sed & sequentia docebunt, eos vix umbram virtutis requirere atque invenire. Non requirunt certè, si vera sunt Papirii Massoni l. 6. de Episc. Urbis in Jul. III. verba: *Sanctitatem in Pontificibus nemo hodie requirit, optimi putantur, si vel leviter boni sunt, vel minus mali, quam ceteri mortales esse soleant;* Sique vera dixit D. Olympia Vit. p. 42. ad Fratrem paulò post eligendum: *Meritum potest promovere ad Cardinalatum, sed non ad Papatum, hic aliis opus est.* Et iterum: *Non respiciunt Cardinales ad virtutem in Electione Pontificis* p. 43. Et consentiens libri Author p. 59. *Meritum personarum non ingreditur Conclave, neque qualitates bonas prentendentium considerant Cardinales.* Et p. 445. rursus: *Si quidem bonitas vitæ respiceretur in Conclavibus, ob eam honore illo dignus esset, Card. Franc. Barbarinus.*

II. Cum verò plures sint Probitatis, sive virtutis partes, ita tamen pergit Lottinus, *ex Pontifici futuro magis necessaria ex stimantur, quæ aliorum serviunt utilitatibus & commodis: ut sunt, Beneficentia, Comitas, sive Affabilitas, Justitia & similes. Parsimonia enim, Temperantia, Continentia & aliæ, quibus homo se ipsum regit, laude quidem dignissimæ sunt virtutes, at multò magis in Principe ex desiderantur, quibus magnitudo ejus aliis quasi communicatur.* Et alter ille: *Sed quarum à Cardinalibus ratio habetur, virtutes illæ sunt, quæ alteri prosunt, ut Justitia, Affabilitas, Mansuetudo, Beneficentia, Facilitas in communicanda sua cum aliis dignitate, similisque.* Apparet, nullam hinc internæ sanctitatis veræque pietatis rationem haberi; nihil de sincero Dei, veri cultûs, Evangelii-que amore, nihil de zelo pro veritate, nihil de studio conversionis fratrum auditur: Nullæ aliæ virtutes requiruntur, quàm quæ cuivis Principi seculari æquè necessariae sunt, ab illo æquè requiruntur, ut & verbis expressis quid in Principe maximè desideretur, hic exponitur, tali nempe, non, Vicario Jesu Christi, non, Successore Petri, non, supremo Ecclesiæ Universalis Pastore; Ecclesiæ, quæ non sit regnum aliquod mundanum. Imò nullæ aliæ virtutes requiruntur, quàm quæ Electores commodorum suorum avidos allicere atque ad Electionem hujus præ alio movere queant.

*Quanam
maximè
virtutes
requiran-
tur;*

III. Sed

Vel virtu-
tum simu-
lacio pro-
batur;

III. Sed & satis apertè vel harum umbratiliū virtutum simulatio probatur. Quoniam autem, inquit idem Lottinus, dictæ virtutes homini vel à natura insitæ sunt, ut altissimas in animo radices egisse & in alteram naturam quasi transisse videantur; vel ab ipsis hominibus ad tempus modò simulantur, quò id, quod volunt, facilius consequantur: Optandum equidem fuerit, ut, si non omnes illæ virtutes, Beneficentia saltem & comitas Pontifici naturales sint, non fictæ aut assumptæ. Quum enim intimi hominum sensus difficillimè cognosci possint; fucus sæpe tanto artificio est obtectus, ut vera, etiam sagacibus alioqui virtus videatur &c. Ea quàm in arctum tandem virtutes Vicarii J. Ch. contrahantur! Optandum quidem fuerit, ut saltem Beneficentia & Comitas ejus non fictæ aut assumptæ sint; Optandum quidem fuerit!

Apertè
rejicitur,
cujus con-
scientiam
delicatam
esse præ-
suppo-
nunt;

IV. Quin apertè rejicitur, cujus conscientiam delicatam esse supponunt. Sic in Conclavi Pauli V. Aldobrandino temeva dalla rigida coscienza di Baronio—fuggiva Bellarmino come Giesuita scrupoloso &c. Aldobrandinus timebat rigidam conscientiam Baronii—Bellarminum fugiebat tanquam Jesuitam scrupulosum &c. In eodem Conclavi de Bellarmino dicitur; L'esser Giesuita & di coscienza delicata lo rendevano poco amabile; Id est. Quia Jesuita & conscientia ejus delicata erat, idè parùm gratus erat. Nempe talem boni illi viri cum Episcopis Longobardis suprà citatis expetunt, qui infirmitatibus eorum compateretur & condescenderet.

Virtus sæ-
pe impe-
dimento
est;

V. Hinc non tantum nimia præcisitas, quæ nonnunquam per conscientiam delicatam denotatur, sed ipsa virtus impedimento esse dicitur: Illud longè maximum ac pessimum est, inquit Lottinus l. c. quòd Virtus, quos promovere ad Pontificatum debebat, iis sæpe obstare deprehenditur; sive aliorum invidiâ aut conspiratione, vel privato quodam affectu, nullâ habitâ publicæ utilitatis ratione; Et quibusdam interjectis fatetur; difficile esse bonum reperire, sed repertum ad Pontificatum evehere longè difficilius esse.

Aliquan-
do qui-
dem non-
nulli se
malis for-
titer op-
posuerunt,
atque eo-
rum ele-

VI. Non equidem aliquando defuerunt in Conclavibus, qui votis suis ad bonorum electionem ferri videbantur, atque etiam omni nisu malorum quorundam electionem impedire studebant, atque reverà impediabant. Sic in Conclavi Pii II. cum, consentientibus ferè sufficientibus, Cardinalis Rhotomagensis jam Papa factus haberetur, atque Æneas Sylvius, ut ei similiter accedat, moneretur, hujus zelo aculeatâque Oratione (in qua Simoniacum impium, lupum, membrum Diaboli, Demonium Rhotomagensem vocavit,

cavit, cujus electione Ecclesia spelunca latronum futura sit (Exc.) esse etum fuit, ut pessimus homo non planè promotus sit. Sic etiam in Conclavi Pauli V. cum similiter Tosco, che non haveva altero pianeta retrogrado, che le opposizioni che li venivano fatte da alcuni scrupolosi; qui non habebat alium planetam retrogradum præter oppositiones quorundam scrupulosorum; ob morum nimirum vitæque defectus, jam ad adorationem duceretur, Baronius & Tarugius Professori di Conscienza timorata, Professores conscientia timorata consentire noluerunt, ille fortiter etiam contradixit, sicque il Signore Dio, inquit Author Conclavis, haveva dal monte altissimo della sua provvidenza risoluto di spiccar la pietra piccola della parola di Baronio per dar con essa ne' piedi di questa grande statua di Nabuchodonosor e gettarla à terra; Id est; Dominus Deus voluit de monte altissimo sue providentia devolvere exiguum lapidem verborum Baronii, ut eo pedes hujus magnæ statuæ Nebucadnezaris pulsaret eamque in terram projiceret.

VII. Sed non semper ejusmodi oppositiones factæ sunt, aut factæ non ita semper prævaluerunt. Utque pauciores boni sunt, ita etiam rarius eliguntur; Et quando ex Dissert. VI. constare potest, quàm varia & quàm communiter vitiosa sint Electionum principia, ferè per accidens tantum atque per consequens etiam rarius, nonnunquam in bonum virum vota consentire evidens quoque esse debet; Ut, quod de bonis Regibus dici solet, omnium eorum nomina in exiguo annulo scribi posse, magis Romanis bonis per aliquot Secula Pontificibus aptari queat. Quando etiam, historiâ teste, in nullo Regno Christiano tot tamq; enormia improbitatis dominantium exempla fuerunt, quot & qualia Pontificum Romanorum, ex quo Anti-Christiani nobis audiunt, (neque enim ad manentes in terminis Episcopalibus primos ascendendum est;) series exhibet; Et certè, quando post Electionem complures tam mali, tamque omnis generis vitiis immersi apparuerunt, dicendum est, aut, omnes artem simulandi optimè calluisse, atque exercuisse, quæ tamen, si Spiritus S. Electionum Præses & Arbiter esset, nihil juvaret, aut, perspectâ licet eorum malitiâ, nihilominus ab hominibus pessimis ob respectus pessimos pessimè electos fuisse, aut, quod longè pessimum foret, Pontificiam dignitatem, quos oves acceperit, in Lupos, Angelos Lucis in Spiritus tenebrarum commutasse.

VIII. Quot autem Historia Paparum monstra, quot apotatricos atque Apostaticos, quot profanos Atheos, quot impios Magos, quot

*Ast sapi-
simè pessi-
mi eligun-
tur, quod
parum
pessimis
multorum
ante Pon-
tificatum
qualitati-
bus, par-
tim verò
magnis in
Pontifica-
tu multo-
rum vitiis
probat;*

quot injustos *Simoniacos*, quot impuros *scortatores*, quot turpissimos adulteros, quot execrabiles incestuosos, in victu & amictu luxuriosos, quot detestandos *Sodomitas*, quotquot tamen etiam avaros, quot suis inditandis, evehendis unice intentos, quot crudeles, quot seditiosos, turbulentos, pacis hostes quasi juratos, quot perjuros, quot blasphemos, quot superbos, quot, uno verbo, bipedum nequissimos exhibet? Exhibet Magiæ ultra viginti quinque partim convictos, partim accusatos, superbos quasi omnes, ipsâ immensæ potestatis usurpatione tales exigente, in victu & amictu luxuriosos quasi omnes, ipso dignitatis mundanæ splendore opumque affluentia occasionem præbente; Exhibet historia ab Authoribus Pontificiis, Clericis, Monachis, Romanis Bibliothecariis, aliis Viris coætaneis, ex parte abominationum spectatoriis, rerum Romanarum maxime gnatis & magnâ cæteroquin Pontifices reverentiâ prosequentibus jam olim consignata, posteriorumque Cardinalium & aliorum in Ecclesia Romana Illustrium Virorum testimoniis, Confessionibus confirmata, & recentioribus etiam exemplis à fide dignis Scriptoribus aucta; atque ita tales exhibet Pontifices, ut de multis simul testerur, pro talibus, cum eligerentur, aut intruderentur, aut invaderent, jam agnitos fuisse. Lubeat attendere sequentibus.

Specia-
lius; Et
quidem
ex Seculo
VII. Vigili
exemplo.

IX. De *Vigilio Seculi VI.* Pontifice (ante eum jam multos non optimos electos fuisse, ex historia Schismatum supra exposita, nomine Babylonis ab Hieronymo Romæ, ejusque Clero imposito, ambitionis documentis plurimis, atque Imperatoris contra luxum illius maxime Cleri legibus; constare potest.) Sed de *Vigilio*, inquam, ita Baronius *ad an. 540. n. 5.* judicat, *eum debuisse scelerum patratorum pœnitentem, omnem penitus de Sede Pontificia conceptam spem abjicere, seque ea prorsus indignum judicare, reliquumque vite tempus (ut ab eo exigebant gravissima criminum pondera) in lacrymis sibi transigendum indicere, curasse tamen, ut Pontificatum consequi posset, nec unquam inde ejici ob perpetrata delicta...*

Ex Seculo
VII. exem-
plo Sabiniani.

X. Seculo VII. *Sabinianus* (primus illaudatus Ottoni Jesuitæ in Roma Glor. sed Stellæ, (cujus inter diversos primus ignoratur, & cui Anastasius II. Monothelita, divino nutu morbo correptus, effusisque in latrina intestinis, ut habetur in Canon. XIX. dist. c. Anastasius, ceu alter Arius mortuus, secundus numeratur tertius infamis,) obscurus loco, obscurior moribus, (quibus eum elogiis Platina ornat) electus fuit, qui rebus gestis Gregorii Viri sanctissimi adversatus est. Pau-

lulum.

lulum etiam abfuit, inquit idem, quin libri ejus comburerentur, adeò in Gregorium irâ & invidiâ exarserat homo malevolus. Hinc etiam eum Gregorius, narrat Sigebertus apud Bar. ad an. 605. n. 8. per visum ter pro culpa tenacia & hujus derogationis increpatum, quod non resipisceret, etiam quariò horribiliter increpans & comminans in capite percussit. Quo ille dolore vexatus, non multò post mortem obiit. Cadaver autem ipsius, ut Stella in Vita tradit, veluti infamis ad pontem Milvium delatum in quadam Basilica Petri sepultum fuit, ipsèque judicio trium Pontificum habitus est, qui culpabili morte damnatus sit.

XI. Seculi IX. (quod Genebrardus infelix dictum esse, testatur, exhaustum hominibus ingenio & doctrina claris, sive etiam Claris Principibus, in quo nihil ferè dignum memoriâ posteritatis gestum sit. Unde ferant, tunc repertum fuisse quoddam monstrum capite leonino & cæteris membris humanis, quod statum illius temporis mirificè referret;) Seculi, inquam, hujus IX. Johannam jam suprâ prolixè descripsimus & vindicavimus. Ejus Prædecessores in fine Seculi VIII. & initio IX. non valdè bonos fuisse, ex Aventini l. 4. Annal. verbis liquet, apud quem, electo A. 824. in Schismate Eugenio II. missus à Ludovico Imperatore Lotharius Filius, statum Reip. quem superiorum Pontificum ambitio immodica, insatiabilis avaritia, versutiâque improba conturbârat, componit, intercepta direptâque fraude à Flaminibus antiquis possessionibus reddidit. Quales autem post Johannem IX. al. VIII. Pontifices fuerint electi, Gilberti Genebrardi (quo iniquiorem & maledicentiorum hostem Protestantes vix unquam sunt experti) verbis primò in genere declarabimus: Per annos ferè 150. inquit Chronogr. l. 4. sub initium Seculi X. Pontifices circiter quinquaginta, à Johanne scilicet octavo, qui Nicolao primo & Hadriano secundo, sanctis Pontificibus, successit, ad Leonem nonum usque, à virtute majorum prorsus defecerunt, apotactici apostaticive potius quàm Apostolici--E tanto Pontificum numero quinque modò & satis tenuiter laudantur Martinus II. Agapetus II. Johannes XVII. Sergius IV. Gregorius VI. En exitium de Pontificibus simul 50. hominis Pontificii testimonium!

XII. Testatur non minùs Wernh. Rolfinck. dum Chronologia illius Seculi incertitudinem tribuit scandalis & intrusionibus, quæ in utroque statu fiebant; Et paulò post exclamat: Heu, heu, Domine, Domine, quomodo obscuratum est aurum! mutatus est color optimus! Qualia contigisse circa hac tempora in Sancta etiam sede Apostolica, quam usq. hac tanto Zelo custodisti, legimus scandala! Quales contentiones & emulationes,

Ex Secta
lo IX. te-
stimoniis
Genebrar-
di, Aven-
tini, &
Genebrar-
di iterum,

Wernhe-
ri Rolfinck
& Baro-
nius

fecta, invidia, ambitiones, intrusiones? O tempus pessimum, in quo defecit sanctus & diminutae sunt veritates à filiis hominum. Et iterum: Isti octo Pontifices successive (à Sergio & Formoso) sequentes brevi tempore sederunt. Nescio notabile aliquid de ipsis dicere, quia non nisi scandalosa de ipsis reperi propter inauditam in sancta sede Apostolica contentionem, unus contra alterum & simul contra se mutuo &c. Cum quo idem planè docet ipse Baronius ad an. 899. At hic finis seculi huius, inquit, multis ex causis universa Ecclesiae erumnosi; Romanae verò potissimum laboriosi &c. Cujus praeter alias causam in eo ponit, quòd intestina eademque implacabilia bella in ipso sinu ejusdem Ecclesiae Romanae agitari coepta; ceteris lugubrius est redditum atque funestius, & sterterunt omnes, quibus ad regimen fuerat invigilandum, imò ii ipsi, ut Apostolica navis fluctibus obruta penitus mergeretur, curarunt. Hinc & ad an. 897. n. 5. ait, interdum deforme valde turpèque contigisse apponi Ecclesiae caput.

Exemplò
Nicolai I.
in iudicio
Genebrardi,
Sancti,
& Adriani
III.

XIII. De eodem tamen, cui cetero sancto Pontifici degeneres successisse, Genebrardus testatur, Nicolao I. cui ab Anastasio ipso, quòd victoriosus & per dominium imperarit, tribuitur, qualis fuerit, ex Epistola egregia Epi coporum inferioris Germaniae ad eum, colligere licet; Ita post enumerationem privilegiorum Ecclesiae concessorum scribunt: Quae beneficia tu, veluti latro, intercipis, Templo Domini praeripis in teque transfers atque lupus factus es ovibus, vivos occidis, fortes superis detrahis, vulneribus ad inferos extrudis, gladium melle litum condas, mortuis per te reviviscere non licet; Tu Pontificis quidem personam praetfers, at tyrannum agitas, sub cultu & habitu Pastorum lupum sentimus. Titulus Parentem mentitur, in te factis Jovem ostentas: Cum sis servus servorum Dei, Dominus dominantium esse contendis. Atque juxta disciplinam Christi Servatoris nostri infimus es omnium ministrorum Templi Dei. Tu verò libidine dominandi in praeceptis abis, quicquid tibi libet, licet: fucus factus es Christianis. His de causis nos cum collegis nostris neque edictulis tuis stamus, neque vocem tuam agnoscimus, neque tuas bullas tonitruaque timeamus; Tu eos, qui SCTis impiis non parant, impietatis condemnas, iisdem sacrificiis indicis. Nos tuo te ense jugulamus, qui edictum Domini Dei que nostri conspuis, concordiam Collegii discindis, pacem immortalem coelestis Principis iusseram violas. Spiritus S. auctor est omnium Ecclesiarum, quae longissime orbis terrarum porrigitur; Civitas Dei nostri, cujus municipes sumus, ad universos Cardines pertinet, major est urbe, quae Babylon à S. Vatibus appellatur, ut quae Divinitatem usurpat, caelo se aequat, aeternam se fore jactat, penindè, ac si esset Deus, immortalisque sapientia, neque unquam ex-
râsse,

raſſe, neque errare poſſe mendaciter gloriatur. De ſimili Adriani II. ſucceſſoris erga ſupremos Magiſtratus in jura, adeoque etiam de ſimilis ſuperbia ſeverè conquerentes præcipuos in Gallia Eccleſiaſtici & ſecularia ordinis Viros, vide apud Bochellum Decr. Eccl. Gall. l. 2. t. 2. c. 2. p. 317. in Epistoſa Hincmari, imò ipſum, quem injuriâ afficiebat; Regem Carolum Calvum in Epistoſa ab ipſomet etiam reſponſi loco ſcripta, in qua inter alia, *Quis hanc inverſam legem Infernus evomuit? Quis Tartarus de ſuis abditis & tenebroſis cuniculis eructavit? Contra quam literis Sacris nobis oſtenſa eſt vta, quam ſequamur &c.*

XIV. De eodem etiam, quem inter laudatos ponit Genebrardus, Martino II. apud Platinam ſunt, qui ſcribant, (ſcribit inter alios Onuphrius) ejus fraude Johannem Pontificem ita exagitatum fuiſſe ſeditionibus, ut ei invincula conjeſto auſugere neceſſe fuerit; Addit ipſe: *Martinus malis artibus Pontificatum adeptus brevi moritur, nil dignum memoria gerens, vel quòd Dei nutu malis artibus principatus acquiſiti, veram gloriam, unicum optimi Principis cibum amittunt.* De Formoſo jam & alterâ vice egimus, atque ſimul Platinae obſervationem de deficiente tum Pontificum virtute & integritate exhibuimus, ut & Stephani VI. (quem Baronius ad an. 900. n. 6. hominem facinoroſum appellat, quique ut fur & latro ingreſſus ſit in ovile ovium;) hiſtoriam, in qua Platina quoque ignavia Pontificum mentionem facit; Et Baronii ad an. 897. n. 4. querelam de intruſis in Cathedram Petri, ſolum Chriſti, hominibus monſtruoſis, vita turpiſſimis, moribus perditiffimis, uſque quaque ſcediſſimis; Cui ſimiles alibi quoque habet, nempe ad an. 900. n. 1. de abominatione deſolationis in templo loquens, n. 3. perſecutiones à Gentilibus, liſum quodammodo puerorum, reſpectu illius, quod Eccleſia ſeculo X. invaſionibus & vitæ turpitudine paſſa ſit, vocans, atque tandem quærens: *Quot tunc proh pudor! proh dolor! in eandem ſedem Angelis reverendam viſu horrenda intruſa ſunt monſtra? Quot ex eis oborta ſunt mala conſummata tragædia? Quibus tunc ipſam ſine ruga & ſine macula contigit aſpergi ſordibus, putoribus infici, inquinari ſpurcitiis, ex hiſque perpetuâ infamiâ denigrari?* Ottoni Loyolitæ Bonifacius VI. Formoſi ſucceſſor illaudatus eſt, neque dignum æſtimat, qui inter Vicarios Chriſti numeretur; numerat tamen ob exemplum aliorum & numerum & ne putetur, malos omitti. Ante Pontificatum tam ſceleratus, ut bis dignitatem Eccleſiaſticam amiſerit.

Martini
II. ab eodem inter
laudatos
poſiti; Teſtimoniis
Platina in
Stephani
VI. ejusque exem-
plo; Querelis Ba-
ronii, &
exemplis
Bonifacii VI.

Testimo-
nio Plati-
na & O-
nuphrii
in Roma-
no I.

XV. Platina autem rursus in Romano I. occasione abrogato-
rum & improbatorum Stephani decretorum & actorum, sequentem ob-
servationem ab Onuphrio in Vita confirmatam dat: Nil aliud hi Pon-
tificates cogitabant, quàm & nomen & dignitatem majorum suorum exstin-
guere, quo nihil potest esse pejus & angustioris animi; qui enim his artibus
nitiuntur, nullâ virtute muniti, eo de loco abradere bene merentes conantur,
quod em ipsi ob ignaviam & malitiam attingere non possunt. Neminem siqui-
de n unquam invenies aliena fama invidere, nisi qui omnibus probris con-
taminatus, desperat suum apud posteros celebre nomen aliquando futurum.
Hi sunt, qui fraude, malitiâ, dolo, maledicentiâ de humano genere bene me-
ritis mordent, lacerant, accusant, concordant, tanquam ignavi canes &
inuicem, nec feris sese objicientes ob timiditatem, sed vinctas & Caveis in-
clusas mordentes. Commemorare tamen hujus Pontificis nomen libuit, quia
de more sedem Petri obtinuit.

Exemplo
Theodori.
Testimo-
nio Plati-
na & Stel-
la in Jo-
hanne X.
al. IX.
ejusdem
& Johan-
nis Stella
in Benedi-
cto IV.

XVI. Successori Theodoro idem Platina testimonium per-
hibet, vestigia seditiosorum secutum esse; Stella, in eorum viis ambu-
lasse nullâ virtute praditum, postposito Dei timore atque honore; atque in
Successore hujus Johanne X. al. IX. notat, ideò abolitiones istas de-
cretorum prædecessorum accidisse, quia Pontifices ipsi à Petri vesti-
giis discesserant &c. Stella, nihil aliud memoriâ dignum gessisse, nisi quod
seditiones prope extinctas renovaverit & suscitaverit. Similiter in Bene-
dicto IV. qui huic successit, Platina notat: Verum est certè, quod Crispus
ait: Quæ orta sunt, occidunt, quæ aucta senescunt. Imperium ipsum
magnum habuit incrementum; verum postea Principum ac populi Roma-
ni ignaviâ splendor ille Romani Nominis in obscuras tenebras conversus est,
tum vel maximè, ubi remissâ exercitatione virtutis, voluptatibus se & ther-
mis ad effæminanda corpora inventis tradidere. Idem etiam accidisse Pon-
tificali dignitati dicere possumus. Sanctitate enim & doctrinâ, quæ nonnisi
magnis laboribus consummatâq; virtute comparantur, Pontificum decus si-
ne ullis opibus primò quidem auctum est inter tot hostes & obstinatos Per-
secutores Christiani Nominis: mox verò, ubi cum ipsis opibus lascivire cœ-
pit Ecclesia Dei, versis ejus cultoribus à severitate ad lasciviam, peperit no-
bis tanta licentia peccandi, nullo principe flagitia hominum tum coercente,
hec portenta, à quibus ambitione & largitione sanctissima Petri sedes oc-
cupata est potius quàm possessa. Accidit illi ætati, inquit Joh. Stella in
eodem Benedicto, quod omnis virtus, tam in Capite, quàm in membris ex
hominum ignavia consumpta fuerit. Ibidem miratur, quod Benedi-
ctus in tam corruptis Pontificum moribus vitam sine infamiae nota per-
ducere potuerit.

XVII. Successit Benedicto Leo V. atque in eo, vitio priorum Pontificum auctoritatem Pontificatus multum diminutam fuisse, notatur. Successor Christophorus I. lupus ille à Leone enutritus, ut eum comederet, Pontificatum malis artibus adeptus malè amisit; Pontificum, qui ante fuisse, brevis vita, quos tanquam monstra quædam è medio brevi Deus sustulit. Quemadmodum certè in illo Seculo X. plures quàm in quovis alio Papæ numerantur, & quando Seculum I. 4. II. 11. III. 15. IV. 12. V. 10. VI. 14. VII. 21. VIII. 13. IX. 18. XI. 21. XII. 17. XIII. totidem. XIV. 11. XV. 14. XVI. 15. XVII. hætenus 9. habuerunt; Xmo 30. atque solis Ludovici IV. qui per 12. annos imperavit, temporibus, octo fuerunt. Ut Loyolita Otto in calculo suo fallatur, in septimo plurimos fuisse, tradens, in quo tamen tantum 20. numerat. De Seculo illo X. ita judicat Wernerus Rolfinck in Fasc. temp. Tempus erat effœminatum. Et erat Sacerdos, sicut populus. Horror est audire, scribit Naclerus Præpos. Tubing. in Chron. Col. cum append. Laurentii Surii edito, quàm multa perperam per 28. ferè Pontifices sint admissa. Sed & juxta Bellarminum de R. P. l. IV. c. 12. seculo illo decimo in doctius aut infelicius nullum fuit. Nempe in eo infelicius continuatum fuit, quod in præcedenti infelicitè, juxta Genebrardum, cœptum. Sed jam in præcedente Pontificum virtus & integritas (annotat ad an. 899.) cœpit deficere.

Testimonio Platina in Leone V. Exemplo Christophori I. & testimonio rursus Platina de brevi in Sec. X. regimine, quod confirmatur; Testimoniis item Rolfinck, Nacleri, Bellarmi;

XVIII. Christophorum à Pontificatu dejecit Sergius ille nefandus, verba sunt Baronii ad an. 908. n. 2. homo vitiorum omnium servus, facinorosissimus omnium, quæ intentata reliquit? Eum constat post malum ingressum, deteriorèque progressum, pessimum demum consecutum esse egressum. Sunt hæc infelicissima tempora, ita pergit n. 3. cum alter alterius res gestas, intrusus quisque Pontifex aboleret &c. Et n. 4. Eosdem Sedis Apostolicæ invasores, non Apostolicos, sed Apostaticos esse dicendos, Ecclesiastica bene disposita censuit disciplina. Et n. 5. Præter vim tyrannicam turpitudine quoque vitæ Sergii ab auctoribus ejus Seculi tradita posteris magnæ infamie nota est reddita manifesta. Subjungit ex Luitprando, qui obscæna ista nota reliquit, Maroziam (de qua jam Dissert. V.) ex Papa Sergio Johannem, qui post Joannis Ravennatis obitum S. R. Rom. Ecclesiæ obtinuit dignitatem, nefario genuisse adulterio. N. 6. De Theodora, nobili scorto, quod filias, una erat Marozia, Pontificibus prostituere Sedis Apostolicæ invasoribus & Tusciæ Marchionibus. Et n. 7. Quis ista considerans non obstupescens, scandalumque patiens putaret, Deum oblitum Ecclesiæ suæ, quam meretricum arbitrio permisit infamari? &c. In eodem

Exemplo Sergii; Et testimonio Baronii & Platina;

dem

dem Sergio Platina notat: Vide quædò, quantum isti degeneraverint à majoribus suis &c. posthabito divino cultu, inimicitias non secus ac fævissimi quidam tyranni inter sese exercebant: suas voluptates postea securius expleturi, cum nullibi exstarent, qui eorum vitia coercerent.

Testimo-
nius item
Cranzii,
Onuphrii,
Rolsinki;

XIX. Conqueritur etiam Cranzius Sax. l. 2. eadem occasione, Romanos Pontifices velut ebrios, furiosos jactatos esse. De Anastasio III. verò Panvinius ait: Hunc Pontificem hac una in re laudare possumus, quod neminem eorum, qui ante se in Pontificatu fuerunt, aliquà notaverit ignominiâ, vel maledicentiâ profecutus sit; Addit Stella; Præter Pontificum sui temporis morem. Sed & Fasciculus temporum in descriptione hujus ætatis sequentia habet: Monstrum habens caput caninum, & cetera membra sicut homo, presentatur Ludovico; Et bene potuit monstruosum statum signare hujus temporis, ubi homines sine capite quasi canes latrando hinc inde vacillabant.

Exemplo
Johannis
X. al. XI.
& quere-
lis Baro-
nii, Rolsin-
ki, Cran-
zii.

XX. De Joannis X. al. XI. Electione, sive potius intrusione suprâ actum est. Platina ei spiritus militares magis quàm religioni deditos tribuit. Si juxta Platinam Sergii P. & Marozie filius fuit, quod nefandum & inauditum, avie sue Theodoræ Concubinariæ fuit. Baronius eâ occasione atq; ad a. 912. n. 8. notat; arbitrio scordidissimarum meretricum intrusos fuisse in sedem Petri earum amasios Pseudo-Pontifices, qui non sint nisi ad consignanda tantum tempora in Catalogo Romanorum Pontificum. Quis enim à scortis hujusmodi intrusos sine lege legitimos dicere posset fuisse Romanos Pontifices &c. Author verò Fasciculi temporum exclamat: Eja Deus eterne, quàm dispares illi sunt Pontificibus prioribus! Atq; subjicit: Nescio aliquid notabile de illis dicere, quia non nisi scandalosa de illis reperi, propter inauditam in S. Sede Apostolica contentionem. Unus contrâ alium & simul contrâ se, mutuo ac pariter omnes & singuli contrâ Deum & Christianam Ecclesiam. Et alibi: Sanctitas Papas dimisit, & ad Imperatores accessit, sicut clarè apparet. Sed & Albertus Cranzius, Canonicus Hamburgensis Sax. l. 2. exclamat: ô Petre, Line, Clete, Clemens! ad quid pervenit vestro sanguine, imò Christi cruore parvus principatus!

Exemplis
Johan. XI.
aliorum
Leonis VII.
& Joh.
XII.

XXI. Johannes XI. Plat. XII. Baronio ad an. 931. n. 1. tantum monstrum est; Et ad an. 936. n. 4. Sedis Apostolica inquinatior potius quàm Rector. Post eum Stella in Leone VI. priorum Pontificum temeritatem atque stultitiam notat. Septimum verò ejus nominis remissum virum, qui nil memoria dignum post se reliquerit, vocat. Johannem XII. Plat. XIII. Trithemius in Chronico vocat omnium bipedum equissi-

mus

num, imò ipsius Diaboli mansipium. Platina ab adolescentia omnibus probris ac turpitudine contaminatum; venationibus magis, si quid temporis à libidinibus supererat, quàm Orationi deditum atque omnium, qui unquam ante se in Pontificatu fuere, perniciosissimum & sceleratissimum fuisse. Qualem eum Baronius atque Onuphrius fuisse doceant, ex parte suprà vidimus. Idem ad an: 963. n. 4. ex Luitprando narrat, quòd perjurus se Adelberto conjunxerit. n. 5. verò Romanorum accusationem contra Johannem institutam ex Luitprando ita enarrat: Non dispar videtur ratio, cur Joannes Papa Sanctissimum Imperatorem, suum scilicet ex manibus Adelberti liberatorem & Diabolus oderit Creatorem. Imperator, quemadmodum re ipsa experti sumus; ea, quæ Dei sunt, sapit, operatur, diligit, Ecclesiastica & secularia negotia armis tutatur, moribus ornat & legibus emendat: Joannes Papa his omnibus adversatur. Non clam est quod fatemur; Testis est Rainera (al. juxta Baronium, Rainerii) sui ipsius militis vidua, quam caco captus igne, multis præfectam urbibus, Sacro-Sanctis B. Petri donavit aureis Crucibus atque Calicibus. Testis & Stephana ejus amica, quæ in effusione, quod ex eo recens conceperat, recens hominem exuit. Quod si cuncta taceant, Lateranense palatium, Sanctorum quondam hospitium, nunc prostibulum meretricum, non silebit amicam conjugem, Stephanæ Patris concubina sororem. Testis omnium gentium, præterquam Romanorum absentia mulierum, quæ Sanctorum Apostolorum limina orandi gratiâ timent invisere, quum nonnullas ante dies paucos hunc audierint conjugatas, viduas, virgines vi oppressisse. Testes sunt Sanctæ Apostolorum Ecclesiæ, quæ non stillatim pluviam, sed totum intrinsecus, supra ipsa etiam Sacro-Sancta altaria, imbrem admittunt &c. Testes sunt non solum juncearum curatura, sed & quotidianarum formarum mulieres, cui eadem sunt, & silices pedibus, quæ conterunt, & quæ magnorum subeuntur adjutorio jumentorum. Atque hoc rei est, quòd tanta ei cum Imperatore sancto discordia est, lupis & agnis quanta sortitò obtigit. Illi hoc ut impune liceat, Adelbertum sibi tutorem & defensorem parat. En eximium Romanorum de suo, imò universalis Ecclesiæ Pastore testimonium! N. 6. affert judicium Imperatoris Ottonis suprà allatum de puero in melius mutando. N. 7. exhibet promissionem Joannis de mutatione in melius per legatos, ex eodem, haud mirum esse, si hætenus juventutis igne devictus quid puerile gesserit; jam tempus instare, cum alieno cuperet vivere more. N. 9. quomodo Imperatorem subdole suis versutiis deludere studuerit. N. 17. accusationes in Concilio factæ feruntur; Postquam enim testati essent Romani Pontifices

(Episcopos Cardinales intelligere videtur;) & Cardinales Presbyteri ac Diaconi cum universa plebe, Joannis scelera nec Ibericos, nec Babylonicos, nec Indicos incolas latere, neque eum esse de illis, qui veniunt in vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces, eum ita aperte scire, ita aperte Diabolica negotia pertractare, ut nihil circuitione utatur; Atque Imperator postularer, ut accusationes nominatum exprimantur. Tunc consurgens Petrus Cardinalis Presbyter, se vidisse illum missas celebrasse & non communicasse, testatus est. Joannes Episcopus Narniensis, & Joannes Cardinalis Diaconus, se vidisse illum Diaconum ordinasse in equorum stabulo non certis temporibus sunt professi. Benedictus cum ceteris Condiaconis & Compresbyteris dixit, se scire, quod ordinationes Episcoporum pretio faceret, & quod annorum 10. Episcopum in Tuderina civitate ordinavit. De sacrilega non esse necesse percontari dixit, quia plus videndo quam audiendo scire potuissimus. De adulterio dixerunt, quod oculis non viderunt, sed pro certo scirent, viduam Rainerii & Stephanam Patris concubinam & Annam viduam cum nepte sua abusum esse, & Sanctum palatium lupanar & prostibulum fecisse. Venationem dixerunt publice exercuisse. Benedictum Spiritualem Patrem suum lumine privasse, & mox mortuum esse. Johannem Cardinalem Subdiaconum virilibus amputatis occidisse; ense accinctum galea & lorica indutum fuisse testati sunt. Diaboli in amorem vinum bibisse, omnes tam Clerici quam Laici acclamaverunt. In ludo alex, Jovis, Veneris ceterorumque demonum auxilium poposcisse dixerunt. Matutinas & Canonicas horas cum non celebrasse, nec signo Crucis se munivisse professi sunt. N. 20. & 21. ex eodem obtestationem Imperatoriam, ne quis per calumniam aliquid affingeret, subjungit; N. 22. v. rō: Tum Episcopi, Diaconi, Clerus & cunctus Romanorum populus, quasi Vir unus dixerunt: Si non & que per Benedictum Diaconum lecta sunt, hisque turpiora & ampliora Joannes Papa indigna commisit facinora, non nos à peccatorum vinculis absolvat Apostolorum Princeps B. Petrus, qui verbo cælum indignis claudit, justis aperit. Simus anathematis vinculo innodati, atque in die novissima in sinistra parte positi cum eis, qui dixerunt Domino Deo: Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Quod si fidem nobis non adhibetis, exercitui Domini Imperatoris saltem debetis credere, cui ante 5. dies ense accinctus, clypeo, galea, lorica indutus occurrit. Solus Tiberis, qui interfuit, ne sic ornatus ab exercitu caperetur, impedivit. Mox Sanctus Imperator dixit: Tot sunt hujus rei testes, quot sunt nostro in exercitu bellatores. In epistola, quâ eum ad causam dicendam vocabat, inter alia scripsit: Talia de vobis tamque obscena pro-

protulerunt, ut, si de histrionibus dicerentur, vobis verecundiam ingererent; — Si cuncta nominatim exprimere cuperemus, dies nobis non sufficeret unus. Noveritis igitur, non à paucis, sed ab omnibus, tam vestri, quam alterius ordinis, vos homicidii, perjurii, Sacrilegii, & ex propria cognatione, atque ex duabus Sororibus incesti crimine esse accusatos &c. Eo autem comparere nolente, atque sceleratissimo homine, vel monstro potius, sunt verba Platinae, iudicium bene sentientium reformidante; auditâ Imperatoris propositione, Romani Pontifices, reliquusque Clerus & cunctus populus dixerunt: Inauditum vulnus inaudito est cauterio exurendum: Si corruptis moribus sibi soli, & non cunctis obesset, quoquomodo tolerandus esset. Quot prius casti, facti sunt hujus imitatione incesti? Quot probi hujus exemplo conversationis sunt reprobi? Petimus itaque magnitudinem Imperii vestri, monstrum illud nullâ virtute redemptum à vitiis, à S. Rom. Ecclesia pelli &c. Factum est, eique substitutus, ut supra diximus, Leo VIII. contra quem tamen Joannem, licet objecta crimina negare minimè ausus, Baronius, licet etiam secus sentiente Onuphrio, doctrinam infernalem de non deponendo Papa, utut omnium sceleratissimo producens, defendit, uti etiam in Synodo sub Johanne congregata nihilominus piissimus & coangelicus, quasi *ἰοκῶν* & vocari meruit! Sed & mors vitæ generi respondit; Divinitus periit, secundum Platinam; cum uxore cujusdam se oblectans à Diabolo percussus ac sine viatico dominico mortuus est, Sigeberto Gemblacensi & Luitprando narrantibus. Janus Vitalis autem in elogiis Pontificum Bononiæ ante 100. annos impressis ita canit:

Pontifices inter celebres dicere Johannes;

Ut sunt in mediis saepe aconita rosis.

XXII. In Bonifacio VII. quem Theodoricus à Niem insatiabilem voraginem, cui in avaritia nullus similis, Baronius ad an. 974. n. 1. scelestissimum virum; Ad an. 975. n. 1. tyrannum, invasorem, nefandissimum hominem, truculentum pradonem vocat & cui Stella tribuit, quod malis artibus Pontificatus munus adeptus, malè vixerit, & pessimè turpiterque vitam finiverit; Platina annotat: Vide quæso, quantum degeneraverint ii Pontifices &c. Sacrorum Pater & Rex Sacra ipsa furto abstulit, & qui vindicare Sacrilegia debuerat, tanti Sacrilegii factus est auctor &c. In Clerum deligendi essent, quorum vita & doctrina probata sit: non autem hi, qui, cum nil virtutis & religionis habeant, ambitione & largitione sibi potentiam quarunt. Ipsi Baronii de eo iudicium Dissert. VI. Sect. 4. n. 57. exposuimus. Joannis XVI. Plat. XVII. Nepotif-

Exemplum
Bonifacii
VII. Querelâ
Platina; Ex-
emplis Io-
hannis
XVI. &
XVII.

mum suo loco exhibebimus, contenti hinc ex Platina notasse, superbiam & rapacitatem Pontificis contemptumque Dei & hominum, malorum illius temporis, eo quidem iudice, causas; & ex Stella, quod merito non modo ab ipso Clero, sed & ab omnibus populis odiosus habitus & erroribus ac rapacitatibus involutus, Deo sic volente & non sustinente, quarto mensis mortuus est. Joannes XVII. Plat. XVIII. ideo, iudicio hujus, numeratur, quia & tyrannorum perversa facta, optimorum principum rebus gestis annumerantur, ut, quantum inter se boni & mali desideant, à legentibus cognosci possit. Fuit, eodem indice, fur in Pontificatu & latro, atque beatitudine caruit, cum ignominia mortuus decimo usurpati Pontificatus mense. Stellæ Johannes XVII. & XVIII. adulterini Pontifices.

Testimo-
nium Ger-
berti Rhe-
mensis;

XXIII. Certè mirum jam resse non potest, quod Gerbertus, postea Sylvester II. circa finem hujus Seculi Epist. ad Steph. R. E. Diaconum scripsit: Romanorum mores mundus perhorrescit. Et quod idem coram Synodo Rhemenfi inter alia ita locutus est: O Lugenda Roma! quæ nostris majoribus claxa Patrum lumina præbuidisti, nostris temporibus monstruosas tenebras futuro Seculo famosas offudisti &c. Quid sub hæc tempora non vidimus? Vidimus Joannem cognomento Octavianum, in volutabro libidinum etiam contra eum Ottonem, quem Augustum creaverat, conjurasse. Quo fugato, Leo Neophytus in Pontificem creatur. Sed Ottone Cæsare Romæ discedente, Octavianus Romam redit, Leonem fugat, Joannem Diaconum naso dextrisque digitis ac linguâ mutilat, multaque eade primorum in urbe debacchatus brevi moritur. Cui Benedictum Grammaticum, cognomento Diaconum Romani substituunt. Eum quoque Leo Neophytus cum suo Cæsare non longè post aggreditur, obsidet, capit, deponit, perpetuòque exilio in Germaniam dirigit; Succedit Ottoni Cæsari Otto. Succedit Romæ in Pontificatu horrendum monstrum Malefacius (Bonifacii jam jam descripti hoc elogium est;) cunctos mortales nequitia superans, etiam prioris Pontificis sanguine cruentus &c. Num talibus monstris hominum ignominia plenis, scientiâ humanarum & divinarum rerum vacuis innumeros Sacerdotes Dei per orbem terrarum scientiæ & vitæ merito conspicuos subici decretum est?

Bellarmini,
Genebrardi &
Ottonis
III. de
Pontifici-
bus Secu-
li XI.

XXIV. Seculum XI. meritò obscurum & tenebricosum vocaretur, ut Ditmarus ferreum dixit. Quale etiam fuit ob pessimos Pontifices. His temporibus, inquit Bellarm. in Chronol. ad Sec. XI. Pontifices Romani à pietate veterum degenerarunt. Quàm tunc deplo-
ratus fuerit status Ecclesiæ, inquit Genebrard. ad an. 1009. & ferme
monstro similis, cerneret licet apud Sigebertum Vicent. & Anton. Magnæ
simul-

simultates inter Imperatorem & Pontificem. Sacerdotes erant moribus depravatissimis, & propterea ipsi & res Sacra populo contemptibiles &c. De Pontificibus etiam ævi illius ita apud Baronium Otto III. in Donatione sua conqueritur: Confusis Papaticis legibus & jam abjectâ Ecclesiâ Rôm. in tantum quidam Pontifices irruerunt, ut maximam partem Imperii nostri Apostolatui suo conjungerent: Jam non querentes, quæ & quanta suis culpis perdiderunt, non curantes, quanta ex voluntaria vanitate effuderunt, sed sua propria utpote ab illis ipsis dilapidatâ dimittentes, quasi culpam suam in Imperium nostrum retorquentes, ad aliena, id est, ad nostra & nostri Imperii maximè migraverunt.

XXV. De Sylvestro II. Diaboli adiutorio promotus jam Disfert. V. egimus. Benedicti VIII. equum nigrum, cui, teste Platina, post mortem insidere visus, quoque innuimus. Similiter triplex monstrum, Benedicto IX. Joanne quodam, atque Sylvestro III. se simul pro Pontificibus gerentibus & flagitiosam turpémque vitam, ut Otto Frisingensis, qui l. 6. c. 32. scripto consignavit, ipse in urbe, Romanis tradentibus, audivit, ducentibus; suprà ostendimus. Et Benedictum quidem sola pecunia auri & argenti, teste Baronio ad an. 1033. ni 5. plus comendavit quàm ætas & sanctitas; Fuit, Platina teste, hominignavius & nullius pretii, judice Volaterrano, probrosus & infamis, Leone Ostiensi judice, Papatum tradidit, cupiditatés suas liberiùs exsecuturus; Atque probante ex libellis domi ejus inventis Bennone, Sacris demoniorum fuit deditus & in sylvis ac montibus mulieres post se currere fecit, quas artibus magicis ad sui amorem coegit. Sylvestri II. ut Benno vult, cum Laurentio discipulus fuit, narrante eodem, à Diabolo tandem in sylva suffocatus. De conditione ipsius post mortem æternum desperata & apparitione in forma bestiali multis agit Petrus Damiani Epist. 5. ad Fratres Eremiti ex relatione Humberti Episcopi de sylva Candida c. 3. Bibl. Patrum T. 3. Omnes tres Platinæ etiam tria terribilissima monstra vocantur.

XXVI. In Clemente II. Platina notat: Videbat Imperator, eò licentiæ factiosum quenque & potentem quamvis ignobilem, devenisse, ut corruptis suffragiis tantam dignitatem consequeretur: quæ certè, nisi Sanctitate & doctrina bene meritis volente Deo demandari cuipiam non deberet.

XXVII. Tandem Leo IX. Si Genebrardo fides habenda, prius à Deo vocatus velut alter Aharon, antiquam Pontificum integritatem & salo in Sedem Apostolicam revocavit. Sanè hoc ipsum sibi ipsi in epistola

Exemplis
Sylvestri II. Benedicti VIII. & Joannis cum iustitiam, & Sylvestri III.

Test. Plat. in Clem. II.

Genebrardi & Leo IX.

Stola ad Constantinum Monomachum Imperatorem Græcorum, decessoribus suis damnatis, haud obscure tribuit: *Quia, inquit, abundante iniquitate & refrigescente caritate S. R. Ecclesia & Apostolica sedes nimium diu obsessa fuit à mercenariis & non Pastoribus, à quibus sua, & non, quæ sunt Jesu Christi, quærenibus devastata jacebat miserabiliter hætenus; divinum consilium voluit meam humilitatem suscipere tanta cathedræ pondus.* In ejus vita Platina: *Fecerunt vitia quorundam Pontificum, ut meritò ipsi Clero sublata potestas videretur Dei judicio, quò in melius eorum mentes flagitiis contaminatæ aliquando verterentur, ne Resp. Christiana malis Rectoribus commissæ perderetur.* Idem tamen Leo miles fuit, licet infelix utpote ab hoste captus.

Exemplo
Gregorii
VII & te-
stimonio
Scriptoris
Vite Hen-
rici IV.

XXVIII. Qualis post eum Gregorius VII. fuisse dicatur, jam supra ex parte annotatum est. Ambitionem sub quatuor Pontificibus Prædecessoribus prodidit à Damiano Dominus Papa dictus, & sequenti alloquio invocatus:

Papam ritè colo, sed te prostratus adoro,

Tu facis hunc Dominum, te facit ipse Deum.

Dæmoniacas artes ei non unus Cardinalis Benno, sed triginta Episcopi ex Italia, Gallia & Germania Brixinæ Noricæ congregati, tribuerunt, ut certè dæmoniacarum doctrinarum ab Apostolo sic dictarum acerrimus propugnator erat. Injustus in Imperatorem & rebellionum fomes manifestè fuit; Dictatibus suis supra Deum & omne quod Deus dicitur, se extulit, Gemblacense narrante, tandem confessus est, se Diabolo suadente odium & iram contrà humanum genus concitasse. Cætera in schismate ejus videantur. Antichristiana ipsius manifestè talis superbia, præsumptio, & usurpatio, in Deum & Christum ejus, Christianos Christianorumque Magistratus injuria multiplex omnes sequentes sine ulteriori deductione jam satis damnaret, utpote strenuè in eodem tramite pergentes. Ejus atque successorum proximorum vitia quoque respiciunt verba Anonymi, qui Henrici IV. vitam scripsit: *Hic velim, inquit, abrumpere stylum. Nam ventum est ad factiones, ad fraudes, ad scelera, de quibus vera scribere periculosum, falsa, crimen est; hæc lupus, hæc canis urget. Quid igitur faciam? Eloquar an sileam? Manus incipit & dubitat, scribit & renuit, notat & dolet, ut penè ignorem, quid velim. Sed turpe est, inceptam materiam mutilatam relinquere, & caput absque manibus pinxisse. Pergam igitur, ut cæpi.*

XXIX.

XXIX. *Urbani II.* (qui aliis *Turbanus* dictus, ob turbas in eodem Schismate excitatas) studia ita *Aventinus l. V. Annal.* descripsit: Dum alteri alteros quovis modo vincere volunt; Urbanus criminando Imperatorem, plebem Christianam exagitat occultè largiendo, indulgendo, pollicitando magis incendit, ita ipse clarus, potens factus ex libidine suæ victoriæ utitur, plûsque sibi ac successoribus spinarum ac potentiæ, quàm pietatis atque amoris comparavit; sub titulo Christi pro sua magnitudine amplitudinèque laboravit &c. Idem fecerunt successores strenuè in bellis sanctis non sanctis per mille fraudes summamque, cui Christianorum myriades vano falsoque prætextu objecerunt, crudelitatem.

*Exemplum
Urbani II.*

XXX. Successoris *Paschalis II.* non vulgaris fuit erga *Henricum V.* Imperatorem perfidia, dum hostiâ in duas partes divisâ, atque parti Imperatori exhibitâ ad testandum, à Christo divisum atque separatum iri, qui fœdus rupturus esset, tamen illud impiè rupit.

Paschalis II.

XXXI. *Seculo XII.* *Joannes Sarisburiensis*, Episcopus *Anglus illustris atque Hadriani IV. P. familiaris*, ei ad quæstionem: *Quid de me dicunt homines?* respondisse fertur: Dicunt, te omnibus Ecclesiæ bonis satiari non posse, semper plura appetere & de paupertate queri. Idem in *Polycrate*: Sedent in Ecclesiâ Rom. Scriba & Pharisei ponentes onera importabilia — Pontifex magnus omnibus gravis ac pene intolerabilis est. Ita de bacchantur ejus legati, ac si ad Ecclesiâ flagellandam egressus sit Satan à facie Domini — Nocent sæpiùs & in eo sunt Diabolo persimiles, apud eos judicium nihil est, nisi publica merces; quæstum omnem reputant pietatem; Justificant pro muneribus impium, adstrictas gravant conscientias, argento & auro mensas ornant & exultant in rebus pessimis. Siquidem peccata a populi comedunt, eis vestiuntur & in eis luxuriantur &c.

*Testimonium
Iohannis Sarisburiensis,
ex Seculo
XII.*

XXXII. Testis quoque de perversitate Pontificum illius temporis *Bernhardus*: Heu, heu! exclamat *Serm. I. de convers. Paul.* Domine, Domine, quia ipsi sunt in persecutione tua ii, qui videntur in Ecclesiâ tua primatum diligere, gerere principatum — De animarum salute novissima cogitatio. An verò Salvatori animarum gravior ulla esse poterat persecutio? Iniquè agunt & ceteri contra Christum, multique sunt nostris temporibus Antichristi — Egressa est iniquitas à Senioribus, iudicibus, Vicariis suis, qui videntur regere populum tuum. Sic & alibi luxum & superbiam Cleri Romani reprehendit, Pontificem verò Antichristum vocat, ejusque luxum de *Consider. l. 4.* fusè proferibit.

*Bernhardus
di Clare-
vallensis;*

XXXIII.

Carmini-
bus Bern-
hardi
Morlinen-
sis, Hilde-
berti Ce-
nomanen-
sis & Dia-
logo Hono-
rii;

XXXIII. Sed neque puros Pontifices illius temporis re-
linquunt versus Bernhardi Morlinensis Cluniacensis l. 3. de con-
temptu Mundi:

*Fas mihi scribere, fas mihi dicere, Roma peristi,
Obruta mœnibus, obruta moribus, occubuisti;
Urbs ruit inclyta tam modo subdita, quàm prius alta,
Quò prius altior, hoc modo pressior & labefacta;
Fas mihi scribere, fas mihi dicere, Roma rufisti;
Sunt tua mœnia vociferantia; Roma peristi.*

Neque carmen Hildeberti Cenomanensis Episcopi, quod hoc di-
sticho (quod in Lillii Giraldi quinto de Poetis Dialogo Hispani
Censores ferre non poterant,) conclusit:

*Urbs felix, si vel Dominis urbs illa careret,
Vel Dominis esset turpe, carere fide!*

Neque etiam Dialogus Honorii de Prædest. & lib. arb. in quo Romam
Babylonem depingit, ut & aliàs ista appellatio apud veteres frequen-
tissima Pontificum quoque corruptionem ac pessimam vitam in-
volvit.

Exemplis
Adriani
IV. Ale-
xand. III.
Cælestini
III. & In-
nocentii
III.

XXXIV. Ex eodem Seculo detestandam Alexandri III. su-
perbiam jam supra innuimus; Quà etiam non minor fuit Anteces-
soris Adriani IV. Imperatori Friderico ob stapedem sinistrum &
præpositum in Epistola nomen irati, & Cælestini III. Coronam Im-
perialem pede imponentis atque rursus dejicientis, & Innocentii III.
qui Matthæo Parisio *supra omnes mortales ambitiosus & superbus, pe-
cuniæq; sititor insatiabilis, & ad omnia scelera pro præmiis datis vel pro-
missis cereus & proclivis audit*, Mezeræo autem mitius partem ho-
rum efferenti fuit un Prelat de grand Courage, de rare merite, & qui étant
dans la force de son age, agissoit par tout & se mêloit de tout, poussant les
choses avec hauteur, quand il trouvoit du foible & de la division. Ambi-
tionem prodidit simulque perfidiam, dum Philippo Imperatori au-
xilium sub conditione matrimonii inter Nepotem & Filiam Phi-
lippi, dotisque possessione totius ferè Italiae non minoris contrà ju-
ramentum antehac Ottoni præstitum promisit. Utque in eo etiam
avaritia, sic & eam redoluit, quòd erga Thomam Aquinatem, præ-
sente magna auri signati summa, teste Corn. à Lap. Act. c. III. jacta-
vit, non se quiritare posse cum Petro: *Aurum & argentum non habeo;*
respondum ab Aquinate accipiens, neque etiam dicere posse cum
Petro: *Surge & ambula.* Crudelitatis insuper & impietatis convin-

cit

cit eundem institutum ab ipso delegatæ Inquisitionis Officiam.

XXXV. De Pontificum Seculi XIII. aliorum (quos inter *Exempto*
etiam Honorius III. Matthæo Parisio *Honorii*
III. Gre-
gorii IX.
avaritiâ,) iniustitia ita apud Fazellum l. 9. hist. sic Fridericus Impera-
tor hujus nominis II. queritur: Quousque tandem patientia mea abu-
tetur Pontifex? Quomodo ambitioni suæ modum statuet? &c. Ubi enu-
merat regiones sibi injustè ablatas. Idem apud Petrum de Vineis l. 1. *testi-*
monii ex
historia
Frideri-
ci II. &
Seculo
XIII.
op. 1. ita ad Gregorium IX. successorem Honorii scripsit: Iste Pater Pa-
trum, qui dicitur Servus Servorum Dei, omni prorsus exclusâ justitiâ factus
est assis surda, non admittens Romani Principis adlegata, & velut lapis,
qui de funda mittitur, sic emisit subito verbum malum — Petrus relictis
omnibus & rete, sequi Christo vocante, voluit vitæ viam, qui tanquam omnia
possidens & nihil habens ad thesaurum cœlestis patriæ semper ardentius
aspirabat. Tu enim nihil prorsus habens, omnia autem possidens, quærīs
semper, quid devores & deglutias; nec sedare aliquando potest totus mun-
dus Tui ventris ingluviem, quia tibi non sufficit orbis terra. De cœlo, si be-
ne recolis, descendit linteam super Petrum, cui: Surge, macta & mandu-
ca, dictum est, dum oraret, qui tamen immunda noluit manducare, durâ
quamvis esset esurie stimulatus. Tu verò ad hoc vivis, ut comedas, in cujus
vasis & scyphis aureis inscriptum: Bibo, bibis; cujus verbi præteritum sic fre-
quenter in mensa repetis, & post cibum & quasi raptus ad 3. cœlum He-
braicè & Gracè loqueris & Latine. Postquam autem impleta vino ventris
ingluvies & stomachus usque ad summum, tunc super pennis ventorum asti-
mus te sedere: tunc tibi Romanum subest imperium: tunc adferunt tibi
munera Reges terra: tunc vinum mirabiles facit exercitus: tunc tibi ser-
viunt omnes gentium nationes. Floret igitur mater Ecclesia, quod Pastor
gregis dominici factus est lupus rapax. Fuit ille ipse Gregorius, qui,
scribit Ursperg. p. 324. tanquam superbus primo anno Pontificatus sui
cepit excommunicare Fridericum Imperatorem, pro causis frivolis & falsis,
& postposito omni ordine judiciario &c. Idem etiam Urspergensis ad
an. 1228. Pontificiæ perfidiæ & collusionis cum Turca testis est;
Papa, inquit, captatâ occasione de absentia Imperatoris, copiosum exerci-
tum destinavit in Apuliam, & terras Imperatoris in servitio Christi demo-
rantis, quod nefandissimum est dicere, abstulit & sibi subegit, & cruce signa-
tos, ne transfretarent, omni studio prohibuit, tam in Apulia, quàm in Lom-
bardia. Quis talia facta rectè considerans, non deploret & testetur, quæ in-
diciū videntur & quoddam portentum & prodigium ruentis Ecclesiæ?
Sed & alii de iisdem testantur Papæ cum Turcis contrà Imperato-

rem collusionibus & paratis apud eosdem insidiis, quæ certè non virtutis fuerunt, sed summæ & impietatis & ingratitude: Primus enim Fridericus II. Aventino l. 7. p. 672. teste, *Papis tanta donavit, ut per ea ipsi nocere potuerint*; prout etiam Lehmannus in Chronico Spirensi l. 5. p. 92. testatur, *omne male illius temporis à Papa manasse, qui insidiis & bello Fridericum aggressus sit, atque Principes contra eum instigavit*. Fecerunt, iudice Aventino l. 7. p. 670. ex ambitione, quæ Germanum Imperium magis florere, quam ipsis expediret, videre non poterat; Fecerunt maximo cum scandalo: Tunc enim, scribit Matth. Par. p. 488. *cœpit scandalum oriri per totius mundi latitudinem*. Sed & aliquando repulsam tulerunt à Principibus, quos instigârunt, Francis nimirum, Papa ille, qui abdicato Friderico, Robertum Regis fratrem, ut ejus favorem obtineret, constituit, nempe responderunt Franci Matth. Par. p. 500. *Quo Spiritu vel ausu temerario Papa tantum Principem, quo non est major, imò nec par inter Christianos, non convictum, vel confessum de objectis sibi criminibus exheredavit & ab apice Imperiali præcipitavit*—De transgressionibus suis, non est hostibus suis fides adhibenda, quorum Papa dignoscitur esse Capitalis. Nobis adhuc insons &c.—tantum religionis in Papa non invenimus: Imò qui eum debuit promovisse & Deo militantem protexisse, eum conatus est abscondere & nequiter supplantare &c. sicut per nos & alios devicerit, omnes Principes conculcabit, sumens cornua jactantia & superbia &c.

Exemplo
Innocen-
tii IV.

XXXVI. Innocentium IV. odii erga Imperatorem hæredem, neque commendat fructus Concilii Lugdunensis sub eo habiti ille, quod, qui 3. aut 4. in urbe prostibula invenerant, unum tantum discedentes post se reliquerunt, sed continuatum ab Orientali porta civitatis usque ad Occidentalem, quod Cardinalis Hugo in Oratione valedictoria felicitatem urbis ex præsentia Papæ declaraturus, teste Matth. Paris. in Henr. III. jactare ausus est. Et erat, inquit, Author, verbum offensionis in auribus omnium mulierum, quum infinita multitudo mulierum sermoni adsidebat; Neque etiam, quod de morte Conradi Friderici Filii Veneno procurata lætari atque parricidæ Manfredo favere visus fuit; Neque elogium Antichristi à Roberto Lincolnensi, viro, ipsis Cardinalibus eum sic excusantibus, pio & qui vera dixerit; acceptum; Neque duplex illud effatum ab eodem prolatum.

Ejus avaritia totus non sufficit orbis;

Ejus luxuria meretrix non sufficit omnis.

Neque

Neque etiam visio; referentibus eodem in Henr. III. p. 868. & Aven-
tino, Cardinali, illâ ipsâ septimanâ, quâ mortuus erat, facta, & in
qua matrona honesta Ecclesiam manu tenens Innocentium coram
Deo accusavit, quod eam reddiderit 1. ancillam vilissimam; 2. men-
sam nummulariorum. 3. fecerit fidem & mores vacillare, sustulerit ju-
stitiam; veritatem obumbravit; Quam accusationem sententia lata ex-
cepit: Vade, & pro meritis tuis mercedem adprehende; Et sic ablatuſ est.
Cui visioni similis etiam de Successore Alexandro IV. narratur,
Neque etiam eum commendat, quod moriens ad circumstantes
dixit: Quid lacrymas funditis? Nonne omnes divites atque bene num-
matis relinquo? Quid vultis amplius? Neque tandem elogium à di-
cto successore apud Matth. Par. p. 875. datum venditoris Ecclesiarum.
Quemadmodum neque Alexandri IV. Successorem Clementem
IV. consilium, quod in MSC. Italico vocatur *empio e men Christiano*,
impium & minus Christianum de nece Conradini omnibus nota
commendat.

XXXVII. Johannis XX. al. XXI. Plat. XXII. refert hic *Johannis*
morum inaequalitatem & inverecundiam. Idem sibi, referente ex Stella *XX. al.*
& Valerio Delrione l. 4. c. 3. q. 2. longam vitam Astrologia superstitiosa *XXI. &*
confusus, fato spem non implente, promisit. De successore Nicolao III. *Nicolai*
scribit Platina, suos ita eum amasse, ut aliunde raperet, quod eis daret &c. *III.*
Imò & regna rapere voluit, in animo habens duos ex sua familia
Reges creare, in Hetruriâ alterum alterum in Longobardia, indice
Macchiavello in Historia Florentina.

XXXVIII. De hujus successore Martino IV. referunt alii, *Martini*
eum licet minus antecessori æquum, ejus tamen concubinam re-
tinuisse, atque, ne quod illi contigerat, sibi quoque ursinæ speciei
infantem pareret, omnia Ursinorum insignia e palatio sustulisse.
De eodem Nicolaus Biberatensis Theologus Erfordiensis testatur,
quod, cum adhuc puer Romæ esset, Martinus ipso Sotomiacè ab-
ati voluerit. Eidem in libro occultus Epitaphium sequens posuit:

Hic jacet ante chorum submersor Teutonicorum,
Pastor Martinus, extra qui rotas ovinus,
Et lupus introfusus, cui nulla redemptio prorsus;
Sed sit ad inferna detrusus ab arce superna.

Submersorem Teutonicorum vocat, sæpius Germaniæ submersionem
optare solitum.

Testimo-
nio Ger-
mani Con-
stantino-
politani;

XXXIX. Cùm in eodem Seculo decimo tertio Germanus Constantinopolitanus ad communionem, vel potius ad subjectionem invitaretur, rescripsisse fertur: *Mentibus nostris scrupulum generat offendiculi, quòd terrenis tantùm inbiantes possessionibus undecunque potestis abradere, aurum & argentum congregatis, discipulos tamen ejus esse velle dicitis, qui dixit: Aurum & argentum non habeo. Regna vobis tributo subjecitis——actibus dedocetis, quod ore predicatis. Moderetur vos temperantia, ut sitis nobis & omni mundo exemplum & exemplar.*

Ex occa-
sione ad
Atheis-
mum da-
ta à qui-
busdam
& exem-
plo Boni-
facii VIII.

XL. Pii etiam non fuerunt Pontifices, qui illo ipso Seculo pessimis suis actionibus Ferdinando Hispaniæ Regi de veritate Religionis Christianæ dubitandi occasionem præbuerunt. Impius planè fuit Bonifacius VIII. de quo jam suprà; Magnæ porro ingrati-
tudinis eum accusat Platina in Cœlest. V. *sevitiam, superbiam atque crudelitatem* idem memorat, vitæque ipsius historiam ita claudit: *Moritur autem hoc modo Bonifacius ille, qui Imperatoribus, Regibus, Principibus, nationibus, populis terrorem potius quàm religionem injicere conabatur, aurum undique conquistum, plus, quàm dici potest, sitiens. Discant itaque hujus exemplo Principes omnes tam religiosi, quàm saculares præesse Clero & populo non superbè & contumeliosè, ut hic, de quo loquimur, sed sanctè & modestè, ut Christus Rex noster, ejusque discipuli & veri imitatores: & malint amari, quàm timeri, unde tyrannorum pernici-
cies meritò oriri solet. Sunt qui scribant, hunc quoque discordias inter Ita-
los aluisse: maximè verò inter Genuenses & Venetos &c. Scribit etiam Stella, & insuper, quòd arrogantissimus homo omnes ferè contemnere cæperit. Notum est Epitaphium:*

Intravit ut vulpes, regnavit ut Leo, mortuus ut Canis.

Quod conientaneum est verbis Joachimi Abbatis, judicio Cardinalis Bonæ, Spiritus Prophetici Viri, sic eum in vaticiniis suis com-
pellantis: *Fraudulenter intrasti, potenter regnasti, gemens morieris.*

Benedi-
cti XII.

XLI. Seculi XIV. Pontifex Benedictus XII. corruptor fæ-
minini sexûs, concubiniarius, Petrarchæ sororem à fratre Petrarchæ,
ipso postulatum, conjunctum licet cum promissione Pilei Cardi-
nalitii, abominante, argento emit ad impudicitiam. Qualis fuerit,
etiam ex Epitaphio, quod Bzovius ad an. 1342. n. 2. habet & à non-
nullis Benedicto X. I. tribuitur, liquere potest. Ita sonat:

Hic situs est Nero, Laicis mors, vipera Clero,

Deius à vero, cupa repleta mere.

XLII. Dec

XLII. De Paparum eodem seculo humilitate testantur *Querele*
status Imperii, qui, cum post mortem Ludovici Imperatoris absol- *Statuum*
vendi essent, sed sub istis Conditionibus, ut agnoscant, Papam non *Imperii;*
posse deponi ab Imperatore, & contrarium docentes esse hæreti-
cos; se Imperatori obedire haud posse nisi à Papa confirmato; no-
luerunt, sed reclamârunt: *Usque adeòne servus ille servorum fastu libi-*
dineque dominandi fuerit, insanit, atque in praeceptis abit, ut omnium savis-
simorum tyrannorum, quos unquam fuisse legimus, superbiam vincere pro-
palam perficit: à fronte contendat?

XLIII. Clem. ntem V. neque calumniæ & crudelitas con- *Exemplum*
trâ Templarios, neque venenicidium Henrici Luzelburgensis, qui *Clem. V.*
juxta Chronicon Archiepiscoporum Magdeburgensium pius erat in *& Iohan-*
moribus, probus in armis, prosequens jura Imperii; valdè commendant; *nis XXIX,*
Joannis XXII. Plat. XXIII. in Schismate qualitates enarravimus,
quem etiam ad vivum descriptum in Imperatoris Ludovici edicto
Comitiorum Reginoburgensium consensu vulgato sistit Aventi-
nus, ubi Joannes ille savissimi lupi, sanguinem Christianorum sitientis,
discordia seditionumque semina ferentis, auro corrumpentis, Antichristi,
Sathanae, Hæresiarchæ &c. elogiis ornatur.

XLIV. Urbanus VI. (cujus mores jam suprâ ex parte de- *Urbanus VI.*
scripsimus) tam superbus fuit, ut Ducem Brunsvicensem adgeni-
culantem coram se jussu suo viderit, donec à Cardinale quodam
dictum: *Sanctissime Pater, tempus est bibendi.* De eodem Theodori-
cus à Niem testatur, ante eum crudeliorem atque sanguinem magis si-
tientem Papam nullum fuisse, Deumque crudelem malitiam in ipso & fa-
milia funditus eversa ultum esse. Eum etiam tam avarum nummo-
rum, sed prodigum indulgentiarum fuisse referunt, ut purgato-
rium planè evacuare visus sit; Lucro quidem suo, cum ex sola An-
glia exiguo temporis spatio 2500000. libras attraxerit. Addimus
ex MSC. Italico jam aliquoties citato, quòd ibi ad probandum,
Papae noluisse Reges Neapolitanos, qui non essent eorum mancipia, nota-
tur, quanti mali inventor fuerit contrâ Regem antehac sibi amicissimum,
ea sola de causa, quòd non potuerit divitem familia sua statum obtinere,
hinc indignus declaratus, incapax & usurpator Regni maledictus, excom-
municatus, indignus & Paradiso privandus.

XLV. Æmulo autem Urbani Clementi VII. Bzovius ad an. *Clementis VII.*
1318. n. 8. ex Nicolao de Clemangis sequens testimonium perhibet: *is VII.*
Quid Clemente nostro, quoad vixit, miserabilius? Qui ita se servum Galli-

cis Principibus adjecerat—juvenibus nitidis & elegantibus, quorum maxime consortio gaudebat, singulos ferè vacantes Episcopatus ceterasque precipuas dignitates impendebat &c.

Bonifa-
cii IX.

XLVI. Sub Bonifacio IX. teste Platina, multa crimina per Simoniacam pravitatem committebantur, petentibus contra jus fasque omnia tum fratribus, tum cognatis: quorum magna multitudo questus gratia Romam venerat. Indulgentia verò & quidem plenaria ita passim vendebantur, ut jam vilesceret Clavium & litterarum Apostolicarum auctoritas. Quod & Graezius l. 2. 10. 12. ita confirmat: Gratias & indulgentias fecit inauditas, & quàm facile dedit, tam leviter revocavit; fabulas excitans in orbe Christiano, quod auro expleri non posset. Et Paulus Langius in Chronico: Erat pecunie avidus, ad quam colligendam plures Legatos per diversas mundi partes ad negotiandum cum indulgentiis misit: fuit maximus Simoniacus & Simonie cultores multis dignitatibus sublimavit &c. Juxta excerpta ex vetustioribus Authoribus Bibl. Univers. T. XI. p. 16. 17. 18. 243. 244. semper plus offerenti Beneficia vendidit, licet jam alii vendita, nec dubium unquam erat de signatura obtinenda, aut litterarum expeditione facienda, si impetrans non defecit in pecunia expendenda, qui plus solvit Papæ, Episcopatum obtinuit; Ipse etiam saepe dicebat, utinam non adipiscatur possessionem Ecclesiæ aut Monasterii, ad quod eum promovi, ut iterum de alio, sicque recentes pecunias extorqueret; Ecclesiasticos spoliabat idem adhuc in agone constitutos, gratias & indulgentias revocabat, tantum ut de novo emanent, dispensabat insuper non tantum contra Apostolum, sed etiam contra Evangelium. Nam Ladislao Regi Sicilia, seu Napolis, indulgit, quod ipse abdicatâ à se uxore sua legitima, jam multis annis cum eo commorante aliam superinduxit, uxorem. Ejusdem animum unice divitiis corradendis intentum Il Nipot. p. 2. p. 378. similiter describit, & quod presentibus frui amaverit, ab exactoribus singulis noctibus usque ad medias sæpè expectando, argentum diei præcedentis exegerit, somnum aliàs haud magis capere gnarus, quàm si omnia perdidisset. Atque illuc etiam spectant ejusdem proverbia ibidem exposita; *che amava meglio un picciol pesece melle mani, che un gran Delfino in alto mare; se plus amare parvum in manibus piscem, quam magnum in mari Delfinum.* Item; *ch'era meglio l'ovo la mattina, che la Gallina la sera;* Id est; Ovum mane præstare Gallina, quæ sub vesperam veniat.

Testimo-
niis Nico-
lai Orem;

XLVII. Eodem Seculo Nicolaus Orem, vir doctus, in Gallia, & Papam vehementer aliàs impugnavit, & nomine Luciferi episto-

epistolam, quâ gratias pro præstitis sibi officiis agens introducebatur, conscripsit atque Avignonensi Palatio teste Alberto Argentinense, affigi curavit, quæ apud Wolf, T. 1. Lect. Mem. Cent. XIV. p. 654. legi potest.

XLVIII. Eodem Seculo vixit Theodoricus Uric vel *Theodoricus* Urias, Monachus Augustinianus, & juxta Wolsium, Episcopus in *Uric* Croatia, cujus sequentes sunt apud Langium in Chronico. Citizenensi Versus.:

Papa stupor mundi cecidit, secumque ruere

Cœlica templa Dei, membra simulque caput.

Papa dolor, mundique pudor per crebra patescit

Crimina, terrarum notus ubique viris.

Heu! Simon regnat, per munera quæque reguntur,

Judiciûmque pium gaza nefanda vetat.

Curia Papalis fovet omnia scandala mundi,

Delubra sacra facit perfiditate forum.

Ordo sacer, baptisma Sacrum cum Chrismate Sacro

Venduntur turpi conditione fori.

Dives honoratur, pauper contemnitur, atque

Qui dare plura valet munera, gratus erit.

Aurea quæ quondam fuit, hinc argentea Papæ.

Curia procedit deteriore modo.

Ferrea facta de hinc durâ cervice quievit,

Tempore non modico sed modo facta lutum.

Postque lutum, quid deterius solet esse? Recordor

Stercus, & in tali curia tota sedet.

XLIX. Petrarcha Avignonem, ubi, vi promissionis à Cle- *Petrarcha* mente V. Gallia Regi, ut votis Gallorum etiam eligi posset, factæ, *cha* ad tempus Papæ (ingenti Gallia utilitate, si juxta Mezeræum dans lalvie de Philippe le Bel inde accepit trois grandes desordres, la Simonie &c. Tria magna vitia, Simoniam, luxûs & impietatis filiam, litigandi consuetudinem, & execrabile crimen, quod vel nominare nefas; & certo, Papæ Curiam Sanctam, ipsum Sanctitatem suam καὶ ἐξολωθε, indicio) sedebant, vocat Babylonem ad Rhodanum, exiguam moribus, magnam vitiiis, matrem scortationum, sedem avaritiæ, Judam cum 30. argenteis ibi gratum futurum, pauperi Christo januam clausum iri. Et Epist. XIV. T. 2. Novi expertus, quod ibi nulla sit pietas, nulla charitas, nulla fides, nulla Dei reverentia, nullus timor, nihil sancti, nihil justî, nihil aquæ;

aqui, nihil pensi, nihil denique vel humani. Amor, pudor, decor, Candor inde exulant, de veritate quidem sileo; Nam quis unquam vero locus, ubi omnia mendaciis plena sunt, aer, terra, domus, turres, vici, atria, porticus, vestibula, aula &c. Pontificum sedes? In Epistola autem XVI. de universa Pontificis aula ita pronuntiat: In Babylone Regno avaritia futura vite spes inanis quadam fabula: & quae de inferis narrantur, fabulosa omnia: Et resurrectio carnis, & mundi finis, & Christus ad iudicium venturus, inter vanas habentur. Et Epist. IX. Una spes salutis in auro esset, auro placaretur Rex ferus, auro immane monstrum vinceretur, auro tristis janitor emolliretur, auro caelum panderetur, auro Christus venderetur.

Brigitta;

L. Eodem Seculo Brigitta à Bonifacio IX. in Catalogum Sanctorum adscripta, docuit; Papam commutasse X. praecepta in unum: Da argentum; Et cum clamare deberet: Ascendite ut quietem inveniat pro animabus vestris, clamare: Ascendite & videte gloriam atque pompam meam, & evacuate crumenas vestras, ut inveniatis perniciem pro animabus vestris. Eadem in Revelationibus suis maturo (inquit Cardinalis Bona in Notitia Scriptorum) Theologorum iudicio approbatus Pontificem Clementem VI. vocat; animarum interfectorem, ovium Jesu Christi dispersorem & laceratorem, abominabiliorem Judaeis, inimiciorem Juda, injustiorem Pilato, pejorem Lucifero, sedem ejus demergendam esse, sicut lapidem ponderosum: Affectores suos arsuos in igne sulphureo & inextinguibili. De Gregorio IX. verò Christus ipse apud eandem ita judicat; Gregorius Papa est similis Paraclytico, qui non movet manus ad operandum, nec pedes ad ambulandum. Tenet eum quasi impeditum immoderatus amor sanguinis sui & frigus tepiditatis ad me.

Ex Seculo
XV. Ex-
emplis
Gregorii
XII. &
Benedicti
XIII. Epi-
scaphio V-
ladislai,
dicto Al-
phonso;

LI. Seculum XV. si inspiciamus; In eo occurrit Gregorius XII. de quo Scriptum affixum, in quo dictum, Diabolum eum à juramento absolvisse, quod 4. ex cognatis ad Cardinalitiam dignitatem evehendo non observarat. De eodem, ut & de Anti-Papa Petro de Luna, simul ob pervicacem ambitionem & collusionem depositis ita Theodoricus à Niem l. 3. scripsit: Si quis fraudes, machinationes Errorii (Gregorium intelligit) & Petri per singula describere vellet, vix charta & atramentum huic sufficerent. Veruntamen clarum est, quod cauteriatas habent suas conscientias, dicentes, se esse simplices, cum sint astutiâ Diabolicâ impleti. Et pro opere pietatis dixerunt, & dicunt, se utique voluisse & velle unionem facere, quod tamen in eorum cordibus non habebant nec habent. Quid igitur erit in tam lamentabili Schismate finaliter? De his duobus Senioribus Babylonis, Petro & Errorio, major pro-

grossa

gressa est iniquitas & passim progreditur in universam terram, quàm unquam ante nostra tempora ab aliquibus de Papatu contenditibus emanavit—Fides Catholica obnubilatur. Omnis Religio naufragium patitur, bella & alia calamitates multa pullulant, Dei timor & hominum verecundia & virtutes à plerisque regnantibus — in longum abierunt — in universali Ecclesia à capite usque ad plantam pedis non est sanitas. Sed neque Epitaphium Uladislai Hungariæ Regis hujus Seculi Pontifices commendat ita sonans:

Romulidæ Cannas, ego Varnam clade notavi;

Discite mortales non temerare fidem.

Me nisi Pontifices jussissent rumpere fœdus,

Non ferrent Scythicum Pannonis ora jugum.

Neque quod Panormitanus de Alphonso Prudente, Rege Arragoniæ & Siciliæ l. de factis & dictis Alfonsi habet: *Non jam amplius insulas illas incolunt Harpyæ, uti Poetæ fabulati sunt, sed ex insulis migrarunt in Curiam Romanam, ibique domicilium jam constituerunt.*

LII. Joannis XXIII. Plat. XXIV. virtutes, ubi Schisma, quod continuavit, exposuimus. De Eugenio IV. etiam, ubi de Schismatibus, egimus. Idem apud Stellam præter Pontificis dignitatem mirum in modum bella amasse fertur. Secundus Successor Calixtus III. immensas argenti summas & ipse sub belli sancti prætextu ad suum successorumque luxum immensum corrasisse legitur. Successori proximo Pio II. sequens ex vetusto quodam codice Joh. Balus de Rom. Pont. Actis l. 6. Epitaphium collocavit:

*Exemplo
Johannis
XXIII.
Eugenii
IV. Pii II.*

Frigida membra Pii retinet lapis iste loquacis,

Qui pacem moriens attulit Italia.

Summe Deus, quantum mortalibus alme dedisti,

Fulmine cum tetigit hoc caput aq. a manus?

Vendiderat pretio gentes, & crimina multa

Virtutis specie gesserat ille Pius.

Impius hic fuerat, quamvis sub nomine Pulchro,

Crediderit falsis posse juvare fidem.

Nunc fidi comites, sceleratæque turba clientum

Ingenuere Pium: nam scelus orbis erat.

Unâ cum Conclusionē:

Impius hic fœtus est, crudelis, raptor, iniquus,

Aneas fatua, quem genuere Senæ.

Neque crimen simplex, sed genium insuper in excusando scortationis

tionis peccato satis improbum *Epist. XV. ad Patrem prodidit ipse-
met, ita scribens: Ais dolere te meum crimen, quod ex peccato genueram
filium. Nescio, quam de me tibi finxeris opinionem. Certè nec lapideum,
nec ferreum genuisti filium, cum esses tu carneus. Scis, qualis tu gallus fue-
ris. At nec ego castratus sum, nec ex frigidorum numero. Nec sum hypo-
crita; ut videri bonus, quàm esse malim. Fateor ingenuè meum erratum,
quia nec sanctior sum Davide Rege, nec Salomone sapientior. Antiquum &
vetus est delictum, nescio quis eo careat. Latè patet hæc pestis, (si pestis est,
naturalibus uti) quamquam non video, cum natura; quæ nihil perperam
operatur, omnibus ingenuerit animantibus hunc appetitum, ut genus conti-
nuaretur humanum. En voti coelibatûs observationem! En egre-
gium futurum legis illius latorem, cui tamen nihil horum, quò mi-
nùs fieret, obstitit.*

Pauli II.

LIII. De *Paulo II.* (qui apud Platinam lacrymandi etiam
dono Papatum consecutus dicitur;) ubi de vestibis Cardinalitiis,
actum est; Exercita autem ab eo erga multos crudelitas, apud Pla-
tinam, expertum Robertum, videri potest. Genebrardus etiam vir-
tutis inimicum vocat. Vanitatem ejus maximam dignè reprehen-
sam videat, qui voluit in Epistola Jacobi Papiensis, Cardinalis apud
Doctiss. Launojum *Epist. p. IV. ep. penult.* Neque certè in eo lau-
dem meretur, quod in Bulla Leonis X. quæ l. VII. *Decretalium ha-
betur*, Author *Montium pietatis*, potius *Impietatis*, perhibetur, ut apud
Platinam aliàs quoque *Simoniacus*; dignitatumque omnium ava-
rus, posthabitis bonis qualitatibus, venditor.

Sixti IV.

LIV. *Sixti IV.* vitia, ubi de odio erga Papas recens defun-
ctos actum est, ob oculos posuimus. Idem Cornelio Agrippa &
aliis testibus, lupanar. ædificavit, ex quo annuatim 20000. florenos
& amplius habuit. Mensibus Junio, Julio & Augusto quibus-
dam Cardinalibus impuritates quasvis, etiam Sodomiticas, verbis;
Fiat, ut petitur; permisit; turpissimas (de quo *Wesselus de potest. Ec-
cles. c. 1.* eum accusat) *dispensationes & Bullas plumbatas de plenitudine
& in abusu potestatis Apostolica emisit; Vestibus semper auro intextis usus
& auro intextis lecti tegumentis; & aureis ad excrementa sua excipienda
vasibus, dilectâ quoque suâ Teresiâ gemmis ornatos calceos dono dedit.*
Videri quoque potest *Baptista Mantuanus.* Onuphrius, in vita,
suorum amantissimum ac indulgentissimum omnium judicio existimatum
fuisse, ait. *Quorum causse multa præter fides jusque egisse & concessisse vi-
tio illi datum est.* Idem arox sceleratissime Consilium de Mediceis in-
terfer-

interficiendis commemorat; Eidem primus dicitur, qui officia vendidit, quum nonnisi pecuniâ hæc munera parentur, quæ antea gratuito doctis & probis viris tribui solébant.

L.V. De Innocentio VIII. quoque hinc inde jam protulimus *Innocentius VIII.* heic non repetenda; Addimus tamen versus sagacissimi Sannazaris de sedecim Innocentij liberis:

*Innocuo priscos æquum est debere Quirites;
Progenie exhaustam restituit patriam.*

Et quidem liberos, teste Stella, ex damnato coitu suscepit. Annotavimus quoque sinistrum Authoris Conclavis de ejus regimine omen, attentâ ejus præteritâ vitâ. Quale autem regimen illud fuerit, ex parte docet querela Scriptoris noti: O Peire, non tibi Christus dixit: Mulge, aut tonde, sed pasc; Et ultima pars Epitaphij:

*Spurcities, gula, avaritia atque ignavia deses
Hoc, O Peire, jacent, quo tegeris, tumulo*

L.VI. Alexander VI. suprà quoque nobis memoratus, cui, *Alexander VI.* teste Guicciardino, non sinceritas, non verecundia, non veritas, non religio ulla aderat, sed insatiabilis avaritia, ambitio immensa, crudelitas plûs quàm barbara, ardensque spurios per fas & nefas exaltandi libido, omnium ejus ordinis deterrimus pro optimo Pontifex renuntiatus fuit, ut Onuphrius loquitur. — Fuere tum aliqui in Comitio Patres, qui Hispanum occulta iniquitatis, summaque simulationis hominem stultissimè Pontificem creatum, exitio tandem cunctis futurum non falsi vates denuntiârunt. Idem recenset Divinam in Electoribus vindictam. Similiter Ferdinandum Neapolitanum Regem ferunt, auditâ Electione, non sine lacrymis, à quibus tamen in funeribus liberorum etiam abstinuerit, ad Reginam dixisse, Papam hunc Italia, imò toti Christiano orbi interitum procuraturum esse. Imò, teste Guicciardino, omnibus probis horrore & abominationi fuit ejus electio: Filius spurcius Cæsar Borgia jactare solebat, se probè nôsse quid faciat, aut facere debeat, Patre permittente, qui Spiritu S. regatur. Quot in ejus vita ab Onuphrio descripta verba, tot ferè vitia. Omnibus iniquus erat, ut filios daret. Cæsar adhuc Cardinalis, quò sibi totius Ecclesiasticæ ditionis Imperium compararet, regulis omnia aggredi cœpit, quum pater omnes suas rationes & consilia ad id unum convertisset, ut nobis suos magnis opibus & potentiâ extolleret. In hunc finem arma venena &c. frequenter adhibita, Idem Cæsar fratrem interfecit; connivente prorsus ad im-

mane parricidii scelus patre Pontifice, qui & ipse sibi vim afferri ab efferato filio procul dubio metuebat. Rursus testatur Author : Pontificem totum in eam incubuisse curam, ut ingentes filio opes, maximique imperii facultates, vel summa cum omnium injuria pararet. Docet, omnia venditata, nihil pecunie negatum fuisse—Cardinales multos pretio creavit. Hec quoque, cum ingentibus sumptibus non sufficerent, inopia metu rapax, atque immani ingenio savus, opulentissimum quemque in aula Sacerdotem & in his aliquot Cardinales ceteris ditiores veneno tollendos constituit, ut eorum opibus in fiscum redactis potitus profusissime largiretur, inexplebilémque filii cupiditatem expleret, haud dubie in reliquos aulae sacerdotis atque divitiis insignes hereditatis spe saviturus, nisi mirabili Dei providentiâ, homo ad Italiae exitium natus, quum animo adhuc majora de filio conciperet, diuturnamque sibi vitam polliceretur, fatali pincerna errore, sibi mortem, supremam verò Casari filio calamitatem peperisset, hilariorum scilicet in cœna, dum ad umbrosam Vaticanam ruris fontem venenum bibunt, medicata Falerni vini lagena pocillatoris errore commutata, quam dira fraude ad opulentiorum aliquot Senatorum, qui convivio aderant, exitium honoris specie paravisset. Caesar, qui dilutius biberat, exquisitis antidotis, vel ipso vivente robore veneni vim sustinente, atrocissimo quidem, sed non lethali morbo correptus est.—At Pater Pontifex—est extinctus. Inter virtutes ejus numerat eloquentiam, sed quæ multis exitio fuit &c. Inter vitia ponitur, perfidia plusquam Punica, savitia immanis, avaritia immensa ac rapacitas, inexhausta parandi filio imperii perfas & nefas libido. Si quando negotiis non premeretur, omni se jucunditatis generi sine discrimine dedit. Mulieribus maxime addictus, ex quibus 4. filios & 2. filias tulit. Omnium præcipua fuit Vannocia Romana, quæ à formæ venustate & morum illecebris miraque demum fecunditate in minor fortuna legitima propè uxoris loco habuit. Comœdias Plautinas ceteraque ludicra libenter spectavit, frequenterque in Hadriani molem, —ventitabat, ut palam personatos hilaribus festis, ac per omnes dies celebres, si quid elegantius in hominum genere per viam præteriret, propius adspiceret. In filie nuptiis — equestres ludos & venationem in Vaticano extra ordinem dedit. In urbe gladiatorum & sicariorum nunquam licentia major, nunquam populo Rom. libertas minor, delatorum ingens numerus, brevissimo maledicto pœna moris erat. Grassatorum insuper omnia plena, nec noctu tutum per urbem iter, nec interdum extra urbem, Roma gentium profugium & asylum, omnibusque seculis populorum omnium tutissima arx, jam carnificina facta erat, quæ quidem omnia suorum causa, quibus

omnia

omnia indulserat, permittebat. Quos etiam ut magnis Clientelis sublevarer, dominationis præsidia in eo quoque iis paravit, ut ad 43. Cardinales variis lectionibus, in his 18. Hispanos creaverit &c. Sed & societatem pessimi viri amavisse nocuit, Carolus quippe VIII. frater Ludovici XII. referente Thuano, infelix fato cessit, quod tam arctam cum Alexandro VI. affinitatem contraxisset, & impuri Patris omnique scelerum genere cooperti filii crudelitatem, libidinem, fortunas denique fovisset. Romani illius tempore apud Authorem Nepotismi p. r. l. 2 p. 124. dicebant; Imperatores Tyrannidem docuisse, Pontifices eam exercere. Item, eum Romam Spuriis, Hispaniam meretricibus implevisse. Audiamus verò adhuc de homine, vel potius monstro Abbatem Gualdi Vita di D. Olympia p. 90. Papa avarus atque in acquiendo insatiabilis fuit, & usque adeò suis ditandis deditus, ut lubens se P. moni daturus fuisset, si sibi Principatum pro suis promississet. Bonæ fidei testimonium habemus insuper apud ipsum Macchiavellum; Ita ille cap. 18. de Principe: Alexander VI. Papa nihil, quàm hominum deceptorem egit; ad nihil, quàm ad omnem malitiam & fraudem, quò hominum genus falleret, mentem suam exercuit. Nemo in adseverando quid magis fuit efficax, nemo majore jurejurando aliquid adfirmavit, & minùs præstitit. Nihilofecius doli nunquam non commodè ei cesserunt, qui fallendi artem & hosce mores hominum probè callebat. Notari porrò meretur ejus apud Janum Vitalem elogium:

Nomine magnus eras, sed major, Borgia, factis,

Cujus dextra enses strinxerat una duos.

Quo spiritus militares ejus obliquè perstrinxit. De quibus etiam testatur Caroli VIII. Manifestum contra Papam; Imò Jovius de Legato ejus ad Turcas contra Gallos misso loquitur. Il Nipot. 2. p. 242. judicat, cum apud alios Papas & Nepotes in magnis malis scintilla quædam boni fuerit, in Alexandro & Nepotismo ejus ne minimum quidem radium boni fuisse inter mala futuris seculis deploranda, & multò magis populis, qui sentire debuerint, gravia. Hinc quibusdam creditum, Alexandrum jurasse, & suos ad jurandum etiam adegisse, di non far mai bene alla chiesa, de non promovendo unquam Ecclesiæ commodo. Aliis & longè aliis eum operam dedisse, docet Epitaphium quoque Lucretiæ Filiae, Pontano Authore:

Hic jacet in tumulo Lucretia nomine, sed re

Thais, Alexandri filia, Sponsa, nurus.

Docet & Epitaphium ipsiusmet Alexandri, à Sannazario compositum:

W. vvvvvv 3

Fortasse

Fortasse nescis cujus hic tumulus sit,
 Adsta Viator, ni piget.
 Titulum, quem Alexandri vides, haud illius
 Magni est, sed hujus, qui modo
 Libidinosa sanguinis captus siti
 Tot civitates inclytas
 Tot regna vertit, tot duces letho dedit,
 N. tos ut impleat suos.
 Orbem rapinis, ferro & igne funditus
 Vastavit, hausit, eruit:
 Humana jura nec minùs cœlestia
 Ipsosque sustulit Deos.
 Ut scilicet liceret, heu scelus! Patri,
 Nata sinum permingere,
 Nec exsecrandis abstinere nuptiis,
 Timore sublato semel.
 Et tamen in urbe Romuli hic vel undecim
 Præsidet annis Pontifex.
 I nunc, Nerones & Caligulas nomina,
 Turpeis vel Heliogabalos,
 Hoc sat, Viator: Reliqua non finit pudor,
 Tu suspicare & ambula.

Æquè ac alterum ab eodem:

Savitia, insidia, rabies, furor, ira, libido,
 Sanguinis & diri spongia dira sitis:
 Sextus Alexander jaceo hic: jam libera gaude
 Roma tibi quoniam, mors mea vita fuit.

Neque aliter etiam, teste Guicciardino, inde lætata est. Ex quibus omnibus patet, Onuphrium non sine causa in Paulo III. de dira ac prope execrabili Alexandri VI. memoria loqui; neque sine causa Paulum Langium in Chron. Citiæ. ex Volaterrano testari, Romam tunc carnificinam factam atq; tunc Romæ omnia sacra venalia fuisse.

Ex Seculo XVI. exemplis illustr.

LVII. Seculo XVI. Julius II. ante Pontificatum, narrat de-
 nuò Onuphrius in vita, filiam tulit, eodem referente, sed cæterum
 nimis laudante, contumeliarum insolens & contumacibus implacabilis
 extitit, à nonnullis parùm probatus, quòd armis magis, quàm Sacrosanctum
 Pontificem deceret, deditus esse videretur, hinc etiam à Paulo Langio in
 Chronico Citiænsi testimonium habens, quòd non tam Apostolica Sedis
 claviger quàm armiger fuerit; Ut certè irreverenter satis arrepto
 Pauli

Pauli gladio claves Petri in Tiberim projecit; irreverenter satis ob-
 jicienti dictum Christi: *Reconde gladium tuum in vaginam*; respon-
 dit: *Id imperatum ei, post factam percussione*; indecenter satis se val-
 se valse in Bologna de' Turchi, Bononia Turcarum in bello ope usus est, quod
 in vita Pauli Sarpii legimus. Liberiùs Guicciardinus testatur: Omnes
 eum ante Papatum morosissimum, intolerabilem, truculentum & quietis
 impatientem, quique in eximios quosque Viros immanes jam inimicitias
 exercuisset, noverant. Cum ad eum Philippus Burgundus, postea
 Episcopus Ultrajectinus, missus esset, redux testatus est, se credere,
 Gentiles multos multò melius vixisse, quàm qui nunc Christiano orbi leges
 ferant. Cætera ejus verba Dissert. IV. Sect. II. n. 106. videri possunt.
 Idem Julius Ludovico XII. Galliarum Regi, cujus auspiciis tan-
 quam Simoniacus, moribus corruptus, fax divisionis & bellorum,
 & scandalum Europæ, hinc planè incapax ad Papatum accusatus
 fuit, occasionem dedit in Moneta dicendi: *Perdam Babylonis nomen*.
 Idem Maximiliani I. judicio parùm probabatur. Deus æterne, ali-
 quando dicebat, *nisi vigilares, quàm malè esset mundo, quem regimus*
nos, ego miser venator & ebriosus ille ac sceleratus Julius. Neque etiam
 eidem probabantur alii ante eum: *In veritate dicere possum, inque-*
bat, nullum Pontificem mihi per vitam meam fidem servasse, atque etiam
spero, Deo volente, hunc (Leonem X.) ultimum fore. Occasionem quo-
 que tales eidem Maximiliano dederant de Papatu cum Imperio
 conjungendo cogitandi, ad exemplum veterum Imperatorum, qui
 etiam Pontifices dicebantur; prout quoque non ita pridem Vir do-
 ctus tractatum edidit, de attrito per Papas Imperio, deque Pontificatu ab
 Imperatore-Cæsare Ecclesiæ Reique publicæ causâ capeffendo. Ad Julium
 ut redeamus, ipsi Macchiavello Principis. c. 25. in omnibus suis actioni-
 bus impetuosam violentiam ostendit: Sic etiam Galli, eidem tribuunt
des procedes violens, del' animosité & des emportemens contre la France,
hinc une memoire fort odieuse dans la République Chrestienne. Arrest.
 du Parl. sur la Bulle du Pape concernant les Franchises p. 9. Refut.
 de la Rep. à la Protest. de Mr. Lavardin. p. 10. Totus, quantus fusc
 describitur in Dialogo, cui titulus: *Julius*, à viro eruditissimo post
 mortem Julii ob frustra ab eo pulsatas cœli fores composito, &
 publicato.

L VIII. Leo X. ille ipse fuit, de quo in Vaticiniis Johan- Leonis X.
 nis Abbatis Venetiis initio hujus Seculi cum Privilegio & Licen-
 tia superiorum editis, prædictum: *Veniet Leo sub pelle Agni, & de-*
vorabit Oves. In ejus coronatione tantum fastum fuisse, quidam

narrant, ut uno die 100000. aureorum expenderentur. Onuphrii in vita iudicio quierus & voluptatibus contra decessoris morem deditus fuit, & eo quidem paulò post iudice, id unum ei datum, quòd voluptatibus, venationibus, aucupis effusè deditus, luxui & splendidissimis conviviiis, musicaque magis, quàm tantum Pontificem deceret, totus impenderet. Sed & ei datum ab aliis, quòd injustè avarus fuerit: Patrio more, inquit Langius *ὀψυχρον* & in Chron. Citiz. ad an. 1513. Leo auri sitiens-
 tissimus est, nimirum cum ad Romanorum Avaritiam Florentinorum accesserit cupiditas, aurique Sacra fames creverit in immensum, crescitque usque modò amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit; severiorque ignibus Aetna ardet amor habendi, quemadmodum & Naso inquit: Creverunt & opes & opum furiosa libido; Quòd magis sunt potæ, plus sitiuntur aquæ. Hinc, ipso narrante Onuphrio, 31. Cardinales partim pretio creavit, simul officia quadam venalia excogitavit, pecuniæ querendæ causa, quum multa tum ædificiis, tum effusis largitionibus & bellorum usibus absumpsisset. Sed, cum Cardinalibus creatis pretii 50000. aureorum restitutionem promisisset, eamque aliter præstare non posset, eodem Langio porrò narrante, sub prætextu belli Turcici & ædificationis, ad quam tamen Julius ingentem pecuniæ summam reliquerat, Indulgentias indicendo, & Gazas inter suos distribuendo Reformationi occasionem dedit, qui & aliis modis injustam avaritiam prodidit, hinc iterum Langius conquestus est: *Amore equidem auri & nunc Romæ omnia sunt venalia, auro mediante Simonia toleratur &c.* Et iterum: *Per prædicta & similia, quæ ex Curia Romana manant, gravamina per orbem Christianum, ruina, destructiones & ærumna oriuntur &c.* Hinc etiam de Leone Vir in Germania ex præcipuis: *Turcam profligare Vultis? Laudo propositum, sed vehementer vereor, ne erretis in nomine. In Italia querite, non in Asia—Hic ubique grassatur & sanguinem miserorum sitit. Hunc Cerberum nullo modo sedare potestis, nisi aureo fluvio &c.* O stultam & superstitiosam opinionem credentium, cæleste numen omnia æquis oculis intuens ad nutum Florentinorum flecti, reflecti, irasci non danti & rursum largienti placari. Templum Domini — Clamant — sed non est Templum Domini. Quin de illis ipsis Romanensibus idem Langius pronuntiat: *Ast nunc eorum incuriâ, fraude & Avaritiâ assidue Turcarum vires crescunt; Et narrationem suam tandem ita concludit: Quæ utinam vera non essent, utinam mendaces in hac parte essemus omnes, ut vitis eliminatis Romæ sanctitas ipsa & morum integritas, Justitia & Veritas, ad salutem totius orbis & fidei robur inveniretur, destruereturque ceu falsum & injuriosum illud vulgatissimum*
 etiam

etiam Laicorum dictum, quo dicunt, Romæ propiores Christianos esse deteriores; & Curiam Romanam non quærere ovem sine lana. Imò & illud Leoni datum, quòd securo de Numine animo fuerit; quod, ut & ejus de animarum immortalitate mentem, sequentia ostendunt. Aliquando (uti recusat. Synod. Trid. p. 2. caus. 8 p. 266. probatur;) personatos Philosophos duos, ceu moriones mensæ suæ assistere atque de animarum immortalitate disputare jussos illam definitam sententiam controversiam dirimens allocutus est: Et si tu, affirmans, pulchras & bonas rationes habeas, tamen ego sententiam hujus negantis probo, ceu firmiorem & quæ faciat bonum vultum. Et cum eidem Bembo, Vir apprimè doctus & postea Cardinalis in privato Colloquio locum ex Bibliis proferret, Pontifex ægrè id ferens: Quid, inquit, mihi narras istam de Christo fabulam? Atque hanc relationem nostram non fabulam esse, ex Joh. Pico, Mirandulani Comitis ex Fratre Nepote, colligas, qui in quæstione: Utrum Concilia vel Pontifices errare possint? inter alia de Leone ita loquitur: Meminimus Pontificem creditum & adoratum, qui nullum Deum credens, omne infidelitatis (quam Atheismum vocare licet) culmen excederet: pessimæque ejus opera in coemendo Pontificatu, in omnigenis sceleribus exercendis, id ipsum testabantur, sed & pessima quoque dicta confirmabant. Namque factum cum affirmabatur, nullum se Deum aliquando, etiam dum Pontificiam sedem teneret, credidisse. Lib. de fide & ordine credendi Theor. 4. p. 259. 260. Sed & ipse Cardinalis Pallavicinus Histor. Conc. Trid. l. 1. c. 2. omnia suo quoque calculo probare videtur. N. 2. ad objectionem Suavis, Leonem magis in literis profanis versatum, quàm in Sacris & ad Religionem pertinentibus esse, concedit, vix pueritiam egressum, cum se in supremo Ecclesiæ Senatu collocatum cerneret, suo planè officio defuisse, neglectam in literarum studio parte non solum nobiliore, sed suæ magis congruam dignitati. Gravior, inquit, apparuit deformitas, quando 37. ætatis anno Præses ac Magister Religionis constitutus, non continenti solum studio profanarum literarum curiositati se totum impendit, sed in Regiam ipsius Religionis majori curâ eos accersivit, quibus essent perspectæ Græcorum fabulæ, Poetarumque delicia, quàm Ecclesiæ historia ac Patrum doctrina &c. Non æquè Theologorum ac Poetarum consuetudine est delectatus, nec juxta Sacram eruditionem promovit, ac profanam. Similiter n. 4. & 5. Suavi objectanti, Leoni haud magnæ curæ pietatem fuisse, largitur, in eo, cum Pontifex electus est, tantam curam pietatis non eluxisse, quantam celsitudo illa pene Divina postulârit. Nam, inquit, ut ea præteream, quæ sub famæ

XXXX

suspicio-

suspensione magis, quàm affirmatione delitescunt; Constat, venationes, fac-
 etias, pompas adeo frequentes, fuisse in Leone vitia partim Seculi, partim
 potentia, partim etiam ingenii, non tamen exigua in eo inter mortales fa-
 stigio, cui nihil par esse potest, nisi summa perfectio. Et n. 6. ait, Leonem in
 sede Romana collocatum passum esse se dementari ab ea specie, qua magni-
 ficum cum bono confundit; plausumque multitudinis cum Reip. emolumen-
 to. Claudat seriem testium de Leone Sannazarius de fine Leonis
 eleganter ita canens: Sacra sub extrema, si fortè requiritis, hora.

Cur Leo non poterat sumere: Vendiderat.

Adriani
 Val. exem-
 pla & re-
 stimonio;

LIX. Adriano VI. tribuitur, quòd Demetrio Mago Græco
 concesserit, Sylvestrem Taurum Diis Gentilibus sacrificare. Ab il-
 lito venere victus & ipsius Sodomiae, juxta judicium cujusdam
 Batti in Memorabilibus Wolfii, suspectus fuit. Quàm exosus Roma-
 nis fuerit, Dissert. IV. Sect. 3. n. 5. dictum est, atque ex eo etiam col-
 ligi potest, quòd eidem applicarunt illud: A sextis semper diruta Roma
 fuit. Bene & secus gesta ab Onuphrio in Vita recensentur. Veneni
 ipsi propinati suspensionem non planè rejicit; quòd ut familiares ejus
 constanter asserere non velint, ita nec inficiari ausint. Et certè severior
 fuit, quàm Romana Curia ferre posset. Constat id, & constat, qua-
 les Antecessores ipsius judicio fuerint; ex instructione Cheregato
 Legato data, in qua ingenuè fatetur; eam rerum perturbationem ni-
 hil aliud esse, quàm supplicium à Deo inflictum noxis præcipuè Sacerdotum
 ac Presulum, ac proinde (ut observavit Chrysostomus in eo, quòd Christus
 egit in Urbe Hierosolyma) flagellum à Templo incepisse, cùm prius Capiti,
 quàm ceteris infirmi corporis membris mederi par esset. In eam sedem ali-
 quot jam annos vitia quadam irrepsisse, abusus in rebus Sacris, in legibus
 violationes, in cunctis denique perversiorem. Mirum non esse, si morbus à
 capite reliquas in partes defluerit, nimirum à summis Pontificibus ad An-
 tistites minores; eos omnes peccasse. — statutum sibi esse, Curiam reforma-
 re, ut inde sanitas duceret initium, unde morbus inceperat. — se cervices
 submisisse Dignitati — quò deformatam Sponsam reformaret. — Nemi-
 nem mirari tamen debere, si tam citò perfectam emendationem haud cer-
 neret; cùm enim inveterato morbo variisque malis conflato mederi opus
 esset, pedetentim ac lentè agendum &c.

Testimo-
 niu ex On-
 us Ec-
 clestia;

LX. Sed & testimonium præbet vitiis Pontificum illorum
 maximè & proximè præcedentium temporum decantatus liber,
 cui nomen Onus Ecclesiæ, Coloniae An. 1531. editus; in quo Sect. V.
 Ecclesiastica modò sublimitas multifariam est lacerata. Hoc in Apocalypsi
 ostendit.

ostenditur in Sigilli sexti apertione, id est, moderni temporis nostri, quando Sol, qui est Spiritualis Potentatus, factus est niger, quia non serenum cælum, sed tetrum infernum aperit. Propterea perversus Pontifex nuncupatur Angelus Abyss. Et Sect. VIII. heu, sicut olim in Imperio Romano, sic hodie in Curia Romana est vorago divitiarum turpissima. Crevit avaritia, periit Lex à Sacerdote ac Visio de Propheta & Consilium à Senioribus. Claves Ecclesie sunt in abusu & servitute ambitionis & Simonia. Vita enim ferre Curialium celari negarique vix possunt. Roma quasi gurgis flagitiorum. Sect. XV. verò: Ecce Roma nunc est vorago & Mammona inferni, ubi Diabolus totius avaritiæ Capitaneus residet vendens patrimonium Christi, quod suâ passione promeruit, qui nobis precipit, ut gratis tlemus, quod gratis accepimus. Id modò versum est in Proverbium: Curia Romana non petit ovem sine lana: Dantes exaudit, non dantibus ostia claudit.

LXI. In Clemente VII. Ouuphrius notat, ex parùm certa, ne- Exemplis,
que propalam legitima uxore natum esse; Et porro: Inusitatâ (alibi; Clemen-
fatali) avaritiâ aded omnium hominum odia in se concitârat, ut nemo tici II.
esset, qui vicem ejus tam fœdè & præter Sacramenti fidem oppressi doluerit. Eodem notante, ad hastam tres pileos Cardinalitios vendidit. Avaritiæ documentum in eo Il Nipot. p. 2. p. 380. exhibet, quod Legato Imperatoris fœdus contrâ Turcam petenti & ad silentium dicenti: V. S. non dice niente; Sanctitas Vestra nihil dicit; respondit: Non, perche voi ci configliate à spender danari, e noi pensiamo al modo di guadagnarle; Id est; Nihil; quia vos consulitis, ut argentum expendam, cum ego de modo colligendi sim sollicitus. Sermones providentiam, cum in mole Adriani obsideretur, negantis exhibet Dux Cæsareanus Fronsbergius l. VI. p. 120. Genium magis Suavis ad a. 1534. declarat: Etsi, inquit, quibusdam dotibus, naturali gravitate, parsimoniâ exemplari ac dissimulatione insigni multorum in se admirationem concitârit: ob avaritiâ tamen, austeritatem & crudelitatem, quas semper exercuit, sed in morbo plus solito manifestavit, multò pluribus erat odiosus. Et Pallavicinus ipse quoque, qui eum Hist. Conc. Trid. III. 16. 8. dotibus animos conciliantibus, beneficiâ & humanitate caruisse, creditumque caput Pontificatus ejus revera solum dextrum extitisse, mortemque tanto, quanto erat electio, gaudio exceptum fuisse testatur. Et Jovius tandem Hist. l. 32. ita de eo scribens: Neminem planè oderat, cum neminem adamaret, præterquam ab occultiore causa conciliatos. His certè unis aded favit intemperanter, ut ad summos honores, ut ad summum auctoritatis locum stabilisque divitias nullo promoveret pudore; multorum

verò constanter oblivisceretur, qui ab optimis literarum studiis, veterique obsequio commendationem & premia meruissent. Hos quidem blandè appellarat, ut imagine gratiæ delineret, sed occultè oderat tanquam creditores. De eo atque aliis Pauli III. decessoribus Cardinales atque Prælati, in Consilio, quod jussu hujus conscripserant, ajunt, eos sibi coacturasse Doctores ad desideria sua, non, ut ab eis discerent, quod facerent, sed ut eorum calliditate inveniretur ratio, quâliceret, id quod liberet. Quod quidem eximium scilicet est de probitate illorum testimonium.

Pauli III.

LXII. Successor Paulus III. (juxta libellum Italicum, titulo Bernhardini Ochini, sed ab aliis, uti creditur, compositum atque Ascanio Columnæ dedicatum, ex quo pluscula Sleidanus ad an. 1549. excerpfit) non una labe contaminatus & deformis fuit. Sequentia enim aliæque horrenda de eo narrantur. Quod, ut Cardinalis fieret, Alexandro VI. sororem Juliam stuprandam dederit; Quod Anconæ Legatus existens & unius è nobilibus Legati schema induens, puellam nobilem pacti matrimonii colore vitaverit, quæ agnito errore in insaniam ferè inciderit; Quod ex eo contubernio Petrum Aloysium, monstrum hominis potius quàm hominem, atque tandem ob intolerabilem tyrannidem à nobilibus suis Placentiæ trucidatum, de muro suspensum, pugionibus confossum, pedibus impetum & in fossam præcipitatum genuerit; Filiam suam Constantiam jam Pontifex in deliciis habuerit, atque, ut ea liberiùs potiretur, maritum ejus Bosium Sfortiam veneno sustulerit; Sororem suam contaminatam priùs toxico interemerit; Matrem item & Nepotem, ut omnis ad se conflueret Farnesiorum hæreditas; Quod in tabulis 45000. meretrices numeratas habuerit, atque ex illarum quæstu menstruum censum exegerit; Quod cum Laura Farnesia Nepte sua, sed Nicolai Quercæi uxore congregiens ab hoc vulnus, cicatrice ad mortem usque manente, acceperit; Quod Magicæ Astrologiæ addictus Dionysium Servitam ejus artis nomine celebrem Cardinalem fecerit, & Gauricum Lusitanum ac Cæcium Marcellum in ea superstitione peritos socios ac familiares semper habuerit, ut sua ac nothorum suorum fata in horoscopis & siderum domiciliis inquireret; Prout etiam Dæmon eius ex antica nummi parte obscurè conjuratores indicasse dicitur; Et Thuanus Hist. l. 4. testatur, cum Divinationem Astrologicam judicariam palàm adamasse, exercuisse & per eam cuncta sua negotia direxisse, ejus denique mystam Lucam Gauricum in sinu suo fovisse, & Episcopatu Ci-

vitatenſi donâſſe. Superbiam prodidit, dum in vita Sixti V. p. 1. p. 71. Lucæ à Carolo V. ter viſitatus ſemel tantum reſpondit. Eidem nonnulli tribuunt, quòd moriturus dixerit, ſe jam experturum veritatem trium quaſtionum, de quibus ſemper dubitârit, videlicet; an ſit 1. anima rationalis. 2. Deus. 3. infernus.

LXIII. Cùm de eligendo Succellore Julio III. ageretur, *Julii III.* Cardinalis Guilielmus ad Legatum Galliae ſcripſit, ut ſignificaret Regi, quanto indegnamente detto Monti eſſercitaſſe il Sacerdotio, quàm indignè Cardinalis de Monte (ita vocabatur in Cardinalatu) exercuerit Sacerdotium; Idem tamen ad ejus Electionem tandem concurrit. Sed & Onuphrius in vita teſtatur, id ante Pontificatum ei vitio datum fuiſſe, quòd nimis indulgeret voluptatibus, quæ tamen res, dum privatus ſub alieno imperio fuit, cum minimè à publicis muneribus avocabat; Atque tandem in fine monet: Si vitæ, quam privatus egit, inſtitutum, Pontificatum quoque adeptus conſtanter ſervâſſet, multa, quæ eo tempore depravata erant, in meliorem haud dubiè formam eſſent reſtituta. Qui namque occupationibus totus intentus Cardinalis veluti furtim voluptates ſequebatur, Pontifex factus votorum jam omnium compos, abdicatâ rerum curâ, hilaritati & genio ſuo nimium indulſit, uſque adeò homines, ita pergit, præmii ſpe potius ad virtutem amplectendam, quam ipſamet virtutis pulchritudine accenduntur. Eidem Il Nipot. p. 2. p. 239. tribuitur, quòd unicè cum ſuis conviviorum gaudia ſecurus parum de Eccleſia ſollicitus fuerit. Tandem ei apud eundem Onuphrium vitio datum, quòd tanta poteſtatis oblitus omniam maximi muneris dignitatem parum animadvertens, levibus & inanibus verbis ſuam aliquando majeſtatem non ſine audientium rubore aut riſu minuerit. Quàm piè in conviviiſ ſuis ſe geſſerit, arguunt verba ejus blaſphema apud Baleum de Pap. l. 7 p. 517. 518. Affer ferculum, al diſpetto di Dio; & ſequentia eòdem recidentia, cum ob pavonem non appoſitum irato Cardinalis moderationem in re tantilla ſuaderet, effuſa: Si voluit Deus uſque adeò propter unum pomum irasſci, ut ejecerit primos parentes ex Paradifo, cur non liceat mihi, qui ſum ejus Vicarius, irasſci propter pavonem, cùm multò major res ſit pavo quàm pomum? Quàm autem prodigioſæ libidinis Julius fuiſſe non ſine cauſa videatur Diſſert. IV. Sect. II. n. 86. notatum eſt; Ubi quoque exhibuimus ingenuam Pontificis de ſe conſeſſionem ad Cardinales dicentis: Et vos quid tandem in me meritorum comperiſtis, quem Chriſtiana Reip. Principem conſtitueretis? Ipſe rurus Pallavicinus licet omnia quàm molliſſimè proferens, corruptioni hominis teſti-

monium perhibet, palàm l. 13. 10. 8. confessus, pronum eum fuisse ad laxamenta: suum sanguinem deamavisse, estimatione tenui, nec majori benevolentia mortuum esse, quandam ipsius libertatem ac familiaritatem, qua ipsi privatam gerenti personam amorem inter aequales conciliaverant, in excelsa postea Principis gradu venerationem minuisse; ipsius vitia majora quidem quoad speciem fuisse, quam virtutes, sed non fortasse quoad pondus. Levitatem ejus nudè quasi cum Cardinalibus obambularis, his ad quæstionem; Quid de nobis dicerent homines? respondentibus: Judicarent, nos esse nebulones & conjicerent in nos rudera atque lapides; illo inferente: Ergo, quod non habemur pro nebulonibus, id acceptum ferre debemus nostris vestibus. Quantum igitur, o fratres, debemus illis nostris vestibus! Cel. Heideggerus ex vita MSC. & Ven. Bullingeri Hist. Pap. n. CLXXVII. enarrat. Onuphrio autem sunt, qui constanter affirmant, Julium sibi ipsi — mortem intulisse, dum nimirum languorem fingens atque ea de causa solitis cibis abstinens, eosque parcius ac in solidos agroto scilicet aptos sumens ex ea vita ratione ludibrio commutata, morbum serio contraxit, qui eum jam senem brevissimè absumpsit.

Pauli IV.

LXIV. Paulum IV. Julii Successorem ita sollicitè commendat Onuphrius in Vita, ut dicat: Si quid à Rom. Pontificibus Paulo & Julio, sub quibus Cardinalem gessit, fortè referretur, quod non ita ex Apostolica sedis (cujus unius commodum ante omnia propositum sibi habere dicebat) dignitate esse censeret, vel consilio aberat, vel, si interesset, non assentiebat. Cujus rei plura & maximè memorabilia exempla exstant &c. Idem tamen nimiam severitatem ejus, imò maximam erga innocuos multos sibi injustè delatos crudelitatem, bellum item Hispanis sine causa & ex veteri odio motum, nec non odium populi & statuae probra, de quibus Dissert. IV. Sect. III. n. 16. commemorat. Vitio ex hypothesi non caruit illud, quod hæreticorum ex hypothesi in bello opera usus est, Rhætorum nimirum in ipsa Urbe, che chiamava, narrat Author Vitæ Patris Pauli p. 154. Angeli da Dio mandati gl' à difesa; quos vocavit Angelos sibi à Deo in auxilium missos. Superbiam summam Oratione ad Oratores his maximè verbis prodidit, se Regibus cunctis esse superiorem, nolle se arctam cum quovis familiaritatem: sibi concessam regnorum immutandorum potestatem. Avaritiæ documentum est, quod juxta narrationem Authoris Nepotismi, cum profundè cogitans Cardinali Campeggio altaret, cur id fiat, interrogatus, respondit; Se cogitare, num ille ditior sit futurus, si illi sibi succedere fortè contingeret. Omnia paucis complectitur Joannis Abba-

eis de eo Oraculum: Intrabit velut Draco, sedebit velut alter Leo, immittis in populo. Quod & turbis in orbe excitatis complevit.

LXV. Qui post Paulum IV. præfuit, Pius IV. Pontifex Pii IV. creatus à nonnullis sequentes voces gratulatorias accepit: Impius es tu, Pater tuus latro est, mater tua meretrix, quomodo huc intrasti? De quo videri potest Marnixii Alvear. Rom. p. 6. c. 3. Idem Paulo IV. minus gratus fuit, qui in illum publicè in Consistorio & apertè invectus fuerat, quod ex non bonis artibus Archiepiscopatum Mediolanensem procurasse diceret. Quod narrat Onuphrius. Coronationis ejus die, juxta eundem, circiter 18. homines eâ turbâ necati, supra 40. luxati & elisi, quod miserabile spectaculum fuit, ac à quibusdam ad ipsius Pontificis res gestas pro omine relatum. Inito Pontificatu statim alienam personam, alienos mores induisse visus est. Nam qui hactenus humanus, patiens, beneficus, gratus, mitis, pecuniæ minimè cupidus existimatus fuerat, derepente naturam mutasse apparebat &c. Vel eorum memor, quæ in sui contumeliam Cardinalis Carafa in Conclavi dixerat, vel Ducis Paliani regie pro Ducatu Paliani compensationi (ut fama fuit) pro sororis filio inbians, aut (quod ipse agebat) ut Rom. Pontificum propinquis salutare exemplum præberet, Cardinalem & Governatorem Carafas judicio plerorumque eo tempore Ictorum iniquè strangulâri curavit. Hæc omnia Onuphrius invita: De qualitatibus vitiosis ejus ita loquitur. Erat verbis & scommatibus acutus, cibi vinique avidus, sed in prandio profusus, in Cœna parcus, involuptates pronus, palam iracundus, occultè invidus, ad audiendum impatiens & difficilis, in responsis aliquando acerbis, dominandi cupidus, vaser, cujuslibet rei, quæ ignorari suâ intererat, simulator ac dissimulator, timidus, audax tamen ad occultandam audaciæ specie formidinem, parùm gratus est habitus. Patres, & eos præsertim, quorum operâ Pontificatus & alios honores obtinuerat, neglexit. Pecuniæ cupidus, ac ad aurum excipiendum etiam cum alieno detrimento attentus, ad servandum verò parùm cautus. Nam quæ excepit, cuncta penè liberalissimè absumpsit. Ferrunt enim, eo Pontifice H.S. bis millies haustum. Amicitias non ex re, sed ex commodo aestimabat. In propinquorum amore varius, nam sororum filiis nimis indulgit: Fratrem verò Augustum Marchionem Melenianum, cui ex privatis odiis infensus erat, nunquam dilexit, ita ut eximias ejus virtutes non mediocres defectus observare viderentur — Subjungit post felicitatem in aliis positam: Miserum fuisse quis inficiabitur, si aviditatem, iracundiam, in Rep. administranda impatientiam aestimabimus: ita ut difficile sis, perfectum illum Principem invenire, qui illustri virtutum temperamento

mento vite sue cursum instituens, eum usque ad extremum integrum inla-
sumque perducatur. Videri etiam potest iisdem fere in describendis
Pontificis qualitatibus verbis utens Thuanus lib. 38. maximè de
pronitate ad voluptates; Et apud eundem l. 35. Caroli IX. adversus
Pontificis huius diploma querelæ vitium in actionibus notant &
probant; Ut & in actionibus Pontificum priorum, quod ni-
mirum nonnisi summo Ecclesiæ dedecore, & quietis publicæ detrimen-
to in Germania & alibi Principes Regnis exuerint & de eorum possessi-
onibus pro arbitrio statuerint. Quæ autem de ingratitude te-
sta est Onuphrius, ea etiam calculo suo confirmat Author Con-
clavis Pii V. dum nimirum ei in causa Carafarum tribuit un atro-
ce ingratitude sotto pretesto di giustizia, atrocem sub justitiæ prate-
xtu ingritudinem, eamque erga Pontificem Prædecessorem.
Vanitatem notat idem qui supra Thuanus sequentibus l. 26.
verbis: Roma, inquit, novus Pontifex jam renudato animo de re
publica ferè securus, tantum privatis commodis & caritatibus indulgebat,
& quoniam fraterna vanitatis amulatione nomen & insignia Medicea gen-
tis usurpaverat, ut quanti Cosmum familiæ Principem faceret, re testare-
tur, ante omnia Joannem, ipsius secundum filium, vix XIV. egressum, in
Cardinalium Collegium cooptavit. Mors detestanda ex nimio Vene-
ris abusu fuit; hinc de eo dictum, quod per eandem partem vitam effu-
derit, per quam acceperat. Quæ etiam modesto Thuani l. cit. 38. te-
stimonio confirmantur. Pontifex, ait, ex morbo ex vita intemperanter
acta contracto, tandem octavo ægritudinis die decessit. Et paulò post: In
victu cibi vinique profusus, & involuptates pronus, quæ ei supremum diem
accelerasse creduntur.

Pii &
Gregorii
XIII.

LXVI. Pium V. multò multis meliorem atque Beatorum
posthac Catalogo adscriptum non sine ingentibus nævis fuisse se-
quentia probant. Ejus enim jam tum defuncti apud Thuanum
Hist. l. 39. ad an. 1566. hæc sunt elogia: Pontifex creatus jurisdictionem,
quam sub aliis tantâ severitate exercuerat, & ipse severissimè exercuit, &
per alios, cum magna nec toleranda multorum vexatione, exercendam cu-
ravit, populo ad ejus electionis famam fremente & indignante, nam inju-
riarum tenacissimus erat. Et l. 51. ad an. 1572. Negligentiâ suâ & difficili
ad querelas accessu effecit, ut dum Reip. parùm gnarus minimè ad eam at-
tendit, suorum, quos, more aula illi insito, rerum gubernaculis admoverat,
rapacitati porta aperta sit, qui avarè & insolenter sub eo impunè grassa-
ti sunt diu. Quibus addi potest ipsius Pontificis nota de se confes-
sio:

fio : Religiosus cum essem, bene de salute mea speravi, Cardinalis creatus extimui, factus Pontifex penè despero. Idem Veritatem ejusque Confessores gravissimè persecutus est, non paucos Romæ de Inquisitione liberius loquentes vivicomburio punivit, turbas ob Religionem excitavit, auxit; ut & Successor Gregorius XIII. de horribili Laniena Parisiensi publicè tum aliis signis, tum etiam Monetâ, in cujus altera parte: *Hugonotorum Strages*; indignè & Antichristianè lætatus est.

LXVII. *Sixti V.* vita à Gregorio Leti descripta atque à nobis sæpe hætenus citata, non dissentiente, quoad usque se extendit, Onuphrii narratione, hominem à porcorum grege usque ad culmen Pontificatûs solâ ambitione eaque planè extraordinariâ animatum exhibet. Exhibet hominem profanum, sermonibus variis quoque pro tali proditum; Qualis ille occasione separationis Anglicæ ob divortium Regis à Paulo III. non approbatum factæ prolatus; Pontificis parùm interesse, an Reges faminas pro meretricibus, an meretrices pro feminis habeant; Atque iste, quotiescunque ei aliquid adversi contingeret, atque eum pœniteret, quòd non cum 2. aliis, Monasterio derelicto, in Galliam, ubi Religionem mutârunt, concessisset: *Sia maledetto quel giorno, che non mi seppe risolvere ad andarmine in Francia. Id est: Maledictus sit dies, quo non in Galliam aufugere apud me decernere potui; Quem sermonem, qui sæpius audiverant, heretico d' imaginatione, hereticum in imaginatione Sixtum vocârunt, atque ei diffidere cœperunt. Nec non hic egredientis ex Monasterio Anconitano: Il Diavolo mi porti, se verrò più in questo convento. Id est; Diabolus me auferat, si amplius in hoc Monasterium ingressus fuero. Et alius, cum non potuisset eligi Provincialis Marcæ, & postea illuc tamen ire deberet: Che sarebbe andato più tosto nell' inferno, che nella Marca. Id est; Se potius ad inferos, quàm in Marcam iturum fuisse. De castitate Monachali notandum, che in breve devienne tanto acciecatò d'amore (erga Beatricem meretricem, quæ ad irretiendos Monachos frequenter accedere solebat;) Che un giorno la condusse nel Coro, mà non potè farlo tanto segreto, che il superiore non lo cogliesse nel fatto. Id est; eum brevi adeò amore Beatricis occacatum fuisse, ut eam aliquando in Chorum duxerit, quod tamen non tam occultè facere potuit, ut non à superiori in ipso facto deprehensus sit. Qualia illa sint, quæ Author Vi-
ræ à Secretario Secretorum Montaltii particeps, postquam ab eo discessisset, sparserit, Lectori conjiciendum relinquo. Si diede, in-*

*Sixti V.
& Cle-
mentis
VIII.*

quit Author, *à parlar di cento materie, che non voglio scriverle per honestà.* Id est: *Loqui coepit de mille rebus, quas scripto consignare pudore deterrere;* Relinquo etiam in dubio, num veræ fuerint suspensiones atque accusationes Fratrum Monachorum ob juvenem continuo lateri adhaerentem, & in cellam sæpe contra mandatum introductum. Quàm gratus suis fuerit, vel ex eo cognosci potest, quòd, cum Provincialis eligi vellet, multi fuerunt, *che haurebbono dato il voto più tosto al Demonio, qui suffragio suo potiùs Diabolum ipsum juvissent.* Certè Monachus sine obedientia fuit, omnibus contrarius, contrariantibus haud minùs omnibus illi. Simulationes ejus atque dissimulationes planè impias atque cum profanatione Divini Nominis sæpiùs iterata conjunctas suis locis exhibuimus. In Pontificatu usque ad crudelitatem severum se præstitit, quod & ipsa quoque ejus natura quasi testata est, aliquando enim, teste Thuano l. 32. *lachrymas cruentas fundere & sanguinem pro sudore toto corpore emittere visus fuit.* Quemadmodum etiam apud eundem Thuanum l. 95. *superbo seni petulantia exprobratur, qui censuræ iniquissimæ fulmine in immerentem Henricum III. vibrato, funestissimam tragediam in Gallia excitasset, & nunc, laudato parricidio in eo commisso, jacenti summâ impietate insultaret, & ipse lepus mortuo Leoni barbam velleret.* Multa contra Religionis Pontificiæ hypotheses & dixit & fecit. Sanguinem Principum immaniter sitiit. In auro atque argento corradendis totus fuit; Prout etiam Il Nip. p. 381. docet, eum maximam diei partem curis istis impendisse, atque creditum fuisse, morientem adhuc talibus detentum fuisse, cum à Ministro Veneto duobus ante mortem diebus interrogatus; *quomodo valeat?* responderit: *Mi portarei meglio, s'havessi più danari da spendere: Melius valerem, si haberem plus argenti ad sumptus faciendos.* Vindictæ cupidissimus atque in ea exercenda acerrimus. Et si Hispanis (quibus Regnum Neapolitanum eripere volebat;) atque Jesuitis (quibus tanquam nimis divitibus 20000. coronatos abstulit, & de quibus, cum Confessorem Jesuitam Sixto dare vellent, dixit; *Che sarebbe meglio per l'archiesa, che i Giesuiti si confessassero al Papa, che non già il Papa a' Giesuiti.* Id est; *Melius atque Ecclesiæ utilius fore, si Jesuita Papa confiterentur, quàm si Papa confiteretur Jesuitis;*) fides habenda, il Diavolo, col quale tenne il Navarrista intelligenza, venne e lo portò via, Diabolus, cum quo communionem habuit Navarrista (ita, quia post recriminationes Henrici, tum Navarrae Regis & datum nebulonis elo-

gium;

gium, minus se ei deinceps adversum exhibuit ab Hispanizantibus tum Jesuitis vocatus) venit & eum abstulit, quæ Nobilissimi Sandis in *Relatione de statu Religionis* verba sunt. Videatur de his etiam Bartholomæus Morisotus Divionensis *ICTus Vitæ Henrici M. c. 17.* ubi quoque meminit, *librum de ejus vita scriptum fuisse, typisque mandatum, ubi scelera omnia, quibus Alexander VI. aspersus fuerit, Author & invenerit & exaggeraverit.* Sic etiam post eum libellis editis Clemens VIII. omnis generis criminum præter ortus vitium, veneficii, homicidii, Simoniae, Sodomiae, perjurii, scortationis, plagii, sacrilegii, Magiæ &c. reus factus est. De eodem Galli in *refutatione libelli Italici contra Protestationem Lavardini editi p. 10.* Les Brefs de Clement VIII. pour exhorter les Ligueurs à elire un Roy à la place de Henry IV. ne feront jamais l'eloge de ce Pape, mais ils rendront odieux à toute la posterité l'usage pernicieux de cette puissance sans bornes, que nous ne connoissons point en France.

LXVIII. Pauli V. Vice-Dei, quos ipse titulos admisit superbiâ tumens, *Christiana Reipublica Monarcha invictissimi, Pontificia omnipotentia conservatoris acerrimi, genius ex sequentibus, quæ Author Vitæ Patris Pauli, & ipse Guerra di Paolo V. &c. l. 1. p. 7. habet, cognosci potest, non usque quaque mitem Christum atque Christianum à Divinationibus alienum animum referens: La natura, inquit ipse, del Pontefice inclinata e solita à prestar fede alle divinationi, la quale da ogni cosa pigliava alimento per il suo timore — licentiò per questa cosa il cuoco suo — se qualche persona bassa & non conosciuta da lui nell' andare per la città li porgeva memoriali, temeva per quello esser avvelenato & bene spesso li lasciava cader in terra &c. Id est. Genius Pontificis proni ad Divinationes & iis fidem adhibere solentis, qui undique materiam metûs arripuit — Dimisit ea de causa coquum suum — Si aliquis humilis conditionis & ignotus ei per Urbem iter facienti Memorialia porrexit, statim sic veneno infici timuit, atque sæpe porrecta in terram cadere sivit &c. Qui autem Vitam Patris scripsit p. 77. causas ortæ inter Pontificem & Venetos litis sequentes enarrat: O perche nel tempo, che fu Auditore della Camera, haveva preso grand' inclinazione, à fulminar censure, ò perche fosse poco bene affetto alla Serenissima Rep. di Venetia, ò perche fosse instigato da alcuni Religiosi (come io tengo da certo e n'ho argomenti chiari) ch' à guisa di vipera stracciano e auvellavano il petto del stato, che gli nudrisce &c. Id est: Vel quia, dum esset Auditor Camera, ingens fulminandi censuras desiderium concepit, vel, quia*

Ex Sect.
lo XVII.
Pauli V.

malè Serenissima Venetorum Reip. affectus fuit; Vel, quia instigatus fuit à quibusdam Religiosis, (Jesuitas intelligit) (quod mihi certissimum est ex argumentis claris) qui viperarum ad instar disrumpunt atque inficiunt pectus statûs, qui eos nutrit. Quæcunque causa fuerit (conjunctæ autem esse potuerunt), mala fuit atque injusti Patris argumentum.

Urbani
VIII.

L. X I X. Urbani VIII. vitium ingens eadem Patris Pauli vita ostendit, cum enim in Gallia & adhuc Maffeus Barberinus, atque Nuntius Pontificis esset, con amplificationi Poeticæ (habetur p. 137.) gridava, ch'era (il Padre Paolo) peggio di Lutero e di Calvino, e che conveniva ammazzarlo; cum amplificationibus Poeticis clamavit, e se Patrem Paulum pejorem Lutero & Calvino, atque occultè eum occidi debere. Et p. 179. Creato Cardinale l'an. 1606. haveva fatto dimostrazioni d'un odio implacabile, anto con maniere poco degne di Cristiano, e con inventioni assai vile e Chimeriche, che si tacciano per riverenza e per non far credere che la petulanza del dirò publicar il falso & di calomniar, cosa attaccata à gl'ossi de gli Ecclesiastici moderni, sia arrivato al capo. Id est: Cardinalis factus anno 1606. præ se rulerat odium implacabile erga Patrem Paulum, utens agendi modis Cristiano parùm dignis, & inventionibus satis vilibus & Chimericis, quæ tacentur per reverentiam & ne occasio detur credendi, petulantiam falsum dicendi & publicandi & calumniandi ossibus hodiernorum Ecclesiasticorum arctè adherentem, ipsum Caput atigisse. Quàm non dignos ad Cardinalatum promoverit, Dissert. IV. Sect. II. n. 87. dictum est. Nepotismum non sine magno ejus vitio vitiosum suo loco exhibebimus. Meritorum neglectum, unicum Domum Austriacam destruendi conatum, summum l'amato Luighi nel trono Imperiale, dilectum Ludovicum in throno Imperiali collocandi studium & similia allegatum MSC. Italicum pluribus prodit.

Innocen-
tii X.

L. X X. Innocentii X. qualitates (blasphemias, quas ante Pontificatum ex nomine Pamphili, quo vocabatur, admisit, notæ sunt;) (Vindicativus Authori MSC. Italici, dum adhuc Cardinalis esset, visus est;) tum ante Pontificatum, tum in illo Pontifice planè indignas fusè descriptas exhibet. Vita di Donna Olympia Authore Abbate Gualdo (de quo primæ editionis præfatio: Egli amava &c. Veritatem amabat ultra modum, factusque fuisset Cardinalis, si pro more Curia Romana adulari potuisset, & qui edit. sec. p. 4. licentiam petit de certitudine Historiæ suæ utendi verbo Apostolico: Quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contricaverunt, annunciamus

etiamus vobis; paulò post subjungens, se non nisi ea traditurum, quæ in Theatro Romano per viginti quinque annos oculis propriis suis exposita fuerint;) consignata, atq; post ejus mortem in Italia publici juris facta, & cujus universale Compendium apud Celeb. *Heideggerum Hist. Pap. n. CCLVI.* videri potest; Nos heic tantùm eorum, quæ huc propiùs pertinent, indicem exhibemus. Narrat Author ille, ut Domina Olympia Innocentii fratri nupta, eumque anno conjugii circiter decimo averfata, totaque in amorem affinis rapta, ejusdem in Conclavi alibique lateri gravi apud omnes incestorum amorum suspicione individua comes hæserit; ut ille ab eadem simulandi & dissimulandi, præter alia ad Papatum consequendum adhiberi solita, artificium, quod *januam ad Papatum* esse crebrò ei inculcaverat, edoctus, omnia quidem simulare, dissimulare noverit, excepto erga Olympiam amore, quem ut tegeret, induci nunquam potuerit; ut idem *ἡναινεκεν ἐλπίδι* planè, vel illa potiùs sub nomine ejus pessimè pessima agendo, procurando, permittendo, indignos promovendo, innocuos puniendo, & pecuniam undiquaque corradendo; dona la chiave della memoria locale, *clavem memoriae localis* vocare solita, imperarit; ut, domicilio in Vaticano, proximè Pontificis Conclave sibi ex Consilio Panziroli denegato, singularum dierum appropinquante vespera Pontificem inviserit, & ad seram usque noctem cum eo subinde moram traxerit; ut tandem Pontifex Olympiæ suæ delinificis verbis persuaserit, quò interdiu saltem, ob sinistras omnium interpretationes, domi se contineret, & ab aditu Vaticani sibi temperaret, concessâ interim licentiâ, noctu, quoties luberet, accedendi & quidlibet transigendi; ut tamen, Panzirolo mortuo, Olympia pristinae libertati restituta, interdiu iterum adeundi Pontificem licentiam nacta fuerit; Ut, Pontificis conclamata valetudine, in aula accita ægro- tanti indivulsa astiterit, & circa lectum velis abstrusa, Legatorum propositiones audiverit, & prorumpens subinde ad eas responderit, pro Pontifice cuncta gesserit, & morienti oculos clausit, ut denique, eâ ab Alexandro Innocentii successore relegatâ atque epidemia luce extinctâ, hæredes ejus Alexandro placando millionem auri ejusdem Nepotibus erogare compulsi fuerint, eâque ratione juxta Cardinalis Sforzæ *παρρησίαν*, pars facultatum per Simoniam inauditam ab Olympia collectarum à latrone ad latronem transiverit; utque sequiora de Pontificis cum Olympia familiaritate &

eiusdem plùs quàm virili dominatione, iudicia tum Italorum, tum exteròrum fuerint, à quibus etiam nummus aureus recens cusus una parte Olympiam comâ Papali redimitam & Claves Petri manu prensantem, altera verò Pontificem cum implexa muliebri more coma & manu eolum tractantem repræsentabat; Cui *Celeberrimus Vir* addit ludum scenicum in Innocentii & Olympiæ nuptias Londini ab Italis lusum, & acre Imperatoris Ferdinandi dictèrium, quo Innocentii Nuncium, Melzi contrà Pacem cum Sueco initam murmurantem excepit, tale: *Papæ verò non desunt otium & delitiæ, cui Olympia Caput demulcet, ut suaviter dormire possit; atque haud immeritò tandem miratur, hunc ipsum Innocentium, Magnum, Oraculum seculi, Miraculum totius Mundi, Mortalium portentum, coram Deo, coram Mundo Innocentem, Sixti Guardini Ferrariensis impudentiâ adulatoriâ insigniri; De cuius animo in rebus agendis planè irregulari Dux Parmensis Il Nipote p. 2. p. 312. ita locutus fertur, ch'era più facile di accomodar' un letto ad un cane, che di conoscere l'humore d'Innocentio. Id est, esse facilius lectum cani preparare, quàm verò genitum Innocentii cognoscere.* Qui author etiam regimen Urbani regimini hujus longè antefèrendum censet ob perversum cum Principum Legatis tractandi modum, ordinariam petitionum qualiumcunque repulsam, peioris amorem, virtutis qualiscunque suæ ad utilitatem suorum tantum applicationem, vitiis suis Ecclesiæ & Romæ multum interea nocentibus, degenerationem etiam ab æquitate initio ostentata, illusionem per Nepotem nulla potestate instructum, solâ relationis promissione solantem, timidè proponentem, responsum ordinariò considerationis fallacis ferentem; voluntatis omnibus momentis mutationem, eorundem modò exaltationem, modò depressionem, propriæ tantum utilitatis cum damno Ecclesiastici statûs æstimationem verbis etiam seqq. ad Dominam Olympiam declaratam: *Cognata, non temere di nulla, li Cardinali faranno nostri à loro dispetto e difenderanno lo Stato Ecclesiastico per loro proprio interesse, benchè noi volessimo ruinarlo per lo nostro. Id est: Cognata, noli timere, Cardinales etiam inviti nostri erunt, & statum Ecclesiasticum defendent ex proprii sui commodi amore, licèt nos eum perdere vellemus ob commodum nostrum.* Videatur à p. 312—337.

Alexan-
dri VII.
Clemen-
tis IX, ubi

LXXI. De Alexandri VII. Electione ita quidem Author Conclavis triumphat: *Se altre volte ha permesso lo Spirito S. che siano stati esaltati buomini più tosto atti à discreditarè che ad honorare la Sede di*

Sap

San Pietro, l'ha fatto per opera delle nostre colpe — hora è mitigato lo sdegno divino, mentre ha dato per Capo della Christianità, che da nemici della chiesa era riputato per la sua Santità meritevole di reggere il mondo. Id est: Si aliàs Spiritus S. permisit, ut eligerentur homines potius apti ad contemptui subjiciendam, quàm verò ad honorandam S. Petri Sedem, fecit propter peccata nostra — Jam verò ira Dei mitigata est, quia dedit Caput Christiano Orbi, quod etiam ab inimicis Ecclesiæ habitum erat ob sanctitatem suam dignum regimine totius Orbis. Hinc etiam ei exoptat, ut Deus prosperet l' intentione, che probabilmente nutrisce nel cuore, intentionem, quam probabiliter (sed hoc tenue nimis in capite Ecclesiæ tantopere laudato) nutriet in corde. Sic etiam ejusdem apud eundem Authorem Nepotismi p. 1. p. 166. 167. invidendum planè habetur elogium, quòd ab initio Pontificatùs cibos cinere condire voluerit, lecto Capucini usus sit, divitias, fastum, gloriam, pompam odio habuerit, Legatos quasi in monte Calvaria & in conspectu feretri audiverit, & vitam verè Evangelicam duxerit. Sed virtuti radices defuisse, sequentia arguunt. Quamprimùm, inquit idem p. 168. 169. Nepotismus Romam ingressus erat, Pontifex naturam mutavit, humilitatem in fastum, afflictiones in Commoditates, lectum Capucini in mollissimas plumas, mortuorum thesauros in Adamantes, cogitationes de morte in illas de vita perpetua, æquitatem in ambitionem, mundi contemptum in vanitatem mundanam, & tandem implevit feretrum vacuum auro, quasi vitam redempturus. Regimen quale fuerit, ex eo liqueat, quòd ante Clementem IX. Roma dicitur fuisse

etiam observatio de Clemente X. & aliis.

Spōsa molt' anni

Di Tiranno marito.

Id est:

Multis annis Sponsa Tyranni Mariti. L' Ambasc. di Rom. p. 20. Plura habet Syndicatus Alexandri VII. Habet etiam citatus Author Legationis Romuli ad Romanos, hinc inde de Clem. IX. Successore Alexandri non pauca, p. 562. 563. Epitaphium sequens: Hic jacet Clemens Papa, in numero nonus, ut à numero octavo & decimo regularetur, nempe OTTOBONO & DECIO AZZOLINO. Imperio tamen semper Nonus. Simulatione Maximus, Nepotibus optimus, Pistorii natus, ut oculis & capite laboraret, penè adultus jam adulter & quando plures habuit filias, tunc communis evasit Pater. JULII nomen ante Pontificatum potius, ne Julium quidem cum ipse interitum Camera Apostolica relinqueret. In juventute Lunam effœminatus semper coluit; Merito in senectute Lunam Ottomanam suppressere nequivit, (ob Candiam sub ipso amissam) licet Religiones oppresserit. Tandem

dem die Luna anno 1669. morbo Lunari interfectus est. Viam salutis eter-
na credere sibi parâset, nisi Paulus Strada (qui nomine ipsius regna-
vit) deviâset. Similia regimen spectantia pag. 614. occurrunt.
De Clemente X. noni successore monuisse sufficiat, plus quam
octogenarium adeoque maximè inter electos omnes ætate pro-
vectum electum, demum anno ætat. octogesimo octavo, Chri-
sti 1676. mortuum fuisse. Nemo miretur, tam provectæ æta-
tis senes quosdam juventutis virilisque ætatis nævis non usque
adeò conspicuos fuisse. Quales etiam in inferiori Senectute alii
non fuerunt ob Pontificatûs brevitatem, ob quam etiam nonnulli
in improborum Catalogum hîc referri haud potuerunt, aliis rur-
sus aliâs bene sibi honorique suo & dignitatis caventibus paucio-
ribus.

Innocen-
tii XI. A-
lexandri
VIII. ubi
etiam ob-
servatio
de Inno-
centio XII.

LXXII. Innocentius XI. Clementis X. Successor multis,
ut videbatur, melior, in multis tamen ante Pontificatum non sem-
per virtutis semitam secutus est, si partim chartis ludendo, partim
emendo dignitates Ecclesiasticas præparatorias obtinuit; Siquè
post mortem Clementis IX. Papatûs competitores describens ra-
tè Poeta L'Ambasc. di Rom. p. 90. cecinit:

Odescalchi quel grandone

Va sperando ne' Conclavi:

Mà non toccano le Chiavi

A chi fa del Bacchettone.

Id est:

Vegrandis ille Odescalchius sperat in Conclavibus:

Sed pietatis speciem affectantibus non contingit potiri clavibus.

Inter qualitates Papabilis illud etiam p. 231. habetur, quòd non tan-
to buon Frate e niente buon Prencipe, debole le forze del suo speculativo
cervello, non tam bonus Episcopus quam verò bonus Monachus, sed nullo mo-
do bonus Princeps, debiles vires speculativi sui cerebri; ipse huomo poco at-
tivo, tutto contemplativo e diferente troppo à suoi Ministri, homo parùm
activus, planè contemplativus & nimium suis Ministris tribuens fuerit. Ne-
que bona, si Gallis, maximè in Decreto Parlamenti contra Bul-
lam Papæ quoad Immunitatem Hospitiorum, ubi & ingratitude &
seductionis, factiosis, & pertinaciæ, & injustæ vehementiæ,
& nimiae dominandi cupidinis, & novitatis scandalosæ, & ini-
quorum conatuum & actionum planè irregularium, ratione ca-
rentium, injustarum & monstrosarum & immoderati fervoris &
studii partium & affectationis Galliam offendendi, & erroris &
præ-

præcipitii & usurpationis, & animi curæ & humanitati Apostolicæ contrarii, & amicitia cum Jansenistis damnatis, & stupiditatis & lethargiæ respectu Quietistarum; accusatur, fides habenda, agendi principia & acta fuerunt; Neque etiam usque adeò bonum fuit sub ipso regimen Civitatis; Ipse enim, teste Celeberrimo nunc Angliæ Episcopo Burneto in *Itinerario suo*, Romam suis exactionibus usque adeò perdere perexit, ut sub eo quarta pars incolarum emigrârit, dixeritque Vir in Ecclesia Romana eminens ad D. Burnerum habitu Ecclesiastici incedentem, *necessariò horribiliter scandalizare orbem Christianum, quòd Roma magis tyrannicè imperent Papæ quàm Turcæ Constantinopoli, neque videri, illos esse Vicarios J. Ch. vel veram Religionem ibi, ubi regula justitiæ & æquitatis nulla sint.* Qualis ante Pontificatum & cum adhuc Petrus Ottobonus esset, Alex. VIII. qui Innocentio XI. successit, fuerit, & quomodo sub Clem. IX. unâ cum Cardinale Azolino præcipuè regnârit, & ipse quidem Datariam exercuerit, malim, ut quis ex *L'Ambasciata di Rom. p. 22. 33. 90. 92. 114. 163. seqq. 199. 266. 283. 305. 318. 365. 375. seqq. 393. seqq. 436. seqq. 438. 646. seqq.* cognoscat; Parum commendare debuissent, quæ ibi occurrunt, nisi quòd aptitudinem ad regimen tale ostendunt. Pontificatus brevitatem & hîc nihil nobis præter summam non nisi Agnatos ditandi, exaltandi studium, successu pro temporis brevitate minimè destitutum, ob oculos posuit, & confessionem moribundi simul in novis publicis de erroribus in regimine commissis. Quæ de eo sufficiunt. Qualis, qui eum nuper post semestre ferè Inter-Pontificium exceperit, Innocentius XII. sit atque futurus sit, tempus docebit. Recentiora omnia de artibus indignis testantur adhuc æquè vigentibus, de discordia & pertinacia eligentium, de factionibus, de gaudente tertio in discordia duorum, urgente cum primis æstu, de decrepito quasi in spem successionis mox secuturæ, quando aliter rebus consuli haud potuit, electo. Quòd autem nuper & Venetus & Neapolitanus admissi sunt, confusioni illud & majoribus, qui alios removerunt, nævis tribuendum est, & quoad Neapolitanum ætati provectæ, in qua timor abest eorum, quæ Neapolitanos aliàs impediunt & suprâ à me indicata sunt. Sique melior quorundam nostri Seculi conditio, illud non certè muneri, quod tot monstra tulit, fecit, sed hodiernæ necessitati, ut hypocrisi maximè decipiatur & in errore retineatur mundus, & sapientiæ post damna, & temporibus, quæ tam apertè indignos non ampliùs ferre possent, plenè planèque adscribi debet.

Patet igitur, à multis seculis plurimum haud satis probos, multos planè improbos electos fuisse, contra exemplum primorum seculorum;

LXXIII. Ex recensitis tamen satis superque patet, cuius generis plerique à multis Seculis Pontifices, & quòd multi minùs probi, multi planè improbi & impii electi fuerint. Dico, à multis Seculis; Primos enim, ut alii doctrina & officio fuerunt, moribus etiam longè diversos, posteriores proin planè & in vita quoque degeneres esse constat. Et Romanis primis speciatim applicari potest, quod in *confutatione Primatus Papæ* ante annos penè ducentos scripta Gregorius Heymbuigenfis J. U. D. & Norimbergensis Syndicus de primis quibusvis Sacerdotibus dixit: *Sacerdotum gloria fuit non purpura, non divitia, non equus albus, non fastus, non dominatus; sed: Ecce, nos reliquimus omnia, & secuti sumus Te, Domine.* Verissimè etiam Florimundus Ræmundus personatus in *fabula Joh. c. 20.* sic primorum Pontificum humilitatem depinxit; Prioribus illis Seculis, & multorum annorum fluxu Pontifices martyrii sacri laureâ contentos fuisse, quam omni diademate & sceptro potiore habebant, reliquisque ornamentis ducebant superiorem, nemo ignorat. Prima illa ætate, gloria eorum erat ignominia; Majestas, humilitas; felicitas, tyrannorum iræ; quies, supplicium; vita, mors ipsa. Cum humilitate verò & mundani fastûs vitæque contemptu tanquam radicibus habebant etiam virtutes reliquas.

Post quæ pauciores probi, ex testimonio Wesseli, Anonymi, Guicciardini;

LXXIV. Sed Seculo post Christum VII. & sequentibus ob defectionem magnam Ecclesiæ illius infelicibus boni certè:

Apparent rari nantes in gurgite vasto;
Atque proin non injusta fuit Wesseli Gansfoetii, Groningensis (qui vulgò *Lux mundi* dictus est, & An. Chr. 1489. obiit;) querela, in *Farrag. rerum Theol. p. 32.* Valde, aiebat, periclitaretur vita justi, si penderet ex vita Papæ, Summorum enim Pontificum plerique pestilenter erraverunt &c. Neque occasione destitutus Poeta cecinit:

Papa Pius V. moritur, res mira tot inter

Pontifices tantùm quinque fuisse pios.

Atque quasi nimium largitus esset, priora corrigens:

Fallor ego: nam nemo pius re, nomine tantùm

Pontifices constat quinque fuisse pios.

Ut certè non omnes Pios pios fuisse ex dictis constat. Degenerant illi & alii dignitate & pompa mundana elati: His igitur fundamentis, inquit Guicciardinus *Hist. Pap. l. IV.* & modis ad terrenam potentiam elati, ac sensim animarum salutis divinorumque præceptorum obliti, atque ad mundana imperia omni cogitatione conversi, nec divina au-

ctorita-

cloritate aliò, quàm quasi telo & instrumento rerum fragilium abutentes, principes potiùs gentium, quàm rerum sacrarum Pontifices videri cœperunt. Horum cura &c. Et iterum: Hinc factum est, ut Pontifices sibi indies plura majoraque arrogantes, terrorémque armorum cœlestium in res terrenas caducas vertentes, jus sibi in Imperatores, quasi Christi in terris vices gerentes, assumpserunt &c.

LXXV. Constat de his distinctiùs ex vitis, vel earum descriptionibus, quales habemus, & habemus ab Authoribus Pontificiis. Si autem tales nobis descripserunt Pontifices, quales fuisse credendum est? Cùm mitiùs omnia interpretari soleant addictissimi, cùm multa reticere, nolentes cum Chamo revelare nuditatem Patrum, imò nonnulli adulatoriè scribentes, cujus documentum certissimum in conclusione Operis sui de *Vitis ac Gestis Pontificum* Joh. Stella ingenuâ Confessione suppeditat: *Deum R. D. tuæ* (scribit ad Ant. Surianum Patriarcham Venetiarum;) innotescat, me de industria plura prætermisisse, pericula undique præcaventem: maximè in his novissimis temporibus gesta, quæ sine quorundam nota scribi non potuissent: potissimùm cùm præsentia discrimina Scriptores elanguescere plerumque faciant, cùm sint plurimi, qui veritatem æquo animo audire nolint. Posteris autem cetera sunt relinquenda, qui apertius sine motu & nota suas historias scribere poterunt. Documentum etiam in vita Urbani VIII. quæ historiæ Platinæ adponi solet, exhibet Il Nipot. p. 2. p. 291. Reperiet Lector, inquit, cumulum tot bonorum operum, ut sanctissimum, mortuum etiam & jam in pulverem redactum credere necesse esset; Sed qui præjudiciis non obcæcatus leget, ridebit non tam de Pontifice, quàm verò de Scriptore. Imò ipse Alexander VI. (ast quàm fœdum monstrum!) in quorundam Scriptis pulcherrimus habetur. De quo idem audiri meretur: Omne commodum, inquit p. 244. quo Ecclesiam affecit, in eo consistit, quòd liberalis fuit Scriptoribus & Doctis Viris omnium ordinum, non quidem naturali iustinctu, sed eo tantùm fine, ut bona de se & suis Scripto relinquerent. Quomodo certè non defuerunt quidam infames (ita mihi eos vocare liceat) Scriptores, qui regnum ejus cum regno Alexandri comparârunt & virtutum parallelismum instituerunt. Atque ex illis unus librum scripsit, cui titulus: *Le glorie del Ponteficato d' Alessandro Sesto, e Casa Borgia*. Deus, ita pergit, mille malis afficiat tales Scriptores, qui adulando mentiuntur, id est, qui pro lubitu faciunt ex demonibus malis angelos bonos & ex Tyrannis Sanctos!

Quod ita
constat ex
Authori-
bus Ponti-
ficiis, &
vitis, quæ
adulato-
riè scribi
sunt.

Addu-
cantur te-
stimonia
generalio-
ra de cor-
ruptione
Romæ ex
Mantuan-
no;

LXXVI. Sed tamen etiam Dæmones incarnatos vidimus, Tyrannos ob oculos positos habuimus. Et supersunt generaliora testimonia & sanctitatis Pontificiæ indicia pauca ex multis adhuc addenda. Si Roma funditus corrupta, certè Dominus Urbis & Pastor (qualis enim Rex, talis grex;) non valde bonus erit. De perditis autem ejus moribus unum Mantuanum audiamus; Ita Poeta suo tempore Celeberrimus Fastor. l. 2. in Febr. de carnisprivio canit:

*I pudor in villas, si non patiuntur easdem
Et villa vomicas, Urbs est jam tota lupanar.*

Ita eidem ea de causa valedicit idem:

*Roma vale, vidi, satis est vidisse, revertar,
Cum Leno, meretrix, scurra, Cynadus ero.*

Et testatur rursus in Epigram. ad Falcon. in Colloquio inopum T. 2. p. 144. b.

*Obtinet expulsâ probitate pecunia Romam,
Nec Deus in tota possidet urbe locum.
Quot sunt Romæ homines, tot eunt per compita fures,
Quosve Canes speras, experiere lupos.
Omnibus esse lupos licet in regione luporum;
Inter Pygmaeos non pudet esse brevem.*

Atque fugam tandem suadet Sylva l. 2. T. 3. p. 168. a.

*Vivere qui sanctè cupitis, discedite: Romæ
Omnia cum liseant, non licet esse bonum.*

Urbis ho-
die ean-
dem fa-
ciem esse,
ostendi-
tur;

LXXVII. At Romæ eandem semper faciem esse, testan-
tur, qui viderunt. Nobilissimus Sandis Relat. de statu Relig. cap. 28.
testatur, vulgato dicterio Itatorum pessimos Romanos perhiberi. Sic
etiam Arcani Politici de Principi d'Italia p. 5. legimus: Si dice in pro-
verbio, che il Papa hà i più cattivi sudditi e i migliori Soldati del mondo;
perche veramente i popoli di alcune provincie di quello stato tengono poco
buon nome trà le nationi d'Italia. Id est: In proverbio dicitur, Papam
habere pessimos in orbe subditos & milites optimos; ut revera populi qua-
rundam provincialium statûs illius malâ famâ laborant inter nationes
Italiae.

Confir-
mantur
dicta de
Rom Pon-
tificum
improbi-
tate ex

LXXVIII. Verùm non lubet indirectis testimoniis diu-
tius immorari. Verè cecinit, quicunque nomine Romæ, cecinit
L' Amb. sc. di Rom. p. 12.

*Numera son da secoli più addietro
Di questo mio gran male i primi Autori*

Tutto.

Legatione
Romuli
ad Roma-
nos;

Tutto, l'un doppo l'altro Successori
Di Simone si ben, non già di Pietro.
Mentre costor con mill' inganni e frodi
Di pietà finta e santità servile,
Per strade oblique al fin gionti al Ovile,
Ne son lupi rapaci e non custodi. Id est:

Sunt à Seculis retrò multum actis hujus magni mali mei primi Authores, omnes, unus post alterum, Simonis, non Petri Successores. Dum hi mille deceptionibus & fraudibus pietatis fictitiæ & servilis sanctitatis, viis obliquis tandem ad Ovile perducti in eo lupi rapaces sunt, & non custodes. Et p. 14. sistit ex face pessima & spuma vilissima Romæ Principatum habentes, intrusos in Papatum suum, seque pejorem Scythia & Geta

Di tutti i morbi idolatrar la lue
Dar' à un Porco gl' Incensi, à un Hirco, à un Bue
Al Brachier d'un Pedante, ò d'un Poeta;
Idololatri: ricè col re omnium morborum pestem, suffitu porcum, hircum, bovem:

& prædam esse hor di Papi Tiranni, hor d'i Papesse, n. odò
Papæ Tyrannorum, modò Papissarum.

Ut sæpe etiam cani potuerit:

Caro San Pier se dir ti deggio il vero,
Ti vedo questa volta in mal partito
Tu sei di Cardinali sì mal fornito
Che di far Papa un buon' hormai dispero. Id est:

Chare Sancte Petre, si verum tibi dicere debeo, malè jam tibi provisum, & tam malè Cardinalibus instructus es, ut desperem, unquam bonum Papam creatum iri. Quod & inductione Papabilium, inter quos Clemens X. Innocentius XI. & Alexander VIII. etiam, probatur. Et si quando melior fuit, ibidem:

O fato Maledetto,
Ch' accertar far il gran proverbio prisco
Sempre ad un buon è successore un tristo. Id est:

*O fatum maledictum, quod confirmat vulgatum illud vetus;
Semper bono malum succedere.*

Et querela opportuna fuerit p. 250.

In tempo, che s'ourasta un sì gran male,

Ch' al Diavol fossi, e non Vicario à Dio;

In tempore, quo tantum malum imminuit, ut Diabolo, non Deo Vicarius

substituendus fuerit ; Et septuaginta illi Apostoli voluerint

————— *per Pastore*

Un che somiglia à Giuda traditore ;

Pastorem Juda traditori similem ; Et semel, Vidonem, ch'altro Dio non conosce, ch'il formaggio ; Cui prater caseum nullus Deus. Turma autem volans juxta p. 252. non vuol-un huom da bene, non vult Virum probum.

*Prover-
bio de
Pontifi-
cum pro-
bitate,
Guicciar-
dini testi-
monio, &
distinctione bonitatis in Pontificibus ;*

LXXIX. Imò in proverbium abiit Pontificum probitas ; Proditum enim Nobilissimo Sandis Relat. de statu Relig. c. 28. che tanto fosse efforbitante l'iniquità della lor prima seggia, che facesse nascer frà loro questo detto, fra gli altri registrato nelli lor libri proprii, cioè, che trà tutti i Christiani in Italia i peggiori sono i Romani, che degli Romani i Preti sono i più cattivi, i peggiori Preti sono in al zati ad esser Cardinali & che il pessimo de i Cardinali s'elebbe Papa. Id est ; adeo exorbitantem esse iniquitatem primæ sedis illorum, ut ratum sit inter eos proverbium, quod & prater alios in propriis eorum libris occurrit, nempe, inter omnes Christianos in Italia pessimos esse Romanos, Romanorum pessimos esse Sacerdotes, Sacerdotum pessimos eligi in Cardinales, Cardinalem pessimum Papam fieri. Papa autem, Guicciardino dixerat teste, tum boni censentur, cum bonitas eorum aliorum hominum malitiam non superat. Joh. Stella Sacerdos Venetus præfat. de Vit. ac Gest. sum. Pontif. ad Dominicum Grimanum Patriarcham Aquilegiensem & Cardinalem scribit, sperare se, eum vitæ suæ sanctimoniæ, ac castigatissimis moribus multiformes omnes Pontificum vivendi ritus esse superaturum. Diversi tamen sunt, & diversi bonitatis ipsorum gradus : sic, juxta Nobil. Sandis c. 32. quelli, che più sottilmente vedono le distinzioni di bontà, dirano, che Pio V. era buon prelato, mà prencipe non buono, che Sisto V. era buon prencipe, mà non buon prelato, Gregorio XIII. buono e prencipe e prelato, mà non huomo buono. Clemente VIII. buon' huomo, buon' prencipe e buon prelato. Id est : Illi, qui subtilius observant distinctiones bonitatis dicent ; Pium V. fuisse bonum Episcopum, sed non bonum Principem ; Sixtum V. bonum principem, sed non bonum Episcopum ; Gregorium XIII. bonum & principem & Episcopum, sed hominem non bonum ; Clementem VIII. juxta illos quidem, bonum & hominem & Episcopum & Principem. Prout etiam à diversis creantur : Hinc Cardinali Sforzæ post mortem Alex. VII. referente Il Cardin. p. 3. p. 378. interroganti, quis Papa futurus sit, à Cardinale N. responsum : Signor Cardinale, io credo, che se faranno il Papa i Francesi, sarà il Cardinal Farnese, se gli Spagnoli, il Cardinal Rospiigliosi, se il Popolo Romano, il Cardinal Barbarigo : Se il S. Spirito, il Cardinal Odescalco : se il Diavolo, *ò vostra*

ò vostra Eminenza, ò io. Id est: Domine Cardinalis, credo, si Papam facient Galli, futurum Farnesium; Si Hispani, Rospiglosium; si Populus Romanus, Barbarinum: Si Spiritus S. Odescalchium: si Diabolus, aut Vestra Eminentia, aut ego.

LXXX. Ut certè non semper de meliori sit electio, de quo in Decretalibus quæritur; sed sæpe abominatio in loco antea sancto sederit, quod Baronius in Pseudo-Papis accidisse aliquando docet; Et si, quod Lottinus Dissert. de Conclavi ait, ad pœnam malus obtingit, sæpe Ecclesia illa gravissimè punita sit; Imò Seculo IX. Caput Ecclesiæ visibile, ex hypothesi, nullum fuerit, quod ex Paulo Sarpio de Materiis Benefic. p. 72. discimus; Et, quæ Gregorii XV. in Bulla de Conclavi modesta de se vox est, plerisque sine ullo merito Ecclesia commissa sit; Et plerunque, qui infirmitatibus condescenderet, electus sit; quod Baronius ad an. 1061. n. 26. factum esse dicit; Et, juxta Stapletonum T. I. Cent. I. q. 5. art. 3. p. 597. edit. Paris. 1620. Vix ullum peccatum cogitari possit, (solâ heresi, quam immeritò excipit, exceptâ,) quo illa Sedes turpiter maculata non fuerit, maximè ab an. 800. & infra. Quamvis alii criminum Pontifices consortesque in criminibus convinci posse negent, quod rursus alii de consortibus tantum stultè largiuntur, subtiles nimirum apud Pileum Modiensem q. 44. argumentatores, ita inferentes: Sed adhuc est fortior ratio pro Rosella, (quæ cum R. Pontifice adulterium commisisse dicebatur) non potest probari adultera, ergo nec damnari. Quod non possit conveniri, subtili ratione probatur: Impossibile est, Rosellam cum Pontifice adulterium commisisse, quod Pontifex idem non commiserit cum Rosella. E. non potest probari, adulterium commisisse cum Pontifice Rosellam, quin probetur, Pontificem commisisse cum Rosella, sed hoc probari est impossibile. E. & illud. Tantum cum Pontifice peccasse juvat!

LXXXI. Maximè autem ex dictis vana tum aliorum, tum Loyolitæ Ottonis in Roma Gloriosa de Paparum Sanctitate jactantia convinci potest; Jam in dedicatione plerisque omnes tales vocat, quales format Apostolus in suâ ad Titum; qui sine crimine erant, utpote Dei Dispensatores, non superbi, non iracundi, non vinolenti, non percussores, non turpis lucri cupidi; benigni, sobrii, justî, sancti, continentes, amplectentes eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potentes essent exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Et paulò post: Plerisque omnes dixi; non dixi; Omnes. Fuere enim inter illos — quidam non continentes, sed

Exaggeratur Pontificum improbitas ex Decretalibus &c.

Qua impudentia convinciunt leuitam Ottonem, Roma Gloriosa Aitorem;

ex tanto numero paucissimi; aliqui etiam parùm justī; Sed qui vix numerum faciant: non benigni, non hospitales nonnulli &c. Sed qui in tanto horum summorum Præsulum Populo vix agnoscantur. In ipso autem opere p. 6. Inveniemus (ô magnam gloriam Ecclesiæ Romanæ!) non decimam, imò non vigesimam partem ex vitiosis Pontificibus constare. Et iterum in margine: Plus quàm quarta pars sanctis constat, ceteri aliàs laude digni sunt. Pag. 9. in Seculo sexto, omnes partim Martyres, partim Confessores, partim bonos fuisse. Pag. 11. In Seculo IX. omnes partim bonos, partim sanctos, tribus tantùm exceptis. Pag. 12. In Seculo X. 25. reperiri omnes bonos, paucis exceptis. Pag. 13. In Seculo XI. exceptis duobus omnes bonos & laudatos. Pag. 14. In Seculo XII. & XIII. omnes bonos & laudatos, nullo excepto. Pag. 16. In Seculo XIV. tribus; In XV. duobus; Pag. 17. In XVI. uno, qui aliquo modo reprehensibilis. Pag. 18. In XVII. nullo excepto. In universum 77. sanctos incomparabili Romani Papatus honore fuisse. Ex dictis, inquam, jactantiæ istius vanitas meridiana luce clariùs patet, patet tot improborum exemplis, vel ipsa Pontificiorum Scriptorum Confessione talium.

Sed pii esse & eligi deberent;

LXXXII. Sed pii esse & eligi deberent & virtute præditi. Si Episcopi simplices, certè multò magis & in gradu multò majori Episcopi Episcoporum; & qui Sanctissimi audiunt, eorùmque quivis sua sanctitas appellatur, & quorum Curia, exigente Joh. Gersono T. 1. Serm. de Circumc. Dom. consid. 3. ad similitudinem Hierarchiæ Angelicæ ordinanda esset & replenda viris caritate fervidis & contemplatione suspensis, ut Seraphim, Viris sapientiâ divinâ splendidis, ut Cherubim, viris aequitate firmissimis, ut throni, nec mutanda in curiam peccantium, ita ut, qui nutriri debent in Croceis, amplexentur stercora, id est, temporalia. Deberent omnes fulgere illis virtutibus Episcopalibus, quas Scriptura recenset, & omnes tales esse, quales format Apostolus, & quales plerisque fuisse Loyolita jactat, imò maximè tales esse deberent; Si que in Lege etiam ipsorum, sine crimine & gravi peccato ordinandus dicitur; Si Ecclesiam ingredi, juxta eam fornicatoribus non licet; Si Clericus matronarum domicilia frequentans, eadem jubente, deponendus esset; Si aulter in Monasterium detrudendus; Sanè ex his ipsis, quàm certa quàmque perfecta Pontificum Sanctitas esse debeat, facilè colligitur; Siq; Papa, de ejusdem Legis imperio, debet esse humilis, & semper præsuper bonus; Si in peccatum non potest incidere, quod apud Baronium ad an. 963. n. 40. habetur; Si rectè quæsit Rodericus Zamorensis l. 2. p. 263. Quis Sanctum esse dubitet, quem apex tantæ dignitatis extollit? Quod ipsum etiam Dist. 40. c. Non vos, habetur, ubi simul

Petrus

Petrus Successoribus suis perpetuum meritum donum & hereditatem innocentiae reliquisse dicitur ; ut præsumptiones fundamentum habeant & assertiones veræ maneant, gravibus saltem peccatis Papa fœdari non debet ; Sique potius qui peccavit & pœnituit, quàm qui nunquam peccavit, eligendus est, quod dictat Lex eadem ; Saltem qui peccatis manifestis impœnitens occupatur, thronum Pontificium nullo jure conscendit. Etenim pietatis quoque Successio requiritur, & ut aliquis sit *ἐκ ἡττοῦ & σεβείας ἢ τῆς θεοφίας ἀξίος* ; non minùs pietatis, quàm præsidentia Successor, ut Nazianzenus Orat. 21. quæ est in laudem Athanasii, de eo loquitur. Nam de genere conversationis, ut Tertullianus de Præscript. c. 43. loquitur, qualitas fidei estimari potest : & doctrina index disciplina est ; & Irenæus quoque cum sermone sano conversationem sine offensa conjunxit ; Contrà illos, quidam Doctores & summi & infallibiles Doctores & Ecclesiæ Capita Christique Vicarii audire volunt, non tantùm in gravissimorum scelerum cœno se volutant, sed & reprehendi nolunt id facientes ; & non tantùm exemplo peccare docent, verùm etiam ex hoc capite disciplinam negligunt, imò doctrinam corrumpunt & propter traditiones suas præceptum Dei irritum faciunt, & doctrinas dæmoniorum amantes sub castitatis specie impuritati portam aperiant, & superba vanitatis loquentes inescant per carnis cupiditates & lascivias, libertatem pollicendo, cùm ipsi servi sint corruptellæ, ex fructibus suis cognoscendi. Si rectè scripsit Episcopus Verdensis, Theodoricus à Niem, ubi de depositione Johannis : Oportet, Papam esse modestum, pacificum, scrutatorem, pium, justum & æquum & mundum. Nam quomodo immodestus modestos, immundus munda efficere valebit ? Qui si pacem oderit, quomodo pacificabit ? Aut, si quis habuerit manus sordidatas, quomodo sordes alterius inquinati tegere potest ? Quia scriptum est ; Si cæcus cæcum duxerit, ambobus fovea patebit ; Et juxta dictum Catonis : Turpe est Doctori, si culpa redarguit ipsum. Si rectè non minùs scripsit multò recentior, atque etiam propius ad dignitatem Pontificiam, Janus Nicius Erythræus Epist. 78. ad Tyrrhenum p. 178. Senatus (Cardinalium) si suum officium facere velit, non eum in tanto dignitatis gradu constituet, qui unum aliquod afferat, ut juris scientiam, aut aliquem Reip. usum, aut solam castitatis virtutem ; sed eum, qui sit virtutum omnium Princeps. Nam quamvis, ut in cæteris rebus, sic etiam virtutibus, alia species sit alia formosior atque illustrior, non tamen intra unius vel alterius virtutis terminos compellendus est ille, qui excurrere per omnes debeat : non præfiniendum est, quatenus progredi in bonorum operum progres-

si debeat, cui pro viribus danda opera sit, ut unusquisque ita directum illud ad omnes virtutes iter teneat, ut earum perfectionis metam attingat. Quid multis moror? Omnibus virtutibus excellat oportet, qui omnibus specimen esse jubetur; Deo quàm simillimus iudicetur necesse est, qui sit in loco, Deo in terris proximo, constituendus. Non potest id, quod dicimus, tam diserta oratione cuiusquam explicari, quàm est à Deo re ipsa ad vivum expressum. Qui Deus, daturus populo suo Regem, repudiatis omnibus aliis, Saulem potissimum, quem eo fastigio dignissimum arbitrabatur, Regem elegit. Qui eà corporis formâ atque staturâ fuisse traditur, ut altior esset omni populo ab humero & sursum. In humero probitas, Sophonia voce, designatur; qui de populis Deo subjiciendis ait: Servient ei humero uno, hoc est, pari probitate atque justitiâ. Itaq; cùm de Pontifice in, de mortui locum subrogando consulitur, ille præferendus est ceteris, qui altior sit omni populo, hoc est, qui communem usitatâque ceterorum hominum probitatem & sanctitatem excedat, qui rerum divinarum ac cœlestium contemplatione sese ceteris altius extollat. Si rectè rursus & paulò post idem de peccato in electionem mali Pontificis consentientium: Hinc licet intelligere, quanto se peccato alligent, quantum in se hominum odium struant ii, ad quos Principis eligendi jus redit, si fasces indigno detulerint. Magnum irarum irritamentum, magna odii fax est, Principis non boni electio. Hoc enim inter parentem atq; electorem Principis interest, quòd ille natura vitio, hic iudicio peccet. Ille si minùs ut lem Reip. filium genuit, non continuò id ipsi vitio datur, non continuò civium odio premitur; quoniam non est in potestate nostra, nobis liberos ex animi sententia gignere; imò nemo est, quin filios quàm optimos velit: at, qui malè elegit, quia omnis in ipso culpa residet, cùm bene potuerit; illicò omnium divùm atque hominum odium incurrit, illicò diris & imprecationibus omnibus expetitur, exagitur, laceratur. Accedit, quòd non est eadem ratio ejus, quem parens minùs feliciter genuit, ejusque, quem intemperans eligentium cupiditas, vel temperariùs favor principem declaravit; quòd ipsum æquiore homines animo ferunt, quoniam talis erat habendus, hunc perpeti ac tolerare nullo modo possunt, quòd hominum improbitate atque nequitia contigerit, ut sub malo principe essent. Quid si novi Principis comitia incidunt in id tempus, quo rebus afflictis ac perditis succurrendum sit maxime, quantam in se culpam concipientii, quibus ejusmodi electio commissâ est, si non, quantum student & quantum possunt conferunt ad communem salutis voluntatem, si non omni studio sibi eritendum putent, ut talis rebus afflictis ac perditis moderator existat, qui eas consilio s. blevere, operâ recreare, sapientiâ reparare ac reficere valeat? &c. Sique Eccl. s. Santa Romana semper sine macula fuit & sine ruga, quod ei Nicolaus II. teste

teste Esthio in locum, tribuit, in Capite etiam talis ut fuerit, necesse est; Et si Innocentius VI. domi noluit nisi viros probatissimos: Idem ut facerent Cardinales, accerrimo edicto mandavit, dictitans, suam ac omnium Ecclesiasticorum vitam ceteris exemplo esse debere, ad imitationem Salvatoris nostri, cujus tota vita ad institutionem humani generis respiciebat; Id quod Platina de eo in vita narrat. Et tandem si, quantum intersit, an optimus eligatur, Lotinus Dissert. de Conclavi rectè docet, docent etiam orationes contrà indignos suprà indigitatæ; ex his omnibus sequitur, maximè necessarium esse, ut Papæ pii sint & elegantur.

Neque al-
lo modo
excusari
possunt
mali; non
paucitate
juâ;

LXXXIII. Neque ullo modo excusari possunt mali; Non paucitate suâ, de qua Ottonem Loyolitam gloriantem suprà vidi-
mus & denuò introducimus: Primò autem, inquit Rom. Glor. p. 5. *ultrò lubensque fateor, me nolle Romanam nostram Ecclesiam cœlo ante-ferre, in quo licet tertia Angelorum pars mala fuerit, cœlum tamen cœlum & Regnum Dei mansit. Sic etiam si tertia Romanorum Pontificum pars defectuosa, scelerata & vilis deprehenderetur, tamen Ecclesia Romana Regnum Dei, cœlum terrestre, & communio Sanctorum maneret, proin rebus sic stantibus nullus sapiens causam separationis ab illa inveniret. Ita etiam p. 347. 348. multis gloriabundus urget; In Schola Christi Judam, in Collegio Diaconorum Nicolaum, occasionem saltem hæreseos Nicolaitarum, inter Sacerdotes V. T. Aaronem Idololatram, Annam & Cajapham Deicidas fuisse. Sed 1. Quis ei dixit, tertiam præcisè Angelorum partem lapsam esse? 2. Falsam esse de non vigesima sceleratorum parte jactantiam, imò plùs quàm tertiam Pontificum, ex quo in fide defecerunt (priores enim ut fide, ita etiam vita à posterioribus multùm diver-
fos verèque Evangelicos fuisse, ipsimet contendimus) partem ma-
lam fuisse, ex allatis Scriptorum Pontificiorum testimoniis patet, & multò magis, cum veritatis læsione à Loyolita dictum, pleròsque omnes ad Paulinam regulam formatos, non continentes ex tanto numero paucissimos fuisse, parùm justos vix numerum facere, non benignos, non hospitales nonnullos &c. (quos sic latere jubet) in tanto horum summorum Præsulum Populo vix agnosci. Sed & aliàs simile claudicat; Nam 3. Angeli, qui defecerant, non in Cœlo manserunt & cives Regni gloriæ, sed in tartarum detrusi & catenis caliginis traditi, damna-
tioni servantur 2. Pet. II. 4. Contrà Pontifices defectores, etiam dum tales fuerunt, Capita Ecclesiæ, non prævalentibus contrà eos in-
ferorum portis, supponuntur, neque in alio statu Ecclesiæ Capita supponuntur; Ut, quando Cœlum Cœlum esse non desiit, quia An-
geli defectores ex eo statim præcipitati sunt, contrà inferre oport-*

teat,

teat, Ecclesiam Romanam Ecclesiam non mansisse, quia præter doctrinæ corruptionem etiam corruptos tales passa est, & Dominos absolutos passa est, imò summopere coluit. 4. Angeli simul defecerunt, simul puniti; Sed Pontifices corrupti Ecclesiam illam per plura secula infecerunt, & tamen Successio talium jactatur, quæ certe respectu Angelorum defectorum cælo constanter dominantium bona tribui non posset. 5. Judas & Nicolaus (si vera sunt, quæ huic tribuuntur;) in Collegio Apostolorum & Diaconorum, dum pro talibus agniti sunt, non manserunt, ut Pontifices mali & non-nisi mali plurimi fuerunt & manserunt. 6. Aaronis actus quasi unus ad defensionem habituum malorum in Pontificibus malis trahi non debet. 7. Bene faciunt, quod Pontifices suos malos Annæ & Cajaphæ assimulant, à quibus tamen ratione muneris horum à Deo instituti differunt. 8. Et Aaron, Idololatriam committens summus Sacerdos, & Annas & Cajaphas in errores inciderunt, documento, quid multò magis Romanis accidere possit. 9. Neque in Juda jam proditore, neque in Nicolao hæresiarcha successionem ullam continuatam volent, neque etiam in Anna & Cajapha legitimam legitimorum Sacerdotum, dum hi malè intrusi pejùs Deicidæ facti sunt. Ut mox fatentes audiemus, malos suos malè electos fuisse, numerari non debere. 10. Cum Juda proditore fuerunt undecim Apostoli boni, cum Nicolao hæretico dicto sex Diaconi fuissent boni, nulli cum Pontificibus malis boni Pontifices. Cùmque 11. fateantur, & Judæ & Nicolao ex hypothese & Cajaphæ & Annæ portas inferorum prævaluisse, idem de Pontificibus non melioribus fateantur, necesse est.

Neque
merito-
rum par-
ticipatio-
ne;

LXXXIV. Neque etiam dici potest, quod dicunt tamen, malos esse participes meritorum, quibus boni eminuerint. Dicunt, cum Ennodio nimirum, Ficinensi vel Papiensi Episcopo, qui Symmacho Pontifici adulaturus *Centur. Magdeb. Cent. VI. c. 8. p. 233. d.* sesquipedalia hæc protulit verba: *Etiam Papa malus suorum majorum, ac Sacro-Sanctæ Sedis Romanæ, meritis & dignitate sublevatur. Nam ista sedes aut Sanctos accipit, aut efficit. Quæ ipsa etiam, & quod sufficiant Papæ in defectu priorum merita Antecessorum communicata. Dist. 40. c. Non vos* Et apud Rodericum Zamorensem *l. 2. p. 203.* habentur. Sed absurdè ista dici, sequentia probant; Nam 1. cuius pietatem necessariam esse & singulis dicta demonstrant. Ut & 2. illud, non singulos actu pietatis successionem accepisse, & istam sedem, quos non Sanctos acceperit, Sanctos effecisse. Neque 3. imputationem meri-

meritorum humanorum urgere possunt, qui imputationem meritorum Christi Anathemate notant; qui insuper nōrunt, vel ex Plātinæ testimonio suprā allato, dignitatem à possidentibus auctoritatem habere, modò auctam, modò diminutam; qui nōrunt, malis malam quoque electionem vel succedendi rationem tribui; qui nōrunt denique, justum, ut fide suā vivet, ita secundum fidem & opera sua etiam Deo vel gratum vel abominationi esse & mercedem reportaturum. Ut 4. concludere liceat, pessimis illis ab aliis nihil addi posse, quo ad Successionem continuandam apti efficiantur.

LXXXV. Pari ratione absurdum & illud est, quòd, malos Pontifices excusaturi porrò ajunt, illos bonis mixtos Ecclesiæ ornamēto fuisse. *Tantum verò abest*, inquit Loyolita in Dedic. Rom. Glor. *ut atra hæ macula paucorum Ecclesiæ Romanæ faciem defœdarent, stigmāve inusserint, ut pulchriorem etiam reddiderint & gloriosorem.* *Umbra pulchritudinem addunt pictura, non adimunt, & Carbunculi nunquam pretiosius, splendidiusve, quàm è densioribus tenebris elucent.* Sic etiam Franciscus Carriere ad Johannis X. spurii per matrem intrusionem annotat: *Deus hanc Ecclesiæ suæ maculam inuri permisit ad majorem ejus splendorem, more mulierum, quæ ad innati candoris argumentum muscas & nigredines sibi in facie adpingunt.* Absurdum, inquam, & hoc est, his etiam similitudinibus turpiter claudicantibus. I. Enim constat, *atras maculas non paucorum*, sed plurimorum fuisse; nemo autem formosam faciem & eo formosiores vocabit, quòd atris maculis majorem partem ejus occupantibus pulchri aliquid interpositum sit, ut pauciores ad Regulam Apostolicam formatos; & atris maculis destitutos Pontifices inde à defectionis tempore fuisse ostendimus. II. Verum quidem est, aliquando fæminas stultè superbas *atras maculas in facie hinc inde disponere, eum in finem, ut sic pulchritudo albedinis faciei magis elucescat*; sed cum aliter longè de faciei pulchritudine judicent sapientes, aliter etiam ac ille, qui de artificiosa pictura rogatus; *ut placeat?* respondit; *ideo non placere, quia nihil in ea reperiatur, quod censurâ suâ notare possit*; judicent nimirum, faciem eam esse pulcherrimam in qua nullæ prorsus maculæ, & quæ non opus habeat, mediocritatem suam oppositorum appositione commendare; cum etiam Ecclesia Christi sit *sine ruga & macula*, quod Pontificios visibili suæ sub Capite visibilibus applicare suprā notavimus, jam ex eo manifestus est compara-

Neque
etiam Ec-
clesiam
Romanam
gloriosam
reddide-
runt;

tionis eatenus etiam duplex defectus. III. Neque color ater, neque umbratilis in picturis in se aliquid fœdi continetur, ut de peccato sceleribusque certum est, Deo & piis per se & semper abominationi esse, atque proin planè inconueniens, dicere, sic *faciem Ecclesiæ Romanæ pulchriorem reddi & gloriosiore*, Capitibus nimirum planè monstrosis IV. Neque atræ maculæ faciei appositæ, neque tenebræ, in quibus fulget Carbunculus, ad faciem pertinent, aut ad Carbunculum, ut monstra hominum Ecclesiæ Romanæ Capita fuerunt. V. Neque atræ maculæ eo aliquid dignitatis consequuntur, quòd suâ, si quàm habent, ut habere supponuntur, deformitate formositatem faciei faciliùs observandam præbent, neque tenebræ eo, quòd in iis Carbunculus fulget; Et proin haud magis indigni Pontifices à dignis dignitatem sufficientem accipiunt. VI. Atræ maculæ & facies pulchra simul in oculos incurrunt, simul & eodem tempore præsentem, sed dum Pontifices fuerunt atræ maculæ, nulli fuerunt faciem pulchram constituentes, & quia sæpe & diu priores fuerunt, diu nulla planè in facie, imò in Capite integro pulchritudo, sed summa fuit deformitas, & per consequens interrupta Pontificum faciem pulchram & gloriosam, quâ fideles delectentur, infideles alliciantur, faciem constituentium successio. Sic etiam dum longiori temporis spatio nullus in Ecclesia Romana, ceu caput, Carbunculus fulsit, meræ tunc fuerunt tenebræ, & Pontifices illi tenebriones atque tenebricosi posteriores haud magis continuârunt successionem priorum, qui (quod ab omnibus fidelibus exigit Apostolus Phil. II. 15) splendidi fuerunt, ut *lumina mundi, in generatione perversa & improba*, quàm in tenebris est successio lucis, sed pertinent ad generationem perversam & improbam; sunt tenebræ, non Capita Ecclesiæ, cujus membra quævis sunt filii lucis, lumina mundi.

Neque
etiam ex-
cusari pos-
sunt na-
vorum
parvita-
te;

LXXXVI. Neque etiam Pontifices suos excusare possunt nævorum parvitate; Conantur quidem; nam loquentem jam audivimus Loyolitam de *non continentibus, parùm justis, non benignis, non hospitalibus*; tenuiter satis, & negatione virtutis, non vitii positione. Quemadmodum etiam p. 20. testatur, se non Angelorum historiam scribere, alios nimis somnolentè interdum rem egisse, alios consanguineis plus æquo indulgisse, eosque nimis promovisse, modò nimis parcos, modò nimis liberales fuisse, & qui alii sint nævi hominum dominantium &c. sic tamen manere in numero bonorum hominum, sic etiam Pontificum. Et

p. 348. Ex 6. Papis malis Seculi X. nullum superbiam Luciferum, proditio-
ne Judam, abominatione & injustitiam Cajapham; ratione permissa Idolo-
latria Aaronem, ratione impuritatis & heresis introducta Nicolaum fuisse.
Similiter apud Dianam de Ador. Pont. Rom. Caramuel de ingen-
tium vitiorum confluxu ita loquitur: Non omnes Papæ à sinceritate
laudantur &c. Bellarmini hic præf. ad libros de Summo Pont. sermo est:
Permisset ad extremum Deus, ut etiam quidam parum probi Pontifices ali-
quando hanc sedem tenerent & regerent. Ne autem vel hic sermo of-
fendat: Si vera sunt, quæ de eorum vita & rebus gestis apud Historicos eo-
rum temporum scripta leguntur.

LXXXVII. Neque etiam rectam defensionis viam ingredi-
tur Baronius, dum ad an. 897. n. 9. primò quidem ait: Ut Deus signi-
ficaret, suam Ecclesiam nequaquam esse humanum figmentum, sed planè
divinum inventum: oportuit ostendisse, eam nequaquam pravorum Anti-
stitum opera perdi posse, & ad nihilum penitus redigi &c. Secundò soli
& lunæ Ecclesiam suam comparat; Et tertio concludit: Recogites ve-
lim tu adeò austerus exactor, quòd, cum Christus non dedignatus sit adeò sce-
lestos atque adeò impios in sua genealogia habere prædecessores: quid adeò
mirandum & indecens, ipsum etiam habere passum esse successores hujus-
modi homines peccatores, licet nunquam impios sicut illos? In prima enim
defensione partim præsupponit, Ecclesiam Romanam esse veram,
quod maximè est in quæstione, partim insuper ex malis Pontifici-
bus ejus veritatem probat, quod quidem pessimè facit; si enim mi-
rum est, Ecclesiam Romanam sub malis aliquando Antistitibus
perseverare & divinæ originis argumentum; multò magis mirum
erit, Inferorum Regnum sub Antistitibus tantum malis diutius sub-
stitisse, & sic vel ipsis Inferis Divinam originem attribuere quis
posset potiori jure. An ignoravit autem Annalista humana Regni
sui Pontificii fulra? An nescivit Divinam longanimitatem, & divi-
na de defensione magna diu duratura vaticinia? Annon eadem Re-
gnorum Politicorum (quod negat) diuturnitas sub malis aliquan-
do Principibus? Imò major aliquando sub talibus potentia. Et an
regnum iniquitatis iniquitate citò debet destrui? Et si per malos
Antistites salva maneret Ecclesiæ Romanæ veritas, quomodo An-
tistitum legitimorum salva maneret successio? Dum verò in se-
cunda defensione Soli comparat & Lunæ Romanam suam Eccle-
siam, sibi necessitatem imponit probandi præter alia, Ecclesiam il-
lam ratione Solis semper in se, etiam respectu Capiti, quibus Ec-
clesia

Neque be-
ne sunt
defensio-
nes Ba-
ronii; aug-
est ex-
cusatio à
V. T. Sa-
cerdoti-
bus, &
Scribis &
Pharisæis
desum-
pta;

clesia repræsentari, & in quibus tanquam in fundamento contineri dicitur, splendidam, lucidam fuisse; Et ratione Lunæ, comparisonem respectu macularum institutam, & macularum in Luna eandem rationem esse, quæ in Pontificibus, quorum multi soli existentes nil præter maculas habuerunt. Dum verò de Ecclipsibus loquitur, successionem talem, qualis ad fidei certitudinem & omnium fidelium salutem à subiectione Pontificibus debita pendente requiritur, manifestè tollit, ut & aliorum propriamque de civitate semper in monte gloriosa & Ecclesia sine ruga & macula jactantiam. Neque eum in defensione tertia magis juvant Majores Christi secundum carnem p. joris notæ; Quis etenim non videt, posse quidem Christum secundum carnem ex Majoribus quibusdam malis descendere, Pontificem Sanctissimum in Spirituali officio ex vocatione Spirituali Successores Vicarios in fide & morumque doctrina infallibiles, & Ecclesiæ suæ, quæ sine ruga & macula, quæque casta est, Capita & Sponsos impurissimos, planè *impios* habere non posse? Quòd enim Baronius sui oblitus, *peccatores* quidem, sed *non impios* fuisse *unquam*, ait, in eo juxta præcedentia & testimoniis propriis & sociorum & veritati historicæ impudenter contradicit. Quemadmodum etiam non juvantur alii quorundam Vet. Test. Sacerdotum vitiis, & Phariseorum Scribarumque à Christo subinde notata hypocrisis; Nam 1. ex comparisonem longè major longè plurium apparet Romanorum Pontificum præ illis Vet. Test. in longè longiori horum, maxime si defectio in doctrina apud recentiores illos originem spectes, serie improbitas, quæ proin non tam ordinarium & simile dignitatum quarumvis, quàm verò Spiritus reprobationis in Papatu regnantis consequens. 2. Nec tanta habuerunt, nec tanta sibi tribuerunt Vet. Test. Sacerdotes, proin nec tanta in pauciorum ex eis minori improbitate fuit inconvenientia, & mira Spiritus infallibilis veritatis & summæ impietatis combinatio, maxime si Oeconomiae diversitatem insuper respicias. 3. Differentia in eo etiam haud exigua est, quòd ferè sub finem demum V. T. Doctores, Scribæ & Pharisei, degenerarunt, quando munus ipsorum prope fuit, ut aboleretur, ad eò magis secundum Providentiæ Divinæ ductum de instante mutatione & amplectendo Evangelio erudiendos Israelitas, dum contra in ipso Christianismi, juxta Pontificios, vigore, ingenti infidelium fideliumque scandalo, ista Rom Ecclesiæ probra vel maxime

mè apparuerunt. 4. Hypocrisis potius quàm externa cunctisque manifesta improbitas fuit, quam Christus in Scribis & Phariseis reprehendit, superbia, ambitio & avaritia, quibus non obstantibus, manebat quædam honestas externa populique etiam per austeritatem maximorum Doctorum ædificatio, qualia quis in Papis plurimis, seculorum præteritorum cum primis monstris, manifestè impiis, frustra requisiverit.

LXXXVIII. Neque etiam malum tollunt, sed augent Neque etiam malum tollunt, sed augent, dicendo, malos non bene electos esse; potius, quando malos non legitimè electos fuisse docent. Sic Loyolita Otto jam aliquoties citatus in *Dedic. Romæ Glor.* iterum: *Ad hæc,* inquit, *talibus vitiis ac sordibus, illorum planè neminem commaculatum fuisse, audenter pronuntio, qui legitimè in Pontifices electi, Petri Cathedram inierunt, sed eorum tantummodò aliquot, qui auro, quàm Tbolosanum sit, multò nocentiore succollante, irruerunt non semel, atque in altum sublatis sunt, ut casu reciderent graviore.* Sic etiam Platina in *Bonif. VII.* Pontificum illius temporis degenerationem prævalenti malorum in eligendo ambitioni & avaritiæ tribuit. Nec minùs *L'Ambasc. di Rom. p. 14.* ex face pessima intrusi vocantur. Augent sic malum omninò, & dum illi argumentantur à mala vita ad Electionem malam; Genebrardus & Baronius ab Electione mala ad vitam malam: Nihil mirum, inquit ille *Chronol. l. 4. ad an. 913.* si isti Pontifices prodigiosi essent. Nam non more Majorum eligebantur, sed à Cesaribus intrudebantur. Hic verò ad *an. 908. n. 4.* quærit: At ab istis (Pontificibus intrusis) quis justa legitimæque requirat? Et Loyolita Otto ista etiam de non continentibus, parùm justis, non benignis, non hosp. talibus &c. affirmat; Et Janus Nicius Erythræus *Epist. cit.* dicens: Nullum bene imperaturi signum est majus, quàm si imperare recuset; ambitiosorum perversum regimen è contrario probat. Et constat, talium, imò monstrorum foedissimorum, tantam multitudinem fuisse; constat etiam ex præcedentibus, tot malè, tum verè, tum ex hypothesi, quoad Electiones Cesarum, electos esse; jam & ob reciprocum istud, multò major pars & mala fuit, & malè electa fuit; id est, & non à Deo vocata fuit, & in honore, quem sibi sumpserunt ipsi, pessimè versata fuit. Qualis autem est talium successio? An religionis fundamentum, firmitas fidei?

LXXXIX. Augent etiam malum, quando malos non numerant, Augent etiam, quando eos non quando dicunt, esse tantum ad connotanda tempora; non numerari nisi ob Chronologiam, & non nisi ad exemplum aliorum, quos-

nume-
rant;

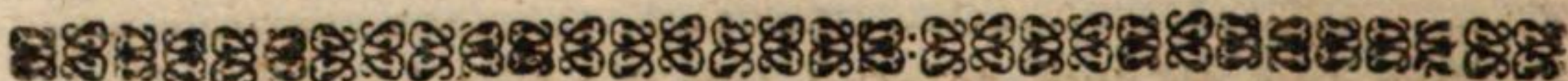
dam, quâ formulâ etiam Loyolita Otto utitur, se pro Pontifice gessisse; Ita enim & quid de aliis non melioribus judicari debeat, quod nimirum neque illi Pontifices fuerint, & numerandi sint, indicant; plurimos in Pontificum Catalogo expungendos esse docent, & successionem variè interruptam nulliusque momenti ipsimet ostendunt; licet ab altera parte cum Baronio *ad an. 969. n. 37.* statuatur, *hæreticum esse, statuere, ob peccata auferri Papatum*, hæretici ipsimet, dum propter peccata non numerant, iudicio proprio.

Augetur
denique
malum,
quia cor-
rupti mo-
res fidem
& regi-
men quo-
que infi-
ciunt;

X C. Augetur & aliâs malum à malis, quod mali mores etiam doctrinam corrumpunt, maximè in Doctoribus summis, infallibiliter ex hypothesis & ad obsequium sine examine docentibus, sine reprehensione & coercitione tam fœdè tamque variè peccantibus. Ut enim *veritas secundum pietatem* est salutaris, ita etiam fororius est ab altera parte heterodoxiæ & impietatis nexus. *Ὡς περ γὰρ*, inquit Joh. Chrysost. *Serm. 20. in verba: Nolo vos ignorare. T. 5. p. 304. a. δόγματ' αὖ πονηρὰ βίον ἀνάστατον εἰσάγειν ἔωθεν ἕται καὶ διεφθαρμένον βίον πονηρίαν δόγματων πολλὰκις ἔτεκεν.* Id est: Sicut enim mala dogmata impuram inducere consueverunt vitam, ita & vitæ perversa saepe parit perversitatem dogmatum. Atque rectè infert Nilus Episcopus Thessalonicensis: *Ἐὶ σφάλλεται καὶ κείν' ὁ πῶς καὶ τὴν συνέδησιν, ἐνδέχεται καὶ πῶς τὴν πίσιν ναυάγιον ὑποσῆναι.* Id est: Si fallitur & ille in multis quoad conscientiam, sequitur, eum etiam in iis, quæ fidem concernunt, naufragium facere posse. Quis etenim à mancipio Diaboli unicè commodis regni hujus promovendis intento, veritatem secundum pietatem & quidem tanquam à iudice infallibili & unico fidei Magistro expectet? Et quî non passionum suarum servus in doctrina formanda iis aliquid indulgebit, vel, quâ quæso violentiâ retinebitur? Quî ab una parte portæ inferorum ei prævalebunt penitus, & ab altera tam vicina planè extra periculum constitutus erit? Siquæ mentiri ad mores pertinet, moribus undique corruptissimus & ex mendaciis cæterum quasi consutus, cur non falsa etiam docendo mentiri poterit? Sed non opus est, ut ista circa Romanos Pontifices inferamus, cum satis superque experientia testetur & dogmatum hodiernorum consideratio, Pontificum corruptionem ipsam quoque communionis illius fidem lethaliter infecisse, verumque ad hoc saltem Hobbessii *de Homine c. 12. p. 62.* verbum esse: *Cessante Pastorum sanctitate, populi cessavit, corrupta est, fides*; quin etiam didicisse Papas à crimine non puros, magnis, duplici nomine, peccatoribus adulari, indulgere. De quo Vi-
de

de *Nouv. letr. de l' Auth. de la Crit. letr. 19. p. 617. 618.* neque in favoris sui incremento & decremento alia, quàm potentiam felicitatēque externam hīc crescentem, illic decreascentem respicere. Quo de ex *Test. Polit. Card. Richel. vide Nouv. de la Republ des letr. T. VIII. p. 1316.* Atque ita eādē operā probavimus, & malos fuisse, & malos electos fuisse & malē electos fuisse, & in Catalogo Pontificum expungi debere, non-Pontifices successionēq; minimē continuantes, & erroribus obnoxios fuisse Pontifices dictos plurimos, & illos non immeritō etiam personaliter, quando cæteri ratione officii, *impīi & hominis peccati* nomine 2. *Thess. II. 3.* venire, neq; posse, qui vel Neronēs, Caligulas, Sardanapalos & Heliogabalos superant, saltem æquant, pro talibus Jesu Christi Vicariis, Ecclesiæq; verę Monarchis, haberi, contrā vel ex hoc solo Capite Antichristianismum Romanæ Ecclesiæ satis supérque agnosci posse Spiritui Evangelii verique Christianismi in ipsis supremis talibūsq; Ecclesiæ illius Rectoribus è diametro oppositum, non obstantibus Papis minūs malis, quorum, si quę ultra minoris malitię gloriam virtutes, (quemadmodum in ipsis etiam Gentilium Rebus publicis honesti probique & in sede Draconis, id est, imperio Gentili non minūs tales fuerunt,) in defectu à tot seculis eximia rarāque virtute præditorum, atque certis divinæ electionis notis insignium externæ, humanæque nonnisi fuerunt, eò magis tamen observatæ & æstimatæ, quia minūs in illa sede ordinariæ, atque nonnisi partim indoli, partim educationi, partim Politicæ tum humanæ, tum Diabolicæ, quā transformatio in Angelos lucis & fucatæ virtutis deceptio necessaria judicatur, ut pro Vice-Christo haberi volenti certè est, debitæ, dum cæterum vera virtus, crescente ambitione & usurpatione, exemplis ex ignorantia plūs æquo sibi tribuentium bonorum paulatim deficientibus, paulatim etiam in ista sede expirāsse deprehenditur, illudque singulari Divinā providentiā secutum est, ut ea ceu mater abominationum post defectionem plenariam ex hoc etiam capite à fidelibus æstimari queat.

SECTIO OCTAVA,

In qua,

De vitiis & nœvis Electionis Pontificum Romanorum ratione Eruditionis & prudentiæ agitur, atque tractatio de nœvis quibuscunque clauditur.

Breviarium.

I. *Requisitum Eruditionis declaratur ex S. Scriptura, & Iure Canonico, respectu Episcoporum & Sacerdotum quorumvis; II. Ostenditur, Eruditionem multò magis & in gradu multò majori Episcopo Romano necessariam esse; III. Probatur variè, multos Episcopos Romanos Eruditione summè necessaria caruisse. IV. Idem probatur ex ignorantia Seculorum superiorum. V. Ostenditur, eruditionem debitam ne quidem valdè ampliùs requiri; VI. Dum maximè respicitur aptitudo ad regimen mundanum & Legista Theologo longè ante fertur. VII. Idem declaratur exemplis Formosi, Iohannis XII Gregorii VI. Urbani II. Benedicti XII. VIII. Pii II. Gregorii XIII. Urbani VIII. Inuocentii X. & Alex. VII. IX. Imò literarum osiores maximi Pontifices nonnulli fuerunt; X. Neque omnes sufficienter prudentes fuerunt; Quod variè atque etiam ostenditur exemplis Gregorii VI. Antecessorum Gregorii VII. XI. Iohannis XXI. XII. Cœlestini V. Iohannis XXII. Bonifacii IX. XIII. Adriani VI. ex hypothesis; XIV. Illustratur exemplo Clementis VIII. post electionem ratione privati; XV. Confirmatur exemplis Gregorii XV. & Innocentii X. XVI. Ostenditur, valdè prudentes non facilè promoveri. XVII. Concluditur in genere, Electiones Pontificum Romanorum ordinariè esse vitiosas; XVIII. Probatur, malè electos pro nullis habendos esse.*

*Requisi-
tum Eruditionis
declaratur ex S.
Scriptura
& Iure
Canonico,
respectu
Episcoporum
&
Sacerdotum quorumvis;*

I. **H**Aftenus de requisito primo, nimirum de virtute; Pergimus ad secundum, nempe ad Eruditionem. Requiritur enim in Conclavi Urbani VIII. suprà citato etiam litteratura, Eruditio. Scriptura etiam ab Episcopo quovis requirit, ut sit *ἀδα-κτιγός*, aptus ad docendum, 1. Tim. III. 2. 2. Tim. II. 24. & tenens fidelis illius sermonis, qui ad doctrinam facit, ut possit & exhortari doctrinâ sanâ & contradicentes convincere, Tit. I. 9. Timotheo injungit Paulus, ut ejus profectus manifestus sit inter omnes, 1. Tim. IV. 15. Ut sibi ipsi & doctrine attendat v. 16. ut expressam formam teneat sanorum sermonum, 2. Epist. I. 13. ut audita à se committat fidelibus hominibus, qui sint idonei ad alios quoque docendos c. II. 2. ut seipsum studeat probatum sistere Deo operarium, qui non erubescat, & qui rectè sermonem veritatis secet v. 15. ut cum lenitate erudiat eos, qui contrario animo sunt affecti v. 25. ut ma-

neat

neat in iis quæ didicerit cap. III. 14. utpote qui à puero sacras literas noverit, v. 15. quæ perfectum reddant hominem Dei ad omne opus bonum perfectè instructum, v. 17. ut prædicet sermonem, arguat, objurget, exhortetur cum omni lenitate & doctrina; Tito; ut seipsum per omnia prabeat exemplar bonorum operum, in doctrina integritatem, gravitatem, sermonem sanum, qui damnari non possit, Tit. II. 8. atque id omnibus dictum Apostolis: *Prædicate, docete* Matth. XXVIII. 19. 20. Marc. XVI. 15. & dedit Dominus alios quidem Apostolos: alios verò Prophetas: alios autem Evangelistas: alios autem Pastores & Doctores; Ad coagmentationem sanctorum, ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi; Donec evadamus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum adultum, ad mensuram statuæ adulti Christi; Ut ne simus amplius pueri, qui fluctuemus & circumferamur quovis vento doctrinæ, in hominum alea, per veteratoriam ad insidiosè fallendum astutiam, Eph. IV. 11. 12. 13. 14. Hinc etiam Apollo dicitur potens in Scripturis, Act. XVIII. 24. Et Apostolos, qui antecedentis vitæ generis & œconomiae ratione nonnisi tenuem habebant rerum cœlestium cognitionem, ut subito fierent orbis Doctores, immediatè ad præconium sapiens & efficax erudivit ipse Sanctus Spiritus extraordinariâ ratione & mensurâ communicatus. Ex Monarchicorum jure autem Can. LV. dist. c. pœnit. discimus, constituisse Hilarium P. ut nullus literarum inscius in Clericum ordinaretur.

II. Hic autem rursus, quod in Episcopo & Sacerdote quovis & simplice etiam esse debere ostendimus, multò magis & in gradu multò majori debet esse in Episcopo Episcoporum; quod in Doctore particulari, multò magis & in gradu multò majori in Doctore universali, quod in Doctore fallibili, multò magis & in gradu multò majori in Doctore infallibili, in supremo controversiarum judice, & cujus dictatibus omnes omninò Christiani fidem debent & assensum illimitatum & obsequium sine exceptione; Quique apud Augustinum de Ancona de Potest. Eccles. q. 18. etiam quoad cognitionem Angelis ante fertur; Et de quo cum Gerberto Rhemenfi Archiepiscopo, posthac sub nomine Sylvestri II. Romano Episcopo, quærere atque judicare licet: *Quid hunc—in sublimi solio residentem, veste purpureâ & auro radiantem: quid hunc, inquam, esse censeatis? Nimirum si charitate destituitur solâque scientiâ inflatur & extollitur, Antichristus est, in Templo Dei sedens & se ostendens, tanquam sit Deus: si autem nec charitate fundatur, nec scientiâ erigitur, in Templo Dei tan-*

Ostenditur, Eruditionem multò magis Episcopo Romano necessariam esse;

quam statua, tanquam Idolum est, à quo responsa petere, marmora consulfere est. Quò ergò consultum ibimus? &c. Et paulò post: Cùm hoc tempore Romæ nullus pene sit, (ut fama est) qui literas didicerit, sine quibus, ut scriptum est, vix ostiarius efficitur, quâ fronte aliquis docere audebit, quod minimè didicit? Ad comparisonem quidem Romani Pontificis in aliis Sacerdotibus ignorantia utcunque tolerabilis est; in Romano autem, cui de fide, vita, moribus, disciplina Sacerdotum, deque universali Ecclesia Catholica judicandum est, intolerabilis videri potest. — Sed ô infelicissima tempora! quibus patrocinio tantæ frustrantur Ecclesiæ; ad quam deinceps urbium fugiemus, cùm omnium gentium dominam humanis & divinis destitutam subsidii videamus?

Variè probatur, Episcopos Romanos multos eruditione necessaria caruisse;

III. Sed vel hæc ipsa ultima, ut & præcedentia: Quid sub hac tempora non vidimus? Num talibus monstris hominum ignominia plenis, scientia humanarum & divinarum rerum vacuis innumeros Sacerdotes Dei per orbem terrarum scientia & vitæ merito conspicuos subijci decretum est? Gerberti & Synodi Rhemensis verba apud Baronium ad an. 992. n. 25. docent, non semper eruditos, non semper aptos ad docendum Papas fuisse; Quod de pueris & juvenibus infra ætatem legitimam electis, item de senibus (de quibus suprà, bis pueris priorum oblitis, memoriâ debilitatis) facile largientur; Nec non de illis, qui Neophyti & Laici nonnunquam electi sunt. Sed & constat, non prædicare verbum Papas ab aliquot seculis & multos eorum numero tam aptos fuisse ad docendum, quàm bos est ad volandum. De quo officii neglectu & aptitudinis defectu Dissert. I. Sect. V. n. 13. seqq. egimus. Addimus hîc famosi Maimburgii dans son Histoire du Pontificat de saint Leon le Grand, observationem occasione ejus, quòd Leonem M. concionatum esse contra Sozomenum, cui Cassiodorus astipulatur, negat, consignatam; C'est que l'innocence de vie dans un Evêq; sans capacité pour pouvoir precher, nuit autant par le silence nécessaire, que l'ignorance lui impose, qu'elle edifie par ses bons exemples; & qu'une sainte rusticité n'est utile, qu'à soy même. Id est. Quòd in Episcopo vitæ innocentia tantum noceat respectu silentii per ignorantiam necessariâ, quantum adificet respectu bonorum suorum exemplorum, & quòd sancta rusticitas sibi tantum profit. Quibus verbis ipsum etiam tum temporis sedentem Innocentium XI. Leonis M. post alios successorem notasse Authori des Nouvell. de la Republ. des Lettr. T. VII. p. 445. creditur

—— Mansit enim alta mente repostum
Judicium Parisiis præteque in jura forma.

Quid

Quid autem de Pontificibus illis, quibus neque ædificans vitæ innocentia & bonum exemplum, neque ulla ad concionandum aptitudo ad fuerunt, sed contraria omnia, & si rusticitas, non sancta quidem. Sed & in Electionibus Pontificum vel ex parte eligentium, vel ex actûs & modi eligendi ratione vitiosis, quales utiq; plurimas fuisse ex Dissert. V. & VI. plûs quàm manifestum esse potest, plerunque etiam defectum hujus loci, supinam nimirum rerum Divinarum & humanarum ignorantiam, adfuisse facili labore colligitur.

IV. Neque dubitari potest, Pontificum in crassa superiorum seculorum ignorantia haud infimas partes fuisse, quando jam suo tempore & dum anno 593. Dialogos scriberet, Gregorius Magnus *epist. ad Narsetem*, conqueri debuit, se Græca nescire, nec esse Constanti-nopoli, qui Latina Græcè convertere posset, & temporis successu atque per 400. an. teste Melchiore Cano *Loc. Com. p. 59.* ipsi Theologi Schola-stici non habuerunt Lingua Græca & Hebraica peritiam; & juxta Doctiss. Claudium Espensæum *com. in 1. Tim. III.* Græcè nosse suspectum fuit, Ebraicè propè hæreticum; Et multi cum Remigio, teste Lud. Viv. *com. in Aug. de Civ. Dei l. 2. c. 21.* nesciverunt, quo idiomate Paulus scripserit. Et multi fuerunt, teste Rod. à Tossign. in *Dictionar. Paup.* etiam insignes & præstantissimi Theologi, qui vix integra Biblia perlegerunt; Et non pauci, teste Erasmo Roterod. *Rat. Ver. Theol. p. 87.* si quid iis depromendum fuisset ex Paulo, sibi visi sunt prorsus in alium orbem translati; Et permulti Theologi, Doctores, teste Gerard. List. *Notis ad Erasmi Mor. ante 50. annum nondum evolverant omnes Epistolas Paulinas*; Et Carolstadius Actis Academiæ sufficientissimus habitus Theologiæ Doctor, octavo demum à promotione anno animum ad Scripturas S. appulit; Et teste Roberto Stephano quidam ex Sorbona plûs habuit, quàm 50. annos, quòd nesciret, quid esset N. T. & Archiepiscopus Moguntinus de Sacro Codice pronuntiavit: Nescio quid hoc libri sit; apud Sixt. Ama *Atibarb. Bibl. p. 78.* & teste Wolphg. Musc. *L. C. p. 385. n. innumeris Sacrificis & Pastoribus ne visa quidem fuerant unquam Sacra Biblia.*

V. Indubium autem magis erit, multos eruditionis debitæ defectu laborantes in Pontifices eligi, quando constabit, eruditionem debitam in rebus Divinis amplius ne quidem valdè requiri, sed potiùs prudentiam civilem & peritiam rerum mundanarum. Nempe quod in illa communione respectu Epi'coporum in genere obtinet, illud etiam de Romanis accipi debet: Sed jam olim

Idem probatur ex ignorantia superiorum temporum;

Ostenditur, eruditionem debitam ne quidem valdè requiri;

Marli-

Marsilius Patavinus *part. 2. c. 24. Defensor. scripsit: Quibus de plenitudine potestatis conceduntur majores Ecclesiae dignitates, & qui ad has gubernandas sufficientes putantur, causidici sunt. Hos enim tanquam utiles dignificat Romanus Pontifex, ut Ecclesiae defensores, qui pro temporalibus conservandis, vel amplius usurpandis contendere nōrunt, Sacra verò Theologia Doctoribus tanquam inutilibus rejectis. Et non ita pridem celebris in Italia Apostata, edita sub ficto Alphonsi de Vargas, Toletani nomine Relatione ad Reges & Principes Christianos, graviter questus est: Palam est, majorem eorum partem, qui hodie vel maximis in Ecclesia dignitatibus praesunt, & unctissimis Episcopatibus atque Sacerdotiis fruuntur, quantulacunque juris ac legum notitiā tinctos ad eos honores opesque pervenisse; ceterum Hebraicè, Gracè & Latine indoctissimos, tum sacrarum literarum non magis, quàm Scythici aut Japonici sermonis intelligentes esse. Quamvis enim S. Paulus eum, qui velit esse Episcopus, Doctorem esse jubeat, qui scilicet, aut ab infantia literas didicerit, aut saltem in lege dies ac noctes meditetur: tamen eò res hodie rediit, ut qui Theologiae Doctor sit, vix nomen inter Episcopatum Candidatos profiteri audeat. Atque planè coincidunt, quae Author Vitae Sixti V. p. I. ab initio habet, de maximè nunc requisita alta prudenza per lo maneggio delle cose mondane, alta prudentia in negotiationibus rerum mundanarum; Quam etiam prudentiam, magis quam sanctitatem ipsam requiri, Cardinalis Pallavicinus in Adriano VI. pertendit.*

*Dum maximè respicitur aptitudo ad regnum mundanum, & Legista Theologo antefer-
tur;*

VI. Hinc Farnesius Cardinalis in Conclavi Pii V. Sirleto, Cardinali Papabili illud praecipuè objecit, *ch'essendo stato sempre occupato nelle lettere non haurebbe niuna cognitione di governi del mondo, afirmando, che uscirebbe con poco honore dal Conclave con una elettione cosi debole; quòd quia semper in literarum studio occupatus fuerit, non habeat ullam cognitionem regiminum mundanorum; afirmans, exiguò cum honore cum elettione tam debili exitum ex Conclavi futurum: Et licet praeter la prudenza esperimentata in ogni sorte de negotii, prudentiam in omni negotiorum genere ex citatem in Conclavi Urbani VIII. alia etiam requiri viderimus, tamen, quando quaeritur etiam de genere cognitionis, an praestet habere Theologum, vel Legistam, ut in Conclavi Leonis XI. ea de re quaesitum, & dictum ab una parte quidem, che meglio era per un Papa di Professione Theologo, che Legista, poiche li Signori Theologi non s'intendono di governo & necessariamente gli partecipano con gli altri--dove, che i Legisti presumendo se di sapere governare il mondo, riescono bastardi e riducono la dominatione all' unita &c.*

Id

Id est; melius esse, habere Papam Theologum, quàm Legistam; cùm Domini Theologi, ceu regimini parùm apti, necessario ad ejus participationem alios admittere debeant; Cùm contrà Legista, putantes, se mundum regere posse, fallant & dominationem ad unitatem reducant &c. Hæc quidem ex animo priorum commodorum & regiminis simultanei cupidissimo; Interim tamen ex non meliori regni litigiosi & mundani principio Legista Theologo, ut prudens secundum mundum apparenter piè docto, antefertur; Ut in illo ipso Leonis XI. Conclavi Promotoribus ab Antagonistis vitio datum, *che tentavano essaltare un' huomo uscito hieri dal Chiostro, il quale nel secolo haveva fatta prima vita & professione pedantesca e Papa haurebbe bisogno similmente di pedante*; id est, quòd tentarent eligere hominem pridie è Monasterio egressum, qui, sicut antea vitam & professionem Pedanticam secutus, ita etiam Papa factus Pedante opus habiturus sit. Et in Conclavi Gregorii XIV. Cremona, qui tamen obtinuit, licet humanissimus, nihilominus, quia non habebat cognitionem aut experientiam rerum Curie, multò minùs mundi, parùm aptus judicatus fuit. Et generale habetur apud Frà Paolo, de benef. §. 9. effatum; *exceptis locis, qui in vicinia infidelium, prestare, ut Episcopus sit bonus Legista, quàm verò ut sit bonus Theologus.*

VII. Neque verò præter testimonia, generalius Eruditionis debitæ in Pontificibus eligendis defectum probantia, exempla, quibus idem in iisdem defectus probetur, desunt. Formosum suprà condemnatum vidimus *tanquam doctrinarum Sacrarum inscium*. Ubi Episcopus Verdensis & antea Secretarius Pontificis de Privil. & Jur. Imper. depositionem Johannis XII. probat, inter alia dicit: *Oportet, Papam esse — doctum, — Nam quomodo indoctus doctos efficere valebit?* De Gregorio VI. scribit Rolf. Carthus. p. 72. a. quòd cùm esset rudis literarum, alterum Papam ad Ecclesiastica officia exequenda secum consecrari fecerit. Sic Urbanus Papa, in Concilio Bari in Apulia anno 1098. uniendæ cum Romana Constantinopolitanæ Ecclesiæ ergò habito, cùm de processione Spiritûs S. disputaretur, explicare se satis, nisi Anselmus ex Anglia evocatus adfuisset & responsionis partes sustinuisset, non potuisset, narrantibus factum Calvisio & Baronio. Cœlestinus V. apud Stellam in Vita literarum ignarus perhibetur. Sed & ingenuam ignorantiae suæ confessionem edidit Benedictus XII. qui Papa electus Cardinalibus Electoribus dixisse fertur: *Scitè fecistis, quòd asinum elegistis.*

Idem declaratur exemplis Formosi, Iohannis XII. Gregorii VI. Urbani II. Cœlestini V. Benedicti XII.

Ccccc

VIII. Alii

Pii II.
Gregorii
XIII. Vr-
bani VIII.
Innocentii
X. & A-
lexan-
dri VII.

VIII. Alii docti fuerunt, sed non in Sacro Theologiæ Studio. Sic Pio II. in Conclavi objectum: *Che lettere ha egli? Porremo noi nella sedia di San Pietro un Poeta? Governaremo la chiesa con statuti e leggi de' Gentili? Quâ eruditione pollet? Poetâ in S. Petri solio collocabimus? Ecclesiâ in statutis & legibus Gentilium gubernabimus?* Atque hic ipse tamen Pius fuit, de quo Urbanus VIII. inter familiares, (ceu Clariss. Wagenfeilus *præf. ad tela ignea Satanae* p. 35. Romæ à viris fide dignis accepit;) jactare solitus fuit, *se neminem omnium antecessorum doctrinâ superiorem, parem, vix ullum, præter Pium II. civem suum* (insigni certè modestiâ & magnâ eruditionis Antecessorum laude;) agnoscere. Hic ipse tamen etiam Urbanus fuit, cujus æquè ac Innocentii, (de quo plura sequuntur;) & Alexandri VII. eruditionem per quam levem fuisse Joh. Ad. Osiander in *specimine Jansenismi* p. 26. ostendit. Sic Gregorius XIII. juris humani quidem consultissimus, at Divini ignarissimus fuit; Sic jam jam indigitati Innocentii X. in Conclavi per sex septimanas ne mentio quidem ulla incidit, etiam propter ingenium ejus à literarum, Sacrarum imprimis, studiis alienum, non nisi causis dicendis assuetum; Quod & Author vitæ D. Olimpiæ confirmat, quòd eum nempe quidam exceperint ob aspectum Satyricum, Saturnalem, deformem turpissimūque, ex quo contumaciam hominis quidam concluderint, dicentibus etiam nonnullis, indignum esse Patris universalis honore tam deformem, ut filii vel solo ejus aspectu terrefieri possent; omni alii ob D. Olympiam, alii videntes eum spoliato d'ogni scienza &c. scientia destitutum literisque, & unicè legum studio immersum, quamvis & viam illius studii deserere cœperit, hincque concludentes, parum Literatis eum faviturum, quibus tamen Ecclesia tantopere opus habeat, & certè eo Pontifice Ecclesia repleta fuit hominibus ignorantibus. Ignorantiam Theologicam ipse etiam satis prodidit, dum in causa Jansenistica, ut ipse eam cognosceret, rogatus, ne quidem scripto sibi oblata legere voluit, dicens: *Non e la mia professione; oltre che son vecchio, non ho mai studiato in Theologia; Id est: Non est mea professio: præter quàm quòd Senex sum, nunquam studui in Theologia.* Vel, ut Pater Ubaldinus *Journal de S. Amour* part. 3. c. 12. 18. loquitur: *Il Papa non e Theologo: non e la sua professione: e Legista. Id est: Papa non est Theologus: non est ejus professio: est Legista.*

IX. Imò,

IX. Imò, cùm saltem literatis favere pulchrum sit, fuerunt Pontifices, qui ex professo inimicitiam cum bonis literis suscepisse visi sunt. Paulus II. Genebrardo etiam virtutis & literarum inimicus, juxta verba Platinæ in Vita, humanitatis studia ita oderat & contemnebat, ut ejus Studiosos, uno nomine, hereticos appellaret. Hanc ob rem Romanos adhortabatur, ne filios diutiùs in studiis literarum paterentur, satis esse, si legere & scribere didicissent. Wicelius in Epit. Rom. Pont. hinc ei crudelem persecutionem omnium doctorum & proborum, spoliationes in bonis, incarcerationes, tormenta, uno verbo Phalaridis potiùs quàm S. Pauli actiones, juxta exempla etiam Platinæ & Mylvertonis Provincialis Angli, Carmelitæ, tribuit. Et Successor Antecessori nequaquam dissimilis, Sixtus IV. in Conclavi Innocentii VIII. hoc elogio ornatur, quòd literarum & bonos mores habentium semper inimicus fuerit. Eò usque igitur Pontifices degenerare potuerunt, ut non tantùm non virtute præditi & humanitatis atque literarum studiis ornati, sed & virtutis & literarum inimici fuerint? Tantùm abest, ut electio semper sit de doctiori, de quo in Decretalibus quæritur, vel etiam de satis docto.

X. Licet autem prudentiam in omni negotiorum genere exercitatam suprâ requiri viderimus, & magis quàm pietatem atque eruditionem requiri, non tamen omnibus prudentia illa, imò ne communis quidem & vulgaris omnibus adfuit. Non certè major illa, rursus sæpe iis, qui pessimè electi fuerunt, rarò Neophytis & Laicis, nunquam pueris & juvenibus infra ætatem legitimam electis, nunquam senibus bis pueris. Gregorius VI. qui alterum Papam ad Ecclesiastica officia exequenda secum consecrari fecit, dubio procul etiam prudentiæ, ut scientiæ defectu laboravit. Et quatuor illos, sub quibus Gregorius VII. nondum Papa socius Papæ, secundum Platinam, & Dominus Papæ, juxta Damianum fuit, insuffICIENTER prudentes fuisse, haud difficulter colligi potest.

XI. Johannes XXI. al. XX. Plat. XXII. teste Platinâ, ignorance rerum gerendarum, & morum inequalitate, plùs detrimenti, quàm honoris & emolumentum Pontificatui attulit. Multa enim stoliditatem & levitatem præ se ferentia egit—Usus tamen consilio Joannis Cajetani, cujus nutu omnia tum agebantur, quòd ipsius auxilio & suffragiis Pontifex creatus fuerat &c. Pollicebatur sibi homo stolidus longam vitam, & diu se victurum omnibus predicabat: quippe cujus vita & mores omnibus patebant, adeò erat inverecundi & secordis ingenii. Narrat porro Platina,

Quomodo ex cameræ novæ ruina, dum hanc stultitiam omnibus præcabat, mortuus & Vir parùm prudens sepultus fuerit. Atque tandem occasione ista infert: Nescio quo pacto compertum est, ut viri quidam admodùm literati, ad res agendas parùm idonei videantur. Nescio quo pacto, dixi, cum mirum potius omnibus videri debeat, ut, qui contemplatione delectatur, idem etiam rebus terrenis animum applicet. Præter Platinam verò etiam Author Fascienli temporum Johannem stolidum vocat; Naucerus iisdem ferè cum Platina verbis utitur. Johannes Stella, sine multa naturali prudentia atque in rebus agendis fractum & timidum fuisse, docet.

Cælesti-
ni V. lo-
bannis
XXII. Bo-
nifacii IX.

XII. Cælestinus V. Platinæ rebus agendis parùm idoneus fuit, Eidem simplex, Stellæ experienciâ rerum carens, hinc & eidem dicitur; quasi per indignationem & derisum Pontifex creatus, & parùm utilis Reipubl. adjudicatus. Johannes XXII. al. XXI. Plat. XXIII. non sine imprudentia, simplices Episcopatus, juxta Platinam, bifariam divisit, ac divisos in unum redegit: & abbatias in Episcopatus & Episcopatus in Abbatias vicissim transtulit; Novas dignitates, nova Collegia in Ecclesiis constituit, ac constituta prius in aliam formam transtulit; Neque sine imprudentia Bonifacius IX. teste Cranzio l. 2. 10. 12. quàm facitè dedit, tam leviter revocavit.

Adriani
VI. ex hy-
pothesi;

XIII. Adriano VI. imprudentiam & ineptitudinem illi tribuunt, qui Romanæ Curiaë sunt & fuerunt addictissimi. Onuphrio quidem in quibusdam nonnihil officio defuisse visus est, atque Hieronymo Balbo apud eum, cunctando rem Romanam, atq; adeò universam Europam perditurus. Idem, Platina narrante, scurrâ mensæ admovit; Eidem idem non quidem omnibus horis sapuit, interim tamen, si qua in re aliter se gessit, quàm fortassis plerisque sapientum probatum fuerit, id tamen nec à sciente factum esse, nec de industria, confidenter dicit; Atque ita excusat, ut partim dicat, divinam potius quàm humanum esse, ita ad omnia perpetuò vigilare, ut non alicubi tibi excidas, præsertim in tantis occupationibus, & apud homines tam astutos &c. partim eo, quòd sedis Apostolicæ functio operosior, quàm imperitis rerum, & in otio, quietèque agentibus prima specie videatur. Tandem verò defendit contrà quendam, qui in libro, quem de piscibus inscripsit, de Adriano prodiderit, hominem, sicuti in administranda Rep. hebecis ingenii, vel depravati judicii, ita in esculentis insulsissimi gustûs fuisse. Sed & nuperius Doctiss. Launojus, in Epist. IV. 7. cujus inscriptio ita habet: Adrianus defenditur adversus Pallavicinum & alios Aulæ Sectatores, qui Adrianum ad regendam sedem Apostolicam minus idoneum fuisse, calumniantur; opus habuit Adrianum vindica-

re, & verbis Masenii, Germani Jesuitæ, in *Anima historiarum hujus temporis*: Hac simplicitate, qua Germanis se aperiebat, & diffidentia, quâ minus se credebat Italis, reconditi magis animi sensusque hominibus displicuit; sua hæc opponere: In Episcopalis officii non bene gesti suspicionem venit apud eos, qui seculari potius, quam religiosâ prudentiâ regendam esse Ecclesiam præ se ferunt. Quemadmodum & rectè causas accusationis in vita doctrinæ conformi, in recto de pluralitate beneficiorum sensu & in desiderio Reformationis, respectu Adriani, respectu Palavicini, in desiderio Curia blandiendi, ostendit, atque eadem operâ, malè prudentiam secularem in Pontifice tantopere requiri.

XIV. In Clemente VIII. Author *Conclavis Leonis XI.* exhibet exemplum non quidem parum prudentis tempore electionis, sed tamen annotat, quosdam considerando questo gran Prencipe, che stimavano sapientissimo — si maravigliavano fortemente dell' occulto giudicio di Dio, e che con una repentina privatione della memoria & dell' intelletto l'haveffe ultimamente privato della vita &c. id est, considerantes magnum illum Principem, quem sapientissimum aestimabant — miratos esse valdè occultum judicium Dei, & quod post repentinam memoria & intellectus privationem eum etiam tandem vita privavit.

Illustratur exemplo Clementis VIII. post Electionem ratione privati.

XV. Ex posterioribus Pontificibus prudentiam illam majorem in omni negotiorum genere exercitatum non habuisse censiendi sunt, qui se fæminis vasserrimis totos regendos permiserunt. Sic Gregorio XV. adhæsit fæmina quinquagenaria, versipellis & negotiorum peritissima, cujus consiliis virilibus universum ferè Papatum, effœminatus ipse, administravit. Sic etiam Innocentius X. de quo in Conclavi diu mentio nulla facta fuerat ideò etiam, quòd, mancipium eum esse libidinis alienæ, Olympiæ, constaret omnibus; Sed ejusdem Olympiæ artibus promotum omnia pro arbitrio ejus egisse, supra, ubi de virtutibus Pontificum egimus, annotatum est. De Urbano VIII. medio inter utrumque, MSC Italicum habet, Cardinalem Crescentium, postquam jam electus esset, publicè atque ipso etiam Pontifice conscio, dictitasse, *stultum electum esse*; juxta quem proin fuisset supra memorata de propria eruditione stolidæ jactantia mentis.

Confirmatur exemplis Gregorii XV. Innocentii X. & Urbani VIII.

XVI. Prout etiam ex iis, quæ n. VII. de Electione Theologorum diximus, constat, & amplius jam ostendi debet, valdè prudentes à Cardinalibus non facillè promoveri. Hinc *L'Ambasc. di Rom. p. 236.* inter qualitates Papabiles Cardinalis Rasponi ponitur,

Ostenditur, valdè prudentes non facillè promoveri.

quòd sit *huomo di talenti mediocri*, quale appunto desiderano, per interesse proprio i Principi, che sia il Papa, di genio rimesso &c. Id est; homo dotibus mediocribus instructus, qualem Papam Principes jam ob commoda propria expetunt, genio remisso &c. Hinc etiam de Cardinali Barberino Phœbus *Ibidem p. 242.* ita canit:

*V' è Barberino, che per l'età presume
Esser nel Mondo il Successor di Piero,
Mà perche tropp' è noto il suo costume,
Atto al Governo, ei non si stima un zero.* Id est;

Ibi est Barberinus, qui ratione ætatis præsumit, esse se successorem Petri; sed quia nimis notus est genius ejus regimini aptus, in nullo loco est.

Concluditur in genere, Electiones Pontificum Romanorum ordinariò esse vitiosas.

XVII. Concludimus jam, postquam requisita, quæ brevior nonnisi considerationem merentur, *Sect. II. n. XVI. XVII. XVIII. XIX.* exhibuimus, Electionem Pontificum Romanorum (in qua Gregorius XV. in *Bulla de Conclavi*, magna diligentia, cura, prudentia & precibus opus esse, tanquam in electione Pastoris Universalis, dixit, ut non prædominentur in ea affectus aut humana sapientia;) & ratione eligentium, & ratione modi eligendi, & ratione personarum eligi solitarum valde vitiosam esse, & (quod M. Ant. de Dominis *l. IV. c. 12.* de Roma ipsa enuntiavit;) primum (manentibus nimirum in vocatione sua Episcopis illis;) sanam, post valedudinariam, tandem ægram factam fuisse, sive (quod Pii IV. *Bulla* habet) ubi, quantum in electione ista situm sit, quoque enarrat, semper in deterius processisse; Ordinariò autem (quod ex Onuphrio in Pio V. ubi bonam viam alieniorem viam & paucorum vocat, colligimus;) malam esse. Et proin tantum abest, ut ex Electione pateat, (quemadmodum Jesuita Otto *Rom. Glor. p. 120.* gloriatur) Papismum non esse Anti-Christianum, ut potius vel maximè in Electionibus *Mysterium Iniquitatis* reveletur, & specie non caruerit, quòd conjurati in Vita Sixti V. dixerunt, se Papam occidere voluisse, ut melius melior eligeretur; Quando enim digni, dignè, dignum, dignum scientia, moribus, ætate & legitimo matrimonio eligere debent; & consentientes in indignum potestate privantur; & electio contempta minori parte, imò vel uno facta cassatur; cassatur etiam propter Simoniam &c. quæ omnia in Lege illorum Scripta reperimus; paucorum certè à multis Seculis electio manet integra.

Probat, male electus

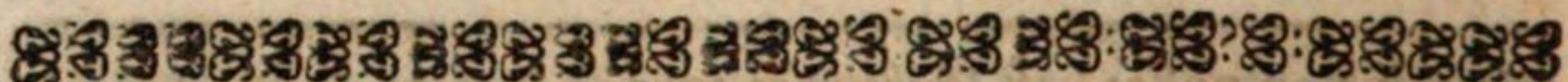
XVIII. Sed qui malè electi sunt, nulli sunt; Papa non legitime electus (inquit Baldus Ictus vetus Italus in *l. 2. c. sententiam rescindi*

rescindi non posse;) est Diabolus in terris & Apostata, & ideò non ha- ^{ctos nullos}
 bet Claves Cœli, sed inferni. Imò Nicolaus II. in Concilio Romano, ^{esse;}
 sequens Decretum, quod apud Gratianum Dist. 23. ab initio ali-
 quantò prolixius exhibet, sed à Caranza in Summa ita contractum
 legitur, edidit: Si quis pecuniâ aut gratiâ humanâ, aut populari, milita-
 tive tumultu, sine concordî & Canonica Electione Cardinalium fuerit in
 Throno Petri collocatus, is non Apostolicus, sed Apostaticus, id est, à ratione
 deficiens meritò vocetur, liceâtque Cardinalibus, Clericis & Laicis Deum
 colentibus illum ut prædonem anathematizare, & quovis auxilio humano
 à Sede Apostolica propellere, ac quovis in loco, si non liceat in urbe, Catholi-
 cos hujus rei causâ congregare. Quibus in citato jure additur: Quod si
 quis contra hoc decretum, Synodali sententiâ promulgatum, per seditionem,
 vel præsumptionem, aut quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus seu in
 thronisatus fuerit, autoritate Divinâ & Sanctorum Apostolorum Petri
 & Pauli, perpetuo anathemate cum suis authoribus, fautoribus & sequaci-
 bus, à limine Sanctæ Dei Ecclesiæ separatus abjiciatur, sicut Antichristus, in-
 vasor & destructor totius Christianismi &c. Similiter, indoctos indigne
 promotos, Simoniacos nullam potestatem habere, de Dominis l. II. c. 4. pro-
 bat. Talium ordinationes nullas esse, ex Baronio ad an. 963. n. 5. seq-
 discimus; Eos nihil bene agere, apud eundem ad an. 908. 4. asseritur.
 Quales ergò fuerunt plerique? Quænam habetur de omnibus cer-
 titudo? Quid judicandum est de actionibus plurimorum? Rectè
 verò de Dominis l. IV. c. 10. p. 100. pertendit, etiam admissò Roma-
 næ Ecclesiæ Papatu in genere, nullam certitudinem posse in individuo ha-
 beri; Et meritò cum eo concludentes canimus:

Omnia Papicolis tenui pendentia filo.

DISSER-

DISSERTATIONIS OCTAVÆ,

In qua,

De iis , quæ Pontificis Electionem proximè
consequi solent, agitur.

SECTIO PRIOR,

In qua,

De Ceremoniis, quæ Pontificis Electionem pro-
ximè excipiunt, agitur.

Breviarium.

I. Transilio ad consequentia; II. Inter Ceremonialia primum est, quod assensus electi requiritur; III. Sequitur congratulatio; Quæ fit adoratione; IV. Adorantur Pontifices; V. Tum aliàs. VI. Tum maximè in electione, consecratione, & coronatione. VII. Aliàs adorandi potantur; VIII. Adorationis signum inter alia osculum pedum. IX. Vitium adorationis notatur multiplex; X. Origo adorationis illius detegitur. XI. Vitium in osculo pedum notatur, ejusdemque origo detegitur, unâ cum mysterio & ignominia crucis in crepidis Pontificis; XII. Portandi ritus refellitur; XIII. Vestitum dein mutat electus; XIV. Annotationes ad vestitum Pontificis rubrum & purpureum; XV. Urbani VIII. de vestibus Pontificiis judicium; XVI. Vestes & bona electi, quæ sunt in cella, cedunt Conclavistis. XVII. Sequitur nominis mutatio, cujus origo investigatur; XVIII. Annotationes ad illa, quæ in investigatione tali reperta sunt; XIX. Quidam morem mutandi non observârunt; XX. Quanam in mutatione illa respiciantur; XXI. Nominibus egregiis persona non respondent; XXII. Sequitur Confirmatio Capitulorum &c. quæ tamen negligitur; XXIII. Electio populo annuntiatur; Aedes electi diripiuntur; XXIV. Conclave aperitur, diripitur; Processio ad S. Petrum; XXV. Quid fieri soleat, si electus sit absens; XXVI. Consequens Electionis olim etiam erat Confirmatio Imperatoria; quæ unâ cum ortu & causis declaratur; XXVII. Exemplis variis; XXVIII. Cessatio consuetudinis; XXIX. Quid agat, & non agat Pontifex simpliciter electus; XXX. Ventilatur quæstio; utrum electus ante Coronationem habeat potestatem, atque ex utraque parte Pontificiorum difficultates insuperabiles ostenduntur; XXXI. Ordinationem & Consecrationem Pontificis nôsse juvat; Potest electus Laicus uno die omnes ordines percurrere; XXXII. Papa fit Subdiaconus; XXXIII. Fit Diaconus; XXXIV. Fit Presbyter; XXXV. Quomodo inferiores Ordines suscipiat; XXXVI. Consecrationis Episcopalis preparatio; XXXVII. Consecratio ipsa, ut sola fieri solet; XXXVIII. Consecrationis, qua

qua simul cum benedictione & Coronatione fit, antecedentia; XXXIX. Consecratio ipsa; XL. Benedictio &c. XLI. Coronatio; XLII. Ejus origo; XLIII. Corona pretium; XLIV. Mystrium; XLV. Refectio ante Processionem & Processio ad Lateranum ipsa; XLVI. Quae apud Lateranum agantur; XLVII. Pompa hac coronationis magni constat, & aliquando infelix est; XLVIII. Parallelismus inter Processiones Christi & Petri ab una, Pontificum vero ab altera parte; XLIX. Convivium Coronationis die tandem institui solitum; L. Annotationes breves ad illud Convivium, & tractationis de consequentibus Ceremonialibus Conclusio.

I. **S**equuntur tandem ea, quae Electionem Pontificum proximè à multò tempore. Talia autem sequuntur, quae præcedunt, pleraque vitiosa atque Pontifice summo, Vicario Jesu Christi in terris unico planè indigna; Ut continuata potius, quam verò finita prolixa de nævis tractatio videri possit; Quippe, Ceremonias si spectemus, superstitione infectæ, quædam idololatriâ insuper foedatæ, pleraque fastum typhumque secularem unicè spirantes, & tamen (quod longè pessimum,) omnes cum profanatione Divini nominis dignissimi conjunctæ statim apparent. Si consequentia moralia, alia, quàm quæ summo Ecclesiæ Christi Monarchæ convenire queant, sunt omnia. Ceremonias primò videamus.

II. Pontifice electo, primum est, quod assensus ejus requiritur; Qui quidem ad omne Ministerium Ecclesiasticum necessarius est, tanquam ad conjugium aliquod spirituale. Ex primis Pontificibus multos invitos electos esse atque ab ipsis assensum vix tandem impetrari potuisse, suprà visum est, ubi de ambitione seculorum recentiorum. Faciles hodie sunt, & quæcunque interdum brevis recusatio est, sub persona prompta acceptatio est. Tales enim dignitatem in terris seculari judicio maximam & cum veneratione Idololatræ, potentiae prærogativâ, divitiarum splendore, & luculentâ se suosque ditandi, & omnibus modis ad dignitatem, quâ secularium, quâ Ecclesiasticarum, quas vocant, culmina promovendi occasione conjunctam non ambabus, ut ajunt, ulnis amplecti non possunt, nisi, quod paucissimorum sapientum est, in quiete quàm in honorato tumultu vivere malint; Atque ridiculum esset, tandem acceptare nolle tanto studio, tot artibus expetitur, quæ situm Papatum. Omnium ferè est animus promptus, eadem mens, si non idem sermo, quem Sixti V. de acceptatione rogati fuisse jam Dissert. I. Sect. VI. n. XXXV, indicavimus: Non possumus acceptare, respondit, quæ jam acceptavimus, sed adhuc alium acceptaremus, si quidem daretur &c.

Transi-
tio ad con-
sequentia;

Inter Ce-
remonia-
lia pri-
mum est,
quod as-
sensus re-
quiritur
electi;

Sequitur
congratu-
latio, Quae
fit adora-
tione;

III. Assensu impetrato, omnes surgunt primò ad congratulan-
dum, ut *Sacr. cerim. l. 1. §. 1. & 2.* habet. Quae congratulatio aliquan-
do ante electionem facta & acceptata legitur, imò aliquando, quod
triste est, ubi electio secuta non est. Congratulatio autem ista fit
adoratione, quâ etiam nonnullos eligi *Dissert. IV.* ostendimus. Heic
igitur conveniens est locus tractationi de Adoratione Pontificum;
quam tamen brevissimam dabimus, tum quia tantum tanquam de
consequente Electionis heic agimus, tum quia jam alii fusiùs ado-
rationem hanc profecuti sunt; Inter quos etiam est *ὁ ὡν ἐν ἀγίοις* Jo-
hannes Müllerus S. Theologiae, dum viveret, in Lycéo Tigurino Pro-
fessor Celeberrimus, in opere, quod ex parte tantum lucem vidit
hactenus.

Adoran-
tur Ponti-
fices;

IV. Pontifices adorari & ingenua Pontificiorum confessio,
& editi ab adulatoribus Curiae Romanae de Adoratione Pontificum
integri tractatus, & praxis multiplex dubitare sinunt neminem;
Adorationis verò cultum non pati eos tantum, sed & ab omnibus
omninò mortalibus, Regibus, Imperatoribus etiam, tanquam de-
bitum exigere, imò aliquando absentes ad honoris debiti confes-
sionem publicis Instrumentis confirmandam juxta *Sacr. Cerim. l. 1. r.*
Sect. 5. adigere, indubium quoque est. Prout etiam *l. c. l. 3. Sect. 1.*
omnibus mortalibus & praesertim Christi fidelibus, cujuscunq; sint dignitatis,
& praeminentiae, injungitur, ut cum primùm in conspectum Pontificis ad-
veniunt, distantibus spaciis ter ante illum genu flectant.

Quando
adoren-
tur;

V. Adorantur autem Pontifices saepissimè; In Missa, in Ju-
bilæo, in Processionibus suis Pontificalibus quibuscunque, in Con-
ciliis, in Imperatorum coronationibus, eorundem receptionibus,
Sanctorum, Cardinalium, Episcoporum, Legatorum creationibus,
in variis, quas vocant, benedictionibus, in omnibus ferme Festis, in
Concionibus, in urbium ingressibus, in epistolis, denique etiam post
mortem; Imò in omni, juxta *n. preced.* primo occurso; Et quando
non? Vide haec omnia apud Marcellum, & si non copia est libri,
apud Clarissimum Müllerum, qui pleraque ex eo excerpfit fideliter.

Maximè
adorantur
in electio-
ne, conse-
cratione;

VI. Maximè verò adorationis cultu afficiuntur in electio-
nis, consecrationis & coronationis solennitatibus, de quibus heic
agendum. Vide Marcellum saepe citatum *l. 1. Sect. 1.* & Cl. Lau-
rentium Bank, in Roma Triumphante ritus electionis & corona-
tionis Innocentii X. cujus *ἀυτόπῃς* fuit, p. 160. *seqq.* 238. *seq.* 275. *seqq.*
297. 315. *seqq.* 377. *seqq.* enarrantem; Vide utrumque saltem apud

Clar.

Clar. Müllerum *de Ador. Pont. Disp.* 2. c. 3. ubi & Antoninus Diana *adorationis* voce pariter utens adducitur; Atque notari potest, Pontificem adorandum altari sancto, in quo Sacro-Sanctæ reliquiæ, Apostolorum, ut credunt, aliquando corpora sunt, tunc imponi. Singularis verò illa in Alexandro VII. vel modestia, vel hypocrisis fuit, quòd noluit præcedentium Paparum more in altaris medio collocari, sed vehementer institit, ut in angulo quodam altaris relinqueretur, indignum se professus eo loco, quem cæteri Pontifices tenuissent; & ubi corporis & sanguinis Domini consecratio administraretur atque perficiatur. De quibus omnibus præter alia, Conclavia etiam antiquiora testantur luculentissimè, prout quoque de illo, quòd adoratio statim post electionem ter fieri soleat.

VII. Aliàs ut eò melius à pluribus adorari possit, sæpe portatur humeris. Quod seculo nono primus admisit Stephanus III. al. II. qui, referente Platina, *humeris omnium in Basilicam Salvatoris deportatus est, atque inde in Patriarchatum Lateranensem. Quem ritum, sic pergit Polydorus Vergilius de Inv. rerum l. 4. c. 10. deinceps servarunt successores. Adeò semper veterum honorum ac pomparum, magis quàm morum tenax est posteritas.* Hic autem à portandi officio, juxta *Sacr. Cerim. l. 1. Sect. 2.* & exempla ne ipsi quidem Imperatores, Reges & Principes immunes sunt.

Aliàs adorandi portantur humeris;

VIII. Adoratio ab accedentibus etiam fit osculo, pedi etiam Pontificis figi solito. Quod seculo octavo primi accipere meruerunt, Paulo Diacono tradente, pedes Constantini Papæ ab Imperatore Justiniano II. modis omnibus Papam demulcere, & honoribus cumulatum sui beneficii facere conante. Ad cujus exemplum *omnis Romanorum senatus Valentini an. 824. electi pedes osculatus est.* Quod idem hodiernum præstare tenentur etiam Reges & Imperatores, quibus in præsentiam Papæ venire contingit. Atque licet in Concilio Florentino Patriarcha Constantinopolitanus putarit, sufficere, si Papam ætate majorem salutet tanquam patrem, cœtaneum amplectatur tanquam fratrem, juniorem tractet ut filium, tamen, referente Sylvestro Sguropulo *in Hist. Conc. Sect. 4. c. 19. p. 92.* ab Angario, quem Imperator Græcus ad eum miserat, audire debuit: *Expectat Papa R. ἵνα ἡ μεγάλη ἀγαπὴν σὲ ἔλθων προσκυνήσῃς καὶ ἀσπράσῃ καὶ τὸ πόδα αὐτοῦ, ut magna Sanctitas Tua veniat, adoret, ejusque pedem osculetur.* Imperator autem de tuo honore anxius toto tri-duo hoc animo agitavit, ne id tua sanctitas admittat. Maluit etiam publi-

Adorationis inter alia signum osculum pedum;

cè non accedere, quàm admittere. Vehemens autem de hoc contentio apud eundem c. 20. 21. 22. videri potest. Et Sect. 6. c. 22. p. 176. quomodo Legati Burgundici, Papæ Ministrum secuti, nulum Imperatori Constantinopolitano præsentis reverentiæ signum exhibuerint, appropinquantes verò Papæ, *οἱ ἅπαντες τὸν πόδα, cuncti adorârunt & pedem osculati sint.* Prostat etiam Josephi Stevani Valentini, Doctoris Theologi de Osculatione pedum Romani Pontificis liber Gregorio XIII. inscriptus & Coloniae an. 1580. impressus. Qui inter alia hanc osculationis pedum prærogativam passivam soli Papæ propriam esse, ex dictatibus Hildebrandinis docet, quorum nonus ita se habet: *Quod solius Papa pedes omnes Principes deosculentur.* Est autem hæc osculatio calceamentorum potius, & ad quam idiotæ rarò aut nunquam admittuntur; Quibus tamen aliquando pedes defuncti exosculari exemplo Sixti V. & aliorum conceditur.

*Vitium
adorationis nota-
tur;*

IX. Sed qualis hæc est adoratio? Consequens hoc Electionis quale? Idololatrica est adoratio, maximè vitiosum consequens. Neque immeritò Idololatriæ heic Papicolas reos agimus, dum eos cultum Religiosum atque Divinum creaturæ tribere constat. Færemur equidem, & voces & ritus externos aliquando de & in cultu civili usurpari; Verùm quando adoratio in N. T. & apud Veteres nonnisi cultum Religiosum denotat; *Latinum verbum adorandi ferè non est in usu* (hodie) inquit Loyolita Pererius, *neque apud Theologos, neque in vulgari Christianorum sermone, nisi in veri soliusque Dei cultu;* Est autem vel maximè in cultu Papæ; Et idem est aliquid adorare, & id pro Deo habere; quando modestiores Pontificii à se adorari sanctos imagines negant, ne Divinum iis honorem tribuere magis videantur; quando omnes, Imperatores, Reges aliòsque Principes summo quidem honore civili afficiendos, sed non adorandos esse, sibi contrà, licèt Politica ratione longè inferioribus, adorationis cultum deferre debere contendunt; quando apud Orientales ferè tantùm adorationis, sive incurvationis ritus civilis obtinuit, Occidentales verò ceremoniarum harum parciores fuere, atque apud eos *οἱ ἅπαντες adoratio* nonnisi in sacris usitata, neque aut admittenda, nisi ab iis, quibus tyrannidis insolentia mentem mutasset; aut delata fuit, nisi ab iis, qui servilem in modum potentioribus adulari sueverunt; quando in N. T. Petrus & Angelus adorationem sibi, licèt neutrius Deo, delatam improbârunt; Ex quo Antoninus

Sum.

Sum. par. 3. tit. 22. c. 5. sect. 4. infert, *Papam Angelis esse superiorem*; *Augustinus de Ancona, de Eccles. Pot. q. 9. art. 4. p. 65. majorem Papam honorem exhiberi, quam Angelis*; *Æque autem concludere possent respectu Petri, atque similiter à facto ad jus procedendo convincere, & Nebucadnezaris statuam, & Diabolum, & Antichristum, qui supra omne venerabile colitur, Angelis, imò ipso Deo vero à multis contrà neglecto, superiores esse*; quando *Papa & in reliquis Divinitatem affectat, atque Divina sibi Θεοπνεύματα vendicat, ab eo adorato maxima quæq; & Divina sibi beneficia adoratores promittunt*; quando *ejus adulatoribus, eum ut Deum adorandum esse, non semel extidit*; quando *omniò ut Pro-Deus, Pro-Christus, Ecclesiæ Monarcha, religionis vertex, adoratur, neque tamen honor ille delatus Papæ in honorem Dei atque Christi vergit, cum Legatus non eum, qui mittenti tantum debetur, honorem accipere jure queat, Papa autem honorem osculi pedum accipiat ab eo, qui in Palmis Christi personam refert, honorem, qui Christo, secundum quod Deus est, debetur, ipsismet Pontificiis nonnullis fatentibus, accipiat, imò majorem in Missa & solenni processione, & nominatione, quemadmodum Paulus Sarpus *Guerra di Paolo V. &c.* lib. 2. 24. notat, Nuncium Papæ coràm Senatu Veneto perorantem atque pietatem affectantem, nominato nomine *Domini nostri* Papæ, caput aperuisse, Deo, non item; Legatus autem Christi non sit, neque ab eo constitutum, ut ita honoretur ille; quando in Papæ adoratione unio cordis & incensatio, præter sessionem in altari supra memoratam adhibentur; quando Papæ cultus Sanctorum & Angelorum cultu major, Deiparæ, crucis, Eucharistiæ, imaginis Christi, reliquiarum, & illo, quem olim arcæ fœderis delatum esse dictitant, non inferior insinuat, qui tamen cultus omnis, ipsis fatentibus, asserentibus, religiosus fuit, & quod nos inde ex religionis objecto & cultûs ratione colligimus, Divinus; imò cultus Papæ à cultoribus manifestè modò ad duliā, modò ad hyperduliā, modò ad duliā & Iatriam simul refertur; quando jam olim complures in ipsa communionē Romana Papæ adorationem cultum religiosum atque divinum esse, viderunt; (quæ argumenta prolixius deducta apud *Celeb. Heidegger in Myst. Bab. T. I. Diss. X. Sect. II. n. 38. seqq.* videri possunt;) quando (quod addimus) praxis & hîc Theoriā multò peior, & ratione simpliciorum, ex propriis Pontificiorum hypothesebus, in ista adoratione, quæ καὶ ἑξοχλή Italis talis dicitur, planè inexcusa-*

cusabilis est; quando, qui loco Papæ adoratur, Idolum constituitur; Sive jam sit Schismaticus, quales omnes Idola vocare solenne est; Ut Albertus Cranzius in *Metrop.* l. 9. c. 1. p. 271. hæc habet: *Cardinales Gallici — cum suo Idolo (Clemente VII.) in Gallias redierunt, ubi summus Pontifex à Gallis appellatur &c. Sive nec charitate fundetur, nec scientia erigatur, qualis Arnulpho Rhemenfi — pud Bar. ad an. 992. n. 22. in Templo Dei tanquam statua, tanquam idolum est &c. sive tandem personam Papæ ad tempus edoctus gerat; Ut in Conclavi Urbani VI. Cardinalis de Ursinis hæc vel similia verba locutus: Domini mei, differamus istam electionem; ut possimus deludere istos de populo Romano, qui volunt Romanum, & vocemus ad nos unum fratrem minorem, ei que imponamus cappam & mitram Papales, & fingamus, nos eum elegisse, & sic recedamus, & alium alibi eligemus: Isthoc responsi tulit à Lemovicensibus & aliis sequacibus. Certè hoc non faciemus, quia nolumus populum facere Idololatram &c. In quo Conclavi tamen, electo jam Urbano VI. timentes Ultramontani, induxerunt Dominum S. Petri, ut contentaretur indui tanquam Papam ad placandum populum, sicque est inductus ut Papa, & populus tunc ei tanquam Papæ, credentes, eum esse Papam, reverentiam exhibuerunt; quando denique Christus & Petrus, quorum Vicarii & successores esse volunt, tam ab omni fastu civili alieni fuerunt, humiles & humilitatis suasores diligentissimi, & in cultu etiam civili facilis est ad Idololatriam Politicam, de qua Filescus, Sorbonicus Doctor egregiè scripsit, μετέθεσις; concludere licet, Pontifices hîc etiam Christi & Petri, aliorumque Sanctorum hominum & Angelorum potius, quàm verò Hamanis, coram quo Mardocheus procidere noluit, timens, ne honorem Dei sui transferret ad hominem, & ne quenquam adoraret, excepto Deo suo. Addit, Esth. XII. 12. 13. 14. & Herodis, qui populum sibi tanquam Deo acclamantem tulit, Act. XII. 22. 23. & insanientium gentilium Dominorum, divinos sibi honores deferri patientium, jubentium, vestigia premere debuisse, atque iis modo suprâ memorato neglectis, non tantum superbiam detestandam prodere, sed & semet in Idola erigere, atque adeò eorum adorationem omninò idololatricam, consequens hoc electionis eorum maximè vitiosum esse.*

Origo
adorationis
illius
detegitur;

X. Quando verò dictis Scripturæ Psalm. LXXII. 11. Jesaj. XLV. 23. Jes. XLIX. 7. hanc adorationem Idolorum suorum paliare conantur, dictis illis, Christo Deo tributa creaturis meris vendicando, blasphemè abutuntur. Neque in aliis dictis fundata est, quam

quàm in illo Dan. III. 4. 5. 6. ubi de adoranda Nebucadnezaris statua agitur; Et in illo 2. Thess. II. 4. ubi sermo est de illo, qui sese opponit & effert adversus, quicquid dicitur Deus, aut numen: adeò ut in Templo Dei tanquam Deus sedeat, præ se ferens, se esse Deum; Et in illo Apoc. XII. 11. 15. ubi dicitur, Bestiæ, quæ cornua duo similia Agni habeat, sed loquatur, ut Draco, datum esse, ut faciat, quicumque non adorârint imaginem bestiæ, ut occidantur; Et in similibus. Diabolicus adoratio hæc fœtus est, qui, loquitur Johannes Gerson, consolatorius, Christianissimus Doctor vulgò vocatus *serm. 1. de Angelis*, M. tanto studio ab hominibus extorsit, & extorquere non cessat, ut adoraretur, sicut Deus: immo ut extollatur super omne, quod dicitur Deus. Etiam homines utique mortales, id est, erumnis subditos hæc portentuosæ rabies invasit. Patuit in Nabuchodonosor, in Cosdroe, & communiter in Persarum Principibus. Et verendum est, procholor, ne in Prelatos quosdam se hujusmodi insanie virus infuderit &c.

XI. Osculum pedis quod attinet specialiùs; frustra ex Psal. LXVIII. 24. XCIX. 4. 5. Es. LX. 14. Matth. XXVIII. 9. Luc. VII. 38. XXIV. 52. Deut. XXXIII. 2. 3. quæ loca de Deo & Christo agentia pariter meritate ad Papam *σπελάσσι*, defendi, sine ulla refutatione liquet consideranti. Ut aliunde meritò indignissimum idololatriæ suæ ritum derivent. Et alii quidem morem æmulatione gentiliū, Divorum suorum pedes aut manus osculantium, introductum esse, non improbabiler divinant; Alii eum à Regibus Persarum & Imperatoribus Romanis deducunt; Morem illum Lipsii Pontificii *Elect. lib. II. 6.* iudicio turpem & plusquam servilem; A Cajo Caligula maximè, in quo ritum Seneca paganus homo de Benef. I. II. 12. ceu superbiam magnæ fortune & stultissimum malum exclamando d. testatus est; Qui tamen semel tantum supplici pedem osculandum præbuisse legitur, minùs in hisce Papâ insolens. Et quando tamen insolentiam ejus Maximinus junior & Diocletianus imitatus sunt sæpiùs, contra Maximinus senior & Trajanus ab ea alienissimi descr. buntur, quemadmodum etiam Imperatores Romani sequentes. Ut renovat onem turpis & plus quàm servilis ritûs in Occidente Papæ debeamus. Quos Cuspinianus etiam, Maximiliano Imp. à consiliis, de Diocletiano agens, sic exagitat: Divinos sibi (Diocletianus,) inquit, usurpavit honores, veluti in eo esset Cælestis Majestas, voluit adorari more Regum Persarum, pedesq; exosculandos omnibus sine discrimine gentis exhibuit, idque edicto sanxit; Quemadmodum hodie nostri Sancti Pontifices faciunt, Caligulam imitantes, qui calceamenta

auro

auro, gemmis & margaritis exornavit. Quibus planè consentanea habet Aventinus Annal. Bojor. lib. 2. & quòd Pontifices Romani morem istum adorandi pertinacissimè emulentur. Apud quem etiam Ludovicus Bavarus in Edicto, Comitiorum Reginoburgensium consensu vulgato, de Joh. XXII. queritur: Sathana spiritum sibi sumit, se similem Altissimo facit, se adorari, quòd tamen Angelus sibi à Johanne fieri prohibuit, pedes sibi osculari, more Diocletiani atque Alexandri, crudelissimorum tyrannorum permittit. Cùm Christus manceps, Divinitatis Dominus, & Deus noster pedes comitum suorum, piscatorumque, laverit. Qui contra nullibi ejus pedes deosculati leguntur, quòd Cardinales, Apostolorum, ut ajunt, successores, Papæ primò facere tenentur; ut illud, ita Joh. Stevanus de osc. ped. R. Pont. p. 117. ineptit, Job. IX. oraculum haberet firmitatem; Sub quo curvantur, qui portant orbem. Pessimum autem est, quòd Polydorus Vergilius de Invent. rer. l. 4. cap. 13. prioris originis intuitu dicit, Pontifices nempe, qui osculum suis pedibus figi patiantur, sese quoque homines tantum esse non perpendere, morèque illum à Romanis Pontificibus (Gentilibus) institutum, & antiquitus à Deorum etiam cultoribus observatum, refert. Dignè scilicet post hos Romani Pontifices talia exigunt, id est, humilis Christi Vicarii, & quando olim pedibus Imperatorum advolvi necesse habuerunt, jam insigni metamorphosi Imperatores ad vilissima pedum suorum oscula damnant; Imò nonnunquam erga eosdem, vel colla eorum conculcando, vel coronas capitibus eorum impositas dejiciendo, ingentia in suis calcibus iniquitatis mysteria prodiderunt, atque superbiam, quàm omnibus modis, S. Augustino in Psal. XLVII. 4. contrarii, Christianos pedibus suis subjiciunt; quam & produnt, crepidis suis crucis figuram (de qua Imperatoris Justiniani L. Unic. c. Nemini &c. Christiana constitutio: Cùm sit nobis cura diligens per omnia supremi Numinis religionem tueri; signum Salvatoris nemini licere vel in solo, vel in filice, vel in marmoribus humi positis (eadem autem fere ratio crepidarum Pontificiarum) insculpere vel pingere, sed quodcunque reperitur, tolli, gravissimâ pœnâ mulctando eum, qui contrarium statutis nostris tentaverit, specialiter imperamus;) impressam gerentes; Cujus ineptum mysterium Jos. Stevanus l. c. p. 110. sic prodit: Pontificis maximi pedibus crux est impressa, ut gressus nostros in viam pacis duceret atque muniret. Qui cùm totius gregis Christiani ductor atque praeceptor sit, oportebat sanè, ne pedes aliquò allideret, neve errore aliquo devios traheret, ne temerè ipse Dux omnium lapsus, in gravissimos erro-

res populum Christi precipitem ageret. Ad quod Clar. Mayerus Comment. de Elect. R. Pont. p. 193. annotare voluit: Si quis cavillari vellet, posset regerere; Si idcò Pontificis pedes signo crucis muniantur, ne ad lapidem offendant, partes quoque eidem ad sedendum à natura tributas sacro signo esse preservandas, quod consimilis ratio & ipsa quoque ex Psalmo Davidico suppetere videatur, ne fortè Pontifex aliquando sedeat in subselliis irrisorum. Ast ibi non esse posset, quemadmodum in crepidis, ad locum osculi demonstrandum. Vide de hoc pedes osculandi ritu, ejusque imposita necessitate præter alios etiam M. Ant. de Dom. Rep. Eccl. l. 4. c. 7. p. 422.

XII. Portandi extra casum necessitatis ritum, haud magis aptè ex Scriptura probant. Quòd enim Esaj. XLIX. 22. verbis illis: *Et afferent filios tuos in ulnis, & filias super humeros portabunt*; prædictum eum esse, Stevanus, Diana, alique pertendunt, frivolum planè est; Quando ibi de vocatione Gentium, promptaque Filiorum & Filiarum per parentes ad Ecclesiam adductione sermonem esse & textus loquitur, & non inepti in Papatu Doctores fatentur. Agitur ibi etiam de filiis, non de Pontificibus Patribus, (nisi sint *filii perditionis* 2. Thess. II. 3.) de filiis in ulnis afferendis, quales si Pontifices sint, cur non ita afferantur, mirari licet; Et si filie super humeros portandæ, ad Papas hoc, Johannâ exceptâ, planè non spectat. Pro n convenientius multò locos Jes. XLVI. 6. 7. Jer. X. 5. Amos. V. 26. Act. VII. 43 Baruch. VI. 3. allegassent; Et insuper Canonem V. Concilii Bracarenfis III. A. Chr. 675. celebrati, quo fastus quorundam Episcoporum, qui se portari voluerunt, ceu *detestanda præsumptio* pulsatur. Rectius omninò sic ad exempla Idolorum, de quibus loca citata agunt, & quæ à cultoribus portari solebant, atque adhuc à Mexicanis, Japonicis, Sinensibus, aliis solenniter portari solent, origo gestationis Pontificiæ referretur; Vel cum Polydoro Vergilio de Invent. rer. l. 4. c. 10. ad morem prædivitum ac primariorum virorum apud Romanos lecticâ à servis gestatâ vehi solitorum; quorum tamen fastum Pontifices tantum superarent, quantum Imperator, vel alius Princeps servo est major; Vel cum Diana Resol. 10. p. 11. ad pompam Regis apum graphicè simul cum pompa Pontificis descriptam apud Virgilium l. 4. Georg.

Portandi
ritus re-
futatur;

----- Illum admirantur, & omnes
Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes,
Et sæpe attollunt humeris -----

E e e e

Sed

Sed his ad Apiarium Romanum remissis, ad alia Electionis Pontificum Romanorum consequentia Ceremonialia pergimus:

*Vestitum
dein mu-
tat ele-
ctus;*

XIII. Post congratulationem adoratione fieri solitam electum, sic pergit *Sacr. Cerim. l. 1. c. 2.* exuunt crocea, & caputio parvo, & sic cum suo rocchetto faciunt illum sedere super ornata sede, quam locant ante mensam, ubi priores sedebant. Imponunt illi angulum Piscatoris &c. Et paulò post: Ducitur electus in sacrarium, & à Diaconis Cardinalibus exuitur vestimentis communibus, quæ ex antiqua consuetudine cedunt Clericis ceremoniarum, induiturque Papali habitu, toga scilicet lama albi coloris: caligis rubeis aurea cruce ornatis, cingulo rubeo cum aureis fibulis, birreto etiam rubeo, & demum mundo nitidoque rocchetto, deinde imponunt ei amictum; albam longam, cingulum, & stolam ornata cum perlis pendentem à collo, si est Presbyter aut Episcopus; Si autem esset Diaconus, stola sit super humerum sinistram in formam Diaconi, si sit Subdiaconus, vel infra, non ponatur ei stola &c. Et paulò post: Imponunt novo Pontifici pluviale rubeum preciosum, & mitram auro & gemmis ornata &c. Hæc sunt, quæ de vestibus Pontificis habet, coronâ exceptâ, quam paulò post specialiùs considerabimus.

*Annotat-
iones ad
vestitum
Pontificis
rubrum.
& purpu-
reum;*

XIV. Patet ex his, vestitus Pontifici partem maximam rubri coloris esse. *Ruber color*, inquit Author idem *l. 3. f. 5. c. 5.* præcipuè ad Papam pertinet. Sed & *l. 3. f. 4.* testatur, in nocte Nativitatis uti solere Pontificem cappa purpurea, pellibus armillinis duplicata, quam primus Bonifacius IX. invenerit. Addit, duobus Papam uti coloribus, albo & rubro, utroque in pluviali &c. Ita rubro colore Idola vestiebantur. Atque, ut Simon Majolus *Dier. Canic. Tom. II. p. 42.* ex variis Authoribus ostendit, coelestibus Diis purpurei colores placuerunt. Baronius *ad an. 324. n. 79.* Privilegia Gentilium Sacerdotum, qui purpuram indubant, Christianis Sacerdotibus tributa esse asserit. In ficta Donatione Constantini Papis *chlamys purpurea, atque tunica coccinea*, & omnia Imperialia indumenta conceduntur. Paschali II. auctori alii referunt, quòd Papa electus coccinea chlamyde statim ornatur, atque sic in dignitate confirmatur. Sed & Pius II. Perusiam equo candidissimo vectus, duodecim eodem candore purpurâ stratis, sine sessore, frœnis aureis præcedentibus, Magistratibus purpuream & auro intextam umbellam, sub qua ipse candida sindone, stola aurea & purpureo superbus galero vehebatur, præferentibus, Wolphio *Memor. Lect. Tom. II. p. 457.* narrante, ingressus est. Vide de hoc colore purpureo, quæ *Dissert. IV. Sect. 2. n. 63.*

64. 65. diximus. Vide etiam Apoc. XVII. 4. ubi meretrix purpura coccòque induta sistitur; Nec non cap. XVII. 10. ubi inter merces Babylonicas *byssus & purpura, & sericum & coccum* memorantur.

XV. Cæterum quando Urbanus VIII. recens electus hoc *Urbanus* vestitu, & quidem subtilissimo Rocchetto ornatus fuit, Authore *VIII. de* Conclavis narrante, ad circumstantes conversus dixit, *che quella sot-* vestibus
tilissima tela &c. illam subtilissimam telam ponderosioram sibi esset, quam Pontificis
ut verbis illud exprimere queat; Sic miserum Pontificum statum in- iudicium;

XVI. Dictum est, *vestes electi communes ex antiqua consu-* Vestes &
dine cedere Clericis ceremoniarum. Cedunt etiam Conclavistis in Bona ele-
genere, quæcunque in cella sua habet; Quam proin electione co- ti cedunt
gnitâ statim spoliant. Hinc qui de electione sua præsumunt, sibi Conclavi-
charissima & arcana in cellas alias jam ante electionem transferri stis
curant. Hinc etiam Conclavistæ Cardinalis illius, qui eligi debet, argentum suum in aliam cellam transferunt. Triste autem fuit, quod in Conclavi Clementis VIII. Cardinali S. Severinæ accidisse legitur. De ejus electione jam supra egimus; Antagonistarum stratagematibus irrita facta est; In scrutinio defecerunt vota, postquam jam ut Pontifex salutatus esset, numerum habuissent, ei Imperium & Regna commendâssent, multa ab eo petiissent. Cardinales eo solo in Capella relicto, discesserunt; solus in locum suum redire necesse habuit; sed cameram gressus eum scopis mundatam invenit; Quod ita ejus afflictionem auxit, ut lachrymas tum fuisse dicatur; Solatio autem fuit, quod ei statim restituta sunt ablata omnia.

XVII. Post vestium quarundam depositionem exquirunt, *Sequitur* quo nomine electus velit nuncupari. Nempe à longo tempore electi *mutatio* Pontifices nomina sua mutare solent. De cujus moris origine non *nominis,* inter authores convenit. Platinae in Sergio II. sunt, qui Sergium primò *cujus ori-*
quidem os porci appellatum fuisse dicant, & ob turpitudinem cognomenti, go inve-
Sergii nomen sumpsisse, eamque consuetudinem ad nostros manasse, ut qui *stigatur;*
Pontifices crearentur, suo omisso, majorum nomina sibi inderent, licet ab omnibus non sit observatum. Verum ad ista Platinae verba annotat Onuphrius: *Qua hinc Platina ex Martino tradit, Sergium II. primum fuisse,* qui nomen mutaverit, apud neminem veterum auctorum inveni, immo ex Anastasio Bibliothecario, qui hoc tempore vixit, contrarium magis elicatur, eum scilicet etiam ante Pontificatum Sergium vocitatum esse. Fortè

Sergii prænomen semper habuit, Osborci verò cognomen; Pontifex verò factus, cognomen, prænominē tantum retento, omisit. Sed ista nec sic concinnata mihi quadrant. Joannem XII. ego primum inveni, qui priscum nomen Papa creatus mutavit, cum ante Pontificatum Octavianus diceretur, ut infra ostendam. Infra autem & ad Joannem XII. Plat. XIII. ostendit: Joannem hunc — primum esse inveni, qui nomen in Pontificatu mutavit. Nam cum antea Octavianus vocaretur, ut Guillelmus Bibliothecarius scribit, gentili nomine omisso, tanquam parum majestati & religioni Pontificiæ idoneo, se Joannem appellavit. Cujus exemplum sequentes Pontifices, qui deforme & parum conveniens tanto magistratui nomen habuere, sensim & paulatim sequuti, levem consuetudinem tanquam in legem perpetuam transtulerunt. Caterum hanc rem Romani Pontifices, & maxime ex Germania lecti, Bruno, Gerebertus, Suidegerus, Poppo, alius Bruno, Geberardus, Eridericus, Gerardus, Cadolus, Anselmus, Hildebrandus, & similes maxime confirmarunt, barbarorum nominum deformitate commoti. Baronius verò de hisce ita judicat ad an. 844. 1. Quos delectat fabulas veris intexere, hunc primum fuisse tradunt Romanum Pontificem, qui creatus Papa, nomen sibi mutavit; eò quod nomen indecens tanto Sacerdotio visus esset se habere. Sed scias, id factum in Sergio III. neque id accidisse ob turpitudinem nominis, sed reverentiæ causâ: cum enim ille Petrus vocaretur, indignum putavit, Principem eodem se vocari nomine, quo Christus primum ejus Sedis Pontificem Apostolorum ex Simone Petrum nominaverat. Verum id factum primum ab Octaviano, qui vocatus est Joannes XII. alii tradunt, ut suo loco inferius dicitur. Dicit inferius de Joanne ad an. 955. 4. Hic autem revera primus inventus, qui mutavit sibi nomen, ut qui ex Octaviano voluerit nominari Joannes, pro mutata, non exuta tyrannide: nam qui dictus est à patre ob temporale Urbis dominium Octavianus, ob spirituale, nomen Joannes appellari idcirco voluit, vel quod eo nomine ejus patruus, Joannes XI. Papa sit appellatus, vel ut in nomine saltem bene possit audire in adulatoris acclamationibus, quibus male usurpatum proferri soleret sacrum illud eloquium (Joan. I.) Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Joannes. Sed ad an. 1009. n. 3. verbis Dithmaril. 6. prope finem de Sergio IV. dicit; qui vocabatur Bucca porci. Ad an. 1012. verò ex ejusdem Epitaphio verba hæc quoque affert:.

Post summum ducitur ad solium,
In quo mutato permansit nomine præsul
Sergius ex Petro, sic vocatus erat.

XVIII. Mirum, quòd non à Petro, quem primum Papam fingunt, nominis mutari soliti originem deducant communiter, qui tamen ex mutatione, quam jactant, nominis Petri peculiarem prærogativam Pontificiam cudunt; quamvis non tam Petri nomen mutatum, quàm cognomen, & quidem jam ante collatam, vel promissam dignitatem Monarchicam, neque etiam soli inter Apostolos additum fuerit? Mirum haud minùs, cùm tot nomina tot assumferint, nullum Pontificem recens electum Petri nomine vocari voluisse; mirum adhuc magis, Sergium, qui Baronio modò tertius, modò quartus est, judicio ejus, sed cui contradixit in suprà allatis, primum, qui nomen mutarit, sic & Johannem XIV. Benedictum XIII. (hinc Gregorio XII. Anti-Papæ *Μεσοεπικῶς*, vel quia electionem damnans nomen quoque non mutandum fuisse censuit, vocitatum;) imò etiam non ita pridem defunctum Alexandrum VIII. aliàs Petrum Ottobonum, cùm antea Petri vocati fuissent, dignitate Pontificiâ assumptâ, Sergium, Johannem, Benedictum, Alexandrum, deinceps appellari maluisse; Cùm tamen & Platinae & Onuphrii & Baronii jam jam citata verba illud doceant, *deforme*, saltem *parùm conveniens tanto magistratui nomen mutari solere*; Ast quodnam minùs *deforme*, & magis *magistratui illi conveniens* nomen esse potuit, nomine Principis Apostolorum, primi Papæ, & quod ex illorum hypothsesibus Papæ facti demum acceperunt? Factum illud, ita nobis occurrit Baronius l. c. *reverentiæ causâ* — & quòd *indignum se putavit eo nomine vocari, quo Christus primum* — *nominaverat*. Sed annon mira hæc, Baroni! modestia? Et quam fortè non imitatus fuisses, Papa factus, qui tuum Clementem VIII. Petrum semper appellasti, tuopte judicio adulator, eique admittenti immodestiae occasionem præbens. Miram modestiam voco, quòd Apostoli nomen usurpare veriti sunt, Dei Opt. Max. nomina & axiomata dorum ad instar sustinentes, & quòd *indignos se nomine Petri putarunt*, non indignos dignitate, impares nomini, pares oneri! Petri vocari noluerunt, sed esse, Vicarii Petri, Successores Petri, sibi tribuentes omnia Petri, potestatem omninò æqualem? Petri vocari noluerunt, Episcopi Romani, sed Albanus, sed locorum aliorum; non indigni sunt sacerdotes, imò plebei infimi, sunt Pontifices summi! Sed quàm verè vereor, & nomine & onere, & officio & dignitate planè indignos, nec nomine, nec nomine, vel re Petros esse, quod & *Dissert. III.* ostensum dedimus, &

Annotationes ad ea, quæ in investigatione illa reperta sunt;

amplius, respectu constantiæ in confitendo, atque ædificationis in Christo Petra, ostendi posset; atque adeo solâ indignitatis suæ conscientia, & ne à Petris Petrina expectentur, Petros vocari nolle, dignitatis plûs quàm Petrinæ usurpatores, sic contrà successionem quoque suam restantes, & quòd (quam causam Molinæus de Nov. Pap. l. 1. c. 37. assignat) *vita sua exemplo Petrino minime omnium respondeat*, & quòd, ne, compellatione istâ acceptatâ, eò magis Petrinum illud: *sit tecum pecunia tua in perditionem*: piis fraudibus divitibus eò sepius occurrat, timeant, vel quòd ex prophetia Malachiæ Hiberni, qui Petrum II. (rectè ob immodestiam) ultimum Papam fore prædixit, pertimescant; Quos tamen in nominum mutatione mystica, ejus, quam ipsimet ostendunt, origo, sive jam à Sergio II. vel III. vel IV. quorum aliquem *os porci*, vel *Buccam porci* dictum fuisse dicta arguunt, sive à Johanne XII. quem *bipedum nequissimum* ipsi etiam vocant, petatur, parùm certè commendat; maximè quando *tanquam in legem perpetuam* transiit; Haud certè magis illa origo commendat, quàm si à veteribus Babylonis Regibus, juxta Scaligerum de Emend. temp. l. 6. p. 580. nomina in accessu ad imperium mutare solitis, ut Bel-adan in imperio Nabonassar ex. gr. vocatus fuit, eam repetere atque ceu novi Babylonii dicere vellent:

Magnos magna decent: Papas sic nomina Regum.

Quidam
etiam post
introduc-
tum mo-
rem non
muta-
runt;

XIX. Transiit consuetudo *tanquam in legem perpetuam*, sed *tanquam*. Atque nonnulli eam haud observasse leguntur. Quales post cœptum morem fuerunt Clemens V. Adrianus VI. Marcellus II. (qui de mutando nomine compellatus: *Marcellus eram, ero Marcellus: nec nomen mutabit, neque mores meos Pontificatus*; respondisse fertur;) & alii. Sed & duo priores minùs sedi Romanæ commodi fuerunt, & tertio brevis 22. dierum duntaxat Pontificatus ob intermissam nominis mutationem obtigisse dicitur.

Quæ in
mutatio-
ne illa re-
spiciantur;

XX. Varia autem in nominis mutatione respici solent. Et vel Præceptoris, vel Creatoris, vel Patroni, vel Cardinalis Nepotis, qui electionem dirigit, vel Papæ ex eadem regione, civitate, familia, vel, ut vocant, Religione, vel Papæ, quem electus præ aliis felicem censet, & imitari cupit, vel virtutis præ aliis affectatæ, vel aliorum, ratio habetur. Quomodo Joannes XII. quem primum nomen mutasse volunt, Scripturæ loco abusus fuerit, non à Deo missus, à Patre malis artibus, ipsismet narrantibus, intrusus, suprâ ex Baronio audivimus. Singulare quoque illud est, quòd, Platina in

Formo-

Formoso referente, parùm abfuit, quin Paulus II. Venetus ejus tempe-
state Formosi nomen (ut fit) sibi inderet, quòd id nomen ei maxime con-
venire videretur, propter proceritatem corporis & majestatem. Quò mi-
nùs autem id faceret, deterruere eum Cardinales quidam historia non igna-
vi, ne post mortem id accideret, quod olim Formoso. Tulit id agrè Paulus,
quia nil ei præter hoc nomen ad summam felicitatem deesse videbatur. Quo-
modo quidem illi simplicem superstitionem, hic vanitatem ma-
gnam utrinque prodiderunt. Vanitatem hic etiam patriæ respe-
ctu prodidisse videtur, dum, priori nomine rejecto, Marcus vocari
voluit; Sed nec nomen illud posterius Cardinalibus placuit; quasi
verò Papa non habeat nomen sibi met imponendi facultatem; Con-
senserunt tamen tandem in illud Pauli II. Pauli igitur esse audent,
qui non Petri? Non autem mira videri debet ista Cardinalium in
admittendo novo Pauli II. nomine difficultas, quando eandem
Cosmus de Sulmone, qui Clemens audire præoptaverat, Innocen-
tii nomen potius admittere coactus, ob invisa tunc Clementium
nomina, expertus esse legitur. Quin ipsos etiam Electores Grego-
rii VII. & Urbani VI. nomina imposuisse reperimus, exiguâ certè
cum superioritate Pontificia (quando superiorum est nomina in-
dendi potestas) convenientiâ.

XXI. Nomina sunt egregia! Sed an conveniunt illis no-
mina sumpta sibi? Rarò. De Johanne XII. mutationis primo au-
thore supra Baronii testimonium attulimus, quòd cum nomine
mutarit, non exuerit tyrannidem, & nomine saltem bene audire voluerit.
Eadem aliorum mens est & fuit. Primus honos, inquit Polydorus
Vergilius, Scriptor jam ante Reformationem Pontificius, de Invent.
rer. l. 4. c. 10. p. 342. Romano Pontifici habetur, ut si minùs pulchro hone-
stetur nomine, ei statim creato liceat illud mutare. Verbi gratiâ, non extra
jocum dictum sit, si homo maleficus antea fortè fuerit, ut Bonifacius ap-
pellatur; si timidus, Leo; si rusticus, Urbanus; si improbus, Innocentius; si fe-
rox, Clemens; si malè audierit, Benedictus; ut saltem nomine Pontifex sit
ornamento dignitati. Addit Laur. Bank, in Roma Triumphante, c. 9.
p. 155. Si ubique succubuerit, Victor; si omnis nequitie Sacerdos, Pius; si
populum suppresserit, Nicolaus; si tristis, Hilarius; si fortune ludibriis ex-
positus, Felix; si faciem simia habuerit similem, Formosus; si semper torvus,
Gelafius. Atque jam Dissert. VII. de Piis vidimus. Sed & suo jam
tempore Imperator Conradus, rectius Conradus, in Epistola de
injuris sibi per Pontifices Romanos inlatis ad status Imperii missa at-
que

Nomina
bus egre-
giis non
respon-
dent;

que à Goldasto constitutionibus Imperialibus inserta, queri potuit, *Urbanum* non urbanè se tractasse, *Clementem* non clementiam, sed inclementiam operatum esse. Amant antiqua nomina, non fidem, non mores antiquos; nomina pulchra, fœda tamen patrant; atque adeò singulis occinere licet: *Diceris vivere, sed mortuus es*, Apoc. III. 1. *Ovina* sub pelle *lupus*, *Angelus* *Satanæ*, sed transformatus in *Angelum* lucis, sub nomine virtutis vitiorum servus? Amant nomina alia, alii ac planè jam mutati videri volentes. Sic ex ipsorum mente *Tostatus Abulensis* in 4. Reg. c. 25. qu. 15. primam transnominacionis Pontificiæ causam facit; *Quia nomen imponitur, & tamen qui efficitur summus Pontifex, prius erat ut homo privatus & cum efficitur Pontifex, est ut gerens vices Dei in terris, ideò alius est, cui aliud nomen competit.* Addit *Papyrius Massonus*: *Nomina ideò mutari debent, eò quòd ad vitam perfectiorem assumantur.* Sed respondet *Montacutius* *Orig. Eccl. p. I. p. 114.* *Sed imprimis vita Pontificatus non est simpliciter & omnimodo perfectissima. Secundò tum qui de vita Laicali per Sacros ordines transeunt in Sacerdotium, nomina sua deberent immutare: Et quicunque cum Episcopatu Ecclesiis præficiuntur. Sed & priores Sergio, Pontifices, quique retrò, ad B. Petrum ascendendo, ad eundem modum tenerentur: imprimis autem posteri, ad illum obligarentur.* Scire autem debuisset *Montacutius* temporis successu creditam dignitatem longè quavis alià maiorem in assumptione ad Pontificatum ista postulare cœpisse, & jam *Gentiles*, *Lactantio de fals. Relig. c. 21.* teste, nomina suis mutasse, quos Deos inter referebant. Quos inter etiam *Papas* aliquo modo referri, vel sola satis probat adoratio; Cæterum non potest non mali ominis esse, quòd Pontifices electi sic baptismalia, quibus auditis, semper fœderis cum Deo initi, nascentisque hinc commercii divini omnis cum fructu meminisse deberent, nomina mutant, eatenus quoque in Anti-Christorum formam, abjectis nominibus Baptismalibus, se induentes; Et quòd, nonnullis in mortis cum primis articulo tenuitatis prioris conscientia ea rursus admittentibus, alii eorum repetitionem ægrè aliquando ferunt. Cujus exemplum *Diar. Europ. Cent. XVII. p. 65.* in *Alexandro VII.* suppeditat, memorans, eum Patri *Olivæ*, Confessori suo, cum is agonizantem jam olim deposito *Fabii* nomine alloqueretur, regessisse; *Sumus equidem adhuc Alexander VII. non Johannes Baptista Pansilius.* Sic repetito *Innocentii X.* prædecessoris potiùs, quàm suo nomine, innuens, eum quidem dignitatis suæ oblitum paulò ante mortem baptismali nomine

mine contentum fuisse, sibi eundem non esse animum. Quæ immodestia, an moribundo Pontifice digna fuerit, Lectori dijudicandum relinquimus.

XXII. *Et tunc solet*, ita pergit Sacrarum Ceremoniarum liber, *subscribere constitutiones ante electionem firmatas, & juratas, & signare aliquas supplicationes.* De constitutionibus illis jam Dissert. *Sequitur confirmatio Capitulum.* **IV.** inter antecedentia Electionis egimus. Sciendum autem est, *que tamen plerumque negliguntur;* quod raro subscribuntur, sive jurantur, rariùs servantur. Licet enim electus æquè ac reliqui Cardinales ante electionem earum observationem juraverit, facile tamen Papa factus se à juramento suo dispensat, quod sive ante, sive post electionem præstitit; cum & alios interdum ab omnibus in Electione obliquitatibus, quod in Conclavi Urbani VI. factum, statim absolvat atque dispense. Nempe Papa nullo modo ligatus esse vult. Hinc Marcellus II. cum inito Pontificatu, verba sunt Onuphrii in vita, à Cardinalibus rogaretur, ut prisco instituto ei diplomati subscriberet, quo juramento obligaretur, certum tantum numerum Cardinalium esse creaturum; Id facere recusavit, affirmans, se id opere præstaturum, verbis nolle. Similiter Innocentius IX. quando ei oblata fuit Bulla Pii V. de non alienandis Ecclesiæ terris &c. juramento confirmanda, respondit: *Juramus & declaramus, omnes in ea casus dubitabiles contineri.* Usque adeò Pontifex est & avoꝛ, & ludunt Cardinales, quando ante electionem constitutiones faciunt & juramento confirmant, quas tamen electi servare nolunt, qui proin vel maximè ludunt! Respectu supplicationum verò, de eodem Innocentio IX. Conclave narrat, eum Cardinali Cajetano, pro Antonio Ursino liberando certam pecuniæ summam offerenti, respondisse: *Non vogliamo danari, mà obediènza*: Id est: *Nolumus argentum, sed obedientiam.*

XXIII. Interim verò, sic pergit liber Ceremoniarum, prior Diaconorum apertâ Sacrarii fenestrellâ, quâ populus expectans videri potest, crucem profert, altâ voce clamitans. *Annuncio vobis gaudium magnum: Papam habemus. Reverendissimus Dominus Cardinalis — electus est in summum Pontificem, & elegit sibi nomen —* Populus autem, electione cognitâ, more antiquo currit ad diripiendas ædes electi. In quo etiam aliquando error fuit. Cum enim electo Urbano VI. populo diceretur, ut iret ad S. Petrum ad audiendam pronuntiationem, ivit ad domum Cardinalis S. Petri, qui Romanus erat, qualis à populo expetebatur, & quem putabat esse indicatum; hinc di-

Electio populo annuncietur; ædes electi diripiuntur;

ripere cœperunt ejus ædes & clamare: *Romanum habemus*. Ut idem huic respectu ædium, quod S. Severinæ respectu cellulae, infortunium acciderit, Authore Conclavis narrante.

Conclave
aperitur,
diripitur;
Processio
ad S. Pe-
trum;

XXIV. Dum hæc aguntur, sunt verba ejusdem Ceremoniarum libri, & Pontifex vestitus primò salutatur, portæ Conclavis omnes aperiuntur, repagula murique ostiorum & fenestrarum dejiciuntur, pulsantur campanæ, & signa lætitiæ omnis generis eduntur. Conclave tunc quoque diripi, ex eo, quòd in citato Urbani VI. Conclavi Conclavistæ argentum suum, electione factâ, aliò portari curârunt, colligi posse videtur. Pontifex novus, ita pergit Ceremoniale, præcedente cruce, & Cardinalibus ad Ecclesiam S. Petri descendit, & prostratus ante altare sine mitra aliquandiu orat; agitque gratias Deo, & beatis Apostolis. Tum surgens à Cardinalibus super altare ad sedendum constituitur cum mitra, & prior Episcoporum genu flexus incipit. Te Deum laudamus: quem hymnum Cantores prosequuntur. Interim Cardinales pedes electi, manus, & os deosculantur, servato ordine: quod & alii, qui adsunt, prelati & nobiles faciunt. Finito hymno, idem prior Episcoporum stans à cornu sinistro altaris, ubi Epistola legitur, dicit super electum, *Pater noster* &c. — Tum eodem ordine revertitur ad Cameram Papalem, & ibi quiescit, & Domini Cardinales revertuntur ad propria.

Quid fieri
soleat, si
electus sit
absens;

XXV. Quod si esset, sic porrò narrat Author, aliquis extra Collegium, & tamen in urbe, vel loco vicino, antequam patres exeant è Conclavi, vocetur nomine Collegii ab aliquibus prelati, & introductus in Conclavi: à priore Episcoporum intimetur ei electio, & requiratur ejus consensus; quo habito, omnia fiant, quæ de electo præsentè superius dicta sunt. Si autem non consentiret, iterum ad novam electionem faciendam procedant. Si autem Canonice electus esset absens: ita quòd per aliquot dies ejus præsentia haberi non posset: patres, publicatâ ejus electione, & destinatâ ad electum idoneâ legatione, Conclavi exeant: legati cum mandatis, & authenticis documentis nominato electionem insinuent, & consensum exquirant, acceptantem, summum Pontificem saluent; & habitu Pontificali exornent; referantque patribus, deinde reliqua peragantur, ut novo electo, & Collegio videbitur. Si autem acceptare noluerit, iterum Domini Cardinales in Conclave revertantur ad novam electionem peragendam. Exemplum absentis in urbe in Urbano VI. ab Urbe, in Adriano VI. datur, nullum, acceptare constanter nolentis, à multis seculis.

Conse-
quens Ele-

XXVI. Consequens Electionis, sub Imperatoribus Christianis primis, Regibus Italiæ, & primis etiam Imperatoribus Germanis

manis, quoque fuit Imperatoria Pontificum recens electorum confirmatio, quâ sine eos consecrare, vel pro Pontificibus habere nefas erat. De quo illorum temporum more ed minùs dubitare licet, quando jam *Dissert. IV.* ostendimus, tunc Imperatores ipsum eligendi jus ab ipsis etiam Pontificibus confirmatum sæpe exercuisse. Quemadmodum etiam, quæ ibi pro jure eligendi dicta sunt, multò magis respectu juris confirmandi valent. De quo, tum ob aliorum, qui præcesserunt, labores, tum ob Pontificiorum hac in parte confessiones multis heic agere nihil attinet. Audiamus tamen primò generale Guicciardini, Pontificii *Hist. Pap. l. IV.* testimonium: *Sine Imperatorum & Hexarchorum autoritate, inquit, quamvis Sacerdotum P. Q. R. suffragiis renuntiati, neque se pro Pontificibus gerere, neque Pontificatum capere audebant; sed maximè Onuphrium, qui in Pelag. II. Platina & morem, & moris ortum, & specialem rationem, & causas speciales ita enarrat: Gothis Italiâ omni per Narsem Patricium pulsâ, eâque cum urbe Roma Orientalis Imperii parte factâ, sub Justiniano Imperatore, ex autoritate Papæ Vigili, novus quidam in Comitibus Pontificiis mos inolevit. Morem autem antiquiorem, neque autoritate Vigili, aut Pontificum constitutum esse, Liberii, Eulalii & Bonifacii, Symmachi & Laurentii, Felicis IV. Bonifacii II. & Sylverii exemplis, Honorii, Odoacri & Theodorici constitutionibus, ante Vigilium factis, meridiana luce clariùs apparet. Sed pergit Onuphrius: Is fuit (mos,) ut, mortuo Papa, nova quidem electio more majorum, statim à Clero S. P. Q. R. fieret; Verùm electus Rom. Pontifex non ante consecrari, atque ab Episcopis ordinari posset, quàm ejus electio ab Imperatore Constantinopolitano confirmata esset: ipsèque literis suis patentibus electo Pontifici licentiam concederet, ut ordinari posset; atque ita jurisdictionem Pontificatus tum obtineret; Pro qua licentia consequenda electo necesse erat, certam pecuniæ quantitatem Imperatori transmittere. Qua venia obtenta, ipse postea consecratur, & Romanum administrabat Pontificatum. Antea enim iidem dies comitiorum & consecrationis Pontificis renuntiati erant. Hoc autem ideò Justinianum Imp. (ante quem Imperatorum & Regum autoritatem in electione Pontificum magnam jam fuisse, allegata docent;) vel ex ejus autoritate Vigilium Papam (ergò contradicit ei, quòd ex autoritate Vigili morem inolevisse, suprâ dixerat,) instituisse credendum est, ut Imperator certus esset de conditionibus novi Pontificis: cujus tum maxima esse autoritas cœperat: Imperatoribus præsertim Italia absentibus, ne aliquo Pontifice factioso, vel Imperatoris hoste ordinato,*

*ditione-
lim quo-
que erat
confirma-
tio impe-
ratoria;*

urbs & Italia eo autore, ab Orientali Imperio deficeret; seque finitimis Barbaris traderet; quod Sylverium Papam aliquando quasi sibi persuadebat. Quæ ratione fiebat, ut in novis Comitibus eum Ro. Pont. crearent, quem Imperatori, à quo confirmandus erat, amicum esse scirent; de quo ille consideret, nihil in Italia contra Imperium moliturum &c.

Exemplis
variis;

XXVII. Hinc Pelagius II. sine Imperatoris consensu creatus, narrantibus, eodem Onuphrio & Naucl. Gener. 20. excusationem in eo quæsit, quod extra obsessam ab hoste (Longobardo) urbem mitti quispiam non potuerit; Atque addidit Onuphrius: Nil enim tum à Clero in eligendo Pontifice actum erat, nisi ejus electionem Imperator approbasset. Hinc etiam Gregorius I. ipse à Clero & populo electus, sed ab onere liberari volens, ad Imperatorem scripsit, ut suam electionem non haberet ratam, Joan. Diacono in vita referente. Non enim licebat, inquit Aimonius l. 3. c. 74. tunc temporis ad Pontificatum promoveri absque jussione Principis Constantinopolitani; Quam jussione etiam deinceps Gregorius I. l. 1. ep. 5. agnovit. Et licet Constantinus Pogonatus non tantum tributum novi Pontificis relaxarit, sed & paulò ante obitum ipsum confirmationis suæ jus Benedicto II. tum ex animi pietate, tum ne ordinationes cum damno protelarentur, condonarit; illud tamen Exarchi consensum non exclusisse, ex eo patet, quod Conon secundus post Benedictum, ab Exarcho Theodoro, quem rogaverant, ante ordinationem ex more confirmatus apud Anastasium in Vita legitur. Sed & diu post Paschalis I. uti Platina in Vita narrat, nullâ interpositâ Imperatoris autoritate, Pontifex factus, ubi Pontificatum iniit, statim Legatos ad Ludovicum misit; qui ejus rei culpam omnem in Clerum & Populum rejicerent: quod ab his vi coactus esset, Pontificium munus obire. Quibus Imperator respondit: Majorum instituta & pacta servanda esse; caverent, ne deinde majestatem laderent. Quamobrem etiam Gregorius IV. non prius Pontificium munus obire voluit, quam à Legatis Ludovici Imperatoris ob eam causam Romam missis, qui diligenter tantam electionem discusserant, confirmatus esset. Atque fecit isthoc pius Imperator, ut Platina porro testatur, non superbiâ motus, sed ne jura Imperii admitteret. Quod autem idem Baronio ad an. 774. n. 21. electionem Romanis liberam cessisse dicitur, illud tanquam dictis contrarium, vel fabulosum ostendit, vel talibus, quibus, quem patiuntur etiam, sensus alius dari debet. Imò ipse tandem Hildebrandus, ut ut in cæteris atque deinceps in Imperatorum & Regum jura summe injurius, à Clero populoque Romano electus,

à sui tamen, ut Acta Gregorii VII. apud Bar. ad an. 1073. n. 23. habent, ordinatione abstinuit, donec Henricus Rex suum præberet assensum.

XXVIII. Hæc autem Hildebrandi, sive Gregorii VII. confirmatio ultima fuit efficax. Deinceps enim atque in seculis diffidiis Imperatores Papis Romæ creatis Anti-Papas opposuerunt; Diffidiis autem illis, ob investituram maximè susceptis, finitis, Imperatores & ab electione & paulatim etiam ab omni, quod Romæ habebant, temporali quoque jure exclusi fuerunt, Cardinalibus tandem, ut Dissert. IV. pluribus ostendimus, se solos, excluso populo, exclusis etiam Imperatoribus, Electionum Dominos constituentibus. Quin eò usque se metamorphosis illa tandem extendit, ut Imperatores jure confirmationis, quod habebant, amisso, suam jam confirmationem à jure, quod prius non habebant, & nutu Pontificio expectare, saltem ex Pontificum voluntate, Pontificiorumque Monarchicorum hypothese, debeant. Ita Pontificibus quæ non fuerunt, introducere, quæ fuerunt, abrogare, *jus mutare* Dan. VII. 26. & *suprà omne venerabile se efferre*, 2. Thess. II. 4. solenne est! Sed redeamus ad Authorem Sacrarum Ceremoniarum;

*Cessatio
consuetu-
dinis.*

XXIX. Ante coronationem suam, inquit porro, electus Romanus Pontifex Consistoria tenere non consuevit, neque provisiones aliquas Ecclesiarum facere; si tamen aliquo impedimento Coronationem diutius differre oporteret, & urgeret necessitas, Ecclesiis rectè posset providere, & omnia, quæ essent pro utilitate Reipublicæ, peragere. Et hoc tempore Bulla plumbea literarum suarum ab una tantum parte imprimetur, ubi sunt Capita Apostolorum: ab alia autem, ubi litera sui nominis imprimi solent, nihil erit: In principio, si prius erat Episcopus consecratus, scriberetur N. Episcopus, servus &c. ut aliàs. Si autem non esset consecratus Episcopus, scriberetur: N. electus, servus servorum Dei. In fine autem literarum ante datam adduntur hæc verba: Nec mireris, quòd Bulla exprimens nomen nostrum non est appensa presentibus. Quia hi, qui fuerunt hactenus electi in Romanos Pontifices, ante suæ Consecrationis & benedictionis solemnia in suis bullandis literis modum hujusmodi observare consueverunt. In data autem dicitur, loco; Pontificatus nostri: suscepti à nobis Apostolatus officii anno primo.

Quid agat, & non agat Pontifex simpliciter electus?

XXX. Præbent ista occasionem quæstioni: Utrum Pontifex ante suam coronationem, jam sit Pontifex potestate Pontificis predictus? Ad quam variè à variis respondetur. Nos ita sentimus de Ministris Ecclesiasticis legitimis, solà electione (quam à vocatione &

Ventilatur quæstio: Vtrum Pontifex ante

Corona-
tionem po-
testatem
habeat;

missione non distinguimus;) tales fieri, jubentibus nimirum nomine Dei qui, vult, ut ministeria in Ecclesia perennent, & Doctores, Rectores apti querantur, illis, penes quos potestas est. Quòd autem ordinatio insuper apud nos etiam locum habet, electionem vel præcedens, vel sequens; illud nihil aliud dicit, quàm electos, vel eligendos in examine dignos atque aptos repertos esse, (quorum tamen aptitudo, si desit talis examinis per Ministros facultas, aliàs etiam cognosci potest;) Ministros alios iis bene precari, eorùmque laboribus, atque eos in communionem societatis Ecclesiasticæ & operis Domini recipere; Sique publicè & coram cœtu fiat, cœtum illorum electionem porro probare; Quæ quidem ordinatio vel consecratio ab Apostolica per manuum impositionem confirmatione orta, sed non similiter hodie donorum extraordinariorum collatione fecunda, si electionem sequatur, Ministrum magis declarat, quàm facit; Neque etiam, ut per Ministros fiat ordinatos, absolute necessarium est. Pontifices autem non istis, sed suis, falsis licet, hypothesebus metiri debemus. Statuunt quippe, potestatem non conferri, nisi à Clericis, continuâ serie inde ab Apostolis à sui similibus, vel se maioribus ordinatis, ordinatione, quæ caracterem quendam indelebilem imprimat, qui aliunde acquiri non possit, & sine quo Ministerium Ecclesiasticum exercere nefas sit. Quæ, si ad Pontifices electos vel eligendos jam applicentur, satis evincunt, neque ab ullo homine dignitatem Ecclesiasticam Pontificia infriorem habente, vel Episcopis communibus vel, & multò minùs, à Cardinalibus quibusvis, Presbyteris, Diaconis tantùm, imò aliquando nullis planè ordinibus initiatis; neq; ab Imperatoribus, Regibus, quos Laicos vocant, vel à plebe, juxta Electionis formas *Dissert. IV.* ostensas, potestatem Pontificiam accipere posse, proin primò solà per tales electione non fieri; quod tamen Hieromonarchici nostris temporibus communiter asserunt. *Concordant*, inquit *Almaynus de pot. Eccl. & Laica quest. 4. c. Un. Jurista & Theologi: quòd Papa, postquam est electus, habet supremam administrationem in spiritualibus & omnimodam Jurisdictionem.* Atque idem probat *Il Cardinalismo p. 3. l. 2. p. 323.* primò exemplo *Urbani VII.* qui tot tantùm diebus, quot in vocibus, *Urbano Settimo*, literæ, in Pontificatu vivens atque ante Coronationem mortuus, validas tamen constitutiones fecerit, secundò verbis Bullæ: *Uti, qui electus est in Apostolatum, si juxta consuetudinem intronizari non valeat, electus tamen sicut verus Papa obtinet aucto-*

*auctoritatem regendi R. Ecclesiam, & disponendi omnes facultates illius, quod B. Gregorium ante suam coronationem cognovimus fecisse &c. Tertiò anathemate Clementis V. quod dicat omnibus potestatem Pontifici electo ante Coronationem denegantibus. Quòd autem quæ-
tò dicit, Papam non ante coronationem, Imperatoris nondum coronati ad instar, electum tantum vocari, illud & in Imperatore falsâ hypothesi nititur, & numero præcedente allatis contrariantur. Sed cum Pontificiorum nullus Papæ electo, vel minimam potestatem ordinis, v. gr. Diaconi, si non habuerit jam ante electionem, ob eam adscribat, potestas autem Ecclesiastica atque spiritualis omnis simul Ecclesiæ & Apostolis data sit, neque separari, aut potestas jurisdictionis, quam vocant, sine potestate ordinis, quæ prior concipitur, obtingere queat, imò ipsa potestas temporalis, quam insuper Episcopi illi usurpant, sub alio, quàm quòd Episcopi sunt, respectu eis non conferatur dicere necesse habent, vel omnem planè ordinis etiam potestatem electione conferri, vel nullam planè, ex suis hypothesibus. Si confertur, quò pertinet illa distinctio n. præced. tradita? Cur non electus Consistoria tenet & Ecclesiarum provisiones facit, etiam extra casum necessitatis, qui sic conferre supponitur, quod ipsa non confert electio? Cur nomen suum imprimere; Cur se Episcopum vocare; Cur; anno Apostolatûs nostri; scribere, non audet? Cur rem in casu necessitatis, & extra eum, respectu jurisdictionis, sed non nomen usurpare audet? Quomodo, salvis hypothesibus Pontificiis, sola Laicorum aliquando electio, Presbyterum, imò Diaconum, imò Laicum, Episcopum, imò Pontificem summum facere potest? Cur non aliis potiùs, deficiente, vel nondum secuta ordinatione per Episcopos, potestatem multò inferiorem conferre potest? Quò sic ordinationis absoluta necessitas, quò Christianorum tam varia distinctio, quò character indelebilis ablegantur? Et quomodo ista conciliantur cum eo, quò aliquando posteriores priorum acta, sub prætextu nondum tum habitæ consecrationis, abrogârunt; & quò aliquando Pontifices se simul consecrationem benedictionis & officii sui plenitudinem accepisse testati sunt? Si verò non confert electio potestatem, (quod & hypotheses exigere ostendimus;) cur electo communiter tribuunt supremam administrationem in spiritualibus & omnimodam jurisdictionem? Cur in omnibus tanquam Pontificem tractant eum, qui Pontifex non est? Cur suo nomine jam agit, omnia in necessitatis casu? Quid aliud est, adorare
talem,*

talem, quàm, ex hypothesi etiam, idololatriam foedissimam committere? Si enim potestatem Pontificiam, officium non habet, neque dignitatem habebit, quam ceu fundamentum adorationi suæ substernunt. Et sic quoque irrita redduntur omnia Pontificum ante consecrationes suas decreta, acta Pontificia; Atque ex omnibus apparet, Hieromonarchicos hinc inde urgeri suarum hypotheseum absurditate in istas angustias, in præcipitia ejusmodi redactos. Nobis autem liberum est, denuò redire ad Authorem librorum de Sacris Ceremoniis.

Ordina-
tionem &
consecra-
tionem
Pontificis
nōsse in-
uat; Po-
test ele-
ctus Lai-
cus uno
die omnes
ordines
percurrere;

XXXI. Agit ille jam *Sect. 2. lib. 1. De ordinatione & consecratione summi Pontificis*. Et quia liber in paucorum manibus est, ea verò, quæ de his tradit, ad tractationem nostram pertinent, dictis lucem non exiguam præbent, atque varia tum superstitionis atque κακῆς, tum maximæ ineptiarum Ceremoniarum multitudinis, tum Idololatriæ, tum vanitatis atque luxûs, tum neglecti à Pontificibus Officii, tum aliorum observatu dignorum documenta suppeditant; pleraque Authoris, verbis quoque ipsis retentis, cum annotationibus tamen nostris brevissimis hinc inde inspergendis exhibebimus. Ceterum, inquit, si electus in Romanum Pontificem, non esset in Sacris ordinibus constitutus, ut de Petro Moroneo anachoreta & de quibusdam aliis patrum nostrorum memoria accidit, (vide *Dissert. VII. Sect. V. n. 3.*) statuta per eum die ante diem coronationis per aliquem Episcopum Cardinalem, vel alium, si magis placet, ordinetur, & ad omnes ordines etiam presbyteratum poterit in eadem die simul, vel interpellatis diebus promoveri, ut placuerit. (Ergò ex hypothesi illorum, qui Papam sola electione fieri ajunt, Papa esse potest etiam Laicus, & quod alii expressè addunt, fœmina ordinis incapax! Differri enim sub prætextu potest coronatio. Et Laicus talis dignior erit omnibus toto orbe Clericis! Et omnes illi absolutè dependere possunt ab eo, qui nemini quidem ordinis functionem exercere potest! Et Vicarius Christi erit summusque Ecclesiæ Monarcha, Petri etiam Apostolorum Principis Successor, qui neque prædicandi, neque Sacramenta administrandi potestatem habet! Dabitque idem tamen, omnem, quæcunque in Ecclesia concipitur, potestatem! Atque, ex hypothese omnium, uno eodémque die primò quidem Laicus & Papa, secundò Acoluthus, tertio Lector, quartò Exorcista, quintò Ostiarius, sextò Subdiaconus, septimo Diaconus, octavò Presbyter, adeoque Protheo ipso mutabilior erit? Ei injungeretur, ut Cereo accenso Diaconum

conum sequatur, urceolos ac ampulas ad sacrificium, nec non luminaria præparet, exorcismos Ecclesiæ supra Catechumenos legat; & extra tempus sacrificii in Pulpito Evangelium; Quod per totam vitam neque facturus est, neque facere in animo habet! Simulque distinctiones has, ut gradatim & annorum aliquot intervallo ad diversa ministeria ascenderetur, excogitatas, meros in Papatu lusus esse, suomet tunc exemplo probabit!)

XXXII. In promotione autem, ita pergit, hæc servabuntur. Convenient in loco, ubi ordinatio fieri debet, electus Pontifex cum duobus Diaconis, & aliquibus Presbyteris Cardinalibus, Subdiacono & acoluthis Apostolicis, & omnes conveniunt sibi & tempori paramenti ormentur. Deinde Episcopus Consecrator cum suis ministris pareitur, paretur etiam ante altare credencia pro consecratore, & credencia pro Pontifice electo cum rebus opportunis ad ordinationem. Electus ordinandus ad Subdiaconatum in sede sua in loco convenienti constituta, primo lavet manus, tum supra rochetum paretur amictu, ita tamen, ut possit imponi supra caput, cum tempus erit, alba, & cingulo, deinde pluviale, quod post collum remittit: ut totum retrò dependeat: tum mitram accipiat tempori opportunam. Cum omnia parata erunt, electus accedit ad altare, procumbet ad orationem sine mitra: & surgens faciet confessionem cum ordinatore; deinde revertetur ad sedem suam & leget introitum &c. ut aliàs. Et ordinator procedet in missa more consueto usque ad collectam ante epistolam exclusivè. Tunc electus super faldistorium procumbet sine mitra, Ordinator autem in scabello ad ejus sinistram cum mitra: & alii omnes in locis suis sine mitra: & fiet litania per Subdiaconum, & cum perventum fuerit ad locum consuetum, surget ordinator, & benedicet electum—deinde iterum procumbet, & finietur litania. Tum electus, sumtâ mitrâ revertitur ad sedem suam, & ordinator accedet ad eum: & sedenti cum mitra ipse stans cum mitra dat electo calicem vacuum cum patena: & mox urceolos cum vino, & aqua, baccale, & manutergium. Quæ omnia electus tanget ambabus manibus, ordinatore dicente: hujusmodi ministerium &c. — finita oratione electus sedet sine mitra, & ordinator acceptâ mitrâ imponit amictum super caput electi, dicens: Accipe amictum &c. qui mox reassumit mitram, & ordinator imponit ei manipulum in brachio sinistro, dicens: Accipe manipulum &c. Tum surgit electus, extrahitur sibi mitra & pluviale, & ordinator induit eum tunicella, dicens: Induat te Dominus veste &c. Sedet deinde electus cum mitra, & ordinator ei tradit librum epistolarum, dicens: Accipe &c. Finita ordinatione Subdiaconatus, si electus non vult ulterius procedere, reassumit pluviale,

Papa fit
Subdiaconus;

viale, & finitur missa more consueto. Et sic Papa fit Subdiaconus, id est, potestatem accipit Diacono ministrandi patinam, calicem & librum Epistolarum ei porrigendi!

Fit Dia-
conus;

XXXIII. Si verò placuerit Papæ ad Diaconatum procedere, ordinator apud altare in suo faldistorio prosequitur collectam diei cum oratione pro ordinando sub eodem per Dominum, & dicitur epistola suo ordine. Quæ finita, si electus ante electionem erat Subdiaconus, paretur in principio, sicut diximus, addito manipulo, & finita epistola, procumbat in faldistorio, & fiet litania, ut diximus. Si autem tunc ordinatus est, finita epistola surgat & deponat tunicellam, & iterum sedeat cum mitra & pluviali à collo, ordinator autem ad eum accedit, & stans cum mitra, dimissis aliis rebus, dicit: Oremus &c. Et cum pervenerit ad: Per omnia secula; in præfatione deponit mitram—— tunc electo sine mitra sedenti imponet ipse solus dextram manum super caput, dicens: Accipe Spiritum S. ad robur &c. Deinde prosequitur præfationem usque in finem, tunc deposito pluviali, & mitra ab assistentibus electo stanti ordinator cum mitra ponit illi stolam super humerum sinistrum dicens: Accipe &c. Deinde induit eum dalmatica dicens: Induat te &c. & mox tradit illi sedenti evangeliorum librum, dicens: Accipe potestatem &c. Quo factò electo sine mitra surgente ordinator deposita mitra versus ad altare dicit: Oremus; Et ministri; Flectamus genua. Et ipse prosequitur versus ad electum. Exaudi: Domine &c. His completis si noluerit ad ulteriora procedere, missa suo ordine finitur. Et sic Papa fit Diaconus, id est, accipit potestatem Sacerdoti sacrificanti assistendi & ministrandi, Eucharistiam distribuendi, Evangelium legendi, baptizandi, prædicandi!

Fit Pres-
byter;

XXXIV. Si autem ad presbyteratum tunc erit promovendus: ordinator revertetur ad suum faldistorium, & leget graduale, & alleluja si-ve tractum, & postea procedet ad ordinem Sacerdotalem. Quod si prius erat Diaconus, parabuntur omnia, ut supra, & ipsi addatur stola super levam in formam Diaconi; sic paratus amictu albo, cingulo, manipulo, stola & pluviali à collo retrò pendente, procumbit super faldistorium ad letaniam, si non est facta, & illa, ut præmissum est in Subdiaconatu, finita, revertitur ad sedem suam: Ordinator verò cum mitra ad electum sedentem accedens manus ambas super caput electi detectum imponit, nihil dicens. Et idem faciunt omnes Episcopi, si-ve Presbyteri Cardinales præsentēs, accedentes tamen cum reverentia & detectis capitibus. Deinde ordinator stans cum mitra extenta manu super electum stantem dicit; Oremus &c. Et in fine expansis manibus dicit præfationem, per omnia secula &c. Deinde deponitur pluviale,

viale electi, & Ordinator accedens cum mitra reflectit orarium electo ante pectus in modum crucis, dicens: Accipe jugum Domini &c. & mox imponit illi casulam ad scapulas à parte anteriori pendentem, dicens: Accipe vestem Sacerdotalem &c. Post hæc deposita mitra ordinator dicit: Deus sanctificationum &c. & finita Oratione genu flexus ad altare: Veni creator &c. Et similiter electus genu flexus & dicto primo versu surgit, & alii prosequuntur; Ordinator——inungit electo ambas manus de oleo sancto Catechuminum (En Papa oleo Catechumenorum inungitur!) producens cum pollice suo intincto duas lineas à pollice dextra manus electi ad indicem sinistram, & vice versa, & mox palmas & reliqua inungit, dicens: Consecrare &c. manus electi ita perunctæ una super alteram imponuntur. Tunc ordinator detergo aliquantulum digito cum mica panis tradit in manus electi calicem cum vino & aqua, & patenam cum hostia: quæ omnia electus tangit, ordinatore dicente: Accipe potestatem offerre sa. &c. Quibus peractis electus à sede sua, & ordinator in suo faldistorio lavabunt manus cum mica panis & aqua. Deinde legatur Evangelium more solito, & liber offeretur osculandus electo. Tum ordinator dicit: Dominus vobiscum; Et offertorium. Et mox accedet ad electum sedentem cum mitra: & ipse sine mitra accipiat de ejus manibus offertorium, intorticia accensa, panem & vinum, ut est moris, & per singula osculatur manum electi offerentis: post hæc revertitur ordinatus ad faldistorium, & iterum, tam ipse quàm electus lavant manus: Et statim intrant ad altare. Electus accedit ad cornu altaris: ubi dicitur Epistola, & Presbytero Cardinale ministrante & serviente de libro stans sine mitra, voce submissa omnia dicit cum ordinatore, & cum ipso concelebrat signando: & etiam verba consecrationis cum ipso proferendo (En discendi cupidum Catechumenum Missaticum!) non tamen se movet loco suo usque ad communionem. & proceditur in missa in omnibus, ut consuetum est: & pro secreta de die, dicitur secreta de ordinato sub eodem per Dominum, postquam ordinator sumpserit Sacram Eucharistiam, & partem sanguinis Christi cum particula corporis, quæ erat intus, communicet electo stanti in ipso cornu de corpore & sanguine Christi, & postea ambo purificentur cum vino (quasi impuri facti communionem!) ut eis placuerit. His peractis electus revertitur ad sedem suam cum mitra, & ordinator cum mitra lavat manus, deinde accedens ad electum stans sine mitra, dicit ad electum stantem sine mitra. Respon. Jam non dicam vos servos &c. (quasi hucusque servus fuerit Pontifex, neque dicendus sit maximè deinceps, servus servorum!) Quo finito, Ordinator imponit ambas manus

super ejus caput, dicens. Accipe Spiritum S. quorum remisero &c. (quasi verò hominis sit, sic Spiritum dare! Et quasi verò, qui jam Papa est, Spiritum ab hoc ordinatore demum atque remittendi peccata potestatem accipere queat!) Et mox explicat casulam, quæ in scapulis erat electi, dicens: Stola innocentia &c. Quibus finitis imponitur mitra electo. Et tam ordinator, quàm alii Cardinales & prelati assistentes recipiuntur ad osculum manûs, pedis (quod certè minùs convenire videtur cum dignitate ordinatoris, qui major ordinato!) & oris electi, post hæc ordinator redibit ad altare & perficiet missam cum oratione pro ordinato & dicto; *Ite, missa est, vel; benedicamus Domino: Electus crucem ante se habens stans sine mitra in medio altaris benedicet omnibus, dicendo: Sit nom. n. Domini &c. & mox ordinator accedens versus electum tertio (qui numerus mysticus!) genuflexus (& hoc parùm convenit ordinatori!) cum distantia convenienti ter dicet: Ad multos annos. Et solus recipietur ad osculum oris, & sic repleta ordinatione exuet se vestibus sacris cum ordinationibus consuetis. Et sic fit Papa Presbyter, id est, accipit potestatem sacrificandi!*

*Quomodo
inferiores
ordines
suscipiat;*

XXXV. Hæc, ut apparet, tantùm spectant ordines superiores. De inferioribus ita rem paucis expedit author: *Quod si fortè electus in Papam esset merus laicus, (nam & laicus eligi potest, dummodo sit Christianus & Catholicus) accipiet primam tonsuram & minores ordines, ut alii inferiores, nisi quod erit indutus cum rochetto & manto post collum & mitra. Et in suo faldistorio recipiet instrumenta ordinum, & habitum, & non dicuntur monitiones, sive exhortationes (certo indicio, Papam nolle partibus officii fungi, proin tantùm ludere in illo suscipiendo) sed à substantialibus (qualia vel maximè essent monitiones) incipitur.*

*Consecra-
tionis Epi-
scopalis
prepara-
tio;*

XXXVI. De Episcopali consecratione primò notat, fieri debere secundùm majorum constitutiones eadem die, cum coronatione, sed suo jam tempore brevitatis studio alia die si ricepisse. Hinc etiam subjungit primò consecrationem sine benedictione & coronatione. Dicit ante omnia, privatim fieri posse, si Pontifici placeat, sed convenientiùs fieri die dominico, vel festivo modo sequenti: *Parabuntur tam consecrator, quàm electus omnibus paramentis Pontificalibus, cum psalmis & orationibus consuetis. Electus chirothecas & annum tantùm non accipiet, alia autem omnia. Assistunt ad minùs 2. vel 3. Diaconi & unus Presb. Cardinalis, & cum ipso consecratore, si est Episcopus Cardinalis, (esse debet ex hypothesi, si consecratio legiti-*
tima

tima esse debet, licet apud Baronium ad an. 1058. 12. occurrat à Presbytero consecratus!) ut decet, duo alii Episcopi Cardinales: aliqui Subdiaconi & Acoluthi Apostolici & Prælati domestici, omnes cum paramentis sibi convenientibus. De Prælati tamen paratis præter Cardinales, non est necessarium, sed fiet ex sententia Pontificis. Parentur due credentia, una pro electo & altera pro consecrante, & unum altare tantum. Pro electo paratur sedes ornata in loco competenti, & faldistorium ante altare, pro consecrante faldistorium consuetum in cornu epistolæ, pro aliis scabella consue-
ta. In credentiis parentur opportuna ad consecrationem, & ad celebrationem Missæ, candelabraque cum luminaribus opportunis in altari, & credentia. Paratis omnibus rebus, electus accedat ad altare, & deposita mitra procumbat super faldistorium. Orabit & surget, & remoto faldistorio faciet confessionem cum consecratore à sinistra sibi assistente. (Ergo etiam confessione & absolutione ab alio opus habet, cui data est omnis & summa remittendi potestas!) Finita confessione electus cum mitra revertetur ad sedem suam. Consecrator accedet ad altare, osculabitur, incensabit, si placuerit, more solito, & reversus ad suum faldistorium, leget Introitum, & Kyrie eleison, & alia usque ad Alleluja, sive ultimum versum tractus exclusive, & cum oratione diei dicetur oratio pro electo, ut supra. Idem faciet electus in sede cum suis assistentibus, versus ad altare.

XXXVII. His dictis, electus procumbet cum mitra in faldistorio ante altare, consecrator ab ejus sinistris super aliquo scabello, alii autem in suis scabellis, & per unum ex Subdiaconis fit litania, nam examinatio antiqua Sanctorum patrum, & alia præcedentia omittuntur (Bellè, pulchrè scilicet! Ergo non aliis, sed Papæ facilè debent manus imponi! alii, non Papa, qui Doctor summus fieri debet, debent explorari, utrum sint apti ad docendum! Sed fallor; Papa fit Episcopus, non ut doceat! per Enthusiasmum judicat de iis, quæ non novit!) Cum ventum fuerit ad locum, ubi dicitur; Ut hunc electum; surgit consecrator, non tamen cum baculo, & versus ad electum tertio dicit signans; Ut hunc electum & c. Et alii omnes Episcopi Cardinales cum suis libris procumbentes, tamen erecta aliquantulum facie idem faciunt. Finita litania, surgunt omnes, & electus revertitur ad sedem suam, & sedet cum mitra. Consecrator venit ante eum, & aliis prætermisissis stans cum mitra, simul adjuvantibus eum Episcopis Cardinalibus, imponit librum Evangeliorum supra cervicem electi sine mitra sedentis: nam tunc mitra ei abstrahitur, quam duo Diaconi retinent usque in finem: & Consecrator atque assistentes Episcopi ponunt ambas manus super caput electi, dicentes: Accipe Spiritum S.

Consecratio ipsa, ut sola fieri solet;

quod tamen Consecrator altè dicit, alii submissè, ut alia omnia. Si aderunt alii Episcopi parati, poterunt & ipsi manus imponere, & omnia legere, ut Cardinales assistentes. Deinde surgit electus, & Diaconi assistentes retinent librum super illius spatulis: Consecrator autem sine mitra dicit super eum orationem: Propiciare Domine supplicationibus &c. Deinde voce mediocri extensis manibus ante pectus dicat hanc præfationem: Per omnia secula &c. In Oratione produnt καὶ ἑξήλιαν vestitus Sacerdotalis in V. T. Eâ autem finitâ consecrator genuflexus & sine mitra versus ad altare incipit hymnum: Veni creator; Et tam electus quàm alii genuflectunt eodem modo, finito primo versu surgunt omnes, & chorus prosequitur hymnum. Interim caput electi sedentis in sua sede circum ligatur panniculo lineo subtili per Diaconum: ne oleum fluat super capillos, ita ut panniculi extremitates retrò super cervicem pendeant. Deinde consecrator accedens ad electum cum mitra & intincto pollice dextræ manûs in Sacro Chrismate stans ungit Caput electi sedentis formans primum signum crucis, quo coronam totam amplectatur. Deinde ungat reliquum coronæ, dicendo: Ungatur &c. Et absterso aliquantulum pollice cum mica panis deposita mitra prosequatur præfationem incipiens: Hoc Domine &c. (In qua oratione petunt, ut pedes Papæ speciosi sint ad evangelizandam pacem, ut accipiat ministerium reconciliationis in verbo, & in factis, in virtute signorum & prodigiorum; ut sit sermo ejus, ut prædicatio, non persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritûs, & virtutis; ut rectè utatur clavibus, non ut gloriatur potestate, quam tribuat Dominus in ædificationem, non in destructionem, & ut tanquam fidelis & prudens servus dei familiae cibum in tempore opportuno; (Cum tamen Papa Evangelium non prædicet, miraculis non fulgeat, gloriatur potestate, imò ea abutatur vel maximè ad destructionem!) Post hæc consecrator inchoat Schola prosequente Antiphonam. Unguentum in capite &c. Deinde repetatur Antiphona. Unguentum in capite &c. Interim imponitur mappula ad collum electi sedentis, supra quam imponit postea manus, & consecrator inungit illi manus cum Sacro Chrismate; ut sit aliis Episcopis, dicens: Ungantur &c. In qua oratione eadem καὶ ἑξήλιαν, respectu uncti per Samuelem Davidis. Electus manus inunctas simul junctas in mappula pendente à collo reponit: baculus non datur: sed mox consecrator deposita mitra benedicit annulum preciosum, imponendo electo, dicens: Creator &c. Electus etiam surgit, dum dicitur oratio; annulum ipsum interea tenet manu dextra aliquis acoluthus ante consecratorem genuflexus. Consecrator dicta oratione aspergit annulum aqua benedicta (ut nulla non adsit superstitione!)

perstitio!) & illum imponit in digito annulari dextra manus electi sedentis, dicens: Accipe annulum fidei &c. (quo ei Ecclesiam desponsant!) Et dum imponit, osculatur manum electi: deinde adjuvantibus Episcopis assistentibus librum Evangeliorum ab ejus spatulis removens, dat ad manus electi sedentis, dicens: Accipe Evangelium & vade predica (facit scilicet!) populo tibi commissio &c. His peractis consecrator redit ad suum faldistorium, & lavat manus; Electo autem sedente in sua sede Diaconus Cardinalis tergit caput cum medulla panis diligenter, & cum panno mundo: Deinde cum pectine mundat & componit capillos & imponit ei mitram, & tunc electus lavat manus cum mica panis, & bene mundat. Quibus finitis, tam consecrator quam alii omnes Cardinales presentes osculantur pedes &c. Vide clausulam consecrationis in Presbyterum per omnia ferre similem.

XXXVIII. Jam tandem exhibere incipit consecrationem cum benedictione & coronatione Romani Pontificis conjunctam. Monet primò, eadem servari in electo, qui prius erat Episcopus, usque: ubi incipit, cantores. Postea subjungit: Constituto Die Dominico Pontifex è cubili summo mane ad cameram paramenti, quam Papagalli appellant, egreditur. Ibi à Diaconis Cardinalibus, Subdiaconis, Acoluthis & aliis officialibus consuetis paratur amictu albo, & longo cingulo, stola, pluviali rubeo, & mitra preciosa. Cardinales alii circumstant, & omnes Prelati & Officiales cum suis cappis laneis. Sic electus Pontifex paratus cruce precedente progreditur ad Petrum ordine aliàs consueto: Diaconis Cardinalibus hinc & inde fimbrias pluvialis sustinentibus: Caudam autem pluvialis portabit nobilior laicus, qui erit in curia, etiamsi esset Imperator, vel Rex, supra eum octo nobiles, sive Oratores portant umbellum hastilibus octo sustentatam, quam hodie baldachinum appellant, ante eum duo servientes armorum portant faldistorium cum magno cussino, forerius capetum, & parvum scabellum & cussinum. Considera, Lector, pompam, & fastum, atque obstupesce mente videns humilem hunc Christi humilis & pauperis Vicarium, vel potius Antichristum sese super omnia effertentem! Cum Papa electus pervenerit ad portam ultimam palati, quæ est in capite porticus Ecclesiæ S. Petri in Palatio apud portam, extenditur tapetum, ponitur faldistorium & super illud cussinum magnum, & ad pedes parvum scabellum: & sedens ibi electus recipit ad osculum pedis Canonicos & Capitulum Basilicæ S. Petri; deinde surgens intrat Ecclesiam per portam, quæ est in medio; & progressus usque ad secundum circulum porphyriticum detracta mitra orat versus ad altare supra faldistorium à supradictis ibi

Consecra-
tionis, quæ
simul cum
benedi-
ctione &
coronatio-
ne fit, an-
teceden-
tia;

para-

paratum; & tunc supra scabellum parvum ponitur parvus cussinus, facta oratione surgit, reassumit mitram, & pergit ad Capellam S. Gregorii, & sedens in sede ibi parata recipit omnes Cardinales, & alios Praelatos cum suis cappis ad reverentiam. Cardinales ad manus sub auriphrygio; Praelatos ad pedis osculum; Tunc surgens sine mitra astante cruce populo benedicit, dicens. Sit nomen &c. Subdiaconus dicturus epistolam deposita cruce post benedictionem capit omnia sua paramenta: Et simul cum eo acoluthi exuunt cappas, & induunt superpellicia, super rochetum ad partem se retrahentes: Sedet deinde electus aliquantulum cum mitra: Et iterum surgens sine mitra versus ad altare sub silentio dicit: Pater noster &c. Tum altè incipit pro tertia: Deus in adjutorium &c. Et sic stat quousque incipiatur psalmus: Legem pone. Inde sedet cum mitra, & assistentibus Episcopis cum libro: ac juvantibus hinc inde Diaconis, ut moris est, incipit Psalmum: Quàm dilecta. Interim Subdiaconus Apostolicus lecturus epistolam, ut diximus, paratus omnibus suis paramentis ex altare subministrante sacrista accipit sandalia, quæ reverenter portantur ad electum sequentibus illum acoluthis cum superpelliciis, & simul cum cubiculario camera imponit pedibus suæ sanctitatis (ita audiunt impurissima sæpe omnis foeditatis mancipia, nec non Sanctissimi Patres; quando Christus ad coelestem suum Patrem simpliciter dixit: Sancte pater! Joh. XVII. II.) acoluthis circum circa fimbrias pluvialis elevantibus supra illorum capita. Impositis sandaliis Diaconus lecturus Evangelium cum duobus aliis Diaconis, qui assistent Papæ, capiunt paramenta sua, ille amictum album, stolam, cingulum, dalmaticam, manipulum verò postea accipiet in altari; Alii verò duo capient amictum, & dalmaticas tantum; Induiti reverenter simul ad electum accedent, qui finitis Psalmis, cum dicitur Capitulum pro tertia, surgit cum mitra: & finitis versiculis, deposita mitra & astantibus duobus ceroferariis dicit: Dominus vobiscum: orationem pro tertia: librum prior Episcoporum Cardinalium, qui assistere debet, sustinet supra caput. Episcopi verò assistentes juvant: Et tenent candelam accensam. Dicto; Dominus vobiscum; post orationem liber removetur, ceroferarii discedunt, & dicto à Cantoribus: Benedicamus Domino. Papa sedet cum mitra, & lavat manus Episcopo Cardinalis adjuvante, & reliqua, ut aliàs, lotis manibus Episcopus Cardinalis redit ad locum suum: & Papa deponit mitram, pluviale & stolam & Diacono lecturo Evangelium ante se stante induitur consuetis paramentis, quæ per acoluthos hoc ordine portantur ex altari, & ipsi Diacono porriguntur. Duo Diaconi assistentes, & post eos duo Subdiaconi adjuvant vestientem. Primum portatur cingulum cum succinctorio, Crux pastoralis, dein stola,

stola, tunicella dalmatica, chirotheca, planeta, mitra auri phrygiata: annulus autem non datur, si non est consecratus Episcopus, quem, si esset consecratus, Card. Episcopus assistens imposeret. Postea disputat de colore, & diversos diverforum habitus recenset, atque subjungit, olim Hostiensem consecrâsse pallio indutum, Portuensi & Albanensi assistentibus, jam verò ad tollendas, ut arbitratur, contentiones introductum esse, ut prior Episcoporum Card. cum 2. senioribus munus obeat. Qui consecraturus est, ita pergit, procedat ad altare majus S. Petri, ibique ad partem capiat sandalia: & paramenta omnia Pontificalia, ac si celebraturus esset cum Psalmis & orationibus consuetis, ibique expectet Pontificem. Interim Pontifici assistet subprior Episcopus Cardinalium. Paratis omnibus ordinibus, Pontifex incensum mittet in turibulo, & prior Diaconorum cum ferula processionem ad altare majus ordinabit hoc modo; familiares Papæ, minores nobiles & cubicularii: Nobiles majores & Barones, Conservatores & Oratores Laici, & non Prælati. Secretarii & advocati mixtim, ita ut duo antiquiores ex utroque ordine sint in digniori loco, Acoluthi, Clerici Camera, Auditores, acoluthus turiferarius, acoluthi cerosiferarii: qui septem numero esse deberent, Subdiaconus cum cruce Papali & aliis Subdiaconis; Subdiaconi duo Latini & Græcus cum libris Evangeliorum; Et nota quòd pro Epistola & Evangelio in lingua Græca solebant vocari in hac celebritate Monachi ex monasterio cryptæ ferratæ; (certo indicio de aliorum hac etiam in parte ignorantia;) Dein ordinem incedendi tradit. De Pontifice: Si pedibus incedet, Diaconi assistentes fimbrias pluvialis portabunt, & major princeps Caudam; octo nobiles, sex Oratores baldachinum supra ejus Caput. De ministro Ceremoniarum: Immediatè ante Pontificem præcedit cum 2. arundinibus super alteram stuppam, super alteram verò candelam ardentem portans. Et cum Pontifex Capellam S. Gregorii exierit, ceremoniarius ad eum conversus ignem stuppæ mittit, & genuflexus alta voce dicit: Pater Sancte, sic transit gloria mundi; quod tertio facit distincto æquali spatio, antequam perveniat ad Capellæ portam (Ergò Papæ gloria, de qua monendus est, ut clariùs etiam apparebit, est gloria mundi! Gloria, quæ citò transit, licet Sixtus V. ad verborum horum prolationem regesserit; Sed nostra gloria nunquam peribit;) Procedunt deinde omnes per navim ipsius Capellæ S. Gregorii, ubi sepulchra sunt Rom. Pont. & cum illam exierint, flectunt ad dextram: & per portam, quæ est ante altare, ingrediuntur Capellam, & ascendunt etiam ad dextram, antequam Papa cancellos Capellæ intret: tres ultimi Presbyteri Cardinales veniunt ei obviam: & osculantur os & pectus

Pontificis à seniori incipientes: deinde ante Diaconos assistentes procedunt. Cum autem perventum fuerit ad altare, Pontifex deposita mitra facit Orationem super faldistorium, deinde surgens, remoto faldistorio facit Confessionem more solito, stans hoc ordine, à Pontificis dextra stat Episcopus Cardinalis, Consecrator, vel assistens, & post eum Diaconus Cardinalis assistens, & post eum Diaconus Cardinalis assistens, à sinistris stat Diaconus Card. lecturus Evangelium, post eum Diaconus Card. assistens: post quem genuflexus manet Subdiaconus Latinus cum libro Evangeliorum & manipulo Pontificis, quem illi imponit dicto; Indulgentiam &c. Interim Cantores Cantant introitum Missæ, & Kyrie eleison.

XXXIX. De ipsa consecratione ita pergit: Cantores, ut finierint Kyrie eleison, quiescent. Electus procumbet super faldistorium ante altare, ad ejus dextram Consecrator & ad sinistram Diaconus Evangelii super scabella, Diaconi assistentes post Pontificem duo, Episcopi Cardinales seniores hinc inde super scabella, alii omnes, ut commodum erit, genuflexi procumbent omnes cum mitris in Capite: & Diaconus Evangelii incipiet sine mitra litaniam: & omnes respondent replicando. Cum perventum fuerit ad locum, ubi dicitur: Ut hunc electum &c. & etiam tertio dicitur ab eodem Diacono, & tam Consecrator, quam omnes alii in Episcopali dignitate constituti presentes, & parati erecto Capite & extensa dextra, non tamen moventes se de locis suis benedicunt consecrandum tertio, ut in ordinario. Finita litania omnes surgunt & Consecrator stat ad infimum gradum sedis Papalis vertens faciem versus altare, medius inter duos seniores Episcopos Cardinales: qui etiam stolam habere debent & librum. Electus Pontifex ante eum stabit medius inter assistentes Diaconos vertens faciem suam ad faciem consecrantis. Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, qui aderunt parati cum suis libris, omnes accedent & circulum facient, & omnia cum consecratore dicent, voce tamen submissa depositis mitris & omnibus stantibus. Episcopus Cardinalis à sinistris super Pontificem dicit orationem, quâ finitâ usque; in unitate &c. ponit librum Evangeliorum apertum inter cervicem & spatulas electi: quem Diaconi Cardinales retinent usque in finem; Et tam consecrator, quam alii 2. Episc. Cardinales ponunt primò manus super ejus caput nihil dicentes, & similiter faciunt omnes presentes parati in Episcopatus ordine constituti. Consecrator autem extensis manibus dicit prefationem consuetam: Per omnia &c. Et ungit &c. quæ suprâ tradidimus.

Benedi-
tio &c.

XL. Sequentia adhibentur, ubi Papa jam Episcopus est tantum: benedicendus & coronandus. Facta confessione immediate accipit mitram & sedet in sedē, sive faldistorio sibi parato inter sedem eminentem & alta-

re: & 3. primi Episcopi accedunt ad Pontificem, & faciem ante illius faciem tenentes sine mitra, illorum junior super Pontificem stantem sine mitra ipse in medio duorum stans primam dicit orationem, in qua precantur, ut quem indicium sua plebis elegerit, sentire faciat, se ejus munere ad hunc apicem pervenisse; Secundam secundus & ipse in medio; Tertiam prior in eodem loco, quâ petunt, ut Deus, quem de humili cathedra violenter sublimatum sublimârint, (quàm egregiè ista cum dictis & probatis conveniunt!) virtutum meritis cumulet. Dictis orationibus Papa etiam sine mitra accedit ad altare, & prior Diaconorum secundo adjuvante capit pallium de altari: & imponit Pontifici, & dicit: Accipe pallium Sanctam plenitudinem Pontificalis officii ad honorem omnipotentis Dei, gloriosissimæ Virginis Mariæ, ejus Matris, B. Apostolorum Petri & Pauli, & S. Rom. Ecclesiæ; Et firmat cum spinulis. (Simile planè est Pallium hoc aliorum Episcoporum & Archiepiscoporum palliis; De quorum confectio- ne ac superstitione consecratione vide Sac. Cerem. l. 1. Sect. 10. Sunt ex lana & lino parva admodum, sed instanter, instantius & instantissime petentibus singula ditissimis Archiepiscopis 60000. jam vel 70000. ducatorum, aut carius etiam de corpore pauperis Petri sumpta Gehasi & Simonis artibus, juxta illud scilicet: Gratis accepistis gratis date; venduntur;) Accepto pallio Pontifex accedit ad altare sine mitra: illud osculatur primum, & deinde librum Evangeliorum, quem Subdiaconus à sinistra parte offert; Imponit incensum in turibulo, Diacono Evangelii offerente naviculam, incensat altare more solito, & accepta mitra in cornu altaris stans, à Diacono incensatur, & in os recipit tunc Diaconus osculum, ut aliàs; sed ascendit ad Cathedram eminentem (an ut ministerium concionatoris ordiatur? Non;) & sedens recipit ad reverentiam Cardinales & Prælatos omnes paratos, Cardinales ad osculum pedis, manûs & oris, alios paratos, ad osculum pedis & manûs. Finitâ reverentiâ surgit Papa sine mitra, & legit introitum & Kyrieelcison, sustinente librum Cardinale Episcopo, cum aliis assistentibus (Ipse igitur non dignus est, ut accipiat librum, vel liber Orationum non dignus est, ut accipiat ab eo; Orationum, quas Deus accipere debet;) Deinde in voce dicit: Gloria &c. & orationes opportunas, & secretè orationem pro se. Dictis orationibus sedet, & prior Diaconorum cum ferula descendit ad Confessionem B. Petri cum Subdiaconis, Auditoribus, Secretariis, & Advocatis: quibus in 2. acies distributis, ita ut in qualibet acie sint ex omnium ordine, faciunt laudes Pontifici stantes capitibus delectis, Papa & omnibus sedentibus in locis suis. Prior Diaconorum incipit solus alta voce, quasi legendo:

facili opere colligitur; Atque maximè mirandum esse, quòd Romanus Pontifex, quando Rex terrenus pius juxta atque fortissimus Balduinus Hierosolymæ coronâ aureâ coronari noluit, ea de causa, quòd Christus ibi spineam coronam portârit, quòd Romanus, inquam, Pontifex, humilis hujus atque ab omni pompa mundana alienissimi Christi, si vera jactat, Vicarius, in ea ipsa etiam urbe, *in qua crucifixus est*, Apoc. XI. 8. & quod maximum, eo ipso tempore, quo Christi Vicarius fieri vult, atque in hujus Vicariatûs indicium, coronâ aureâ & pretiosissimis gemmis radiante, eâque non unicâ, sed triplici coronari velit. Quænam quæso illa inter Principem & Vicarium conformitas? Vel annon summa diversitas suggerere deberet cogitationes de Antichristo? Petrum quod attinet, præsumi debet, eum meliùs memorem fuisse verborum sui Domini: *Vos autem non sic*; quàm ut in hoc etiam Regibus terræ similis, imò superior iisdem fieri voluerit; Atque quando, juxta traditionem antiquam, non erecto, ut Christus, sed terram versus demisso capite crucifigi voluit, ne quasi eodem mactaretur honore, quantò magis cogitandum est, eum spineam Christi in auream suam & triplicem quidem coronam nunquam commutaturum fuisse? Alia ille & longè alia sectatus est. Quod & Bernhardus de Consid. l. 4. c. 3. ad Eugenium II. ita perscripsit: *Pastorem te huic populo aut nega, aut exhibe. Non negabis, ne cuius sedem tenes, te neges heredem. Petrus hic est, qui nescitur aliquando processisse vel ornatus gemmis, vel sericis; Non tactus auro, non vectus equo, nec stipatus milite, nec circumstrepentibus militibus septus. Absque his tamen credidit, satis impleri posse mandatum, Pascere meas oves. In his successisti non Petro, sed Constantino.* Sed neque in his succedunt primis, qui dicuntur, Petri successoribus, de quibus constat, eos similiter solam immarcessibilem justitiæ coronam, coronam etiam Martyrii deamasse. Ut non à fidis Dei servis, sed à Deorum falsorum potiùs cultoribus, Sacerdotibus nimirum gentilibus, quod facit *ad an. 34. 297.* Baronius, coronas portandi ritus derivandus sit; Vel, si malunt, ab Idolis ipsis, uti Romanorum veterum Rhea, vel Cybele coronâ exaltatâ, testibus Nat. Comite l. IX. 5. *Mythol.* & Gerh. Jo. Vossio l. 2. 54. *Idol.* superbiit, & Ludovico, Romano Patricio in sua *navigazione l. V. 2.* & Christ. Arnold. in *append. Rogerii aperta janua ad occultum E hnicism. c. 25 p. 855.* notantibus, in regno Calecut Diabolus informa monstrosa triplici tamen coronâ redimitus adoratur. Romani autem suas a cepisse videntur; simplicem quidem,

dictam Regnum ab Anastasio Dicoro, Orientis in Seculo sexto Imperatore, qui eam Clodovæo Franciæ Regi, hic, Sigeberto Gemblacensi teste, Romano Pontifici misit, S. Petro, id est, in sacrario ejus reponendam, non Capiti Pontificis imponendam; haud magis ac Abimelech Sacerdos consecrato à Davide, atque tentorio conventus illato Goliathi gladio se accingere debuit; Alteram verò à Bonifacio VIII. *qui dare regna & auferre pro arbitrio conabatur*, uti Platina loquitur, post Extravagantem; *Unam Sanctam*, quâ Cæsareo-Papatum suum stabilire conatur, publicatam, juxta communem opinionem. Quare & cum successoribus cum duplici corona in statu ac imaginibus Romæ Avenionæque conspicitur; Tertiam denique à Benedicto XII. Quamvis alii antiquiorem originem assignent. Hinc ortum est *triregnum*, *tiara*, *Cidaris*, *Dianæ* (voce obscurissima) *chamaurus*.

Corona
pretium;

XLIII. Pretiosissima autem est corona, auro pretiosissimis-que unionibus intertexta. Et eam quidem, quæ Amadeo Sabaudia Ducis, vocato Felici V. imposita fuit, 30000. aureis, testibus Urspergenſe in *Paralipomenis*, & Ænea Sylvio in Epistola ad Johannem de Segovia, quæ in *Fascic. rer. expet. fol. 25. 26.* reperitur, æstima-
ta fuit. Clemens V. in tumultu, quem paulò post exhibebimus, amisit Carbunculum pretii 6000. aureorum, Platina teste. Qui-
dem Pauli II. luxui describendo vix suum stylum sufficere puta-
vit. Vide *Dissert. IV. Sect. 2. n. 62.* Et jam in Hadriano I. scripsit, Pau-
lum hunc, *adeò his muliebribus delinimentis delectatum esse, conquisitis*
undique magno pretio gemmis, & exhausto penè Ecclesiæ Romanæ erario, ut
quotiescunque in publicum prodiret, Cybeles quadam Phrygia, de qua su-
pra, atque turrita, non mitrata videretur. Hinc etiam ibidem conjicit,
partim gemmarum pondere apoplexiam ei lethalem ortam esse. Ne-
que defunt, qui scribant (vide *Mey. Theat. Hist. p. 254.*) inæstimabi-
lem Caroli Burgundi Adamantem in prælio Granſoniensi amif-
sum, à milite repertum, & primò quidem vilissimo, deinde surgen-
te semper multum pretio à diversis venditum, tandem à Julio II.
20000. Ducatis emptum atque Triregno insertum esse. Quod sic
inæstimabilis tandem pretii factum est; quo, ut etiam triplicitate
sua, singulas omnium Regum coronas multum superare censerì de-
bet; Atque exinde, cæteris paribus, colligi, quænam sit illa *mulier*
inaurata auro, lapide pretioso & margaritis, Apoc. XVII. 4.

XLIV.

XLIV. Non immeritò autem quæri potest, quodnam sit ^{Mysterium;} hujus triregni mysterium; Atque eò majore jure de eo quæri potest, quia ei olim inscriptum fuit: *Mysterium*. Quod & Brocardus Pontificius in *Apoc. XVII. 5.* & Josephus Scaliger in *Notis ad N. T.* ex auctore fide digno ad Julium III. qui verba: *Julius Pontifex maximus;* substituerit, durasse indicat; & Lessius à Jacobo Magnæ Britanniae Rege objectum negare non fuit ausus. Quin ipsi mysterium assignant, atque triregnum isthoc faciunt Hieroglyphicum Papalis Majestatis *ad Cœlestia, terrena & inferna pertinentis*, uti Reinaudus apud Dianam de *Ador. Papæ. p. 2.* loquitur; vel *ad tres orbis terrarum partes*, ut conjiciunt alii. Prius mysterium nimis latè extendit potestatem Pontificiam, cum *alter Deus in terris* cœlestia & infernaliam indispensabilia noverit; Posterius nimis coarctat eandem, cum sic recens inventa quarta orbis pars Papæ non subsit, atque illam Regi Castiliæ donando, quæ sua non sunt, etiam ex hypothese, donarit. Sed seridò. Vana illa sunt, & à communium ipsa corona fastu & usurpatione profecta; Quemadmodum etiam Mysteria alia apud Corn. à Lap. in *Zach. VI.* à ternarii numeri perfectione & S. Trinitatis figura, & triade omnium virtutum rerumque consummationem, quæ in Christo fuerit & suo modo in Pontifice esse debeat, significantem, atque etiam ab eo, quod Pontifex sit Sponsus & Princeps Ecclesiæ Victricis, Triumphatricis & Regnatricis; inani studio conquisita. Ut si quod heic mysterium subsit, nullum aliud sit, quàm quod sic etiam agnosci debet meretrix, quæ *in fronte sua scriptum* habet: *Mysterium Apoc. XVII. 5.* sed redeamus jam è diverticulo in viam. Fortè jam parata est processio ad Lateranum.

XLV. Antequam verò eam describat, sequentia adhuc narrat Author: Sed quoniam plerunque, antequam hac completa sint, hora est ^{ante Processionem} satis tarda; & longa ad Lateranum restat via; multaque ibi adhuc sunt peragenda: consueverunt aliquando Pontifices, & Patres sustentationis gratia aliquantulum cibi sumere: paratur refectio in atrio domus Archiepiscopalis Basilicæ pro Pontifice & Cardinalibus; pro aliis Prelatis in vicinis domibus ^{Processio ad Lateranum ipsa;} Canonicoꝝ. Coronato Pontifice veniunt ad refectioem, & interim parantur, quæ ad processionem sunt opportuna. Sumptâ refectioe Pontifex & omnes descendunt ad equitandum. Quo ordine, prolixè recenset, & inter alia de scala Papæ panno rubeo cooperta, quam portet equus albus ductus per unum ex parasfrenariis purpurea veste indutum; Qui postquam Papa ascenderit equum cum ista scala, vadat in ordine suo, dextra equi habenas, ^{sinist-}

sinistra rubrum ferens baculum. Sacramentum per familiarem Sacristæ equo albo manfueto, ornato, ad collum tintinabulum bene tinniens habenti impositum duci ait, quando Papæ equus per Imperatores, vel Reges ducendus aliquandiu esset! Priori Diaconorum tribuit, quòd ferulam in manu habens totam processionem ordinare debeat, & illà ordinatà equitare in loco suo. Procedit tandem, ita pergit, summus Pontifex super equum album faleratum coopertum à parte posteriori stragiola carmesina sub baldachino, quod 8. magni nobiles, sive oratores portant. Cum Papa per scalam, quam superius diximus, ascendit equum: major princeps, qui præsens adest, etiamsi Rex esset, aut Imperator, stapham equi Papalis tenet, & deinde ducit equum per frenum aliquantulum. Si Imperator, aut Rex soli essent, id est, non esset alius Rex: soli equum ducerent cum dextra manu; Sin verò esset alius Rex, dignior à dextra, alius à sinistra frenum tenerent. Si non sunt Reges, digniores ducant equum. Et postquam Imperator, Rex, sive alius magnus princeps aliquantulum equum duxerit: Substituantur alii duo magni nobiles eorum loco & mutantur. Si verò Pontifex non equo, sed sella veheretur, 4. majores principes, etiamsi inter eos Imperator, aut quivis maximus princeps adest in honorem Salvatoris Jesu Christi (scilicet honor ille, quem Christus se alienum esse semper voluit non institutus, imò usurpatoris in eo terminabitur!) sellam ipsam cum Pontifice humeris suis portare aliquantulum debent. Sed aderunt etiam 4. validi Pontificis familiares, qui pondus sustinent; Ita ut principes ipsi in signum piæ religionis, ac reverentiæ magis, quàm ad onus subeundum manus apposuisse videantur: qui etiam mutabuntur pro hominum & itineris dispositione. Similiter & 8. nobiles, qui Baldachinum super caput Pontificis ferunt, mutabuntur post aliquod spatium, & equos suos ascendentes in ordine suo equitabunt: eorum loco nobiles cives Romani usque ad Lateranum Baldachinum portabunt, mutabunturque per vices — Circa Pontificem aliquando ante, aliquando post equitabit marescallus sive soldanus Curie, cum 2. sacculis pecuniarum ante sellam, & ipsas pecunias projiciet super populum ad pressuram dimovendam, ut infra dicemus; Primum jactum pecuniæ faciet, cum Pontifex incipiet se movere, alium apud pontem Hadriani, tum in Area apud montem Jordanum. Inde in Area parionis, deinde alium apud S. Marcum, postea apud S. Adrianum, & demum ubicunque magnam pressuram apud Pontificem viderit, & ut facilius possit transire, ad partem transversam jaciat pecunias. Post Pontificem &c. Vice camerarius baculum in manu portat, & pertinet ad eum curare, ut ordo à priore Diaconorum datus servetur in processione — Cum

Ponti-

Pontifex pervenerit ad montem Jordanum : Judæi illi obviam veniunt, genusflexi legem Pontifici offerunt : lingua Hebraica legem laudantes & hortantes Pontificem, ut illam veneretur. Pontifex verò his auditis (rectè ait, his auditis, quando vix centesimus Hebræa intelligit!) in hanc sententiam respondet : (non intellexit, & tamen respondet, dictorum planè ignarus;) S. Legem, viri Hebræi, & laudamus & veneramur, utpote quæ ab omnipotente Deo per manus Moysi patribus vestris tradita est : Observantiam verò vestram & vanam interpretationem (cui simillima observantia traditionaria Pontificia!) damnamus atque improbamus &c. Sed quoniam nonnunquam accidit, ut Judæi, populi multitudine opprimantur, solent aliquando impetrare pro eorum securitate, ut hoc faciant super ante murali arcis S. Angeli in angulo ad viam, quâ itur ad palatium. Hic autem Lectori considerandum relinquo, quantopere Judæi illi scandalizari debeant, tum hostiæ, tum ipsius etiam Pontificis Idololatriæ cultu, & magna sub Christi crucifixi nomine in omni Pompa & luxu mundano hominum deceptione!

XLVI. Cùm Pontifex ad Ecclesiam Lateranensem pervenerit, descendit in porticum Ecclesiæ, & à Canonicis illius Ecclesiæ honorificè paratis, excipitur cruce. Descendit Pontifex ex equo; Prior Canonicorum Lateranensium offert crucem osculandam Pontifici, quam Diaconus Cardinalis accipit, & ad os Pontifici: cui prius Tiarā extraxit: ponit. Osculata cruce Pontifici ponitur mitra, & regnum datur in manibus Auditoris: Ipse verò Pontifex à Priore & Canonicis prædictis ducitur ad marmoream sedem ante portam principalem à sinistra stantem, quæ stercoraria appellatur, & ibi eum sedere faciunt, qui ita tamen sedet, ut magis jacere videatur, ad quem mox accedentes Cardinales elevat eum honorificè, dicentes: Suscitat de pulvere egenum, & de stercore erigit pauperem, ut sedeat cum principibus, & solium gloria teneat (quæ ultima verba de suo verbis Psalmistæ addunt; cum quibus aperte ludunt, cùm Pontificis elevatio neque sit gratiosa elevatio à Deo, ut ostendimus, neque humilis & egeni, quod patet ex tractatione de Cardinalibus, & Papa nolit sedere cum Principibus, sed sedere principibus stantibus, portantibus, procumbentibus; alium verò & antiquiorem sellæ hujus usum vide (Dissert. VII. Sect. 3. n. 36. 37. 38. 39.) Surgens Pontifex, accipit de gremio Camerarii sibi assistentis, quantum pugno potest complecti pecuniarum; Ubi tamen nihil prorsus sit argenti & auri, & spargit inter populum, dicens: Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo hoc tibi do (qui Scripturæ abusus adhuc manifestior est, & quem vel

Quæ apud Lateranensem agantur;

præmissa & sequentia clarissimè produnt, ut & cognitæ Paparum ingentes divitiæ. Cæterum si argentum & aurum non haberet, & tantum cuprum &c. neque tamen illud, quod in dicto Petri sequitur: *Surge & ambula*; præstare potest, miser certè esset Petri Successor ille, qualis reverà est, atque heic meritò imitamur Germanorum illud: *Rüpferein Belt / Rüpferne Soelmessen*: Cuprei Nummi, Cupreæ Missæ: Cuprei nummi, Cupreus Papa;) Pons ligneus recta linea à porta Ecclesiæ principali ad altare majus excitatur cum pluteis hinc inde pectoribus tenus altitudo circiter quinque pedum, latitudo sex aut septem, qui alteri ponti conjungitur simili modo constructo à porta, quâ ascenditur per Ecclesiam ad Sancta Sanctorum venienti, quod fit, ut Pontifex à populi multitudine non opprimatur, circa altare à gradibus, & supra omnia circumcirca tabulis clausa esse debent, ut per pontem tantum Capellam intrent. Præcedentibus igitur Canonicis & cantantibus: *Te Deum laudamus*: Pontifex cum Cardinalibus intrat Ecclesiam, & ante altare majus supra baldistorium procumbens sine mitra aliquantulum orat. Deinde surgens benedicit populo, dicens: *Sit nomen &c.* Inde cum mitra ascendens ad sedem eminentem sedens recipit ad osculum pedis Canonicos Lateranenses. Deinde Pontifex per ipsum pontem ascendit ad palatium Lateranum per portam, quæ est in Ecclesia. Et cum perventum fuerit in prima aula quæ aula Concilii appellatur; sedet Pontifex in sede sibi parata apud tabulam lapideam in Capite aule, quæ dicitur mensura Christi; (quam certè non habet Pontifex, licet habere videri velit; sed contrariam potius habet, ut porro ostendemus,) Et hinc inde apud eum stant Domini Cardinales. Prior verò Presbyterorum Cardinalium stans ante Papam convenienti intervallo cum Subdiaconis, auditoribus, Advocatis & Scriniariis facit laudes Domino nostro, ut fecerat Prior Diaconorum in S. Petro, incipiens: *Exaudi &c.* Prior Presbyterorum prædictus, & alii, qui faciunt laudes, stant detecto capite. Pontifex verò sedet cum mitra, alii Cardinales stant cum mitra. — Finitis laudibus, Papa procedit ad Capellam S. Sylvestri; Ibi ante portam Capellæ sunt duæ sedes porphyreticæ perforatæ; & ibi sedet Pontifex super primam; Ad quam prior Ecclesiæ Lateranensis accedit, & genuflexus dat Pontifici ferulam in manu in signum Correctionis & regiminis, & Claves ipsius Basilicæ, ac Palatii Lateranensis; in signum potestatis claudendi & aperiendi, ligandi atque solvendi. Surgit deinde Papa cum ferula & clavibus & sedet in altera sede porphyretica ad aliam partem, & ibi restituit eidem priori ferulam, & Claves, & ab eodem pæcingitur super planctam sedens cum cingulo quodam sericeo rubro, cum

bursa etiam sericea & rubra; in qua sunt 12. lapides pretiosi cum musco (quæ & ipsa est κακοζήλεια Judaica, cum illa & reliqua V. T. typica tantum fuerint, & ad Christum, Sacerdotem secundum ordinem. Melchisedek, respexerint;) Tum Pontifex praeinctus & sedens in gremio Camerarii capit denarios argenteos omnifariam, quotquot potest manu continere, & super populum spargens, dicit: Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in seculum seculi. Et hoc tertio facit. (Ita suam ipsemet justitiam & liberalitatem prædicans. Sed vanissime; Neque enim dat pauperibus, sed projicit proximis, sæpe ditissimis; Atque ex eleemosynis omnem istam pompam plus quam Regiam conficit, magno certe pauperum verè talium detrimento. Quin igitur potius dicat: Hæc omnia tibi dabo, si coram me procidens adoraveris Matth. IV. 9.) In istis 2. sedibus Pontifex sedet: ut in prima stercoraria. Ducitur deinde Pontifex ad Sancta Sanctorum, ubi supra faldistorium sine mitra genuflexus orat. Inde surgens cum mitra revertitur ad Capellam S. Sylvestri, in quam intrans sedet super sedem ibi paratam, tum deponit mitram, Chirothecas, Pallium, planetam, & assumit pluviale, & mitram simplicem, & sedens dat Presbyterium hoc modo; Cardinalibus 2. aureos & 2. grossos argenteos. Veniunt Cardinales, & profundè caput inclinant ante Pontificem, porriguntque ei mitram apertam, in qua Pontifex immittit pecuniam: Illi accepta pecunia manum Pontificis osculantur; pecunias capit Pontifex in gremio Camerarii. Alii Prælati genuflectunt ante Pontificem & accipiunt in mitra unum aureum, & unum grossum, & osculantur dextrum genu Papæ. Alii verò Prælati & Officiales accipiunt in manu tantundem, & osculantur pedem (Et ita omnes hos sibi emit mancipia sua futura;) Dato Presbyterio, Pontifex cum Cardinalibus ascendit ad Palatium Lateranense, & si non facit solenne convivium, deponit paramenta sua, intrat Cameram, quiescit, & prandet, seu cenat. Cardinales ducuntur ad Cameras ordinatas, quiescunt, recreantur & expectant Pontificem; Si vult redire ad S. Petrum eodem die. Sin autem, revertuntur.

XLVII. Et sic absolvimus Pontificiæ coronationis pompam, qualis ab Authore describitur; Et quæ certè magna est, & magni constat. Id quod unico Leonis X. exemplo colligi velim; in cuius coronatione tantus fastus fuit; ut uno die 100000. aureorum expenderebantur. Ut potiori, quàm Judas, jure quis heic atque de coronatione illius, qui aurum & argentum non habet pauperis Christi & Petri Successor, quærere & queri posset: Quorsum ista perditio? potuissent hæc dari pauperibus, & tum seriodici; Dispersit. &c. quod

Pompa
hæc coro-
nationis
magni
constat &
aliquando
infelix est.

ubi tantillum pauperibus erogatur, tantum inutili pompa consumitur, dicitur nonnisi ridiculè. Sed & infelix sæpe est illa coronationis pompa & cum multorum nece conjuncta. Ita enim primò de coronatione Clementis V. scribit Platina: Coronationi Pontificis interfuere & Philippus Rex Francia, ejusque frater Carolus nuper ex Italia reversus, Johannes Britannia Dux, qui ruina muri oppressus moritur, cum plerisque aliis, dum pompa Coronationis, ut fit, per urbem ducitur, Philippus quoque rex ea ruina aliqua ex parte debilitatus est. Pontifex autem in tanta trepidatione ex equo deturbatus, solum carbunculum ex tiara amisit, precii aureorum 6000. ut quidam scribunt. Recentius exemplum est Pii IV. de cujus coronatione ita Onuphrius in Vita scribit: Ei spectaculo magna vis hominum undique confluit. Pluverat tota ea nocte & diei parte, unde marmorei ante Basilicam Vaticanam gradus, & eorum praeinationes lubricæ admodum factæ erant. Ea re in solenni nummorum jactu, in eisdem scalis insignis hominum strages fuit, pecunias avidè eripere cupientium: nam neque se eo impetu sustinere à lapsu poterant, nec, si qui paululum titubassent, herere afflicti vestigio, aliique super alios cadentes miserè perierunt. Circiter XVIII. homines ea turba necati, supra XL. luxati & elisi, quod miserabile spectaculum fuit ac à quibusdam ad ipsius Pontificatus res gestas pro omine relatum. Omen certè in his similibusque exemplis est, atque interdum sic Deus ostendit, displicere sibi mundanum fastum, illum maximè, cui nomen ejus impiè prætexitur!

Paralle-
lismus in-
ter proces-
siones
Christi &
Petri ab
una, Pon-
tificum
verò ab
altera à
parte.

XLVIII. Sed quantum fastus ille Deo displiceat, magis adhuc apparebit, si parallelismum quendam inter Christi & Petri processiones ab una, & processiones Pontificum, qui utriusque Vicariatuum & successionem jactant, coronationis die institui solitas & hætenus descriptas, ab altera parte, instituerimus. I. Christus & Petrus illuc tantum iverunt, quò à Deo missi fuerunt; Sed Pontifices non possunt dicere, ex Dei instituto esse suas processiones coronationis die suscipi solitas, ut & ipsam coronationem à Deo non esse ostendimus; In utroque tamen haud parum situm esse censent. II. Christus & Petrus processiones suas instituerunt, maximè ut audirentur; Pontifices contra, ut viderentur. Et quod de Paulo II. Platina habet: *Inspicere tum ab omnibus volebat & admirari*; illud plerisque certè convenit; Atque eò etiam ipsa pompa luxuriosa spectat. III. Christus & Petrus ut plurimum pedites inceserunt; Pontifices ordinariò equis aut fellis vehuntur. IV. Christus super asinum vehabatur semel; Pontifices equis albis faleratis à parte posteriori stragiola:

g. ola carmesina coopertis utuntur. V. Christus & Petrus iter fecerunt in vestitu simplici atque communi; Pontificum hac etiam in parte luxus quemvis alium superat. VI. Christus & Petrus sine coronis & mitris pretiosis; Pontifices non sine illis. VII. Christus & Petrus sub idio; Pontifices semper sub baldachino per 8. portari solito. VIII. Christus & Petrus sine Sacramento, præter quod obvios conversos baptizârunt. Pontifices nunquam sine Sacramento, quo tanquam præsidio utuntur, licet minùs reverenter etiam in comparatione haberi ostenderimus. IX. Christus & Petrus cum Apostolis & fidelibus Ministris aliis; Pontifices cum luxuriosis Cardinalibus, ventribus plerunque pigris. X. Christus & Petrus cum plebeis proximè junctis, eò propioribus, quò melioribus; Pontifices cum terræ magnatibus, quâ talibus propius junctis. XI. Christus & Petrus sine armata manu; Pontifices non item. XII. Christus & Petrus in suis itineribus honorificè tractârunt magistratus, nisi valdè impii fuerint; Pontifices Christianos Imperatores & Reges usque adeò non honorant, & sic Cæsari, quæ Cæsaris sunt, dant, ut eos potius ad servilia ministeria sibi exhibenda damnent, & tanto ab iis cultu affici velint, quantum supremus Magistratus Dei in hac terra vicarius ne quidem à vilissimo subdito jure exigere potest. XIII. Christus & Petrus in suis processionibus usi sunt lingua nota; Pontifices utuntur plebi ignota. XIV. Christus & Petrus obambulârunt pauperes, Pontifices ditissimi; Illi acceperunt ex aliena liberalitate necessaria, hi malè projiciunt sua superflua; Illis corrupendis bona terrestria frustra adhibita sunt; hi non vano successu bonis terrestribus alios sibi emere student, sectatores futuros; Illorum paupertati hi in medio divitiarum suarum testimoniorum abusu illudunt. XV. Christus & Petrus in suis processionibus honorem indebitum repudiârunt, eum etiam, quem admittere potuissent, modestiâ suâ variè temperârunt; Pontifices contrâ omnibus modis indebitum imò illicitum honorem affectant, laudésque locis destinatis decantandas. XVI. Christi & Petri processiones alienissimæ fuerunt à fastu mundano, quem contrâ processiones Pontificum ubique spirant. XVII. Christus & Petrus ita obambulârunt, ut non habuerint, quò caput reponerent, & locum paratum rarò invenerint; Pontifices contrâ & sellis vecti mollissimè caput reponunt, & omnia ubique magnâ diligentîâ parata inveniunt, & ornata. XVIII. Christus & Petrus facillè sistebantur ab

auxilium implorantibus miseris, Pontifices contrà negligent in suis processionibus, quos ipsi miseros fecerunt, queritantes XIX. Christus & Petrus obambulârunt, ut ministrarent, Pontifices contrà ut sibi semper & in omnibus & ab omnibus ministraretur. Hinc XX. Christi & Petri processiones maximè aliis & variè utiles fuerunt; Pontificum contrà processiones non profunt nisi illis, qui nummos eorum projectos excipiunt; imò & illis, quando in pressura populi calcantur, & multis aliis eodem modo, & quatenus inutilis pompæ materiam privatione propria suppeditare debent, nocent. Et quando Christus & Petrus ille sua, hic illius potentiâ mortuis vitam dederunt, hi contrà vivis tam inutili pompâ eripiunt. Ut hic illud de Ignatio Loyola, occasione occæcati in festo Canonisationis igne artificiali nobilissimi juvenis prolatum: *Alii Sancti cæcos videre faciunt, Ignatius verò videntes cæcos reddit*; applicare liceat. Ista nempe sunt successorum horum fictitiorum miracula & beneficia! Neque etiam prædicando ædificant, iter facientes; Non Christianos, non Judæos, quos contrà plurimum scandalizant atque in infidelitate confirmant. Sique Petrus concione unicâ tria Judæorum millia ad fidem Christianam adduxit, ipsi contrà tribus processionum millibus ne unicum quidem Judæum converterent. Neque enim desunt authores fide dignissimi, qui plures Romæ Christianos Judaismum, quàm Judæos Christianismum amplecti testantur. Quis igitur hos haberet pro Successoribus & Vicariis eadem potestate præditis illorum? Quis non potius, visâ multiplici vel in his oppositione, judicaret, eos qui Antichristi, loco Christi, esse volunt, esse Antichristos, contrà Christum, Christo dissimillimos & in omnibus ferè manifestè contrarios?

Convivium Coronationis die tandem institui solitum,

XLIX. Quales etiam apparent in convivio, quod Author Libri Ceremoniarum n. 57. sub finem innuit & Sectione 3. totâ multis ita describit, ut dicat ante omnia, simile convivium feriâ quintâ in Cæna Domini celebrari solere, atque suâ ætate à Pio II. & Paulo II. celebratum esse. His præmissis, agit de paranda aula convivii auleis & pannis sericeis, aureisque; Et subjungit: *In capite aula erit suggestus, ad quem triplici gradu ascenderetur, longus pro latitudine aula; in medio surget quadratus thalamus palmi altitudine; Super quo mensa paratur Pontificis; apud parietem erit sedes Papalis, ad quam parvo & deinde magno scabello ascenderetur; ornabiturque sedes cum panno aureo pendente supra caput, mensa erit alsa ad justam proportionem sedentis à sinistra*

sinistra super suggestum. Parabitur alia mensa pro credentia Papæ cum vasis aureis & argenteis vino & aqua & aliis consuetis — A dextra parte aula infra suggestum parabuntur mensæ pro Episcopis, & Presbyteris Cardinalibus, & paulò inferius, pro aliis Prelatis. Et pro Cardinalibus erunt aliquantò altiores, & sedilia habebunt gradum unum, super quem tenebunt pedes Cardinales. A sinistra è regione mensæ Cardinalium parabitur mensa pro Diaconis Cardinalibus ejusdem altitudinis & cum gradu. Et inferius alia mensæ pro Oratoribus, nobilibus & officialibus in fine aule, vel in aula præcedente, si erit commoda, parabitur magna credentia cum pluribus gradibus ad magnificentiam, & alia super longam mensam cum vasis, quibus in communis (commune) utentur. Si huic convivio interesset Imperator, paratur pro eo sedes ad dextram Pontificis & mensa super plano suggestus, super quam solus comedet Imperator. Sedes habebit scabellum parvum viride & erit ornata panno aureo, non tamen habebit pendentem supra caput; Similiter parabitur pro eo credentia juxta credentiam Papæ à sinistris. Si verò adesset Rex aliquis, paratur credentia pro eo paulò remotior ab ea; Sedes verò nulla paratur, quia sedet in mensa post primum Episc. Cardinalem — Cardinalibus singulis sufficiunt quaterni ministri, quorum unus vinum propinet, alter carnes contingat; alter de cultello fercula inferat, quartus prægustet vinum & aquam & alia subministret. Pontifici servire solent nobiliores, qui sunt in Curia Laici; etiam si sint fratres aut filii Regum, præsertim in illorum præsentia. Pontifex igitur cum paramentis Pontificalibus, si celebravit illa die usque ad Dalmaticam inclusivè, & cum sandalis inclusivè; & cum sandalis indutus, supra Dalmaticam manto rubro aperto à parte anteriori & mitram habens in capite supra favonem medius inter Diaconos ducitur ad mensam. Cardinales & Prelati omnes habent superpelliceum super rochetum, sive supra vestes sui ordinis, si sint religiosi, & mitram albam in capite. Supra superpelliceum Cardinales & Prelati seculares habent mantellum sine cauda apertum à parte ante, & coloris violacei sive obscuri. Religiosi verò coloris sui ordinis, sed eodem modo apertos. — Aderunt familiares Pontificis & alii servitores in copia. Aderunt etiam servientes armorum bene ornati cum suis baculis argenteis, qui præire debent ante portantes fercula, & removeere multitudinem à via, Magister sacri hospitii & magister domus provideant in tempore de modo & ordine ferculorum; De servitoribus, qui prius, & qui posterius, & quodlibet mensa habeat præfectos suos. Quæ verò prius, quæ deinceps, & per quos ferenda, & sic de aliis rebus opportunis. Pontifex remotà prius mensa ad partem, sedeat in sede cum mitra & mantum post collum aper-

tum,

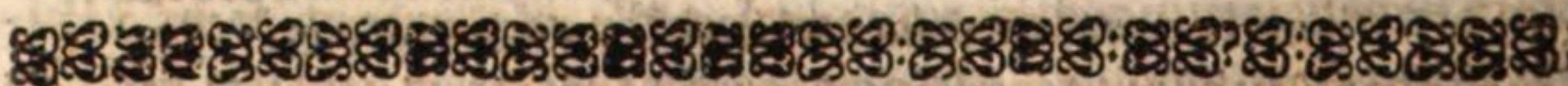
rum, ut nihil ante pectus dependeat; Cardinales, Principes, & Prælati, & alii convivæ stent ante mensas paratas. Nobilior Laicus etiam Imperator, aut Rex aquam ad lavandas Pontificis manus primò ferat hoc ordine. Magister sacri hospitii cum clerico Cerimoniarum, quem adesse oportet in ordinandis his rebus omnibus, cum servientibus armorum. Et si Imperator aut Rex aquam ferre debet cum aliquibus etiam principibus sociatis; Imperatorem aut Regem ad credentiam ducit. Si est nobilis inferior, solus erit & in credentia aquam prius à ministris probatam accipit in pelvibus, fertque consuetis Cerimoniis ad Pontificem, præeunte uno ex Auditoribus cum manili ad tergendum manus. Prior Episcoporum Cardinalium, & duo Diaconi assistentes, depositis in manibus servitorum mantellis & mitris, sic in rochetto serviunt Papæ, dum lavat, Episcopus aquam cum portante infundendo, & Diaconi mantile, quod ab Auditore acceperant, hinc inde tenendo. Dum Papa lavat manus, Prælati & Laici omnes genuflectunt, Cardinales & Prælati stant capite detecto. Cum Papa laverit, reaptetur mensa ante eum, & tres Cardinales, qui illi servierant, capiunt suos mantellos, & mitras & vadunt ad loca sua; & Imperator apud sedem suam primò stans lavetur suis Cerimoniis, deinde Cardinales Domini laventur stantes ante mensas cum mitris in capite, post eos laventur Prælati stantes sine mitris, & seculares (si qui sunt) detectis capitibus. Stabunt ante mensas lavantes eo ordine, quo sedere debent in mensa; Prior Episcoporum in Capite ad dextram: Si aderit Rex aliquis, erit in secundo loco, si plures Reges, mixti cum primis Cardinalibus, primò Cardinalis, deinde Rex successive. Si erunt mixtim Principes, aut Filii, vel Fratres Regum. Si non serviunt Papæ, debent sedere inter Diaconos Cardinales, vel post eos, pro eorum dignitate & conditione; primogenitus autem Regis, quia Rex futurus putatur: post primum Presbyterum Cardinalem erit; Sed nullo modo inter Episcopos. Et hoc tam in convivio, quàm aliis actibus publicis: quamvis nostro tempore aliquorum sive ambitione, sive ignorantia aliquando sit servatum contrarium &c. Si quæ sunt contentiones de præsidentia, componantur; si nolunt componi, ambo contendentes honestè jubeantur exire; Si tamen esset colorata contentionis causa, & non temeraria, quia tunc solus temerarius ejiciendus esset. Tales certè Vicarius Christi non hortabitur quemadmodum Christus, ut ultimo loco assideant; Sed quia ipse primos accubitus amat, amat amantes & tolerat, & sollicitè primos accubitus disponit! Subjungit Author, Imperatorem Græcorum, ut Regem tantum tractari. De portandis ferculis: Primum portabit nobilior Princeps, sive Imperator sive Rex sit &c. quod capit extra portam aula convivii ab aliquo familiari Pontificis.

Pontificis; alii inferiores pro ferculo ad coquinam vadunt. Magister Sacri hospitii & magister domus baculos in manibus tenentes, & in habitu sibi conveniente deducunt portantes fercula, quæ quidem fercula ad Pontificem & Imperatorem tantum cooperta portari debent, Regibus & aliis debent, antequam appareant in conspectu Papæ, detegi. Item in præsentia Pontificis nulli omnino sit publicè prægustatio, nisi ipsi Pontifici, & Imperatori tantum. Usque in finem convivii legitur aliquid à Subdiacono de S. Scriptura. Cum Pontifex biberit, consueverunt omnes adstantes præter Episcopos & superioris dignitatis viros genuflectere, quod servari nostris temporibus vidimus, inquit Author, quamvis in nullo ceremoniarum libro id legamus. (Huc pertinet, quod Author Vitæ Sixti V. testatur, bibi in sanitatem Pontificis à geniculis;) Epulis abundè subministratis, sic pergit Author Ceremonialis, fit secunda lotio manuum: & tunc secundus nobilis laicus portat aquam consuetis ceremoniis, prior Episcoporum Card. & 2. Diaconi dimissis mantellis & mitris, ut supra, lavantur. Unus Cardinalis servit alteri de mantili. Ponuntur deinde confectiones, sive species, — & demum finito convivio lector dicit: Tu autem Domine miserere nobis; nisi sit in cæna Domini, quia tunc non profertur. Tu autem. Surgit Pontifex sine mitra, assistunt ei Diaconi, & redduntur gratiæ, ut in ordinario. Omnibus completis, reducit Pontifex ad Cameram suam. Ultimò dicit Author: Advertendum, quod nunquam in convivio Pontificis admittuntur mulieres, etiamsi Imperatrix, Regina, vel Pontificis consanguinea esset. Bene se res haberet, si publico privatum, manifesto occultum responderet, & non ad illegitimi tori societatem à multis admitterentur, quibus mensæ publica communio denegatur! De quo Dissert. VII. ubi de vitiosis eligendorum & electorum qualitatibus, visum est. Ita nempe solent hypocritæ, minora eaque ex parte licita negant, graviora, & per se turpia largâ manu concedunt!

L. Nihil restat de ceremoniis, Pontificis Romani electionem proximè consequentibus, nisi quod Author Sect. 4. indicat, *quamam mutantur, si coronatio Pontificis fiat extra urbem.* Quia autem illud ad rarò contingentia pertinet; & à longo tempore nunquam contigit; & levis est in nonnullis tantum variatio breviter ab Authore ipso indigitata; eam nos innuisse contenti sumus; Quædam duntaxat ad convivium solenne Pontificum n. præced. descriptum brevissimè adhuc annotaturi; Nempe, ut ab initio numeri diximus, porro ostendit dissimilitudinem inter Christum & Pontificem.

Annōta-
tiones bre-
ves ad il-
lud con-
vivium
& tracta-
tionis de
confe-
quentibus
ceremo-
nialibus
Et conclusio.

Et quando Pontifex, qui Successor & Vicarius Christi vocari cupit, se talem cibatione, illi, quâ Christus suos Auditores bis, cibavit, simili, probare posset, & maximè ab initio muneris illud facere deberet, contra, populo Christiano vacuis ventribus & latrantibus post longiores pompæ moras stomachis dimisso, neque invitatis, quos invitandos esse Servator dixerat, *cæcis &c.* mundi magnatibus & otiosis Sacerdotibus convivium exhibet, in quo post longas de primo accubitu anxie quæsito contentiones non multos paucis, sed paucos multis & abundè subministratis epulis cibat, non tantùm à miraculo, sed etiam à temperantiæ legibus alienissimus; Id in convivii sui circumstantiis omnibus unice agens, ut sua & reliquæ rasæ cohortis præeminentia strenuè promoveatur; Quam & ita promover magna cum Christianorum Regum, Principum & Magistratum reliquorum injuria & ignominia sese cum suis super illos omnes longè efferens; quemadmodum & luxu Reges superare contendit, & mundano fastu, cui similem frustra in orbe quæras. Et sic, quod ab initio Dissertationis hujus diximus, valdè vitiosa sunt Electionis Romanorum Pontificum. consequentia, primò ceremonialia.

SECTIO POSTERIOR,

In qua,

De Electionis Pontificum Romanorum consequentibus à Ceremoniis diversis agitur;

Breviarium.

I. Transito & divisio consequentium non-Ceremonialium; II. Consequens Electionis est, quod ipsi etiam Pontifices mutantur; III. Causa mutationis in simulatione Electionem antecedente ostenditur; IV. Mutatio respectu Amicorum; V. Mutatio omnis deberet esse in melius, sed mutantur in deterius; VI. Quod respectu morum probatur; VII. Fidei respectu non ita mutantur, ut infallibiles fiant; VIII. Interdum pessimè mutant opiniones saniores ante Pontificatum defensas; IX. Statum ita mutant, ut miserrimi fiant; X. Mutantur etiam eorum consanguinei per Nepotismum, qui declaratur exemplis Iohannis XVI. & Nicolai III. XI. Bonifacii IX. XII. Sixti IV. XIII. Innocentii VIII. XIV. Alexandri VI. Pii III. Leonis X. Clementis VII. Pauli III. XV. Iulii III. Pii IV. XVI. Gregorii XII. XVII.

XVII. Sixti V. XVIII. Urbani VII. Gregorii XIV. XIX. Innocentii IX. Clementis VIII. Leonis XI. XX. Pauli V. XXI. Gregorii XV. XXII. Urbani VIII. XXIII. Innocentii X. XXIV. Alexandri VII. XXV. Nepotismus tamen à nonnullis reiectus fuit; Quod probatur exemplis; XXVI. Clementis IV. & Nicolai IV. XXVII. Benedicti XII. XXVIII. Adriani VI. XXIX. Marcelli II. XXX. Pii V. Ex recentioribus unius & alterius; Iudicium de horum abstinencia; unâ cum exemplis aliis recentissimis in contrarium. XXXI. Maxime hic vitiosum, quod tanta est Nepotum potestas, & omnia quasi soli peragunt; XXXII. Minimè plerumque apti; XXXIII. Auri cupidissimi; XXXIV. Qui multum nocent sibi & Pontificibus; XXXV. Ecclesia plurimum; XXXVI. Brevem habent usurpationem, tristes exitus; XXXVII. Hinc, quando de aliquo eligendo agitur, prima est Nepotum consideratio; XXXVIII. Vitium in Nepotismo propius notatur; XXXIX. Mutatio rerum Electionem consequens, vitiosa & illa. XL. Conclusio totius operis.

I. **S**I juxta Dissertationis hujus Sectionem priorem Ceremonialia Electionis Pontificum Romanorum consequentia eam parum commendant, haud magis certè eam ornant consequentia proxima reliqua. Quæ in mutatione, quam illa post se trahere solet, nunc tandem exhiberi, instituti ratio postulat. Mutatio illa duplex animadvertitur, & personarum, & rerum. Personæ, quæ statim post electionem mutantur, sunt vel Pontifices, vel eorum consanguinei; De reliquis, quos recens electi Pontifices vel deprimunt, vel extollunt, ut nihil seorsim dicamus. De illorum primò mutatione agendum est, utpote quæ fundamentum est mutationis in reliquis, & personis & rebus.

II. Pontifices igitur recens electi mutantur. Nomina eorum mutari suprâ vidimus, sed in nominibus mutatio neutiquam terminatur. Ipsi etiam mutantur, non essendo medesimi huomini &c. dum non sunt iidem homines, qui eliguntur, & qui Pontifices sunt. Sed simul cum statu & nomine ipsam etiam naturam mutant. Et saepe difficile esset 2. homines invenire studiis magis dissimiles, quàm à se idem differt in Cardinalatu & Papatu; ut Nobil. Sandis Relat. dello stato della Relig. c. 31. loquitur. Sic etiam Author Vitæ Sixti V. p. 376. testatur, quod mutant consuetudines, volitiones & cogitationes, quas habuerant in Cardinalatu.

III. Causa mutationis est simulatio electionem antecedens; Quique simulârunt, ut obtinerent, alii necessariò apparere debent, postquam jam obtinuerunt, quod antea quæsiverant. Nullum enim simulatum & affectatum, ut nullum etiam violentum, est diuturnum. Mutatos igitur fuisse omnes illos præsumendum est, de

Transitio
& divisio
consequen-
tium
non-Cere-
monia-
lium;

Conse-
quens Ele-
ctionis est,
quod ipsi
etiam
Pontifices
mutan-
tur;

Causa
mutatio-
nis in si-
mulatione
electio-
nem ante-
cedente

ostendi-
tur;

quorum simulatione suprà egimus. Et quando Sixtum V. omnibus aliis in simulando palmam præripuisse antehac ostendimus, eundem etiam mutationis hujus exemplum jam exhibebimus; Quippe fuit, eodem Nobil. Sandis. ibidem testante, *il più sommessò &c. maximè submissus & humillimus Cardinalis, Papa generosissimus & spiritus altissimos gerens. In suo Cardinalatu servus & mancipium Hispaniæ; In Papatu ejusdem inimicus periculosissimus, quem unquam in mundo habuerit. Paucis, in Cardinalatu suo erat ignominiosè habitus, ut vilis Monachus, in Papatu cultus tanquam Princeps magni valoris & spiritus. Addit: Nemini mirum videri debet istud discrimen; quando tam contraria sunt media consequendi & gerendi Papatum; in uno namque statu se accommodant humoribus omnium aliorum; & in altero expectant, ut omnes se accommodent humoribus suis; Quibus accedit, quòd benevolentia Principum unica via est Papatum consequendi, sed eorum nimia potentia medium eundem destruendi. Atque tandem notat, mutabilitatem hanc facere, ut Principes desiderent tranquillæ naturæ hominem, qui non sit ex metallo volatili. Et pœnituit, juxta Authorem Vitæ Sixti V. p. 2. p. 160. Hispanos, quòd elegerunt hominem, qui vixerat cum cruce, & videbatur mori velle cum gladio. Tunc se deceptum sentit mundus, qui decipi voluit, quia tunc nebulæ simulationum abeunt! Exemplo etiam Julii II. de quo Macchiavellus Princip. cap. XVI. *Après, qu'il eut fait son profit du nom de liberal, il en quitta depuis les actions, afin de pouvoir faire la guerre au Roy de France; Id est: Postquam ei profuisset liberalis elogium, ex illo tempore actionibus liberalibus abstinuit, ut bellum Regi Gallie inferre posset.**

Mutatio
respectu
Amico-
rum;

IV. Tunc frustrà est beneficiis electos cumulasse; Tunc nihil juvat, eos amicos antea habuisse. Quod & Lottinus in Dissert. de Conclavi monuit, & Author Conclavis Alexandri VII. experientiâ confirmatum esse docuit; *L'esperienza ha dimostrato &c. Experientia ostendit, inquit, quòd in Papa (qualiacunque ejus antehac facta fuerint) semper pravalet desiderium dominium Ecclesiasticum amplificandi, saltem successoribus, quacunque acceperat, relinquendi; Addo, desiderium, suos bene ditandi. Hinc etiam Fridericus II. electione Innocentii IV. parùm delectatus est, atque gratulantibus amicis, quòd amicus electus esset, respondit; Sinibaldum Cardinalem ex amico optimo in hostem acerrimum ob Pontificatum mutatum esse; Platina in vita narrante. Hinc pariter de Innocentio X. Magnus Hispaniæ Minister dixit; *Che il Rè voleva ben haverlo per amico, mà non per Papa; Id est; Re-**

gem equidem velle eum amicum habere, sed non Papam; Sic innuens, amicum non manere Papam factum, ut nec Gallus manere dicitur vicinus factus. Quemadmodum etiam MSC. Italicum habet: *Hispania Regem à Papa inimico mortaliter odio haberi, ab amico timeri, nunquam amari &c.* Similes igitur sunt tales electi Pontifices, illi, de quo referunt, eum, postquam Magistratum adeptus esset, omnibus suis amicis pristinis renuntiasse; Quamvis consanguineis renuntiare planè nolint. Utut autem sic amicorum & beneficiorum obliviscantur, injuriarum tamen contrà porrò memores perhibentur. Ita enim Macchiavellus *Princip. cap. VII.* occasione Cæsaris Borgiæ in electionem Julii II. consentientis ait: *C'est une simplicité &c. simplicis est, credere, recentia beneficia apud Magnates inducere oblivionem veterum injuriarum & irarum. Proin Dux multum in creatione Julii II. quæ eum planè perdidit, aberravit.*

V. Quando autem mutantur electi Pontifices, utrum in melius, vel in deterius mutantur, plenius jam atque distinctius dispi- ciendum est. Mutationem in melius postularet utique species col- lati muneris. Quid enim? Annon in melius mutari debet electus in Vicarium Christi, Monarcham, Sponsum & Caput Sanctæ Ec- clesiæ? Quando ab infimis etiam Ecclesiæ Ministris requiritur, ut profectus eorum manifestus fiat omnibus; ut non frustra donum acceperint, & ut dignè ambulent vocatione tum generali, tum spe- ciali? Sed quicquid fieri debeat, & quicquid etiam in Vigilio (vide Schisma ejus) Baronius jactet, atque quasi requirat ibidem, certum est, Pontifices electos à longo tempore plerunque in deterius ma- nifestè mutari; Nomina egregia quidem assumunt electi, sed no- minibus rem sæpissimè contrariari jam suprà ostendimus brevi- ter; Atque illis proin applicari potest: *Proficient in malo.* Mores quod spectat primò, heic certè, si usquam alibi, valet: *Horres morres; Honores mutant mores;* Sed, quod ex parte Regiminis Electitii malum est, ma- ximè ubi unus cum potestate absoluta præesse debet, in pejus. Id quod Roma jam olim experta est, Tiberii, Neronis, & aliorum, qui in privata fortuna optimi visi, potestate deinceps publica ad huma- ni generis perniciem pessimè abusi sunt, exemplis; Et hodienum atq; ab aliquot seculis in Pontificibus sæpissimè experiri debuit; neq; Roma tantum. Et eò magis in Pontificibus, quod ex humili sæpe statu ad istam sublimitatem exaltantur, sed gravius nihil est humili, *cum surgit in altum.* Eidem assertioni nostræ plenissimam equidem

*Mutatio
omnis in
melius fie-
ri debe-
ret; sed
mutantur
in dete-
rius;*

facere possunt, quæ Dissert. VII. Sect. VII. de vitiosis Pontificum qualitatibus diximus; Pauca tamen adhuc eaque magis specialia heic addidisse juvabit.

Quod re-
spectu mo-
rum pro-
batur;

VI. Eos non in melius mutari, ex eo patet, quod de habentibus malos ante electionem affectibus, semper præsumitur atque timetur, eos illis porro indulturos; Hinc illorum electioni ab iis, quorum ceu antehac offendentium interest, omni studio resistitur. Sic in Conclavi Pii V. noluerunt quidam Moronem, timentes, eum, cum antea ob hæresis suspicionem incarceratus fuisset, inimicitias ulturum; Quem suum metum etiam cum Pauli IV. in Caraffis exemplo defendere noverunt. Contrà manifestissimis exemplis eos in deterius mutari probatur. Nonnulla duntaxat afferre lubet. Clementi VI. Franciscus Petrarcha tribuit, eum laudatum fuisse, antequam hoc Fortune culmen ascenderet, in quod evecti circumstrepentibus adulantium turbis vera laudis iudicium amittant. De Innocentio VII. scribit Paulus Langius in Chronico Citizensi, minus justè, minusque laudabiliter eum dominium urbis exercuisse, quoniam illa temporalium adfluentia obficiunt haud parùm spiritualibus, neque Petri Successor, ipse Papa ejusmodi periculosum temporale dominium sumpsisse debuerat. Eidem ante Papatum Cosmato dicto Janus Vitalis in suis Elogiis sequens Epitaphium posuit:

Innocuus, Cosmate, venis ad pascua Petri;

Ex Pastore dehinc factus es, ecce, lupus!

Ut simul Innocentius esse desierit, & vocari cœperit! Julii III. mutationem ingenuè describit ita Onuphrius in vita: Quod si vita, quam privatus egit, institutum, Pontificatum quoque adeptus, constanter quoque servavisset, multa, quæ eo tempore depravata erant, in meliorem haud dubiè formam essent restituta. Qui namque occupationibus totus intentus Cardinalis veluti furtim voluptates sequebatur, Pontifex factus, votorum jam omnium compos, abdicatâ rerum curâ hilaritati & genio suo nimium indulgit, usque adeò homines præmiî spe potius ad virtutem amplectendam, quam ipsamet virtutis pulchritudine accenduntur. Paulus IV. narrante in vita Onuphrio, timentibus severam reformationem vetus illud usurpavit: Uxorem non habentes sæpe verberant. Pii IV. exemplum vide Dissert. VII. Sect. 7. n. 65. cui Onuphrius in Vita præter alia tribuit, quod egregius vita famâque fuerit, quoad privatus, vel in Magistratibus prioribus sub Pontificibus vixerit. In Conclavi Sixti V. Savelli non obtinuit, quia ejus superbia, de qua præsumebant, multum in Pontificatu au-

ctum

etum iri, magnos & parvos deterrebat. Urbani VII. sibi antea conjunctissimi morte post 13. dierum Pontificatum intellectâ, Paulus Sarpus Venetus, ut in Vita p. 32. habetur, *senza alcun segno d'alteratione, sine ullo alterationis signo*, dixit: *Ideo raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus.* In Conclavi Leonis XI. ex simulatione Baronii colligerunt, *ch' ancor egli &c.* ipsum quoque, si Papa factus esset, se accommodaturum fuisse communi vivendi generi, cum illa statim dominationis vis appareat irresistibilis, ut homines plerunque morum corruptionem sequantur. In Urbano VIII. primus electionis fructus fuit, quod mentitus est, licet enim omnia ad electionem suam disposita noverit, tamen de nomine interrogatus respondit, *se, cum crediderit, se Cardinalem in cellam rediturum, de nomine Papæ necdum cogitasse.* Sed & mutationem ejus in deterius MSC. Italicum confirmat; Videbatur, inquit Author, *Angelus bene educatus & pietati consecratus; Verum similis fuit argento buono e bello; Ma posto à Paragon poi su l'incade. Non restava alla botte di martello. Id est: Examen non sustinuit.* Imò in genere subjungit: *Religiosi hi in Novitiatu ne veniale quidem peccatum committunt, sed professione factâ neque abyssos mortalium, neque ipsum infernum curant; dum privati sunt, imperio digni videntur, sed in imperio, ne minimis quidem; Dum querunt, — sed quam primum obtinuerunt; omnes primò Sersafini videntur &c.* De Alexandro VII. vide Dissert. VII. Sect. 7. n. 71. Quæ exempla non tantum facta referunt, sed & ex parte causas atque rationes explicant. Atque ita mutantur Pontifices electi respectu morum!

VII. Fidem quod attinet, sequaces, eos optimè mutari atque insigni Metamorphosi ex fallibilibus infallibiles fieri, dictitant; Sed vana certè jactantia; Quis enim infallibilitatem fidei usurpatoribus talibus atque ita electis, & quidem vi talium electionum convenire ratione illæsa arbitretur? Et quis tantum respectu fidei profectum iis tribuat, quando eos tam malè in moribus proficere manifestum est? Et quando patet, ignaros antehac, rerum Divinarum manere ignarissimos? Et quid quæso est ex recensitis omnibus, unde quis meritò tantam prærogativam derivare queat? Non, non; clamant omnia, talibus infallibilitatem fidei minimè omnium competere, Pontificum ratione fidei mutationem non ad illum terminum pertingere! Quemadmodum & ea, quæ Dissert. VII. Sect. 5. n. 15. seqq. attulimus, satis probant, Cardinales eligentes ipsos talem mutationem Pontificis futuri haud credere.

Fidei respectu non ita mutantur, ut infallibiles fiant;

*Mutant
tamen in-
terdum
opiniones
saniores
ante Pon-
tificatum
defensas;*

VIII. Mutantur tamen fidei etiam respectu; atque alia credere incipiunt nonnulli, saltem docere, quàm quæ antehac crediderant, docuerant. De quibus egregiè M. Ant. de Dominis de Rep. Eccl. l. IV. c. 10. n. 96. ubi probat, eos, qui magnum Romæ Papatum suis tueantur & extollant scriptis, contrà conscientiam id facere, ita scribit: Cum prius durissimè de Papatu sentiret, in ipsa tamen, quam liberè loquentes sugillârunt, Cathedra, absque ulla illius, quam prius frenare voluerunt, potestatis correctione & moderatione, pleni Papa, ut alii, sederni. Et aliquis eorum, etiam scriptis fœdam canere palinodiam adversus propriam prius explicatam sententiam non erubuit. Talis fuit Æneas Sylvius Bulla Retract. Pii II. tom. I. Conc. (ubi inter alia ait: Tuebimur antiquam sententiam; nempe de Conciliorum superioritate; Ita ut Pontificum sit, post electionem à sententia antiqua deficere!) Gerbertus, qui, ut vidimus, vidimus & nos, adversus Papatum seriò aliquando disputavit, ad Papatum tamen evectus & factus Sylvester II. Papatum plenum exercuit. Ita Guido Viennensis, qui in Concilio Viennensi Gallicano, ut supra c. 8. n. 67. vidimus, Papæ minabatur, se ab ejus obedientia discessurum, si contrà, quàm ipsi Galli statuisent, aliquid fecisset, jam factus Calistus, plenum & ipse Papatum voluit & exercere & habere. Quà hæc hi dicentes, illa gesserint, conscientia, judicent pii viri, imò Deus. Addimus ex Authore des Nouvelles de la Republique des Lettres T. II. p. 382. 383. de illo ipso Pio II. five Ænea Sylvio, cujus jam jam mentio facta est, & qui in Concilio Basileensi, cujus actus duobus libris descripsit, Scriba, abbreviator literarum Apostolicarum, ex 12. illis, qui Concilii Censores instituti, unus, Concilii nomine sæpius hinc inde Legatus, particeps ac Princeps omnium gestorum, Legatus etiam Felicis Papæ nomine ad Imperatorem Fridericum fuit; quòd Curia Romana nihil omiserit ad missum ab Imperatore Romam in partes suas trahendum, pour gagner un Ecrivain si hardi, inquit de Varillas. La Minorité de St Louis &c. Elle l'interessa dans les abus, dont il se plaignoit &c. Utiles ei, eodem porrò narrante, fecit abusus, de quibus antea conquestus erat, dedit Beneficia, pensiones, pileum Cardinalium, & munera potiora. Ita ut sensim sine sensu animum contrà curiam mitigârit suum, atque eam ex parte, quâ placere poterat, aspicere consueverit, & jucunditates, quibus fruebatur, tandem planè omne durum in animo emollierint, & ipse plenè ad eos transierit, quibus antea insensus erat, hâc solâ, quòd non citius ita egerit, pœnitentiâ; Neque enim tantum deliciis Romanis inescatus in gratiam Nicolai Felicis sui abdicationem

tionem cauponatus est, eam ob rem à Nicolao Episcopus, à Calixto Cardinalis creatus, sed & Papa factus in Bulla citata, cujus initium: *Execrabilis*, sententias suas priores & quorumvis appellationes à Papa ad Concilium vanas, execrabiles, pestiferas & irritas pronunciavit, suscipientesque non nisi in articulo mortis absolvendos excommunicavit, Universitates etiam, Collegia & cetera corpora eatenus interdicto subjecit, omnesque omnino poena lese majestatis reis & hereticis debite subjecit; Atque in altera, quæ incipit: *In minoribus* Universitati Colonienfi An. 1463. scripta, pœnitere se professus est, quod Dialogum & alios quosdam libros scripserit pro autoritate Concilii, Ecclesiam Dei se ignoranter, sicut Paulus fecit, scilicet, persecutum fuisse, jam vero Pontificis autoritatem supra Ecclesiam declarare, eumque supremum ejus Monarcham, cujus peccata judicio Dei relinquenda, à nemine judicanda sint. Addimus Adriani VI. quem tamen non satis mutari potuisse, supra vidimus, exemplum; Mutatum enim tamen quadantenus (quis enim Papatûs vi transsubstantiati vae plenè resisteret!) fuisse, arguit, quod, nonnullis ei ob oculos ponentibus, eum antehac contra pluralitatem beneficiorum vehementer declamasse, respondit: *Cum infans essem, loquebar ut infans & habebam proposita infantitia, sed jam postquam vir sum, ut vir loquor, & sentio.* Vel potius ei, ut & reliquis, contigit idem, quod Doctori cuidam, apud Authorem Fasc. Temp. Zelum etiam præ se ferenti atque vehementer quoque contra eosdem abusus declamanti, contigisse ajunt; Ad consilii quippe: *Date ei unam bonam proposituram, & bene pacatus exit;* executionem, zelo plane extincto, atque jam alius factus statim respondit: *Non bene intellexi hanc materiam, præter modò.* Tale nempe est Demosthenis, vel caninum offa projecta silentium, injustissimum, cum manifestum sit, tales à fide optima ad pessimam, ad pessimam saltem & carni suæ, affectibus suis, usurpationi jam suæ accommodatam doctrinam transire, similes etiam illis, qui antequam Magistratum adipiscantur, Magistratûs acta quævis virgula censoria notare, ipsi electi præ aliis, saltem cum aliis impingere solent; sed in hoc dissimiles, quod à dignitate illegitima seducuntur. Contra non est ista, ô viri, neque illa in reliquis mutatio vestra similis mutationi Saulis, qui Rex à Vate declaratus cogitationes Regia Majestate dignas alius factus statim habuit; neque similis est mutationi Apostolorum, quorum successionem jactatis, sed quos simplices antehac piscatores, injustos ex parte publicanos, mox orbis stupens doctissi-

mos, facundissimos juxta atque piissimos Evangelii præcones audivit, vidit; neque similis est speciatim, quicquid Pius II. impie suprà garriverit, mutationi Saulis sub initium novæ Ecclesiæ furentis, sed in Paulum (ast quot & quanta dico, dum Paulum dico?) statim post vocationem mutati; neque tandem similis Cypriani, Augustini & aliorum Ecclesiæ primitivæ Doctorem mutationi; quia nempe non ut illi, ad bona bene & à Deo vocamini.

*Statum
mutant,
ut miser-
rimi fiant;*

IX. Mutationem duplicem in Pontificibus hætenus ostensam sequitur & ex parte etiam constituit mutatio statûs illorum, quâ, non quidem ex magnis in mundo maximis, ex Cardinalibus Papæ (quod facile concipitur;) sed ex minùs miseris magis miseri, miserrimi fiunt, dum Papæ fiunt. Mirum de Capite Ecclesiæ & Vicario Christi effatum, sed vel ex ipsa Pontificum confessione verum tamen. Divitias maximas & fontes sub pietatis prætextu acquirendi inexhaustos acquirere cum Papatu videntur; acquirunt etiam, sed quæ non sufficiunt, non satis faciunt. Crescunt equidem nummi, sed crescit etiam amor & quæsitâ necessitas habendi; Et, ut in hydropico:

Quò plùs sunt pota, plùs sitiuntur aqua!

Id quod ingenuè Alexandrum V. factum esse ajunt, quòd nempe ex Episcopo divite, Cardinalis pauper, ex paupere Cardinale Papa mendicus factus sit. Sed & reliquam miseriam conjunctam Gregorius M. jam indigitavit, & præter alios Adrianus VI. confirmavit, cujus apud Onuphrium, in Vita sequens Epitaphium: *Hadrianus VI. hic situs est, qui nihil sibi infelicius in vita, quàm quòd imperaret, duxit. Quatitque parte, inquit, elogium verum dixit. Quippe nunquam ei in Pontificatu ita bene fuisse annotari poterat, quin intra privatum vitam consistere, multò malè videretur.* Urbanus VII. autem suprà, dum vestiretur, indigitavit; quam neque si centum linguæ oraque centum essent, eloqui possem. Si quis negotia ipse tractare velit, quot mox molestiis obrutus erit! Brevem Paparum vitam jam alibi aliquâ ratione indicavimus. Eam peculiari operâ examinavit jam olim Petrus Damiani Opusc. 23. de Brev. Vita Pontif. R. & Divina Provid. p. 593. ita scribens: *Aliquando certè, si ritè teneo, à me sollicitè requisistis, quæ mihi causa videretur, cur Apostolicæ Sedis Antistes nunquam diutius vivat, sed intra breve temporis spatium diem claudat extremum, adeò, ut post B. Petrum Apostolum, qui per quinque circiter annorum lustra præsedet, nemo postmodum Romanorum Pontificum hoc spatium Præsulatûs æquaverit; mo-*
dernis

dernis imò temporibus vix quispiam in prædictæ sedis culmen evebitur, qui metam quatuor, vel ut multum, quinque transcendat annorum. Quod considerantibus prodigialis, ut ita loquar, stupor oboritur, quoniam hac breviter vivendi necessitas, quantum ad nostram notitiam, in nulla alia totius orbis Ecclesia reperitur. Sed in quantum mortalibus divina dispensationis revelatur arcanum, videtur nobis: quia idcirco hoc iudicii cœlestis ordo disponit, ut humano generi metum mortis incutiat, & quàm despicienda sit temporalis vitæ gloria in ipso gloria principatu evidenter ostendat; quatenus dum præcipuus hominum tam angusti temporis compendio moritur, tremefactus quisque ad præstolandi sui obitus custodiam provocetur, & arbor humani generis, dum cacumem ac verticem suum tam facile corruisse considerat, statu concussa formidinis, in suis unque ramusculis contremiscat. Sed quispiam fortassis objiciat, cur & Regibus hac eadem vivendi brevis non occurrat — facile respondetur: Quia cum unus omni mundo Papa præsideat, Regum autem plurimos in orbe terrarum sua cujusque Regni meta concludat, quia quilibet Imperator ad Papa vestigia corrui, tanquam Rex Regum & Princeps Imperatorum cunctos in carne viventes honore ac dignitate præcellit. Unde quolibet Rege defuncto, administratione ejus regnum tantummodò, cui præerat, destituitur; Cum verò Sedis Apostolica Pontifex moritur, universus tanquam communi patre mundus orbatur. Post Damianum verò Stengelius Optica Prælatorum p. 11. c. 20 p. 268. sequentia de eadem Pontificum vitæ brevitate adjecit: Breves quidem in angustias Pontificum vitas conclusit Damianus, fateor, dum ultra quatuor quinqueve annos non extendit: in breviores tamen mihi videntur coarctata, si Pontificum historia consulantur. Antiquam memoriam replicemus, inveniemus proculdubio, veteres aliquot Pontifices, Anteros, Lucios, Xistos, Eusebios, Anastasios, Bonifacios, Adrianos, Gelasios, aliosque vix integrum annum suo in Pontificatu explevisse. Quid annum memoro, cum ad breviores periodos nonnulli contrahantur, qui non annos, sed menses attigerunt? Agapitus I. & Lucius II. menses undecim. Leo II. & Bened. II. & Alex. V. menses decem. Clemens II. & Bonif. III. menses novem. Marcus & Johannes XIV. & Johannes XX. menses octo. Stephanus X. menses septem. Stephanus IV. & Leo VI. menses sex. Cælestinus II. & Innocentius V. & Cælestinus V. menses quinque. Johannes XVI. XVII. menses quatuor. Innocentius IX. nostris temporibus, non multis ab hinc annis, menses duos. Valentinus & Leo V. & Adrianus V. & Gregorius VIII. mensem unum. Proh! quæ angustia, tam amplo in principatu! Sed alii tamen angustiores ad terminos coacti non annos, aut menses, sed paucos dies in summo Pontificatu

ficatu impleverunt Leo XI. nostro Seculo, dies viginti septem; Pius III. dies viginti sex; Damasus II. dies viginti tres; Marcellus II. dies viginti unum. Sisinus, dies viginti; Cælestinus IV. dies septemdecim; Bonif. VI. dies quindecim; Urbanus VII. nostra ætate, dies septem. Stephanus II. dies quatuor. O termini dominandi! qui etiam in extrema miseria videri possent angusti: quidni in suprema gloria angustissimi videantur? Subjungit: Rectissime igitur B. Bernardus Epist. 237. Eugenium Papam adhortatur, ut ex brevissimo suorum predecessorum dominatu suum quoque similem fore non vanus augur mediteretur, atque inter transeuntis gloriæ blandimenta, quæ ipsa ibi Bernhardi verba, non insaniens neque stultiescens, novissima sua memoret, & se hominem esse meminerit. De Leone XI. ita scribit Author Conclavis, quod 25. Pontificatus die mortuus sit, lasciando alirui &c. aliis exemplum relinquens memorabile, quod dignitates illæ eminentes, quæ flammæ lucidæ ad instar splendebant & homines splendore suo ad desiderium sui invitent; reverà consumant nimis appropinquantes & se illis immergentes; quod quidem in muscis respectu flammæ propriè dictarum sæpe observatur. De Joanne XXII. stultetamen sibi vitam longam promittente Platina videatur. Ajunt, recens electo acclamari etiam: S. Pater, annos Petri non videbis; Et certe nemo 25. annos, quos Petro, additis septem mensibus, tribuunt, ex dictis successoribus vidit; proximus Hadrianus I. qui annos 23. m. 10. d. 17. sedit, accessit. Hinc provocare potuit Cornelius à Lapide ad Esaj. 38. p. 312. ad 1600. annorum experientiam, quâ dictum illud confirmetur. Ita ut de Pontifice, qui per 24. annos regnavit, non valeat Ciceronis illud: Nemo est tam senex, qui se annum non putet posse vivere. Et tamen Urbanus VIII. qui id fortè putavit atque insuper post viginti & duorum annorum regimen, etiam se Petri annos visurum, Bullâ, quæ habetur T. IV. Bullarii Magni p. 173. singulari, gravissimè omnem de residuo Pontificum & consanguineorum vitæ spatio divinationem quibuscunque, Marchionatis vel Ducalis etiam dignitatis existentibus, sic lasa Majestatis rebus futuris, sub excommunicationis, degradationis, beneficiorum privationis, confiscationis & ultimi supplicii pœna, vetuit atque interdixit. Si verò non cadat negotiis obrutus (ut multi otio & voluptatibus indulgent unice;) quis tutum ab insidiis præstabit? Quibus vel maximè impetuntur; Jam Dissert. VI. veneno & aliis modis à successionem quærentibus occisos exhibuimus. Tota tractatio docet, quàm multi violentâ morte reperierint; In nulla sede, in nulla Imperatoria vel Regia dignitate

tot morte violenta obiisse notantur. Habet & in miseria Papatus prærogativam, ut in ambitione & celsitudine mundana. Gerardus Brazutus veneficus Benedicti I X. conductus tredecim annorum spatio sex Pontificibus venena porrexisse fertur. Catalogus misera morte pereuntium Paparum, Anastasii II. Vigili, Sabiniani, Martini I. Agathonis, Eugenii II. Johanna, Formosi, Sergii III. Johannis XI. & XIII. & XV. Benedicti IX. Lucii II. Adriani IV. Innocentii IV. Johannis XXII. veneno necatorum, Cononis, Sisinii II. Valentini I. Leonis VI. Stephani VII. Johannis XVI. Johannis XIX. Clementis II. Leonis IX. Victoris II. Stephani IX. Nicolai II. Victoris III. Gregorii IX. Cælestini IV. Benedicti XI. Urbani V. Alexandri V. & VI. Clementis VII. & Leonis X. quibus recentiores quidam addi possunt, apud Cl. Hospinianum *Hist. Sacr. Part. II. p. 125. b. 126. a.* habetur. Vide violentæ mortis causas, etiam omissæ vindictæ, apud Authorem *Nepot. p. 2. l. 1. p. 39.* & de insidiis in genere *p. 37. seqq.* majoribus quorumcunque aliorum Principum, quæ adhuc majores essent successuum respectu, si, quod, Onuphrio in *Vita* tradente, Marcellus II. illicitum esse judicavit, militum custodia abesset. *Dissertatione VII.* Pauli V. anxias de morte violenta sollicitudines memoravimus; Volunt ex aureis poculis bibere, ex quibus venenum bibitur. Hinc nunquam tuti sunt. Et memorabile est, quod heic addatur, Sixti V. exemplum, de quo in *Vita p. 2. p. 225.* legimus, quod postquam aliquando ex improvviso cum Monacho legumina comedisset, dixerit: *Benedetto sia &c. Benedictus sis, summe Domine, quod occasionem dedisti Pontifici, semel in quiete cibum sumendi;* Quem eum aliàs non in quiete sumpsisse, arguit, quod additur, *timuisse eum, ne sibi accideret, quod multis ante eum, & sibi quoque, hinc cautissimum non permisisset ut coquus unquam culina exiret, atque continuas eidem excubias posuisset.* Sed & Pius V. apud citatum Nepotismi authorem *p. 42.* maxime deformis, *Pontifices nihil sine timore capientes pingues esse non posse,* pronuntiat. Paulum IV. nonnisi reliquias ciborum se præsentem ab Aulicis consumptorum comedisse, omnes, hostias nonnisi dimidias, datis Sacristæ dimidiis, assumpsisse, ibidem *p. 43. 44.* narratur. Sed quot præter negotia & anxias de more violenta curas, curis aliis atque sollicitudinibus animi Pontificum continuò torqueri debent? Si cogitant, de ingressu illegitimo, de usurpatione injusta; quod non tales sint, quales habeantur & haberi velint; quod erroris & omnis malitiæ vani prætextus sint, quod Idololatriæ objectum sint, quod Christus non imputum

dimissurus sit nominis sui detestandum abusum ; quod Curiae mancipia sint, quod memoria sua in maledictione futura sit, quod sui vix exaltati mox rursus deprimendi sint ; & de aliis, quae illos, qui nondum omnem sensum amiserunt, perpetuam carnificinam excruciare potis sunt. Quanti vero cruciatus sunt in sola de salute consequenda desperatione, quam Pontifices multos, quam tales, saepe angere certo constat ? Vigerius quidem *Theatr. Antichr. p. 2. c. 29.* narrat, Bellayum Cardinalem cuidam, qui ipsi optarat, ut Pontifex fieret, respondisse ; *Absit, ut unquam filius perditionis fiam !* Atque regerenti, *Cardinalis membra haberi corporis Pontificis*, mentem suam ita explicasse ; *Cardinalibus tamen reliquam esse spem de misericordia Divina, sed Pontificum hodie nemini ceu filio perditionis & Antichristo salutis januam patere.* Si quis autem ista in dubium vocare velit, eum relegabimus ad similia planè ipsorum Pontificum de desperato suo statu verba, Onuphrius in Marcello II. refert ; *Habebat, inquit de Marcello, Anagnosten in mensa, qui Sacros libros, aut Sanctorum Patrum scripta legeret. Post longum in prandio silentium, recordatus aliquando ea Hadriani quarti Papa verba : Romano Pontifice nemo est miserabilior, conditione ejus nulla inferior ; Totius ejus latitia & felicitas amaritudo est ; Cathedra Romani Pontificis est spinosa, iter undique confectum aculeis, pondus tantae molis, ut robustissimos premat & confringat humeros : manu mensam percutiens, dixit : Non vides, quomodo, qui locum hunc altissimum tenent, salvari possint.* Atque notandum est, verba haec ei extorsisse S. Scripturae & Patrum Lectionem. Conferri possunt verba sequentia : *Dum Monachus essem, bene de salute mea speravi ; Cardinalis factus, valde dubitare coepi ; Papa penè despero ;* Missis autem exemplis eorum, qui Papatum consecuti atque sic in reprobam mentem magis magisque dati tandem Athei facti sunt, jam mirari subit, quod Vicarius Christi eget gratia & gloria Christi, quod Caput Ecclesiae, non habet partem in salute Ecclesiae ! Cujus & possibilitatem *Dist. 40. Can. si Papa, & veritatem de Benedicto IX. Baronius* his verbis : *Hunc Deus condemnatum ad inferos voluit omnibus innotescere ;* de Johanne XXII. ex devotissimorum fide *Fasc. Temp. de Sixto V. Bellarminus apud Maref. Syst. Theol. Loc. 17. §. 15. ita : Quantum sapio, quantum capio, quantum intelligo descendit ad inferos ;* de pluribus S. Brigitta *Revelat. l. 7. c. 7. p. 632. Multi summi Pontifices fuerunt ante Johannem Papam, qui sunt in inferno ; & necessitatem quasi, de filiis perditionis 2. Thess. II. 3. de bestia in stagnum ignis conjicienda, haecenus dicta prodiderunt.* Ipse Bellar-

Bellarminus, Fuligatto l. VI. 4. in Vita referente, ad verba adversarii, ob simplicitatem non electum esse, dicentis, in margine annotasse fertur: *Felix simplicitas, quæ me tanto onere liberavit!* Quemadmodum etiam, eodem p. 359. referente, hæc ejus Litania & quotidiana supplicatio fuit: *A Papatu libera me Domine, & mitte quem missurus es!* Si modò hæc non sub larva scripsit, & dixit, & publicavit, & prima quidem, se quoque, ceu Jesuitam & Gallis ob Scripta de potestate Papæ exosum, proin haud admittendum, solandi animo, eodemque insuper, qui vulpi in fabula tribuitur, dicenti, cum habere non posset; *Nondum matura est, nolo acerbam sumere.* Quod quidem suspicari jubet ipsum Bellarmini, cum sumpturus esset sanctissimum Domini nostri corpus, in conspectu B. Virginis Mariæ, & totius cælestis curiæ apud eundem p. 353. votum; *Quod si fortè (quod non cupio, & precor Deum, ut non accidat) ad Pontificatum assumptus fuero, neminem ex consanguineis & affinibus exaltabo ad Cardinalatum, vel temporalem Principatum, vel Ducatum, vel Comitatum, vel quemcunque titulum, neque eos ditabo; Sed solum eos adjuvabo, ut in statu suo civili commodè vivere possint. Amen, Amen.* Talia enim in casus difficultate spondere desiderantis est, maximè si publicentur. Ut contrà suspicioni huic non contrariatur, quòd in primis Comitibus apud eundem p. 357. dicere solitus fuit, cum adhuc vegetus & viribus prosperis erat, fore exem fortasse pœnitendam Cardinalibus, si ipsum eligerent, qui genus ducebat ab avis aded longavis, ut superstites fuerint usque ad extremum senium. Dixit quippe in primis Comitibus, si dixit, remque non tanti ad eum impediendum momenti dixit, detexit, jam fortè dictam detectamque aliis. Et tamen hic Papatus, hæc tanta miseria omnium votis expetitur modis omnibus quæritur! *O vanas hominum mentes & pectora caca!*

X. Tristis est & maximè tristis in Pontificibus mutatio, lætior videri posset illa in eorum consanguineis; si quidem secundum mundum judicarem; Illi enim exaltantur, ditantur antehac sæpe vilissimi, pauperrimi; Exemplis illud primò confirmabimus. De Johanne XVI. ita scribit Platina; *Meritò ab ipsis Clericis odio habitus est, maximè quòd divina humanaque omnia cognatis & affinibus suis elargiebatur, posthabito Dei honore & Romana sedis dignitate, quem certè errorem ita posteris tradidit, ut ad nostram quoque aetatem pervenerit. Quà quidem consuetudine nil certè dici perniciosius potest, cum non ob Religionem & Dei cultum appetere Pontificatum nostri Sacerdotes videantur, sed ut fratrum, vel nepotum, vel familiarium ingluviem & avaritiam expleant,*

Mutantur etiam consanguinei per Nepotismum. Exemplum Johannis XVI. & Nicolai III.

pleant. Nicolao III. idem vitio vertit, quod suos ita amaret, ut aliunde (Stella ait, ut sit, nimium) raperet, quod eis condonaret. Nam quibusdam nobilibus Romanis *Castella* vi abstulit, ac suis dono dedit, maxime vero *Surianum*. Ubi etiam subita morte correptus fuit. Stella rursus dicit: eum sibi proposuisse, duos Reges ex sua familia creare, unum in *Eiburia* & alium in *Lombardia*.

Bonifa-
cii IX.

XI. Sub Bonifacio IX. multa crimina, Platina in *Vita* notante eodem, per *Simoniacam* pravitatem committebantur, petentibus contra jus fasque omnia tum fratribus, tum cognatis: quorum magna multitudo questus causa Romam venerat. Indulgentiae vero & quidem plenariae ita passim vendebantur, ut jam vilesceret clavium & literarum Apostolicarum auctoritas. Revocare haec omnia Bonifacius conatus, cognatorum precibus eò identidem redire cogebatur. Unde melius actum cum Ecclesia Dei censerem, si Pontifices rejectis affinibus & cognatis, vel saltem in mediocri fortuna collocatis, Pontificiae dignitati potius, quam carni & sanguini consulerent.

Sixti IV.

XII. Sixti IV. Nepotismum jam supra ex parte descripsimus. De eo distinctius Onuphrius in *vita* ita loquitur: Xystus suorum indulgentissimus ac amantissimus omnium iudicio est existimatus. Quorum causa multa praeter fas jusque egisse & concessisse vitio illi datum est. Petrus ipse (*Rivaria*) amplissimis sacerdotiorum redditibus auctus, ita splendidus erat, ut pecunia perdenda natus esse videretur, nam eo biennio, quo tantum post ea super vixit, ducenta aureorum millia in victu absumpsisse, IX. vero millia aëris alieni, argenti autem calati CCC. pondo reliquisse traditur. Obiit voluptatibus confectus, annorum XXIX. sepultus ad S. Apostolos. Paulo ante obitum creatus à Xysto fuerat totius Italiae Legatus. Quae de causa & ubique, ac Mediolani praesertim, Venetiis & Patavii honorificentissime susceptus, Romam, ubi paulo post excessit, reversus est. Cujus frater Hieronymus ex tenui alioqui & humili fortuna, in ejus potentiae locum succedens & Forocornelii ac Forolivii princeps factus, post eum rem omnem Ecclesiasticam administravit, ingenio magis severo ac voluptatibus minimum, praeter unam Venationem, deditus. Uxorem is duxit Catherinam Galeatii Insubrum ducis ex concubina filiam, cujus rei causa filium ejus Ascanium Cardinalem Xystus postea creavit. Post hos vero Pontifex fratrum sororumque filios, quos multos habuit, ad magnos honores divitiisque provexit. Nam Leonardum fratris filium, data ei in matrimonium regis Ferdinandi filia notha urbis praefectum dixit, & in ejus defuncti locum alterius fratris filium Joannem Juliani Cardinalis (Julii II.) fratrem suffecit, Sorae

ac Senogallia principatu adjuncto &c. Christophorum deinde & Dominicum Ruvereos fratres — item sororis filium, & Petri Riarii sorore natum — annorum 17. &c. Cardinales dixit. Eodem, quem supra dixerat, Hieronymo Riario ceu conspirationis contra Medicæos instrumento clam, ne tam atrox scelestumque consilium sanctis auribus admisisse videretur, usum esse, paulò post indicat. Hinc etiam natus rumor in tota Europa Authori Nepotismi p. 1. l. 2. p. 109. memoratus, Chelacittà &c. Romam tot habere Papas, quot essent Sixti Nepotes. Atque ut eos satiare, eodem p. 117. seqq. narrante, simulavit, se debita Antecessorum soluturum, & vendidit gemmas ex Tiara Pauli II. debitis nihilominus manentibus, creditoribus illulis. Ut sub hoc Sixto Nepotismus in nervum eruperit; quare etiam il Nipotismo in eo primum ejus exemplum ostendit. In quem sanè errorem, inquit Joh. Stella in Vita, multi superiorum Pontificum etiam cecidere, quod satis detestandum & reprehensibile est.

XIII. Successor Innocentius VIII. quum ante Pontificatum aliquot filios suscepisset, inquit Onuphrius in vita, duos ex his Pontificatui suo superstites, magnis honoribus & opibus exexit; Nimio, ut Stella loquitur, eorum amore affectus. Nam Francisco oppida nonnulla urbi vicina dedit, Laurentiique Medicis filiam Magdalenam, formosissimam puellam matrimonio junxit: alteram Theodorinam Gerardo Usumari Genuensi nuptam magnis divitiis cumulavit — Laurentium Cybo fratris sui nothum Archiepiscopum Beneventanum, & arcis præfectum, & Joannem Medicem Laurentii filium nurus suæ fratrem vix XIII. annum agentem &c. Cardinalem.

XIV. Alexandri VI. Nepotismus, vel potius Filiismus & Spuriismus, jam ex iis, quæ Dissert. VII. Sect. 6. n. 56. diximus, aliquo modo cognosci potest. Bella autem ex solo, divitias & principatus spuriiis acquirendi studio, perfidè suscepta, atque iniquissimè crudelissimèque gesta apud Onuphrium multis descripta legi possunt. VII. Paulo Electo in locum ejus Pio III. cognati come api &c. loquitur Author Nepotismi p. 1. l. 2. p. 141. apum ad istar Romam Senis advolare cœperunt, sed, intellectâ non sine ingenti dolore Pontificis morte, ante ingressum in urbem iisdem equis, quibus venerant, redierunt. Atque conjicit, eum illis multum indulturum fuisse ob teneritudinem affectûs erga illos. Leonis X. Nepotismum præter alios il Nipotismo p. 145--148. describit. Illum verò Clementis VII. ejusdem familiæ suæ augmentum unicè quærentis p. 152. seqq. Post Clementem Paulus III. verba sunt Onuphrii

phrii, fuit adeò erga suos sanguinis propinquitate sibi conjunctos indulgens, ut & intemperanter eis faveret, & ad summos honores, aut ad summum auctoritatis locum, stabilisque divitias eosdem proveberet. Certè susceptis CC. millibus aureorum Mutina & Regii cum Ferrarii duce questionem finivit. Contrà voluntatem complurium Cardinalium Petro Luisio Parmam, & Placentiam nobilissimas Ecclesie Romana beneficiarias in Gallia Cispadana urbes vectigales, Camerino Ecclesie à Nepote Octavio restituto, decemque millium aureorum annuo tributo imposito addixit: & quod antea factum non meminerant, duos Nepotes Farnesios fratres in idem Cardinalium Collegium adscivit &c. Vide plura de eo Dissert. VII. Sect. 6. n. 62. & II. Nepotismo p. 154--162.

Idem III.

Pii IV.

XV. De Julii III. Nepotismo ea paucis apud Authorem Nepotismi Ib. p. 162. seq. habentur; eum quidem, Papà potius voluptatibus indulgente, quàm suorum tantam, tanquam priores, curam habente, ad similem gradum non pervenisse, interim sub conditionibus Fratri & Nepoti maxime commodis ingentibus sumptibus Hetruria Ducem à Julio adjutum esse, qui etiam 5. Nepotes Cardinales creaverit, usque multum exhibuerit, licet non prodiga Antecessorum manu; resistentibus etiam ad ulteriora tendenti Cardinalibus. Successori, Paulo IV. tribuit, quòd Nepotem statim ad Cardinalatum & non exiguam auctoritatem evexerit, & Columnarum injustè sublatoꝝ bona alii Nepoti, ejus potentiam pro virili augendo, propria fecerit, atque rursus alii Comitatum, priori Domino ejecto, vendicavit; quo facto ad tantam insolentiam proruperint & temeritatem Pontificis indulgentià excitatam, ut furati sint, occiderint, atque mille imposturas malo populi & Ecclesie commiserint, ut non tantum orbem offenderint, sed & Pontificem ad eos Roma pellendos & omni dignitate privandos adegerint. Vide p. 166. 167. 168. Pium IV. qui immediate successit, severum quidem, imò perfidum in extirpando Pauli Nepotismo describit, sed subjungit: Post hac bonus Pontifex Pius, ut pietati nihil defuit, consuetudinem Antecessorum secutus novum introduxit Nepotismum, dum ultra 25. Nepotes ex fratribus & sororibus Romam ad eum venerunt, quos omnes ad ultimum usque, & quoad possibile fuit, ad altitudines honorum maxime conspicuorum evexit, & per nexus matrimoniales ditissimos reddidit, præcipue Johannem Antonium Sarbellonem Nepotem suum unice accumulandis pro familia thesauris inuentum; p. 168. 169. 170. Testimonium Onuphrii vide Diss. VII. Sect. 6. n. 65.

XVI. Qui

XVI. Qui ei post Pium V. successit Gregorius XIII. ejusdem Authoris Nepotismi lb. p. 171. 172. testimonio adeo indulgens erga suos fuit, ut revera se Buon compagno, bonum socium exhibuerit. Electus statim Nepotem Cardinalem creavit, ei que multas Abbantias, quæ Antecessoris jam tempore vacaverant, dedit. Præter hunc autem omnes suos Nepotes, ex fratribus & sororibus Romam vocavit, iisque officia, dignitates, administrationes & dominia ad eos magnos reddendos sufficientia dedit, & tantum præter Abbantias & Prælaturas (quando Principatibus acquirendis tempora parum apta vidit) argenti, quantum volebant & desiderabant.

Gregorius
XIII.

XVII. Post eum Sixtus V. ex pauperrima familia (domum ipse aliquando joco illustrem dixit) & ordine Francisci, ex quo etiam Sixtus IV. Nepotismi, si non author, saltem auctor, primis diebus à suis exaltandis alienior visus, eodem Authore Nepotismi p. 173. seqq. referente, eos tamen postea tantum amavit, ut nullus ante eum in suis ditandis studiosior fuerit, ne ipse quidem Sixtus IV. Soror Camilla lotrix asino, quem filius ducebat, vecta Romam venit, sed in primo Pontificatus mense filium 21. annorum Pileo ipsius Pontificis ornatum, & præter diversas Abbantias redditibus 30000. Duplicium annuis ditatum, alium, qui Asinum duxerat, præcipuis Romæ officiis honoratum & maximâ pompâ ditissimæ atque Nobilissimæ Romanæ conjugatum vidit; Ipsa annuos redditus 10000. scutorum accepit, sed naturam mutare non valens semper vitam rusticam egit. Filia duæ, datæ singulis 100000. Scutorum dote, & adjunctis certis dignitatibus, pilco Cardinalitio, atque bonis redditibus, in familias Ursinorum & Columnarum nubendo tranſerunt. Filium fratris Cardinalem creatum 20000. scutorum annuis redditibus ex multis etiam Abbatibus colligendis auxit. Breviter præter argentum præsens familiæ suæ annuos redditus 150000. Duplicium reliquit.

Sixtus V.

XVIII. Urbanus VII. immediatus Sixti Successor post 13. dies Pontificatus mortuus nonnisi quibusdam legatis suis prodesse potuit; Ipsi autem magna cum pompa Genua egressi, sed, cognita Pontificis morte, mox redeuntes, suis concivibus ludibrium debuerunt; p. 177. 178. Melior fors affulsit cognatis Gregorii XIV. Successoris Urbani, 10. mensium spatio; Nepotem Cardinalem, assignatis præter multas Abbantias & dignitates præcipuas 12000. duplicium annuis redditibus creavit, maximam diei partem cum eo consumpsit, sine eo nihil egit, ad eum sæpe dixit: *Nipote fate la vostra borsa prima che io mora*; Id est; Nepos, imple bursam, antequam moriar; subsequente in tantum Nepotis obedientia, ut ex singulis centenariis nonnisi

Urbanus
VII.
Gregorius
XIV.

nonaginta sua fecerit, residuo in moneta pessima Ecclesiae relicto. Alium Nepotem Generalissimum S. Ecclesiae, Principi matrimonio junctum, Principem, confiscatis sub rebellionis prætectu bonis prioris, factum, ad bellum Gallicum misit; p. 178. 179. 180.

Innocen-
tii IX.
Clementis
VIII.
Leonis XII

XIX. Qui hunc excepit, Innocentius IX. 2. mensium spatio parum suis proficere potuit, nisi quod Pro-Nepotem Carinalem creavit, ei que Referendarii (quod tunc unice vacabat;) officium dedit; Reliquis ob inopinatam Pontificis mortem vanâ spe delusis, paupertate comite domum redire coacti; p. 180. 181. Successori Clementi VIII. tribuit Author, quod paulatim & minori cum scandalo suis omnibus optimè satisfacere potuerit, in prima creatione 2. Cardinales Nepotes fecerit, & posthac nihil sine eis; alterum interdum *idolum cordis sui* vocando, atque ei omnia sæpe permittendo; quod aucto salario & additis quibusdam privilegiis & prærogativis Nepotem alium Ecclesiae Generalem declaraverit; alium Marchionem absolutum, empto Marchionatu, fecerit, sed apud se beneficiorum aliorum conferendorum gratiâ retinuerit; eidem, hærede testamentario, quem spurium dicebat, expulso, subditis parum gaudentibus, Cardinalibus resistantibus, Ducatum Estiensem vendicare voluerit; denique Nepotem alium Cardinalem creavit, datis ei non paucis beneficiis; Sicutilis fuerit suis omnibus, bono corde, quod bono ille dabat, maximè nummos numerosos, accipientibus; p. 182—188. Non similiter dare, non similiter accipere potuerant, Leo XI. qui successit, & ejus consanguinei. Brevis Pontificatus 25. dierum duntaxat magis obfuit, quam promissio de suis non ditandis, quam omnibus communem ipse etiam Sixtus IV. fecit. Vocatus quidem erat Nepos Cardinalis Romæ creandus, sed creari non potuit, Papa ipso ingressus ejus in urbem die ingenti totius familiae dolore vitam & potestatem finiente p. 188. 189. 190.

Pauli V.

XX. Sed quot hunc passibus antecessit, succedens licet Paulus V. Romam *burgis* implevit, tot Borgheios introducendo, & quidem, quod pessimum, momento unico. Jam in Cardinalatu quasi omnia sua cognatis impendit, maximè Nepoti, quem à puerit a secum habuerat, & Papa factus statim Cardinalem, licet ex sorore, *Borgesium* creavit. Erat hic interpretis mentis Pontificis, medium gratiæ, adiutor in negotiis Ecclesiae gravissimis; Gratiae non nisi per hunc Canalem fluebant; omnia regebat, imperabat omnibus; Quamprimum beneficia vacarunt, jam Nepotum fuerunt; digni-

dignitates præcipuæ, cognatorum secularium; acceperunt divitias, ut usum alium nescientes ædificia superbissima, & ultra Regios sumptus, cœperint ædificare; Cardinalis Borghesius Palatium necdum absolutum, cum oporteret ei dimidium quasi Papatum impendere, & solum fundamentum 200000. ducatos absumpserit; Fratres Pontificis verò 2. villas; de quarum una Minister Hispaniæ dixit: *Rex meus talia his temporibus pro habitatione sua suscipere non fuisset ausus.* Papæ tamen ista studium eos ditandi auxerunt, quo ne quidem opus habuerunt, dum absolutè imperantes omnia in suum commodum convertere potuerunt, quibusdam duntaxat Papæ ad renovationem ædificiorum publicorum & platearum relictis. Neque unquam antea tanta fuit Nepotum tamque absoluta potestas, per 16. annos; Mortuo Papa, Princeps Nepos 100000. Duplicium annuos redditus habuit, tantum etiam Cardinales & reliqui, præter argentum præsens, quod apud solum Cardinalem millionem effecisse creditur, & Paulus tamen Ecclesiæ ne denarium quidem reliquit! p. 190--198.

XXI. Succedens Gregorius XV. curis publicis illas de familia stabilienda præmittens, atque exemplum Leonis XI. intuens, tertio jam post promotionem suam die Nepotem Cardinalem & fratrem, licet absentem, Ecclesiæ Generalem, & paulò post Ducem, infinitis bonis stabilibus, Ecclesiæ argento emptis, simul ei assignatis, fecit. Eodem die Nepotibus & Cognatis multis aliis, absentibus & illis, multas dignitates contulit, ut Romæ tunc regnârit Nepotismus, Nepotibus urbem necdum ingressis. Cardinalis Nepos ita solus omnia direxit, ut non à Papa, sed Papa potius ab ipso dependisse dici debeat, & aliquando curiosius de statu rerum interrogans ab eo verba tumida audiverit; *Che volere cercar tanta briga? Mangiate, bevete, e contentatevi d'esser servito? Quid de his sollicitus es? Ede, bibe, & esto contentus, quod tibi bene servitur.* Ipse autem unicè redditibus & beneficiis perpetuis corradendis intentus fuit, Papa non tantum permittente, sed & calcaria currenti velocissimè prætereuntis occasionis mentione addente; Hinc etiam 27. mensium spatio acquisivit & mortuo Pontifice habuit præter infinita pretiosa mobilia, præter nummos ædificiis impenso & argentum præsens 250000. scutorum annuos redditus; ut hic Nepotismus, temporis brevis intuitu avidissimus fuerit, & tamen minùs vituperatus, quia Nepotes omnium benevolentiam, quoad fieri poterat, simul

Gregoriæ
XV.

captârunt, omnes honorando, serviendo omnibus; Hinc publica convitia abfuerunt p. 193--203.

Urbani
#111

XXII. *Vigiliam* hætenus habuimus, *Festum* sequitur; inquit Author *Nepotismi* l. 3. p. 208. Electo Urbano VIII. Barberinæ apud ad instar (erat insigne familiæ) sed non sine aculeo advolârunt ad mel Ecclesiæ consumendum. Sub initium Pontifex dignum Nepotem Cardinalem fecit, anno sequente Fratrem Capucinum, Capucinatorum agendi rationes omnium ludibrio difficillimè dediscientem; Alterum Fratrem Generalatu Ecclesiæ, Præfectura urbis & tot officiis honoravit, imò cumulavit, ut ea omnia ipsemet nesciverit, parùm de officio sollicitus, sed beneficiis inde fluentibus maximè attentus. Post annos 4. Nepotem alium Cardinalis Nepotis fratrem creavit Cardinalem quoque; sed fratri hic dissimillimus omnes actionibus suis indignis scandalizavit deinceps à fratre mutandus. Regimen ab initio satis bonum tandem in manus Nepotum pervenit, qui Pontificis placita suis alligare nòrunt, & de solis Principatibus, familia æternisanda, & domibus duplicibus implendis cogitârunt; Abbacias, beneficia sibi statim appropriârunt, & numero crescente, ex parte etiam Nepotibus suis scholas vix dum frequentantibus; imò contrà Pontificum decreta & magna bene meritorum desperatione, lætentibus; quid? necdum natis; conditio enim matrimonialis alicubi fuit, ut primogenitus acciperet certam Abbatiam; desperatione, inquam, bene meritorum; cum enim Prælatus talis rogaret, dictum ei: *ut patienter adhuc parùm expectet*; Elapsis ex illo tempore octo annis & infinitis rursus beneficiis vacantibus familiæ Barbarinæ implantatis, tandem vacuus domum redire instituit, atque in egressu urbis, cuidam patientiam ulteriorem suadenti respondit: *Sanctus, non homo, sine desperatione panem à Barberinis eripi videt*; alius alii patientiæ suasori respondit: *Si infiniti Papatus essent inter Barbarinos distribuendi, & præter illos adhuc unus iis non visus, spem habere possem. Sed nemo cum illis dividet unicum, quem arctissimè manu tenent.* Dicit Author, se 12. magna volumina similibus exemplis implere posse, cum tunc Prælatis non nisi repudiata à Barberinis viliora obtigerint; pretiosa, servantibus non Ecclesiæ, sed Barberinis; quod & exemplis confirmat; Urbanus non erat promptus ad Cardinales creandos & tamen contrà Canones Fratres creavit, & tamen Barbarini (quot fuerunt, tot tandem Papæ fuerunt!) divitiis satiati tandem ad confirmandas partes suas

suas Cardinalium quasi cohortes creârunt. Romani murmurârunt; Pasquinus os aperuit; maximè quando antiquissimæ structuræ ex ære Ecclesiæ Rotundæ sublatae & partem quidem in ornamentum majoris altaris S. Petri, maximam verò partem in privata ornamenta Palatiorum conversæ fuerunt, populus per plateas clamavit: *Quod non fecerunt Barbari, fecerunt Barbarini*; Pasquinus, modò; *muscas viscera Ecclesiæ exfugere*; modò, Ecclesiam non habere unquadrino, quadrantem; quia omnia interceperit *Il Barbarino*; modò; *cultros, gladios ad abigendas muscas emendos esse*. Imò testatur Author, odium eòusque crevisse, ut, nisi quotidie Romani mortem Pontificis expectare potuissent, rebellio dubio procul oritura fuisset. Quidam numeravit muscas in insignibus & 10000. hinc inde invenit. Argento suo fidentes dimidiam sibi Italiam promiserunt, & primò quidem Ducatum Urbensem suum facere voluerunt, sed non fecerunt, Cardinalibus se opponentibus, & considerantibus ipsismet, satis jam odii attractum esse; Postea appetiverunt Regnum Neapolitanum, sed audiverunt, *Neapolitanos se citius Turcis daturos esse*; Rursus Ducatum Parmæ & Placentiæ Possessori eripere studuerunt, sed in fugam ab eo conjecti sunt usque in ipsum Castellum Romæ, atque Româ ipsâ pelli potuissent; Denuò amorem Lucæ præ se tulerunt, sed quia loco melis aculeum excommunicationis ostenderunt, Lucenses remedia contrà futura quæsi-verunt; Deinceps Papatum, cui libet creaturarum suarum Urbem ad dies vitæ concedere, & Richeliæo Comitatum Avignonensem in hunc finem donare volentes, his adjuvantibus hæreditarium reddere conati sunt; Tandem in omnibus se delusos sentientes, ad studium opes cumulandi relapsi sunt; in quo felices esse continuârunt, tanquam experti à 20. annis Magistri. Cæterum authoritatem Nepotum arguit, quòd Franciscus *Cardinalis Patronus* audire, & cum veteri re novum titulum ferre debuit; atque nihil ferè ex ore Pontificis intellectum, præter; *Vocate Cardinalem Patronum, loquimini cum Cardinale Patrono; videbimus cum Cardinale Patrono &c.* Quod & Ministros & Principes ægrè habuit, quòd nimirum Pontifex, summos Monarchas pro filiis habens, in præsentia ipsorum etiam Principum, ita Nepotem compellavit; regerente aliquando Principe Parmense: *Nullum agnosco Patronum præter Sanct. Vestram.* Titulum alium acquisiverunt tunc, *Eminentia*, Cardinalibus communem, sed ipsis à Pontifice primò solis destinatum, De quo *Disserit. IV.*

fert. IV. egimus. Nunquam Rex tam absolutè subditis imperavit, quàm illi Ecclesiæ, castigatis vel contradicere volentibus; non ausi sunt 5. reliquæ Pauli V. creaturæ; Creaturæ ipsorum tantum subscribere debuerunt. Post tale regimen 23. annorum mortuus est Urbanus, infinita Ecclesiæ debita, infinitos suis thesauros, quos manu capere, non pennâ numerare voluerunt, & 227. Regimina, dignitates, officia, Abbantias, Beneficia & alios titulos, quorum quidam annuatim 8000. scutorum & ampliùs dederunt, relinquens; ut titulosissimus etiam Hispaniæ Rex ne dimidiam quidem titulorum partem habeat. Argenti præsentis abyssum sola imaginatio penetrat. Creditur, Franciscum ultra 2000000. ducatorum præter sepulta ab Antonio & post exilii diuturni ingentes sumptus sub terra condita habuisse, & præter missa à Thaddæo in Palæstinam ad sepulturam similem; prout oertum habetur, in 2. noctibus 3. ultimorum mensium ultra 60. milia nummis onustos illuc abiisse. Atque colligitur, quantum illi collegerint ex collectis ab aliis ante eos, quorum tantò brevior Pontificatus fuit; Colligit sic Author 30000000. scutorum; Subjungit Nepotismum illum adhuc durare, & duraturum, cum tres sint Cardinales Barberini, quorum unum 3. rationibus eligendum censet; Franciscum nempe; Sed falsus fuit; noluerunt Cardinales porro pungi ab istis Apibus; Vide Authorem à p. 203—256.

Innocen-
tius X.

XXIII. Innocentius X. statim secundum Nepotem Patronum creavit, sed minùs aptum, hinc etiam minùs Pontifici gratum, & minùs libenter istis deditum; Maluit in conjugio vivere & *Princeps Nepos* audire Principem de Rossano viduam ducens; quæ & eum amare cœpit, ut occasio daretur, Pontificem ipsum ad amorem invitandi, eoque obtento statui Ecclesiæ & Papæ imperandi. Papa autem, remisso pileo, factum cognoscens, novos conjuges in exilium ire jussit; Olympiam substituens & cum ea *Cognatissimum*. De quo vide *Dissert. VII. Sect. 6. n. 70.* Tantæ eum efficacix fuisse ait Author, ut Domina ipsius Papæ, Papissa, Papa verò sine ejus licentia se movere non audens nec Papa, nec homo visus sit; atque subjungit, quanto Cognatissimus ille scandalo fuerit; quomodo coactus sit, eam ex curia pellere; quomodo revocârit quidem Principem Nepotem, sed non admiserit denuò ad negotiationes; quomodo contra Camillus Astalli Cardinalis Nepos Patronus factus, sed mortuo Cardinale Panzirolo, Patroni Patrono, urbe ipsa pulsus, Cognatissimus

mus Olympiæ ad eandem potestatem revocatus, & Nepotismus primus Cognatismo subiectus sit, permiffâ Nepotibus aurum capiendi, sed sub Olympia, potestate; Sua autem eouſque Olympia abusa fit, ut Vigilia tantum fuerit omne illud, quod Barbarini fecerint, Cardinalatus, Abbatia, Episcopatus, Canonicatus & omnis generis dignitates care venditæ, bursæ, etiam cum murmure, si modò plenæ, gratæ, bene meriti non tantum non honorati, sed & Româ pulsi fuerint; ut Papæ nulla habita ratio & quorundam murmur fuerit, sæminis Sacramentorum administrationem permitrendam esse, cum Olympia Ecclesiam sine Papa gubernet; ista dicentium, quia Papam mortuum iudicârint civiliter; donec etiam naturaliter mortuus sit, & cum eo potestas Olympiæ, quæ hæresis Ecclesiæ, Scandalum Christianismi & destructio populi in statu Ecclesiæ fuerit. Vide à p. 256 — 305.

XXIV. De Alexandri VII. Nepotismo sequentia habet; Timuisse post electionem omnes statim, Romam non capturam multitudinem Nepotum; Marium primogenitum fratrem ante depositionem vestis prioris conscenso equo festinanter iter ingressum, gratulationum verò cum titulo Excellentia ubique occurrentium multitudine & honorum futurorum imaginatione quasi ecstaticum inopinatò à fratre Pontifice nuntium & literas de itinere Romano omittendo accepisse, magno cum dolore noctu reversum honorem tamen à Magno Duce & dona, ut & à multis Cardinalibus aliisque Magnatibus unâ cum universa cognatione, à Venetis nobilitatem, Pontificem suâ in hac parte abstinentiâ ingentes laudes accepisse, similem tamen fuisse, illi, qui in tempestate magna vestes quidem in aquam projecit, fune tamen in manibus retento, cum semper iis dona miserit, quotidie nova sua communicârît, al quando Duplices cerâ obductos, quod ipse viderit, & quibusdam Mulis impositos, aliâ vice sub prætextu vasium argenteorum & serici pro certis Ecclesiis, latentes; Laborâsse interim Legatos, imò ipsos etiam Cardinales, & quòd rogari velit, notantes, pro receptione, benigniùs in dies auditos, iuramentum de non recipiendis Romæ suis coram crucifixo factum occurſu & receptione in Castello Gandolphi ex Jesuitarum & Pallavicini Confessoris consilio elusum; viginti folia ex historia Concilii Tridentini laudes Pontificis ob istam abstinentiam continentia, aliter mox ex eleemosyna collecta impressa fuisse, & ita Pontificis laudes in fumum abiisse; Succedentibus con-

*Alexandro
VII.*

vitiiis & in Arcu quodam Triumphali loco verborum: *Orietur in diebus nostris iustitia & abundantia pacis*; levi mutatione illis; *Moriatur* — *panis*; repertis; atque insignibus domus Chigiæ respectu arboris, de cruce latronis injusti, à qua populus Romanus per manus Nepotismi suspendi debeat; respectu *Stellæ*, de Cometa ruinam urbis præfagiente; explicatis; quæ eò magis metuerint, quia sub tribus Alexandris Roma spoliata fuerit; Nepotismum prioribus cunctis multò peiorem proximè ex 5. Nepotibus & fratre suprà memorato auri cupidissimo constituisse; usque adeò cupidum fuisse, ut nihil sine lucri respectu fecerit, semper in ore habens: *Non v'è niente à guadagnare*: Id est: *Nullum hinc datur lucrum*; atque in artibus lucrandi ipsos statim Barbarinos, (magnum artifices!) vincens; Filium Cardinalem Patronum, neglectâ negotiorum curâ sensibus & voluptatibus usq; adeò indulsisse, ut ultra sex spurios ex Meretricibus diversis suscepit; contentus ordinariâ annuâ 100000. scutorum ad voluptates istas & similes materiâ. Alium Nepotem Sigismundum 17. annos natum expectasse jam divitem Abbatis & beneficiis primam promotionem ad Cardinalatum; Alium Augustinum, Sigismundi fratrem majorem, Principem Nobiles ipsos non resalutantem ab omnibus ob superbiam odio haberi, sed eò magis gratum esse Pontifici, destinatum, ringentibus cum fratre Mario suis, ad familiæ propagationem, hinc Cardinalem pecuniam datâ operâ dissipare, hinc perpetuo odio utrumque ramum flagrare, & hunc collata alteri beneficia malè interpretari, magis autem amari Augustinum, quia Pater Augustus Pontificem in studiis adjuverit, quod Marius tenuior opibus præstare haud potuerit; atque odium illud intestinum multum Romæ, Ecclesiæque prodesse; nuptiis Augustini 100000. impensæ esse, ultra dona ingentis pretii Sponsæ data, illo ipso tempore, quo Religio Romana in Germania peritura visa sit; Neogamo Pontificem 60000. Duplicibus terram Farnesiam emisse, Farnesio Principi futuro, atque æmulatione alterius rami notatâ, pro hujus Nepotis divitiis augendis unicè sollicitum fuisse, pro universa autem familia, quæsiuisse, ut Cardinalis Patronus Hispaniæ Protector declaretur. Vide à p. 305--380. Atque hîc terminavit Author suam historiam Nepotismi.

Nepotismus tamen à nonnullis

XXV. Multis eum Pontificibus perplacuisse ostendimus; Non tamen placuit omnibus. Atque in hoc certè non sequuntur exemplum Christi, qui neq; consobrinis suis sessionem ad dextram & ad

& ad sinistram indulgere voluit, neque universalem Ecclesiae Monarcham, (ex hypothese loquor;) constituturus alterutrum ex illis, ^{reiectus fuit;} sed Petrum elegit; Licet Gregorius XV. ut *Il Nip. p. 2 p. 33.* habet in suo, exemplum Christi sequi videri voluerit, Nepotem Ludovicum saepissime *dilectum suum Johannem* appellando; Petrum etiam consanguineis, utut sororem faeminam circumduxerit, parum indulsisse constat. Atque idem plane constat de successoribus per aliquot secula, etiam post pacem Christianis concessam; Hinc serum satis ex Seculo X. primi notabilis Nepotis exemplum dedimus; Post quod etiam initium rarior primò Nepotismus fuit, qui deinceps quoque à multis non tantum missus, sed & reiectus fuit. Ut exempla sequentia docebunt:

XXVI. Seculo XII. vixit Adrianus IV. quo de Maimburgius *Decadence de l'Empire*, ubi ejus Elogium habet: *Il tint le St Siege pres de cinq ans &c.* Id est: *In Sancta sede fuit per quinque annos, quibus dedit rara omnium virtutum Christianarum exempla, & cum primis singularis indifferentiae erga carnem & sanguinem, quanquam, ut sincerè loquar, in ea modum excessit, quem virtus in medio consistens nobis praescribit.* ^{Probatum exemplis Adriani IV. Clementis IV. & Nicolai IV.} Tantum enim abest, ut cum aliis quibusdam accusari possit nimiae pro Nepotum suorum aliorumque suorum valde pauperum agnatorum exaltatione passionis, ut potius meo quidem iudicio inconvenienter laudetur, quod eos usque adeo neglexit, ut ne obolum quidem iis unquam dare voluerit, matrem suam in aetate valde provec̃ta extremaque paupertate constitutam commendare contentus charitati & eleemosynis Ecclesiae Cantuariensis, quae eam, mortuo Pontifice, tam parum curavit, ut ferè fame & miseria mori debuerit. Hoc est sine dubio virtutem nimium extendere, ita enim vitari vult extremum unum, ut non indeo impingatur in alterum, praecipue quando, quemadmodum hic, agitur contra Legem Dei, quae praecipit liberis, ut honorent parentes, eosque, scilicet, necessitati eximant, quando in ea haerent. Addit tamen: *Mais une plus longue reflexion sur ce sujet seroit fort inutile, car il n'y a pas lieu de craindre, que ce mauvais exemple soit jamais suivi des autres Papes, qui auront tousjours l'ame trop grande pour aller jusques à cet excez de dureté à l'égard de leurs parens.* Id est. Sed longiori hac reflexione minimè est opus, neque enim timendum est, alios Papas malum hoc exemplum esse secuturos, animo enim majori sunt, quàm qui ipsis permittat talem duritiae erga agnatos suos excessum. Quà ratione ab una parte docuit, Pontificum virtutem vel in defectu vel in excessu peccare, ab altera verò recentiorum indulgentiam haud obscure sugillavit. Seculo XIII. medià incedere visus viâ

Clemens IV. qui teste in *Vita Platina*, bona Ecclesia ita accuratè dispensavit, ut plùs Deo, quàm affinitati & cognationi tribuisse videatur. Duas habuit filias ex mortua uxore ante Pontificatum susceptas, quarum altera in monasterium collocata triginta libras Turonensium parvorum dedit, altera autem, quæ marito suæ conditionis nupserat, trecentas libras Turonensium dotis nomine numerari jussit: hac conditione, ne quid unquam amplius peteret. Habuit & Nepotem Clericum: quem ubi comperit tres præbendas (ita enim Canonici vocant) habere, optionem facere compulit, ut, quam vellet ex his, retineret; duas relinqueret. Verùm instantibus amicis, non solum quæ habebat, nepoti dimitteret, sed majora & plura tribueret: respondit vir Sanctissimus (quem utinam nostræ ætatis Pontifices imitati essent!) se Deo, non autem carni & sanguini acquieturum esse, Deum ita velle, ut sua in pias causas erogarentur, nec esse dignum Petri Successorem, qui plùs cognationi, quàm pietati & Christo tribueret. Eodem in Seculo **Nicolaus IV.** Joh. Stella in *Vita* indice, non plura affinibus aut cognatis debere, aut conferre, quàm aliis bonis arbitratus est.

Benedi-
cti XII.

XXVII. Seculo XIV. **Benedictus XII.** dictus, eodem *Platina* in *Vita* narrante, Cardinales creavit viros egregios, non de sua stirpe, ut nunc fit, sed undequaque ad tantam dignitatem vocatos. Ne tamen periculo suo nimium sit locutus, addit: Non improbo tamen eos, qui ob cognationem & affinitatem ad summos dignitatis gradus erigantur, si tanta conditione digni sint. Eidem **Benedicto** Loyolita **Otto** in *Roma Gloriosa* tribuit sequens ex *Psalmo XVII.* *Hebr. XIX.* symbolum: Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero.

Adriani
VI.

XXVIII. Seculo XVI. **Adrianus VI.** notante in *Vita Onuphrio*, difficulter cognatos ad beneficia provexit, non quia eis candidè non faveret, si alioqui idonei fuissent, sed quia, ut dicere solet, (solebat,) edificare Sion in sanguinibus nollet, hoc est, quia in Sacris respicere necessitudines naturæ nollet, ut quæ ibi locum non haberent. Quinimò in iis, etiam in paribus dotibus, alienorum potius quàm suorum rationem habiturus videbatur. Ex quo fuit, quòd literis magnatum quorundam inferioris Germaniæ sollicitatus, ut quendam propinquum suum adolescentem & forma & ingenio præstantem, qui tum recens Magister Philosophiæ creatus, studia altiora Lovanii sequebatur, galero Cardinalitio ornaret, ex more aliorum Pontificum solenni, nequaquam voluit. Patruelis sui filium, Senæ Etruscæ in Gymnasio literis operam navantem, quòd Romam nequaquam vocatus intermissis studiis repentè venerat, confestim meritorio equo impositum remisit, avini levitatem identidem objectans, & severè admonens, ut ab se modestia

stia & temperantia exemplum opportunè sumeret. Alios quoque nec remoto affinitatis gradu necessarios, qui spe celsioris fortune à Germania pedibus Romam venerant, mirum in modum increpavit, donatisque singulis sagis laneis, & frugi viatico, pedibus similiter in patria redire iussit. Quorum rerum testimonio superiorum Pontificum profusam erga propinquos liberalitatem, uti gravem & Reipublica perniciosam, detestari erat solitus.

XXIX. Seculo eodem Marcellus II. (qui tamen 12. Pontificatus die morbo laborare cœpit, 22. mortuus est) referente in Vita Onuphrio eodem; Neminem propinquorum Romam venire voluit, ne fratrem quidem; quodque his & temporibus & moribus novum est: duos parvulos Alexandri fratris filios, quos ipse in urbe educabat, à nemine salutari, rarò etiam in publicum prodire, præterquam ad sacra passus: eos verò sericeis vestibus indutos modestiæ admonendos curavit, nec brevi eo tempore, quo Pontifex fuit, illos unquam vidit: Interpellatus, an in Palatium ex privatis ædibus introducendi essent, respondit: Quid illis cum Palatio, eorum fortè id patrimoniumne esse censetis? Tria sua Sacerdotia Cardinalibus duobus & Volaterrano donavit &c. Paulò post inter ea multa & magna, quæ ad Apostolicæ sedis decus penè obscuratum instaurandum meditatum fuisse ferebatur, præcipuum esse dicit, quòd fratris, liberisque suis tantum largiri, quantum singuli è nobilitate homines in redditibus haberent, decreverat, nec ultrà privatorum civium conditionem se efferre passurus erat, non ad principatum & dignitates evehi, ne assent quidem de fructibus Ecclesiæ, nisi de libera omnium Cardinalium sententia, eos auferre permissurus. Id maximè percupere videbatur, ut eos Venetus Senatus in Patriciorum numerum adscriberet, summum id honoris genus, quo eos honestaret, esse reputans.

XXX. Eodem adhuc Seculo Pius V. alienior quoque à Nepotismo introducendo visus fuit, dum ægrè Nepotem dignissimum Cardinalem, rogantibus Cardinalibus, fecit, atque nonnisi severæ conditionis, de non immiscendo se regimini aliter, additione. In qua abstinencia cum unus & alter ex recentissimis post Alexandrum VII. quadantenus sequuti sunt; Quamvis sub immediato ejus successore Clemente IX. & Nepos Rospi gliosius minoris quidem durationis, authoritatis & artis fuerit, hinc & Prædecessoribus longè inferior; Creaturas etiam & opes collectas familiæque fortunam si respicias; de quo L'Ambasciata di Romolo a' Romani hinc inde maximè nel Ritratto & nella Apologia del Cardinale. Sub Clemente X. verò Noni Successore, le Cardinal Neveu, indice Authore de la Cri-

Marcel.

li II.

Pii V. ex recentioribus unius & alterius; iudicium de abstinentiæ eorum, unâ cum exemplis recentissimis in contrarium,

tiq. Gener. Lettr. Nouv. XIX. p. 619. avoit exercé une puissance absolue, & d'une manière, qui avoit souvent chagriné la France. Id est: Cardinalis Nepos habebat potestatem absolutam & exercebat modo sæpe Gallis valdè tedioso. Innocentii XI. Successoris non minima fuit abstinentia, tamen & hic, si Gallis maximè fides haberetur, & non fefellit apparentia, satis ab aliis regebatur & circumducebatur, relinquens post se non infortunatum Dominum Livium. Si quid autem Nepotismo sub Innocentio defuit, sub Alexandro VIII. additum vidimus nuper denuò, in additis domui Ottobonianæ intra anni spatium opibus ferè immensis & dignitatè Principali, considerante Papa, quòd breve sibi tempus superfit sine mora utendum. Innocentius XII. hætenus hæres est abstinentiæ Undecimi, ut nominis & dignitatis; & jam in moneta dixit: *Hic nihil pro nobis*. Quamvis & addi possit; *ab Alexandro prædecessore relictum*; & necessaria interdum sit, ærario à Nepotibus præeuntibus exhausto, abstinentia & de novo colligendum sequentibus; Quamvis etiam de Papis, ut de Principibus aliis, nunquam ex initiis talibus judicium ferri possit certum, neque enim semper respondent ultima primis, exemplo cum primis Alexandri VII. pessimique ab eo introducti Nepotismi, ab initio: *Quamquam vultus erat multa & præclara minantis*. Horat. sat. 3. l. 3. Quicquid sit, constat, paucissimos Nepotismum, reliquis à longo tempore tantopere deamatum, vel non, vel odio habuisse, & vix tot, quot ab inductione secula elapsa sunt; Constat, quosdam eorum, qui abstinerunt, haud alieniores aliis quidusdam, qui postea introduxerunt, sed brevitate vitæ, quò minùs similiter deficerent, impeditos fuisse; Constat etiam de summa hodiernæ abstinentiæ necessitate; neque enim orbis ex pristino lethargo sensim evigilans ulteriùs hos & similes manifestos abusos ferre posse videtur; Quamvis futurorum ignarissimi simus, & nuper Nepotismum resurgentem viderimus, utut ab Innocentio XI. sepultum, resurrecturum fortè, & si denuò sepeliatur. Sed si vel plures abstinuissent, & in posterum abstinerent, illi ipsi & suo exemplo & verbis suis ad fecus facientium & patientium pessimum statum eo meliùs cognoscendum nobis inservirent; Quem etiam illa, quæ generalius adhuc notanda veniunt, cognoscendum porro sistunt.

Maximè
hæc vitio-
sum, quòd

XXXI. Illud certè præprimis, quòd tanta est Nepotum aliquando potestas, & quòd non partem tantum, sed omnia quasi negotia maximè ardua soli tractant, Pontifices sunt, & Pontifices quasi

quasi Nepotes. Vide ea, quæ supra diximus, maximè in Gregorio XV. Vide etiam *Il Nip. p. 2. p. 75. seqq. & p. 292. seqq. & p. 367.* Considera dein, annon causam habuerit ille p. 13. dicendi: *Se nolle esse subditum Papæ, qui sit subditus suorum consanguineorum*; quando etiam Papa p. 48. dixit: *Cognata, conserva personam nostram, & nos tibi Pontificatum conservabimus.* Annon Nepotibus, vel Cognatis talibus facile esset probatu, vel se, vel uxores, vel infantes suos esse Dominos Orbis & Ecclesiæ, dum ipsi sic pro lubitu Pontifices, id est, summos Monarchas, & Ecclesiæ Capita circumducunt, regunt, placitis suis subicere nōrunt, ipsi modò uxoribus subjecti, modò infantibus, ne quid pejus dicam, in uxorum defectu? Et cui non absurdum videtur, Ecclesiam pro nutu talium regi debere? Atque non sufficere in Papatu, ut specioso Ecclesiæ nomine Papa venditetur; dum Papæ etiam nomine non nisi ejus Nepotes cum concupiscentiis suis veniunt?

*tanta est
Nepotum
potestas;*

XXXII. Nepotes minimè tantis apti; Juvenes, indocti, inexercitati, ut plurimum, & aliis omnibus assueti. Quis tales, quis ab afinis ita ad equos, imò à viliissimis, tenuissimis, ad summa & maximè ardua, momentanea sæpe promotione, evectos, ritè in tanto culmine præesse crederet? Quando necesse habet aliquis Gregorius XV. differens tractationem de arduis dicere; *se expectare, donec Nepos magis Politicis negotiationibus sit assuetus* p. 367. Quando necesse habet aliquis Legatus interrogatus: *Utrum eat ad tractandum cum Astalio Nepote?* respondere; *Se ire ad instituendum Nepotem?* Quando Generalissimus fit, qui per totam vitam gladium non portavit? Qualis fuit & factus est sub Alexandro VII. Frater Marius. Quando Æsopum legens ad negotiationes maximè arduas vocatur? Quod in ejusdem filio, Cardinale Patrono, contigit. Vide p. 266. seq. Quando Capucinus sub Urbano VIII. mox de rebus salutem orbis Christiani concernentibus agit, adhuc dum non nisi de Claustro suo cogitans, ut Legato Cæsareo auxilium contra Turcas implorante, de rapis in Claustro, carumque bonitate & preparatione loqui cœpit; ut Legatum Hispaniæ, ex quo conventu Ejus Reverenda Paternitas sit, ac si Capucinus & ipse esset, interrogavit; ut, errore animadverso falsus est, omnes obvios sibi Capucinos videri; ut neminem alio titulo quàm Paternitatis compellavit; ut aliquando Regium Ministrum usque ad portas Claustri comitari voluit &c. Quis à tam ineptis apta & tanto culmine digna expectet? Nihil jam de Sixti V. cognatione, nihil

*Qui ta-
men mi-
nus apti
sunt;*

hil de pessima talium sæpe vita, post ea, quæ jam diximus, dicemus.

Auri cupidissimi; XXXIII. Dicimus tamen rursus: *Nepotes cum concupiscentiis suis;* auri cupidissimos Nepotes, qui & horas audiendis Legatis destinatas horas paupertatis & miserie vocant, utpote in quibus nihil accipiunt, & non nisi de nummis cogitant; Hinc quidam volens cognoscere ex Legato Galliæ: *Quot ibi Protestantes essent;* interrogavit; *quot ibi nummi essent;* quo errore animadverso, respondit Legatus; *non tot Regem hereticos habere, quot Nepos nummos habeat;* Hinc alius solebat nuntianti Legatum venire, respondere, *collum rumpat;* nuntiati, Ministrum Datarie adesse; *gratus erit.* Hinc quidam Legatus solebat ante significare, se acturum de renunciatione certorum beneficiorum; egit etiam ab initio Audientie, & gratus fuit. Vide hæc & plura p. 382--389. Confer ea, quæ supra attulimus, & fidem ista impetrabunt facile. Sed quomodo rursus tales Ecclesiam bene regent?

Qui multum nocent sibi & Pontificibus;

XXXIV. Non faciunt; sed multum nocent, sibi, Pontificibus & Ecclesie; Sibi; neque obstant honorum cumuli, acervi divitiarum; quibus & gehennam sibi ædificant, & Idola cadente cadunt Pontifice, & in vita & in morte maledictioni sunt. De quibus & egimus & agemus. Salutem quod attinet, quæsit Author Nepotismi p. 443. ex Abbate Romano, *cur non Nepotes, legentes vitas Antecessorum, melius sibi consulere studeant;* Respondit; *nummos numerantibus tempus lectionis deesse, incipere legere deficientibus nummis, deficere demum in morte;* Alius non inferior eidem dixit: *Abire in purgatorium, utpote quos pudeat in Paradisum venire, ad Christum, quem hic spoliaverint,* p. 444. Nocent etiam Pontificibus, quibus quidem valde prodesse videntur, dum onera Papatus vel ex toto, vel ex parte in se recipiunt, dum Pontificibus occasionem, negotiationes in longum protrahendi, præbent, ipsis dicentibus: *Loquimini cum Nepote; Nepotibus: Loquemur cum Avunculo.* Vid. p. 235. & totum ferè librum tertium secundæ partis; quod idem esse ait Author cum illo, quod Christus missus est à Cajapha ad Pilatum, à Pilato ad Herodem ab Herode denudò ad Pilatum &c. p. 304. Nepotibus se prætextu Avunculi excusantibus, Avunculo ad Nepotes remittente, & tractationibus tandem cum Nepotibus conclusis, demum dicente: *Videbimus!* Hinc aliquando Legatus Lucensis ad Amicum, devotionem suam Sanctis testari volentem: *Amice, si nemo tractare potest cum Barbarinis, qui loquuntur, quis tractare poterit cum Sanctis, qui non loquuntur? Si tam difficiles sunt vivi, quàm difficiles erunt mortui?* Porro Pontificibus utiles esse viden-

tur in expiscandis Regnorum arcanis, dum nimirum simulare debent, se certorum Regnorum vel certi Regni partes tuituros; atque, in eum finem Urbanum VIII. 2. Nepotibus mandasse, ut alter, simulatâ erga Gallos benevolentia, Gallorum, alter eadem arte Hispanorum expiscaretur arcana, Author *p. 66. seqq.* ait & probat, Ast multum illis reverâ nocent, dum malitiæ instrumenta sunt, dum potestate à Pontificibus neglecta pessimè abutuntur, semper nomine Pontificum; dum etiam Pontifices ab iis malè agere, divitias, voluptates sectari discunt. Vide exemplum Alexandri, ubi de vitiosis ejus qualitatibus egimus; & confer verba Senatoris Veneti: *Sarebbe &c. Urbanus Sanctus esset, si Franciscus, Antonius & Thaddeus non Dæmones essent Il Nip. p. 2. p. 154.* dum sic Pontificum damnationem promovent, ut Pontifices illorum; Cognati Papa, inquit Prælati Germanus apud Authorem Nepot. *p. 2. l. 1. p. 6. acquirunt hunc mundum indulgentiâ Pontificis, p. 161. Pontifex perdit alterum vitio Nepotum.*

XXXV. Ast quantum Ecclesiæ nocere dici debent! Plurimum certè; Dum sæpe tam mali, tam inepti, tam indocti, tam inexperti, tam auri cupidi omnia regunt, imò pervertunt, idque potestate illimitata sæpe. Fidem sub dominio horum illæsam non manere, facile creditur, quando omnis generis negotia fidem etiam concernentia æquali potestate interdum tractant; & quando ex principio malorum morum fidem corrumpente ad tantam potestatem admittuntur. Exemplo quantum noceant, dici satis nequit; Si enim Nepotes Pontificum, qui Sacrorum sunt arbitri, mala quævis patrant, quid non alii sibi licere putabunt? Sed quantam desolationem in Ecclesia illa, & statu cum primis, ut vocatur, Ecclesiæ suâ injustitiâ atque avaritiâ producant? Levi eam, post contemplationes specialiores, obtutu contemplemur; Dicuntur Authori Nepotismi *p. 2. 78. Messores Ecclesiæ*, Principibus Ecclesiæ ceu seminatoribus oppositi; Sed nihil isti Messores relinquunt ferè; Pecus non tondere tantum, sed & deglubere Pastores illi stulti amant; Ædificant Palatia in sanguinibus; Hinc dixit Magnus Hetruriæ Dux aliquando ad religiosè peregrinantem: *Romæ non est Templum magis Sacrosanctum Palatio Barbarinorum, utpote tot martyrum sanguine edificatum p. 161.* Hinc & populum & subditos & Christianismum & Ecclesiam, & Ecclesiasticos & Monachos, & Principes & altaria sigillatim de Nepotibus querentes introducit; Hinc, quantis & quot

execrationibus, imprecationibus impetantur, p. 446--448. docet; Hinc nihilominus patientiam Romani populi in his patiendis calum obducentis p. 257. seqq. miratur; Hinc, p. 50. statum Ecclesiæ dictum miserrimum pronunciat, ceu similem urbi, quam hostis, quia tenere non possit, spoliet; Et quia Nepotismum Hydrae, cujus capite amputato uno, aliud statim crescit, similem p. 134. videt, atque novam imminuentem, novo Pontifice electo, calamitatem, hinc etiam p. 50. statuit, meliorem subditorum statum futurum, si hæreditarium regnum esset. Et cur non? Cùm post muscas ferè satietas sitientes semper atque esurientes majori cum corporis illius molestia succedant; Hinc etiam Nepotes, qui singuli meritò rei sunt violentiarum, gravaminum, vectigalium, extorsionum, latrociniorum, Simoniarum, Tyrannidum, rapinarum, injustitiarum, totque miseriarum, quibus persecutiones Gentilium longè superare L. Ambasc. Rom. p. 6. dicuntur. Considera etiam, & cum præcedentibus confer ea, quæ p. 13. metricè habentur, ubi de Pontificibus ceu lupis rapacibus Roma ita queritur;

*Che per finir discorticarmi il Gregge
Chiaman da Rastri & Antri i lor Nepotè
Scalzi, Birbanti, e Malandrini ignoti
Senza Dio, senza fede, e senza legge.
Questi cacchi ladroni e Rei fur bacci
Di forche avanzo e sol resto di Roia
Si spaccian rutti del sangue di Troja
E fanno al par de' Reggi i Principacci.
Quanto di bello, e buon hanno i miei figli,
Quanto di ricco e sacro hanno i miei tempi,
Tutto à forza si rubba da quest' Empii,
Tutto preda divien de' loro artigli:
Sotto il suo giogo ecco già spicca e langue
Il mio popol piagato in mille guise,
E pur mirar conviengli e tinte e trise
Quelle porpore lor nel proprio sangue.
E appra un Abisso, questo appena empito
Sen' apre uno più vasto in un baleno
E questo ancora al fin colmo e ripieno
Un' altro, e à questo un altro in infinito.
L'Italia fosse, & io, tutto un Tesoro,*

Mai diffamar potrei le gole immonde,
 Che per quelle voragini profonde
 Non basta il mondo distillato in oro &c.

Quæ quidem brevissimè dicunt; *Papas*, ut planè excoriant *Gregem*, vilissimos suos agnatos, planè impios, vocare, qui latrones omnia eximia filiis populi, omnia sacra Templis auferant, & purpuras in sanguine populi tingant, sine ullo fine, cum abyssum abyssus excipiat, & Italia, si nonnisi thesaurus esset, immundas gulas, quibus universus orbis in aurum destillatus minimè sufficeret, explere neutiqam posset. Adde, quæ p. 67. de *Alexandri VII. Nepotismo* leguntur:

Pose Alessandro pria che fosse spento
 Al clero per dici anni i sei per cento
 E dicid non contento

Per arricchir Don Mario suo Germano
 Il Mantello à San Pier strappò di mano,
 O duro Caso e strano.

Id est; Eum ante Clericatum sex pro centum non fuisse contentum, & additandum fratrem duro casu S. Petro pallium eripuisse è manibus. Considera porro artificium, quo juxta p. 75. dum contrà Turcas aliquid colligendum esset, Monasteriorum & Abbatiarum ruinâ, Xenodochiorum, pauperum & Orphanorum tributis rem suam quasi unice promovere nōrunt. Et vide p. 89. suprâ memoratum *Alexandri VII.* fratrem in exemplum pessimi populo fratris allegatum. Vide tandem p. 243. de *Barbarinis*, cum eligendus esset;

———Quelle Vespè homai
 Il sangue human' hanno succhiato assai.

Id est: *Vespa* illa satis humani sanguinis hauserunt.

XXXVI. Mirum post dicta esse non debet, quòd non manet talium potestas, non diuturna est Nepotum usurpatio, & tristis eos exitus dejicit. Jam *Dissert. IV. Sect. III. n. 8.9.* eorum unâ cum morte Pontificis sui mortem, id est, casum contemplati sumus; Quem heic exemplis porro illustrare possumus. Illo *Pii IV.* qui, (quod ipse dicebat) ut Romanorum Pontificum propinquis salutare exemplum relinqueret, ut populos sibi creditos clementer acciperent, & publica negocia pro ecclesie dignitate conficerent, specie vindicandi ea crimina, quæ *Carase* patruo Pontifice, & bello potissimum Neapolitano patrauerant, gravissimè in eorum etiam vitam animadvertit, ut apud *Onuphrium* legi potest; Alio *Innocentii X.* qui statim Nepotismum

Brevissima
 rum est
 gloria;

Antecessoris cum tanto furore persecutus est, ut licet persecutio justa fuerit, nimis tamen severa visa sit, Authore Nepot. p. 2. p. 256. testante. Quomodo autem ejusdem Nepotismus, vel potius Cognatismus, eandem post mortem ipsius aleam subire debuerit, Dissert. VII. Sect. VII. n. 70. in vitiosis ipsius Qualitatibus obiter notavimus. Qui certè casus cum similibus similium sequi necessario debuerunt, & debent, sive injustitiam & sacrilegia, sive odium populi & execrationes frequentes; Talibus enim Deus non benedicit; & *de male quaesitis non gaudet tertius heres*; Sive successorum aviditatem spectemus; Hæc fur furem spoliatur; injustitia majori injustitiâ conculcatur, & quercu cadente quilibet ligna colligit; Sic vastatores vastandi sunt, & vaccæ pingues à macidis deglutiendæ; quod ita fieri ex præcedentibus liquet, ut, simili porro coincidente, & fame maciéque harum manente in his, illas deglutitas esse, serò appareat. Confer ea, quæ Author Nepotismi p. 2. l. 3. p. 390--442. de Familiis Pontificum brevi tempore florentibus habet.

Hinc in
Conclavi-
bus prima
de Nepoti-
bus cogi-
tatio;

XXXVII. Quando autem, de quo dicta fidem facere possunt, ipsi illi etiam, qui Nepotismum alienum persequuntur, proprium nequaquam meliorem introducunt, & quando eousque se extendit in Pontificibus electis amor erga consanguineos (addo, amor erga patriam; Vide *Vita di Sisto V.* p. 2. p. 324. & exemplum Bonifacii IX. in *Roma Gloriosa.* p. 506.) & consequens electionis, Lottino Dissert. de Conclavi docente, est liberalitas erga amicos, quibus nimirum amicitiam continuatam videre contingit, non enim omnes omnes statim deferunt; Mirum quoque videri non debet, quod idem Ibidem, Cognatorum rationem habendam esse, docet, & in Conclavibus omnibus, quam primum de aliquo eligendo agi coëptum est, prima nunc esse solet de Nepotibus, vel consanguineis, quos eligendus habeat, aliis, cogitatio, atque multi cognitionis respectu repulsam ferunt, qui cæterum omnium dignissimi omnium judicio habentur;

XXXVIII. Nempe non præsumunt de Pontificibus suis, de quibus tanta tamen præsumunt! eos suos usque ad arantium diligere posse! Eos Deum & justitiam plus diligere posse! Eos cum Christo fratrum mentionem ingerentibus respondere posse: *Quinam sunt fratres nostri? Fratres nostri sunt, qui faciunt voluntatem Domini.* Quæ quidem verba Alexander VII. initio Pontificatus sua facere ausus fuit, dum alii fratrem recipiendum esse suaderent, sed

sed quo jure, vel potius hypocrisis quanta, suprà allata ostendunt. Hic etenim Successores Christi esse nolunt ! Imò Nepotismo suo veritatem dictorum ejus : *Non potestis simul Deo servire & Mammoni* ; evertere conantur ; Et perfidi sunt, dum bona Ecclesiæ stabilia interdum etiam contrà juramentum suum abalienant ! Et patiuntur, imò autoritate sua muniunt abominationes, quas recensuimus, omnes, imò plures, quàm dici potest. Quale hoc est principium unicuique suos ditandi ? Quale hoc est regnum, in quo eleemosynæ, & animarum purgandarum lytra ita impenduntur, justitiæ, an iniquitatis, Dei, an Mammonis ? Iniquitatis certè & Mammonis, & quicquid ad ista velanda adhibetur, velamen *Mysterii iniquitatis* ; Tristis proin & ista in Pontificum recens electorum consanguineis mutatio, & maxime tristis.

XXXIX. Mutatio, quæ in rebus accidere solet, haud magis certè Pontifices commendat. Novi Domini, novi Aulici, novi Consiliarii, novi Nepotes, exigunt novas volitiones, molitiones, consilia nova, novas agendi rationes. Hinc mutantur omnia ; in deterius plerunque ; Quod eventus docuit ; Non tantum seculo decimo. De quo Baronius *ad an. 1000. n. 3. Sunt hæc infeliciissima illa tempora, cum alter alterius res gestas, intrusus quisque Pontifex aboleret. Vide Dissert. VII. Sect. 6. n. 12. 15. 16. Nam & deinceps Innocentius VI. multas reservationes à Clemente factas, apud Platinam in Vita, suspendisse legitur ; Et Paulus IV. apud Onuphrium in Vita, publica sanctione, cuncta, quæ superiores Pontifices post Julium II. concesserant, quæ bona redditusque Ecclesiarum minuerent, sustulisse ; Et Lege Julii III. ut habet idem in Marcello II. cautum est, ut donatio necessario facta, non ante valida censeatur, quam 2. aut 3. subsequentium Pontificum auctoritas accessisset ; Imò quasi ordinarium ipsis esse, statim gratias predecessorum revocare, ex ipsa Lege ipsorum discimus. Quando autem mutatio ista statutorum atque decretorum ipsam etiam fidem spectare ex Apostasia posteriorum temporum & ex Pontificum illorum, qui, ipsis Gallis Pontificiis fatentibus, in fide errarunt, exemplis agnoscitur, eò evidentius patet, præter reliqua, quæ hætenus à nobis enarrata sunt, Electionis Pontificum Romanorum consequentia, hoc ipsum etiam, quod in ordine considerationis nostræ ultimum esse voluimus, vitiosum, Vicariis Christi summisque Ecclesiæ Monarchis indignum, & unâ cum reliquis totius Papatus eversum esse.*

*Mutatio
rerum ele-
ctionem
confe-
quens vi-
tiosa &
illa ;*

Conclusio
totius ope-
ris;

XL. Qui proin multò fortius evertitur per ea omnia, quæ in hisce Dissertationibus dicta sunt, simul sumpta; Dum nimirum sufficienter probatum dedimus, Apostolum Petrum, cujus successionem vanissimè jactant, dignitatem atque potestatem, quam ipsi ab eo hæreditario quasi jure ad se devolutam spectant, electionis suæ beneficio nullo modo accepisse; & potestatem Petri qualemcunque ad Pontifices nostros nulla ratione, jure nullo pertinere; & formas ipsas Electionis Pontificum nostrorum eorum pretium haud parùm imminuere; Electionem autem nævis plurimis & ratione eligentium, & ratione actuum eligendi, & ratione eorum, qui eligi soleant; neque paucis, ob consequentia inconvenientia, laborare; Atque ita ipsissimum Pontificatûs fundamentum loco suo movimus, cariosum, & *Mysterium Iniquitatis* in ipso suo initio, Authoribusque suis tale esse, ostendimus; Quod si, occasione laboris nostri qualiscunque, & alii nobiscum agnoscant, vel magis magisque cognoscere pergant, ejus jam pretium habemus, jam scopum assecuti sumus, Dei nempe nostri in fratrum ædificatione humanæque salute gloriam, quam ei soli vendicamus omnem atque indies auctam videre cupimus petimûsque, per Dominum nostrum & Ecclesiæ suæ unicum, ὃς ἡ ἀνομον ἀναλώσει τῷ πνεύματι ἔσχατον αὐτῶν καὶ καταργήσει τῇ ὑπερφανείᾳ τῆς περσίας αὐτῶν, qui *impium illum perdet Spiritu oris sui & abolebit apparitione adventûs sui, Jesum Christum! Amen!*

INDEX

Catalogus Authorum, tam profanorum, quàm Ecclesiasticorum, qui in hoc opere citantur, refutantur, vindicantur.

<p>A.
 Ado Viennensis.
 Æneas Sylvius.
 Albertus (Monachus 3. fontium)
 Albertus (Argentinenſis.)
 Allatius (Leo)
 de Alliaco.
 Almainus.
 Alphonſus.
 L' Ambaſciata di Romolo a'
 Romani.
 Ambroſius.
 Amicus Fr.
 Ammianus Marcellinus.
 Anaſtaſius.
 L'anima di Ferrante Pallav-
 cino.
 Antoninus.
 Arcani Politici de' Prencipi
 d'Italia.
 Armacanus.
 Arnoldus (Chriſtianus.)
 Athanaſius.
 Aventinus.
 S. Auguſtinus.
 Auguſtinus de Ancona.
 Auxilius.
 Azorius.
 Azzolini Card. Aphoriſmi.
 B.
 Balaus (Joh.)
 Baldus.
 Bannes.
 Bank (Laurent.)
 Barboſa.
 Barlaam Monachus.
 Baronius.
 Baſilius.
 Becanus.
 Beda.
 Benno Card.</p> | <p>Bernhardus (Clarevall.)
 Bernhardus (Morlinenſis.)
 Binius.
 Blank (Stephanus)
 Blondellus.
 Boccatius.
 Bochellus.
 Boecerus.
 Bona.
 Bozius.
 Brigitta.
 Brocardus.
 Bullæ Pontificum.
 Bullingerus.
 C.
 Cajetanus.
 Calvinus.
 Canus (Melch.)
 Il Cardinaliſmo.
 del Origine des Cardinaux.
 à S. Carolo (Ludovicus).
 Carthuſianus.
 Casalius.
 Casſanaus.
 C.
 Cedrenus.
 S. Ceremoniale Rom.
 Ceremoniale Greg. XV.
 Chryſoſtomus Joh.
 Ciaconius.
 Clauserus.
 de Clemangis (Nic.)
 Clémens (Romanus.)
 Cœſſetæus.
 Conciliorum Tomi.
 Conclavi de' Pontifici Rom.
 Conſtitutiones Apoſtolorum.
 Cordubenſis.
 Cortefius.
 Cranzius.
 Cuſanus Card.
 Cuſpinianus.</p> | <p>Cyrillus.
 D.
 Damaſus P.
 Damiani (Petrus.)
 Diana Jes.
 Divortium cœleſt.
 Dominicus Venetus, Toreel-
 lanus Episc.
 de Dominis.
 Dorotheus Tyrenſis.
 Driedo.
 Duarenus Franc.
 Dudithius.
 E.
 Epiphanius.
 Erasmus.
 de Erfordia (Henr.)
 Eusebius, Cæſareenſis.
 Eutychianus.
 F.
 Faſti Siculorum.
 Fazellus.
 Fileſacus.
 Florus, Scriptor Eccleſ.
 Forbeſius.
 Fronsbergius.
 Fuligatus.
 G.
 Galfridus, Malmesb.
 Genebrardus.
 Gerson.
 Glaber.
 Godefridus, Viterb.
 Grammondus.
 Gregorius Nazianz.
 Gregorius M.
 Gregorius VII.
 Gretſerus.
 Groben donquius.
 Grotius.
 Guicciardinus.</p> |
|---|--|--|

- Guilelmus, Anastasii conti-
nuator.
Guillermus, Chronol.
H.
Halloixius Jes.
Hasenmüllerus.
Hegeſippus.
Heideggerus.
Hermannus Contractus.
Herodianus.
Hesiodus, Presb.
Heymburgensis.
Hieronymus.
Hilarius.
Hildebertus, Cenom.
Hofmannus.
Homerus
Honorii Dialogi.
Horantius (Fr.)
Huſſ (Joh.)
Hygden.
I.
Jansenius.
Ignatius.
Josephus, Stevanus, Valenti-
nus.
Journal de St. Amour.
Jovius.
Irenæus.
Isidorus (Hispal.)
Jus Canonicum.
Justinianus Jes.
L.
Labbeus.
Langius.
Corn. à Lapide.
Laonicus Chalcon.
Laymannus.
des Lagats 2. traittés.
Lehmannus.
Leo Magno.
Lefsius.
Lezana.
Lipsius.
Lottinus.
Ludovicus Rom. Patricius.
Luitprandus.
Lutherus.
Lyranus.
M.
Macchiavellus.
Maimburgius.
Majolus.
Major.
Malachias Hib.
Manfredus.
Mantuanus.
de Marca.
Marecellinus Comes.
Maresius.
Marnixius.
Marſilius Patavinus.
Martinus Pol.
Martin, Min.
Martyrol. Rom.
Masenius.
Maſſonius
Mattheus Paris.
Maximus.
Megerlinus.
Menander.
Don Piero di Mexia.
Meyerus (Leonh.)
Mezeræus.
Molinæus.
Morisſolus.
Mornæus.
Mortonus.
Mountacutius.
Müllerus (Joh.)
Münzerus (Valent.)
N.
Natalis Comes.
Navarrus.
Naclerus.
Naudæus.
Nebriffensis (Ant.)
Nicephorus.
Janus Nicius Erythr.
à Niem (Theod.)
Joh. Niderus.
Nilus, Theſſalon.
Nili, Abbatis acta.
Il Nipotiſmo di Roma.
Nouvelles de la Republique
des Lettres.
O.
Occamus.
Ochinus Bernh.
Oldoinus Jes.
Vita di D. Olympia.
Onuphrius Panvin.
Onus Eccleſiæ.
Orem (Nic.)
Origenes.
Orlandinus.
Oroſius.
Otto Friſing.
Otto Jes.
Ovidius.
P.
Pallavicinus Card.
Pamelius.
Panigarolla.
Pantaleon.
Pariffenſes.
Patricius.
Paulus Diac.
Perſius.
Petrarcha.
Philippi Burg. Vita.
Picus Mirandulanus.
Pileus Modienſis.
du Pin.
de Piſcibus Anon.
Platina.
la Politique des Jeſuites.
Polus.
Potterus (Fr.)
R.
Rabanus Maurus.
Radulphus Flaviac
Ræmondus Florim.
Recuſatio Syn. Trid.
Refut. de la Rep. à la Proteſt.
de M. Lavardin.
Regino Prumiſenſis.
Reinaudus.
Richeomius.
Rigaltius.
Roſſink.

de Rosellis.	Spiegelius.	Valesius.
de Rubéis.	Spondanus.	Vasquezius.
Ruffinus.	Sprengerus.	Vaticanum languens.
S.	Stapletonus.	Velenus (Ulricus.)
Sabellius.	Statena Cardinalium.	Vigerius.
Salmasius.	Stella.	Vigorius.
Sandis.	Stengelius.	Vincentius Bellovac.
Sannazarius.	Steuchus (August.)	Virgilius, Poeta.
Saresburiensis, (Joh.)	Suetonius Tranq.	Virgilius Polydorus.
Sarpus (Paulus.) Eiusdem Vita.	T.	Vita Sanctorum.
Scaliger.	Tacitus.	Ulricus Argentinenfis.
Schafnaburgensis.	Tertullianus.	Volateranus.
Casp. Schottus.	Testium Verit. Catal.	Vossius (Gerh. Joh.)
Schraderus.	Theodoretus.	Uric (Theodoricus.)
Scotus.	Thomas Aquinas.	Urspergensis.
Seneca.	Thuanus.	W.
Sfondrata (Coelst.)	Tirinus.	Waldensis.
Sguropulus.	Tostatus.	Wesselius Goevevoet.
Sigebertus Gembl.	Tridentinum Concilium.	Wintoniensis Episc. Stephanus.
Vita di Sisto V.	Trithemius.	Witakerus.
Sozomenus.	Turrecremata.	Wolfius.
Socrates.	U.	Z.
Sorberius.	Valerianus, M.	Zecchius.
Spanhemius (Frid. Fil.)	de Varillas.	Zonaras.

**Index Locorum S. Script. quæ in opere hoc citantur, illustrantur,
 explicantur, vindicantur.**

Genes.	Nob.	Ref.
Cap. Vers. Diff. Sect. Num.	Cap. Vers. Diff. Sect. Num.	Cap. Vers. Diff. Sect. Num.
XII. 3. I. 3. 10.	XIX. 26. I. 3.	6. XIV. 13. 14. VII. 1. 12.
XLIX. 27. I. 6. 17.	Psalms.	III. 37.
Levit.	II. 9. I. 5.	7. XXII. 22. I. 4. 9.
XXI. 9. 17. seq. V.	XIX. 14. VIII. 2.	27. XXIV. 28. I. 5. 7.
Num.	XXIV. 1. VII. 4.	30. XXVIII. 16. I. 3. 6.
IV. 3. VII. 6. 11.	XLVII. 4. VIII. 1.	11. XLV. 23. VIII. 1. 10.
Deuter.	LXVIII. 24. VIII. 1.	11. XLVI. 6. 7. VIII. 1. 12.
XXXIII. 2. 3. VIII. 1. 11.	LXXII. 9. VIII. 1.	11. LX. 14. VIII. 1. 11.
Judic.	LXXXIII. 13. IV. 1. 12.	
VIII. 21. IV. 1. 110.	XCV. 1. I. 3.	6. Jer.
1. Sam.	XCIX. 4. 5. VIII. 1.	11. I. 5. V. 7.
I. 6. VII. 3. 38.	CXII. 3-7. VIII. 1.	46. III. 10. I. 5. 10.
8. IV. 2. 7.	CXVIII. 22. I. 3.	6. VII. 4. VII. 7. 58.

Jerem.					Matth.					Joh.				
Cap.	Verf.	Diff.	Sect.	Num.	Cap.	Verf.	Diff.	Sect.	Num.	Cap.	Verf.	Diff.	Sect.	Num.
X.	9.	VIII.	1.	12.	XXVIII.	9.	VIII.	1.	11.			III.		13.
		Dan.				19.	II.		42.	XX.	21.	I.	2.	6.
III.	4.5.6.	VIII.	1.	10.			I.	9.	33.			I.	4.14.	15.
		Amos.					V.		3.			V.		3.
V.	26.	VIII.	1.	12.		19.20.	I.	2.	2.		21.23.	I.	2.	1.
		Mich.					VII.	8.	2.	XX.	22.	VIII.	1.	34.
V.	2.	I.	5.	7.		20.	I.	1.	3.	XXI.	15.16.17.	I.	2.	6.
		Matth.												3.
II.	6.	I.	5.	7.	XV.	40.	II.	6.	8.					5.1. seq.
III.	17.	I.	1.	5.	XVI.	15.	VII.	8.	1.			III.		48.
IV.	9.	VIII.	1.	46.								VII.	7.	55.
	18.19.	I.	2.	1.			VIII.	1.	17.			VIII.	1.	42.
	24.	VIII.	2.	37.	III.	12.	V.		3.					
IX.	38.	V.		7.	V.	4.10.	I.	3.	1.			II.		42.
X.	1. seq.	V.		3.	VII.	38.	VIII.	1.	11.			23. seq.	I.	2.
	2.	I.	6.	2.		47.	I.	5.	4.			IV.	1.19.20.	
	15.	I.	5.	29.	X.	1. seq.		5.	3.	II.	2. seq.	I.	2.	1.
	23.	III.		5.	XI.	51.	I.	4.	7.		10.	II.		17.
	25.	I.	2.	1.	XII.	42.	I.	5.	13.		14.	I.	4.	6.
XI.	25.	I.	3.	13.	XXII.	25. seq.	I.	2.	1.	III.	6.	VIII.	1.	46.
XII.	48.49.	VIII.	2.	37.			III.		17.			VII.	7.	39.
XVI.	15.	I.	2.	1.	XXIV.	52.	VIII.	1.	11.	VI.	1. seq.	I.	2.	2.
	16.	I.	3.	6.								V.		3.
	18.	I.	4.	18.	I.	39.41.	I.	2.	1.		2.	I.	5.	14.
		II.	4.	14.		50.	I.	4.	7.		1.3.5.	IV.	1.19.20.	
				11. seq.	II.	13.	I.	3.	6.	VII.	43.	VIII.	1.	12.
				16.	IV.	21.23.24.	III.		52.	VIII.	14.	I.	2.	2.
	18.19.	II.	2.6.7.8.9.	V.	44.	VII.	1.	12.			4.5.	II.		17.
			3.	2. seq.	VI.	45.	IV.	1.	19.	IX.	15.	I.	6.	17.
				43.		68.	I.	4.	6.		32.	II.		16.
			6.	36.		69.	I.	4.	7.	X.	13.	VII.	7.	35.
	19.	II.	4.	1. seq.	VIII.	50.54.	V.		7.		25.26.	VIII.	1.	9.
				16.	X.	11.	I.	9.	7.		34.35.	VIII.	4.	30.
XVII.	5.	I.	1.	5.		4.5.	IV.	1.	19.	XI.	2. seq.	I.	2.	2.
XVIII.	17.	I.	2.	1.			I.	5.	32.			I.	5.	29.
	20.	III.		52.	XXIII.	23. seq.	I.	6.	7.		18.19.	II.		17.
	IV.		1.	27.	XV.	15.	VIII.	1.	34.		28.	III.		17.
XIX.	28.	I.	2.	1.	XVI.	13.	IV.	1.	19.	XII.	22.23.	VIII.	1.	9.
XXIII.	2.	III.		28.	XVII.	11.	VIII.	1.	38.	XIII.	1.3.	IV.	1.	19.
	9.	III.		37.	XVIII.	36.	II.	1.	3.		3.	V.		13.
	34. seq.	II.		41.			V.		9.	XIV.	23.	V.		3.
XXVI.	37.	I.	6.	7.			VIII.	1.	42.			IV.	1.	19.

<i>Act.</i>					<i>2. Corinth.</i>					<i>1. Timoth.</i>				
Cap.	Vers.	Diff.	Sect.	Num.	Cap.	Vers.	Diff.	Sect.	Num.	Cap.	Vers.	Diff.	Sect.	Num.
XV.	19.	I.	2.	2.	XI.	5.	I.	6.	17.	IV.	15.16.	VII.	8.	1.
XVIII.	2.	II.		17.		28.	II.		43.		15.	V.		7.
	II.	III.		28.			I.	2.	2.	V.	1.	V.		5.
XVIII.	24.	VII.	8.	1.	XII.	14.	V.		7.		22.	V.		3.
	24.25.	V.		3.	<i>Galat.</i>					<i>2. Timoth.</i>				
XX.	17.28.	V.		3.	I.	1.	I.	2.	2.	I.	13.	VII.	8.	1.
	28.	I.	5.	11.		10.	I.	6.	8.	II.	2.15.25.	VII.	8.	1.
	29.30.	IV.		54.			V.		7.	III.	24.	VII.	8.	1.
XXVIII.	15. seq.	II.		17.	II.	1.	II.		30.		13.	VIII.	2.	5.
<i>Roman.</i>						6.7.8.9.	I.	2.	2.		14-18.	VII.	8.	1.
I.	15.	V.		3.		7.	I.	5.	29.	IV.	15-18.	I.	5.	7.
IX.	16.	IV.	1.	19.		11.14.	I.	2.	2.		2.	I.	5.	6.
X.	15.	V.		3.9.				6.	33.		17.	II.		12.
	2.	VII.	1.	31.		12.	II.		30.		16.17.18.	II.		32.
XV.	8.	I.	5.	29.			III.		4.	I.	13.16.17.18.	I.	6.	33.
XV.	30.	II.		43.	V.	19-23.	VI.	1.	13.		5.	IV.	1.	19.
XVI.	3.7.	II.		44.		28.	VII.	4.	30.		6-10.	V.		4.
	7.	II.		17.	<i>Ephes.</i>					II.	6.7.	VII.	6.	31.
<i>1. Corinth.</i>					II.	10.	I.	2.	1.		8.	VII.	8.	1.
I.	12.	I.	2.	2.		11.	I.	5.	II.	<i>Hebr.</i>				
		III.		22.		11-15.	VII.	8.	I.	I.	3.	I.	3.	6.
II.	11.	I.	1.	6.	<i>Philipp.</i>					V.	4.	V.		1.
III.	7.	VII.	1.	31.	I.	1.	VI.	1.	6.		5.	V.		7.
	8.	I.	6.	33.	II.	10.	II.		32.		5.6.	I.	1.	5.
	11.	I.	3.	6.	IV.	3.	III.		5.	VII.	13.24.25.	II.		5.
IV.	1.	III.		17.	<i>Coloss.</i>						23.24.	III.		2.
V.	4.	I.	2.	2.	IV.	11.	II.		32.	VIII.	12.	IV.	1.	19.
IX.	16.17.	III.		16.	<i>1. Thessal.</i>					<i>1. Pet.</i>				
X.	4.	I.	3.	6.	II.	20.	I.	6.	33.	II.	6.	I.	3.	6.
XII.	8.	I.	2.	1.							9.	IV.	1.	19.
	21.	IV.	1.	9.	<i>2. Thessal.</i>						13.	I.	4.	22.
XV.	10.	I.	2.	2.	II.	2.3.	VIII.	2.	9.	V.	1.	II.		44.
	53.	I.	3.	6.		3.	VIII.	1.	12.		3.	IV.	1.	17.19.
XVI.	22.	I.	5.	9.		3.8.	VII.	7.	90.		13.	II.		4. seqq.
<i>2. Corinth.</i>						4.	VIII.	1.	10.		21.	I.	5.	11.23.
I.	24.	III.		17.	<i>1. Timoth.</i>					<i>2. Pet.</i>				
IV.	5.	I.	5.	19.	I.	12.	III.		17.	II.	1.	III.		54.
V.	14.	I.	5.	9.	III.	2.	VII.	5.	22.		10.	I.	4.	22.
	20.	I.	1.	3.		3.	V.		5.		12-16.	III.		5.
			2.	10.				8.	15.		16.	I.	3.	1.
VIII.	19.23.	IV.	1.	19.		2-11.	V.		4.	<i>1. Ioh.</i>				
X.	15.	II.		43.		7.	IV.	1.	19.	II.	19.20.	IV.	1.	19.

2. Iob.					Apocal.					Ex Libris Apocryphis.				
Cap.	Verf.	Dis.	Seçt.	Num.	Cap.	Verf.	Dis.	Seçt.	Num.	Addit. Estheræ.				
	9.	VII.	I.	12.	XIII.	11.15.	VIII.	I.	10.	Cap.	Verf.	Dis.	Seçt.	Num.
Iudæ.					XVII.	4.	I.	I.	8.	XIII. 12. 13. 14. 15. VIII. I.				
	5.	I.	3.	4.			IV.	2.	64.	Baruch.				
Apocal.							VIII.	I.	14. 43.					
I.	8. 11. 18.	I.	I.	3.	XVIII.	10.	VIII.	I.	14.	44.	VI.	3.	VIII.	I.
II.	5. 77.	III.		52.		12.	IV.	2.	64.	2. Machab.				
III.	I.	VIII.	I.	31.	XIX.	10.	VIII.	I.	9.	XIV.	3. 4.	V.		32.
XI.	8.	VIII.	I.	42.	XXI.	14.	I.	2.	1.					

Index Rerum & Personarum,

Quæ in hoc opere plenius traduntur & distinctius memorantur; Ubi major numerus Dissertationem, ex minoribus, prior Sectionem, posterior Paragraphum, designant.

- A.** *Adelberti Tusciæ Marchionis adultera Pontifex intrudit.* V. 29.
- Abbas* ab Urbano VIII. creatur nondum genitus infans, fortè nunquam nasciturus. VIII. 2. 22.
- Accessum* Pontificem eligendi forma post Scrutinium insufficiens IV. 3. 63. qualem semper ferè est, 64. adhibetur; Est autem accedendi consuetudo ex Antiquitate Romana; Actus ejus diversi enumerantur, 65. Differentia inter antecedentia & actum primum accessus, & inter Scrutinium simplex 66. Secundus, tertius & quartus actus Post-Scrutini, accedente & numerato etiam accessu 67. examinis ratio, 68. Accessus signa & sigilla 69. quid eligendis, 80. Exemplum eorum, qui adorati, ne agendum sit, si duæ, vel plures Schedulæ cum eisdem signis & sigillis adsint, 70. Quintus actus numeratio suffragiorum 71. Sextus, recognitio per recognitores, 72. Septimus, Schedularum combustio, 73. Concluditur tractatio de Scrutinio & Accessu, 74.
- Adamas* pretiosus Caroli Aud. Burg. Ducis tandem tianæ Pontificiæ inseritur, VIII. I. 43.
- Adorationis* vox quid Latinis significet VIII. I. 9.
- de *Adoratione* Pontificum; Vide *Pontifices*, per *Adorationem* Pontifices eligendi modus IV. 3. 75. ad eum quis numerus necessarius sit, 76. an idem sit cum Electione per quasi inspirationem, 77. pugna de modi hujus sufficientie numero qualis maneat, 78. Pontifices rarius per adorationem eliguntur, quæ periculosa est, si omnium vota concurrere debeant, 79. si duæ tertiæ sufficiant, tum Ecclesiæ, tum que tamen electi sunt, 81. Scrutinium post adorationem institui solet, sine præjudicio, 82. quid fieri debeat, si tum scrutinium deficiat, & cur non facile deficere possit, 83.
- in *Adorantibus* numerandis fraus VI. 4. 17.
- Adrianus I.* cum Synodo asserit Carolo M. eligendi Pontificem IV. 1. 12.
- Adrianus II.* à Clero P. Q. R. electus IV. 1. 18.

Adrianus IV. qualis fuerit: *VII.* 7. 31. ejus superbia. 34. eo iudice, nemo est Pontifex Rom. *VI.* 2. 3. Simoniace sibi creaturas devincere nominabilior *VIII.* 2. 9. alterum à Nepotismo extremum habuit. 16.

Adrianus V. Constitutiones Conclaviarias ex contrariandi studio. 1. 40. ex pœna metu revocat. *IV.* 3. 20.

Adrianus VI. absens electus. *VIII.* 1. 25. nomen non mutavit. 19. qualis & qui ejus navi fuerint. *VII.* 7. 58. alia credere, vel docere saltem coepit, cum abusu Scripturæ in excusatione priorum, Papa factus. *VIII.* 2. 8. ex hypothese & accusatione quoque Monarchicorum parum prudens, minusque fuit aptus. *VII.* 8. 13.

Alexander II. P. in Schismate *VII.* 1. 51. 33. cum neglectu authoritatis Imperatoriae factus.

Alexander III. P. non, ut quidam ajunt, introduxit electionem per solos Card. sed addidit constitutionem de numero duarum tertiarum necessario. *IV.* 2. 112. Imperatore conculto, Cardinalium dignitatem plurimum am-

Alexander V. in Schismate electus. *VII.* 1. 103. ejus mores, gesta, mors &c. 104. Papa fuit, semet fatente, mendicus. *VIII.* 2. 9.

Aene Sylvii oppositiones contra Cardin. *Rhotomagensis* electionem. 7. 6. Vide etiam *Pius II.*

Ætas in Ministris quænam esse debeat eligendis. *VII.* 6. 1. ætatis vitium in electionibus Pont. Rom. *Ib.* seqq.

Affectus excæcant in Conclavibus *VI.* 3. 61. Vide etiam *Passiones.*

Africani in Schismate Corn. & Novat. Romanam mittunt ad meliorem electionem cognoscendam. *VII.* 1. 3.

Agamemnon in Conclavi *VI.* 2. 37.

Agapetus P. dubius. *VII.* 1. 2.

Albanus Card. ab ambitu in Concl. Sixti V. adhuc sibi temperans, atque non ambiendum esse, juxta quosdam, judicans. *VI.* 1. 29. in Concl. 2. 13. Papatam hæreditarium facere voluit. *Greg. XIV.* ambitioso animo residuas in extrema senectute vires ambulando ostensurus casu interit. 25. idèo gratus fuit Gallis, quia Hispanis exosus. 29.

Albicus Card. Simoniaceis ab utraque parte artibus cedit. *VI.* 4. 43. ejus promotioni obstitit defectus simulationis. 7. ejus domus ante ingressum in Concl. instar Conclavis & novarum congregationum tractationumque locus fuit. 16.

Aldobrandinus Card. Nepps. & Factionis

in Concl. Caput quantæ authoritatis fuerit. *VI.* 2. 3. Simoniace sibi creaturas devincere nominavit. 4. 39. quem scopum in electionis negotio habuerit. 1. 30. rigidas conscientias timuit. 4. 71.

ex contrariandi studio. 1. 40. ex pœna metu egit. Mendacio pugnavit. *VI.* 4. 9. Mendacii tamen Avilam Card. arguit. *VI.* 2. 37. à quo

etiam instante ad vendendas certo tempore creaturas vocatus fuit. 2. 8. nimia tandem ad electionem aliam festinatione mortuus. 3. 18.

Alexander II. P. in Schismate *VII.* 1. 51. 33. cum neglectu authoritatis Imperatoriae factus.

Alexander III. P. non, ut quidam ajunt, introduxit electionem per solos Card. sed addidit constitutionem de numero duarum tertiarum necessario. *IV.* 2. 112. Imperatore conculto, Cardinalium dignitatem plurimum am-

Alexander V. in Schismate electus. *VII.* 1. 103. ejus mores, gesta, mors &c. 104. Papa fuit, semet fatente, mendicus. *VIII.* 2. 9.

Alexander VI. concordi quidem, sed pessima. *VI.* 4. 57. Simoniace etiam. 35. electione Papa factus, monstrum omnis impietatis in omnibus suis actionibus. *VII.* 7. 56.

Magiæ reus. *V.* 33. Cardinales ob acceptam pecuniam creavit. *IV.* 2. 85. imò pileum Cardinalitium pro femina à se stupranda vendidit. *IV.* 2. 85. alium sub simili conditione venalem exposuit. *Ib.* Cardinales indignis plane modis tractavit. 40. filium obsidem tanquam Legatum in Galliam misit. 55. Nepotismum quibuscunque ante se aliis pejorem, vel

Spuriismum introduxit, habuit. *VIII.* 2. 40. vitæ tamen Scriptorem aliquem turpissime adulantem erga literatos benignior in-

venit. *VII.* 7. 75.

Alexander VII. P. morbi lethalis ante Pontificatum interdum simulator. *IV.* 3. 18. de-

mum Mazarini Card. Galliae Ministri literis approbatus eligi potuit. *VI.* 2. 28. ejus hypocrisis, dum electus non in medio, sed in angulo altaris collocari voluit. *VIII.* 1. 6. ab initio veripatientiam. *IV.* 2. 37. magnificentiam *Alexandri M.* 81. Cardinalium Principum crean-

dotum

dorum cupidinem 82. nec non alienum à Nepotismo animum, præ se tulit. VIII. 2. 24. pessimi author lb. & 35. cluso etiam, quod de nunquam Romæ recipiendis Nepotibus peculiari-ter præstiterat, juramento. 24. & adhibitis ante receptionem publicam in Nepotibus & Fratreditando variis fraudibus, lb. indignos ad Cardinalatum promovit. IV. 2. 88. consilium, ut quivis Card. electus tormentum bellicum magnum parari curaret, accepit. 76. pessimus factus est, pessimè imperavit. VII. 7. 71. Senensium nomen Romanis abominabile reddidit. IV. 3. 7. moribundus nomine Baptismali appellari refutavit. VIII. 1. 21. ejus funebria. 14. atque in monumento depicta immaculata B. Virginis conceptio. lb.

de *Alexandro VIII.* VII. 7. 72. ejus Nepotismus. VIII. 2. 30.

Alphonsus Aragoniæ Rex in Concilio Senensi contra Martinum & pro Benedicto VII. nova molitus dissolutioni occasionem dedit. VII. 1. 113.

Altempsius ex vindictæ studio in Concl. agit. VI. 39. 1. de viab aliis illata queritur. 4 58. ejus in Concl. Sixti V. nimia de amicis amici fautoribus præsumptio, quam alii simulationem auxilii præstandi dixerunt, Sirleto nocuit. 3. 27.

Ambitio Prælatorum causa seditionum & discordiarum IV. 2. 106. principium in electione Pont VII. 1. 7. VI. 1. 7. olim aberat, nunc ordinaria est. 18. seq. atque in pluribus dum simul agit, Electionis negotium in longum protrahit. 22. abesse deberet. 30. suam dissimulare jubentur Papabiles. 3. 11.

d' Amboise Card. Legatus ambitiosus & temerarius. III. 2. 55. 57.

Ambrosio quomodo Petrus Petra, & nomina alia modo Deo, modo hominibus tribuantur. I. 3. 10. ejus de Elect. per Clerum & Pop. testimon IV. 1. 10.

Amici in Conclavibus utiles. VI. 3. 11. Papabiles tamen *amicitiam* cum Nepotibus nimiam fugere jubentur. 5.

Ammonius sibi auriculam abscidit, ut non ordinaretur V. 6.

Amoris bellum Cardinalium quorundam. VI. 2. 38.

Anacletus VI. 1. 5. seqq. quotus à Petro, & an idem cum Cleto. lb.

Anacletus II. Schismaticus habitus. VII. 1. 66. ejus electio concors. VI. 4. 59.

Anastasius Dicorus, Imp. Constantinop. Clodoveo R. Galliæ coronam mittit ab hoc deinceps S. Petro donatam, & Capiti Pontificum impositam. VIII. 1. 42.

Anastasius III. P. in sola persecutionis antecessorum omissione laudabilis. VII. 7. 19.

Anastasius P. in Schism. electus. VII. 1. 27.

Anastasius Historiæ Pontificum scriptor fortè ex pluribus in unum conflatis constat. VII. 3. 13. genuinus Græcè & Latinè impensè doctus lb. In quibusdam Codicibus habetur historia Johanniæ Papissæ. 14. in Codicibus multis sunt fraudis quoad Johannam indicia. 12. hodiernósque supposititios esse non frustra conjicitur.

Andrea Ap. quanta à Patribus tribuantur. I. 6. 6.

Anicetus an Pio successerit, an ante eum fuerit, dubitatur. VI. 1. 7. ejus de Electione per Clerum & Populum testimonium. VI. 1. 24.

Annatarum semissis Cardinalibus obtingit. IV. 2. 52.

Antichristus in Ecclesia Rom. VII. 1. 67. 68. 71. elogium Innocentii IV. 7. 36. de Antichristis sui temporis Clericis queritur Bernhardus. VII. 7. 31.

Antiocheni Episcopi non minori jure succederent Petro, quam Romani. III. 25.

Anti-Papa quales. VII. 1. 126. hæretici etiam habentur cum asseclis. 127.

Antoninus quoad assertiones de Johanna Papissa refutatur. VII. 3. 5.

Apostoli omnes extraordinarii fuerunt. I. 2. 10 omnes Vicarii Christi. 3. omnes fundamenta Ecclesiæ in certo sensu. 3. 10. non fuerunt Episcopi strictè dicti. II. 42. 43. non Cardinales. IV. 2. 7. eorum dignitas summa est dignitas Ecclesiastica humana & æqualis omnium. I. 2. 1. seqq. de eorum potestate mediata, vel immediata, discordia Monarchicorum. I. 4. 20.

mitten-

mittentes Episcopos non sustulerunt electionem plebis IV. 1. 19. iis non succeditur simili potestate. III. 19. in sensu certo tamen. 21. sed non tam loci quam doctrinae & officii respectu. 22. non in donis personalibus. 23.

Apostolica sedis olim appellatio communis. III. 28.

Apostolorum Princeps non dicit Monarcham Ecclesiae. I. 6. 5.

Appellationum in Rom. amor quantus. III. 47. abusivas Bernhardus severe notavit. IV. 2. 93.

Araceli ab Hispanis in Concl. impeditus. IV. 2. 27.

Arcanum Regis Hisp. in Concl. VI. 2. 19.

Archiepiscopus Rhemensis puer nondum quinquennis. VII. 6. 2.

Ascanius Card. de mala in Concl. fide conqueritur. VI. 4. 3.

Athalaricus R. partes habuit in Elect. Pont. Rom. IV. 3. 31. dum aliquem deligere voluit, aliquando Schismati occasionem dedit. VII. 1. 9. ejus epistola de Simonia. VI. 4. 46.

Athanasii de Elect. per populum testimonium. IV. 1. 20.

Atheismo occasionem praebent Pontifices Rom. VII. 7. 40.

Athens an Seculo IV. fuerint, vel plane obscurae. VII. 3. 50.

Audacia in Concl. requiritur. VI. 3. 17.

Aventinus primus Johanne historiam palam fabulam esse dixit. VII. 3. 25.

Augustinus quomodo illustra aliqua Petro tribuat. I. 4. 8. ejus de Petra sententiae I. 3. 5. de Elect. per Clerum & Populum testimonium. IV. 1. 21.

Avignonium Babylon ad Rhodanum, VII. 7. 49.

Avignoniensis commoratio Italicae captivitas Babylonica audit. I. 1. 4. quantum Galliae nocuerit. VII. 7. 49.

Avignoniensis Card. instrumentum Simoniacarum Rhotomagensis in Concl. Pii II. artium. VI. 4. 33.

Avila Card. Aldobrandinum ad vendendas creaturas citat. VI. 2. 8. poenitentiam ducitur,

quod eidem non baculo responderit. VI. 2. 37. ejus in Concl. pertinacia. 26. 4. 61.

Austria Card. non statim admissus de nullitate protestatur. IV. 3. 17.

Azorii Jes. de Elect. per Clerum & Populum testimonia. IV. 1. 19. 21. 24. 16.

B.

Babylon in Apoc. est Roma, ipso volente Bellarmino. II. 4. seqq. non Roma Gentilis, sed Pseudo-Christiana. Ib. 6. sed Roma non est Babylon in Epistola Petri, ubi sive Aegyptiaca, sive Chaldaica innuitur.

Babylonica Captivitas N. T. commemoratio Avignonii Pontificum. I. 1. 4.

Babylonii Reges nomina mutare soliti. VIII. 1. 18.

Barba Sec. IV. seqq. apud Italos nulla. VII. 3. 51.

Barbarii Philippi in Praetura Successor ob servilem conditionem non numeratur. VII. 3. 9.

Barberinorum regnum injustitiae, avaritiae &c. VIII. 2. 22. Quod non fecerunt Barbari, fecerunt Barberini. Ib. tituli & insignia numerosa. Ib. eorum Palatium sanctissimum Romae locus. 39.

Barberinus Nepos fraudulenter cum Rege Galliae agit in Elect. Innoc. X. VI. 2. 27. agit ex vindicta. I. 39. ex contrariandi studio. 41. ex metu poenae. Ib. exercitii gratiam proponit. VI. 4. 13. discordiam Chigianorum quaerit. VI. 4. 14. respectibus Simoniacis indulget. 42. Simoniam adhibet. I. 27. 4. 43. partes D. Olympiae propugnat. V. 31. pertinax est. III. 4. 61. eligi cupit. VI. 1. 27. rursus ambit. 28. ob aptitudinem rejicitur. VII. 8. 16. atque satis sub Barberinis fuerunt Romani. VIII. 1. 35.

Barlaam Monachus qualis & quando floruit. VII. 3. 22.

Barnabas an primus Romae predicavit. II. 22.

Baronius Card. conqueritur de Simoniacarum Pontificum electione VI. 4. 21. seqq. de intrusis per infames mulieres. V. 30. de intrusis invasoribus VI. 4. 58. seq. refutatur, quatenus intrusiones Ecclesiae Rom. sine aere ejus passion-

- nes vocavit VII. 1. 46. 47. quoad minorenni-
tatem, Joh. XII. 6. 5. respectu Bened. IX. 6. in-
tuitu præjudicii à Joh. Papissa Rom. Ecclesiam
prementis. 3. 5. ex parte nugarum de nova Vi-
gilii P. electione & mutatione. I. 15. seq. in eo,
quod Pontifices. 13. suos malos excusare, sal-
tem præjudicium ab iis imminens amoliri vo-
luit. 7. 87. operum ipsius impressio prohibi-
ta. VI. 4. 10. quænam odiosa in Concl. Leonis
XI. contra eum desseminata sint, quod 4. aut 5.
historias descripserit, libri ejus mendaciis pleni
sint, aculeatus Scriptor sit, Cato, cum multa af-
fectione de rebus Siciliæ scripserit, in S. Ja-
cobum injurius sit, ineptus, difficilis iracundus,
quasi tyrannicus, quo meliores dentur, cujus
electionem Schisma aut bellum parituram
prævideant. VI. 4. 10. 11. VI. 2. 26. ejus con-
scientiam rigidam timebant in Conclavi. VII.
7. 4. fortiter se opposuit Tosco Cardinali. 7. 6.
mendacio in Capellam perductus. VI. 4. 9. ejus
simulatio. 7. præsumptio, de eo quoque in de-
terius mutando. VIII. 2. 6. ejus electio Simo-
niacè quæsitæ. VI. 4. 39. pro eo obligationes
emptæ. 2. contra eum conjuratio facta. lb. cur
eligi debuisset ex joco Conclavistarum. III. 3.
28. quomodo loquatur de sua negotiatione
ipse. V. 4. 65.
- Basileense Conc.* à Martino V. indicitur. VII. 1. 113. Vide etiam *Eugenius IV.*
Basilinus P. imaginarius. VII. 1. 2.
Bellayus Card. non vult fieri Papa, id est, fi-
lius perditionis. VIII. 2. 9.
- Bellarminus* æqualitatem Apostolorum fa-
ctur. I. 2. 6. quam frustra cum Monarchia Pe-
tri conciliare nititur. 28. per Bellarminum re-
futatur. 4. 12. seqq. respectu Primatus ex cla-
vibus I. 4. 9. situs Apostolorum Petri & Pau-
li in diplomatibus 6. 24. &c. respectu confessio-
nis pro se. I. 4. 7. 8. loci Joh. XXI. I. 5. seqq. supe-
rioritatis Cardinalium. IV. 2. 29. 30. 31. potestatis
Pontificiæ, unde singulis communicetur. VI. 1.
II. appellationis Cardinalium. IV. 2. 3. 4. ejus er-
ror Chronologicus quoad Silvestrum I. IV. 2. 1.
impudentia circa elect. plebis. IV. 1. 25. fraus in
explicationum Authoribus assignandis I. 3. 3. 4.
5. I. 4. 5. quomodo Patres tractet ex Launojo.
- lb. I. 4. 5. tanquam Jesuita scrupulosus in Con-
clavi rejicitur. VII. 7. 4. an, quod effigiei adscri-
ptum, nullius per totam vitam mendacii sibi
consciis fuerit. I. 3. 7. larvis Curia veritatem
anteposuisse dicitur. VI. 4. 71. damnatis annu-
merat Sixtum V. VIII. 2. 9. non vult noctu eli-
gere. VI. 4. 16. contra eum in Concl. Pauli V.
ex odio multa dicta. VI. 4. 11. felicem se æstima-
vit, quod Papa non factus sit. VIII. 2. 9.
- Bellum* amoris Cardinalium quorundam.
VI. 2. 38.
- Bembo Card.* responsum Atheisticum à Leo-
ne X. datum VII. 7. 58.
- Benedictus II. P.* quoad antenus remittitur ne-
cessitas confirmationis Imperatoriæ post ele-
ctionem Cleri & Populi. IV. 1. 8. VIII. 1. 27.
- Benedictus III. P.* in Schismate electus. VII.
1. 27. à Clero & populo. IV. 1. 18. ab Imperato-
re confirmatus. IV. 1. 33.
- Benedictus IV.* defecit à pietate primorum
Episcoporum. VII. 7. 16.
- Benedictus V.* per tumultum eligitur. VI. 4.
58. in Schismate. VII. 1. 40. Baronio est legiti-
mus, imò Martyr, Onuphrio illegitimus. lb.
- Benedictus V. dictus VI.* Papa in Schismate
VII. 1. 41. à Bonifacio VII. vi sublati. VI. 4. 17.
- Benedictus VI dictus VII.* Papa in Schisma-
te VII. 1. 41. qualis lb.
- Benedictus VIII* ex Laico VII. 5. 4. Papa in
Schism. I. 45. equo nigro vectus post mortem
apparet. lb.
- Benedictus IX* puer. V. 28. VII. 6. 6. vi V. 28.
Simoniæ VI. 4. 23. in Schismate VII. 1. 4. 6. 47.
Papa factus, qualis. VII. 7. 25. Magiæ reus. V. 33.
in forma bestia post mortem apparet VII. 1. 16.
judice Baronio, æternum damnatus. VIII. 2. 9.
- Benedictus X.* in Schismate. VII. 1. 51. Simo-
niacus. VI. 4. 19. in vasor. VI. 4. 58.
- Benedictus XII* proprio judicio asinus. VII. 8.
7. triplicis coronæ author. VIII. 1. 42. detestanda
libido & epitaphium ejus. VII. 7. 41. Nepotif-
mum odio persecutus & verbo etiam detesta-
tus. VIII. 2. 27.
- Benedictus XIII.* in schismate electus. VII. 1.
106. deponitur. 109. pertinax. 110. à 4. Cardina-
libus deferitur. 112.

Beneficiorum pluralitas, II. 52. 53. Vide etiam ;
Nepotismus ; Maximè. VIII. 2. 22. non oppugna-
tur ab habentibus 8.

Bernhardus Secretarius B. Virginis IV. 2. 93.
quantus vir fuerit, lb. cur non Cardinalis factus.
lb. ejus de Anacleto judicium, VII. 1. 68. de Pon-
tificibus testimonia V. 1. 7. 31.

Blondellus quid de Johanna crediderit VII.
3. 12.

Boanerges appellatio I. 3. 10.

Bona Card. abstractiones pro simulationi-
bus habitæ VI. 4. 7.

Bonelli Card. à Squadronistis adjutus VI. 2.
35. sed metu poenæ neglectus I. 41.

Bonifacius II. P. in Schismate VII. 1. 7. 9.
Honorium Imp. de tollendo ambitu rogat.
lb. successorem sibi legit, sed factum revo-
cat IV. 1. 7. reum se læsæ Majestatis agnoscit,
dum inscio Athalarico R. prius fecit. 31.

Bonifacius III. affectat Monarchiam Eccle-
siæ III. 19. ejus de electione per Clerum & po-
pulum testimonium & decretum. IV. 1. 18. 23.

Bonifacius VI. illaudatus indignus VII. 7.
14. ejus ante Pontificatum scelera lb.

Bonifacius VII. P. in Schism. VII. 1. 41.
prædecessorem vi sustulit VI. 4. 57. inuasor 58.
Simoniacus 21. insatiabilis vorago, scelestissi-
mus, ne pilum quidem boni Pontificis, juxta
Baronium, habuit &c. VII. 7. 22. 23. ab eodem
VI. 4. 57. & aliis quibusdam VII. 1. 12. non
numeratur.

Bonifacius VIII. fraude P. factus impiâ VI.
4. 15. duplicem, quæ simplex prius erat, coro-
nam facit VIII. 1. 42. duplicem etiam gla-
dium gerens I. 6. 29. pessimus VII. 7. 40. agri-
tudine suâ, sed omnium aliorum gaudio mor-
tuus I V. 3. 6.

Bonifacius IX. in Schismate electus, qualis,
quid egerit, mors &c. VII. 1. 99. 8. 12. levissi-
mus. lb. Simoniacus auro corradendo unice
intentus VII. 7. 46. VIII. 2. 10. Cappæ pur-
pureæ in vestitu Pontificum inventor VIII. electus I V. 1. 38.
I. 14. Nepotismi pessimi author. 2. 11.

de Bonvisio Card. Papabili præsumptio va-
na. VI. 2. 31.

Borealius à Baronio erga Pontifices malos promittit tanquam Papa VI. 1. 23.
jactata obedientia illustratur VII. 1. 37. 38.

Borghesius Card. Nepos in solo fundamen-
to Palatii 200000. Ducatorum impendit VII.
2. 20. in Conclavi ambit V I. 1. 26 promissis
liberalis, auxilio pareus V I. 4. 4. ex metu
poenæ agit V I. 1. 41 ejus jactantia de Papa
jam facto 2. 3. inimicitia cura Ludovisio Nep.
4. 60.

Borgia Cæsar Alex. VI. Spurius. Vide hi-
storiam Patris VII. 7. 55. vi Papam eligere
studet 4. 58.

Boromæus Card. Nepos non vult, Papâ su-
perstite, de successore tractare V. 2. 4. pas-
sionibus in Concl. indulget I 36 38. calum-
niis rem agit VI. 4. 11.

Borneo Insula, in qua solum foeminae re-
gnant VII. 3. 1.

Braunsuicensis Dux Urbano VI prandium
sumente genu flexus manere debet VII. 7. 44.

Braccarensis Conc. Canon de detestanda
portationis præsumptione VIII. 1. 12.

Braccarenfis Episcopus in Concilio Triden-
tino de Cardinalibus subjiciendis agit I V. 2.
32.

Brigitte de Pontificibus testimonia VII. 7.
50. qualis ipsa fuerit judicio Bonæ lb.

Bullionæus Card. accusatus, quod in Con-
clavi calceos Hispanicos portavit VI. 3. 45.

de Bexovii annalibus Hervvarti Bavaricæ
Cancellarii judicium VII. 1. 80.

C.

Cadelæus sive Honor II. P. in Schismate
VII. 1. 53.

Cajetani falsa expositio Matth. XVIII. 19.
refutatur I. 4. 12.

Cajetani Legati Pont. superbia notatur I V.
2. 55.

in Cajo Calig. Seneca pedes osculandi mo-
rem detestatur VIII. 1. 11.

Callistus II. P. in Schism. VII. 1. 61. alia in
Papatu credere incipit, sed pejora. VIII. 2. 8.
communi Cardinalium & plebis consensu
electus I V. 1. 38.

Callistus III. Anti-Papa Alexandri III. VII.
1. 7. 8.

Callistus IIII. prædicit suum Papatum &
VI. 1. 23.

Calumnia ex artibus Conclaviariis electio-
nis

- nis ad Papatum medium VI. 4. 10. 3. 14. ars consilia accipiunt, ut exclusi à Rege illud se-
 Cleri Pontificii respectu adversariorum VII. non intelligere simulent 50. ut etiam non
 7. 69. nimis aperte agant. 49.
- Campora* jam pro Papa habetur VI. 1. 26. *Capucinus* concionator de inordinata vita
 jam pollicetur, qualem se præstare velit Ib. ex & luxu Cardinalium IV. 2. 99. alius Card.
 metu poenæ ab alio desideratur. 41. factus & maximis negotiis adhibitus variè in-
Cancellaria Regulæ IV. 1. 28. eptus est. VIII. 2. 32.
- per *Candelas* loquendi ars IV. 3. 28. *Carafa* Card. Legati impietas & benedi-
Capella deliberationis & electionis IV. 3. ctionis Apostolicæ abusus IV. 2. 55.
46. *Carafa* Cardinali in Concl. Pii IV. nova
Capitulorum pro futuro Pont. conscriptio lex nocuit VI. 3. 41. eidem Hispani promo-
 IV. 3. 47. confirmatio electionis consequens tionis obicem posuerunt. VI. 2. 32.
- VIII. 1. 22. rarè sequitur, rariùs observatur. *Caranza* & Soto in Conc. Trident. urse-
 Ib. quibus proin pessimè ludunt VIII. 1. 22. runt Residentiam II. 54.
- Caput* detegi solitum, pronuntiato Papæ, *Carbunculus* pretiosus ex corona Pontificis
 non item Dei, nomine VIII. 1. 9. amittitur VIII. 1. 43.
- Capita* factionum in Conclavibus necessa- *Carcer* privatus Cardinalium IV. 2. 52.
 ria VI. 2. 2. aliter licet aliquando sentienti- *Cardinalis* vox unde IV. 2. 1. quando pri-
 bus Neutralistis quibusdam, Ib. sua autori- ma facta sit Cardinalium mentio Ib. quales
 tate libertati electionis contrariantur 3. id, in primitiva Ecclesia fuerint 2. an quasi Car-
 quod ex nominibus etiam ostenditur 4. eo- dines? Ib. an Cardinales, id est, quasi cardini-
 rum tamen autoritas non est absoluta 6. si Ecclesiæ universalis propius adherentes? Ib.
 miles interdum sunt ducibus inexpertis inter an præcipui singuli in una Ecclesia? 3. an
 milites expertos Ib. an authoritati eorum ob- quivis in præcipuis Ecclesiis Ib. dicuntur qua-
 sit Scrutinium secretum 7. qualis maneat au- si fixi, ordinarii 5. Cardin. Subdiaconus Ib.
 thoritas 8. qualitates vitiosæ plerorumque au- Cardinales in aliis etiam præter Romanam
 gent vitium, quod electioni ab eorum autho- Ecclesiis Ib. 4. 9. Cardinales ministri anti-
 ritate nimia accedit. 9. capitum requisita 3. quissimi 7. Romani primi quales; Presbyteri
 37. administrari 18. interdum virtute destituun- maximam partem fuerunt; Episcopi recen-
 tur 19. creaturis quo usque communicare con- tiores sunt 50. tituli Cardinales 11. 12. eorum
 filia debeant 20. 25. non creaturas excludere numerus 13. ministeriorum mutatio 15. Car-
 22. electiones aliquando divertere Ib. curare, dinalibus incumbit, ut curam ordinariam per-
 ne vel amici ipsis non cooperantibus eligan- se exerceant 16. quod non faciunt. Ib. ut
 tur 23. semper invigilare 27. temporum mo- etiam respectu dignitatis ab antiquioribus
 menta non negligere 28. tertium, si de duobus differunt, hi enim inferiores fuerunt Episcopis,
 litigetur, proponere 32. adversarium adversa- ipsi etiam Episcopi Cardinales Romani 17.
 rio opponere 34. discordiam adversæ partis Presbyteri & Diaconi multò magis 18. 19. 20.
 querere 35. in capita opposita aliquando ele- 21. 22. jam verò ordo ille planè immutatus
 ctionem transferre 38. diversis viis incedere est 23. refutatio mutationis 24. quantum ho-
 39. difficultatibus diversimodò occurrere 40. die omnibus anteferrì velint. 25. Episcopo-
 novam interdum legem proponere 41. non rum officia servilia interdum admittunt. Ib.
 facile de propria exaltatione cogitare 42. & 26. & contumeliôsè Episcopi respectu illorum
 tunc à studio prolongationis nimio abstinere & alias habentur 27. quomodò à Card. Ne-
 43. commodè se opponere 44. studio vina pote. Ib. Superioritatis Cardinalium 28. fun-
 tendi 45. & timorè 46. victoriam non com- damenta ex Bellarmino 29. refutantur 30.
 cedere, merentibusque tandem se non nimis Cardinales ipsis. Regibus æquiparantur 33.
 opponere jubentur; Capita Nationum verò Imperatorum fratres. Regum cognati. Ib.
 Princi-

Principibus autem anteponi volunt 34. 35. 56. æstimetur 92. officium an fiant 94. Virana Regnorum Protectores 36. Respectu Papæ quomodo instituere debeant 97. Sanctissimi verò viles equidem ab una parte apparent, esse deberent Ib. & 98. sed malè vivunt 99. dum nonnisi prætextui inservientes assentiri eorum luxus (ab Urbano VI. notatus VII. 1. debent, neque audiuntur bona monentes 37. 90.) illustratur ex egestate multorum Episcoporum seqq. 76. & unde sit, quod sic contemnuntur porum 101. 102. pessimè vivunt 103. seqq. 40. 42. seq. non sunt eatenus digni Principum tempus ludendo, comœdiis &c fallunt 106. Ecclesiæ illustri titulo 41. pessimè aliquando 107. 108. de mala eorum vita porro agitur tractantur in carcere &c. 40. ab altera verò 109. reprehensiones non ferunt 110. (veri parte multum honorati apparent & magna impatientes VI. 2. 28. VII. 1. 90. 91.) Electio- potestate præditi 43. 44. an possint à Papa nes per Cardinales 111. seqq. Vide; *Electio*. sine consensu Collegii creari aut deponi 45. Cardinales Episcopi olim præ aliis concurre- 46. Dignitas respectu Papæ atque potestas bant in electionibus 117. Cardinales fratres porro confirmatur 47. quomodo in Ceremo- germani contra Canones VIII. 2. 14. 21. sunt nialibus à Papa tractentur 48. extra compara- membra Papæ ad fundendum pro eo sangui- tionem cum hodiernis quibuscunque magni nem obstricta VI. 2. 23. quorundam bellum apparent 49. 50. Cardinalium tituli Reve- amoris 38. iis ex mente Bellayii spes aliqua rendissimorum, Illustrissimorum, Eminentis- super est VIII. 2. 9. Cur videri velint senes simorum. 51. Privilegia, Officia & Ministri VII. 6. 15. debent ambire favorem Principum 52. Protectiones ordinum Ib. potestas à sup- & Legatorum VI. 2. 23. Reges offendere plicio maleficum liberandi. Ib. Legationes, metuunt, maximè tamen Hispaniæ 31. Car- Vide *Legati*. Cardinales cur honore affici dinalium maturè Romam veniendi studium velit Papa 58. prærogativas suas, plerasque IV. 3. 18. adventus ante mortem Ib. mors debent Pontificibus in Imperatores valde in- festinantium Ib. Cardinalium congregatio- juriis 59. Eorum vestitus 60. &c. causæ & nes sede vacante IV. 3. 15. lites in congrega- mysteria vestitus peculiaris 63. Cardinales tione prænunciæ oriturarum in Conclavi Ib. militares 64. Cardinalium creatio non debet Sede vacante authoritas II. Cardinales pleri- fieri sine consensu Cardinalium; jam talium, que simul ambientes VI. 1. 21. 22. 23. 24. 26. 27. 67. non fiebat olim 67. fit interdum ab annis 28. ex commodis propriis & passionibus a- non paucis 69. quomodo creentur 70. 71. gunt 30. &c. electores quales VI. 1. 30. Pa- quomodo absentes 72. Galerum Romæ or- pabiles & ambientes quid agere debeant 3. 2. dinariò accipere tenentur; Vestes in itinere; seqq. nempe debent virtutes (simulare VII. Exceptio advenientium 73. occlusio oris 74. 7. 3.) ostentare 2. nævos & Spiritus altos impropria; annulus 75. Munera à recens crea- celare 3. 4. amicitiam cum Nepotibus & ini- tis distribuenda 76. Funebria Ib. quales eli- micitias fugere 5. 6. iram dissimulare 7 be- gi debeant 77. quales electi sint 78. olim neficientiam, etiam ante mortem Pontificis, inviti quasi Ib. nunc maximè ambientes ple- amare 8. 9. desiderium suum abscondere 10. rique 79. multi nobiles, regio etiam sanguine & per alium se commendare 11. non tamen sati 81. Cardinales Laici 82. minorennes 83. ipsi interim planè otiosi esse 12. humilitatem (VIII. 2. 13.) inepti aliàs 84. tempore Alex. & humanitatem præ se ferre Ib. remotiores VII. eruditi quasi nulli fuerunt 88. quænam & propiores diversis viis incedere 13. dissi- in electionibus respici soleant 89. Principes mulare, potentioribus accedere, remotissimi cur à longo tempore rariùs eligantur 90. etiam spem non abjicere 14. neque, si initium Creatio Cardinalium est utilis 91. differtur minùs faveat 15. cum diversis diversè agere, tamen sæpe, etiam ob utilitatem; Cardina- inconstantibus, electionem jam factam esse, litia dignitatis collatio quantum beneficium dicere 56. non se nimis importati subdere 51.

- alios perferutari 52. 56. quales etiam futuri
 sint, si eligerentur, & quales agnatos habeant, si-
 mus Ecclesiae declaratur, gladio nunquam
 inquirere 54. similes promovere Ib. tempus
 antehac cinctus VIII. 2. 24.
 quibusdam ad consultandum in contrarium.
 non permittere 57. fidem specietenus quasi
 vota emendicare volentibus non habere 58.
 omnium contra rationem habere, omnesti-
 mere 59. in Conclavi bis peccare non licere,
 cogitare 60. affectuum vehementiam & fe-
 rinationem evitare 61. ab inconstantia &
 negligentia alieni esse debent 62. Cardinali-
 bus imberbibus in Concl. Votum datur 4.
 12. Cardinales in Concl. hilari vultu sibi male
 volunt 60. unus alterum mendacii arguit 2.
 37. Siculus probus electionis negotio denuo
 interesse non vult 4. 71. alii petunt indul-
 gentiam irregularitatum in Conclavi 1. 15.
Carolus M. & Ludovicus Filius de electio-
 ne per Clerum & populum decernunt IV. 1. 22.
Carolus R. Neapol. vult cooperari in ele-
 ctione Clem. V. VI. 2. 16.
Carolus VIII. Galliae R. ob societatem cum
 Alex. VI. infelix iudicatus VII. 7. 56. idem Le-
 gato Romano sine venia regnum ingressio so-
 lam redeundi gratiam fecit. IV. 2. 55.
Caroli Ducis Burg. Adamas in coronam
 Papalem transfertur. VIII. 1. 43.
 pro *Carpegna* Card. tractatio Spadae Card.
 apud D. Olympiam V. 31.
Cathedra Petri III. 28. ejusque festum;
 Ibid.
Cecchini Card. ob D. Olympiam rejectus.
 V. 31.
Cellula Card. in Concl. degentium IV. 3.
 23. earum distributio, tegumenta & constans
 earundem ab iisdem possessio. 24.
Celsus Card. senectutis simulator VII. 6. 26.
Cesis Card. ambit VI. 1. 24.
Chalcedonense Conc. contra Monarchiam
 Rom. Pont. decreta format III. 42. 44.
Charon in Concl. VI. 2. 3.
Cherubinus Card. quantum ambiverit Pa-
 patum VI. 1. 27. ejus promotionem desidera-
 vit D. Olympia V. 31.
Chigiorum Nepotismus, Vide VIII. 2. 24.
 insignia explic. Ib.
- Chigi* Marius Pontificis frater Generalis.
 simus Ecclesiae declaratur, gladio nunquam
 inquirere 54. similes promovere Ib. tempus
 antehac cinctus VIII. 2. 24.
Chigi Card. Nepos quos honores jure pe-
 tere possit in Galliam mittendus IV. 2. 56.
 ejus spurii ex meretricibus diversis & voluptu-
 tes, neglecta negotiorum cura VIII. 2. 24. ab
 Aesopi lectione ad Ecclesiae regimen vocatus
 32. vivente Pontifice tractat VI. 2. 43. ejus
 de verbis illius, se nolle nisi
 creaturam, judicium 2. 10. simulatam prote-
 ctionis promissionem ab Hispanis accipit 29.
 quantae auctoritatis in Conclavi, 3.
Christus quomodo se talem probavit I. 1. 5.
 non tanta in terris habuit & exercuit, quanta
 Pontifici Rom. tribuuntur 3. 4. quasi primus
 constituitur Pont. Rom. Ib. est Petra, funda-
 mentum Ecclesiae 3. 6. a Nepotismo alienus
 fuit VIII. 2. 25. Christi Vicarii & Petri Vicarii
 quam inconvenienter simul esse velint Pon-
 tifices 1. 10. Christi apparitio, quae dicitur
 Romae Petro ante mortem facta II. 48. pro-
 cessiones in omnibus dissimiles Pontificum
 processionibus VIII. 1. 48. in processionibus
 Pontificum Christus minus honoratur ipsis
 Pontificibus 45. prout etiam, qui personam
 Christi Dominicam Palmarum gerit, Papae
 pedes osculari debet, 9.
 Christi imagines specie differentes apud
 Pontificios I. 6. 26.
Christina Sueciae Regina se immiscet ne-
 gotio electionis VI. 2. 32.
Christophorus I. Praedecessore vi sublato
 VI. 4. 57. in Schismate eligitur VII. 1. 35.
Chrysostomus qualem Petro Primatum tri-
 buerit. I. 6. 16.
Cibaria leges in Conclavi IV. 3. 43. annota-
 tiones ad earum observationem 44. ciborum
 Conclavi inferendorum perscrutatio. 37.
Cinthius civis Rom. potens Benedictum
 VI. strangulavit VII. 1. 41. filius Cadolaum
 liberat. 54.
Claves Petro Matth. XVI. 19 tantum pro-
 missae I. 4. 2. non soli Ib. 4. 8. communes Apo-
 stolis 5. & aliis 16. praeter *solvere* & *ligare*
 nihil significant 12. seq. jurisdictionis & ordi-
 nis.

- nis conjunctæ. 16. de Clavium potestate Pontificiorum errores alii. I. 4. 21.
- Clemens* P. quotus à Petro dicatur VI. 5. seq. à Petro electus dicitur IV. 1. 6. 12. 13.
- Clemens* II. P. in vasor VI. 4. 58. Simoniacè quoque rem agens 27. à Stephano successore veneno sublatus. 57.
- Clemens* P. erga Conradum Imp. inclemens VIII. 1. 21.
- Clemens* III. P. in Schismate electus VII. 1. 58. Sectatores, administratio & mors ejus lb.
- Clemens* IV. consilio impio necem Conradini R. promovet VII. 7. 36. ejus erga Nepotismum odium, & de eo judicium 2. 16.
- Clemens* V. Simoniacè electus VI. 2. 15. 4. 30. extra Collegium 65. ob commodum proprium 1. 31. nomen non mutavit VIII. 1. 19. ejus coronatio infelix, 47. in qua Carbunculum pretiosum ex corona amisit 43. anathematizavit dicentes, Pontificem nondum coronatum nihil posse VIII. 1. 30.
- Clemens* VI. in pejus mutatus VIII. 2. 6. angelis præcipit 1. 4. 22. Brigittæ qualis VII. 7. 50.
- Clemens* VII. simulatione se promovit VI. 4. 13. qualis fuerit VII. 7. 61. minorem Cardinalem introduxit IV. 2. 83. Nepotismum parum convenientem VIII. 2. 14. Galerum Cardinalitium vendidit IV. 2. 85.
- Clemens* VII. Anti-Papa VII. 1. 93. 95. qualis 7. 49.
- Clemens* VIII. Anti-P. Benedicto XIII. substitutus tandem Martino se submittit VII. 1. 114.
- in *Clementis* VIII. electione Schismati simile quid contigit VII. 1. 125. ei tributa scelera. 7. 67. ejus bonitas juxta Nobil. Sandis 1. 79. delirium IV. 3. 8. (VII. 8. 14.) mæror ex indigna Cardinalium creatione lethalis. 2. 86. Nepotismus VIII. 2. 18. Nepotem vocavit idolum cordis sui. lb. ejus familia spelunca Leonum IV. 3. 8.
- Clemens* IX. à Barberino propositus, non ut promoveretur VI. 4. 13. assensu Regis Gallicæ opus habuit. 2. 30. qualis ex Epitaphio. VII. 7. 71.
- Clementis* X. ætas lb. Nepos VIII. 2. 30.
- S. Clemens* Card. in Concl. adversarios habet Olympiam, Aldobrandinum & Jesuitas V. 31. VII. 7. 5. 15. seq. 16.
- S. Clemens* Card. Papa electus non obtinuit VII. 1. 125.
- Cleri* nomine quo jure veniant personæ ministrantes. IV. 1. 17.
- Clerici* non vestitu, sed moribus sunt discernendi. IV. 2. 65.
- Cleri* Pontificii lusus in vestibus IV. 2. 65.
- Cletus* quotus à Petro, & an idem cum Anacleto. VI. 1. 6.
- Clodoveus* Gallicæ R. Petro coronam donat. VIII. 1. 42.
- Cælestinus* II. in Schismate VII. 1. 62.
- Cælestinus* III. pede coronam Imperatoriam dejicit. VII. 7. 34.
- Cælestinus* V. inopinatè electus VI. 4. 65. rebus agendis parum idoneus VII. 8. 12. Conclave denuò instituit IV. 3. 20. Papam & Cardinales asinis vehi voluit. 2. 65. fraude ad abdicationem permotus. VI. 4. 15.
- Cognatismus*. VIII. 2. 23.
- Columna* Petrus & Jac. Cardinales in Conclavi Clem. V. Simoniacè & ob commodam propria agunt, VI. 1. 31. 2. 16.
- Columna* Card. in Concl. Greg. XIV. ambit VI. 1. 25.
- Columna* Card. in Concl. Clem. VIII. vim patitur. VI. 4. 58.
- Commoda* propria principium in Electionibus Pontificum VI. 1. 30. seq. 3. 43.
- Compates* in Concl. profunt VI. 2. 21.
- per *Compromissum* IV. 3. 84. Compromissariorum constitutio, electio per eos 85. quando adhibita & adhiberi soleat. 86.
- Concionandi* munus à Pontificibus malè negligitur. I. 5. 13. &c.
- Concilia* Oecumenica Pontifices tanquam frænum respiciunt, non amant. VI. 1. 24.
- Concilia* Oecumenica non à Pont. Rom. vocata III. 42. in iis non præsidebant lb. ea confirmationem à Pontificibus non petebant. lb.
- Conclavis* institutio IV. 3. 19. violata aliquoties

- quoties 20. institutum & restitutum ob discor-
diam in electionibus 4. 60. locus Conclavis
3. 21. quæstiones de eo 22. ingressus in Con-
clave 32. libertas primi diei quoad introitum
quorumcunque 33. quam excipit necessitas
exeundi, nec licet apud Concl. habitare, vel
morari 34. Clausura Conclavis & instrumen-
tum de ea 35. communicatio cum extra de-
gentibus prohibita, aliquando instituitur, in-
terdum impeditur 36. ciborum perscrutatio
37. egredi non licet; Mos primo die exeundi
sublatus 38. ægris tamen exire & redire licet
39. bis omnes egressi ante electionem; De
egressu multorum & omnium 40. de egressu
Conclavistarum 41. Custodes Conclavis 42.
Cibariæ leges 43. praxis 44. Lex vestiaria 45.
Singularitates lb. Capellæ 46. Conclavis bre-
vis delineatio VI. 4. 71. Conclave Petri qua-
le II. 56. Conclave varias induit formas VI.
3. 27. 40. in Concl. primus impetus aceri-
mus VI. 3. 15. Conclaviaria promissio qualis
VI. 4. 3. seq. Conclaviaria stratagemata VI.
3. 32. 34. 35. 36. 50. 51. 57. in Concl. ut in bello
bis peccare non licet VI. 3. 60. in Concl. quo-
modo tempus terant Cardinales IV. 2. 108.
Concl. termini partim nautici, partim milita-
res VI. 2. 37. In Concl. discordia, hinc diu-
turnitas VI. 2. 43. 4. 60. 61. seq. 2. 31. Con-
clave Caput exaltationi suæ studens non ni-
mis prolongare debet 3. 43. Conclavis rædium
4. 63. facit Papam 64. Conclave post electio-
nem diripitur VIII. 1. 15. 23.
- Conclavista* IV. 3. 25. quot singulis con-
cedantur lb. eorum privilegia 26. Capitula
lb. Tridentinorum querela de eorum privile-
giis 27. eorum autoritas (VI. 2. 3.) tempus
fallendi modus, & cum iis, qui extra Conclave
degunt, loquendi ars 28. molestiæ lb. Sunt
authores plerunque Conclavium 29.
- Conclavium* etiam nonnullorum authores
sunt Cardinales lb. relationes imperfectæ lb.
non tamen nullius planè ponderis, 30.
- Conclaviarii* ministri præter Conclavistas
alii IV. 3. 31.
- Confessione* inædificati fideles I. 3. 4.
- Congregationes* Cardinalium Sede vacante
IV. 3. 15.
- Conon* P. in Schism. electus VII. 1. 21. à
Clero & populo 18. ab exarcho confirmatus
VIII. 1. 27.
- Conscientia* delicata in Concl. rejiciuntur.
VII. 7. 4.
- Consensus* Pontificis electi requiritur VIII.
1. 2.
- Consilia* adversariorum explorare ex arti-
bus Conclaviariis VI. 3. 26.
- Conradus* Imp. de Pontificibus nominibus
haud respondentibus queritur, VIII. 1. 21.
- Conradini* R. mors ex consilio Clem. IV.
VII. 7. 36.
- Constantiense* Concil. quæ cum Pontifici-
bus egerit VII. 1. 106. seq. ejus de Johanna P.
in damnatione Hussi silentium 3. 26. aliorum
Conciliorum tempora præscribit & dissolvi-
tur, 1. 111.
- Constantinus* adolescens quomodo ad dex-
tram Diocletiani I. 6. 44. de Imperatoris hu-
militate respectu Pontificis figmentum I. 1. 2.
Mandat Antiochenis, ut Episcopum eligerent.
IV. 1. 20.
- Constantinopol.* Concilium VII. contra
Monarchiam Rom. decernendo agit. III. 43.
- Constantinus* P. in Schism. electus VII. 1. 23.
Simonia, vi. ex Laico, ultra annum sedit &
egit lb. ignominiosè tractatur, 24.
- Constantinus* P. primus ab Imperatore pe-
dis osculum accipit. VIII. 1. 8.
- Contrariandi* studium in Concl. VI. 1. 39.
2. 28. 29.
- Convivium* Coronationis Pontificum
VIII. 1. 49.
- Cornelius* P. in Schismate electus VII. 1. 3.
à Clero & populo IV. 1. 18. invitus VI. 1. 19.
- Coronatio* Pontificis VIII. 1. 41. Corona-
tionis origo 42. corona unde lb. *Coronæ*
pretium 43. &c. Vide *Pontifices*.
- Cottoni* Jes. responsum ad oblationem Ar-
chiepiscopatus VII. 5. 21.
- Creatura* in Concl. VI. 2. 4.
- Cremone* obfuit peritiæ rerum mundana-
rum defectus VII. 8. 6.
- Crescentius* Joh. XVIII. intrusor ab Otto
ne morte punitus VII. 1. 43.
- Crucis* figura in crepidis Pontificum VIII.
2. 11.
- CHY

- Curia* Rom. impietas IV. 2. 106.
Cusani Card. de electione per Clerum & *claves*.
Cybele gentilium Dea coronata VIII. 1. 42.
Cypriani de electione per Clerum & populum testimonium IV. 1. 20.
Cyriacus P. renuntiat Papatu IV. 3. 2.
D.
Damasus P. in Schismate VII. 1. 5. ejus de electione Simoniaca decretum VI. 4. 49. seq. de ejus libro judicium Baronii VI. 1. 8.
Damasus II. ab Imperat. IV. 1. 32. Simoniacus 4. 27. in vas for 58.
Davesius Petrus Petrum ad resipiscentiam & fletum moveri vult III. 4.
Delcio Card. nocuit exclusio Gallorum VI. 23. pro eodem negotiatio instituta non placuit Madridi lb.
Deposito Paparum IV. 3. 2.
Delfino obstant Hispani VI. 2. 32.
Diabolus Loxias V. 32. 34. poenitens VI. 4. 11. Pontificum nonnullorum promotor V. 32. seq. in Calicut triplicem coronam gerit VIII. 1. 42.
Diaconi columnæ & fundamenta veritatis dicuntur I. 6. 6. Hieronymi & Augustini tempore Presbyteris anteponi voluerunt IV. 2. 32.
Diaconus in electione plebis nomine respondet IV. 1. 28. Diaconi ordinatio VIII. 1. 33.
Dietrichsteinius Card. Cavallierius naturâ VI. 2. 37. in Concl. pulchra Helena VI. 4. 1.
Dioeletianus Imp. divinos honores usurpat, & pedes osculandos præbet VIII. 1. 11.
Dioscorus P. in schismate VII. 1. 9. ob causam pecuniariam post mortem anathematizatur VI. 4. 46.
Discipulus gratus in Concl. VI. 1. 37.
Discordia in electione & Concl. VI. 2. 37. 4. 59. seq. adversariorum quærenda, quæritur VI. 3. 35. 4. 13. facit Papam VI. 4. 60.
Dispensationum abusus à Bernhardo notatus IV. 2. 93.
Dissimulatio VI. 3. 13. in Conclavi commendatur 7. ambitionis 10.
Divinatio de residua Pontificum vita ab Urbano VIII. interdicta VIII. 2. 9.
Diuturnitas Concl. VI. 4. 6. seq. Vide Concl.
Dominicani & Jesuitæ præcipui ordines Religiosi in Papatu VII. 5. 15. se opponunt Jesuitis in Concl. lb. seq. eorum ex mente Jesuitarum errores quanti VII. 5. 16.
Dominicanus quidam Papa Bacchanalis VII. 5. 21.
de Dominis de Petro Petra I. 3. 8. de Clavibus omnibus communibus I. 4. 20. de Mysteriis Bellarminianis Joh. XXI. 1. 5. 28. ejus judicio Ecclesia Catholica nunc Curia Romana I. 7. 15.
Dominus noster Papa cum capitis detectione VIII. 1. 9.
Domus electi diripitur, & non electi VIII. 2. 23.
Domitianus rubro in vestibus colore curus IV. 2. 64.
Donus II. P. in Schism. VII. 1. 41.
E.
Ecclesia Regimen non ex absolute optimo inferri potest III. 11. illud revelatio præscribere debet lb. 12. Ecclesia ceu Regnum Christi non est simile Regnis mundi lb. 13. forma dubia etiam in Regnis mundanis 14. Ecclesiæ Monarchia respectu Christi 15. Monarchæ aliis nulla mentio 16. Christus in terris se potius Ministrum exhibuit 18. Ecclesiæ regimen non est Monarchicum, sed Aristocraticum juxta Gallos I. 7. 1. seq. 2. 5. Ecclesiæ Monarchiam & alii affectarunt III. 37. Ecclesiæ regimen Aristocraticum voluit Aldobrandinus VI. 1. 30. de Ecclesiæ statu corrupto Adrianus VI. testatur VII. 7. 59. Onus Ecclesiæ 60.
Ecclesia Catholica Pontificiis nunc est Curia Romana I. 7. 15.
Ecclesiæ status, qui vocatur, sive Patrimonium Petri, omnium regionum est miserrima VIII. 2. 35.
Elcius Simoniacas artes adhibet VI. 4. 43. simulat 7.
Electores inter & Cardinales præcedentiæ lis IV. 2. 34.
Electiones Ministrorum quales esse debeant & qualium VI. 2. 3. seqq. an liceat ambire ministerium

sterium Ecclesiasticum 5. seqq. Electionibus Ministrorum adhaerentes naevi non excusant vitia in Electionibus Pontificum 8. Electiones per Clerum & populum per XI. Secula in Rom. Pontificibus IV. 1. 18. non tribuendae conniventiae Pontificiae Ib. 15. consuetudo perutilis Ib. Reformatorum consuetudo 27. vindicata Ib. Pontificiorum à statu pristino defectio 28.

Eligere an aliud quàm deligere in Electionibus Pontificum V. 1. 37. eligere se ipsum nemo potest 3. 7.

Electio non sollicitè distinguenda est à nominatione, postulatione IV. 1. 19.

Electio Pontificum Rom. res ardua, & cognita, certoque cognitu necessaria I. 1. seqq. eius formae IV. 1. 1. seqq. imperfectio in eo, quod non est unica in Scriptura praescripta 2. cum tamen ex hypothese aliqua praescribi debuisset 3. quae in Scriptura describuntur Christi & Petri, multum & inter se, & ab electionibus Pontificum diversae sunt 4. Diversitas est partim respectu diversorum Electorum, partim respectu diversi modi per eosdem 5. forma prima per Praedecessores 6. seqq. non caret specie 9. maxime quoad Episcopos Rom. 9. rejecta tamen à Bellarmino 10. abolita 11. parum hic sibi constant Monarchici 14. eorundem hic difficultates 15. iudicium authoris 16. forma secunda per Clerum & pop. 17. seqq. exempla & testimonium luculentum ex Seculo IX. 18. defectio à statu pristino 29 forma tertia per Imperatores 30. seqq. Imperatorum jus 34. 35. seqq. forma quarta per Cardinales solos 2. III. quando coeperit Ib. conclusiones ex sera introductione 113. quae vitiosa insuper fuit 114. an Papa eam mutare possit 116. modi eligendi per eosdem videantur in *Scrutinio, accessu*, per *adorationem, ex compromisso* IV. 3. 48. seqq. de Electione tractatio superstitè adhuc Pontifice, contra Bullam VI. 2. 43. 3. 9. Electionis antecedentia IV. 3. 2. seqq. modorum hodie niorum sanctio 88. 89. eliguntur post 20. dies 16. olim non observabatur illud intervallum, quaestiones de dilatione hac Ib. decem diebus exactis licet etiam paucissimis eligere, admittuntur tamen post venientes 17. Electio Pon-

tif. sancta esse debet 89. executores legum de electione 90. leges de electione non observantur 91. Electionis Pontificum naevi apparent in quacunque de ea tractatione VI. 1. naevi electionibus Ministrorum V. D. adhaerentibus non excusantur 8. dum in ea vitiorum & naevorum maximus confluxus 9. ubi tamen nulli esse deberent; ob rei dignitatem 10. cum peculiare opus Dei & Spiritus S. vocent 11. juxta Glossam Hussi & Wicel vocantur opus Diaboli Ib. quia successionem heic tantopere jactant 12. omnia quodammodo à dignitate Ministrorum suspendunt & intentionis necessitatem docent 13. talium imò electorum etiam potestas est *ἐκκλησιαστικὴ* 14. non omnes naevi enumerari possunt 15. Classes eorum tres 16. prima respectu eligentium 17. de quibus primo nihil habet Scriptura S. 17. variarunt 18. non habent potestatem, quam conferre debent 9. incertum est, an habeant requisita necessaria 20. Laici aliquando sunt, etiam Cardin. 21. officium non faciunt 22. non constat de eorum intentione 23. non semper consenserunt duae tertiae 24. sola fere Factionum Capita eligunt 25. etiam haeretici, excommunicati possunt 26. multi se ipsos solent 27. multi seculari potentiâ intrusi sunt 28. non pauci ab infamibus mulieribus 29. 30. 31. quidam propiori Diaboli interventu 32. seq. Electionis ipsius in classe secunda vitium à silentio Scripturarum VI. 1. 2. in multiplici circa electionem incertitudine 3. seq. quam faciunt & augment, Historicorum obscuritas, silentium, diversitas, contradictio 4. seq. ratione ordinis 5. 6. 7. temporis 8. 9. vitium in dilatione & Inter-Pontificiis 10. dilatio quaecunque difficultatibus urgetur 11. Vitia propiora & magis moralia abesse deberent 13. quàm sanctas requirant electiones decreta Pontificum 14. quorum transgressio non punitur 15. vitiosa agendi principia, ambitio eligentium (VII. 1. 7.) & eligendorum, commoda propria, passionis variae 16. seqq. Electionis Regulae malae VI. 3. 63. media preces, minae, promissiones VI. 4. 1. quae pariunt obligationes, sive contra promissiones 2. mendaces 3. 4. simulationes 5. seq. simulationes

res reales 8. mendacia 9. calumniae 10. propo-
 nuntio non seria 12. suspectos alios reddere stu-
 dent 13. discordia aduersae partis quaeritur lb. & 24. quid fieri soleat, si electus sit absens 25. con-
 14. fraudes aliae 15. nocturnae tractationes 15. 16. firmatio olim Imperatoria 26. seqq. quid
 praecipitatio operis 17. fraus in scrutinio & agat, & non agat Pontifex simpliciter electus
 adoratione lb. Simonia 18. seqq. nec non VII. 29. Ordinatio & consecratio per omnes ordi-
 1. 10. 11. 12. 23. quam vitiosae VI. 4. 44. seqq. benedictio 40. Coronatio 41.
 Vis à successoribus illata, vel aliàs adhibita VI. seqq. Refectio, Processio ad Lateranum 45.
 4. 57. seq. in electione discordia 59. seq. quae ibi aguntur 46. Convivium coronatio-
 concordantes & tamen malae lb. ex amicis inimi-
 cos faciunt 60. jocosè tractantur 17. verbera
 2. 17. pertinacia 60. seq. longa dilatio, vide Pontificibus 2. seqq. respectu Amicorum 4.
Concl. diuturn. à Factionibus & corrupto sta-
 tu 10. Vide etiam *Nepot. & Nationum Faltio-*
nes ab ambitione multorum I. 22. ex tædio
 4. 64. inopinatum unde lb. seq. non arguunt
 peculiarem Spiritus assistentiam VI. 4. 66. Papismum I. 1. 1. VI. I. 2. 40.
 quomodo electiones illae à Deo sint lb. qua-
 tenus praedicantur & praedici possint 2. 5. 4. *Eloquentia* necessitas VI. 3. 17.
 65. seq. 69. artificiosae sunt 4. 67. maximè
 à tempore Pauli III. 10. quænam ad eas requi-
 rantur 4. 67. ad eas inepti, qui conscientiam
 sequuntur 71. ordinario malae sunt 70. VII. 1. 6. Omnes Apostolis in certo sensu succe-
 8. 17. Vitia respectu eorum, qui eliguntur, dunt III. 21. sunt de jure Divino lb. omnes
 numeri, qui incensus, & dum plures simul I. 1. æquales 36. primitivi se Romanis æquales
 seqq. qualitarum, quæ in scriptura bonæ ta-
 centur 2. 1. 2. Signa & miracula defunt 3. agnoverunt 40. Episcoporum, qui sibi succes-
 de omnibus judicium 4. seqq. qualitates ex
 parte vitiosae minoris momenti 19. vitium
 respectu sexus Sect. 3. patriæ & Familiæ Sect. fore legerunt, vel quibus aliàs superstitibus
 4. VII. 4. 1. 24. respectu antecedentis digni-
 tatis Ecclesiasticæ, Ordinis Religiosi & Coeli-
 batûs Sect. 5. ex Diaconis, Presbyteris, Laicis, dati sunt, exempla IV. 1. 8. inferioris Germa-
 Episcopis VII. 4. 1. seqq. olim non ex Cardi-
 nalibus 8. seqq. jam contra &c. vix ex Mo-
 nachis 14. lb. in quibus casibus habeantur irri-
 tæ 24. defectus ratione ætatis vel immaturæ,
 vel decrepitæ Sect. 6. Virtutis Sect. 7. erudi-
 tionis, prudentiæ Sect. 8. magis valet Legista
 quam Theologus, prudens secundum mun-
 dum, quam secundum Deum n. 6. seq. electio
 an conferat potestatem ante confirmationem
 VIII. 2. 20. Electionis Consequentia Cere-
 monialia VIII. 1. 1. seqq. assensus requiritur
 2. gratulatio 3. per adorationem 4. seqq. ve-
 ritus mutatio 13. nominis mutatio 17. seqq.
 confirmatio Capitulorum 22. electionis an-
 ticipatio 23. ædium electi direptio 23. Concla-
 vis apertio, direptio. Processio ad S. Petrum
 quid fieri soleat, si electus sit absens 25. con-
 firmatio olim Imperatoria 26. seqq. quid
 Pontifex simpliciter electus
 Ordinatio & consecratio per omnes ordi-
 nes 31. seqq. benedictio 40. Coronatio 41.
 Refectio, Processio ad Lateranum 45.
 Convivium coronatio-
 nis die institui solitum 49. 50. Electionis con-
 sequentia non Ceremonialia 2. 1. mutatio in
 Pontificibus 2. seqq. respectu Amicorum 4.
 morum indeterius 5. seqq. fidei, vel doctrinæ
 & opinionum 7. seqq. Status consanguineo-
 rum 10. seqq. rerum, decretorum 39. electio-
 nis Pontificum consideratio evertit totum
 Papismum I. 1. 1. VI. I. 2. 40.
Eloquentia necessitas VI. 3. 17.
Eminentissimorum titulus IV. 2. 51. cum
 illo *altitudinis* collatus Principes majores de-
 clarare videtur 56.
Episcopi primarum sedium cur incerti V I.
 6. Omnes Apostolis in certo sensu succe-
 dunt III. 21. sunt de jure Divino lb. omnes
 æquales 36. primitivi se Romanis æquales
 agnoverunt 40. Episcoporum, qui sibi succes-
 sores legerunt, vel quibus aliàs superstitibus
 dati sunt, exempla IV. 1. 8. inferioris Germa-
 niæ de Nicolao I. conqueruntur VII. 7. 13.
 Longobardi Pontificem volunt, qui infirmi-
 tatibus suis compateretur VII. 7. 4. in Papa-
 tu Cardinalibus vilia officia præstant IV. 2.
 contumeliosè respectu Cardinalium ha-
 bentur 27. multorum egestas ex luxu Cardi-
 nalium illustrata IV. 2. 101. Episcopalis con-
 secratio.
Erasmii explicatio loci Matth. XVI. 18, con-
 tra Bellarminum defenditur I. 3. 12.
Eruditio Ministris necessaria VII. 8. 1. seq.
 Maximè necessaria Episcopo Rom. lb. seq.
 defectus eruditionis in iis lb. seq. Eruditi non
 semper rebus gerendis aptissimi II.
Estius & Farnesius in *Concl.* verberibus
 agunt VI. 4. 58. illius Conclavista respuit Si-
 moniacas promissiones 40.
Evangelium electionem nuntiandi ab ele-
 cto datum VI. 4. 37.

- Eugenius II.* P. in Schismate VII. 1. 26.
Eugenius III. præter opinionem electus VI. de Religione dubitat VII. 7. 4c.
 4. 65. non sine pretii interventu, iudice Bern-
 hardo 19.
Eugenius IV. P. Basileense Conc. dissolvere
 studens Schismati occasionem dat VII. 1. 116. cet 61. fraudulenta 4. 17.
 in illo Concilio depositus 117. de eo Platina
 iudicium 118.
Eulalius P. in Schismate VII. 1. 7.
Eusebius multò augustius de Johanne Ap. populum testim. I V. 1. 22.
 quàm de Clemente Ep. Rom. loquitur I. 29.
Exclusiones V. 1. 2. 5. 44. ob eas proponi etio Simoniaca VI. 4. 21. tumultuosa 58. aliis
 periculosum Ib. semel exclusus, semper exclu-
 sus Ib. exempla rarissima in contrarium Ib. stimonium de malefactis ejus Ib. 19. ex Epi-
 exclusus ab amicis desistat VI. 3. 16. exclusio scopo alius loci Romanus factus Ib. 29. II. 51.
 non-creaturarum suadetur 22.
 F.
Fabianus columbæ indicio Papa VII. 2. 4. dubius VII. 1. 2.
Facchinetti Card. se commendat pro Pa-
 patu VI. 1. 27. Simulator 4. 7.
Factiones in Concl. VI. 2. 1. causæ societa-
 tis 2. triplicis potissimum generis 2. red-
 dunt magis diuturnam & mundo annexam 15.
 electionem 10. Nationum 6. an habeant
 Capita Ib. Vide Reg. Princip. Nepot. Squadro-
 nist. Romana 36.
Famina Doctoratum Theol. ambit VII. 3. 1. Gallorum Ib.
 in Gallia non, in insula Borneo solæ regnant.
 Ib.
Familiarum respectus in electione Pont.
 VII. 4. 24. vitium in eo 8.
Farnesius Card. ex vindicta agit VI. 1. 39.
 ex metu pœnæ 41. ambit 24. ciætas obstitit 9. eorum interventus in electione Pontificum
 nondum satis provecta VII. 6. 10. desistere VI. 2. 16. negotiationes calidæ 31. amant Pon-
 debuit, jubente Rege Hispaniæ 2. 8.
Farnesius Card. alius in Concl. Clementis
 IX. ante ingressum exclusus VI. 2. 43. ob
 qualitates optimas Hispanis exosus 19. calidè I. 2. 4. quàm exosa sit Curia Romanæ 18.
 rem agit 4. 10. artes quoad eum adhibitæ 13.
 verbera cum Estio miscet 58.
Felix I. P. in Schism. VII. 1. 4.
Felix V. in Schismate electus VII. 1. 117. ex
 Laico 5. 4. ejus corona quàm pretiosa VIII.
 1. 43. Magiæ accusatus V. 33.
Ferdinandus Aragoniæ Rex in electionis
 negotia concurrat VI. 4. 33.
Ferdinandus Hisp. Rex propter Pontifices
 de Religione dubitat VII. 7. 4c.
Ferdinandi Neap. R. de Electione Alex. VI.
 lacrymæ & iudicium VII. 7. 56.
Festinatio in Concl. suadetur VI. 3. 57. no-
 cet 61. fraudulenta 4. 17.
Fidei fractio in Concl. Vide Promiss. VI.
 4. 58.
Flori seculo IX. de electione per Clerum &
 populum testim. I V. 1. 22.
Formosus P. in Schism. VII. 1. 28. ejus ele-
 ctio Simoniaca VI. 4. 21. tumultuosa 58. aliis
 optimus, aliis pessimus VII. 1. 28. Platinae te-
 stimonium de malefactis ejus Ib. 19. ex Epi-
 scopo alius loci Romanus factus Ib. 29. II. 51.
 quæ cum cadavere defuncti acciderint 29. tan-
 quam Sacrarum Doctrinarum inscius con-
 demnatur VII. 8. 7. quale facinus fuerit 30. 51.
Franciscanus Monachus Sixtum V. stran-
 gulasse dicitur V. 34.
Frangipanis violentia in electionibus Pon-
 tificum VII. 1. 60. 62.
Fraudes in electionibus Pontificum VI. 4.
 respectu egressus primi diei 3. 38.
Fridericus II. Imp. non latatur de amici
 ad Papatum promotione VIII. 2. 24. donis
 suis sibi nocuit V. 11. 7. 35. de eo iudicium
 Gallorum Ib.
 G.
Gabriel Card. jam Papa creditus VI. 2. 29.
Gallia quantum nocuerit Paparum præsen-
 tia VII. 7. 49.
Galli à longo tempore excluduntur VII. 4.
 eorum interventus in electione Pontificum
 15. eorum doctrina de Pri-
 matu Petri & Pontificum, proin de Monar-
 chia Ecclesiæ I. 7. 1. seqq. de potestate Papæ
 quàm exosa sit Curia Romanæ 18.
Gelasius P. de Successore dispositus V. 1. 7.
Gelasius II. Comuni Cardinalium & ple-
 bis Consensu creatus I V. 1. 18. in Schismate
 VII. 1. 60.
Genebrardus de Sæculo IX. & Pontificibus
 in eo testatur VII. 7. 11.
Generalissimus Ecclesiæ Rom. per totam
 vitam gladium non portavit VIII. 2. 32.

- Genuenses* non sunt Papabiles VII. 4. 18.
Genus humile ad Papatum commendat VII. 4. 26. 27. vide *Famil.*
Gerbertus de Pontificibus testatur VII. 7. 23.
Germani à longo tempore non Papabiles VII. 4. 7. imò ne quidem Germaniæ fautores 8. cur tam pauci Cardinales IV. 2. 9. VII. 4. 7. neutralistæ in Schismate Felicis V. quidam VII. 1. 118. eorum imperio invident Pontifices 7. 35.
Germania submersionem optavit Martinus IV. VII. 7. 38.
Germani Constantinopolitani de Pontificibus testimonium VII. 7. 39.
Ginetti Card. de se tractat pro Papatu VI. 1. 28. solam senectutem sufficere putat VII. 6. 13.
Godefridus Viterbiensis de Johanna Papissa testatur VII. 3. 20.
Graci non sunt amplius Papabiles VII. 4. 6.
Granvelli actiones in Concl. nomine Regis Hispaniarum VI. 2. 18.
Gratitudinis studium VI. 1. 37. Principium electionis non deberet esse ib.
Gratulatio Pontifici electo tributa VIII. 1. 3. nondum electo.
Gregorius I. invitatus electus VI. 1. 19. confirmationis jus Imperatoribus asserit VIII. 1. 27. juxta de Dominis primus Cardinalium meminit IV. 2. 1. Pontificum miseriam innuit VIII. 2. 9. ex bonis Pontificibus ultimus, ex malis primus I. 5. 13. Gestis adversantem successorem & Scripta comburere volentem post mortem apparens percussisse dicitur VII. 7. 10.
Gregorius IV. ab Imperatore confirmatus IV. 3. 33. prius munus obire noluit VIII. 1. 27.
Gregorius V. in Schismate VII. 1. 43. ab Imperatore IV. 1. 32. ob affinitatem VI. 4. 21. electus.
Gregorius quidam alius in Schismate VII. 1. 45.
Gregorius VI. indoctissimus & imprudens VII. 8. 7. 10. Simoniacè electus VI. 4. 24. 25. 26.
Gregorius VII. sub antecessoribus simplicioribus quasi Papa VII. 8. 10. Papa in Schismate VII. 1. 56. à Clero & Populo electus IV. 1. 18. sed & accusatus, quòd per Magiam ad Papatum pervenerit, Diabolo suadente V. 33. qualis fuerit VII. 7. 28. Henricum Imp. de Simoniacis electionibus admonuit VI. 4. 53. solius Papæ pedes osculandos esse dixit VIII. 1. 8. de successore & hic de suo disponit IV. 1. 7. à Roberto Calabriae Duce petit, ut à Clero & populo successor designetur IV. 1. 18. deponitur VII. 1. 56. decreti conclusio, in qua, qualis ille fuerit, docetur 57.
Gregorius VIII. in Schismate VII. 1. 60.
Gregorius IX. superbus, tyrannus, avarus, vinosus, in Imperatores injurius VII. 7. 35. Brigittæ qualis 50.
Gregorius X. discordiâ Papa factus VI. 4. 60.
Gregorius XII. in Schismate, qualis, contra juramentum non cedit VII. 1. 101. 102. ab eo per Diabolum absolutus dicitur 7. 51. Cardinales de vitanda Simonia monet VI. 4. 55. absens se abdicat 108.
Gregorius XIII. juris Divini ignarissimus VII. 8. 8. lætatur de Laniena Paris 7. 66. ejus bonitas qualis fuerit 9. Simulatores odio habuisse dicitur VI. 4. 6. cum occidere tentant quidam, ut alius melius eligeretur VII. 8. 17. Nepotismum pessimum introduxit, revera *Buon compagno, bonum socium* se exhibuit VIII. 2. 16.
Gregorius XIV. Vestitum Cardinalium Religiosorum constituit IV. 2. 62. ejus Nepotismus pessimæ notæ VIII. 2. 18.
Gregorius XV. legem de vestitu Cardinalium fert IV. 2. 61. à Nepote, neglectâ rerum curâ dependere voluit, avidissimo VIII. 2. 19. distulit aliquando tractationem arduam, donec Nepos magis exercitatus esset 32. imò à femina se regi passus est VII. 8. 15.
Guiberti Anti-Papæ electio reprehenditur IV. 1. 18.

H.

Hadrianus; Vide: *Adrianus*.
Helena in Concl. VI. 4. 11.
Henricus II. Imp. Victorem II. eligit IV. 1. 32.

Rrrr 2

Henri-

- Henricus III.* similiter Pontifices creat I V. 1. 32.
Henricus III. Galliae R. Pontifice approbante occiditur I. 1. 20.
Henricus IV. Galliae R. Cardinali Mediceo obuius vindicatur contra Legatorum prætensiones I V. 2. 56. ejus absolutio à P. stantiensi examinata & damnata VII. 3. 26. superflua 33.
 ad *Hermanni* Contracti de Johanna silentium responderetur VII. 3. 15.
Herostati nomen VII. 3. 9.
Hetruria Dux intervenit in electione Pontificum VI. 2. 10 &c.
Hetrusci præter Romanos fere soli Pontifices fiunt VII. 4. 23.
Hieronymus Phariseorum Senatim vocavit Romanos Clericos IV. 2. 32.
Hierosolymitana sedis dignitas I. 6. 12. quæ ejus in antiquitate ratio habita, & cur non major. Ib. 13. major Romæ esset, si mors præconis magnitudinem conferret. II. 41.
Hispani diligentes in retinendo & augendo VI. 23. amant Pontifices quietos 16. 21. humilis conditionis Ib. 15. nolunt optimis qualitatibus instructos 19. Hispaniæ Rex jus præsentationis habet in Regno suo 23. Hispaniæ Regis interventus in electionibus Pontificum 17. &c. quantæ authoritatis apud Pontifices aliquando Ib. nunquam amatur à Pontificibus VIII. 24. falsò prætextitur in Conclavi VI. 2. 26. Hispanorum erga Sixtum V. odium & contra eum calumniæ VII. 7. 67. Chigio falsò promittunt. 1. protectionem VI. 2. 29. Hispani excluduntur in Concl. VII. 4. 10. Hispani grati, vel addicti 11.
Historia requisita IV. 3. 30.
Homodei promotioni resistunt Hispani VI. 2. 32.
Honore dignus quisvis videri vult IV. 3. 30. honorum vitia redarguunt non nisi honoribus destituti VIII. 2. 6. 8. honores mutant mores 5.
Honorii Imperatoris, confirmato Bonifacio IV. 1. 31. de electione per Clerum & populum, nec non de tollendo ambitu, decretum IV. 1. 18. VII. 1. 7.
Honorius P. in Schismate VII. 1. 53.
Honorius II. ambitione quorundam promotus VI. 4. 58. in Schismate VII. 1. 62.
Honorius III. qualis VII. 7. 35.
Hortensius cur eloquentiam laudaret I. 9.
Hussi scripta quomodo à Concilio Constantiensi examinata & damnata VII. 3. 26. J.
Jacobi Alphæi filii prærogativæ in Scriptura & apud Patres I. 6. 8. 14. quomodo fuerit Episcopus Hierosol. 8.
Jacobo Zebedæi filio quanta in Scriptura & apud patres tribuantur I. 6. 7. idem tanquam Hispanorum Apostolus à Baronio injuriâ affectus dicitur VI. 4. 11.
Jansenistarum doctrinas à Pontifice approbari posse credebant Jesuitæ VII. 5. 18.
Idolorum Gentilium color purpureus IV. 2. 64. Coronæ VIII. 1. 42.
Jesuitæ mali suasores VII. 7. 68. viperæ Ib. Jesuitam etiam Papam regunt 5. 19. unus Papa, omnes Pape; ex specie pietatis & eruditione faciunt instrumenta ambitionis, eorum onus intolerabile Ib. & 20. Jesuitæ non facile eliguntur 21. videri volunt dignitates respuere Ib. Authorum Castratores 3. 10. opus habent Confessore Pontifice 7. 67. & Dominicani præcipui in Papatu Ordines Religiosi 5. 15. in electionibus & aliis se opponunt Dominicanis Ib. eorum machinationes contra S. Clementem Card. Dominicanum in Concl. VII. 5. 17. magna ubique authoritas Ib. calumniæ contra S. Clementem 18. de Sixto V. & odium erga eundem 7. 67. erga Innocentium XI. 1. 7. 17. potentioribus adulantur Ib. eorum Theologia moralis ab Innocentio XI. damnata Ib. Generalis gubernat mundum VII. 5. 21.
S. Ignatii de electione per plebem testimonium IV. 1. 20.
Ignatii Loyolæ festum Canonisationis infelix VIII. 1. 48.
Ignorantia seculorum superiorum VII. 8. 4. multorum Pont. Rom. 3. seqq.
Illustriissimi aliquandiu Cardinales dicti IV. 2. 51.

- Imagines* S. Trinitatis I. 6. 26. alia lb.
- Imagines* de Johanna P. testantes VII. 3. 30.
- Imperatores* eligunt Pontifices; Vide *Electio*. Componunt Schismata VII. 1. 26. eorum autoritate factiones repressæ 57. eorum jus in electionibus Pontificum vindicatur I V. 1. 34. seqq. confirmatio Pontificum per Imperatores VIII. 1. 26. 27. cur abolita 28. Imperatores ad Papæ portationem tandem damnati 45.
- Imperii* Romani translatio Pontificum Rom. factum adjuvit III. 48.
- Inclusionis* ratio VI. 2. 5.
- Inconstantes* quomodo in Concl. tractandi VI. 3. 56.
- Indices* expurgatorii VII. 3. 10.
- Indignorum* promotio; vide; *Nepotismus*; maximè VIII. 2. 32.
- Infirmi* in Concl. quomodo eligant I V. 3. 58.
- Infirmarii* Cardinales in Concl. IV. 3. 58.
- Ingenium* magnum tegere jubetur Cardinalis Papabilis VI. 3. 4.
- Ingratitudo* V I. 1. 37.
- Inimicitias* fugere jubentur Papabiles V I. 3. 5.
- Innocentius II.* in Schismate VII. 1. 66. Simoniacè 70. primus à solis Cardinalibus IV. 2. 111. 112. vitiosè planè 114. electus, cur obtinuerit 115.
- Innocentius III.* Anti-Papa Alexandri III. VII. 1. 79.
- Innocentii III.* detorsio Luc. V. 4. I. 3. 1. qualitates vitiosæ VII. 7. 34.
- Innocentius IV.* ex amico, dum Papa, inimicus factus VIII. 2. 4. pessimus VII. 7. 36. non vult fieri Martyr III. 4. vestes Cardinalitatis invenit IV. 2. 62. 63.
- Innocentius VI.* suspendit reservationes prædecessoris VIII. 2. 39.
- Innocentius VII.* Bonifacii IX. in Schismate successor VII. 1. 100. in pejus mutatus VIII. 2. 6. qualis omninò VII. 1. 100. non vult finem Schismatis Ib.
- Innocentii VIII.* fraudulenta electio V I. 4. 15. Simoniacæ 33. sedecim natos habuit VII. 3. 39. qualis ante Pontificatum VI. 4. 34. in Pontificatu, de quo pessima præsumptio futuro, fuerit lb. VII. 7. 55. ejus Nepotismus VIII. 2. 13.
- Innocentius IX.* non vult juramento confirmare Capitula VIII. 1. 22. vult obedientiam Ib. ejus Nepotismus 2. 18.
- Innocentius X.* Simoniacè electus VI. 4. 41. Theologicarum rerum ignarissimus VII. 8. 8. qualis fuerit 7. 70. à D. Olympia se regi passus 8. 15. ejus de Card. ad eandem judicium IV. 2. 39. hypocrisis in puniendo Antecessoris Nepotismo VIII. 2. 36. cum amicis, non Papam voluerunt Hispani 4. ejus Nepotismus & Cognatismus 22. non ipse Ecclesiam rexit, Ib. indignos creavit I V. 2. 87. invitis Cardinalibus Maldachinum IV. 2. 69. 83. de successore disposuit IV. 1. 7. ejus mors communi gaudio excepta IV. 3. 6. ei post mortem à Gallis illuditur. V I. 2. 28. ejus odium injustum & calumnia V. 31.
- Innocentius XI.* à D. Olympia promotionum suarum progressus habet V. 31. argento Prælaturam Cameræ emit; Olympiæ multa donavit lb. speravit Papatum VI. 1. 28. qualis sit VII. 7. 72. quòd Mediolanensis electus sit, mirum, sed cur patria ei non nocuerit 4. 28. à Nepotismo abstinuit VIII. 2. 30.
- Innocentii XII.* electio VII. 7. 72.
- Inquisitionis* durum tribunal IV. 3. 7. de *Intentionis* necessitate periculosum Pontificiis dogma V. 13.
- Inviti* ordinati V. 6. seq. Pontifices VI. 1. 19.
- Johanni* Zebedæi filio quanta Scripturæ & Patres tribuant I. 6. 7.
- Johannes* Jcy. Constantinop. Episc. titulum universalis III. 37. atque eadem planè cum Romanis 38. affectans à Gregorio M. solidè confutatus Ib.
- Johannes* III. P. seculo VI. primam, quæ certa sit, Cardinalium mentionem fecit I V. 2. 1. ejus decretum contra titulum universalis Episcopi III. 39.
- Joh. V. P.* à Clero & populo electus IV. 1. 18.
- Johanna* P. VIII. historia compendiosè tradita VII. 3. 2. si fabula esset, parum nobis adimeret, ob multitudinem aliorum contra Successionem

cessionem Pontificum argumentorum. 3. Pontificios contra grave urget ex veritate historiarum illius præjudicium, partim intuitu qualitatum electæ & turpitudinis facti 4. partim intuitu incapacitatis ordinis 5. 6. 7. 8. veram esse historiam, probatur, non obstante primorum Scriptorum silentio, cujus causæ panduntur 9. quod tamen silentium incertum est ob Authorum corruptionem & interitum. Testimonia pro Johanna varia adducuntur antiquiora — 23. Pontificum etiam, magnorum & Pontificibus sua dicantium virorum 23. Platinæ, Poetarum 24. quorum omnium testimoniis per aliquot secula nemo contradixit 25. argumentum ex Concilii Constantiensis in damnatione Husii silentio 26. ex eo, quod occasio hinc nata Occamo Ecclesiam erroris redarguendi 27. ex Pontificiorum post Reformationem scribentium testimoniis 28. conclusiones ex testimoniis & argumentis adductis 29. argumentum ex imaginibus 30. statuis 31–36. Sella perforata 36–40. ex anfractuosus Pontificum ab illo tempore processionibus 40. 41. Objectiones solvuntur 42. seqq. ex nominis, numeri, temporis, in Pontificatu durationis, patriæ, diversa assignatione &c. 50. ex eo, quod Athenæ tunc non, & Romæ literæ bonæ contemptæ fuerint 51. ex statu gravidae 52. à minùs verisimili, quod gravida procedere voluerit 53. à Vaticano à Pontificibus tunc non inhabitato 54. à silentio Eccl. Rom. adversariorum 55. ex eo, quod Leo IX. talia Græcis exprobrare ausus sit 56. &c. gesta Johannæ 58. Origines quasi fabulæ assignatæ confutantur variæ 59. &c. conclusio de historiarum veritate 66.

Johannes VIII. Al. IX. non est Johanna VII. 3. 60.

Johannes IX. al. X. in Schismate VII. 1. 34. defecit à Petri vestigiis VII. 7. 16.

Johannes X. al. XI. non est Johanna VII. 3. seq. confirmat Archiepiscopum nondum quinquennem VIII. 6. 2. Pseudo-Pontifex minorennis 3. Spiritus militares gerit 7. 20.

Johannes XI. al. XII. tantum monstrum VII. 7. 21. Sedis inquinator lb. invasor VI. 4. 58.

Johannes XII. al. XIII. non est Johanna VII. 3. 62. in schismate VII. 1. 40. minorennis VII. 6. 4. Pseudo-Papa lb. invasor VI. 4. 58. Alberici mancipium V. 28. indoctus VII. 8. 7. omnium sceleratissimus, venator, perjurus, libidinosus, concubinaris, fæminarum oppressor insatiabilis, Imperatoris, quia bona agebat, inimicus, ut Diabolus Dei, Templorum neglector, scelera manifeste patrans, Simoniacus, Spiritualis Patris occacator, in amorem Diaboli vinum bibere, ejus auxilium in alea poscere solitus, miles, incestuosus, monstrum nulla virtute redemptum, in Synodo tamen piissimus, coangelicus, deponitur, dignè perit VII. 7. 21.

Joh. XIV. al. XVI. P. in Schismate VII. 1. 41.

Joh. XVI. al. XVII. in Schismate VII. 1. 43. superbus, rapax, contemptor Dei & hominum VII. 7. 27. ejus Nepotismus pessimus VIII. 2. 10.

Johannes XVII. al. XVIII. Simoniacè electus VI. 4. 2. qualis VII. 7. 22.

Johannes XX. al. XXI. malis artibus VI. 4. 70. electus; Johannæ attestatur, dum XXI. esse voluit VII. 3. 23.

Johannes XXI. al. XXII. moribus inæqualis, inverecundus, Astrologiæ judicariæ astiminator, imprudens, stolidus, levis VII. 8. 10. Magiæ accusatus V. 33.

Johannes XXII. al. XXIII. in schismate VII. 1. 49. 80. juxta quosdam ex Laico Papa VII. 5. 4. qualis VII. 7. 43. stolidus iu Episcopatibus &c. conjungendis & disjungendis VII. 8. 12. superbus etiam in osculo pedum VIII. 1. 12. hæreticus VII. 1. 80. pro qualibus Minoritas puniit lb. ditissimus lb. comburi curavit Trinitatis pictores I. 6. 16. Conclavis institutionem revocavit IV. 3. 10. ejus uxor, non Johanna VII. 3. 63. ex devotissimorum fide damnatus VII. 2. 9.

Johannes XXIII. al. XXIV. ex ambitione VI. 1. 23. & vi 4. 58. & Simonia 31. à se ipso IV. 3. 86. in schismate electus, qualis & quid primò egerit VII. 1. 105. Constantiensi Concilio consentiens 106. ab eodem deponitur 07. Martino V. se tradit, mœrore animi mox mortuus VII. 1. 112.

Johannes Diaconus à Bonifacio VII. oculis privatus.

Jordanus de Fossa nova Cardinalis ambiens VI. 1. Legatus malæ famæ à Bernhardo reprehensus IV. 2. 93.

Ira dissimulatio in Concl. commendatur VI. 3. 7.

Iracundia senilis ibi est VI. 2. 37.

Itali plerique etiam, patriæ respectu, non sunt Papabiles VII. 4. 12. 16.

Judæi in coronatione Pontificis VIII. 1. 45.

Julius II. Simoniacè electus VI. 4. 37. qualis VII. 7. 56. 17. emit adamantem Burgundicum VIII. 1. 41. Claves in Tiberim projicit I. 6. 29.

Julius III. Simulator VI. 4. 7. in pejus mutatus VIII. 2. 6. qualis VII. 7. 63. pro *Mysterii* voce, ponit in corona *Julius Pont. Max.* VIII. 1. 44. minorem Cardinalem facit simiæ custodem IV. 2. 86. 83. ejus lex de invalida unionis Pontificis donatione VIII. 2. 39. Nepotismus VIII. 2. 15.

Justiniani Imp. partes in electione Pontificum IV. 1. 31.

K.

Athan. Kircheri somnium de se in Pontificem electo salutare VII. 5. 51.

L.

Lava an veteribus honoratior I. 6. 43.

Laicorum appellatio IV. 1. 17. Laici Episcopi & Pontifices facti, ex hypothese malè VII. 1. 24. 25. 5. 1. 3. VIII. 1. 31.

Lainezius Jesuitarum Generalis idem tribunal Christi & Papæ esse asserit I. 1. 3.

Lando P. agente Theodora, Johannem, quem illa turpissimè deperierat, Archiep. Ravennensem creat V. 30.

Larva in Concl. IV. 3. 45.

Lateranense Conc. de Simoniacæ Pontificis electione VI. 4. 56.

Lamnoji de fraudibus Bellarmini querelæ I. 3. 4. I. 4. 5.

Legati Principum quomodo à Cardinalibus tractentur IV. 2. 35. eorum opera in Conclavibus VI. 2. 18. &c. errores aliquando dirigunt Conclavia 22. paternitates juvant 21. 3. 8.

Legati Pontificum à Latere IV. 2. 53. sunt Legati avaritiæ Ib. definiuntur 54. cur non

semper, vel diu maneant. Ib. & 57. cur non *des Ambassadeurs* vocari velint Ib. quid sibi velint verba; *de Latere*, & utrum alii à *Latere*; quomodo differant à *Nunciis* Ib. sub quibus conditionibus in Gallia recipiantur. Ib. inserviunt augendæ authoritati Pontificiæ cum subjectione Episcoporum, Conciliorum, & Regum Ib. Minus tamen ista in Gallia obtinuerunt Ib. quomodo ibi ab initio & quam parum honorificè habiti Ib. quando multum honorari cœperint. 55. Pontificum ars in deligendis gratissimis, non amplius Gallis in Gallia; Legatorum superbia & securus Carafa de Numine animus 56. *Legatorum à facie* appellatio 87. eorum prærogativæ Ib. Legatum in alio Regno Reges nolunt VI. 2. 27. 30.

Legista in promotionibus Ecclesiasticis Pontificiis anteferuntur Theologis VII. 8. 5.

Lemovicenses quasi hereditarium diu habuerunt Papatum VII. 1. 82.

Leonis I. de electione per Clerum & populum testimonium IV. 1. 23. 24.

Leo V. in schismate VII. 1. 35. à Christophoro Successore vi sublatu VI. 4. 57.

Leo VIII. Neophytus VII. 5. 4. in schismate electus Onuphrio legitimus, Baronio non item VII. 1. 40. Imperatoribus jus eligendi Pontificem asserit IV. 1. 32.

Leo IX. ab Imp. electus IV. 1. 32. sed rursus à Clero & populo, de electione per eos testatur IV. 1. 15. de prædecessoribus suis VII. 7. 27. miles Ib. cur suos Cardinales vocarit IV. 2. 2.

Leo X. cum Cardinale S. Georgio de Papatu tractat VI. 4. 38. ejus coronatio quanti constiterit VIII. 1. 47. qualis fuerit VII. 7. 58. qualis Nepotismus ejus VIII. 2. 14. non sine veneni suspitione est mortuus VI. 4. 57.

Leo XI. citò absumptus VIII. 2. 9. & morte præventus Nepotismum vocatum introducere haud potuit VIII. 2. 19.

Leviti non fuerunt Cardinales IV. 2. 7.

Liberalitas commendatur Papabilibus VI.

Liberius

- Liberius P.* in Schismate VII. 1. 4.
Linus quotus à Petro VI. 1. 5. seqq.
Litta Papabili obstant Hispani VI. 2. 29. 32.
Longobardi vix Papabiles VII. 4. 13.
Lotharius ad Schisma componendum VII. 1. 26. & statum Reipublicæ à Pontificibus corruptum corrigendum in Italiam mittitur VII. 7. 11. ejus decretum de electione per Clerum & populum IV. 1. 18.
Lucenses non sunt Papabiles VII. 4. 19.
Ludovius Imp. Pius vestes sericas coctineas Clericis decreto aufert IV. 2. 65.
Ludovicus XI. Gallix Rex Bessarionem Pontificis Legatum parum honoratum remittit IV. 2. 55.
Ludovicus XII. destruere vult Babylonem VII. 7. 57.
Ludovici XIV. epistola ad Cardinales in Conclavi Alex. VII. VI. 2. 28. ad Legatum Chamontium de electione Innocentii X. VI. 1. 27.
Ludovisius & Borghesius in Concl. inimici vix se invicem salutant VI. 4. 60.
Lugdunensis Concilii pessimus fructus VII. 7. 36.
Lugo Jesuitæ Card. se opponunt Dominicani in Conclavi Alex. VII. VII. 5. 15. seq.

M.

Madruccius Card. ambit VI. 1. 25. nomine Regis Hispaniæ agit 2. 19. ab Hispanis adjutus VI. 2. 22. 23. unice nominatus 24. 25. promissis non vult satisfacere VI. 4. 3.
Magistratus jus in vocandis Ministris IV. 1. 34. magistratus alius, quam quem præ se tulit privatus VIII. 2. 5. 6.
Maimburgius, iudice Cœlest. Sfondrata, veritatem turpissimis factis scœdavit I. 7. 17. præmii amore scripsit; Pontifice urgente ex-Jesuita factus; indignè ejectionem tulit; 10000. libras reliquit; requiem nunquam habuit, fortè damnatus; infesto calamo scripsit, neutri parti gratus Ib. 20. non veritati, sed Regi 20. injustè & mala fide Calvinum persecutus; argumenta à Reformatis mutuatus; compilerator, cujus mala fides satis describi nequit 21. Industriâ peccavit Ib. odio aut amore peccandi Ib. ejus mors subitanea Ib.
Malatesta Carolus nomine Gregorii XII. in Concilio Constantienfi abdicat VII. 1. 108.
Maldachinus minorennis, ineptus, nimio erga Olympiam amore ab Innocentio X. in vitis Cardinalibus Cardinalis factus IV. 2. 69. 83.
Manasses Arelatensis pluralitatem beneficiorum suorum exemplo Petri excusat II. 53.
Marcella ob cognitionem Theologicam iudex delecta VII. 3. 51.
Marcellinus P. Idolis sacrificavit V. 32.
Marcellus I. Cardinales instituisse dicitur IV. 2. 1.
Marcellus II. fraude promotus VI. 3. 57. nomen mutare VII. 11. 19. & pro more jurare 21. non vult; Nepotismum detestatur VIII. 2. 29. non videt, quomodo Pontifex salvari possit VIII. 2. 9.
Marcinus Imp. necessitate penuriaque præfente electus VI. 4. 71.

B. Maria

Virginis imagines varix I. 6. 26. conceptio immaculata in monumento Alexandri VII. de picta IV. 3. 14. maculatam à Pontifice decerni posse credunt Jesuitæ VII. 5. 18.
Mariani Scoti de Johanna P. testimonium VII. 3. 17.
Marozia Theodoræ filia, scortum Sergii Papæ, uxor Widonis, mater Johannis Papæ aliis etiam Pontificibus prostituta intrusit Pontifices V. 29. 30.
Marinus, sive *Martinus II.* vi intrusus V. 28.
Martinus II. violentus erga Prædecessorem malis artibus promotus VII. 7. 18.
Martinus IV. pessimus VII. 7. 38.
Martinus V. in Concilio Constantienfi peculiari ratione electus IV. 3. 87. VII. 1. 109.
Martinus Polonus de Johanna P. testatur VII. 3. 21.
Matthæi Historici Regii in Gallia error Chronologicus respectu Silvestri P. IV. 2. 1.
Mathildis Ecclesiæ Romanæ addictissima VII. 1. 54.
Maximiliani I. de Julio II. & Pontificibus aliis testimonium VII. 7. 57. vult conjungere Papatum cum Imperio Ib.

Medici ex ambitione VI. 1. 34. vindictæ 39. contrariandi studio 40. & commodis propriis in Conclavibus agentes 32. 33. cum deberent, ex Hispanorum mente, unice Hispaniæ commoda spectare Ib.

Medici Politici in Conclavi IV. 3. 39.

Mela Card. in & post electionem Pauli II. pertinacia VI. 4. 61.

Mendacium Conclaviarium VI. 4. 3. seq. 9. 3. 56.

Methodius Patr. Constantinop. stupri reus arefacta genitalia ostendit VII. 1. 37.

Mezerai de electione per Clerum & populum testimonium IV. 1. 21.

Militares in Concl. termini VI. 2. 37.

Mina in Concl. VI. 4. 1. seq.

Ministri extraordinarii ordinis majores I. 2. 10. ad Ecclesias plantandas missi quales IV. 1. 19. Ministrorum ætas VII. 6. 1. vocatio; Vide; *Electio* Reformatorum circa eam consuetudinem IV. 1. 23. Ministerium quatenus appetere liceat, & non VI. 1. 29. non ambiebant olim IV. 2. 78.

Miraculis suam potestatem confirmare deberent Pontifices; quod tamen præstare non possunt I. 1. 6. miracula à Schismaticis in Papatu jactata VII. 1. 59.

Modena Duci, qui in Concl. Alex. VII. grati, ideò Hispanis exosi fuerunt VI. 2. 28.

Molitiones artificiosas in Conclavibus vide VI. 2. 39. &c.

Monachi vix Papabiles VII. 5. 14. superbi seq. invidi, odio flagrant Ib. 21.

Mondovius Card. ab Hispanis sine causa exclusus VI. 2. 22.

Monopoli Card. non sine resistantia & lacrymis ad votum Baronio dandum adigitur VI. 1. 37.

Montaltius Card. Nepos commodum & honorem suum spectat VI. 1. 34. pluribus terrenis respectibus simul agitur 30. Hispanis se semel fortiter opposuit 2. 13. quod porro facere ob terrenos respectus neglexit 25. à Coena ad electionem surgere noluit 4. 16.

Montanus Card. Legatus in Concilio Trident. denon-Residentia conqueritur, II. 54.

Montepulciani in Concl. Pii V. Calumniis impeditus VI. 4. 11.

Montium pietatis inventor Paulus II. VII. 7. 53.

Moronis Card. affectata civilitas VI. 47. vindicta in Papatu timetur VIII. 1. 6.

Mores corrupti fidem etiam corrumpunt. VII. 7. 90. mores Pontificum in peiores mutantur, vide *Pontifices*.

Moses & Aaron non faveant exemplo suo relationi Petri & Pauli apud Pontificios I. 6. 41. Mosis exemplum an non probeat electionem per prædecessores V. 1. 12.

Munera non tantum argentea dantur VI. 4. 19.

Munera, in quibus nævos suos prodere possent, Papabiles vitare jubentur VI. 3. 3.

Musca numerosa in insignibus Urbani VIII. VIII. 2. 21.

Mysterium Tiaræ Pontificiæ olim inscriptum VIII. 1. 44.

N

Narbonensis Synodus purpuram decreto Clericis aufert IV. 2. 65.

Nationum in electionibus Pontificum respectus vitiosus VII. 4. 1--28.

Napolitani non sunt Papabiles VII. 4. 14. Turcis quàm Barberinis servire malunt VIII. 2. 22.

Negotiationes in Concl. Vide; *Molitiones*. *Nepotismus* Seculo X. demum notabiliter introductus VIII. 2. 25. exemplis illustratur 10. seq. à multis seculis paucissimi eo carere voluerunt, brevioris ferè vitæ 25. seq. causæ hodiernæ quorundam abstinentiæ Ib. Nepotum quanta sit potestas 31. qui tamen minùs apti, aliquando planè inepti sunt 32. auri cupidissimi 33. multum sibi ipsis nocent 34. eorum desperata salus Ib. tractatio cum Nepotibus negotia procrastinat Ib. Pontificibus sunt damnationis causa Ib. quantum Ecclesiæ noceant 35. Nepotum Cardinales sunt mancipia IV. 2. 41. quomodo tractent Episcopos 28. faciunt Cardinales, eosque indignos 87--91. quot sunt, tot sunt Pontifices VIII. 2. 13. 22. perdunt, & tamen benefactorum gloriam accipiunt IV. 2.

40. Nepotum in Conclavibus respectus habetur, iique sæpe impedimento sunt Papabilibus VIII. 2. 37. VI. 2. 33. 54. Nepotum gloria brevis VIII. 2. 36. puniuntur Ib. & IV. 3. 8. IV. 3. 9. opus habent locis refugii mortuo Pontifice Ib. Nepotismus Urbani VI. VII. 1. 97. Clementis VIII. VIII. 2. 35. Nepotum Factiones in Conclavibus VII. 2. 10. quando ortæ Ib. potentissimæ sunt Ib. Nepotum scopus Ib. & VI. 3. 14. non nisi creaturam bene cognitam propnere jubentur 48. Nepotes succedentes 2. 16. cum iis non debent nimiam amicitiam contrahere Papabiles VI. 3. 5. vitium in Nepotismo propius notatur VIII. 2. 38.
- Nestor* in Concl. VI. 2. 37.
- Neutralistarum* Factiones VI. 2. 35. 36. Vide etiam *Squadronistas*; se habere caput & pedes, respondent 2. commodum proprium sequuntur 1. 32.
- Neutrales* in Schismate VII. 1. 118.
- Neutralista* in Religione nulli esse possunt I. 7. 20.
- Niceni I.* Conc. de electione per Clerum & populum IV. 1. 20. Monarchiæ Romanæ contrarium III. 42. decreta; Canon à Romanis jam olim suppositus III. 43.
- Nicolaus I.* Genebrardo Sanctus, qualis Episcopis Germaniæ VII. 7. 13.
- Nicolaus II.* in Schismate ab Imperatore datus VII. 1. 51. ejus de electione per Imperatores IV. 1. 32. per Clerum & populum decreta 23. de malè electis iudicium VII. 8. 18.
- Nicolaus III.* injustus VII. 7. 37. Nepotismi pessimi author VIII. 2. 10.
- Nicolaus V.* in Schismate VII. 1. 80. non ambiens electus dicitur VI. 1. 23. ejus gesta in Cardinalatu VII. 1. 118.
- Nobiliiores* vix Papabiles VII. 4. 25. 27.
- Non-Residentia* II. 54.
- Nomina* eadem quomodo Deo & hominibus tribuantur I. 3. 10.
- Nominibus* mutatis interdum homines appellantur II. 12.
- Nominum* mutatio in Pontificibus Romanis; ejus origo VIII. 1. 17. annotationes ad ea, quæ in investigatione originis reperta fuerunt 18. nullus. Petrus Ib. consuetudo Regum
- Babyloniæ eadem Ib. quidam mutare nosuerunt IV. 3. 82. VIII. 1. 19. quod in sequiorem partem acceptum Ib. quænam in mutatione respici solcant 20. aliquando repudiata adoptata, aliquando à Cardinalibus imposita, Ib. non respondent egregiis nominibus 21. mutantur Ib.
- Novatianus P.* in Schismate VII. 1. 3.
- Numerus XXV.* in Ecclesia Rom. mysticus II. 38.
- O.
- Occasiones* in Concl. captandæ VI. 3. 18. 29. 60.
- Odium* electionis principium VI. 1. 38.
- Odoacer* Rex se immiscet electionibus Pontificum IV. 1. 31.
- D. Olympia* vita compendiosè tradita VII. 7. 70. Innocentium X. futurum simulare docuit VI. 4. 7. Domina Papæ, Papissa fuit, & melior Cognatismo ipsius pessimus Barberinorum Nepotismus VIII. 2. 23. 31. ei adscripta omnia mala sub Innoc. X. patrata V. 31. hares odii ipsius etiam Ib. de omnibus malè locuta, spurcissimis etiam verbis adhibitis Ib. ejus partes in electione Pontificis. Ib. S. Clementem invidiâ erga Principem Rossanensem noluit Ib. contra Innocentio XI. promotionis ad Cardinalatum author extitit donis invocata Ib.
- Omina* in electionibus Pontificum, & de illis iudicium VII. 2. 4. seqq.
- Onuphrius* de appellatione Cardinalium refutatus IV. 2. 3.
- Opportunitates* in Conclavi non negligendæ V. 13. 28. seqq.
- Ordines* inferiores & superiores quomodo accipiat Pontifex electus VIII. 1. 35. seqq. sunt vanæ ceremoniæ 31.
- Osculum* pedum Pontificum Rom. vide *Pontifices*. Origo falsa & vera VIII. 1. 11. vitium Ib.
- Osvi R.* Angliæ metuit à cœli Janitore excludi I. 4. 22.
- Otto I.* Imperator Pontifices eligit IV. 1. 32. 33. non tamen penitus sublato jure Cleri & populi 18. ejus de Johanne XII. iudicium quod puer sit, mutandus VII. 1. 4.

- Otto III.* elegit Pontifices IV. 1. 32. 33.
Otto Frisingensis cur de Johanna sileat VII. 3. 20.
Otto Jesuita in excusandis, palliandis & minuendis Pontificum sceleribus impudens refutatur VII. 7. 81. seq. ejus exceptionibus respectu Schismatum occurritur VII. 1. 130.
P.
Pallium Episcopale VIII. 3. 40.
Palotta Card. ambit VI. 1. 18. ab Olympia Impeditus V. 31.
Paleotto Card. ambit VI. 1. 25.
Papias qualis II. 34.
Papiense Concilium, in quo Alexander III. depositus VII. 1. 74. seq.
Paribus Franciæ à Cardinalibus præcedentiæ lis movetur IV. 2. 35.
Parisiensis Universitatis Rectoris præcedentia IV. 2. 21.
Pascere non notat Dominium I. 5. 19. omnibus est commune I. 5. 2. &c. Ib. 8. seq.
Paschalis I. de non requisita Imperatoria confirmatione se excusat VIII. 1. 27.
Paschalis quidam P. in Schismate VII. 2. 21. Simoniacus, se non subjecit, magices reus & convictus Ib.
Paschalis alius Alexandri III. Anti-Papa VII. 1. 77.
Paschalis II. VII. 1. 56. Coccineæ in vestitu Pontificis Chlamydis inventor VIII. 1. 15. ejus perfidia 7. 29.
Paschasius vir Sanctus Laurentio Anti-Papæ adhæret, idcirco in Purgatorium detrusus, sed exinde denuò liberatus VII. 1. 18.
Passiones principium electionis Pontificum VI. 1. 30. &c.
Patres quomodo tractentur à Pontificiis I. 4. 5. eorum etiam consentientia testimonia sæpe contemnunt II. 35.
Patronus Card. novum inventum, & alter Papa VIII. 2. 22.
Paulinus Antiochiæ Episcopus sibi successorem constituit IV. 1. 10.
Paulus Apostolus gentium Apostolus I. 6. 50. an etiam Episcopus & Pontifex Romanus II. 39. 16. 28. & quantum inde Pontificiis præjudicium imminet 33. fuit ex tribu Benjamin E. poni debuit ad dextram; argumentatio Bellarmini I. 6. 52. ejus dignitas extraordinaria non relinquit Petri Monarchiam integram I. 6. 40. prærogativæ ex Scriptura à Patribus explicata 17. elogia ex Patribus Ib. 18. elogia in comparatione cum aliis Ib. 20. cum Petro Ib. 21. est per antonomasiam Apostolus 22. quod Monarchiæ Petri contrariari ostenditur Ib. 23. ad dextram collocatur in diplomatibus Pontificum 24. seqq.
Paulus I. in Schismate electus VII. 1. 22. dubius Papa 2.
Paulus II. P. Formosus vocari voluit, sed non potuit VIII. 1. 10. ob filiam non opus habuit explorari VII. 3. 39. qualis VII. 7. 53. Montium pietatis author Ib. Virtutis & literarum inimicus has dissuadet Romanis VII. 8. 9. Magistratibus iniquus, in vestibus luxuriosis splendidus, superbus facie fucata IV. 2. Cybelem turritam referens VIII. 1. 43. lege vetuit, ut non nisi ex Cardinalibus legerentur Pontifices VII. 5. 9. quo prætextu, quo jure Ib. 10. 15. ejus de absoluta sua potestate jactantia IV. 2. 38.
Paulus III. quàm indigno pretio Cardinalis factus sit IV. 2. 85. Papatum ambit VI. 1. 24. arte se insinuandi circa Concilia quoque adhibita Ib. de successione sua quid judicavit III. 9. qualis fuerit VII. 7. 62. Magiæ reus V. 33. Nepotismum inconvenientem introduxit VIII. 2. 14. minores Cardinales creavit IV. 2. 83. post mortem minus probatus fuit IV. 3. 7.
Paulus IV. à pertinacibus & frustra timen-
tibus præter voluntatem eorum electus IV. 3. 45. 46. erga Moronem Card. ingratus VI. 3. 55. quàm indignè Cardinales tractavit IV. 2. 40. primus iis suffragandi jus in creationibus Cardinalium infregit 69. multa antecessorum sustulit VIII. 2. 39. mortis & veneni metu non nisi ciborum reliquias assumpsit VIII. 2. 9. ejus dictum: Uxorem non habentes, sæpe verberant VIII. 2. 6. qualis fuerit pluribus VII. 7. 64. ejus Nepotismus VIII. 2. 15. mors commune gaudium IV. 3. 6. statua ignominiosè habita 7. Schola à principibus Hispaniæ aliena VI. 2. 31.
S s s s s 2
Paulus V.

Paulus V. Gallis addictus Hispanorum tam admittit largitionem annuam VII. 2. 19. gaudet de obtinendo Papatu VI. 1. 26. qualis fuerit VII. 7. 68 ejus Nepotismus absolutam potestatem habens, immensas divitias sibi, ne obelum quidem Ecclesiae, corradens VIII. 2. 20. ejus verba ad Nepotem de malè ab eo coepto- rum gloria, si bene ab aliis finiantur, ei tribuen- da IV. 2. 40. creator minorennum Card 83.

Pedemontani non sunt Papabiles V I I. 4. 20.

Pelagius P. prædecessori vim intulisse cre- ditur VI. 4. 57. de Simoniaca electione decer- nit 47.

Pelagius II. se excusat ab confirmationem non quæsitam VIII. 1. 27.

Persarum pilei rubri IV. 2. 64.

Personalia dona non sunt hæreditaria III. 23.

Pertinacia in electione Pontificum VI. 4. 60. seq. nocet. 3. 45.

Petrarchæ Cardinalitius pileus sub condi- tione stuprandæ ab Alexandro VI. sororis of- fertur IV. 2. 85. de Pontificibus & Curia testa- tur VII. 7. 49

Petrus Apostolus à Christo electus IV. 1. 6. 7. 12. ejus Conclave quale II. 56. an primò vo- catus, an ætate maximus fuerit, & an plus amârit. I. 6. 3. an & quomodo sit Petra I. 3. 7. quæ appellatio non probat Monarchiam 8. quam nec probat elogium Principis Aposto- lorum I. 6. 5. eam nullo modo probat Scriptu- ra I. 5. 4. non fuit talis Pontifex, quales esse volunt Pontifices Romani I. 2. 1. seqq. nequi- dem ex mente Ecclesiae Gallicanæ I. 7. 1. seqq. non exercuit Monarchiam I. 5. 37. non pavit, prout pascunt Pontifices 13. seqq. non habuit potestatem temporalem 21. seqq. fuit Aposto- lus Judæorum II. 50. 31. an Joh. XXI. talis spe- cialiter constitutus sit I. 5. 29. seq. an extraor- dinarii fuerint Apostoli, ipse ordinarius fuerit I. 2. 10. qualem Primatum habuerit I. 6. 1. seqq. quantopere eum jactent Pontificii & cur. I. 1. 8. 9. confessionem communi nomine edidit I. 4. 6. 7. à Nepotismo alienus fuit VIII. 2. 25. cum Romæ non fuisse, probatur ex Scri- pturarum silentio II. 23. infertur, non esse de

fide præsentiam, & quæ inde consequi dicantur 24. testimonia adesse deberent ob rei di- gnitatem, ex hypothesi 25. in rei veritate 26. ob occasionum varietatem 27. 28. 29. proba- tur ex iis, quæ in Scripturis contra illam præ- sentiam occurrunt 30. seq. ex silentio autho- rum profanorum 33. objiciunt Patrum con- sensum 34. qui tamen neque Pontificiis sem- per sufficit 36. multa in relationibus contra- riantur Pontificiorum hypothesibus 36. mul- ta in iis incerta, contraria 37. etiam tempus adventus lb. commorationis 38. Si Romæ fuisset, illud non sufficeret II. 2. Romæ fuisse, ex Scriptura probari debet 3. ante eum, si Ro- mam venisset, Christiani ibi fuerunt II. 17. seq. de Petri morte contraria Authorum testimo- nia 39. ejus Romæ reliquæ lb. de ejus præsentia dubitarunt, eam negarunt Pontificii quidam lb. ex præsentia & commoratione nihil sequitur lb. 40. nihil etiam ex morte 41. ejus partes Romæ non fuissent Episcopales 44. ejus Epi- scopatus rationis & Scripturæ fundamentis destituitur; Respondetur ad rationes Bellar- mini 45. 46. urgetur Scripturæ silentium at- que ex Bellarmino illustratur 47. Episcopatus minùs cum quibusdam Antiquorum narra- tionibus convenit 48. sic etiam Petrum Epi- scopum facientes eum ignominiâ afficiunt 49 ei foedifragium tribuunt 50 eum autho- rem abusuum Ecclesiasticorum faciunt, trans- lationis ab uno loco ad alium 51. pluralitatis Beneficiorum 52. 53. non-Residentia 54. ei sic dimidiam saltem Episcopatum tribuunt 55. Petrus communicare non potuit, quæ nun- quam habuit I. 7. 22. II. 1. ei non in omnibus iis, quæ habuit, succeditur III. 19. 24. de ejus Successore contraria VI. 1. 5. seqq. Petri pro- cessiones Pontificum processionibus VIII. 1. 48. Petrus sic dictus in Constitutionibus Apo- stolicis de electione per Clerum & populum testatur IV. 1. 20.

Petrus P. in Schismate VII. 1. 20.

Petrus Altinæ Episcopus visitator, sive in- quisitor criminum Symmachi P. VII. 1. 8.

Petri Portuensis pro Anacleto Anti-Papa epistola VII. 1. 69.

S. Petri

- S. Petri* ad Vincula Card. negotiator Simoniacus in Conclav. Innocent. VIII. VI. 4. 33.
- S. Petri* Card. domus ex sinistra intellectione direpta VIII. 1. 23.
- Phariseorum* & scribarum hypocrysis non tollit præjudicium de Papis improbis VII. 7. 87.
- Philippus P.* in Schismate VII. 1. 23. 24.
- Philippi* Pulchri Gallix Regis partes in electione Pontificis VI. 2. 6.
- Pictoria* apud Pontificios licentia nimia I. 6. 26.
- Pin* de Petro Petra I. 3. 9. in clavibus non videt Monarchiam 4. 17. testatur de æqualitate Apostolorum & Aristocratico Ecclesiæ Regimine 2. 5. rejicit prærogativas Petri Bellarminianas 3. 1. ejus tractatus qualis I. 2. 4. 7. 14.
- Pisanum* Concilium depositis Benedicto XIII. & Gregorio XII. Alexandrum V. eligit V. 1. 1. 103.
- Pius I.* Aniceto an prior, an posterior, incertum VI. 1. 7.
- Pius II.* in Grammaticis & Poeticis maxime doctus VII. 8. 8. pacem moriens fecit 7. 52. malus fuit Ib. teste etiam epistolâ scortationis suæ excusatoriâ Ib. pessimè revocavit faniores ante Pontificatum opiniones paulatim corruptus VIII. 2. 8.
- Pius III.* Simoniacè electus VI. 4. 16. Nepotibus per mortem repentinam non sine veneni suspitione ablatu 57. spes vanas excitavit VIII. 7. 14.
- Pius IV.* simulator VI. 4. 7. malus VII. 7. 64. miser Ib. infelicitè coronatus VIII. 1. 47. in deterius mutatus VIII. 2. 6. Nepotismo Antecessoris severè punito 36. pejorem introduxit, voluit decernere, Pontificem non posse sibi successorem eligere IV. 1. 11.
- Pius V.* qualis fuerit VII. 7. 66. quodnam bonitatis genus habuerit 79. alia in Papatu credere coepit VIII. 2. 8. à Pontificibus nihil sine timore accipi posse censuit 9. in declaratione contra Elisabetham Reginam inconvenienter locutus est I. 2. 7. occlusionem oris Cardinalium recens creatorum explicavit IV. 2. 74. in Papatu penè desperavit VIII. 2. 9. alieno à Nepotismo animo fuit 30.
- Pii* non fuerunt quinque VII. 7. 74.
- Joh. Platina* Exarchus avarus, corruptus, Paschali auxilio promisso adfuturus Romam venit, sed, auxilio non præstito, donariis ex Templo ablatis, revertitur VII. 1. 21.
- Bapt. Platina* testimonia de Johanna VII. 3. 24. de pietatis neglectu apud Cardinales IV. 2. 102. querelæ de Nepotismo VIII. 2. 10. II. 27. de Simoniacæ Pontificum electione VI. 4. 21. seq.
- Plebs* Christiana communicat cum peccatis Sacerdotum malorum. IV. 1. 20.
- Podagra* commendat ad Papatum VII. 6. 11.
- Pœna* metus electionis principium VI. 1. 41.
- Poetarum* de Johanna testimonia VII. 3. 24.
- Poli* Reginaldi inepta explicatio loci Luc. V. 10. I. 3. 1.
- Portianus P.* Cardinales instituisse dicitur IV. 2. 1.
- Pontificis Max.* appellatio III. 2. de eo ceu Vicario Christi certissimè constare debet I. 1. 5. quomodo Vicarius Christi esse velit 3. ei majora tribuunt, quàm quæ Christus in his terris habuit & exercuit 3. 4. de Pontificis Rom. Primatu quæstio est, judice Bellarmino, de summa rei Christianæ I. 1. 1. ei nomen Divinum & Divina *θεογενεια* blasphemè tribuunt 3. prærogativæ ex mente Gallorum I. 7. seq. potestas ex natura & ratione non scitur 6. oportet igitur, ut ex revelatione cognoscatur; traditio non scripta heic fidem facere non potest; miracula non patrat; requiritur revelatio scripta, sed clara, quam ex hypothese sua dare non possunt; quomodo ex Scriptura pro Pontifice suo argumententur Ib. seqq. Pontificis carentia maxima vocatur necessitas V. 10.

Pontifices quantum, & cur jactent Petrum, 2. 11. seqq. V. 28. 30. VI. 4. 58. VII. 1. 46. seq. non cuius successores ex æquo esse volunt I. 1. 8. 9. 10. difficultas in eo, quod simul Christi & Petri Vicarii esse volunt I. 1. 10. non sunt de ordine Melchisedechi III. 2. Pontificum suorum successionem magnopere jactant Pontificii 3. in quibus Petro succedere nolint 4. Pontificum successio si non sit de jure Divino, quantum inde decedat Pontificiis III. 9. in Scriptura non traditur 5. ea, & quæ innituntur, non sunt de fide 6. non habent à Petro Monarchicam potestatem I. 7. 22. his successio Petri non prodest 24. nihilque ab eo habere possunt, quod non alii, maxime Antiocheni 25. successionis incertitudo, præsupposita etiam Monarchia 30. &c. etiam respectu ejus, an semper succedere debeant 32. & quomodo Episcopatum & Pontificatum simul habeant 31. sola suâ jactantiâ non juvantur 33. primi non jactarunt 35. Pontificum fastus Seculo IV. 36. quo fundamento, sive prætextu, quibus mediis à talem usurpationem pervenerint 43. adjuti politicâ urbis dignitate & Majestate 44. primorum Zelo, probitate & Orthodoxiâ 45. artibus indignis 46. seqq. Pontifices Rom. Petro dissimiles successionem ejus non habent 49. neque enim in doctrina 50. neque in officio 51. succedunt; an etiam Paulo succedant I. 6. 28. Successio nulla est V. 30.

Pontifices qui sibi successores elegerunt IV. 1. 6. seqq. species non deest facto 9. cur tamen rejecta 10. & abolita consuetudo 11. respectu Cleri, & populi eligentium defectio 19. illa tamen per Clerum & populum electio Monarchiæ contraria fuit 30. Pontificum electio per solos Cardinales sect. 2. & 3. ad Pontificum Monarchiam electitiam annotatio IV. 1. 1.

Pontificatus desiderium omne aliud superat VI. 3. 42. aliter ac olim hodie ambitur & cur. I. 17. seqq. Pontifex sine ambitione electus est miraculum 23. ambiunt ob Nepotes ditandos, judice Platina VIII. 2. 10.

Pontifices Simoniacè electi VII. 1. 10. 11. 12. 23. 44. ita eligi non deberent VI. 2. 28. invasores VII. 1. 39. à successoribus vel succedere volentibus vi sublati VI. 4. 57. &c. intrusi IV.

2. 11. seqq. V. 28. 30. VI. 4. 58. VII. 1. 46. seq. non sine novo ingenti relinquunt Ecclesiam Rom. VII. 1. 46. 47.

Pontifex non nisi unus eodem tempore esse debet I. 6. 36. VII. 1. 2. sed plures simul fuerunt, Vide *Schismata*.

Pontificum eligendorum qualitates in Scriptura ignoratæ VII. 2. 1. cum tamen ibi occurrant requisita Episcoporum, Diaconorum & Viduarum 2. Eligendi communibus saltem qualitatibus instructi esse debent, idque in majori gradu 9. quibus certè primi præfulgebant 10. neque ab initio alia respiciebantur 11. prout electiones primi etiam ex aliis Capitibus optimæ fuerunt 12. inviti electi 13. 14. non gloriari possunt Pontificii de primorum Episcoporum Romanorum bonitate 15. Hodie homo esse debet eligendus, licet monstra, bestię postea vocati sint haud pauci, & ita quoque post mortem nonnulli apparuerint 16. physicè atque ratione membrorum ad functiones non planè inepti, pedibus & auditu instructi 17. non nimis VII. 1. 83. debiles, neque semper planè ægri esse debent 18. licet etiam non bene sani amentur VII. 6. 8. & licet in eo etiam, quis proponat, multum situm, tamen & alia porro requiruntur, debent esse de gremio Ecclesiæ, raro absentes, temporibus turbulentis, Hispanis semper, (VI. 2. 15.) quieti, Spiritus altos tegere gnari, non severi, non manifestè avari, non nimis splendidi, neutrales, Principibus neque nimis placentes, neque nimis exosi VII. 2. 19. 19. è virili sexu, 3. 1. licet sæmina Johanna electa fuerit 2. seqq. Olim ex omni populo 4. 1. & rejectus fuit Nationum respectus, jam verò & à longo tempore obtinet 3. 4. & excluduntur Ultramontani &c. &c. 23. Obtinet etiam respectus familiarum quarundam 24. atque in genere difficilius nobiliores eliguntur, 25. dum contra genus humile commendat 26. VI. 2. 15. ingenium inquietum plerunque Gallis 1b. Pontifices olim plerunque eligebantur ex Diaconis 5. 1. progressu temporis ex Presbyteris, sæpe etiam ex Laicis 2. 3. 4. 5. 6. VIII. 1. 31. Episcopis VII. 5. 7. electi etiam non-Cardinales 8. jam nonnisi diu ante ad Cœli

Cœlibatum promoti 12. 13. vix Monachi 14. sed tamen male nonnisi cœlibatûs voto ob-
stricti 5. 22. Pontifices ex Clericis conjugatis
nati recensentur VII. 5. 22. eligendi non signis
& miraculis ostenduntur VII. 2. 3. electi mi-
norenni VII. 6. 2. seq. & quantum in talium
electione sit vitium lb. seq. hodie & à longo
tempore nonnisi senes eliguntur VII. 6. 8. seq.
quod ab una parte utile 27. ab altera valde no-
xium est 28. annotatio ad commoda & in-
commoda 29. vitium in ista consuetudine 30.

Pontifices eligendi quatenus virtute præditi
esse jubeantur VII. 7. 1. seqq. vel virtutis simu-
latio iis commendatur 3. raro promovetur,
cujus conscientia delicata est 4. Pii esse & eli-
gi deberent 82. sæpe electi pessimi 7. seqq. dis-
cordia & necessitate electi non sunt optimi,
interdum pessimi VI. 3. 14. 4. 71. VII. 7. 79.
de iis, qui non usque adeo mali visi sunt 71. 72.
90. Pontificibus maximè necessaria eruditio.
VII. 8. 1. seq. defectus illius in multis electis lb.
seqq. quidam literarum fuerunt inimici infen-
sissimi 9. inepti judicantur rerum mundana-
rum non bene periti 6. electi tamen impru-
dentes, stulti, simplices 10. imò valde pruden-
tes raro eliguntur 16.

Pontificum electiones nonnisi Politicam
sapientiam spirant VI. 2. 39. &c. malis artibus
electi 4. 70. illegitimi sine lege intrusi, in quos
consensus nullus subsecutus V. 30. male electi
nulli VII. 8. 18. nihil bene, male agunt VII. 1.
37. 49. 51. 6. 2. VII. 7. 14. 18.

Pontificis electi assensus requiritur VIII. 1. 2.
gratulationem accipit 3. etiam non electus lb.
vestes mutat 13. annotationes ad vestes ru-
bras, purpureas 14. vestes priores cedunt Con-
clavistis ut & bona in cella 15. annunciat.
VIII. 1. 23. domus electi diripitur VII. 1. 8.
VIII. 1. 23. nomen mutat, vide *Nominum mu-
tatio*. Pontifex simpliciter electus quid agat
29. utrum ante coronationem potestatem ha-
beat 30. difficultates Pontificiorum ex utra-
que parte 31. recens electum explorandi mos
VII. 36. seq. cur in consuetudinem venerit 39.
electi Processio ad S. Petrum VIII. 1. 24. quid
fieri soleat, si electus sit absens 25.

Pontificis electi ordinationem & consecra-

tionem nōsse juvat VIII. 1. 31. potest uno die,
si Laicus sit, omnes ordines percurrere lb. fit
Subdiaconus 32. Diaconus 33. Presbyter 34.
quomodo inferiores Ordines suscipiat 35.
Consecrationis Episcopalis præparatio 36.
Consecratio ipsa, ut sola fieri solet 37. Conse-
crationis, quæ simul cum Benedictione & Co-
ronatione fit, antecedentia 38. admonetur de
gloriæ mundi vanitate lb. consecratio ipsa 39.
Benedictio &c. 40. Coronatio 41. ejus origo
42. non à Christo; non à Petro non à primis
Pontificibus lb. coronam unde habeant lb.
ejus pretium 43. mysterium 44. refectio ante
Processionem ad Lateranum 45. quæ ibi agan-
tur 46. pecunia projicitur, distribuitur 45. 46.
pompa magni constat, aliquando infelix 47.
Pontifex est Anti-Christus in Processionibus
48. anfractuosa Pontificum Processiones te-
stantur de Johanna Papissa VII. 3. 40. Proces-
siones Pontificum dissimillimæ etiam Proces-
sionibus Petri VIII. 1. 48. convivium post Co-
ronationem 49. annotatio ad illud lb. Pon-
tificum electorum Confirmatio per Impera-
tores, olim necessaria. Vide *Imperatores*. De
electione & iis, quæ eam antecedunt, comi-
tantur, sequuntur, vide distinctius *Electio-
nis* titulum. Pontifex electus si fortè conjugem
habeat, quid faciendum VII. 5. 24. potest habe-
re lb.

Pontifices ante electionem amicos habuif-
se, iis beneficia præstitisse nil juvat VI. 3. 55.
VIII. 2. 4. non respondent spei Principum 29.
Pontifices primi à Nepotismo alieni 25. ho-
diernorum hypocrisis in Nepotibus punien-
dis 36. non sunt Pontifices, sed Nepotes 21. 31.
subditi suorum consanguineorum 31. perfidi
eorundem respectu quoad ab alienationem
bonorum 38. Pontificatum Alexander VI.
hæreditarium facere voluit IV. 2. 40. Pontifi-
ces non opus habent Confessoribus Jesuitis.
VII. 7. 67. eorum subditi sunt Italorum pessi-
mi 76.

Pontifices electi facile se liberant à vitiis in
electione patratæ I 6. 36. VI 4. 40. mutan-
tur VIII. 2. 2. statim ad aliorum Principum
mores se accommodant VI. 3. 54. severitatem
non præstant VIII. 2. 6. mutationis causa

etiam

etiam simulatio. 3. Hispanos non amant lb. 18. non pascunt, non concionantur lb. mutatio Pontificum in melius fieri deberet. 5. talis à Baronio fingitur VII. 1. 18. concionandi VII. 8. 3. quæ non sua sunt, agunt non mutantur in melius 6. ulciscuntur privatas injurias lb. 52. respectu morum mutantur in deterius lb.

Pontifices sanctos esse & fieri jaçant VII. 7. 82. primorum virtus & humilitas 73. sed jam à multis seculis plurimi haud satis probi sunt, multi planè improbi lb. seqq. de eorum in virtute defectione querela Platinæ VII. 1. 28 eadem defectio notatur 74. 16. 20. 22. 23. 7. 60. est defectio à vestigiis Petri 16. Pontifices quales Sec. VIII. & IX. 11. seq. Seculo X. 14. seq. Sec. XI. 24. seq. XII. 3. seq. XIII. 35. seq. XIV. 41. seq. XV. 51. seq. XVI. 57. seq. XVII. 64. seq. defectio illa Seculo XIV. deprædicata, & quod semper major fiat 48. Simonia lb. 58. 66. 61. avaritia insatiabilis VIII. 2. 9. 58. 60. 61. 49. 51. terrenis inhiant avari 39. per Legatos non tantum auctoritatem suam confirmant IV. 2. 55. sed & aurum expiscantur 53. artem quoque adhibentes in Legatis gratissimis delendis 55. Vide de *Simonia* & *avaritia* Pontificum etiam *Nepotismus*. In quo etiam, ut & in Coronatione, de eorum *luxu* videri potest, qui & aliàs traditur IV. 2. 106. tantum causa Schismatum & malorum omnium, Zeli contra extincti VII. 1. 5. 6. de *injuria* *Nepotismus* pariter testatur, fidem non servant VII. 7. 33. 57. Imperatoribus lb. & IV. 1. 34. sed & perjuria suadent VII. 7. 51. eorum promissiones fallaces in Nepotibus VIII. 2. 19. multum possunt prodesse, vel obesse Principibus VI. 2. 24. Germanorum imperio invident VII. 7. 55. cum Turcis colludunt 36. 56. eorum auxilio utuntur lb. 57. pejores Turcis dicuntur 58. superbia Pontificum in *coronatione* elucet, quomodo servi servorum 13. omnem aliam vincit VII. 7. 43. ambitio & dominandi libido Seculo IX. 13. magna V. 32. 33. hæreticorum, ex hypothese, opera utuntur VII. 7. 64. Romam miseram reddunt 33. minus splendidi minus grati IV. 3. 5. &c. de Pontificibus Atheis; Vide de *qualitatibus eligi solitorum*. Sunt mercenarii I. 5. 17. non diligunt lb. 18. non pascunt, non concionantur I. 5. 13. seqq. deberent esse instructi facultate concionandi VII. 8. 3. quæ non sua sunt, agunt 14. temporalis potestatis tali usurpatione 19. verbis Christi de pascendis ovibus non satisfaciunt, sed contrariantur lb. seqq. potestatem jaçant ad cœlestia, terrena & inferna se extendentem VIII. 1. 44. quæ tamen non sub terra esse dicitur; Vide *Schisma Formosi*. Seculo IX. obedientia iis denegata VII. 7. 13. X. exiguae auctoritatis VII. 1. 35. Germanus nullus amplius speratur IV. 1. 35. nolunt reprehendi III. 4. Diaboli regnum promovent VII. 7. 47. ubi sunt, ibi est Babylon 49. planè alii sunt, alii vocantur & se esse simulant, dicuntur Sol niger & Angelus abyssi in Apocalypsi VII. 7. 60. Pontificum bonitas quotuplex 79. improbitas in proverbium abiit lb. exaggeratur ex Decretalibus &c. 80. neque tamen Pontificem adulterum esse probari potest, vel aliquam cum Pontifice adulteram. 81. non sine Cardinalibus omnia posse intelliguntur IV. 2. 44. quales Cardinales eligantur IV. 2. 78. seqq. creant ob pecuniam 85. 91. 92. & alios respectus vitiosos 87. seqq. 93. sunt erga Scriptores interdum liberales & cur VII. 7. 75. eorum vita adulatoriè scripta lb. aliter de iis scribere periculosum est lb. non pauci tantum sunt ad consignanda tempora scripti, juxta Baronium V. 30. juxta Platinam, non aliter, quàm quomodo Tyranni unà cum Regibus, & ut opposita juxta se posita magis elucescant VI. 4. 21. indigni, qui numerentur VII. 7. 14. 15. Apotactici 18. 20. 22. mali frustra excusantur paucitate 83. neque eos juvat meritorum, quam fingunt, participatio 84. neque Ecclesiam Romanam mali eò gloriofiorem reddunt 85. neque etiam excusari possunt naevorum parvitate 86. neque bonæ sunt defensiones Baronii aliæ 87. neque etiam malum tollitur, dum tales malè electi dicuntur 88. quod & augetur, dum eos non numerant 89. denique ex eo, quod mali mores fidem corrumpunt 90.

Pontifices electi non sunt infallibiles VIII.

2. 7. licet alia credere incipiant, sunt enim pejora

pejora 8. de infallibilitate videatur etiam VII. 7. 58. Enthusiastica fingitur in Atheis etiam contraria VI. 1. 34. &c. Pontificum Diploma 5. 22. à Jesuitis non creditur 18. ex Nepotismo facile refutatur VIII. 2. 35. & ex vitæ corruptione 7. 10. ejus jactantia est Babylonis signum VII. 7. 13. Prædecessorum suorum acta & decreta improbant, abolent 1. 30. 36. 7. 10. 12. 15. 18. 19. 20. VIII. 2. 39.

Pontifices sunt miseri VII. 7. 65. VIII. 2. 9. ex judicio P. IV. non possunt esse pingues lb. venenum sollicitè cavent & insidias, quibus expositi sunt lb. non sunt satis divites lb. curæ eorum anxie lb. brevis vita lb. in Seculo maximè X. quot in singulis Seculis, & unde vita brevior lb. & VIII. 2. 9. Papatus solo odore morbum efficit IV. 3. 40. mors violenta VIII. 2. 9. desperatio de salute lb. corrumpuntur & damnantur ob Nepotes lb. & 34. eorum renunciatio & depositio IV. 3. 2. mors; Vide *Seide vacante*; Et *ibidem* mortis circumstantias; gaudio excipitur IV. 3. 5. &c. funebria; Constitutio de iis 13. praxis 14. exequiæ lb.

Pontifices adorantur VIII. 1. 4. quando 5. maximè in electione & coronatione 6. huc etiam pertinet, quod humeris portantur 7. quod specialius refutatur 12. adorationis præter alia signum est osculum pedum 8. qui primi acceperint; accipiunt ab ipsis etiam Imperatoribus; de Patriarcha Constantinopolitano in Concilio Florentino lb. accipiunt ipsa Cadavera lb. adorationem illam religiosam & Idololatricam esse probatur 9. exhibetur ab eo etiam, qui Christi personam gerit 9. exhibetur in quibusdam major Pontificibus honor, quàm ipsi Christo VIII. 1. 9. 45. Caput detegitur auditis eorum, non Dei, nominibus lb. in ejus sanitatem à geniculis bibitur lb. 49. Pontifex personatus VII. 1. 84. est Idolum VIII. 1. 9. & quicumque loco Papæ cultum accipit, etiam Schismaticus lb. Pontificum familiæ cur non diu floreat VIII. 2. 36.

Pontificum pessimum Romæ regimen VII. 7. 71.

Pontifices imaginarii, dubii VII. 1. 28 quot electi sint, nescitur 2. eorum nomina numerum incertum habent VII. 3. 42. tempora sunt liberales sint 34 Principum concursus in

incerta VI. 1. 8. 9 historia incerta 41. obscura contraria VI. 1. 34. &c. Pontificum Diploma Paulum à dextris habent 1. 6. 24. seqq.

Pontificii quomodo Patres tractent 1. 4. 5. eorum dissensus 5. 15. bella intestina VI. 2. 28. VII. 5. 18--21. minimè consentiunt circa potestatem Pontificis 17. 4. seq. 15. 8. Cleri Pontificii ars calumniandi V. 1. 7. 69 nobis per Calumniam impurant corruptionem & suppositionem authorum 3. 21. cuius ipsi merito rei peraguntur 10. 21. 1. 3. 4 iis multa nocent in relationibus de itinere & commoratione Petri Romana 11. 36. eorum respectu vocationis Ministrorum & Pontificum à statu pristino defectio IV. 1. 28. 19.

Pontificale vetus de Electione per Clerum & Populum testatur IV. 1. 28.

Pontificalia cur in Papatu membrum virile appelletur VII. 3. 37.

Portantur humeris Pontifices VIII. 1. 7. quis primus ita portatus fuerit lb. mos ille refutatur 12.

Potentioribus se aggregare jubentur Papabiles VI. 3. 13.

sine *Præjudicio* quid IV. 2. 57.

Pralatorum ambitio causa seditionum & discord. IV. 2. 106.

Pralia in Conclavibus VI. 2. 37.

Prætextatus vult fieri Christianus, si possit simul esse Pontifex VII. 1. 5.

Præsentatio Regis Hispaniæ in regno suo VI. 2. 23.

Prattiche in Concl. VI. 2. 39. &c.

Preces in Conclavibus importunæ IV. 4. preces quænam sint maximæ & optimæ IV. 2. 57.

Presbyterorum ordinatio VIII. 1. 34.

Primatus ordinis, authoritatis & honoris alicujus esse potest sine Primatu potestatis diversæ I. 6. 2. de Primatu Petri judicium Galorum I. 6. 3. 7. 1. seqq. 7.

Principes nolunt nisi probè notum ab aliis decepti VI. 2. 29 Principibus consulitur, ut se non immisceant electionibus Pontificum 2. 32. consilium contrarium, conjunctum cum illo, ut utilitatis suæ rationem habeant 33. ut liberales sint 34 Principum concursus in

- Conclavi VI. 4. 11. 2. 11. seq. 23. unde sit 11. seq. quantum aliâs abominabilis Pontificiis 12. 1. Consilium supradictum secuti nonnisi utilitatis suæ rationem habent 15. contrariandi etiam studio aguntur 33. de Principum concursu editi tractatus 28.
- Processiones* Pontificum coronandorum ad Lateranum VIII. 1. 45. anfractuosa testantur de Johanna P. vide *Johannam*. dissimiles quàm maximè sunt processionibus Christi & Petri VIII. 1. 48.
- Promissiones* in Concl. electionis medium VI. 4. 1. sunt fallaces 3. 1. 30.
- Proposio* in Concl. ab initio nocet VI. 3. 28. non seria semper est lb. & 34. 35. 36. 4. 12.
- Prudentia* magna est impedimentum electionis VII. 8. 16. civilis magis in electionibus Pontificum respicitur, quàm notitia Theologica & vitæ Sanctitas 5. seq. prudentiæ defectus in quibusdam Episcopis Romanis VII. 8. 10.
- Purpura* Regum insigne IV. 2. 65. Sacerdotes non decet lb. juxta interdictum Synodi Narbonensis lb.
- Q**
- Quatro* Card. Papabilis ob privata Magni Ducis commoda in Concl. Greg. XIV. exclusus VI. 2. 10.
- R**
- Radulphi* Flaviacensis de Johanna P. testimonium VII. 3. 16.
- Raggii* Genuensis Card. ambitio ante promotionem ridicula IV. 2. 80.
- Raineria* Johannis XII. P. Concubina VII. 7. 21.
- Rapaccioli* Card. pro Damone Deum rogari curavit VII. 4. 1.
- Rasponi* Card. Simulator VI. 4. 7.
- Ravizza* Conclavistæ magna in electione pars VI. 2. 3.
- Recreationes* Papabilium pretiosæ VI. 1. 28.
- Reformatorum* in vocandis Ministris consuetudo IV. 1. 27.
- Regiminis* quænam forma sit optima III. 14.
- Regnum* nomen coronæ Pontificiæ VIII. 42.
- Regnorum* Protectores quidam Cardinales audiunt IV. 2. 37.
- Regula* Cancellariæ non nocent Cardinalibus IV. 2. 49.
- Religio* non patitur Neutralistas I. 7. 20.
- Reliquia* Petri in maxima copia II. 39.
- Renunciatio* Papatus IV. 3. 2.
- Reordinationes* ordinatorum à Constantino P. VII. 1. 25. à Formoso 31.
- Rhea* Dea gentilium Coronata VIII. 1. 42.
- Rhotomagensis* Card. in Concl. Pii II. Simoniam Papatum quærit VI. 4. 32. subitanea morte, alio electo, corripitur 1. 23.
- Riariarum* Sixti IV. Nepotum historia & malefacta breviter narrata VIII. 2. 12.
- Riaria* Card. pro Sixto V. promovendo Stratagema & mendacium VI. 4. 7.
- Robertus* Calabriae Dux Gregorio VII. jurat, à Clero & Populo Successorem electum ibi IV. 1. 18.
- Rogerus* Dux ab Anacleto II. Rex Neapolitanus declaratur VII. 1. 70.
- Roma* unde dicta II. 10. Cabalisticè IV. 2. 53. est Babylon VII. 1. 60. 7. 13. 33. in Apocalypsi II. 4. seq. non 1. Pet. V. lb. 8. seq. Romæ sunt mensæ Babylonis VII. 5. 16. Romæ dignitas & Majestas promovit fastum & usurpationem Pontificum III. 44. Romæ Basilicæ V. præcipua IV. 2. 12. in Romam versus Bernh. Morlinensis & Hild. Cenomanensis VII. 7. 33. Romæ corruptus status VII. 7. 76. omnia venalia 58. bonarum literarum neglectus Seculo IX. VIII. 3. 51. ut placuerit Philippo Burundo IV. 2. 106. impietas ibi regnat lb. cum universo Ecclesiæ, qui vocatur, statu est miserrima VIII. 2. 35. ejus desolatio per Anti Christum in ultimis diebus à Pontificiis creditur. III. 32.
- Romana* Ecclesia an ob urbis amplitudinem prima esse possit I. 6. 37. ejus foundationes II. 36. in ea, juxta Baronium, triumphavit aliquando Anti Christus XII. 67. ejus fallibilitas ex Johanna P. VII. 3. 27. incertitudo in ea V. 13. 20.
- Romana* Curia depingitur I. 7. 49. pueriles,

les-jocos, si utiles sint, seridè intelligit IV. 2. § 6.
non nisi propria quærit commoda VI. 1. 32 qua-
lis esse deberet ex Gersono VII. 7. 82.

Romanus Clerus Hieronymo Senatus Pha-
risæorum IV. 2. 32.

Romanum Conc. sub Silvestro suppositi-
tium IV. 2. 1. de electione tamen per Clerum
& populum testatur 1. 20.

aliud sub Symmacho de ambitu, electio-
ne à Prædecessoribus, & vincente electione
plerorumque IV. 1. 7. 18. VII. 1. 8.

aliud sub Johanne XII. contra electiones
Simoniacas VI. 4. 48.

aliud sub Gregorio VII. contra easdem
electiones VI. 4. 51.

Romani talorum pessimi VII. 7. 76. primi
quomodo ad Christum conversi II. quondam
unice Papabiles VII. 4. 22. unâ cum Hetru-
scis 13.

Romani Barones in electione Clementis V.
partes habere volunt VI. 2. 16. in electione
Nicolai V. IV. 1. 29.

Romanus I. qualis VII. 7. 15.

Rosanesis Principis æmulationem veretur
D. Olympia V. 31.

Rospigliosi, Nepos Card. VIII. 2. 30. ex vin-
dictæ studio agit in Conclavi VI. 1. 39.

Roverens Card. quasi in carcerem vi ductus
in Conclavi VI. 4. 58.

Ruber Color Idolorum, Sacerdotum Gen-
tilium, & Pontificum VIII. 1. 14.

Rupertus Card. ex commodis suæ familiæ
necessariis agit, VI. 1. 33.

Sabinianus obscurus moribus, malevolus,
invidus, à spectro Gregorii I. percussus interit
VII. 7. 10.

Sacchetti Card. ab Olympia, quia cum mi-
nùs aliis timuit, adjutus V. 31. se per Nepotem
in Hispania commendat VI. 1. 27.

Sacerdotes gentilium coronati VIII. 1. 42.
Christiani primi quales VII. 7. 73.

Sacramentorum administrationem fami-
nis permittendam esse Olympiæ intuitu multi
putarunt VIII. 2. 23.

Sancti defuncti Romæ non sunt invocan-
di, quia vivi non audiunt VIII. 2. 34.

in *Sanitatem* Pontificis à geniculis bibitur
VIII. 1. 49.

Sardicense Conc. de electione per populum
IV. 1. 20.

Joh. *Saresburianus* de Pontificibus malis
testatur VII. 7. 31.

Savelli Cardin. senectutis simulator VII. 6.
15. ei obstituerunt inimici inter Cardinales VI.
1. 38. filii nothi VII. 5. 23. superbia, quam in
Papatu auctum iri præsumebant VIII. 2. 6.

Savellice familiæ Marescallatus Rom. sedis
est hæreditarius IV. 3. 9.

Sauli Card. Aldobrandino exosus, quia
aliis gratus VI. 1. 40. quibus Calumniis in
Concl. impetitus VI. 4. 10.

ad *Schafnaburgensis* de Johanna silentium
respondetur VI. 1. 3. 15.

Schismata Rom. Pontificum VII. 1. seqq.
singulorumque vitia atque incertitudines Ib.
seq. eorum causa luxus & divitiæ Pontificum
5. in Schismate Damasi & Ursicini in Basili-
ca 1, 7. interfecti Ib. Cædes etiam Cleri & S.
Virginum in Schismate Laurentii & Symma-
chi 8. quod præ aliis ex Confessione Baronii
dubium fuit Ib. Vigiliis, juxta eundem, priora
omnia superavit 13. illud Gregorii VII. rur-
sus priora omnia 59. mala quinquagenarii il-
lius 115. tres simul Pontifices, triceps bestia,
juxta Baronium 49. 50. in Schismatibus præ-
lia & gravia bella VII. 1. § 4. 59. 67. 78. 93. de
Schismatum numero observatio 122. Schisma-
tum extenuator quidam refutatur 123. 124. vi-
tia in genere notantur 126. 127. seq. cur ex
tam longo tempore nulla 125. non sine culpa
Ecclesiam Rom. relinquunt 46. 47.

Scriptura S. debet testari de Pontificibus,
si tales dari debent I. 1. 6. de Scripturæ perspi-
cuitate & perfectione sententia Pontificio-
rum I. 1. 7. absurditas sententiæ illorum Ib.
domine Pontificiorum cum hac sua senten-
tia Ib. Sententia Reformatorem Ib.

Scriptura silentium de electionibus Ponti-
ficum, Vide titulum *Electiois*.

Scriptorum corruptio & interitus VII. 3. 10. erga Scriptores liberalitas quo fine instituitur interdum VII. 7. 25.

per *Scrutinium* eliguntur Rom Pontifices; ubi primò antescrutinium IV. 3. 48. 49. actus; Schedulingum præparatio 50. Schedulingum figura lb. extractio scrutatorum 51. Schedulingum scriptio 52. complicatio 53. obsignatio. 54. Scrutinium ipsum 55. ubi delatio schedulingum, juramenti præstatio, positio schedulingum in calice 56. quid respectu infirmorum observari soleat 57. infirmarii 58. schedulingum permissio, numeratio 59. publicatio Scrutinii 60. schedulingum in filum insertio, depositio seorsim 61. postscrutinium 62. Scrutinium secretum an valde obsit Capiti authoritati VI. 2. 7. in Scrutinio fraus VI. 4. 17. Scrutinium primum initium prælii VI. 1. 37.

Seculum IX. quale V. 1. 7. 11. quales in eo Pontifices & Principes lb. *Seculum* X. quale VII. 3. 18. 7. 4. seq. & quales in eo Pontifices lb. Idem de Seculo XI. 13. XII. 31. XIII. 35. seq. XIV. 41. XV. 51. XVI. 57. XVII. 64.

Sedes diu vacans; Vide *Electionis* dilationem. Sede vacante qualis Romæ status IV. 3. 2. seq. regimen Politicum, Ecclesiasticum, quale 9. tumultus 12.

Sella perforata de Johanna P. VII. 3. 36. seq. stercorearia VI. 1. 46.

Senectutis simulatores Papabiles VII. 4. 17.

Senense Concilium Pontifici periculosum solvitur VII. 1. 113.

Senes non nisi decrepiti Pontifices eliguntur VII. 6. 8. seq.

Sergius I. à Clero & Populo electus IV. 1. 18. confirmatus ab Imperatore 33.

Sergius II. an primus nomen mutarit VIII. 1. 17.

Sergius III. in Schismate VII. 1. 21. alio 28. non fuit author facinoris in cadavere Formosi patrati 9. in alio Schismate 34. 35. iudice Baronio illegitimus 36. invasor VI. 4. 58. an primus nomen mutarit VIII. 1. 17. noluit Petrus porro vocari lb. turpis vitæ V. 29. nefandus, omnium vitiorum servus VII. 7. 18. ejus malus ingressus, deterior progressus, pessimus egressus lb.

S. Severina Card. Papa certò præsumitur VI. 2. 5. ab Hispanis & Legato summo studio adjunctus 1. valde ambiens quoque 1. 26 & Papa Diaboli vocatus lb. adoratus, electus, ejus etiam cella jam direpta VIII. 1. 16. neque tamen obtinuit IV. 3. 81. VII. 1. 125. ob fraudem in numerandis adorantibus VI. 4. 17.

Sforza Card. in Concl. inimicos habuit & expertus est VI. 1. 39. ejus de Papa futuro responsum VII. 7. 79. de divitiis Olympiæ judicium.

Sigebertus Gemblacensis de Johanna P. testatur VII. 3. 19.

Silverius P. in Schismate VII. 10. 11. violentè electus, & Simoniacè, reus fit, in exitum miteitur ejus ad Vigiliam Anti-Papam epistola, cum Baronii epiphonemate lb. 15. vi sublatu VI. 4. 57.

Silvester I. Cardinales instituisse dicitur IV. 2. 1.

Silvester II. Diaboli ope V. 32. Simoniacè VI. 4. 22. ab Imperatore etiam IV. 1. 32. malis, iudice Baronio, artibus, & qualis electus VI. 4. 70. alia in Papatu credere incipit VIII. 2. 8. horrendum finem habuit V. 32.

Silvester III. Simoniacè VI. 4. 24. 26. in Schismate intrusus VII. 1. 48.

Simonia quam latè se extendat VI. 4. 19. in electionibus Pontificum exemplis probata 20 &c. Simoniacæ consilia VI. 2. 34. 38. porro locum habuerunt VI. 1. 27. 28. 2. 15. VII. 1. 21. 53. 70. in Simoniacis electionibus quantum vitium VI. 4. 40. de Simonia Bulla legitur VI. 4. 38. Simoniacæ promissiones non semper servantur 40. Simoniaci quomodo excusari velint 41. nullam potestatem habent, nihil bene agunt, iis nulla obedientia debetur VI. 4. 56. VII. 1. 51. Vide etiam *Nepotismum*.

Simulatio in Conclavi VI. 3. 52. 58. 4. 5. seq. humanitatis 1. 13. humilitatis & modestiæ 3. 4. 12. virtutis in genere VII. 7. 1. commendatur, suadetur. *Simulatio* zeli VI. 3. 41. in propositione. Vide *propositionem*. *Simulatio* causa mutationis sequentis VIII. 2. 3.

Sirleto Card. obfuit nimis citò proponi VI. 3. 28. obfuit peritiæ rerum mundanarum defectus VII. 8. 6.

Sixtus IV. author confusionis ordinis Car- studio agunt 39. Gallica liberalitate devin-
dinalicii IV. 2. 15. ejus Nepotismus VIII. 2. 10. ciuntur 2. 31.
impia fraus in prae-textu solvendorum Eccle. *Statua* Rom. de Johanna P. testatur VII. 3.
sua debitorum ib. planè indignos Cardinales 3. 3. 33. Senensis 34. 35
creavit V. 2. 84. spurium ib. meretricio tribu- *Stephana* Joh. XII. concubina VII. 7. 21. in-
to gaudet, Sodomiam permittit, luxuriosus, effusione concepti obit ib.
Concubinarius VII. 7. 54. literarum inimicus *Stephani* Wintoniensis testimonium Pon-
VII. 8. 9. pacis, unice suis promovendis inten- tificibus III. 49.
tus, in ore ex pacis nuntio accepto obiit, *Stephanus* III. al. II. primus humeris por-
execratio omnium, ejus Epitaphium IV. 3. 7. tatus legitur VIII. 1. 7.

Sixtus V. mendaciis & simulationibus suis *Stephanus* IV. al. III. in Schismate electus
I. 6. 36. VI. 4. 5. aliorum etiam 9. suo etiam VII. 1. 23. decernit de Papa non nisi ex Card-
inatione etatis, quod aliud ab altera parte sub- nalibus eligendo IV. 2. 11.
secutum est VI. 6. 16. 17. seq. promotus, id est, *Stephanus* V. al. VI. Simoniacè VI. 4. 21.
adoratus, ante scrutinium subsequens clama- electus ante Formosum, non patravit facinus
ri curat: *sine praejudicio*; IV. 3. 82. non vult in ejus cadavere VII. 1. 28.
acceptare Papatum, quia jam acceptavit, & *Stephanus* VI. al. VII. intrusus ab intruso
adhuc unum acceptare vellet VII. 1. 2. simu- pulsus VI. 4. 48. quæ in cadavere Formosi pa-
lare desinit IV. 3. 82. metamorphosis ratione trarit, & annon facinus fallibilitatem Ponti-
etatis VII. 6. 25. cur Cardinalis adhuc vul- cum probet; VII. 1. 29. 30. 31. 32. indignus, qui
tum terram versus direxerit ib. quantum mu- numeretur 3;

tatus VIII. 2. 3. quantopere unicitatem Pon- *Stephanus* Clementem II. vi sustulit VI.
tificis urserit I. 6. 36. quam sollicitè venenum 4. 57.
evitare studuerit, gratias agit, quod semel sine *Stephanus* IX. ab Imperatore electus IV. 1.
timore cibum sumere potuerit VIII. 2. 9. sine 32. de electione per Imperatores decernit 6.
consensu Cardinalium Cardinales fecit IV. *Stratagemata* Conclaviaria VI. 2. 41. 4. 8.
2. 69. ejus Nepotismus, & corrumpere ad eo divi- Vide *Conclave*; *Fraudes* &c.
tiae VIII. 2. 17. qualis ipse fuerit VII. 7. 7. ejus *Subdiaconi* ordinatio VIII. 1. 32.
bonitas quæ is 79. à Jesuitis & Hispanis com- *Successionem* Pontificum quantopere ja-
mercium cum Diabolo, qui & eum de mala etent V. 2. Vide *Pontifices*; localis sine succes-
Daemonis fide querentem strangulavit, ha- sione officii & doctrinæ non sufficit III. 49.
buisse dicitur V. 14. à Bellarmino damnatis seq. Sanctitatis quatenus requiratur VII. 7. 82.
annumeratur VII. 1. 9.

Soto in Concilio Tridentino Residentiam Calumniis impetitus VI. 4. 10.
Episcoporum urfit I. 54. *Symmachus* P. in Schismate VII. 1. 8. adul-
Spada Card. solo Papatus odore æger IV. terii accusatus ib. contra ambitum decernit
3. 40. Conclave egressus apud D. Olympiam in Synodo VI. 1. 29.

Spiritus S. peculiari gratiosâ assistentiâ ele- *T.*
ctionem Pontificis Romani dirigere dicitur *Talaus*, Consistorii Regii Gallie Consilia-
V. 11. rius & Advocatus in Senatu Parisiensi Gene-
ralis, quid in controversia de potestate Papæ

Squadronista quando orti & quales sint VI. egerit I. 2. 4.
2. 35. impediunt lectionem epistolæ quasi à Re- *Tertius* in electionibus Pontificum, duobus
ge Poloniæ missæ 36. alio nomine Acepha- litigantibus, gaudet VI. 3. 32. 4. 65. seq. VII. 2.
li dicti 6. nolunt hominem probum ibid. 20. 21.
commodis suis inserviunt VII. 1. 33. ex vindictæ

- Theodato* Rege iubente *Silverius P.* factus *Valentinus P.* pedum oscula admittit iam VII. 1. 10. VIII. 1. 8.
- Theodora* Augusta Vigiliis impiis contra *Valentinus Dux*, Nepos vendit Papatum *Silverium P.* molitionibus promovit V. 29. Julio II. VI. 4. 37.
- VII. 1. 11. *Valeriano M.* Capucino non est de fide, Pontificem esse successorem Petri III. 6. 7. 8.
- Theodora* scortum Monarchiam Romæ Pontificem esse successorem Petri III. 6. 7. 8. obtinens, Pontifices intrudens V. 29. filia mar- *Valerius* Hipponensis Episcopi non Conco- tri simillima ib. & 30. nantis exemplum non favet Pontificibus I.
- Theodoricus* Rex in Schismate Symmachi 5. 17. *Valetudinarii* sunt Pontifices VII. 6. 8. & Laurentii iudex VII. 1. 8. illum confirmat. IV. 1. 31. Concilium Romanum VII. 1. 8. Eeli- seqq.
- IV. 1. 31. Concilium Romanum VII. 1. 8. Eeli- *Vannocia* Alexandri V. scortum VII. 7. 56. cem Pontificem facit IV. 1. 31.
- Theodorus* bis Anti-Papa VII. 1. 20. 21. *Venerationes* in Conclavi VI. 2. 37.
- Theodorus P.* vestigia seditiosorum sequi- *Veneri* non sunt Papabiles VII. 4. 15. Car- tur VII. 7. 16. à quibusdam non numeratur dinales commoda Reipubl. in Conclavi pro- VII. 1. 2. movent VI. 2. 35. Legatus primò se immiscet
- Theologi* Cardinalium IV. 2. 109. negotio electionis 31. Venetorum Patriciatus
- Theologorum* minor in Pontificiis promo- à Marcello II. pro cognatis unice expetitus. tionibus Ecclesiasticis ratio habetur VII. 8. 5. VI. 1. 2. 29.
- seqq. *Verbera* in Conclavi VI. 2. 57.
- Theophylactus P.* in Schismate VII. 1. 22. *Vestes rubrae.* Vide *Cardinales*, & IV. 1.
- Thiota* Prophetissa Moguntina VII. 3. 65. 64. militares ib. mutantur à Pontifice electo
- Thomas* Aquinas cur non Cardinalis, fa- VIII. 1. 13. priores cedunt Ceremoniarum Cle- ricis VIII. 1. 15. Sacerdotes V. T. non defen- dus sit IV. 2. 93.
- Tituli* Cardinalium Presbyterorum IV. 2. dunt luxum Cleri Pontificii IV. 2. 65.
- II. 12. *Vicariatum* collatio fraudulenta Pontifi- cum III. 47.
- Tosco* Card. adoratus IV. 3. 81. sed, resisten- *Victoris I. P.* conatus alios subjugandi te Baronio VII. 7. 6. non electus.
- Toto* Dux Nepefinæ cum fratribus fratrem III. 16. *Victor II.* ab Imperatore electus IV. 1. 32. Si-
- intrudit VII. 1. 23. moniacos deposuit VI. 4. 52.
- Traditiones* incertæ I. 1. 6. non probant *Victor III.* in Schismate VII. 1. 56. Anri-
- sufficienter potestatem Pontificum ib. *Papa Victor III. P.* in Schismate VII. 1. 71. à
- Transitio* ab una sede ad aliam vitiosa, Clero & populo IV. 1. 18. invitus electus dici- II. 51.
- Tridentinorum* Patrum querelæ de Privi- tur VI. 1. 19.
- legiis Conclavistarum IV. 3. 27. juribus Regiis *Vidoniæ* Card. ab Hispanis exclusus VI.
- & Gallicanæ Ecclesiæ libertatibus Concilium 2. 31.
- variè contrariatur IV. 2. 57. *Vigilius P.* in Schismate Simoniacè & ma-
- Turcarum* prætextus fraudulentus Nepo- lis artibus VII. 1. 10. 14. VI. 4. 70. summopere
- rum VIII. 2. 35. ambiens VI. 1. 11. invasit, pessimus VII. 1. 12.
- Turrecremata* argumentum ex speciali Pe- 7. 9. jam sub Bonifacio irrepere voluit I. 12.
- tri alloquio refutatur I. 3. 13. Baronio fur & latro, Pseudo-Episcopus & An- tichristus, hæreticus etiam, & tamen juxta
- V. eundem munus exercuit, Silverio superstite ib.
- Valentinianus* Imp. confirmat Damasum quo vi sublato VI. 4. 57. non aliter electus
- IV. 1. 31. fuit

fuit VII. 1. 15. 16. quod tamen à Baronio pessime factum fingitur lb. non factus est Papa legitimus 17. nugæ Baronianæ de ejus mutatione refutantur 18. vi sublatu & ipse VI. 4. 57.

Vindicta studium in Concl. est principium agendi VI. 1. 39. 3. 6. 8. 13.

Virtus quatenus in electione Pontificum requiratur VII. 7. 1. quænam maximè virtutes requirantur 2. vel simulatio virtutis probatur 3. ostentatio commendatur VI. 3. 2. virtus sæpe impedimento est 4. 5. ejus defectus in Pontificibus electis 7. seqq.

Vis Prædecessoribus & aliis illata electionis Pontificum medium VI. 4. 57. seqq.

Viscontio resistunt Hispani VI. 2. 32.

Vladislai Hungariæ Regis Epitaphium de perjuris Pontificum consiliis VII. 7. 51.

Vltramontani excluduntur VII. 4. 5.

Urbanus P. indoctus de processione Spiritus se explicare non novit VII. 8. 7.

Urbanus P. Conrado Imp. inurbanus VIII. 1. 21.

Urbanus II. in Schismate VII. 1. 56. à Clero & populo IV. 1. 8. electus, Turbanus, in Imperatores injurius VII. 7. 29.

Urbanus IV. extra Collegium Card. electus VI. 4. 65.

Urbanus VI. extra Collegium VI. 4. 65. electus VII. 1. 82. 83. ejus dilata fuit electionis publicatio 84. Cardinales metuunt; (vi creatus dicitur VI. 4. 58.) gratulationem accipit 85. electus in suam electionem inquit, Cardinalibus, etiam absentibus, eam confirmantibus 86. oratio post confirmationem, acceptatio & intronizatio 87. Cardinalium trium promotorum petitiones approbatæ 88. in omnibus se Pontificem exhibet 89. severe Cardinales admonet 90. VI. 4. 54. hinc initium inobedientiæ IV. 2. 44. cui se severe opponit VII. 1. 91. à pluribus deseritur, atque alius eligitur 91. nimium severus VII. 1. 95. 97. ineptus, rusticus lb. paci inter Christianos componendæ non, ut par erat, intentus lb. Nepotem Principem nosse volens multis malis

occasionem dat lb. ejus acta & mors lb. superbus, injustus, avarus, sanguinem sitiens VII. 7. 44.

Urbanus VII. 13. dierum Pontificatu; Nepotibus spe sua frustratis, legatis non nisi quibusdam prodest VIII. 2. 18. eum in deterius pro more mutatum iri, timuit Paulus Sarpus 6. non coronatus validè tamen disposuit VII. 1. 30.

Urbanus VIII. quali omine præsignificatus sit VII. 2. 7. ambit, & ad electionem omnia disponit VI. 1. 26. mendacio se promovet, & consilio mendacii VI. 4. 9. 13. statim post electionem mentitur VIII. 2. 6. in deterius mutatus lb. de vestium Pontificalium gravitate testatur 1. 5. stultus electus dicitur VII. 8. 15. cruditionem suam jactat 8. ejus Nepotismus, absolute regnans, avarissimus, injustissimus, distissimus VIII. 2. 22. Papa vestigal audit IV. 3. 7. ejus in Nepotibus duobus constituendis fraus VIII. 2. 34. Sanctus sine Nepotibus fuisset lb. infelix fuit in Cardinalium creationibus IV. 2. 87. Cardinales indignè tractavit 40. qualis fuerit VII. 7. 69. ejus vita adulatoriè scripta 75. Divinationem de Pontificum vitæ spatio vetuit VIII. 2. 9.

Vrsicinus P. in Schismate VII. 1. 5.

Vrsinus in Concl. ambit, VI. 1. 22. personato Papa imponere vult 4. 15. Usinorum insignia à Martino IV. sub lata VII. 7. 38.

W.

Wenceslaus Rom. Rex ab Urbano VI. confirmatus VII. 1. 89.

Vvido Romæ imperans Marozia maritus P. 30.

Wolsey Cardinalis Angli superbia IV. 2. 33.

X.

Ximenes Card. Hispanus militares Spiritus gerens IV. 2. 64.

Z.

Zosimus al. Zinzimus P. in Schismate VII. 1. 26.

Lector Benevole!

Cum errare humanum sit, etiam in arte Typographica, & Author ab Urbe absens unicâ, eâque sæpe, in temporis, nocturni interdum, angustia, fugiente oculo facienda correctione non omnia sphalmata emendare potuerit, pro iis, quæ in exemplaris impressi relectione præcipua notavit, ita legi vult.

Pag. 37. lin. 5. inaugurabant p. 39. l. 6. conjungere p. 54 l. 6. hic partiatur. Hic p. 78. l. 8. potest. 83. 2. Petavio 87. 34. Vlrici 88. 15. pro 5. 99. 25. Paulus (100. 13. post: Primatus non: add. parum) 101. 9. fuerit 102. 31. indicium 119. 7. secus 133. 27. indicio 136. 19 taceri 155. 4. totaliter 166. 6. unquam 170. 34. mundus 173. 2. leguntur 174. 22. necessarias 177. 6. evehant 185. 2. erigitur 187. 38. cruciatibus 194. 12. πλεονεξίαν 208. 8. Petrus 214. 11. Successorem 226. 35. 2. Cor. 232. 32. ἀνυπάρχοντες 258. 18. commoda (262. 2. add. Polonia) 271. 23. eum 279. 11. evecta 322. 19. lectulum 342. 33. Magistri 357. 3. tertiam 360. 17. quasi 368. 30. intimata 391. 28. Norica 445. 2. volantem 463. 34. quem 490. 2. 3. Sfondrata (506. 6. 7. deleatur: Idem dicit carmine supra posito) 518. 8. inopinata 519. 6. Politici 523. 10. Macrinum 539. 2. voci: abdicationem; add. infert 540. 14. permissa 541. 12. Miri 561. 37. 1100. 569. 36. erant 575. 17. obsidet 581. 34. requisitione 589. 1. Pisano 594. 34. inclinarent 597. 10. se 599. 8. Italus 603. 33. eundem 605. 28. auctorare (608. 15. post: spectari, add. debere, quod l. 16. delendum) l. 30. quantitatis 654. 34. aut (664. 38. post simpliciter leg. Italum fol. M. m. m. m. — R. r. r. r. tit. leg. Dissert. VII.) 687. 11. eo nollent 692. 27. Electionem 703. 27. ambos in 708. 10. frequentiori consiliorum 720. 38. nequissimum 733. 7. furit 734. 33. meglio — pesce nelle 736. 24. Paralytico 752. 10. testatus 750. 34. à factiosis 768. 35. 36. presumitur 769. 7. Degeleias 781. 28. pro, negat. affirmat 802. 6. annulum (805. 14. post, censuit, add. Petrum) (815. 5. deleatur, non) l. 7. contrariatur 817. tit. SUBDIACONATUS 820. 36. annulum 819. 23. testus 831. 20. 21. significante 832. 19. à se 848. 6. sentirent 879. 11. Bæclerus, 886. 20. Benedicto XIII. 889. 28. Bzovii, 904. 19. Macrinus.

Fueßli, Johann Georg,

Conclavia romana reserata sive mysterium iniquitatis in electione
pontificum Romanorum ... detectum

Tigurum 1691

4 J.can.p. 381

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10507322-5

VD17 12:204142A